Osmanlı'dan Günümüze

Yerel Yönetimler ve BELEDİYECİLİK

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ
BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE
BELEDİYELER BİRLİĞİ

Osmanlı'dan Günümüze

Yerel Yönetimler ve BELEDİYECİLİK

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
DEVLET ARŞİVLERİ
BAŞKANLIĞI

Proje Yöneticisi

Prof. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Başkanı

Proje Sorumluları

Doç. Dr. Muhammet Ahmet TOKDEMİR
Devlet Arşivleri Başkan Yardımcısı

Cevat EKİCİ
Dış İlişkiler ve Tanıtım Dairesi Başkanı

Alim Baki AKKOÇ
Tanıtım Hizmetleri Şube Müdür V.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Proje Yöneticisi

Doç.Dr. Birol EKİCİ
Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri

Proje Sorumluları

Halil İbrahim AZAK
Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı

Ramazan Özcan YILDIRIM
Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı

Cenk KADIOĞLU
Türkiye Belediyeler Birliği Eğitim Müdür V.

Yayına Hazırlayanlar

Ayhan ÖZYURT
Abdullah SİVRİDAĞ
Alirıza USTAALİOĞLU
İlyas ÖZDEMİR
Umut SOYSAL
Ali UZUN
Ramazan TUĞ
Hümeyra Seren ZEYREK
İbrahim KESECEK

Fotoğraf Çekim
İsmail ÖZKAN

Grafik Tasarım ve Baskı
TAM POZİTİF REKLAM MATBAA
Çamlıca Mah. 145. Cadde No: 10/11 Yenimahalle 06200 Ankara
Tel: 0312 397 00 31 | Faks: 0312 397 86 12 | E-Posta: pozitif@pozitifmatbaa.com

Ankara, 2021

Bu katalog Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı ile Türkiye Belediyeler Birliği'nin ortak yayınıdır.
T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Yayın No: 14

ISBN: 978-625-8459-01-2

TAKDİM

Beldelerin İmarından Gönüllerin İmarına

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti başta olmak üzere, kendisinden önceki tarihi mirasın birikiminden yararlanmak, bu deneyim ve birikimleri günümüzün teknolojik imkânları ile de destekleyerek korumak ve yaşatmak mecburiyetindedir.

Ecdadımızın, gerek devlet, gerekse şehir yönetiminde halkın ihtiyaçlarına verdiği önem, Şeyh Edebalı'nın **"İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın"** düsturunda veciz bir şekilde, dillere, gönüllere ve akıllara kazınmıştır.

Bu çerçevede gelişerek günümüze ulaşan belediyelerimiz, beldeleri modern şehirler yapan, bayındır hâle getiren, yolları, köprüleri, parkları, konutları, çevre düzenlemelerini tertip ederek, insanlar için güvenli ve konforlu yaşam alanları sunan kurumlarımızdır.

Şehirlerde imarın, düzenin ve planlı büyümenin teminatı olan belediyelerin, bunun yanında, belde sakinlerinin sürekli artan ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap verebilmek için dinamik bir anlayışla kendilerini güncellemeleri gerekmektedir.

Ülkemizin son yıllarda belediyecilik hizmetleri konusunda kendisine koyduğu hedefin odağında, mevcut potansiyelini sonuna kadar değerlendiren, iktisadi, kültürel ve sosyal yönden kendi kendine yetebilen yerel yönetimlerin oluşturulması vardır.

Şehirlerin doğal kaynaklarının akılcı ve geri dönüştürülebilir şekilde kullanımı, ulaşım ve ticaret ağlarının geliştirilmesi, diğer beldelerle ve hatta farklı ülkelerin kentleriyle insani ve iktisadi bağlar kurulması, yerel yönetimler ve yerel siyasetten beklenen başlıca görevlerdir.

Merkezi idarenin yereldeki temsilcileri olan valilikler, kaymakamlıklar, il-ilçe müdürlükleri gibi kurumlarla şeffaf, akılcı, yönetilebilir ve sürdürülebilir ilişkiler tesisi de, yerel yönetimlerin kurumlar arası iletişim kapsamında sorumluluk sahasına giren konulardır.

Bu çalışma, belediyecilik ve yerel yönetimler konusunda ecdadımızdan devraldığımız tarihsel ve kültürel mirası, belgeler ve fotoğraflar üzerinden ortaya koymak amacıyla Devlet Arşivleri Başkanlığı ile Türkiye Belediyeler Birliği tarafından hazırlanmıştır.

"Osmanlı'dan Günümüze Yerel Yönetimler ve Belediyecilik" isimli bu çalışmadan günümüz siyasetçileri ve kamu bürokrasinin istifade edeceğine inanıyor, eserin ortaya çıkmasında emeği geçenleri tebrik ediyorum.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhurbaşkanı

ÖNSÖZ

İnsanlığın bir arada yaşama kültürünü oluşturmaya başlaması ve bu düşüncesinin zaman içinde getirdiği en önemli birikimi bugün "kent" ya da "şehir" diye tâbir edilen kavram çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Ortak yaşam ve kent olgusunun insanlığın somut kültürel mirası olduğu gerçeği, bu mirasa tarihsel zamanlarda farklı devletlerin ve milletlerin katkısının olduğu sonucunu da beraberinde getirir. Geniş coğrafyalara hükmeden büyük devletler ve imparatorluklar öncesi zamanlarda, toplumların bir arada yaşadığı mekânlar, meskûn ve mütemekkin olduğu yerler genel hatlarıyla birbirine benzemektedir. İnsanlığın ilk ortaya çıktığı Mezopotamya'dan Mısır'a, Hindistan'dan Çin'e, Orta Asya'dan Kuzey Afrika'ya ve Akdeniz havzasına dek binlerce yıllık süre zarfında inşa edilen kentleri, -kuruldukları yerin coğrafi koşullarına bağlı farklılıkları da göz önünde bulundurulmak kaydıyla- en başta beslenme, barınma, korunma gibi temel gereksinimlerini karşılama şekilleri ve diğer temel dinamikler bakımından birlikte anlamak ve yorumlamak pekâlâ mümkündür. Kent kültürü ve şehirlerin bu dinamikleriyle ilgili olarak binlerce yıllık süre içerisinde oluşan söz konusu mirasa katkıda bulunan önemli birikimlerinden birisi de mazimizdedir.

Orta Asya'da hayvancılık ve kısmen tarımsal üretimle kendini idame ettiren kentlerden İslam kültürü ile tanışma sonrasında kurulan siyasi birliklerde özgün şehirler oluşmuştur. Bu oluşumlar Doğu Akdeniz medeniyetinden de kısmen etkilenerek zaman içerisinde farklı merkezi siyasi birliklerle iletişim haline geçmişlerdir. Burada belirtmek gerekir ki yukarıda zikredilen coğrafyalarda büyük siyasi oluşumların, beylik, devlet ve imparatorlukların nüvesini bu kentler ve şehirler teşkil etmiştir. Farklı kültür nosyonlarına ait kentleri sosyal bilimci gözüyle yorumlarken, bunların arasında bir gelişmişlik veya geri planda kalmışlık sıralamasından ziyade; zamanın ruhuna uygun olarak bazı dönemlerde bazı kentlerin diğer kentlere göre siyasi veya ekonomik gerekçelerle pozitif noktada ayrıştığı şerhini düşmek gerekir. İşte

Osmanlı kentleri de bulundukları coğrafyanın gereği olarak bu tarihsel birikim ve çok kültürlülük üzerinde doğup gelişmiştir.

Bir Osmanlı kentini oluşturan ana bileşenler ticaret ve ekonomik faaliyetlerin sürdüğü çarşı/pazar, koruma ve güvenlik maksatlı muhkem bir kale, İslam dininin taşıyıcı unsuru olan cami başta olmak üzere bunlarla doğrudan ilişkili ve kentlerin ölçeğine göre artıp azalabilen bazı yardımcı öğeler olarak kısaca özetlenebilir. Büyük kentlerde han, hamam, kervansaray, medrese, tekke-zaviye gibi kamusal binalara eşlik eden küçük ölçekli el imalat tezgâhları, değirmen gibi kentin vazgeçilmez unsurları da eklenirse, Osmanlı kentlerinin klasik dönemdeki görüntüsü bir nebze de olsa netleştirilebilir. Orta ve küçük ölçekli Osmanlı kentlerinin kaza olarak adlandırılmasının sebebi ise buralarda merkeze bağlı şer'î ve örfî hukukun uygulayıcısı olan bir kadının olması hasebiyledir. Bir İslam toplumu olan Osmanlı Devleti'nde kadı, İslam dininin kendine çizdiği sınırlar dahilinde kent yönetiminde söz sahibi olmuş, kentin idarî ve hukuki işleriyle ilgilenmiş, merkezle

olan resmî yazışmaları yürütmüş, tüm bu görevleri de icra ederken artan iş yükü sebebiyle bazı kimselerden yardım almak yoluna gitmiştir. Bu kişilerin başında ise İhtisab Ağası gelmektedir. Kadının kararlarını uygulama ve icra etmede aktif bir rol üstlenen İhtisab Ağası, bir kimlik olarak İslamiyet'in kuruluş döneminde ortaya çıkmış, dört halife döneminde kurumsal bir kimliğe bürünmüştür.

Muhtesiblik kurumunu İslamiyet'in bürokratik bir kurumu olarak devralan Osmanlı Devleti'nde İhtisab Ağaları, şehirlerde merkezi idarenin koyduğu kanunların korunup uygulanmasında kadıyla birlikte aktif görev üstlenmişlerdir. Yolların bakım ve onarımı, yük ve ticari malların taşınması, depolanması, dükkân ve işyerlerinin açılma, kapanma ve çalışma standartlarının belirlenmesi, hanelerin yapılma yıkılma süreçleri, suyollarının bakım ve onarımı, yiyecek içecek vs. gibi temel gıda maddelerinin temini, fiyatlandırılması ve standardizasyonu gibi pek çok konu İhtisab Ağası'nın görev tanımına girmektedir. Zaman içinde İhtisab Nazırı olarak da anılmaya başlayan Muhtesibler, uzunca bir müddet kanun ve nizamların özellikle taşrada uygulanmasında ön planda olmuşlardır. Yeri geldiğinde yine kanunlar dairesinde kanuna aykırı durumlar vâkî olursa tâzir [cezalandırma] ve türevleri olan farklı idari yaptırımları devreye sokmaktan, bunları katı bir şekilde uygulamaktan da geri durmamışlardır. Esnaf loncaları, vakıf yöneticileri / mütevellileri, muhtarlar ve ihtiyar heyetleri, gayrimüslim cemaat liderleri ve kocabaşıları gibi kent sosyolojisinde ve gündelik hayatta ön planda olan aktörlerle de işbirliği içerisinde olarak şehrin tüm paydaşlarını karar alma süreçlerine dâhil eden Muhtesibler Tanzimatla birlikte başlayan bürokratik dönüşüm sürecinden etkilenmişler ve Şehremâneti makâmı ihdas edilmiştir.

Osmanlı'dan günümüze belediye kurumunun nasıl bir tarihsel seyir izlediğini göstermek amacıyla hazırlanan bu sergi kataloğu, yerel yönetimler ve belediyecilik faaliyetleri konusunda Osmanlı deneyimi ve bürokratik birikimi üzerine odaklanmıştır. Çalışmada yerel yönetimlerin tarihi deneyiminin belgelerle ortaya konulması ile belediyecilik tarihi hakkında en önemli belgelerin sunulması hedeflenmiştir. Devlet Arşivleri Başkanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği ile ortaklaşa hazırlanan bu çalışma, kendisinden sonra yapılacak kapsamlı araştırmalar için kısa da olsa tarihsel bir perspektif sunabilirse emeği geçenleri ziyadesiyle memnun edecektir.

Okurlara ve ilgililere faydası olması temennilerimizle.

Prof. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Başkanı

ÖNSÖZ

Şehirler medeniyetlerin aynasıdır. İnsanlar şehirleri, şehirler de insanları inşa eder. Her insan yaşadığı mekânla bütünleşir ve o mekânın izlerini taşır. Bizim medeniyetimiz de şehir medeniyetidir.

Ecdadımızın söylediği gibi; her şehrin bir ruhu vardır. Bizim medeniyetimizde şehrin azizliği o şehirde yaşayanların azizliğinden kaynaklanır. Mimar Turgut Cansever; "Şehri imar ederken nesli ihya etmeyi ihmal ederseniz; ihmal ettiğiniz nesil şehri tahrip eder." der. Gayemiz, şehirleri imar ederken gönülleri ihya etmeyi unutmamak, kalplere girebilmektir.

Bizler kadim bir medeniyetin mirasçılarıyız. Bu miras, kadim şehirleri de ihtiva ediyor.

Ecdadımızın miras bıraktığı şehir kültürünün izlerini bugün hâlâ dünyanın farklı coğrafyalarında görmek mümkündür. İnsanın aidiyet duygusuyla bağlı olduğu, huzur ve güvenle hayatını sürdürebildiği şehirler inşa etmek bizim şehircilik anlayışımızın önemli bir parçasıdır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın tohumlarını attığı '94 ruhu' ülkemizde insanı merkeze alan, insana dokunan, muhtaca, yetime, mağdura kucak açan; çevreyle dost, kapsayıcı ve şefkatli belediyecilik anlayışımızı daha da güçlendirmiştir. Medeniyet kodlarımızdan aldığımız ilhamla bize emanet edilen şehirleri, havayı, suyu, toprağı gelecek nesillere teslim etmek için çalışmaya devam ediyoruz.

Kalkınma ve demokrasi yerelde başlıyor, yerelde kökleniyor. Cumhuriyetimizin 100. yılında dünyanın 10. büyük ekonomisi olma hedefine emin adımlarla ilerlerken yerel kalkınmanın yükselen bir değer olduğunu biliyoruz. Ülkelerin değil şehirlerin yarıştığı bir dünyada, şehirlerin rekabetini Anadolu kalkınmasına dönüştüreceğimize inanıyorum.

Tarihi, kültürel, sosyal ve sanatsal birikimlerimizin yansıması olan şehirlerimizi korumak; köklü

geçmişimizden edindiğimiz tecrübelerin ışığında, insan odaklı, çevreyle dost, kapsayıcı, akıllı, dirençli, güvenli, sağlıklı şehirler oluşturmak hepimizin sorumluluğundadır. Özümüzden aldığımız güçle, birlik ve beraberlik içerisinde bunu başarabileceğimize inanıyorum.

Ülkemizin belediyecilik alanındaki tarihsel serüvenini belgeler ve fotoğraflarla geleceğe taşımak maksadıyla Devlet Arşivleri Başkanlığı ile Türkiye Belediyeler Birliği tarafından hazırlanan "Osmanlı'dan Günümüze Yerel Yönetimler ve Belediyecilik" isimli bu eserimizin faydalı bir kaynak olacağına inanıyor; esere katkı veren herkesi gönülden tebrik ediyorum.

Fatma ŞAHİN

Türkiye Belediyeler Birliği ve
Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

Takdim / Recep Tayyip ERDOĞAN 3

Önsöz / Prof. Dr. Uğur ÜNAL 5

Önsöz / Fatma ŞAHİN 7

İçindekiler 9

1. Bursa Belediye Kanunu. 15
2. İstanbul İhtisab Ağalığının Teşkilât Yapısı, Görev ve Yetkilerine Dair İhtisab Kanunu. 29
3. İhtisab Nezâreti Tulumbalarında Görevli Reaya Tulumbacılarının Hizmetlerine Karşılık Olarak Ednâ Cizye Kâğıdı Verilmesine Dair Sadaret Emri. 35
4. Toplanan Paralarla Fakir Ahaliye Odun ve Kömür Dağıtılmak Üzre Şehremanetinde Sultan II. Abdülhamid'in Başkanlığında Oluşturulan İane Komisyonuna Ait Yarımşar Liralık İane Bileti 37
5. İhtisab Nezâretinin İlgasıyla Meclis-i Vâlânın Tabiî Azâsından Sayılmak Üzere Şehremanetinin Kurulması ve Buna Bağlı Olarak Dersaadet'in İleri Gelenlerinden Oluşan Bir Şehir Meclisi Kurularak Başına Eski Amasya Mutasarrıfı Salih Paşa'nın Getirilmesi Hususunda Sadaret Yazısı. 39
6. Belediye ve Belediye Meclislerinin Kuruluşlarıyla Görev ve Yetkilerine İlişkin Nizamnâme 41
7. Belediye Çalışmalarıyla İlgili Olarak Ceride-i Belediye Adıyla Fransızca-Türkçe Bir Gazete Çıkarılmasına İlişkin Verilen İzin. 45
8. Halkın Sağlığını Doğrudan İlgilendiren Sokakların Temizliği, Lağımların Yapılması, Evlere Gaz Verilmesi, Ekmek Fırınları, Yiyecek ve İçeçek Satan Dükkânlara Vesaireye Dair Altıncı Belediye Dairesi Tarafından Hazırlanan Nizamnâme. 47
9. Osmanlı Devleti'nde Belediye Tabipliği ve Ebelik Yapacaklar Hakkında Nizamnâme. 53
10. Beyoğlu Belediyesinin Devlet-i Aliyye Bankası Adını Alan Ottoman Bank'tan Aldığı Borçla Karaköykapısı Denilen Yerde Yaptırdığı Hanın Satılarak Borcun Ödenmesine Dair Sultan Abdülaziz'in İradesi 57
11. 1864 Tarihli Vilayet Nizâmnâmesi. 59
12. Galata Tünel Şartnâmesi. 67
13. 1871 Tarihli İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Nizâmnâmesi. 73
14. Galata'da Mahmudiye ve Topçular Caddeleri Genişletilinceye Kadar Bu Caddeler Üzerinde Çalışan Tramvaya Engel Olunmaması İçin Hamal, Yük Hayvanı ve Sürü Geçirilmemesi Hakkında Tramvay Şirketi İle Şehremâneti Arasında Yapılan İlave Mukâvele. 85
15. 1876 Tarihli Kânûn-ı Esasi'de Vilayetlerin İdaresi ve Belediye İşleriyle Alâkalı Maddeler. 87
16. İstanbul (Dersaadet) Belediye Kanunu. 89
17. Belediye Kanunlarının Yabancı Uyruklu Vatandaşlara Uygulanmasında Görülen Aksaklıkların Ortadan Kaldırılmasına Dair Selanik Valiliğinden Hariciye Nezaretine Yazılan Resmî Yazı. 97
18. Vilâyetler İçin Hazırlanan Belediye Kanunu. 99
19. Dersaadet'teki Doğum, Ölüm ve Nikâh Hadiselerinin Belediye Dairelerine Kaydına Dair Kararnâme. 107
20. Belediye Zabıtası Hakkında Vilâyet Kanunu. 109
21. Terkos ve Kızıldere'den İstanbul ve Civarına Getirilecek Su İçin Verilen İmtiyâz Mukavelenâmesi Gereğince Kurulan Osmanlı Anonim Şirketi'nin Dâhilî Nizamnâmesi (İç Tüzüğü) 111
22. Selanik'e Tabi Karacaabad'ın Merkezi Spaska, Tikveş'e Tabi Nigotin, Kayseri'ye Tabi Germir ve Talas ile Manisa'ya Tabi Hamid ve Çobanisa Köylerinde Belediye Teşkilâtı Kurularak Kantar, Çeki ve Sâir Gelirlerinin Bu Belediyelere Bırakılmasına Dair Padişah Emri. 119
23. Nahiye Merkezleri ile Büyük Köylerde Lüzum Görüldüğü Takdirde Belediye Teşkilâtı Kurulabileceğine Dair Vilâyetlere ve Şehremânetine Gönderilen Genelge. 123
24. Belediye Hizmetlerinin Daha İyi Yürütülmesi ve Bütçe Açığının Kapatılması İçin Dersaadet Emlâk Vergisinin Yüzde Onbeşinin Şehremânetine Bırakılması Hususunda Dahiliye Nezareti Yazısı 125
25. Şehir ve Kasabalarda Belediyeler Tarafından Yapılacak Olan Gaz ve İspirto Anbarlarına Dair Talimat. 127
26. Değişiklik Yapılarak Yeniden Düzenlenen Belediye Eczacılık Nizamnâmesi Layihasının Uygulamaya Konulmasına Dair Padişah Emri. 129
27. İstanbul'da Şehremânetinin İdâresi Altında Kurulacak Olan Darülaceze'nin Meşihat, Evkâf ve Zabtiye Nezâretlerinden ve Rum, Ermeni, Katolik ve Musevî Temsilcilerinden Bir İdare Heyeti Oluşturulmasına Dair Dahiliye Nezareti'nden Sadaret Makamına Yazılan Yazı. 131
28. Ankara Sularının Temiz ve İçilebilecek Durumda Olmamasından Dolayı Demir Borular ile Şehre Ulaştırılmasına Dair Padişah Emri. 133

29. İstanbul'da Kurulan Belediye Teşkîlâtlarına Dair Nizamnâme. 135
30. Birinci Belediye Dairesi'nin Bulunduğu Binanın Harap Olmasından Dolayı Direklerarası'nda Suterazisi Yakınında Bulunan Emine Hanım'ın Evine Taşınması Hususunda Padişah Emri..... 141
31. Sıhhiye Dairesi'nce Verilmekte Olan Defin Belgelerinin, Cesetlerin Belediye Tabipleri Tarafından Muayenesi Neticesinde Düzenlenecek Raporlara Göre Verilmesine Dair Padişah Emri. 143
32. Belediyece Toplanan Çöplerin Beşiktaş, Tophane, Haliç ve Benzeri Sahil Kıyılarına Gelmemesi İçin İstimbot ve Vapurlar İle Kızkulesi Açıklarına Dökülerek Marmara Denizi İçlerine Gitmesinin Sağlanması ve Şehir İçinde Bulunan Kirişhane ve Debbağhane Gibi İşletmelerin Şehir Dışına Çıkarılmasına Dair Meclis-i Mahsus Kararı ve Bu Karar Doğrultusunda Verilen Padişah Emri..... 145
33. Birinci Belediye Dairesi İçinde Yer Alan Fuatpaşa Caddesinin Sulanması İçin İstanbul Su Şirketi İle Yapılan Ek Mukavele. 149
34. İstanbul'da Kontrol Altına Alınan Kolera Salgınından Dolayı Böyle Salgın Hastalıklara Karşı Her Belediyenin İmkânları Dâhilinde Birer Hastahane Yaptırmasına İlişkin Şûrâ-yı Devlet Kararı. 153
35. Birinci Belediye Dairesi'nin Koska'da Mimar Kemaleddin Mahallesi Laleli Caddesinde Bulunan Binasının Altında Bulunan Dükkânların Satın Alınarak Belediye Binası Yapılmasına Dair Padişah Emri. 155
36. Belediye Memurları İçin Hususi Tekaüd Sandığı Kurulmasına İlişkin Şura-yı Devlet Kararı 157
37. Konya'da Atlı Tramvay Hattı İnşâsına Dair Padişah Emri. 159
38. Şehremâneti Meclisi Başkanlığına Mehmed Ali Bey, Azalıklarına Tevfik, Mehmed Paşa, Garofaldi, Andon ve Doktor Muhyiddin'in Tayin Edilerek Yeniden Oluşturulması Hususunda Meclis-i Mahsus Kararı ve Padişah Emri. 161
39. İkinci, Beşinci ve Onyedinci Belediyelerin Yer ve Mahallelerini Gösterir Haritalar. 163
40. Temizlik Vergisini Ödememekte Israr Edenler Hakkında Yapılacak İşlemlerle İlgili Olarak Kosova Valiliği Tarafından Dahiliye Nezareti'ne Yazılan Yazı. 165
41. Mahlûl Vakfiye Bedellerinin Hazine-i Evkaf'tan Belediyelere Aktarılması Hususunda Dahiliye Nezareti'nden Sadaret Makamına ve Şehremaneti'ne Yazılan Yazı. 167
42. İstanbul Belediyelerini Oluşturan Mahallelerin İsimleri. 169
43. Nahiye Merkezlerinde Belediye Teşkili ve Panayır Açma Vazife ve Yetkisinin Valiliklere ve İl Genel Meclislerine Verildiğine Dair Dahiliye Nezareti Genelgesi..... 177
44. İstanbul Çöplerinin Toplanıp Muhtelif Kısımlarından İstifâde Edilmesi İçin En Uygun Şartları Verecek Şirketler ile Şehremaneti'nin Müzakereye Hazır Olduğunun İngiltere'de Duyurulması Hususunda Londra Sefareti'ne Yazılan Yazı. 179
45. İstanbul Rüsûm-I Belediye Kanunu. 181
46. Şehir Veya Kasaba Merkezlerinde İkamet Etmekle Birlikte Nüfus Kayıtları Köylerde Olanların Seçme-Seçilme Hakkını Kazanabilmek İçin Belediye Meclisi Seçimlerinden Evvel Kayıtlarını İkamet Ettikleri Kasabaya Naklettirmelerinin Uygun Olacağına İlişkin Şura-yı Devlet Kararı..... 185
47. Yangın, Su Taşkını ve Zelzele Gibi Afetler Sebebiyle Hanesi Tahrip Olan Kimselerle İlgili Vilayetler Belediye Kânûnu'na İlave Edilen Zeyl Sureti. 187
48. Taşra Belediye Meclisleri Seçimlerinde Suistimaller Yapıldığı Hükmen Sabit Olan Yerlerde Meclislerin Feshi İçin Taşra Belediye Kanunu'na Ayrı Madde İlavesine Dair Meclis-i Vükela Kararı. 189
49. Çevre Temizlik Vergisinin de Aydınlatma Vergisi Gibi Ev Sahiplerinden Alınmasına İlişkin İstanbul Rüsûm-ı Belediye Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Dahiliye Nezareti'nden Sadaret Makamına Yazılan Yazı. 191
50. İstanbul Belediyesi Teşkilât Kanunu Tasarısı. 193
51. 1913 Tarihli İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Kânûnu. 195
52. Belediyeye Olan Borçlarını Ödememekte Israr Edenlere İhtarnâme Gönderileceği ve İhtarnâmede Belirtilen Sürenin Bitiminden Sonra Borçluların Mallarının Haczi Yoluna Gidileceğinin Şehremanetine Tebliği..... 209
53. Şehremaneti ile Şubeler İdâresindeki Encümenlerin, Yönetici ve Memurlarının Vazifelerini Gösterir Nizamnâmenin Sureti. 213
54. İstanbul ve Diğer Şehirlerde Belediyeler Adına İstimlak Edilecek Yerlerle İlgili Kanun Tasarısı..... 217
55. Belediyelerin Bütçe Harici Harcamalar Yapması Durumunda Belediye Başkanlarının Sorumlu Tutulacağına Dair Dahiliye Nezareti Genelgesi..... 221
56. Milas'ın Mandalyat Köyü'nde Belediye Kurulması ve Köprü Tamiri Gibi Masraflara Halkın Maddi Katkısı İçin İzin Talep Edilmesi Üzerine, Nahiye Merkezleriyle Büyük Köylerde Belediye Teşkili İçin Babıali'nin İzni Gerektiğine Dair Dahiliye Nezareti'nden Menteşe Mutasarrıflığı'na Yazılan Yazı. 223

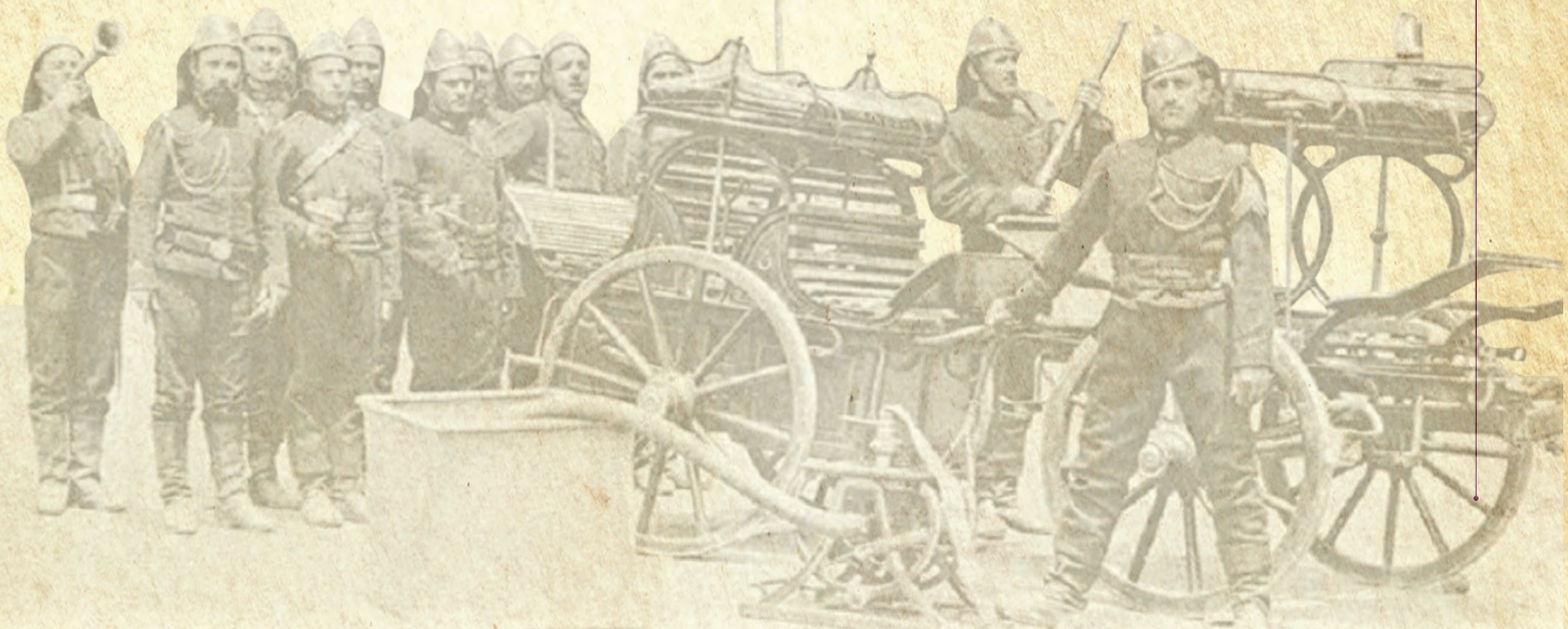
57. Vilâyât Rüsûm-ı Belediye Kanunu. 225
58. Eski Surlardan ve Kalelerden Yıkılmasına Müsaade Olunanların Belediye ve Valiliğe Terkine Dair Kânûn Sureti..... 227
59. Belediye Vergileri Kanunu..... 229
60. Ticarethanelere Asılacak Levha, Tente Vesair Siperlerden Bir Defaya Mahsus Ruhsatiye Alınması Ayrıca Yılda Bir Kez Vergi Tahsil Edilmesi Hususundaki Kanunun, Yayın Tarihinden Önce Asılmış Bulunan Levha ve Tenteleri de Kapsadığına Dair Dahiliye Nezareti Genelgesi..... 233
61. İstanbul Belediyesinin Teşkilât ve Görevlerine İlişkin Olarak Dâhiliye Nezâreti İstişare Odası Tarafından Hazırlanan Bilgilendirme Raporu..... 235
62. Kâbile (Ebe) Maaşlarının Belediyelere Ait Olduğu Hususunda Derkenar. 239
63. Eczane, Otel, Apartman, Pansiyon, Tiyatro Vesair Oyun Yerleriyle Birahane ve Meyhane Levhalarından Belediye Meclisince Düzenlenecek Tarifeye Göre Vergi Alınması; Türkçe'den Başka Dilde Yazılmış İse İki Misli Vergi Alınmasına İlişkin Genelge. 241
64. İstanbul Tramvay Şirketi'nde Çalışanların İlgili Nizamnâme Uyarınca Denetlenmeleri Gerektiğine Dair Rapor. 243
65. Sanayi Mektepleri Muallimleri, Belediye Reisleri, Belediye Memurları ve Hususi Memurların Emekli Aidatı Ödedikleri Tarihten İtibaren Mülkiye Tekaüd Kanunundan İstifade Edebileceklerine Dair Genelge. 245
66. Resmi Dairelerin Belediyelerden Ruhsat Almadan Bina İnşaatlarına Başlamamaları, Böyle Başlanmış Binaların Projelerinin Belediyelere Sunularak Ruhsatlarının Alınması Gerektiğine Dair Dahiliye Nezareti Yazısı. 247
67. Belediye Zabıtasının Şehremaneti'nce Yeniden Teşkil Edilmesi veya Yeterli Miktarda Ek Ödenek Ayrılarak Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti Bünyesinde Zabıta Şubesi Kurulmasına İzin Verilmesi Talebine Dair İstanbul Polis Müdüriyeti Yazısı..... 249
68. Şehremaneti'nce Baytarlık Teşkilatı ile Laboratuvar, Mezbaha ve Hal Gibi Müesseseler Kurulması İçin Gerekli İşlemlere Başlanması Hususunda Dahiliye Nezareti'nden Şehremaneti'ne Yazılan Yazı..... 251
69. İstatistik Kanun ve Nizamlarıyla İlgili Neşredilen Mecelle-i Umûr-I Belediye'den Bir Takımının Şehremaneti'nce İstatistik İdâre-i Umûmiyesi'ne Gönderilmesi..... 253
70. İstanbul İçme Sularının Tekelden İdâresi ve Islahı İçin Şehremaneti'ne Bağlı Su İdaresi Teşkîl Edilmesi ve Buna Dair Bir Nizamnâme Hazırlanması Hususunda Sadaret Yazısı. 255
71. Yangın Esnasında İtfaiye Teşkîlâtının Hizmetleri ve Polis ile Belediye Memurlarının Vazifeleri ile İlgili Talimnâme..... 257
72. Taşra Belediye Reislerinin İstanbul Belediye Müdürleri Gibi Seferberlikten İstisna Tutulması Talebiyle İlgili Olarak Harbiye Nezareti'ne Yazılan Yazı. 259
73. Belediye Reislerinin Azilleriyle İlgili Şûrâ-yı Devlet Kararı Doğrultusunda, Canik Belediye Reisinin Azlini Gerektiren Bir Hareketi Tespit Edilmesi Durumunda Azledilerek Yerine Mutasarrıflık Tarafından Mevcut Azâlar Arasından Birinin Tayin Edilebileceğine Dair Dahiliye Nezareti Derkenarı. 261
74. Kanun Gereği Her Kırk Bin Nüfus İçin Bir Belediye Teşkili Gerektiğinden İzmir, Karşıyaka'da Bir Belediye Dairesi Teşkili ve Gayr-I Müslim Unsurların da Aktif Görev Almalarının Sağlanması Hususunda Dahiliye Nezareti'nden Aydın Valiliğine Yazılan Yazı. 263
75. Menba Sularından Alınmakta Olan Belediye Vergisinden Okulların İstisnası Hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe Tanzim Kılınan Mazbata Sureti ile İlgili Kurumlar Arasındaki Yazışma..... 265
76. Yabancıların İdâresindeki Tiyatro, Sinema ve Diğer Eğlence Yerleri İçin Satılan Biletlerden Darülaceze Aidatı Alınmasına Fevkalade Komiserlikler Tarafından Muvafakat Edildiğine İlişkin Babıali Hukuk Müşavirliği Raporu. 269
77. Belediye Seçimlerinde Nisbî Temsil Usulünün Tatbiki ile İlgili Olarak İstanbul Belediye Kanununa İlave Edilen Kanun Tasarısının İncelenmesine Dair Dahiliye Nezareti'nden Sadaret Makamına Gönderilen Yazı. 269
78. 1921 Tarihli Teşkilât-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası)..... 275
79. Belediye Görevlerinin Layıkıyla Yerine Getirilebilmesi İçin Ceza Kanunu'nun İlgili Maddesinin Tadiline İlişkin Kaleme Alınan Kânûn ve Gerekçelerinin İncelenmesi Hususunda Sadaret Makamından Dahiliye Nezareti'ne Gönderilen Yazı. 279
80. Kulüp ve Gazinolar İle Bunlara Bağlı Otellerde Konser, İnce Saz ve Mızıka Yerlerinin Açılması İçin Belediyeden Ruhsat Alınması. 281
81. Daimi Belediye Encümeni Teşkîli İçin Verilen Kanun Teklifi Maddeleri..... 283

82. Belediye Dairelerine Varidat Olarak Tahsis Edilen Mal, Eşya, Alet ve Edevata Haciz Konulamayacağı Hususunda Dahiliye Nezareti'nden Karesi Mutasarrıflık Vekaletine Yazılan Yazı. 285
83. Birbirleriyle Akraba ve Hısım Olanların İdâre Meclislerinde Aynı Anda Bulunmaları Yasağının Belediye Meclis Azaları Hakkında da Uygulanması. ... 287
84. Belediye'nin Açtığı Mezbahalar Dışındaki Yerlerde Kesim Yapmanın Yasaklandığına ve Mezbahalarda Uygulanacak Esaslara Dair Nizamnâme. 289
85. Ankara Belediyesi Teşkilâtı Kanun Tasarısı. 291
86. 1924 Tarihli Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nda (1924 Anayasasında) Vilayetlerle İlgili Düzenlemelerin Yer Aldığı Maddeler. 293
87. 486 Sayılı Umûr-ı Belediyeye Müte'allik Ahkâm-ı Cezâiye Hakkında Kanun Sureti. 295
88. 417 Sayılı Ankara Şehremâneti Kanunu. 297
89. 423 Sayılı Belediye Vergi ve Resmleri Kanunu. 299
90. 442 Sayılı Köy Kanunu. 305
91. İstanbul'da Belediye Tarafından Hazine-i Evrak'ın Bulunduğu Caddeye Yapılmakta Olan Ahşap Barakanın Yangın İhtimaline Karşı Başka Bir Yerde İnşa Ettirilmesi. 315
92. 831 Sayılı Sular Hakkında Kanun. 317
93. Belediye Hudutları Dâhilinde Resim, Şekil, Yazı, Levha ve Işıkla Yapılacak İlan ve Reklam İşlerinin İstanbul Belediyesi'ne Verilmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı. 319
94. 1151 Sayılı Bozcaada ve İmroz Kazâlarının Mahalli İdâreleri Hakkında Kanûn. 321
95. Başvekil İsmet Paşa'nın Ziyareti Sırasında Kirli Görülen Darüşşafaka Koğuş ve Dershânelerinin İstanbul Belediyesi Temizlik İşleri Tarafından Temizlendiği. 325
96. İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel Şirketi'nde Çalışan Müslüman ve Gayrimüslim Personelin Resmi Tatil Günleri. 327
97. Belediye Seçimlerinin Eski Kanuna Göre Yapılması. .. 329
98. 1580 Sayılı Belediye Kanunu. 330
99. 1593 Sayılı Umûmi Hıfzıssıhha Kanunu. 336
100. Doğudaki Bazı Vilayet ve Kaza Merkezleri Dışında Kalan Bütün Bölgelerde Belediye Başkanlarının Seçimle Belirleneceğine Dair Dahiliye Nezareti Genelgesi. 342
101. Bazı İl ve İlçelerin Belediye Reisliklerinin Vali ve Kaymakamlıklara Bağlanması Hususunda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. 344
102. İstanbul Belediye Hudutları Dâhilinde Otobüs İşletmesi İmtiyazının Belediyeye Verilmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. 345
103. Belediyelerde Kayıtlı Bulunan Otomobil, Kamyon, Otobüs ve Motosiklet Miktarı Hakkında Yapılan İstatistik. 346
104. 2290 Sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu. 352
105. 2295 Sayılı Belediye Teşkîlâtı Olan Yerlerde Muhtar ve İhtiyar Hey'etlerinin Lağvı Hakkında Kanun. 355
106. 2301 Sayılı Belediyeler Bankası Hakkında Kanun. 361
107. 2644 Sayılı Tapu Kanunu. 363
108. Ankara İmar Planının Belediye Hududuna Kadar Genişletme İşinin Prof. Yansen'e Yaptırılması İçin Hazırlanan Sözleşmenin Tasdîki. 366
109. Belediyelerin 1929-1935 Yılları Arasındaki Gelir, Gider, Memur ve Müstahdem Adedi Vesaire Durumlarına Ait İstatistik. 367
110. İstanbul Şehir Planının Uygulanması İçin Gerekli Paranın Yarısının Belediye Tarafından Karşılanacağı, Geri Kalan 2 Milyonun da Devlet Bütçesinden Sağlanması. 369
111. Belediyelerin 1937-1938 Yıllarına Ait Gelir, Gider ve Memur Durumlarını Gösterir İstatistik. 371
112. Belediye Teşkilâtı Olan Yerlerde Kaldırılan Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Görevlerinin Hangi Dairelerce Yerine Getirileceğiyle İlgili Yönetmelik. 373
113. Türk Belediyecilik Derneği'nin Kurulduğu. 382
114. İstanbul ve Ankara'da Zabıta Görevinin Belediyelere Devrine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı.. 390
115. 1950 Belediye Seçimleri Kesin Sonuçları. 394
116. Türk Belediyecilik Derneği'nin Hollanda'nın Lahey Şehrinde Kurulan Union Internationale Des Villes Et Pouvoirs Locaux'a Üye Alınmasına İzin Verilmesi. 395
117. Belediye Mevzuatında Tadili Gereken Hususlar Hakkında İstanbul Belediyesinin Görüşlerini Bildirir Rapor. 396
118. İstanbul'un Kağıthane Köyünde Belediye Kurulması.. 413

Osmanlı'dan Günümüze

Yerel Yönetimler ve BELEDİYECİLİK

شهر امانتی

1

Topkapı Sarayı, R. 1935, v. 43b

BURSA BELEDİYE KANUNU
1502

Defter suretidir.

Padişah emri:

Bursa'da olan meslek erbabı ve bilirkişileri toplayıp, her meslekte alınan, satılan ve işlenen çeşitli kumaşların, giyeceklerin ve diğer şeylerin tümüne konulmuş narhların zaman içerisinde her bir cinsin fiyat değişiminin teker teker yazıldığı ayrıntılı bir defter hazırlayın. Ben tahta çıktıktan sonra narh ne şekilde uygulanmıştır? O zamandan beri aynı şekilde mi uygulanmıştır, yoksa değiştirilmiş midir? Değiştirilmişse sebebi nedir? Şimdiki uygulama nasıldır? Etraflıca incelenerek şüpheli ve bilinmeyen bir tarafı bırakılmasın. Acele olarak detaylı bir şekilde yazıp gönderiniz. Gönderdiğiniz bu defter kanunname olup gerektiği anda ona müracaat edileceğinden kesinlikle narhın eksik bir çeşidi kalmasın.

Yukarıdaki padişah emrine uygun olarak meslek sahipleri ve bilirkişiler çağrılarak: "Satılan her nesnenin eskiden uygulanan narh miktarı nedir? Şu anda eski narh uygulanmakta mıdır, yoksa değiştirilmiş midir? Mevcut uygulamanın sebebi nedir ve ne zamandan beri uygulanmaktadır?" diye araştırıldığı zaman hiçbir meslekte eski narhın korunmadığı, bütün narh usulünün beş-altı yıl önce tamamen değiştirildiği ve o zamandan beri narhın uygulanmadığı görülmüştür.

Durum anlaşılınca öncelikle ekmekçilerin kontrolüne başlanıp eski kanunları sorulduğunda: "Her zaman buğdayın ucuzluğuna ve dolgunluğuna göre kadı emri ile güvenilir bilirkişiler numune alırlardı" dediler. Ekmekçilerin getirdiği hükümde dört-beş senedir kadı tarafından görevlendirilen şehrin ileri gelen güvenilir birkaç kişisi tarafından alınan numuneye göre fiyat belirlensin diye emredilmiştir. O tarihte numune alınıp şöyle kararlaştırılmıştır:

Bir Bursa müddü buğdayın birinci kalitesi yüz on akçeye, ikinci kalitesi yüz akçeye ve daha düşük kalitelisi seksen beş akçeye satılacak. Unu ince elekten elenmiş, iyi pişmiş, ak ve kokusuz olmak şartıyla yedi yüz dirhemlik ekmek bir akçe olacaktır. Fiyatlarda artma veya eksilme olduğu takdirde buna kıyasla yeni narh tespit edilecektir.

Bu hükme göre tespit edilen narhın uygulanıp uygulanmadığını görmek için birkaç yerden ekmek getirtildi. Getirilen ekmeklerin kimisi çiğ, kimisi kara, kimisi de eksik olup sebebi sorulunca oradakilerin çoğunluğu: Belediye memurlarının ekmeklerimizin kâh çiğ, kâh eksik diye her gün her fırından beşer onar akçe alıp bu duruma göz yumduklarını, görevlilerin rüşvet almamaları konusunda emir geldiği halde bunu dinlemeyip eskisi gibi rüşvet almaya devam ettiklerini, rüşvet karşılığında ekmeğin eksiğini ve ayıbını gizleyip örttüklerini, aldıkları parayı görünürde ceza olarak aldıklarını söylediler. Bu durum muhtesibe sorulunca: "Ben yeni geldim, bunları bilmem. Kâtibim ve kethüdam eskiden kalmadır, onlara sorunuz" dedi. Kâtip ve kethüdaya: "Ekmek neden bu kadar çiğ ve kara, neden eksik, niçin ilgilenmediniz?" denildiğinde: "Bu defalık bizi affedin. Bundan böyle dikkatli davranalım, ilgilenelim. Bu gibi uygunsuzlukların tekrarına izin vermeyelim" dediler. Bunun üzerine sıkı sıkı tembih edilerek gaflete düşmemeleri, şeriat ve kanuna aykırı iş yapmamaları konusunda uyarıldılar. Kısa bir süre sonra eskisinden daha fazla kanunsuzlukları ortaya çıktı. Yine defalarca uyarılmalarına rağmen eskisi gibi davranmaya devam ettiler. Şeriata ve kanuna uymadılar.

Pideciler ve bilirkişiler çağrılıp eski narhları sorulduğunda: "Pideler eskiden beri ekmek ağırlığına göre yüz elli dirhem eksik üretilirdi. Ancak pidenin unu ekmek ununda daha saf olması, ince elekten elenmesi, üzerinde yeteri kadar haşhaş bulunması ve gevrek pişirilmesi şart koşulmuştu. Yağlı pide normal pidenin yarısı olurdu. Yağlı pidenin bir kilesine bir okka tatlı yağ konularak üstüne haşhaş ekilmesi ve arı undan işlenmesi gerekirdi. Yapılan kontrollerde bu standartlara uyulmadığı görüldü. Sebebi dört-beş yıldır rüşvet alınıp kontrol edilmemesi olduğu ortaya çıkmıştır. Bundan böyle eski narh uygulansın" denildi.

Çörek: Eski narh, ekmek ağırlığının yarısı olup beyaz undan yapılması ve unun bir kilesine bir okka yağ konulması gerekirken teftiş sırasında buna uyulmadığı görüldü. Bunun da sebebi yukarıda belirtildiği üzere dört-beş yıldan beri rüşvet alınıp denetim yapılmamasıdır. Artık eski narh üzerine işlem yapılması kararlaştırıldı.

Soğan: Geçmişte soğanın dört buçuk okkası bir akçe idi. Ancak dükkân sahipleri dört okkayı bir akçeye satarlarmış. Saplı soğan beş okka olup güz aylarında yarımşar okka eksik satılırmış. Kış aylarında soğanı satmaya getirenler iki buçuk okkasını, dükkân sahipleri ise iki okkasını bir akçeye satarlardı. Bu kanun da tamamıyla bozulmuştur. Bozulmanın sebebi yine rüşvettir. "Soğana da eski narh uygulansın" denildi.

Kasaplar: Kasaplar ve bilirkişileri ile şehir ileri gelenlerinden bazıları toplanıp ete uygulanan kanundan soruldukta güvenilir kişilerden birçoğu: "Eskiden koyun etinin narhı her yıl üç çeşitti. Önce iki yüz elli dirhem, sonra üç yüz dirhem; kışın

iki yüz dirhemi bir akçe olurdu. Dört-beş yıldan beri hiç üç yüz dirhemi bir akçeye satılmaz oldu. Hemen iki yüz elli ve iki yüz dirhemi bir akçeye satılır" dediler.

Üç yüz dirheminin bir akçeye satılmamasının nedeni kasaplardan sorulunca birkaç sebep gösterdiler. Birincisi, geçmişte Gelibolu'da her koyun başına bir akçe iskele vergisi alınırdı. Şimdi dört akçe almaktadırlar. Bursa'da olan Selâtin imaretlerine ve bazı şehir ileri gelenlerine yılda altmış bin koyun tahsis edilmişti. Şimdi bu hisseler beylik oldu. Başka bir nedeni de; bize bir hüküm verilmiştir diye bir hüküm gösterdiler. Bunun muhtevasında "İstanbul'da koyun etinin üç yüz elli dirhemi bir akçe olunca Bursa'da üç yüz dirhemi bir akçe olacak, üç yüz dirhemi bir akçe olursa Bursa'da iki yüz elli dirhemi bu fiyata satılacak. Kısaca her zaman İstanbul narhından elli dirhem eksiği olacak" diye emrolunmuştur.

Bu mazeretler karşısında halkın bir bölümü dedi ki: "İskele vergisi artalı yaklaşık on beş yıl oluyor, fakat dört-beş yıldır üç yüz dirhem bir akçeye satılmaz oldu. Altmış bin baş koyunun imaretlere ve şehir ileri gelenlerine verilmeyip beylik olması koyunun Bursa'ya gelmesine engel teşkil etmez. Eskiden olduğu gibi her yıl o miktardan fazlası gelir. Narh daha ziyade azlığa, çokluğa göredir. Bazen buraya İstanbul'dan fazla koyun gelir. Çoğu kere ve uzun süre İstanbul'da üç yüz elli dirhem et bir akçeye satılır. Burada üç yüz dirhemini bir akçeye satmadınız. Göstermelik bir hüküm almışsınız, fakat dört-beş yıldır kesinlikle buna göre de işlem yapmadınız. Hem de muhtesip ile ittifak yapıp ona büyük paralar vererek üç yüz dirhemi bir akçe olacak mevsimde iki yüz ve iki yüz elli dirhem bir akçeye satıp halkın hakkını vermeyip onlara haksızlık edersiniz."

Gerçekten bu işin birinci nedeni, muhtesibin çok miktarda para alması olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca orada bulunan insanlar dediler ki: "Bu denilenden başka dört-beş yıldan beri haksız bir durum daha ortaya konmuştur. Eskiden keçi eti her mevsimde koyun etinden elli dirhem fazla olurdu. Şimdiki halde her keçi başına muhtesip iki akçe alır. Koyun narhına keçi etinin satılmasına izin verir. Koyun etiyle keçi etini aynı fiyata satılması insanlara haksızlıktır. Keçiler mezbahaya kesim için gönderildiğinde görevliler açıkça mezbahaya girip her keçi başına ikişer akçe alarak koyun narhına satılmasına izin verirler. Hatta bu tür olayların birçoğunu eskiden gözümüzle gördük."

Yüz kadar ahali, muhtesip ve yardımcılarının yüzlerine karşı bu şekilde şahitlik ettiler. Kasaplara da: "Bu suçlamalara ne diyorsunuz, bunca insan yalan mı söylüyor?" denince kasapların bazıları görevlilerin yüzüne karşı: "Yalan söylemiyorlar, olanları söylüyorlar. Muhtesip buna rıza göstermeseydi keçi etini koyun eti narhına satamazdık." dediler.

Pazarcılar: Pazarcılar çağrılarak bilirkişilerinden ve diğer şehir halkından meyvelere ait eski narh uygulaması sorulduğunda: "Önceleri pazar yerine her ne çeşit meyve gelirse şehirli ve pazarcı herkes istediği kadar alırdı. Dört-beş yıldır pazarcılar birleşip şehre gelen meyveleri ve şehir etrafında olan bağ, bahçe ve bostanlarda yetişen ürünleri toptan alarak dükkânlarına getirip muhtesibe her biri için bir narh koydurup, mahkeme sicillerine geçirtirlerdi. Fakat dışarıda kendi bildiklerine satarak muhtesip ile paylaşırlardı." dediler. Halkın bu sözlerinin doğruluğunun anlaşılması için sicillere bakıldı. Sınanmak üzere pazardan bazı meyveler getirtilip görüldü. Halkın dedikleri doğru çıkınca, pazarcılara: "Niçin eksik satıyorsunuz?" denildi. Muhtesibin huzurunda yüzüne karşı: "Bunların bilgisi dahilinde satıyoruz" dediklerinde halkın muhtesip hakkındaki sözleri de doğrulanmış oldu. Bunun üzerine muhtesibe: "Hepsi doğruymuş, neden kontrol etmezsiniz? Eksik satılanı kontrol etmek sizin görevinizdir" denildiğinde muhtesip: "Önce benim haberim yok" diye inkâr etti. Daha sonra: "Ben geldiğim zamanda uygulama bu şekilde idi. Bu şekilde yapmasam devletin benden istediği parayı nereden vereceğim?" dedi. Kâtibi ile kethüdası da: "Evet, eksik satıyorlar" diye itiraf ettiler. Pazarcılardan bazıları da dediler ki: "Muhtesibin terazi götüren adamları her dükkândan günde bazen yarım, bazen bir, bazen de iki akçe alırlar. Paradan başka her çeşit yemişten birer mendil de yemiş alırlar. Kanun ve hükümlerinde bunlar var mıdır? Görmek istiyoruz." dediklerinde araştırıldı. Kanunname ve hükümlerinde böyle bir usul olmadığı görüldü. Yapılan kanunsuz uygulamaların haksızlığı iyice anlaşıldı. Bütün meyvelerin narhları tek tek araştırıldı. Hepsi eski kanun ve ihtisap ile ilgili emirlere tamamen aykırı bulundu. Şimdi anlaşmazlık ve değişiklik olan narhlarda padişahın emri gereğince satılan mala ve zamanına göre alıcı, satıcı ve bilirkişilerin ittifakıyla narh konuldu. Konulan narhlar aşağıda açıklanmıştır:

Meyveler

Kiraz: Tazesinin yüz elli dirhemi bir akçeye, üç günden sonra iki yüz dirhemi bir akçeye, daha sonra iki yüz elli dirhemi bir akçeye ve her üç günden sonra yüz dirhem artırılarak en son iki okkası bir akçeye satılacak.

Yaş zerdali: Tazesinin iki yüz dirhemi bir akçeye, üç günden sonra üç yüz dirhemi bir akçeye, daha sonra geliş tarihine göre bu kıyas üzerinden narh verilecektir.

Yaş erik: Tazesinin iki yüz dirhemi bir akçeye, üç günden sonra beş yüz dirhemi, daha sonra altı yüz dirhemi bir akçeye oluncaya kadar bu şekilde artırılarak satılacaktır.

Gökbaşlı armut: Narhı da bu şekilde olacaktır.

İnesi armudu: Tazesinin altı yüz dirhemi bir akçeye, beş günden sonra iki okkası bir akçeye, daha sonra bu kıyas üzere narh verilecektir.

Çerhallu armut: Tazesinin iki okkası bir akçeye, üç günden sonra bin dirhemi bir akçeye, üç buçuk okkası bir akçe oluncaya kadar bu şekilde artırılarak satılacak.

Urunkuş armut: Tazesinin iki yüz dirhemi bir akçe, üç günden sonra üç yüz dirhemi, bundan dört gün sonra bir okkası ve en sonunda da altı yüz dirhemi bir akçe olacaktır.

Zerdmuri armut: Tazesinin bir okkası bir akçeye, beş günden sonra altı yüz dirhemi bir akçeye, daha sonrası da bu kıyas üzere satılacaktır.

Merendi armut: Tazesinin üç yüz dirhemi bir akçeye, beş günden sonra beş yüz dirhemi bir akçeye, daha sonrasına da bu kıyas üzere narh verilecektir.

Bey armudu: Yükü seksen altı akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacak ve sonra bu kıyas üzere narh verilecektir.

Sultani armut: Tazesinin beş yüz dirhemi bir akçeye, beş günden sonra altı yüz dirhemi ve sonunda iki okkası bir akçeye satılacaktır.

Şekeri armut: Tazesinin üç yüz dirhemi, beş günden sonra beş yüz dirhemi ve sonunda altı yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Türki armut: Tazesinin bin dirhemi sonra geliş tarihine göre bu kıyas üzere narh verilecektir.

Sabuni armut: Tazesinin bir okkası, sonra altı yüz dirhemi, nihayet iki okkası bir akçeye satılacaktır.

Yerbasmaz armut: Tazesinin üç yüz dirhemi, beş günden sonra altı yüz dirhemi, haftasından sonra iki okkası bir akçeye satılacaktır.

Karamuri armut: Tazesinin bir okkası bir akçeye, beş günden sonra beş yüz dirhemi bir akçeye ve sonunda altı yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Bozdoğan armudu: Tazesinin bir okkası bir akçeye, üç günden sonra altı yüz dirhemi, sonra sekiz yüz dirhemi ve sonunda dört okkası bir akçeye satılacaktır.

Akşehir'in bedegâni elması: Bir deve yükü yüz akçeye olursa üç yüz elli dirhemi bir akçeye olacak ve sonra bu kıyas üzerine narh verilecektir. Akşehir'in ekşi elmasının bir okkası bir akçeye olacaktır. Öteden beri gelenek böyledir. Ama fazla ve noksan olursa narh da ona göre verilir.

Şehircani köyü elması: Bir katır yükü yetmiş akçeye olursa üç yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır. Bir yükü altmış akçeye olursa üç yüz elli dirhemi bir akçeye satılıp sonra bu kıyas üzere narh verilecektir.

Gülâbi elması: Tazesi üç yüz dirhemi, üç günden sonra bir okkası ve sonunda altı yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Miski elması: Bir yükü yüz akçeye olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacak. Yükü yüz ona olursa iki yüz yirmi beş dirhemi, yükü yüz yirmiye olursa iki yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Şeftali: Tazesi bir okkası, üç günden sonra altı yüz dirhemi, sonunda iki okkası bir akçeye satılacaktır.

Yalınarı: Yükü yirmi akçeye olursa altı yüz dirhemi, yirmi beş akçeye olursa beş yüz dirhemi, otuz akçeye olursa bir okkası bir akçe olacaktır. Yalı narının diğer bir çeşidinin bir okkası bir akçeye satılacaktır. Bundan eksik veya fazla olduğunda gelişine göre aynı kıyas üzere narh verilecektir.

Birgi narı: Yükü yüz kırk akçe olursa iki yüz seksen dirhemi bir akçeye satılacaktır. Yükü eksik veya fazla olursa narhı bu kıyas üzere artırılıp eksiltilecektir.

Aydınili üzümü alacası: Tazesinin iki yüz dirhemi, iki günden sonra üç yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Şehir üzümü: Tazesi gelince Aydınili üzümünün bir okkası bir akçeye satılacak, sonra eksik veya fazlasına göre narh verilecektir.

Şehir Medrepolit üzümü: Tazesinin iki yüz dirhemi, üç günden sonra üç yüz dirhemi, haftasından sonra bir okkası ve sonra beş yüz ve altı yüz dirhemi ve daha ziyade olursa iki okkası bir akçeye satılır. Ama her zaman medrepolitden başka üzüm on gün geçtikten sonra her akçelik miktar başına iki yüz dirhem fazla olacak diye narh konulmuştur. Bu zikredilen narhların tümüne pazarcılar gönül hoşluğuyla razı olup aynı şekilde satmayı kabul ettiler.

Ulubat üzümü: Tazesinin üç yüz dirhemi, sonunda üç okkası bir akçe olacaktır. Medrepolit üzümünün son vaktinde yükü yetmiş akçe olursa üç yüz dirhemi bir akçeye, Ulubat üzümünün bir okkası da bir akçeye satılacaktır.

İncir: Tazesinin iki yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır. Üç günden sonra bir okkası bir akçeye ve daha sonraki üç günü takiben altı yüz dirhemi ve daha sonraki üç gün için iki okkası bir akçeye satılacaktır. En sonunda ağırlık her üç günde iki yüz dirhem artacaktır.

Kızılcık: Tazesinin iki yüz dirhemi bir akçeye, sonra iki okkası bir akçeye satılacaktır.

Güzelhisar portakalı: İki yüz seksen dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Midilli portakalı: Bir okkası bir akçeye satılacaktır.

Limon: Bir yükü yüz seksen akçe olursa iki yüz seksen dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Aşılama kestane: Kilesi on dört akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır. Sair kestanenin kilesi sekiz akçe olursa bir okkası bir akçe olacaktır.

Zeytinler

Karaburun zeytini ve Çekeşde zeytini: İki yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Yalı zeytini: Bir okkası bir akçeye satılacaktır.

Taze fındık**:** Yeşil kaplı olanının okkası bir akçeye, bu soyulduktan sonra olanının iki yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır. Mevsimi geçtikten sonra yüz yirmi beş dirhemi bir akçe olacaktır.

Ceviz: Müddü seksen akçe olursa kilesi dört buçuğa satılacaktır.

Muşmula: Hamının kilesi önce beş akçeye, dört günden sonra dört buçuk akçeye, sonra dört akçeye satılacaktır. Aynı muşmulanın olgunu önce üç yüz dirhemi bir akçeye, üç günden sonra bir okkası bir akçeye, takip eden üç günden sonra altı yüz dirhemi bir akçeye, sonunda ise iki okkası bir akçeye satılacaktır.

Marul: Tazesinin sekiz tanesi bir akçeye, üç günden sonra on altı adedi, sonra yirmi dördü bir akçeye satılacaktır.

Bostanlar

Bostanlara ait eski kanun bilirkişilere ve şehir ileri gelenlerine sorulduğunda şöyle cevap verdiler: "Eski kanuna göre kavun, karpuz ve benzerleri pazar yerine getirildiğinde şehir halkından isteyenler alıp faydalanırlardı. Şimdi dört-beş yıldır birçok pazarcı birleşip bağ ve bahçede yaptıkları zulüm gibi kavun, karpuz ve hıyar bostanlarını da alıp stok ederler. Bunları birkaç dükkânda istedikleri fiyata satarlar, kazancını ağalar ve adamları paylaşırlar. Her hususta birlik oldukları için de halk bu işten zarar görür, akçeleri pul yerine geçer." diye şikâyet ettiler. Onun için: "Bundan böyle eski kanuna göre işlem yapılsın" denildi. Bu işin uygulanabilmesi için padişah tarafından emir gönderilmesi uygun olacaktır. Eski narhın uygulanması, halkın geçimini kolaylaştırıp padişah için de hayır dua edilmesine yol açacaktır. Bu zikredilen toprak ürünlerinin başında hıyar gelir.

Hıyar: "Eskiden tazesi dört tanesi bir akçeye olup haftasından sonra sekizi bir akçeye, ikinci hafta on altı tanesi, üçüncü hafta yirmi dördü bir akçeye, dördüncü hafta otuz iki tanesi bir akçeye satılırdı. Geldikçe taze taze satılırdı. Fakat şimdiki halde yirmisi, otuzu bir akçeye satılacağı zamanda pazarcılar stok edip azar azar satmak gayesiyle birisini, ikisini ve nihayet dördünü, beşini sararıp yenilemeyecek hale gelinceye kadar bekletip bir akçeye satarlar. Bunları kontrol etmekle görevli olan kimseler, satıcıların her birinden rüşvet alıp göz yumduklarından halk taze hıyar yüzü göremez oldu. Günlerce bekletilmiş, üzerlerine temiz olmayan sular saçılmış, buruşmuş hıyarları papağan gibi tekrar tekrar tezgâha koyarak satarlar. Bazen öyle olurdu ki fiyatı düşürmemek için stok ettikleri bir iki bin hıyarı çöpe atarlar, narhına göre satmazlar. Sair meyvelerde olan fahiş fiyat gibi bunda da insanları aldatırlar." diye halk şikâyet edince hıyara dahi eski kanun üzere narh konulup: "Şartlarına uyulsun" denildi.

Ankara kavunu: Başlangıçta iki okkası bir akçeye, üç günden sonra üç okkası bir akçeye, altı günden sonra altı okkası bir akçeye ve daha sonra da sekiz okkası bir akçeye satılacaktır.

Karaca kavun: Tazesinin iki okkası bir akçeye, üç günden sonra üç okkası bir akçeye, altı günden sonra dört okkası bir akçeye ve daha sonraki günlerde de altı okkası bir akçeye satılacaktır.

Kaba kavun: Tazesinin üç okkası bir akçeye, altı günden sonra beş okkası bir akçeye, sonra sekiz okkası bir akçeye, nihayet on okkası bir akçeye satılacaktır.

Karpuz: Tazesinin dört okkası bir akçeye, iki günden sonra altı okkası bir akçeye, beş-altı günden sonra sekiz okkası bir akçeye satılacaktır.

Düvlek kavunu: Tazesinin üç okkası bir akçeye, üç günden sonra dört okkası, altı günden sonra beş okkası, on günden sonra yedi okkası bir akçeye satılacaktır.

Zikrolunan kavunun ve karpuzun tazesinin ve sonrasının narhı ne ise ona uyulacaktır. Olgunlaşmadan ham halde pazara gelmeyecek. Getiren olursa ilgililer tarafından cezalandırılacaktır. Kavun ve karpuzda eski kanun budur.

Halen bu bahsedilen narhın uygulanmadığı görüldü. Bozulmasının sebebi sorulunca yukarıda verilen cevaplar gibi satıcıların rüşvet karşılığında istedikleri fiyatı uyguladıklarını, aldıkları rüşveti "eksik satarsınız" diye ceza bahanesiyle aldıklarını, parayı aldıktan sonra hiç kontrol yapmadıklarını birçok güvenilir kimse ifade ettiler. Sicillere bakılınca söylenenlerin doğru olduğu ve bozulmanın dört-beş yıldan beri devam ettiği anlaşılarak bu durum deftere işlenmiştir.

Sebzeler

Gök bakla: Tazesinin iki okkası bir akçeye, beş günden sonra iki buçuk okkası bir akçeye satılacaktır.

Aş kabağı: Üç gün narh olmayacak. Üç günden sonra üç okkası bir akçeye, haftasında dört okkası, ikinci haftada beş okkası, üçüncü haftada altı okkası, dördüncü haftada sekiz okkası bir akçeye satılacaktır.

Koruk: Kabağın sekiz okkası bir akçe olduğunda koruğun bin dirhemi bir akçeye satılacaktır. Tazesi üç güne kadar iki yüz dirhem, bir haftasında üç yüz dirhem, ikinci haftasında bir okka, üçüncü haftada altı yüz dirhem, dördüncü haftada sekiz yüz dirhem koruk bir akçeye satılacaktır. Koruk isteyene koruk, kabak isteyene kabak satacaklar, "koruğu kabakla satarız" demeyeceklerdir.

Patlıcan: Üç güne kadar on tanesi bir akçeye, haftasında yirmi dört tanesi, ikinci haftada kırk tanesi, üçüncü haftada altmış tanesi, dördüncü haftada seksen tanesi bir akçeye satılacaktır.

Havuç: Dört okkası bir akçeye satılacaktır.

Lahana: Tazesinin dört okkası bir akçeye, on günden sonra altı okkası, yirmi günden sonra sekiz okkası bir akçeye satılacaktır.

Eski kanun budur. Şimdi ise değiştirilmiştir. Değişikliğin sebebi ve zamanı yukarıda bahsedilen hususlardandır.

Ama sebze satıcıları toplanıp: "Biz bundan böyle eski narh üzere satmaya razıyız. Biz buna uyalım. Ancak eskiden kabak, koruk ve havuç gibileri biz satardık. Dört-beş yıldan

beri pazarcılar da bizimle beraber satmaya başladılar. Bu sebepten aldıklarımızı iki katına alır ve mecburen pahalıya satarız." dediler. Bunun üzerine bu ürünlerin eskiden olduğu gibi yalnızca sebzeciler tarafından satılması istendi.

Tatlılar

Toplantıda hazır bulunan helvacılar ve bilirkişileri şöyle dediler: "Eskiden karma bademî helvanın okkasını yedi akçeye ve diğer helvaların okkasını altı akçeye ve ev helvasının okkasını dükkâncılar dört buçuğa, seyyar satıcılar dört akçeye, üzüm helvasının okkasını üç buçuğa ve dışarıdan getirenler üç akçeye satarlardı. Bunun üzerine yapılan kontrollerde bu narha uyulmadığı görüldü. Değişikliğin sebebi ve zamanı yukarıda belirtildiği gibidir. Tekrar eski narha dönüldü.

Paludeciler: "Üzümün batmanını on beş akçeye aldıklarında bir okka badem, dört akçelik safran, altı akçelik nişasta, üç akçelik odun, iki akçelik çeşitli malzeme, dokuz akçelik susam yağı, bir akçe dükkân kirası ve beş akçe işçi masrafı olduğunda paludenin narhı iki yüz yirmi beş dirhemi bir akçe olurdu." diyen bilirkişilerin söyledikleri araştırıldığında bunların değiştirildiği görüldü. Nedeni yukarıda anlatıldığı şekildedir. Narh yine eskisi gibi bırakıldı.

Şerbet narhı: Üzüm üç yüz elli dirhem bir akçeye olursa, şerbetin beş yüz elli dirhemi bir akçeye olup üzümün bir okkası bir akçeye olursa şerbetin yedi yüz dirhemi bir akçe olurmuş. Bunun da değiştirildiği görüldü. Sebebi yukarıdakiler gibidir. Narhın eski şekliyle uygulanması istendi.

Bakkallar

Bakkallar, bilirkişiler ve şehrin ileri gelenleri meclise çağrılıp kapandan (tartı yerinden) alınan ve satılan malların narhları sorulunca: "Eski kanuna göre haftanın bir günü muhtesibin adamı şehirliden bazı güvenilir kimselerle tartı yerine gelip baldan, yağdan vesaireden her ne varsa % 10 kâr üzerine narh verir, bunu sicillere kaydettirir ve narha aykırı bir hareket bulunca suçuna göre ceza verirdi. Dört-beş yıldır bu kanuna riayet olunmayıp her bakkal dilediği gibi alıp satar. Sebebi yukarıda açıklandığı gibi rüşvet alıp susmaktır." dediler. Şimdiki halde her mevsime göre % 10 kâr üzere narh konuldu ki bu hususlar aşağıda belirtilmiştir:

Süzmebal: Batmanı doksan akçeye olursa okkası beş buçuk akçeye, batmanı seksene olursa okkası beş akçeye ve yetmişe olursa dört akçeye satılacaktır.

Sadeyağ: Batmanı yüz otuz akçe olursa, okkası sekize, batmanı yüz yirmi akçe olursa yediye ve batmanı yüz akçeye olursa okkası altı buçuk akçeye satılacaktır.

Susam yağı: Batmanı atmış akçe olursa okkası dört akçeye, batmanı yetmiş akçe olursa dört buçuğa, batmanı elli akçeye olursa okkası üç buçuk akçeye satılacaktır.

Emirali kayısısı: Batmanı yetmiş akçe olursa, okkası dört akçeye satılacaktır.

Garbi kayısı: Batmanı elli akçe olursa okkası üç buçuk akçeye satılacaktır.

Kızıl üzüm: Batmanı on sekiz akçe olursa üç yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Kara üzüm: Batmanı on dört akçe olursa dört yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Beylerce üzümü: Batmanı on beş akçe olursa dört yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Şidye üzümü: Batmanı on beş akçe olursa dört yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Kuru incir: En iyisinin üç yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Amaskene eriği: Batmanı yirmi beş akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Karaarslan eriği: Batmanı yirmi akçe olursa üç yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Akşehir armudu: Yarım batmanı yirmi beş akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Aydınili armudu: Batmanı on dört akçe olursa dört yüz [8a] elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Karaman zerdalisi: Batmanı otuz akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Aydınili zerdalisi: Batmanı yirmi beş akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Köfter: Batmanı yirmi sekiz akçe olursa iki yüz yirmi beş dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Pestil: Batmanı yirmi beş akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Badem: Batmanı altmış akçe olursa okkası dört akçeye satılacaktır.

Fıstık (peste): Batmanı altmış akçe olursa yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Pekmez: Batmanı yirmi beş akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Ceviz içi: Batmanı kırk üç akçe olursa okkası üç akçeye satılacaktır.

Ağda (macun): Tazesinin iki yüz dirhemi bir akçe olursa iki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Nişasta ve Keş: Okkası daima bir akçeye satılacaktır.

Leblebi: Dışarıdan getiren bir okka elli dirhemini bir akçeye, dükkâncılar bir okkasını bir akçeye satılacaktır.

Sofya ve Karaman peyniri: Kantarı doksan akçe olursa yüz elli dirhemi bir akçeye satacaktır.

Eşme peyniri: İki yüz elli dirhemi bir akçeye satılacaktır.

Midilli peyniri: Okkası iki akçeye satılacaktır.

Lor peyniri: Okkası iki akçeye satılacaktır.

Teleme peyniri: Tazesinin üç yüz dirhemi bir akçeye satılacaktır. Geliş tarihine göre ağırlığı artırılacaktır.

Etler ve Yumurtalar

Tavukçular ve şehrin ileri gelenleri çağrılıp eski kanunları sorulduğunda: "İstanbul'da çiğ tavuğun yüz dirhemi bir akçe olursa Bursa'da doksan dirhemi bir akçe olacak, kısaca aralarında on dirhem fark bulunacaktır." şeklinde cevap verdiler. Kadı defterlerine dahi bakılıp seksen dirhemi bir akçeye satıldığı görüldü. Bundan böyle bu şekilde satılması kararlaştırıldı. Tavukçular önce buna razı olsalar da sonra: "Biz bu narh üzere satmayız" diyerek itiraz etmeleri üzerine: "Eskiden bu narhla satardınız. Bugün ne oldu da vazgeçtiniz?" denilince: "Çoğumuz bir araya gelip iş bölümü yaparak bir kısmımız satın alır, bir kısmımız temizler ve belediye memurlarına iki günde bir yedi akçe vererek istediğimiz gibi satardık." dediler. Ömer bin Mehmet ve Hasan bin Hüseyin ve Çakır bin Abdullah adındaki tavukçuların dört-beş yıldan beri rüşvet verdiklerini itiraf etmelerinden dolayı bu işteki düzensizliğin ve değişikliğin sebebi ve zamanı anlaşıldı. Şimdi tavuk narhı koyun etiyle kıyaslanarak: "Koyun etinin iki yüz dirhemi bir akçe olursa, tavuk etinin yetmiş dirhemi bir akçe olacaktır. Koyun etinin iki yüz elli dirhemi bir akçe olursa, seksen dirhem tavuk eti bir akçe olacaktır. Üç yüz dirhemi bir akçe olursa, o zaman doksan dirhem tavuk eti bir akçe olacak" diye narh tayin olundu.

Yumurta: Kışın on tanesi bir akçeye, ilkbaharda on dördü bir akçeye, Ağustos'ta on altısı bir akçeye satılırmış. Sonra bozulmuş. Bozulma sebebi ve zamanı yukarıda açıkladığı gibidir. Eski narhın uygulanmasına karar verildi.

Balıkçılar

Balıkçılar, bilirkişileri ve şehir halkı çağrılıp eski narh uygulaması sorulduğunda: "Geçmişte bir yük balığa iki akçe vergi verdikten sonra koyun eti narhı iki yüz elli dirhem bir akçe olduğunda sazan balığının bir okkası bir akçeye, yayın balığının beş yüz dirhemi, turna balığının altı yüz dirhemi, İznik'in akbalığının okkası bir akçe satılırdı." şeklinde cevap verdiler. Bundan böyle narhın bu şekilde uygulanmasına karar verildi. Fakat bugüne kadar buna uyulmamıştır. Narha uyulmamasının sebebi; dört-beş yıldır balığın her yüküne iki akçe vergiden başka on beş akçe daha alınmasıymış. "Bundan böyle yalnız iki akçelik vergiyi verin, diğerini vermeyin. Eski narh üzere satın." denildiğinde önce buna razı olmalarına rağmen sonradan kabul etmeyip yine eksik satmaya başladılar.

Yemekler

Aşçılar, bilirkişiler ve şehrin ileri gelenleri çağrılıp yemeklerin durumu sorulduğunda: "Eskiden etin iki yüz elli dirhemi bir akçe olursa;

Yahni: Çiğ etin yarısı ve çorbayla olursa narh miktarının dörtte biri bir akçe olurdu.

Tava büryan: Okkası üç buçuk akçeye satılırdı.

Asma koyun büryanı: Okkası dört akçe olurdu.

Köfte kebabı: Soğan hariç doksan dirhemi bir akçeye satılırdı.

Kemikli tandır kebabı: Yüz yirmi beş dirhemi bir akçeye satılırdı.

Şiş kebabı: Yüz on iki buçuk dirhem olurdu." dediler. Yapılan kontrollerde bunların hepsinin bozulduğu görüldü. Değişikliğin sebebi ve zamanı yukarıda anlatıldığı üzeredir. Bu konuda padişah emri gelirse eski narh uygulanacaktır.

Börekler

Börekçilerin bilirkişilerinden eski narh sorulduğunda: "Geçmişte koyun etinin iki yüz elli dirhemi bir akçe olduğu zaman bir akçelik böreğe yetmiş dirhem et ve on dirhem soğan ve yüz dirhem hamur olmak üzere toplam yüz seksen dirhemden meydana gelirdi. Bir kile un hamuruna bir okka saf yağ ve bir akçelik biber konurdu." dediler. Sonra bozulmuştur. Sebebi ve zamanı yukarıdaki gibidir. Eski narhın uygulanmasına karar verildi.

Başçılar

Bilirkişilerle çağrılıp: "Eski kanun var mıdır ve nasıldır?" diye sorulduğunda: Bugüne kadar başlara narh verilmediği ortaya çıktı. Bu durumda bilirkişiler ve halktan güvenilir kimseler bir araya gelip narh verilmesi istendi. Aşağıda açıklandığı üzere narh verildi:

Başların Çeşnisi

Yüz tanesi paçasıyla olmak üzere her gün yaklaşık altı yüz tane baş satılıp kırkar akçeden toplam iki yüz kırk akçe, bunların satıldığı dükkânlara günde iki yüz iki akçe kira, on altı yük odun ücreti doksan altı akçe, işçilere yemek parası iki yüz kırk akçe, ekmek parası seksen akçe, tuz ve sirke gideri on altı akçe ve otuz üç akçe de serçine verildiğinde bütün dükkânlarda toplam günlük gider dokuz yüz yedi akçe olur. Satılırken dört paça ekmeğiyle bir akçeye, bir baş da, sirke ve ekmeğiyle bir akçeye satıldığı takdirde bin iki yüz akçe elde edilerek on altı başçı bir günde iki yüz doksan üç akçe kâr etmiştir. Etin iki yüz dirhemi bir akçe olursa dört ay bu narhla işlem yapılırdı. Dört ay yüz adet başı ve dört yüz paçayı yirmi beş akçeye alırlarmış. Bu tarihte bir başın sirkesi, yağı, tiridi ve bir pulluk ekmeğiyle altı pula, dört ay yüz adet başı paçasıyla on altı akçeye alırlarmış. Böylece ekmeğin tiridiyle beş pula ve dört paçanın her mevsimde ekmeğiyle bir akçeye satılması kararlaştırıldı.

Dokumalar

Kadife, kemha, tafta ve diğer kumaşların kanunları bilirkişilere sorulunca eskiden kadifenin tarifi konusunda dediler ki:

Kadife: Bağına beş okka lök ve havın her dirhemine üç dirhem lök verirlerdi. Dört yıl kadar oluyor ki, bağına üç okka ve havın dirhemine bir buçuk, nihayet iki dirhem lök vermelerinden dolayı renk bozulup kötüleşince çivide çekenler buna çerde adını verdiler. Fakat eskiden çerde denilen bu değildi. Çerde, kadifenin atkısına beş okka lök ve havın dirhemine üç dirhem lökü tam olarak verdikten sonra çividi ezip, süzüp suyuna çekmeye derlerdi. Bunun sonucunda kırmızı renk olurdu. Şu anda lök yarıya indirilip hemen ezilmiş çivide çekildiğinde kırmızı ile menekşe moru arasında alelade bir renk elde edilir oldu. Bunun sebebi kadifecilerden sorulduğunda: "Biz lökü eski âdet üzere veririz, problem boyacılardadır." deyince boyacılar çağrılıp işin aslı sorulduğunda: "Haşa biz böyle yapmayız. Olay bilirkişilerin söylediği gibidir. Siz nasıl derseniz biz öyle boyarız. Hatta kızıl boyayı löke siz karıştırtıyorsunuz" diye yüzlerine karşı şahitlik ettiler. Bilirkişiler kızıl boyanın okkası iki akçeye, lökün okkası doksana yüze, bu sahtekârlık değil midir?" dediklerinde hepsi şahitlik edip: "Sahtekarlıktır." dediler. "Mademki sahtekârlık neden önlenmez?" denilince kadifeciler: "Geçmişte lökün okkası yirmi beş, otuz akçe idi. Eski âdet üzere lök kullanırdık. Epey zamandır üç-dört kişi şehre gidip ne kadar lök gelirse kimseye aldırmayıp fiyatını artırmak suretiyle hepsini kendileri alıp stok etmektedirler. Esnafa azar azar ve yüksek fiyatlara satmalarından dolayı lökü yerli yerinde kullanamıyorduk. Bundan dolayı lök alan lökçülere bir-iki defa yasak getirildiyse de mümkün olmadı" diye şahitlik ettiler. Kadifenin güzelliğinin bozulmasının sebebi sorulunca buna da: "Hamcılar tayfası vardır. Her kumaşın çözgü ve atkı tellerini bunlar işlerler. Tartı yerinden ibrişim aldıklarında bir miktar pahalısını alırlar ki buna tilan ve kenar derler. Esnaf bunu kullanacağı zaman iyiye kötüyü karıştırıp bazılarını atkı, çözgü ve hav yapmaktadırlar." dediler. Diğer maddelerde olduğu gibi narhın bozulma sebebi bunda da aynıdır.

İpek: "İpeğin pahalısı çok ince olur, tez pişer, rengi de çabuk alır. Kötüsü ise kalın olur, geç pişer, rengi incesi kadar kabul etmez. Renkte bozukluk olunca güzellik kalmaz." deyince bu da yasaklandı. "Bundan böyle ipek ipliklerin iyisi kötüsü birbirine karıştırılmasın." denildi. Güzelliğinin bozulmasının bir başka sebebi de, geçmişte hamcılar havı işletirken dolapçılara her teli büktürürlermiş. Böyle olunca renkleri eşit olup güzelleşirmiş. Masrafı azaltmak için birkaç yıldır telin birisini büktürüp birisini büktürmez olmuşlar. Bu yüzden bükülmeyen teller çabuk bozulduğundan sağlamlık da kalmamış. Eski narhın uygulanmasına karar verildi. Narhın uygulanmamasının sebebi ve zamanı yukarıda belirtildiği üzeredir.

Sırmalı kadife: Sırmalı kadifenin telinden sorulunca: "Eski zamanda sırmalı kadifenin kırk beş ve elli teli bir dirhem olup kumaşı dayanıklı, parlak ve gösterişli olurdu. Yaklaşık beş-altı yıldır yavaş yavaş telin altmışı, yetmişi bir dirhem ve sonunda yüz tel bir dirhem olduğundan kumaşta dayanıklılık ve güzellik bulunmaz oldu. Bundan başka geçmişte yüz dirhem gümüşe bir miskal has Frengi flori altını katılırdı. Şimdi ayarı düşük altından yarım miskal, nihayet bir dirhem altın katarlar. Bundan ötürü sırmalı kadifede eskisi gibi sağlamlık ve güzellik kalmadı." dediler. Bunun üzerine bu konuda da eski kanun geçerli olsun denildi. Narhın uygulanmamasının sebebi ve zamanı yukarıda belirtildiği şekildedir.

Dolabî kemha ve tabrehi tek renk kemhalar: Bunlardan sorulduğunda: "Eski kanuna göre bunların çözgüsü yedi bin tel olurdu. Dört-beş yıldır içinden bin telini çıkarıp altı bin telle işlenir oldu. Teller eksilince eni de ister istemez daraldı." denilince sebebi anlaşılmış oldu. "Bundan böyle eski kanun gereği yedi bin telden yapılsın ve eni de yerinde olsun" denildi.

Gülistanî kemha: Bundan sorulunca: Gülistanî kemhanın geçmişte çözgüsü yedi bin tel olup sonradan bin yüz elli tel işlenerek toplamı sekiz bin yüz elli tel olurdu. Yirmi beş yıldır bunun da bin teli eksiltilmiştir. Bazı kimseler evvelki gibi düzgün olarak yaparlar. Birçoğu eksik işlemektedirler. Ama halk bundan zarar görmez. Çünkü ucuz yollu olduğundan değerinde alınıp satılır." denildi. Halk teli eksik olan ucuz ipekliyi kullandığı için aynı şekilde bırakıldı. Fakat mevcut durum bilinmesine ve deftere bu şekilde kaydedilmesine rağmen muhtesibin adamları gülistancılardan: "Dokuduğunuz ipekli eksiktir" diye sürekli ceza almaktadırlar.

Vale: Bu kumaş cinsinin eski kanunu sorulunca: "Eski günlerde valenin çözgüsü bin altı yüz tel olup atkısı eğrilmiş olurmuş. Zikrolunan tarihten beri kimisi çözgüden iki yüz tel, kimisi üç yüz, dört yüz tel ve bazısı altı yüz tel, bazısı da gelişi güzel sekiz yüz tel çıkarıp sekiz yüz telle işleyip atkısını da çoğu tabsız işler." dediler. Bunun üzerine muhtesibe: "Vale ve tafta hakkında birçok emir gelip teli tamam, potu tablı ve eni yerinde olsun denilmişti. Niçin kontrol etmezsin?" diye sorulduğunda: "Ben yeni geldim haberim yok." dedi. Böylece suç valecilerin üzerine kaldı. Onlar da: "Bizim eksik işlememiz bunların yüzündendir. Bunlara her birimiz daima rüşvet veririz, eksik işleriz. Bunlar da görürler aldırmazlar." dediklerinde muhtesip: "Bu şahitler düzmedir, yalan söylerler diye" yalanladı. Tahminen halktan beş-altı yüz kadar kişi muhtesibin yüzüne karşı: "Şehirde binden ziyade eksik tezgâh vardır. Topundan rüşvet alırsınız aldırış etmezsiniz, niye inkâr edersiniz?" deyince muhtesip suçlamaları kabul ederek: "Ben de geldim, böyle buldum. Yoksa beylik akçeyi benim nereden vermem gerekir?" dedi.

Müferrak vale: "Bu da sade vale gibi çözgüsü bin altı yüz ve atkısı tablı ve telinin altını çok olurdu. Birkaç yıldır çözgüsü ve eni eksik ve teli kötü ve kırmızısı lökle boyanmayıp kızılboya ile boyanırmış. Bundan böyle eski âdete göre olsun" denildi. Bundaki değişikliğin sebebi ve zamanı yukarıda belirtildiği gibidir.

Musannaf vale: Evvelden iki bin iki yüz tel olup eni diğer valelerden dörtte bir eksik olurmuş. Eski halinde bırakıldı.

Çifte tafta: Bunun çözgüsü bin sekiz yüz çifte tel olup eni de beş çeyrek gireh olurdu. Taftanın yüzüne pürüzü gitsin diye el ayası ile zamk sürülürdü. Şimdi bunun da çözgüsünden kimi iki yüz, kimi üç yüz ve kimi de dört yüz tel çıkartıp tel noksanlığından ötürü seyrelince ister istemez sağlam görünsün diye zamk suyuna tuz katıp sürerlerdi. Sebebi ve zamanı yukarıda belirtildiği gibidir. "Kontrol edilir ve uygulanırsa eskisi üzere olsun" denildi.

Dühezâri tafta: Taftanın bir çeşidine dühezâri derler. Eskiden çözgüsü iki bin tel ve eni beş çeyrek ve gireh idi. Yapılan kontrollerde: "Kiminin iki yüz ve kiminin üç yüz teli eksik bulunup bundan böyle eskisi gibi olsun denildi. Bozukluğun sebebi ve zamanı yukarıda anlatılmıştır.

Yekta tafta: Bir çeşidine de yekta tafta derler. Geçmişte çözgüsü bin altı yüz tel olurdu. O tarihten beri değişmiş ve bozulmuştur. Halen ilk kanun üzere bırakıldı. Uygulanıp bakılırsa.

Atlas-ı şehrî: Eski günlerde çözgüsü dört bin iki yüz tel, eni yarım arşın girehten biraz fazla olurdu. Sonra Fatih Sultan Mehmet zamanında altı ve yedi yüz telini çıkarmışlar. Bugün teftiş olunduğunda üç bin telden eksik bulunup üç bin beş yüz tel ve eni yarım arşın gireh olması kararlaştırıldı. Uygulanırsa.

Sultanî kırmızı: Çözgüsü önce iki bin iki yüz tel olup rengi lök kırmızısı olurmuş. Yapılan kontrollerde çözgüsü bin altı yüz tel ve rengi de bozuk bulundu. Sebebi ve zamanı yukarıda açıklandığı üzeredir. Eskisi gibi olmasına karar verildi.

Meton: Çözgüsü eskiden üç bin altı yüz tel ve eni yarım arşın bir çeyrek olurmuş. Yapılan kontrollerde altı yüz ve bazen bin tel eksik bulunup eski âdet üzere olması kararlaştırıldı. Bozukluğun sebebi diğerlerinde olduğu gibidir.

Büründükün: Çözgüsü bin sekiz yüz tel olup atkısı ve çözgüsü çok eğrilmemiş olurdu. Teftiş edilince iki yüz tel eksik bulunup ve atkısı eğrilmemiş olduğu görüldü. Eski kanuna göre yapılmasına karar verildi. Bunun da sebebi yukarıdakiler gibidir.

Mezkepçiler: Mezkepçiler ve bilirkişiler çağrılarak kanun sorulunca eskiden mezkebin çözgüsü sekiz yüz tel olduğu anlaşıldı. Bugün iki yüz elli tel eksik bulunup bundan sonra tam işlensin denildi. Bozulmanın sebebi ve zamanı aynıdır.

Giyecekler

Terziler ve bilirkişileri meclise çağrılıp giyeceklere ilişkin kanunları sorulduğunda:

Pazarcı kaftanları: Boyu bir arşın bir çeyrek olunca eteği iki arşın yarım çeyrek olacak ve beli çeyrek ve gireh olacak. Yen ağzı üç girehden fazla ve uzunluğu bir arşından gireh eksik olacak. Yaka uzunluğu yarım arşından gireh eksik ve eni yarım çeyrek kadar olacak. Düğmeleri boydan boya bir çeşit, astarı da bir nevi olacak. Arka eteğiyle ön eteği bir olacak. Her kaftanın yüzü teyel dikilecek ve eteği kuşaklı olacak. Kaftanın boyu bir arşın bir çeyrek olunca, eteği iki arşından bir çeyrek eksik, beli buçuk arşın, koltuğu yarım arşın ve yen ağzı üç girehten biraz fazla olacak. Yen uzunluğu bir arşından çeyrek eksik olacak. Yaka uzunluğu yarım arşından çeyrek eksik ve eni yarım çeyrekten eksik olacak. Kaftanın boyu bir arşın olunca, eteği iki arşın, beli yarım arşından çeyrek eksik, koltuğu çeyrekten gireh eksik ve yen ağzı üç gireh olacak.

Çuha kuşak kaftanı: Boyu bir arşın bir çeyrek olunca, eteği iki arşın olacak. Beli çeyrek ve koltuğu üç çeyrek olacak. Yeni, bir arşından yarım çeyrek eksik ve yen ağzı üç gireh olacak.

Çuha narhlarından sorulunca, çuhacılar şöyle karşılık verdiler: "Kırk elli çeşit çuha var. Hangi birisine narh verilsin" dediklerinde: "Deftere böyle yazalım mı?" denildi. "Yazın." dediler. Pazar terzilerinin diktikleri kaftanların boyları ve etekleri, eski kanuna uygun bulunmadı. Sebebi ve zamanı yukarıda belirtildiği üzeredir. Ama bu terziler: "Geçmişte Karaman ve Hamidili bezlerinin hamı yedi buçuk arşın ve yıkanmışı yedi arşın olurdu. Üç-dört yıldır gelen bezler asla tam olmayıp, tümü eksiktir. Bu yüzden kaftan kısa olup tam olmaz. Eski âdet üzere kaftan biçip dikmeye yetmez." diye şikâyet ettiler.

Kürkler

Kürkçüler ve bilirkişileri meclise çağrılıp kürke ait kanun sorulunca;

Samur, ağaç sansarı ve sansar postu: Her bedeni kırk taneden olurdu.

Vaşak postu: On sekizinden bir defa (kanat) olup bir defadan üç beden, bir sırt, bir ön kısım, bir paça olurdu.

Tilki postu: "Kırkından bir beden olurdu. Tüyü alınmamış taze postun uzunluğu üç çeyrek olup üst başı yarım arşın ve eteği yarım arşın ve bir çeyrek olurdu." dediler.

Yapılan kontrollerde uzunluğundan üç çeyreği ve eteğinden gireh eksik ve samur bedeni yirmi sekiz taneden bulundu. Bundan böyle tamam olsun denildi. Ama kürkçüler: "Bundan evvel her ne cins post gelirse esnafımızdan başka kimse almazdı. Beş-altı yıldır pazarcı ve aktar gibi başka esnaf da almaya başladılar. Halimiz arz olunsun." diye şikâyette bulunmaları üzerine şikâyetleri deftere kaydedildi.

Bez, çul ve peştemallar

Gügülcülerin eskiden kanunu yokmuş. Gerçekten bezlerin enlerinde karışıklık olduğundan narh koymak mümkün görülmedi. Ama hesapta % 10 kârla satılsın denildi.

Çulcular çağrılıp beledî cins çulun narhı soruşturulunca: "Geçmişte beledînin çözgüsü bin altı yüz tel, uzunluğu üç arşın bir çeyrek ve eni yarım arşın ve bir çeyrek olurdu." Dediler. Yapılan kontrollerde çözgüsünden üç yüz tel ve eninden gireh eksik bulundu. Sebebi ve zamanı diğerlerinde olduğu gibidir. "Bundan böyle teli ve eni tamam olsun" denildi.

Karabugra futa: Peştemalin atkısı yirmi iki çile, her çilesi seksen tel ve boyası çivit boyası olup uzunluğu bir buçuk arşın yarım çeyrek, eni bir arşın ve bir çeyrek olurdu." dediler. Halen yapılan teftişte uzunluğundan altı çile ve eninden de eksik olduğu görüldü. Ayrıca boyası da çivit kara boya ile boyanmış bulundu. Bozukluğun sebebi sorulunca: "Başka yerlerden gelen futalar bu şekilde olduğundan biz de böyle yaptık." dediler. Ama gerçek sebep yukarıda belirtildiği gibidir.

Karyağdı, Gülistanî ve Zerdüzî peştemal: Çözgüleri eskiden on altı, on yedi çile olup teftiş sırasında iki çile eksik bulunup sebebi sorulunca, dışarıdan gelen peştemaller eksik çileli olarak satılmasını gösterdiler. Ama asıl sebebi yukarıda geçtiği gibidir. Şikâyet ederek: "Dışarıdan gelip satılan peştemaller eksik iplikten yapılmıştır. Ayrıca eskiden dışarıdan gelen bütün iplikler bizim esnafımız tarafından pazara getirenden satın alırlardı. Şimdi iplik pazarındaki dükkân sahipleri ipliği biz varmadan alıp bize bırakmıyorlar. Biz de mecburen dükkân sahiplerine % 20 veya daha fazla kâr vererek alırız. Bu durumumuzu yetkililere arz edin" dedikleri için bu konu deftere yazıldı. Hamamcılar da bu peştemallerin en ve boylarının kısa olmasından şikâyet edip: "İnsanların bellerini tamamen örtmeyip avret mahallerini gösterir" dediler.

Ayakkabılar

Çizmeler: Çizmeciler, bilirkişiler ve şehrin ileri gelenleri toplanarak çizme ve ayakkabıların durumu araştırıldığında eskiden bir narh tayin edilmediği anlaşıldı. Şimdi ittifakla aşağıdaki şekilde narh konuldu: Yirmi iki akçeye alınan kırmızı sahtiyandan yapılmış olan konçlu, sağrı derisinden, üç sıra çivili, ince bez astarlı ve sık dikilmiş çizme otuz akçeye, on altı akçelik sahtiyandan yapılmış olan çizme yirmi dört akçeye, on iki akçelik sahtiyandan yapılmış çizme yukarıdaki gibi yapılırsa yirmi iki akçeye satılacaktır. Sahtiyandan yapılmış olan iç edik on dört, daha iyisi on beş akçeye satılacaktır. Eğer tablalı olursa iki akçe fazlasına satılacaktır.

Şirvanî sahtiyan ayakkabı: Bu ayakkabının derisi sağrı, astarı sahtiyan, ökçesi sağrı gönü, ökçesi ve burnu nalçalı olacaktır. Ayakkabı büyük olursa yirmi bir, ortadan büyük olursa on sekiz, orta olursa on beşe akçe olacaktır.

Mutlak başmak: Sağrı gönden, üç sıra çivili, sahtiyan astarlı, sağrı ökçe, ortadan büyük ayakkabı on sekiz, orta ayakkabı on beş akçedir.

Sağrı ayakkabı: Ortadan büyük ayakkabı yukarıdaki vasıflarda olursa otuz iki, orta ayakkabı yirmi altı akçeye satılacaktır.

Meşini beş akçe olan iç edik yedi akçeye satılacaktır.

Sağrı şirvanî ayakkabı: Meşinden yapılırsa büyük ayakkabı yirmi yedi, orta ayakkabı yirmi iki akçe olacaktır. Derinin karın bölgesi gön yerine çizmeye ve ayakkabıya dikilmeyecek, sadece iç ediğe tabla olarak kullanılacaktır.

Yeniçeri pabucu: Susığırı gönünden, sahtiyan meşini alınlı ve astarlı olan büyük ayakkabı on yedi ve orta ayakkabı on dört akçeye olacaktır. Ayakkabı karasığır derisinden üç sıra çivili olursa on altı akçeye satılacaktır. Frengi sığırın derisinden yapılan ayakkabı sağrı gön astarlı ve alınlı olursa büyüğü on beş, ortası on dört akçe olacaktır. Frengi karasığır derisinden yapılan ayakkabı sağrı gön astarlı ve çivili olursa ortadan büyüğü on bir ve orta ayakkabı dokuz akçe olacaktır.

Deste pabucu: Ortadan büyük olursa on bir, battal boy olursa yirmi, büyük ayakkabı olursa on beş, küçük ayakkabı sekiz ve kadın ayakkabısı yedi akçe olacaktır. Frengi karasığır gönünün boyun ve sırt kısmından astarlı ve alınlı ayakkabılar yedi akçeye; Frengi kulaklı astarlı ve alınlı büyük ayakkabı yedi akçey; sağrı gönden yapılanların büyüğü on iki, orta ayakkabı sekiz, küçük ayakkabı altı akçeye; meşin küçük ayakkabı beş, ikinci kalitesi dört akçeye satılacaktır.

Fermude kaftan: Resmi kaftan dikicileri çağrılıp eski narhları sorulduğunda: "Muhtesip değişikliği sırasında İstanbul'dan narhla ilgili bir hüküm gelmiştir" dediklerinde: "Bu hüküm istendi, fakat bulunamadı. Galiba eski muhtesip alıp gitmiştir" dediler. Eski terziler de gerçeği bilmediklerinden eski kanun anlaşılmayıp durumun arzı için deftere yazıldı.

Muytaplar (Kıl dokuyucular)

Muytaplar: Muytaplar ve bilirkişiler toplanıp eski kanunları sorulduğunda: "Eskiden çulun boyu on iki karış olurdu." dediler. Bugünkü kontrollerde sekiz-dokuz karış bulundu. Bundan sonra uzunluğu on iki karış olması kararlaştırıldı. Eni sekiz karış siyah kıldan ve sık dokunmuş olan çul otuz iki akçeye satılacaktır. Uzunluğu on bir karış yani arşında iki arşından çeyrek eksik ve eni bir buçuk arşın olan çulun narhı yirmi sekiz akçedir.

Siyah torba: Uzunluğu ve eni üçer karış olup eğirme bağla olursa narhı beş akçe olacaktır.

Boz torba: Uzunluğu ve eni üçer karış olup eğirme bağla olursa dört akçe olacaktır.

Merkep torbası: Uzunluğu ve eni iki buçuk karış olan üç akçeye satılacaktır.

Harar: Bursa müddü ile bir müdden fazla alan, ağzı kulaklı ve bağlanabilen hararın narhı on sekiz akçedir.

Seyishane çuvalı: Yakasız, uzunluğu on bir karış, eni sekiz karıştan fazla ve siyah olan seyishane çuvalının narhı yirmi beş akçedir.

Dar arka kolan: Bunun normali beş akçe, iyisi altı akçe olacak, işçiliği fazla olursa fiyatı da artacaktır.

Pâbend (Köstek): On kat bükülmüş ipten yapılmışsa iyisi üç akçeye satılacaktır.

Saraçlar

Saraçların narhı şimdiye kadar belirlenmemiştir. Şimdi bilirkişilerin oy birliği ile iki kat dikilmiş yular sekiz akçe, başlığı iki kat olan yular altı akçe ve bir kat olan yular beş akçe, ikinci kalitesi dört akçe olarak narh konulmuştur.

Sağrı şakaklı at dizgini: Damak gemli olursa otuz sekiz, Balıkesir'den gelen büyük gem sekiz, ikinci kalitesi de yedi akçe olacaktır. Eskiden Bulgari ve sağrı olan dizginlerin astarı da Bulgari olurmuş. Dört-beş yıldan beri gönden yapmaya başlamışlar. Bu durum yasaklanıp tekrar Bulgari'den yapılması istenmiştir.

Nalbantlar: Nalbantlar yirmi beş yıldan beri bir atı altı, katırı beş, merkebi de dört veya üç akçeye nallarlarmış. Araştırılınca kanunlarının bu şekilde olduğu görüldü. Bu kanuna göre hayvanların ayağı sakatlansa hayvan iyileşinceye kadar bakımını nalbant yapar, yemini hayvan sahibi vermiş. Bu hususlar yeni narh olarak da kabul edildi.

Yeşil hayvan yemleri

Kasıl (yeşil hayvan yemi): Şehre getirilen hayvan yemleri taze iken her bağı bir okka ağırlığında olmak şartıyla on iki bağ bir akçeye, beş günden sonra on dört bağı bir akçeye, bundan üç gün sonra on altı bağı bir akçeye, on günden sonra tek fiyat uygulanıp yirmi dört bağı bir akçeye satılacaktır. Eskiden terazi getirilip bu yemlerin tartılması kanun imiş. Şimdi bu usul kaldırılmıştır. Sebebi yukarıda anlatıldığı gibidir.

Yonca: Yonca konusunda eski kanun, her bağı bir okka olmak üzere ilk biçim yonca otlu olduğu için yirmi dört bağı bir akçeye, ikinci ve sonraki biçimler de yirmi bağı bir akçeye satılması şeklinde imiş. Kadı defterlerinde aynı kayıtlar bulundu. Dört-beş senedir hileyle bir okka olan yonca bağını iki-üç bağ yapıp yirmi dört bağını bir akçeye satarlarmış. Ama ağırlık olarak on, on iki okka arasında olurmuş. Bu değişikliğin sebebi yoncacılardan sorulunca şehir eskisine göre çok geliştiği için yoncanın daha çok kullanıldığını söylediler. Bunun üzerine şehir halkı da: "Şehir gelişmiştir, ama yoncalıklar da yaklaşık olarak evvelkinin on katı artmıştır. Bu bahaneniz geçerli değildir" şeklinde cevap verdiler. Bu durumda bilirkişiler tarafından ortalama şu şekilde narh konuldu: "Her bağı bir okka olmak üzere ilk biçim yoncanın yirmi bağı bir akçeye, ikinci biçimi on sekiz bağı bir akçeye satılacaktır." Yoncacılar bu şartları önce kabul edip bu narh üzerinden satmaya başladılar ise de sonra gelip: "Bu fiyata satamayız" dediklerinde: "Eskiden yirmi, yirmi dört okkayı bir akçeye satarken şimdi daha azını aynı fiyata satmaya niye razı olmuyorsunuz? Kadı defterlerinde yazılı olan narh yalan mı?" denildiğinde: "Orada yazılanlar doğrudur. O kadar narh verilirdi, ama belediye memurları kontrolleri düzgün yapmayıp eksik satarsınız diyerek gün aşırı bir miktar akçemizi alarak bizim istediğimiz şekilde on, on iki okkayı bir akçeye satmamıza göz yumarlardı" dediler. Fakat bunların istekleri reddedilip en son belirlenen narhın geçerli olduğu kabul edildi.

Çul içeriği: İçeriği keçe olan ve ağırlığı bir buçuk okka olan yazgıyı işleyen dört buçuğa, esnaf da beş akçeye satacaktır.

Basma teyelti (eğer altı çulu): Bir okka olup pişmiş keçeden olursa üç akçeye satılacaktır.

Keresteler

Pedavra: Çatı örtüsü olarak kullanılan dilme tahtanın uzunluğu inşaat ustası zirâi ile iki zirâ olup üzerinde yirmi taneden fazla budak bulunmayacaktır. Beş tahta çıkacak ağaçtan beş, dört tahta çıkacak ağaçtan da dört tahta çıkmalıdır. Bunlar birbirine karıştırıp satılmamalıdır.

Bıçkı tahtası sekiz karış, saçak tahtası dokuz karış, perde tahtası on iki karış uzunluğunda olacaktır. Eskiden de böyle imiş, sonradan tamamen değiştirilmiş. Sebebi yukarıda anlatıldığı şekildedir. Yukarıda yazılan şekliyle narhı belirlenmiştir.

Hamallar: Hamallar nalsız at kullanmayıp dağ yükünün iki yükünden fazlasını hayvana yüklemeyeler. Eskiden katırla gelen odunun uzunluğu üç karış, deve ile gelenin altı karış olurdu. Dağdan nasıl yükletilirse şehre o halde gelirdi. Şimdi bölünüp kısa kesilmeye başlanmıştır. Bu usul yasaklanıp önceki kanuna uyulması kararlaştırıldı. Konu incelendiği zaman belediye memurlarının devecilerden rüşvet aldıkları tespit edildi.

Kuyumcular

Kuyumcular çağrılıp eski kanunları sorulunca bilirkişiler: "Ayar konusunda İstanbul'dan gelen emir gereğince işlenen gümüşün ayarı seksen olacaktır. Bundan eksik olmayacaktır." dediklerinde bu şekilde narh konuldu. Yapılan işler incelendiğinde gümüş lehimli bakır düğmeler bulununca: "Bunları biz yapmadık, İstanbul kuyumcuları yapıp yolcular alıp Bursa'ya getirdiklerinde biz bunları yolculardan aldık" dediler. Kuyumcuların yarı yarıya işlenmiş kendi yaptıkları işler bulunup eritilip ayrıştırılarak ayarlar kontrol edildi. Eskiden kuyumcuların kafesinde altın ve gümüş satılırmış. Kafeslerde sadece bu ikisi satılacaktır. Miskali altmış akçeden daha ucuz olan altını işleyerek satamayacaklardır. Eskiden böyleymiş. Bu usulün kontrol sırasında değiştirildiği görülmüştür. Bunun sebebi bilinmektedir. Ancak: "Narh eski kanun üzere olsun" denildi.

Bakırcılar

Kazancılar geçmişte eski kap kacağı kalaylayıp yeni diye satmayıp, yeni kap kacağı satarken demir olan kulplarını da bakır narhına satmazlardı. Sattıklarını % 10 kârla satarlardı. Bunun değiştirildiği görüldü. Eski kanunun uygulanmasına karar verilmiştir.

Takkeciler

Takkeciler çağrılıp eski kanunları sorulunca: "**Altınlı Takke**ye tafta kumaşına astar dikilirdi. Şehrin dışında Türklüğe giden kadınların takke astarı dülbent, şehirli kadınlarınki de yekta tafta kumaşından olurdu. Dört akçelik keçeden yapılmış fesin kenarı teyellenirdi. Ak fese ince bez ve bayramî bezin eskisi dikilmezdi. Evli kadınların takkelerinin içine kullanılan bezler içeriden dikilirdi. Şimdi dikmeyip çirişle yapıştırılıyor." şeklinde cevap verdiler. Bunun üzerine yapılan işler kontrol edilince bilirkişilerin dediği gibi hepsinin eski kanuna uygun olarak yapılmadıkları anlaşılmıştır. Bu değişikliğin sebebi ve zamanı yukarıda ifade edildiği gibidir. Eski kanunun uygulanmasına karar verilmiştir.

Pamuk atıcılar

Hallaçlar (yün ve pamuk atıcılar) eskiden yüz dirhem pamuğu yarım akçeye atarlarmış. Fermude kaftanın yüz dirhemi bir akçe olurmuş. Dükkân önünde satılan pamuğu % 10 kârla satarlarmış. Şimdi eski kanunun aynen uygulanmasına karar verildi.

Aktarlar

Şimdiye kadar aktarların narhı yoktu. Sadece satılmadan önce safranın yüz dirhemine beş dirhem susam yağı katılırmış. Bazı aktarlar daha ağır gelsin diye bu miktardan daha fazla yağ koyarlarmış. Bu yasaklanarak önceki uygulamanın aynı şekilde devam etmesi istendi.

Şeker kellesi en fazla üç kat kâğıda sarılarak satılması uygun görüldü. Şeker tozları kâğıda sarılarak kelle şeker diye satılmayacaktır. Ayrıca kâr oranı % 10'u geçmeyecektir.

Süt ve yoğurt

Süt: Sütçü ve yoğurtçular toplanıp narhları sorulduğunda: "Sütçüler süt mevsiminde şehre süt getirip mahalle mahalle dolaşıp şehir halkına ve yoğurtçulara başlangıçta altı yüz dirhemini, haftasında iki okkasını, ikinci haftada bin dirhemi, bundan sonrada dört okkasını bir akçeye satarlardı" dediler.

Koyun yoğurdu: Evvelâ bir okkalık çanağı bir akçeye, haftasında iki çanağı ve altı günden sonra üç çanağı bir akçeye satılacaktır.

Sığır yoğurdu: "İki büyük çömleği bir akçe olup her çömlek iki okka yoğurt alır." dediler. Yapılan kontrollerde bu söylediklerinden eser kalmadığı görüldü. Değiştirilme sebebi ve zamanı yukarıdakiler gibidir. Eski narhın uygulanması kararlaştırıldı. Şehre süt getirenler de evvelki gibi mahalle mahalle gezip satacaklardır. Kimisini şehirli ve kimisini yoğurtçular alacaktır. Yoğurtçu dükkânı üç yerde olacaktır. Kimse şehir dışında sütçüleri karşılayarak süt almayacaktır.

Çilingirler

Çilingirler bulundurulup araştırma yapıldığında eski narhı uyguladıkları görüldüğünden olduğu gibi bırakıldı.

Yapı ustaları

İnşaat ustaları incelendiği zaman konu ile ilgili padişahın emri olduğu görüldü. Ustalara günlük on iki akçe ücret verilmesi emredilmiştir. Bu şekilde olması kararlaştırıldı. Yanlarında çalışan çıraklara olgunlaşıncaya kadar usta ücreti verilmeyecektir.

Kerpiççiler: Kerpiççiler çağrılıp narhları sorulduğunda; kuzusu (küçüğü) beş okka, anacı (büyüğü) sekiz okka olması gerektiği bildirildi. Kontrol sırasında bu usulün değiştirildiği görüldü. Sebebi ve zamanı yukarıdaki gibidir. Eski narhın geçerli olmasına karar verildi.

Mezarcılar: Mezar kazıcılara sorulduğunda, erkek mezarı göğüs hizası, kadın mezarı omuz hizası derinliğinde olup sekiz akçeye kazıldığı anlaşıldı. Mezar yeri ücreti zenginlerden on beş, fakirlerden on ve sekiz akçe alınacaktır. Bundan fazla alınmayıp başkalarının taşını bir başkasına satmayacaklardır.

Tahıl pazarı: Tahıl pazarının durumunu teftiş etmek için belediye kethüdasının yanına güvenilir adamlar konulup pazarcıların tartılarını kontrol ettiği zaman her muzurda iki yüz kırk yedi dirmeh eksik çıkmıştır. Üzerlerinde muhtesibin mührü ve damgası bulunduğu halde bir müddede bir kile seksen sekiz dirhem eksik olduğu görülmüştür. Tahıl pazarındaki halkın kileleri kontrol edildiğinde tam ayarında olduğu, hatta bazılarının da büyük olduğu görüldü. "Belediye görevlileri iki-üç günde bir kileleriniz eksiktir bahanesiyle bizden rüşvet alırlar" diyerek halk şikâyette bulunmuştur. Bundan başka eskiden bakla, nohut, böğrülce ve diğer hububatlar doğrudan tahıl pazarına gelip narhı ve ücreti ile esnaf satın alırdı. Esnaf da % 10 kârla bunları satardı. Dört-beş yıldan beri bostan ve meyveleri götürü alıp depolayıp satanlar bu cins hububatı dahi zahire satıcılarına aldırmayıp kendileri alıp yine istedikleri zaman satarlarmış. Bu durum yasaklanıp hububatı ve diğerlerini kanunda gösterildiği gibi ilgili esnaf tarafından alınıp başkalarının alması yasaklanmıştır. Bunların uygulanması istendi.

Pirinççiler: Pirinççilerin eski kanunu göre belediye görevlileri güvenilir kişiler ile beraber her hafta pirincine göre % 10 narh verirlermiş. Dört-beş yıldan beri muhtesip bir miktar rüşvet alıp pirinççileri kontrol etmezmiş. Bunlar da pirinci dilediği fiyattan satarlarmış. Şimdi eski kanunun uygulanması istendi.

Debbağlar (Dericiler): Dericiler ve bilirkişileri çağrılıp eski kanunları sorulduğunda: "Eskiden gön, sahtiyan ve meşinin tabaklanması için gerekli olan işlemlerde kullanılan yağ, kerdeme otu ve diğer malzemeler eksiksiz olarak kullanılırdı. Dört-beş yıldan beri bu malzemeleri eksik kullandıklarından gön ve sahtiyan çabuk bozuluyor. Gön yağsız olduğu için sıcak günlerde kuruyup çatlıyor, ıslanınca da içine su alıyor.

Bu durum halka zarar veriyor.” dediler. Bundan sonra eski kanunun uygulanılması istendi. Koyun ve keçinin kesim yapılmadan beslenirken derisini dericilere satmaları kanuna uygun olmadığından yasaklanmıştır.

Sahtiyan: En iyisi kırmızı olanıdır. Bu sahtiyan çizgisiz ve düzgün olursa yirmi akçeye satılacaktır. Yeşil, kahverengi ve diğer yedi renkte olup yarası olmayanın iyisi on altı akçeye, ikinci kalitesi de on iki akçeye satılacaktır.

Azman meşinin ne rengi olursa olsun iyisi altı akçeye, orta kalitesi dört buçuk veya beş akçeye, düşük kalitelisi de dört akçeye satılacaktır. Kuyruklu koyunun birinci kalite meşini dört akçe, ikinci kalitesi üç akçe olacaktır.

Kara sığır inek derisi: Hamı on iki, işlenmişi yirmi beş akçeye satılacaktır.

Kara sığır öküz derisi: Hamı doksan, işlenmişi yüz otuz akçeye satılacaktır.

Bu narhların değiştirildiği görüldü. Bunun üzerine eski narhın uygulanmasına karar verildi.

Mumcular

Mumcular bilirkişileri ile çağrılıp eski narhları sorulunca: “Koyun etinin iki yüz elli dirhemi bir akçe olduğu zaman **ham yağ**ın batmanı otuz iki, otuz üç akçeye, **mum**un okkası üç buçuk akçeye, sabunun okkası üçten çeyrek eksik akçeye, çerağ yağının okkası üç akçeye, **ciğer yağı**nın okkası iki buçuk akçeye ve **işkembe yağı**nın okkası da iki akçeye satılırdı.” dediler. Kadı defterine bakıldığı zaman bilirkişilerin söyledikleriyle aynı olduğu görüldü. Fakat Hicrî 895 (Milâdî 1489) tarihinden bu yana her yıl ham yağın batmanı her sene dört-beş akçe artarak şu anda batmanı elli akçeye, mumun okkası beş akçeye, çerağ yağı dört buçuk akçeye, ciğer yağı dört akçeye, işkembe yağı üç buçuk akçeye satılarak önceki narh tamamen değişmiştir. Eski narhın tekrar uygulanması istendiğinde mumcular ve sabuncular buna itiraz ederek: “Eski narh üzere satmayız. Çünkü kasaplar yağı eskisinden pahalıya satarlar” dediler. Bundan dolayı orta yol bulunarak narhları aşağıdaki şekilde belirlendi:

İlkbaharda yağın batmanı kırk akçeye, mumun okkası dört akçeye; yaz ortasında yağın batmanı otuz altı akçeye, mumun okkası üç buçuk akçeye; kışın yağın batmanı kırk dört akçeye, mumun okkası dört buçuk akçeye satılacaktır. Sabun narhı mumun fiyatına bağlıdır. Mum fiyatından bir okkada üç çeyrek eksiğine satılacaktır. Bu yeni konulan narh değiştirilmeden uygulansın.

Mutfak tuzu: Tuzun narhı sorulduğunda şu şekilde olduğu anlaşıldı: Tuz fazla olduğunda dört okkası bir akçeye, az olduğunda üç okkası bir akçeye, kışın iki okkası bir akçeye satılacaktır. Getirenler dükkân sahiplerine yarım okka eksiğine satarlarmış. Bu tuz narhının da bozulmuş olduğu tespit edildi. Sebebi yukarıda belirtildiği gibidir. Eski narhın aynı şekilde uygulanmasına karar verildi.

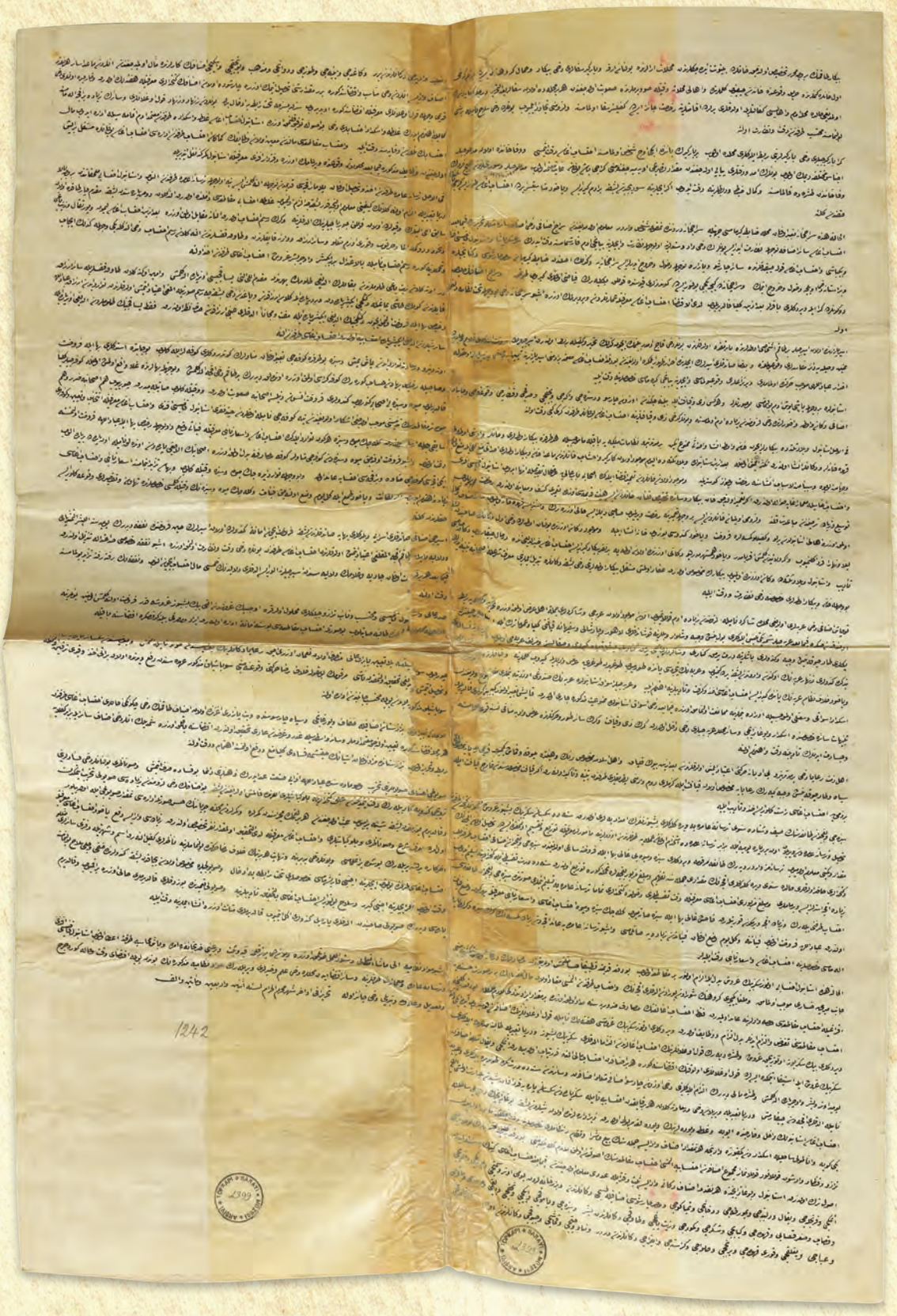
Zikredilen bu eski kanunlar şayet kabul edilip uygulanması amaçlanır ve sonradan ortaya çıkmış bu haksızlıkların halkın üzerinden kaldırılmasına ehemmiyet verilirse, narhın bozulmasına sebep olan hususların yasaklanması için bir padişah emri çıkarılıp Allah katında sevaba erişile.

.

Bursa Belediye Dairesi

BOA, TS.MA.e, 442-37

İSTANBUL İHTİSAB AĞALIĞININ TEŞKİLÂT YAPISI, GÖREV VE YETKİLERİNE DAİR İHTİSAB KANUNU.

2 Eylül 1826

Cümleye ma‘lûm olduğu üzre kavânîn-i örfiyye ve nizâmât-ı mülkiyye-i saltanat-ı seniyye murâd-ı salâh-ı âlem ve menât-ı nizâm-ı ahvâl-i kâffe-i ümem olup "Kânûn-ı İhtisâb" dahi şirâze-i nizâm-ı beldenin a‘zam ve akvâsı ve Hazret-i Ömer radiyallahu anh zaman-ı sa‘âdet-nişânlarından beri câri nizâmât-ı dâhiliyenin mebde’ ve mebnâsı olup bir müddetden berü bazı ârizât-ı hayluliyetle şirâze-i nizâmı külliyen münhal olmuş olduğundan bu defa sâye-i ma‘delet-vâye-i şâhânede bu hususa dahi hüsn-i sûret verilmek üzre dergâh-ı âlî kapıcıbaşılarından sâbık Humbaracıbaşı Mustafa Ağa bi'l-intihâb ihtisâb ağası nasb u tayin buyurularak ittifâk-ı ârâ ile şu vechile te’sîs-i nizâm olunur ki;

Evvel emirde ihtisab ağası olanlara kâfi bir mahal lâzım gelip el-hâletü hâzihi Çardak'da ihtisâb ağalarına mahsûs olan mahal muhterik olmazdan mukaddem kadîm olan ihtisâb ağalığına kâfi bir mahal iken muhterik oldukdan sonra ber-takrîb kendüye geçmiş olan hisseyi maktûl Şabcı Buhûr-ı Hâssa hasekilerinden muhrec Hacı Arif Ağa'ya vermiş ve merhûm dahi ekser arsasını kuruyemişcilere satıp ol sûretle darlaşmış olduğuna binâen mukaddem kuruyemişcilere satılan mahallerin değer-bahâları verilerek her ne kadar fâsılalı ise de Çardak iskelesi yanında olan Ellialtı kahvesi dahi ihtisâba tahsis ile denizden gelen giden kayıklara dahi nezâret etmek üzre ihtisâb ağası mahalli karşısında olan üç dört dükkân dahi alınarak cânib-i mîrîden müstakil ve derece-i kifâyede ihtisâb ağası konağı inşâ olunması münâsib olacağından bu husus defterdâr efendiye havâle olunarak ebniye-i mezkûre ashâbını celb ve mimar ağa ma‘rifetiyle bi'l-imzâ cânib-i mîrîden mübâyaa birle şimdiki ihtisâb ağalığı dâiresine elverecek sûretle keşf ve inşâ etdirile.

El-hâletü hâzihi ihtisâb hizmetinin kadîmine tatbîkan cesâmetlenmesi ve muhtesibin kolda istihdâm eylediği ellialtıların vücûdu kalkması cihetiyle mevcud olan dört beş nefer berâtlı kuloğlanı ve on beş nefer mülâzımı ihtisâb hizmetinin her bir maslahatına kifâyet etmeyeceğinden başka kuloğlanı ve mülâzımları mâl-ı mîrî devşirmeklikle me’lûf olduklarından her ne kadar bunlar işe yarar makûleden değil ise de gürûh-ı acezeden olmaları mülâbesesiyle külliyen ref‘lerinde şâibe-i gadr derkâr idüğinden gayrı ahali-i İstanbul ve be-tahsis ashâb-ı hirefin gözleri ihtisâb kuloğlanına alışmış ve ihtisâb malı ol vechile tahsil oluna gelmiş olmağın bunlar gibilerin hüsn-i sûretle ref‘ olunmak üzre sâye-i şâhânede ta‘ayyüş etmek ve şimdilik kemâ kân hizmetlerinde olmak ve bunların berâtlarında musarrah on beş akçe yevmiyeleri zîrde beyân olunacak mâl-ı mîrîyi tamamen vermek ve esnafdan bir akçe ziyade almamak ve alırlar ise haklarından gelinmek üzre iki yüz kırk akçeye yani iki kuruşa iblâğ olunup bu sûretle on beş nefer yevmî ikişer kuruşa kanâat ile izhâr-ı rızâ eyledikleri hâlde istihdâm ve berâtlılarından biri fevt oldukda mahlûl olan kuloğlanlığı evladı olup hizmetini görmeğe muktedir ve rağbet eder ise sâbıkı ve kadîmi vechile evladına ve evladı olmadığı hâlde başmülâzımına ihtisâb ağası bulunanın arzıyla verilip yerine müceddeden kefîlli mülâzım intihâb ve tahrîr oluna ve ol vechile ikişer kuruşa kanâat etmeyen ve işe yaramayan yahud hilâf-ı nizâm hareket edenleri olur ise ihtisâb ağası tard ve ref‘ edip yerine münâsibini kullana ve Sadr-ı âlî ve İstanbul kâdısı efendi ve ihtisâb ağası ve nâib terazicilikleri nâmıyla olan dört teraziciliklerine bu kuloğlanlarından olup ihtisâb ağasıyla kolda gezmek ve lede'l-iktizâ terbiyeye muhtâc olanları ahz u girift ve ta‘zîr etmek üzre ellialtıların yerine ihtisâb neferi diyerek mikdâr-ı kifâye nefer tedârik ve tahrîr olunsa hem taaddüd-i asker ve hem tekessür-i masrafı mûcib olacağından ol sûretden sarf-ı nazar ile Serasker paşa hazretleri tarafından Çardak'a ikâme olunan Asâkir-i Mansûre yüzbaşısı takımından yirmi otuz nefer ihtisâb ağasiçün tahsis olunarak lede'l-iktizâ iki yahud üç onbaşı ile otuz nefere kadar ihtisâb ağası olanlar alıp kolda ve sâir ahz u girift hizmetinde istihdâm eylemesi ve işbu neferâtın ihtisâb ağasına lüzumu olmadığı vakit yine yüzbaşı-yı merkûm yanında ola ve dâire-i sadr-ı âlî kavaslarından İstanbul kâdısı efendi konağında yevmiye nevbetle dört kavas bekleyip efendi-yi mûmâ-ileyh kola çıkacak olduğu gün Bâbıâli'ye ihbâr ile sekiz kavas dahi gönderilip cem‘an on iki nefer gümüş değnekli kavasla efendi-yi mûmâ-ileyhin önünce yürüyerek iktizâsına göre ahz u girift ve darb u te’dîb misillü hizmetlerde istihdâm olunup ancak bunlar bu misillü şeylerden bir akçe talep ve ahz etmemeleri kendilerine tenbîh oluna.

Emr-i bi'l-ma‘rûf ve nehy-i ani'l-münker hususu salâh-ı âlem ve âlemyânın sebeb-i akvâsı olduğuna binâen hizmet-i ihtisâba memur olanlar cümleden evvel bî-namâz olanları Ramazan-ı şerîf'de oruç tutmayanları eimme-i mahallâtdan tahkîk ile edâ-yı farîza-i salât ve sıyâm eylemelerini tenbîh ve ta‘zîr edip dinlemeyenleri ve eimme-i mahallâtdan dahi şurût-ı imâmeti bilmeyenleri ve sâir hilâf-ı şer‘-i şerîf menâhi ve münkerâtda bulunanları bi't-tahkîk cânib-i şerîf-i garrâya ihbâr ve ihzâr ederek gerek bunların ve gerek hilâf yere şehâdet edip şâhid-i zûr oldukları inde'ş-şer‘i'l-enver tebeyyün edenlerin lâzım gelen te’dibât-ı şer‘iyyeleri ihtisâb ağası ma‘rifetiyle icrâ kılına.

Umûr-ı dâhiliyede esnaf muhtekirlerinin kat‘-ı yed-i ihtikârları dahi lâzimeden olup bir müddetden beri ârizât-ı hayluliyetle bu emr-i ehemme lâyıkıyla bakılamamak ve ihtisâb ağası tarafından asl dikkat ve nezâret olunacak esnaf tâifesi olmak cihetiyle fî-mâ ba‘d ihtisâb ağası bulunanlar ekser evkâtda kol ile gezip her ne kadar terazi ve kantar ve arşun ve endâze ile ahz u i‘tâ eder esnaf var ise cümlesinin vezn ve dirhem ve endâze ve arşunlarına bakıp noksan olanları iktizâsına göre falaka ve değnek ile ta‘zîr ve tekdîr ve değnek darbından ziyade te’dîbe müstahık olanları ihtisâb ağası mahbesine irsâl ve kal‘a ve nefy misillü te’dîbe müstahık olanları Bâbıâli'ye ifade ve takrîr ve bu sûretler ile icabına ve cünhasına göre te’dîb ederek narh-ı cârisinden ziyadeye bey‘ edememeleri ve noksan vezn eylememeleri ve be-tahsis nân-ı azîzin sikke ve vezninin bozuk ve noksan olamaması emr-i ehemmine ve kassâbların sayfen ve şitâen sattıkları lahmın vezn ve narhına itinayı ve'l-hâsıl kâffe-i eşya ve metâ‘ ve havâyic-i zarûriyenin asl-ı sermayelerini bi't-tahkîk her bâr taraf-ı şer‘-i şerîf ile muhâbere ederek kangı esnaf fâhiş-i ziyade ile mal satar ise kethüdaları ve iktizâ edenler ma‘rifetiyle ta‘dîl ederek cânib-i cenâb-ı hilâfet-penâhî için herkesden isticlâb-ı da‘avât-ı hayriyyeyi mûcib hizmeti ve hammâmlarda kâfirre verdikleri peştemâl ve sâirenin müslime verilmemesini ve müslim ile kâfir hammâmda dahi fark ve temyîz olunmak üzre kâfire hammâmda na‘leyn verilmemesini ve peştemâl ve esvâbları köhne ve yırtık olmamasını ve müteferri‘âtını ihtisâb ağası bulunanlar kendülere re’s-i mesele-i memuriyet bile.

İhtisâb ağası vaz‘ ve ikâmesinden maksûd erbâb-ı hirefin şirâze-i nizâmlarına halel gelmeyerek esnafdan her bir sınıf kendi hâl ve maslahatıyla meşgul olup ibâdullahın ez-her cihet tezâyüd-i asayişi kaziyyesi olduğundan bundan böyle ihtisâb ağası olanlar mecmû‘-ı erbâb-ı hiref ve sanâyi‘a nezâret ve es‘âra dikkat ve İstanbul'da nüfusun kesreti mehâzîr-i kesîrenin illeti olduğundan fî-mâ ba‘d Dersaadet'de başıboş ve serseri makûleleri gelip tahaşşüd edememesine medd-i enzâr-ı basîret edeceğinden bundan böyle bir aralıkda İstanbul mahallâtı ahalisi dahi tahrîr ve defter olunmak üzre şimdilik İstanbul'da Anadolu ve Rumeli'den gelecek eşhas ya maslahatı rü’yeti veyahud İstanbul'da bir kâra sülûk ile taayyüş zımnında geleceğine binâen o makûleler gelip lüzumundan ziyade tekessür etmemek için evvel emirde İstanbul ve Üsküdar ve Galata ve Boğaziçi iskelelerinde ne mikdâr hammâl ve kayıkcı ve hammâmlarda ne kadar dellâk ve nâtûr ve ashâb-ı hiref dükkânlarında ne mikdâr esnaf ve şâkird vardır cânib-i şer‘-i şerîf ve taraf-ı ihtisâbdan mu‘temed adamlar tayini ve her bir esnafın kethüda ve yiğitbaşıları ma‘rifetiyle kefîlleri alınıp isim ve eşkâl ve vilâyet ve kefîli tasrîhiyle defter olunarak ve bir aynı ihtisâb ağası tarafına verilerek men‘-i mürûr maddesine kemâliyle itina ve dikkat ve bir kimsenin Dersaadet'e gelmesi iktizâ eyledikde mahallinden alacağı mürûr tezkiresinde maslahat yahud ticâret veya asker yazılmak zımnında ve'l-hâsıl ne için geldiği beyân ve terkîm olunması iktizâ edenlere şedîden tenbîh olunarak Rumeli'den gelenlerin tezkirelerine bakmak üzre Çekmece-i sağir'de ve Anadolu'dan gelenlerin tezkirelerine bakmak üzre Bostancıbaşı köprüsünde çend nefer ile ihtisâb ağasının müstakîm ve mu‘temed birer adamı ikâme olunup mârrîn ve âbirînin yedlerinde olan tezkireye ba‘de'n-nazar ihtisâba deyü işaret ve Tavukçuyolu'ndan gelen giden bazı mechûlü'l-ahvâl kesânın hallerine vukûf tahsiliyle mürûr tezkirelerine ihtisâba deyü işaret etmek üzre Küçükçekmece'den başka ihtisâb ağasının bir adamı dahi Yarımburgaz'da olan derbendcilerin yanında ikâmet ve ne tarafdan geldiği ve isim ve şöhreti sebt-i defter olunup haftada bir kerre defterini ihtisâb ağasına irsâl ve takdîm ve gelecek tezkireliler dahi tezkirelerine işbu iki mahalden ihtisâba deyü vâki‘ olacak işaretden sonra doğru Çardak'a ihtisâb ağası konağına gelip yedinde olan tezkiresini ibrâz ve ihtisâb ağası konağında dahi Anadolu ve Rumeli defteri nâmıyla defter tutulup işbu tezkirelilerin kezâlik isim ve eşkâl ve vilâyeti ve geldiği gün ve ne maslahat için geldiği deftere kayd olunarak Çekmece ve Burgaz ve Bostancıbaşı köprüsünde olan memurlardan haftada bir kerre verilecek defter ile tatbîk olunup ihtisâb ağası tarafında olan defterden ziyade adam zuhûr eder ise kangı kapıdan girmişdir bilinip taharrî olunmak ve beher gün her bir iskelede bulunan hammâl ve kayıkcı ve sâirenin ahvâline kesb-i ıttılâ‘ eylemek üzre ebvâb-ı Kostantıniyye'de ihtisâb ağasının birer adamı bulunması fevâidi müstelzim olacağından ve ihtisâb ve kantar mukâtaaları Darbhâne-i âmire'nin olup kantarın dahi ihtisâba münâsebeti cihetiyle kantar mukâtaasının bedel-i sâbıkı ile ihtisâb ağası olanlara ihâle ve ilzâmı sûretinde her bir kapıda birer adamı bulunarak ve o makûle tezkireleri doğru ihtisâb konağına göndererek ve gelen ve gidenin haline dikkat edilerek ser-riştesizce maksûd hâsıl ve bu sûretle esnafdan her bir sınıf tahrîr olundukda erbâb-ı sevk ve bîkâr olarak Dersaadet'de ne mikdâr adam olduğu tebeyyün edeceği derkâr idüğinden ol vechile kantar mukâtaası dahi bedel-i iltizâm-ı sâbıkıyla Darbhâne-i âmire'den muhtesib-i mûmâ-ileyhe ihâle olunarak karadan gelenler minvâl-i muharrer üzre bilinip ve denizden gelenler için dahi ihtisâb ağasının limanda ve Yenikapı'da bulunacak adamları kayıklar ile gelenleri kara usûlüne tatbîkan tezkiresine işaret ile ihtisâb tarafına gönderilerek bu vechile berren ve bahren her tarafdan gelenlerin hâl ve şânlarına gereği gibi dikkat oluna.

Bundan böyle Dersaadet'e gelecek ve el-yevm mevcud olan bîkâr eşhas için münâsib semtlerine uydurularak müslim ve reâyâ mahlûtan sâkin olmak üzre İstanbul'da üç dört ve Üsküdar ve Galata ve Eyüb'de ikişer hane tahsis olunup gelenler bir sanata girinceye kadar ihtisâb ağası ma‘rifetiyle doğru ol hânelere gönderilip andan sülûk edeceği kâr her ne ise ibtidâ hemşehrilerinden ve mukaddem kefîli alınmış takımdan kendüye kefîl bulup ihtisâb ağası huzûruna gönderilerek anın dahi kavî kefîli ve eğer eslihası var ise kendüde kalıp fakat mevcud olan fişenkleri alındıkdan sonra kangı dükkâna girecek veyahud kangı iskeleye hammâl olacak veya kangı hammâmda işleyecek ise ol mahallin mukaddem

sebt-i defter olunmuş olan adamları zîrine tahrîr olunup lâkin istediği mahallin mukaddem tahrîr olunan adamları derece-i kifâyede ise cevab verilerek yazılmayıp bu cihetle dahi eşhas-ı mechûletü'l-ahvâlin Dersaadet'de lüzumundan ziyade olmamasına ihtisâb ağası bulunanlar kemâliyle dikkat eyleye ve ihtisâb ağası bulunanların nezdinde mahfûz olmak üzre ihtisâb-ı İstanbul deyü bir mühür hakketdirilip el-hâletü hâzihi defter olunan eşhas-ı mevcûdeden veyahud bundan böyle gelip İstanbul'da kâra sülûk edecek takımdan birisi vilâyetine gidecek oldukda İstanbul kâdısı efendi tarafından alacağı mürûr tezkiresini ihtisâb ağasına götürüp evvelki defterde olan ismini bozdurarak tezkiresine "kaydı bozulmuşdur" deyü işaret ve mühr-i mezkûr ile temhîr olunup bu vechile işaret ve temhîr olunmadıkca derbendlerden mürûruna ruhsat verilmeye ve ecel-i mev‘ûdu gelip fevt olur ise kefîli ve bulunduğu mahallin bir adamı gelip kezâlik ihtisâba haber vererek ismi kaydını terkîn etdire ve bu sûretle İstanbul'a gelecek ve İstanbul'dan gidecek hademe-i Devlet-i Aliyye'den ve mühimme ile giden tatarlardan ve sâir amed-şud edenlerin mecmû‘undan memurların masârıfına ve tekayyüde medâr olmak üzre Çekmece ve Bostancıbaşı köprüsünde olan ihtisâb memurları adam başına dörder ve hayvan başına ikişer yani piyâdeden dörder ve süvâriden altı para harc-ı tezkire nâmıyla alıp bir gûne ser-rişte ile ihtisâb ağası ve memurları tarafından bundan ziyade bir akçe alınır veyahud bu emr-i ehemme dikkatde kusûr vâki‘ olur ise işbu mes’ûliyeti ihtisâb ağasına râci‘ olacağından bu maddeye dahi kemâliyle dikkat edip memur edeceği adamları ana göre mu‘temed ve müstakîm olmak üzre intihâb ve tayin eyleye ve hammâl ve kayıkcı ve sâir bîkârlar şurada burada bîkâr odası tedârik ve ihdâs etmeyip ahşam olup maslahatı hitâmında tahsis olunacak hanlarına gidip sabahleyin işine gitmek ve tahsis olunacak hanlar dahi kârgîr olmayıp ahşab olmak ve bunlar odalarında zinhâr esliha ve cebehane saklamayıp saklarlar ise hanın odabaşısı ve hancısı ihtisâb ağasına haber vererek derhal ahz ve te’dîb olunmak ve bu cihetle bu hanlarda olacak hancı ve odabaşıları mücerreb ve işbilir mu‘temed adamlar bulunmak üzre dikkat ve ihtimâm kılına.

Bu sûretle taşradan Dersaadet'e gelecek eşhas derbendlere geldikde ihtisâb ağası memurları bunların ziyy ve şahs ve haline ihâle-i enzâr-ı dikkat birle eğer rü’yet-i maslahatı veyahud bir kâra sülûk için gelmiş ise tezkiresine "fakat ihtisâba" deyü işaret edip ve eğer gelen şahıs İstanbul'da askerî veyahud ittibâ‘ olmağa veya sanata elverir makûleden olmayıp mücerred icrâ-yı garaz zımnında veyahud şöyle serserice gelmiş müfsid ve şerîr olmasından şübhe olunur ise tezkiresine "âdeta ihtisâba" deyü işaret etdikden sonra ihtisâb tarafıyla beynlerinde ma‘hûd olmak üzre rakam ile veyahud âhar bir sûret ile diğer bir işaret dahi edip ba‘dehu ol kimesne ihtisâb tarafına geldikde tezkiresine lede'n-nazar zikrolunduğu vechile başka işaret bulunduğu hâlde ihtisâb ağası ol kimesneyi bi'l-istintâk hâl ve şânını gereği gibi anlayıp uygunsuzluğu tebeyyün eder ise Bâbıâli'ye ihbâr eyleye ve o misillü uygunsuz eşhası ve be-tahsis bu defa Dersaadet'den tard olunanları vakten mine'l-evkât salıvermemeleri iktizâsına göre mekâtib-i sâmiye ile Anadolu ve Rumeli tarafında olan vülât-ı ızâm ve mutasarrifîn ve muhâfizîn taraflarına ve cânib-i hazret-i fetvâ-penâhîden dahi hükkâm ve nüvvâba müekked tahrîr ve tenbîh buyurulup bu maddenin te’sîsi zımnında taşradan geleceklerden zinhâr ve zinhâr mahallerinde harc-ı tezkire diyerek veya nâm-ı âhar ile bir akçe alınmaması dahi ekîden derc ve tastîr oluna.

Dersaadet'e adalar ahalisinden gelenler olur ise anlar dahi Anadolu ve Rumeli ahalisiyle ihtilâtları uyamayacağından bir handa beytûtet eylemeleri lâzım geleceğine binâen mevcud olan hanlardan birisi dahi bundan böyle adalar ahalisi için başkaca tahsis olunup amed ü reftleri nizâmı diğerlerine tatbîk oluna.

Hammâllar yazıcısı gibi bir de hammâmlar yazıcısı olup bunların ikisi dahi ihtisâb ağası tarafından tayin olunarak her bir iskele hammâlları ve hammâmlarda mevcud olanlar ma‘rifet-i şer‘ ve ağa-yı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle defter olundukdan sonra sırasına uydurulup ayda iki kerre yoklanarak gerek iskele ve gerek hammâmlarda defterden ziyade adam bulunduğu hâlde ihtisâb ağası nezdine ihzâr ve ziyade bulunan adam kim olduğu ve ne sûretle girdiği taharrî ve tahkîk olunup ihtisâb ağasının haberi ve kefîli olmayarak alınmış ise bulunduğu hammâmın hammâmcısı veya iskelenin hammâllar kethüdası derhal İstanbul'dan tard ü def‘ ve hammâmı dahi sedd ü bend ve bu maddede ziyade şiddet için hammâmcılar kethüdası ve yiğitbaşısı dahi te’dîb oluna.

Kezâlik kayıkcı ve maunacı takımı dahi bostancıbaşı ağa ma‘rifetiyle defter olunup her biri kavî kefîle rabt olundukdan sonra küfelâsı isim ve şöhret ve vilâyeti derciyle bir kıt‘a defteri ihtisâb tarafına verilerek taşradan gelenlerden biri kayıkcı veyahud maunacı ve salapuryacı yazılmak lâzım geldikde kangı iskelede işleyecek ise ol iskelenin kethüdası kayıkcı san‘atına girecek şahsı kefîli ile ihtisâb ağası huzûruna getirip yazdırdıkdan sonra ağa-yı mûmâ-ileyh tarafından bostancıbaşı ağa tarafına ilmühaberi verilip işbu kayıkcı tâifesi dahi [u]ydurularak beher mâhda bir kerre bostancı ocağı büyük yazıcısı ma‘rifetiyle yoklanıp defterini ihtisâb ile tatbîk ederek ziyade bulunanları hammâm ve hammâllar usûlüne tatbîk ile bunlarda dahi silah olmamasına dikkat ve bunlardan işbu yoklama münâsebetiyle gerek bostancı ocağı yazıcısı ve gerek sâir tarafdan bir akçe mütâlebe olunmayıp alınır ise yazıcı-i merkûm ocağından bilâ nânpâre def‘ ve te’dîbine mübâderet oluna.

Kezâlik neccâr ve sıvacı ve nakkâş ve rencber tâifesi dahi mimar ağa ma‘rifeti munzam olarak defter olunup kayıkcı esnafına tatbîkan bir kıt‘a defteri ihtisâba verilip mimar ağa tarafından bunlara bir yoklamacı tayin ve ara ara yoklanarak ihtisâb tarafında olan defter ile tatbîk ve esnaf-ı merkûme ve ırgadbaşı ve müslim rencberlerden bîkârları neccâr tâifesinin mütemekkin oldukları hanlarda aded ve isim ve eşkâl ve kefîli ma‘lûm olarak sâkin olup bunlarda dahi silah bulunmamasına mimar ağa bulunanlar dikkat ve yoklamada

ziyade adam bulunur veyahud memnû‘ olan silah haber alınır ise ihtisâb tarafına haber verilerek hakkından gelinmesi ve yoklama ve bilâ-mûcib töhmet isnâdıyla gerek esnaf-ı merkûme ve gerek rencberler tarafından kimesne bir akçe alamaması ve alınır ise tekdîr olunması hususuna ve bu takım eşhasa ve hareket ve ef‘âllerine ve ale'l-husus Dersaadet'de ve Boğaziçi'nde ve mahâll-i sâirede bir binâ yapılacak oldukda nakkâşların nişân vaz‘ etmeleri ve sıva üzerine yağlıboya urulmasının Müslüman nakkâşlara inhisârı maddelerinin külliyen men‘ ve def‘ine dikkat olunarak binâ sâhibi müslim ve reâyâdan kangısına diler ise ana boyatması ve dülger ve sâiri mimar ağa ma‘rifetiyle vaz‘ olunan fiatdan ziyade ücret talep edememesi ve nizâmından ziyade fâhiş binâlar yapılmaması hususlarına ale'd-devam mimar ağa ve ihtisâb ağası bulunanlar taraflarından kemâliyle itina ve kayık yapıcı ve kalafatcı ve kürekci ve oymacı ve makaracı ve tulumbacı esnafına dahi bu usûle tatbîkan Tersâne-i âmire tarafından ihtimâm oluna.

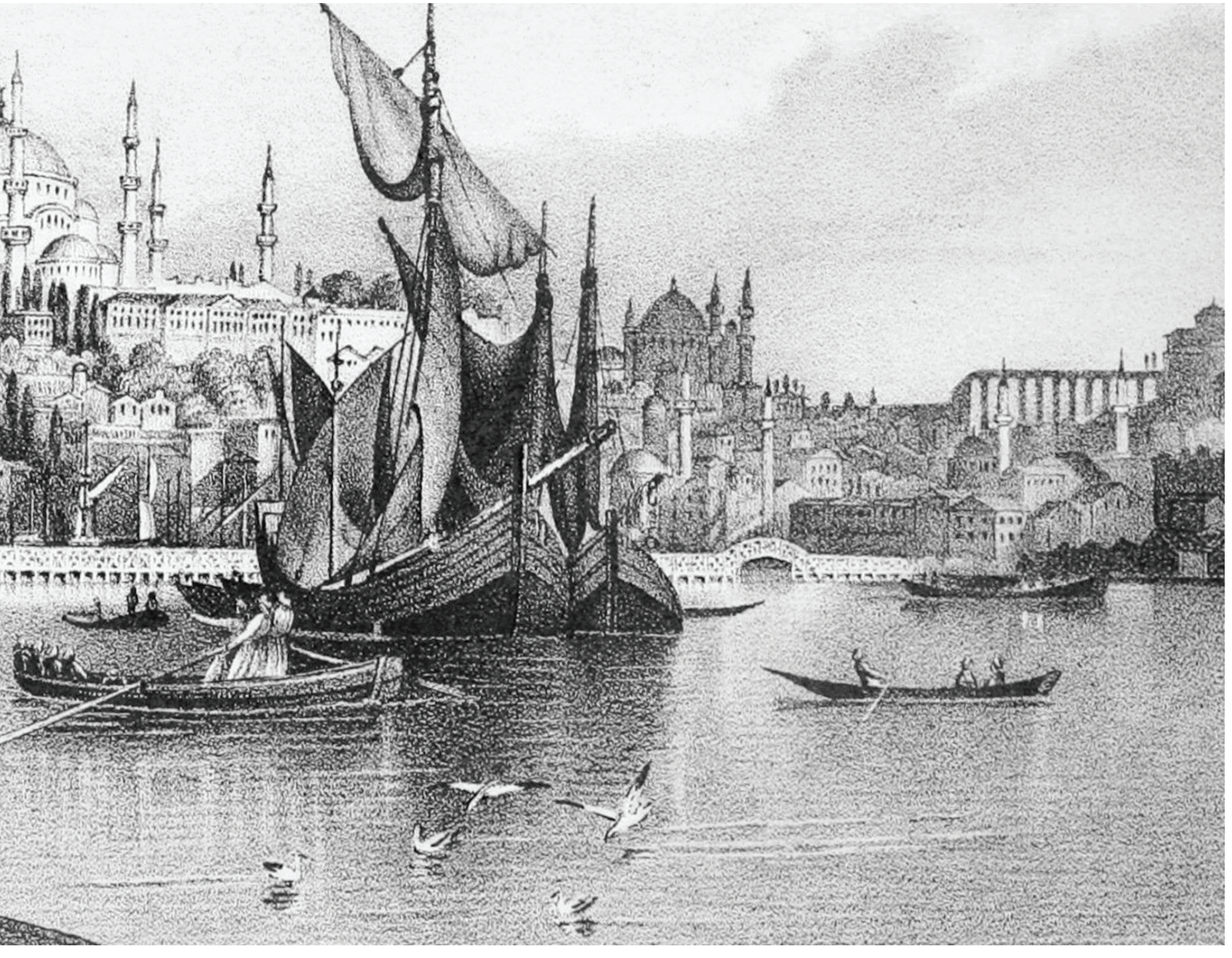
Dersaadet'de olan etbâ‘ dahi üçe münkasim olup bir kısmı şehrî ve bir kısmı dahi İstanbul'da teehhül ederek yerli gibi olmuş ve diğer kısmı yersiz ve yurdsuz fakat hizmetinde olduğu adamın hanesinde olduğundan lede'l-îcâb hizmet eylediği dâireden izin verilir ise diğer kısımları gibi evlerine gidemeyerek başıboş kalacağına binâen o makûlelere dâirelerden izin verildikde başıboş kalmamak için izin veren adam sebeb-i beyânıyla yedine tezkire verip aldığı tezkire ile ihtisâb ağasına giderek bazı Osmanlılıkda gezen Enderun ağası ve sâirlerin lüzumu derkâr olduğuna binâen be-tahsis icab eden hana irsâl ve anda temekkün ile bir mahal bulup intisâb eyledikde mukaddem aldığı tezkiresini ihtisâb ağasına götürüp şakk etdirderek bu vechile o misillü evli barklı olmayan hizmetkâr hizmet etdiği efendisinden tezkire olmadıkca âhar intisâb edeceği mahalde veyahud vardığı handa kabul olunmayıp ancak bu misillü ayrılmak isteyenler dahi efendileri meccânen hizmet etdirmek veyahud aylık ve

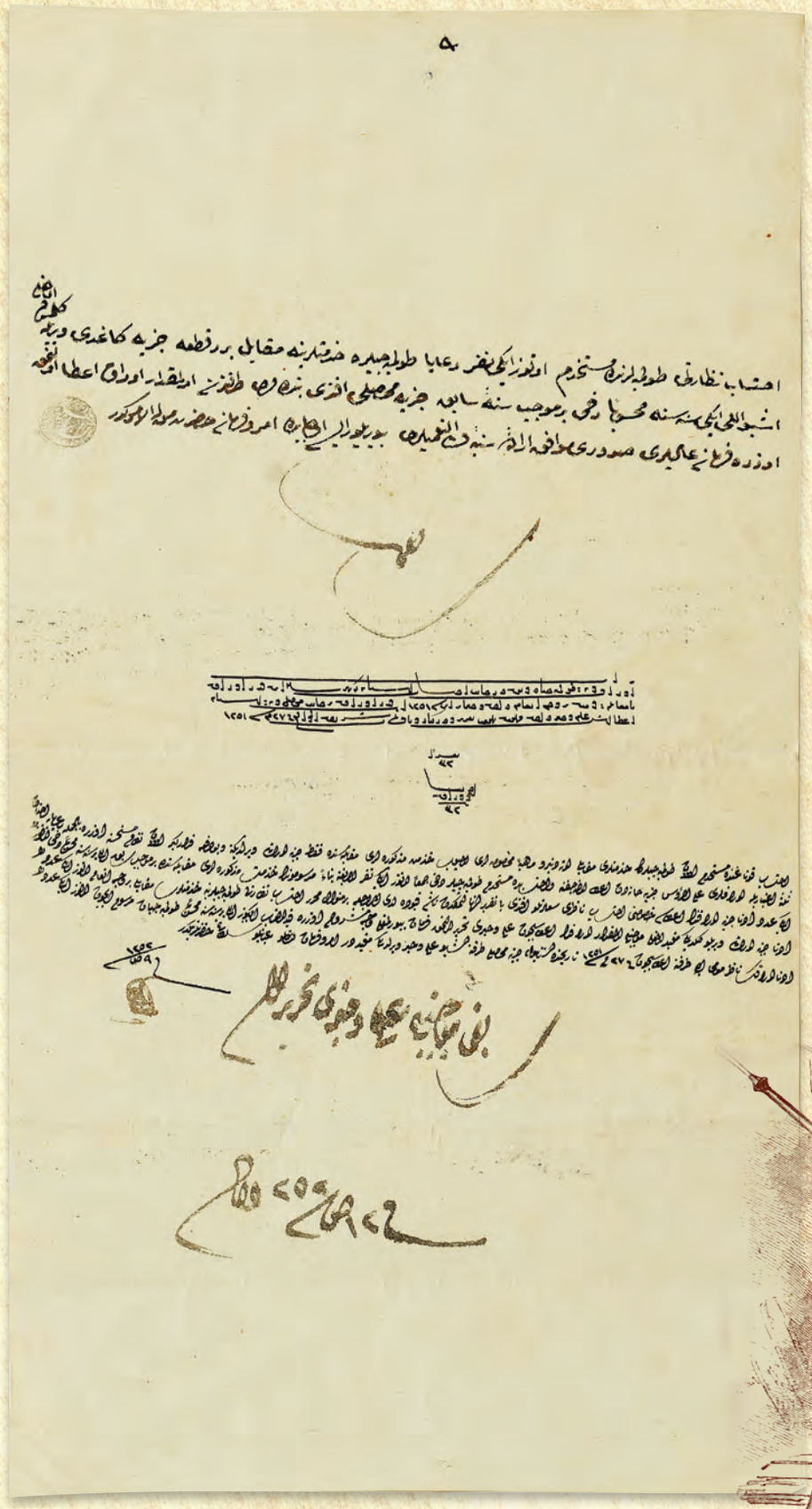

yıllık ve sâir şeyden dolayı matlûbu var ise vazgeçirmek için yedine tezkire vermeyerek gadr ü rencîde edecek olurlar ise muhtesibe ifade-i hâl edip ol dahi efendisi kangı tarîkden ise zâbitine ihbâr ederek zâbiti tarafından iktizâsına bakıla ve ba‘d ez-în ulemâ ve ricâl ve sâir hademeden bir kimse bir kimseye şefâatle hizmetkâr göndermemek üzre bu husus defterdâr efendi tarafına bâ-buyuruldu tenbîh buyurulup iktizâ eden mahallere dahi ilmühaberi i‘tâ oluna.

Arnavud tâifesinden âhâd ve esâfil makûlelerinin Kürd milleti gibi hiçbir vakitde İstanbul'da tekessür ve tavattunu mücâz değil ise de şimdiki hâlde mevcud olan Arnavudlar külliyen tard ü def‘ olunmayıp Yedikule hâricinde olan selhhânelerde olan Arnavudlar kassâbbaşı ağa tarafından defter olunarak tezâyüd bulmamasına ve etmekci ve simitci ve paçacı dükkânlarında ve imâretlerde olan Arnavudların dahi oldukları furun ve dükkânı mehmâ emken idâreye elverebileceğinden ziyade bulunmamasına ve bunlarda dahi silaha müte‘allik hafî ve celî bir şey olmamasına ihtisâb ağası tarafından kemâliyle dikkat olunup vakt ve mevsimiyle Dersaadet'e ağnâm sevk eden Cihanbeyli ve Alişanlı Kür[d] lerinden başka ekrâd tâifesinin bir sebeble İstanbul'a girememesine derbendde olan ihtisâb memurları kemâliyle takayyüd eyleye.

Ber-vech-i bâlâ kantar mukâtaası dahi ihtisâb ağası bulunanların uhde-i iltizâmında olacağına mebnî Dersaadet'e gelecek kömür ve mevsim-i şitâya karîb erzâk arabaları ve iskelelere tevârüd edecek erzâk ve hatab ve kömür kayıkları rüesâ ve tâifelerinin ahvâline dahi ihtisâb ağasının her bir mahalle ikâme eyleyeceği adamlar ser-riştesizce dikkat eyleyip şübhe olanları ihtisâb ağası tarafına haber vererek iktizâsına bakıla.

BOA, C.BLD, 3-127

İHTİSAB NEZÂRETİ TULUMBALARINDA GÖREVLİ REAYA TULUMBACILARININ HİZMETLERİNE KARŞILIK OLARAK EDNÂ CİZYE KÂĞIDI VERİLMESİNE DAİR SADARET EMRİ.

29 Mayıs 1836

İhtisâb Nezâreti tulumbalarında müstahdem otuz iki nefer reâyâ tulumbacılara hizmetlerine mukâbil birer kıt‘a cizye kâğıdı verile gelmiş olmağla işbu elli iki senesine mahsûben dahi ber-mûceb-i sene-i sâbık Cizye muhassılı efendi bendeleri tarafından ol mikdâr evrak i‘tâ olunmak üzre fermân-ı âlîleri sudûru muvâfık-ı irâde-i seniyye-i veliyyü'n-ni‘amîleri buyurulur ise ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

(Mühür)
Es-Seyyid İbrahim

Berây-ı evrak-ı cizye-i tulumbacıyân-ı mezbûr der cânib-i ihtisâb-ı Âsitâne ki beher sene în kadar evrak bâ-mukâbele-i hizmet ber-vech-i in‘âm-dâde ve hâlâ berây-ı sene 1251 în kadar evrak an-cânib-i muhassıl-ı cizye-i Âsitâne i‘tâ-eş ilmühaber dâde fermûde ber-mûceb-i takrîr ve derkenar ve bâ-fermân-ı şerîf el-vâki‘ fî 27 M. sene 1251

Neferan: 32

Ednâ evrak: 32 aded

İhtisâb konağında müstahdem olan tulumbacıların hizmetleri mukâbili öteden beri mâhiye-i mahsûsaları olmayıp hizmet-i mezkûreleri mukâbelesinde fakat cizye evrâkı verildiğine ve bu defa karargîr olan nizâm-ı müstahsene üzre bi'l-cümle reâyâya esnâf-ı selâse i‘tibârıyla evrâkları ale'r-ruûs Cizyehane'den i‘tâ olunacağına ve ihtisâbda müstahdem tulumbacılar dahi cem‘an otuz iki nefer olduğuna binâen mersûmûnun hizmet-i mezkûreleri mukâbelesinde be-mûceb-i sâbık elli bir senesine mahsûben dahi otuz iki aded ednâ cizye evrâkının i‘tâsı hususunu İhtisâb Nâzırı sa‘âdetlü efendi bâ-takrîr inhâ etmekden nâşi kuyûda lede'l-mürâcaa ber-minvâl-i muharrer İhtisâb Nezâreti tulumbacılarına hizmetleri mukâbili ber-vech-i in‘âm otuz iki aded ednâ cizye evrâkı verilü geldiği mukayyed olmağla mûcibince ol mikdâr evrâkın i‘tâsiçün ilmühaberi tahrîr olunmak fermân buyurulmağla vech-i meşrûh üzre kayd olunup iki yüz elli bir senesine mahsûben tulumbacıyân-ı mersûm için otuz iki aded ednâ evrâkın nâzır-ı mûmâ-ileyh tarafına i‘tâsiçün fî 27 M. sene 1251 târihinde İstanbul cizye muhassılı tarafına işbu ilmühaber verildiği mukayyeddir. Emr ü fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerinindir.

Fî 9 S. sene 1252

Sâbıkı mûcebince ilmühaberi tahrîr oluna. Fî 12 S. sene [1]252 dâde

BOA, TS.MA.e, 211-42

TOPLANAN PARALARLA FAKİR AHALİYE ODUN VE KÖMÜR DAĞITILMAK ÜZRE ŞEHREMANETİ'NDE SULTAN II. ABDÜLHAMİD'İN BAŞKANLIĞINDA OLUŞTURULAN İANE KOMİSYONU'NA AİT YARIMŞAR LİRALIK İANE BİLETİ.

[Sultan II. Abdülhamid Dönemi]

[Tuğra]

Abdülhamid Han bin Abdülmecid el-muzaffer dâima (el-Gazi)

Taht-ı riyâset-i mufahhama-i hazret-i pâdişâhîde olarak

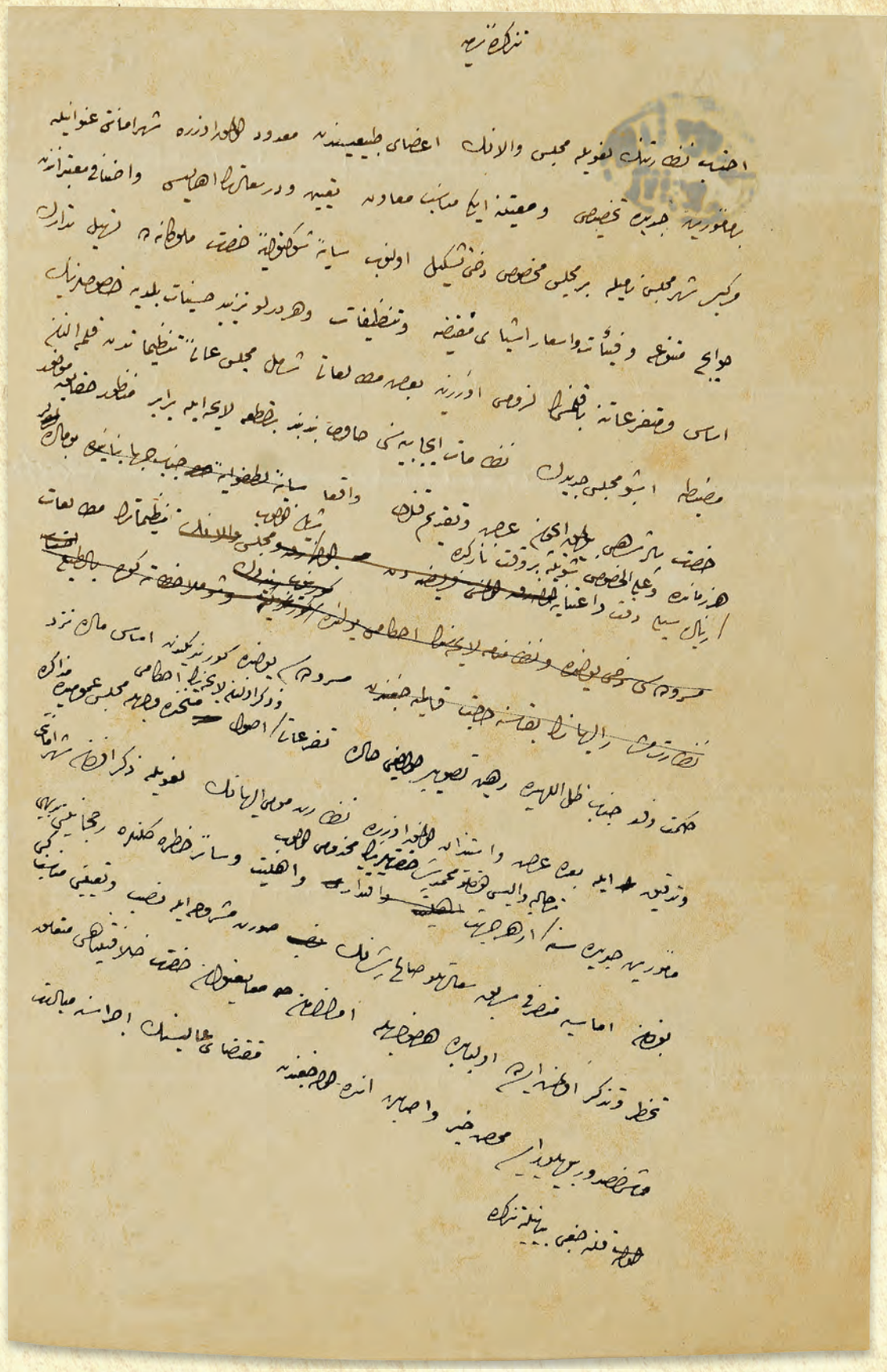
Şehremâneti'nde teşkîl olunan iâne komisyonu biletidir.

İhsân-ı şâhâne buyurulan bin liradan mâadâ işbu cem‘ olunan akçe ile bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî fukara-yı ahali için odun ve kömür mübâyaa ve tevzi‘ olunacakdır.

Beheri yarımşar liralık biletdir.

İâne Komisyon-ı Âlisi

تذکره سنیه

BOA, A.AMD, 55-4

İHTİSAB NEZÂRETİ'NİN İLGASIYLA MECLİS-İ VÂLÂ'NIN TABİÎ AZÂSINDAN SAYILMAK ÜZERE ŞEHREMANETİ'NİN KURULMASI VE BUNA BAĞLI OLARAK DERSAADET'İN İLERİ GELENLERİNDEN OLUŞAN BİR ŞEHİR MECLİSİ KURULARAK BAŞINA ESKİ AMASYA MUTASARRIFI SALİH PAŞA'NIN GETİRİLMESİ HUSUSUNDA SADARET YAZISI.

24 Temmuz 1855

Tezkire-i Sâmiye

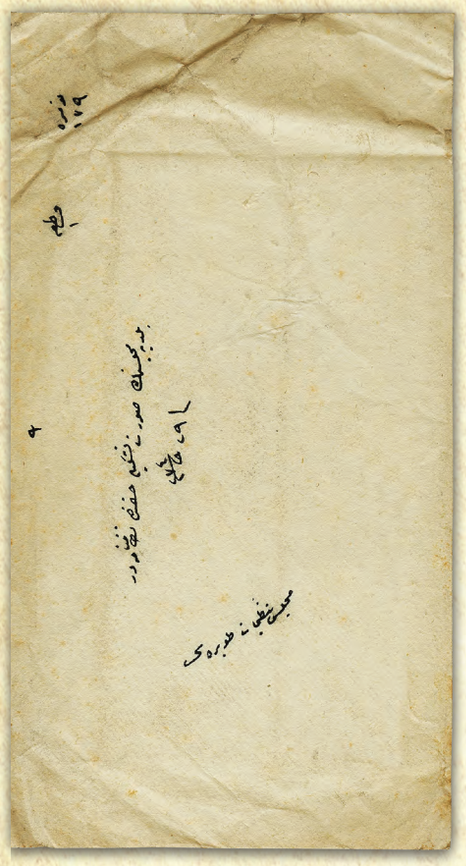
İhtisâb nezâretinin lağvıyla Meclis-i Vâlâ'nın azâ-yı tabiîsinden ma'dûd olmak üzre Şehremâneti unvânıyla bir memuriyet-i cedîde tahsisi ve maiyyetine iki münâsib muâvin tayin ve Dersaadet ahalisi ve esnafı mu'teberânından mürekkeb "Şehir Meclisi" nâmıyla bir meclis-i mahsûs dahi teşkîl olunup sâye-i şevket-vâye-i hazret-i mülûkânede teshîl-i tedârik-i havâyic-i mütenevvia ve fiat ve es'âr-ı eşya-yı mukteziyye ve tanzîfât ve her dürlü tezyîd-i hüsniyyât-ı belediye hususlarının esâs ve müteferri'âtına bakılmasının lüzumu üzerine bazı mütâlaâtı şâmil Meclis-i Âli-i Tanzîmât'dan kaleme alınan mazbata işbu meclis-i cedîdin nizâmât-ı icabiyesini hâvi bend bend bir kıt'a lâyiha ile beraber manzûr-ı hakâyık-mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyurulmak için arz ve takdîm kılındı. Vâkıa bu maddeler her zamanda ve ale'l-husus şöyle bir vakt-i nâzikde ziyadesiyle dikkat ve itinaya şâyân olup Meclis-i Tanzîmât'ın mütâlaât-ı mesrûdesi yolunda göründüğünden esâs-ı madde nezd-i hikmet-vefd-i cenâb-ı zıllullâhide rehîn-i tasvîb olduğu hâlde teferruâtı ve zikrolunan lâyihanın ahkâmı usûl-i müttehaze vechile Meclis-i Umûmi'de müzâkere ve tedkîk ile ba'dehu arz ve istîzân olunmak üzre Nezâret-i mûmâ-ileyhânın lağvıyla zikrolunan Şehremâneti memuriyet-i cedîdesine Tırhala valisi devletlü Mehmed Paşa hazretlerinin mahdûmu olup ez-her cihet iktidâr ve ehliyet ve sâir hatıra gelenlere rüchâniyeti bedîhi bulunan Amasya mutasarrıfı sâbık sa'âdetlü Salih Paşa'nın sûret-i meşrûha ile nasb u tayini münâsib gibi tahattur ve tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her vechile emr ü fermân-ı meâli-unvân-ı hazret-i hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mahz-ı hayr ve isâbet anda olacağından muktezâ-yı âlisinin icrâsına mübâderet kılınacağı beyânıyla tezkire.

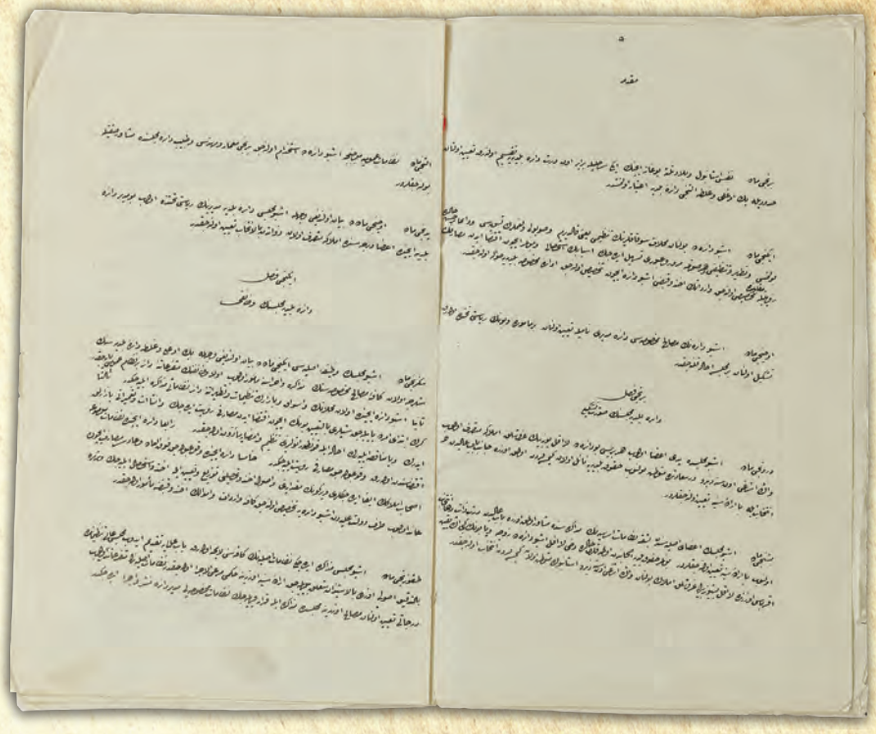
Fî 9 Za. sene [12]71

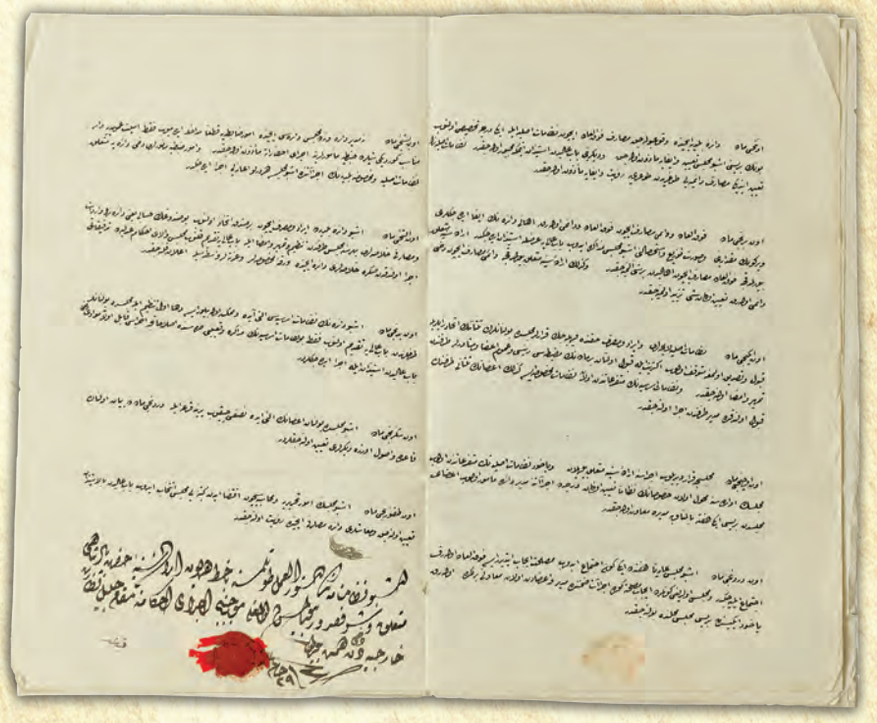

Şehremaneti İstanbul

Şehremini Mazhar Paşa

BOA, A.DVN.MKL, 74-12

BELEDİYE VE BELEDİYE MECLİSLERİNİN KURULUŞLARIYLA GÖREV VE YETKİLERİNE İLİŞKİN NİZAMNÂME.

15 Ocak 1858

Numara: 179

Kıta: 1

Belediye Meclisi'nin sûret-i teşkîli hakkında nizâmnâmedir.

29 Ca. sene 274

Meclis-i Tanzîmât tobrası

Mukaddime

Birinci madde: Nefs-i İstanbul ve Bilâd-ı Selâse, Boğaziçi'nin iki sâhiliyle beraber on dört dâire-i belediyeye taksim olunarak tayin olunan hududuyla Beyoğlu ve Galata Altıncı Dâire-i Belediye i'tibâr olunmuşdur.

İkinci madde: İşbu dâirede bulunan mahallât sokaklarının tanzîmi yani kaldırım ve suyolu ve lağımların tesviyesi ve dâima bir hüsn-i hâlde bulunması ve tathîr ve tanzîfi ve her sûretle mürûr ve ubûru teshîl edecek esbâbın istihsâli ve bunlar için iktizâ eden masârıfın rü'yetiyle mukâbilinde tahsis olunacak vâridâtın ahz u kabzı işbu dâire için tahsis olunacak idâre-i mahsûsa-i belediyeye havâle olunacakdır.

Üçüncü madde: İşbu dâirenin mesâlih-i mahsûsası dâire müdürü nâmıyla tayin olunan bir memura ve bunun riyâseti tahtında olarak teşkîl olunan bir meclise ihâle kılınacakdır.

Birinci Fasıl

Dâire-i Belediye Meclisinin Sûret-i Teşkîli

Dördüncü madde: İşbu meclisde yedi azâ olup her birisi bu dâirede lâ-ekal yüz bin kuruşluk emlâka mutasarrıf olup ve en aşağı on seneden beri Dersaadet'de mutavattın bulunup hukûk-ı belediyeye nâil olan kimselerden olmak üzre cânib-i Bâbıâli'den intihâb ile bâ-irâde-i seniyye tayin olunacakdır.

Beşinci madde: İşbu meclisin azâ-yı asliyesinden başka nizâmât-ı esâsiyenin müzâkeresinde müşâvir olmak üzre Bâbıâli'den dört zat daha intihâb olunup bâ-irâde-i seniyye tayin olunacaklardır. Bunlar hukûk-ı belediye ashâbından oldukları hâlde dahi lâ-ekal işbu dâirede zevce veya bunun gibi en yakın akrabası üzerinde lâ-ekal beş yüz bin kuruşluk emlâk bulunan ve en aşağı on seneden beri İstanbul'da mutavattın olan kimselerden intihâb olunacakdır.

Altıncı madde: Nizâmât-ı umûmiye mûcibince işbu dâirede istihdâm olunacak birinci mimar ve mühendis ve tabib dâire meclisinde müşâvir sıfatıyla bulunacaklardır.

Yedinci madde: Üçüncü maddede beyân kılındığı vechile işbu meclis dâire-i belediye müdürünün riyâseti tahtında olup bu müdür dâire-i belediye içinde azâ derecesinde emlâka mutasarrıf olan zevâtdan bi'l-intihâb tayin olunacakdır.

İkinci Fasıl

Dâire-i Belediye Meclisinin Vezâifi

Sekizinci madde: İşbu meclisin vazife-i asliyesi ikinci maddede beyân olunduğu vechile Beyoğlu ve Galata Dâire-i Belediyesi'nin şehirce olan kâffe-i mesâlih-i mahsûsasının müzâkere ve icrâsına memur olup:

Evvelen: Vezâifinin müteferri'âtına dair bir nizâm-ı umûmî yapacakdır.

Sâniyen: İşbu dâire içinde olan mahallâtın ve esvâk ve pazarın tanzîmât ve tathîrâtına dair nizâmatı müzâkere eyleyecekdir.

Sâlisen: Gerek ibtidâ-yı emrde yapılacak şeyler bi't-tayin bunun için iktizâ eden masârıfı rü'yet edecek ve inşâât ve tamirâtı pazarlık ederek veya munâkasa eyleyerek ihâle ile kontratolarını tanzîm ve imzâya me'zûn olacakdır.

Râbi'an: Dâire içinde nizâmât-ı mevzûa iktizâsından olarak vukû' bulacak masârıfı rü'yet eyleyecekdir.

Hâmisen: Dâire içinde vukû' bulacak fevkalâde ve âdi masârıf için ashâb-ı emlâkin îfâ edecekleri verginin mikdârının ve usûl-i ahz ve tahsilini tevzî' ve tayin ile ahz u istihsâl eyleyecek ve şehre âid olup taraf-ı Devlet-i Aliyye'den işbu dâireye tahsis olunacak kâffe-i vâridât ve emvâlin ahz u kabzına memur olacakdır.

Dokuzuncu madde: İşbu meclis müzâkere edeceği nizâmât-ı asliyenin kâffesini lâyiha olarak Bâbıâli'ye takdîm edip Meclis-i âlî-i Tanzîmât'da bi't-tedkîk usûlü üzre bi'l-istîzân müte'allik buyurulacak irâde-i seniyye üzerine hükmü meriyyü'l-icrâ olacakdır. Nizâmât-ı asliyenin müteferri'âtından olup derecâtı tayin olunan mesâlih üzerine meclisde müzâkere ile karar verilecek nizâmât-ı mahsûsayı müdîr-i dâire neşr ve icrâ edecekdir.

Onuncu madde: Dâire-i belediye içinde vukû' bulacak masârıf-ı fevkalâde için nizâmât-ı asliye ile iki derece tahsis olunup bunun birisini işbu meclis tayin ve ifaya me'zûn olacak ve diğerini Bâbıâli'den istîzân etmeğe mecbur olacakdır. Nizâmât-ı asliyenin tayin etdiği masârıf-ı dâimiyeyi doğrudan doğruya rü'yet ve ifaya me'zûn olacakdır.

On birinci madde: Fevkalâde ve dâimî masârıf için fevkalâde ve dâimî olarak ahali-i dâirenin îfâ edecekleri verginin mikdârını ve sûret-i tevzî‘ ve istihsâlini işbu meclis müzâkere edip Bâbıâli'ye arzla istîzân edecekdir. İrâde-i seniyye müte‘allik buyurulmadıkca fevkalâde masârıf için ahaliden bir şey alınmayacakdır. Ve kezâlik irâde-i seniyye müte‘allik buyurulmadıkca dâimî masârıf için dahi dâimî olarak tayin olunan şey tezyîd olunmayacakdır.

On ikinci madde: Nizâmât-ı asliye lâyihaları ve irâd ve masraf hakkında verilecek kararlar meclisde bulunanların sülüsânının ittihâd-ı re’yleriyle kabul ve tasdîk olunmağa mütevakkıf olup ekseriyet ile kabul olunan bir maddenin mazbatası reis ve umûm azâ ve müşâvirler tarafından temhîr ve imzâ olunacakdır. Ve nizâmât-ı esâsiyenin müteferri‘âtından olan nizâmât-ı mahsûsa ise kezâlik azânın sülüsânı tarafından kabul olundukda müdür tarafından icrâ olunacakdır.

On üçüncü madde: Meclisce karar verilip icrâsına irâde-i seniyye müte‘allik buyurulan veyahud nizâmât-ı asliyenin müteferri‘âtından olup meclisin idâresine muhavvel olan hususâtın nizâmen tayin olunan derecede icrââtına müdîr-i dâire memur olup azâ-yı meclisden birisi iki hafta bi'l-münâvebe müdüre muâvin olacakdır.

On dördüncü madde: İşbu meclis âdiyen haftada iki gün ictimâ‘ edip maslahat icab etdirir ise fevkalâde olarak ictimâ‘ eyleyecekdir ve meclis olduğu günlerde icab-ı maslahata göre icrâât zımnında müdür ve azâdan olan muâvini birlikde olarak yahud ikisinden birisi meclis mahallinde bulunacakdır.

On beşinci madde: Ne müdîr-i dâire ve ne de meclis, dâiresi içinde umûr-ı zâbıtaya kat‘â müdâhale edemeyip fakat emniyet-i umûmiyeye dair münâsib gördüğü şeylerde zabtiye memurlarına icrâ-yı ihzârâta me’zûn olacakdır ve umûr-ı zabtiye memurları dahi dâireye müte‘allik nizâmât-ı asliye

ve mahsûsa-i belediyenin icrââtında işbu meclise her dürlü iâneyi icrâ edecekdir.

On altıncı madde: İşbu dâire-i belediyede irâd ve masraf için bir sandık ittihâz olunup bu sandığın hesâbı yani dâirenin vâridât ve masârıfı hülasaları beher sene meclis tarafından tanzîm ve temhîr ve imzâ ile Bâbıâli'ye takdîm kılınıp Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'de tedkîkâtı icrâ olundukdan sonra hülasaları dâire içinde varaka-i mahsûsalar ve gazeteler vâsıtasıyla ilân kılınacakdır.

On yedinci madde: İşbu dâirenin nizâmât-ı esâsiyesi altı ayda ve mümkin olabilir ise daha evvel tanzîm ile meclisde bulunanlar taraflarından Bâbıâli'ye takdîm olunup fakat bu nizâmât-ı esâsiyenin müzâkere ve tayini sırasında ıslâhatca icrâsı kâbil olan mevâddı dahi Bâbıâli'den istîzân ile icrâ edeceklerdir.

On sekizinci madde: İşbu meclisde bulunan azânın altı ayda nısfı çıkıp yerine kur'a ile dördüncü maddede beyân olunan kâide ve usûl üzre diğerleri tayin olunacaklardır.

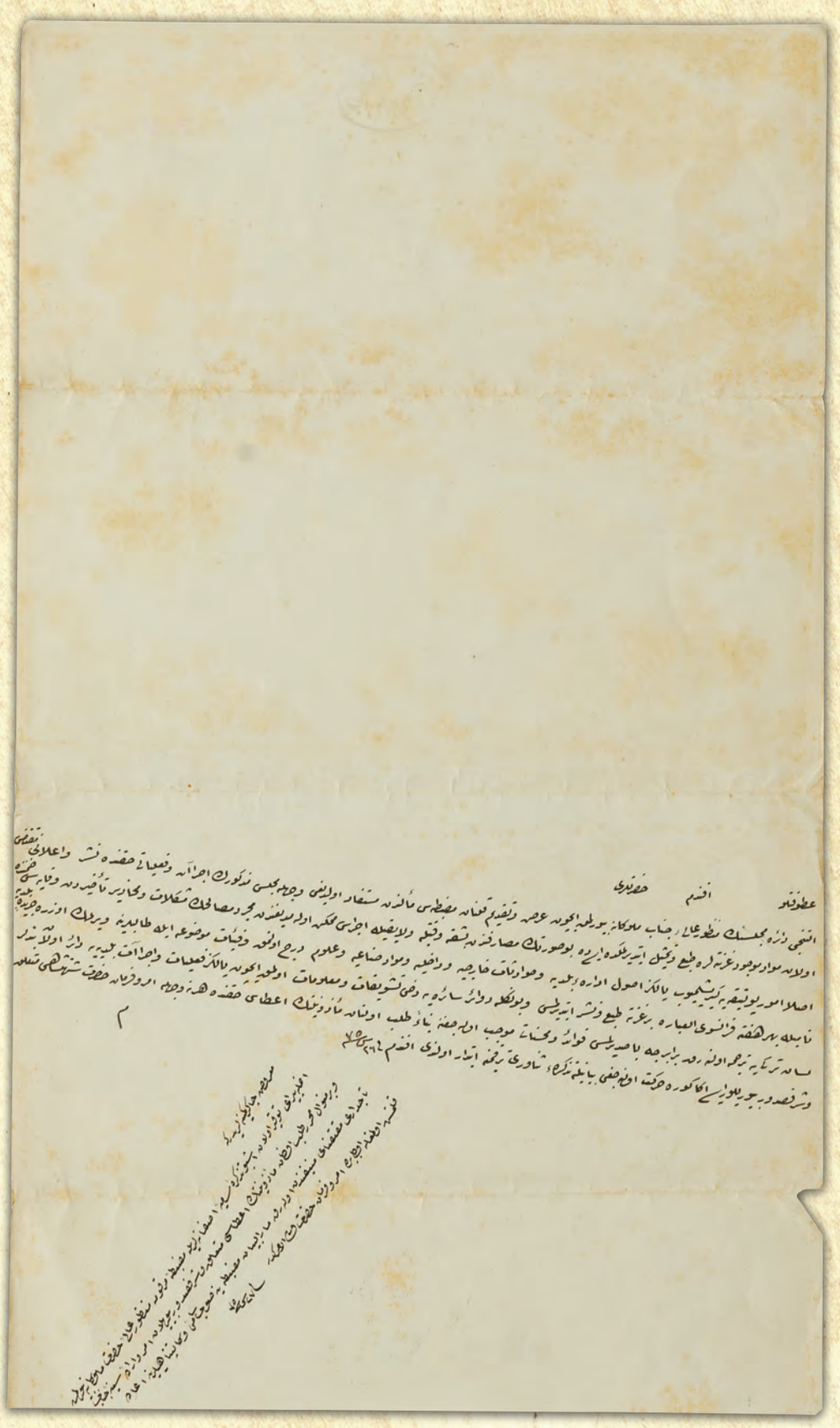
On dokuzuncu madde: İşbu meclisin umûr-ı tahrîriyye ve muhâsebesiçün iktizâ eden ketebeyi meclis intihâb edip Bâbıâli'den bi'l-istîzân tayin olunacak ve maaşları dâire masârıfı içinde rü'yet olunacakdır.

İşbu nizâmnâmenin düstûrü'l-amel tutulmasına bâ-hatt-ı hümâyûn irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla mûcebince icrâ-yı ahkâmına makâm-ı celîl-i Nezâret-i Hâriciye'den dahi himmet buyurulmak.

Fî 29 Ca. Sene 1274

Kayd şud

BOA, İ.DH, 428-28300

BELEDİYE ÇALIŞMALARIYLA İLGİLİ OLARAK CERİDE-İ BELEDİYE ADIYLA FRANSIZCA-TÜRKÇE BİR GAZETE ÇIKARILMASINA İLİŞKİN VERİLEN İZİN.

1 Nisan 1859

Atûfetlü efendim hazretleri

Altıncı Dâire meclisinin manzûr-ı âlî-i cenâb-ı mülûkâne buyurulmak için arz ve takdîm kılınan mazbatası meâlinden müstefâd olduğu vechile meclis-i mezkûrun icrâât ve fi'liyyâtı hakkında neşr ve ilânı muktezî olan mevâd mevcud gazetelere tab' ve temsîl etdirilmekde ise de bu sûretin masârıfından başka vaktiyle ve lâyıkıyla icrâsı mümkin olamadığından mücerred mesâlihin müşkilât ve mehâzîr-i te'hîrden vikâyesi zımnında asla umûr-ı politikaya girişilmeyip yalnız usûl-i idâre-i belediye ve havâdisât-ı hâriciye ve dâhiliye ve mevâdd-ı sınâ'iyye ve ulûm derc olunmak ve fiat-ı mevzûa ile tâliblerine verilmek üzre "Cerîde-i Belediye" nâmıyla beher hafta Fransaviyyü'l-ibâre bir gazete tab' ve neşr etdirilmesi ve bununla devâir-i sâireye dahi teşvîkât ve ma'lûmât olmak için yalnız fi'liyyât ve icrâât-ı belediyeye dair olan bendler lisân-ı Türkî'ye tercüme olunarak beraberce basdırılması fevâid ve muhassenâtı mûcib olacağına binâen taleb olunan me'zûniyetin i'tâsı hakkında her ne vechile emr ü fermân-ı hazret-i şehinşâhi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ana göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr olundu efendim.

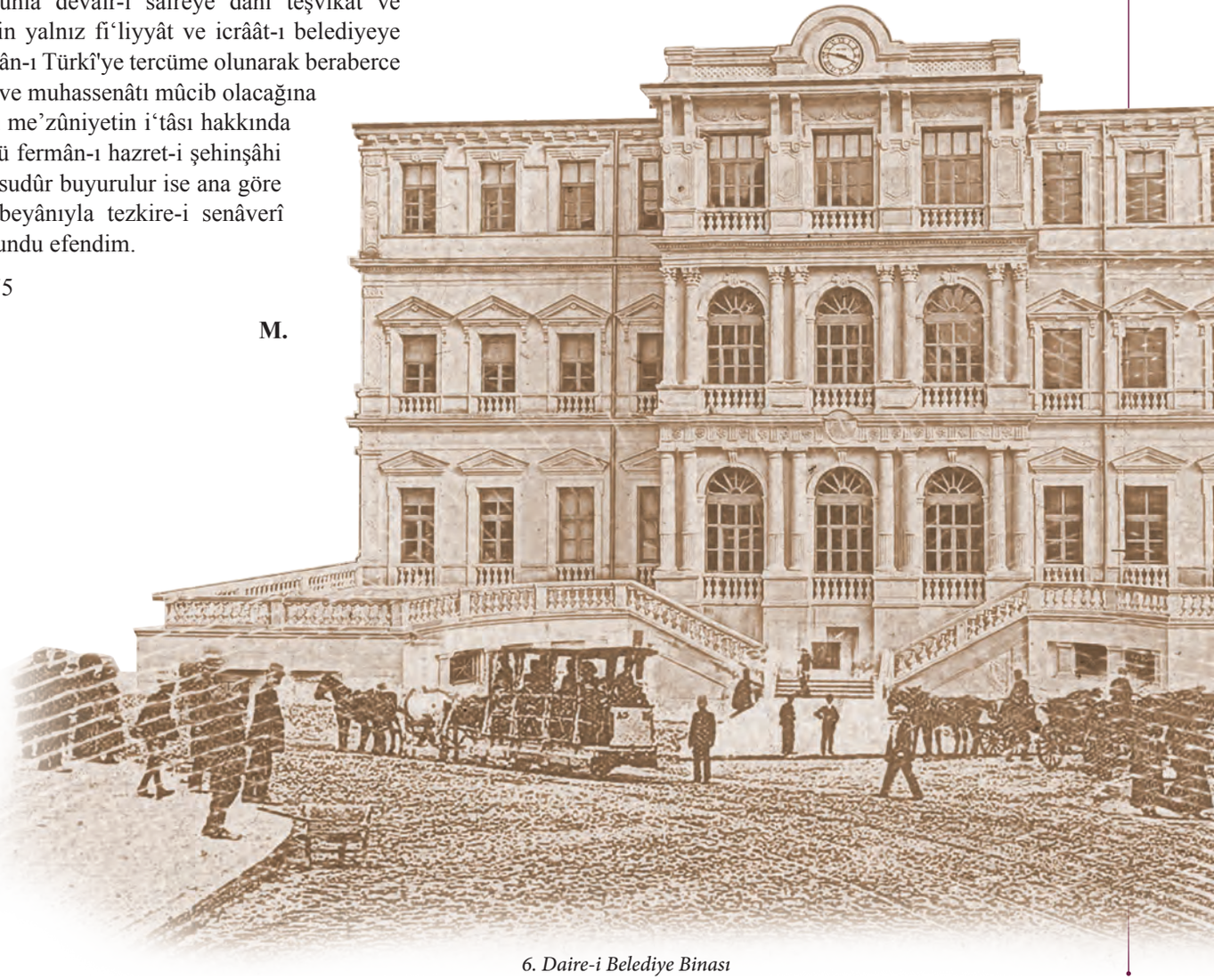
Fî 26 Ş. Sene [12] 75

M.

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

Enmile-pîrâ-yı tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mazbata-i merkûme manzûr-ı âlî-i hazret-i mülûkâne buyurulmuş ve ber-minvâl-i muharrer taleb olunan me'zûniyetin i'tâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdâri muktezâ-yı münîfinden olarak mârrü'l-beyân mazbata yine savb-ı sâmi-i vekâlet-penâhîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 27 Ş. sene [12]75

6. Daire-i Belediye Binası

BOA, İ.MVL, 416-18210

HALKIN SAĞLIĞINI DOĞRUDAN İLGİLENDİREN SOKAKLARIN TEMİZLİĞİ, LAĞIMLARIN YAPILMASI, EVLERE GAZ VERİLMESİ, EKMEK FIRINLARI, YİYECEK VE İÇEÇEK SATAN DÜKKÂNLARA VE SÂİREYE DAİR ALTINCI BELEDİYE DAİRESİ TARAFINDAN HAZIRLANAN NİZAMNÂME.

4 Nisan 1859

Sokaklara Dair Nizâmnâme

Bend 1- Beyoğlu ve Galata sokakları âtide beyân olunduğu vechile bir usûl-i muntazama tahtına vaz‘ olunacakdır. Şöyle ki; her tarîkın ehemmiyetine göre ve Ebniye Nizâmnâmesi'nde musarrah olan usûle tatbîkan tesviye ve tevsîine ve hânelerin irtifâ‘larına ve kaldırımlar tanzîmine ve fenerler vaz‘ı ve lağım yolları inşâsı hususlarına mübâşeret kılınacakdır.

Bend 2- Nizâmnâmede iş‘âr olunduğu üzre kaldırım inşâsına lâzım gelen masârıf-ı fevkalâde vergi tarh olunarak tahsil olunacakdır.

Bend 3- İşbu kaldırımların tamiri ve halelden vikâyesi zımnında icab eden masârıfı meclis-i belediye tarafından tahsil olunacak âdi vergiden te’diye kılınacakdır.

Bend 4- Kaldırımların usûl-i inşâiyeleri her bir mahal hakkında icabına göre meclis-i belediye tarafından tensîb ve intihâb olunacakdır.

Bend 5- Süpründü hakkında dâire-i belediye dâhilinde bulunan sokaklar tertîb olunacak defter mûcibince üç sınıfa taksim kılınacakdır.

Bend 6- Âtide beyân olunan şurûta tatbîk olunmak üzre sokakların süpürülmesi en ehven bahâ ile kabul eden kimseye havâle olunacak ve sokakların birinci sınıfında bulunanları esna-yı şitâda beher gün bir ve eyyâm-ı sayfda beher gün iki ve ikinci sınıfda bulunanları günde bir ve üçüncü sınıfındakileri haftada bir kerre süpürülecek ve işbu süprüründü maddesi Nisan'ın ibtidâsından Teşrîn-i Evvel'in ibtidâsına kadar mürûr eden eyyâmda öğle vaktinden beş altı saat evvel ve öğle vaktinden yedi sekiz saat sonra ve Teşrîn-i Evvel'in ibtidâsından Nisan'ın ibtidâsına kadar imrâr eden vakitde öğleden altı yedi saat sonra icrâ olunacakdır.

Bend 7- Hane ve dükkân sâhibleri ve müste’cirleri süprüründüyü almak için bâlâda zikrolunan saatlerde mürûr edecek araba ve bârgîr ve katırları beklemeleri lâzım gelecekdir.

Bend 8- Zikrolunan araba ve bârgîr ve katırları götüren hizmetciler mürûr edecekleri mahallerde bulunan her bir hanenin kapısını çalacaklar ve ol vakit hane sâhibleri veyahud müste’cirleri fuçu ve teneke ve sâir kap derûnunda olan süprüründüyü getirip tahsis olunan araba veyahud sepedlerin içine boşaltmağa mecbur olacaklardır.

Bend 9- Süprüründü maddesinin lâyıkı vechile icrâsiçün hane ve dükkân sâhibleri kendi hane ve dükkânlarının önlerinde bulunan yaya yollarının ve kenarlarının beher gün kazınıp yıkanması ve süpürülmesi hususlarına ikdâm edeceklerdir.

Bend 10- Yapılara mübâşeret eden kimesneler yapılarının civarında bulunan sokakların ve yaya yollarının dâima temiz tutulmasına dikkat edeceklerdir.

Bend 11- Sokaklara süprüründü bırakmak ve içeride olan suları dışarı dökmek ve sokakların tathîrine dair vâki‘ olan tenbîhât hakkında ihmâl ve müsâmaha etmek misillü hususâtda tenbîhât-ı muharrereye muğâyir bir gûna hareket eden olursa Cezâ Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli dördüncü maddesinde münderic olduğu vechile bir beyaz Beşlik'den beş beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır.

Sokakların Sulanması Beyânındadır

Bend 12- Mevsim-i sayfda sokaklarda ve seyir mahallerinde nâs istirâhat edecek sûretde meclis-i belediye tarafından tertîb olunacak şurût mûcibince dâire-i belediye dâhilinde bulunan caddelerin ve iktizâ eden sâir mahallerin sulanması hususu dahi munâkasa tarîkiyle tâlibine ilzâm olunacakdır.

Gaz Fenerlerine Dair Mevâd Beyânındadır

Bend 13- Dâire-i belediye dâhilinde bulunan her bir sokakda mümkin olduğu mertebe müddet-i kalîle zarfında gaz fenerleri vaz‘ olunacakdır.

Bend 14- Sokaklarda yanan gaz fenerlerinin idâresi hakkında iktizâ eden masârıf meclis-i belediye tarafından tarh olunacak âdi vergiden tesviye kılınacakdır.

Bend 15- Zikrolunan fenerlerin irâd ve masârıfı hususları meclis-i belediyeye râci‘ olduğundan dâire-i belediye mühendishanesinden istid‘â ve istihsâl-i ruhsat olunmadıkca hiçbir kimesne müstakil olarak gaz borusu yandırmağa salâhiyeti olmayacak ve istid‘â olunduğu takdirde yapılacak şeylere memurlar tarafından nezâret olunacakdır.

Bend 16- Gaz borularına ve musluğuna her kim dokunur ise velev bir gûne zarar ve hasar olmasa bile buna cesâret eden

kimse Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nda kabahatin nihâyet derecesi olan on beş Beşlik'den yirmi Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır ve zararı olduğu takdirde zikrolunan mücâzât-ı nakdiyeden başka ol zarar dahi tazmîn etdirilecekdir.

Lağım Yollarına Dair Mevâd Beyânındadır

Bend 17- Kadîmi sûretde kaldırım yapılacak sokaklarda resm-i mukarrer üzre vüs'atli ve akıntılı ve muhkem olarak lağım yolları inşâ olunacakdır.

Bend 18- Merkez-i dâire-i belediyenin kuvve-i mâliyesi tekessür etdikce el-hâletü hâzihi bulunan lağım yolları ve hususiyle matlûba muvâfık olmayanları tebdil olunarak anların yerine nâsın sıhhat-i vücûduna mazarratı olmayacak sûretde merkez-i belediye tarafından intihâb olunacak usûl üzerine yeniden lağım yolları yapılacakdır.

Bend 19- Lağım yollariçün yapılacak bodrumların masârıf-ı inşâiyesi merkez-i belediye tarafından tarh olunan fevkalâde vergiden tesviye olunacak ve anların temizlenmesi ve tamiri için iktizâ eden masraf dahi âdi vergiden te'diye kılınacakdır.

Bend 20- Belediye mühendishanesinden ruhsat tahsil olunmadıkca lağım yolunun tathîr ve tamirine kimesne tarafından teşebbüs olunmayacakdır.

Mürûr ve Ubûra Dair Mevâd Beyânındadır.

Bend 21- Sokaklar mürûr ve ubûra mâni' ve hâil olan bi'l-cümle hususâtdan hali ve beri olacakdır.

Bend 22- Bazı esnaf menâfi'-i mahsûsalariçün emlâk sâhibleriyle yek-cihet olarak sokaklardan yer zabt etmeleri bundan böyle memnû'dur.

Bend 23- Eşyâ ve esvâba dair ve tabla ve fuçu ve zenbil ve seped ve sâir kaplara konulan sebze ve meyve ve balık misillü me'kûlâta mütedâir nesnelerin cümlesi bundan böyle yol üzerlerine vaz' olunması memnû' olduğundan bir gûnâ muhâlif hareket eden olur ise Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli dördüncü maddesinde muharrer olduğu vechile bir beyaz Beşlik'den beş beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır ve mükerriri hakkında dahi kânûnnâme-i mezbûrun sekizinci maddesinde muharrer olduğu üzre ceza-yı nakdî iki kat ahzolunacakdır.

Bend 24- Meyhane ve kahveci ve bu misillü esnaf-ı sâire ruhsat tahsil etmeyerek sokaklara sandalye ve iskemle ve sofra vaz' ederek müşterilerini oraya cem' etmeleri bundan böyle memnû' olmağla bu misillü hareket eden olur ise Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli dördüncü maddesine tatbîkan bir beyaz Beşlik'den beş beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunur.

Bend 25- Sokaklarda ve meydan yerlerde usûl-i belde ve inzibâta muğâyir olarak nâsın teccemmu' etmesi memnû' olmağın o makûle cemiyetin dağılması için hükûmet tarafından verilen tenbîhâta itâat etmeyen olur ise umûr-ı zabtiye memurlarına teslim olunacakdır.

Bend 26- Tüccâr ve dükkâncı ve sâir hurda satıcılar sandık ve kutu ve sâir yüklerini vaz' ederek sokaklarda müddet-i medîde ikâmet etmeleri memnû' olmağla yaya yollarını derhal temizledip süpürtmek ve çöp ve saman ve kepek ve odun ve bez parçaları gibi şeyler bırakmamak şartıyla yalnız mallarını çıkarmak için kendilerine bir saat mehil müsaade olacağından bunun muğâyirinde hareket eden olur ise Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli dördüncü maddesine tatbîkan bir beyaz Beşlik'den beş beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır.

Bend 27- Kereste ve taş ve kireç misillü yapılarda kullanılan nesnelerin sokaklarda bırağılması memnû' olmağla bu makûle nesneler bundan böyle müceddeden inşâ veyahud tamir olunan ebniyenin önlerinde nizâmına tatbîkan tahta perde çekilmiş mahall-i mahsûsa vaz' olunacak ve işbu mahallin vüs'ati inşâ olunan ebniyenin iktizâsına ve sokağın arzına göre dâire-i belediye mühendishanesi tarafından tensîb olunarak verilen ilmühabere mutâbık bulunacakdır.

Bend 28- Sokaklarda odun kırdırılması ba'd ez-în memnû' olmasıyla herkes alacağı odunu ya hâneleri dâhilinde yahud bir mikdâr vergi i'tâ olunarak tahsis olunan mahallerde kırdırılacakdır.

Bend 29- Odun ve kiremid ve tuğla ve kömür ve kireç ve kereste misillü nesneler meydan olan yerlerde ve iskelelerde bırağılmayıp anlar dahi bir mikdâr vergi verilerek tahsis kılınacak mahallere vaz' olunacakdır.

Bend 30- Binek arabaları ve bârgîrler ve çöp ve yük arabalarının ve bu misillü izdihâmı mûcib olan sâir nesnelerin sokaklarda meks ve karar etmeleri memnû'dur.

Bend 31- Aydınlığa mâni' olan ve yolları tıkayan şeylerin bırağılması ve sokak üzerine çıkan kepenk ve ilerisine doğru asılan dükkân armaları ve mostura dolabları ve sergi ve duvarlara mıhlı yahud yanlarına muttasıl sâyebân ve sâir bu misillü nesnelerin vaz' olunması bundan böyle memnû'dur.

Bend 32- Şehnişin ve duvar ve sâir bu misillü sokak üzerine olan çıkmalara çiçek saksıları veyahud sandıkları konulması ve hane ve mağaza ve dükkân önlerinde asma dikilmesi memnû'dur.

Bend 33- Taş ve tuğla ve kereste ve dakîk ve ot ve sâir bu misillü eşya yüklü araba ve katır ve bârgîr ve deve ve merkeb yan sokaklardan geçebildikleri hâlde asla cadde yollardan mürûrlarına müsaade olunmayacakdır. Bu misillü yüklerin nakli mehmâ-emken kalîl'ül-mürûr sokaklardan veyahud gecenin geç vakitlerinde icrâ olunmalıdır.

Bend 34- Sokak üzerinde baca açmak ve lağım ve suyollarını ve gaz künklerini tamir için sokak ve kaldırım taşlarını yerlerinden çıkarmak isteyen ashâb-ı mülk veyahud müste'cirîn evvel-be-evvel dâire-i mühendis kaleminden ruhsat tahsil edip bozdukları mahalleri hey'et-i asliyelerine vaz' edeceklerdir.

Bend 35- Hane ve sâir ebniyenin su olukları sokağa doğru çıkarılmayarak bundan böyle bu misillü olukların uçları yeryüzüne kadar indirilecekdir.

Bend 36- Soba boruları duvarlara kavice rabt ve alt taraflarına huni vaz‘ olunacak ve işbu hunilere dahi ilâvesi lâzimeden olan dar boruların uçları yeryüzüne kadar gelmelidir.

Bend 37- Arzı on zirâ‘ ve daha aşağı olan sokaklarda tente vaz‘ olunması memnû‘ olup enli sokaklarda bu bâbda müsaade olunacak ise de nâsın mürûruna mâni‘ ve gerek atlı ve gerek yayalara kazâya mûcib olmayacak merkezde ve en aşağı tarafı yeryüzünden hiç değilse beş zirâ‘ yüksek olmak ve eni üç zirâ‘ı tecâvüz etmemek iktizâ edecekdir.

Bend 38- Hanelerin gerek dâhilinde ve gerek hâricinde her vakit tahâretde kusûr olunmamalıdır.

Bend 39- Yağmur ve çirkef sularının icrâsiçün hânelere mikdâr-ı vâfi boru ve çirkef kurnası vaz‘ olunup mezkûr borular lağım var ise doğru lağıma kadar ve aksi takdirde dâire mühendislerinin ta‘lîmâtına muvâfık olarak ashâb-ı mülk taraflarından inşâsı icab eden çifkef kuyularına kadar icrâ etdirilmesi lâzimedendir.

Bend 40- Bu misillü kuyusu olan ashâb-ı mülk taraflarından emniyet ve sıhhat-i âmmeyi bi'l-vücûh vikâye edecek merkezde mezkûr kuyuların tathîr ve tamir ve termîminde kusûr olunmayacakdır.

Bend 41- Lağım ve kuyu ve sâir bu misillü yerleri tathîr etdirmek isteyenler kırk sekiz saat evvelce dâire tarafına haber vermek lâzimeden olup mezkûr dâire cânibinden dahi sıhhat-i âmmeyi vikâye ve lağımcıları muhtemel olan kazâdan sâlim edecek sûretde lâzım gelen ta‘lîmât ve tedâbîr i‘tâ ve ifade olunacakdır.

Bend 42- Bu misillü mahallerin evvel be-evvel ufûneti zâil etdirilip ba‘dehu emr-i tathîrine mübâşeret olunacakdır.

Bend 43- Kuyu ve lağımlardan ihrâc olunan mevâddın ufûnet kesb etmiş olduğu tahkîk olundukda ağzı ve aralıkları eczâyı kimyeviye ile kapalı fuçular derûnuna bi'l-vaz‘ sokaklarda bırağılmayarak heman bilâ-ifâte-i vakt müteaffin eşyanın ilkâsiçün dâire cânibinden ruhsat verilmiş olan mahalle götürülecekdir.

Bend 44- Su ve mevâdd-ı sâire-i müteaffineden hane derûnuna veyahud sokağa cüz’î ve küllî dökülmemek üzre lağım ve kuyu tathîrine mübâşeret olunmalıdır.

Bend 45- Rutubeti ve taaffünü mûcib olur mevâddın avlu ve bahçe ve memerr yerlerde vaz‘ ve ilkâları memnû‘dur.

Bend 46- Hayvan gübresi üstü kapalı kuyularda ve sıhhat-i âmmeye zararı dokunmayacak yerlerde hıfz olunmadığı hâlde dâire-i belediye cânibinden icabına bakılacakdır.

Bend 47- Ahırların bevl dökülen mahalli arza su geçmeyecek sırada yapdırılıp bevl akan mahal dahi günde çend defa yıkanmak ve nefs-i ahurlar dahi dâima tathîr olunmak lâzimedendir.

Bend 48- İbâdullah için hayrât olan helâ ve su dökecek mahaller hava alıp taaffün etmeyecek sûretde ve arzına su te’sîr etmemek üzre tanzîm olunarak hiçbir zaman emr-i tahâretlerinde kusûr olunmayacakdır.

Bend 49- Helâların künklerinden su yahud mevâdd-ı sâire sızmayacak sûretde inşâ ve tamir ve termîmlerine dikkat olunacakdır.

Bend 50- Mikdâr-ı vâfi hava ve aydınlık almayan meskenlere sâhibleri tarafından icabına bakılıncaya kadar muzırr-ı sıhhat olduklarını mu‘lin levhalar ta‘lîk olunacakdır.

Bend 51- Müceddeden inşâ olunacak hânelerin irtifâı ve avlu ve bahçe odalarının sûret-i tevzîi hususlarına dâire cânibinden bakılacağına binâen mezkûr hânelerin haritaları dâire mühendislerine irâe olunup bunlar dahi inşâât hakkında câri olan nizâmnâmeye tatbîkan ol haritaları kabul veyahud tashîh eylemeleri mukarrerdir.

Bend 52- Gaz künklerinin ve sâir âlâtının hâl ve hey’eti tecessüs olunup kazâdan sâlim bulundukları iyice tahkîk olunmadıkca ebniye derûnunda gaz yakılmaya ruhsat verilmeyecekdir.

Bend 53- Şöyle ki; memurîn taraflarından tahkîkât-ı mezbûre icrâ olunup üzerlerinin kapanmasına ruhsat verilinceye değin gaz künkleri zâhirde olacakdır.

Bend 54- Mezkûr künklerden gazın sızıntısı müşâhede olunmak ve icabına bakılmak için kâbil olan mahâllerde ol künklerin üzerleri kapanmayacakdır.

Bend 55- Gaz künklerinin bir mahalden diğer mahalle nakli veyahud termîm ve tebdili ve sâir künklerin evvelkilere ilâvesi hususlarında dahi ber-vech-i bâlâ dâire cânibinden nezâret olunacakdır.

Bend 56- Gezdirici makûlesi ne sebebe mebnî olur ise olsun dâirenin hiçbir mahallinde yerleşmeyip müşteri bulundukda heman eşyalarını satmağa lâzım olan vakit kadar eğlenip savuşmalıdır.

Bend 57- Binaları kârgîr ve ocakları sûret-i münâsibede masnû‘ ve tütünü dışarı vermedikden mâadâ tepelerinden hurûclarında dahi komşuları bî-huzûr etmeyecek sûretde inşâ olunmak şartlarıyla isteyen dâire dâhilinde etmekci ve boğacacı furunu yapmağa me’zûndur.

Bend 58- Furunlar beheme-hal ve dükkânların arka tarafına doğru yapılmalıdır.

Bend 59- Harîkden sâlim mağazalara konulamadığı hâlde furunlar için bir mâh yetecek kadar hatab ve kömür tedârik olunabilecekdir.

Bend 60- Dâire dâhilinde etmekcilik etmek isteyenler evvel be-evvel dâire merkezinde ismi ve resmini kayd etdirmelidir.

Bend 61- Etmek buğday ununda yapılıp asla mevâdd-ı muzırra karışdırılmayacakdır.

Bend 62- Derûn-ı hubzda maya ve lâzımü'l-mikdâr tuz ve sudan mâadâ her ne bulunur ise kalb mesâbesinde i'tibâr olunup memurîn taraflarından zabtına mübâşeret olunacakdır. Buna cesâret edenlere kânûnnâme-i hümâyûnun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan altı Beşlik'den on beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır.

Bend 63- Bozuk ve küflü dakîk ile masnû' etmekler hakkında dahi Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan altı beyaz Beşlik'den on beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır ve etmekler dahi zabt kılınacakdır.

Bend 64- Suyu çokca verilen ve mayası çok kalkmış olan ve gereği gibi matbûh olmayan etmekler hakkında Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan altı beyaz Beşlik'den on beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır ve etmekler dahi zabt kılınacakdır.

Bend 66[1]- Her hususda isti'mâl olunacak mikyâl ve mizân Devlet-i Aliyye'nin mu'teber ve müsta'mel olan mikyâl ve mizânı olacakdır.

Bend 67- Hamır vezn etmek için demir veyahud kalaylı nühâs teraziler isti'mâl olunacakdır.

Bend 68- Âdeta hâs un etmekden başka şaîr ve çavdar unundan dahi etmek fürûhtuna müsaade olunacak ise de dâire nizâmına mutâbık bulunmadıkları takdirde fürûhtu dâire tarafından men' olunacakdır.

Bend 69- Derece-i ulâda taaffüne yüz tutmuş et ve sâir mevâd ile masnû' börek ve boğaca gibi şeyler işleyenlerden dahi Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan altı beyaz Beşlik'den on beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır ve yapdıkları şeyler dahi zabt kılınacakdır.

Bend 70- Bu misillü furunlar mağazalarında bulunan dakîklerin cins ve halini ve hamır işlenmesini ve etmek tabhını tecessüs etmek üzre dâire-i belediye cânibinden olur olmaz vakitlerde furunlara gidilecekdir.

Bend 71- Dakîk bozuk olduğu takdirde bilâ-ifâte-i vakt kânûnnâme-i hümâyûnun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan ahz u zabtla bahre veya nehre veya hâric-i şehre tarh ve ilkâ olunacakdır.

Bend 72- Et ahz u i'tâsına herkes me'zûndur.

Bend 73- Bundan böyle dükkânlarda hayvan kesilmeyecekdir.

Bend 74- Civar-ı mesâkinden baîd ve mahall-i münâsibede dâire cânibinden ihdâs olunacak salhaneden başka hiçbir mahalde hayvan boğazlanmak ve yüzmek ve temizlemek memnû'dur.

Bend 75- Sâlifü'z-zikr salhane ve müteferri'âtı mehmâ-emken bir usûl-i haseneye tevfîkan yapılacakdır.

Bend 76- Hayvan besleyen kimesneler ve celeb ve tüccarı dilerler ise sâir kassâblar misillü dâire salhanesinde kesilmiş etlerini fürûht için dâire çarşılarına irsâle me'zûndurlar.

Bend 77- Kassâb ve dükkânlarının irtifâı üç buçuk, arzı dört buçuk, umku altı zirâ' olacakdır.

Bend 78- Mahsûsan yapılacak pazar yerinden ve kassâb dükkânlarından mâadâ hiçbir mahalde et fürûht olmayacakdır.

Bend 79- Mezkûr dükkânlar dâima tathîr olunup hatta kapıları lodos ve garb taraflarına açılanları yan taraflarından dahi hava almak üzre inşâ olunmalıdır. Maamâfih derûnlarında kış ocağı ve yemek ocakları ve mangal bulunmayıp yatak odalarının dahi destgâh üzerine kapı ve pencereleri olmamalı ve nefs-i destgâhların tabanları yokuşlu ve sath-ı arzdan yükserek ve büyük taşlar ile döşemeli olup mevâdd-ı sâile icrâsiçün çukur yolları olmak lâzimedendir.

Bend 80- Zaîf ve hasta ve kart hayvanlar ve bir aylıkdan asgar kuzu ve dana fürûhtu memnû'dur.

Bend 81- Bu misillü hasta, kart ve zaîf hayvanât etleri çend günden beri kesilmiş etler hakkında dahi Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan hareket olunacakdır.

Bend 82- Bâlâda izâh olunan mehâzîrden sâlim olmayan etleri fürûht eden kassâb ve sâire kânûnnâme-i hümâyûnun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan altı beyaz Beşlik'den on beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır.

Bend 83- Meclis-i belediye cânibinden ruhsat verilmedikce bundan böyle kimesne dâire dâhilinde kadeh kadeh müskirât satmayacakdır.

Bend 84- Bu misillü dükkân ve mağazalara cânib-i hükûmetden gereği gibi nezâret olunacakdır.

Bend 85- İçine başka maddeler karışdırılmış olan müskirât hakkında dahi Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan hareket olunacakdır.

Bend 86- Müskirât satan kimesneler satdıkları müskirâta başka şeyler karışdırmış veyahud zehirli ve mazarratlı eczâ ile mürekkeb müskirât satdıkları tahkîk olundukda muhâkemesi polis huzûrunda icrâ ve Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun iki yüz elli yedinci maddesine tatbîkan altı beyaz Beşlik'den on beyaz Beşlik'e kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır.

Bend 87- Müskirât dükkân ve mağazalarının mahzenleri hava alacak ve harîk tehlikesinden sâlim olacak sûretde bulunacakdır.

Bend 88- Rûh envâ'ından olan müskirât üstü kemerli bodrumlara vaz' olunacakdır.

Bend 89- Kesret üzre olan rûhlar mesâkin-i ahaliden baîd mahâlde vaz' ve tahzîn olunup vakitlice nezâret olunmalıdır.

1 Sıra numarası verilirken 65. bend yazılmamıştır.

Bend 90- Envâ‘-ı şekerleme ve murabba‘[2] ve şurûb ve gayriye ve iksir ve sâir buna mümâsil nesneleri hâvi olan şişeler üzerine yapan yahud sokağın ism ü resmini mübeyyin yaftalar yapışdırılmalı.

Bend 91- Şekerciler yapdıkları veyahud satdıkları şekerleme ve meşrûbât ve sâirden zuhûr eden kazâ için zaten mes'ûliyet tahtındadırlar.

Bend 92- O misillü nesnelerin tüccarı ve dükkâncı ve pişiricileri hükûmetin taht-ı nezâret-i mahsûsasında olacaklardır.

Bend 93- Zehirli mevâd ahz u i‘tâsı etmek isteyenler dâire müdürü tarafına haber verip dükkân ve mağazasının mahal ve mevkiini beyân ve ifade edecekdir.

Bend 94- Eczâcı esnafından başka kimesne zehirli mevâd ve eczâ dirhem ile satmağa salâhiyeti olmayıp ancak topdan satmalıdır.

Bend 95- Kefâletsiz zehirli mevâd ve eczâ fürûht etmek memnû‘ olmağla buna cesâret edenler hakkında Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun yüz doksan altıncı maddesine tatbîkan bir haftadan iki seneye kadar habs olunacak ve bir Mecidiye altınından yirmi beş Mecidiye altınına kadar cezayı nakdî alınıp satdığı eşya dahi zabt kılınacakdır.

Bend 96- Tıbbiye mekteblerinde rütbe kesb etmiş hekim ve hayvanât tabibleri reçetesi olmadıkca eczâcılar zehirli eczâ satmayacaklardır.

Bend 97- Her hâlde zehirli mevâd ve eczâ emniyet olunacak mahâlde hıfz olunup ol mahaller dahi anahtar ile kilidli olacakdır.

Bend 98- Kazâ ve tehlikeden vikâye olunmak için zehirli mevâd ve eczâ isti‘mâl olundukda yahud bir mahalden diğer mahalle nakl olunmak için sandık ve çuval ve harara sardırılmakda dikkat-i tâm ile emr-i mezbûra iştigâl etmek gerekdir.

Bend 99- İşbu tedâbîre mugâyir hareketde bulunan kimesneler zaten mes'ûliyet tahtında olacaklardır.

Bend 100- Hammâmların suları künkler ile doğruca ana lağımlara isâle olunacakdır.

Bend 101- Aslâ ne vesîle ile olur ise olsun hammâm suları turuk-ı âmme ve avlu ve bahçelere dökülmeyecekdir.

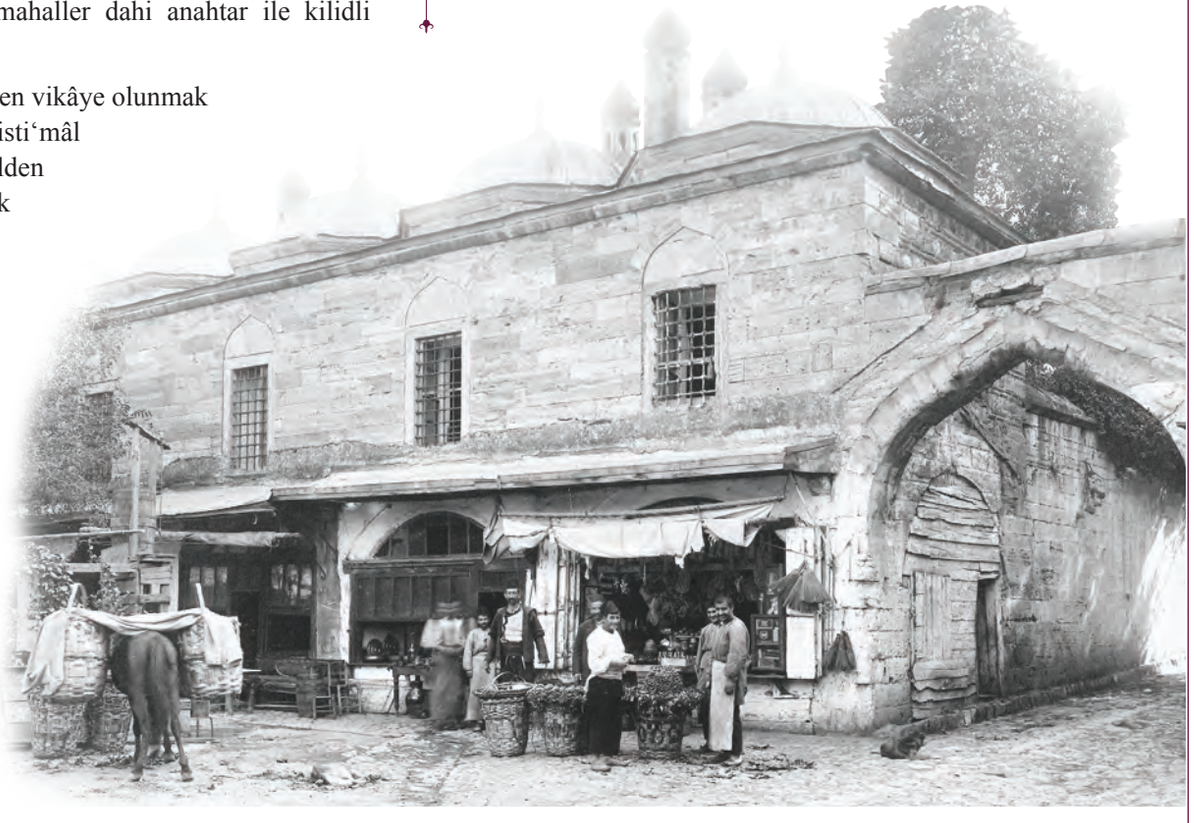
Bend 102- Hammâmlarda avlu ve futaların temiz olmasına ve bu misillü mahallerde sıhhat-i nâsa dair kâffe-i hususâta kemâl-i dikkatle nezâret olunacakdır.

Bend 103- Sıhhat-i nâsa muzırr gaz ve buğu ve fena koku ve çok tütün veren ve harîk zuhûru yahud patlamak tehlikesi olan ve'l-hâsıl şamatası gâlib ve toz veren fabrikalar mücerred mesâkin ahalisinden mehmâ-emken baîd mahallerde inşâ ve ihdâs olunabilecekdir.

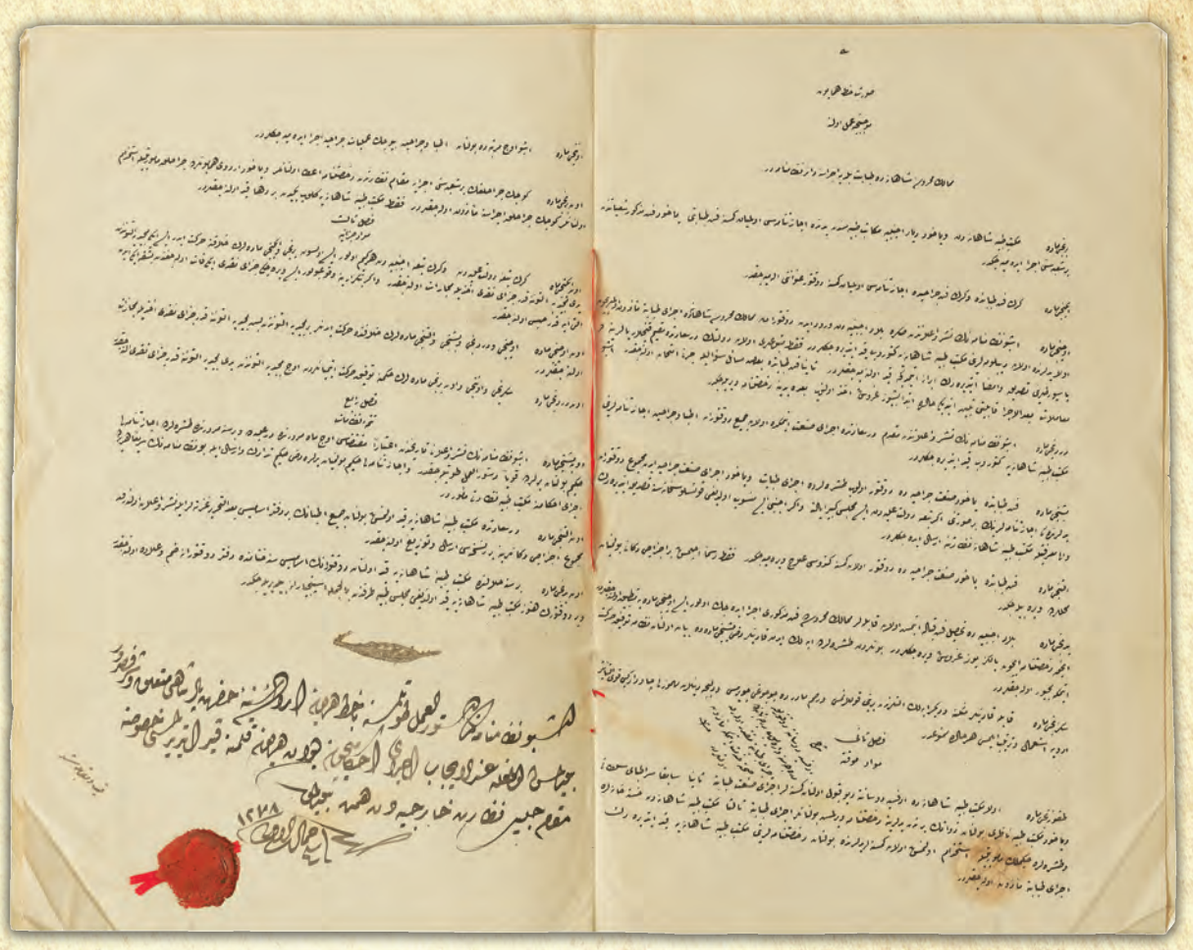
Bend 104- Bir fabrika ihdâs etmek isteyen kimesne dâire meclisi vâsıtasıyla Bâbıâli'den ruhsat tahsil etmedikce bu dürlü mahallin inşâ ve küşâdına mübâşeret edemeyecekdir. Bu sırada ruhsat i‘tâsı dahi küşâdı istid‘â olunan fabrikanın ahali ve fabrikacı hakkında lâzım gelen sıhhat hususları memurîn-i mahsûsa vâsıtasıyla tecessüs ve tahkîk olunup erbâb-ı vukûfun göstereceği esbâba mebnî re'ylerine muvâfık dâire cânibinden karar verilen şerâit icrâsına menûtdur.

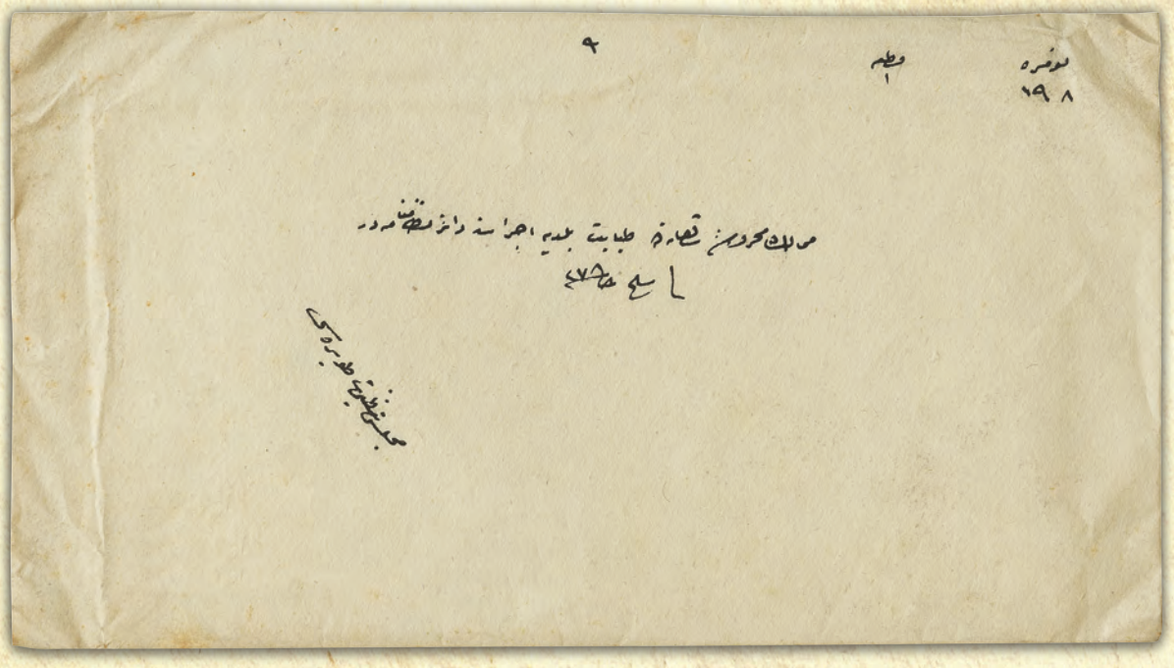
Altıncı Dâire sokaklarının sûret-i tathîrine ve hususât-ı sâire-i belediye tesviyesine dair meclis-i âcizânemizce kaleme alınmış olan işbu nizâmnâme ahkâmı ind-i âlî-i vekâlet-penâhîlerinde tensîb ve tasvîb buyurulduğu hâlde mer‘iyyü'l-icrâ tutulması emrinde bâlâsına fermân-ı âlî-yi sadâret-penâhîleri sahîfe-zîb-i sudûr buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî gurre-i N. sene [12]75

2 Kaynayıp kıvama geldikden sonra dondurulmuş meyvesuyu tatlısı.

BOA, A.DVN.MKL, 75-17

OSMANLI DEVLETİ'NDE BELEDİYE TABİPLİĞİ VE EBELİK YAPACAKLAR HAKKINDA NİZAMNÂME.

2 Aralık 1862

Numara: 198

Kıta: 1

Memâlik-i mahrûsa-i şâhânede tabâbet-i belediye icrâsına dair nizâmnâmedir.

Fî selh-i Ca. Sene 278

Meclis-i Tanzîmât tobrası

Sûret-i hatt-ı hümâyûn
Mûcebince amel oluna

Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne'de Tabâbet-i Belediye İcrâsına Dair Nizâmnâmedir

Birinci madde: Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'den veyahud diyâr-ı ecnebiye mekâtib-i tıbbiyesinden yedinde icâzetnâmesi olmayan kimesne fenn-i tabâbeti yahud fenn-i mezkûr şuabâtından bir şubesini icrâ edemeyecekdir.

İkinci madde: Gerek fenn-i tabâbetde ve gerek fenn-i cerrâhide icâzetnâmesi olmayan kimesne doktor unvânını alamayacakdır.

Üçüncü madde: İşbu nizâmnâmenin neşr ve ilânından sonra bilâd-ı ecnebiyeden vürûd eden doktorân Memâlik-i mahrûsa-i şâhânede icrâ-yı tabâbete me'zûn olmalariçün evvela yedlerinde olan diplomalarını Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye getirip kayd etdireceklerdir. Fakat metbû'ları olan devletin Dersaadet'de mukîm kançılaryalarına pasaportlarını tasdîk ve imzâ etdirerek ibrâz etmedikce kayd olunamayacaklardır. Sâniyen fenn-i tabâbetde bazı mesâil suâliyle cüz'î imtihân olunacakdır. İşbu muâmelât ba'de'l-icrâ kâbiliyeti tebeyyün etdiği hâlde ibtidâ beş yüz kuruş ahzolunup ba'dehu yedine ruhsatnâme verilecekdir.

Dördüncü madde: İşbu nizâmnâmenin neşr ve ilânından mukaddem Dersaadet'de icrâ-yı sanat etmekde olan cemî'-i doktorân-ı etıbbâ ve cerrâhîn icâzetnâmelerini Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye getirip kayd etdireceklerdir.

Beşinci madde: Fenn-i tabâbetde yahud sanat-ı cerrâhiyede doktor olup taşralarda tabâbet veyahud icrâ-yı sanat-ı cerrâhiye eden mecmû'-ı doktorân yedlerindeki icâzetnâmelerinin bir sûretini eğer tebaa-i Devlet-i Aliyye'den ise meclis-i kebîr-i eyâlete ve eğer ecnebi ise mensûb olduğu konsoloshanesine tasdîk etdirerek vali ma'rifetiyle Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne Nezâreti'ne irsâl edeceklerdir.

Altıncı madde: Fenn-i tabâbetde yahud sanat-ı cerrâhiyede doktor olan kimesne kendisi ilâc veremeyecekdir. Fakat resmen açılmış bir eczâcı dükkânı bulunmayan mahallerde verebilecekdir.

Yedinci madde: Bilâd-ı ecnebiyede tahsil-i fenn-i kabâle etmiş olan kâbileler Memâlik-i mahrûsede fenn-i mezkûru icrâ edecek olur ise üçüncü maddeye tatbîk olunacaklardır. Ancak ruhsatnâme için yalnız yüz kuruş vereceklerdir. Bunlardan taşralarda ebelik eden kadınlar dahi beşinci maddede beyân olunan nizâma tevfîk hareket etmeğe mecbur olacaklardır.

Sekizinci madde: Kâbile Kadınlar Mektebi'ne ve diğer ebelik âletlerinden birini kullanması ve rahm-i mâderde çocuğu çevirmesi ve delice denilen mahmûzlu çavdar gibi kaviyyü't-te'sîr edviye isti'mâl ve tertîb eylemesi her hâlde memnû'dur.

Fasl-ı Sânî

Mevâdd-ı Muvakkate

Dokuzuncu madde: Evvelen, Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'de ofiser dö santa[1] deyü kabul olunan kimesneler icrâ-yı sanat-ı tabâbete, sâniyen sâbıkâ ser-etibbâ-yı sultâni veyahud Mekteb-i Tıbbiye nâzırı bulunan zevâtın birinden yedlerine ruhsatnâme verilmiş bulunanlar icrâ-yı tabâbete, sâlisen Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'den hastahânelerde ve taşralarda hekimlik memuriyetiyle istihdâm olunmuş olan kimesneler yedlerinde bulunan ruhsatnâmelerini Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye kayd etdirerek icrâ-yı tabâbete me'zûn olacaklardır.

Şerh: Ofiser dö santa; doktorluk derecesine varamayıp derece-i sâniyede icrâ-yı tabâbete muktedir olarak sıhhate hizmet etmeğe me'zûn olanlar.

Onuncu madde: İşbu üç mertebede bulunan etıbbâ ve cerrâhîn büyücek ameliyât-ı cerrâhiye icrâ edemeyeceklerdir.

On birinci madde: Küçük cerrâhlığın bir şubesini icrâya makâm-ı nezâretden ruhsatnâme i'tâ olunanlar veyahud ordu-yı hümâyûnlarda cerrâhlık memuriyetiyle istihdâm olunanlar küçük cerrâhlık icrâsına me'zûn olacaklardır. Fakat Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye gelip yeniden bir daha kayd olunacaklardır.

1 Officier de Sante: Bu unvan Fransızca'da hekim yardımcısı subay anlamında kullanılırdı; Osmanlı'da ise, bir dönem, doktorluk derecesine varamayıp ikinci dereceden tabâbet icrâsına yetkili olanlara verilmiştir.

Fasl-ı Sâlis

Mevâdd-ı Cezaiye

On ikinci madde: Gerek tebaa-i Devlet-i Aliyye'den ve gerek tebaa-i ecnebiyeden her kim olur ise olsun birinci ve ikinci maddelerin hilâfına hareket eder ise iki Mecidiye altınından yedi Mecidiye altınına kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır ve eğer tekrar yine vukû‘ bulur ise vereceği ceza-yı nakdî iki kat olacağından başka iki aydan altı aya kadar habsolunacakdır.

On üçüncü madde: Üçüncü ve dördüncü ve beşinci ve altıncı maddelerin hilâfında hareket edenler bir Mecidiye altınından beş Mecidiye altınına kadar ceza-yı nakdî ahzıyla mücâzât olunacakdır.

On dördüncü madde: Sekizinci ve onuncu ve on birinci maddelerin hükmüne tevfîk hareket etmeyenler üç Mecidiye altınından yedi Mecidiye altınına kadar ceza-yı nakdî alınacakdır.

Fasl-ı Râbi‘

Tetimme-i Nizâmât

On beşinci madde: İşbu nizâmnâmenin neşr ve ilânı târihinden itibâren muktezâsı üç mâh mürûrunda Deraliyye'de ve bir sene mürûrunda taşralarda icâzetnâmeli hekim bulunan yerlerde kaviyyen düstûrü'l-amel tutulacakdır ve icâzetnâmeli hekim bulunmayan yerlere dahi hekim tedârik ve irsâl ile bu nizâmnâmenin serîan her yerde icrâ-yı ahkâmına Mekteb-i Tıbbiye Nezâreti memurdur.

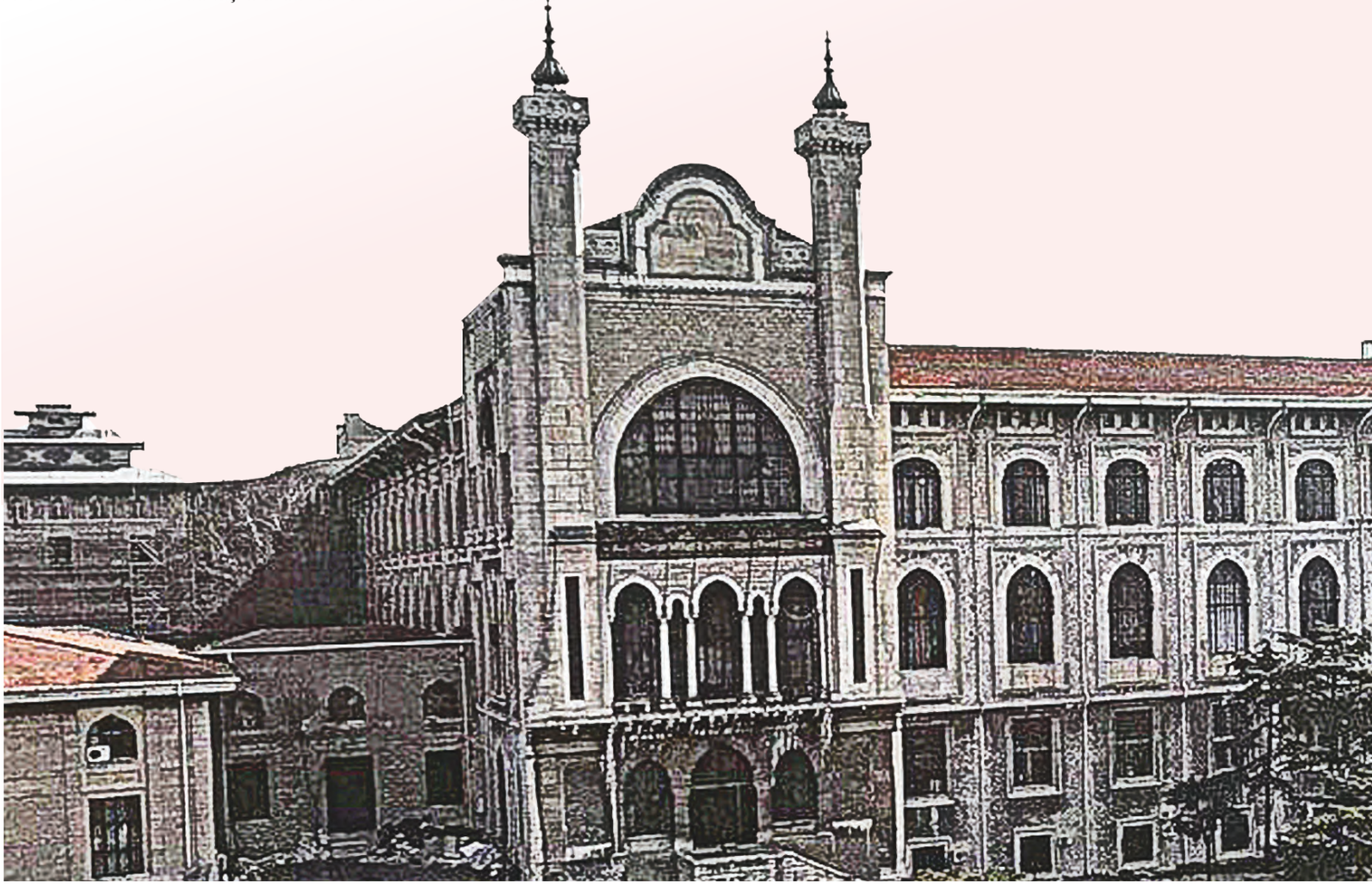
On altıncı madde: Dersaadet'de Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye kayd olunmuş bulunan cemî‘-i etıbbânın ber-defter esâmisini ba‘de't-tahrîr gazeteler ile neşr ve ilân olunarak mecmû‘ eczâcı dükkânlarına birer nüshası irsâl ve tevzî‘ olunacakdır.

On yedinci madde: Bir sene hılâlinde Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye kayd olunan doktorânın esâmisi sene hitâmında defter-i doktorâna zam ve ilâve olunacakdır ve bir doktorun henüz Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'ye kayd olunduğu meclis-i tıbbiye tarafından bi'l-cümle ispençiyarâna bildirilecekdir.

İşbu nizâmnâmenin düstûrü'l-amel tutulmasına bâ-hatt-ı hümâyûn irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla inde'l-îcâb icrâ-yı ahkâmiçün Divân-ı Hümâyûn Kalemi'ne kayd etdirilmesi hususuna makâm-ı celîl-i Nezâret-i Hâriciye'den himmet buyurulmak.

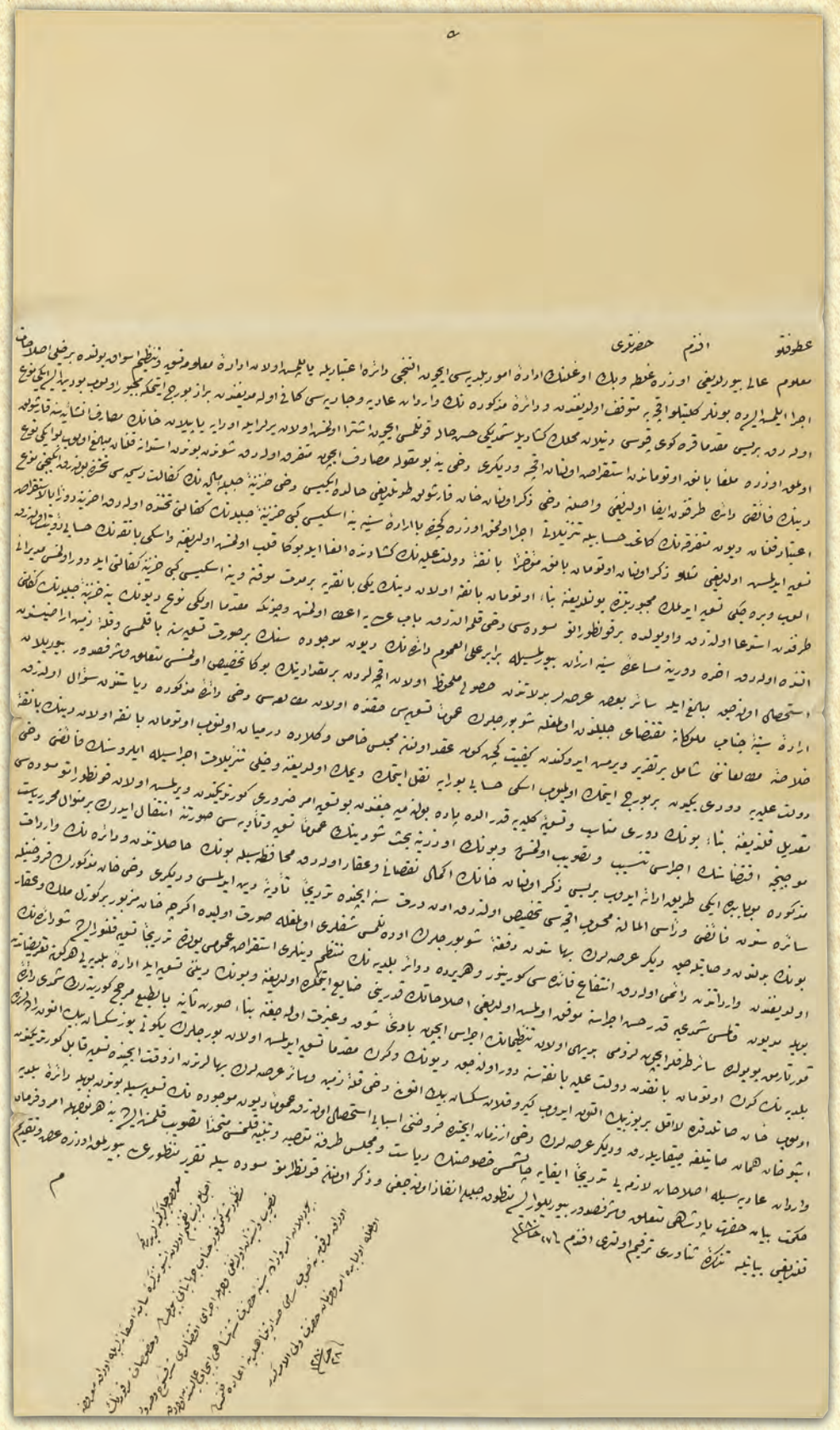
Fî selh-i Cumâdelûlâ sene 1278

Kayd ve mukâbele şud.

Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne

BOA, İ.MMS, 27-1186

BEYOĞLU BELEDİYESİNİN DEVLET-İ ALİYYE BANKASI ADINI ALAN OTTOMAN BANK'TAN ALDIĞI BORÇLA KARAKÖYKAPISI DENİLEN YERDE YAPTIRDIĞI HANIN SATILARAK BORCUN ÖDENMESİNE DAİR SULTAN ABDÜLAZİZ'İN İRADESİ.

10 Kasım 1863

Atûfetlü efendim hazretleri

Ma‘lûm-ı âlî buyurulduğu üzre Galata ve Beyoğlu'nun idâre-i umûr-ı belediyesi için Altıncı Dâire i‘tibârıyla yapılmış olan idâre-i ma‘lûme tesviye ve tanzîm-i esvâk yolunda bir hayli ıslâhât icrâ eylemiş ise de bunlar külliyetli akçeye mütevakkıf olduğundan ve dâire-i mezkûrenin vâridât-ı âdiye ve câriyesi kâfi olamadığından biraz borç etmeğe mecbur olup bu deyn ise iki nev‘ olarak birisi mukaddema Karaköy kapısı denilen mahallin küşâdıyla şimdiki hüsn-i hale konulması için iştirâ olunmuş olan yerler ile oraya yapılan hanın masârıf-ı inşâiyesine karşılık olmak üzre mülgâ Bank Ottoman'dan istikrâz olunan akçe ve diğeri dahi yine bu makûle masârıf için müteferrik olarak şundan bundan istidâne kılınan mebâliğ olup bu iki nev‘ deynin fâizi dâire tarafından îfâ olunduğu ve aslına dahi zikrolunan han karşılık tutulduğu hâlde ikisi dahi Hazine-i Celîle-i Maliye'nin kefâlet-i resmiyesi tahtında bulunarak ikinci nev‘ i‘tibâr kılınan düyûn-ı müteferrikanın kâğıd hesâbıyla tenzîlâtı icrâ olunmak üzre geçende bâ-irâde-i seniyye eskisi gibi Hazine-i Celîle'nin kefâleti tahtında olarak âharına devren bi'l-istikrâz tesviye edilmiş olduğu misillü zikrolunan Ottoman Bank muahharan Banka-i Devlet-i Aliyye'nin küşâdında ilgâ ile buna kalbolunmuş olduğuna ve eski bankanın hesâbı rü’yet olunarak alıp vereceği tesviye edilmek mecburiyetinde bulunulduğuna binâen Ottoman Bank'a olan deynin yeni bankaya bir müddet-i muvakkate ve yine eskisi gibi hazîne kefâleti ile devrolunması müdîrânı tarafından istid‘a olunarak ve o yolda bir kontrato müsveddesi dahi kaleme alınarak Bâbıâli'ye i‘tâ olunmuş ve çünki mukaddema evvelki nev‘-i düyûnun yine Hazine-i Celîle'nin kefâleti altında olarak âhara devrine müsaade-i seniyye erzân buyurulmasıyla beraber ale'l-umûm dâirenin düyûn-ı mevcûdesinin bir sûret-i tesviyesine bakılması ve Kule-i zemîn arazisinden istihsâl olunacak mebâliğ ile sâir bazı arsalar bedelâtından husûlü melhûz olan akçelerden bir mikdârının buna tahsis olunması müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı celîlinden olmağla şu borcların umûmen tesviyesi hakkında olan mütâlaası dahi dâire-i mezkûre riyâsetinden suâl olunarak hülasa-i mütâlaâtını şâmil bir takrîr vermiş idüğinden keyfiyet geçen gün akdolunan meclis-i hâss-ı vükelâda der-miyân olunup Ottoman Bank'a olan deynin Banka-i Devlet-i Aliyye'ye devri yeniden bir borç etmek olmayıp eski hesâbı buraya nakl etmek demek olduğuna ve hayli tenzîlât icrâsıyla ilerisinin fâizi dahi ta‘dîl kılındığına binâen bunun devri münâsib ve tesviye-i külliyeye kadar elde para bulunamayacağından bu tesviye emr-i zarûri göründüğünden verilmiş olan kontrato müsveddesi mûcibince iktizâsının icrâsı tensîb ve tasvîb olunmuş ve bunun üzerine bahs şu deynin umûmen tesviye ve te’diyesi sûretine intikâl ederek ber-minvâl-i muharrer riyâset-i mezkûre bu bâbda iki tarîk irâe edip birisi zikrolunan hanın ikmâl-i noksanı ve akâr olarak muhâfazasıyla bunun hâsılâtından ve dâirenin vâridât-ı sâiresinden fâizi ve re’sü'l-mâlına mahsûb akçesi tahsis olunarak on dört sene içinde tedrîcen te’diye-i deyn edilmesi ve diğeri dahi han-ı mezkûrun fürûhtuyla bunun bedelinden ve satılacak diğer arsaların bahâsından def‘aten şu borcların ödenilmesi şıkları olmağla sûret-i ulâda eğerçi han-ı mezbûr bir güzel mülk ve akâr olduğundan vâridâtından dâimî olarak intifâ‘ fâidesi görünür ve her yerde devâir-i belediyenin muntazam deynleri istikrâz-ı umûmî yolunda tedrîcen tesviye kılınır ise de şu dâirenin böyle medyûn kalması şimdiye kadar hüsn-i icrâsına muvaffak olmuş olduğu ıslâhâtın kadrini zâyi‘ etmekde olduğuna ve bunun deynini tesviye ile idâre-i belediyeyi her gûne ta‘rizâtdan kurtarmak bu yolda sâir taraflar için lüzumu bedîhi olan tanzîmâtın icrâsı için bâdi-i şevk ve gayret olacağına binâen sûret-i sâniye bi't-tab‘ müreccah görünerek şimdi dâire-i belediyenin gerek Ottoman Bank'dan Devlet-i Aliyye bankasına devr olunacak düyûnun ve gerek mukaddema tesviye edilmiş olan borcların yekûnu yüz seksen bin altın raddelerinde olup han satıldıkda lâ-ekal bir yüz bin altın edip geri kalan seksen bin altını dahi Kule-i zemîn ve sâir arsaların bahâlarından az vakit içinde tesviye kâbil göründüğünden işbu han heman satılığa çıkarılarak ve diğer arsaların dahi az zaman içinde fürûhtu esbâbı istihsâl olunarak umûmen düyûn-ı mevcûdenin tesviyesiyle bundan böyle dâire-i belediye vâridât-ı âdiyesiyle ıslâhât-ı lâzimeyi tedrîcen ifaya çalışması hususunun riyâset ve meclis tarafına tavsiye ve tenbîh kılınması müttehiden tasvîb kılınmış ise de yine her ne vechile emr ü ferman-ı hikmet-beyân-ı hazret-i pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli infâz olunacağı ve zikrolunan kontrato müsveddesiyle takrîr manzûr-ı âlî buyurulmak üzre arz ve takdîm kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 27 Ca. Sene 1280

M.

Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

Esâbi‘-zîb-i tefhîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma‘rûza manzûr-ı şevket-mevfûr-ı cenâb-ı cihân-bâni buyurulmuş ve hususât-ı merkûmenin tasvîb ve istîzân olunduğu vechile icrâ-yı iktizâları şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr ü irâde-i seniyye-i hazret-i şehinşâhi icab-ı âlîsinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i sadâret-penâhîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

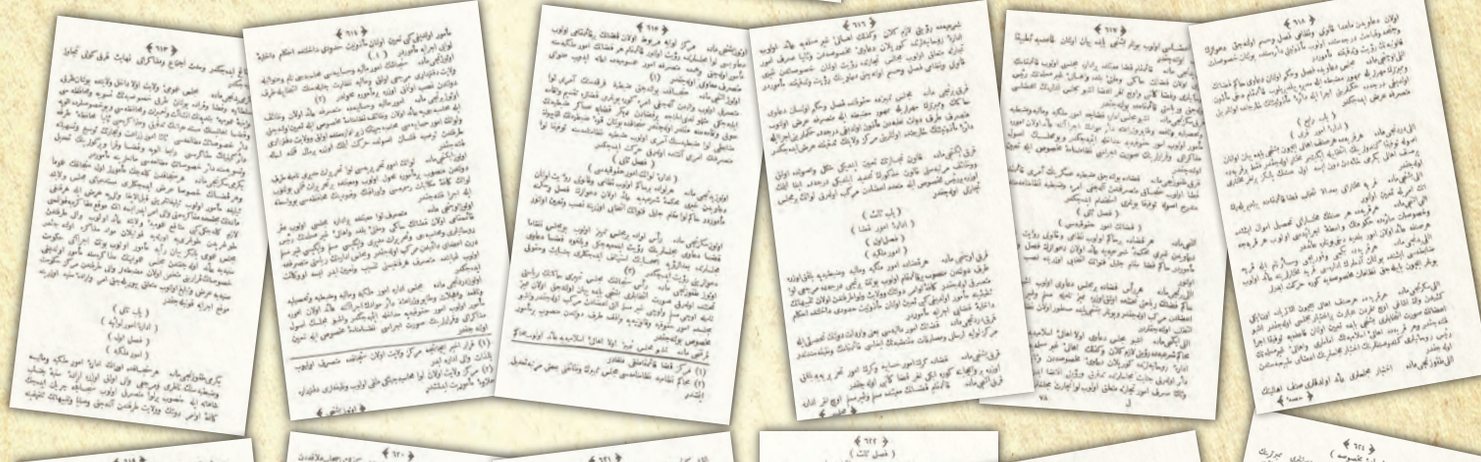
Fî 28 Ca. Sene 1280

دستور

مطبعهٔ عامره ده باصلشدر

سنه ۱۲۸۹

Düstur, 1. Tertîb, Cilt: 1, s. 612-613

1864 TARİHLİ VİLAYET NİZÂMNÂMESİ.

1864

Vilâyet Nizâmnâmesi

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin kıtaʻât-ı müteʻaddidesi livâların münâsebâtına göre devâir-i müteʻaddideye taksim ile her dâire vilâyet ismiyle yâd olunacakdır.

Birinci madde: Her dâirenin idâre-i umûmiyesi mevâdd-ı âtiyede muʻayyen olan hey'et-i idâreye muhavvel ve bu idâre bir merkezde mukarrerdir.

İkinci madde: Her dâire idâre-i merkeziyenin bulunduğu sancakla beraber livâlara münkasim olarak her bir sancakda bir mutasarrıflık idâresi olup re's-i livâ olan şehir makar olacakdır.[1]

Üçüncü madde: Her sancak müteʻaddid kazâlara münkasim olarak her bir kazâ dahi bir kaymakamlıkdır. Her kazanın baş kasabası kaymakam makarrıdır.

Dördüncü madde: Her kazâ kurâya münkasim olup her karye de aşağıki bendlerde beyân olunan vechile bir idâre-i belediye olacakdır. Bazı kurânın ictimâʻından hâsıl olan küçük dâireler hasbe'l-mevkiʻ müstakil kazâ olamayup diğer bir kazâya ilhâkan idâre olunur ve bunlar nâhiye itibâr kılınur.

Beşinci madde: Kasaba ve şehirlerde lâ-ekal elli hâne bir mahalle itibâr olunup her bir mahalle bir karye hükmünde bulunacakdır.

Bâb-ı Evvel

İdâre-i Umûmiye-i Merkeziye

Fasl-ı Evvel

İdâre-i Mülkiye

Altıncı madde: Vilâyetin umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiye ve politikiyesinin nezâreti ve ahkâm-ı hukûkiyenin icrââtı taraf-ı eşref-i hazret-i pâdişâhîden mansûb bir valiye muhavvel olup vâli-i vilâyet kâffe-i evâmir-i devletin tenfîzine memur olduğu gibi tayin olunan me'zûniyet hudûdu dâhilinde ahkâm-ı dâhiliye-i vilâyeti icrâya memurdur.

Yedinci madde: Vilâyetin umûr-ı mâliye ve hesâbiyesi vilâyet defterdârı unvânıyla bir mâliye memuruna muhavvel olup vilâyetin kâffe-i mesâlih-i mâliyesine merciʻ olarak kendüsi valinin maiyyetinde olmağla beraber umûr-ı hesâbiyede Maliye Nezâret-i celîlesine karşı doğdudan doğruya mes'ûl olacakdır.

Sekizinci madde: Umûr-ı mâliye ve hesâbiyede valiye âid olan vezâif ile deftedâra âid olan vezâif nizâmnâme-i mahsûs ile tayin olunmuşdur ve vilâyetin umûr-ı hesâbiyesi defterdârın zîr-i idâresinde olmak ve Maliye Nezâret-i celîlesi tarafından tayin olunan usûlde hareket eylemek üzre bir muhâsebe kalemine ihâle kılınacakdır.

Dokuzuncu madde: Vilâyetin umûr-ı umûmiye-i tahrîriyesi Vilâyet Mektubcusu unvânıyla taraf-ı devletden mansûb bir memura muhavvel olup ve maiyyetinde bir tahrirât kalemi bulunup dâirenin kâffe-i mükâtebât-ı resmiyesi ve evrâkının ve kuyûdunun muhâfazası bu vâsıta ile icrâ kılınacak ve vilâyetde bir matbaa olup mektubculuğun zîr-i idâresinde bulunacakdır.

Onuncu madde: Ahkâm-ı ahdiye cereyânına ve umûr-ı hâriciyeye bakmak üzre Nezâret-i Celîle-i Hâriciye'nin intihâbıyla taraf-ı devletden mansûb bir memur olup hükûmet ile ecnebî memurları beyninde ve anlara müteʻallik umûrda şifâhen ve tahrîren vâsıta-i muhâberât olacakdır.

On birinci madde: Vilâyetde bir umûr-ı nâfia memuru olup Umûr-ı Nâfia Nezâret-i Celîlesi'nin intihâbıyla taraf-ı Devlet-i Aliyye'den nasb u tayin olunacak ve maiyyetinde bulunacak mühendislerle turuk u meʻâbir ve ebniyeye müteʻallik mevâddın keşf ve müzâkere ve icrâsına memur olacakdır.

On ikinci madde: Ziraate ve teshîl-i idâre-i ticârete ve mahsûlât ve ihrâcât ve idhâlât-ı vilâyetin takrîr ve zabtına bakmak üzre bir memur olup bu dahi Ticâret ve Ziraat Nezâret-i Celîlesi'nin intihâbıyla taraf-ı devletden nasb u tayin olunacakdır.

On üçüncü madde: Valinin maiyyetinde bir idâre meclisi olup işbu idâre meclisi sûret-i tayini fasl-ı sânîde beyân olunacak müfettiş-i hükkâm-ı şerʻiyye ve defterdâr ve mektubcu ve hâriciye müdürü ve ikisi müslim ve ikisi gayr-i müslim ahaliden müntehab kimselerden mürekkeb olacak ve meclis-i idârenin riyâseti valide olup gıyâbında memurînden kangısını tensîb ve tayin eder ise o vekâlet edecekdir.[2]

On dördüncü madde: Meclis-i idâre umûr-ı mülkiye ve mâliye ve hâriciye ve nâfia ve ziraate dair mevâddın icrââtına âid olan müzâkerâta memur olup umûr-ı hukûkiyeye müdâhale etmeyecekdir ve işbu meclisin usûl-i müzâkerâtı ve kararlarının sûret-i icrâsı nizâmnâme-i mahsûs ile tayin olunacakdır.

On beşinci madde: Vilâyetin umûr-ı zâbıtası umûmen vâli-i eyâletin emri altında olarak işbu kuvvetin elviye ve kazâya

1 Merkez-i vilâyet olan sancakda mutasarrıf olmayup vali tarafından bizzat idâre olunmak karar-ı ahîr iktizâsındandır.

2 Karâr-ı ahîr icabınca müfettiş-i hukkâmlık memuriyeti ilgâ olunmağla vazifesi merkez nâibine verilmişdir.

taksimi ve icabına göre bir mahalden diğerine nakli valinin emrine muhavveldir. Umûmen kuvve-i zabtiyenin miralayı derecesinde alaybeyi unvânıyla bir büyük zâbiti olup işbu zâbit valinin emri altında olarak Asâkir-i Zabtiye'nin nizâmâtını icrâya memurdur.

Fasl-ı Sânî

Umûr-ı Hukûkiye

On altıncı madde: Dâhil-i vilâyetde bulunan kâffe-i mahâkim-i şer'iyyenin müfettişi ve merkez-i hükûmet-i seniyyeye takdîmi lâzım gelen i'lâmât ve sâir vesâik-i şer'iyyenin mümeyyizi olmak üzre makâm-ı celîl-i fetvânın intihâbıyla taraf-ı eşref-i hilâfet-penâhîden mansûb bir müfettiş-i hükkâm-ı şer'iyye olacakdır.[3]

On yedinci madde: Müfettiş-i hükkâmın mahâkim-i şer'iyye üzerine cârî olacak ahkâm-ı teftişiye ve sâire vezâifi taraf-ı Meşîhat-penâhîden tastîr olunacak tenbîhnâme ile tayin kılınacakdır.

Dîvân-ı Temyîz

On sekizinci madde: Vilâyetde bir Dîvân-ı Temyîz olup bunun vazife-i memuriyeti emvâl ve emlâke dair olan deâvî-i hukûkiye ile cinâyetden münba'is olan davâlardan derece-i sâniyede elviye temyîz-i hukûk ve cinâyet meclislerinin ba'de'r-rü'ye usûlen ve kânûnen istînâfa mecbur olacakları veyahud ashâb-ı hukûkun kezâlik usûlen ve hukûken istînâf edecekleri hukûk ve cinâyet iddialarını rü'yet ve hükm eylemekden ibâret olacakdır.[4]

On dokuzuncu madde: Dîvân-ı Temyîz müfettiş-i hükkâmın riyâseti tahtında olarak sûret-i intihâbları beşinci bâbda beyân olunacak olan mümeyyiz nâmıyla üçü müslim ve üçü gayr-i müslim altı azâdan mürekkeb olacak ve işbu meclisde umûr-ı hukûkiye ve kânûniyeye vâkıf taraf-ı devletden mansûb bir memur-ı mahsûs bulunacakdır.[5]

Yirminci madde: Dîvân-ı Temyîz evvelen, ahalî-i İslâmiyeye âid olup mahâkim-i şer'iyyede rü'yeti lâzım gelen ve kezâlik ahalî-i gayr-i müslimeye âid olup idâre-i rûhâniyelerinde görülen deâvî-i mahsûsadan ve sâniyen, sırf umûr-ı ticârete müte'allik olup mecâlis-i ticâretde rü'yet olunan hususâtdan gayrı kânûnî ve nizâmî fasl ve hasm olunacak deâvînin rü'yet ve tedkîkine memurdur.

Yirmi birinci madde: Dîvân-ı Temyîz'de fasl ve hükm olunan deâvî reis ve mümeyyizlerin mühürleriyle memhûr mazbata ile valiye arz olunup vali taraf-ı Devlet-i Aliyye'den me'zûn olduğu derecede hükümlerini icrâ ile dâire-i me'zûniyetinin hâricinde olanlarını merkez-i hükûmet-i seniyyenin tedkîk ve emrine arz edecekdir.

3 Karâr-ı ahîr icabınca müfettiş-i hukkâmlık memuriyeti ilgâ olunmağla vezâifi merkez nâibine verilmişdir.

4 Mahâkim-i Nizâmiye Nizâmnâmesi Dîvân-ı Temyîz'in vezâifini bazı mertebe ta'dîl etmişdir.

5 Karâr-ı ahîr icabınca müfettiş-i hukkâmlık memuriyeti mülgâ olmağla merkez nâibi Dîvân-ı Temyîz'e riyâset eder.

Meclis-i Cinâyât

Yirmi ikinci madde: Dîvân-ı Temyîz'de gerek hukûk-ı âdiye-i nizâmiye ve gerek cinâyete müte'allik olan deâvî-i hukûkiyeden arîz ve amîk tedkîk olunacak bir iş zuhûrunda azânın bazısından mürekkeb muvakkat cemiyetler akdi câiz olacakdır.

Meclis-i Ticâret

Yirmi üçüncü madde: Kânûn-ı ticâretin tayin etdiği şekil ve usûlde olmak ve vezâif-i mürettebesini kânûn-ı mezkûrun tahdîd eylediği derecede îfâ eylemek üzre bir reis-i mahsûs ile müte'addid azâdan mürekkeb olarak vilâyetin bir meclis-i ticâreti olacak ve işbu meclis sancaklar meclisi hükümlerini istînâf edecekdir.

Yirmi dördüncü madde: Merkez-i vilâyete merbût olan sancağın mutasarrıfı ve sâir livâlar gibi meclis-i idâre ve temyîz-i hukûk ve meclis-i ticâreti olup işbu meclisler livâ meclislerinin vezâifini îfâ eyledikden başka merkez livâsına merbût kazânın kazâca olan umûr-ı mülkiye ve hukûkiyesini dahi rü'yet edecekdir. Merkez livâsının mutasarrıfı hususât-ı umûmiyede vâli-i vilâyete iânete memur olacağı misillü valinin gıyâbı hâlinde bulunacağı meclislerde riyâset eyleyecekdir.[6]

Fasl-ı Sâlis

Vilâyetin Umûr-ı hususiyesi

Yirmi beşinci madde: Vilâyetde bir Meclis-i Umûmî-i Vilâyet olup beşinci bâbda sûret-i intihâbları tayin olunacağı vechile iki müslim ve iki gayr-i müslim olmak üzre her sancakdan intihâb ve irsâl olunacak azâdan mürekkeb olacak ve işbu meclisin riyâseti valide ve riyâset-i sâniyesi memurînden valinin tayin edeceği zâtda olacakdır.

Yirmi altıncı madde: İşbu meclis-i umûmî senede bir defa makarr-ı vilâyetde ictimâ' edecekdir ve müddet-i ictimâ' ve müzâkerâtı nihâyet kırk günü tecâvüz etmeyecekdir.

Yirmi yedinci madde: Meclis-i umûmî-i Vilâyet evvâlen, dâhil-i vilâyetde bulunan turuk-ı sultâniye ve kazâ ve kurâda bulunan turuk-ı hususiyenin tesviye ve muhâfazası ve ebniye-i umûmiye-i belediyenin inşâât ve tamirât ve muhâfazası ve bu hususlarda elviye ve kazâ ahalisinin müsted'ayâtının tedkîk ve müzâkeresi; sâniyen, muhâfaza-i turuka dair hususâtın mütâlaası; sâlisen, umûr-ı ziraat ve ticâretin tevsî' ve teshîline dair keyfiyâtın müzâkeresi; râbi'an, elviye ve kazâ ve kurâ vergilerinin ta'dîl ve tesviyesine dair hususâtın mütâlaası müddelerine memurdur.

Yirmi sekizinci madde: Her sancakdan gelecek memurlar ol sancağın umûmen ve her kazânın hususan arz edecekleri müsted'ayâtı meclis-i vilâyete teblîğe memur olup

6 Merkez Mutasarrıflığı ilgâ olunarak vazifesi valiye ve Merkez Meclis-i İdâresi mülgâ olup vazifesi Meclis-i İdâre-i Vilâyete verilmişdir ve Merkez Livâ Meclis-i Temyîzi dahi mülgâ olup bidâyeten rü'yet-i deâvîye dair olan vazifesi müceddeden teşkîl olunan Meclis-i Deâvî'ye ve istînâfa müteallik vezâifi Dîvân-ı Temyîz'e verilmişdir.

teblîğâtlarını kable'l-îfâ valiye arz ile her kangı maddenin meclisde müzâkeresini vali emr eder ise anın mevki‘-i müzâkereye konulması lâzım geleceği gibi menâfi‘-i umûmiye-i vilâyete âid olup vali tarafından doğrudan doğruya ortaya konulan mevâd müzâkere olunacakdır. Meclis-i umûmî yalnız beyân-ı re’ye memur olup bunun icrââtı hükûmet-i seniyyeye âid olacağından Meclis-i umûmî'nin müzâkeresine memur olduğu hususâtın kararını mutazammın olan mazbatalar vali tarafından merkez-i hükûmet-i seniyyeye arz ve teblîğ olunup müte‘allik buyurulacak emr ve irâde-i seniyye üzerine mevki‘-i icrâya konulacakdır.

Bâb-ı Sânî

İdâre-i Umûr-ı Livâiye

Fasl-ı Evvel

Umûr-ı Mülkiye

Yirmi dokuzuncu madde: Her sancakda oranın idâre-i umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiyesinin nâzırı ve merci‘i vali olmak üzre irâde-i seniyye-i cenâb-ı şâhâne ile mansûb bir livâ mutasarrıfı olup sancakça cereyân edecek kâffe-i evâmir-i devletin ve vilâyet tarafından alınacak vesâyâ ve tenbîhâtın tenfîzine memur olduğu gibi tayin olunan me’zûniyet hudûdu dâhilinde ahkâm-ı dâhiliye-i livâyı icrâya memurdur.[7]

Otuzuncu madde: Sancağın umûr-ı mâliye ve hesâbiyesi muhâsebeci nâm ve unvânıyla vilâyet defterdârı merci‘i olmak ve Maliye Nezâret-i Celîlesi'nin intihâbıyla taraf-ı devletden nasb olunmak üzre bir memura muhavveldir.[8]

Otuz birinci madde: Umûr-ı mâliye ve hesâbiyede mutasarrıfa âid olan vezâif ile muhâsebeciye âid olan vezâif, nizâmnâme-i mahsûs ile tayin olunacak ve livânın umûr-ı hesâbiyesi muhâsebecinin zîr-i idâresinde olmak ve vilâyet defterdârı tarafından tavsiye kılınan usûlde hareket eylemek üzre bir Mal Kalemi'ne ihâle kılınacakdır.

Otuz ikinci madde: Livânın umûr-ı tahrîriyesi Livâ Tahrirât Müdürü nâmıyla taraf-ı devletden mansûb bir memura muhavvel olup ve maiyyetinde bir Tahrirât Kalemi bulunup livânın kâffe-i mükâtebât-ı resmiyesi ve evrâkının ve kuyûdunun muhâfazası bu vâsıta ile icrâ kılınacakdır.

Otuz üçüncü madde: Mutasarrıf-ı livâ maiyyetinde bir idâre meclisi olup makarr-ı kaymakamî olan kazânın hâkimi ve müftî-i belde ve ahali-i gayr-i müslimenin reis-i rûhânileri ve muhâsebeci ve tahrirât müdürü ve ikisi müslim ve ikisi gayr-i müslim dört azâ-yı dâimîden mürekkeb olacakdır ve meclis-i idârenin riyâseti mutasarrıfda olup gıyâbında mutasarrıf her kangısını tensîb ve tayin eder ise o vekâlet edecekdir.

Otuz dördüncü madde: Meclis-i idâre, umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiye ve tahsiliye ve nâfia ve muaccelât ve tapu ve ziraate dair mevâddın icrââtına âid olan umûra memur olup umûr-ı hukûkiyeye müdâhale etmeyecekdir ve işbu meclisin usûl-i müzâkerâtı ve kararlarının sûret-i icrâsı nizâmnâme-i mahsûs ile tayin olunacakdır.

Otuz beşinci madde: Merkez livâya merbût olan kazânın bir kaymakamı olup deâvîsi livâ meclislerinde rü’yet olunur. Kaymakam hem kazânın umûr-ı mülkiyesine memur olacak ve hem de mutasarrıfa umûr-ı umûmiyede iâne edüp unvânı Mutasarrıf Muâvini olacakdır.[9]

Otuz altıncı madde: Sancakda bulunacak zabtiye fırkasının âmiri livâ mutasarrıfı olup validen alacağı emre göre bunları kazâlara taksim ve ikâme eyleyeceği misillü lede'l-hâce bir kazâdan diğer kazâya Asâkir-i Zabtiye'nin sevk ve ikâmesine muktedir olacakdır. Sancakda bulunan kuvve-i zabtiyenin en büyük zâbiti livâ zabtiyesinin âmiri olup Zabtiye Nizâmnâmesi'ne tevfîkan livâ mutasarrıfının emri altında olarak hareket edecekdir.

Fasl-ı Sânî

İdâre-i Livânın Umûr-ı Hukûkiyesi

Otuz yedinci madde: Her livâda bir hâkim olup nizâmî ve kânûnî rü’yet olunan deâvîden gayrı mahkeme-i şer‘iyyeye âid olan davâların fasl ve hükmüne memurdur. Hâkim-i livâ makâm-ı celîl-i fetvânın intihâbı üzerine nasb u tayin olunur.

Otuz sekizinci madde: Re's-i livâda bir meclis-i temyîz olup bu meclis nizâmen kazâ deâvî meclislerinin rü’yet edemeyeceği veyahud kazâ deâvî meclislerinde ba‘de'r-rü’ye ashâbının istînâf edecekleri cinâyet ve hukûk davâlarını rü’yet edecekdir.[10]

Otuz dokuzuncu madde: Re's-i sancağın meclis-i temyîzi hâkiminin riyâseti tahtında olarak sûret-i intihâbları Beşinci Bâb'da beyân olunacak olan Mümeyyiz nâmıyla üçü müslim ve üçü gayr-i müslim altı azâdan mürekkeb olacakdır ve işbu meclisde umûr-ı hukûkiye ve kânûniyeye vâkıf taraf-ı devletden mansûb bir memur-ı mahsûs bulunacakdır.

Kırkıncı madde: İşbu meclis-i temyîz evvelen, ahalî-i İslâmiyeye âid olup mahâkim-i şer‘iyyede rü’yeti lâzım gelen ve kezâlik ahalî-i gayr-i müslimeye âid olup idâre-i rûhâniyelerinde görülen deâvî-i mahsûsadan ve sâniyen, sırf umûr-ı ticârete müte‘allik olup mecâlis-i ticâretde rü’yet olunan hususâtdan gayrı kânûnî ve nizâmî fasl u hasm olunacak deâvînin rü’yet ve tedkîkine memurdur.

Kırk birinci madde: Meclis-i Temyîz'de hukûkunda fasl ve hükm olunan deâvî hâkimin ve mümeyyizlerin mühürleriyle memhûr mazbata ile mutasarrıfa arz olunup mutasarrıf taraf-ı Devlet-i Aliyye'den me’zûn olduğu derecede hükümlerini icrâ ile dâire-i me’zûniyetinin hâricinde olanlarını merkez-i vilâyetin tedkîkine arz edecekdir.

Kırk ikinci madde: Kânûn-ı ticâretin tayin etdiği şekil ve

7 Karâr-ı ahîr icabınca merkez-i vilâyet olan sancakda mutasarrıf olmayup bizzat vali idâre eder.

8 Merkez-i vilâyet olan livâ muhâsebeciliği mülgâ olup vazifeleri defterdâra ilâve-i memuriyet edilmişdir.

9 Merkez Kazâ Kaymakamlığı mülgâdır

10 Mahâkim-i Nizâmiye Nizâmnâmesi meclis-i temyîzin vezâifini bazı mertebe tadîl etmişdir.

usûlde olmak ve vezâif-i mürettebesini kânûn-ı mezkûrun tahdîd eylediği derecede îfâ eylemek üzre bir reis-i mahsûs ile müte‘addid azâdan mürekkeb olarak livânın bir meclis-i ticâreti olacakdır.

Bâb-ı Sâlis

İdâre-i Umûr-ı Kazâ

Fasl-ı Evvel

Umûr-ı Mülkiye

Kırk üçüncü madde: Her kazâda umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiyeye bakmak üzre taraf-ı devletden mansûb bir kaymakam olup bunun birinci derecede merci‘i livâ mutasarrıfı olacakdır. Kâffe-i evâmir-i devletin ve vilâyet ve livâ tarafından olan tenbîhâtın tenfîzine memur olduğu gibi tayin olunan me’zûniyet hudûdu dâhilinde ahkâm-ı dâhiliye-i kazâyı icrâya memurdur.

Kırk dördüncü madde: Kazânın umûr-ı mâliyesi yani vâridât-ı devletin tahsili ile merkez livâya irsâli ve masârıfât-ı mukteziyenin îfâsı kaymakamın vazifesindendir.

Kırk beşinci madde: Kazâda gerek umûr-ı hesâbiye ve gerek umûr-ı tahrîriyeye bakmak üzre bir ve icabına göre iki nefer kazâ kâtibi olacakdır.

Kırk altıncı madde: Kaymakâm-ı kazânın maiyyetinde müslim ve gayr-i müslim üç nefer idâre meclisi azâsı olup bunlar Beşinci Bâb'da beyân olunan kâideye tatbîkan intihâb olunacakdır.

Kırk yedinci madde: Kaymakâm-ı kazâ maiyyetinde bir idâre meclisi olup kaymakamın makarrı olan kazânın hâkimi ve müftî-i belde ve ahalî-i gayr-i müslimenin reis-i rûhânileri ve kazâ kâtibi ve üç nefer azâ işbu meclis-i idârenin azâsı olacak ve riyâseti kaymakamda bulunacakdır.

Kırk sekizinci madde: İşbu meclis-i idâre kazâca umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiye ve tahsiliye ve nâfia ve tapu ve ziraate dair mevâddın icrââtına âid olan umûra memur olup umûr-ı hukûkiyeye müdâhale etmeyecekdir ve bu meclisin usûl-i müzâkerâtı ve kararlarının sûret-i icrâsı nizâmnâme-i mahsûs ile tayin olunacakdır.

Kırk dokuzuncu madde: Kazâda bulunacak zabtiye askerinin âmiri kaymakâm-ı kazâ olup sancak mutasarrıfından alacağı emre ve Zabtiye Nizâmnâmesi'nde münderic usûle tevfîkan bunları istihdâm edecekdir.

Fasl-ı Sânî

Kazânın Umûr-ı Hukûkiyesi

Ellinci madde: Her kazâda bir hâkim olup nizâmî ve kânûnî rü’yet olunan deâvîden gayrı mahkeme-i şer‘iyyeye âid olan davâların fasl ve hükmüne memurdur. Hâkim-i kazâ makâm-ı celîl-i fetvânın intihâbı üzerine nasb u tayin olunur.

Elli birinci madde: Her re's-i kazâda bir meclis-i deâvî olup işbu meclis hâkim-i kazânın riyâseti tahtında olmak üzre Mümeyyiz nâmıyla müslim ve gayr-i müslim üç azâdan mürekkeb olacakdır ve bunlar Beşinci Bâb'da mastûr olan nizâma tatbîkan intihâb olunacaklardır.

Elli ikinci madde: İşbu meclis-i deâvî evvelen, ahalî-i İslâmiyeye âid olup mahâkim-i şer‘iyyede rü’yeti lâzım gelen ve kezâlik ahalî-i gayr-i müslimeye âid olup idâre-i rûhâniyelerinde görülen deâvî-i mahsûsadan ve sâniyen, umûr-ı cinâyete dair olarak cinâyet meclislerinde tedkîk ve rü’yeti iktizâ eden hususâtdan ve sâlisen, sırf umûr-ı ticârete müte‘allik olup livâ ticâret meclislerinde görülecek olan deâvîden mâadâ kânûnî ve nizâmî fasl u hasm olunacak davâların ve cünha ve kabahat derecesinde olup me’zûniyeti dâiresinde bulunan hususât-ı kânûniyenin rü’yet ve tedkîkine memurdur.

Elli üçüncü madde: Meclis-i Deâvî'de fasl ve hüküm olunan deâvî hâkim-i kazânın ve mümeyyizlerin mühürleriyle memhûr mazbata ile müdüre bildirilüp kaymakam dahi me’zûn olduğu derecede hükümlerini icrâ ile dâire-i me’zûniyetinin hâricinde olanlarını mutasarrıfa arz edecekdir.

Bâb-ı Râbi‘

İdâre-i Umûr-ı Kurâ

Elli dördüncü madde: Her karyede her sınıf-ı ahali Beşinci Bâb'da beyân olunan usûle tevfîkan kendülerinin intihâbıyla ikişer muhtar olacakdır. Fakat bir karyede bir sınıf-ı ahali yirmi hâneden dûn ise ol sınıfın yalnız bir nefer muhtarı olacakdır.

Elli beşinci madde: Karye muhtarânı ba‘de'l-intihâb kazâ kaymakamına bildirilerek anın emriyle tayin olunur.

Elli altıncı madde: Her karyede her sınıfın muhtarânı tahsil-i emvâl işinde ve hususât-ı sâirede hükûmetin vâsıta-i icrâ’iyesi olup her karyece her sınıfa âid olan umûr-ı belediye dahi bunlara âiddir.

Elli yedinci madde: Her karyede bekçi ve korucu ve sâir nâm ile karye zâbıtası işinde bulunan adamların idâresi karye muhtarlarına âid olup bunlar için yapılacak nizâmât-ı mahsûsaya göre hareket ederler.

Elli sekizinci madde: Her karyede her sınıf-ı ahali için en ziyade on iki kişiden ve en aşağı üç neferden ibaret bir ihtiyar meclisi olacakdır. İşbu azânın sûret-i intihâbları Beşinci Bâb'da tayin olunan kâideye tevfîkan icrâ kılınacakdır ve her karyede ahalî-i İslâmiyenin imamları ve ahalî-i gayr-i müslimenin reis-i rûhânîleri kendi sınıflarının ihtiyar meclislerinin azâ-yı tabîiyesinden olacakdır.

Elli dokuzuncu madde: İhtiyar meclisleri âid oldukları sınıf-ı ahalînin hisse-i vergilerinin usûlü üzre emr-i tevzî‘ine nezârete ve karyece tahâret ve nezâfete ve teshîl-i ziraate müte‘allik hususâtı müzâkereye ve kânûnun tayin etdiği derecede sulhan tesviye olunur deâvî ve münâza‘ât-ı cüz’iyenin rü’yetiyle sulhan tesviyeye memurdur.

Altmışıncı madde: Bir karyenin umûr-ı belediyeye ve ziraate

âid hususâtından umûma dokunur bir madde olup da ahalî-i karye sunûf-ı muhtelifeden mürekkeb ise her sınıfın ihtiyar meclisleri birleşerek müzâkere ederler. İhtiyar meclislerinin rü'yete me'zûn oldukları deâvî-i sulhiyye sınıfları muhtelif ahaliye müte'allik ise müdde'î veyahud müdde'â aleyhin mensûb oldukları ihtiyar meclislerinin azâsından en ziyade on iki ve en aşağı altı azâ ictimâ' ederek tesviye ve rü'yet ederler. Meclis-i sulhda bulunacak azâ müdde'î veya müdde'â aleyhin mensûb oldukları sınıfdan aded-i müsâvîde olacakdır. Yani müdde'înin sınıfından kaç azâ bulunacak ise müdde'â aleyhin mensûb olduğu sınıfdan dahi o kadar azâ bulunacakdır ve dâima muhtarların en müsinni ihtiyar meclislerine riyâset edecekdir.

Altmış birinci madde: Muhtarânın yedlerine gerek hükûmetçe vâsıta-i icrâ olacakları mevâdda ve gerek karyeye âid umûr-ı dâhiliyeye dair talimât verilecekdir ve muhtarânın umûr-ı mâliyeye dair muâmelelerine sınıflarında bulunan ahali mütekeffil ve zâmin olacaklardır.

Altmış ikinci madde: Muhtarlar ve ihtiyar meclisleri azâsı bir sene için intihâb olunup fakat ale'd-devam tekrar intihâbları câizdir. Muhtarlar hükûmetçe bir kabahat zuhûr eder ise azl olunacağı misillü ihtiyar meclisleri tarafından taleb vukû'uyla dahi azl olunabilirler.

Bâb-ı Hâmis

Fasl-ı Evvel

Kurâda Cereyân Eden Usûl-i İntihâbiye

Altmış üçüncü madde: Her karyenin onsekiz yaşından yukarı ve karyede ashâb-ı alâkadan ve tebaa-i Devlet-i Aliyye'den olan ve lâ-ekal doğduran doğruya senevî devlete elli kuruş vergi veren her bir sınıf ahalisi senede bir defa karyesinde ictimâ' ederek sınıfları muhtarlarıyla ihtiyar meclisleri azâsını intihâb ederler.

Altmış dördüncü madde: Muhtar ve ihtiyar meclisi azâsı kezâlik ashâb-ı alâkadan ve tebaa-i Devlet-i Aliyye'den olup lâ-ekal otuz yaşında bulunan ve doğrudan doğruya lâ-ekal senevî devlete yüz kuruş vergi veren kimseden olması mukarrerdir.

Altmış beşinci madde: Beher sene karyede intihâb olunan muhtar ve ihtiyar meclisi azâsının sûret-i intihâbları intihâb etmiş olan azânın mühür veya işaretleriyle bâ-varaka kaymakâm-ı kazâya beyân ve teblîğ olunacakdır.

Altmış altıncı madde: Karye muhtar ve ihtiyar meclisleri azâsı bir sene için intihâb olunacaklar ise de ale'd-devam tekrar intihâbları câiz olacakdır. Muhtarlardan birinin altmış altıncı maddede muharrer olan sûretlerin biriyle azli lâzım gelüp de veyahud vefat edüp de biri münhal kaldıkda ve ihtiyar meclisleri azâsından fevt olanlar oldukda karyece intihâba salâhiyeti olanlar fevkalâde olarak ictimâ' ile usûlü üzre yerlerine diğerini intihâb ederler.

Fasl-ı Sânî

Kazâda Olan Usûl-i İntihâbiye

Altmış yedinci madde: İki senede bir kere kazâda kaymakam ve hâkim ve müftü ve ahalî-i gayr-i müslimenin her sınıfının reis-i rûhânileri ve kazâ kâtiblerinden mürekkeb bir cemiyet-i tefrîk yapılup işbu cemiyetde gerek re's-i kazâ ahalisinden olsun ve gerek kurâda mütemekkin bulunsun senevî lâ-ekal yüz elli kuruş vergi veren tebaa-i Devlet-i Aliyye'den ve otuz yaşını mütecâviz kimselerden olmak ve mümkin mertebe okur yazar olanlar tercih kılınmak üzre evvelen azâlık için intihâb olunacak kesân adedinin üç misline müsâvî olarak nısfı müslim ve nısfı gayr-i müslim olmak ve gayr-i müslim sınıfı dahi ol kazâda bulunan gayr-i müslim mütenevvi' ise anların sınıfları beyninde taksim kılınmak üzre ilk senede dokuz ve sonralarında beşer kimse ve sâniyen meclis-i deâvî için intihâb olunacak kesân adedinin üç misline müsâvî olarak nısfı müslim ve nısfı gayr-i müslim olmak ve gayr-i müslim sınıfı dahi ol kazâda bulunan gayr-i müslim mütenevvi' ise anların sınıfları beyninde taksim kılınmak üzre ilk senede dokuz ve sonralarında beşer kimse tefrîk olunacakdır.

Altmış sekizinci madde: Bend-i sâbıkda tayin olunan sûretlerle tefrîk olunacak kimselerin esâmîsi numûnesine tatbîkan yapılacak varaka-i matbû'a bâlâsına tahrîr ve zeylinde muharrer ilmühaber ibâresi zîri kazâ mührüyle temhîr olunarak her bir karyeye irsâl olunacakdır. İşbu varaka karyeye geldikde ihtiyar meclislerinin ictimâ'ıyla yapılacak umûm meclisinde kırâet olunarak kazâda tefrîk olunan zevâtdan azâ veya mümeyyiz olacakların adedlerinin iki misline müsâvî kimseleri, yani bu vechile tefrîk olunup intihâba arz olunan dokuz adamın içinden altı neferi bi't-temyîz ilmühaber zeyline ba'de't-tahrîr zîrde olan ibâreyi temhîr ile kazâya göndereceklerdir.

Altmış dokuzuncu madde: İşbu ilmühaberlerden başka kazâda icrâ olunacak tefrîk için ol meclisde bulunan kesân bir mazbata yapup bi't-temhîr meclis-i idârede hıfz edileceği misillü karyede yapılacak usûl-i intihâbiyeyi mübeyyin bir mazbata tanzîm ile zîri ihtiyar meclisleri azâsı taraflarından bi't-temhîr meclisde hıfz edilecekdir.

Yetmişinci madde: Kurânın intihâb varakaları kazâya geldikde tefrîk cemiyetinde bulunmuş olan zevât ictimâ' ile hâzır oldukları hâlde kazâ kâtibi ma'rifetiyle kurânın intihâb varakaları rü'yet olunarak mukaddem tefrîk olunmuş olan azânın her sınıfından ârâ-yı kurâda ekalliyetde bulunmuş olan bir sülüsü çıkarılarak bu hâlde ekseriyeti câmi' olan bâkîsini hükûmetin intihâb edeceği kimselerin iki misline müsâvî olacağı cihetle bunlar için bir mazbata yapılarak re'yini mutasarrıf-ı livâya gönderilecekdir ve her karye bir re'y itibâr olunup en ziyade kurâ kazanmış olan ekseriyet kazanmış olur.

Yetmiş birinci madde: kazâların intihâbı livâya vâsıl oldukda mutasarrıf-ı livâ kazânın intihâb etmiş olduğu kimselerin içinden münâsib gördüklerini meclis-i idâre azâlığına ve

meclis-i deâvî mümeyyizliğine tayin eder. İşbu intihâb ve tayin maddesinde mutasarrıfın idâre-i livâ meclisine mürâcaat etmesi re'yine muhavveldir.

Yetmiş ikinci madde: Mutasarrıf-ı livâ tarafından intihâb ve tayin olunacak idâre meclisi azâsı ve mümeyyizlerin memuriyetlerini mübeyyin birer buyuruldu yazılup kendülere verilmek üzre kaymakamları tarafına irsâl olunacakdır.

Fasl-ı Sâlis

Livâda Olan Usûl-i İntihâbiye

Yetmiş üçüncü madde: Her livâda mutasarrıf ve livâ hâkimi ve muhâsebeci ve re's-i livâ olan şehirde bulunan müftü ve sunûf-ı gayr-i müslimenin rüesâ-yı rûhâniyeleri ve tahrirât kâtibinden mürekkeb bir cemiyet-i tefrîk yapılup livâda iki müslim ve iki gayr-i müslimden tayin olunacak dört kimsenin sınıfına göre üçer misli olmak üzre gerek re's-i livâdan ve gerek mülhak kazâlar ahalisinden olsun on iki kişi tefrîk olunup ve Temyîz-i Hukûk Meclisi için dahi yine bu kâideye tatbîk ile tensîb olunacak zâtlar ayrılup kazâ intihâbında ittihâz olunan usûle tatbîkan matbû' varaka ile kazâlara gönderilerek her kazânın meclis-i idâresiyle meclis-i deâvîsi bi'l-ictimâ' bunlardan livâda azâ ve mümeyyiz olacakların adedleri iki misline müsâvî zevâtın intihâbı ile intihâb varakasının zeyline tahrîr ve cümle tarafından temhîr ile livâya gönderilecekdir.

Yetmiş dördüncü madde: Kazânın intihâb varakaları re's-i livâya geldikde tefrîk cemiyetinde bulunmuş olan zevât ictimâ' ile hâzır oldukları hâlde tahrirât kâbiti ma'rifetiyle kazâların intihâb varakaları rü'yet olunarak mukaddem tefrîk olunmuş olan azânın her sınıfından ârâ-yı kazâda ekalliyetde bulunmuş olan bir sülüsü çıkarılarak bu hâlde ekseriyeti câmi' olan mâ-bâkîsi hükûmetin intihâb edeceği kimselerin iki misline müsâvî olacağı cihetle bunlar için bir mazbata yapılarak valiye gönderilecekdir. Her kazâ bir re'y itibâr olunup en ziyade kazâ re'yini kazanmış olan ekseriyet kazanmış olur.

Yetmiş beşinci madde: Kazâların intihâbı livâdan merkez-i vilâyete vâsıl oldukda vali işbu intihâb olunan kimselerin içinden münâsib gördüklerini azâlık ve meclis-i temyîz mümeyyizliğine tayin eder. İşbu intihâb ve tayin maddesinde valinin meclis-i idâre-i merkeziyeye mürâcaat etmesi re'yine muhavveldir.

Yetmiş altıncı madde: İntihâb ve tayin olunacak azâ ve mümeyyizlerin memuriyetlerini mübeyyin vali tarafından birer buyuruldu yazılup kendülere verilmek üzre mutasarrıflar tarafına irsâl olunacaklardır.

Fasl-ı Râbi'

Merkez-i Vilâyet İçin Olan Usûl-i İntihâbiye

Yetmiş yedinci madde: Merkez-i vilâyetde meclis-i idârenin azâ-yı tabîiyyesi olan müfettiş-i hükkâm[11] ve defterdâr ve mektubcu ve meclis-i hukûk ve cinâyetde bulunan deâvî memuru ve merkez-i vilâyetde bulunan müftü ve hâkim ve milel-i gayr-i müslime rüesâ-yı rûhâniyeleri valinin riyâseti tahtında olarak bir meclis-i tefrîk teşkîliyle orada gerek merkez-i vilâyet ve merkez-i livâ olan şehirler ve gerek re's-i livâ olan kasabalar ahalisinden olup tebaa-i Devlet-i Aliyye'den ve senevî lâ-ekal beş yüz kuruş doğrudan doğruya devlete vergi veren ve vilâyetçe erbâb-ı temyîz ve itibârdan olan okur ve yazar kimselerden yine azâ ve mümeyyizlerin adedlerinin üç misline müsâvî olarak zâtların intihâb ile re's-i livâlara irsâl olunup livâ ve kazâ azâ ve mümeyyizlerinin usûl-i intihâblarına tatbîkan livâlarda tefrîk olunacak zâtların mazbataları merkez-i vilâyete vürûdunda vali tarafından nisbet-i mukarreresine tatbîkan intihâb olunacak zâtların esâmîsi Bâbıâlî'ye arz ve inhâ ile bunların memuriyetleri makâm-ı Sadâret'den yazılacak tahrirât ile tasdîk kılınacakdır.

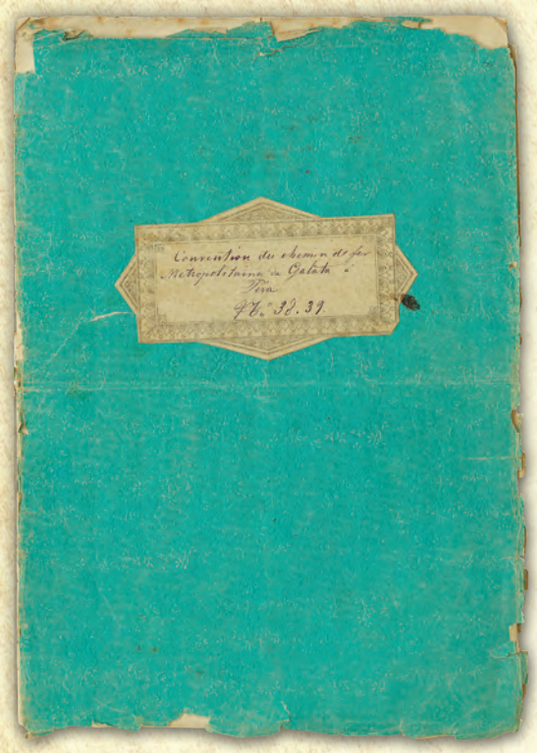
Yetmiş sekizinci madde: Beher sene merkez-i vilâyetde ictimâ'ı mukarrer olan meclis-i umûmî için meclis-i mezkûrun zaman-ı ictimâ'ından bir mâh mukaddem her livânın hâvî olduğu her bir kazânın dört nefer azâsı merkez-i livâda ictimâ' ile gerek merkez-i livâ ve gerek re's-i kazâ sekenesinden azâlık şerâitini hâiz olan kimselerden üç kişi intihâb edecekler ve bunlar mutasarrıfın inhâsıyla merkez-i vilâyete irsâl olunacaklardır. Meclis-i umûmîyi intihâb etmek için kazâlardan gelecek azâ her bir kazânın turuk u meâbir ve teshîl-i ziraat ve ticârete ve hususât-ı sâireye dair meclis-i umûmîde müzâkere olunabilecek kazâ istid'âlarını intihâb olunacak meclis-i umûmî azâsına i'tâ ve teslim ve o vâsıta ile vâli-i vilâyete takdîm edeceklerdir.

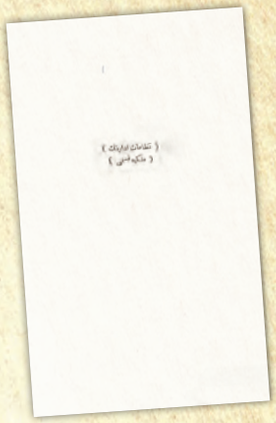
Madde-i Mahsûsa

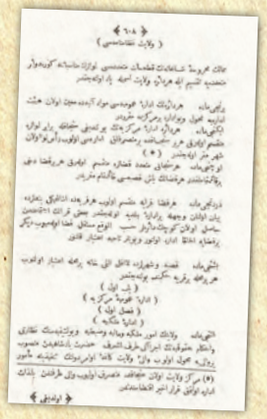
İdâre meclisi azâsı ve deâvî ve temyîz meclisleri ve dîvânları ve mümeyyizlerinin iki senede bir nısfı tebdil olunup yerine çıkanlar dahi be-tekrar intihâb olunabilmesi câiz olmak şartıyla beher sene nısf azâ hakkında yeniden emr-i intihâb icrâ olunacakdır. Fakat meclis-i umûmî azâsı sene-i sâbıkada olanlar be-tekrâr intihâb olunabilmek şartıyla beher sene cümlesi yeniden intihâb olunacakdır. Onuncu ve on birinci ve on ikinci maddelerde muharrer olduğu üzre merkez-i vilâyetde umûr-ı ecnebiye ve ziraat ve nâfia için birer müdür tayini mukarrer bulunduğu hâlde husûl-i mazbutiyet-i idâre maksadına mebnî Umûr-ı Ecnebiye Müdürlüğü'nün vazifesi vali muâviniyetine ilâve-i memuriyet olunmuş ve Ziraat ve Nâfia Müdürlükleri vezâifi dahi birleşdirilmiş olmağla muâvin bulunan zât umûr-ı ecnebiyeden mes'ûl olacak ve ziraat ve nâfiaya müte'allik işler dahi memur-ı mahsûsunun nezâreti altında bulunacakdır.[12]

11 Müfettiş-i Hükkâmlık mülgâdır.
12 Muâvinlik dahi mülgâdır.

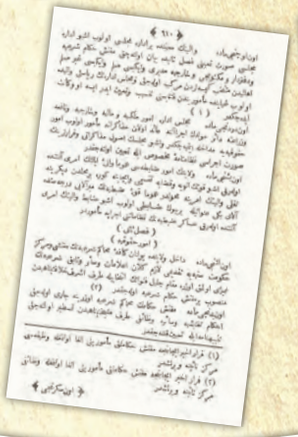

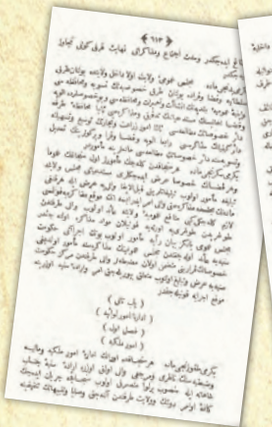

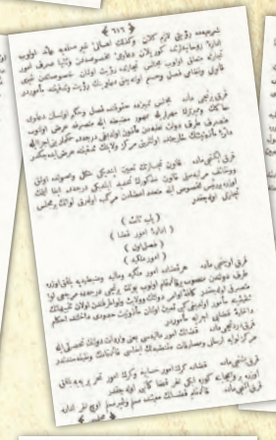

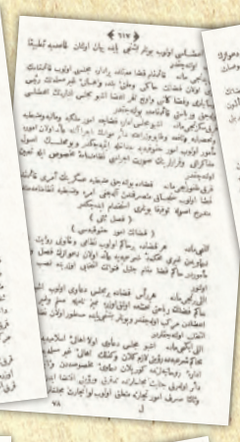

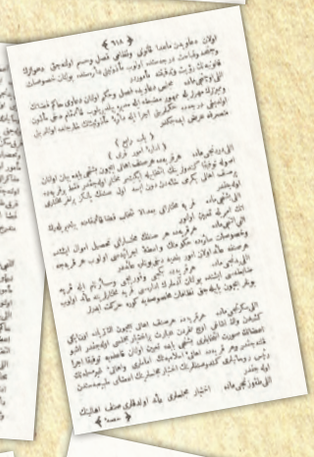

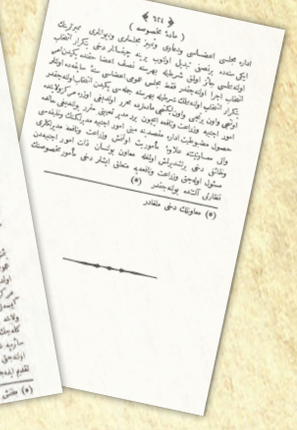

BOA, A.DVN.MKL, 8-1

GALATA TÜNEL ŞARTNÂMESİ

7 Kasım 1869

Birinci Madde- Mösyö Gavund taraf-ı devletden iâne-i nakdiye veyahud te'min-i temettu' akçesi verilmeksizin zarar ve hasarı kendisine aid olmak üzere Galata'dan Beyoğlu'na kadar tahte'l-arz tünel vasıtasıyla bir demiryolunu işbu imtiyâz hakkında şeref-sünûh buyurulacak irâde-i seniyye tarihinden itibaren otuz mâh zarfında kâmilen inşa ve itmâm ile bunu müddet-i mezbûrenin inkızâsında tamamen işletdirilecek bir hâle getireceğini taahhüd eder.

İkinci Madde- Galata cihetinde olacak mevkıf Galata Caddesi'nin veyahud Yeni Cami Sokağı'nın sol tarafında ve Perşembepazarı Caddesiyle Galata Gümrüğü beyninde vâki mesafenin bir mahallinde te'sis ve inşa kılınacakdır. Mezkûr mevkıf için mesafe-i mezbûre dahilinde ittihâzı lâzım gelen mevki sahib-i imtiyâz tarafından bi't-tayin saltanat-ı seniyyenin kabul ve tasdikine arz ve talik olunacak ve Beyoğlu mevkıfı dahi Beyoğlu Caddesi'nin sol tarafında vâki Kule Kapısı Karakolhanesi civarında olacakdır.

Üçüncü Madde- Sahib-i imtiyâz imtiyâznâme hakkında irâde-i şahane şeref-sünuhu tarihinden itibaren üç mâh müddet zarfında madde-i sâbıka ahkâm-ı mündericesine tevfîken iki binde bir mikyâsında olmak üzere demiryolun kat'î güzergâh haritasını takdim edecek ve işbu haritada mevkıfların mevki ve resmini işaret eyleyecekdir. Ve bu haritaya demiryolun hatt-ı mütevassıtı üzerine tanzim kılınmış bir kıt'a makta'-i tûlânî haritası ile demir hatların ve emniyet ve cer ve tahrik âletlerinin mükemmel resimleri ve arabaların cer ve tevkifi hususunda sahib-i imtiyâz tarafından ittihâz olunacak vesâit ile inşaâtın tarifâtını hâvî bir kıt'a lâyiha rabt edilecek ve sahib-i imtiyâz inşaâta müte'allik olarak ittihâzını münasib göreceği tadilâtı arz ve teklif etmeğe me'zûn olup ancak işbu tadilât taraf-ı devletden bir suret-i sarîhada kabul buyurulur ise icra olunacakdır.

Dördüncü Madde- Demiryolu çift hatdan ibaret olup mecmû'-ı ittisâ'ı yedi metre yetmiş santimetre olacakdır. Ve her bir hattın demir çubuklarının kenarları arasında olan arzı bir metre ve kırk dört santimetreden bir metre kırk beş santimetre kadar ve iki hat arasında kalacak mesafe her bir hattın demir çubuklarının dış yüzlerinden lede'l-mesâha lâ-ekal bir metre ve otuz dokuz santimetre bulunacakdır. Tarafeyn satıhlarının yani kenarda bulunacak demir çubukların dış yüzleri ile tünelin taban duvarları arasında olacak mesafe lâ-ekal bir metre ve beş yüz seksen beş milimetre bulunacak ve yolun taban duvarlarının demir çubukların sathından itibaren mikdar-ı irtifâ'ları seksen sekiz santimetre olacakdır. Tünelin kemeri tam daire olup üç metre seksen beş santimetre nısf kutrunda bulunacakdır. Açılacak tünelden çıkacak toprağın nakl ve def'i hususunda sahib-i imtiyâzın liman nizâmâtına ve Şehremaneti'nin evâmirine tâbi olması meşrûtdur.

Beşinci Madde- Demiryolu bir uçdan diğer uca kadar bir hat üzere olarak bir veyahud birkaç yokuşları olup bu yokuşların en ziyadesi metre başına on altı santimetreden ziyade dik olmayacakdır. Sahib-i imtiyâz işbu maddenin ve gerek madde-i sabıkanın ahkâm-ı mündericesince inşaâta müte'allik olarak icrası bi't-tecrübe münasib görüleceği tadilâtı arz ve teklife me'zûn olacak ve ancak işbu tadilât taraf-ı devletden bir suret-i sarîhada kabul ve tasdik buyurulur ise icra olunacakdır.

Altıncı Madde- İşbu demiryolu bi'l-cümle sokakların altından geçileceği gibi emlâk iştirasına ve güzergâhda bulunacak ashâb-ı emlâk veyahud tüccarın iddialarına mahal bırakmamak üzere kâmilen tahte'l-arz inşa kılınacakdır.

Yedinci Madde- Emlâk ve arazinin muvakkaten isti'mâli sahiblerinin rızasına menût olup bundan dolayı lâzım gelen ücret ve tazminât sahib-i imtiyâz tarafından te'diye olunacakdır.

Sekizinci Madde- Sahib-i imtiyâz tünel ve yol ve mevkıf ve sairenin inşa ve imalinde bu misillü inşaâtda müsta'mel olan edevât ve levâzımâtın a'lâ cinsinden kullanacakdır ve tünelin başları ve zâviyeleri ve pây-bendleri ile duvarların sath-ı fevkânîleri som taşdan yapılmak lâzım gelecektir. Ve demir çubuklar ile ve demiryolun sair eczâ-yı müteşekkilesi a'lâ cinsinden olup husûl-i maksada elverişli suretde bulunacak ve demir çubuklar taban ağacı üzerine vaz ve temdîd olunup bunların sikleti beher metrede yirmi kilogramdan dûn olmayacakdır.

Dokuzuncu Madde- Tahte'l-arz inşa olunacak gümrük medhal ve mahrecinde mevkıflar ve demiryol için elzem olan kâffe-i arazi sahib-i imtiyâz tarafından kıymetleri bi't-te'diye iştirâ olunacak ve arazi iştirâsında arazi ashâbının hüsn-i rızaları tahsil olunamaz ise arazi-i mezbûre menâfi'-i umumiye için alınan emlâk ve arazi hakkında olan kanuna ittibâ'an iştirâ olunup emlâk-ı mezbûrenin tahmin-i kıymetlerine sudûr-ı fermân-ı âlîden altı mâh mukaddemki mikdar-ı irâdı esas ittihâz edilecekdir. Arazinin ber-vech-i bala altı mâh mukaddemki kıymet-i hakikiyyesi muhamminler vâsıtasıyla ve Altıncı Daire-i Belediye'nin kıymet-i emlâk defterine müracaatla tayin olundukdan sonra sahib-i imtiyâz emlâkın kıymet-i muhammenesine yüzde yirmi zam ile sahiblerine i'tâ edecek ve ancak her hâlde emlâkın kıymet-i hakikiyesinin ber-vech-i sâbık vuku bulan tahmîni tahkik ve isbat için gerek ashâb-ı emlâk ve gerek sahib-i imtiyâz Şûrâ-yı Devlet'e müracaat salâhiyetini haiz olacakdır.

Onuncu Madde- Sahib-i imtiyâz intihâb eylediği vesâit ve kesân ma‘rifetiyle icra-yı ameliyât etdiği esnada hükûmetin taht-ı teftiş ve nezaretinde bulunacak ve işbu nezaretden maksad dahi sahib-i imtiyâzın şartnâmede münderic ahkâm ve şerâitden inhirâfını men etmekden ibaret olacakdır.

On Birinci Madde- İmalât hitâm-pezîr oldukda Hükûmet-i Seniyye canibinden tayin buyurulacak bir komisyon ma‘rifetiyle yolun küşadına ibtidâr olunacakdır. Mezkûr komisyon araba ve vagonların suret-i cer ve tevkifini ve bunların hâvî olacakları tevkif âletlerini tecrübe ve muayene edecekdir. Demiryolu imalâtının lede't-teftiş kabulüne ve mezkûr tecrübenin icrasına dair komisyon tarafından tanzim kılınacak mazbata taraf-ı devletden kabul ve tasvîb olunmadıkça ma‘mûlün bih tutulmayacaktır. İşbu mazbata kabul ve tasvîb buyurulduktan sonra sahib-i imtiyâz demiryolunu küşâd ile âtîde münderic ücûrât-ı nakliyyeyi ahz edebilecek ve hükûmet her ne vakit tensîb buyurur ise masârıf-ı vâkı‘ası sahib-i imtiyaza aid olmak üzere sâlifü'z-zikir tecrübeleri tekrar etdirecekdir.

On İkinci Madde- Sahib-i imtiyâz inşaâtın itmâmında masârıfı kendisi tarafından tesviye olunmak üzere demiryolun ve teferru‘âtının bir kıt‘a haritasını ve işbu şartnâmede münderic şerâit ve ahkâma tevfikan te’sis ve inşa kılınacak olan tünel ve mevkilerin bir kıt‘a tarifnâmesini tertib etdirecek ve işbu harita ile tarifnâme Nâfia Nezaret-i Celîlesi'ne i‘tâ ve teslim kılınacakdır.

On Üçüncü Madde- Daima demiryolu ile kâffe-i teferru‘âtı üzerinde sühûlet ve emniyetle devr ve hareket olunacak derece hüsn-i hâlde bulundurulacak ve bunların ahvâli senede bir ve lede'l-hâce veya hâdise vuku‘unda daha sık sık hükûmet tarafından tayin olunacak bir veyahud birkaç komiser ma‘rifetiyle muayene ve tahkik olunacakdır. Bunların gerek hâlde muhafazası ve gerek bir suret-i âdiye veya fevkalâdede icra-yı tamirâtı masârıfı sahib-i imtiyaza aid olacakdır. Sahib-i imtiyâz demiryolun ve teferru‘âtının hüsn-i muhafazası ve icra-yı tamirâtı hususunda Hükûmet-i Seniyye'nin taht-ı teftiş ve nezaretinde bulunacak ve demiryolu itmâm olunup da ale'd-devam hüsn-i hâlde bulundurulmadığı takdirde vuku bulacak masârıf sahib-i imtiyaza aid olmak üzere Hükûmet-i Seniyye tarafından iktizâsı icra kılınacakdır.

On Dördüncü Madde- İmalâtın muayene ve teftişi ve kabul ve tasdiki ve demiryolun işletdirilmesenin nezareti için lâzım gelen masârıf sahib-i imtiyaza aid olacak ve işbu masârıf gerek demiryolun inşa olunduğu ve gerek işletdirildiği vakit için senevî bin beş yüz franga kat‘ olunup tayin olunacak memurlara verilmek üzere işbu meblağ sahib-i imtiyâz tarafından Nâfia Nezaret-i Celîlesi veznesine teslim olunacakdır.

On Beşinci Madde- Mukâvelenâmenin imza olunduğu tarihden itibaren on mâha kadar sahib-i imtiyâz işbu teşebbüsün ikmâline muktezî esbâbı tedarik eylediğini isbat eylemediği bir imalâta bir suret-i sahîhada mübâşeret etmediği hâlde kendisine hiçbir tenbih ve te’kîd icra olunmaksızın imtiyâz fesh olunarak hukukundan sâkıt olacakdır ve bu hâlde kefalet akçesi namıyla mevdû‘ olan akçe devletin malı olup hazine-mânde edilecekdir.

On Altıncı Madde- Sahib-i imtiyâz icrasını müteahhid olduğeu imalatı şertnâmenin birinci bendinde muayyen olan müddet zarfında tamamen icra ve ikmal etmediği hâlde her kaç gün te’ehhur vuku bulur ise beher günü için yüz frank ceza-yı nakdî alınacak değerinin bir seneye bâliğ olur ise imtiyâz fesh olunarak sahibi hukukundan sâkıt olacakdır. Ve bu hâlde iştirâ olunan arazi ve imalât ve cem‘ ve tedarik olunan edevât ve levâzımât mevki‘-i müzayedeye konularak kimin üzerinde takarrur eder ise onun ma‘rifetiyle imalâtın işbu şartnamenin ahkâmına tevfîkan devam ve itmâmına ibtidâr olunacakdır. Sahib-i imtiyâz dahi bi'l-müzâyede takarrur edecek bedeli ahz ve istîfâ edecekdir. İşbu müzâyede üç mâh mümted olup bir netice hâsıl olmadığı takdirde birinci müzâyede müddetinin inkızâsı tarihinden itibaren iki ay sonra bir kere daha müzâyed olunacak ve bu müzâyede beş mâh mümted olup bundan dahi bir netice hâsıl olmaz ise hasib-i imtiyâz imtiyâzdan kat‘iyyen mahrum ve işbu tarikin inşa kılınmış olan kıt‘aları ile ona müteferri‘ olan emlâk ve arazi meccanen ve derhal devletin malı olacakdır.

On Yedinci Madde- Demiryolun işletdirilmesi tatil olunduğu takdirde zarar ve haşarı sahib-i imtiyaza aid olmak üzere yolun muvakkaten işletdirilmesini te’min için hükûmet canibinden tedâbîr-i lâzımeye teşebbüs olunacak ve bu vechile yolun muvakkaten işletdirilmesine bed’ olunduğu tarihden itibaren üç maha kadar sahib-i imtiyâz yolu işletdirmeğe muktedir olduğu bir suret-i kaviyyede isbat etmediği ve yolu işletmeğe başlamayacağı hâlde imtiyâzdan sâkıt olacak ve on altıncı maddede beyân olunduğu vechile demiryolu iki? defa mevki‘-i müzayedeye konulup bir netice hâsıl olmadığı hâlde devletin malı olacakdır.

On Sekizinci Madde- İmalât ve inşaâtın te’ehhuru veyahud tatili ve demiryolun işletmesinin inkıtâ‘ı suret-i meşrû‘ada tahakkuk eden bir sebeb-i mücerredden neşet etdiği hâlde on beşinci ve on altıncı maddelerin ahkâm-i mündericesi bu misillü hâlât hakkında mer‘iyyü'l-icra olmayacakdır.

On Dokuzuncu Madde- demiryolun inzibâtı ve kendisinin ve teferruatının hüsn-i hâlde muhafazası hususlarını te’min için devletçe ittihâzı lâzım gelen tedâbîr ve teşebbüsât sahib-i imtiyâzın re’yi bi'l-istifhâm yapılacak nizamnâmelerde tayin kılınacak ve bu tedâbîr ve teşebbüsâtın mûcib olacağı masârıf sahib-i imtiyaza aid olacakdır.

Yirminci Madde- Sahib-i imtiyâz demiryolun umûr ve hususâtı işletdirilmesi için tanzim edeceği her türlü nizâmâtı Hükûmet-i Seniyye'nin nazar-ı kabul ve tasdikine arz ve talik edecekdir.

Yirmi Birinci Madde- Demiryolun arabalarını tahrik edecek makineler en a‘lâ nev‘ ve cinsden imal olunup bunların suret-i isti‘mâli ve ez-cümle dumanın izâlesi için kompo…. vaz‘ı ve sair tedâbîrin ittihâzı hakkında taraf-ı devletden dermiyân olunan kâffe-i şerâite sahib-i imtiyâz tevfîk hareket edecek

ve iki takım kamine ve kazgan olup bunlardan birinin tamiri hâlinde demiryolun ale'd-devam işletmesine halel gelmemek üzere diğer takım isti‘mâl olunacak ve yolcu arabaları a‘lâ ve yaylı olacakdır. Kadın ve erkek yolcular için ayrı ayrı mevkiler olacak ve bir araba içinde kadın ve erkeğe mahsus iki türlü mevki olabilecekdir. Demiryolun arabaları yolcu nakline mahsus arabalar hakkında tertib olunmuş ve ileride tertib olunacak şerâiti cami olup sath-ı mâilden mevkilerin ufkuna müvâzî olan kıt‘alarına ve kezâlik mevkıfların sutûh-ı müsteviyelerinden sath-ı mâile mürurunda yolculara bir gûne rahatsızlığı mûcib olmaya[cak] suretde tertib ve tanzim kılınacakdır. Demiryolu kısa olduğu cihetle sahib-i imtiyâz tarafından arabaların ikinci sanıf mevkilerinde ayakda duracak yolcular için bazı mevaki tahsis olunabilecektir. Demiryolun vagon ve arabaları ona göre tertib ve eşya ve hayvanât nakline mahsus arabalar güzelce ve metânetlice olarak inşa olunacak ve demiryol arabalarının cerrine mahsus demir halat kazâen münkesir oldukda her arabanın başlı başına tevakkufu için tevkife mahsus fren tabir olunan bir âlet-i mahsusası olacak ve bu âlet dahi Fransa'da vâki Kurdaros nam yolda müsta‘mel olup nümûnesi Nâfia Nezaret-i Celîlesi Dairesi'nde mahfûz bulunan âlet cinsinden bulunacakdır. Demiryolun işlemeğe başlaması için lâzım olan makineler ile edevât-ı müteharrikenin kâffesi gümrük resminden muaf tutulacakdır.

Yirmi İkinci Madde- İşbu şartnâme ahkâmına tevfîkan ve bunun şerâit-i mündericesini tamamen ifa etmek kayd-ı sarihiyle deruhde etdiği imâlât ve masârıfât için sahib-i imtiyaza mükâfât olmak üzere işbu imtiyaznâmenin mevzû‘u olan imalâtın itmâmı için tayin olunan tarihden itibaren kırk iki sene müddet zarfında ber-vech-i âtî yolcu ve eşya nakli için ücret alınması zımnında cânib-i Saltanat-ı Seniyye'den sahib-i imtiyaza me’zûniyet i‘tâ olunmuşdur. Evzân on kıyye veyahud onun hâsıl-ı cüz’î nisbetinde hesab olunup mesela sıfırdan on kıyyeye kadar olan eşkâlden on kıyye itibarıyla ücret-i nakliyye alınacağı misillü on kıyyeden yirmi kıyyeyi kadar olan eşya dahi yirmi kıyye itibar olunacakdır. Hükûmet-i Seniyye sahib-i imtiyâzın re’yini bi'l-istifhâm araba katarlarının mikdar-ı nihâye sür‘atlerini ve her bir katarın ne mikdar yolcu ve eşya arabasından ibaret olacağı ve lede'l-iktizâ beher arabanın mikdar-ı nihâye ağırlığını mahsus nizâmnâmelerle tahdid ve beyân edecekdir. Hükûmet-i Seniyye canibinden suret-i mahsusa ve muvakkatede i‘tâ olunacak bir ruhsatı haiz olmadığı halde sahib-i imtiyâz âdî araba katarlarında demiryol mevkıfına gelmiş olan yolcular için iki sınıf mevkiden iktizâ edecek kadar yer tedârüküne mecbur olacakdır. Bir araba katarında hem yolcuya mahsus ve hem eşya için araba olabilecekdir. Ücret-i nakliyenin nihayet derecesi bakır akçe hesabıyla ber-vech-i âtî tayin kılınmışdır. Şöyle ki beş yaşından yukarı olan yolculardan birinci sanıf için iki ve ikinci sınıf için bir guruş ücret-i nakliyye alınacaktır. Beş yaşında aşağı olup yanında bulunan âdemin dizinde veyahud kucağında giden çocukdan ücret alınmayacak ve Zâbitândan mâadâ elbise-i resmiyyeyi lâbis asâkirden nısf ücret alınacaktır. On kıyyeye kadar olan eşyadan yirmi para ve on kıyyeden yirmi kıyyeye kadar olan eşyadan kırk para ve yirmi kıyyeden otuz kıyyeye kadar olan eşyadan altmış para ve bundan ziyade eşyanın beher on kıyye ziyadesi için on para ücret alınacaktır. İnek ve öküz ve boğa ve ester ve âdî bârgir ve koşum bârgirleri için üç guruş ve dana ve keçi ve koyun misillü hayvandan iki guruş ve arabasıyla beraber bir re’s bârgirden altı guruş ve hayvansız arabadan dört guruş ve eşya ile mahmul arabadan on guruş alınacaktır. Sahib-i imtiyâz zikrolunan tarife mûcebince ahz ve istihsâli lâzım gelen ücretleri taklîl etmek istediği hâlde tenzîl olunan ücûrât-ı nakliyye üç ayı geçmedikçe yeniden tezyîd olunamayacakdır.

Yirmi Dördüncü Madde- Tarifede muayyen ücûrât-ı nakliyye evvelâ bin altı yüz kıyyeden ziyade ve yek-pâre eşya ve sâniyyen bin metre müka‘ab cesâmetinde olup yüz altmış kıyye ağırlığında olmayan hubûbât hakkında cârî olmayıp gerek işbu istisnâât ve gerek taraifede muayyen olmayan hususât hakkında sahib-i imtiyâzın hükûmet tarafından kabul olunmuş olan ücûrât-ı nakliyeye nisbetle bir ücret ahz ve tahsiline hak ve salâhiyeti olacakdır.

Yirmi Beşinci Madde- Sahib-i imtiyâz ber-vech-i muharrer beyân olunan ücûrât-ı nakliyyeyi ahz ve tahsil ile işbu şartnâmede münderiç mevâdd-ı istisnâiyyeden başka yolcu ve hayvan ve hubûbât ve erzak ve emti‘ayı ve kendilerine tevdî‘ olunacak her türlü eşyayı daima kemâl-i dikkat ve sür‘atle nakl etmeği taahhüd eder. Hayvanât ve hubûbât ve erzak ve emti‘a ve eşya-yı saire deftere kaydları sırasıyla ve biri diğerine takdim olunmaksızın nakl olunacakdır. Tarifede mezkûr olmayan eşyanın ücûrâtıyla ale'dl-umum emti‘anın demiryola tahmili ve demiryoldan ihraçı ve mevkıflarda vâki anbar ve mağazalarda hıfzı gibi yine tarifede münderiç olmayan masârıf-ı müteferrika tarifesi her sene Saltanat-ı Seniyye'nin muvafakatine arz olunacakdır. Mürsil ve mürselün-ileyhler emti‘alarının emânetciliği istedikleri hâlde bizzat icra ve eşyayı arabalara vaz edecekler ve bununla beraber sahib-i imtiyâz işbu maddenin ahkâm-ı mündericesini onlar hakkında tamamen icraya mecbur olacakdır. Sahib-i imtiyâz emti‘a ve eşyanın nakli için bir veyahud birkaç mürsil ile mukâvele etdiği hâlde mukâveleyi mevki‘-i icraya koymazdan evvel keyfiyeti hükûmete ihbar edecek ve her kim ister ise bu mukâvele ahkâmından müstefîd olacakdır. Emti‘a ve eşyayı demiryola getirmek ve demiryoldan çıkan eşyayı dahi şehirde ashâbına tevdî‘ ve i‘tâ etmek üzere sahib-i imtiyâzın gerek bi'l-vasıta ve gerek doğrudan doğruya bazı tedâbîre teşebbüs etmesine müsaade olunmuşdur.

Yirmi Altıncı Madde- Demiryolun hesâbât ve sair hususâtının muayenesine memur olan komiser ve mühendis ve harîk vuku‘unda tulumba ve tulumbacılar ve sair harîk memurları meccâne nakl olunacakdır.

Yirmi Yedinci Madde- Saltanat-ı Seniyye bir telgraf hattının vaz ve temdidi için yolların iki tarafına iktizâ eden bi'l-cümle inşaâtı icra ile âlât ve edevât-ı lâzımeyi vaz etmek ve demiryolun umuruna sekte getirmeksizin telgraf hattının

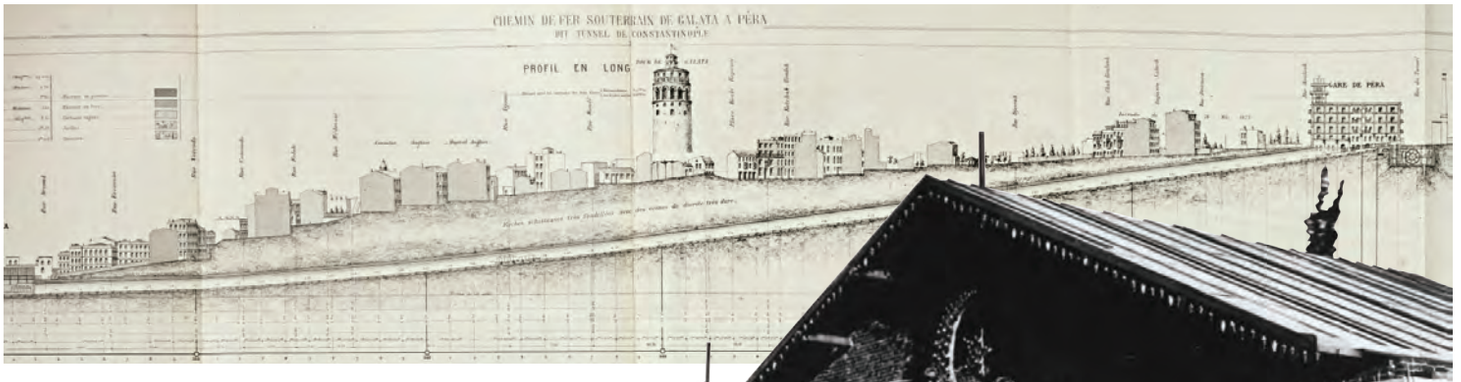
intizam-ı cereyânını te'min için icab eden tamirâtı icra ve her türlü tedâbîri ittihâz eylemek hak ve salâhiyetini muhafaza buyurur.

Yirmi Sekizinci Madde- Saltanat-ı Seniyye imalâtın hitâm-pezîr olması için birinci maddede muayyen olan müddetden itibaren birinci on beş senenin inkızâsından sonra her vakit demiryolunu mübâya'a etmek hak ve salâhiyetini haiz olacakdır ve demiryolunun fiyat-ı mebî'asını tayin için kangi senede iştirâ olunacak ise ondan evvelki yedi sene zarfında vuku bulan sırf hâsılât hesab olunarak ekall-i hâsılât olan iki senenin temettu''âtı bundan lede't-tenzîl kusur beş senenin mikdar-ı temettu''ât-ı mütevassıtası tayin olunacak ve elbette müddet-i imtiyaziyyeden mütebâkî senelerin beheri için sahib-i imtiyaza i'tâ kılınacak meblağ-ı mezkûr temettu'ât-ı mütevassıtadan ibaret olacak ve her bir hâlde mezkûr meblağın mikdarı esas ittihâz olunan yedi senenin son senesinin mikdar-ı temettu'âtından ekal olmayacakdır. Sahib-i imtiyâz demiryolun mübâya'ası tarihinden itibaren üç mâh zarfında âti'z-zikir madde hükmünce müddet-i imtiyaziyyenin inkızâsında ahz etmeğe hakkı olan mebâliği tahsil ve istîfâ edecekdir.

Yirmi Dokuzuncu Madde- İmtiyâz müddeti münkaziye oldukda Saltanat-ı Seniyye sahib-i imtiyâzın emlâk haritasında beyân olunan arazi ve inşaât üzerinde olan bi'l-cümle hukukunu yalnız şu müddetin inkızâsıyla haiz olacak ve demiryolu kâffe-i teferruât ve hâsılâtını derhal taht-ı tasarrufuna alacak ve sahib-i imtiyâz demiryolu ve onun müterekkib olduğu inşaât ile mevkıf ve tahmîl ve tenzîl mevkileri ve tahsildâr odası ve sâbit makine ve halat gibi teferruâtını ve ale'l-umum nakl-i eşkâle mahsus olmayan sair kâffe-i emvâl-i gayr-ı menkûleyi hüsn-i hâlde olarak teslim etmeğe mecburdur. Sahib-i imtiyâz demiryolu ile teferruatının hüsn-i hâlde teslimi için teşebbüât-ı lâzımeyi icra etmediği takdirde Saltanat-ı Seniyye müddet-i imtiyaziyyenin son beş senesinde hâsılât-ı vâkı'ayı … ile demiryolu ve teferruatının hüsn-i hâle konulmasına sarf edebilecekdir. Araba ve vagon ve yük arabası vâridât ve mahrûkât ve levâzımât-ı saire gibi emvâl-i menkûleye gelince sahib-i imtiyâz istediği hâlde Saltanat-ı Seniyye bunların muhamminlerin tahminleri üzerine alacağı misillü Saltanat-ı Seniyye dahi arzu buyurduğu hâlde sahib-i imtiyâz muhamminlerin takdir ve tahminleri üzerine bunları terk etmeğe mecburdur. Fakat Saltanat-ı Seniyye müddet-i imtiyâziyyenin inkızâsında yalnız altı mâh için lâzım olacak levâzımâtı ahz ve kabul etmeğe mecbur olup müddet-i imtiyâziyyenin hitâmında Saltanat-ı Seniyye bu demiryolu kendi hesabına loarak işletmeyip iltizâm suretiyle işletmek murad buyurur ise şerâit-i mütesâviyede hakk-ı rüchân imtiyâzı hitâm bulan sahib-i imtiyâzın olacakdır.

Otuzuncu Madde- Beyoğlu ile Galata arasında bir güne yol veyahud şose inşası için ruhsat verildiği takdirde sahib-i imtiyâzın ol bâbda tazminât iddiasına hakkı olamayacak ve ancak mezkûr demiryolun hatt-ı mütevassıtından itibaren ikişer kilometre mesafe dahilinde veyahud İstanbul'da bir türlü sâbit makine ile icra olunar bu nev' demiryolu inşasına ruhsat veyahud imtiyâz i'tâ buyurulduğu hâlde sahib-i imtiyâz ol bâbda şerâit-i mütesâviye ile hakk-ı rüçhana mâlik olacakdır.

Otuz Birinci Madde- Sahib-i imtiyâz mukâvelenâme imza olunmazdan evvel kefalet akçesi olmak üzere hazine-i celîleye nakden bin beş yüz Osmanlı lirası veyahud teslim gününün

piyasası fiyatıyla bu kıymetde eshâm-ı umumiye teslim edip eshâm-ı mezbûrenin fâizi kendilerine raci olacak ve bu akçe veya eshâm yalnız imalâtın hitâmında sahib-i imtiyaza iade olunacakdır. Ve keşfiyât harita ve lâyihalır dahi işbu imtiyâz hakkında irâde-i seniyye-i padişahî şeref-sudûrundan sonra devletin malı olacakdır. On beşinci maddede beyân olunduğu üzere imtiyâz fesh olundukda kefalet akçesi bi't-tab‘ devletin malı olacakdır.

Otuz İkinci Madde- Sahib-i imtiyâz hâsılât-ı sâfiyesinden yüzde bir buçuğunu Hükûmet-i Seniyye'ye i‘tâ edecek ve demiryolun müteferri‘âtdan olan ebniye ve mağazalar için sair ashâb-ı emlâkın verdikleri ve verecekleri gibi vergi vermeğe mecbur olacakdır.

Otuz Üçüncü Madde- Sahib-i imtiyâz Galata'yı veyahud Beyoğlu'nu ikametgâh ittihâz edecekdir. Mûmâ-ileyh mevcud ve ileride vaz kılınacak olan kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye'ye tâbi olup fakat an-asl ecnebi olup da bu demiryolda müstahdem bulunanlar uhûd-ı mer‘iyye hükmünce mensub oldukları devletin zîr-i himâyesinde kalacaklardır.

Otuz Dördüncü Madde- İşbu şartnamenin ahkâm ve şerâit-i mündericesinden veyahud ma‘ânîsinden dolayı sahib-i imtiyâz ile hükûmet beyninde bir gûne münâza‘a tekevvün eder ise keyfiyet Şûrâ-yı Devlet'de muhakeme ve fasl olunacakdır.

Fî 2 Şaban sene 1286 ve fî 25 Teşrîn-i Sânî sene [1]285 [6 Kasım 1869]

[mühür]

Davud

Saltanat-ı Seniyye ile Mösyö Gavand beyninde akd olunan mukâvelenâmedir

Birinci Madde- Taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den tanzim olunan şartnamenin ahkâm ve şerâitine tevfikan Galata'dan Beyoğlu'na tahte'l-arz bir demiryolu inşası için Mösyö Gavand'a imtiyâz i‘tâ kılınmışdır.

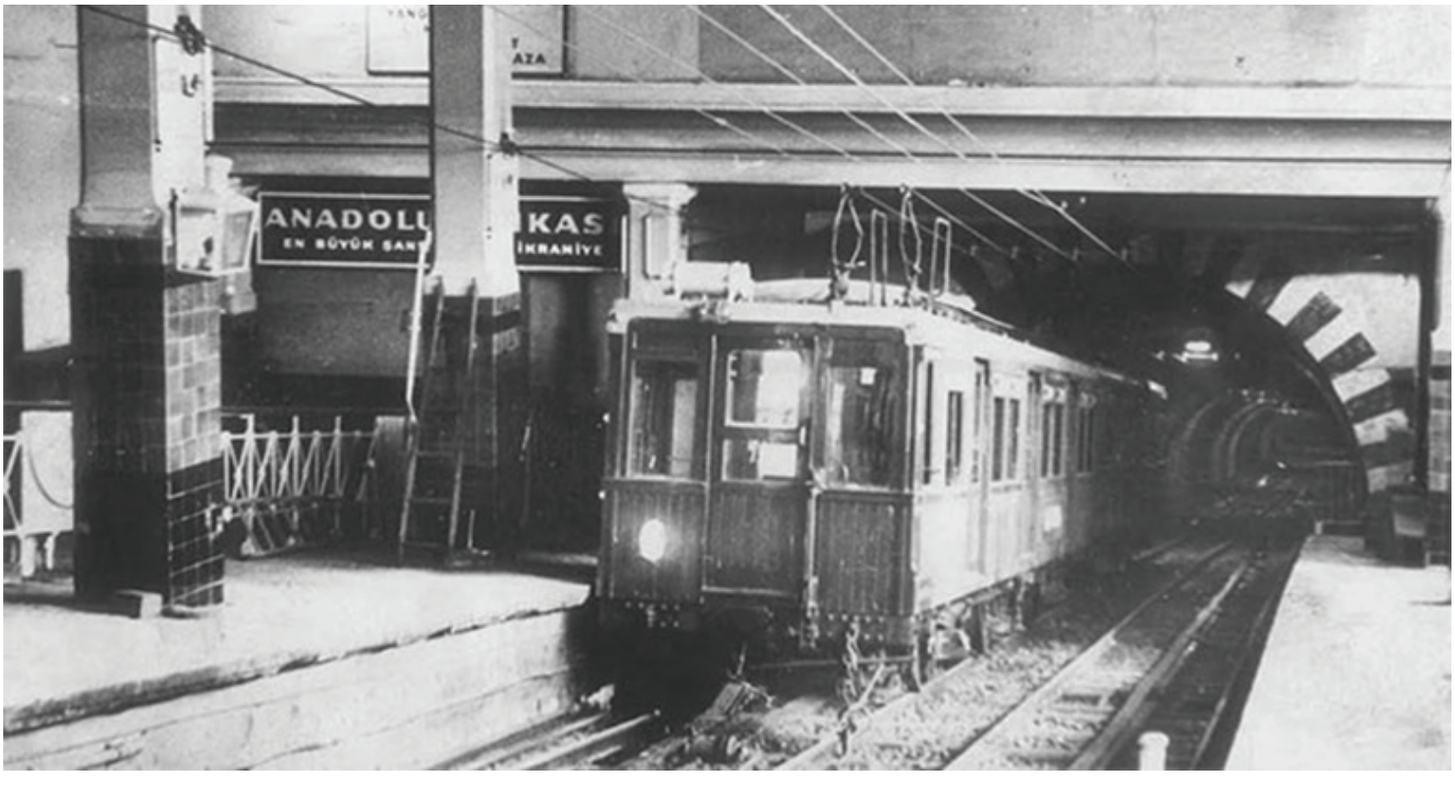
İkinci Madde- Mösyö Gavand taraf-ı Devlet-i Aliyye'den iâne-i nakdiyye veyahud te’min-i temettu‘ akçesi verilmeksizin zarar ve hasarı kendisine aid olmak üzere işbu mukâvelenâmenin mevzû‘u olan demiryolunu inşa etmeği ve bunun inşası ve işletdirilmesi hususunda tanzim olunan şartnâme ahkâm ve şerâitine mütâbaat eylemeği taahhüd eder.

Üçüncü Madde- Sahib-i imtiyâz işbu teşebbüsün husûlü zımnında iktizâ eden sermâyeyi tedarik için lâzım gelen tedâbîr-i mâliyyeyi ittihâz etmekde muhtâr olup fakat şirket hey’etden teşekkül etmedikçe ve bir şirketin .. dahiliyesi cânib-i devletden kabul ve tasvîb buyurulmadıkça hisse senedâtı ihrac edemeyecek ve her hisse senedâtı ihracında tebaa-i Devlet-i Aliyye'den buna tâlib olanların senedât-ı mezkûrenin beşde ikisine hakk-ı rüchâniyetleri olacakdır.

Fî 2 Şaban sene 1286

[mühür]

Davud

BOA, A.DVN.MKL, 9-12

1871 TARİHLİ İDÂRE-İ UMÛMİYE-İ VİLÂYÂT NİZÂMNÂMESİ. 22 Ocak 1871

İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Nizâmnâmesidir

Mukaddime

Vilâyâtın teşkîlât-ı esâsiyesi bin iki yüz seksen bir senesi şehr-i Cumâdelâhiresinin yedisi tarihiyle muvarrahan ilân kılınan nizâmnâme ile tayin kılınmış ve mahâkim-i nizâmiye için nizâmnâme-i mahsûsu vaz‘ ve te’sîs edilmiş olduğundan işbu nizâmnâme idâre-i mahâkimden bahs etmeyüp yalnız memurîn-i icrâ’iye ve mecâlis-i idâre ve belediyenin ve nevâhî idârelerinin vezâifini tayin eder.

Bâb-ı Evvel

Vilâyetlerin Aksâm-ı İdâresi Beyânındadır

Birinci madde: Vilâyetler livâlara ve livâlar kazâlara ve kazâlar nevâhîye ve nâhiyeler karyelere münkasim olup idâre-i umûmiyesinin reisi ve merci‘i vâli-i vilâyetdir.

İkinci madde: Her şube-i idârede bulunan memur vazife-i memuriyetince birinci derecede mâ-fevkindeki memur nezdinde mes’ûl olup her memura derece-i ibtidâiyede râci‘ olan mes’ûliyet dahi müteselsilen vâli-i vilâyete kadar müntehî olur.

Üçüncü madde: Vilâyetin şu‘abât-ı idâresini terkîb eden hey’et-i memurîn-i icrâ’iye muâvin ve defterdâr ve mektubcu ve umûr-ı ecnebiye ve ticâret ve ziraat ve maârif müdürleri ve tarîk emînleri ile defter-i hâkânî ve emlâk ve nüfus ve evkâf idârelerinin reisleri ve alaybeyinden mürekkebdir.

Livâ idâresinin reisi ve mes’ûlü mutasarrıf olup hey’et-i memurîn-i icrâ’iyesi muhâsebeci ve tahrirât müdürü ve defter-i hâkânî memurundan ve livâ hey’et-i zâbıtasının âmirinden ibâretdir.

Kazâ idâresinin reisi ve mes’ûlü kaymakam olup hey’et-i memurîn-i icrâ’iyesi kazâ kâtibleriyle defter-i hâkânî ve emlâk ve nüfus ketebesinden ve kazâ hey’et-i zabtiyesinin âmirinden ibâretdir.

Nâhiye idâresinin reisi ve mes’ûlü müdür olup idâre-i zâbıtası nâhiyenin hey’et-i zâbıtasına muhavveldir.

Karye idâresinin memuru muhtarlar olup umûr-ı hükûmet ve zâbıtanın reisi ve mes’ûlü zâbıta memurudur.

Bâb-ı Sânî

Merkez-i Vilâyetde Bulunan Hey’et-i Hükûmet-i İcrâiyenin Vezâif-i Memuresi Beyânındadır

Fasl-ı Evvel

Valilerin Vezâifi Beyânındadır

Dördüncü madde: Valinin vezâifi umûr-ı mülkiye ve mâliye ve maârif ve nâfia ve zabtiye ile umûr-ı cezâ’iye ve hukûkiyenin icrââtından ibâret olmak üzre aksâm-ı muhtelife-i asliyeye münkasimdir. Valinin gıyâbında vali muâvini ve vali muâvini mevcud değilse memurîn-i merkeziye-i vilâyetden valinin münâsib göreceği zât vilâyete vekâlet eder.

Kısm-ı Evvel

Valilerin Umûr-ı Mülkiyede Olan Vezâifi

Beşinci madde: Vali evvelen, kavânîn ve nizâmât-ı müessesenin icrââtına nezâret; sâniyen, bir kânûn ve nizâm-ı hususî ile veya merkez-i devletin emir ve kararnâmesiyle mukarrer olan mevâddı icrâ; sâlisen, birinci derecede mutasarrıflar ile memurîn-i merkeziye-i vilayetin ve ikinci derecede anlar vâsıtasıyla bi'l-cümle idâre şubeleri memurlarının derece-i hareket ve muâmelelerini teftiş ederek idârece muzırr olacak hata’iyyât veya nakâyise muttali‘ olduğu ve bu misillü ahvâl fâillerinin memuriyetlerinden teb‘îdini müstelzim bulunduğu hâlde memur-ı muhtînin azli tedâbîrini ittihâz; râbi‘an, memur-ı ma‘zûlün sebeb-i azli bir cinâyet veya cünhaya mebnî ise Memurîn Muhâkemesi Nizâmnâmesi'ne tatbîkan kendüsinin taht-ı muhâkemeye alınması hakkında emr i‘tâ; hâmisen, inde't-teftiş müşâhede edeceği hata veya noksan fâilinin azlini mûcib derecede değil ise vâki‘ olan hata veya noksanı idâre-i dâhiliyesinde tashîh ve idâre-i hâriciyesinde tashîhini mutasarrıflara havâle eyler ve memurîn-i mülkiyeden intihâb ve nasbları vilâyâta muhavvel olanları nizâmnâme-i mahsûsuna tevfîkan intihâb eder ve mecâlis-i nevâhînin zaman-ı ictimâ‘larını tayin ile bunların kararlarından livâ mutasarrıfları vâsıtasıyla kendüsünden istîzân olunan mevâddan nizâmât-ı umûmiye ile vilâyâtın kuvve-i icrâ’iyesine mu‘allak olanlara me’zûniyet i‘tâ edüp Bâbıâlî'den muhtâc-ı istîzân olan mevâdda alacağı ruhsata göre teblîğât-ı lâzimeyi icrâ eyler.

Altıncı madde: Vali vezâif-i mukarrere-i mülkiyesi hâricinde zuhûr edüp idâre-i mülkiyeye ta‘alluk eden mevâddan icrâsı Bâbıâlî'nin inzimâm-ı emrine muhtâc olanları esbâb-ı mûcibe ve suver-i icrâ’iyesini mutazammın mütâlaanâmeler ile beraber arz ve hususât-ı âdiyeden ma‘dûd bulunanları doğrudan doğruya icrâ eder.

Yedinci madde: Valiler dâire-i vilâyeti müddet-i teftişin her defası nihâyet üç ayı tecâvüz etmemek üzre senede bir veya iki defa devr ve teftiş ederler. Şu kadar ki, vekâyi‘-i mühimme ilcâsıyla sûret-i fevkalâdede bir teftişe lüzum göründüğü hâlde bu madde müddet kaydından müstesnâ olup fakat böyle bir halin vukû‘unda derece-i lüzum ve ehemmiyeti icrâsı akîbinde Bâbıâlî'ye ihbâr olunur.

Kısm-ı Sânî

Valilerin Umûr-ı Maliyede Vezâifi

Sekizinci madde: Evvelen, vilâyetin kâffe-i vâridât ve tekâlîfinin tahsilâtına; sâniyen, emvâl-i müstahsalenin idâre-i umûmiyesine; sâlisen, bunlardan neşet edecek kâffe-i münâza‘ât ve ihtilâfâta; râbi‘an, umûr-ı tahsiliye memurlarının harekât ve muâmelât-ı umûmiyesine vali tarafından nezâret olunur.

Dokuzuncu madde: Vilâyetin idâre-i mâliye ve tahsiliyesi ve hey’et-i tahsiliyenin tertîb ve istihdâmı nizâmât-ı mahsûsasına tâbi‘ olup taksim-i tekâlîfde zuhûr edecek münâza‘ât ve ihtilâfât ve müsted‘ayâtın aksâm-ı umûmiyesinde meclis-i umûmî-i vilâyetin ve aksâm-ı hususiyesinde mecâlis-i idârenin fasl-ı mahsûsunda tayin olunan kavâide tatbîkan tahkîkât ve ârâsı istihsâl olundukdan sonra tahkîkât-ı vâkı‘anın neticesi bilâ-vâsıta veya bi'l-vâsıta istîfâ olunan tekâlîfin nisbet-i umûmiyesine halel gelmeyecek sûretde ta‘dîlini müstelzim olur ise doğrudan doğruya vali tarafından icrâ kılındıkdan sonra suver-i icrâ’iye Maliye Nezâreti'ne teblîğ edilir. Nisbet-i umûmiyesinin tağyîrine karar verilecek her nev‘ tekâlîfin tağyîr-i nisbeti ve bi'l-vâsıta ve bilâ-vâsıta tahsil olunan vâridâtdan cüz’î ve küllî bir meblağın terk veya afvı lâzım geldiğinde icrâsı her hâlde taraf-ı devletden istîzâna mu‘allakdır.

Onuncu madde: Umûr-ı idâre ve ihtiyâcât-ı umûmiye-i vilâyet için her vilâyetin bütçesinde mahsûs ve mu‘ayyen olan mebâliğin hâricinde cüz’î ve küllî bir masrafa lüzum göründükde evvel emirde esbâbının beyânıyla bu tarafdan istîzân olunacak ve me’zûniyet-i resmiye verilmedikce bir akçe sarf olunmayacakdır.

Kısm-ı Sâlis

Valilerin Umûr-ı Maârif ve Mevâdd-ı Nâfiada Vezâifi

On birinci madde: Nizâmât-ı mahsûsası mûcibince dâhil-i vilâyetde talim ve terbiye-i umûmiyenin ve ticâret ve ziraat ve sanâyi‘in istihsâl-i esbâb-ı terakkîsi ve turuk-ı umûmiyenin inşâ ve tamiri ve mevâki‘-i sâhiliyede liman ve rıhtımlar te’sîs ve tanzîmi ve cedveller küşâdı ve nehir ve göllerin tathîri ve sıhhat-i umûmiyenin hıfzı ve arazi-i mu‘attalanın imârı ve ahvâl-i memleketin istatistik kâidesi üzre tahkîk ve cem‘ ve tedvîni ve menâfi‘-i umûmiye ve itibâr ve iddihâr sandıkları ihdâsı ve hastahâneler ve şirketler ve fabrikalar küşâdı ve maden ve ormanların tevfîr-i menâfi‘ ve muhâfazası birinci derecede valilere muhavvel olup bu vezâifden her birinin îfâsı derece-i sâniyede müte‘allikun ileyhi olan dâire ve idârelere havâle olunur.

Kısm-ı Râbi‘

Valilerin Umûr-ı Zâbıtada Vezâifi

On ikinci madde: Kuvve-i zâbıtanın nizâm-ı mahsûs dâiresinde istihdâm ve idâresiyle turuk u meâbirin istihsâl-i emniyeti ve huzûr ve asayiş-i ahalinin vikâyesi ve ale'l-ıtlâk kavânîn ve nizâmât-ı müessesenin tayin eylediği ahvâlden dolayı devlet ve memleket ve şahıs aleyhinde hareket edenlerin istîsâli ve emniyet-i belediye ve umûmiye hakkında her dürlü teftişât ve tahkîkâtın icrâsı hususlarından vali mes’ûldür.

On üçüncü madde: Valilerin dâire-i vilâyetde devletin veya ahalinin hukûk ve emniyet ve menâfi‘ini dâhilen veya hâricen ihlâl edecek cüz’î ve küllî bir hareket zuhûrunda öyle bir vakanın menşe’ ve sûret-i vukû‘unu ve derece-i kuvvet ve şeklini derhal Bâbıâlî'ye arz ederek tedâbîr-i külliyede talimât-ı mukteziyeye muntazır olurlar. Şu kadar ki, mes’ûliyet-i asliye itibâriyle emniyet-i umûmiye ve hususiyeye müterettib olan kâffe-i tedâbîr-i muvakkatenin ittihâz ve icrâsına ve ol hâlde ale'l-acele lüzumu tahakkuk edecek masârıfın onuncu maddede münderic olunan takîdâtın hâricinde ve kendi mes’ûliyetleri tahtında olarak hemen îfâsına me’zûn olup fakat keyfiyeti bu tarafa derhal bildireceklerdir.

On dördüncü madde: Bir vilâyetin asayişi ihlâl edecek hâdisât ve harekâtda Asâkir-i Zabtiye'nin iktidârları dâiresinden hâric olan kuvve-i vâkı‘a için efrâd-ı nizâmiye istihdâmı taht-ı mecburiyetde göründüğü hâlde vali tarafından esbâb-ı mecbûriyetin beyânıyla Asâkir-i Nizâmiye'nin en büyük zâbitine bir sened-i resmî i‘tâ olundukdan sonra kuvve-i mukteziye-i askeriye sevk ve istihdâm kılınır.

Kısm-ı Hâmis

Valilerin Umûr-ı Cezâiye ve Hukûkiye İcrââtında Vezâifi

On beşinci madde: Asayiş-i umûmî veya hususîyi ihlâl eden eşhâs hakkında kânûnen hükme salâhiyeti olan mahkeme tarafından bir hükm-i kânûnî lâhık olup da mahâzîr-i mülkiye ve mahsûsadan fevkalâde bir hâl sebebiyle Bâbıâlî'den istîzâna ta‘lîkında mahzûr görünür ise ol hükmün valiler tarafından icrâsı câizdir. Fakat esbâb-ı mûcibesini derhal Bâbıâlî'ye arz etmek lâzımdır.

On altıncı madde: Merkez-i vilâyet mahâkiminin mevâdd-ı cezâ’iye ve hukûkiyeye dair verdikleri ilâmâtdan usûl-i muhâkemenin tayin eylediği kavâide göre Dersaadet'e mürâcaatı icab etmeyenleri valiler tarafından icrâ olunur.

Fasl-ı Sânî

Vâli Muâvinlerinin Vezâifi

On yedinci madde: Vilâyetin hükûmet-i icrâ’iye-i umûmiyesine muâvenet etmek vezâifi vali muâvinine âiddir. İşbu vezâif valinin Fasl-ı Evvel'de münderic vezâifinden tayin ve irâe edeceği her nev‘ hususâta muâvenet etmek ve devâir-i vilâyetden valiye gelecek muharrerâtın ve valinin me’zûn

edeceği sâir mekâtib ve evrâkın mütâlaası ve müte‘allik oldukları dâirelere havâlesi ile beraber havâle etdiği evrak hulâsalarını vilâyet evrak idâresi vâsıtasıyla valiye i‘tâ eylemek ve umûr-ı dâhiliye-i vilâyete âid evrak üzerine makâm-ı vilâyete terettüb eden re’y ve kararları tahrîr ve işâretle bunlardan lüzum gördüğü şeyleri bizzat valinin re’y ve işâretine arz ve ta‘lîk etmek maddeleridir. İşbu muâvinlik vezâifinin diğer bir memuriyet-i merkeziyeye tefvîz ve ilâve edilmesi dahi mücâzdır.

Fasl-ı Sâlis

Defterdârların Vezâifi

On sekizinci madde: Defterdârların vezâifi Umûr-ı Maliye-i Vilâyât Nizâmnâmesi'nin tayin etdiği ahkâmın icrââtından ibaret olup umûm memurîn-i vilâyetden umûr-ı mâliyece nizâmât ve kavâid-i hesâbiyeye tevfîk hareket etmeyenler olduğundan o misillü nizâm ve kâideye muhâlif görünen hâlin derecesiyle ıslâhı emrinde mütâlaasını ve muhâsebeci ve mâl müdürlerinin intihâb ve azilleri hakkında olan mülâhazâtını vâli-i vilâyete teblîğ ve ihtâr eder.

Fasl-ı Râbi‘

Mektubcuların Vezâifi

On dokuzuncu madde: Mektubcunun vezâifi vilâyetin kâffe-i mükâtebâtının idâresi ve kuyûdunun cem‘ ve muhâfazası maddeleri olup umûr-ı tahrîriyeyi maiyyetinde bulunan Mektûbî Kalemi ve umûr-ı kuyûdiyeyi Vilâyet Evrak Müdürü nâmıyla mansûb olan memur-ı mahsûs vâsıtasıyla îfâ eder.

Yirminci madde: Matbaa-i vilâyetin idâresi ve vilâyet gazetelerine taraf-ı hükûmetden sûret-i resmiye ve gayr-i resmiyede bir madde derc ve tahrîr etdirilmesi lâzım geldiğinde müsveddelerinin tanzîm ve tedkîki mektubcuya muhavveldir.

Yirmi birinci madde: Mektubcu, Mektûbî-i Vilâyet Kalemi'nden kaleme alınacak müsveddâtı mektûbî muâvininin imzâsıyla kabul ve kendüsi rü’yet ve tashîh veya re’sen tanzîm etdiği kâffe-i müsveddâta imzâsını vaz‘ eyleyecekdir.

Fasl-ı Hâmis

Umûr-ı Ecnebiye Müdürlerinin Vezâifi

Yirmi ikinci madde: Umûr-ı ecnebiye müdürünün vezâifi vilâyetin umûr-ı hâriciyesinden dolayı valinin re’y ve emri tahtında olarak konsoloslarla muhâbere ve mükâlemede ve kendüsine havâle olunan mesâlih-i ecnebiye hakkında ahkâm-ı ahdiyye ve kavâid-i düveliyeye müte‘allik mülâhazâtını ve mütâlaât-ı mahsûsasını şifâhen ve tahrîren valiye teblîğ ve ihtâr etmekden ibâretdir.

Fasl-ı Sâdis

Ziraat ve Ticâret Müdürlerinin Vezâifi

Yirmi üçüncü madde: Ziraat ve ticâret müdürünün vazifesi; evvelen, dâhil-i vilâyetde her mahallin mevki‘-i coğrafîsi ve kâbiliyet-i tabî‘iyesi icabınca mevâdd-ı zirâiyece fennen ve amelen iktizâ edecek tanzîmâtı; sâniyen, vilâyetin terakkî-i ticâret-i umûmiyesine âid kâffe-i tedâbîri tedkîk ve keşf ve tayin ile tahrîren valiye teblîğden; sâlisen, idhâlât ve ihrâcât ve mevâdd-ı ziraat-i vilâyete müte‘allik tedkîkât ve ma‘lûmâtın zabt ve cem‘ ve tedvîninden; râbi‘an, terakkî-i ticâret ve ziraat hakkında olan icrââta nezâretden ibâretdir.

Yirmi dördüncü madde: Ziraat ve ticâret müdürü, yirmi üçüncü maddede münderic ahvâl hakkında vukû‘ bulacak icrââtının her sene nihâyetinde bir fezlekesini yapıp Bâbıâlî'ye takdîm olunmak üzre vâli-i vilâyete i‘tâ eyler.

Fasl-ı Sâbi‘

Maârif Müdürlerinin Vezâifi

Yirmi beşinci madde: Maârif müdürünün vezâifi, vilâyet meclis-i maârifine riyâset etmek ve vilâyetin maârife müte‘allik mesâlih-i câriyesine ve ıslâhât-ı mukarrarenin icrâât-ı fi‘liyesine ve Maârif Nizâmnâmesi ahkâmının ve Maârif Nezâreti'nden alınacak talimâtın tamâmî-i icrâsına ve merkez-i vilâyetde bulunan mekteb ve kütübhânelerin ve ale'l-husus idâdiye ve mekâtib-i sultâniye ve âliyenin teftişine ve vilâyet maârifi tahsisâtının karar ve nizâmı dâiresinde sarf ve isti‘mâline nezâret ve dikkat eylemek hususlarından ibâret olup idâre-i tahsisât bahsinde birinci derecede mes’ûliyet kendüsine âiddir.

Yirmi altıncı madde: Maârif müdürü bir sene içinde dâhil-i vilâyetde terbiye-i umûmiyece vâki‘ olan icrâât ve ıslâhâtın fezlekesini yapıp Bâbıâlî'ye takdîm kılınmak üzre valiye i‘tâ eyler.

Fasl-ı Sâmin

Tarîk Emînlerinin Vezâifi

Yirmi yedinci madde: Tarîk emînlerinin vezâifi, amele-i mükellefeyi evkât-i mukarraresinde celb ve cem‘den ve tarîklerin muhassasât ve sarfiyâtını ve anlara âid umûr-ı hesâbiye ve kaydiyeyi idâreden ve amele-i mükellefenin mahsûl-i ameliyât ve bakıyye-i hidemâtına ve bakâyâ-yı nakdiyeye dair defâtiri vakt-i mu‘ayyeninde valiye i‘tâdan ve vilâyet hendese idâresinin keşfiyâtına veyahud imâlâta müte‘allik olan edevât ve esbâbı istihzârdan ve imâlâtın hüsn-i cereyânı hakkında mütâlaâtını tahrîren valiye teblîğden ve turuk-ı umûmiye ve hususiyenin umûr-ı fenniyesine ve memurîn-i fenniye ve inşâiyesinin idâresine dair olup nizâmen icrââtı veya nezâreti vilâyet başmühendisine âid olan mesâlih hâricinde her nev‘ umûr-ı idâre-i turuku ifadan ibâretdir.

Yirmi sekizinci madde: Tarîk emîni, yirmi yedinci maddede münderic ahvâl hakkında vâki‘ olacak icrââtın her sene nihâyetinde bir fezlekesini yapıp merkez-i hükûmete takdîm etmek üzre valiye i‘tâ eyler.

Fasl-ı Tâsi‘

Vilâyet Defter-i Hâkânî Müdürlerinin Vezâifi

Yirmi dokuzuncu madde: Vilâyet defter-i hâkânî müdürünün vezâifi ale'l-ıtlâk idâre-i emlâk ve arazi ve nüfusu hakkında ve emlâk ve arazinin muâmelât-ı tasarruf ve temellükü zımnında mer‘î olan kavânîn ve nizâmât ve talimât ahkâmının teftiş ve icrâsı ve livâ ve kazâlarda bulunan memurların muâmelâtına nezâretle içlerinden idârenin nizâmât-ı asliye ve hesâbiyesine muhâlif hareket edenler olduğunda ıslâhına müte‘allik olan mütâlaasının ve şu‘abât-ı idâre memurlarının intihâb ve azilleri hususunun tahrîren valiye teblîğ ve ihtârı maddeleridir.

Otuzuncu madde: Defter-i hâkânî müdürü, bir sene içinde vezâif-i memuriyetine âid icrââtın bir fezleke-i mahsûsasını yapıp vâli-i vilâyete i‘tâ eyler.

Fasl-ı Âşir

Emlâk ve Nüfus İdâreleri Memurlarının Vezâifi

Otuz birinci madde: Emlâk ve nüfus memuriyetlerinin vezâifi nizâmât-ı mahsûsası mûcibince dâhil-i vilâyetde umûm emlâk ve arazinin ve anlara tâbi‘ olan şeylerin cins ve nev‘ ve adedini ve vâridât-ı seneviye ve tekâlîf-i mürettebesini hâvi olan kuyûd-ı esâsiye-i mahalliyenin idâresinden ve emlâke âid tekâlîf hulâsalarının evkât-ı mu‘ayyene ve mukteziyesinde tanzîminden ve tekâlîf-i şahsiyenin nev‘ ve mikdârını hâvi kuyûd-ı esâsiye-i mahalliyenin idâresinden ve tekâlîf-i şahsiye hulâsalarının evkât-ı mu‘ayyene ve mukteziyesinde tanzîminden ve umûm nüfusa âid kuyûdun cem‘ ve tedvîninden ve emlâkin tağayyurât ve ferâğ ve intikâlâtına ve nüfus-ı umûmiyece mevâlîd ve vefeyât ve nakliyâta âid olan vukû‘ât kuyûdunun idâresine ve mürûr tezkirelerine ve pasaportlara müte‘allik muâmelâta nezâretden ve füsûl-i âtiyede beyân olunan ahkâma göre mecâlis-i idâre kararlarıyla ve irâde-i seniyye ile emlâk ve eşhâs tekâlîfinin muâmelât-ı ta‘dîliyesinden kendülerine âid olacak mevâddı icrâdan ibâret olacakdır.

Fasl-ı Hâdî Aşer

Evkâf Müdürlerinin Vezâifi

Otuz ikinci madde: Evkâf müdürlerinin vezâifi; evvelen, emvâl-i evkâfın tahsiliyle evkât-ı mu‘ayyenesinde Hazîne-i Evkâf'a irsâlinden; sâniyen, me’hûzât ve medfû‘ât ın idâre-i hesâbiye ve kaydiyesinden; sâlisen, her sene evkâf-ı mülhaka mütevellîleri hesablarının rü’yetiyle fazla-i evkâfdan nizâmen hazîneye ve muhâsib ve muharirlere âid rüsûmun istîfâsından; râbi‘an, evkâf-ı mazbûtanın tamirât ve mübâya‘ât ından; hâmisen, tevcîh-i cihât ve vezâife müte‘allik muâmelât ile meşrûtun-lehi olmayan vakıfların tahkîk ve tedkîkinden; sâdisen, sandık idârelerine ve ferâğ ve intikâlât ve mahlûlâta nezâretden ve umûm evkâf hakkında evkâf nizâmâtının muhâfaza-i ahkâmından ibâretdir.

Otuz üçüncü madde: Evkâf müdürleri madde-i sâbıkada muharrer vezâifini 19 Cumâdelâhire sene 1280 târihinde vaz‘ olunan nizâm ahkâmına tevfîk ederler.

Fasl-ı Sânî Aşer

Alaybeylerinin Vezâifi

Otuz dördüncü madde: Vilâyetin hey’et-i zabtiyesinin mes’ûliyet-i umûmiyesi alaybeyine âid olup vezâifi Zabtiye Nizâmnâmesi'ne ve talimât-ı mahsûsasına tâbi‘dir.

Bâb-ı Sâlis

İdâre-i Mülhakât Beyânındadır

Fasl-ı Evvel

Livâ İdâresi Beyânındadır

Otuz beşinci madde: Livâ mutasarrıfları umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiyenin idâresine ve ahkâm-ı cezâ’iye ve hukûkiyenin me’zûniyet-i nizâmiyesi dâiresinde icrââtına memur olup Bâb-ı Sânî'de tayin kılınan vezâifin idâre-i livâya ta‘alluk eden kısmında vülât ile mes’ûliyetleri müşterekdir ve nevâhî meclisinin vâli-i vilâyetden bi'l-istîzân tayin-i zaman-ı ictimâ‘ı ve mecâlis-i mezkûre kararlarından kazâ kaymakamları vâsıtasıyla istîzân olunacak mevâddın mühim olanlarının taraf-ı vilâyetden alacağı me’zûniyet üzerine ve nizâmât-ı umûmiye ile idâre-i livâya âid olanlarının lede'l-hâce meclis-i idâre-i livâ kararıyla icrâsına me’zûniyet i‘tâsı dahi mutasarrıfların vezâifi iktizâsındandır.

Otuz altıncı madde: Mutasarrıflar validen alacakları evâmir ve talimâtı infâz edeceği gibi kavânînin cereyânına ve ale'l-umûm memurîn-i livânın harekâtına nezâret ederek kânûn ve nizâma muhâlif hareket edenler olduğunda öyle bir hâlin derecesini ve ıslâhı hakkında olan mütâlaasını ve umûr-ı nâfiada ve vezâif-i vülâtın idâre-i livâya ta‘alluk eden cihetleri hakkında tedkîkât ve teftişât-ı mütevâliyesini valiye teblîğ ederler.

Otuz yedinci madde: Livâ muhâsebecisinin vazifesi, Umûr-ı Maliye-i Vilâyât Nizâmnâmesi'nin tayin etdiği ahkâmın idâre-i livâya ta‘alluk eden kısmının icrââtından ibâret olup idâre-i hesâbiye defterdâr-ı vilâyetin vali vâsıtasıyla mutasarrıfa teblîğ edeceği tarifnâmelere tevfîk olunur.

Otuz sekizinci madde: Livâ tahrirât müdürünün vazifesi, livânın kâffe-i mükâtebâtının idâresi ve kuyûdunun cem‘ ve muhâfazası maddesi olup umûr-ı tahrîriyeyi ma‘iyyetinde bulunan Tahrirât Kalemi ve umûr-ı kuyûdiyeyi kalem-i mezkûr hey’etinden müntehab memur-ı mahsûs vâsıtasıyla idâre eder.

Otuz dokuzuncu madde: Livâ defter-i hâkânî memuriyetinin vazifesi, yirmi dokuzuncu maddenin idâre-i livâya ta‘alluk eden kısmının icrââtı olup idârenin umûr-ı müteferri‘asını vilâyet defter-i hâkânî müdürünün vali vâsıtasıyla mutasarrıfa teblîğ edeceği tarifnâmelere tevfîk eder.

Kırkıncı madde: Livâ emlâk ve nüfus memuriyetleri dahi nüfus ve emlâk idâre-i umûmiyesine dair otuz birinci maddede muharrer vezâifin idâre-i livâda icrââtı ve merkez-i livâya merbût olan kazânın mürûr tezkireleri ve pasaportlar muâmelâtının usûl-i umûmiyesine tevfîkan doğrudan doğruya idâresidir ve vezâif-i esâsiyenin envâ‘ ve derecâtı nizâmât-ı mahsûsaya tâbi‘dir.

Kırk birinci madde: Livâ hey’et-i zabtiyesinin mes’ûliyet-i umûmiyesi livâda bulunan en büyük zabtiye zâbıtasına muhavveldir.

Kırk ikinci madde: Livâ hey’et-i zabtiyesi âmirinin vezâifi Zabtiye Nizâmnâmesi'ne ve talimât-ı mahsûsasına tâbi‘dir.

Fasl-ı Sânî

Kazâ İdâresi Beyânındadır

Kırk üçüncü madde: Kazâ kaymakamları umûr-ı mülkiye ve mâliye ve zabtiyenin idâresine ve ilâmâtın me’zûniyet-i nizâmiyesi dâiresinde icrââtına memur olup otuz beşinci ve otuz altıncı maddelerde mutasarrıflar hakkında mu‘ayyen olan vezâifin idâre-i kazâya ta‘alluk eden kısmı kaymakamlara âiddir.

Kırk dördüncü madde: Nevâhî müdürlerinin fasl-ı mahsûsunda beyân olunan kâideye tevfîkan intihâbı ve mecâlis-i nevâhînin mutasarrıf-ı livâdan bi'l-istîzân evkât-ı mu‘ayyenede celb ve cem‘ine ruhsat i‘tâsı ve mecâlis-i mezkûre kararlarından kendüsine ihbâr ve ifade olunan mevâddın meclis-i idâre-i kazâda ba‘de'l-müzâkere ve inde'l-îcâb merkez-i livâdan istîzân ile icrâsı ve nevâhî dâirelerinin teftişi dahi kaymakamların cümle-i vezâifindendir.

Kırk beşinci madde: Kazâ mâl müdürlerinin vazifesi, Umûr-ı Maliye-i Vilâyât Nizâmnâmesi'nin tayin etdiği ahkâmın idâre-i kazâya ta‘alluk eden kısmının icrââtından ibâret olup idâre-i hesâbiye livâ muhâsebecisinin mutasarrıf vâsıtasıyla kaymakama teblîğ edeceği tarifnâmelere tâbi‘dir.

Kırk altıncı madde: Kazâ idâre kâtiblerinin vezâifi, kaymakamlığın kâffe-i mükâtebâtının idâresi ve kuyûdunun cem‘ ve muhâfazası olup kazâ idâre kâtibleri kaç kişi olur ise olsun umûr-ı tahrîriye ve kuyûdiyede vezâif-i müştereke ile mükellef ve icab etdikce kazâ meclis-i idâre ve deâvîsinin ve sâir devâirin her nev‘ umûr-ı kalemiyesine dahi kaymakamın emriyle muâvenet etmeğe mecburdurlar.

Kırk yedinci madde: Kazâ emlâk ve nüfus memuriyetlerinin vezâifi; evvelen, tahrîr-i umûmî defterlerini muhâfaza ve sâniyen, emlâk ve nüfus vukû‘âtını mübeyyin sûret-i dâimede cereyân edecek tahkîkât-ı resmiye ve nizâmât-ı mevzû‘a mûcibince cedveller tanzîm ve kazânın mürûr tezkireleri ve pasaport muâmelâtını usûl-i mahsûsasına tevfîkan idâre etmekdir.

Kırk sekizinci madde: Kazâ hey’et-i zabtiyesinin mes’ûliyet-i umûmiyesi kazâda bulunan hey’et-i zabtiyenin en büyük zâbitine muhavveldir.

Kırk dokuzuncu madde: Kazâ hey’et-i zabtiyesi zâbitinin vezâifi, Zabtiye Nizâmnâmesi'ne ve talimât-ı mahsûsasına tâbi‘dir.

Fasl-ı Sâlis

İdâre-i Nevâhîye Dâirdir

Ellinci madde: Her kazânın dâhil-i dâire-i idâresi olan karye ve çiftlikler kurb ve münâsebetlerine göre bir veyahud müte‘addid dâireye taksim olunacak ve işbu dâirelere nâhiye ıtlâk edilecekdir.

Elli birinci madde: Her nâhiyenin bir merkez-i idâresi olup dâireye oradan nezâret olunacakdır. İşbu merkezlerin kurâ-yı mülhakaya en ziyade münâsib ve kâbil olan noktada bulunması meşrûtdur.

Elli ikinci madde: Dâhil-i dâire-i idâresi olacak karye ve çiftliklerde lâ-ekal beş yüz nefer nüfus-ı zükûr bulunmayan mahaller nâhiye itibâr olunamaz.

Elli üçüncü madde: Nevâhî dâirelerinin makarr ve hudûdu kazâlar mecâlis-i idâresinde kararlaşdırıldıkdan ve livâ idâre meclislerinde tedkîk ve tasdîk olundukdan sonra meclis-i umûmî-i vilâyetin müzâkeresine konularak oradan bâ-mazbata istîzân ile müte‘allik buyurulacak irâde-i seniyye üzerine tayin ve tahdîd edilecekdir.

Elli dördüncü madde: Her nâhiyenin bir müdürü olup fasl-ı mahsûsunda gösterilen sûretde İdâre-i Nâhiye Meclisi nâmıyla bir hey’et-i müşâveresi dahi bulunacakdır.

Elli beşinci madde: Nâhiye müdürlüğüne tayin kılınacak olanların evvelen, bir cinâyetle mahkûm veya hukûk-ı medeniyeden kânûnen mahrûm olmaması; sâniyen, oldukça okuyup yazması olması; sâlisen, sû-i şöhretle müştehir bulunmaması; râbi‘an, yirmi beş yaşını mütecâviz bulunması meşrûtdur ve memuriyetleri Dâhiliye Nezâreti cânibinden tasdîk olunacakdır.

Nevâhî Müdürlerinin Vezâifi

Elli altıncı madde: Nevâhî müdürlerinin vezâif-i mülkiyesi kavânîn ve nizâmât ve evâmir ve tenbîhât-ı devletin neşr ve ilânı ve mevlûdât ve vefeyâta ve verese-i sağîre ve gâibesi olanlara dair muhtarların icrâ eyledikleri tahkîkâtın ve arazi mahlûlât ve mektûmâtı hususunda vukû‘ bulacak ihbârâtın ve muhtarlarla ihtiyar mecâlisi intihâbâtının ve bunların sûret-i hareketlerinin teftişi ve kazâya teblîği ve muhtarlarla ihtiyar meclisleri ve umûr-ı tahsiliye ve ihzâriye memuriyeti aleyhinde efrâd-ı ahali tarafından vukû‘a gelebilecek şikâyâtın tahkîk-i menşe’ ve hakâyıkıyla kaymakâm-ı kazâya ihtârı ve amele-i mükellefenin celb ve cem‘inde ve nizâmât-ı umûmiyeden kurâya ta‘alluk eden mevâdda nezâret-i mahsûsa icrâsı ve sekvestro[1] ve protestoların mahallerine teblîğ etdirilmesi ve meclis-i nâhiyenin ictimâ‘ât-ı mu‘tâdesinde riyâset edip verilen kararların kazâ kaymakamına teblîğiyle ve verilecek

1 Sekvestro / sequestro: Haciz

ruhsat ve me'zûniyet derecesinde icrââtın kurâya beyânıyla muhâfaza-i hüsn-i cereyânı maddeleridir.

Elli yedinci madde: Vezâif-i zâbıtası vukû'ât-ı cinâyâtı tahkîkât-ı evveliye icrâsıyla kazâya ihbâr ve kazâ kaymakamlığı tarafından muhâfaza-i emniyet-i nâhiyeye müte'allik vâki' olacak tenbîhâtı icrâ etmek ve vazife-i mâliyeleri tahsildâr ve mültezimleri harekâtına ve emvâl-i mürettebe tevzî' pusulalarını kurâ muhtarlarına taksim ve i'tâ ile bi'l-vâsıta ve bilâ-vâsıta alınan emvâlin cibâyetine nezâret eylemek hususlarıdır.

Elli sekizinci madde: Nâhiye müdürleri her nev' cezâ-yı kânûnîyi icrâdan ve adam habs ve tevkîfinden ve davâ görmekden ve ihtiyar meclislerine âid vezâife müdâhaleden memnû' ve vezâif-i mu'ayyenesi hâricinde cüz'î ve küllî icrââtdan kânûnen mes'ûl olacaklardır.

Fasl-ı Râbi'

İdâre-i Kurâ

Elli dokuzuncu madde: Nevâhî dâirelerinde ve nevâhî merkezi olan her karyenin icabı kadar muhtarları ve ihtiyar meclisi olup bunların intihâb ve müddet-i memuriyetleri ve ahvâl-i müteferri'ası Teşkîlât-ı Vilâyet Nizâmnâmesi ahkâmına tâbi'dir.

Muhtarların Vezâifi

Altmışıncı madde: Muhtarların vazifesi nâhiye müdürü tarafından kendilerine teblîğ olunan kavânîn ve nizâmât ve evâmir-i hükûmetin mensûb oldukları karyelerde ilânı ve sekene-i karyeye tarh olunan emvâl-i devletin ihtiyar meclisleri kararı ve müdîr-i nâhiyenin göndereceği tevzî' pusulaları mûcibince istihsâl ve cem'i ve hükûmet ma'rifetiyle celb ve ihzâr olunacak kimseler hakkında gönderilen celb pusulalarının teblîğ ve kangı gün hükûmete gideceklerinin getiren her kim ise ana ifadesi ve taraf-ı hükûmetden emr olunan kimselerin kefîle rabtı ve sekvestro ve protestoların teblîği ve mürûr tezkiresi ahz edecek olanlara usûlü vechile ilmühaber verilmesi ve karye ve çiftliklerde vâki' olan mevlûdât ve vefeyâtın evkât-ı mu'ayyenesinde nâhiye müdürlüğüne ihbârı ve verese-i sağîre veya gâibesi olduğu hâlde vefat edenler hakkında müdîr-i nâhiyeye ma'lûmât i'tâsı ve cerh ve katl maddelerini nâhiye müdürlüğüne âcilen bildirip cârih ve kâtillerin hükûmete teslimine imkânı mertebede muâvenet ve arazî-i mahlûle ve mektûme ve muâmelât-ı intikâliyesi rü'yet olunmayan müstemlekât ve nizâma mugâyir olan inşâât için nâhiyeye ma'lûmât i'tâsı ve bekçi ve korucu ve sâir nâm ile karye zâbıtasında bulunmak üzre ihtiyar meclisleri tarafından intihâb olunacak adamlara nezâretle kendilerine havâle olunan umûr ve mesâlih-i sâirenin icrâsı maddeleridir.

Bâb-ı Râbi'

Mecâlis-i İdâre Beyânındadır

Altmış birinci madde: Her vilâyetin idâre-i umûmiye ve hususiyesine müte'allik olup fusûl-i âtiyede envâ' ve müfredâtı beyân kılınan işleri müzâkereye memur mecâlis senede bir kere merkez-i vilâyetde ictimâ'a memur meclis-i umûmî ile sûret-i dâimede mün'akid vilâyet ve livâ ve kazâ idâre meclisleridir. Bunlardan başka karyelerde umûr-ı kurâyı ve nâhiyelerde umûr-ı nâhiyeyi ve şehir ve kasabalarda her milletin menâfi' ve mesâlih-i mahsûsasını ve umûr-ı âdiye-i belediyeyi rü'yet etmek için ayrı meclisler dahi vardır.

Fasl-ı Evvel

Meclis-i Umûmî'nin Vezâifi

Altmış ikinci madde: Meclis-i umûmî turuk u me'âbirin tesviyesini ve bir sene zarfında vilâyetçe yapılması elzem görünen yolların mesâfât ve derece-i ameliyât ve masârıfâtı hakkında nizâm-ı mahsûs mûcibince yapılacak cedvellerin ahkâm ve mündericâtını ve ticâret ve sanâyi'in teshîl ve terakkîsini ve maârif ve terbiyenin intişârını ve verginin kemiyet-i asliyesine halel gelmemek üzre taksim ve ta'dîlini ve yeniden tekâlîf vaz'ını ve her nev' hubûbât tohumunun ve hayvanât cinsinin ıslâhını ve ale'l-umûm esbâb-ı ma'mûriyetin taharrîsini ve meydan ve çayır ve mesîre misillü menâfi'i umûma müte'allik olan emlâk-ı umûmiyenin bey' u şirâ ve mübâdelesini ve hastahâne ve ıslâhhâne gibi ebniye-i umûmiyenin tağyîr veya tecdîdini ve bunların keyfiyet-i idâresini ve menâfi'-i umûmiyeye dair arz olunan taahhüdât ve mukâvelât ve anların masârıfına müte'allik i'ânâtı ve ameliyât-ı fevkalâde ile vücûda gelecek te'sîsât-ı nâfi'anın suver-i icrâ'iyesini müzâkere eyler.

Altmış üçüncü madde: Meclis-i umûmî her sene tekâlîf-i seneviye-i vilâyetin tevzî' defterlerini ve ta'dîl ve tesviye-i emvâl-i mürettebe hakkında livâ idâre meclislerinden tanzîm olunan mazbataları rü'yet eyler.

Altmış dördüncü madde: Kazâların ta'dîl ve tekâlifine dair istid'âlar Mecâlis-i İdâre-i Elviyede tedkîk olundukdan sonra Meclis-i umûmîde rü'yetle karar ve neticesi der-i devlete bildirilir.

Altmış beşinci madde: Vilâyetin tekâlifi tezyîd olunduğu hâlde Meclis-i umûmî tekâlif-i munzamanın taksimini taraf-ı hükûmetden sâdır olan evâmir-i mahsûsa üzerine müzâkere eyler.

Altmış altıncı madde: Meclis-i umûmî mevâdd-ı sâbıkada musarrah mesâlih hâricinde Bâbıâlî veya vali tarafından müzâkeresine ta'lîk ve havâle olunan her nev' mevâdd hakkında dahi i'tâ-yı re'y eder.

Altmış yedinci madde: Her vilâyetin meclis-i umûmîsi icabât-ı mahalliyeye göre münâsib olan mevsimde ictimâ' eder ve Teşkîlât Nizâmnâmesi'nin yirmi altıncı maddesinde muharrer olduğu üzre mecâlis-i umûmiyenin zaman-ı in'ikâd ve ictimâ'ı kırk günü tecâvüz edemez.

Altmış sekizinci madde: Meclis-i umûmî icab-ı maslahata göre umûmî veyahud hususî hey'etde olarak icrâ-yı müzâkerâta memurdur.

Altmış dokuzuncu madde: Meclis-i umûmî akdinde vâli-i vilâyet mâni‘-i kavîsi olup da bizzat bulunamadığı hâlde bi'l-vekâle memurînden biri riyâset eder. Meclis-i hususî akdinde dahi hey’et-i mevcûdeden valinin intihâb edeceği zâtın taht-ı riyâsetinde olarak icrâ-yı müzâkerât olunur.

Yetmişinci madde: Meclis-i umûmî azâsının sülüsânı bulunmadıkça icrâ-yı müzâkerât olunamaz.

Yetmiş birinci madde: Mevâdd-ı hususiye her milletin hukûk ve mesâlih-i mahsûsalarına âid şeyler olup bunlar meclis-i umûmîden müfrez hey’et-i hususiyede müzâkere kılınır.

Yetmiş ikinci madde: Meclis-i umûmînin hey’et-i umûmiye ve mahsûsası müzâkerâtına hâricden kimse dâhil olamaz.

Yetmiş üçüncü madde: Meclis-i umûmî turuk ve emlâk ve maârif-i umûmiye ve mevâdd-ı ticâret ve ziraat hakkında sene-i sâbıka ve âtiyeye müte‘allik cereyân edecek tedkîkât ve müzâkerâta fusûl-i mahsûsasında idâre-i mahsûsaları tarafından tanzîmi muharrer olan fezlekeleri esâs ittihâz eder.

Yetmiş dördüncü madde: Madde-i sâbıkada muharrer fezlekelerin müzâkeresine müte‘allik olduğu idârenin memuru dahi meclis-i umûmîde hâzır bulunup îzâhât-ı matlûbeyi i‘tâ eyler.

Yetmiş beşinci madde: Meclis-i umûmînin müzâkerât-ı vâkı‘ası Meclis-i İdâre-i Vilâyet'e âid kavâ‘id-i umûmiye sırasında tayin kılınan usûle tevfîkan zabt edilir.

Fasl-ı Sânî

Vilâyet İdâre Meclisi'nin Vezâifi Beyânındadır

Yetmiş altıncı madde: Meclis-i idâre-i vilâyetin müzâkeresine memur olduğu mevâd başlıca iki kısma münkasim olup kısm-ı evvel umûr-ı idâre ve kısm-ı sânî deâvî-i idâredir.

Kısm-ı Evvel

Umûr-ı İdâre Beyânındadır

Yetmiş yedinci madde: Meclis-i İdâre-i Vilâyet hükûmetce lâzım olan her nev‘ mübâyaât ve mukâvelâtın akd ve tanzîmine ve nizâmât-ı mahsûsuna tevfîkan vâridât-ı öşriyye ve rüsûmiyyenin ilzâm ve ihâlesine ve mîrî ormanları müzâyedesine ve ale'l-umûm orman ve maâdin işlerine ve ebniye-i mîriye inşââtına ve Asâkir-i Zabtiye ve inde'l-îcâb sûret-i fevkalâdede istihdâm olunan hey’et-i müstahfıza ve zâbıtaya âid muhassasât ve masârıfın ve vâridât ve masârıf-ı umûmiyenin teftişine ve hükûmetin kâffe-i emvâl-i menkûle ve gayr-i menkûlesinin nezâret ve muhâfazasına ve devâir-i belediye meclisleri kararlarının tedkîkine ve livâlar beyninde turuk-ı lâzime inşââtına ve dâhil-i vilâyetde ziraat ve ticâret ve sâir menâfi‘-i umûmiyeye ve kazâ ve karyelerin tağyîr-i ilhâk ve irtibâtlarına ve sıhhat-i umûmiyeye ve taraf-ı devletden veyahud vilâyetin meclis-i umûmîsi cânibinden bi't-tasvîb Bâbıâlî'den tasdîk olunmuş bir karar mûcibince ahali-i vilâyete tarh olunacak tekâlîfin livâlarca sûret-i taksim ve tahsiline ve ıslâhhâne ve hastahâne ve gurebâhane te’sîs ve panayır ve pazar yerleri ve kabristan mahalleri tahsis ve tahvîline ve hiçbir kimsenin taht-ı tasarrufunda bulunmayan yerlerin mübâyaa ve füruht ve istibdâl ve sûret-i muvakkatede terkine veyahud menâfi‘-i umûmiyeye tahsisine müte‘allik olup livâlar mecâlisi idâresinin derece-i ibtidâiyede rü’yet eyledikleri mevâddı ve vali tarafından idâreye dair havâle olunan her nev‘ işleri tedkîk ve müzâkereye memur olup mazbatalarını vilâyete takdîm eyler.

Kısmı-ı Sânî

Deâvî-i İdâre Beyânındadır

Yetmiş sekizinci madde: Meclis-i idâre-i vilâyetin deâvî-i idârece vezâif-i memuresi evvelen, memurîn-i vilâyetin memuriyetlerince vukû‘ bulacak töhmetlerine müterettib istintâk ve muhâkemâtı nizâmnâme-i mahsûs ahkâmına tevfîkan rü’yet ve icrâ etmek; sâniyen, gerek vilâyetin devâir ve mecâlis ve memurîni ve gerek mahkemelerle idâre hey’et ve memurları beynlerinde hudûd-ı dâire-i memuriyetlerince ve vezâif-i memurelerine âid salâhiyetce tahaddüs edebilecek ihtilâfâtı; sâlisen, ahalinin memurîn-i hükûmet aleyhinde vâki‘ olacak şikâyâtıyla kendi beynlerinde tekâlîfin sûret-i taksiminden dolayı zuhûr edecek münâza‘âtı; râbi‘an, hükûmetle efrâd beyninde emvâl-i mîriye iltizâmâtına ve mukâvelât-ı sâireye dair olan deâvîyi rü’yet eylemek hususlarından ibâretdir.

Ahkâm ve Kavâid-i Umûmiye Beyânındadır

Yetmiş dokuzuncu madde: Meclis-i idârenin hukûk-ı şahsiyeye müte‘allik muhâkemât-ı şer‘iyye ve kânûniyeye müdâhalesi kat‘iyyen memnû‘dur.

Sekseninci madde: Meclis-i İdâre-i Vilâyet kendisine havâle olunan tedâbîri istediği hâlde ta‘dîl edebilecekdir.

Seksen birinci madde: Meclis-i idâre-i vilâyetin vereceği kararlardan nizâmât-ı mevzû‘anın muhtâc-ı istîzân olarak tayin eylediği mevâd vâli-i vilâyet tarafından Bâbıâlî'ye arz ile irâde-i seniyye ta‘alluk etmedikce mevki‘-i icrâya konulamaz. Fakat umûr-ı idâreye âid deâvîden münba‘is ihtilâfât ve şikâyât üzerine lâhık olan hükümlerin icrââtı bu kayddan müstesnâdır. Maamâfîh vâli-i vilâyet irâde-i seniyyeye müte‘allik bulunan tedâbîri şiddet-i lüzumunu ilân ve mes’ûliyetini deruhde eylediği hâlde bâ-irâde-i seniyye tasdîk olunmak şartıyla doğrudan doğruya icrâ edebilir.

Seksen ikinci madde: Meclis-i idârenin mevâdd-ı cezâiyede beş azâ hâzır olmadıkça ve devâir-i sâire ve umûr-ı idârede hey’etin nısfından ziyadesi bulunmadıkça müzâkerâta salâhiyeti olamaz.

Seksen üçüncü madde: Meclis-i idârenin mevâdd-ı cezâiyede mevcûdunun sülüsânının ekseriyetine itibâr edilir ve mevâdd-ı sâirede tesâvî-i ârâ vukû‘unda valinin ve gıyâbı hâlinde riyâset makâmında bulunan zâtın re’yi ne tarafda ise ekseriyet o tarafda addolunur.

Seksen dördüncü madde: Meclis-i idârenin kararlarında ihtilâf-ı ârâ vukû‘ bulduğunda muhâliflerin istinâd edeceği esbâb seksen sekizinci maddede muharrer zabt cerîdesine derc edilir.

Seksen beşinci madde: Meclis-i mezkûrun umûr-ı tahrîriyesi bir başkâtibe müfevvez olup maiyyetinde Mektûbî-i Vilâyet Kalemi ketebesinden lüzumu kadar refîk bulundurulur.

Seksen altıncı madde: Meclis-i mezkûrun kâffe-i umûr-ı tahrîriye ve kuyûdiyesinin mes’ûliyeti başkâtibe müfevvezdir.

Seksen yedinci madde: Meclis-i mezkûra havâle olunan evrâkdan muhtâc-ı tedkîk ve telhîs olanlar ibtidâ reis-i meclis olan valinin veya vekîlinin emriyle başkâtib ve refîkleri vâsıtasıyla hulâsa olunup ba‘dehû müzâkereye konulur.

Seksen sekizinci madde: Meclis-i mezkûrun kâffe-i müzâkerâtı azâ-yı mevcûdenin esâmîsi ve müzâkerenin târih ve yevm-i saati ve mevâdd-ı muhavvele ile müteferri‘âtının numaraları bâlâlarında meşrûh olduğu hâlde evvelen, mesâlihin derece-i kifâyede meâlleri; sâniyen, kararların tafsîlâtı ve ittifâk veya ekseriyet ile olduğu; sâlisen, mevâdd-ı muhtelifûn fîhâda muhâliflerin senedât-ı ihtilâfâtı başkâtibin refâkatinde bulunan ketebe tarafından ayrı ayrı kâğıdlara zabt olunup ictimâ‘-ı âtîde en evvel işbu evrâk kırâet ve zabtlarda noksan veya galat olduğunda başkâtib tarafından tashîh olundukdan sonra "müzâkere mazbatası" nâmıyla matbû‘ ve cedvelli bir cerîdeye nakl olunur ve işbu cerîdede her günün müzâkerâtı reis ile azâ-yı mevcûde ve başkâtib tarafından imzâ ve tasdîk kılınır.

Seksen dokuzuncu madde: Meclis-i mezkûrda kavânîn ve nizâmât-ı umûmiye ile nizâmât-ı hususiye kaydına mahsûs üç aded defter bulunacak ve meclise havâle olunan kâffe-i evrâk meclisden yapılan lâyiha ve mazbatalar dahi ayrı ayrı defterlere kayd olunacakdır. Evrâk-ı vâride ile mazbataların kayd defterleri her ay başında meclis mührüyle tasdîk ve temhîr kılınır.

Fasl-ı Sâlis

Livâ İdâre Meclisi Beyânındadır

Doksanıncı madde: Fasl-ı Sânî'de beyân ve ta‘dâd olunan hususâtdan meclis-i idâre-i livâya âid olan vezâif, nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkan vâridât ve masârıfât-ı livânın tedkîki ve menâfi‘-i umûmiye sandıkları muhâsebâtının teftişi ve hükûmetin kâffe-i emvâl-i menkûle ve gayr-i menkûlesinin nezâret ve muhâfazası ve memurîn muhâkemâtının me’zûniyet-i nizâmiyesi dâiresinde rü’yeti ve kazâlar beyninde olan turuk-ı hususiyenin inşââtı ve hükûmete âid müzâyedât ve mübâyaât ve mukâvelât ve sarfiyâtdan nizâmât ve evâmir-i mahsûsasıyla mutasarrıfın me’zûniyeti dâhilinde olanlarının doğrudan doğruya rü’yeti ve me’zûniyeti hâricinde bulunanları hakkında meclis-i idâre-i vilâyete tahkîkât-ı ibtidâiye istihzârı ve dâhil-i livâda teshîl-i ziraat ve ticârete ve maârif ve menâfi‘-i umûmiye ve te’sîsât-ı nâfiaya ve sıhhat-i umûmiyeye ve devletçe bir karar-ı resmî üzerine meclis-i idâre-i vilâyetden livâya tarh olunan tekâlîfin kazâlarca sûret-i taksim ve tahsiline âid mevâddın müzâkeresi ve bu işlere dair kazâlardan gelen evrâkın tedkîki hususlarından ibâretdir. Meclis-i livâ kararlarını hâvî olan mazbatalar mutasarrıfa takdîm olunur.

Doksan birinci madde: Meclis-i idâre-i livânın müzâkerâtı ve müzâkerâtının zabtı ve muhâkemâtının sûret-i cereyânı Fasl-ı Sânî'nin Ahkâm-ı Umûmiye kısmında münderic olan kavâid-i mahsûsaya tâbi‘dir.

Fasl-ı Râbi‘

Kazâ Meclis-i İdâresi Beyânındadır

Doksan ikinci madde: Fasl-ı Sânî'de gösterilen hususâtdan meclis-i idâre-i kazânın vezâifi vâridât ve masarıf-ı kazânın tedkîki ve menâfi‘-i umûmiye sandıkları muhâsebâtının rü’yeti ve hükûmetin kâffe-i emvâl-i menkûle ve gayr-i menkûlesinin idâre ve muhâfazası ve meclis-i idâre-i livâ kararıyla tarh olunan tekâlîfin mahallât ve kurâya taksimi ve sıhhat-i umûmiyeye müte‘allik tedâbîr ittihâzı ve memurîn muhâkemâtından nizâmen hükümlerine me’zûn oldukları mevâddın rü’yeti ve karyeler ile idâre-i mahsûsa tahtında olan nâhiyeler beyninde turuk-ı hususiyenin inşââtı ve hükûmete âid müzâyedât ve mübâyaât ve mukâvelât ve sarfiyâtdan nizâmât veya evâmir-i resmiye ile kaymakamın me’zûniyeti dâhilinde olanlarının doğrudan doğruya rü’yeti ve me’zûniyeti hâricinde bulunanları hakkında meclis-i idâre-i livâya tahkîkât-ı ibtidâ’iye istihzârı hususlarıdır. Kazâ idâre meclisleri kararlarını bâ-mazbata kaymakama teblîğ eder.

Doksan üçüncü madde: Meclis-i idâre-i kazânın müzâkerâtı ve müzâkerâtının zabtı ve muhâkemâtının sûret-i cereyânı Fasl-ı Sânî'nin Ahkâm-ı Umûmiye kısmında münderic olan kavâid-i mahsûsaya tâbi‘dir.

Fasl-ı Hâmis

Nâhiye Meclisi Beyânındadır

Doksan dördüncü madde: Nevâhî mecâlisi her nâhiyenin dâhil-i dâire ve makarr-ı idâresi olan karyelerin ihtiyar mecâlisinden nihâyet dörder neferi tecâvüz etmemek üzre evkât-ı mu‘ayyenede nâhiye merkezine celb olunacak azâdan mürekkeb olacakdır.

Doksan beşinci madde: Her nâhiyenin meclisi zaman-ı in‘ikâdı her defada bir haftayı tecâvüz etmemek üzre senede dört defa vâli-i vilâyetin tensîb ve tayin eyleyeceği mevâsimde merkez-i nâhiyede ictimâ‘ eyler ve işbu meclise müddet-i in‘ikâdında nâhiye müdürü riyâset eder.

Doksan altıncı madde: Nâhiye meclisinin zaman-ı ictimâ‘ını kaymakâm-ı kazâ merkez-i livâdan alacağı emr üzerine nâhiye müdürüne teblîğ ve ihtâr eder.

Doksan yedinci madde: Nâhiye müdürü dâhil-i dâire-i idâresi olan karyelerde müntehab ve mevcud olan nâhiye meclisi

azâsını celb ve davet edip müzâkerâta şürû‘ ederler. Şu kadar ki, nâhiye meclisi her karyenin ihtiyar meclisinden gelecek azânın adedi nihâyet dört neferi tecâvüz etmeyecekdir.

Doksan sekizinci madde: Nâhiye meclisi müzâkeresinde ekseriyete itibâr olunup müsâvât hâlinde reisin re’yi kangı tarafda bulunur ise ol tarafın re’yinde ekseriyet hâsıl olmuş olur.

Doksan dokuzuncu madde: Evkât-ı mu‘tâdesinde azâ ictimâ‘ etmediği hâlde nâhiye müdürü meclisin akdini sekiz güne kadar te’hir edebilir. İşbu müddetin inkızâsında müctemi‘ olan azâ dâhil-i dâire-i nâhiyede bulunan kurânın adedi itibâriyle ekseriyet hâsıl eder. Yani, bir nâhiye beş karyeden mürekkeb olup da üç karyeden gelmiş olur ise müzâkerâta mübâşeret kılınır.

Yüzüncü madde: Mecâlis-i nevâhînin vazifesi dâhil-i dâire-i nâhiyede bulunan kurâ ahalisi taraflarından iânât-ı fi‘liye ve nakdiye ile vücûda getirilmesi arzu olunan te’sîsât-ı nâfianın ve beyne'l-kurâ turuk-ı hususiye inşââtının ve nâhiyece müşterek olan koru ve baltalık ve merâ ve kışlak idârelerine âid hususâtın ve ziraat ve sınâ‘at ve ticârete dair kurâ ihtiyar meclislerinden arz olunacak mütâlaâtın ve çift edevâtının ve ziraat hayvanâtının dâhil-i nâhiyede teksîr ve tevfîr ve muhâfazasına müte‘allik mevâddın ve menâfi‘i beyne'l-kurâ müşterek olan tanzîfât ve tanzîmât-ı belediyenin müzâkeresi ve tevzî‘-i emvâl hakkında kurâ ihtiyar meclislerinde verilen kararların tedkîk ve ta‘dîli istid‘â kılınacak tekâlîfin tahkîki maddeleri olup bunlara dair olan mütâlaalarının netâyici nâhiye müdürü tarafından kazâ kaymakamlığına teblîğ ve beyân kılınacakdır.

Yüz birinci madde: Nâhiye mecâlisinin kararları kat‘î olmayıp kazâ kaymakamlığı tarafından nâhiye müdürüne verilecek me’zûniyete göre mevki‘-i icrâya konulacakdır.

Yüz ikinci madde: Nâhiye mecâlisinde karargîr olup re's-i kazâdan tasdîk ile mevki‘-i icrâya konulacak mevâddan turuk-ı hususiye tesviyesi ve umûma mahsûs ebniye ve âsâr-ı nâfianın te’sîsi işlerinde tahkîkât-ı fenniye icrâsı kazâ idâresine âid olduğundan meclis-i nâhiye bunlara müdâhale etmeyip, fakat kazâ merkezinde kendilerinin müzâkeresine havâle olunan şeyleri tedkîk ve nâhiye müdürü vâsıtasıyla kazâya teblîğ edeceklerdir.

Yüz üçüncü madde: Mecâlis-i nevâhî, davâ rü’yetine ve cezâ-yı nakdî ahzına ve mevâdd-ı sâbıkada tayin olunan vezâifi hâricinde bir maslahatı müzâkereye me’zûn değildir.

Yüz dördüncü madde: Mecâlis-i nevâhî kararlarıyla mevki‘-i icrâya konulacak umûr-ı imâriyeye merkez-i kazâ dâire-i belediyesi için devletçe muhassas olan vâridâtdan nevâhînin hissesine isâbet edecek akçe ile iâne ve hibe-i mahsûsalarından hâsıl olan mebâliğ karşılık ittihâz olunacak ve işbu muhassasât mecâlis-i nevâhî azâsının inzimâm-ı nezâretleriyle nâhiye merkezinde mahfûz olacakdır.

Yüz beşinci madde: Nâhiye meclislerinin in‘ikâdı hitâm buldukda azâ-yı müctemi‘a karyelerine avdet ederler. Evkât-ı mu‘ayyene-i ictimâ‘iyeden başka fevkalâde bir maslahat için merkez-i kazânın müdîr-i nâhiye vâsıtasıyla inhâsı vukû‘unda fevkalâde olarak merkez-i nâhiyeye gelmeğe dahi mecburdurlar.

Yüz altıncı madde: Nâhiye meclisleri azâsı müdîr-i nâhiyenin ihbârı hâricinde olarak hod-be-hod ictimâ‘ ederler veyahud diğer hem-civâr olan nâhiye meclisi ile bi'l-muhâbere akd-i cemiyet eylerler ise kânûnen mes’ûl tutulacakdır.

Fasl-ı Sâdis

Kurâ İhtiyar Meclisleri Beyânındadır

Yüz yedinci madde: İhtiyar meclislerinin vazifesi iki nev‘ olup, birincisi, karyenin ahalisi beyninde zuhûr eden deâvî-i mahsûsayı musâlahaten rü’yet etmekdir ki, bu vazifenin suver-i icrâ’iyesi ve derecât ve hudûdu teşkîlât-ı vilâyet nizâmıyla mahâkim nizâmâtında beyân olunmuşdur. İkincisi, karyenin ihtiyâcât-ı mahsûsasına müte‘allik hususâtın müzâkeresidir ki, bunun müfredât ve derecâtı mevâdd-ı âtiyede muharrerdir.

Yüz sekizinci madde: Bir karyenin sekenesi sunûf-ı muhtelifeden mürekkeb ise her sınıfın mesâlih-i mahsûsası kendi taraflarından müntehab ve mansûb olan ihtiyar meclisi ma‘rifetiyle rü’yet olunur. Şu kadar ki, başka başka iki karyede sâkin olan bir veya müte‘addid şahıs beyninde tekevvün eden deâvî-i mahsûsanın sulhan rü’yeti için nâhiye merkezi olan karye ihtiyar meclisine mürâcaat kılınacak ve ahalisi muhtalit olan bir karyede sunûf-ı muhtelifeye müte‘allik deâvî-i sulhiye teşkîlât nizâmnâmesi hükmüne tevfîkan tesviye olunacakdır.

Yüz dokuzuncu madde: Her karyenin ihtiyar meclisi o karyede nezâfet ve tahârete müte‘allik şeyleri mütâlaa eylemek. Sâniyen, bekçi ve korucu gibi karyenin zâbıta işinde bulunacak adamları intihâb etmek. Sâlisen, karyenin teshîl-i esbâb-ı ziraat ve ticâretine dair olan mesâlihe bakmak. Râbi‘an, karyeye mahsûs olan her nev‘ tekâlîfin hüsn-i tevzî‘ine karar vererek suver-i icrâ’iyesine nezâret eylemek. Hâmisen, karyece vücûh-ı birre vasiyet olunan teberru‘âtı kabul ile meşrûtün-lehinde isti‘mâl etdirmek. Sâdisen, emvâl-i eytâmı ve verese-i gâibesi olarak vefat edenlerin emvâl ve emlâkini muhâfazaya bakmak. Sâbi‘an, ziraate kâbil ve müsta‘id olan arâzî-i hâliyeden dolayı muhtarlar vâsıtasıyla nâhiye müdürüne ma‘lûmât vermek. Sâminen, karyede bulunan âsâr-ı hayriyenin imârına ve mekteblerin idâresine nezâret eylemek ve amele-i mükellefeden karyenin hissesine isâbet eden nüfusu tefrîk etdirmek ve hükûmete teslimi iktizâ eden mücrimînin harekât ve ef‘âli hakkında karyece tahkîkât-ı evveliye icrâ etmek. Âşiran, muhtarların sû’-i hareket ve kabahati zuhûrunda nâhiye müdürlüğü vâsıtasıyla kaymakâm-ı kazâya haber vermek vazifeleriyle mükellefdir.

Yüz onuncu madde: İhtiyar meclisleri her nev‘ muâmele-i cezâiye icrâsını hükm ve ilâm etmeğe me’zûn olmadıkları

misillü umûr-ı ziraat ve ticâret ve koru ve merâ ve kışlak gibi bulundukları karye ahalisiyle hem-civâr olan bir veya birkaç karye ahalisi arasında menâfi‘i müşterek bulunan hususât ve kurâ-yı mütecâvire ile iltisâk ve münâsebâta vâsıta olan turuk-ı hususiyenin imârına ve bu kabîlden olan köprü ve çeşme ve su yolları tamirine müte‘allik mevâd mutlaka nâhiye merkezinde ictimâ‘ edecek meclis-i beledînin müzâkeresine ve nâhiye müdürü vâsıtasıyla kaymakamlık merkezinden istîzâna mevkûfdur.

Fasl-ı Sâbi‘

Şehir ve Kasabalar Devâir-i Belediye Mecâlisi Beyânındadır

Yüz on birinci madde: Vali ve mutasarrıf ve kaymakam makarrı olan her bir şehir ve kasabada umûr-ı belediye için Meclis-i Beledî nâmıyla birer meclis vardır.

Kısm-ı Evvel

Meclis-i Beledî ve Müteferrâtının Teşkîli

Yüz on ikinci madde: İdâre-i Belediye Meclisi bir reis ve bir muâvin ile altı nefer azâdan mürekkeb ve bir mühendis ile memleket tabibi azâ-yı müşâveresinden bulunacakdır. Meclis-i mezkûr maiyyetinde bir kâtib ile bir sandık emîni ve lüzumu kadar hademe bulunacakdır.

Yüz on üçüncü madde: Meclis-i Beledînin azâsı sunûf-ı muhtelifeden ve ashâb-ı emlâk ve araziden olmak ve ibtidâ ikişer sene hizmet etmek ve def‘a-i sâniye intihâbından sonra her sene nısfı tebdil edilmek ve hitâm-ı müddetlerinde vilâyetlerin usûl-i umûmiye-i intihâbiyesine tevfîkan kasabanın merkez ve mahalle ihtiyar meclislerinden mürekkeb intihâb cemiyetinin ittifâk veya ekseriyet-i ârâsıyla intihâb ve hükûmetçe tefrîk ve tasdîk olundukdan sonra tayin olunur.

Yüz on dördüncü madde: Âtiyyü'l-beyân esbâb Meclis-i Beledî azâlığına intihâbın ve azâlıkda devamın esbâb-ı mâni‘asındandır. Evvelen, kânûnen bir cinâyet ve cünha ile mahkûm olmak. Sâniyen, bi'l-fi‘il hizmet-i askeriye veyahud umûr-ı zâbıtada bulunmak. Sâlisen, İdâre-i Belediye Dâiresi içinde hizmet-i kazâ ve niyâbetde bulunmak. Râbi‘an, idâre-i belediyenin her nev‘ inşââtını müteahhid olmak.

Yüz on beşinci madde: Sinni yirmi beşden aşağı bulunanlar Meclis-i Beledî azâlığına intihâb olunmaz.

Yüz on altıncı madde: Bir kimse iki Meclis-i Beledî azâlığına tayin olunamaz.

Yüz on yedinci madde: Meclis-i Beledînin kâtib ve sandık emini muvazzaf olup, azâsı meccânen hizmet ederler.

Yüz on sekizinci madde: Meclis-i Beledî Reisi'nin memuriyetine mutasarrıfdan sonra valinin re’y ve tasdîki munzam olmak meşrûtdur.

Yüz on dokuzuncu madde: Meclis-i Beledî Sandık Emini'nin kefâlet-i mu‘tebereye merbût olması meşrûtdur.

Yüz yirminci madde: Meclis-i Beledî haftada iki defa ve icabı hâlinde dahi fevkalâde olarak ictimâ‘ eder.

Yüz yirmi birinci madde: Meclis-i Beledî Reisi'nin gıyâbında muâvin ve anın dahi gıyâbında azâdan en müsinn olan zât riyâset eder.

Yüz yirmi ikinci madde: Meclis-i Beledî azâsının sülüsânı bulunmadıkça icrâ-yı müzâkere edemez ve re’ylerde ekseriyete itibâr olunup müsâvât hâlinde reisin re’yi kangı tarafda bulunur ise ekseriyet ol tarafda hâsıl olmuş olur.

Yüz yirmi üçüncü madde: Meclis-i Beledî'nin kâffe-i umûr-ı tahrîriye ve kaydiyesinden ve Mecâlis-i İdâreye müte‘allik usûle tevfîkan müzâkerâtının zabt ve idâresinden reis ve kâtibi mes’ûldür.

Kısm-ı Sânî

Meclis-i Beledî'nin Vezâifi ile Müteferri‘âtına Dâirdir

Yüz yirmi dördüncü madde: Meclis-i Beledî kâffe-i ebniye inşââtına ve muâmelât-ı vakfiyyesi evkâf nizâmâtına tâbi‘ olmak üzre ale'l-umûm sulara dair umûr ve mesâliha ve harâb olan veya inşââtında noksan bulunan ebniyenin hedmiyle muhâtarâtının def‘ine ve teshîl-i mürûr u ubûr ve nakliyât için lâzım olan tedâbîre ve ale'l-umûm memleketin tanzîfât ve tezyînâtına ve umûr-ı zâbıtası kuvve-i zâbıtaya âid olmak üzre mecma‘-ı nâs olan her bir mahalle ve vesâit-i nakliyenin teshîl ve tanzîmine ve ücretlerinin ıttırâd ve i‘tidâline ve mikyâs ve mi‘yârların kânûnen istikâmetine ve es‘âra ve harîk tulumbalarına nezâret ve iskele ve meydanlar ve mesîreler te’sîsini ve yolların masârıf-ı tenvîriyesini müzâkere ve dâhil-i şehir ve kasabada umûm tarîk ve sokak ve ma‘ber ve mecrâların ameliyât-ı tanzîmiyesini ve idâre-i belediyeye mahsûs vâridât ve masârıfını ve icâre kontratosu muâmelâtını idâre eder.

Yüz yirmi beşinci madde: Tenbîhât-ı belediyeye mugâyir hareket edenlerden kânûnen cezâ-yı nakdî ahzı Meclis-i Beledî'ye âiddir.

Yüz yirmi altıncı madde: Meclis-i Beledî'nin vâridâtı evvelen hükûmetin tahsis etdiği rüsûmât ve mebâliğden, sâniyen tanzîmât-ı memleketden müstefîd olanlardan ahz edilecek vergiden, sâlisen ahzına me’zûn olduğu cezâ-yı nakdî hâsılâtından, râbi‘an icâre kontrato kaydiyesinden, hâmisen idâre-i belediyeye vâki‘ olacak iâne ve hibelerden ve turuk u me‘âbirin tevsî‘âtı sırasında hâlî kalacak yerlerle sâir imâr edilecek mahaller hâsılâtından ve vâridât-ı sâireden ve masârıfı dahi, evvelen talimât-ı mahsûsası mûcibince turuk u me‘âbire ve menâfi‘-i umûmiyeye âid inşâât ve tamirât ile yüz yirmi dördüncü maddede beyân olunan tanzîmât ve icrâât-ı belediyeye müte‘allik masârıfdan, sâniyen idâre-i belediyenin ikâmetgâhı icâresi ile memurîn-i muvazzafa maaşlarından ve masârıf-ı zarûriye-i idâreden mürekkebdir.

Yüz yirmi yedinci madde: Tanzîmât-ı memleketden müstefîd olanlara tarh olunacak verginin tayin-i nisbeti ve istîfâsı meclisce tedkîk olundukdan sonra istîzâna mevkûfdur.

Yüz yirmi sekizinci madde: Meclis-i Beledî aydan aya vâridât ve masârıfının cedvellerini bi't-tanzîm meclis-i idâre-i livâya i‘tâ edecek ve işbu cedveller orada rü’yet olundukdan sonra meclis-i idâre-i vilâyetde dahi bi'r-rü’ye kabul ve tasdîk kılındığı hâlde birer sûret-i musaddakası vilâyetden mutasarrıf vâsıtasıyla Meclis-i Beledî'ye iâde olunacak ve Meclis-i Beledî tasdîk ve iâde olunan cedvelleri sened olmak üzre hıfz edecekdir ve işbu irâd ve masraf defterlerinin hâvî olacağı muhâsebâtı mübeyyin sene âhirinda mahsûsan bir cedvel yapılıp sene-i âtiyede vukû‘ bulacak vâridât ve masârıfât bütçesi ile beraber Dâhiliye Nezâreti'ne gönderilecekdir.

Yüz yirmi dokuzuncu madde: Meclis-i Beledî'nin kararları reis muâvini vâsıtasıyla icrâ etdirilir.

Madde-i Mahsûsa

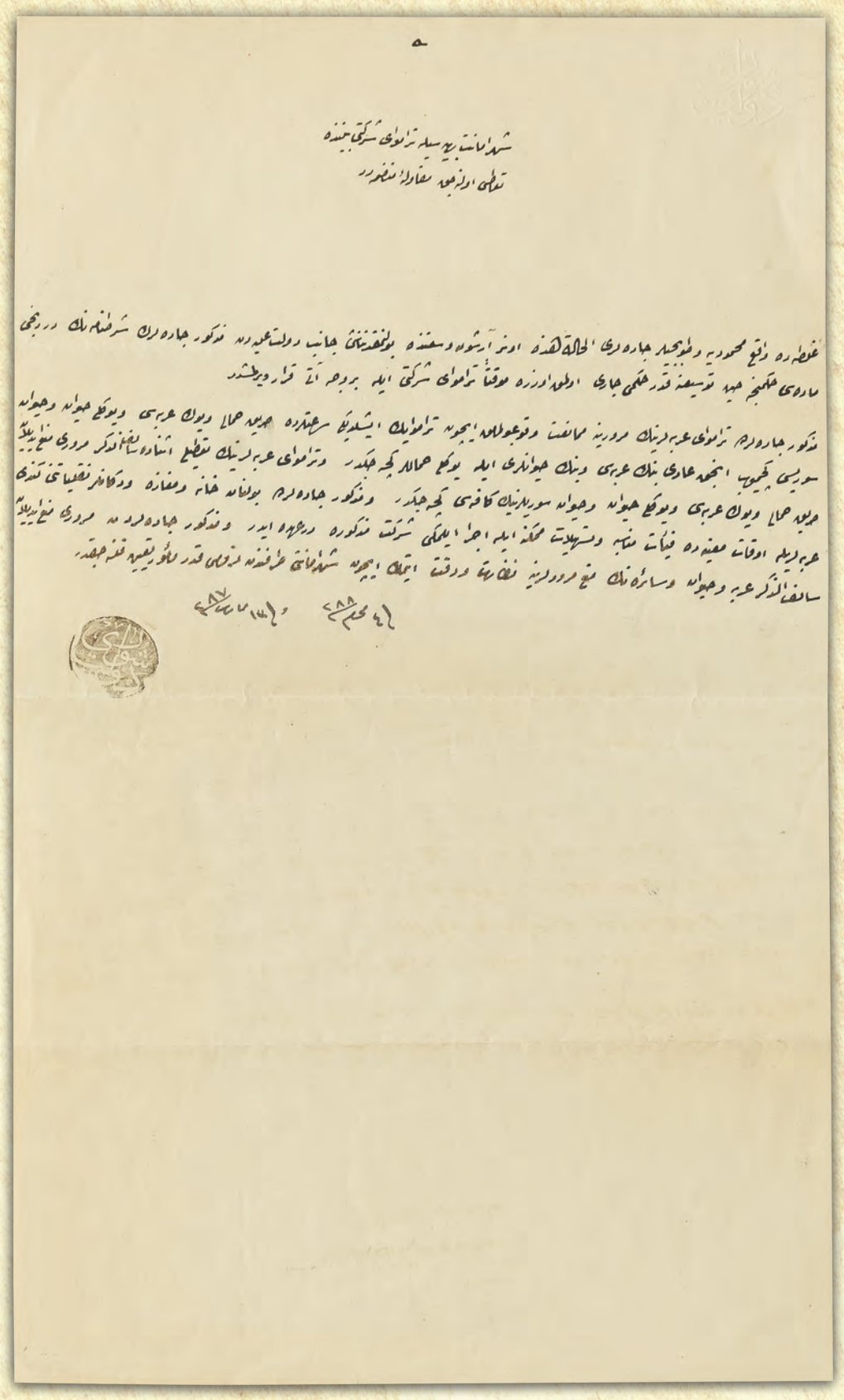
Nizâmât-ı vilâyâtı hâvî olan mecmu‘anın mündericâtından vilâyetler memurîn ve aklâm-ı merkeziyesinin vezâif ve muâmelâtına dair olan tarifnâme ile idâre-i belediye meclislerini teşkîlât ve vezâifine müte‘allik talimnâmelerin işbu nizâmnâmeye muhâlif olan ahkâmı münfehisdir.

Vezîr-i A‘zam Mehmed Emin Âlî

İşbu nizâmnâmenin düstûrü'l-amel tutulmasına irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmakla Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'ne kayd etdirilerek inde'l-îcâb iktizâsı icrâ olunmak buyuruldu.

Fî 29 Şevval sene [1]287 ve fî 9 Kânûn-ı Sânî sene [1]286

BOA, A.DVN.MKL, 10-1

GALATA'DA MAHMUDİYE VE TOPÇULAR CADDELERİ GENİŞLETİLİNCEYE KADAR BU CADDELER ÜZERİNDE ÇALIŞAN TRAMVAYA ENGEL OLUNMAMASI İÇİN HAMAL, YÜK HAYVANI VE SÜRÜ GEÇİRİLMEMESİ HAKKINDA TRAMVAY ŞİRKETİ İLE ŞEHREMÂNETİ ARASINDA YAPILAN İLAVE MUKÂVELE.

26 Mart 1871

Şehremânet-i behiyyesiyle Tramvay Şirketi beyninde teâti olunacak mukâvele-i munzammadır

Galata'da vâki‘ Mahmudiye ve Topcular caddeleri el-hâletü hâzihi onar arşun vüs‘atinde bulunmakdan nâşi cânib-i Devlet-i Aliyye'den mezkûr caddelerin şartnâmenin dördüncü maddesi hükmünce hîn-i tevsîine kadar hükmü câri olmak üzre muvakkaten Tramvay şirketi ile ber-vech-i âti karar verilmişdir.

Mezkûr caddelerde tramvay arabalarının mürûruna mümânaat vukû‘ bulmamak için tramvayın işlediği saatlerde sırık hammâlı ve yük arabası ve yüklü hayvan ve hayvan sürüsü geçmeyip ancak âdi binek arabası ve binek hayvanları ile yüklü hammâllar geçecekdir ve tramvay arabalarının tatili esnada sâlifü'z-zikr mürûru men‘ edilen sırık hammâlı ve yük arabası ve yüklü hayvan ve hayvan sürülerinin kâffesi geçecekdir ve mezkûr caddelerde bulunan hane ve mağaza ve dükkânlar nakliyâtını kendi arabalarıyla evkât-ı mu‘ayyenede fiat-ı münâsibe ve teshîlât-ı mümkine ile icrâ eylemeyi şirket-i mezkûra deruhde eder ve mezkûr caddelerden mürûru men‘ edilen sâlifü'z-zikr araba ve hayvan ve sâirenin men‘-i mürûrurlarına nezâret ve dikkat etmek için Şehremâneti tarafından lüzumu kadar memur tayin kılınacakdır.

Fî 4 Muharrem sene [1]288 ve fî 13 Mart sene [1]287

(Mühür)

Şûrâ-yı Devlet

﴿ ٤ ﴾

قانون اساسی

« ممالك دولت عثمانیه »

برنجی ماده دولت عثمانیه ممالك و قطعات حاضره‌یی و ایالات ممتازه‌یی محتوی ویکوجود اولمغله هیچ برزمانده هیچ برسبیله تفریق قبول ایتز

ایکنجی ماده دولت عثمانیه‌نك پای تختی استانبول شهریدروشهرمذکورك سائر بلاد عثمانیه‌دن آیرو اوله‌رق برکونه امتیاز ومعافیتی یوقدر

اوچنجی ماده سلطنت سنیهٔ عثمانیه خلافت کبرای اسلامیه‌یی حائز اوله‌رق سلالهٔ آل عثمانك اصول قدیمه‌سی وجهله اکبر اولاده عائددر

دردنجی ماده ذات حضرت پادشاهی حسب الخلافه دین اسلامك حامیسی وبالجمله تبعهٔ عثمانیه‌نك حکمدار وپادشاهیدر

بشنجی ماده ذات حضرت پادشاهینك نفس همایونی مقدس وغیر مسئولدر

التنجی ماده سلالهٔ آل عثمانك حقوق حریه واموال واملاك ذاتیه ومادام الحیاة تخصیصات مالیه‌لری تکافل عمومی تحتنده‌در

یدنجی ماده وکلانك عزل ونصبی ورتبه ومناصب توجیهی و نشان اعطامی وایالات ممتازه‌نك شرایط امتیازیه‌لرینه توفیقا اجرای توجیهاتی ومسکوکات ضربی وخطبه‌لرده نامنك ذکری ودول اجنبیه ایله معاهدات عقدی وحرب وصلح اعلانی وقوهٔ بریه وبحریه‌نك قوماندامی و حرکات عسکریه واحکام شرعیه و قانونیه‌نك اجرامی ودوائر اداره‌نك معاملاتنه متعلق نظامنامه‌لرك تنظیمی ومجازات قانونیه‌نك تخفیف ویا عفوی ومجلس عمومینك عقد وتعطیلی ولدی الاقتضا هیئت مبعوثانك اعضامی یکیدن انتخاب اولنمق شرطیله فسحنی حقوق مقدسهٔ پادشاهی جمله‌سندندر

﴿ تبعهٔ دولت عثمانیه نك حقوق عمومیه‌سی ﴾

سکزنجی ماده دولت عثمانیه تابعیتنده بولنان افرادك جمله‌سنه هر قنغی دینه (ومذهبدن)

﴿ ١٨ ﴾

﴿ ولایات ﴾

یوز سکزنجی ماده ولایاتك اصول اداره‌سی توسیع مأذونیت وتفریق وظایف قاعده‌سی اوزرینه مؤسس اولوب درجاتی نظام مخصوص ایله تعیین قلنه‌جقدر

یوزطقوزنجی ماده ولایت ولوا وقضا مرکزلرنده اولان اداره مجلسلری یله سنه‌ده بردفعه مرکز ولایتده اجتماع ایدن مجلس عمومی اعضاسنك صورت انتخابی بر قانون مخصوص ایله توسیع اولنه‌جقدر

یوزاونجی ماده ولایات مجالس عمومیه‌سنك وظایفی یایله‌جق قانون مخصوصنده بیان اولنه‌جغی وجهله طرق و معابر تنظیمی و اعتبار صندقرینك تشکیلی و صنایع و تجارت و فلاحتك تسهیلی کبی امور نافعه یه متعلق مواد حقنده و عمومه عائد معارف وتربیه‌نك انتشاری بولنده مذاکراته شامل اولمغله برابر تکالیف و مرتبات میریه‌نك صورت توزیع و استحصالنده و معاملات سائره‌ده قوانین و نظامات موضوعه احکامنه مخالف کوردکلری احوالك متعلق اولدیغی مقام و موقعلره تبلیغیله تصحیح و اصلاحی ضمننده عرض اشتکا ایتمك صلاحیتی دخی محتوی اولمه‌جقدر

یوز اون برنجی ماده مستغلات ومستغلات ونقود موقوفه حاصلاتنك شروط وقفیه‌سی و تعامل قدیمی وجهله مشروط لهنه و خیرات ومبراته صرف اولنمق اوزره وصیت ایدیلان امواك وصیتنامه‌لرده محرر اولدیغی اوزره موصی لهنه صرفنه و اموال ایتامك نظامنامهٔ مخصوصی وجهله صورت اداره‌سنه نظارت ایتمك اوزره هر قضاده هر ملتك برجماعت مجلسی بولنه‌جق و بو مجلسلر تنظیم ایدیله‌جك نظامات مخصوصه‌سی وجهله هر ملتك منتخب افرادندن مرکب اولمه‌جقدر و بجالس مذکوره محاکمی حکومتلرینی وولایات مجالس عمومیه‌سنی کندولرینه مرجع یله‌جکدر

یوز اون ایکنجی ماده امور بلدیه درسعادت و طشره‌لرده بالانتخاب تشکیل اولنه‌جق دوائر بلدیه مجلسلریله اداره اولنه‌جق و بو دائره‌لرك صورت تشکیل ووظائفی واعضاسنك صورت انتخابی قانون مخصوص ایله تعیین قلنه‌جقدر

(مواد شتی)

1876 TARİHLİ KÂNÛN-I ESASİ'DE VİLAYETLERİN İDARESİ VE BELEDİYE İŞLERİYLE ALÂKALI MADDELER.

1876

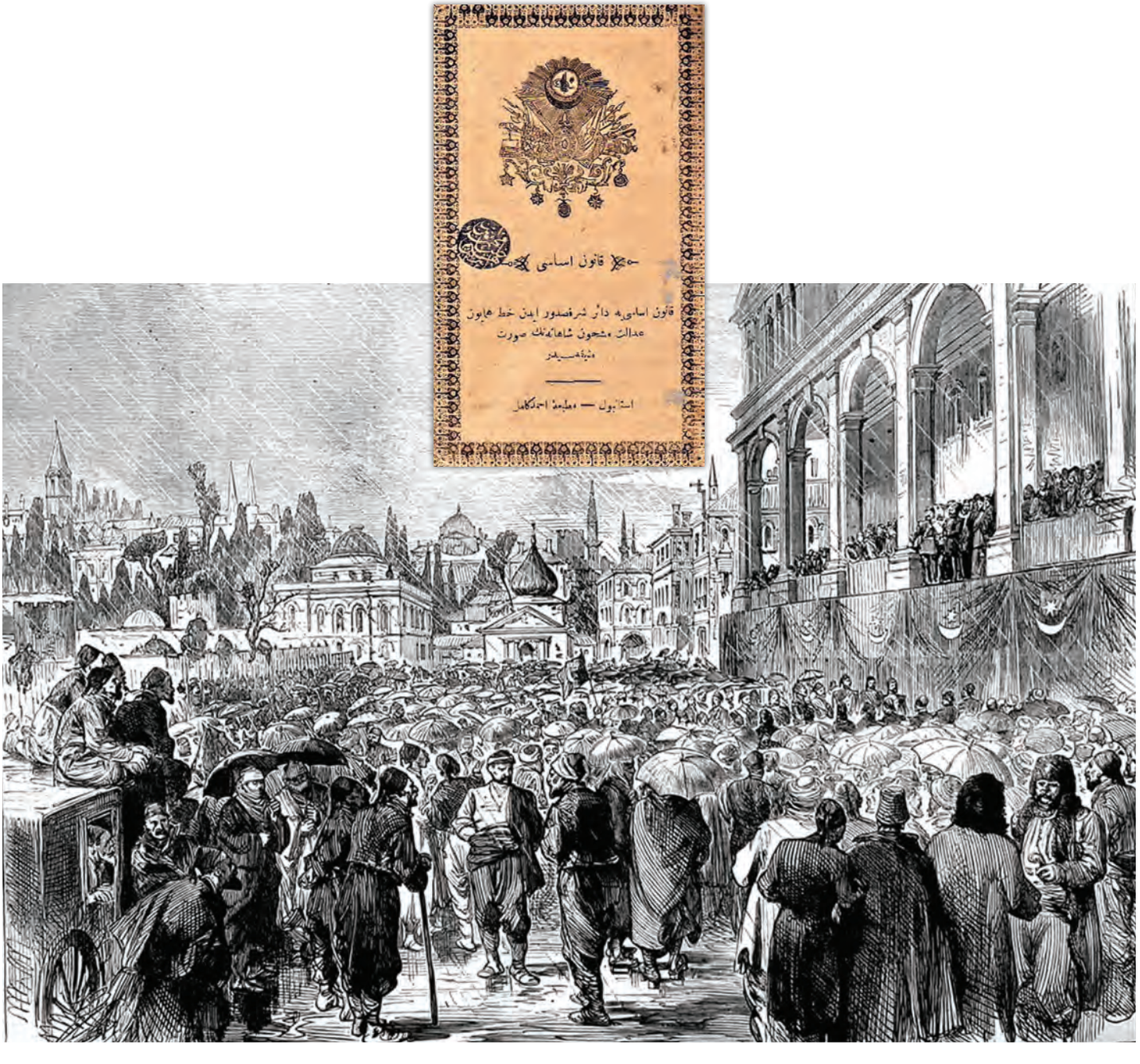
KÂNÛN-I ESÂSÎ

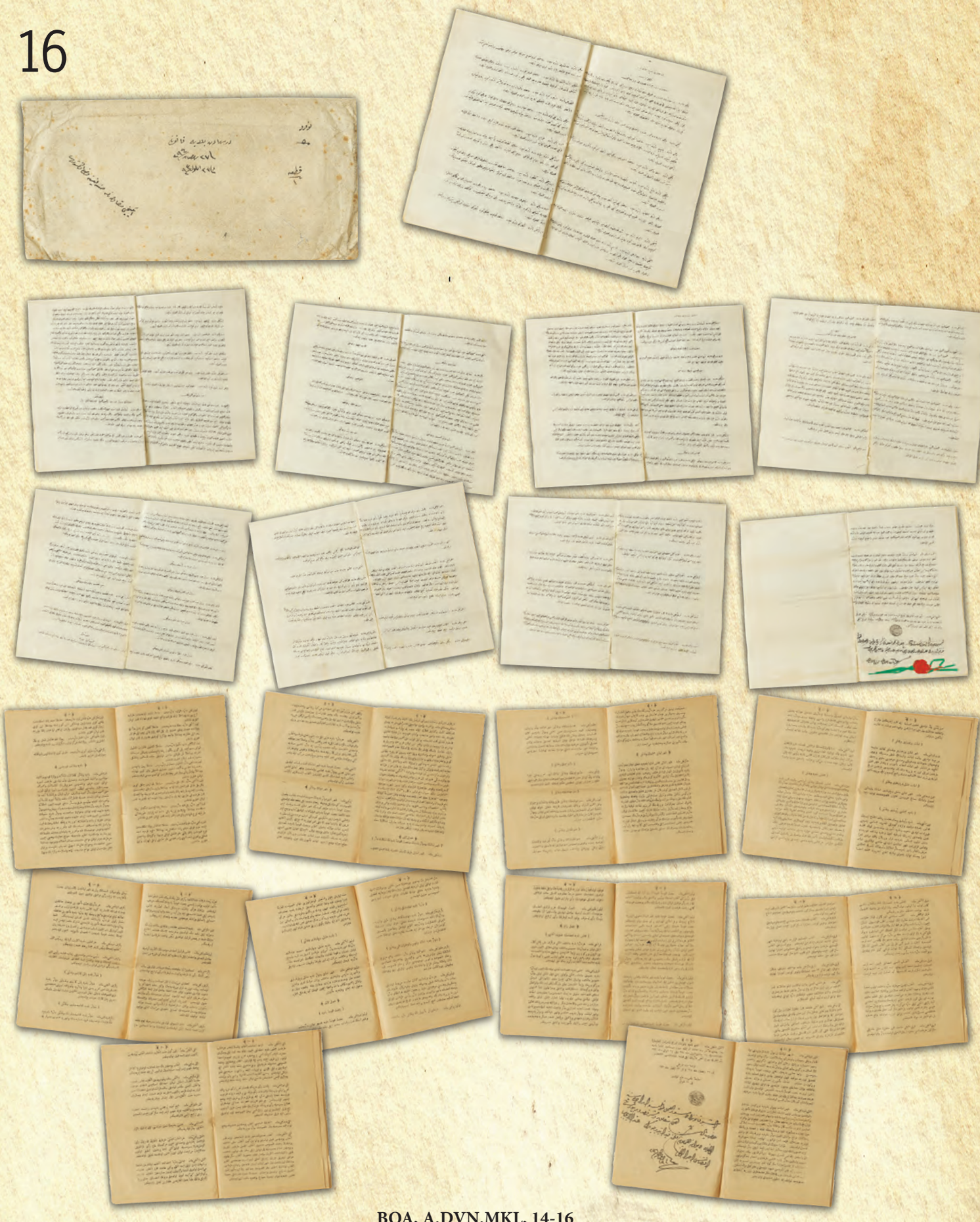
(1876)

Yüz sekizinci madde: Vilâyâtın usûl-i idâresi tevsî‘-i me’zûniyet ve tefrîk-i vezâyif kâidesi üzerine müesses olup derecâtı nizâm-ı mahsûs ile tayin kılınacakdır.

****

Yüz on ikinci madde: Umûr-ı belediye Dersaadet ve taşralarda bi'l-intihâb teşkîl olunacak devâir-i belediye meclisleriyle idâre olunacak ve bu dâirelerin sûret-i teşkîl ve vezâifi ve azâsının sûret-i intihâbı kânûn-ı mahsûs ile tayin kılınacakdır.

BOA, A.DVN.MKL, 14-16

İSTANBUL (DERSAADET) BELEDİYE KANUNU.

5 Ekim 1877

Dersaadet Belediye Kânûnu'dur.

Fasl-ı Evvel

Dersaadet Devâir-i Belediyesi Hududu ve Vezâifi.

Birinci madde: Dersaadet'in hududu haritasında gösterildiği vechile Rumeli Feneri'nden başlayarak Zekeriya ve Bahçe köyleri önünde Ayazağa Çiftliği, Kâğıdhane, Alibeyköyü, Küçükköy, Rami, Davudpaşa, Hazînedâr çiftlikleri ve Ayastefanos arkasından mürûr ile Adalar dâhil olarak Anadolu tarafına geçip Bostancıbaşı köprüsünden başlayarak Erenköy, Kozyatağı, Merdivenköy, Libade, Çakaldağı, Göksu Deresi arkasından Akbaba ve Kabakoz karyeleri önünden geçerek Anadolu Feneri'ne müntehî hat dâhilindeki mahalleri şâmildir.

İkinci madde: Birinci maddede muharrer hudud dâhilinde bulunan mahaller yirmi dâire-i belediyeye münkasimdir.

Birinci dâire Bayezid Dâiresidir. Sâhilen Ahırkapı'dan Unkapanı İskelesi'ne ve dâhilen Zeyrek, Saraçhanebaşı, Şehzadebaşı, Merkebcilerkapısı, Hasanpaşa Karakolu'ndan Divanyolu'yla Sultanahmed'e ve oradan İshakpaşa caddesiyle Ahırkapı'ya kadar hattın dâhilî olan mahalleri şâmildir.

İkinci dâire Sultanahmed dâiresidir. Sâhilen Ahırkapı'dan Yenikapı'ya dâhilen Yenikapı'dan Aksaray Horhor'dan Saraçhanebaşı'na kadar hattın dâhilindeki mahalleri şâmildir.

Üçüncü dâire Fatih dâiresidir. Kapan-ı Dakîk'den sâhilen Ayvansaray'a ve dâhilen Topkapı'dan Yenibahçe Deresi'yle Simkeş ve Hatib camileri ve Meydan çeşmesinden Sofular caddesiyle Horhor'a ve oradan Saraçhanebaşı'na kadar hattın dâhilî olan mahalleri şâmildir.

Dördüncü dâire Samatya dâiresidir. Sâhilen Yenikapı İskelesi'nden Yedikule hâricinde Kazlıçeşme, Mevlevihane, Takyeci mahalleleri dâhil olarak Topkapı'dan kale boyuyla Yenibahçe'ye ve oradan İkinci dâire hududuyla Horhor'a kadar olan mahalleri şâmildir.

Beşinci dâire Eyüb dâiresidir. Şehir hâricinde Eğrikapı dışarısı Topcular, Münzevi, Defterdâr, Eyüb, Alibeyköyü, Küçükköy, Kağıdhane köyü nihâyetine kadar olan mahalleri şâmildir.

Altıncı dâire Beyoğlu dâiresidir. Kasımpaşa Deresi'nin sol tarafından Tatavla, Feriköyü dâhil olduğu hâlde Küçükçiftlik Deresi'yle Dolmabahçe İskelesi'nden ve sâhilen Azebkapısı'ndan Galata, Tophane, Salıpazarı, Kabataş ve Dolmabahçe'ye kadar olan mahalleri şâmildir.

Yedinci dâire Hasköy dâiresidir. Sâhilen Karaağaç, Südlüce, Halıcıoğlu, Hasköy ve dâhilen Kasımpaşa Deresi'nin sağ tarafıyla Piyalepaşa, Okmeydanı'nı şâmildir.

Sekizinci dâire Beşiktaş dâiresidir. Sâhilen Dolmabahçe'den Defterdâr Burunu'na ve dâhilen Balmumcu çiftliği hududuyla Şişli, Kâğıdhane, Küçükçiftlik caddesiyle Dolmabahçe'ye kadar hududun dâhilî olan mahalleri şâmildir.

Dokuzuncu dâire Arnavudköyü dâiresidir. Sâhilen Defterdâr Burnu'ndan Kuruçeşme, Arnavudköyü, Bebekkayalar'a ve dâhilen Zincirlikuyu, Levend çiftliği nihâyetine kadar olan mahalleri şâmildir.

Onuncu dâire Yeniköy dâiresidir. Sâhilen Kayalar'dan Rumelihisarı, Baltalimanı, Boyacıköyü, Mirgun, İstinye, Yeniköy, Kalender Ayazması'na ve dâhilen Büyük ve Küçük Maslak, Mirgun Korusu, Ayazağa çiftliği nihâyetine kadar olan mahalleri şâmildir.

On birinci dâire Tarabya dâiresidir. Sâhilen Kalender Ayazması'ndan Tarabya, Kireçburnu'na ve dâhilen arka tarafında vâki‘ hudud-ı umûmî nihâyetine kadar olan mahalleri şâmildir.

On ikinci dâire Büyükdere dâiresidir. Sâhilen Kefeliköyü'nden bed’ ile Büyükdere Mesarburnu, Sarıyer, Yenimahalle, Pazarbaşı, Rumeli Kavağı, Rumeli Feneri'ne ve dâhilen Bahçe ve Zekeriya köyleri hududuna kadar olan mahalleri şâmildir.

On üçüncü dâire Beykoz dâiresidir. Sâhilen Anadolu Feneri'nden Anadolu Kavağı, Südlüce, Yalıköyü, Beykoz, Paşabahçesi'nden Çubuklu Deresi'nin ağzına ve dâhilen Karakulak dâhil olduğu hâlde Kabakoz çiftliği hududuna kadar olan mahalleri şâmildir.

On dördüncü dâire Anadoluhisarı dâiresidir. Sâhilen Burunbahçe'den Rifatpaşa Mahallesi, Kanlıca, Anadoluhisarı, Kandilli, Vaniköyü nihâyetine ve dâhilen Çavuşbaşı ve Yazıcı çiftliklerinden Göksu Deresi arkasına kadar olan mahalleri şâmildir.

On beşinci dâire Beylerbeyi dâiresidir. Sâhilen Kuleli'den Çengelköyü, Beylerbeyi, Nakkâş, Kuzguncuk, Paşalimanı'na ve dâhilen Vapur Değirmeni arkasındaki caddeden İcadiye tarîkiyle Bağlarbaşı'na ve oradan Sarıkaya ve Büyük Çamlıca'nın alt tarafındaki tarîk ile Yeldeğirmeni, Büyükşose ile Kuleli'ye kadar olan mahalleri şâmildir.

On altıncı dâire Yenimahalle dâiresidir. Sâhilen Paşalimanı'ndan Üsküdar büyük iskelesine ve dâhilen çarşı

boyuyla Yeniçeşme, Atpazarı, Toptaşı tarîkiyle Nuhkuyusu'na ve oradan Bağlarbaşı'na kadar olan mahalleri şâmildir.

On yedinci dâire Doğancılar dâiresidir. Sâhilen Üsküdar Büyük iskelesinden Ayazma, Harem, Kavak, Haydarpaşa iskelelerine ve dâhilen Selimiye, Karacaahmed, Nuhkuyusu'ndan Bağlarbaşı Tophanelioğlu ve Büyük ve Küçük Çamlıcalar, Kısıklı, Bulgurlu, Libade, Altunîzâde Mahallesi Tophanelioğlu nihâyetine değin mahalleri şâmildir.

On sekizinci dâire Kadıköyü dâiresidir. Sâhilen Haydarpaşa İskelesi'nden Kadıköyü ve Modalardan Bostancıbaşı köprüsüne ve dâhilen Erenköyü, Merdivenköyü, Kurbağalıdere, Uzunçayır'dan İbrahimağa, Haydarpaşa çayırına kadar olan mahalleri şâmildir.

On dokuzuncu dâire Adalar dâiresidir. Büyükada, Heybeli, Kınalı, Burgaz adalarını şâmildir. Büyükada merkez olup diğerlerinde birer şube bulunacakdır.

Yirminci dâire Makriköyü dâiresidir. Makriköyü, Ayastefanos, Baruthane civarındaki mahalleri şâmildir.

Belediye Vezâif-i Umûmiyesi

Üçüncü madde: Belediye vezâifi kâffe-i ebniye inşââtına ve yolların tevsî‘ ve tanzîmine ve kaldırım ve lağımların tesviyesine ve masârıfı aid olduğu tarafdan tesviye olunmak üzre umûmî ve hususî suyollarının inşâât ve tamirâtına ve muâmelât-ı vakfiyyesi Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nden icrâ olunmak üzre ale'l-umûm sulara dair umûra ve müşrif-i harab olan veya inşââtında fennen noksan bulunan ebniyenin hedmiyle muhâtarâtının def‘ine ve ebniye-i emiriyye inşâât ve tamirâtının keşfine ve tevsî‘-i turuk ve sâir menâfi‘-i umûmiye için istimlâke ve devâir-i belediyeye âid emlâk ve akârın idâresiyle mübâdele ve taksim ve fürûhtuna ve devâir-i belediye aleyhine ikâme olunan davâların müdâfaasına ve devâir-i belediye hukûkunun muhâfazasiçün iktizâ edenler aleyhine davâ ikâmesine ve dâire dâhilinde bulunan mahallerin tezyînât ve tanzîfâtıyla tenvîrine ve bi'l-cümle emlâk ve akârın kıymet ve irâdlarının ve mutasarrıfları esâmisinin kayd ve tahrîrine ve haritalarının tanzîmine ve nüfus-ı mevcûdenin kayd ve tahrîrine ve tevellüdât ve vefeyât vukûâtının yürüdülmesine ve iskelelerin tanzîm ve tevsî‘iyle havâyic-i ahalinin vaz‘ı için her tarafa civar olan mevâki‘-i münâsibede meydanlar ihdâsına ve mevcud meydanların hüsn-i muhâfazasına ve havâyic-i ahalinin teshîl-i esbâb-ı nakliyesine ve pazar mahallerinin meydan olan mevâki‘-i münâsibede ikâme ve ıslâhına ve kira ve binek ve yük arabaları ücretleri ve nakliyât ücûrâtı ta‘rîfelerinin tanzîmine ve araba ve bârgîrlerin muntazam ve sağlam hâlde bulunmalarına ve tayin olunacak mahalde durmalarına ve seyyâr esnafının geşt ü güzârı mahallât içine hasrıyla çarşı ve caddelerde durmalarının men‘ine ve umûr-ı zâbıtaya ve âdâb-ı umûmiyeye dair şeylerin nezâreti Zabtiye Nezâreti taht-ı idâresinde bulunmak üzre ale'l-umûm lokanta ve kahve ve gazino ve tiyatro ve canbazhânelere ve mecma‘-ı nâs olan her bir mahalle ve seyir yerleriyle panayırlara nezâret ve iskele kayıklarının metânetiyle kayıkcıların nizâm-ı mahsûsunca teftiş ve tedkîk-i ahvâline ve Üsküdar'la Boğaziçi'ne ve derûn-ı köprüye ve Kadıköyü ve Adalar'a ve Ayastefanos'a işleyen vapurların ve iskele kayıklarının tahammülünden ziyade müşteri almamalarına ve mezkûr vapurların tekne ve makinelerinin metânetinin muâyene etdirilmesine ve evzân ve ekyâl ve mikyâsâtın ayarına ve nân-ı azîz fiatına ve tâmmü'l-vezn ve kerestesi temiz olmasına ve furunların ekmekci nizâmına tatbîkine ve furunlarda dâimî sûretde nân-ı azîz bulundurulmasına ve hasta ve zaîf hayvan luhûmu satılmamasına ve münâsib mahallerde mezbahalar inşâsıyla dâhil-i şehirde hayvan kesdirilmemesine ve umûmî mezbahaların inşâsına değin derûn-ı şehirde mevcud selhhânelerden başka hayvan zebh olunur dükkân ve selhhâne inşâ etdirilmemesine ve mevcud selhhânelerin hıfz-ı sıhhat kâidesine tevfîkine ve muhill-i sıhhat me’kûlâtın men‘-i fürûhtuna ve muhâfaza-i sıhhat-ı umûmiyeye medâr olan vesâilin Sıhhiye Nezâreti'yle bi'l-muhâbere istihsâline ve münâsib mahallerde deniz hammâmları yapılmasına ve a‘mâ ve bî-zebân ve yetîm ve bî-vâye çocukların terbiyesi ve fukara ve muhtâcînin tedâvisi ve işe güce muktedir olmayan erbâb-ı ihtiyâcın iâşesi zımnında hastahâne ve gurebâhane ve sanâyi‘ mektebleri teşkîline ve bu vesîle ile zell-i suâlin men‘ine ve bi'l-cümle vâridât-ı belediyenin tahsiline ve ihtiyâcât-ı belediyeye sarfına ve erbâb-ı ihtikârın men‘ine ve esnafın idâresine dikkat ve itina etmekden ibâretdir.

Fasl-ı Sâni

Şehremâneti'nin ve Devâir-i Belediyenin ve Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyenin Teşkîline Dair.

Dördüncü madde: Şehremâneti taraf-ı eşref-i hazret-i pâdişâhîden mansûb bir şehremini ve bir reis ile altı azâdan mürekkeb bir meclis ve muhâsebecilik ve mektûbculuk ve hendesehane ve su nezâretinden ve vezneden ve lüzumu kadar müfettiş ve çavuşdan ibâret olacak ve meclis azâsının ikisi Erkân-ı Harbiye Dâiresi'nden ve Mekteb-i Tıbbiye Nezâreti'nden ehliyetleri musaddak biri mühendis ve biri tabib bulunacakdır.

Beşinci madde: Her dâire-i belediye hey’eti iki sene için ahali tarafından müntehab ve gayr-i muvazzaf sekizden on ikiye kadar bir meclis ve dâire hâsılâtından muvazzaf ve azâyı müntehabeden devletce mansûb bir reis ile dâire meclisi ma‘rifetiyle memur muhâsebeci ve başkâtib ve hendesehane ve emlâk ve nüfus ve kontrat kalemi ve veznedâr ve lüzumu kadar ketebe ve müfettiş ve çavuşdan mürekkeb olacakdır.

Altıncı madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye Şehremâneti'nin taht-ı riyâsetinde olarak Şehremâneti meclisi ve devâir-i belediye mecâlis rüesâsından ve Şehremâneti meclis ve mecâlis-i belediye azâsının kendi içlerinden intihâb edecekleri ikişer azâdan terkîb olunacakdır.

Şehremini'nin Vezâifi

Yedinci madde: Şehremini devâir-i belediyenin sûret-i idâresine nezâret ve fasl-ı mahsûsunda gösterildiği vechile ber-mu‘tâd senede iki defa akdolunacak cemiyet-i umûmiye-i belediyeye ve lüzum gördükce Şehremâneti meclisine riyâset eder. İnde'l-iktizâ cemiyet-i umûmiye-i belediyeyi fevkalâde olarak celb ve cem‘ eder ve mecâlis-i belediyeden lüzum-ı hakîkisini gördüğünü esbâb-ı mûcibesini Bâbıâli'ye arz ile bâ-irâde-i seniyye alacağı emir üzerine fesh ile yeniden intihâb etdirir. Emânet muvâzene cedvelini tanzîm ve cemiyet-i umûmiye-i belediyeye tasdîk etdirdikden sonra dâhil-i bütçe olan akçenin Emânet meclisi tensîbi üzerine sarfına me’zûniyet verir. Emânet meclisinden verilen kararları mevki‘-i icrâya vaz‘ etdirir. Emânet memurlarının azl ve nasbında nizâm-ı mahsûsuna tevfîk hareket eder. Her dâireden gelecek âdi ve fevkalâde irâd ve masraf cedvellerini ve sâl muhâsebelerini ve inde'l-îcâb devâir-i belediyenin me’zûniyetleri derecesini mütecâviz olarak akdine lüzum gördükleri istikrâzâta ve menâfi‘-i umûmiye için iştirâ kılınacak emlâke ve memleketin tezyînât-ı cesîmesine dair mecâlis-i belediyeden irsâl olunacak mazbataları cemiyet-i umûmiye-i belediyeye havâle ile verilecek kararı devâir-i belediyeye teblîğ ve iktizâ edenleri Bâbıâli'ye arz ve takdîm eder. İcrâât-ı umûr-ı belediyede kuvve-i askeriye ve zâbıtaya lüzum gördüğü hâlde memurîn-i askeriye ve zâbıtaya mürâcaat eyler.

Şehremâneti Meclisinin Vezâifi

Sekizinci madde: Şehremâneti meclisi, idâre-i belediyeye müte‘allik olan ve devâirden istîzân olunan hususâtı müzâkere ile beyân-ı mütâlaaya ve Emânet ve devâir-i belediye memurlarından ithâm olunanlar hakkında ber-mûceb-i nizâm tahkîkât-ı evveliyeyi bi'l-icrâ müttehemleri âid olduğu mahkemeye göndermeğe ve Emânet muvâzene cedvelini ve sâl muhâsebelerini ve sarfiyât-ı vâkıayı ve sokakların Ebniye Nizâmnâmesi mûcibince derecât-ı muhtelifeye taksim ve arz ve istikâmetlerini tayin için devâir-i belediyeden yapılıp li-ecli't-tasdîk gönderilen haritaları tedkîk ve tasdîk ve belediye vergisi nizâ‘ını ve afv ve tenzîl müsted‘ayâtını rü’yet ve fasla ve maktû‘an idâre kılınacak rüsûmun müzâyede ve ihâlesine ve esnaflığa dair deâvi üzerine bi'l-havâle esnaf cemiyetlerinden verilecek takrîrleri nizâmına tevfîkan rü’yete ve iki ve daha ziyade dâireler beyninde müşterek ameliyât için alâkadâr olan dâireler meclisleri azâsından ikişer zat bulundurarak her dâirenin hissesini tayin ve tefrîka memurdur. Veznenin her aybaşlarında vereceği icmâl üzerine muhâsebeci meclis azâsından iki ve muhâsebeden iki kâtib ile beraber ayda bir defa vâridât ve sarfiyâtın hesâbını bi't-tedkîk veznenin mevcûdunu muâyene ve ta‘dâd edecekdir.

Muhâsebecilik Vezâifi

Dokuzuncu madde: Muhâsebecilik vezâifi Şehremâneti'ne âid ve masârıfât kuyûd-ı hesâbiyesinin hüsn-i tanzîmi ve devâir-i belediyeden gelen muhâsebât cedâvil ve defâtirinin ve cedvellerin tedkîki ve Emânet muvâzene cedvelinin tanzîmi ve sarfiyâtın nizâmına muvâfık olmak şartıyla tasdîki ve maiyyetinde bulunan tahsil memurları ma‘rifetiyle vâridâtın vakt ü zamanıyla tahsil ve istîfâsı ve Emânet'in umûr-ı mâliyesine müte‘allik mevâddın nizâmına tevfîkan tesviyesi hususlarından ibâretdir.

Mektûbculuk Vezâifi

Onuncu madde: Mektûbculuğun vezâifi Emânet'in umûr-ı tahrîriyesini icrâ ve Emânet'e âid evrâkı hüsn-i muhâfazadan ve bu hususlara müte‘allik defâtir-i kuyûdiyeyi tanzîmden ibâretdir. Evrak Odası, mektûbculuğun taht-ı idâresindedir.

Ser-mühendislik Vezâifi

On birinci madde: Ser-mühendislik vezâifi turuk ve ebniye ve inşâât ve tamirâta ve ale'l-umûm keşfiyâta ve bi'l-cümle hususât-ı fenniyeye müte‘allik havâle olunan işlerin icrâ-yı iktizâlarından ve Emânet hendesehanesince tanzîm olunan ve devâir-i belediyeden gelen haritaların ve resimlerin ve hendesehaneye müte‘allik evrak-ı sâirenin hüsn-i muhâfazalarından ibâretdir.

Su Nezâreti Vezâifi

On ikinci madde: Su Nezâreti'nin vezâifi dâima taharrîyât ve keşfiyât icrâsıyla bendlerde ve umûmî ve hususî suyolları ile maslak ve çeşmelerde cüz’î ve küllî bozukluk bulundukda derhal Emânet'e bildirerek masârıf-ı tamiriyesini âid olduğu mahalden istîfâ ile tamir etdirmekden ve ferâğ ve intikâlde muâmelât-ı câriyeyi icrâ etmekden ve umûmen suyolcularına nezâret eylemekden ibâretdir.

Emânet Veznedârı Vezâifi

On üçüncü madde: Şehremâneti veznedârı vezâifi kefâlet-i mu‘tebereye merbût olduğu hâlde Emânet vâridâtının kabz ve sarfına ve yevmî vukû‘ bulan makbûzât ve medfû‘ât ve sandık mevcûdunu hâvi bir cedvel tanzîmiyle her akşam Şehremâneti'nde i‘tâya memurdur. Veznedâr şehremini tarafından evrâkı üzerine "verile" denilmedikce ve muhâsebeci tarafından târih konularak zîri imzâ kılınmadıkca sandıkdan hiç kimseye bir akçe vermeyecekdir.

Emânet Müfettiş ve Çavuşları Vezâifi

On dördüncü madde: Şehremâneti müfettiş ve çavuşları Emânet'in vâridâtını tahsil ve Emânet'in mesâlih-i umûmiyesini ta‘lîmât-ı mahsûsasına tevfîkan îfâ eyleyecekdir.

Belediye Mecâlis Reisleri Vezâifi

On beşinci madde: Belediye reisleri ber-mu‘tâd haftada bir defa ictimâ‘ edecek mecâlis-i belediyeye riyâset ve lüzum gördüğü takdirde mecâlis-i belediyeyi fevkalâde olarak davet ve belediye memurîn ve hademesini evvelce meclise kabul ve tasdîk etdirmek şartıyla tayin ve belediye vezâif-i umûmiyesine dâhil olup mecâlis-i belediyece karar

verilen bi'l-cümle mevâddı icrâ ve mecâlis kararlarından Şehremâneti'nden istîzânı muktezî olanlarını Emânet'e arz ve iş‘âr ve umûr-ı belediyeye dair ilânât ve tenbîhâtın neşriyle ahkâmını icrâ ve sene muvâzene cedvelini vaktiyle tanzîm etdirerek meclise i‘tâ ve dâire vâridâtını tahsil ve istîfâ ve dâirenin musaddak muvâzene cedvelini dâhilinde bulunan meblağı meclisin karar ve tensîbi vechile sarf ve dâire nâmına akdolunup meclisin taht-ı tasdîkinde bulunan mukâvelâtı muhâsebeciyle müştereken temhîr veya imzâ ve her ay dâire-i belediyenin vâridât ve masârıfât icmâlini ve sene nihâyetinde sâl muhâsebesi defterini cânib-i Emânet'e irsâl edeceklerdir.

On altıncı madde: Ceza Kânûnnâmesi'nin üçüncü faslında muharrer kabâyihden umûr-ı belediyeye âid olanların mütecâsirleri ve umûmen tenbîhât-ı belediyeye mugâyir hareket edenler haklarında lâzım gelen mücâzât meclis-i belediye reisi ile başkâtib ve baş mühendisden mürekkeb bir hey’etde bi't-tedkîk tayin ve icrâ olunacakdır.

Mecâlis-i Belediye Vezâifi

On yedinci madde: Mecâlis-i belediyenin vezâifi üçüncü maddede muharrer belediye vezâif-i umûmiyesine dâhil bulunan mevâddı bi'l-müzâkere kararlaşdırmak ve dâirenin âdi ve fevkalâde sene muvâzene cedvellerini ve sâl muhâsebelerini tedkîk ve tasdîk ve umûr-ı mâliyeye müte‘allik kuyûd ve defâtiri muâyene ve tedkîk etmek ve devâir muvâzene cedvelleri dâhilinde bulunan mebâliğin sûret ve cihet-i sarfını tayin eylemek ve dâirenin emlâk-ı mahsûsası idâresini ve bunların mübâdele ve taksim ve fürûhtu maddelerini kararlaşdırmak ve bir sene zarfında vukû‘ bulacak inşâât ve ameliyâtı her mahallenin derece-i ihtiyâcına göre taksim ve nizâmına tatbîkan bi'l-cümle müzâyede ve münâkasaları icrâ etmek ve dâire nâmına yapılacak kâffe-i mukâvelât ve kontratoları tedkîk ve tasdîk eylemek ve belediyece lüzum gördükleri ıslâhâtı bi'l-müzâkere bâ-mazbata Şehremâneti vâsıtasıyla cemiyet-i umûmiye-i belediyeye arz etmek ve mikdâr-ı maaş ve adedi musaddak muvâzene cedveli dâhilinde olup reis tarafından teklîf olunan memurînin azl ve nasblarını bi't-tedkîk tasdîk etmekden ibâretdir. Her meclis-i belediye senesi içindeki vâridâtından kapatmak üzre bir sene zarfında inde'l-iktizâ yirmi beş bin kuruşa kadar istikrâza me’zûn olup bundan ziyadesi cemiyet-i umûmiye-i belediyenin tasdîkine mütevakkıf olacakdır. Veznenin her aybaşlarında vereceği icmâ üzerine meclis-i belediyeden iki azâ muhâsebeci ile beraber ayda bir defa vâridât ve sarfiyâtın hesâbını bi't-tedkîk veznenin mevcûdunu muâyene ve ta‘dâd etdirecekdir.

On sekizinci madde: Belediye meclisleri haftada bir ve icabı hâlinde reisin davetiyle iki defa akdolunacak ve her hafta meclisin akdinde ictimâ‘-ı sâbıkın zabt cerîdesi kırâet olunarak reis ve azâ tarafından imzâ edilecekdir.

On dokuzuncu madde: Meclis kararı azâ-yı mevcûdenin ekseriyet-i ârâsıyla hâsıl olacak ve azâdan iki zat taleb eyler ise re’y-i hafîye mürâcaat kılınacakdır.

Yirminci madde: Tesâvî-i ârâ vukû‘unda reisin ve hâzır olmadığı hâlde reis-i sâninin re’yi ne tarafda bulunur ise o tarafın re’yi tercih olunacakdır.

Yirmi birinci madde: Azâ-yı mürettebenin lâ-ekal nısfından bir ziyade mevcud olmadıkca bir madde üzerine karar verilemeyecek ve iki defa azâ tahrîren davet olunarak matlûb olan aded-i azâ hâsıl olmaz ise üçüncü davetde her kaç olur ise olsun azâ-yı mevcûdenin re’y ve kararı makbûl olacakdır. On bin kuruşu tecâvüz eden masrafın ve meclisin me’zûniyeti dâhilinde bulunan istikrâzların kararlaşdırılması ve sene muvâzene cedvelinin ve sâl muhâsebesinin tasdîki azâ-yı mürettebenin sülüsânı mevcud olmasına mevkûf olacakdır.

Yirmi ikinci madde: Özr-i meşrûu olmadığı hâlde sırasıyla üç defa gelmeyen azâ isti‘fâ etmiş olacağından o misillülerin ve resmen isti‘fâsı veya vefatı vukû‘ bulan azânın yerlerine Şehremaneti'nden bi'l-istîzân cemiyet-i intihâbiyede en ziyade re’y kazanmış olanları tayin kılınacakdır.

Yirmi üçüncü madde: Her dâirenin hey’et-i memurîni ve mikdâr-ı maaşları vüs‘atine ve malca iktidârına meclis-i belediye tarafından tertîb ve Şehremâneti'ne teblîğ olunacak ve hiçbir vesîle ile dâire-i belediye memurîni maaşının mikdâr-ı yekûnu o dâire vâridâtının humsunu tecâvüz edemeyecekdir. Fakat bir dâire vâridâtının humsuyla memurîn-i lâzimesini tedârike muktedir olamaz ise lüzum gördüğü zam için esbâb-ı mûcibesini ber-tafsîl ve bâ-mazbata beyân ederek cemiyet-i umûmiye-i belediyeden istihsâl-i me’zûniyete mecbur olacakdır.

Yirmi dördüncü madde: Her meclis-i belediye ekseriyet-i ârâ ile bir reis-i sâni intihâb edecek, reis-i sâniler meccânen bir sene hizmet eyleyecekdir.

Yirmi beşinci madde: Reis hâzır bulunamadığı zamanda meclise reis-i sâni riyâset edecek ve bu da bulunamaz ise azâ-yı mevcûdeden intihâbında en ziyade re’y kazanmış olan riyâset eyleyecekdir.

Devâir-i Belediye Başkâtibleri Vezâifi

Yirmi altıncı madde: Devâir-i belediye başkâtibleri vezâifi devâir-i belediye meclislerinin umûr-ı tahrîriyesini icrâ ve dâireye âid bi'l-cümle evrâkı muhâfazadan ve bu hususlara müte‘allik defâtir-i kuyûdiyeyi tanzîmden ibâret olacak ve evrak müdürü başkâtibin maiyyetinde bulunacakdır.

Devâir-i Belediye Muhâsebecileri Vezâifi

Yirmi yedinci madde: Devâir-i belediye muhâsebecilerinin vezâifi dâire-i belediyeye âid vâridât ve masârıfât kuyûd-ı hesâbiyesinin ve şehriye muhâsebât cedvelleriyle sâl muhâsebelerinin ve senevî bütçelerin hüsn-i tanzîmi ve sarfiyâtın tamamıyla nizâmına muvâfık olmak şartıyla tasdîki ve vâridâtın vakt ü zamanıyla tahsili ve idâre-i mâliyeye müte‘allik mevâddın nizâmına muvâfık sûretde tesviyesi hususundan ibâret olacakdır.

Devâir-i Belediye Mühendisliği Vezâifi

Yirmi sekizinci madde: Devâir-i belediye mühendisliğinin vezâifi turuk ve ebniyeye ve dâirenin bi'l-cümle hususât-ı fenniyesine müte‘allik havâle olunan işlerin icrâ-yı iktizâlarından ve dâirece tanzîm olunan ve Emânet'den bi't-tasdîk gönderilen harita ve resimler ile hendesehaneye müte‘allik evrâkın hüsn-i muhâfazalarından ibâretdir.

Devâir-i Belediye Emlâk ve Nüfus ve Kontrat Kalemi Vezâifi

Yirmi dokuzuncu madde: İşbu kalemin vezâifi dâire dâhilinde vâki‘ her nev‘ emlâkin sokak ve numaralarıyla cins ve kıymetlerini ve ashâbının esâmisini bir defter-i mahsûsa ve nüfus-ı mevcûdesini diğer bir defter-i mahsûsa kayd etmek ve emlâk ve akâr ferâğ ve intikâlâtının ve nüfus tevellüdâtı ile vefeyâtının vukûâtını yürütmekden ibâretdir.

Otuzuncu madde: Her dâire veznedârı kefâlet-i mu‘tebereye merbût olduğu hâlde dâire vâridâtının kabz ve sarfına ve yevmî vukû‘ bulan makbûzât ve medfûâtı ve sandık mevcûdunu hâvi bir cedvel tanzîmiyle her akşam dâire reisine i‘tâya memur ve mecburdur. Veznedâr, dâire reisi tarafından evrâkı üzerine "verile" denilmedikce ve muhâsebeci tarafından târih konularak zîri imzâ kılınmadıkca sandıkdan hiç kimseye bir akçe i‘tâ edemeyecekdir.

Otuz birinci madde: Kontrato memurlarının vezâifi dâire dâhilinde akdolunan îcâr ve istîcâr kontratolarını nizâm-ı mahsûsuna tatbîkan icrâ ve deftere kayd ve imlâ eylemekden ve alınacak harcların belediye sandığına teslimiçün bir kıt‘a memhûr pusula vermekden ve tutacağı defteri her aybaşında o ay içinde ne mikdâr muâmele vukû‘ bulduğuna dair bir icmâlini evvel emirde meclis-i belediye verdikden sonra sandık emîni ile karşılaşdırıp pusulaları ahz ile defterin yekûnu zîrini sandık emînine temhîr etdirmekden ibâretdir.

Belediye Müfettiş ve Çavuşları Vezâifi

Otuz ikinci madde: Belediye müfettiş ve çavuşları mensûb oldukları dâirenin umûr-ı belediyesine âid âmirleri tarafından kendilerine tenbîh ve tevdî‘ olunan hidemât ve umûmen nizâmât ve tenbîhât ahkâmının icrâsına dikkat edecek ve hilâfında hareket edenleri bâ-varaka-i vukûât mensûb olduğu dâireye irsâl eyleyecekdir.

Otuz üçüncü madde: Şehremâneti ve devâir-i belediye müfettiş ve çavuşları ve memurîn-i sâiresi vazifeleri dâhilinde bulunan mevâddın taharrî ve tahkîki zımnında han ve hammâm ve mağaza ve tiyatro ve canbazhane ve kahve ve gazino ve emsâli bilumûm dükkânlara ve ahz ü i‘tâ için umûmun gireceği mahallere duhûl ile ifa-yı vazifeye me’zûndur.

Fasl-ı Sâlis

Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye

Otuz dördüncü madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye Şehremâneti dâiresinde ve Şehremini'nin taht-ı riyâsetinde senede iki defa akdolunacakdır.

Otuz beşinci madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye ekseriyet-i ârâ ile azâsından iki reis-i sâni intihâb edecek ve reis bulunmadığı vakit bunlardan intihâbda en ziyade re’y kazanmış olan zat riyâset eyleyecek ve bu cemiyet-i umûmiyenin kâtibi riyâset tarafından tayin kılınacakdır.

Otuz altıncı madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye Şehremini'nin daveti üzerine ictimâ‘ edecek ve her ictimâ‘ı nihâyet bir ay müddet devam eyleyecekdir. Cemiyet-i umûmiye-i belediyenin birinci ictimâ‘ı her sene Mayıs ibtidâsında vukû‘ bulup bu ictimâ‘da Emânet'in ve devâirin sene-i sâbıka sarfiyâtı muhâsebât-ı umûmiyesini ve bunlara müte‘allik hususâtı tedkîk ve tasdîk edecek ve ikinci ictimâ‘ı her sene Teşrîn-i Evvel ibtidâsında olup bu ictimâ‘da Emânet ve devâirin sene-i âtiye muvâzene cedvellerini ve sene-i âtiye içinde her dâirede icrâsı tasmîm olunan inşâât ve ameliyâtı ve bunlara müteferri‘ mevâddı tedkîk ve tasdîk eyleyecekdir ve cemiyyet-i umûmiyenin müzâkerâtı alenî olacak ve fakat ekseriyet-i ârâ ile karar verildiği hâlde hususî dahi olabilecekdir ve devâir-i belediyenin beher sene makbûzât ve medfû‘ât defterleri ba‘de't-tedkîk netîce-i kararlarıyla beraber Resmî Gazete vâsıtasıyla ilân olunacakdır.

Otuz yedinci madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye Şehremâneti'nin ve mecâlis-i belediyenin ahvâl-i umûmiyelerini tedkîk ile ıslâhâta ve Dersaadet Belediye Nizâmâtı'nın ta‘dîlâtına dair mütâlaâtını bâ-mazbata Bâbıâli'ye arz u beyâna me’zûndur. Cemiyet-i umûmiye-i belediyenin cedvelleri ve muhâsebâta ve inşâât ve ameliyâta dair kararları meclisin dağılmasını müteâkib Şehremini tarafından devâire iş‘âr ile mevki‘-i icrâya konulacakdır. Ta‘dîl-i nizâmâta ve menâfi‘-i umûmiye için alınacak emlâke ve ale'l-umûm dâirelerin me’zûniyetleri hâricinde bulunan istikrâza dair mazbataları Şehremini tarafından Bâbıâli'ye takdîm ile istîzân olunacakdır.

Otuz sekizinci madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye azâsı nısfından bir ziyade mevcud olmadıkca bir madde üzerine karar verilemeyecek ve iki defa davet olunarak azâsının adedi derece-i matlûbeye gelmediği hâlde üçüncü davetde azâ-yı mevcûdenin re’y ve kararı makbûl olacakdır.

Otuz dokuzuncu madde: Cemiyet-i umûmiyenin her bir kararı azâ-yı mevcûdenin ekseriyet-i ârâsıyla hâsıl olacak ve tesâvi-i ârâ vukû‘unda reisin re’yi ne tarafda bulunur ise o tarafın re’yi tercih olunacakdır.

Fasl-ı Râbi‘

Mecâlis-i Belediye Azâsının Sûret-i İntihâbı

Kırkıncı madde: Her dâire-i belediye dâhilinde mütemekkin ve yirmi beş yaşını ikmâl etmiş olan ve o dâirenin hududu dâhilinde bulunan emlâki için senevî yüz kuruş vergi veren ve tebaai- Osmaniyyeden ve hukûk-ı medeniye ve şahsiyesine mutasarrıf olan ve hiçbir gûne cinâyetle mahkûm olmayan nüfus-ı zükûrun devâir-i belediye mecâlisine azâ intihâbında re’y vermeye hakkı olacakdır.

Kırk birinci madde: Meclis-i belediye azâlığına intihâb olunabilmek için o dâire-i belediye hududu dâhilinde mütemekkin ve otuz yaşını ikmâl etmiş olmak ve dâire hududu dâhilinde bulunan emlâki için senevî iki yüz elli kuruş vergi vermek ve tebaai- Osmaniyyeden olmak ve Türkçe tekellüm edebilmek ve tâmmü'l-akl bulunmak ve bir kimsenin hizmetkârlığında bulunmamak ve Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu ahkâmı iktizâsınca hukûk-ı medeniyenin cümlesinden veya bazısından iskât olunmuş olmamak ve müflis olup da iâde-i i'tibâr etmiş olmak ve cünha cezalarından bir sene habs ve ana muâdil diğer bir ceza ile ve serserilikle mahkûm ve muvakkaten hizmet-i ecnebiye imtiyâzını hâiz ve tâbiiyyet-i ecnebiye iddiasında bulunmamak ve Şehremâneti'nde ve devâir-i belediyede müstahdem ve Şehremâneti'nce ve devâir-i belediyece inşâât ve ameliyât müteahhidi veya kefîli veya bi'l-fi'l hizmet-i askeriye ve zabtiyede ve dâiresi içinde hâkimlik memuriyetinde bulunmamak meşrûtdur.

Kırk ikinci madde: Mecâlis-i belediye azâsının intihâbına intihâb senesi Kânûn-ı Evvel'inde bed' olunup mevâdd-ı âtiyede beyân olunacağı vechile beheme-hal Şubat nihâyetinde maslahata hitâm verilecekdir.

Kırk üçüncü madde: İntihâb senesi şehr-i Kânûn-ı Evvel'inin hulûlünde emr-i intihâbın icrâsına nezâret etmek üzre bir intihâb komisyonu teşkîl için dâire dâhilinde her mahalle imâm ve muhtarlarından mahalleleri mu'teberânından ve hakk-ı intihâba salâhiyeti olanlardan iki kişinin ismi istenilip ve bunlar kaç kişiye bâliğ olur ise cümlesi dâire merkezine davet olunup lâ-ekal yirmisi hâzır olduğu hâlde med'uvvînin kâffesi ismine kur'a keşîdesiyle içlerinden on kişi tefrîk ve bir intihâb encümeni teşkîl olunacak ve encümenin teşkîli ayın nihâyet onuncu günü hitâm bulacak ve bu encümene dâire-i belediye reisi riyâset edecekdir.

Kırk dördüncü madde: İntihâb encümeni azâlığı için ismine kur'a isâbet edenlerden isti'fâ eden bulunur ise anın yerine ismine kur'a çıkmayanlardan tekrar kur'a keşîdesiyle kime isâbet eder ise o tayin olunacakdır.

Kırk beşinci madde: İntihâb encümeni ma'rifetiyle dâire dâhilinde olup azâ intihâb etmeğe ve azâ intihâb olunmağa salâhiyeti bulunanların mahallâtdan defteri istenilerek ve emlâk defterine mürâcaat olunarak iki kıt'a defteri nihâyet on beş gün zarfında tanzîm edilecek ve defterlerin birer nüshası ayın yirmi beşinci günü dâire merkezine ve her mahallede câmi ve sâir maâbidin kapısı yanlarına ta'lîk olunup bu defterler sekiz gün muallak kalacak ve bunların muhâfazası mes'ûliyetleri tahtında bulunmak üzre civarında vâki' zabtiye karakolhânelerine havâle kılınacakdır.

Kırk altıncı madde: Kırk beşinci maddede muharrer defterlerin muallak kaldığı sekiz gün zarfında ismi defterlere idhâl kılınmamış olduğuna dair vukû' bulacak itirazlar encümence istimâ' ve tedkîk olunup defterlerce tashîhi lâzım gelir ise icabı icrâ kılınacak ve sekiz gün hitâmında vukû' bulacak itirazlar istimâ' olunmayıp reddolunacakdır.

Kırk yedinci madde: İntihâb encümeninin müddet-i mu'ayyenesi içinde vukû' bulacak itirazlar vukû'u gününden itibâren sekiz gün içinde fasl ve rü'yet edilecekdir.

Kırk sekizinci madde: İntihâb encümenleri kararına râzı olmayanların Şehremâneti meclisine istînâf etmeğe hakkı olacakdır ve bu istînâf intihâb encümenleri tarafından davaya faysal verildiği günden itibâren nihâyet sekiz gün içinde vukû' bulmak lâzım gelip işbu sekiz gün müddetin hitâmında istînâf hakkı sâkıt olacakdır.

Kırk dokuzuncu madde: Kırk sekizinci madde mûcibince istînâf edilen davalara Şehremâneti meclisince istînâfın vukû'u gününden itibâren nihâyet sekiz gün zarfında karar verilecekdir.

Ellinci madde: Her intihâb encümeni bidâyet-i teşekkülünden hitâm-ı muâmelâtına kadar encümence cereyân eden müzâkerât ve karara dair muntazam zabt cerîdeleri tutacaklar ve hitâm-ı muâmelâtda mensûb oldukları dâire evrak odasında hıfz olunmak üzre dâireye teslim edeceklerdir.

Elli birinci madde: Kırk altıncı maddede muharrer defterlerin ta'lîkinden beş gün mukaddem defterlerin yevm-i ta'lîki ve defterler sekiz gün muallak kalacağı ve vukû' bulacak itirazlar ile bu itirazlar üzerine verilecek kararlar hakkında edilecek istînâf müddetleri ve bu müddetlerin hitâmında itiraz ve istînâf kabul olunmayacağı ve Şubat'ın ibtidâsında emr-i intihâba mübâşeret kılınacağı ve kangı mahalle müntehiblerinin kangı gün gelmeleri lâzım geleceği riyâset tarafından elsine-i muhtelifedeki gazetelerle ve evrak-ı mahsûsa ile mahallelere ilân olunacakdır.

Elli ikinci madde: Şubat ibtidâsında intihâba başlanıldıkda her müntehib tarafından meclis-i belediye azâlığı için ilk sene on iki ve sonraki senelerde altışar kişinin ismi bir pusulaya tahrîr ve zîri temhîr veya imzâ olunup ve bir zarf içine vaz' ile kapadılıp intihâb pusulaları vaz'ına mahsûs sandığa konulacak ve bu sandık başka başka anahtar ile açılacak ve iki kilidli ve üzerinde ince bir mektûb sığacak kadar delikli olacakdır ve müddet-i intihâbiye esnasında anahtarın birisi dâire reisinde ve diğeri encümen azâsından en müsin olan zatın nezdinde hıfzolunacakdır.

Elli üçüncü madde: Bizzat re'y vermeğe gelemeyen tahrîren re'y verebilir. Tahrîren re'y verecek olan zat re'y varakasını bir zarf derûnuna koyup ve reise hitâben yazacağı tezkire ile bu zarfı diğer bir zarf içine vaz' edip gönderecekdir. Bu misillü muharrerât ashâbının sâkin oldukları mahallât sırasıyla re'y verdikce her tezkirenin fakat üst zarfı açılıp iç zarfı açılmaksızın ol zatın ismi defter-i mahsûsuna kayd olunarak reis eliyle zarfı sandığına atacakdır.

Elli dördüncü madde: Müntehiblerin esâmisi intihâb pusulaları sandığa vaz' olundukca sırasıyla defter-i mahsûsuna câize verilecekdir.

Elli beşinci madde: İntihâb sandığına şehr-i Şubat ibtidâsından onuna kadar intihâb pusulası kabul olunacak ve o

on gün intihâb müddeti hitâmında pusulaların vaz‘ına mahsûs sandık intihâb encümeni tarafından küşâd ve pusulalar ta‘dâd ve sırasıyla karşılıklı iki deftere kayd olunup hitâmında kangı zatların isminde ekseriyet hâsıl olur ve sûret-i intihâb hükm-i kânûna muvâfık olarak cereyân eylediği tahakkuk eder ise mazbatası tanzîm ve Şubat'ın on beşinden evvel Şehremâneti'ne irsâl kılınacak ve Emânet tarafından intihâb olunanların isimleri defter-i mahsûsuna ba‘de'l-kayd bâ-tezkire memuriyetleri kendilerine teblîğ olunacak ve azâ-yı cedîdenin nasbına kadar eski azâ meclis-i belediyeye devam ederek mesâlih-i vâkı‘aya sekte getirilmeyecekdir.

Elli altıncı madde: On gün müddet-i intihâbiye hitâmında intihâb pusulası getiren olur ise kabul olunmayacakdır.

Elli yedinci madde: İntihâb pusulalarının hîn-i ta‘dâdında okunmaz ya anlaşılmaz pusula zuhûr eder ise hesâba idhâl olunmayıp ayrıca hıfz edilecekdir.

Elli sekizinci madde: İkinci defa vukû‘ bulacak intihâbda mecâlis-i belediyeye mukaddema intihâb edilmiş olan azânın esâmisi azâ-yı mevcûde ve intihâb encümeni hâzır olduğu hâlde kırâet olunarak azânın nısfı üzerine o sene kur‘a çekilip isimlerine kur‘a isâbet edenler ve sonraki senelerde müddet-i intihâbiyesini ikmâl eyleyenler çıkarılacakdır.

Elli dokuzuncu madde: Hiç kimse bir meclis-i belediyeden ziyadesine azâ olamayacak ve intihâbda öyle zuhûr eder ise sekiz gün içinde ikisinden birini tercih etmesi lâzım gelecekdir.

Altmışıncı madde: Mecâlis-i belediyede müddet-i mu‘ayyenesini ikmâl edenlerin be-tekrar intihâbı câiz olabilecekdir.

Altmış birinci madde: Her intihâb encümeni ma‘rifetiyle intihâbda en ziyade re’y kazanandan başlayarak ve a‘zâlık için herkesin kaç re’y kazandığı gösterilerek sırasıyla otuz kişi nâmına bir cedvel tanzîm olunup inde'l-îcâb mürâcaat olunmak üzre meclis odasına ta‘lîk olunacakdır.

Altmış ikinci madde: Mecâlis-i belediye azâlığına intihâb olunanlardan isti‘fâ veya vefat eden olur ise altmış birinci maddede muharrer intihâb cedveline mürâcaat olunarak isti‘fâ veya vefat edenden sonra hîn-i intihâbda en ziyade re’y kazanmış kim ise tayin olunacak ve bunun a‘zâlık müddeti yerine geçdiği zatın bakıyye-i müddet-i intihâbiyesi mikdârını tecâvüz etmeyecekdir.

Altmış üçüncü madde: Şehremâneti'nin ve devâir-i belediyenin vâridâtı evvelen kantar ve çeki rüsûmundan ve kontrato hâsılâtından ve sâniyen vaz‘ olunacak rüsûm-ı ihtisâbiye ve patent denilen tüccar ve esnaf tezkireleri resminden, sâlisen esnaf vergisi ve Şehremâneti ve devâir-i belediyece alınmakda olan rüsûm-ı mütenevviadan, râbi‘an mecâlis-i belediyenin teklîfi ve cemiyet-i umûmiye-i belediyenin tasdîki üzerine devletce kabul olunacak âdi ve fevkalâde belediye vergilerinden ibâretdir. Emânet'in memurîn maaşı ve muvâzene cedveli dâhilinde bulunan masârıfâtı ve düyûn-ı atîkası karşılığı olarak Emânet'in teklîfi üzerine cemiyet-i umûmiye-i belediyece tahsis olunacak vâridâtdan her sene sarfiyât ba‘de't-tenzîl kalacak fazla cemiyet-i umûmiye-i belediye ma‘rifetiyle lüzum ve ihtiyâc görülen devâire taksim olunacakdır.

Altmış dördüncü madde: Şehremâneti'ne ve devâir-i belediyeye vergiden ve rüsûm-ı mütenevviadan borcları olup edâsında taallül eden medyûnlar muvazzaf memurîn ve ketebe ve hademe-i sâireden veyahud mukâtaa ve eshâm ashâbından ise borcları olan akçenin Maliye Hazînesi'nce maaş veya sehimlerinden kat‘ olunmak ve efrâd-ı ahaliden olup da hane ve dükkân ve emlâk-i sâire ashâbından ise emlâkini hîn-i îcârda müste’cirin eşya ve sâiresinin nakline ruhsat verilmemek ve emlâkinin ferâğ ve intikâli için devâir-i belediyeye verilecek ilmühaberler üzerine muâmelât-ı lâzime icrâ olunmayıp tevkîf edilmek sûretleriyle tahsil olunacakdır. Muahharan medyûnun o mülkün vergisinden olan deynini kiraya mahsûb etmek üzre müste’cir îfâ eder ise kabulü câiz olacakdır. Şu vâsıtalar ile emr-i tahsil suhûletle icrâ olunmadığı hâlde medyûnlara mensûb oldukları devâir-i belediye mecâlisi tarafından bir ihtârnâme gönderilip ihtârnâme târihinden itibâren sekiz güne kadar borclarını tesviye etmez veyahud bir aya kadar te’diyesini müteahhid olacak bir mu‘teber kefîl irâe edemez ise mecâlis-i belediyeden verilecek hüküm mazbataları üzerine kendileri zabtiyece tevkîf ile zimmetleri istihsâl olunacakdır.

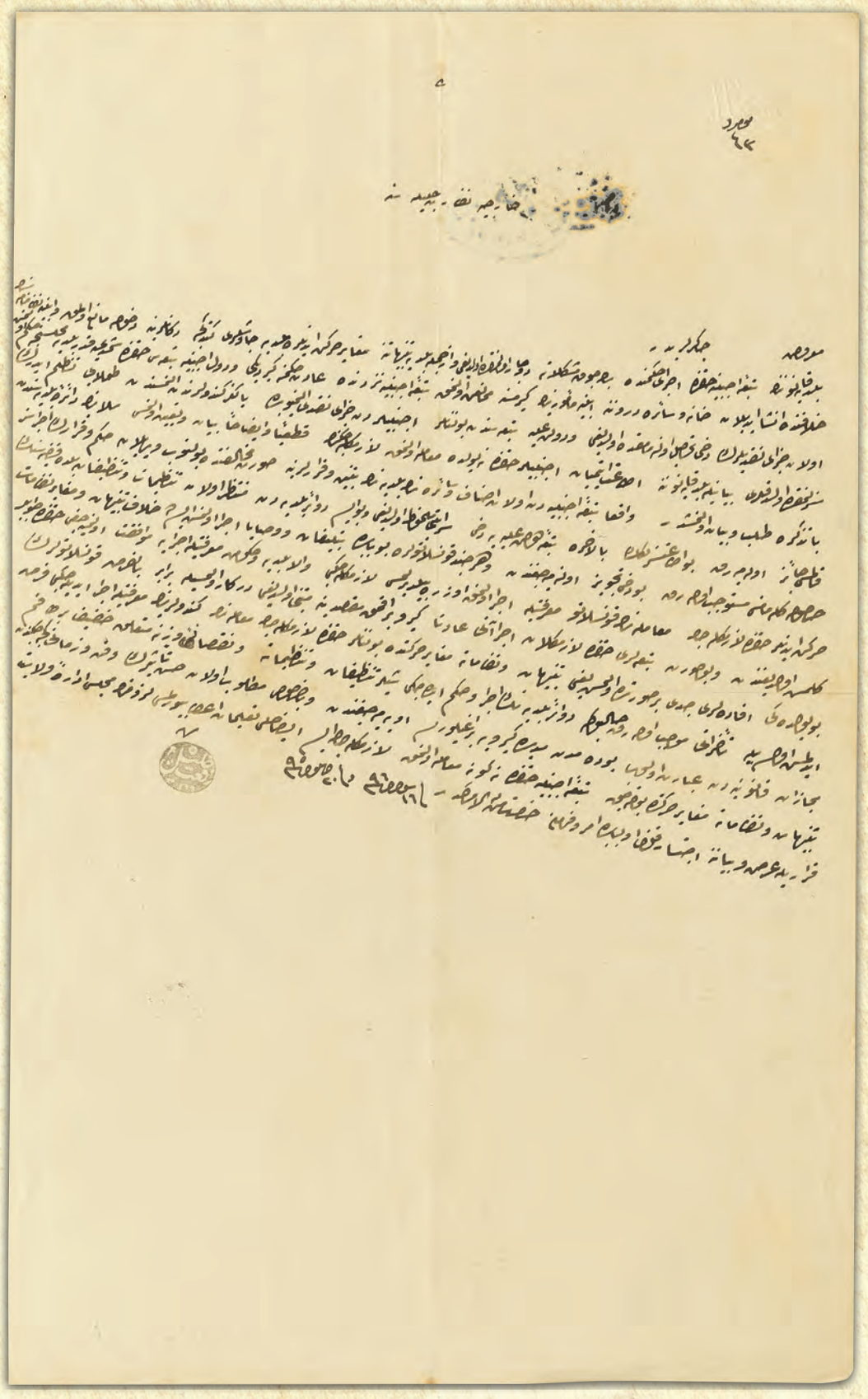
Altmış beşinci madde: İşbu belediye kânûnunun târihi neşrinden itibâren 18 Cumâdelâhire sene 1285 târihiyle müverrah Dersaadet İdâre-i Belediye Nizâmnâmesi'yle 11 Cumâdelûlâ sene 1274 ve 24 Şevval sene 1274 târihleriyle müverrah Altıncı Dâire'nin iki kıt‘a nizâmnâmesi münfesihdir.

[Mühür]

Vezîr-i A‘zam İbrahim Edhem

İşbu kânûnun infâz-ı ahkâmına irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sünûh buyurulmuş olmağla Divân-ı Hümâyûn Kalemi'ne kayd etdirilerek inde'l-îcâb icrâ-yı icabına Hâriciye Nezâret-i Celîlesi cânibinden himmet buyurulmak.

Fî 27 Ramazan sene [1]294 ve 23 Eylül sene [1]293

BOA, HR.HMŞ.İŞO, 163-45

BELEDİYE KANUNLARININ YABANCI UYRUKLU VATANDAŞLARA UYGULANMASINDA GÖRÜLEN AKSAKLIKLARIN ORTADAN KALDIRILMASINA DAİR SELANİK VALİLİĞİNDEN HARİCİYE NEZARETİ'NE YAZILAN RESMÎ YAZI.

3 Ekim 1879

Numara: 43

Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'ne

Ma‘rûz-ı çâkerleridir

Belediye kânûnunun tebaa-i ecnebiye hakkında icrâ-yı hükmünde birçok müşkilâta dûçâr olunmakda olduğu ve ez-cümle belediye tenbîhâtına mugâyir hareket edenlere belediye çavuşları gitdikce dükkânlarına duhûle mâni‘ olmak ve Ebniye Nizâmnâmesi'nin hilâfında inşâ edilen hane ve sâire derûnuna ebniye memurunun girmesine mümâna‘ât olunmak tebaa-i ecnebiye nezdinde âdet hükmüne girdiği ve düvel-i ecnebiye tebaası hakkında şimdiye kadar belediye meclisince hükmolunmuş olan cezâ-yı nakdîlerin dahi tahsil olunamamakda olduğu ve Devlet-i Aliyye tebaasından bulunanlar ecnebilerden ceza-yı nakdî alınmayıp da yalnız kendilerinden alınmasından dolayı tazallum ederek sızlanmakda oldukları beyânıyla belediye kânûnuna itâat etmeyen ecnebiler hakkında ne yolda muâmele olunmak lâzım geleceğinin kat‘iyyen ve izâhan beyân ve tayin olunması Selanik Dâire-i Belediyesi'nden bâ-tezkire taleb ve beyân olunmuşdur. Vâkıa tebaa-i ecnebiyeden olan esnaf ve sâirenin belediyenin tayin ve kararlarına sûret-i muhâlefetde bulunup verilen hüküm ve kararın icrâsız kalması câiz olamayarak bu itâatsizliğin bilâhare tebaa-i Devlet-i Aliyye'ye dahi sirâyeti melhûz olduğu ve bu ise devâir-i belediyeden muntazar olan tanzîmât ve tanzîfât-ı belde kaziyyesinin husûle gelememesini müstevcib olarak bu dahi tecvîz olunamayacağından ve her çend konsütalolara bu bâbda teblîğât ve vesâyâ icrâ olunmuş ise de hilâf-ı tenbîhât ve muğâyir-i nizâmât hareket edenler hakkında lâzım gelecek muâmelenin konsütalo ma‘rifetiyle icrâ olunmak üzre bildirilmesi lâzım geleceği ve illâ belediye ve hükûmet ma‘rifetiyle icrâya muvâfakat olunmayacağı hakkında cevablar gelmiş olduğundan ve bu sûret tebaaları hakkında lâzım gelen icrâât âdeta geri bırakmak maksadına mübtenî olduğu derkâr olmasıyla beraber bi'l-farz konsütaloların bu yoldaki ifadeleri ciddi bir sûretde olmuş yani tenbîhât ve nizâmâta muğâyir hareketde bulunanlar hakkında lâzım gelecek muâmelenin kendilerinin ma‘rifetiyle icrâ edileceği farzedilmiş olsa bile teehhürâtı mûcib olarak halbuki devâir-i belediyenin icrâ ve hükmedeceği şeyler tanzîfât ve tanzîmâta ve noksanî-i vezneye müte‘allik hafif bir takım mücâzât-ı kânûniyeden ibâret olup bu da müddet-i medîde geriye bırağılırsa uyamayacağından ve bâ-husus matlûb olan hüsn-i te’sîrin vakt ü zamanı geçeceğinden tenbîhât ve nizâmâta muğâyir hareketde bulunacak tebaa-i ecnebiye hakkında ne gûne muâmele olunmak lâzım gelecek ise izâhlı ta‘lîmât i‘tâ buyurulması lüzumunun meclis-i idâre-i vilâyet kararıyla arz u beyânına ictisâr kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 16 Şevval sene [12]96 ve 20 Eylül sene [12]95

Bende
[Mühür]
Halil Rifat

BOA, A.DVN.MKL, 17-15

VİLÂYETLER İÇİN HAZIRLANAN BELEDİYE KANUNU.

5 Ekim 1877

Vilâyât Belediye Kânûnu

Birinci Fasıl

İdâre-i Belediye Vezâif-i Umûmiyesi

Birinci madde: Her şehir ve kasabada bir belediye meclisi teşkîl olunacak ve nevâhî dâirelerinin vezâifi kanûn-ı mahsûs ile tayin kılınacakdır.

İkinci madde: Büyük şehirler mevkiin icab ve vüs‘atine göre ve mümkin mertebe her dâire için kırk bin nüfus esâs gözedilerek meclis idâresi ma‘rifetiyle müte‘addid dâire-i belediyeye bi't-taksim her birinde ayrı ayrı birer meclis-i belediye bulunacakdır ve bir şehrin nüfus-ı zükûru ne mikdâr ise nüfus-ı inâsı dahi ol mikdâr i‘tibâr edilecekdir.

Üçüncü madde: Belediye vezâifi kâffe-i ebniye inşââtına ve yolların tevsî‘ ve tanzîmine ve kaldırım ve lağımların tesviyesine ve masârıfı âid olduğu tarafdan tesviye olunmak üzre umûmî ve hususî suyollarının inşâât ve tamiratına ve muâmelât-ı vakfiyyesi nizâmı vechile icrâ olunmak üzre ale'l-umûm sulara dair umûra ve tehlikesi meclis-i belediyece sâbit olan ebniyenin hedmiyle muhâtarâtının def‘ine ve ebniye-i emiriyye inşâât ve tamirâtının nizâm-ı mahsûsuna tevfîkan keşfine ve tevsî‘-i turuk ve menâfi‘-i umûmiye için istimlâke ve idâre-i belediyeye âid olan emlâk ve akârın sûret-i idâre ve mübâdelesiyle taksim ve fürûhtuna ve idâre-i belediye aleyhine açılan davaların müdâfaasına ve hukûk-ı belediyenin muhâfazası için iktizâ edenler aleyhine dava ikâmesine ve memleketin tezyîn ve tenvîrine ve tanzîfât emrinin icrâsiçün derûn-ı memleketde hâsıl olacak süpründü sâhil olmayan yerlerde hâric-i şehirde ittihâz olunacak mezbelelere nakledilerek memleketin hemîşe temiz hâlde tutulmasına ve bi'l-cümle emlâk ve akârın kıymet ve irâdlarının ve mutasarrıfları esâmisinin kayd ve tahrîrine ve haritalarının tanzîmine ve nüfus-ı mevcûdenin kayd ve tahrîrine ve tevellüdât ve vefeyât vukûâtının yürüdülmesine ve iskelelerin tanzîm ve tevsîiyle havâyic-i ahalinin vaz‘ı için her tarafa civar olan mevâki‘-i münâsibede meydanlar ihdâsına ve mevcud meydanların ve umûma mahsûs bahçelerin hüsn-i muhâfazasına ve havâyic-i ahalinin teshîl-i esbâb-ı nakliyesine ve pazar mahallerinin meydan olan mevâki‘-i münâsibede ikâme ve ıslâhına ve belediye hududu dâhilinde bulunan kira ve binek ve yük arabaları ücretleri ve nakliyât ücûrâtı ta‘rifelerinin tanzîmine ve araba ve bârgîrlerin muntazam ve sağlam hâlde bulunmalarına ve tayin olunacak mahallerde durmalarına ve umûr-ı zâbıta ve âdâb-ı umûmiyeye dair hususâtın nezâret ve muâmelâtı kemâkân idâre-i zâbıtaya âid olmak üzre ale'l-umûm lokanta ve kahve ve gazino ve tiyatro ve canbazhânelerde ve mecma‘-ı nâs olan her bir mahalle ve seyir yerleriyle hududu dâhilinde bulunan panayırlara nezâret ve sâhil olan mahallerde deniz hammâmları yapılarak halkın açıkdan suya girmesinin men‘ine ve iskele kayıklarının metânetiyle müşterilerinin mikdârına ve kayıkcıların teftiş-i ahvâline ve evzân ve ekyâl ve mikyâsâtın ayarına ve nân-ı azîzin fiatıyla vezni tam ve pişkin ve temiz olmasına ve unu bozuk olmamasına ve furunların ve işçilerin nezâfet ve tahâretine ve hasta ve zaîf hayvan luhûmu satılmamasına ve kassâb dükkânlarında etlere tülbent örtdürülmesine ve münâsib mahallerde mezbahalar inşâsıyla dâhil-i memleketde hayvan kesdirilmemesine ve mevcud selhhâneler ve kirişhane misillü taaffün eden kârhânelerin hıfz-ı sıhhat kâidesine tevfîkine ve muhill-i sıhhat olan me’kûlâtın men‘-i fürûhtuna ve münâsib mahallerde helâlar inşâ ve tathîr ve cümle sokakların tanzîfi gibi muhâfaza-i sıhhat-ı umûmiyeye medâr olan vesâilin istihsâline ve a‘mâ ve bî-zebân ve yetim ve bî-vâye çocukların terbiyesi ve fukara ve muhtâcînin tedâvisi ve işe güce muktedir olmayan erbâb-ı ihtiyâcın iâşesi zımnında hastahâne ve gurebâhane ve ıslâhhâneler ve sanâyi‘ mektebleri teşkîline ve mevcûdların hüsn-i idâresine ve vâridât ve masârıfâtının kabz ve sarfına ve memurlarının tayin ve tebdiline ve harîk tulumbalarıyla kanca ve balta ve fuçu ve koğa misillü edevât-ı itfâiye tedâriki ve bunların mahsûs mahallerde hıfzıyla ve memur tayiniyle tulumbaların sevkinde bulunacak ve mahallince hüsn-i eser gösterecek esbâb ve vesâilin ve dilencilik edenlerden vücûdca işe güce muktedir olanların münâsib işlerde kullanılması ve muktedir olmayanların başka sûretle iâşeleri çaresi bulunarak refte refte zell-i suâlin kaldırılmasına ve vefat edip de bî-kes olanların techîz ve tekfînine ve oyun yerlerinde âdâb-ı umûmiyeye muğâyir hâlât vukûa gelmemesine ve bi'l-cümle vâridât-ı belediyenin tahsiline ve ihtiyâcât-ı belediyeye sarfına ve erbâb-ı ihtikârın men‘ine ve esnafın umûruna ve bu gibi mevâdd-ı nâfiaya dikkat ve itina etmekden ibâretdir.

İkinci Fasıl

Mecâlis-i Belediyenin Teşkîli

Dördüncü madde: Belediye meclisi on dokuzuncu maddede gösterildiği vechile mahallince ashâb-ı emlâkdan ve tebaai- Osmaniyyeden olmak üzre mahallinin cesâmetine ve nüfusunun kesretine göre ahali tarafından dört sene için müntehab altıdan on ikiye kadar azâdan terkîb olunur ve belediye hâsılâtından muvazzaf olmak üzre azâ-yı müntehabeden biri devletce belediye riyâsetine nasb u tayin

kılınır ve azâ fahrî olarak hizmet eder ve her iki senede nısfı tebdil olunur.

Beşinci madde: Memleket mühendisi ile tabibi ve baytarı belediye meclisinin azâ-yı müşâveresindendir.

Altıncı madde: Meclis maiyyetinde bir kâtib ve bir sandık emîni ile lüzumu kadar belediye çavuşu bulunur ve sandık emîni her iki senede tebdil kılınır.

Yedinci madde: Bir kimse iki meclis-i belediye azâlığına tayin olunamaz.

Sekizinci madde: Meclis-i belediyenin kâtib ve sandık emîni muvazzaf olup sandık emîni kefâlet-i mu‘tebereye rabt olunacakdır.

Dokuzuncu madde: Meclis-i belediye lâ-ekal haftada iki defa ve icabı hâlinde reisin davetiyle daha ziyade ictimâ‘ eder.

Onuncu madde: Reisin gıyâbında azânın en müsinni vekâlet eder.

On birinci madde: Meclisde azânın nısfından bir ziyadesi bulunmadıkca müzâkere câiz değildir. Re’ylerde ekseriyete i‘tibâr olunur. Tesâvi-i ârâ vukû‘unda reisin veyahud vekîlinin re’yi ne tarafda bulunur ise o tarafın re’yi tercih olunur ve azânın ikisi taleb eder ise re’y-i hafîye mürâcaat olunur.

On ikinci madde: Meclisin bi'l-cümle muâmelâtının hüsn-i cereyânından reis ve umûr-ı tahrîriye ve hesâbiyesinden kâtib mes’uldür.

On üçüncü madde: Her defa meclisin akdinde ictimâ‘-ı sâbıkın zabt cerîdesi kırâet olunarak reis ile müzâkerede bulunan azâ tarafından imzâ edilir.

On dördüncü madde: İki defa azâ tahrîren davet olunarak ekseriyet için matlûb olan aded-i imzâ hâsıl olmaz ise üçüncü davetde her kaç olur ise olsun azâ-yı mevcûdenin re’y ve kararı makbûl olur.

On beşinci madde: Özr-i meşrûu olmadığı hâlde sırasıyla üç defa gelmeyen azâ isti‘fâ etmiş addolunacağından gerek o misillülerin ve gerek resmen isti‘fâ eden yahud vefat eyleyenlerin yerlerine cemiyet-i intihâbiyede en ziyade re’y kazanmış olanlar tayin kılınır.

On altıncı madde: Belediye memurları maaşıyla hane kirası ve mühimmât-ı kırtasiye ve mahrûkât-bahâ ile masârıf-ı müteferrika-i sâire her hâlde vâridât-ı belediyenin öşrünü ve nihâyet muvakkaten humsunu tecâvüz etmeyecekdir.

On yedinci madde: Meclis-i belediyenin kâtibi belediyeye âid umûr-ı tahrîriye ve hesâbiyeye dair bi'l-cümle evrak ve defâtirin hıfzına memurdur.

Üçüncü Fasıl

Mecâlis-i Belediye Azâsının Sûret-i İntihâbı

On sekizinci madde: Her şehir ve kasabada mütemekkin ve yirmi beş yaşını ikmâl etmiş olan ve mensûb olduğu şehir veya kasaba dâhilinde bulunan emlâki için senevî elli kuruş mikdârı vergi veren ve tebaai- Osmaniyyeden bulunan ve hukûk-ı medeniye ve şahsiyesine mutasarrıf olan ve hiçbir gûne cinâyetle mahkûm olmayanların meclis-i belediyeye azâ intihâbında re’y vermeğe hakkı vardır.

On dokuzuncu madde: Meclis-i belediye azâlığına intihâb olunabilmek için o şehir ve kasabada mütemekkin olmak ve orada bulunan emlâki için cânib-i devlete senevî yüz kuruş mikdârı vergi vermek ve otuz yaşını ikmâl etmiş bulunmak ve tebaai- Osmaniyyeden olmak ve Türkçe tekellüm edebilmek ve tâmmü'l-akl bulunmak ve bir kimsenin hizmetkârlığında bulunmamak ve Ceza Kânûnu ahkâmı iktizâsınca hukûk-ı medeniye ve şahsiyesine mustasarrıf olmak ve müflis olup da iâde-i i‘tibâr etmiş bulunmak ve cünha cezalarından bir sene habs ve ona muâdil diğer bir ceza ile ve serserilikle mahkûm ve muvakkaten hizmet-i ecnebiye imtiyâzını hâiz ve tâbiiyyet-i ecnebiye iddiasında ve meclis-i belediyede müstahdem bulunmamak ve devâir-i belediyece inşâât ve ameliyât müteahhid veya kefîli veyahud bir gûne resm-i mültezimi ve bi'l-fi‘l hizmet-i askeriye ve zabtiyede ve bulunduğu şehir veya kasabada hâkimlik memuriyetinde bulunmamak meşrûtdur.

Yirminci madde: Meclis-i belediye azâsının intihâbına her intihâb senesinin Kânûn-ı Evvel'inde bed’ olunup mevâdd-ı âtiyede beyân olunacağı vechile Şubat nihâyetinde maslahata hitâm verilir.

Yirmi birinci madde: İntihâb senesi şehr-i Kânûn-ı Evvel hulûlünde emr-i intihâbın icrâsına nezâret etmek üzre bir intihâb encümeni teşkîli için her mahallenin imâm ve papas ve haham ve muhtarlarından intihâba salâhiyetli ahali-i mu‘tebereden iki kişinin ismi taleb ve bunların kaç kişiye bâliğ olur ise cümlesi dâire merkezine davet olunup lâ-ekal yirmisi hâzır olduğu hâlde med‘uvv olanların cümlesinin ismine kur‘a çekilerek içlerinden on kişi tefrîk ve bu sûretle bir intihâb encümeni teşkîl olunur ve encümenin teşkîli ayın nihâyet onuncu günü hitâm bulur ve bu encümene dâire-i belediye meclis reisi riyâset eder.

Yirmi ikinci madde: İntihâb encümeni azâlığı için ismine kur‘a isâbet edenlerden isti‘fâ eden bulunur ise anın yerine ismine kur‘a çıkmayanlardan tekrar kur‘a keşîdesiyle kime isâbet eder ise o tayin olunur.

Yirmi üçüncü madde: İntihâb encümeni ma‘rifetiyle şehir veya kasaba dâhilinde olup azâ intihâb etmeğe ve azâ intihâb olunmağa salâhiyeti bulunanların mahallâtdan defteri istenilerek ve emlâk defterine mürâcaat olunarak iki kıt‘a defteri nihâyet on beş gün zarfında tanzîm edilecek ve defterin birer nüshası ayın yirmi beşinci günü câmi veya

sâir maâbid kapısı yanlarına ta‘lîk olunup bu defterler sekiz gün muallak kalacak ve bunların muhâfazası mes’ûliyetleri tahtında olmak üzre mahallî zâbıtasına havâle kılınacakdır.

Yirmi dördüncü madde: Yirmi üçüncü maddede gösterilen defterlerin muallak kaldığı sekiz gün zarfında kendi ismi deftere yazılmamış olduğuna dair vukû‘ bulacak itirazlar encümence istimâ‘ ve tedkîk olunup defterlerce tashîh lâzım gelir ise icabı icrâ kılınır ve sekiz gün sonra vukû‘ bulacak itirazlar istimâ‘ olunmayıp reddolunur.

Yirmi beşinci madde: İntihâb encümeninin müddet-i mu‘ayyenesi içinde vukû‘ bulacak itirazlar vukû‘u gününden itibâren sekiz gün içinde fasl ve rü’yet olunur.

Yirmi altıncı madde: İntihâb encümeninin kararlarına râzı olmayanların on gün zarfında mahallî bidâyet mahkemesine istînâf etmeğe hakkı olacakdır. Müddet-i mezkûre geçdikden sonra hakk-ı istînâf sâkıt olur.

Yirmi yedinci madde: Vukû‘ bulacak istînâf davasına mahallî bidâyet mahkemesince nihâyet sekiz gün zarfında karar verilir.

Yirmi sekizinci madde: İntihâb encümeni bidâyet-i teşekkülünden hitâm-ı muâmelâta kadar encümence cereyân eden müzâkerâtı bir defter-i mahsûsa zabteder.

Yirmi dokuzuncu madde: Yirmi üçüncü maddede muharrer defterlerin ta‘lîkinden beş gün mukaddem defterlerin yevm-i ta‘lîki ve defterler sekiz gün muallak kalacağı ve vukû‘ bulacak itirazlar ile bu itirazlar üzerine verilecek kararlar hakkında edilecek istînâf müddetleri ve bu müddetlerin hitâmında itiraz ve istînâf kabul olunmayacağı ve Şubat ibtidâsında emr-i intihâba mübâşeret kılınacağı ve kangı mahalle müntehiblerinin kangı gün gelmeleri lâzım geleceği ilân ve ihbâr kılınır.

Otuzuncu madde: Şubat ibtidâsında intihâba başlandıkda meclis-i belediye azâsı kaç zatdan olacak ise ilk intihâb senesi her müntehib o kadar kimsenin isimlerini ve sonraki senelerde otuz dördüncü maddede gösterildiği vechile bâ-kur‘a çıkarılacak olan nısf mikdârının esâmisini birer pusulaya tahrîr ve zîrini imzâ veya temhîr edip ve kapalı bir zarfa koyup intihâb pusulaları vaz‘ına mahsûs sandığa atacak ve bu sandık başka başka anahtar ile açılır iki kilidli ve üzerinde ince bir mektûb sığacak kadar delikli olacakdır ve müddet-i intihâbiye esnasında anahtarın birisi belediye meclis reisinde ve diğeri encümen azâsından en müsin olan zatın yedinde hıfzolunacakdır.

Otuz birinci madde: Bizzat re’y vermeğe gelemeyen tahrîren dahi re’y verebilir. Tahrîren re’y verecek olan kimse re’y varakasını bir kapalı zarf derûnuna koyup ve zarfın üzerine kendi isim ve şöhretini yazıp encümene gönderir. Bu misillü muharrerât ashâbının sâkin oldukları mahalleler sırasıyla re’y verir iken zarfın üzerindeki ismi deftere kayd olunarak mezkûr zarf kapalı olduğu hâlde reisin eliyle sandığa atılır.

Otuz ikinci madde: On gün müddet-i ihtihâbiyenin hitâmında intihâb pusulası getiren olur ise kabul olunmaz.

Otuz üçüncü madde: İntihâb sandığına şehr-i Şubat'ın ibtidâsından onuna kadar intihâb pusulası kabul olunur. On günün hitâmında küşâd olunarak derûnunda zuhûr eden pusulalar sayılıp sırasıyla bir başka deftere yazılır ve pusulaların hîn-i ta‘dâdında okunmaz veya intihâb etdiği adamın kim olduğu anlaşılmaz sûretde pusula zuhûr eder ise hesâba idhâl olunmayıp ayrıca hıfz olunur. Hitâm-ı muâmelâtda kimlerin isminde usûlüne muvâfık olarak ekseriyet hâsıl olur ise mazbatası tanzîm ile Şubat'ın on beşinden evvel hükûmet-i mahalliyeye gönderilir ve azâlığa intihâb olunanların isimleri meclis-i idâre defterine kayd ile ba‘de't-tasdîk memuriyetleri cânib-i hükûmetden tezkire-i resmiye ile kendilerine bildirilir.

Otuz dördüncü madde: İkinci defa vukû‘ bulacak intihâbda meclis-i belediyeye mukaddema intihâb edilmiş olan azânın esâmisi azâ-yı mevcûde ve intihâb encümeni hâzır olduğu hâlde kırâet olunarak azânın nısfı üzerine o sene kur‘a çekilip isimlerine isâbet edenler ve sonraki senelerde müddet-i intihâbiyesini ikmâl eyleyenler çıkarılır.

Otuz beşinci madde: Yedinci maddede gösterildiği vechile hiç kimse iki veya ziyade meclis-i belediyeye birden azâ olamaz ve intihâbda öyle zuhûr eder ise sekiz gün içinde birini tercih etmesi lâzım gelir.

Otuz altıncı madde: Meclis-i belediyede müddet-i mu‘ayyenesini ikmâl edenlerin tekrar intihâbı câizdir.

Otuz yedinci madde: Her intihâb encümeni ma‘rifetiyle intihâbda en ziyade re’y kazanandan bed’ ile a‘âlık için herkesin kaç re’y kazandığı gösterilerek sırasıyla intihâb olunan azânın iki misline müsâvi kimselerin esâmisini mübeyyin bir cedvel tanzîm olunup inde'l-îcâb mürâcaat olunmak üzre meclis odasına ta‘lîk olunur.

Otuz sekizinci madde: Meclis-i belediye azâlığına intihâb olunanlardan isti‘fâ veya vefat eden olur ise otuz yedinci maddede muharrer intihâb cedveline mürâcaat olunarak en ziyade re’yi hâiz bulunan kim ise o tayin olunacak ve bunun müddeti yerine geçdiği zatın bakıyye-i müddet-i intihâbiyesi mikdârını tecâvüz etmeyecekdir.

Dördüncü Fasıl

Vâridât-ı Belediye

Otuz dokuzuncu madde: Vâridât-ı belediye evvelen devletce tahsis olunan rüsûmâtdan ve bi'l-istîzân şeref-sudûr olacak irâde-i seniyye üzerine tevzî‘ ve tahsil olunacak âdi ve fevkalâde belediye vergilerinden ve sâniyen tanzîmât ve tesviye-i turuk ve meâbirden fazla kalıp da tâlibine satılacak yerler esmânından ve bu tanzîmâtdan müstefîd olanlardan alınacak şerefiyeden ve sâlisen ahzına me’zûn olduğu cezâyı nakdîden ve râbi‘an kantar ve çeki ve kile ve kontrato ve zebhiye rüsûmuyla hayvan alım satımından alınan

rüsûmât-ı ihtisâbiye belediyelere terkolunan sâir rüsûmât-ı mütenevviadan ve hâmisen idâre-i belediyeye vukû‘ bulacak iâne ve hibelerden ibâretdir.

Kırkıncı madde: Devâir-i belediyeye borcları olup edâsında muhâlefet eden medyûnlar muvazzaf memurîn ve ketebe ve hademe-i sâireden veyahud Memleket Mal Sandığı'ndan muhavvel mukâtaa ve eshâm ashâbından ise borcları olan akçe Mal Sandığı'nca maaş veya sehimlerinden kat‘ olunmak ve efrâd-ı ahaliden olup da hane ve dükkân ve emlâk-ı sâire ashâbından ise emlâkini hîn-i îcârda müste’cirin eşya ve sâiresinin nakline ruhsat verilmemek ve emlâkinin ferâğ ve intikâli için verilecek ilmühaberler üzerine muâmelât-ı lâzime icrâ olunmayıp tevkîf edilmek sûretiyle tahsil olunur. Mülkün müste’ciri medyûnun o mülkün vergisinden olan deynini îfâ eder ise kabulü câiz olur.

Şu vâsıtalarla emr-i tahsil suhûletle icrâ olunmadığı hâlde medyûnlara mensûb oldukları mecâlis-i belediye tarafından bir ihtârnâme gönderilip ihtârnâme târihinden itibâren sekiz güne kadar borclarını tesviye etmez veyahud bir aya kadar te’diyesini müteahhid olacak bir mu‘teber kefîl irâe edemez ise mecâlis-i belediyeden verilecek mazbatalar üzerine kendileri hükûmet-i mahalliyece bi't-tevkîf zimmetleri istihsâl kılınır.

Kırk birinci madde: Sandığın vâridât ve masârıfâtını mübeyyin her sene bir muvâzene cedveli yapılıp meclis-i belediyece temhîr ile meclis-i idâreye verilir ve altıncı fasılda gösterilen cemiyet-i belediyece tedkîk ve tasdîk olundukdan sonra sened olarak hıfzedilip mûcibince ahz ve sarfa ibtidâr olunur.

Beşinci Fasıl

Mecâlis-i Belediye Reislerinin Vezâifi

Kırk ikinci madde: Mecâlis-i belediye reisleri lâ-ekal haftada iki defa ictimâ‘ edecek olan mecâlis-i belediyeye riyâset ve lüzum gördüğü takdirde mecâlis-i belediyeyi fevkalâde olarak davet ve iktizâ eden memurîn ve çavuşânı evvelce meclise kabul ve tasdîk etdirmek şartıyla tayin ve belediye vezâif-i umûmiyesine dâhil olup mecâlis-i belediyece karar verilen bi'l-cümle mevâddı icrâ ve mecâlis kararlarından icab edenleri mahalli hükûmeti vâsıtasıyla mahalli idâre meclisinden istîzân ve umûr-ı belediyeye dair ilânât ve tenbîhâtın neşriyle ahkâmını icrâ ve sene muvâzene cedvellerini vaktiyle tanzîm ederek meclise i‘tâ ve vâridât-ı belediyeyi tahsil ve istîfâ ve kırk birinci maddede muharrer dâire-i belediye musaddak muvâzene cedveli dâhilinde bulunan mebâliği meclisin karar ve tensîbi vechile sarf ve idâre-i belediye nâmına akdolunup meclisin taht-ı tasarrufunda bulunan mukâvelâtı hey’et-i meclis ile beraber temhîr veya imzâ ve her ay vâridât ve masârıfât icmâlini ve sene nihâyetinde dahi sâl muhâsebesi defterini cemiyet-i belediyeye i‘tâ edecek ve sene muvâzene cedvellerini ve sâl muhâsebelerini vilâyet gazetesiyle neşr ve ilân etdirecekdir.

Kırk üçüncü madde: Ceza Kânûnnâmesi'nin bâb-ı sâlisde muharrer kabâyihden umûr-ı belediyeye âid olanların mütecâsirleri ve umûmen tenbîhât-ı belediyeye muğâyir hareket edenler haklarında bi't-tedkîk lâzım gelen mücâzât hey’et-i meclis huzûrunda ve meclis bulunmadığı günlerde reis ile kâtib ve mühendisden mürekkeb bir hey’etde tayin ve icrâ olunur.

Mecâlis-i Belediyenin Vezâifi

Kırk dördüncü madde: Mecâlis-i belediyenin vezâifi üçüncü maddede muharrer vezâif-i umûmiyeye dâhil bulunan ve Vilâyet ve İntihâb-ı Meb‘ûsan kânûnları mûcibince mecâlis-i belediyeye muhavvel olan mevâddı bi'l-müzâkere kararlaşdırılmak ve dâirenin âdi ve fevkalâde sene muvâzene cedvelleri ve sâl muhâsebelerini tedkîk ve tasdîk ve umûr-ı mâliyeye müte‘allik kuyûd ve defâtiri muâyene ve tedkîk etmek ve muvâzene cedveline dâhil bulunan mebâliğin sûret ve cihet-i sarfını tayin eylemek ve dâirenin emlâk-ı mahsûsası idâresini ve bunların mübâdele ve taksim ve fürûhtunu ve yeniden mübâyaası maddelerini kararlaşdırmak ve bir sene zarfında vukû‘ bulacak inşâât ve ameliyâtı her mahallenin derece-i ihtiyâcına göre taksim ve nizâmına tatbîkan bi'l-cümle müzâyede ve münâkasaları icrâ etmek ve dâire nâmına yapılacak kâffe-i mukâvelât ve kontratoları tedkîk ve tasdîk eylemek ve mikdâr-ı maaş ve adedi musaddak muvâzene cedveli dâhilinde olup reis tarafından teklîf olunan memurînin azl ve nasblarını bi't-tedkîk derece-i sübûta vardığı hâlde tasdîk etmekden ve sandığın her aybaşlarında vereceği icmâl üzerine ayda bir defa vâridât ve sarfiyâtını bi't-tedkîk mevcûdunu muâyene ve ta‘dâd etmekden ve mühendislerin keşfiyâtına fiilen nezâret eylemekden ibâretdir.

Meclis Kâtibinin Vezâifi

Kırk beşinci madde: Meclis-i belediye kâtiblerinin vezâifi meclisin umûr-ı tahrîriye ve hesâbiyesini icrâ ve dâireye âid bi'l-cümle evrak ve defâtiri muhâfazadan ve bu hususlara müte‘allik defâtir-i kuyûdiyeyi tanzîminden ibâret olacakdır.

Mecâlis-i Belediye Mühendisinin Vezâifi

Kırk altıncı madde: Dâire-i belediye mühendisinin vezâifi turuk ve ebniyeye ve dâirenin bi'l-cümle hususât-ı fenniyesine müte‘allik havâle olunan işlerin icrâ-yı iktizâlarından ve dâirece tanzîm olunan ve hasbe'l-maslaha hâricden gelen harita ve resimler ile hendeseye müte‘allik evrâkın hüsn-i muhâfazalarından ibâret olacakdır.

Mecâlis-i Belediye Emlâk ve Nüfus Kalemi Vezâifi

Kırk yedinci madde: İşbu kalemin vezâifi dâire dâhilinde vâki‘ her nev‘ emlâkin sokak ve numaralarıyla cins ve kıymetlerini ve ashâbının esâmisini bir defter-i mahsûsa ve nüfus-ı mevcûdesini diğer bir defter-i mahsûsa kayd etmek ve emlâk ve akâr ferâğ ve intikâlâtı ve nüfus tevellüdât ve vefeyât ve vukûâtını yürütmekden ibâret olacakdır.

Mecâlis-i Belediye Kontrato Memurunun Vezâifi

Kırk sekizinci madde: Konturatı memurunun vezâifi dâire dâhilinde akdolunan icâr ve istîcâr kontratolarını nizâm-ı mahsûsasına tatbîkan icrâ ve deftere kayd ve imlâ eylemekden ve alınacak harcların belediye sandığına teslimiçün bir kıt‘a memhûr pusula vermekden ve tutacağı defteri her aybaşında o ay içinde ne mikdâr muâmele vukû‘ bulduğuna dair bir icmâlini evvel emirde meclis-i belediyeye verdikden sonra sandık emîni ile karşılaşdırıp pusulaları ahz ile defterin yekûnu zîrîni sandık emînine temhîr etdirmekden ibâretdir. Küçük kasaba ve şehirlerde kontrato kitâbeti belediye kâtibine ilâve-i memuriyet edilecekdir.

Mecâlis-i Belediye Sandık Emînin Vezâifi

Kırk dokuzuncu madde: Her meclis-i beledî sandık emîni kefâlet-i mu‘tebereye merbût olduğu hâlde dâire vâridâtının kabz ve sarfına ve yevmî vukû‘ bulan makbûzât ve medfûâtı ve sandık mevcûdunu ve cins ve nev‘ini hâvi bir cedvel tanzîmiyle her ahşam reise i‘tâya memur ve mecburdur. Reis tarafından evrâkı üzerine "verile" denilmedikce ve kâtib tarafından târih konularak zîri imzâlanmadıkca sandıkdan hiç kimseye bir akçe veremeyecekdir.

Altıncı Fasıl

Cemiyet-i Belediye

Ellinci madde: Senede iki defa meclis-i idâre-i mahallî ile meclis-i beledî birleşerek bir cemiyet-i belediye akdolunacakdır.

Elli birinci madde: Cemiyet-i belediye ekseriyet-i ârâ ile azâsından bir reis ile bir reis-i sâni intihâb eder. Reisin bulunamadığı vakit bu riyâset eyler.

Elli ikinci madde: Cemiyet-i belediye hükûmet-i mahalliyenin daveti üzerine senede iki defa ictimâ‘ edecek ve birinci ictimâ‘ı her sene Nisan'ı içinde vukû‘ bulup nihâyet on beş gün devam eyleyecekdir. Bu ictimâ‘da mecâlis-i belediyenin sene-i sâbıka sarfiyâtı muhâsebât-ı umûmiyesini ve bunlara müte‘allik hususâtı tedkîk ve tasdîk edecek ve ikinci ictimâ‘ı Teşrîn-i sâni'de vâki‘ olup bu ictimâ‘da dahi sene-i âtiye muvâzene cedvelini ve sene-i merkûme içinde icrâsı tasmîm olunan inşâât ve ameliyâtı ve bunlara müteferri‘ mevâddı tedkîk ve tasdîk eyleyecekdir.

Elli üçüncü madde: Cemiyet-i belediye, mecâlis-i belediyenin ahvâl-i umûmiyelerini tedkîk ile ıslâhâta ve nizâmâtın ta‘dîline dair mütâlaâtını meclis-i umûmî-i vilâyetde müzâkere olunmak üzre bâ-mazbata vâli-yi vilâyete beyâna me’zûndur. Cemiyet-i belediyenin muvâzene cedvellerine ve muhâsebâtına ve inşâât ve ameliyâta dair olan kararları cemiyetin dağılmasını müteâkib hükûmet-i mahalliye tarafından mecâlis-i belediyeye iş‘âr ile mevki‘-i icrâya konulacakdır. Ta‘dîl-i nizâmâta ve menâfi‘-i umûmiye için kânûn-ı mahsûsuna tevfîkan satın alınacak emlâke dair mazbatalar meclis-i umûmî-i vilâyetde müzâkere olunmak üzre vâli-i vilâyete gönderilecekdir.

Elli dördüncü madde: Cemiyet-i belediye azâsı nısfından bir ziyade mevcud olmadıkca bir madde üzerine karar verilemez ve iki defa davet olunarak azâsının adedi derece-i matlûbeye gelmediği hâlde üçüncü davetde azâ-yı mevcûdenin re’y ve kararı makbûl olur.

Elli beşinci madde: Cemiyet-i belediyenin her bir kararı azâ-yı mevcûdenin ekseriyet-i ârâsıyla hâsıl olur ve tesâvi-i ârâ vukû‘unda reisin re’yi ne tarafda bulunur ise o tarafın re’yi tercih olunur.

Yedinci Fasıl

Belediye Çavuşları Vezâifi

Elli altıncı madde: Her meclis-i beledî maiyyetinde bir müfettiş ve dâiresi mesâlihinin ehemmiyet ve cesâmetine göre lüzumu kadar çavuş bulunacakdır ve müfettişler çavuşların zâbitidir. Müfettiş ve çavuşlar kendi dâireleri dâhilinde ifa-yı vazife ederler.

Elli yedinci madde: Müfettiş ve çavuş olacak kimseler tebaai- Osmaniyyeden olmak ve müfettişler okuyup yazmağa âşinâ ve cümlesi illetden sâlim ve tâmmü'l-a‘zâ bulunmak ve cinâyet ile mahkûm olmamak ve kefâlete merbût olmak lâzımdır. Sıfat-ı matlûbede müsâvi olanların askerden muhreci diğerine tercih olunacakdır ve müstahdem müfettişler içine okuyup yazmak bilmeyenleri bulunur ise bunlar def‘aten çıkarılmayıp yer açıldıkca ve müceddeden alınacaklar mutlaka okuyup yazma bilenlerden intihâb ve istihdâm olunacakdır.

Elli sekizinci madde: Münhal olan müfettişliğe çavuşlar içinde sıfat-ı lâzimeyi câmi kimesne bulundukca açıkdan adam kabulü câiz olmayıp mevcud olan çavuşların içinden bi'l-imtihân okuyup yazmakda ve kânûnnâme-i beledî ahkâmına vukûfda ehliyeti tebeyyün eden intihâb ve tayin olunur.

Elli dokuzuncu madde: Müfettiş ve çavuşlar mensûb oldukları dâire-i belediyeye âid reis tarafından kendilerine tenbîh ve tevdî‘ olunan hidemâtın ve umûmen nizâmât ve tenbîhât ahkâmının icrâsına dikkat edecek ve hilâfında hareket edenleri bâ-varaka-i vukûât beledî meclisine gönderecek ve inde'l-iktizâ zabtiye muâvenetine mürâcaat eyleyecekdir ve harîk zuhûrunda civarındaki zabtiye karakolhanesine ihbâr ile heman harîk mahalli[n]e azîmet ve sakkaların sür‘at üzre çalışmalarına ve halkı her dürlü zarar ve muhâtaradan muhâfazaya gayret eyleyeceklerdir.

Altmışıncı madde: Belediye müfettiş ve çavuşları vazifeleri dâhilinde bulunan mevâddın taharrî ve tahkîki zımnında han ve hammâm ve mağaza ve dükkân ve panayır ve canbazhane ve kahve ve gazino misillü mahallere ve halkın ahz u i‘tâ için girebileceği sâir yerlere duhûl ile ifa-yı vazifeye me’zûndur.

Altmış birinci madde: Belediye çavuşları, zâbitleri tarafından tayin olunan hudud içinde dolaşıp edîbâne ifa-yı vazife edeceklerdir. Bunlar sokakda çubuk ve sigara içmek ve ellerinde şemsiye ve baston taşımakdan ve vazifesinden hâric olarak hiçbir kimse ile sokakda ihtilât ve ülfet etmekden ve meyhane ve kahvehane ve gazinoda oturmakdan memnû'dur. Yalnız dinlenmek için kahvenin içerisinde oturmaları câiz olabilir.

Sekizinci Fasıl

Belediyece Memnû' Olan Ahvâl

Altmış ikinci madde: Belediyece memnû' olan ahvâl gerek ahali ve gerek çöpçü esnafı tarafından sokaklara ve arsalara süpürüntü dökmek ve lokantalarda ve aşçı dükkânlarındaki bakır kaplar kalaysız bulunmak ve hammâmlardaki havlu ve peştemâl ve sâir takımlar kirli olmak ve bir hane ve dükkândan sokaklara su ve çirkâb akıtmak ve soba borularını ebniyenin saçağından yukarı çıkarmamak ve idâre-i belediye tarafından ruhsat tezkiresi olmadıkca suyolları ve lağım açmak ve kendi suyolu ve lağımını açar iken veyahud başka sebeblerle umûmî ve hususî diğer suyollarını ve gaz borularını ve musluklarını bozmak ve koyun pöstekilerini bir küfe derûnuna koymayıp da hayvan üzerinde açıkda götürmek ve her dürlü eşya ve me'kûlâta mahsûs tabla ve fuçu ve zenbil ve sepet ve balya ve küfe ve kutu ve sandık gibi şeyleri gerek boş gerek dolu olsun yol üzerine vaz' etmek ve dükkânlar önünde mangal ve kepenk tahtası bulundurmak numûne dolabı ve destgâh misillü şeyler dükkânların hudud ve istikâmetini tecâvüz etmek ve meyhaneci ve kahveci ve emsâli esnafının sokak her ne kadar vâsi' ve mahzûrsuz olursa olsun mensûb olduğu idâre-i belediyeden ruhsat tezkiresi almaksızın dükkânları önlerine sandalye ve iskemle vaz'ıyla müşteri oturtmak ve salaş ve tabla ile çadır kurarak sokaklarda eşya ve erzâk fürûht etmek ve dükkânların ön tarafında âriyet ocakla veyahud mangal ile kebab ve et'ıme pişirmek ve dam oluklarının ve soba borularına takılacak huniyle teneke boruların uçları yüksek bırakılmak ve kuyu ve lağımlardan ihrâc olunan mevâd ve sâir mâni'-i mürûr olan şeyler yol üzerinde bırağılmak ve açık kaplarla nakl edilmek ve zaîf ve hasta koyun ve sığır ve dana ve iki aylıkdan küçük kuzu ve dört aylıkdan küçük dana zebhetmek ve Ağustos'un on beşinden evvel ve Şubat gâyesinden sonra av kuşları sayd ve fürûht etmek ve tavuk ve hindi ve kaz misillü kuşların göğüslerini şişirip de satmak ve dükkânlarda ve sokaklarda bozuk ve çürük ve kokmuş et ve balık ve ham ve çürük meyve ve erzâk ve me'kûlât-ı sâire ve mahlût kahve ve yağ ve sâire ve nâkısü'l-vezn ve hamuru bozuk etmek bey' etmek ve dükkânların önüne küşâd edilen tentelerin irtifâ'ı beş zirâ'dan dûn bulunmak ve geceleri tenteleri açık bırakmak ve sokak ortasında mürûr u ubûra mâni' olacak sûretde odun yardırmak veya kaldırımlarında hayvan yürütmek ve sokaklarda hayvan koşdurmak ve yüklü ve yüksüz hayvanlar yularlarıyla yekdiğerine rabt olunmayıp da sokaklarda başıboş sürülmek ve yük hayvanlarına binmek ve hayvanları darb etmek ve hayvanlara tahmîl olunan kereste ve demirlerin ucları yerlerde sürüklenerek götürülmek ve fener olmayan sokaklarda geceleri yük taşımak ve lağar ve yaralı ve sakat hayvanlara yük yükletmek ve sağlam olan yük bârgîrlerine yüz yirmi ve merkeblere altmış kıyyeden ziyade yük tahmîl etmek ve han ve dükkânlar derûnunda sıhhat-ı umûmiyeye muzır yaş deri ve kemik ve boynuz ve paçavra ve bunlara mümâsil eşya-yı müteaffine bulundurmak ve sokaklara ve duvar diblerine gübre dökmek ve manav ve bakkal ve esnaf-ı sâire dükkânları önlerine çuval ve deri ferşetmek ve câmeşûycu ve boyacı ve lekeci esnafı taraflarından gerek dükkânları önlerine ve gerek karşıdan karşıya ip gererek üzerlerine elbise ve sâire asıp kurutmak ve sokaklarda tabla ve sâire ile köfte ve kebab pişirmek ve satmak ve zîr-i zeminde mağazası olmayan etmekci ve börekci ve simidci dükkânlarında ve umûmen belediyenin tensîb etmediği mahallerde talaş ve kuru ot ve sâir müsta'idd-i işti'âl veyahud müteaffin ve muzırr-ı sıhhat şeyler bulundurmak ve belediyenin tensîb etmediği mahallerde başıboş inek ve öküz ve koyun ve keçi ve hayvanât-ı sâire salıvermek ve sokaklarda gezdirmek ve dükkânlar önlerine koyun ve hayvanât-ı sâire bağlamak ve açıkdan suya girilmek gibi hâlâtdan ve belediyece men'i lâzım gelen sâir mevâddan ibâretdir.

Dokuzuncu Fasıl

Belediyece İcrâsı Lâzım Gelen Ahvâl

Altmış üçüncü madde: Ebniye tamir ve tecdîdine muktezî kereste ve taş ve kireç misillü şeyler hânelerin bahçe ve avlusuna veyahud sâhibi rızâsıyla civarda münâsib bir arsaya ve bu sûretler mümkin olamadığı takdirde ebniyenin önündeki sokakdan nihâyet bir arşun arzında mikdâr mahalli tahta perde keşîdesiyle oraya vaz' olunacak ve harîk sebebiyle ve esbâb-ı sâireden nâşi sokaklarda kalan moloz ve taş ve toprak ashâbı tarafından derhal kaldırılacak ve umûmen arsaların etrafına kuru duvar ve tahta perde veya çit çekilecek ve her nerede olursa olsun hasbe'l-îcâb açdırılan lağım ve suyolları iş bitdikden sonra der-akab kapatdırılıp üzerinin kaldırımı yapdırılacak ve açılan suyolu veyahud lağımın açıldığı gün kapanması mümkin olamaz ise açanlar tarafından geceleri o mahalle bir fener vaz' edilecek ve makbereler memleket tabibinin tensîbi vechile sıhhat-i umûmiyeye muvâfık sûretde hafr etdirilecek ve şurada burada metrûk ve ağzı açık kuyular der-akab belediye tarafından kapatdırılacak ve umûmen esnaf dükkânları temiz tutulacak ve kassâb dükkânları küllü yevm yıkanacak ve etler açıkda tutulmayıp sinek girmeyecek derecede ince tel kafesli dolablar içine konulacak veyahud üzerlerine tül ve ince tülbent asdırılacak ve belediyece lâzımü'l-i'tinâ olan sâir bu misillü ahvâle nezâret kılınacakdır.

Altmış dördüncü madde: Umûmen evzân ve ekyâl ve mikyâsın tâmmü'l-ayar ve damgalı olmaları lâzımdır ve esnafın beş kıyyeye kadar satdıkları eşya ve erzâk mücerred terazi ile vezn edilip bundan ziyadesini kantar ile vezn etmek câiz olacakdır.

Onuncu Fasıl

Mücâzât

Altmış beşinci madde: İşbu kânûn ahkâmına ve tenbîhât-ı vâkıa-i belediyeye muhâlif hareketde bulunanlar haklarında Ceza Kânûnnâme-i Hümâyûnu'nun bâb-ı sâlisinde muharrer mevâd hükmüne tevfîkan muâmele olunacak ve bâis oldukları ziyân var ise o dahi ayrıca tazmîn etdirilecekdir.

Altmış altıncı madde: Mahkûm olduğu ceza-yı nakdîyi veremeyenler hakkında ceza kânûnnâmesinin otuz yedinci maddesi hükmünce muâmele olunmak üzre o misillüler cânib-i zâbıtaya teslim olunur.

Altmış yedinci madde: Vezâif-i memuresini yolunda îfâ etmeyen müfettiş ve çavuşlar birinci defa meclis-i belediyece tekdîr olunarak ikinci defasında bir aylığı mikdârı ceza-yı nakdî alınacak ve üçüncü defasında tard edilip o makûleler tekrar hizmet-i belediyeye kabul olunmayacakdır.

[Mühür]

Vezîr-i A'zam İbrahim Edhem

İşbu kânûnnâmenin infâz-ı ahkâmına irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sünûh buyurulmuş olmağla Divân-ı Hümâyûn Kalemi'ne kayd etdirilerek inde'l-îcâb icrâ-yı icabına Hâriciye Nezâret-i Celîlesi cânibinden himmet buyurulmak.

Fî 27 Ramazan sene [1]294 ve 23 Eylül sene [1]293

بلدیه وکالتی دائره سی

مکتوبات قلمیه
عدد

مناکحات وتولدات ووفیاتك دعوتی روان بلدیه سنه صورت قیدی حقنده قرارنامه در

برنجی ماده دعوتی روان بلدیه سنده برنجیسی مناکحات رایکنجیسی تولدات واوچنجیسی وفیات مخصوص اولمق اوزره بر منظم سجل اتخاذ اولنه جقدر

ایکنجی ماده دعوتی دیلدر ثلثه ره بولنان اهالی مسلمه بینده اشبو محلات مدققدیه جیوانه ایدن مناکحات ایجونه محاکم شرعیه دن وجماعات غیرمسلمه لك مناکحاتی حقنده بطریقخانه لردن جدیدلیله اشبو قرارنامه مشتمل روان بلدیه دن تصدیقه اتیرمقلرینه مناکحات اجرا اولنه جقدر

اوچنجی ماده سابقده بیانه اولنان نکاح ازدواجلری حاملری طرفندن هرمحله لك منسوب اولدیغی دائره بلدیه یه ابرازیله سجل مخصصه قید ایتیریلدیکی وبونلك ایجونه بدل عقدیه دفع جدید جکدر واشبو بدل عقدیه دن ایکی غرشی مناکحات ورغرشیده مولدات ووفیات ایجونه دائره بلدیه یه قید جدیدی وظیفه سنی ایفایه مقابل اخذ یه ومللی غیرمسلم وقوعاتی ایجونی قدمده روحانیه عائد اولوب فقط ایکی غرشی بوایسه ایجون روان بلدیه جه استخدام اولنه جق صاحب معاشلره طوتیلمه جقدر

درنجی ماده روان بلدیه یه قید اولنان ازدواجلر بلدیه یه مخصوص مدایه تصدیقه ایدیلدیکی ونظامنامه لرینه اجرا قلنه جقدر

بشنجی ماده طلاقلر وقوعنی اعامله وسائر جماعات قدمده روحانیلر طرفندن منسوب اولدقلری دائره بلدیه یه علم وخبر جدیدیله دائره جه مناکحاتی مخصوص سجلك قیدی بلاد خرجی تصحیح ایدیلدیکدن

التنجی ماده هرمحله ده زکور وانات تولد ایدنلرك جوجقلرینك یوم ولادتی واسمی وابوینك اسم وشهرتی ووفیات وقوعنده متوفانك کذلك اسم یوم وکیفیت وفاتی حاوی اعامله وجماعات سائره قدمده روحانیلر طرفنده دائره صحیه یه کونده لیکی کبی محله لرینك منسوب اولدیغی دائره بلدیه یه رض علم وخبر جدیدیله وبونلر تولدات ووفیات سجلاتنه بلاخرجی قید اولنه رق وفیات سجلنه قید ایدیلدکده متوفانك تولدات مناکحات سجلنه کی قیدی رض تصحیح قلنه جقدر

یدنجی ماده روان بلدیه دن مقصده اولدیغنه ازدواجه ایدن اجرای نکاح ایدنله وطلاقه وتولدات ووفیات علم وخبرلرینی کونده رصیانه اعامله دیاپاس وخاخامله دن خانونه جانك ایکی یوزالیه درنجی حاملر مشتمل جای نقدی النور

سکزنجی ماده راضیلر ومذاهب نظارتی اشبو قرارنامه لرك اجراسنه مأمور

BOA, A.DVN.MKL, 20-14

DERSAADET'TEKİ DOĞUM, ÖLÜM VE NİKÂH HADİSELERİNİN BELEDİYE DAİRELERİNE KAYDINA DAİR KARARNÂME.

26 Mart 1881

Başvekâlet Dâiresi Mektûbî Kalemi

Aded

Münâkehât ve tevellüdât ve vefeyâtın Dersaadet devâir-i belediyesine sûret-i kaydı hakkında kararnâmedir.

Birinci madde: Dersaadet devâir-i belediyesinde birincisi münâkehâta ve ikincisi tevellüdâta ve üçüncüsü vefeyâta mahsûs olmak üzre birer muntazam sicil ittihâz olunacakdır.

İkinci madde: Dersaadet ve Bilâd-ı Selâse'de bulunan ahali-i müslime beyninde eimme-i mahallât ma'rifetleriyle cereyân eden münâkehât için mehâkim-i şer'iyyeden ve cemâât-ı gayr-i müslimenin münâkehâtı hakkında patrikhânelerden verilen izinnâmeler işbu kararnâme mûcibince devâir-i belediyeden tasdîk etdirilmedikce münâkehât icrâ olunamayacakdır.

Üçüncü madde: Madde-i sâbıkada beyân olunan nikâh izinnâmeleri hâmilleri tarafından her mahallenin mensûb olduğu dâire-i belediyeye ibrâz ile sicill-i mahsûsuna kayd etdirilecek ve bunun için beş kuruş harc verilecekdir ve işbu beş kuruşdan iki kuruşu münâkehât ve bir kuruşu da müvelledât ve vefeyât için dâire-i belediyeye haber vermek vazifesini ifaya mukâbil eimmeye ve milel-i gayr-i müslime vukûâtı için de hademe-i ruhâniyeye âid olup kusûr iki kuruşu bu iş için devâir-i belediyece istihdâm olunacak kâtib maaşına karşılık tutulacakdır.

Dördüncü madde: Devâir-i belediyeye kayd olunan izinnâmeler belediyeye mahsûs mühür ile tasdîk edilecek ve nikâhlar anın üzerine icrâ kılınacakdır.

Beşinci madde: Talâk vukû'unda imâmlar ve sâir cemâât hademe-i ruhâniyesi taraflarından mensûb oldukları dâire-i belediyeye ilmühaber verilecek ve dâirece münâkehâta mahsûs sicillin kaydı bilâ-harc tashîh edilecekdir.

Altıncı madde: Her mahallede zükûr ve inâs tevellüd edecek çocuğun yevm-i vilâdetini ve ismini ve ebeveyninin isim ve şöhretini ve vefeyât vukû'unda müteveffânın kezâlik isim ve yevm ve keyfiyet-i vefatını hâvi imâmlar ve cemâât-ı sâire hademe-i ruhâniyesi tarafından dâire-i sıhhiyeye gönderildiği gibi mahallelerinin mensûb olduğu dâire-i belediyeye dahi ilmühaber verilecek ve bunlar tevellüdât ve vefeyât sicillâtına bilâ-harc kaydolunarak vefeyât sicilline kaydedilen müteveffânın tevellüdât ve münâkehâtı sicillindeki kaydları dahi tashîh kılınacakdır.

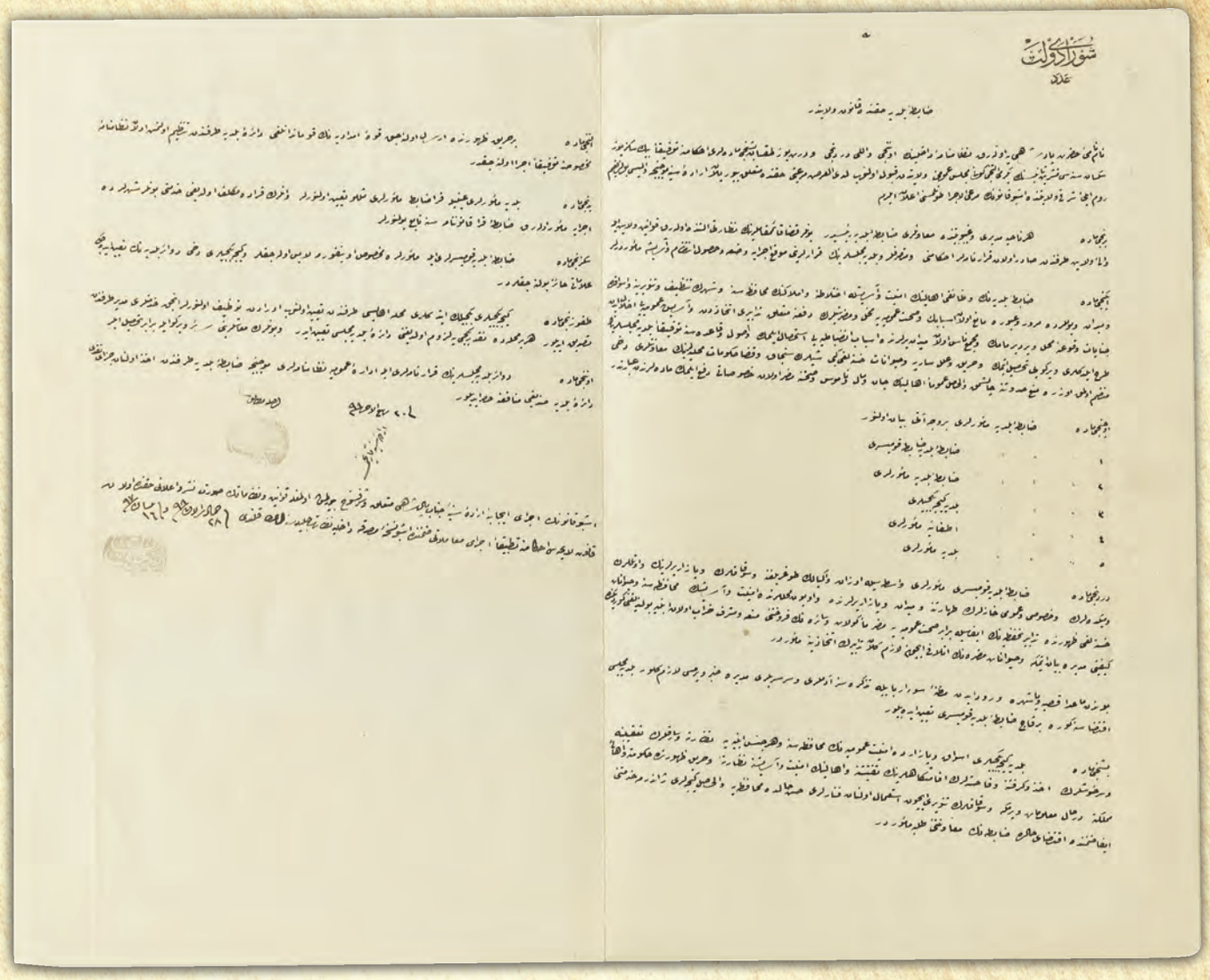
Yedinci madde: Devâir-i belediyeden musaddak olmayan izinnâme ile icrâ-yı nikâh eden ve talâk ve tevellüdât ve vefeyât ilmühaberlerini göndermeyen imâm ve papas ve hahamlardan kânûn-ı cezanın iki yüz elli dördüncü maddesi mûcibince ceza-yı nakdî alınır.

Sekizinci madde: Dâhiliye ve Mezâhib Nezâretleri işbu kararnâmenin icrâsına memurdur.

Fî 24 Rebîülâhir sene [12]98 ve fî 14 Mart sene [12]97

Evlenme Cüzdanı

BOA, A.DVN.MKL, 20-19

BELEDİYE ZABITASI HAKKINDA VİLÂYET KANUNU.

28 Mayıs 1881

Şûrâ-yı Devlet

Aded

Zâbıta-i belediye hakkında kânûn-ı vilâyetdir.

Nâm-ı nâmî-i hazret-i pâdişâhîye olarak nizâmnâme-i dâhilinin onuncu ve elli dördüncü ve dört yüz doksan beşinci maddeleri ahkâmına tevfîkan bin sekiz yüz seksen senesi Teşrîn-i sâni'sinin yirmi altıncı günü meclis-i umûmî-i vilâyetden kabul olunup lede'l-arz mer'iyyeti hakkında müte'allik buyurulan irâde-i seniyye mûcebince valisi bulunduğum Rumeli-i Şarkî vilâyetinde işbu kânûnun mer'iyyü'l-icrâ tutulmasını ilân ederim.

Birinci madde: Her nâhiye müdürü ve gaybûbetinde muâvinleri zâbıta-i belediye reisidir. Bunlar kazâ kaymakamlarının nezâreti altında olarak kavânîn-i vilâyet ile vâli-i vilâyet tarafından sâdır olan kararnâmeler ahkâmını ve mutasarrıflar ve belediye meclislerinin kararlarını mevki'-i icrâya vaz'a ve husûl-i intizâm ve asayişe memurdurlar.

İkinci madde: Zâbıta-i belediyenin vezâifi ahalinin emniyet ve asayişiyle ihtilâtına ve emlâkinin muhâfazasına ve şehrin tanzîf ve tenvîrine ve esvâkda ve meydan ve yollarda mürûr u ubûra mâni' olan esbâbın ve sıhhat-i umûmiyeye muhill ü muzır şeylerin def'ine müte'allik tedâbîri ittihâzdan ve asayiş-i umûmiyeyi ihlâl eden cinâyât vukû'una mahal verdirmemek ve mecma'-ı nâs olan meydan yerlerinde esbâb-ı inzibâtiyeyi istihsâl eylemek ve usûl ve kâidesine tevfîkan belediye meclislerinin tarh eyledikleri vergiyi tahsil etmek ve harîk ve ilel-i sâriye ve hayvanât hastalığı gibi şeylerin sancak ve kazâ hükûmât-ı mahalliyelerinin muâvenetleri dahi munzam olmak üzre men'-i hudûsüne çalışmak ve'l-hâsıl umûmen ahalinin can ve mal ve namus ve sıhhatine muzır olan hususâtı def' eylemek maddelerinden ibâretdir.

Üçüncü madde: Zâbıta-i belediye memurları ber-vech-i âti beyân olunur

1- Zâbıta-i belediye zâbıta komiseri

2- Zâbıta-i belediye memurları

3- Belediye gece bekçileri

4- İtfâiye memurları

5- Belediye memurları

Dördüncü madde: Zâbıta-i belediye komiseri, memurları vâsıtasıyla evzân ve ekyâlin doğruluğuna ve sokakların ve pazar yerlerinin ve otellerin ve meygedelerin ve hususî ve umûmî hânelerin tahâretine ve meydan ve pazar yerlerinde ve oyun mahallerinde emniyet ve asayişin muhâfazasına ve hayvanât hastalığı zuhûrunda tedâbîr-i tahaffuziyenin îfâsıyla beraber sıhhat-i umûmiyeye muzır me'kûlât ve sâirenin fürûhtunu men'a ve müşrif-i harab olan ebniye bulunduğunu gördüğünde keyfiyeti müdüre beyân etmeğe ve hayvanât-ı muzırranın itlâfı için lâzım gelen tedâbîrin ittihâzına memurdur.

Bundan mâadâ kasaba veya şehre vürûd eden mazınne-i sû' erbâbıyla tezkiresiz adamları ve serserileri müdüre haber vermesi lâzım gelir. Belediye meclisi iktizâsına göre birkaç zâbıta-i belediye komiseri tayin edebilir.

Beşinci madde: Belediye gece bekçileri esvâk ve pazarda emniyet-i umûmiyenin muhâfazasına ve her cins ebniyeye nezârete ve sârıkların ta'kîbine ve sarhoşların ahz u giriftine ve fâhişelerin ikâmetgâhlarının teftişine ve ahalinin emniyet ve asayişine nezârete ve harîk zuhûrunda hükûmete ve ahali-i memlekete derhal ma'lûmât vermeğe ve sokakların tenvîri için isti'mâl olunan fenarları hüsn-i hâlde muhâfazaya ve'l-hâsıl geceleri jandarma hizmetini îfâ zımnında iktizâ-yı hâlde zâbıtanın muâvenetini talebe memurdur.

Altıncı madde: Bir harîk zuhûrunda irsâl olunacak kuvve-i imdâdiyenin kumandanlığı dâire-i belediye tarafından tanzîm olunmuş olan nizâmnâme-i mahsûsasına tevfîkan icrâ olunacakdır.

Yedinci madde: Belediye memurları ayniyle kurâ zâbıta memurları misillü tayin olunurlar ve anların kurâda mükellef olduğu hizmeti bunlar şehirlerde icrâya memur olarak Zâbıta-i Kurâ Kânûnnâmesi'ne tâbi' bulunurlar.

Sekizinci madde: Zâbıta-i belediye komiserleri ile memurlara mahsûs üniforma lâbis olacaklar ve gece bekçileri dahi devâir-i belediyenin tayin edeceği alâmâtı hâiz bulunacaklardır.

Dokuzuncu madde: Gece bekçileri bekçilik etdikleri mahalle ahalisi tarafından tayin olunup oradan tavzîf olunurlar. Ancak hizmetleri müdür tarafından tasdîk olunur. Her bir mahallede ne kadar bekçiye lüzum olduğunu dâire-i belediye meclisi tayin eder ve bunların maaşlarını sâir vergi ile beraber tahsil eyler.

Onuncu madde: Devâir-i belediye meclislerinin kararnâmeleri ile idâre-i umûmiye nizâmnâmeleri mûcibince zâbıta-i belediye tarafından ahzolunan ceza-yı nakdî dâire-i belediye sandığı menâfiine hasr edilir.

İrâde-i seniyye târihi fî 20 Rebîülâhir sene [12]98

Aslına mutâbıkdır.

[Mühür]

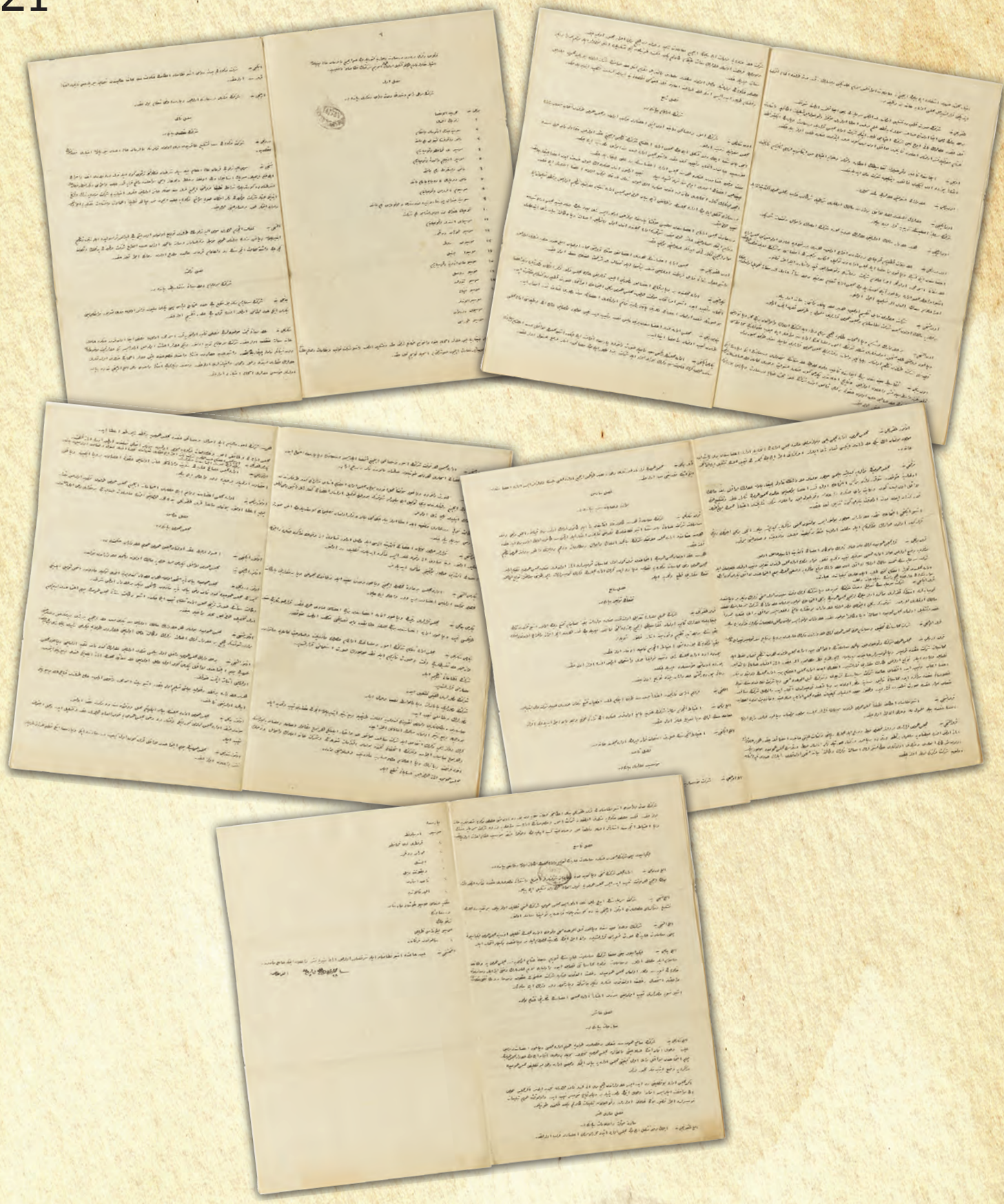
Kâtib-i Şûrâ-yı Devlet

İşbu kânûnun icrâ-yı icabına irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî müte'allik ve şeref-sünûh buyurulmuş olmağla kavânîn ve nizâmâtın sûret-i neşr ve ilânı hakkında olan kânûn lâyihası ahkâmına tatbîkan icrâ-yı muâmelâtı zımnında işbu nüsha-i musaddaka Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne i'tâ kılındı.

Fî 28 Cumâdelûlâ sene [12]98 ve fî 16 Nisan sene [12]97

[Mühür]

Kâtib-i Şûrâ-yı Devlet

BOA, A.DVN.MKL, 22-5

TERKOS VE KIZILDERE'DEN İSTANBUL VE CİVARINA GETİRİLECEK SU İÇİN VERİLEN İMTİYÂZ MUKAVELENÂMESİ GEREĞİNCE KURULAN OSMANLI ANONİM ŞİRKETİ'NİN DÂHİLÎ NİZAMNÂMESİ (İÇ TÜZÜĞÜ)

17 Mayıs 1882

Terkos ve Kızıldere'den Dersaadet ve civarına getirilecek su için bâ-fermân-ı âlî verilen imtiyâz mukâvelenâmesi mûcibince teşkîl olunan Osmanlı Anonim Şirketi'nin nizâmnâme-i dâhilîsidir.

Fasl-ı Evvel

Şirketin Nev'i ve İsim ve Şöhreti ve Müddet-i Devamı ve Merkezi Beyânındadır

Birinci bend: Muharrînü'l-imzâ

1- Ternev Beyefendi
2- Societe Generale Ottoman Bankası
3- Banque de Constantinople nâm banka
4- Mösyö Kamanto ve kumpanyası
5- Mösyö Oppenhaym ve Alberti ve kumpanyası
6- Banque Discount nam banka
7- Banque de Paris et des Pays-Bas nam banka
8- Mösyö M. Efros ve kumpanyası
9- Societe Generale pour Favoriser L'industrie et le Commerce nâm banka
10- Compagnie Generale des aux pour l'etranger nâm şirket
11- Mösyö Eastern ve kumpanyası
12- Mösyö Loran de Kur
13- Mösyö K. Rut
14- Mösyö A. Pestil
15- Mösyö Mak Azvine ve kumpanyası
16- Mösyö Russel
17- Mösyö Tizold
18- Mösyö Finalli
19- Mösyö Alando
20- Mösyö K. Rozendand
21- Mösyö Tores

Ber-vech-i zîr çıkarılacak hisseler ashâbı beyninde bir anonim Osmanlı şirketi akd ve teşkîl olunmuş ve işbu şirket kavânîn ve nizâmât ve mehâkim-i saltanat-ı seniyye ahkâmına tâbi' olup Dersaadet İçin Su Şirketi ismiyle tevsîm kılınacakdır.

İkinci bend: Şirket-i mezkûrenin müddet-i devamı işbu nizâmnâme ahkâmının Hükûmet-i seniyye cânib-i âlîsinden tasdîk buyurulacağı târihden itibâren kırk sene olacakdır.

Üçüncü bend: Şirketin merkezi Dersaadet'de olacak ve Paris'de dahi şubesi bulunacakdır.

Fasl-ı Sâni

Şirketin Maksadı Beyânındadır

Dördüncü bend: Şirket-i mezkûrenin sebeb-i teşkîli âkidînden biri olan Ternev Bey'e bâ-fermân-ı âlî ihsân buyurulan imtiyâzı fi'le getirmek maksadıdır.

Beşinci bend: Mûmâ-ileyh Ternev Bey fermân-ı âlî ahkâm-ı münîfesiyle şartnâme mantûkunca Terkos Gölü ile Kızıldere Nehri'nden ahz ve ihrâc edeceği içilir suyun İstanbul ve Beyoğlu'na ve Galata ve Boğaziçi sevâhilinde vâki' kurâya kadar celb ve icrâsı ve zikrolunan fermân-ı âlî ve şartnâmede gösterilen şerâite tatbîkan fürûhtu için kırk sene müddetle hâiz olduğu hukûk-ı imtiyâziyeyi şirket-i mezbûreye terk ve ferâğ etdiği cihetle şirket-i merkûmenin zikrolunan suyu mevâki'-i mezkûreye celb için fenn-i miyâha tatbîkan imâlât ve inşâât-ı mukteziyeyi icrâ ve tamir ve idâre etmeğe hak ve salâhiyeti olacakdır.

Altıncı bend: Kefâlet akçesi olarak mûmâ-ileyh Ternev Bey tarafından tevdî' olunan on iki bin liralık konsolide ile tertîb ve tanzîm etdirilen veyahud nezdinde bulunan umûm harita ve keşifnâmeler ve sâir bi'l-cümle evrak hasbe'l-ferâğ şirket-i merkûmenin yed-i temellük ve tasarrufuna geçecek ve işbu kefâlet akçesinin redd ü iâdesi fermân-ı âlîde musarrah olan zamanda icrâ kılınacakdır.

Fasl-ı Sâlis

Şirketin Sermayesi ve Hisse Senedâtı ve Tekâsîti Beyânındadır

Yedinci bend: Şirketin sermayesi sekiz yüz seksen bin aded Osmanlı lirası yani yirmi milyon Frank olup beheri beş yüz Franklık yani yirmi iki aded liralık olmak üzre kırk bin hisseye taksim olunacakdır.

Sekizinci bend: Hisse senedâtı kıymet-i mevzûalarının nısfı te'diye olununcaya kadar isme muharrer olup nısfı îfâ olundukdan sonra hâmiline âid senedâta münkalib olacakdır. Şirketin sermayesi tezyîd olunur ve yeni hisseler ihdâs olunacak olur ise yeni hisseler kıymet-i mevzûalarından dûn fiatla tedâvüle çıkarılamayacakdır ve işbu cedîd hisselerden iştirâ ve ahzı hususunda atîk hisseler ashâbının mutasarrıf oldukları hisselerin mikdârı nisbetinde bir hakk-ı rüchân ve imtiyâzları olacakdır ve nısf-ı diğerlerinin iştirâ ve ahzında dahi elli üçüncü bendde beyân olunan müesses hisseleri ashâbı imtiyâzlı olacakdır.

İmtiyâz-ı mebhûsün anhdan istifâde edebilmek için ne muâmelât icrâ kılınmak lâzım geldiğini ve bunların ne kadar müddet zarfında ikmâli iktizâ etdiğini kararlaşdırmak meclis-i idâreye âid bir vazifedir.

Dokuzuncu bend: Şirketin sûret-i kat'iyyede teşkîl olunmuş addolunması sermayenin rub'u îfâ kılınmış olmasına mütevakkıfdır. Bir hisse bedelinin rub'u îfâ olundukda sâhibine numaralı bir kıt'a ilmühaber i'tâ olunarak muahharan vukû' bulacak teslimât ana kayd ve işaret kılınacakdır. Hisselerin bâkî üç rub'u şirketin ihtiyâcı zuhûr etdikce şirket idâre meclisi kararıyla Dersaadet ve Paris'in ikişer kıt'a gazetesi ma'rifetiyle neşrolunan ilân târihinden lâ-ekal on beş gün mürûr etdikden sonra taleb olunabilecekdir.

Onuncu bend: İfasında te'hîr vukû' bulan tekâsîtin ihtâra ve ikâme-i davaya ihtiyâc messetmeksizin lüzum-ı te'diyesi târihinden itibâren yüzde on ikiden fâiz işleyip şirkete mal edilecekdir.

On birinci bend: Hissedârânın mes'ûliyeti hisselerinin bedeline münhasırdır.

On ikinci bend: Hisselerin nısfından lâ-ekal bir danesine mâlik olmaları şartıyla şürekâdan mürekkeb bir meclis-i umûmî ekseriyet-i ârâ ile şirketin sermaye-i aslîsinin tezyîdine karar verebilir.

On üçüncü bend: Her bir hissedâr mâlik olduğu hisselerin adedine göre şirketin emlâk ve emvâl ve temettü'âtına şerîkdir.

On dördüncü bend: Hisse senedât-ı kat'iyyesi koçanlı bir defterden ihrâc olunup her biri birer numarayı hâvi olacağı gibi meclis-i idâre azâsından iki kişinin veyahud bir azâ ile meclis-i idâreden tevkîl olunmuş bir kimsenin imzâsını ve şirketin mührünü mutazammın olacakdır.

Hisse senedâtı isme muharrer oldukca emr-i ihâlesi şirket defâtirinde vukû' bulacak kayd ve işaret ile icrâ kılınır.

İşbu emr-i ihâle meclis-i idâre veyahud âtide gösterilecek meclis-i idâre şubesi ma'rifetiyle ve hisse senedâtı hâmiline muharrer senedâta tahvîl olundukdan sonra emr-i ihâlesi senedin elden ele teslimiyle icrâ olunur.

On beşinci bend: Şirketin hisseleri kâbil-i taksim olmayıp her bir hisse yalnız bir kişiye âid olabilir. Bir hisseye mâlik olan kimse şirket nizâmnâmesi ve meclis-i umûmî kararlarını ma'mûlün-bih tutmağı taahhüd etmiş olur.

On altıncı bend: Bir hissedârın veresesi veya ashâb-ı matlûbu hiçbir nâm ve bahane ile şirketin emlâk ve emvâlinden birinin hacz veya tevdîini veyahud fürûhtunu talebe müstahık olmadıkları misillü şirketin umûr ve mesâlihinin idâresine müdâhale edemeyip hukûklarının muhâfazası kaziyyesinde şirket tarafından tanzîm olunan bilanço ve muvâzene defterleriyle meclis-i umûmî kararlarını tamamıyla mu'teber tutmağa mecburdurlar.

On yedinci bend: Tekâsît-i mu'ayyenesinden birinin îfâsında te'hîr vukû' gelecek hisse senedâtının numaraları Dersaadet'de iki ve Paris'de iki kıt'a gazete vâsıtasıyla neşr ve ilân olunacak ve târih-i ilânından yirmi gün sonra mes'ûliyet ve zararı kâmilen hisse sâhibine âid olmak ve bununla beraber şirketin hisse sâhibi aleyhine olan hukûku ber-kemâl kalmak üzre şirketin hisse-i mebhûsün-anhâyı Dersaadet ve Paris borsalarında fürûht etmeğe hak ve salâhiyeti olacakdır.

Şirket hisse-i mezbûreyi fürûht edebilmek için muâmelât-ı resmiye ve adliyeden hiç birini icrâya mecbur olmayacakdır ve bu vechile fürûht olunan hisselerin senedât-ı atîkası ke-en-lem yekun hükmünde tutulup yeni müşterilere eski numaralar ile murakkam müceddeden diğer senedât verilecekdir. Hısas-ı mezkûrenin fürûhtuyla hâsıl olan meblağdan masârıf bi't-tenzîl bakıyyesi eski hisse sâhibinin şirkete olan borcuna mahsûb kılınacak ve fazlası zuhûr eder ise eski hisse sâhibine iâde kılınacağı gibi noksanı yine ayrıca kendisine tazmîn etdirilecekdir.

Fasl-ı Râbi'

Şirketin İdâresi Beyânındadır

On sekizinci bend: Şirketin umûr ve mesâlihi nihâyet on iki azâdan mürekkeb olan ve meclis-i umûmî tarafından ihtihâb kılınan bir idâre meclisi ma'rifetiyle rü'yet olunur.

Ancak bi'l-istisnâ ilk defa teşekkül edecek meclis-i idâre azâsı şirketin tanzîmi için akdolunacak mukâvelenâme sırasında müessisîn cânibinden intihâb ve tayin kılınacakdır ve işbu meclis-i idâre beş sene icrâ-yı memuriyet edecekdir.

Müddet-i merkûme hitâmından sonra her sene meclis-i idâre azâsının birer rub'u çıkarılacakdır.

Çıkacak azânın isimleri üç sene kur'a keşîdesiyle tayin olunur. Andan sonra en çok hizmet eden azâ çıkarılacakdır.

Ancak bunların tekrar intihâbları câizdir. Andan sonra en çok zaman hizmetde bulunmuş olan azâ infisâl edecekdir.

Dersaadet'de teşekkül edecek idâre meclisinin vezâifi âtide beyân olunacak meclis-i idâre şubesi ma'rifetiyle tanzîm olunacak bir kıt'a ta'lîmât ile tayin olunacakdır.

Dersaadet meclis-i idâresi azâsından bazısı muvakkaten Paris'de bulunacak olur ise re'y verebilmek salâhiyetiyle meclis-i idâre şubesine devam etmeğe salâhiyeti hâiz olacakdır. Şu kadar ki idâre meclisinde andan evvel bi't-tedkîk asâleten veya vekâleten beyân-ı re'y etdikleri mevâd için tekrar re'y vermeğe salâhiyeti bulunmayacakdır.

On dokuzuncu bend: Meclis-i idâre azâsının her biri azâlığı müddetinde fürûhtu mücâz olmayan elli aded hisseye mutasarrıf olacak ve işbu hisseler senedâtı kâbil-i fürûht olmadığını müş'ir bir damga ile damgalanarak şirket sandığında hıfzolunacakdır.

Yirminci bend: İdâre meclisinde bir veya birkaç azâlık memuriyeti açık kaldığı hâlde meclis-i mezkûr zikrolunan

memuriyetlere diğer azâ intihâb ve tayin eder. İşbu emr-i intihâb muvakkat olup meclis-i umûmî birinci ictimâ'ında emr-i intihâba sûret-i kat'iyyede kendisi mübâşeret eder. Bu sûretle nasb olunan azânın memuriyeti yalnız yerlerine kâim oldukları azânın müddet-i memuriyeti hitâmına kadar imtidâd eder.

Yirmi birinci bend: Meclis-i idâre kendi azâsından birini reis nasb u tayin eder. Reis mevcud bulunmadığı hâlde anın vazifesini idâre meclisi tarafından tayin olunan bir azâ îfâ eder.

Yirmi ikinci bend: İdâre meclisinin bir kısmı şube nâmıyla sûret-i dâimede Paris'de ikâmet edecekdir. İşbu meclisin lâ-ekal dört azâsı Dersaadet'de sâkin olup gerek hükûmet-i seniyye ve gerek buraca efrâd ile şirket beyninde zuhûr edecek mesâlihde anlar merci'-i mes'ûl olacakdır.

Yirmi üçüncü bend: İdâre meclisi her ne vakit şirketin umûr ve mesâlihi için iktizâ eyler ise Dersaadet'de veya Paris'de ictimâ' eder. Meclisde bulunan azânın isimleri her defa tutulan zabıtnâme bâlâsına zikr ve derc olunur.

Yirmi dördüncü bend: Sûret-i dâimede veyahud muvakkaten mahall-i âharda bulunan meclis-i idâre azâsı esnâ-yı müzâkerâtda kendi taraflarından beyân-ı re'y etmek için refîklerinden birini tevkîl edebilirler. Şu kadar ki bu vechile tevkîl olunan azânın kendi re'y-i zâtîsi dahi dâhil olduğu hâlde ikiden ziyade re'y olamaz.

İşbu vekâlet tahrîren bir âdi mektûb ile i'tâ olunabileceği gibi bâlâda zikrolunan ta'lîmâtda gösterilecek âhar sûrete tatbîkan dahi verilebilecekdir.

Yirmi beşinci bend: Kararlar mevcud bulunan azânın ekseriyet-i ârâsı ile hâsıl olur. Tesâvî-i ârâ vukû'unda müzâkere sonraki ictimâa ta'lîk olunur ve yine tesâvî-i ârâ vukûa gelir ise müzâkere edilen teklîf reddolunur.

Azânın ekseriyeti mevcud bulunmayınca müzâkere edilemez.

Yirmi altıncı bend: İdâre meclisi bir madde-i mahsûsa için veyahud bir müddet-i mu'ayyene ile vezâifinin mecmûunu veya bir mikdârını bâ-vekâlet-i mahsûsa mürekkeb olduğu azâdan birine devr ve ihâle edebilir.

Yirmi yedinci bend: Meclis kararları reisin veyahud idâre azâsından birinin imzâsını hâvi olacakdır. Karar sûretlerinin mu'teber tutulması reis veyahud idâre azâsından birinin "aslına mutâbıkdır" deyü tasdîkini mutazammın olmasına mütevakkıfdır.

Yirmi sekizinci bend: Meclis-i idâre şubesi şirketin umûr ve mesâlihinin idâresi hususunda me'zûniyet ve salâhiyet-i kâmileyi hâizdir ve ez-cümle hisse taksitlerinin vakit ve sûret-i te'diyesi ile nakd-i mevcûdun sûret-i isti'mâlini kararlaşdırır.

Şirketin nizâmâtı[nı] tanzîm eyler.

Masârıfını kararlaşdırır.

Şirketin memurları hey'etini teşkîl eder.

Şirketin memurlarını ya bizzat veya bi'l-vâsıta nasb ve azleyler.

Memurların vezâifini tayin eder.

Maaşlarını ve mükâfatlarını ve lüzumu takdirinde kendilerine kefâlet tarîkiyle depozito etdirilen akçenin mikdârını tayin ve tahdîd eyler.

Bu vechile depozito olunan mebâliğin iâdesini icrâ eder.

Gerek devâir-i resmiye ve gerek eşhas ile şirket menâfiine muvâfık add ü i'tibâr eylediği her nev' mukâvele ve muâmele ve musâlehaya girişmeğe ve her nev' mübâyaât icrâsına ve şirketin istihkâkı tahtında bulunan iltizâmât-ı mütenevvianın ve şirkete âid emlâk ve emvâl ve zimemin âhara fürûht veya terk veya ihâlesi hususlarına me'zûniyet ve salâhiyeti vardır.

Meclis-i umûmîye irâe olunacak hesâbatı kat' eyler.

Her şirketin umûr-ı mâliyesi ile emvâl ve mesâlihi hakkında meclis-i umûmîye bir kıt'a raporto i'tâ eder.

Meclis-i idârenin vezâifi umûr ve hususât-ı mezkûreye münhasır olmayıp bunlar emsâl kabîlinden olmak üzre irâe kılınmışdır.

Yirmi dokuzuncu bend: İdâre meclisi azâsı hasbe'l-memuriye şirket nâmına icrâ edecekleri taahhüdâtdan şahsen asla mes'ûl ve zâmin olamayıp yalnız vazifelerinin sûret-i icrâsından mes'ûldürler.

Otuzuncu bend: İdâre meclisi mesâlih-i câriyenin rü'yet ve idâresince hâiz olduğu hukûku azâdan bir veya ikisine veyahud azâdan olmayan bir müdüre devr ve ihâle edebilir.

Otuz birinci bend: İdâre meclisi azâsına devam edecekleri ictimâât için meclis-i umûmî tarafından takdir olunacak mikdâr yevmiye i'tâ olunur. Bundan mâadâ kırk dokuzuncu bendde muharrer olduğu üzre hâsılât-ı sâfiyenin bir mikdârı dahi anlara âiddir.

Fasl-ı Hâmis

Meclis-i Umûmi Beyânındadır

Otuz ikinci bend: Usûlü vechile akdolunan meclis-i umûmî umûm hissedârân hükmündedir.

Otuz üçüncü bend: Meclis-i umûmî lâ-ekal yirmi beş hisseye mâlik olan bi'l-cümle hissedârândan mürekkebdir.

Otuz dördüncü bend: Meclis-i umûmîde beyân-ı re'ye müstahık olan her bir hissedâr kendi yerine âharı tevkîle me'zûndur. Ancak tevkîl eylediği kimsenin meclis-i umûmîde kendi nâmına dahi beyân-ı re'ye me'zûn ve müstahık diğer bir hissedâr olması şartdır.

Vekâlet senedâtının sûret-i tertîbini meclis-i idâre şubesi tayin edecekdir. İşbu vekâlet senedâtı meclis-i umûmînin yevm-i ictimâ'ından üç gün evvel tahsis olunacak mahalle bırağılacakdır.

Otuz beşinci bend: Meclis-i umûmîde bulunan her hissedârın mâlik olduğu beher yirmi beş hisse için bir re'y vermeğe hak ve salâhiyeti vardır. Şu kadar ki hiçbir hissedâr gerek asâleten ve gerek vekâleten hâmil olduğu hisselerden dolayı yirmi re'yden ziyade re'y veremeyecekdir.

Otuz altıncı bend: Bir hissedârın meclis-i umûmîye dâhil olabilmesi mutasarrıf olduğu hisselerin kendi nâmına mukayyed olduğunu veyahud meclis-i umûmînin yevm-i ictimâ'ından lâ-ekal yirmi gün evvel hâmil olduğu hisse senedâtını meclisin irâe eylediği sandığa depozito etmiş olduğunu isbât etmesine mütevakkıfdır.

Her bir hissedâra bir kıt'a duhûliye bileti teslim olunacakdır. İşbu bilet isme muharrer ve şahsî olup hâmili tarafından kaç hisse depozito edilmiş olduğunu nâtıkdır.

Otuz yedinci bend: Meclis-i umûmî idâre meclisinin beyân eylediği mahal ve vakitde senede bir kerre akdolunur. Bundan başka idâre meclisi lüzumunu gördüğü vakitlerde dahi meclis-i umûmîyi fevkalâde olarak akd ve teşkîl eder ve mahall-i ictimâ'ını tayin eyler.

Otuz sekizinci bend: Meclis-i umûmînin yevm-i ictimâ'ından lâ-ekal kırk gün evvel keyfiyet Dersaadet'de iki ve Paris'de iki kıt'a gazete vâsıtasıyla neşr ve ilân olunacakdır.

Otuz dokuzuncu bend: Meclis-i umûmiye idâre meclisi reisi ve bulunamadığı hâlde meclis-i idârenin intihâbıyla idâre azâsından biri riyâset eder. Mevcud bulunan en büyük hissedârândan ikisi ta'dâd-ı re'y eylerler. Emr-i kitâbeti icrâ edecek kimsenin tayini meclisin teşkîl edeceği encümene âiddir.

Kırkıncı bend: Meclis-i umûmînin müzâkereye girişebilmesi mevcud bulunan hissedârânın tedâvüle çıkarılan hisselerin lâ-ekal rub'una mâlik olmalarına mütevakkıfdır. Şu kadar var ki birinci ictimâ'da ol kadar azâ bulunmadığı hâlde meclis-i umûmînin be-tekrar akd ve teşkîli zımnında lâ-ekal on beş gün ve nihâyet bir ay sonra bir ilân vukû' bulacak ve ilân-ı mezkûr târihinden itibâren meclisin yevm-i ictimâ'ına kadar güzerân eden müddet ol vakit yirmi güne tenzîl kılınacakdır.

İşbu ikinci ictimâ'da ne kadar hissedârân mevcud bulunur ise bulunsun meclis müzâkereye girişebilir. Ancak birinci ictimâ'da rü'yeti karargîr olan mevâddın müzâkeresi ile mükellef olup başka bir keyfiyet faslına me'zûniyet ve salâhiyeti yokdur.

Kırk birinci bend: Karar meclis-i umûmîde gerek bi'l-asâle ve gerek bi'l-vekâle azânın ekseriyet-i ârâsıyla hâsıl olur.

Müzâkereye vaz' olunacak mevâd idâre meclisi ma'rifetiyle tayin ve tahdîd kılınır. Mevâdd-ı mezkûre idâre meclisi tarafından tefrîk ve tayin olunan hususât ile şirket sermayesinin humsuna mâlik olan lâ-ekal on hissedârın mevki'-i müzâkereye vaz'ını meclisin yevm-i ictimâ'ından lâ-ekal yirmi gün evvel idâre meclisinden tahrîren imzâsı tahtında taleb eyledikleri keyfiyâtdan ibâretdir.

Mevâdd-ı mezkûrenin hâricinde hiçbir işin rü'yeti câiz değildir.

Kırk ikinci bend: Şirket sermayesinin ta'dîli ve müddet-i şirketin temdîdi veya şirketin gerek vakt-i mu'ayyeninden evvel feshi ve gerek diğer bir veya müte'addid kumpanyalarla iştirâki kaziyyeleri müzâkere olunabilmek için meclis-i umûmînin birinci ictimâ'ında mevcud bulunan hissedârânın şirket sermayesinin nısfına mâlik olmaları lâzımdır. Şu kadar ki birinci ictimâ'da hâzır olan hissedârân bu mikdâra bâliğ değiller ise lâ-ekal bir ay sonra müceddeden akd ve teşkîl olunan meclis-i umûmîde asâleten veya vekâleten mevcud ne kadar hissedârân bulunur ise bulunsun meclis hususât-ı mezkûreyi müzâkere edebilir.

Kırk üçüncü bend: Şirket muhâsebâtının tahkîk ve muâyenesi zımnında meclis-i umûmî gerek hissedârândan ve gerek hâricden bir veya birkaç nefer komiser tayin edebilecekdir.

Kırk dördüncü bend: Meclis-i umûmî şirketin vukû' bulacak bi'l-cümle muâmelâtının ahvâlini mübeyyin idâre meclisi tarafından her sene tanzîm kılınan mazbata ile muhâsebât-ı şirket hakkında komiser veya komiserler cânibinden verilen raportoyu nazar-ı mütâlaaya alacakdır. İrâe olunan hesâbatı bi't-tedkîk tasdîk veya reddeyler. Tevzî' olunacak kârın mikdârını kararlaşdırır. İnfisâl eden idâre meclisi azâsı yerine idâre meclisinin delâletiyle diğer azâ intihâb ve tayin eder. İktizâ-yı hâlde şirket sermayesinin tezyîdi ve şirketin kable'l-va'de feshi veya şirket nizâmnâmesinin ta'dîli hususâtı hakkında müzâkere eder. Muhâsebâtı tedkîk ve rü'yete memur olan bir veya müte'addid komiserleri intihâb eder. Ve'l-hâsıl şirketin menâfiine müte'allik mevâd hakkında sûret-i kat'iyyede karar verir ve henüz mu'ayyen olmayan keyfiyât hakkında meclis-i idâreye salâhiyet ve me'zûniyet-i lâzimeyi i'tâ eder.

Kırk beşinci bend: İşbu nizâmnâme ahkâmına tatbîkan meclis-i umûmî tarafından verilen kararlar meclisde mevcud bulunmayan veyahud muhâlif re'yde olan azâ hakkında bile ma'mûlün-bih ve mer'iyyü'l-icrâ olacakdır.

Kırk altıncı bend: Meclis-i umûmî kararları bir defter-i mahsûsa zabt ve derc ile meclisin riyâseti ve kitâbet hey'eti cânibinden imzâ kılınacakdır. Her bir alâkadâra irâe olunmak üzre zabıtnâmeye melfûf bir kıt'a varakada veyahud derkenar sûretiyle zikrolunan zabt varakasında meclis-i umûmîde mevcud bulunmuş olan şürekânın isimleri ve mutasarrıf oldukları hisseler nisbetince gerek asâleten ve gerek vekâleten beyânına müstahık oldukları re'ylerin adedi kayd ve işaret olunup şirket merkezinde zabtolunacakdır.

Kırk yedinci bend: Meclis-i umûmînin kararnâme sûretleri mer'î ve mu'teber tutulmak için idâre meclisi reisinin ve bulunamaz ise idâre azâsından iki kişinin tasdîkini mübeyyin olacakdır.

Fasl-ı Sâdis

Muvâzene ve Hesâbât-ı Seneviyye Beyânındadır

Kırk sekizinci bend: Şirketin muâmelâtı her sene Kânûn-ı Sânî ibtidâsından bed' ile Kânûn-ı Evvel'in otuz birinde kapanır. Ancak birinci defa muâmelât-ı şirket hesâbatı bi'l-istisnâ işbu nizâmnâmenin tasdîki târihinden i'tibâr ile ertesi sene Kânûn-ı Evvel'in otuz birinde kapanacakdır. Her sene hitâmında idâre meclisi ma'rifetiyle şirketin bi'l-cümle emlâk ve emvâl ve matlûbât ve zimem ve düyûnunu nâtık bir defter-i umûmî tanzîm kılınacakdır.

Her sene akdolunan meclis-i umûmînin ictimâ'ından kırk gün evvel muhâsebât komiserlere irâe olundukdan sonra meclis-i umûmîye takdîm olunur. Meclis-i umûmî dahi muhâsebât-ı mezkûreyi tasdîk veya reddeder. Gerek idâre meclisini ve gerek komiserlerin raportosunu ba'de'l-kırâe tevzî' olunacak temettü'un mikdârını kat' ve tahdîd eyler.

Fasl-ı Sâbi'

Temettuâtın Tevzîi Beyânındadır

Kırk dokuzuncu bend: Şirketin umûm masârıfı tenzîl olundukdan sonra vâridât bakıyye-i sâfiyesi temettü' demek olur. İşbu çıkarılan hisselerin te'diye olunan tekâsîti için yüzde altı fâiz verilecek kadar her sene akçe ifrâz ve ihrâc olundukdan sonra bakıyyesinin ber-vech-i zîr taksim ve tevzîine ibtidâr kılınır. Şöyle ki;

Bakiyye-i mezkûrenin yüzde beşi ihtiyât akçesi nâmıyla iddihâr olunacakdır.

Yüzde onu idâre meclisinin re'y ve tensîbine tevfîkan sarf ve isti'mâl olunmak üzre ifrâz olunacakdır.

Yüzde on beşi müessislere verilecekdir ve bâkî yüzde yetmişi hissedârân beyninde tevzî' olunacakdır.

Ellinci bend: Lüzûm-ı edâsı târihinden itibâren beş sene zarfında îfâsı taleb olunmayan temettü' zaman mürûru hasebiyle şirkete maletdirilir.

Elli birinci bend: İhtiyât akçesi sermaye-i şirketin öşrüne bâliğ oldukdan sonra anın tedâriki zımnında ber-vech-i bâlâ icrâ edilecek ifrâz muâmelesinin terk veya ta'dîli câiz olacakdır.

Elli ikinci bend: İhtiyât akçesinin sûret-i isti'mâline karar vermek idâre meclisine âiddir.

Fasl-ı Sâmin

Müessisîn Hisseleri Beyânındadır

Elli üçüncü bend: Şirket müessislerine verilmek üzre iki bin aded müessisîn hissesi ihdâs olunacakdır. İşbu hisseler hâmiline muharrer olacakdır.

Şirketin müddet-i devamında işbu nizâmnâmenin kırk dokuzuncu bendi ahkâmınca temettü'ât-ı seneviyeden yüzde on beş hısas-ı mezkûre mutasarrıflarına âid bulunacakdır. Lâkin hısas-ı mezkûreye mutasarrıf olmağla ne şirket umûr ve hususâtının idâresine müdâhaleye ve ne de şirket sermayesinin veya ihtiyât akçesine iştirâke asla ve kat'a hak ve salâhiyet kesbedilmeyecek ve muahharan başka müessisîn hissesi ihdâs olunamayacakdır.

Fasl-ı Tâsi'

Likidasyon yani Şirketin Feshinden Sonra Muâmelât-ı Câriyenin Tesviyesi ve İdâre Meclisinin Ana Dair Olan Vezâifi Beyânındadır

Elli dördüncü bend: İdâre meclisi şirketin feshi veya temdîd-i müddeti veya sâir şirketlerle ictimâ' ve iştirâki hususları hakkında müzâkere olunmak ve karar verilmek için her ne vakit tensîb eder ise meclis-i umûmîyi fevkalâde olarak teşkîl edebilir.

Elli beşinci bend: Şirket sermayesinin üç rub'u telef olur ise meclis-i umûmîye şirketin feshi teklîf olunabilir. Bu takdirde meclisin teşkîli ve müzâkeresi hususlarında otuz üçüncü bendde gösterilen kâideye tevfîkan muâmele olunur.

Elli altıncı bend: Şirketin va'de-i mu'ayyenesinde veyahud kable'l-va'de feshi vukû'unda idâre meclisinin teklîfi üzerine meclis-i umûmî likidasyonu yani muâmelât-ı câriyenin sûret-i tesviyesini kararlaşdırır ve anı icrâ etmek memuriyet-i mahsûsası ile bir veya müte'addid vekîller intihâb eyler.

Elli yedinci bend: Likidasyon yani mülgâ şirketin muâmelât-ı câriyesinin tesviyesi resîde-i hitâm oluncaya kadar meclis-i umûmî yine vezâif-i sâbıkası ile mükellef olur ve muâmelât-ı mezbûre muhâsebâtını tasdîk eder ve ol bâbda lâzım gelenlerin zimmetini ibrâ eyler ve muâmelât-ı mezkûrenin tesviyesine memur olanlar meclis-i umûmîden ruhsat aldıkdan sonra şirket-i münfesihanın hukûk ve müddeâ ve vezâifini hükûmet-i seniyyeye mürâcaatla istihsâl-i ruhsat olundukdan sonra diğer bir şirkete veya bir şahsa devr ve terk edebilirler.

İşbu tesviye memurları tayin olunduğu müddetden itibâren idâre meclisi azâsının memuriyeti hitâm bulur.

Fasl-ı Âşir

Münâzaât Beyânındadır

Elli sekizinci bend: Şirketin menâfi'-i umûmiyesine müte'allik bir hususdan dolayı umûm idâre meclisi veyahud azâsından birisi aleyhine dava ikâme etmek salâhiyeti bi'l-müzâkere meclis-i umûmîye münhasırdır. Böyle bir dava ikâme edecek hissedâr meclis-i umûmînin yevm-i ictimâ'ından lâ-ekal bir ay evvel keyfiyeti meclis-i idâreye beyân etmeğe ve meclis-i idâre dahi bu teklîfi meclis-i umûmîde müzâkereye vaz' etdirmeğe mecburdurlar.

Eğer meclis-i idâre bu teklîfi reddeder ise hissedârândan hiç biri anı kendi nâmına olarak tecdîd edemez. Eğer meclis-i umûmî ana muvâfakat eyler ise ikâme-i dava etmek memuriyetiyle bir veya birkaç komiser tayin eder ve ol vakit

umûm teblîğât komiserlere icrâ kılınır. Bunun hilâfına olarak vukû‘ bulan teblîğât keen lem yekun hükmünde tutulur.

Fasl-ı Hâdi Aşer

Madde-i Muvakkate ve İlânât Beyânındadır

Elli dokuzuncu bend: İlk defa teşekkül edecek meclis-i idâre âtide muharrerü'l-esâmi azâdan mürekkeb olacakdır.

Paris'de;

Mösyö Obilont

Mösyö Kontari Di Kamanto

Mösyö Loran de Kor

Mösyö Eastel

Mösyö Vikont Ril

Mösyö Jamen İstren

Mösyö Alber Talandiye

Mülkiye Mühendisi Mösyö Goşav Marşan

Dersaadet'de;

Ternev Bey

Mösyö Lionidas Zarifi

Mösyö Salomon Fernandez

Altmışıncı bend: Hîn-i hâcetde işbu nizâmnâme ile şeref-sâdır olacak irâde-i seniyyeyi neşr ve ilân etmeğe hâmili me’zûndur.

Fî 28 Cumâdelûlâ sene [1]299 ve fî 5 Nisan sene [12]98

Aslına mutâbıkdır.

Terkos su isale hattı, Su yolunun duvardan mamul bir kısmı, (Sebah, P.)

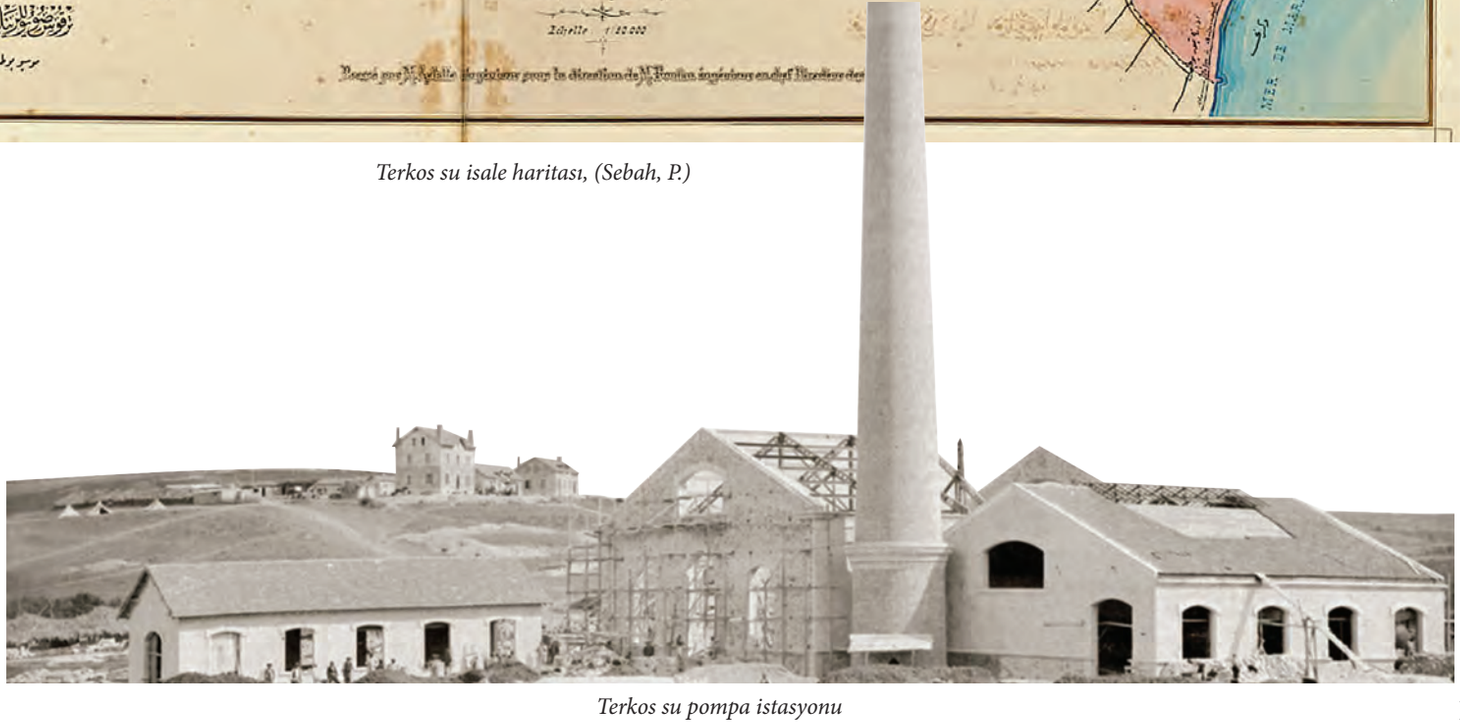

Terkos su isale hattı, Didon Deresi'nde inşa olunan su kemeri, (Sebah, P.)

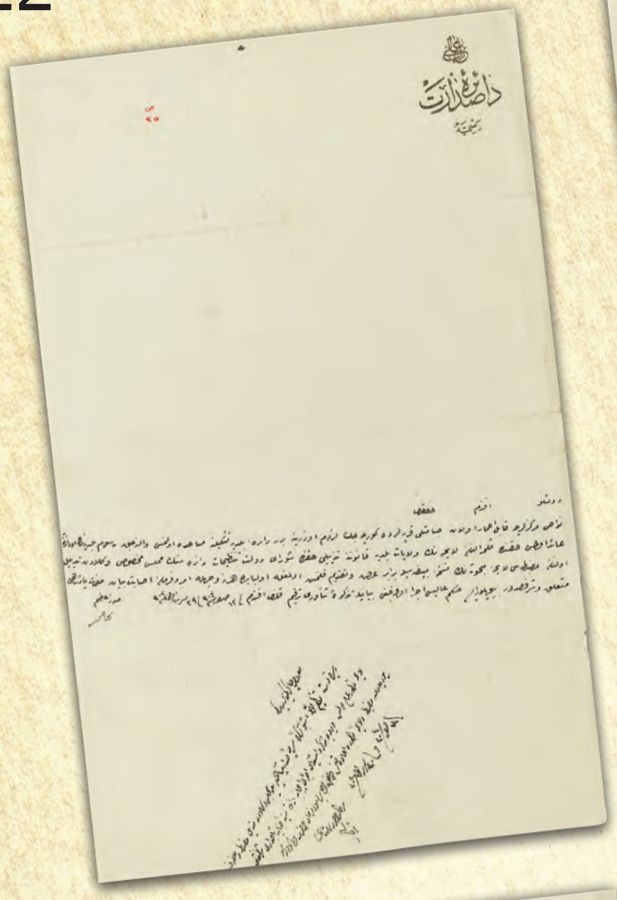
Terkos su isale hattı, Feri Karyesi'ndeki Dürbin Makinesi mahalli, (Sebah, P.)

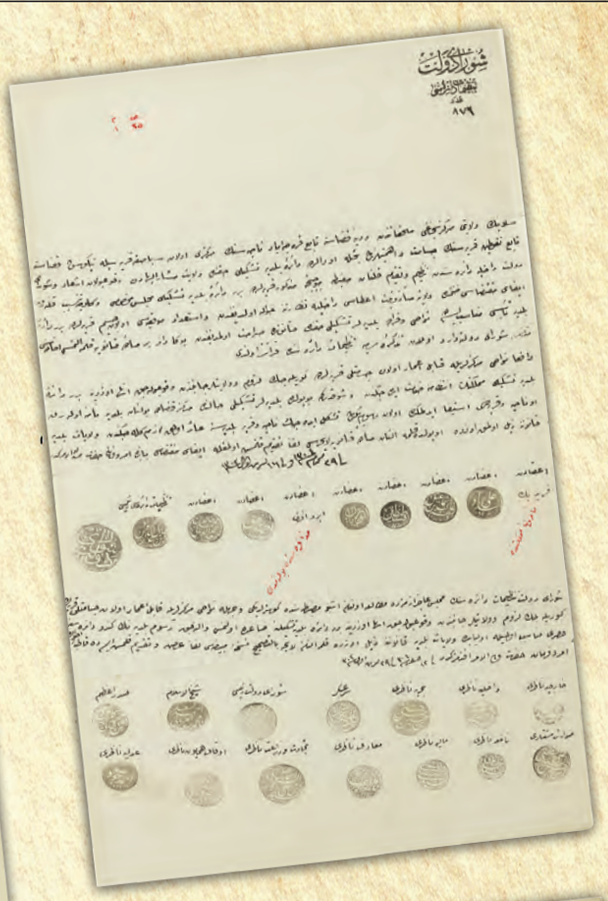

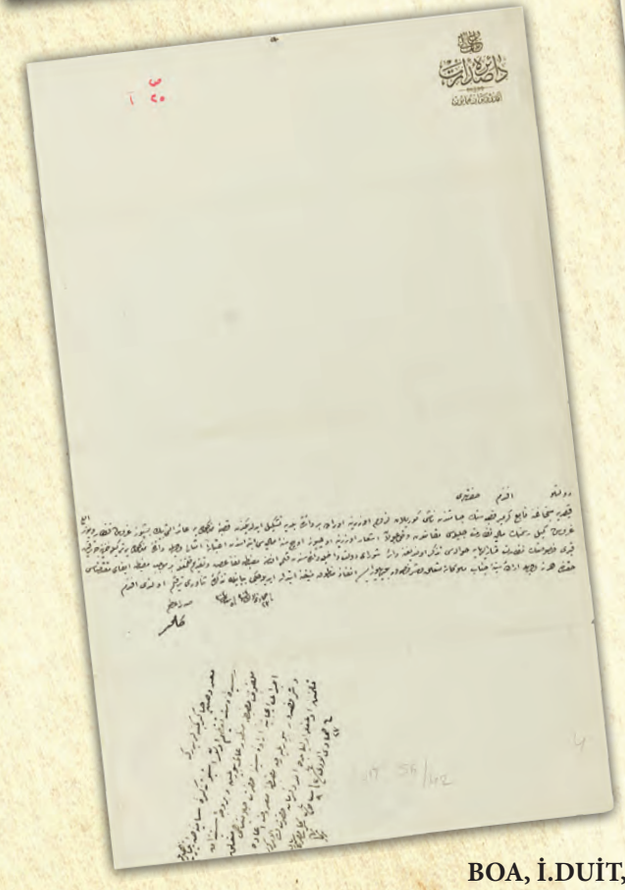

Terkos su isale haritası, (Sebah, P.)

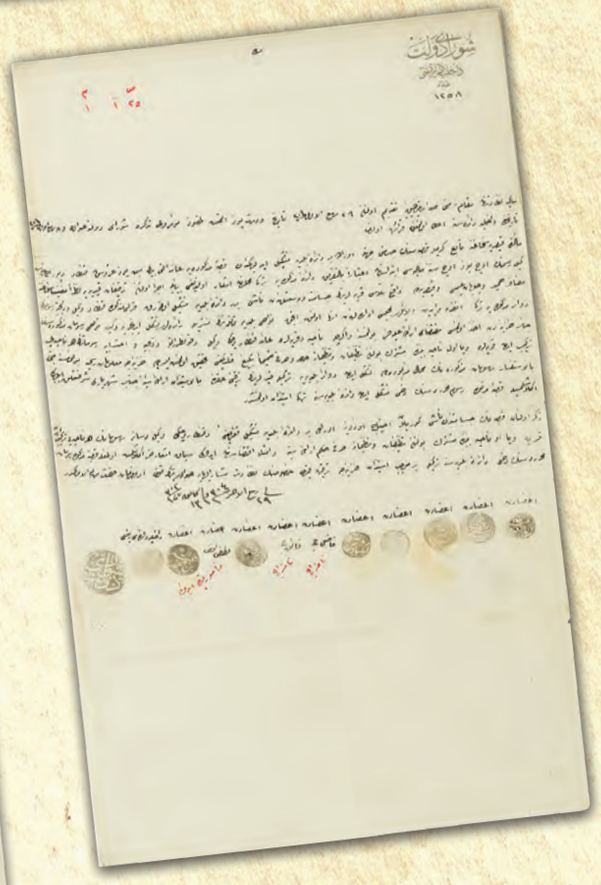

Terkos su pompa istasyonu

BOA, İ.DUİT, 56-42

SELANİK'E TABİ KARACAABAD'IN MERKEZİ SPASKA, TİKVEŞ'E TABİ NİGOTİN, KAYSERİ'YE TABİ GERMİR VE TALAS İLE MANİSA'YA TABİ HAMİD VE ÇOBANİSA KÖYLERİNDE BELEDİYE TEŞKİLÂTI KURULARAK KANTAR, ÇEKİ VE SÂİR GELİRLERİNİN BU BELEDİYELERE BIRAKILMASINA DAİR PADİŞAH EMRİ.

23 Mart 1887

Bâb-ı Âli Dâire-i Sadâret
resmiye

Devletlü efendim hazretleri

Nevâhî merkezleriyle kâbil-i i'mâr olan cesâmetli karyelerde görülecek lüzum üzerine birer dâire-i belediye teşkîline müsaade olunması ve alınacak rüsûm-ı belediyenin o dâireye âid olması hakkında kaleme alınan lâyihanın Vilâyât Belediye Kânûnu'na tezyîli hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan tezyîl olunan mazbatası lâyiha-i mebhûsenin nüsha-i mübeyyezasıyla beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile emr ü fermân-ı isâbet-beyân-ı hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise hükm-i âlîsi icrâ olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 12 Safer sene [1]304, fî 29 Teşrîn-i Evvel sene [1]302

Sadrazam Kâmil

Mâ'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiyeleriyle Meclis-i Vükelâ'dan müzeyyel mazbata ve melfûf lâyiha manzûr-ı âlî olmuş ve ber-vech-i tezekkür ve istîzân icrâ-yı icabına irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdâri şeref-müte'allik buyurularak mazbata ve lâyiha-i mezkûre iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 13 Safer sene [1]304 ve fî 30 Teşrîn-i Evvel sene [1]302

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende Süreyya

Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi

Aded: 876

Selanik vilâyeti merkez sancağı mülhakâtından Vodine kazâsına tâbi' Karacaabad nâhiyesinin merkezi olan Spaska karyesiyle Tikveş kazâsına tâbi' Nigotin karyesinin cesâmet ve ehemmiyetlerinden bahisle oralarda dâire-i belediye teşkîli hakkında vilâyet-i müşârunileyhâdan vukû' bulan iş'âr ve Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi'nden tanzîm ve takdîm kılınan mazbata mûcibince mezkûr karyelerde birer dâire-i belediye teşkîli Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'ca tensîb kılınarak ifa-yı muktezâsı zımnında vilâyete me'zûniyet i'tâsı Dâhiliye Nezâreti'ne havâle olunduğundan ve isti'dâd-ı mevkiiyesi olan cesîm karyelerde birer dâire belediye te'sîsi münâsib ise de nevâhî ve kurâda belediyeler teşkîli hakkında kânûnda sarâhat olmadığından buna dair bir madde-i kânûniye kaleme alınması ifadesini mutazammın Şûrâ-yı Devlet'e vârid olan tezkire-i sâmiye Tanzîmât Dâiresi'nde kırâet olundu.

Vâkıâ nevâhî merkezleriyle kâbil-i i'mâr olan cesâmetli karyelerde görülecek lüzum ve vilâyetler cânibinden vukû' bulacak inhâ üzerine birer dâire-i belediye teşkîli memleketin intizâmına hizmet edeceğinden ve şu kadar ki bu yolda belediyeler teşkîli hâlinde merkez-i kazâda bulunan belediye nâmına olarak o nâhiye ve karyeden istîfâ edilmekde olan rüsûm yeniden teşekkül edecek nâhiye ve karye belediyesine âid olmak lâzım geleceğinden Vilâyât Belediye Kânûnu'na zeyl olmak üzre o yolda kaleme alınan madde-i kânûniye lâyihası leffen takdîm kılınmış olmağla ifa-yı muktezâsı bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Muharrem sene 1304 ve fî 16 Teşrîn-i Evvel sene 1302

Şûrâ-yı Devlet	Tanzîmât Dâiresi Reisi Mahmud Celaleddin bin Aziz	Azâdan Halid bin Mehmed	Azâdan Ahmed Refik	Azâdan Apro Efendi *Müzâkaresinde bulunamadı*
Azâdan Nuberyan	Azâdan Kostantin	Azâdan İsmail Galib bin Edhem	Azâdan Ali Sedad	Azâdan Ferid Bey *Me'zûnen memleketinde*

Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin meclis-i âcizânemizde mütâlaa olunan işbu mazbatasında gösterildiği vechile nevâhî merkezleriyle kâbil-i i'mâr olan cesâmetli karyelerde görülecek lüzum ve vilâyetler cânibinden vukû' bulacak inhâ üzerine birer dâire-i belediye teşkîline müsaade olunması ve alınacak rüsûm-ı belediyenin kendi dâiresine hasrı münâsib olmasıyla ol bâbda Vilâyât Belediye Kânûnu'na zeyl üzre kaleme alınan lâyiha bi't-tashîh nüsha-i mübeyyezası leffen arz ve takdîm kılınmış ise de kâtıbe-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 12 Safer sene [1]304 / Fî 29 Teşrîn-i Evvel sene [1]302

Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi

Aded: 1258

Maliye Nezâret-i Celîlesi'nden makâm-ı sâmi-i sadâret-penâhîlerine takdîm olunan 29 Rebîülevvel sene 304 târih ve dört yüz altmış dokuz numaralı tezkire Şûrâ-yı Devlet'e havâle ve 8 Rebîülevvel sene 304 târihinde Dâhiliye Dâiresi'ne i'tâ olunmağla kırâet olundu.

Meâlinde Kayseriye sancağına tâbi' Germir kasabasının cesâmeti cihetle orada bir dâire-i belediye teşkîl edildiğinden kasaba-i mezkûreye âid altı bin beş yüz kuruş kantar ve yüz elli kuruş keyl resminin üç yüz üç sene-i mâliyesi ibtidâsından itibâren bi't-tefrîk dâire-i mezkûreye terki mahallinden iş'âr olunduğu beyânıyla icrâ olunan tedkîkât-ı kaydiyeye nazaran Mağnisa sancağına muzâf Hamid ve Çobanisa ve Kayseriye'de vâki' Talas karyelerinin cesâmet ve vüs'atlarından nâşi birer dâire-i belediye teşkîl olunarak kurâ-yı mezkûre kantar ve keyl ve zebhiye rüsûmunun devâir-i mezkûreye terki Ankara ve Aydın vilâyetleri meclis-i idârelerinden inhâ olunup ancak nevâhî belediye kânûnunun neşriyle dâireleri teşekkül edinceye değin nevâhî rüsûmât-ı mezkûresinin cânib-i hazîneden ahzolunması muktezâ-yı irâde-i aliyyeden bulunmasına ve eğerçi nâhiye ve karyelere âid kantar ve çeki ve keyl ve kontrato ve zebhiye ve ihtisâbiye rüsûmâtının her nâhiyeyi terkîb eden karyelere veya ol nâhiye beyninde müşterek bulunan tanzîfât ve tanzîmâta hasr ve sarfı ta'mîmen teblîğ kılındığı tahkîk olunmuş ise de hazînece ma'lûmât-ı resmiye bulunmamasına mebnî bi'l-istifsâr rüsûmât-ı mezkûrenin mahâll-i mezbûrede teşekkül eden devâir-i belediyeye terkiyle kaydlarının terkîni hakkında bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehriyârî şeref-müte'allik eylediği anlaşılmasıyla kasaba-i mezbûre rüsûm-ı muharreresinin dahi teşekkül eden dâire-i belediyesine terki istîzân olunmuşdur.

Zikrolunan kasabanın cesâmetinden nâşi görülen ihtiyâc üzerine orada bir dâire-i belediye teşkîl kılınacağı ve kantar ve çeki ve sâir rüsûmâtın her nâhiyeyi terkîb eden karyeye veya o nâhiye beyninde müşterek bulunan tanzîfât ve tanzîmâta sarfı hükm-i irâde-i seniyye ve emsâli iktizâsından idüği siyâk-ı iş'ârdan anlaşılmış olmağla kasaba-i mezkûre rüsûmât-ı muharreresinin dahi dâire-i belediyesine terkiyle ber-mûceb-i istîzân hazînece terkîn-i kaydı hususunun nezâret-i müşârunileyhâya havâlesi tezekkür kılındı. Emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Rebîülâhir sene [1]304 ve fî 13 Kânûn-ı Sânî sene [1]302

Şûrâ-yı Devlet	Dâhiliye Dâiresi reisi Es-seyyid Mehmed	Azâdan Abdullah bin Mehmed	Azâdan Lütfi Efendi memuriyet-de idüği	Azâdan Rıza	Faik Bey *Nâ-mizâc*
Fazıl Bey Nâ-mizâc	Azâdan Yanko	Azâdan (Mühür)	Azâdan (Mühür)	Azâdan Es-seyyid Mustafa Reşid	Azâdan Abdullah
Sadrazam Mehmed Kâmil bin Salih	Şeyhülislâm Ahmed Esad bin Mehmed Said el-Uryânî	Şûrâ-yı Devlet Reisi Mehmed Şekib bin Ahmed Arifi	Serasker İbrahim bin Ali Saib	Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü bin Hüseyin	
Dâhiliye Nâzırı Es-seyyid Ahmed Münir	Hâriciye Nâzırı Mehmed Said	Adliye Nâzırı Ahmed Cevdet	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Es-seyyid Mustafa Mansûrî-zâde	Ticâret ve Ziraat Nâzırı Es-seyyid İsmail Hakkı bin es-Seyyid Ali Yaver	
Maârif Nâzırı Münif	Maliye Nâzırı Es-seyyid Mustafa Zihni	Nâfıa Nâzırı Es-seyyid Ahmed Zühdü	Sadâret Müsteşârı Es-seyyid Ali Rıfkı bin Hüseyin		

Bâbıâli Dâire-i Sadâret

Amedî-i Divân-ı Hümâyûn

Devletlü efendim hazretleri

Kayseri sancağına tâbi' Germir kasabasının cesâmetinden nâşi görülen lüzum üzerine orada bir dâire-i belediye teşkîl edildiğinden kasaba-i mezkûreye âid altı bin beş yüz kuruş kantar ve yüz elli kuruş keyl resminin Maliye Nezâret-i Celîlesi makâmından vukû' bulan iş'âr üzerine üç yüz üç sene-i mâliyesi ibtidâsından itibâren emsâli vechile dâire-i mezkûreye terkiyle hazînece terkîn kaydı hususunun nezâret-i müşârunileyhâya havâlesi tezekkür olunduğuna dair Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi'nden kaleme alınan mazbata leffen arz ve takdîm kılınmağla ber-mûceb-i mazbata ifa-yı muktezâsı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise infâz-ı mantûk-ı münîfine ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 23 Cumâdelûlâ sene [1]304, fî 5 Şubat sene [1]302

Sadrazam Kâmil

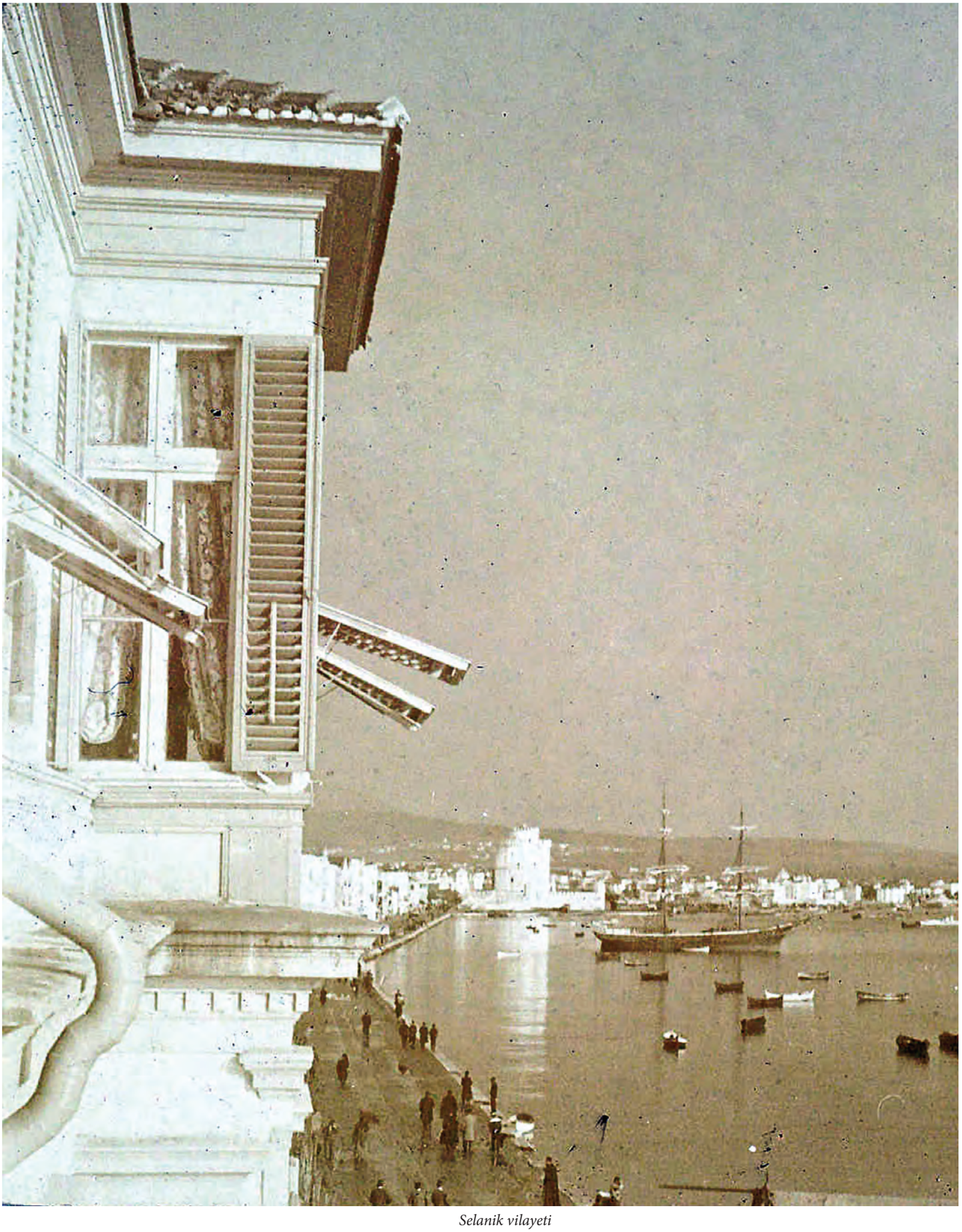
Mâ'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleriyle melfûf mazbata manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân icrâ-yı icabına irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurularak mazbata-i ma'rûza iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

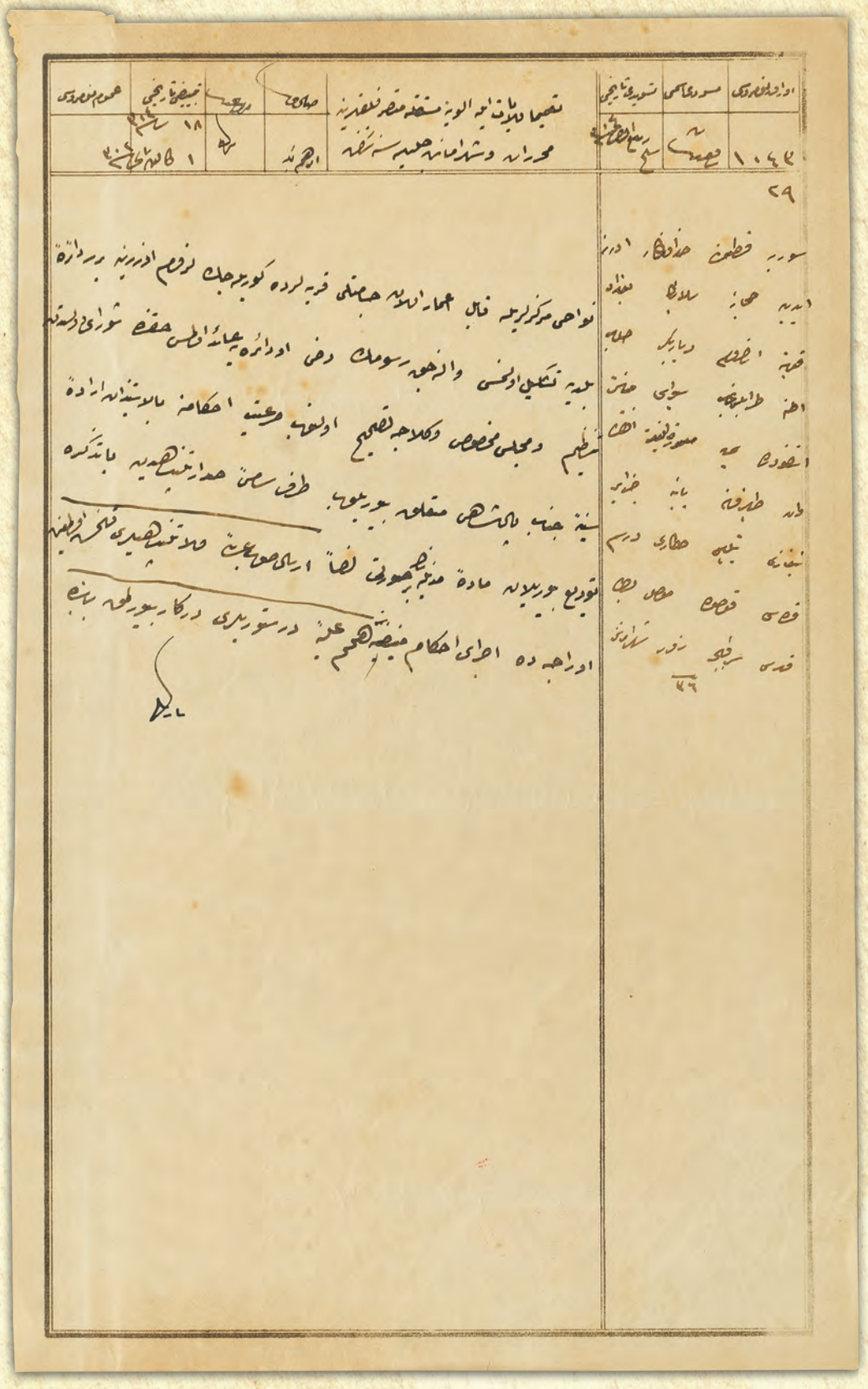
Fî 27 Cumâdelûlâ sene [1]304, fî 9 Şubat sene [1]302

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

Selanik vilayeti

BOA, DH.MKT, 1392-5

NAHİYE MERKEZLERİ İLE BÜYÜK KÖYLERDE LÜZUM GÖRÜLDÜĞÜ TAKDİRDE BELEDİYE TEŞKİLÂTI KURULABİLECEĞİNE DAİR VİLÂYETLERE VE ŞEHREMÂNETİ'NE GÖNDERİLEN GENELGE.

14 Ocak 1887

Evrak Numarası: 1043/29

Tesvîdi târihi: Selh-i Rebîülevvel sene [1]304

Tebyîzi târihi: 18 R. sene [1]304, 1 Kânûn-ı Sânî sene [1]302

Ta‘mîmen vilâyât ile elviye-i müstakille mutasarrıflıklarına muharrerât ve Şehremânet-i Celîlesi'ne tezkire

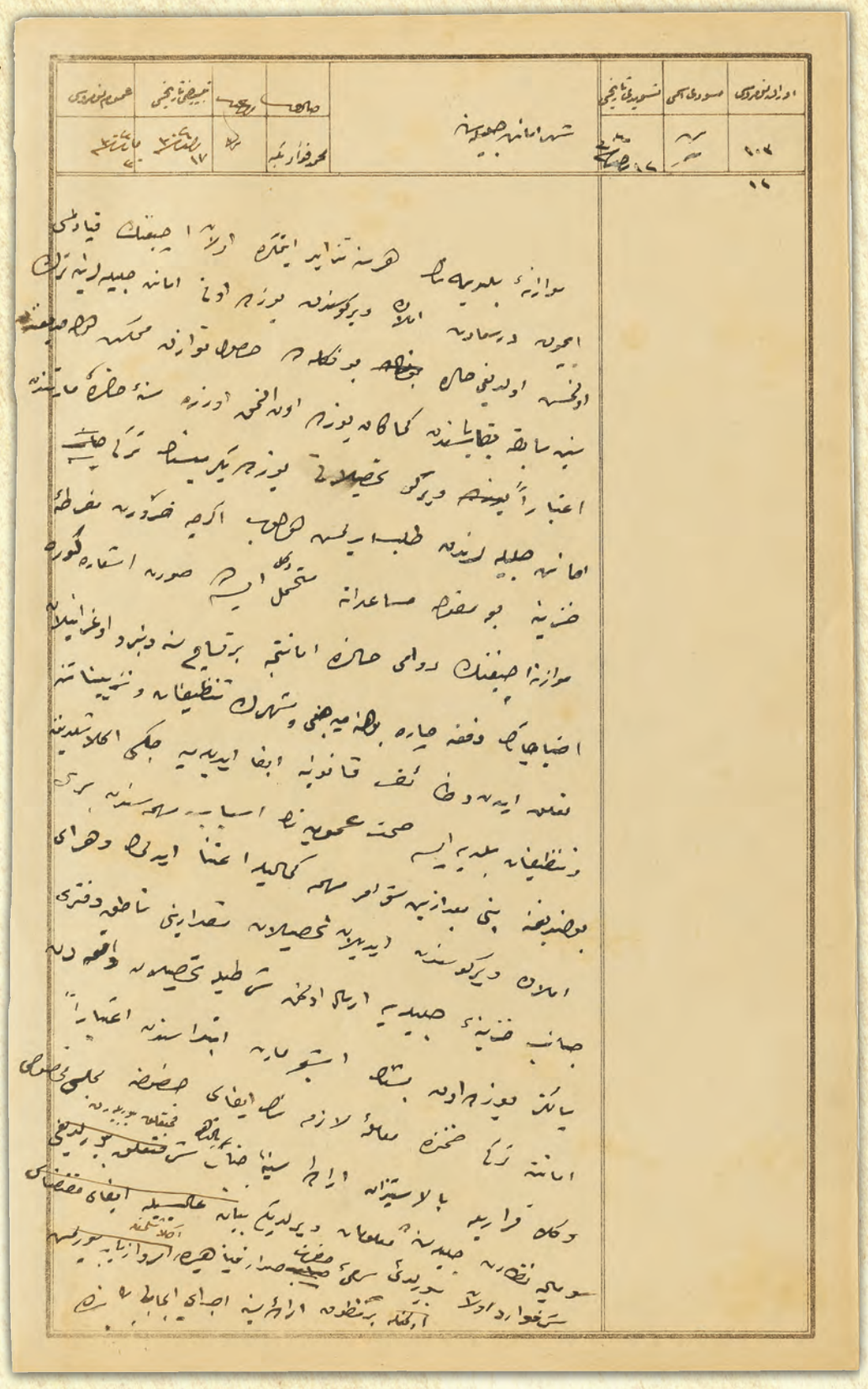
Suriye, Kastamonu, Hüdavendigar, Edirne, Aydın, Hicaz, Selanik, Bağdad, Konya, Erzurum, Diyarbekir, Haleb, Adana, Trablusgarb, Sivas, Manastır, İşkodra, Yemen, Mamuratülaziz, Ankara, Van, Trabzon, Yanya, Cezayir, Bingazi, Bitlis, Hakkâri, Dersim, Karesi, Kosova, Musul, Basra, Kudüs, Serfiçe, Zor, Şehremâneti

Nevâhî merkezleriyle kâbil-i i‘mâr olan cesâmetli karyelerde görülecek lüzum üzerine birer dâire-i belediye teşkîl olunması ve alınacak rüsûmun dahi o dâireye âid olması hakkında Şûrâ-yı Devlet'den tanzîm ve Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'ca tashîh olunup mer‘iyet-i ahkâmına bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî müte‘allik buyurulup taraf-ı sâmî-i sadâret-penâhîden bâ-tezkire tevdî‘ buyurulan madde-i müzeyyelenin bir sûreti leffen irsâl-i savb-ı âlî-i vilâyet-penâhîleri kılınmış olmağın oraca da icrâ-yı ahkâm-ı münîfesine himem-i aliyye-i düstûrileri derkâr buyurulmak bâbında.

Yazıla

Van Belediyesi, (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_026968, 24 Temmuz 1933)

BOA, DH.MKT, 1411-93

BELEDİYE HİZMETLERİNİN DAHA İYİ YÜRÜTÜLMESİ VE BÜTÇE AÇIĞININ KAPATILMASI İÇİN DERSAADET EMLÂK VERGİSİNİN YÜZDE ONBEŞİNİN ŞEHREMÂNETİ'NE BIRAKILMASI HUSUSUNDA DAHİLİYE NEZARETİ YAZISI.

12 Nisan 1887

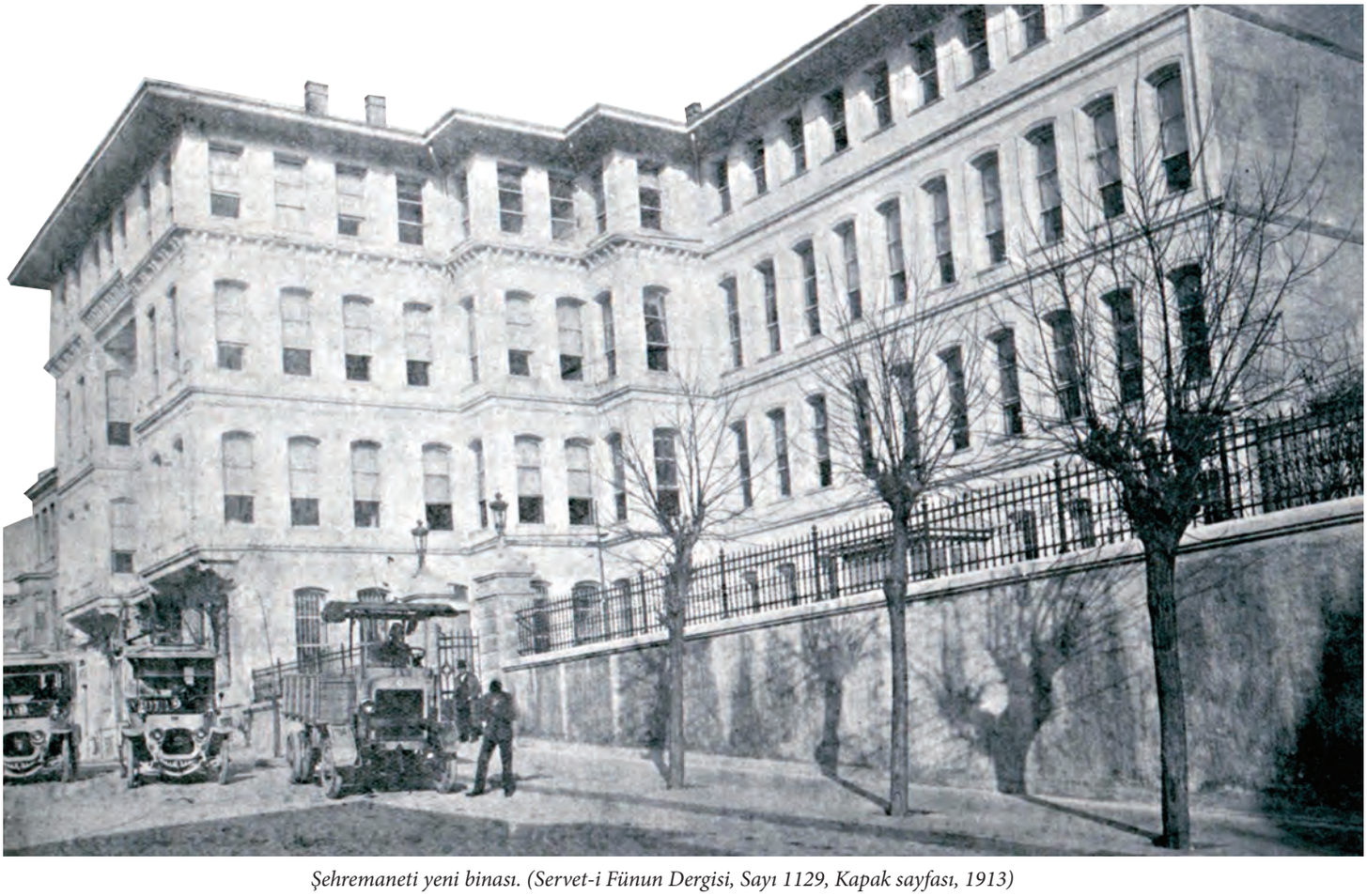
Evrak Numarası: 103/12

Tesvîdi Târihi: 12 Receb sene [1]304

Tebyîzi Târihi: 18 Receb sene [1]304, 1 Mart sene [1]303

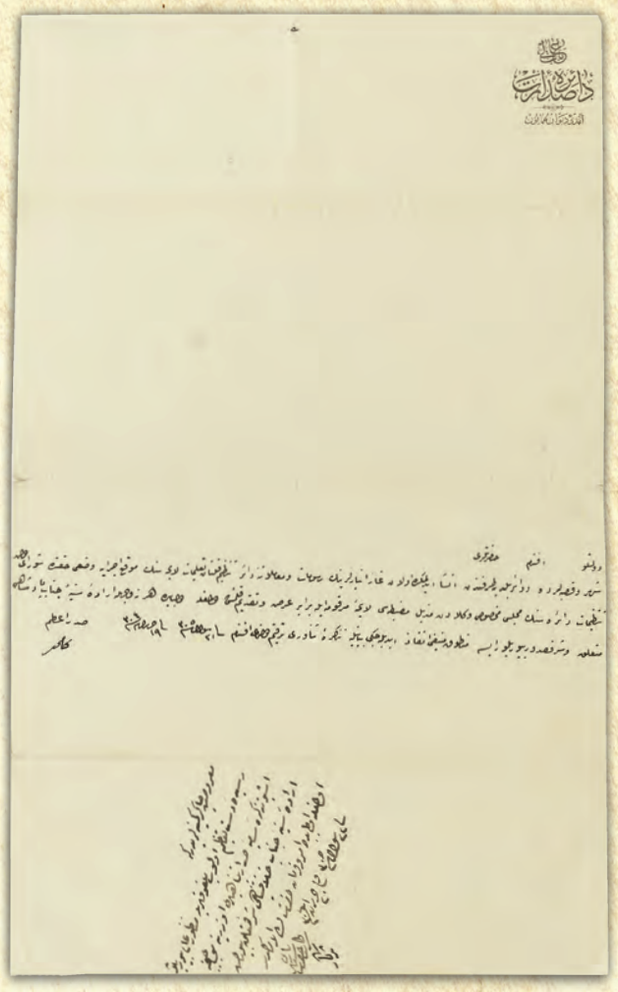
Şehremânet-i Celîlesi'ne

Muvâzene-i belediyenin her sene tezâyüd etmekde olan açığının kapadılması için Dersaadet emlâk vergisinden yüzde onu Emânet-i Celîleleri'ne terkolunmuş olduğu hâlde bununla da husûl-i tevâzün mümkin olamadığından sinîn-i sâbıka bakâyâsından kemâ-kân yüzde on alınmak üzre sene-i hâzıra Martından itibâren vergi tahsilâtı yüzde yirmisinin terki Emânet-i Celîleleri'nden taleb edilmiş olup eğerçi zarûret-i müfrata-i hazîne bu makûle müsâadâta mütehammil değil ise de sûret-i iş'âra göre muvâzene açığının devamı hâlinde Emânet'ce birkaç seneden beri uğranılan ihtiyâcâtın def'ine çare bulunamayacağı ve şehrin tanzîfât ve tezyînâtına ta'alluk eden vezâif-i kânûniye îfâ edilemeyeceği anlaşıldığına ve tanzîfât-ı belediye ise sıhhat-i umûmiyenin esbâb-ı mühimmesinden biri bulunduğuna mebnî ba'd ez-în şu emr-i mühimme kemâliyle itina edilmek ve her ay emlâk vergisinden edilen tahsilât mikdârını nâtık defteri cânib-i Hâzine-i Celîle'ye irsâl olunmak şartıyla tahsilât-ı vâkıadan yalnız yüzde on beşinin işbu Mart ibtidâsından itibâren Emânet'e terki zımnında muâmele-i lâzimesinin îfâsı hususuna Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ kararıyla bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî şeref müte'allik buyurularak Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne de ma'lûmât verildiği şeref-vârid olan buyuruldu-i sâmi-i hazret-i sadâret-penâhîde anlaşılmağla ber-mantûk-ı irâde-i seniyye icrâ-yı icabı bâbında.

Şehremaneti yeni binası. (Servet-i Fünun Dergisi, Sayı 1129, Kapak sayfası, 1913)

BOA, İ.MMS, 99-4192

ŞEHİR VE KASABALARDA BELEDİYELER TARAFINDAN YAPILACAK OLAN GAZ VE İSPİRTO ANBARLARINA DAİR TALİMAT.

2 Temmuz 1888

Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi

Aded

Gaz ve ispirto anbarlarına dair ta‘lîmâtdır. "Lâyiha"

Birinci madde: Her şehir ve kasabada gaz ve ispirto vaz‘ına mahsûs birer anbar bulunacak ve işbu anbarlar memleketin harîk mahzûrundan sâlim olan cânibinde devâir-i belediye tarafından inşâ olunacakdır.

İkinci madde: Anbarı bulunan mahallere vürûd edecek gaz ve ispirtolar gerek orada sarf edilmek üzre olsun ve gerek diğer bir mahalle imrâr olunmak için getirilmiş bulunsun herhalde anbara vaz‘ olunacak ve dükkânlarda nihâyet altı sandıkdan ziyade gaz ve üç kantardan ziyade ispirto bulunmayacakdır.

Üçüncü madde: İşbu anbarlara vaz‘ olunan gaz ve ispirtolardan alınacak ücretin mikdârı anbar masrafı ve memur maaşı ve sigorta gibi masârıf-ı zarûriyeye nazaran her mahallin ihtiyâcına göre bir günden bir aya kadar bir sandık gaz için nihâyet kırk parayı ve atîk bir kantar ispirto için iki kuruşu tecâvüz etmemek üzre mahalli belediye meclislerinden tayin ve mecâlis-i idâre tarafından tasdîk olunarak ahzolunacak ve bir aydan ziyade anbarlarda kalan gaz ve ispirtolardan dahi beher ay için yine ol mikdâr resm istîfâ edilecekdir.

Dördüncü madde: Anbarlara vaz‘ olunacak gaz ve ispirtolar memuru tarafından derhal deftere kayd olunarak ashâbına memhûr bir sergi verilecek ve müteferrikan çıkarılan gaz ve ispirtolar için dahi mezkûr deftere ve sergiye muâmele yürüdülecekdir.

Beşinci madde: Dükkânlarda altı sandıkdan ziyade gaz ve üç kantarı mütecâviz ispirto görüldüğü hâlde fazlası ahz ve fürûht olunarak esmânı devâir-i belediyeye irâd kayd olunacakdır.

Altıncı madde: Dâhiliye Nezâreti işbu ta‘lîmâtın icrâsına memurdur.

Fî 19 Cumâdelûlâ sene [1]305 ve 20 Kânûn-ı Sânî sene [1]303

Şûrâ-yı Devlet

Bâbıâli Dâire-i Sadâret

Amedî-i Divân-ı Hümâyûn

Devletlü efendim hazretleri

Şehir ve kasabalarda devâir-i belediye tarafından inşâ edilmekde olan gaz anbarlarının rüsûmât ve muâmelâtına dair tanzîm kılınan ta‘lîmât lâyihasının mevki‘-i icrâya vaz‘ı hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatası lâyiha-i merkûme ile beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 21 Şevval sene [1]305, fî 19 Haziran sene [1]304

Sadrazam Kâmil

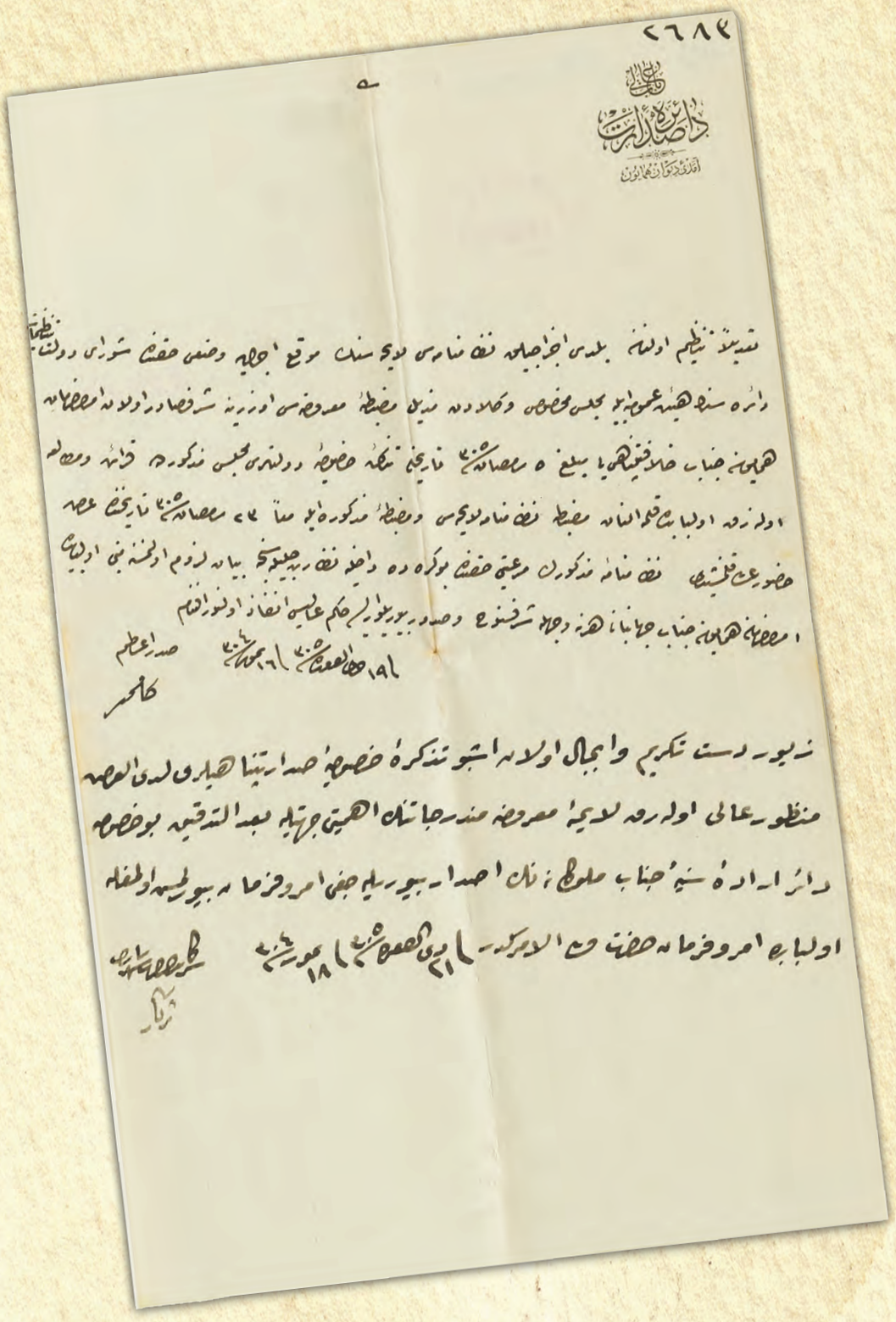
Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta‘zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müte‘allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 22 Şevval sene [1]305 ve fî 20 Haziran sene [1]304

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

BOA, İ.DH, 1090-85512

DEĞİŞİKLİK YAPILARAK YENİDEN DÜZENLENEN BELEDİYE ECZACILIK NİZAMNÂMESİ LAYİHASININ UYGULAMAYA KONULMASINA DAİR PADİŞAH EMRİ.

30 Temmuz 1888

2683

Bâb-ı Âli Dâire-i Sadâret

Amedî-i Divân-ı Hümâyûn

Ta‘dîlen tanzîm olunan Beledî Eczâcılık Nizâmnâmesi lâyihasının mevki‘-i icrâya vaz‘ı hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin hey’et-i umûmiye ile Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbata-i ma‘rûzası üzerine şeref-sâdır olan emr ü fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı hilâfet-penâhîyi mübelliğ 5 Ramazan sene [1]305 târihli tezkire-i hususiye-i devletleri meclis-i mezkûrda kırâet ve mütâlaa olunarak ol bâbda kaleme alınan mazbata nizâmnâme lâyihası ve mazbata-i mezkûre ile maan 23 Ramazan sene [1]305 târihinde arz-ı huzûr-ı âlî kılınmış idi. Nizâmnâme-i mezkûrun mer‘iyyeti hakkında bu kerre de Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nce beyân-ı lüzum olunmasına mebnî ol bâbda emr ü fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı cihânbâni her ne vechile şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise hükm-i âlîse infâz olunur efendim.

Fî 19 Zilkade sene [1]305, fî 16 Temmuz sene [1]304

Sadrazam Kâmil

Zîver-i dest-i tekrîm ve ibcâl olan işbu tezkire-i hususiye-i sadâret-penâhîleri lede'l-arz manzûr-ı âlî olarak lâyiha-i ma‘rûza mündericâtının ehemmiyeti cihetiyle ba‘de't-tedkîk bu hususa dair irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkânenin ısdâr buyurulacağı emr ü fermân buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

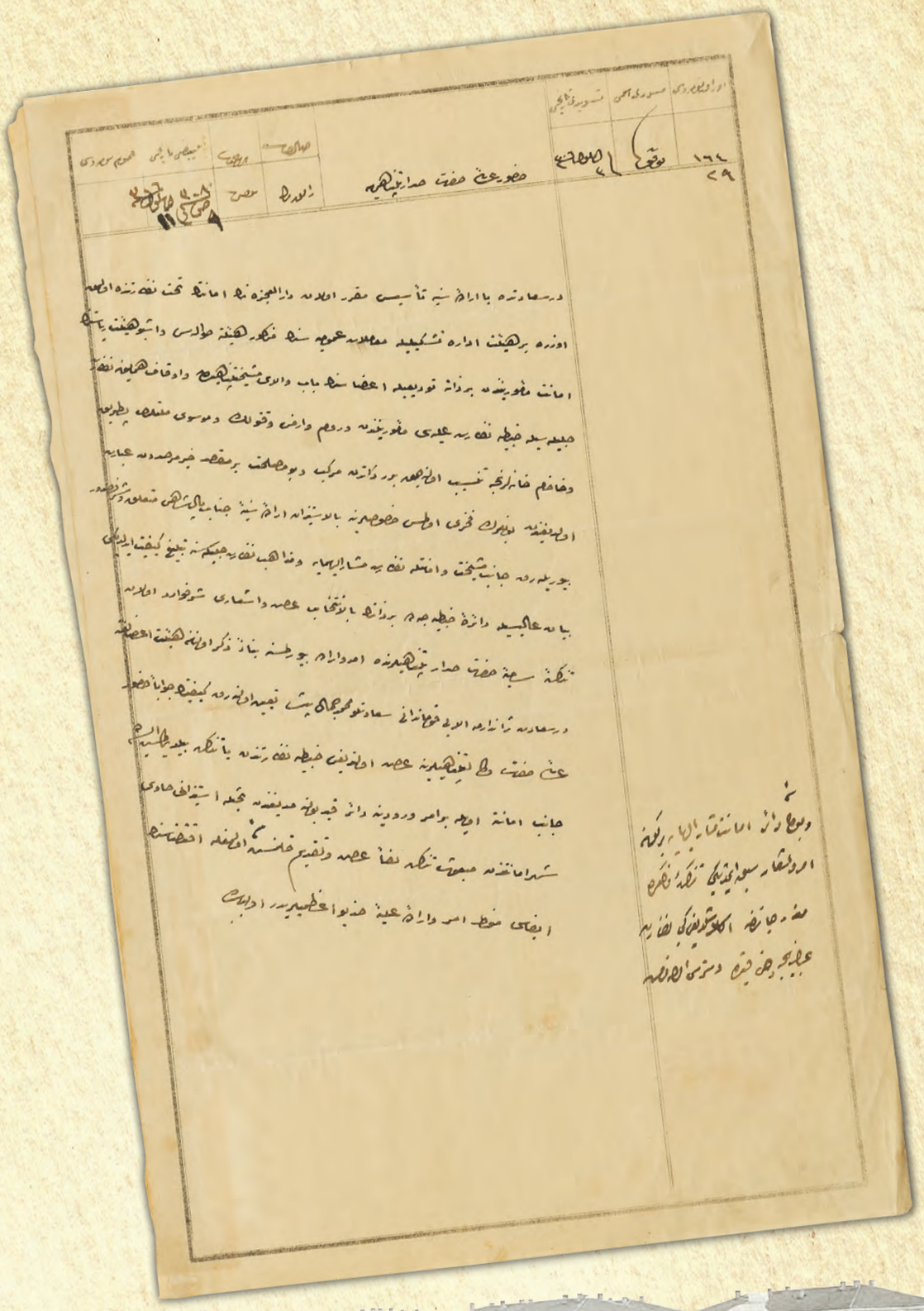
Fî 21 Zilkade sene [1]305, fî 18 Temmuz sene [1]304

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

Alaşehir Belediye Dairesi ve alt katında bulunan Eczane. (İÜNEK, NEKYA90562/11, 1903

BOA, DH.MKT, 1764-3

İSTANBUL'DA ŞEHREMÂNETİ'NİN İDÂRESİ ALTINDA KURULACAK OLAN DARÜLACEZE'NİN MEŞİHAT, EVKÂF VE ZABTİYE NEZÂRETLERİNDEN VE RUM, ERMENİ, KATOLİK VE MUSEVÎ TEMSİLCİLERİNDEN BİR İDARE HEYETİ OLUŞTURULMASINA DAİR DAHİLİYE NEZARETİ'NDEN SADARET MAKAMINA YAZILAN YAZI.

24 Eylül 1890

Evrak numarası: 164/29

Tesvîdi târihi: fî 3 Eylül sene [1]306

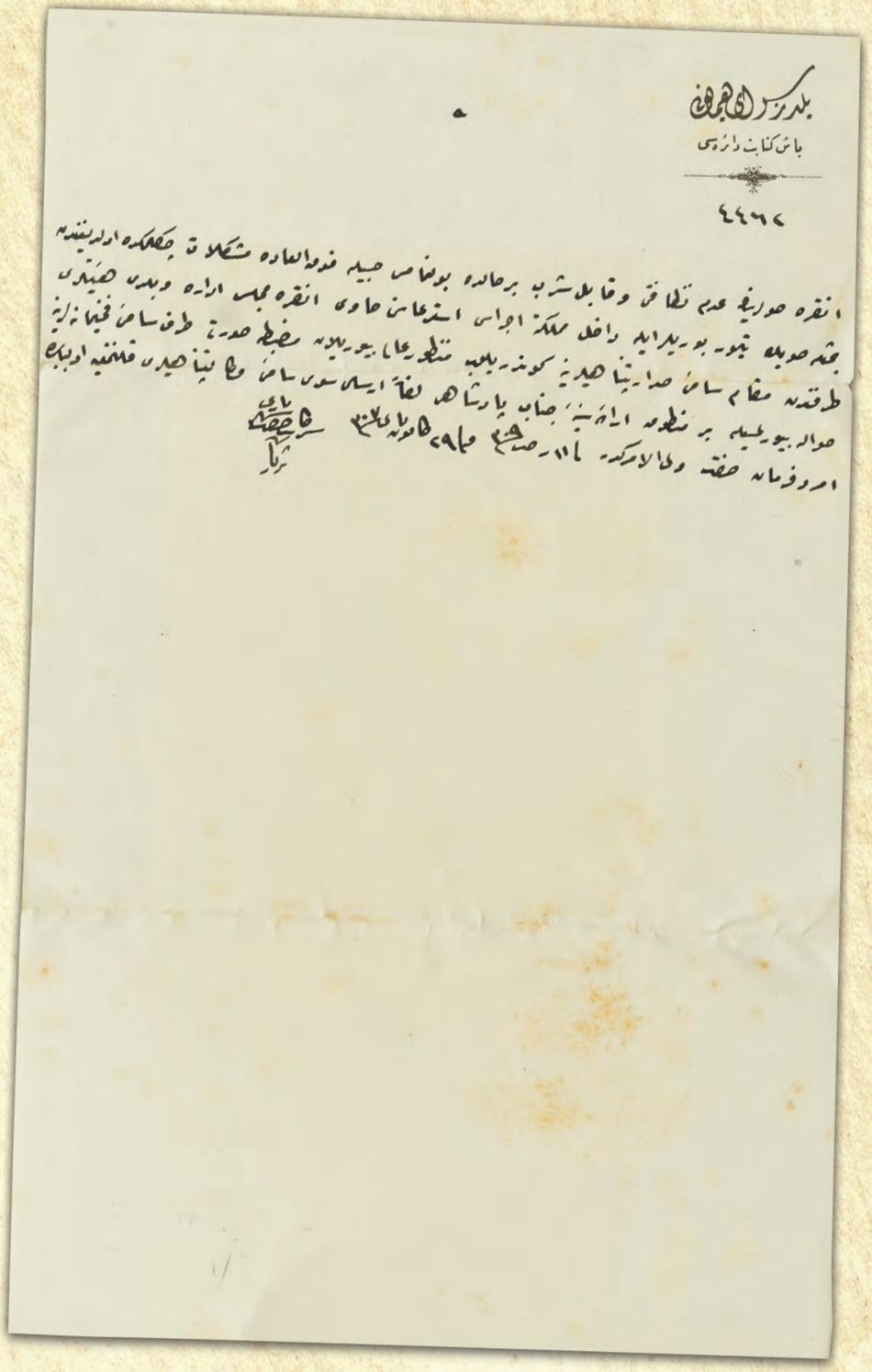
Tebyîzi târihi: 9 Safer sene 11, [1]308 Eylül sene [1]306

Huzûr-ı âlî-i hazret-i sadâret-penâhî'ye

Dersaadet'de bâ-irâde-i seniyye te'sîsi mukarrer olan Dârülaceze'nin Emânet'in taht-ı nezâretinde olmak üzre bir hey'et-i idâre teşkîliyle muâmelât-ı umûmiyesinin mezkûr hey'ete havâlesi ve işbu hey'et riyâsetin Emânet memurîninden bir zata tevdîiyle azâsının Bâb-ı Vâlâ-yı Meşîhat-penâhîden ve Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesi'yle Zabtiye Nezâret-i Aliyyesi memurîninden ve Rum ve Ermeni ve Katolik ve Musevî milletleri patrik ve hahamhânelerince tensîb olunacak birer zatdan mürekkeb ve bu maslahat bir maksad-ı hayr-mersaddan ibâret olduğundan bunların fahrî olması hususlarına bi'l-istîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurularak cânib-i Meşîhat ve Emânet'le nezâret-i müşârunileyhimâya ve Mezâhib Nezâret-i Celîlesi'ne teblîğ-i keyfiyet edildiği beyân-ı âlîsiyle Dâire-i Zabtiye'ce de bir zatın bi'l-intihâb arz ve iş'ârı şeref-vârid olan tezkire-i sâmiye-i hazret-i sadâret-penâhîlerinde emr ü irâde buyurulmasına binâen zikrolunan hey'et azâlığına Dersaadet Jandarma Alay Kumandanı sa'âdetlü Mehmed Cemal Paşa tayin olunarak keyfiyetin cevaben huzûr-ı âlî-i hazret-i vekâlet-penâhîlerine arz olunduğu Zabtiye Nezâreti'nden bâ-tezkire bildirilmiş ise de cânib-i Emânet'e öyle bir emir vürûduna dair kayd bulunamadığından bahisle istîzânı hâvi Şehremâneti'nden meb'ûs tezkire leffen arz ve takdîm kılınmış ve buna dair Emânet-i müşârunileyhâya bir gûne emr ü iş'âr sebk etmediği tezkire-i mezkûre mündericâtından anlaşıldığı gibi nezâret-i âcizîce dahi kayda destres olunamamış olmağla iktizâsının îfâsı menût-ı emr ü irâde-i aliyye-i hidîv-i a'zamîleridir, ol bâbda.

Darülaceze binası inşaatı (Abdullah Fréres)

BOA, İ.DH, 1264-99386

ANKARA SULARININ TEMİZ VE İÇİLEBİLECEK DURUMDA OLMAMASINDAN DOLAYI DEMİR BORULAR İLE ŞEHRE ULAŞTIRILMASINA DAİR PADİŞAH EMRİ.

10 Şubat 1892

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

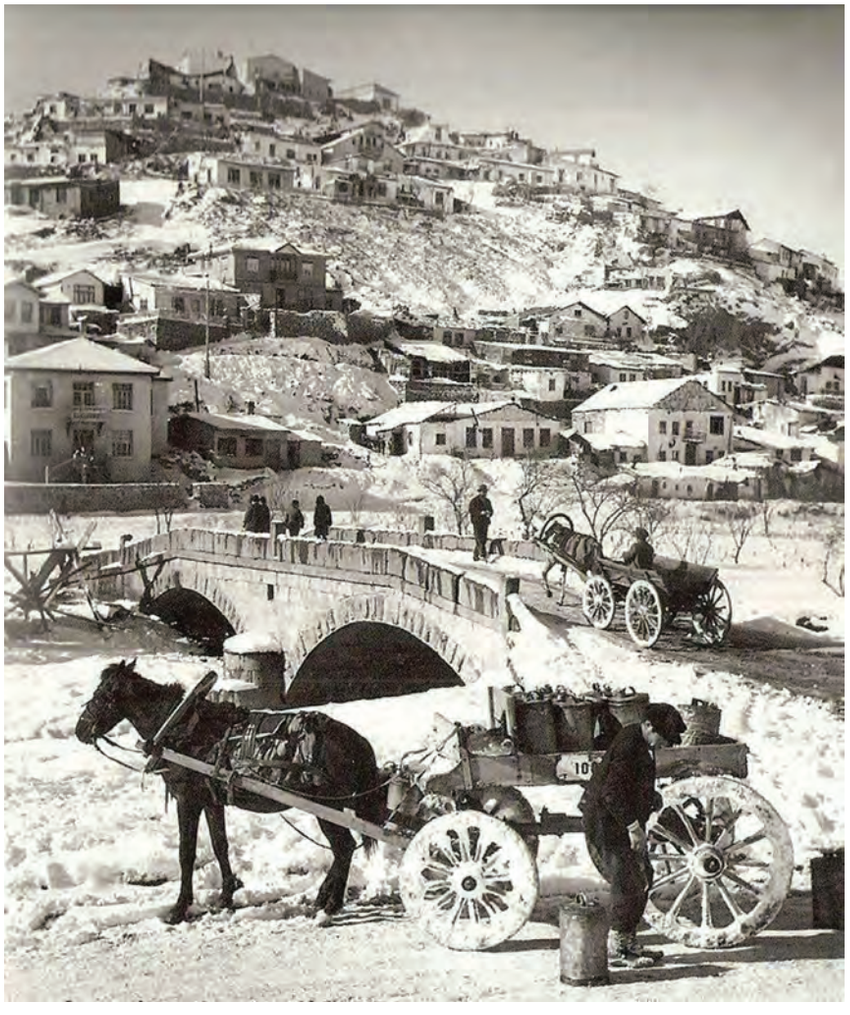
Başkitâbet Dâiresi: 4462

Ankara sularının adem-i nezâfeti ve kâbil-i şirb bir hâlde bulunmaması hasebiyle fevkalâde müşkilât çekilmekde olduğundan bahisle suyun demir borular ile dâhil-i memlekete icrâsı istid'âsını hâvi Ankara meclis-i idâre ve beledî hey'etleri tarafından makâm-ı sâmi-i sadâret-penâhîlerine gönderilip manzûr-ı âlî buyurulan mazbata sûreti taraf-ı sâmi-i fahîmânelerine havâle buyurulmasıyla ber-mantûk-ı irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî leffen irsâl-i sû-yi sâmi-i vekâlet-penâhîleri kılınmağın, ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 11 Receb sene [1]309 ve fî 29 Kânûn-ı Sânî sene [1]307

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

Ankara Bentderesi, Debbağhane köprüsü ve memba suyu satıcısı.

BOA, A.DVN.MKL, 84-19

İSTANBUL'DA KURULAN BELEDİYE TEŞKÎLÂTLARINA DAİR NİZAMNÂME.

6 Ekim 1868

Devâir-i Belediye Nizâmnâmesi

Mukaddime

Birinci madde: Mülhakâtıyla nefs-i İstanbul on dört dâireye münkasimdir.

İkinci madde: Dersaadet ve mülhakâtında teşkîl olunan devâir-i belediyenin hududunu şâmildir.

Sâhilen Yalıköşkü'nden Yenikapı İskelesi'ne ve dâhilen Langa tarîkiyle Bayezid ve Süleymaniye'den Unkapanı İskelesi'ne kadar birinci;

Langa yolundan Bayezid ve Şehzade ve Fatih camileri mahallâtından Halic sâhiliyle Edirnekapısı'na kadar ikinci;

Edirnekapısı'ndan Yedikule'ye ve andan Langa'ya kadar olan sevâhil dâhilinde bulunan mahallât üçüncü;

Eyüb, Bahariye, Kâğıdhane köyü ve Alibey köyü ve Küçükköy'den Ayastefanos ve Makri köyünden Yedikule'ye varınca hâric-i surda bulunan mahaller dördüncü;

Südlüce, Has köyü, Kasımpaşa beşinci;

Kasımpaşa Deresi'nden Tatavla ve Feri köyü dâhil olduğu hâlde Küçükçiftlik Deresi'yle Dolmabahçe İskelesi'ne kadar ara yerde bulunan mahaller altıncı;

Dolmabahçe'den sâhilen Kayalar'a ve berren Levend çiftliği ve Şişli ve Feri köyüne kadar olan karye ve mahalleler yedinci;

Kayalar'dan Kireçburnu'na kadar sâhilen ve berren olan mahaller sekizinci;

Kireçburnu'ndan Belgrad köyüne ve oradan Kefeli köyü ve Rumeli Feneri'ne kadar dokuzuncu;

Anadolu Feneri'nden Kanlıca Körfezi'ne varınca ara yerde olan karyeler onuncu;

Kanlıca Körfezi'nden Çengel köyüne kadar on birinci;

Havuzbaşı'ndan Haydarpaşa çayırının Selimiye Kışlası ciheti ve Büyükçamlıca'dan Çengel köyü iskelesi miyânında vâki‘ kurâ ve mahallât on ikinci;

Haydarpaşa, Kadı köyü, Kurbağalıdere, Moda, Küçükçamlıca, Eren köyü, Bostancıbaşı köprüsü on üçüncü;

Adalar on dördüncü dâire i‘tibâr olunmuşdur.

Birinci Fasıl

İdâre-i Belediye Vezâif-i Umûmiyesi Beyânındadır

Üçüncü madde: Belediye idâresi kâffe-i ebniye inşââtına ve yolların tevsî‘ ve tanzîmine ve kaldırım ve lağım ve umûmî ve hususî suyollarının inşââtına ve muâmelât-ı vakfiyyesi kemâkân Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nden icrâ kılınmak üzre ale'l-umûm sulara dair umûr ve mesâlihe ve müşrif-i harab olan veya inşââtında noksan bulunan ebniyenin hedmiyle muhâtarâtının def‘ine ve umûmen şehrin tezyînât ve tanzîfâtına ve bi'l-cümle emlâkin ve arsaların ve ebniye-i mevcûdenin suver-i inşâiyelerinin tafsilâtıyla mutasarrıflarının esâmisi ve kıymet ve irâdlarının mikdârı tasrîhiyle kayd ve tahrîrine ve gaz ve kandiller vaz‘ıyla yolların tenvîrine ve iskelelerin tanzîm ve tevsîiyle şehrin havâyic-i zarûriyesinden olan odun ve kömür misillü eşyanın ve ebniye edevâtının vaz‘ı için her tarafa semt ve civar olan münâsib mevki‘lerde meydanlar teşkîliyle o makûle eşyanın suhûletle nakli esbâbını istihsâle ve mürûr u ubûra mâni‘ olmamak için kira hayvanlarının ve ayak esnafının tayin olunacak mahallerde durmalarına ve umûr-ı zâbıtaya ve âdâb-ı umûmiyeye dair olan şeylerin nezâreti taht-ı idâre-i zâbıtada bulunmak üzre ale'l-umûm lokanta ve kahve ve gazinolara ve tiyatro ve canbazhânelere ve mecma‘-ı nâs olan her bir mahalle ve seyir ve panayır yerlerine ve anların nezâfet ve tahâretine ve kira arabalarının ve iskele kayıklarının metânetine ve kira hayvanlarına nezâret ve dikkat ve'l-hâsıl bâlâda beyân olunan mevâddan her birinin usûl ve kâide-i muntazama tahtına vaz‘ ve idhâli esbâbının istihsâline gayret eyler.

Dördüncü madde: Her nev‘ eşya vezni için kullanılan kantar ve terazi misillü ölçülerin ayarına ve dirhem ve terazilerin damgasına ve zirâ‘-ı mimârî ile sâir arşın ve endâzelerin bir mikyâsda bulunmasına ve zehâir ve es‘ârın fiatına ve nân-ı azîzin tâmmü'l-vezn olmasına ve kerestesine ve furunların nezâfetine ve hasta ve zaîf hayvan luhûmu satılmamasına ve münâsib mahallerde mezbahalar inşâsıyla dâhil-i şehirde hayvan kesdirilmemesine ve bi'l-cümle me’kûlâtdan muhill-i sıhhat olan şeylerin men‘-i fürûhtuna ve dâire dâhilinde bulunan eczâhâneler her dâirenin tabibleri ma‘rifetiyle teftiş ve taharrî olunup memnû‘ ve çürük eczâ bulunduğu takdirde Mekteb-i Tıbbiye Nezâreti'yle bi'l-muhâbere def‘ ve tecdîd etdirmeğe ve muhâfaza-i sıhhat-ı umûmiyeye medâr olan her dürlü esbâb ve vesâilin istihsâline ve münâsib mevki‘lerde deniz hammâmları tertîb ve teşkîline ve a‘mâ ve bî-zebân ve yetîm ve bî-vâye çocukların terbiyesi ve fukara ve muhtâcîn hastahânelerinin tertîbi ve işe güce muktedir olmayan erbâb-ı ihtiyâcın iâşesi zımnında refte refte hastahâne ve gurebâhane ve sanâyi‘ mektebleri teşkîli ve bu tarîk ile suâl mecburiyetinden erbâb-ı ihtiyâcın tahlîsi hususlarına ve bi'l-cümle esnaf rüsûm-ı mu‘ayyenelerini tahsile ve kethüda ve lonca azâlarının sûret-i intihâbına belediye idâresi itina ve nezâret eder.

İkinci Fasıl

Şehremâneti Beyânındadır

Beşinci madde: Bi'l-cümle tevâbiiyle İstanbul şehrinin umûr-ı belediyesi Şehremini ve Şehremâneti meclisi ile cemiyet-i umûmiye-i belediyeye muhavveldir.

Üçüncü Fasıl

Şehremâneti Dâiresi Beyânındadır

Altıncı madde: Şehremâneti dâiresi muâvin ve muhâsebe ve tahrirât müdürleri ve başmühendis ile maiyyetlerinde lüzumu mikdâr ketebe ve mühendislerden teşekkül eder.

Dördüncü Fasıl

Şehremâneti Vezâyifi Beyânındadır

Yedinci madde: Şehremâneti taraf-ı devletden mansûb bir zata muhavveldir.

Sekizinci madde: Şehremini nezâret-i umûmiyesi hasebiyle evvelen devâir-i belediyenin sûret-i idâresine nezâret ve Şehremâneti meclisine riyâset eyler.

Sâniyen, cemiyet-i umûmiyeye riyâset etmekle beraber cemiyet-i mezkûreyi fevkalâde olarak celb ve cem‘ eder.

Sâlisen, mecâlis-i belediyeyi lüzum-ı hakîkisini gördüğü hâlde esbâb-ı mûcibeyi Bâbıâli'ye arzedip alacağı emr üzerine tatil veya tebdil eder.

Râbi‘an, muâvin ve muhâsebe ve tahrirât müdürleri ve başmühendis ile meclis kâtiblerinin ve devâir-i belediye meclisleri azâlığına intihâb olunanların esâmisini Bâbıâli'ye arz ve takdîm eder.

Hâmisen, mecâlis-i belediyenin tensîbiyle emlâkin takdir-i kıymetine ve verginin sûret-i tarh ve tevzîine memur olan komisyonlar tayin ve ta‘lîmât-ı mahsûsa ile sûret-i hareketlerini beyân eder.

Sâdisen vergisini îfâ etmeyenler hakkında muâmele-i lâzimeyi nizâm-ı mahsûsuna tevfîkan icrâ eyler.

Sâbian, her dâirenin sene bütçelerini ve vâridâtının sûret-i sarfı ve umûr-ı mâliyece ahvâl-i umûmiyesi defterlerini ve istikrâzâta ve memleketin tezyînât-ı cesîmesine dair devâir-i belediye meclislerinden gönderilecek mazbataları ahz ile cemiyet-i umûmiyenin mevki‘-i müzâkeresine arzederek verilecek kararı meclislere teblîğ ve mecâlis-i belediyenin ilânât ve teblîğâtını ve bütçelerini ve vâridâtın sûret-i sarfına dair defterlerini ve sâir her dürlü ilânâtı neşre me’zûniyet verir.

Sâminen, mecâlis-i belediye reislerinin inhâsı üzerine senevî on iki bin kuruş ve andan aşağı maaşı olan memurları tayin ve tebdiline muktedir olur.

Dokuzuncu madde: Kuvve-i askeriye ve zâbıtaya lüzum gördüğü hâlde memurîn-i askeriye ve zâbıtaya mürâcaat eder.

Beşinci Fasıl

Şehremâneti Meclisinin Vezâifi Beyânındadır

Onuncu madde: Şehremâneti meclisi hem müzâkere-i umûr-ı idâreye ve hem de umûr-ı idâreden mütevellid deâvînin fasl ve rü’yetine memurdur.

On birinci madde: Devâir-i belediye memurlarından sirkat ve ahz-ı rüşvetle müttehem olanları bi'l-istintâk Şûrâ-yı Devlet'e gönderecekdir. Vergi afv ve tenzîli ve menâfi‘-i umûmiye için lede'l-hâce alınacak emlâk tazmînâtı deâvisi ve mecâlis-i belediyeden icrâ etdirilen inşâât ve ameliyât müteahhidleriyle devâir-i belediye arasında vukû‘ bulan münâzaât-ı deâviyi rü’yet ile karar verir ve esnaf meclislerinden verilecek i‘lâmâtı nizâm-ı mahsûsuna bi't-tevfîk rü’yet eyler ve sanâyiin terakkiyâtını mûcib olacak sûretde esnaf nizâmlarının ta‘dîl ve tesviyesine ve harîk tulumbaların taht-ı intizâmda bulunmaları zımnında lâzım gelen nizâmâtın te’sîsine ve âsâr-ı atîka cem‘iyle müze tertîbine itina ve dikkat eder.

Altıncı Fasıl

Şehremâneti Meclisinin Sûret-i Teşkîline Dair

On ikinci madde: Şehremâneti meclisi Şehremini'nin taht-ı riyâsetinde olarak altı azâdan ibâretdir.

On üçüncü madde: Meclis-i mezkûrun azâsı taraf-ı devletden memur ve muvazzafdır.

On dördüncü madde: Reisin meclisde bulunamayacağı gün Şehremâneti muâvini riyâset vekâletini îfâ eyler.

Yedinci Fasıl

Cemiyet-i Umûmiyenin Sûret-i Teşkîline Dair

On beşinci madde: Cemiyet-i umûmiye şehremini riyâsetinde olmak üzre mecâlis-i belediye reislerinden ve mecâlis-i belediye azâsı kendi içlerinden intihâb edecekleri üçer azâdan terkîb olunur.

On altıncı madde: Cemiyet-i umûmiye her altı ayda Şehremâneti'nin davetiyle ictimâ‘ edip nihâyet bir ay müddet devam eder.

On yedinci madde: Azâsının sülüsânı mevcud olmadıkca bir madde üzerine karar verilemez. Maamâfih iki defa davet olunarak azâsının adedi derece-i matlûbeye gelmediği hâlde üçüncü defa azâ-yı mevcûdenin re’y ve kararı makbûl olur.

On sekizinci madde: Bir maddenin müzâkeresinde ârâ mütesâviyen ikiye münkasim oldukda reisin ve hâzır bulunmadığı hâlde reis-i sâninin re’yi ne tarafda bulunur ise ol tarafda ekseriyet-i ârâ hâsıl olur.

On dokuzuncu madde: Cemiyet-i umûmiye ekseriyet-i ârâ ile azâsından iki reis-i sâni intihâb edip reis-i evvel bulunmadığı vakit bunlardan intihâbda en ziyade re’yi kazanmış olan zat reisin vekâletini îfâ eyler ve bu cemiyet-i umûmiyenin kâtibi riyâset tarafından tayin kılınır.

Sekizinci Fasıl

Cemiyet-i Umûmiyenin Vezâifi Beyânındadır

Yirminci madde: Cemiyet-i umûmiyede müzâkere olunan mesâlih ekseriyet-i ârâ ile karargîr olur.

Yirmi birinci madde: Mecâlis-i belediyenin ve Şehremâneti'nin bütçelerini ve vâridât-ı seneviyelerinin sûret-i sarfını ve ahvâl-i umûmiye-i mâliyelerini mübeyyin defterlerinin ba‘de't-tedkîk mevki‘-i icrâya konmasına karar verir.

Yirmi ikinci madde: Devâir-i belediyenin me’zûn olduğu mikdârdan ziyade ale'l-ıtlâk istikrâz akdi cemiyet-i umûmiyenin re’yine ve irâde-i seniyye şeref-sudûruna muhtâcdır.

Yirmi üçüncü madde: Tevsî‘ ve küşâd-ı turuk ve ahalinin tenezzühü maksadıyla bahçe ve meydanlar yapmak gibi ıslâhât ve tezyînât-ı belediye lâyihalarını ve umûr-ı idâre nizâmâtını ve şehremini tarafından irâd olunacak bi'l-cümle mesâil-i belediyeyi müzâkere ve tedkîk ile i‘tâ-yı re’y eyler ve fakat bir nizâm devletce kabul olunmaksızın mevki‘-i icrâya konmaz.

Dokuzuncu Fasıl

Cemiyet-i İntihâbiye Beyânındadır

Yirmi dördüncü madde: Müntahibîn cemiyeti ilânnâme-i mahsûs ile Şehremâneti cânibinden davet kılınır.

Yirmi beşinci madde: İşbu davet cemiyetin yevm-i ictimâ‘ından nihâyet on beş gün evvel icrâ olunur.

Yirmi altıncı madde: Her dâire-i belediye için bir müntahibîn cemiyeti vardır ve her cemiyet dâiresi meclis-i beledîsinin[1] taht-ı riyâsetinde bulunur.

Yirmi yedinci madde: Müntahibînin en müsin olanlarından dört neferi reis tarafından intihâb olunup cemiyetin in‘ikâdında müntahibler tarafından verilecek intihâb pusulalarının cem‘ ve tefrîki hizmetinde reise muâvenet eyler ve bunlar ile meclis-i beledî kâtibinden ibâret olarak cemiyet-i intihâbiye için bir kalem-i muvakkat teşkîl olunur.

Yirmi sekizinci madde: İntihâb pusulalarının hîn-i tefrîk ve muâyenesinde zuhûr edebilecek ihtilâfât kalem-i mezkûr azâsı ile reis tarafından bi'l-ittifâk hal ve tesviye kılınır ve fakat emr-i muâyenenin hüsn-i cereyânına yalnız reis cânibinden nezâret edilir.

Yirmi dokuzuncu madde: İntihâb cemiyetleri yalnız emr-i intihâb ile meşgul olup mevâdd-ı sâire müzâkeresine me’zûn değillerdir.

Otuzuncu madde: Meclis-i belediyeye mukaddema intihâb edilmiş olan azânın esâmisi reis tarafından kırâet etdirildikden sonra azânın nısfı üzerine birinci sene kur‘a çekilip isimlerine kur‘a isâbet edenler ve sonraki senelerde müddet-i intihâbiyesini ikmâl eyleyenler çıkarılır.

Otuz birinci madde: Senevî iki bin beş yüz kuruş vâridât tahmîn olunan emlâke mutassarıf olmayanlar ve sinni yirmi birden aşağı bulunanlar hakk-ı intihâba nâil değillerdir.

Otuz ikinci madde: Her sene cemiyet-i intihâbiye davet kılınmazdan evvel nizâmen hakk-ı intihâba nâil olan ve intihâba müstahık bulunan ashâb-ı emlâkin esâmisi defter edilerek devâir merkezlerine ta‘lîk olunur.

Otuz üçüncü madde: Senede beş bin kuruş irâdlı emlâke mutasarrıf bulunmayanlar ve sinni yirmi beşden aşağı olanlar ve kânûnen cünha ve cinâyet töhmetiyle ceza görmüş bulunanlar ve devâir-i belediyede ve Şehremâneti'nde müstahdem olanlar ve devâir-i belediyenin her nev‘ inşââtını müteahhid bulunanlar ve bi'l-fi‘l hizmet-i askeriyede ve umûr-ı zâbıtada ve dâiresi içinde mesâlih-i kazâ ve niyâbetde bulunanlar mecâlis-i belediye azâlığına intihâb olunmaz.

Otuz dördüncü madde: Hiçbir kimse iki meclis-i umûr-ı belediye azâlığına birden tayin olunmaz.

Otuz beşinci madde: Meclis-i belediyede müddet-i mu‘ayyene-i istihdâmiyesini ikmâl edenler be-tekrar intihâb olunabilirler.

Otuz altıncı madde: İntihâba başlanılması zamanı reis tarafından ihbâr olundukda müntahibler cânibinden intihâb etdikleri kesânın esâmisini hâvi pusulalar kapalı olarak intihâb pusulalarının vaz‘ına mahsûs sandığa konulur.

Otuz yedinci madde: Her müntahib tarafından intihâb pusulasına meclis-i belediye için sınıfına göre ilk senede on iki ve sekiz ve sonraki senelerde dört veya altı isim tahrîr edilir.

Otuz sekizinci madde: İntihâb pusulası veren müntahiblerin esâmisi intihâb pusulalarını sandığa vaz‘ etdikce defter-i mahsûsuna kayd olunur.

Otuz dokuzuncu madde: İntihâb müddeti hitâmından sonra pusulaların vaz‘ına mahsûs olan sandık reis-i meclis tarafından müntahibîn ve cemiyet-i intihâbiye kalemi azâsı hâzır oldukları hâlde küşâd olunarak cemiyet-i intihâbiye kalemi azâsı ma‘rifetiyle intihâb pusulaları ta‘dâd ve tefrîk olunur. Sandığın küşâdında hâzır bulunmağa müntahibînin hakkı olur ise de emr-i tefrîk ve tanzîmine azâ-yı kalemden başkasının müdâhalesi kabul olunmaz.

Kırkıncı madde: Müntahibîn taraflarından bizzat getirilecek intihâb pusulalarının vaz‘ına mahsûs olan sandık yedi gün müddet durup müddeti hitâmından sonra intihâb pusulası getirilecek olur ise kabul olunmaz.

Onuncu Fasıl

Belediye İdâresi Beyânındadır

Kırk birinci madde: Her dâire-i belediyenin idâresi Şehremâneti'nin taht-ı nezâret-i umûmiyesinde olmak üzre bir meclis-i belediyeye muhavveldir.

Kırk ikinci madde: Üçüncü maddede beyân olunan mevâddın icrâsı mecâlis-i belediyenin vezâifindendir.

Kırk üçüncü madde: Bir reisin taht-ı idâresinde olmak üzre

1 "reisi" ifadesi olmalı. Bk. Düstur 1 Tertib, C.II., s. 455

her bir idâre-i belediye evvelen bir meclis-i belediyeden ve sâniyen hey'et-i memurîn-i belediyeden teşekkül eder.

On Birinci Fasıl

Mecâlis-i Belediye Reislerinin Vezâyifi Beyânındadır

Kırk dördüncü madde: Her meclis-i belediye riyâseti taraf-ı devletden mansûb ve muvazzaf bir zata muhavveldir.

Kırk beşinci madde: Reis-i meclis dâire meclisi ile Şehremâneti beyninde vâsıta-ı icrâ-yı mesâlih bulunduğundan meclis-i belediyenin metâlib ve mütâlaât ve icrââtını Şehremâneti'ne beyân eyler.

Kırk altıncı madde: Her ictimâ'da meclise riyâset ve lüzum gördüğü hâlde fevkalâde olarak meclisi celb ve davet eder.

Kırk yedinci madde: Şehremâneti'nin taht-ı nezâretinde olmak üzre belediye meclisi reisi;

Evvelen, umûr-ı belediyeye dair kavânîn ve nizâmât ve tenbîhâtın neşriyle ahkâmının icrâsına

Sâniyen, yolların ve mecma'-ı nâs olan mahallerin teftiş ve tanzîm ve muhâfazasına

Sâlisen, dâireye âid olan vâridâtın tahsiline

Râbi'an, sene muvâzenesini tanzîm ile meclise takdîm etmeğe ve meclisce kabul olunmuş masârıfa dair evrâkın icrâ-yı muâmelâtına

Hâmisen, bi'l-cümle inşâât ve ameliyât nezâretine

Sâdisen, işbu nizâmnâmenin me'zûn etdiği bey' ü şirâ ve taksim senedâtını ve sâir mukâvelâtı tanzîm ve tesviyeye

Sâbian, muvâzenede taht-ı idâresine vaz' olunmuş olan akçenin sûret-i sarfına

Sâminen, muâmelât-ı kalemiyesinin yürüdülmesine memurdur.

Kırk sekizinci madde: İlânât ve tenbîhât ve sâir bi'l-cümle evrak ve senedât reis ve başkâtib tarafından imzâ olunur.

On İkinci Fasıl

Meclis-i Belediye Vezâifi Beyânındadır

Kırk dokuzuncu madde: Her dâire meclis-i belediyesinin azâsı dokuzuncu fasılda gösterildiği vechile ahali tarafından intihâb olunur.

Ellinci madde: Her dâirenin vüs'at ve ehemmiyetine göre meclis-i belediye azâsı on iki veya sekizdir.

Elli birinci madde: Otuzuncu maddede gösterildiği vechile ilk sene azâsının nısfını kur'a keşîdesiyle ve sonraki senelerde iki sene müddet-i intihâbiyesini ikmâl etmeleri hasebiyle tebdil olunur.

Elli ikinci madde: Meclis-i belediye ayda bir defa ictimâ' eyler.

Elli üçüncü madde: Lede'l-hâce Şehremâneti'nin inhâsı üzerine taraf-ı Devlet-i Aliyye'den meclis-i belediye hey'eti tatil veya tebdil olunur.

Elli dördüncü madde: Reis tarafından bi't-tanzîm meclise verilecek muvâzene defterini bi't-tedkîk kararlaşdırmak ve vâridât-ı dâirenin bâlâda beyân olunduğu vechile sûret-i sarfını ve umûr-ı mâliyece ahvâl-i umûmiyesini hâvi defterleri görüp tedkîk etmek ve dâirenin emlâk-i mahsûsası idâresini ve o misillü emlâkin mübâdele ve taksim ve fürûhtunu veya yeniden emlâk mübâyaası maddelerini kararlaşdırmak ve bir sene zarfında vukû' bulacak inşââtını her mahallenin derece-i ihtiyâcına göre taksim etmek ve yol açmak veya tevsî' ve tanzîm eylemek ve inşâât-ı umûmiye ve ameliyât-ı külliye münâkasâtını icrâ etmek ve umûr-ı belediyece her nev' ıslâhâta dair re'y vermek mecâlis-i belediyenin vazifesidir.

Elli beşinci madde: Meclis akdinde müzâkerât-ı vâkıa zabt ve tahrîr cerîdesi muvâcehe-i huzzârda kırâet olunarak kabul ve tasdîk olunduğu hâlde reis ve azâ tarafından imzâ edilir.

Elli altıncı madde: Meclis kararı ekseriyet-i ârâ ile husûl bulur. Azâdan iki zat taleb eder ise re'y-i hafîye mürâcaat kılınır.

Elli yedinci madde: Re'y-i meclis reis dâhil olarak müsâvât üzre ikiye münkasim olur ise reis-i meclisin hâzır olmadığı hâlde reis-i sâninin re'yi ne tarafda bulunur ise o tarafın re'yi tercih olunur.

Elli sekizinci madde: Azânın sülüsânı mevcud olmadıkca bir madde üzerine karar verilemez ve fakat iki defa azâ tahrîren davet olunarak matlûb olan aded-i imzâ hâsıl olmaz ise üçüncü davetde her kaç olur ise olsun azâ-yı mevcûdenin re'y ve kararı makbûl ve mu'teberdir.

Elli dokuzuncu madde: Bilâ-mûcib sırasıyla üç defa gelmeyen azâ isti'fâ etmiş demek olacağından gerek o misillülerin ve gerek resmen isti'fâsı veya vefatı vukû' bulan azânın yerlerine Şehremâneti tarafından bi'l-istîzân cemiyet-i intihâbiyede en ziyade re'y kazanmış olanlardan münâsibleri tayin kılınır.

Altmışıncı madde: Her dâirenin hey'et-i memûrîni ve mikdâr-ı maaşları dâiresinin vüs'atine ve malca iktidârına göre meclis-i belediyesi tarafından bi't-tertîb Şehremâneti'ne teblîğ olunur.

On Üçüncü Fasıl

Reis-i Sâninin Sûret-i Memuriyeti Beyânındadır

Altmış birinci madde: Her meclis ekseriyet-i ârâ ile iki reis-i sâni intihâb eyler. Reis-i sâniler meccânen ve bir sene hizmet ederler.

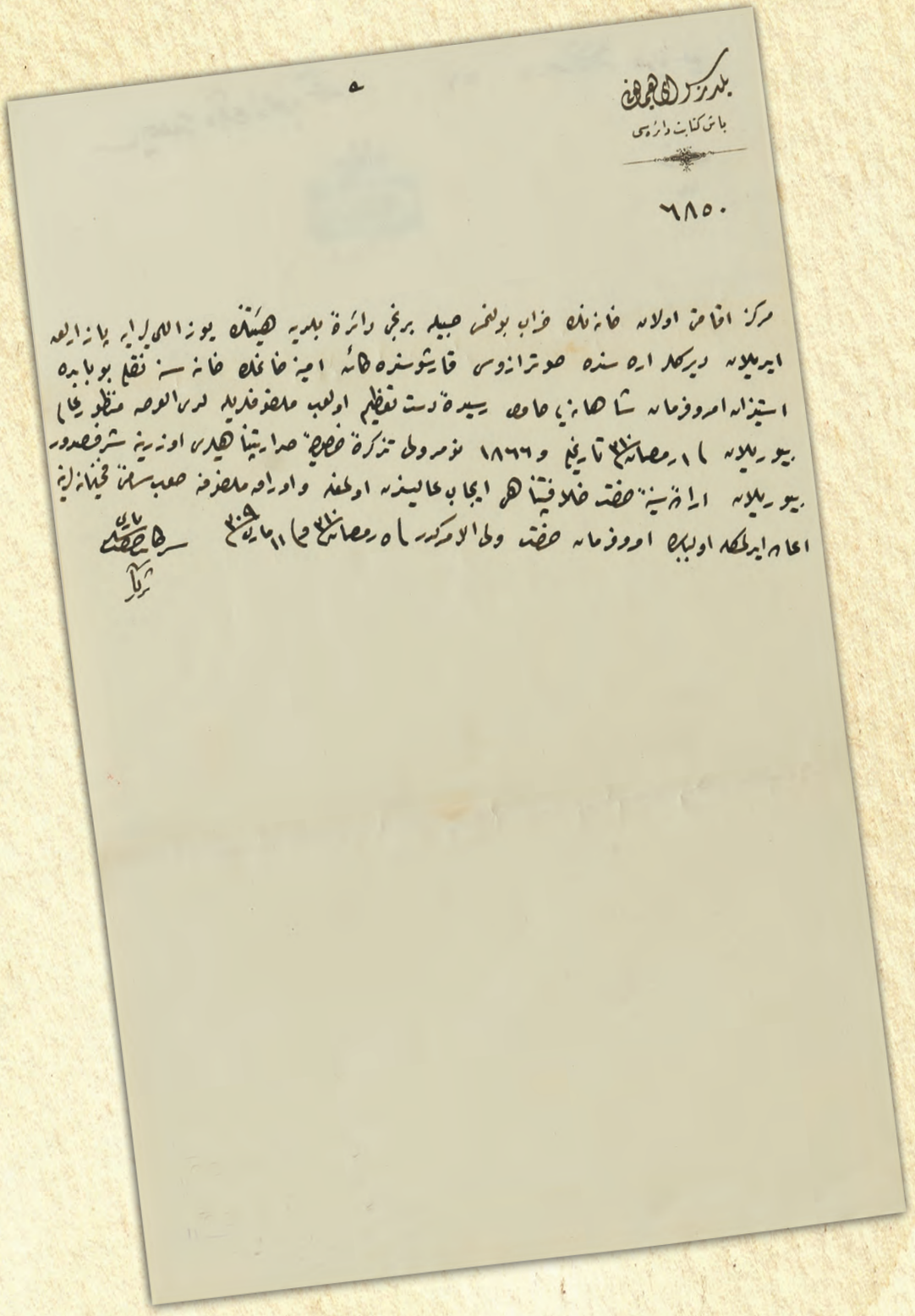
Altmış ikinci madde: Reis-i evvelin hâzır bulunamayacağı vakitde reis-i sânilerden biri meclisin in'ikâdında riyâset eder.

Altmış üçüncü madde: Meclisde hakk-ı takaddüm reis-i sânilerden intihâbda en ziyade re'y kazanmış olana râci'dir.

Fî 18 Cumâdeluhrâ sene 1285[2]

2 Tarih Düstur I. Tertib, C. II, s. 459'dan alınmışdır.

BOA, İ.HUS, 10-14

BİRİNCİ BELEDİYE DAİRESİ'NİN BULUNDUĞU BİNANIN HARAP OLMASINDAN DOLAYI DİREKLERARASI'NDA SU TERAZİSİ YAKININDA BULUNAN EMİNE HANIM'IN EVİNE TAŞINMASI HUSUSUNDA PADİŞAH EMRİ.

23 Mart 1893

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

Başkitâbet Dâiresi: 6850

Merkez-i ikâmeti olan hanenin harab bulunması hasebiyle Birinci Dâire-i Belediye he'yetinin yüz elli liraya pazarlık edilen Direklerarası'nda Suterazisi karşısında kâin Emine Hanım'ın hanesine nakli bu bâbda istîzân-ı emr ü fermân-ı şâhâneyi hâvi resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla lede'l-arz manzûr-ı âlî buyurulan fî 1 Ramazan sene 310 târihli ve 1866 numaralı tezkire-i hususiye-i sadâret-penâhîleri üzerine şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî icab-ı âlîsinden olmağla ve evrak-ı melfûfe savb-ı sâmi-i fahîmânelerine iâde edilmekle ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

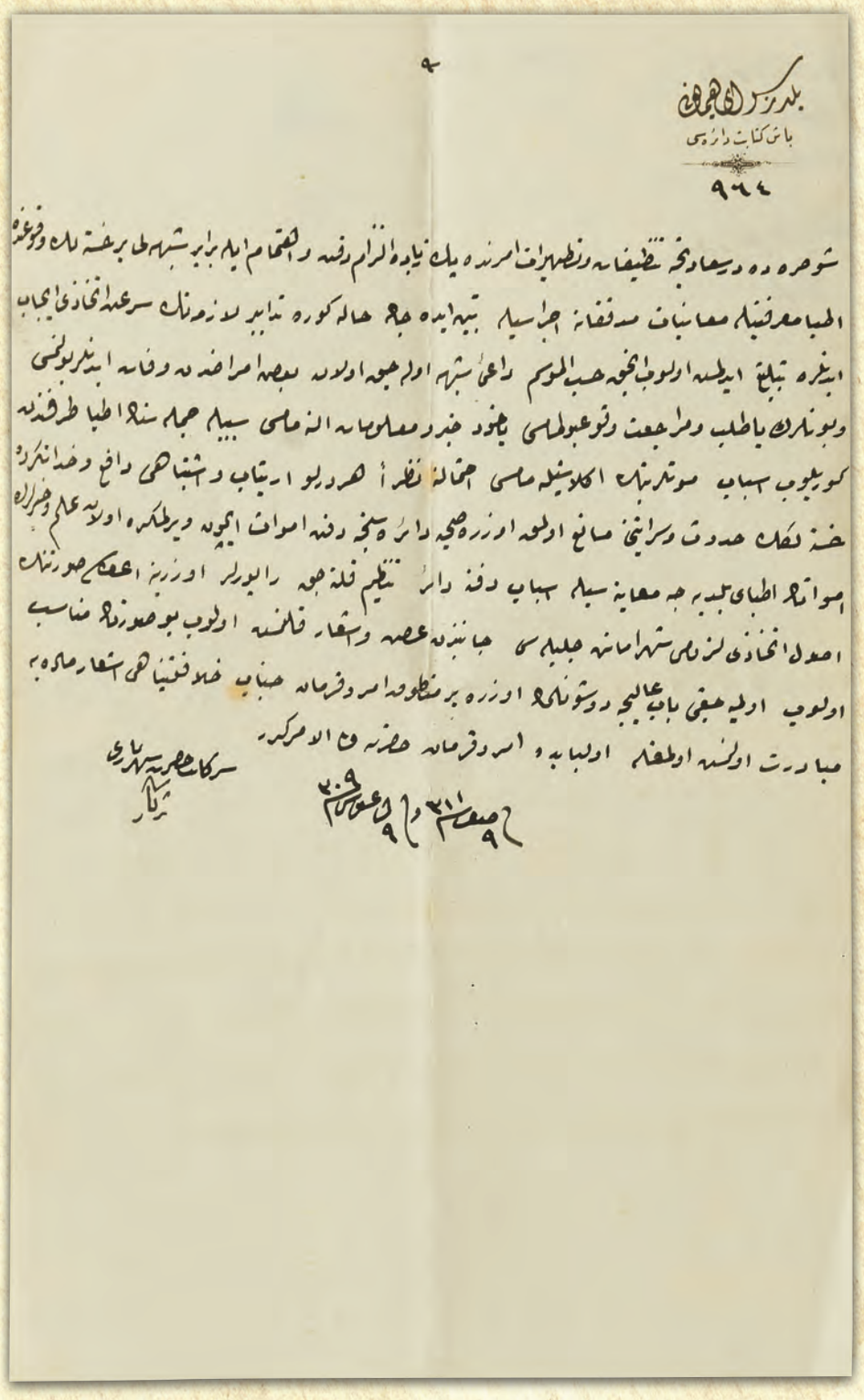
Fî 5 Ramazan sene [1]310 ve 11 Mart sene [1]309

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

Beyoğlu Belediyesi İcra Heyeti, (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_011831, 16 Ekim 1917)

BOA, İ.HUS, 15-43

SIHHİYE DAİRESİ'NCE VERİLMEKTE OLAN DEFİN BELGELERİNİN, CESETLERİN BELEDİYE TABİPLERİ TARAFINDAN MUAYENESİ NETİCESİNDE DÜZENLENECEK RAPORLARA GÖRE VERİLMESİNE DAİR PADİŞAH EMRİ.

22 Ağustos 1893

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu

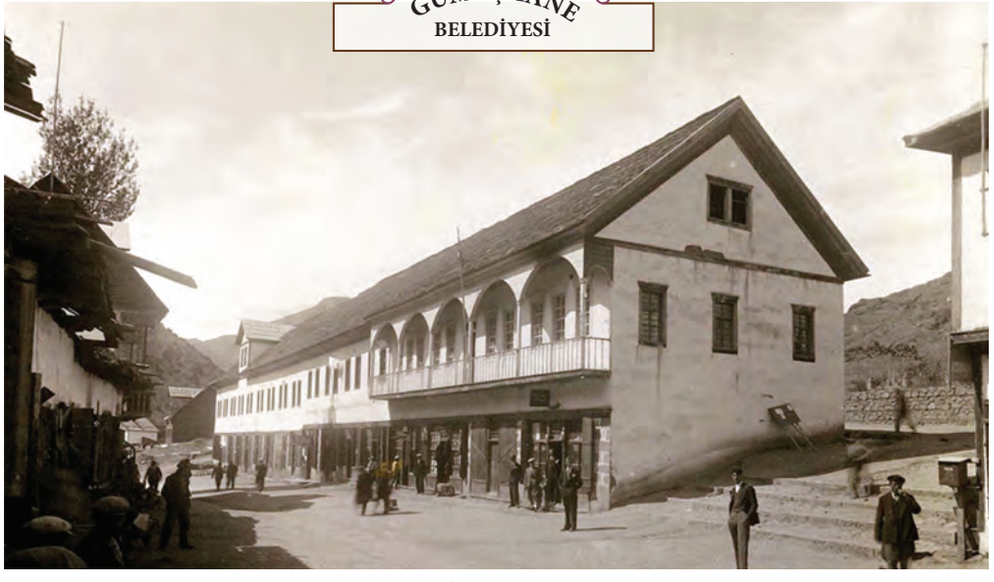
Başkitâbet Dâiresi: 964

Şu sırada Dersaadet'ce tanzîfât ve tathîrât emrinde pek ziyade iltizâm-ı dikkat ve ihtimâm ile beraber şübheli bir hastalığın vukû‘unda etıbbâ ma‘rifetiyle muâyenât-ı müdekkikâne icrâsıyla tebeyyün edecek hale göre tedâbîr-i lâzimenin sür‘at-i ittihâzı icab edenlere teblîğ edilmiş olup ancak hasbe'l-mevsim dâi-i şübhe olacak olan bazı emrâzdan vefat edenler bulunması ve bunların bâ-taleb ve mürâcaat vukû‘ bulması yahud haber ve ma‘lûmât alınamaması sebebiyle cümlesinin etıbbâ tarafından görülüp esbâb-ı mevtlerinin anlaşılamaması ihtimâline nazaran her dürlü irtiyâb ve iştibâhı dâfi‘ ve Hüda nekerde hastalığın hudûs ve sirâyetini mâni‘ olmak üzre Sıhhiye Dâiresi'nce defn-i emvât için verilmekde olan ilmühaberlerin emvâtın etıbbâ-yı belediyece muâyenesiyle esbâb-ı defne dair tanzîm kılınacak raporlar üzerine i‘tâsı sûretinin usûl ittihâzı lüzumu Şehremânet-i Celîlesi cânibinden arz ve iş‘âr kılınmış olup bu sûretin münâsib olup olmayacağı Bâbıâli'ce düşünülmek üzre ber-mantûk-ı emr ü fermân-ı cenâb-ı hilâfet-penâhî iş‘âr-ı maddeye mübâderet olunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

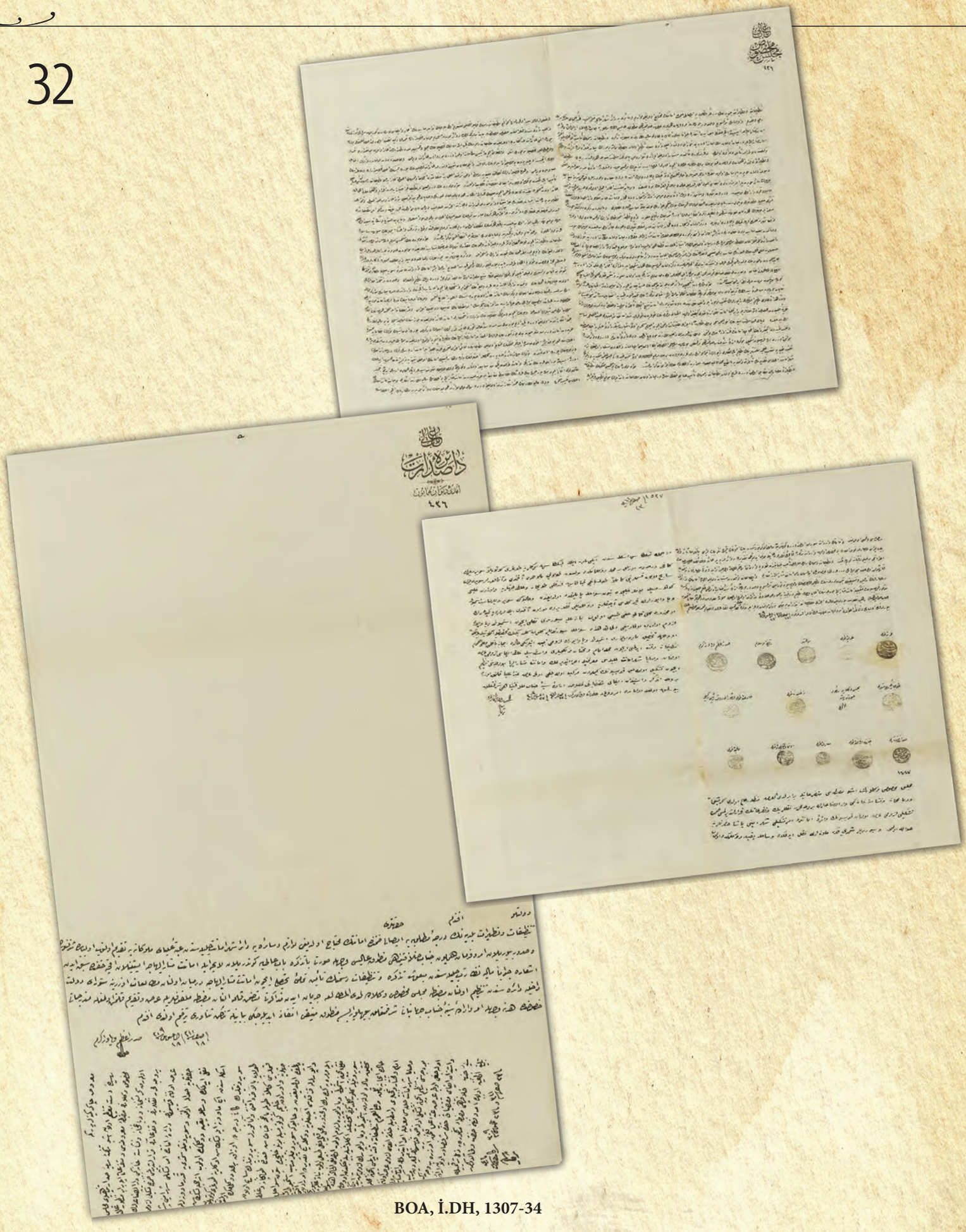
Fî 9 Safer sene [1]311 ve fî 9 Ağustos sene [1]309

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

Gümüşhane Belediye Binası ve Çarşısı. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_015244, (9 Ekim1946)

BOA, İ.DH, 1307-34

BELEDİYECE TOPLANAN ÇÖPLERİN BEŞİKTAŞ, TOPHANE, HALİÇ VE BENZERİ SAHİL KIYILARINA GELMEMESİ İÇİN İSTİMBOT VE VAPURLAR İLE KIZKULESİ AÇIKLARINA DÖKÜLEREK MARMARA DENİZİ İÇLERİNE GİTMESİNİN SAĞLANMASI VE ŞEHİR İÇİNDE BULUNAN KİRİŞHANE VE DEBBAĞHANE GİBİ İŞLETMELERİN ŞEHİR DIŞINA ÇIKARILMASINA DAİR MECLİS-İ MAHSUS KARARI VE BU KARAR DOĞRULTUSUNDA VERİLEN PADİŞAH EMRİ.

5 Eylül 1893

Bâb-ı Âli

Meclis-i Mahsûs: 436

Tanzîfât ve tathîrât-ı belediyenin derece-i matlûbeye îsâli zımnında Emânet'in muhtâc olduğu levâzım ve sâireye dair Şehremâneti'nce kaleme alınıp atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye ref‘ ve takdîm ve ol bâbda şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr ü fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhî mantûk-ı âlîsi vechile bir sûreti cânib-i Bâbıâli'ye irsâl kılınan lâyiha ile Emânet-i müşârunileyhâca istenilen akçe hakkında sebk eden iş‘âra cevaben bazı ifadeyi hâvi Maliye Nezâreti'nden meb‘ûs tezkire ve tanzîfât resminin te’mîn-i tamâmî-i tahsili için Emânet-i müşârunileyhâca der-miyân olunan mütâlaât üzerine Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi'nden tanzîm olunan mazbata birleşdirilerek miyâne-i kemterânemizde kırâet ve mütâlaa ve keyfiyet bi'l-etraf te’emmül ve müzâkere olundu. Lâyiha-i mezkûre meâlinden müstebân olduğu üzre şu aralık pây-i taht-ı saltanat-ı seniyyece her vakitden ziyade tanzîfât ve tathîrâta dikkat ve ihtimâmın lüzumundan bahisle bunun ber-vech-i matlûb husûlü için ittihâzı iktizâ eden tedâbîrin birincisi büyût ve meskenlerden idâre-i belediye ma‘rifetleriyle nakl ve sevk olunan süpründüler miyânında olup mukaddema Emânet'ce mültezimlere ihâle kılınmakda olan kemik ve paçavraların ötede beride mağaza ve bodrumlara konulması şedîden men‘ ile bunların sâir süpründüler ile beraber denize ilkâsı usûl ittihâz kılındığı hâlde bir takım fukaranın bunu sanat ve sermaye-i maişet ittihâz eylemiş oldukları hasebiyle memnû‘iyyet-i vâkıa tamamıyla semeredâr olamadığından ve derûn-ı şehirde ve mesâkin aralarında öteden beri mevcud olan kirişhâneler ve debbâğhane ve nişastahane misillü dârü's-sınâaların ta‘affünât neşri sebebiyle mazarratları diğerlerinden ziyade bulunduğundan bahisle bunların umûmunun Büyükçekmece civarında bulunabilen münâsib mahallere nakilleri ve yalılardan denize dökülen süpründülerin men‘i ile bunların her zaman sûret-i muntazamada nakliyle denize ilkâ edilmek üzre şimdilik birkaç mauna ve üç kıt‘a istimbotun tedârik olunması maddeleri olup vâkıâ şehir dâhilinde öyle kemik ve paçavra iddihârı ve zikrolunan kirişhane ve debbâğhane ve nişastahane misillü şeylerin vücûdu câiz olamayacağından bunların büyût ve mesâkinden baîd münâsib yerlere nakli lâzimeden ise de ifâdât-ı vâkıaya göre bu husus hakkında Emânet-i müşârunileyhâca mukaddema der-miyân olunan mütâlaât üzerine Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi'nce kaleme alınan mazbata mûcibince bu bâbda der-miyân olunduğu vechile imtiyâz i‘tâsına kat‘a mahal olmayıp evvel emirde mevzû‘-ı bahs olan dârü's-sınâalardaki esnafın sanatlarına halel gelmeyecek sûretde münâsib bir mahal tayini ve teferruâtının kararlaşdırılması zımnında icab eden devâir memurlarından mürekkeb bir komisyonun Şehremâneti'nde teşkîli ve bu komisyonda cânib-i sıhhiyeden dahi birinin bulundurulması geçende arz ve istîzân edildiği anlaşıldığından zikrolunan komisyonun heman teşkîli ile bi'l-müzâkere ittihâz edeceği karar üzerine iktizâ-yı maslahatın îfâsı ve süpründü nakli hizmetinde kullanılmak için Boğaziçi'ne mahsûs olarak lüzum-ı tedâriki beyân olunan mauna ve istimbotlara gelince buna ihtiyâc-ı sahîh görülemediğinden bundan sarf-ı nazar edilmesi tensîb kılınmışdır.

Mevâdd-ı merkûmeden ikincisi devâir-i belediyece tedâbîr-i sıhhiyenin hüsn-i îfâsı için zaten mevcud olan etıbbânın adedi ol bâbda şâyân buyurulan müsaade-i seniyye vechile tezyîd olunarak bu cihetce görülen noksan ikmâl edilmiş ise de etıbbâ-yı mezkûrenin Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiye'ye intisâblarından nâşi netîce-i teftişât ve müşâhedâtı hâvi tanzîm eyledikleri raporların mekteb-i mezbûr ile Dâhiliye Nezâreti'nden dolaşdırılarak Emânet'e teblîğ etmek teehhürâtı mûcib olmakda idüğinden bunların zaten Hâzine-i Celîle'den muhassas olan maaşlarıyla beraber külliyen Emânet'e nakl-i irtibâtları keyfiyeti olup etıbbâ-yı merkûmenin doğrudan doğruya Şehremâneti'ne mürâcaatları hasbe'l-maslaha münâsib olamayacağından ve pây-i taht-ı saltanat-ı seniyyenin umûr-ı sıhhiyesince ber-vech-i matlûb-ı âlî icrâ-yı teftişât olunmak için el-yevm müstahdem olan etıbbâdan başka Dâire-i Askeriye ile Zabtiye ve Mekteb-i Tıbbiye'den ikişer zatın intihâbıyla Emânet'in taht-ı idâresinde bulunmak ve nezâret-i umûmiyesi Dâhiliye Nezâreti'ne mevdû‘ olmak ve biri dâire-i emânetde ve dördü devâir-i belediyede bulunmak üzre beş komisyon teşkîline bu kerre irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müte‘allik buyurulup mûcebince iktizâsı îfâ olunduğu izâhât-ı vâkıadan müstefâd olmağla beraber Mekteb-i Tıbbiye'ye müntesib sıhhiye müfettişlerinin tanzîm edecekleri raporların iki nüsha olarak tahrîriyle bunlardan birinin merci‘-i mahsûsları olan Mekteb-i Tıbbiye'deki Meclis-i Sıhhiye-i Mülkiye'ye ve diğerinin Şehremâneti'ne i‘tâsı takdirinde

teehhürât-ı vâkıaya bi't-tab‘ mahal kalmayacağından ba‘d ez-în ol sûretle muâmele icrâsı tezekkür edilmişdir.

Mevâdd-ı mezbûrenin üçüncüsü memleketin tanzîfât ve tathîrâtı masârıfına mukâbil olmak üzre tarh olunan tanzîfât resminin te’mîn-i cibâyeti hakkında mukaddema der-miyân olunan mütâlaât ve tedâbîrin mevki‘-i tatbîk ve icrâya vaz‘ı lüzumunu mübeyyin olarak fi'l-vâki‘ tanzîfât resminin tamamıyla tahsilini müstelzim olabilecek tedâbîr-i münâsibenin ittihâz ve îfâsı lâzimeden görünüp bu bâbda Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi'nden kaleme alınan melfûf mazbatada beyân edildiği vechile devâir-i belediyede müstahdem bulunan tahsildârlara şimdiye değin mukannen olarak i‘tâ kılınmakda bulunan yüzde altı âidât hadd-i kifâyede olmadığından tanzîfât rüsûmunu geçen beş senelik tahsilâtının cem‘ ve tahmîsiyle hadd-i vasatı esâs ittihâz olunup bu mikdâra kadar vukû’ bulacak tahsilâta yüzde sekiz fazlası için ikisi mükâfât olmak üzre yüzde on âidât verilmesi ve hâsılâtı dûn bulunan devâirin icabı vechile ikisine üçüne birden bir tahsildâr ile bunun refâkatine bir iki muâvin tayin olunarak âidât-ı tahsiliyenin yüzde yetmişinin asıl tahsildârlara ve mâadâsının muâvinlere verilmesi ve umûmen tahsildârların kefâlet-i mu‘ayyeneye merbût olmak şartıyla ashâb-ı istikâmetden intihâb olunmasının usûl ittihâz edilmesi tanzîfât resminin tamâmî-i cibâyetini te’mîn edeceğinden bunun da ol sûretle ifa-yı mukteziyâtı tasvîb olunmuşdur.

Mevâdd-ı mezbûrenin dördüncüsü emr-i tanzîfâtca ihtiyar edilen ikdâm ve ihtimâmın ahaliye âid olan kısmınca da takayyüdât-ı kâmilede bulunulması için halkın tahdîş-i ezhânına mahal verilmeyecek sûretde vesâyâ-yı umûmiye icrâsıyla beraber ittihâz olunacak usûl ve kavâid-i tathîriyeye riâyet etmeyenler haklarında bilâ-istisnâ devâir-i belediyece tahzîrât ve mücâzât icrâsına salâhiyet verilmesi maddesi olup ancak büyût ve mesâkince emr-i tanzîfâtda kayıdsızlık gösterenler hakkında devâir-i belediyece mücâzât icrâsı herkesin hanesine girilmek salâhiyetinin i‘tâsı birçok sû’-i isti‘mâle ve binâberîn sadâ‘ ve şikâyete sebeb olacağı cihetle bu sûret rehîn-i cevâz olamayacağından yalnız herkesin mükellef olması lâzım gelen emr-i mühimm-i nezâfet ve tahârete dikkat ve itina etmelerinin sûret-i münâsibede gazetelerle ilânı ve mahalle imâm ve muhtar ve bekçilerine vesâyâ-yı lâzime îfâsı ile iktifâ kılınması tezekkür edilmişdir,

Mevâdd-ı mezbûrenin beşincisi el-yevm Dersaadet ve Bilâd-ı Selâse'de tanzîfât ve tathîrât için kullanılmakda olan araba ve hayvanât ve amelenin mikdârı şehrin cesâmetiyle mütenâsib olmadığından mevcûduna ilâveten yüz elli aded araba ile ol mikdâr hayvanın ve üç yüz nefer amelenin yeniden tedârik ve istihdâmı ve dâire çavuşlarına yüz neferin daha ilâvesiyle beraber bazı mahallerdeki kârîz ve derelerin ve muntazam mecrâ bulunmamasından dolayı ahali tarafından yapdırılan çukurların bir kısmı geçen sene ıslâh edilmiş ise de Emânet'in vâridât-ı hâzıra-i seneviyesiyle masârıf-ı vâkıasının yekdiğerine kıyas ve nisbetinde bir hayli açık görülmekde olduğu cihetle menba‘-ı mazarrat olan sâlifü'z-zikr mecrâ ve derelerin tanzîm ve ıslâhı ve ilâve ve istihdâmına lüzum olan çavuşlarla amelenin ve yeniden tedâriki icab eden araba ve hayvanâtının istihdâm ve istihzârı için icab eden akçenin vâridât-ı hâzıra miyânında tedâriki kâbil olamayacağından bahisle Dersaadet emlâk vergisinin Emânet'e âid olan yüzde beşinin elliye iblâğ kılınması ve bunun emr-i cibâyetinin kemâ fi's-sâbık Emânet'e tevdî‘ edilmesi hususlarından ibâret olmasıyla bu bâbda dahi cereyân eden müzâkerâtın netîcesinde emr-i tanzîfâtın tamamıyla ve lâyıkıyla icrâsı ve neşr-i ta‘affünât ile sıhhat-i umûmiyenin ihlâlini mûcib olacak şeylerin ıslâhı ve bunun için vesâit-i mukteziyenin tedârik ve istihzârı Emânet'e âid olduğundan burasının tavsiyesiyle beraber Maliye Nezâreti'nin cümle-i iş‘ârâtından olduğu üzre geçen üç yüz yedi senesinden sene-i hâliye Temmuz'u gâyetine kadar gerek emlâk vergisi yüzde on beşinin ve gerek bakâyâya mahsûben hazîneden Emânet veznesine sekiz milyon yedi yüz küsûr bin kuruş i‘tâ ile Emânet-i müşârunileyhânın matlûbâtı tesviye olunmuş olduğundan bu bâbda hazîneden başkaca bir para i‘tâsına mahal yok ise de ahvâl-i hâzıra icabınca memleketin muhtâc olduğu tanzîfâtın tamâmî-i icrâsı zımnında Hâzine-i Celîle ile Emânet arasında gerek Dersaadet emlâk vergisinin yüzde on beşinden ve gerek cihât-ı sâire-i hesâbiyeden mütehassıl ihtilâfâtın bir kerre daha tedkîkiyle Emânet'in alacağı tebeyyün eder ise andan mahsûb edilmek üzre istenilen yüz elli arabanın tedâriki ve Emânet tarafından geçen sene mübâyaa olunan ve görülen lüzumu cihetiyle hükûmet-i seniyyece diğer mahallere irsâl edilen tebhîr makineleri esmânı için beş yüz yetmiş bin kuruşun tekâsît-i münâsibe ile Hazine-i Celîle'den Emânet-i müşârunileyhâya i‘tâsının Maliye Nezâreti'ne iş‘ârı ve cânib-i Emânet'e ma‘lûmât i‘tâsı tensîb kılınmış ve bir de Maliye Nezâreti'nin cümle-i iş‘ârâtından olduğu üzre sâl-i hâl muvâzene-i umûmiyesinin devâir-i belediyeye daha ziyade akçe i‘tâsına müsaadesi ve tahammülü olmadığına ve Emânet'in vâridât-ı seneviyesi olmak üzre gösterilen sâlifü'z-zikr yüz seksen bin altının yetmiş sekiz bin lirası yalnız maâşâta ve on bin lirası masârıf-ı fevkalâdeye muhassas olup vâridât-ı mezkûre kâide-i tasarrufa riâyetle sarfedildiği takdirde devâir-i belediyeye âid vezâif-i mahsûsanın icrââtınca bir hayli terakkiyât görüleceğine ve tanzîfât resminin ber-vech-i ma‘rûz te’mîn-i cibâyetinden dolayı vâridât-ı Emânet'ce hâsıl olacak tezâyüd ve terakki masârıfât-ı vâkıaya karşılık olacağına mebnî bu bâbda bir derece daha sarf-ı mesâî edilmesinin dahi Emânet-i müşârunileyhâya iş‘ârı ve izâhât-ı vâkıadan müstebân olduğu vechile Emânet'in vâridât ve masârıfâtının tedkîk ve tensîkiyle yeniden bütçesinin tanzîmi hususunun bir komisyona tevdîi şeref-sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî hükm-i celîlinden idüğinden mezkûr komisyonun teşkîliyle Emânet-i müşârunileyhâ bütçesinin icabı vechile tanzîm ve tertîb edilmesi dahi ilâve-i müzâkerât olunmuş olmağla sûret-i ma‘rûza nezd-i hümâyûn-ı meâli-meşhûn-ı cenâb-ı hilâfet-penâhîde rehîn-i tasvîb buyurulduğu hâlde icrâ-yı mukteziyâtına ibtidâr edileceği ve zikrolunan lâyiha ile tezkire ve mazbata takımıyla leffen arz ve takdîm kılındığı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda ol bâbda ve kâtıbe-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 18 Safer sene [1]311, fî 18 Ağustos sene [1]309

Sadrazam ve Yâver-i Ekrem Ahmed Cevad Kabaağaçlı-zâde Mustafa Asımoğlu	Şeyhülislâm Mehmed Cemaleddin	Serasker Mehmed Rıza bin Mustafa	Adliye Nâzırı Es-seyyid Hüseyin	Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü bin Hüseyin
Hâriciye Nazırı ve Şûrâ-yı Devlet Reisi Vekîli Mehmed Said	Dâhiliye Nâzırı Halil Rifat bin İbrahim	Meclis-i Vükelâ'ya memur Cevdet Paşa *Bulunmadı*	Tophane-i Âmire Müşiri Mustafa Zeki bin Ali	Maliye Nâzırı Ahmed Nazif
Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Es-seyyid Abdullah Galib	Maârif Nâzırı Es-seyyid Ahmed Zühdü	Ticâret ve Nâfıa Nâzırı Hüseyin Tevfik bin Hasan	Sadâret Müsteşârı Es-seyyid Mehmed Tevfik	

1487

Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın işbu mazbatası müteferri‘âtıyla beraber lede'l-arz manzûr-ı âlî oldu. Kirişhane ve debbâğhane ve nişastahane gibi dârü'l-sınâaların ber vech-i muharrer nakillerinin ve teferruâtının kararlaşdırılması zımnında teşkîli lüzumu arz olunan komisyonun Dâire-i Emânet'ce emr-i teşkîli Şehremini paşa hazretlerine havâle olunmak ve süpüründüler şimdiye kadar mavnalarla nakledilmekde ve sâhile yakın dökülmekde olup ez-cümle Beşiktaş iskelesinden iki mavna ile Beşiktaş önlerine doğru götürülen süpründülerin kâfi derecede uzak mahalle dökülmemekde olmasından dolayı bilâhare akıntı ve anaforlar süpründülerin sâbih olan kısımlarını kâmilen Dolmabahçe, Kabataş, Fındıklı, Tophane ve Galata cihetlerine ve oradan Halic'e götürmesiyle bunlar Halic'de bütün sevâhile yayılmakda olduğundan ve halbuki süpründüler münâsib istimbot veya vapurlarla Kızkulesi açıklarına döküldüğü takdirde oradan akındı ile Marmara'ya giderek o mahzûra mahal kalmayacağı tabîi olup binâen-aleyh süpründü nakli için istimbot veya vapura lüzum olup olmadığı el-hâletü hâzihi sevâhile süpüründüler gelip gelmediğinin tahkîkiyle anlaşılabileceğinden o vechile tahkîk-i madde olunarak istimbot veya vapurun lüzumu tebeyyün etdiği hâlde icabına bakılmak ve ale'l-umûm tanzîfâta dikkat edilmesi için mahalle imâm ve muhtar ve bekçileri vâsıtasıyla halka îfâsı lüzumu arz olunan vesâyâ Şehremânet-i Celîlesi ma‘rifetiyle icrâ etdirilmek ve Emânet-i müşârunileyhâ bütçesini tanzîm için teşkîl olunacak komisyonun kimlerden mürekkeb olacağı evvelce arz-ı atebe-i ulyâ kılınmak üzre ber-vech-i tezekkür ve istîzân ifa-yı mukteziyâtı hususuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müte‘allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 Safer sene [1]311, fî 23 Ağustos sene [1]309

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

Bâb-ı Ali Dâire-i Sadâret
Amedî-i Divân-ı Hümâyûn
436

Devletlü efendim hazretleri

Tanzîfât ve tathîrât-ı belediyenin derece-i matlûbeye îsâli zımnında Emânet'in muhtâc olduğu levâzım ve sâireye dair Şehremânet-i Celîlesi'nden atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye takdîm olunup ol bâbda şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr ü fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı hilâfet-penâhî mantûk-ı âlîsi vechile sûreti bâ-tezkire Bâbıâli'ye gönderilen lâyiha ile Emânet-i müşârunileyhâca istenilen akçe hakkında sebk eden iş‘âra cevaben Maliye Nezâret-i Celîlesi'nden meb‘ûs tezkire ve tanzîfât resminin te’mîn-i tamâmî-i tahsili için Emânet-i müşârunileyhâca der-miyân olunan mütâlaât üzerine Şûrâ-yı Devlet Dâhiliye Dâiresi'nden tanzîm olunan mazbata Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da lede'l-mütâlaa cereyân eden müzâkerâtı mutazammın kaleme alınan mazbata melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla mündericâtı hususunda her ne vechile emr ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihânbâni şeref-müte‘allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 18 Safer sene [1]311, fî 18 Ağustos sene [1]309

Sadrazam ve Yaver-i Ekrem Cevad

Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta‘zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleri Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma‘rûzası ve müteferri‘âtı ile beraber manzûr-ı âlî olarak kirişhane ve debbâğhane ve nişastahane gibi dârü's-sınâaların ber-vech-i muharrer nakillerinin ve teferruâtının kararlaşdırılması zımnında teşkîli lüzumu arz olunan komisyonun Dâire-i Emânet'de emr-i teşkîli Şehremini paşa hazretlerine havâle olunmak ve süpründüler şimdiye kadar mavnalarla nakledilmekde ve sâhile yakın dökülmekde olup ez-cümle Beşiktaş İskelesi'nden iki mavna ile Beşiktaş önlerine doğru götürülen süpründülerin kâfi derecede uzak bir mahalle dökülmemekde olmasından dolayı bilâhare akıntı ve anaforlar süpründülerin sâbih olan kısımlarını kâmilen Dolmabahçe, Kabataş, Fındıklı, Tophane ve Galata cihetlerine ve oradan Haliç'e götürmesiyle bunlar Halic'de bütün sevâhile yayılmakda olduğundan ve halbuki süpründüler münâsib istimbot veya vapurlarla Kızkulesi açıklarına döküldüğü takdirde oradan akıntı ile Marmara'ya giderek o mahzûra mahal kalmayacağı tabîi olup binâen-aleyh süpründü istimbot veya vapura lüzum olup olmadığı el-hâletü hâzihi sevâhile süpüründüler gelip gelmediğinin tahkîkiyle anlaşılabileceğinden o vechile tahkîk-i madde olunarak istimbot veya vapurların lüzumu tebeyyün etdiği hâlde icabına bakılmak ve ale'l-umûm tanzîfâta dikkat edilmesi için mahalle imâm ve muhtar ve bekçileri vâsıtasıyla halka îfâsı lüzumu arz olunan vesâyâ Şehremânet-i Celîlesi ma‘rifetiyle icrâ etdirilmek ve Emânet-i müşârunileyhâ bütçesini tanzîm için teşkîl olunacak komisyonun kimlerden mürekkeb olacağı evvelce arz-ı atebe-i ulyâ kılınmak üzre ber-vech-i tezekkür ve istîzân ifa-yı mukteziyâtı hakkında şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî mazbata-i mezkûreye zeyl terkîmiyle teblîğ olunmağın ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 Safer sene [1]311 ve fî 23 Ağustos sene [1]309

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Süreyya

BOA, İ.İMT, 1-4

BİRİNCİ BELEDİYE DAİRESİ İÇİNDE YER ALAN FUATPAŞA CADDESİNİN SULANMASI İÇİN İSTANBUL SU ŞİRKETİ İLE YAPILAN EK MUKAVELE.

11 Ocak 1894

Şûrâ-yı Devlet
Tanzîmât Dâiresi, aded

Şehremini Rıdvan Paşa hazretleriyle Dersaadet Su Şirketi nâmına hareket eden müdîr-i şirket-i merkûme Mösyö Leon Selye beyninde mevâdd-ı âtiye kararlaşdırılmışdır.

18 Şevval sene [1]308 ve 15 Mayıs sene [1]307 târihiyle akdolunan iskâ mukâvelenâmesine zeyl olunan dördüncü madde-i munzammadır.

Bin üç yüz dokuz senesi şehr-i Nisan'ının on beşi târihinden itibâren on iki sene müddet devam olunmak üzre işbu mukâvelenâmeye merbût ve 4 numarayı hâmil bulunan haritada mâi renk ile tayin olunduğu vechile mesâha-i sathiyesi iki bin altı yüz seksen metre murabba‘dan ibâret olan Birinci Dâire-i Belediye'de vâki‘ Fuad Paşa caddesinin emr-i iskâsını şirket-i merkûme deruhde eder.

Şehremânet-i Celîlesi dahi işbu saky muâmelesiçün sûret-i maktû‘ada olarak beher sene için şirket-i mezkûreye yirmi dört lira-yı Osmâni ve kırk dört kuruş i‘tâsını taahhüd buyurur.

İşbu dördüncü madde-i munzamma 18 Şevval sene [1]308 ve 15 Mayıs sene [1]307 târihli mukâvelenâmenin eczâ-yı mütemmimesinden olup zikrolunan mukâvelenâmenin ahkâm-ı umûmiyesine tâbi‘dir.

İşbu madde-i munzamma nüshateyn olarak Dersaadet'de tanzîm olunup âkideyn beyninde teâti kılınmışdır.

Fî 4 Muharrem sene [1]311 ve 5 Temmuz sene [1]309

Şûrâ-yı Devlet

Şûrâ-yı Devlet
Tanzîmât Dâiresi, aded: 985

Birinci Dâire-i Belediye dâhilinde kâin Fuad Paşa caddesinin senevî yirmi beş Osmanlı altını ve kırk dört kuruş ücret ve on iki sene müddet ile saky ve irvâsının Dersaadet Su Şirketi'ne ihâlesi için işbu bin üç yüz dokuz sene-i mâliyesi Nisanının on beşinden mu‘teber olmak ve 15 Mayıs sene [1]307 târihli iskâ mukâvelenâmesine tezyîl edilmek üzre şirket-i merkûme ile li-ecli'l-akd tanzîm kılınan mukâvelenâme müsveddesinin ve mezkûr caddenin mesâha-i sathiyesini irâe eden haritanın gönderildiğine dair Şehremâneti'nden meb‘ûs tezkirenin takdîmiyle icrâ-yı icabı ifadesini hâvi Dâhiliye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan 27 Zilkade sene [1]310 târih ve yedi yüz elli iki numaralı tezkiresi melfûfâtıyla beraber Tanzîmât Dâiresi'nde kırâet olundu.

Sûret-i iş‘ârdan müstefâd olduğuna göre zikrolunan caddenin emsâli vechile ve şerâit-i muharrere ile sulatdırılması Dersaadet Su Şirketi ile kararlaşdırılmış olduğundan lede'l-arz makrûn-ı müsaade-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî buyurulduğu takdirde ifa-yı muktezâsının Şehremâneti'ne teblîğinin Dâhiliye Nezâreti'ne havâlesi bi't-tezekkür mezkûr harita ile mukâvelenâme müsveddesinin nüsha-i mübeyyezası leffen takdîm kılındı. Emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

Fî 4 Muharrem sene [1]311 ve fî 5 Temmuz sene [1]309

Şûrâ-yı Devlet	Tanzîmât Dâiresi Reisi Ahmed İzzeddin	Azâdan Ebru Efendi *Bulunmadı*	Azâdan Mehmed Esad	Azâdan Ahmed İzzet el-Âbid
Azâdan Mehmed Ferid bin Mustafa	Azâdan Nuberyan	Azâdan Kostantin	Azâdan İsmail Galib bin Edhem	Azâdan Zühdü
Azâdan Ali Sedad	Azâdan es-Seyyid Abdullah Eşref Mene-menlizâde	Azâdan Mehmed Esad bin Sadık	Azâdan İbrahim Şükrü bin Süleyman	Azâdan Abdülhalim bin Mehmed Abbas

1594

Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin miyâne-i bendegânemizde kırâet olunan işbu mazbatasında Birinci Dâire-i Belediye dâhilinde kâin Fuad Paşa caddesinin senevî yirmi beş Osmanlı altını ve kırk dört kuruş ücret ve on iki sene müddetle saky ve irvâsının Dersaadet Su Şirketi'ne ihâlesi için işbu bin üç yüz dokuz senesi Nisanının on beşinden mu‘teber olmak ve 15 Mayıs sene [1]307 târihli iskâ mukâvelenâmesine tezyîl edilmek üzre şirket-i mezkûre ile kararlaşdırılan mukâvelenâme müsveddesiyle cadde-i mezbûre haritasının gönderildiği der-miyân olunmuş ve mezkûr caddenin sulatdırılması hakkındaki şerâit-i mukarrere emsâline muvâfik olduğu gibi târih-i mezkûrdan itibâren sulanacağı haber verilmiş olmağla ve sâlifü'l-beyân mukâvelenâme müsveddesiyle harita leffen arz ve takdîm kılınmağla makrûn-ı müsaade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî olduğu hâlde ifa-yı muktezâsının Şehremâneti'ne teblîğinin Dâhiliye Nezâreti'ne havâle olunacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda ol bâbda ve kâtıbe-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 29 Cumâdelâhire sene [1]311, fî 26 Kânûn-ı Evvel sene [1]309

Sadrazam ve Yâver-i Ekrem Ahmed Cevad Kabaağaçlı-zâde Mustafa Asımoğlu	Şeyhülislâm Mehmed Cemaleddin	Serasker Mehmed Rıza bin Mustafa	Adliye Nâzırı Es-seyyid Hüseyin Rıza	Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü bin Hüseyin
Hâriciye Nazırı ve Şûrâ-yı Devlet Reisi Vekîli Mehmed Said	Dâhiliye Nâzırı Halil İbrahim bin Rifat	Meclis-i Vükelâ'ya memur Cevdet Paşa *bulunmadı*	Tophane-i Âmire Müşiri Mustafa Zeki bin Ali	Maliye Nâzırı Ahmed Nazif
Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Es-seyyid Abdullah Galib	Maârif Nâzırı Zühdü Paşa nâ-mizâc	Ticâret ve Nâfia Nâzırı Hüseyin Tevfik bin Hasan	Sadâret Müsteşârı Es-seyyid Mehmed Tevfik	

Bâbıâli Dâire-i Sadâret
Amedî-i Divân-ı Hümâyûn
1594

Devletlü efendim hazretleri

Birinci Dâire-i Belediye dâhilinde kâin Fuad Paşa caddesinin sulanması için Dersaadet Su Şirketi'yle yapılan mukâvelenâmenin şirket-i merkûme mukâvelenâmesine zeyl ile teâti edilmesi için Şehremânet-i Celîlesi'ne me'zûniyet i'tâsı hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatası melfûfâtıyla arz ve takdîm olunmağla mündericâtı hususunda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 29 Cumâdelâhire sene [1]311, fî 26 Kânûn-ı Evvel sene [1]309

Sadrazam ve Yaver-i Ekrem Cevad

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

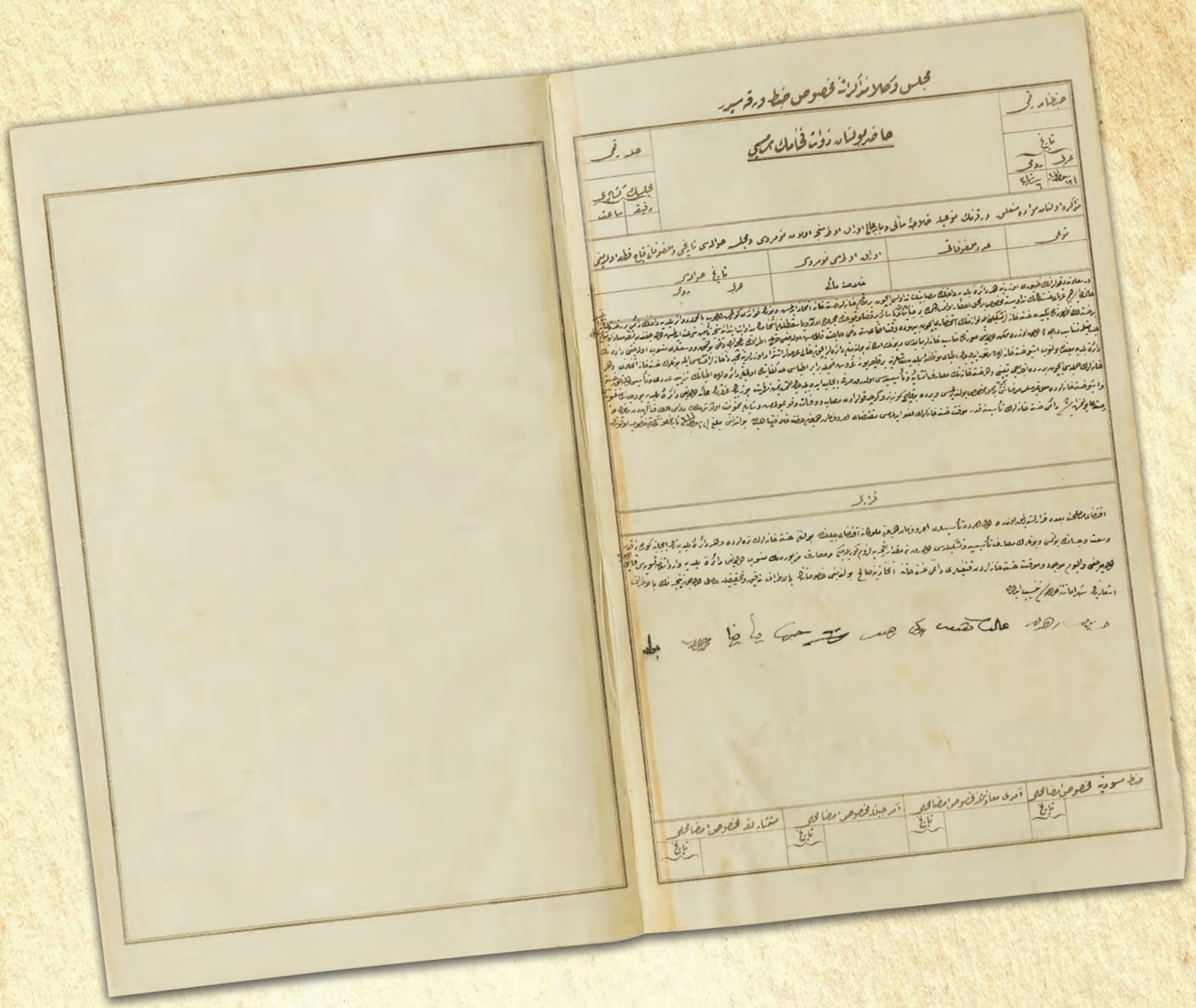
Resîde-i dest-i ta'zîm olup Şûrâ-yı Devlet'in Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatası ve melfûfları ile beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müte'allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 4 Receb sene [1]311, fî 30 Kânûn-ı Evvel sene [1]309

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende Süreyya

BOA, MV, 79-105

İSTANBUL'DA KONTROL ALTINA ALINAN KOLERA SALGININDAN DOLAYI BÖYLE SALGIN HASTALIKLARA KARŞI HER BELEDİYENİN İMKÂNLARI DÂHİLİNDE BİRER HASTAHANE YAPTIRMASINA İLİŞKİN ŞÛRÂ-YI DEVLET KARARI.

18 Nisan 1894

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Târihi:

Arabî: Fî 12 Şevval sene [1]311

Rumî: 6 Nisan sene [1]310

Dersaadet'de koleranın zuhûru üzerine her dâire-i belediye dâhilinde musâbînin tedâvisi için bir takım hâneler hastahâne ittihâz edilmiş ve bunun fevâidi görülmüş olup bi'l-cümle devâir-i belediye dâhilinde dâimî bir hastahâne te'sîsi hâlinde ise hem gurebâ-yı hastagânın tedâvisine mahsûs bir mahal ihzâr olunmuş hem de bir cinâyet ve harîk veya sâir bir kazâ vukû'unda mecrûh olan veya sakatlanan eşhasın müdâvât-ı ibtidâiyesince te'mîn-i sür'at edilmiş olacağından başka maaza'llahi Teâlâ müstevli bir hastalık zuhûrunda yeniden hastahâneler teşkîli ile levâzımının istihzârı için bî-hûde vakit ziyâına dahi hâcet kalmamış olacağı cihetle etrafda bahçeleri dahi bulunmak ve vüs'atleri mensûb olacağı dâirenin cesâmetiyle mütenâsib derecede olmak üzre mümkin olduğu sûretde münâsib hâneler mübâyaası ve bunun imkânı bulunamayan dâireleriçün hâlî arsalar iştirâ ve üzerlerine müceddeden hâneler inşâsı ile bunların hastahâne ittihâzı ve her dâire-i belediye maiyyetinde bulunup işbu hastahânelerde memur edilecek etıbbâ-yı muvazzafa-i belediye maaşlarına bir kaçar yüz kuruş zammıyla beraber etıbbâsı hadd-i kifâyetde olmayan dâirelerde etıbbânın tezyîd-i adedi ve te'sîs olunacak hastahânelerin cümlesi için birer de eczâcı tayini ve her hastahânenin masârıf-i inşâiye ve te'sîsiyesi olarak sarfı icab edebilecek altmış yetmiş nihâyet yüz bin kuruşun âid olduğu dâire-i belediye bütçesinden tesviyesi ve işbu hastahânelerde milel-i gayr-i müslime merzâsı için bir mahall-i mahsûs bulundurulması ve bir de "birkaç günden beri gerçi koleradan musâb ve vefat vukû' bulmamış ve şâyân-ı memnûniyet olan şu halin devamı eltâf-ı İlâhiyeden me'mûl ve müsted'â bulunmuş ise de" dâimî hastahânelerin te'sîsine kadar muvakkat hastahânelerin lağvedilmesi muktezâ-yı emr ü fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîleri bulunduğunu mübelliğ fî 12 Şevval sene [1]311 târihli tezkire-i hususiye okundu.

Kararı

İktizâ-yı maslahat ba'dehu kararlaşdırılmak üzre evvel emirde te'sîsleri emr ü fermân-ı hümâyûn-ı mülûkâne iktizâ-yı celîlinden bulunan hastahânelerin nerelerde ve her dâire-i belediyenin icabına göre ne kadar vüs'at ve cesâmetde bulunması ve bunların masârıf-ı te'sîsiye ve teşkîliyesi olarak ne mikdâr akçeye lüzum görüleceği ve masârıf-ı mezbûrenin mensûb olduğu dâire-i belediye vâridâtının tesviyesi kâbil olup olamayacağı ve el-yevm mevcud ve muvakkat hastahânelerden kangıları dâimî hastahâne ittihâzına sâlih bulunduğu hususâtının bi'l-etraf tedkîk ve tahkîkiyle hâsıl olacak netîcenin bi'l-etraf i'şârının Şehremâneti'ne havâlesi tensîb edildi.

[Şûrâ-yı Devlet azâları imzâları]

BOA, İ.ŞE, 18-48

BİRİNCİ BELEDİYE DAİRESİ'NİN KOSKA'DA MİMAR KEMALEDDİN MAHALLESİ LALELİ CADDESİNDE BULUNAN BİNASININ ALTINDA YER ALAN DÜKKÂNLARIN SATIN ALINARAK BELEDİYE BİNASI YAPILMASINA DAİR PADİŞAH EMRİ.

3 Aralık 1905

Bâb-ı Âli Dâire-i Sadâret

Amedî-i Divân-ı Hümâyûn

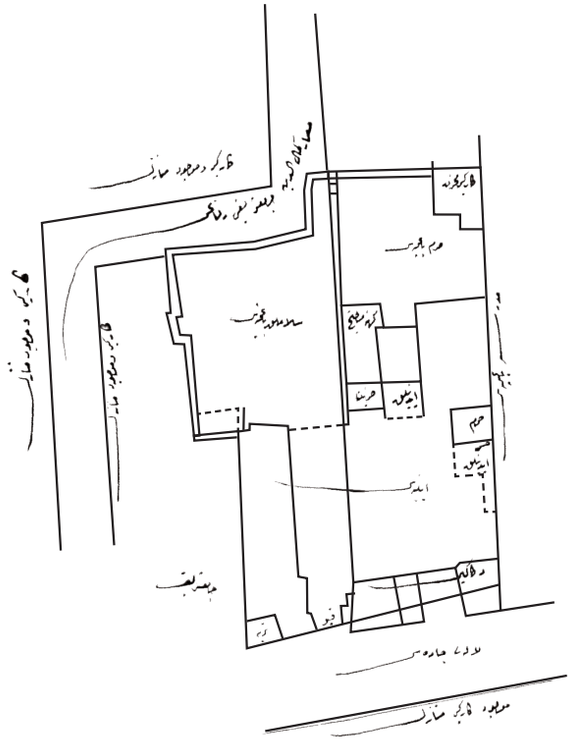
2248

Devletlü efendim hazretleri

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle olunan tezkiresi üzerine Maliye Dâiresi'nden tanzîm ve melfûflarıyla arz ve takdîm kılınan mazbatada Birinci Dâire-i Belediye hey'etinin ikâmet etmekde olduğu Koska'da Mimar Kemaleddin Mahallesi'nde Laleli caddesinde kâin yetmiş üç numaralı konak ile tahtında bulunan yetmiş beş ve yetmiş yedi ve yetmiş dokuz ve seksen bir ve seksen üç numaralı dükkânların mülkü ve yetmiş dokuz ve seksen bir numaralı dükkânların gediğinin mutasarrıfı olan Asmaaltı tâcirlerinden İzzet Efendi'den iki bin beş yüz lira ile bi'l-iştirâ dâire-i belediye ittihâzı ve meblağ-ı mezbûrun Şehremânet-i Celîlesi'nin muvâzene-i umûmiyesine dâhil fevkalâde tertîbinden tesviyesi hususunun nezâret-i müşârunileyhâya havâlesi lüzumu der-miyân olunmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 11 Şaban sene [1]323, fî 27 Eylül sene [1]321

Sadrazam Ferid

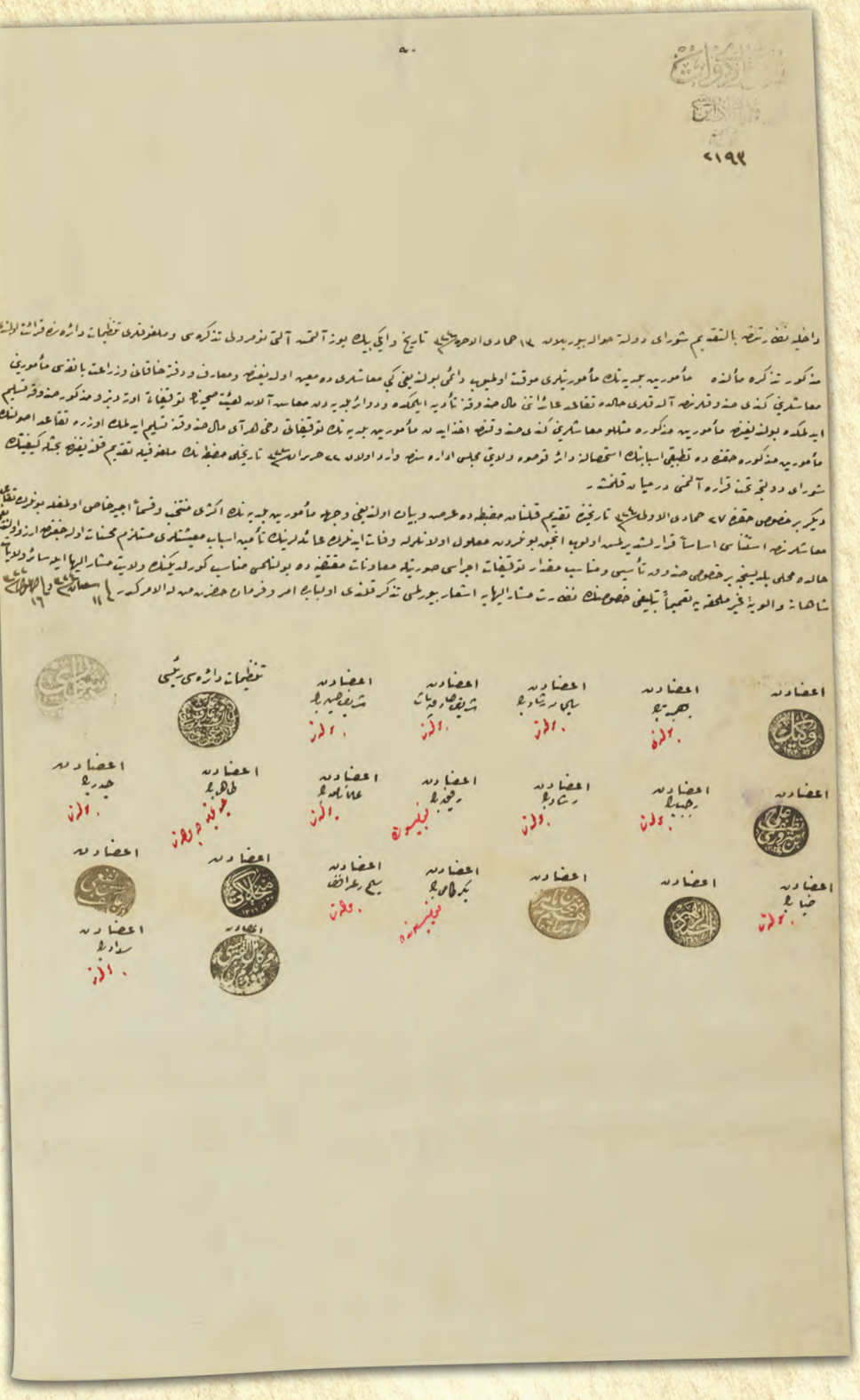
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire sâmiye-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Şevval sene [1]323 ve fî 19 Teşrîn-i Sâni sene [1]321

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

Bende Tahsin

BEO, 2922-219111

BELEDİYE MEMURLARI İÇİN HUSUSİ TEKAÜD SANDIĞI KURULMASINA İLİŞKİN ŞURA-YI DEVLET KARARI.

30 Eylül 1906

Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi

Aded: 2193

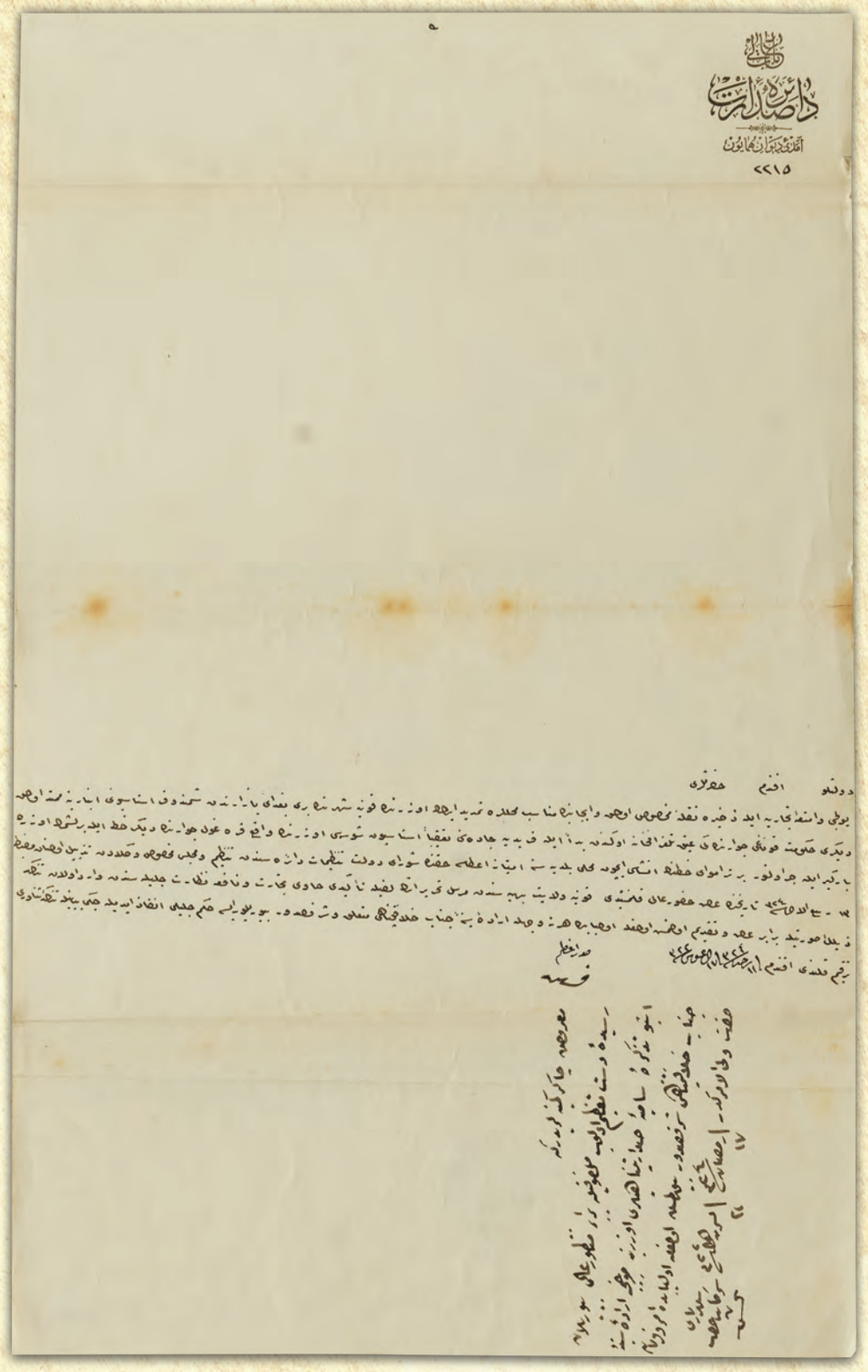
Dâhiliye Nezâreti'nden bi't-takdîm Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan 13 Cumâdelâhire sene [1]324 târih ve iki bin yüz altmış altı numaralı tezkiresi ve melfûfları Tanzîmât Dâiresi'nde kırâet olundu.

Mezkûr tezkire meâlinde memurîn-i belediyenin memuriyetleri muvakkat olmayıp dâimî bulunduğu gibi maaşları da mu'ayyen olduğundan ve Maârif ve Defter-i Hâkâni ve Ziraat Bankası memurîni maaşlarını kendi sandıklarından aldıkları hâlde tekâüd âidâtını Mal Sandığı'na te'diye eylemekde ve devâir-i belediyeden maaş alan hey'et-i sıhhiyenin tevkîfâtı öteden beri mezkûr sandığa teslim edilmekde bulunduğundan memurîn-i mezkûre misillü maaşlarını kendi sandığından ahzeden memurîn-i belediyenin tevkîfâtı dahi her ay Mal Sandığı'na teslim edilmek üzre tekâüd usûlünün memurîn-i mezkûre hakkında da tatbîki esbâbının istihsâline dair Kosova vilâyeti meclis-i idâresinden vârid olan 22 Haziran sene [1]322 târihli mazbatanın melfûfuyla takdîm kılındığından bahisle keyfiyetin Şûrâ-yı Devlet'ce taht-ı karara alınması der-miyân kılınmışdır.

Diğer bir husus hakkında 27 Cumâdelûlâ sene [1]324 târihinde takdîm kılınan mazbatada arz u beyân olunduğu vechile memurîn-i belediyenin ekseri müntehab ve kısmen ecîr-i hâs olmağla bunların tekâüd maaşlarından istisnâsı esâsen kararlaşdırılmış olup ancak bunlardan ma'lûl olanlarla vefat edenlerin ailelerinin te'mîn-i esbâb-ı maişetleri müstelzim-i muhassenât olacağından arzu olunduğu hâlde mahallî belediyesince bir hususî sandık te'sîsi ve münâsib bir mikdâr tevkîfât icrâsı sûretiyle muâvenât-ı mukteziyede bulunulması münâsib görüldüğünün vilâyet-i müşârunileyhâ ile sâir vilâyât-ı şâhâne ve elviye-i gayr-i mülhakaya ta'mîmen teblîği hususunun nezâret-i müşârunileyhâya iş'âr buyurulması tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 11 Şaban sene [1]324 ve fî 16 Eylül sene [1]322

Şûrâ-yı Devlet	Tanzîmât Dâiresi Reisi Es-seyyid Mehmed Arif Hikmet bin Abdur-rahman Nureddin	Azâdan Şerif Hüseyin Bey *Bulunmadı*	Azâdan Şerif Sadık Paşa *Bulunmadı*	Azâdan Süleyman Reşad Bey *Bulunmadı*
Azâdan Himmet Bey *Bulunmadı*	Azâdan Vekil	Azâdan Haydar Bey *Bulunmadı*	Azâdan Tahir Bey *Hîn-i temhîrde bulunmadı*	Azâdan Ali Namık Bey *Bulunmadı*
Azâdan Refik Bey *Komisyonda*	Azâdan Reşad Bey *Bulunmadı*	Azâdan Receb Bey *Bulunmadı*	Azâdan Ali Nazif bin Sürurî	Azâdan Hasan Nef'î bin Akif
Azâdan Mihalaki	Azâdan Selim Ra'd Efendi *Bulunmadı*	Azâdan Bekir Kâmi Bey *Komisyonda*	Azâdan İbrahim Behcet bin Tahir	Azâdan Ahmed ez-Züheyr
Azâdan Ziya Bey *Bulunmadı*	Azâdan Sedad Bey *Bulunmadı*	Azâdan Mahmud Nedim bin Kâmil el-Kıbrısî		

BOA, İ.İMT, 5-13

KONYA'DA ATLI TRAMVAY HATTI İNŞÂSINA DAİR PADİŞAH EMRİ.

4 Kasım 1906

Bâbıâli Dâire-i Sadâret

Amedî-i Divân-ı Hümâyûn

2215

Devletlü efendim hazretleri

Yolcu ve emtia-i ticariye ile zahire nakline mahsûs olmak ve icabında münâsib mahallere temdîd edilmek üzre Konya şehrinde biri Buğdaypazarı'ndan şimendüfer istasyonu anbarına mümtedd olmak diğeri hükûmet konağı civarındaki atîk telgrafhane önünden bed' ile Feridiye caddesini ta'kîben istasyon şosesi üzerinde vâki' karakol civarında diğer hat ile birleşmek üzre bârgîr ile cerrolunur bir tramvay hattının inşâsı için mahalli belediyesine imtiyâz i'tâsı hakkında Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nden tanzîm ve Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan tezyîl olunan mazbata 13 Rebîülâhir sene [1]324 târihinde arz-ı huzûr-ı âlî kılınmışdı. Konya vilâyet-i behiyyesinden mürsel tahrirâtın leffiyle te'kîdi hâvi Ticâret ve Nâfia Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkire, zeylin sûretiyle beraber arz ve takdîm olunmuş olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise hükm-i celîli infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 11 Receb sene [1]324, fî 17 Ağustos sene [1]322

Sadrazam Ferid

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki;

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Ramazan sene [1]324, fî 21 Teşrîn-i Evvel sene [1]322

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

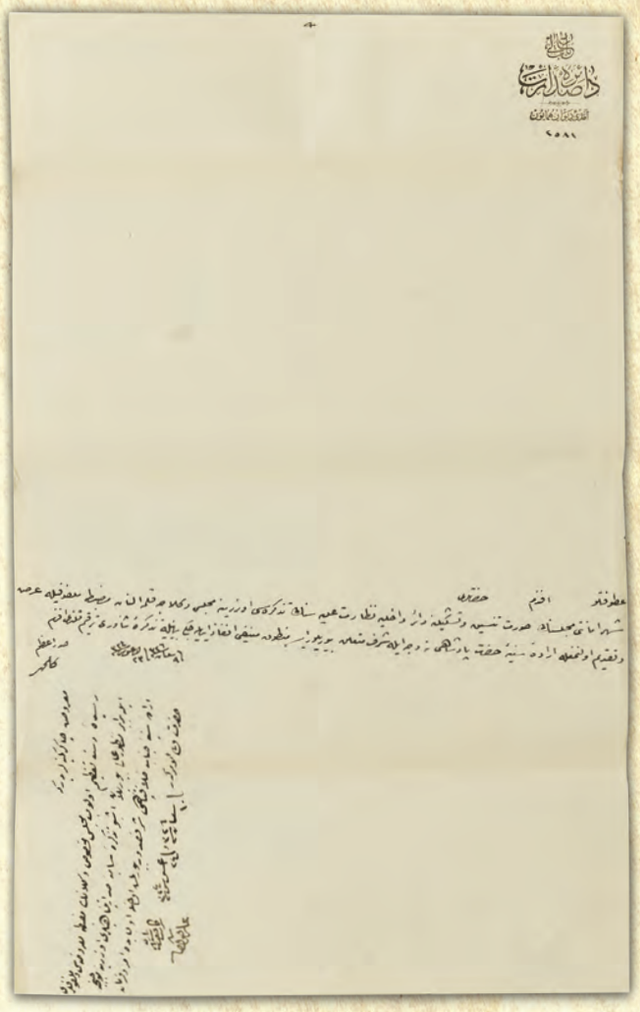
Bende Tahsin

Konya atlı tramvay

شهر امانتی

BOA, İ.ŞE, 24-37

ŞEHREMÂNETİ MECLİSİ BAŞKANLIĞINA MEHMED ALİ BEY, AZALIKLARINA TEVFİK, MEHMED PAŞA, GAROFALDİ, ANDON VE DOKTOR MUHYİDDİN'İN TAYİN EDİLEREK YENİDEN OLUŞTURULMASI HUSUSUNDA MECLİS-İ MAHSUS KARARI VE PADİŞAH EMRİ.

7 Eylül 1908

Bâb-ı Âli

Meclis-i Mahsûs: 2581

Tensîkan teşkîl olunacak Şehremâneti meclisinin riyâsetiyle azâlığına intihâb olunan zevât hakkında Emânet-i müşârunileyhâdan Dâhiliye Nezâreti'ne ve Nezâret-i müşârunileyhâdan Bâbıâli'ye yazılan tezkireler miyâne-i âcizânemizde lede'l-mütâlaa meclis-i mezkûr riyâsetine altı bin kuruş maaşla Altıncı Dâire-i Belediye Müdürü Mehmed Ali Bey ve azâlığına dörder bin kuruş maaşla Yedinci Dâire-i Belediye Müdürü Tevfik ve Üçüncü Dâire-i Belediye Müdürü Mehmed Paşa ve mülgâ Meclis-i Emânet azâsından Angeli Garofalidi ve Andon efendiler ile hizmet-i askeriyeden isti'fâ eden Doktor Muhyiddin Bey'in intihâb edildikleri anlaşılıp müşâr ve mûmâ ileyhimin umûr-ı belediyeye vâkıf ve memurîn-i belediye miyânında şâyân-ı tercih zevâtdan oldukları beyân olunmasına binâen icrâ-yı memuriyetleri ve tensîk hâricinde kalacaklara, kararına tevfîkan maaşlar tahsisi zımnında Emânet-i müşârunileyhâya teblîğât icrâsının Nezâret-i müşârunileyhâya havâlesi ve cümle-i iş'ârdan olduğu vech ile Emânet-i müşârunileyhâca istihdâm olunmak üzre Avrupa'nın büyük şehirlerinde beledî mühendisliğinde bulunmuş ve âsâr-ı iktidâr göstermiş erbâb-ı ihtisâsdan münâsib birinin tedârikiyle isminin ve mikdâr-ı maaşının ve kendisiyle akdolunacak mukâveleye dercedilecek şerâit-i sâirenin bildirilmesi hususunun Ticâret ve Nâfia Nezâreti'ne izbârı tezekkür ve mezkûr tezkireler leffen arz ve takdîm kılınmağla kâtıbe-i ahvâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 9 Şaban sene [1]326, fî 23 Ağustos sene [1]324

Sadrazam Mehmed Kâmil bin Salih	Şeyhülislâm Mehmed Cemaleddin	Harbiye Nâzırı Ali Rıza bin Tahir	Hâriciye Nâzırı Ahmed Tevfik bin İsmail Hakkı	Adliye Nâzırı Hasan Fehmi
Şûrâ-yı Devlet Reisi es-Seyyid Mehmed Tevfik	Maliye Nâzırı Mehmed Ziya	Bahriye Nâzırı Arif Hikmet	Dâhiliye Nâzırı ve Maârif Nâzırı Vekîli İbrahim Hakkı bin Remzi	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Mahmud Ekrem
Ticâret ve Nâfia Nâzırı Kabriel	Orman ve Maâdin ve Ziraat Nâzırı Mavrokordato	Sadâret Müsteşârı es-Seyyid Ziyaüddin		

Bâb-ı Âli Dâire-i Sadâret

Amedî-i Divân-ı Hümâyûn

2581

Atûfetlü efendim hazretleri

Şehremâneti meclisinin sûret-i tensîk ve teşkîline dair Dâhiliye Nezâret-i aliyyesinin tezkiresi üzerine Meclis-i Vükelâ'ca kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz ve takdîm olunmağla irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî ne vechile şeref müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 9 Şaban sene [1]326, fî 23 Ağustos sene [1]324

Sadrazam Kâmil

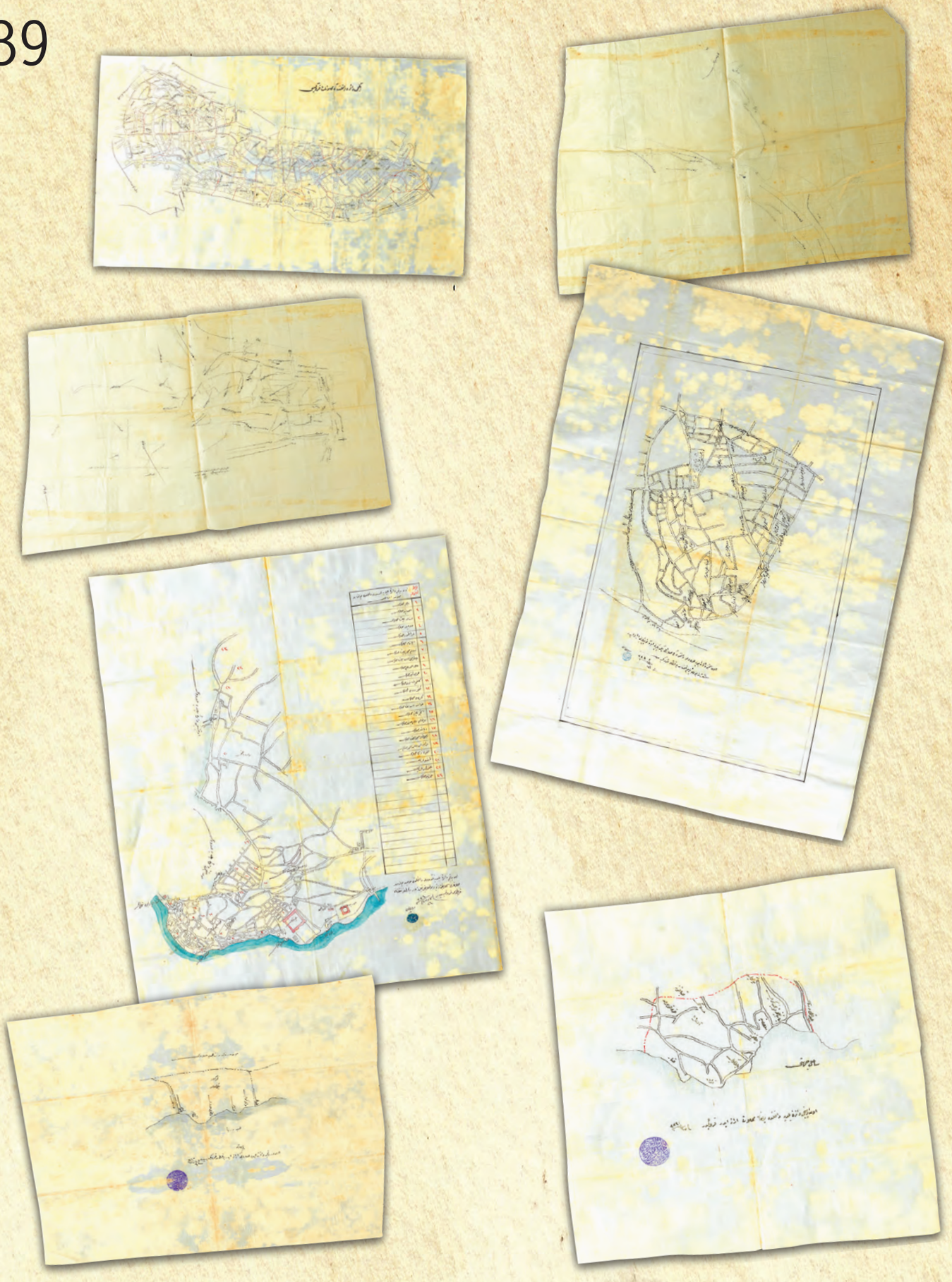
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası ve melfûfları ile beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân-ı hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 Şaban sene [1]326, fî 24 Ağustos sene [1]324

Ser-kâtib-i hazret-i şehriyârî

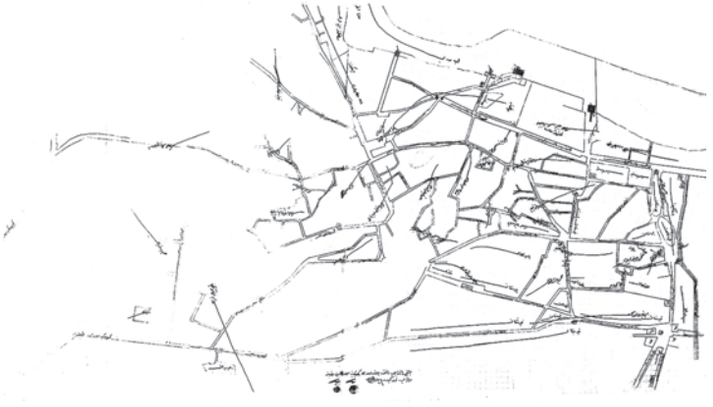
Bende Ali Cevad

BOA, PLK.p, 4862

İKİNCİ, BEŞİNCİ VE ONYEDİNCİ BELEDİYELERİN YER VE MAHALLELERİNİ GÖSTERİR HARİTALAR.

6 Şubat 1909

Beşinci Dâire-i Belediye dâhilinde bulunan mahallâtın yek-diğerine olan münâsebet-i mevkiiyesini irâe eder krokidir.

Fî 1 Mart sene 1324

Mühendis (Mühür)

Ser-mühendis (Mühür)

İkinci Dâire dâhilindeki mahallâtın krokisi

Harita Numarası	On yedinci Dâire-i Belediye hudûdu dâhilinde bulunan mahallât esâmisi
1	Selimiye Mahallesi
2	İhsaniye Mahallesi
3	Sinanpaşa Mahallesi
4	Salacak Mahallesi
5	Mirahor Mahallesi
6	Ayazma Mahallesi
7	Rum Mehmed Paşa Mahallesi
8	Çakırcı Hasan Paşa Mahallesi
9	Hacı Ahmed Çelebi Mahallesi
10	Hamza Fakih Mahallesi
11	Gülfem Hatun Mahallesi
12	Kefçe Dede Mahallesi
13	Gerede Mahallesi
14	Tavaş[î] Hasan Ağa Mahallesi
15	Aşçıbaşı Mahallesi
16	Arakiyeci Hacı Cafer Mahallesi
17	Debbağlar Mahallesi
18	Kadıasker Ahmed Efendi Mahallesi
19	Arakiyeci Hacı Mehmed Mahallesi
20	Altunizade Mahallesi
21	Kısıklı Mahallesi
22	Bulgurlu Mahallesi
23	Ümraniye Mahallesi

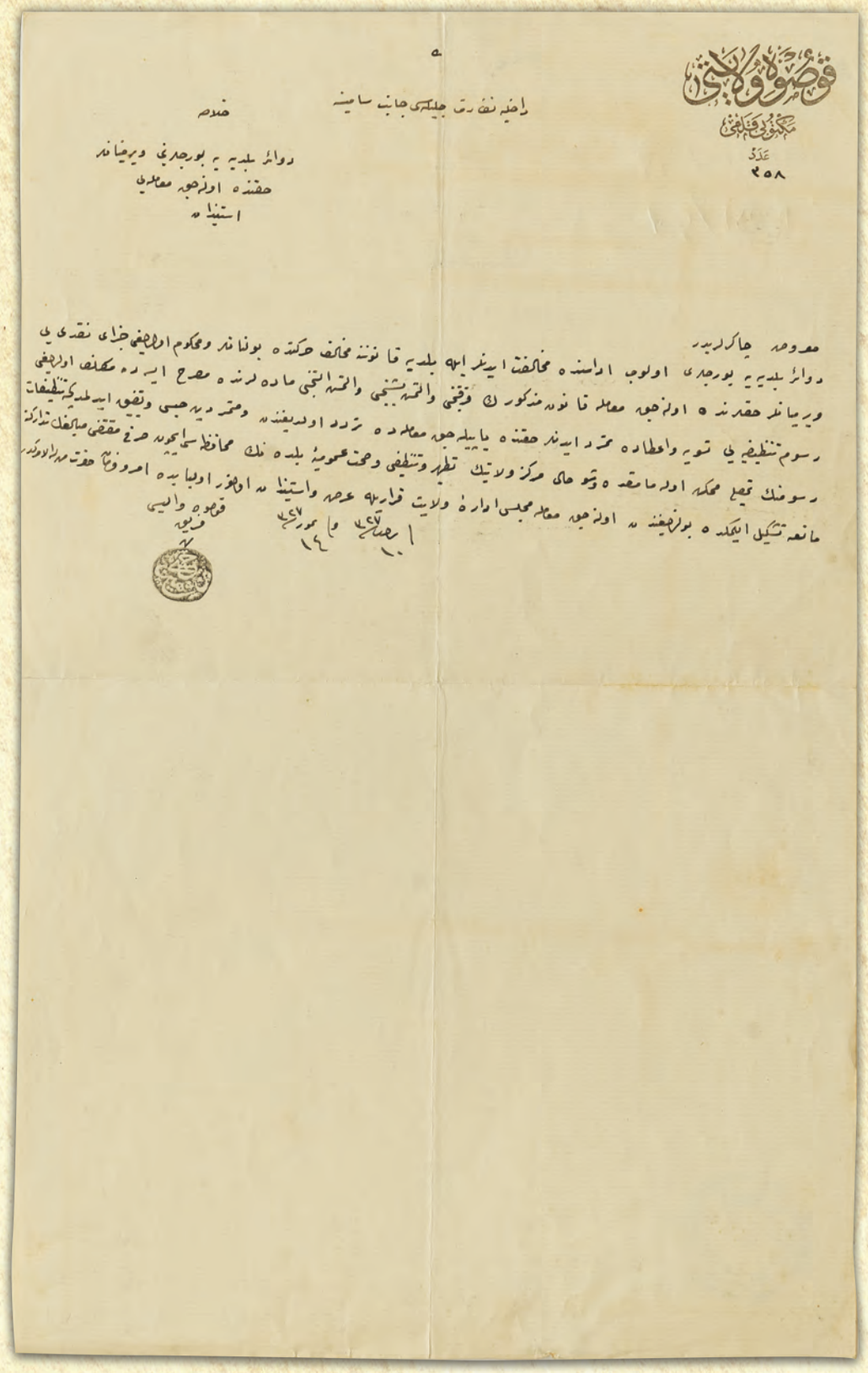

On yedinci Dâire-i Belediye hudûdu dâhilinde mevcud bulunan mahallâtın isimlerini irâe ve mevkilerini tayin eder bir kıt‘a istikşâf haritası krokisidir.

Fî 24 Kânûn-ı Sânî sene [1]324

Ser-Mühendis

Bende Andon

قوصوه ولایتی
مکتوبی قلمی
عدد
۲۵۸

۵

داخلیه نظارت جلیلهسی جانب سامیسنه

خندص

دوائر بلدیه یه بورجدن ویرمیانلر
حقنده اولنجهه معاملهی
استیضاحدر

معروضدر چاکرلریدر
دوائر بلدیه یه بورجدن اولوب اداسنده مخالفت ایتمکده بلدیه قانونه مخالف حرکتده بولنانلر محکوم اولدقلری جزای نقدیی ویرمیانلر حقلرنده اولنجهه معامله قانون مذکورك وقتی والتمه یتمی والتمه یتمی ماده لرنده مصرح ایسه ده مخالف اولدقلری رسوم تنظیفیی تسویه واعطاده تمرد ایتمکلر حقنده یاپیلهجق معامله ده تردد اولدیغندن ومتمردیندن حبس وتغریم ایتملکیچون تنظیفات رسومك تحصیل محکمه اولدیغندن بو خصوصك تظهیر وتنظیفی وحفظ صحت عمومیهٔ بلده نك محافظهسی ایچون حسن مقتضی مخالفت تدارکنه مانعه تشکیل ایتمکده بولنمغله اولنجهه معامله مجلس ادارهٔ ولایت قرارنه عرضه واستیذانه اولغوز اولبابده امر وفرمان حضرت مدار الاولدر

قوجوه والیسی
قزیجه

۱۳۰۷ ربیع الآخر ۲۷
۱۳۰۷ مایس ۱۶

BOA, DH.MKT, 2897-47

TEMİZLİK VERGİSİNİ ÖDEMEMEKTE ISRAR EDENLER HAKKINDA YAPILACAK İŞLEMLERLE İLGİLİ OLARAK KOSOVA VALİLİĞİ TARAFINDAN DAHİLİYE NEZARETİ'NE YAZILAN YAZI.

28 Temmuz 1909

Kosova Vilâyeti

Mektûbî Kalemi

Aded: 358

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi cânib-i sâmisine

Hülasa: Devâir-i belediyeye borclarını vermeyenler hakkında olunacak muâmeleyi istîzân.

Ma'rûz-ı çâkerleridir,

Devâir-i belediyeye borcları olup edâsında muhâlefet edenler ile belediye kânûnuna muhâlif hareketde bulunanlar ve mahkûm olduğu ceza-yı nakdîyi vermeyenler haklarında olunacak muâmele kânûn-ı mezkûrun kırkıncı ve altmış beşinci maddelerinde musarrah ise de mükellef olduğu rüsûm-ı tanzîfiyeyi tesviye ve i'tâda temerrüd edenler hakkında yapılacak muâmelede tereddüd olduğundan ve mütemerridîn habs ve tazyîk edilmedikce tanzîfât rüsûmunun tahsili mümkin olamamakda ve şu hâl merkez-i vilâyetin tathîr ve tanzîfi ve sıhhat-ı umûmiye-i beldenin muhâfazası için sarfı muktezî mebâliğin tedârikine mâni'a teşkîl eylemekde bulunduğundan olunacak muâmele meclis-i idâre-i vilâyet kararıyla arz ve istîzân olunur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

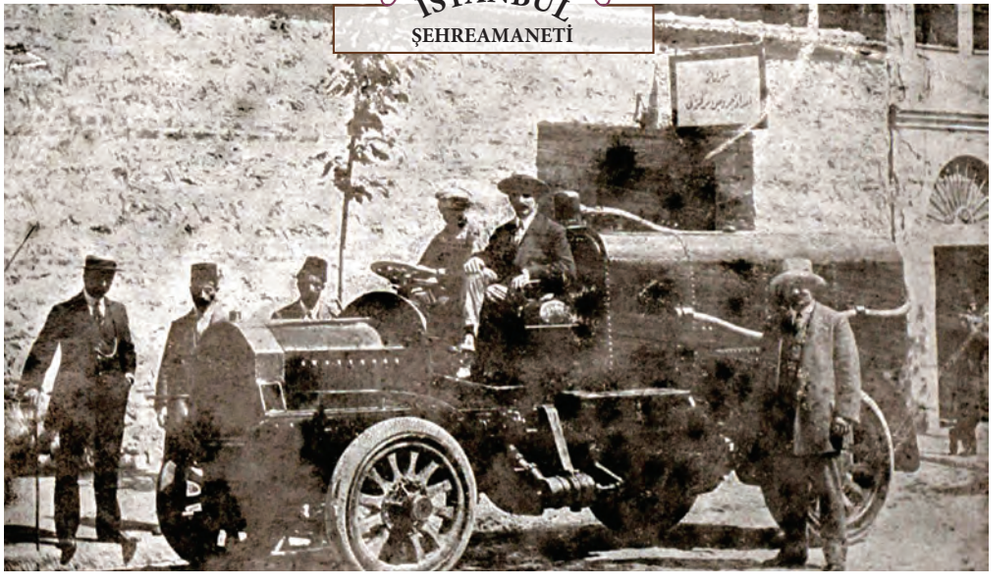
Fî 10 Receb sene [1]327 ve fî 14 Temmuz sene [1]325

Kosova Valisi Ferîk

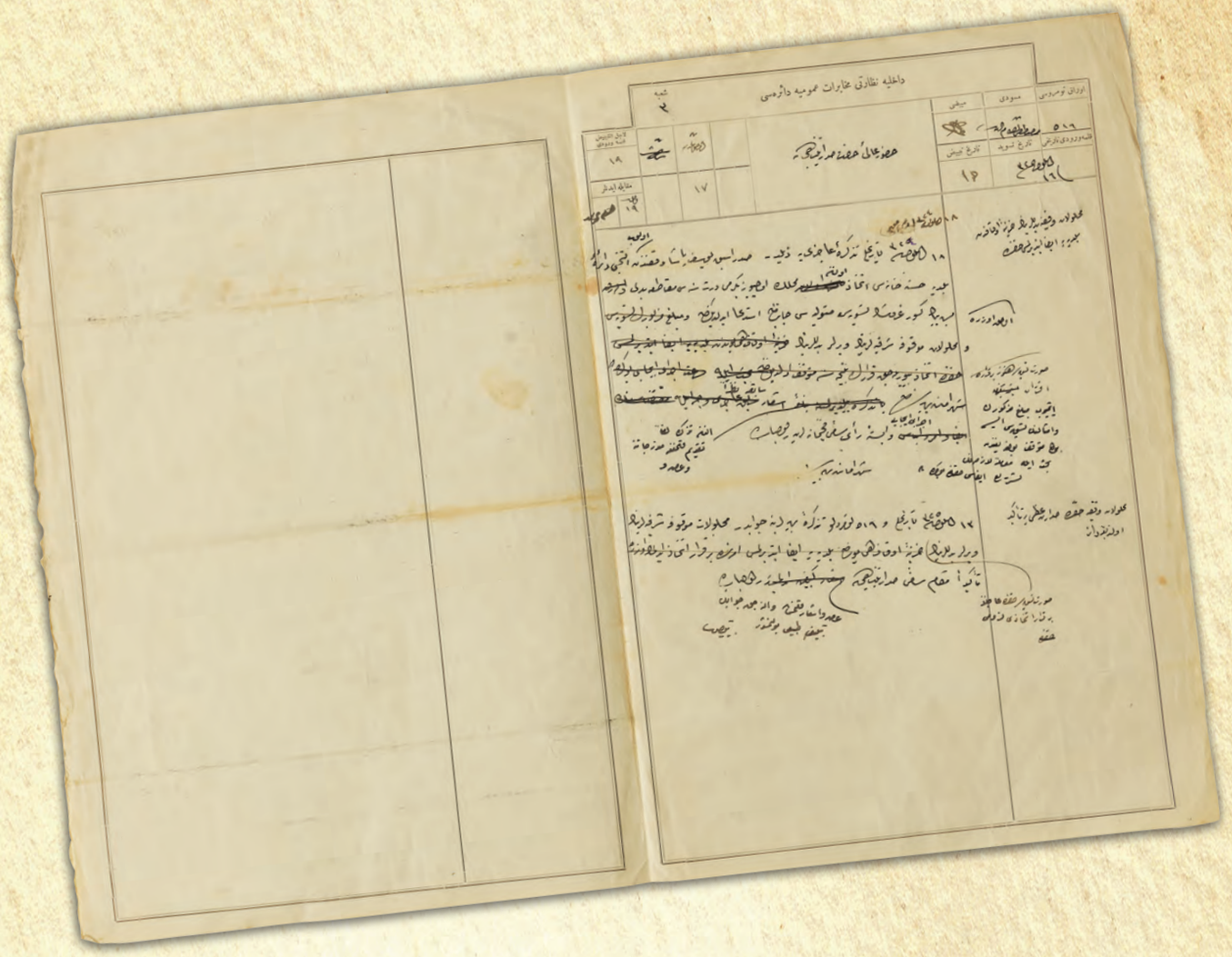
Bende

Hüsnü bin Şahin

İSTANBUL
ŞEHREAMANETİ

Şehremaneti tarafından satın alınan su otomobili. (Servet-i Fünun Dergisi, Sayı 1154, sayfa 224, 1913)

BOA, DH.MUİ, 17_1-32

MAHLÛL VAKFİYE BEDELLERİNİN HAZİNE-İ EVKAF'TAN BELEDİYELERE AKTARILMASI HUSUSUNDA DAHİLİYE NEZARETİ'NDEN SADARET MAKAMINA VE ŞEHREMANETİ'NE YAZILAN YAZI.

29 Eylül 1909

Dâhiliye Nezâreti Muhâberât-ı Umûmiye Dâiresi

Şube: 3

Evrak Numarası: 516

Târih-i tesvîdi: Fî 16 Eylül sene [1]325

Mahlûlât-ı vakfiyye bedellerinin Hazîne-i Evkâf'dan belediyeye îfâ etdirilmesi zımnında

Huzûr-ı âlî-i hazret-i sadâret-penâhîye

18 Eylül sene [1]324 târihli tezkire-i âciziye zeyldir. Sadr-ı esbak Yusuf Paşa Vakfından olup Altıncı Dâire-i Belediye hastahânesi ittihâz olunan mahallin üç yüz yirmi dört senesi mukâtaa bedeli olmak üzre beş bin küsûr kuruşun tesviyesi mütevellisi cânibinden istid'â edildiğinden ve mahlûlât-ı mevkûfe şerefiyelerinin ve yerler bedellerinin sûret-i tesviyesi henüz bir karara iktirân etmeyip meblağ-ı mezkûrun ve emsâlinin tesviyesi ise buna mütevakkıf bulunduğundan bahs ile muâmele-i lâzimenin tesrî'-i îfâsı hakkında bu kerre de Şehremâneti Celîlesi'nden alınan tezkire leffen takdîm kılınmağla mündericâtına ve arz ve iş'âr-ı sâbıka nazaran icrâ-yı icabı vâbeste-i re'y-i sâmi-i fahîmâneleridir, ol bâbda.

Mahlûlât-ı vakfiyye hakkında Sadâret-i uzmâya te'kîd olunduğuna dair

Şehremânet-i Celîlesi'ne

12 Eylül sene [1]325 târihli ve 516 numaralı tezkire-i behiyyelerine cevabdır. Mahlûlât-ı mevkûfe şerefiyelerinin ve yerler bedellerinin sûret-i tesviyesi hakkında âcilen bir karar ittihâzı lüzumu te'kîden makâm-ı sâmi-i sadâret-penâhîye arz ve iş'âr kılınmış ve alınacak cevabın teblîği tabîi bulunmuşdur.

Tebyîzi

Şehremaneti yeni binası önünde o günkü ambulans araçlar. (Servet-i Fünun Dergisi, Sayı 1129, sayfa 244, 1913

BOA, Y.PRK.ŞH, 14-78

İSTANBUL BELEDİYELERİNİ OLUŞTURAN MAHALLELERİN İSİMLERİ.

12 Ocak 1910

Aded Numarası	Esâmi-i Mahallât	Mülâhazât
	Birinci Dâire-i Belediye	Merkezi Sultan Bayezid civarıdır
1	Üsküb, kurb-ı Ayasofya-i kebîr	
2	İshak Paşa, kurb-ı Ahırkapı	
3	Seyyid Hasan, kurb-ı Ahırkapı	
4-	Dâye Hatun, kurb-ı Demirkapı	
5	Hoca Kasım-ı Günanî, kurb-ı Mahmud Paşa	
6	Şehsüvar Bey, kurb-ı Kadırga Limanı	
7	Kâtib Sinan, kurb-ı Kadırga Limanı	
8	Ayasofya-i Kebîr	
9	Elvan, kurb-ı Demirkapı	
10	Molla Fenarî, kurb-ı Çatalçeşme	
11	Sahhaf Süleyman Ağa, kurb-ı Acımusluk	
12	Emir, kurb-ı Demirkapı	
13	Nallı Mescid, kurb-ı Bâbıâli	
14	Dizdâriye, kurb-ı Peykâne	
15	Kabasakal, kurb-ı Sultan Ahmed	
16	Tahtaminare, kurb-ı Peykâne	
17	Akbıyık, kurb-ı Ahırkapı	
18	Güngörmez, kurb-ı Sultan Ahmed	
19	Kapı Ağası, kurb-ı Sultan Ahmed	
20	Yerebatan, kurb-ı Sultan Ahmed	
21	Yavuzer Sinan, kurb-ı Kapan-ı dakîk	
22	Hoca Hayreddin, kurb-ı Bâb-ı Hatab	
23	Suhte Hatib, kurb-ı Süleymaniye	
24	Kâtib Şemseddin, kurb-ı Süleymaniye	
25	Sarı Bayezid, kurb-ı Süleymaniye	
26	Dârülhadis, kurb-ı Şeyh Vefa	
27	Şemseddin Molla Güranî, kurb-ı Süleymaniye	
28	Hoca Gıyaseddin, kurb-ı Süleymaniye	
29	Kepenekci Sinan, kurb-ı Devoğlu yokuşu	
30	Timurtaş, kurb-ı Devoğlu yokuşu	
31	Hacı Mustafa Ağa, kurb-ı Bâb-ı Cafer	
32	Karakî Hüseyin Çelebi, kurb-ı Hoca Paşa	
33	Lala Hayreddin, kurb-ı Bâbıâli	
34	Hoca Rüstem, kurb-ı Hacı Hamam	
35	Çoban Çavuş, kurb-ı Koska	
36	Soğan Ağa, kurb-ı Tavşantaşı	
37	Kâtib Sinan, kurb-ı Tavşantaşı	
38	Üçler, kurb-ı Sultan Ahmed	
39	Helvacıbaşı İskender Ağa, kurb-ı Sultan Ahmed	
40	Nahilbend, kurb-ı Sultan Ahmed	
41	Derûn-ı İmâret, kurb-ı Sultan Ahmed	
42	Firuz Ağa, kurb-ı Sultan Ahmed	
43	Molla Fenarî, kurb-ı Çemberlitaş	
44	Cezerî Kasım Paşa, kurb-ı Kapalı Furun	
45	Daye Hatun, kurb-ı Mahmud Paşa	
46	Hoca Halil Attar, kurb-ı Kapan-ı Dakîk	
47	Voynuk [1] Şücaeddin, kurb-ı Süleymaniye	
48	Hızır Bey, kurb-ı Kapan-ı Dakîk	
49	Molla Hüsrev, kurb-ı Şeyh Vefa	
50	Kalenderhane, kurb-ı Şehzadebaşı	
51	Balaban Ağa, kurb-ı Şehzadebaşı	
52	Camcı Halil, kurb-ı Vezneciler	
53	Süleymaniye	
54	Emin Sinan, kurb-ı Gedikpaşa	
55	Serrac İshak, kurb-ı Tavşantaşı	
56	Esir Kemal, kurb-ı Gedikpaşa	
57	Ayasofya-i Sağîr	
58	Dülbendci Hüsameddin, kurb-ı Kumkapı	
59	Nişanca Mehmed Paşa-yı Atîk, kurb-ı Kumkapı	
60	Kazganî-i Sadi, Kumkapı	
61	Tavaşî Süleyman Ağa, kurb-ı Kumkapı	
62	Muhsine Hatun, kurb-ı Kumkapı	
63	Kapı Ağası Sinan Ağa, kurb-ı Kumkapı	
64	Sarı Timur, kurb-ı Bâb-ı Hatab	
65	Rüstem Paşa, kurb-ı Bâb-ı Cafer	
66	Hoca Hamza, kurb-ı Bâb-ı Hatab	
67	Saman Viran-ı Evvel, kurb-ı Uzunçarşı	
68	Kızıltaş, kurb-ı Laleli	
69	Mimar Kemaleddin, kurb-ı Koska	
70	Sekbanbaşı Yakub Ağa, kurb-ı Sekbanbaşı	
71	Sultan Bayezid	
72	Emin Bey, kurb-ı Okçularbaşı	
73	Mercan Ağa, kurb-ı Uzunçarşı	
74	Yavaşca Şahin, kurb-ı Uzunçarşı	
75	Bezzâz-ı Cedîd, kurb-ı Uzunçarşı	
76	Saman Viran-ı Sâni, kurb-ı Uzunçarşı	

1 Metinde "Vâytuk" şeklinde yazılmıştır

77	İbrahim Paşa-yı atîk, kurb-ı Uzunçarşı	
78	Çârsû-yı Kebîr	
79	Hüseyin Ağa, kurb-ı Tavukpazarı	
80	Kaliçeci Hasan, kurb-ı Irgadpazarı	
81	Divân-ı âlî, kurb-ı Gedikpaşa	
82	Mimar Hayreddin, kurb-ı Irgadpazarı	
83[2]	Atîk Ali Paşa, kurb-ı Sadefciler	
85	Kürkçübaşı Süleyman Ağa, kurb-ı Kumkapı	
86	Çelebioğlu Alaeddin, kurb-ı Alacahamam	
87	Hacı Küçük, kurb-ı Mahmudpaşa	
88	Daye Hatun, kurb-ı Tarakcılar	
89	Hubyar, kurb-ı Hocapaşa	
90	Hocapaşa	
91	Mahmud Paşa-yı Veli	
92	Ahi Çelebi, kurb-ı Bâb-ı Cafer	
93	Şeyh Mehmed Geylanî, kurb-ı Bahçekapısı	
94	Bostan-ı âlî, kurb-ı Kadırga Limanı	
95	Hoca Ferhad, kurb-ı Fazlıpaşa	
96	Çadırcı Ahmed Çelebi, kurb-ı Balipaşa	
97	Şeyh Ferhad, kurb-ı Musalla	
98	Behram Çavuş, kurb-ı Kumkapı	
99	Uzun Şücaeddin, kurb-ı Peykâne	
100	Kâtib Kasım, kurb-ı Langa	
101	Baba Hasan Alemî, kurb-ı Horhor	
102	Muhtesib Karagöz, kurb-ı Şehzadebaşı	
103	Gurebâ Hüseyin Ağa, kurb-ı Aksaray	
104	Baklalı Kemaleddin, kurb-ı Koska	
105	Yakub Ağa, kurb-ı Ağayokuşu	
106	Mesih Paşa, kurb-ı Laleli	
107	Alem Bey, kurb-ı Aksaray	
108	İğne Bey, kurb-ı Langa	
109	Çakır Ağa, nâm-ı diğeri Mercümek	
110	Oruc Gazi, kurb-ı Ekşi Karadut	
111	Kuyumcu Bahşayiş, kurb-ı Laleli	
112	Kemal Paşa, kurb-ı Koska	
113	Hoşkadem, kurb-ı Şehzadebaşı	
114	Molla Kestel, kurb-ı Çukurçeşme	
115	Fevziye, kurb-ı Şehzadebaşı	
116	Koğacı Dede, kurb-ı Aksaray	
117	Haydarhane	
118	Emin Nureddin, kurb-ı Şehzadebaşı	
119	Firuz Ağa, kurb-ı Saraçhane	
120	Revanî Çelebi	
121	Sekbanbaşı İbrahim ağa, kurb-ı Kırkçeşme	
122	Mimar Ayas, kurb-ı Saraçhane	
123	Hüsam Bey, kurb-ı Destgâhcılar	
124	Ferhad Ağa, kurb-ı Zeyrek	
125	Şah Çoban, kurb-ı Zeyrek	
126	Hoca Teberrük, kurb-ı Zeyrek	
127	Lala Hüseyin Paşa, kurb-ı Tavşantaşı	

2 84 sıra numarası atlanmış.

	İkinci Dâire-i Belediye	Merkezi Fatih Cami-i şerîfi civarıdır
128	Elvanzâde, kurb-ı Azablar	
129	İbn-i Meddas, kurb-ı Salih Paşa	
130	Bıçakcı Alaeddin, kurb-ı Haydar	
131	Haydar	
132	Kasab Timurhan, kurb-ı Haydar	
133	Hacı Ferhad, kurb-ı Destgâhcılar	
134	Sinan Ağa, kurb-ı Kadıçeşmesi	
135	Aşıkpaşa, kurb-ı Yenihamam	
136	Muhyiddin Kocavî, kurb-ı Cebe Ali	
137	Kâtib Hüsrev, kurb-ı Müfti Hamamı	
138	Altıpoğaça Ahmed Paşa, kurb-ı Kadıçeşmesi	
139	Müfti Ali, , kurb-ı Kadıçeşmesi	
140	Yarhisar[lı] Mustafa Muslihüddin, kurb-ı Kadıçeşmesi	
141	Şeyh Resmî Mahmud Efendi, kurb-ı Otlukcu Yokuşu	
142	Çerağî Hamza, kurb-ı Sultan Selim	
143	Debbağ Yunus, kurb-ı Sultan Selim	
144	Mismar[î] Şücaeddin, kurb-ı Sultan Selim	
145	Hatib Muslihüddin, kurb-ı Sultan Selim	
146	Cafer Subaşı, kurb-ı Sultan Selim	
147	Molla Zeyrek, kurb-ı Kilise Camii	
148	Efdalzâde, kurb-ı Zencirlikuyu	
149	Atîk İmâret, kurb-ı Kadıçeşmesi	
150	Haraccı Muhyiddin, kurb-ı Çırçır	
151	Kirmastî, kurb-ı Sultan Mehmed	
152	Kâtib Muslihüddin, kurb-ı Fethiye	
153	Seferikoz, kurb-ı Cebe Ali	
154	Gül Camii, kurb-ı Ayakapısı	
155	Karabaş, kurb-ı Cebe Ali Yenikapısı	
156	Molla Hüsrev, kurb-ı Cebe Ali	
157	Üskübî, kurb-ı Cebe Ali	
158	Papaszâde Mustafa Efendi, kurb-ı Kapan-ı Dakîk	
159	Haraccı Kara Mehmed, kurb-ı Kapan-ı Dakîk	
160	Cebecibaşı, kurb-ı Çarşamba	
161	Tevkîî Cafer, kurb-ı Çarşamba	
162	Tercüman Yunus, kurb-ı Dırağman	
163	Beyceğiz, kurb-ı Çarşamba	
164	Ka'riye-i Atîk Ali Paşa, kurb-ı Edirnekapısı	
165	Abdi Subaşı, kurb-ı Fenar	
166	Tahtaminare, kurb-ı Fenar	
167	Hamamî Muhyiddin, kurb-ı Kesmekaya	
168	Kemankeş Kara Mustafa Paşa, kurb-ı Salmatomruk	
169	Kefevî, kurb-ı Salmatomruk	
170	Çakır Ağa, kurb-ı Edirnekapısı	
171	Dülgerzâde Hoca Şemseddin, kurb-ı Saraçhane	
172	Manisalı Mehmed Paşa, kurb-ı Atpazarı	

173	Mimar Sinan, kurb-ı Kumrulu Mescid	
174	Hacı Hasan, kurb-ı Çırçır	
174[3]	Koğacı Dede, kurb-ı Çarşamba	
175	Perakende Kasım Ağa, kurb-ı Salmatomruk	
176	Hacı İlyas, kurb-ı Eğrikapı	
177	Hızır Çavuş, kurb-ı Balat	
178	Hoca Kasım Günanî, kurb-ı Balat	
179	Hoca Ali, kurb-ı Balat	
180	Karabaş, kurb-ı Balat	
181	Molla Aşkî, kurb-ı Eğrikapı	
182	Avcı Bey, kurb-ı Eğrikapı	
183	Toklu İbrahim Dede, kurb-ı Ayvansaray	
184	Atîk Mustafa Paşa, kurb-ı Ayvansaray	
185	Korucu Mehmed Çelebi, kurb-ı Ayvansaray	
186	Hacı İsa, kurb-ı Balat	
187	Cebecibaşı, kurb-ı Otakcılar	
188	Cami-i Kebîr, kurb-ı Eyüb Sultan	
189	Zal Mahmud Paşa, kurb-ı Eyüb Sultan	
190	Silahî Mehmed Bey, kurb-ı Eyüb Sultan	
191	Hacı Hüsrev, kurb-ı Eğrikapı	
192	Mehmed Bey, kurb-ı Eyüb Sultan	
193	Otakcıbaşı, kurb-ı Eğrikapı	
194	Dere nâm-ı diğer Nazperver, kurb-ı Eyüb Sultan	
195	Abdülvedûd, kurb-ı Eyüb Sultan	
196	Fethi Çelebi, kurb-ı Eyüb Sultan	
197	Aşcıbaşı Ahmed Çelebi, kurb-ı Eyüb Sultan	
198	Takyeci, kurb-ı Çömlekciler	
199	Topcular, der-Eyüb	
200	İlyaszâde, kurb-ı Çömlekciler	
201	Şah Sultan, Taşlı Burun	
201[4]	Defterdâr Mahmud Efendi, kurb-ı Eyüb Sultan	
202	Evlice Baba nâm-ı diğer Bülbül Deresi	
203	Ali Paşa-yı Cedîd, kurb-ı Kurukavak	
204	Nişanca Mustafa Paşa-yı atîk, kurb-ı Otakcılar	
205	İslam Bey, kurb-ı Eyüb Sultan	
206	Defterdâr Kara Süleyman Çelebi, kurb-ı Eyüb Sultan	
207	Zeyneb Hatun, kurb-ı İdris Köşkü	
208	Servi, kurb-ı İzzet Paşa Tekkesi	
209	Kasım Çavuş, kurb-ı Eskiyeni	
210	Cezerî Kasım Paşa, kurb-ı Eyüb Sultan	
211	Emir Buharî, kurb-ı Eyüb Sultan	
212	Süleyman Subaşı, kurb-ı Eyüb Sultan	

3 174 iki kez verilmiş

4 201 iki kez yazılmış.

213	Baba Haydar, kurb-ı Eyüb Sultan	
214	Sofular, kurb-ı Eyüb Sultan	
215	Düğmeciler, kurb-ı Eyüb Sultan	
216	Kızılmescid, kurb-ı Eyüb Sultan	
217	Ali Bey Karyesi	
218	Davud Ağa, kurb-ı Çömlekciler	Mükerrer

	Üçüncü Dâire-i Belediye	Merkezi Cerrahpaşa civarıdır
218[5]	Hasan Halife, kurb-ı Sarıgüzel	
219	İskender Paşa, kurb-ı Sarıgüzel	
220	Kızılminare, kurb-ı Horhor	
221	Mustafa Bey, kurb-ı Kıztaşı	
222	Sofular, kurb-ı Horhor	
223	Kazgan[î] Sadi, kurb-ı Aksaray	
224	Bostancıbaşı Hacı Abdullah Ağa, kurb-ı Langa	
225	Kâtib Muslihüddin, kurb-ı Aksaray	
226	Ahmed Kethüda, kurb-ı Avratpazarı	
227	Kiçi/Keçi Hatun, kurb-ı Avratpazarı	
228	Hubyar, kurb-ı Avratpazarı	
229	Canbaziye, kurb-ı Avratpazarı	
230	Molla Güranî	
231	Nuri Dede, kurb-ı Molla Güranî	
232	Toptaşı, kurb-ı Molla Güranî	
233	Seyyid Halife, kurb-ı Molla Güranî	
234	Seydi Bey, kurb-ı Molla Güranî	
235	Kürkçübaşı, kurb-ı Çivizâde	
236	Sarı Nasuh, kurb-ı Macuncu	
237	Deniz Abdal, kurb-ı Şehremini	
238	Macuncu Kasım, kurb-ı Macuncu	
239	Hacı Evliya, kurb-ı Mevlevihane Kapısı	
240	Tarsus, kurb-ı Mevlevihane Kapısı	
241	Molla Ahaveyn, kurb-ı Cumartesi pazarı	
242	Akseki, kurb-ı Hırka-i şerîf	
243	Akşemseddin, kurb-ı Hırka-i şerîf	
244	Mirimiran Hasan Paşa, kurb-ı Hırka-i şerîf	
245	Hoca Üveys, kurb-ı Cumartesi pazarı	
246	Tutî Abdüllatif, kurb-ı Yenibahçe	
247	Çıkrıkcı Kemaleddin, kurb-ı Sarıgüzel	
248	Hoca Hayreddin, kurb-ı Karaman-ı Kebîr	
249	Pirincci Sinan, kurb-ı Malta Çârsûsu	
250	Debbağzâde, kurb-ı Zencirlikuyu	
251	Hürrem Çavuş, kurb-ı Yenibahçe	
252	Ördek Kasab, kurb-ı Yenibahçe	

5 218 iki kez yazılmış.

253	Kâtib Muslihüddin, kurb-ı Tatlıkuyu	
254	Kapudan Sinan, kurb-ı Yenibahçe	
255	Suhte Sinan, kurb-ı Yenibahçe	
256	Defterdâr Ahmed Çelebi, kurb-ı Yenibahçe	
257	Hoca Hayreddin, kurb-ı Keçeciler	
258	Kadıasker Mehmed Efendi, kurb-ı Hüsrev Paşa	
259	Mimar Sinan, kurb-ı Yenibahçe	
260	Kasab İvaz, kurb-ı Hüsrev Paşa	
261	Sarı Nasuh, kurb-ı Sarıgüzel	
262	Müneccim Sadi, kurb-ı Yenibahçe	
263	Seyyid Ömer, kurb-ı Molla Güranî	
264	Koruk Mahmud, kurb-ı Macuncu	
265	Uzun Yusuf, kurb-ı Macuncu	
266	Hacı Timur, kurb-ı Molla Güranî	
267	İskender Ağa, kurb-ı Topkapı	
268	İlyaszâde, hâric-i Topkapı	
269	Kâtib Murad, kurb-ı Mevlevihane Kapısı	
270	Simkeş, kurb-ı Şehremini	
271	Mustafa Çavuş, kurb-ı Yayla	
272	Çivizâde Şeyh Mehmed Efendi, kurb-ı Topkapı	
273	Bayezid Ağa, kurb-ı Topkapı	
274	Cafer Ağa, kurb-ı Şehremini	
275	Öksüzce Hatib, kurb-ı Yenibahçe	
276	Molla Ali el-Fenarî, kurb-ı Yenibahçe	
277	Selçuk Sultan, kurb-ı Taş Kasab	
278	Murad Paşa, kurb-ı Aksaray	
279	Ereğli, kurb-ı Şehremini	
280	Kürkçübaşı Ahmed Şemseddin, kurb-ı Avratpazarı	
281	Serrac Doğan, kurb-ı Şehremini	
282	Arpa Emini, kurb-ı Yenibahçe	
283	Molla Şerafeddin, kurb-ı Yenibahçe	
284	Neslişah Sultan, kurb-ı Yenibahçe	
285	Muhtesib İskender, kurb-ı Karagümrük	
286	Atîk Ali Paşa, kurb-ı Zencirlikuyu	
287	Hatice Sultan, kurb-ı Edirnekapısı	
288	Keçeci Piri, kurb-ı Yenibahçe	
289	Hacı Muhyiddin, kurb-ı Edirnekapısı	
290	Takyeci, hâric-i Topkapı	
291	Merkez Efendi	
291[6]	Fatih Sultan Mehmed Han, hâric-i Yedikule	
292	Hacı Bayram Haftanî, kurb-ı Cerrahpaşa	

293	Şirmend Çavuş, kurb-ı Haseki	
294	Başcı Hacı Mahmud, kurb-ı Haseki	
295	Nevbahar, kurb-ı Haseki	
296	Sarı Musa, kurb-ı Topkapı	
297	Çakır Ağa, kurb-ı Aksaray	
298	Kasab İlyas, kurb-ı Davud Paşa	
299	Bayezid-i Cedîd, kurb-ı Davud Paşa	
300	Hacı Hüseyin, kurb-ı Samatya	
301	Sancakdar Hayreddin, kurb-ı Samatya	
302	Abdi Çelebi, kurb-ı Samatya	
303	Duhaniye, kurb-ı Avratpazarı	
304	Koca Mustafa Paşa	
305	İlyas Çelebi, kurb-ı Yedikule	
306	Hacı Kadın, kurb-ı Samatya	
307	Arabacı Bayezid, kurb-ı Silivrikapısı	
308	Canbaziye, kurb-ı Koca Mustafa Paşa	
309	Mirahor, kurb-ı Samatya	
310	Kürkçübaşı Hacı Hüseyin, kurb-ı Yedikule	
311	Hacı Piri, kurb-ı Yedikule	
312	Hacı Hamza, kurb-ı Koca Mustafa Paşa	
313	Veled-i Karabaş, kurb-ı Silivrikapısı	
314	Ali Fakih, kurb-ı Koca Mustafa Paşa	
315	Çerağî Hasan nâm-ı diğer Malcı, kurb-ı Yedikule	
316	Bazergân Hacı Hüsrev, kurb-ı Yedikule	
317	Fatma Sultan, kurb-ı Sulukule	
318	Hacı Evhaddin, kurb-ı Yedikule	
319	Davud Paşa	
320	Kâtib Muslihüddin, kurb-ı Altımermer	
321	İbrahim Çavuş, kurb-ı Yayla	
322	Mimar Acem, kurb-ı Mevlevihane Kapısı	
323	Melek Hatun, kurb-ı Mevlevihane Kapısı	
324	Aydın Kethüda, kurb-ı Yayla	
325	Emine Hatun, kurb-ı Yedikule	
326	Hancı Karagöz, kurb-ı Silivrikapısı	
327	Karabaş, kurb-ı Keçeciler	
328	Arabacı Bayezid, kurb-ı Koca Mustafa Paşa	
329	Bucakbağı, kurb-ı Yedikule	

6 291 iki kez yazılmış.

	Dördüncü Dâire-i Belediye	Merkezi Beşiktaş'dır
330	Vişnezâde, kurb-ı Beşiktaş	
331	Süleymaniye, kurb-ı Beşiktaş	
332	Rum Ali, der-Beşiktaş	
333	Sinan Paşa-yı atîk, kurb-ı Beşiktaş	
334	Cihannüma, der-Beşiktaş	
335	Kapudan İbrahim Ağa, kurb-ı Beşiktaş	
336	Abbas Ağa, der-Beşiktaş	
337	Şişli, der-Beşiktaş	
338	Teşvikiye, der-Beşiktaş	
339	Köyiçi nâm-ı diğer Yenimahalle	
340	Beşiktaş Yenimahalle	
341	Etmekcibaşı, kurb-ı Beşiktaş	
342	Maçka, kurb-ı Beşiktaş	
343	Şenlik Dede, kurb-ı Beşiktaş	
344	Kılıç Ali Paşa nâm-ı diğeri Sinan Paşa-yı Cedîd, der-Beşiktaş	
345	Ortaköy Karyesi	
346	Kuruçeşme Karyesi	
347	Arnavud Köyü	
348	Bebek	
349	Kağıdhane Karyesi	
350	Arnavud Karyesi'nde Lutfiye Mahallesi	

	Beşinci Dâire-i Belediye	Merkezi Yeniköy'dür
351	Hacı Kemaleddin, der-Rumeli Hisarı	
352	Ali Torlak, der-Rumeli Hisarı	
353	Kale-derunu, der-Rumeli Hisarı	
354	Molla Fenarî, der-Rumeli Hisarı	
355	Arpa Emini, der-Rumeli Hisarı	
356	Ali Pertek, der-Rumeli Hisarı	
357	Ermeni Mahallesi, der-Rumeli Hisarı	
358	Paşmakcı Şücaeddin, der-Rumeli Hisarı	
359	Güzelce Ali Paşa, Yeniköy	
360	Neslişah, kurb-ı İstinye	
361	Kürkçübaşı, kurb-ı İstinye	
362	Osman Reis, Yeniköy	
363	Mahmud Çavuş, İstinye	
364	Boyacı Karyesi	
365	Mirgun Karyesi	
366	İstinye Karyesi	
367	Yeniköy'de Penaiye Mahallesi	
368	Yeniköy'de Ayanikola Mahallesi	
369	Yeniköy'de Molla Çelebi Mahallesi	
370	Maslak, kurb-ı Mirgun	

	Altıncı Dâire-i Belediye	Kulekapısı'dır
371	Süheyl Bey, kurb-ı Tophane	
372	Çavuşbaşı, kurb-ı Tophane	
373	Defterdâr Ebulfazl Mehmed Efendi, der-Tophane	
374	Etmekcibaşı, der-Tophane	
375	Kenani-i Ömer Paşa, der-Tophane	
376	Sirkeci Mescidi, der-Tophane	
377	Sakabaşı, der-Tophane	
378	Yahya Çelebi, der-Tophane	
379	Molla Çelebi, der-Tophane	
380	Selime Hatun, der-Tophane	
381	Reisülküttâb Avni Efendi, der-Tophane	
382	Çukur Cuma, der-Tophane	
383	Hacı Receb, der-Tophane	
384	Sefer Kethüda, der-Tophane	
385	Perizat Hatun, der-Tophane	
386	Sormagir Çeşmesi Hüseyin Efendi, der-Tophane	
387	İlyas Çelebi, der-Tophane	
388	Kazgancıbaşı, der-Tophane	
389	Pürtelaş Hasan Efendi, der-Tophane	
390	Karabaş Mustafa Ağa, der-Tophane	
391	Cihangir, der-Tophane	
392	Hoca Ali, der-Tophane	
393	Yolcuzâde, der-Galata	
394	Okçu Musa, der-Galata	
395	Alaca Mescid, der-Galata	
396	Bereketzâde, der-Galata	
397	Hacı Amâ, der-Galata	
398	Yahya Kethüda, der-Kasımpaşa	
399	Çatma Mescid, der-Kasımpaşa	
400	Tozkoparan, der-Kasımpaşa	
401	Hacı Ahmed, der-Kasımpaşa	
402	Emin Camii, der-Kasımpaşa	
403	Ebhem Ahmed Efendi, der-Kasımpaşa	
404	Hacı Ferhad, der-Kasımpaşa	
405	Tahta Kadı, der-Kasımpaşa	
406	Sürurî Mehmed Efendi, der-Kasımpaşa	
407	Bedreddin, der-Kasımpaşa	
408	Câmi-i Kebîr, der-Kasımpaşa	
409	Cezayirli Gazi Hasan Paşa, der-Kasımpaşa	
410	Yenişehir, der-Kasımpaşa	
411	Tatavla, der-Kasımpaşa	
412	Süleymaniye, der-Kasımpaşa	
413	Ayas Paşa, kurb-ı Tophane	

414	Tamtam, kurb-ı Tophane	
415	Firuz Ağa, der-Tophane	
416	Kılıç Ali Paşa, der-Tophane	
417	Asmalı Mescid, der Kulekapısı	
418	Hacı Mîmî, der-Tophane	
419	Yazıcı, der-Kulekapısı	
420	Muhyiddin, der-Tophane	
421	Baş Hasan Efendi, der-Kasımpaşa	
422	Kalafatcıbaşı Yunus Ağa, der-Kasımpaşa	
423	Müeyyedzâde, der-Tophane	
424	Şahkulu, der-Kulekapısı	
425	Sarı Lutfi, der-Kulekapısı	
426	Emekyemez, der-Galata	
427	Şehid Mehmed Paşa, der-Galata	
428	Arab Camii, der-Galata	
429	Kemankeş Kara Mustafa Paşa, der-Galata	
430	Şehsüvar Bey, der-Galata	
431	Cami-i Cedîd, der-Galata	
432	Sultan Bayezid, der-Galata	
433	Kamer Hatun, der-Beyoğlu	
434	Kâtib Mustafa Çelebi, der-Beyoğlu	
435	Kuloğlu, der-Beyoğlu	
436	Ağa Camii nâm-ı diğeri Hüseyin Ağa, der-Beyoğlu	
437	Pankaltı, der-Beyoğlu	
438	Feriköy, der-Beyoğlu	
439	Kurd Çelebi, der-Kasımpaşa	
440	Yeniçeşme, der-Kasımpaşa	
441	Yel Değirmeni, der-Kasımpaşa	
442	Kadı Mehmed Efendi, der-Kasımpaşa	
443	Seferikoz, der-Kasımpaşa	
444	Nalıncı Hacı Hasan, der-Kasımpaşa	
445	Sinan Paşa, der-Kasımpaşa	
446	Hacı Şaban Kapudan, der-Kasımpaşa	
447	Seyyid Ali Çelebi, der-Kasımpaşa	
448	Sahhaf Muslihüddin, der-Kasımpaşa	
449	Kulaksız Hacı Ahmed Kapudan, der-Kasımpaşa	
450	Piyale Paşa-yı Kebîr, der-Kasımpaşa	
451	Sirkeci Muslihüddin, der-Kasımpaşa	
452	Hacı Hüsrev, der-Kasımpaşa	
453	Sahhaf Muslihüddin, der-Kasımpaşa	
454	Küçük Piyale Paşa, der-Kasımpaşa	
455	Hacı Şaban, der-Hasköy	
456	Kiremidci Ahmed Çelebi, der-Hasköy	
457	Piri Paşa, der-Hasköy	
458	Sütlüce Mahmud Ağa, der-Hasköy	
459	Keçeci Piri, der-Hasköy	
460	Turşucu, der-Hasköy	
461	Abdüsselam, der-Hasköy	
462	Hacı Fatma Hatun, der-Gümüşsuyu	

	Yedinci Dâire-i Belediye	**Merkezi Büyükdere'dir**
462[7]	Kireçburnu	
463	Tarabya	
464	Büyükdere	
465	Sarıyer	
466	Yenimahalle	
467	Sarıyer Yenimahalle	
468	Rumeli Kavak Hisarı	

	Sekizinci Dâire-i Belediye	**Merkezi Anadolu Hisarı'dır**
469	Çengel Karyesi	
470	Vanî Köyü	
471	Kandilli Karyesi	
472	Anadolu Hisarı	
473	Kanlıca	
474	İncir Köyü Paşa Bahçesi ve Rifat Paşa Mahallesi	
475	Beykoz Karyesi	
476	Yalı Karyesi	
477	Akbaba Karyesi	
478	Dereseki Karyesi	
479	Anadolu Kavağı	
480	Mirişah Mehmed Efendi, der-Anadolu Kavağı	

	Dokuzuncu Dâire-i Belediye	**Merkezi Üsküdar İskelesi civarıdır**
481	Rum Mehmed Paşa, der-Üsküdar	
482	Selimiye, der-Üsküdar	
483	Ayazma, der-Üsküdar	
484	Selman Ağa, der-Üsküdar	
485	İhsaniye, der-Üsküdar	
486	Tenbel Hacı Mehmed, der-Üsküdar	
487	Solak Sinan, der-Üsküdar	
488	Kara Davud Paşa, der-Üsküdar	
489	Tavaşî Hüseyin Ağa, der-Üsküdar	
490	Bulgurlu Mescidi, der-Üsküdar	
491	Evliya Hoca, der-Üsküdar	
492	Ahmed Çelebi, der-Üsküdar	

7 462 iki kez yazılmış.

493	Toygar Hamza, der-Üsküdar	
494	Mirahor, der-Üsküdar	
495	Gerede, der-Üsküdar	
496	Çakırcı Hasan Paşa, der-Üsküdar	
497	Aşçıbaşı, der-Üsküdar	
498	Hayreddin Çavuş, der-Üsküdar	
499	Kefçedere, der-Üsküdar	
500	Kadıasker Ahmed Efendi, der-Üsküdar	
501	Kuzguncuk, der-Üsküdar	
502	Yenimahalle	
503	Selami Ali Efendi, der-Üsküdar	
504	Selamsız, der-Üsküdar	
505	İcadiye, der-Atik Valide	
506	Arakiyeci Hacı Mehmed, der-Üsküdar	
507	Arakiyeci Hacı Cafer, der-Üsküdar	
508	Kısıklı Karyesi	
509	Bulgurlu Karyesi	
510	Altunîzâde, der-Üsküdar	
512[8]	Pazarbaşı, der-Üsküdar	
513	Murad Reis, kurb-ı Yenimahalle	
514	Hamza Fakih, der-Üsküdar	
515	Salacak, der-Üsküdar	
516	İstavroz, kurb-ı Beylerbeyi	
517	Debbağlar, der-Üsküdar	
518	Sinan Paşa, der-Üsküdar	
519	Beylerbeyi, kurb-ı İstavroz	
520	Gülfem Hatun, der-Üsküdar	
521	Durbali, der-Üsküdar	
522	Valide-i Atik, der-Üsküdar	

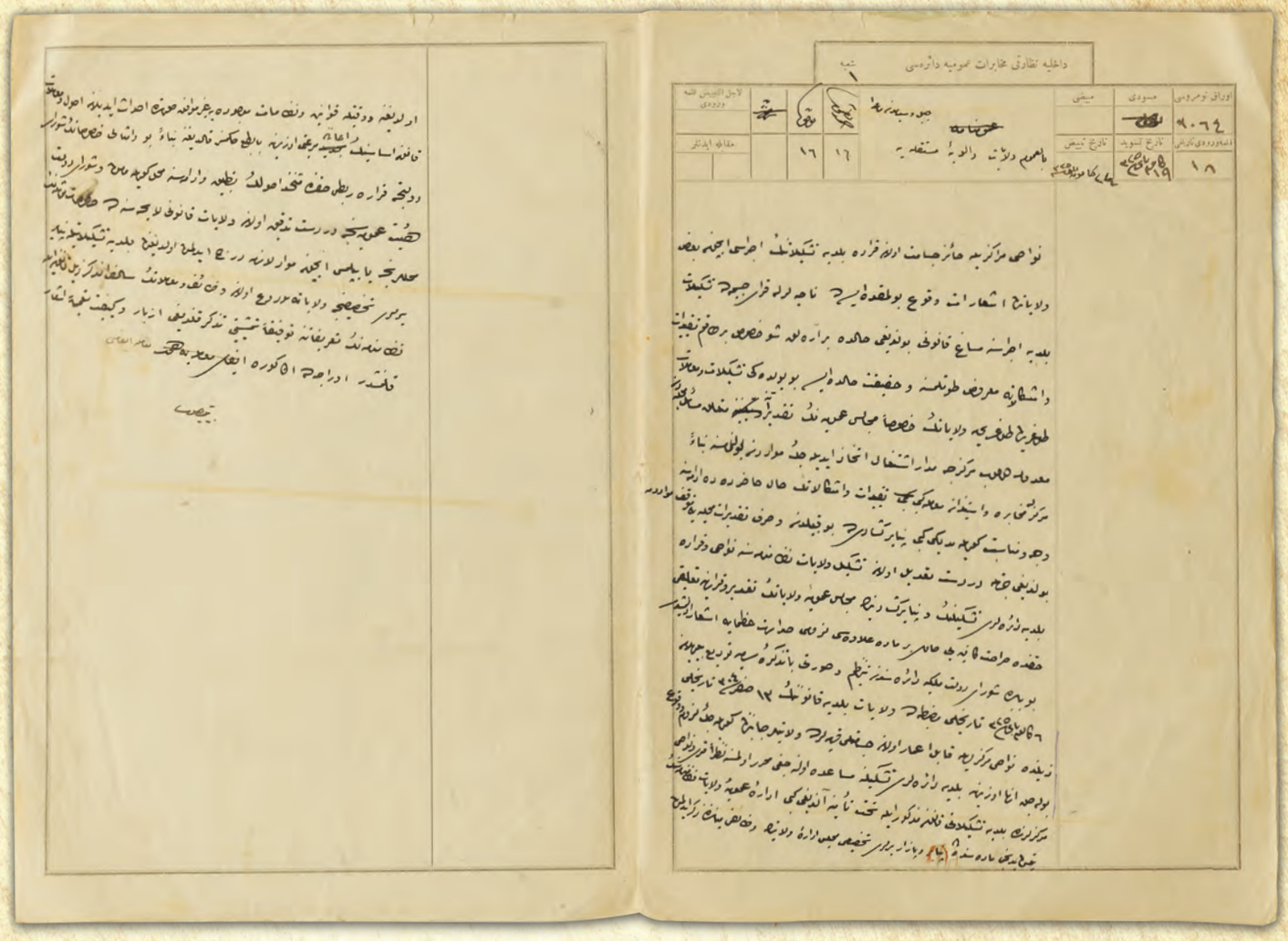
	Onuncu Dâire-i Belediye	**Merkezi Kadıköy'dür**
523	Osman Ağa, der-Kadıköy	
524	Cafer Ağa, der-Kadıköy	
525	İbrahim Ağa Zaviyesi, der-Kadıköy	
526	Tuğlacıbaşı nâm-ı diğer Hacı Mustafa, der-Kızıltoprak	
-	Zühdü Paşa Mahallesi	

	Karyeler	
527	Hamidiye karyesi	
528	Mecidiye karyesi	
529	Merdiven karyesi	
530	Eren karyesi	
531	Sahra-yı Cedîd	
532	Göztepe	

8 511 sıra numarası verilmemiştir.

İstanbul Belediye Daireleri, 1909 - BOA, DH.UMVM 75/17

BOA, DH.İD, 31-2

NAHİYE MERKEZLERİNDE BELEDİYE TEŞKİLİ VE PANAYIR AÇMA VAZİFE VE YETKİSİNİN VALİLİKLERE VE İL GENEL MECLİSLERİNE VERİLDİĞİNE DAİR DAHİLİYE NEZARETİ GENELGESİ

6 Şubat 1910

Dâhiliye Nezâreti Muhâberât-ı Umûmiye Dâiresi

Evrak Numarası: 3064

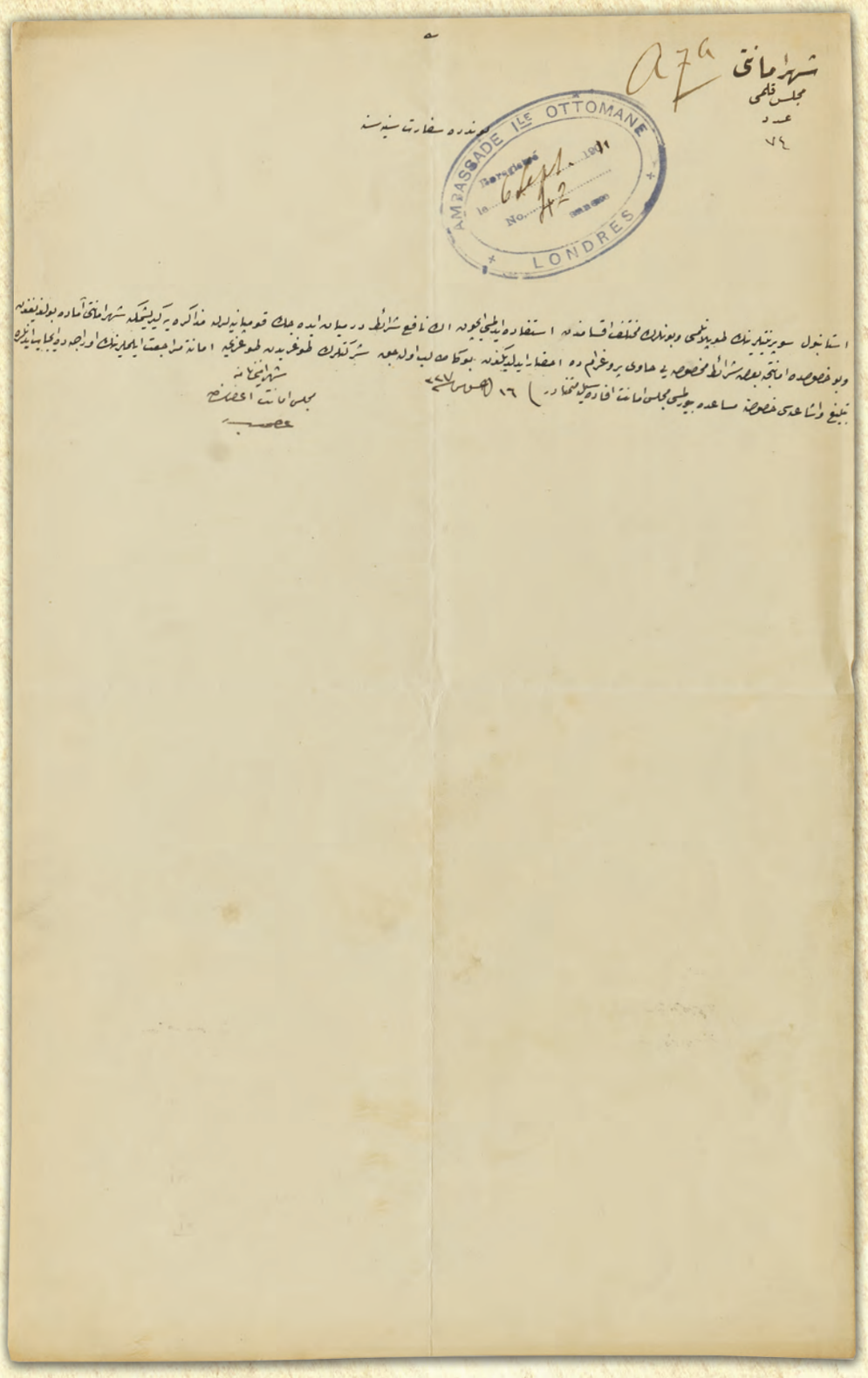
Târih-i tesvîd: Fî 19 Kânûn-ı Sânî sene [1]325

Târih-i tebyîz: Fî 24 Kânûn-ı Sânî sene [1]325

Bilumûm Vilâyât ve Elviye-i müstakılleye - Cebel ve Sisam'dan mâadâ -

Nevâhî merâkiziyle hâiz-i cesâmet olan kurâda belediye teşkîlâtının icrâsı için bazı vilâyâtdan iş‘ârât vukû‘ bulmakda ise de nâhiyelerle kurâ-yı cesîmede teşkîlât-ı belediye icrâsına mesâğ-ı kânûnî bulunduğu hâlde bir aralık şu husus bir takım takayyüdât ve işkâlâta ma‘rûz tutulmasına ve hakîkat-i hâlde ise bu yoldaki teşkîlât ve muâmelât doğrudan doğruya vilâyâtın hususan mecâlis-i umûmiyenin takdirâtına müte‘allik mesâil-i mahalliyeden ma‘dûd olup merkezce medâr-ı iştigâl ittihâz edilecek mevâddan bulunmamasına binâen merkezle muhâbere ve istîzân-ı muâmele gibi takayyüdât ve işkâlâtın hâl-i hâzırda da idâmesine vech ve münâsebet görülemediği gibi panayır küşâdı da bu kabîlden ve sırf takdirât-ı mahalliyeye mütevakkıf mevâddan bulunduğu cihetle derdest-i ta‘dîl olan Teşkîl-i Vilâyât Nizâmnâmesi'ne nevâhî ve kurâda belediye dâireleri teşkîlinin ve panayır küşâdının mecâlis-i umûmiye-i vilâyâtın takdir ve kararına ta‘lîki hakkında sarâhat-ı kâfiyeyi hâvi bir madde ilâvesi lüzumu Sadâret-i uzmâ'ya iş‘âr olunmuşidi. Bu bâbda Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dâiresi'nden tanzîm ve sûreti bâ-tezkire-i sâmiye tevdî‘ buyurulan 6 Kânûn-ı Sânî sene [1]325 târihli mazbatada Vilâyât Belediye Kânûnu'nun 13 Safer sene [1]304 târihli zeylinde nevâhî merkezleriyle kâbil-i i‘mâr olan cesâmetli karyelerde vilâyetler cânibinden görülecek lüzum ve vukû‘ bulacak inhâ üzerine belediye dâireleri teşkîline müsaade olunacağı muharrer olmasına nazaran kurâ ve nevâhî merkezlerinde belediye teşkîlâtı kânûn-ı mezkûr ile taht-ı te’mîne alındığı gibi İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Nizâmnâmesi'nin yetmiş yedinci maddesinde de panayır ve pazar yerleri tahsisi meclis-i idâre-i vilâyetin vezâifi miyânında zikredilmiş olduğuna ve vaktiyle kavânîn ve nizâmât-ı mevcûdeye gayr-i muvâfık sûretde ihdâs edilen usûl ve muâmelât-ı kânûn esbâbının iâde-i mer‘iyyeti üzerine bi't-tab‘ hükümsüz kaldığına binâen bu ve emsâli hususâtın Şûrâ-yı Devlet'ce karara rabtı hakkında müttehaz usûlün tatbîk ve idâmesine mahal görülememiş ve Şûrâ-yı Devlet Hey’et-i Umûmiyesi'nce derdest-i tedkîk olan vilâyât kânûnu lâyıhâsına da hususât-ı mümâsilenin mahallerince yapılması için mevâdd-ı lâzime dercedilmiş olduğundan belediye teşkîlâtıyla panayır yerleri tahsisince vilâyâta mevdû‘ olan vezâif ve muâmelâtın sâlifü'z-zikr zeyl-i kânûn ile nizâmnâmenin ta‘rîfâtına tevfîkan temşiyeti tezekkür kılındığı izbâr ve keyfiyet ta‘mîmen iş‘âr kılınmışdır. Oraca da ana göre muâmele îfâsı.

Tebyîzi

شهرمانی
مجلس فلمی
عدد
٧٤

A 74

AMBASSADE IIE OTTOMANE
Reçu le 6 Déc. 1911
No. 42
LONDRES

سفارت سنیه سنه

استانبول سوبرینتندانلغی طرفندن تحلیف اقسامنده استفاده ایدلمیجکدر الی نافع شرائط درمیانه ایده جك قومپانیلرله مذاکره یه کیشمکده شهرمانی آماده بولندیغندن
وبو فصوصده اتیجه بعلمه شرائط مخصوصه یه حاوی پروغرام ده امضا ایدیکندن بوکا عائد لب اولدیغندن شرکتلرک طوغریدن طوغریه امانه مراجعت ایلمدیکندن واجده ویجا بیلدیرلمیه
تبلیغ وشاعدی فصوصنه مساعده جویلسی مجلس امانه افاده ایلمکدر ١٦ (غایت ١٧)

شهرمانی
مجلس امانت اعضاسندن

İSTANBUL ÇÖPLERİNİN TOPLANIP MUHTELİF KISIMLARINDAN İSTİFÂDE EDİLMESİ İÇİN EN UYGUN ŞARTLARI VERECEK ŞİRKETLER İLE ŞEHREMANETİ'NİN MÜZAKEREYE HAZIR OLDUĞUNUN İNGİLTERE'DE DUYURULMASI HUSUSUNDA LONDRA SEFARETİ'NE YAZILAN YAZI.

29 Ağustos 1911

Şehremâneti

Meclis Kalemi

Aded: 74

Londra Sefâret-i Seniyyesine

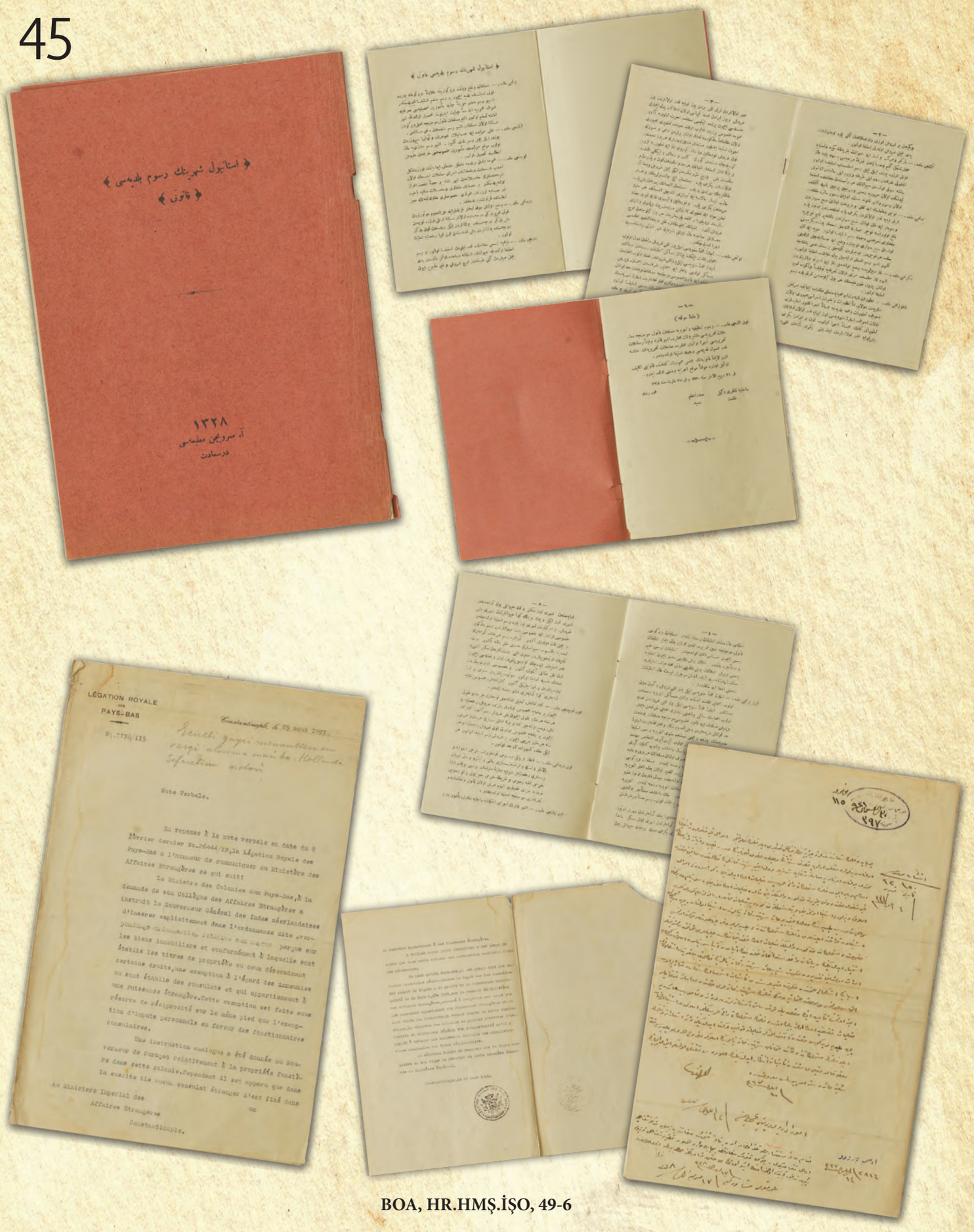
İstanbul süprüntülerinin toplanılması ve bunların muhtelif aksâmından istifâde edilmesi için en nâfi‘ şerâit der-miyân edecek kumpanyalarla müzâkereye girişmeğe Şehremâneti âmâde bulunduğundan ve bu hususda Emânetce bazı şerâit-i mahsûsayı hâvî program da ihzâr edildiğinden buna tâlib olacak şirketlerin doğrudan doğruya Emanet'e mürâcaat eylemelerinin oraca da icab edenlere teblîğ ve işâ‘ası hususuna müsaade buyrulması Meclis-i Emânet ifadesiyle mütemennâdır. Fî 16 Ağustos 1327

Şehremini nâmına

Meclis-i Emânet azâsından

İsmet

BOA, HR.HMŞ.İŞO, 49-6

İSTANBUL RÜSÛM-I BELEDİYE KANUNU.

9 Nisan 1912

İstanbul Şehrinin Rüsûm-ı Belediyesi Kânûnu

1328

A. Serviçen Matbaası

Dersaadet

İstanbul Şehrinin Rüsûm-ı Belediyesi Kânûnu

1328

A. Serviçen Matbaası

Dersaadet

İstanbul Şehrinin Rüsûm-ı Belediyesi Kânûnu

Birinci madde: Müsakkafât ve temettü‘ ve patent vergilerine ilaveten verginin yüzde onu nisbetinde belediye için bir resm-i munzam istîfâ edilecekdir. İşbu resm-i munzam Hazine-i Celîle memurîn-i tahsiliyesi ma‘rifetiyle emvâl-ı umûmiye ile ma‘an cibâyet edilip tahsil olundukça Şehremaneti'ne teslim olunur. Ancak müsakkafât kânûnu mûcibince aslı vergiden müstesna olan müsakkafât işbu resm-i munzamdan dahi müstesnadır.

İkinci madde: Alenî müzâyede ile satılan mücevherat ve evânî-i sîm ü zerden yüzde iki buçuk resm-i beledî alınır. İşbu resim müşteriye âid olup mevki-i müzâyededе memurîn-i mahsûsası tarafından makbuz i‘tâsıyla tahsil olunur.

Üçüncü madde: Umûma şâmil ve beldeye müte‘allik hidemâtı îfâ etmek üzre teşekkül edip Dersaadet ve mülhakâtında icrâ-yı muâmelât edecek olan şirketlerin hâsılatından şehir nâmına bir hisse-i menfaat ifrâz olunabilecekdir. Bu hissenin mikdârı ve hâsılât-ı sâfiye yahud gayr-i sâfiye üzerinden ifrâzı hususları mukavelenâmenin hîn-i tanzîminde kararlaştırılacakdır.

Dördüncü madde: Vaz‘ olunan müvellidü'l-buhâr kazganlar ile ale'l-umûm motorlardan kuvveti üç bârgîr derecesinde olanlar müstesna olmak üzre üçden beş bârgîr derecesinde bulunanlardan iki ve beşden on bârgîr derecesinde bulunanlardan beş fazlasından on lira ruhsatiye istîfâ olunur.

Beşinci madde: Zebhiye resmi medâhilde kasablardan istîfâ olunur. Bu resim istîfâ olunmadıkça hayvanâtın idhâline müsaade olunmaz. Mandadan yedi buçuk, sığırdan altı, danadan üç kuruş ve gayr-ı mezbûh koyun ve keçiden bir kuruş, kuzu ve oğlakdan altı para ve canavardan yedi buçuk kuruş olarak istîfâ olunur.

Altıncı madde: Bârgîr ve merkeb ve ester ile hayvanât-ı bakariyenin geçid ve ictimâ‘ mahallerindeki alım ve satımından tarife-i mer‘iyyesi vechiyle bâyi‘e âid olmak üzre yüzde iki buçuk resm-i ihtisâb istîfâ olunur. Anadolu tarafından Rumeli tarafına ve Rumeli canibinden Anadolu canibine sevk olunan hayvanâtın her re’sinden medâhilde istîfâ edilmekde olan mürüriye resmi ve serçin ve perçin nâmıyla alınmakda olan rüsûm ve işbu kânûna müstenid olmayan rüsûm-ı sâire mülgâdır.

Yedinci madde: Fıçı ve damacana ile nakl ve fürûht olunan menba‘ sularından kırk kıyyeye kadar olanlardan yirmi para fazlasından otuz para ve dubalar ile nakl olunan menba‘ sularından bi't-takdîr kaç fıçıya bâliğ olur ise fıçı hesabıyla alınacak resmin yüzde yirmisi mikdârı tarifesi vechiyle resim istîfâ olunur. Duba ile nakl olunan menba‘ suları fıçılara vaz‘ ile satılacak olduğu hâlde her fıçıdan fıçılardan alınacak resmin nısfı başkaca alınır. İşbu resim ilsâk olunacak pul mukabilinde istîfâ olunur.

Sekizinci madde: Gaz depolarına vaz‘ olunacak gaz ile ispirto ve benzinlerden el-yevm gaz hakkında mer‘î olan tarifeye tevfikan ve baküra tabir olunan petrol tortusunun her yüz kilosundan kırk para resim istîfâ olunur.

Dokuzuncu madde: Tathîrât-ı fenniye ve tedâbîr-i sıhhiyeye müte‘allik nizamnâme icabınca emrâz-ı sâriyeden dolayı fennen tathîrât ve tebhîrât icrâsı mecburi olan ahvâlde tathîrât-ı vâkıa belediyece meccânen icrâ kılınır. İhtiyarî olan ahvâlde icâre-i seneviyesi on liraya kadar olan emlâkin tathîrâtı kezalik meccânen icrâ olunup on bir liradan yirmi beş liraya kadar olanlardan on beş, yirmi altıdan elliye kadar olanlardan kırk, elli birden yüz liraya kadar olanlardan yüz kuruş ve yüz liradan fazla kirası olan emlâkde bedel-i îcârın fazlası için yüzde ikisi nisbetinde ücret-i tathîriye alınır. Umûma mahsûs yerlerden olup evkât-ı mu‘ayyenede tathîri mecburî olan nizamnâme-i mezkûrda ta‘dâd olunan yerlerden dahi bu suretle ücret istîfâ edilir. Müsta‘mel meşin ve derilerin her yüz adedinden on kuruş formalin veya sâir kimyevi gaz ile tathîrine lüzum görülecek müsta‘mel kürk, kütüb ve resâil ve ipekli akmişe ve buna mümâsil kıymetdâr eşyanın her metre mik‘abından on ve yarım metre mik‘abından beş ve rub‘ metre mik‘abından iki buçuk kuruş ve daha az olandan yirmi para, müsta‘mel iç çamaşırlarının ve hamam takımlarının beherinden bir para, müsta‘mel elbisenin beherinden beş para, câzib-i gubâr makine ile tozları alınacak eşyanın her metre murabba‘ından yirmi para ve formalin ve kimyevî gazın gayrı muzâdd-ı ta‘affün mevâdd ile tathîri lazım gelen

müsta‘mel yün ve pamuk ve eşya-yı sâirenin ve paçavra ve kâğıd parçalarının her yüz kilosundan üç kuruş alınır. Eşyanın tebhîrhânelere nakli ve ba‘de't-tathîr iâdesi masârıfı sahibine âid olmak şartıyla Şehremaneti vasıtasıyla icrâ edilecekdir.

Onuncu madde: İcâre-i muhammene-i seneviyesi iki yüz elli kuruş ve ondan dûn olup ashâbı ikamet etmekde bulunan mesâkin tanzîfât resminden müstesnadır. İcâre-i muhammene-i seneviyesi iki yüz elli kuruşdan fazla olup ashâbının sakin olduğu hâneler ile ashâbı tarafından îcâra verilen müsakkafât ile kânûn-i mahsûsu mûcibince müsakkafât nev‘inden addolunan arsalardan ve ale'l-umûm dükkân ve ticârethânelerden icâre-i şehriyesinin yüzde bir buçuğu nisbetinde şehrî tanzîfât resmi istîfâ olunur. Hânelerin her odası ve apartmanların her biri ayrı ayrı bu madde ahkâmı dâiresinde tanzîfât resmine tâbi‘dir. Müsakkafât vergisi kânûnu mûcibince hîn-i tahrirde takdir olunan bedel-i îcâr tanzîfât resmi için esas ittihâz olunacakdır. Tanzîfât resmi mukîm ve müste’cire âiddir. Emlâk boş kaldığı müddet için tanzîfiye resmi verilmez. Emlâkin boş kaldığı müddeti mahalle hey’ât-ı ihtiyariyesinin şehâdetnâmesiyle isbât etmeyen mûcirler o müddete âid tanzîfât resmini i‘tâ ile mükellefdirler.

On birinci madde: İcâre-i muhammene-i seneviyesi iki yüz elli kuruş ve ondan dûn olup ashâbı ikamet etmekde bulunan mesâkin tenvîriye resminden müstesnadır. İcâre-i muhammene-i seneviyesi iki yüz elli kuruşdan fazla olup ashâbının sakin bulunduğu hânelerle ashâbı tarafından îcâra verilen müsakkafât ile kânûn-i mahsûsu mûcibince müsakkafât nev‘inden addolunan arsalardan ve ale'l-umûm dükkân ve ticârethânelerden icâre-i seneviyesinin yüzde bir buçuğu nisbetinde senevî tenvîriye resmi istîfâ olunur. Hân d[er]ûnunda kâin olup ayrı ayrı eşhâs uhdesinde bulunan odaların ve pasaj dâhilinde bulunup kezalik ayrı ayrı eşhâs tarafından tasarruf olunan müsakkafâtın her biri bu madde ahkâmı dâiresinde tenvîriye resmine tâbi‘dir. Müsakkafât vergisi kânûnu mûcibince hîn-i tahrirde takdir olunan bedel-i îcâr, tenvîriye resmi için esas ittihâz olunacakdır. Mebde’i fenerden otuz metre mesafe dâhilinde bulunan müsakkafât tenvîriye resmine tâbi‘dir. Tenvîriye resmi ashâb-ı emlâke âiddir. Mülk dâhilinde müste’cir bulunduğu takdirde sâhib-i mülke rücû‘ etmek üzre resim müste’cir tarafından tesviye olunacaktır.

On ikinci madde: Çift hayvanlı kira binek arabalarından şehrî otuz ve tek hayvanlı kira binek arabalarından şehrî on sekiz, manda ve öküz arabalarından şehrî yirmi dört ve çift hayvanlı yük arabasından şehrî on sekiz ve tek hayvanlı yük arabasından şehrî on iki ve yük ve binek kira hayvanlarından şehrî beş kuruş ve merkeblerden şehrî yüz para resim istîfâ olunacakdır. Hususî arabalar ile hususî binek hayvanlarından resm-i mezkûr bir buçuk kat olarak alınır. Arabalara resim tarhında arabaların ta‘addüdüne bakılmayıp hayvanların adedi nazar-ı dikkate alınır. Dört kişilik otomobillerden senevî altı, dört kişiden sekiz kişiye kadar istî‘âb edecek otomobillerden on ve fazlası için on beş Osmanlı altını alınır ve hususî otomobillerden nısfının zammıyla istîfâ olunur. Motosikletlerden senevî bir lira, velospitlerden bir lira çâryeki alınır. Ticârethânelere mahsûs nakliye arabaları kira arabaları misillü resme tâbi‘dir.

On üçüncü madde: Ticârethânelere ta‘lîk olunacak levhaların her metre tülü için bir defaya mahsûs olarak yirmi kuruş ruhsatiye ve her sene her metre tülü için beş kuruş resim alınır. Ticârethânelere vaz‘ olunacak tente ve buna mümâsil siperlerin her metre murabba‘ı için bir defaya mahsûs olarak on kuruş ruhsatiye ve her sene her metre murabba‘ı için bir kuruş resim istîfâ olunur. Her iki hâlde küsûrât tam addolunur.

On dördüncü madde: Kantar ve çeki rüsûmu kontrat harcı duhûliye ve palamar ve iskele ve arziye resimleri, çalgı ve tiyatro ve sâir lu‘biyât resimleri, ruhsatiyeler, şerefiye, muâyene-i mikyâsât resmi, rıhtım inşa harcı, ebniye rüsûmu ve harita harcı, suyolu ve lağım rüsûmu ve belediye cezâ-yı nakdîleri el-yevm mer‘î olan kânûn ve nizamnâme ve tarifeleri mûcibince istîfâ olunacakdır.

On beşinci madde: İşbu kânûnun icrâ-yı ahkâmına Dâhiliye Nezâreti memurdur.

Madde-i Muvakkate

On altıncı madde: Rüsûm-ı tanzîfiye ve tenvîriye müsakkafât kânûnu mûcibince muâmelât-ı tahrîriyesi hitâm bulan mahallerde işbu kânûna tevfîkan ve muâmelât-ı tahrîriyesi icrâ olunmayan mahallerde muâmelât-ı tahrîriyenin hitamına kadar usul-ı kadîmesi vechile istîfâ olunacaktır.

İşbu lâyiha-i kânûniyenin Meclis-i Umûmînin küşadında kânûniyeti teklif olunmak üzre muvakkaten mevki-i icrâya vaz‘ını irâde ederim.

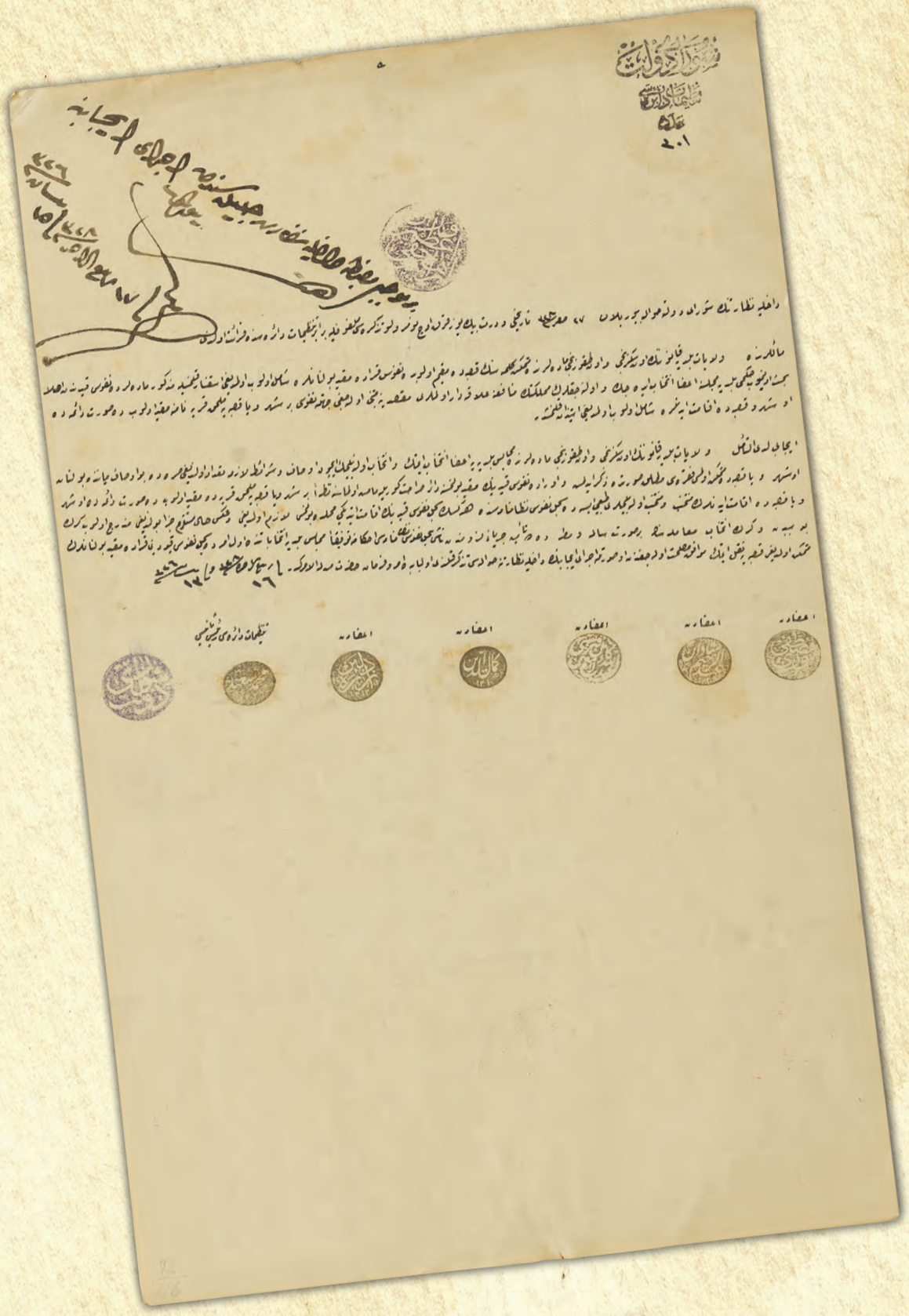
Fî 21 Rebiülâhir sene [1]330 ve fî 27 Mart sene [1]328

Mehmed Reşad

Sadrazam — **Said**

Dâhiliye Nâzırı Vekili — **Talat**

BOA, DH.MUİ, 72-75

ŞEHİR VEYA KASABA MERKEZLERİNDE İKAMET ETMEKLE BİRLİKTE NÜFUS KAYITLARI KÖYLERDE OLANLARIN SEÇME-SEÇİLME HAKKINI KAZANABİLMEK İÇİN BELEDİYE MECLİSİ SEÇİMLERİNDEN EVVEL KAYITLARINI İKAMET ETTİKLERİ KASABAYA NAKLETTİRMELERİNİN UYGUN OLACAĞINA İLİŞKİN ŞURA-YI DEVLET KARARI.

28 Nisan 1912

Şûrâ-yı Devlet

Tanzîmât Dâiresi

Aded: 301

Ber-mûceb-i mazbata Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden icrâ-yı icabına himmet buyrulmak buyruldu. Fî 17 Rebîülâhir 1328 / 15 Nisan 1326

Mühür: (**Vezîr-i A'zam İbrahim Hakkı**)

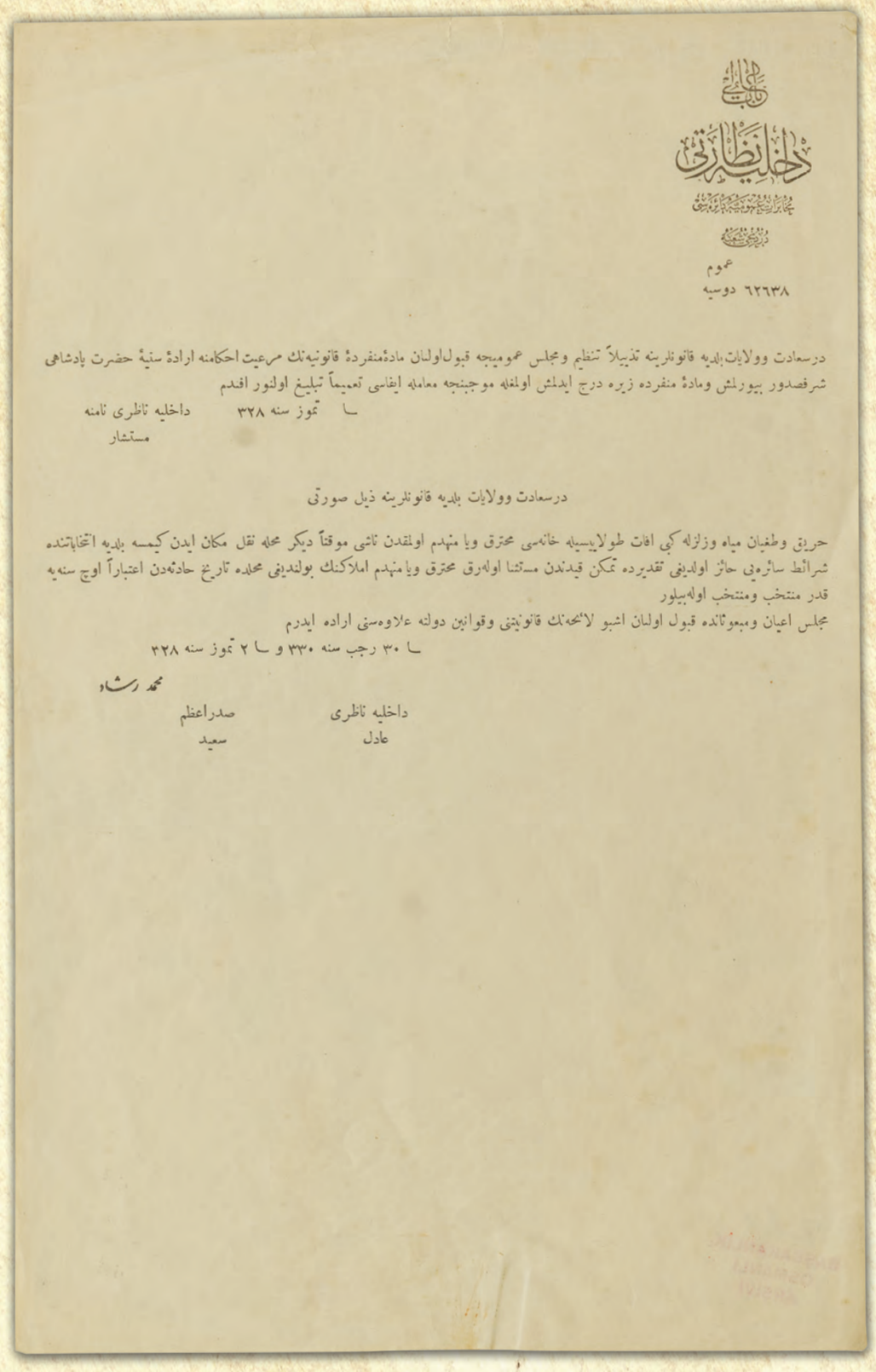
Dâhiliye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyrulan 27 Safer 328 târihli ve dört bin yüz kırk üç numaralı tezkiresi melfûfuyla beraber Tanzîmât Dâiresi'nde kırâet olundu.

Meâllerinde; Vilâyât Belediye Kânûnu'nun on sekizinci ve on dokuzuncu maddelerinde "mütemekkin" kelimesinin kasabada mukîm olup da nüfus-ı kurâda mukayyed bulunanlara şâmil olup olmadığı istifsâr kılınmasıyla mezkûr maddelerde nüfus kaydından aslâ bahs olunmayup hükmü, belediye meclisine azâ intihâb edecek ve olunacakların memleketin menâfi'ine alâkadâr olmaları maksadına mübtenî olacağı cihetle nüfusu bir şehir veya kasabaya mülhak karye nâmına mukayyed olup da sûret-i dâimede o şehir ve kasabada ikâmet edenlere şâmil olup olmadığı istîzân kılınmışdır.

Îcâbı lede't-te'emmül, Vilâyât Belediye Kânûnu'nun on sekizinci ve on dokuzuncu maddelerinde mecâlis-i belediyeye azâ intihâb etmek ve intihâb olunabilmek için evsâf ve şerâit-i lâzıme ta'dâd olunduğu sırada bu evsâf miyânında bulunan; "o şehir veya kasabada mütemekkin olması" fıkrası mutlak sûretde zikredilmiş ve orada nüfus kaydının mukayyed bulunmasına dair sarâhat görülememiş olmasına nazaran bir şehir veya kasabaya mülhak karyede mukayyed olup da sûret-i dâimede o şehir veya kasabada ikâmet edenlerin müntahib veya müntehab olabilmeleri tabiî ise de Sicill-i Nüfus Nizâmnâmesi'nde herkesin sicill-i nüfus kaydının ikâmet etdiği mahalde bulunması lâzım olduğu ve aksi hâl müstelzim-i cezâ bulunduğu münderic olup gerek bu sebebden ve gerek intihâb muâmelesinin bir sûret-i sâlime ve muttaride de te'mîn-i cereyânı lüzumundan nâşî Sicill-i Nüfus Nizâmnâmesi ahkâmına tevfîkan mecâlis-i belediye intihâbâtında evvel emirde sicill-i nüfus kuyûdunu kurâda mukayyed bulunanların mütemekkin olduğu kasabaya nakletmek muvâfık-ı maslahat olacağından o sûretle icrâ-yı icabının Dâhiliye Nezâreti'ne havâlesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 16 Rebîülâhir 1328 / 13 Nisan 1326

[Şûrâ-yı Devlet Azâlârı]

دارالعلم
داخلیه نظارتی
محاسبات عمومیه مدیریتی
ضبط قلمی
عموم
٦٢٦٣٨ دوسیه

درسعادت وولایات بلدیه قانونلرینه تذییلاً تنظیم ومجلس عمومیجه قبول اولنان مادهٔ منفردهٔ قانونیه‌نك مرعیت احکامنه ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی شرفصدور بیورلمش ومادهٔ منفرده زیره درج ایدلمش اولمغله موجبنجه معامله ایفاسی تعمیماً تبلیغ اولنور افندم

ـا تموز سنه ۳۲۸ داخلیه ناظری نامنه
مستشار

درسعادت وولایات بلدیه قانونلرینه ذیل صورتی

حریق وطغیان میاه وزلزله کبی افات طولایسیله خانه‌سی محترق ویا منهدم اولمقدن ناشی موقتاً دیکر محله نقل مکان ایدن کیمسه بلدیه انتخابنده شرائط سائره‌یی حائز اولدیغی تقدیرده تمکن قیدندن مستثنا اوله‌رق محترق ویا منهدم املاکنك بولندیغی محلده تاریخ حادثه‌دن اعتباراً اوچ سنه‌یه قدر منتخب ومنتخب اوله‌بیلور

مجلس اعیان ومبعوثانده قبول اولنان اشبو لائحه‌نك قانونیتی وقوانین دولته علاوه‌سنی اراده ایدرم

ـا ۳۰ رجب سنه ۳۳۰ و ـا ۲ تموز سنه ۳۲۸

محمد رشاد

داخلیه ناظری — صدراعظم
عادل — سعید

BOA, DH.HMŞ, 22-84

YANGIN, SU TAŞKINI VE ZELZELE GİBİ AFETLER SEBEBİYLE HANESİ TAHRİP OLAN KİMSELERLE İLGİLİ VİLAYETLER BELEDİYE KÂNÛNU'NA İLAVE EDİLEN ZEYL SURETİ.

15 Temmuz 1912

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Muhâberât-ı Umûmiye Dâiresi

Dördüncü Şube

Dosya: 62638

Dersaadet ve vilâyât belediye kânûnlarına tezyîlen tanzîm ve Meclis-i Umûmîce kabul olunan madde-i münferide-i kânûniyyenin ahkâmına irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî şeref-sudûr buyrulmuş ve madde-i münferide zîrde derc edilmiş olmakla mûcibince muâmele îfâsı ta'mîmen teblîğ olunur efendim. Temmuz sene 1328 [Temmuz 1912]

Dâhiliye Nâzırı nâmına

Müsteşâr

Dersaadet ve Vilâyât Belediye Kânûnlarına Zeyl Sûreti

Harîk ve tuğyân-ı miyâh ve zelzele gibi âfât dolayısıyla hânesi muhterik veya münhedim olmakdan nâşî muvakkaten diğer mahalle nakl-i mekân eden kimse belediye intihâbâtında şerâit-i sâireyi hâiz olduğu takdirde temekkün kaydından müstesnâ olarak muhterik veya münhedim emlâkinin bulunduğu mahalde târih-i hâdiseden itibâren üç seneye kadar müntahib ve müntehab olabilir.

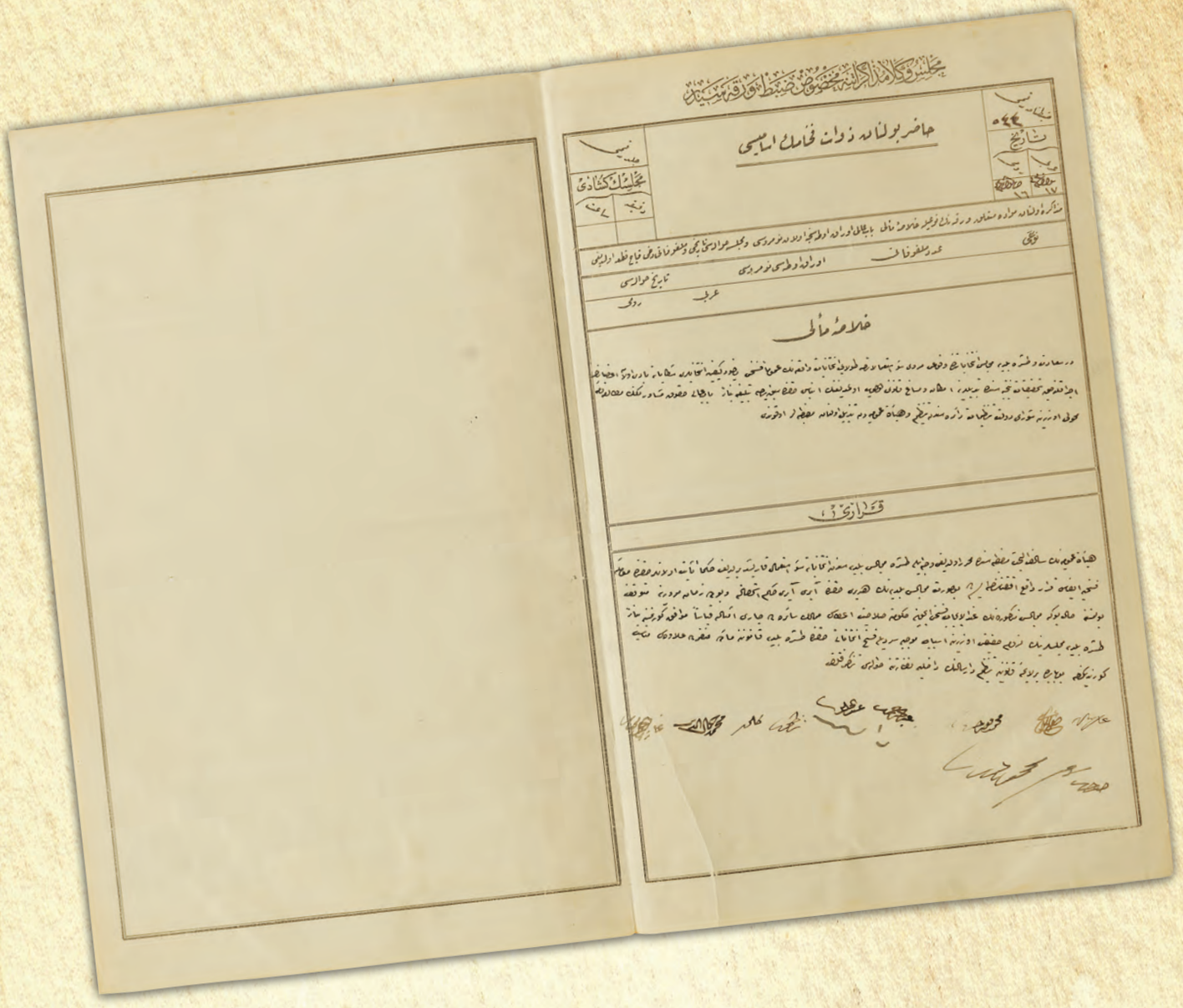
Meclis-i Ayân ve Mebûsân'da kabul olunan işbu lâyihanın kânûniyyetini ve kavânîn-i devlete ilâvesini irâde ederim. Fî 30 Receb sene 1330 ve fî 2 Temmuz sene 1328

Mehmed Reşad

Sadrazam Said **Dâhiliye Nâzırı Adil**

Adapazarı Belediye İtfaiyesi. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_014029)

BOA, MV, 169-38

TAŞRA BELEDİYE MECLİSLERİ SEÇİMLERİNDE SUİSTİMALLER YAPILDIĞI HÜKMEN SABİT OLAN YERLERDE MECLİSLERİN FESHİ İÇİN TAŞRA BELEDİYE KANUNU'NA AYRI MADDE İLAVESİNE DAİR MECLİS-İ VÜKELA KARARI.

29 Eylül 1912

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Zabıtnâme Rakamı: 544

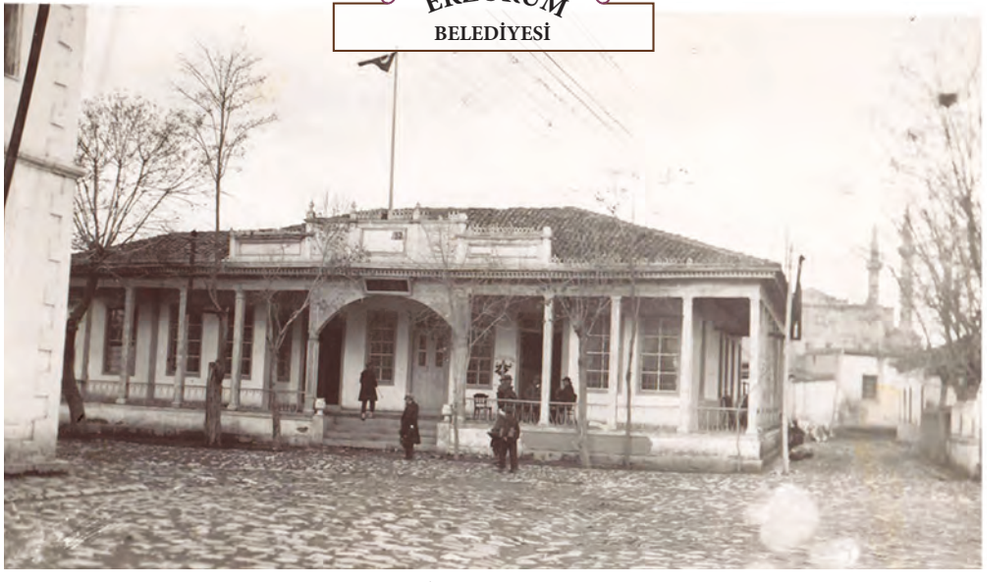
Târih: 17 Şevvâl 1330 / 16 Eylül 1328

Hülâsa-i Meâlî

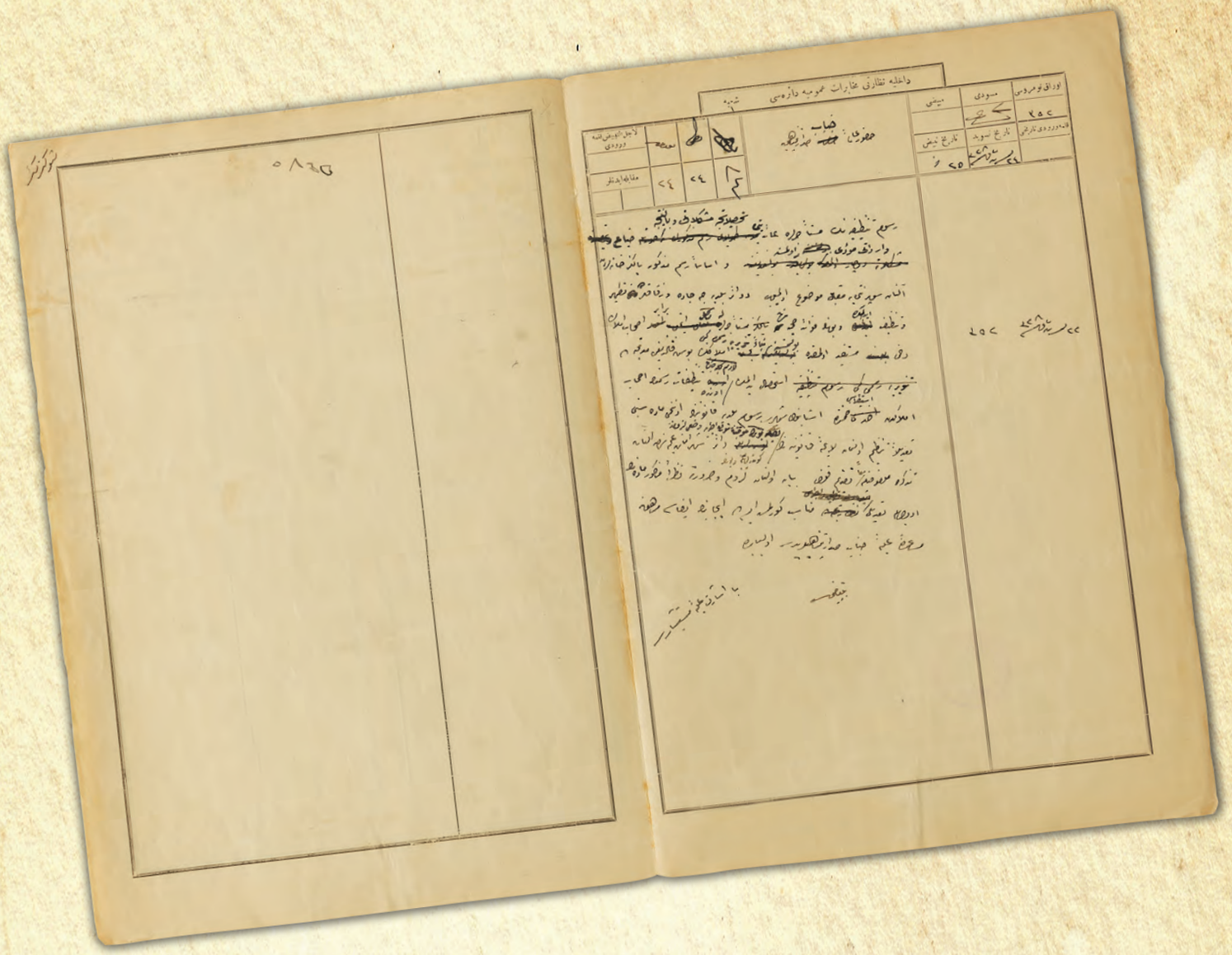
Dersaadet ve taşra belediye mecâlisi intihâbâtında vukû'u mervî sû-i isti'mâlâtdan dolayı intihâbât-ı vâkı'anın umûmen feshi yahud keyfiyet-i intihâbları şikâyâta bâdî olan azânın icrâ kılınacak tahkîkât netîcesinde tebdillerine imkân ve mesâğ-ı kânûnî olup olmadığının inbâsı hakkında sebk eden teblîğe binâen Bâb-ı Âli Hukûk Müşâvirliği'nin mütâlaanâme-i muhavveli üzerine Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nden tanzîm ve hey'ât-ı umûmiyeden tezyîl olunan mazbatalar okundu.

Kararı

Hey'ât-ı Umûmiye'nin sâlifü'l-arz mazbatasında muharrer olduğu vech ile taşra mecâlis-i belediyesinden intihâbâta sû-i isti'mâl karışdırıldığı hükmen sâbit olanlar hakkında muâmele-i feshiyye îfâsı karar-ı vâki' iktizâsından ise de bu sûret mecâlis-i belediyenin her biri hakkında ayrı ayrı hüküm istihsâline ve bu da zaman mürûrûna mütevakkıf bulunmasına, halbuki mecâlis-i mezkûrenin inde'l-îcâb feshi için hükûmete salâhiyet i'tâsı memâlik-i sâirede cârî emsâle kıyâsen muvâfık görünmesine binâen taşra belediye meclislerinin lüzum-ı hakîkî üzerine esbâb-ı mûcibe serdiyle fesh-i intihâbâtı hakkında Taşra Belediye Kânûnu'na madde-i münferide ilâvesi münâsib göründüğünden bu bâbda bir lâyiha-i kânûniyye tanzîm ve irsâlinin Dâhiliye Nezâreti'ne havâlesi tezekkür kılındı.

Erzurum Belediyesi. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_014063)

BOA, DH.İD, 40-2 / 6

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİNİN DE AYDINLATMA VERGİSİ GİBİ EV SAHİPLERİNDEN ALINMASINA İLİŞKİN İSTANBUL RÜSÛM-I BELEDİYE KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR DAHİLİYE NEZARETİ'NDEN SADARET MAKAMINA YAZILAN YAZI.

8 Aralık 1912

Dâhiliye Nezâreti Muhâberât-ı Umûmiye Dairesi

Şube: 6

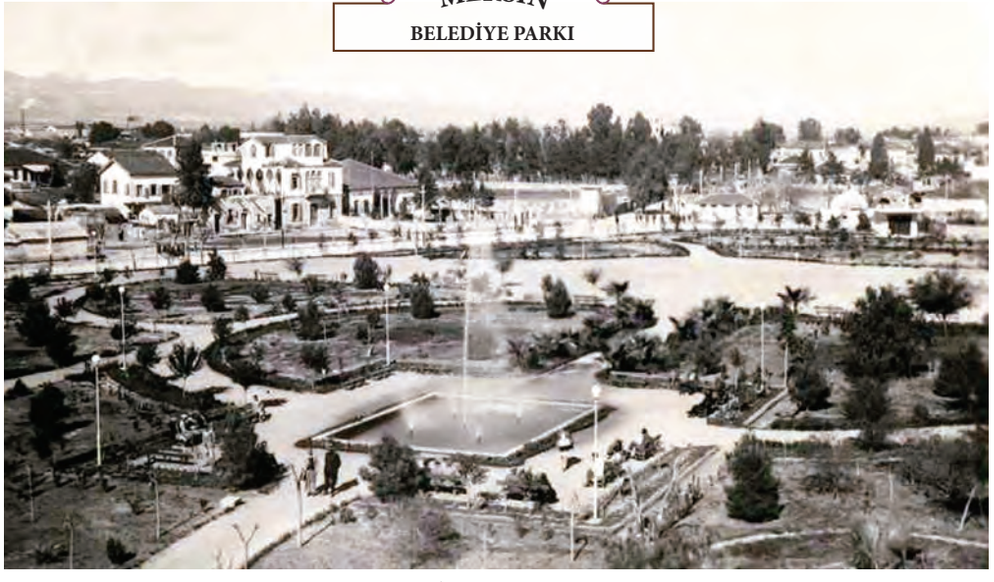
Evrâk Numarası: 352

Târih-i Tebyîz: 25 Teşrîn-i Sânî 1328

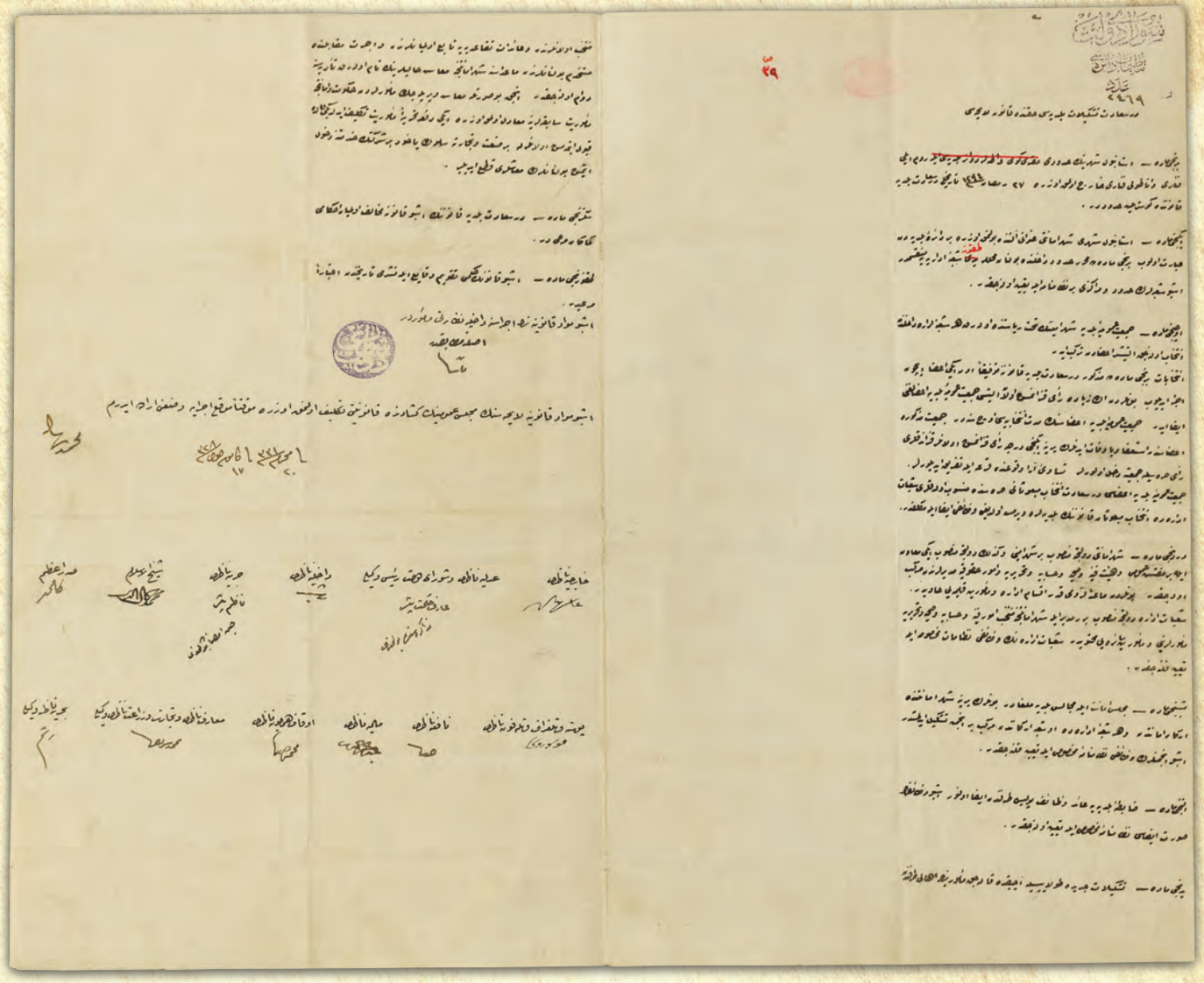
Huzûr-ı Âlî-i Cenâb-ı Sadâret-Penâhîye

Rüsûm-ı tanzîfiyyenin müste'cirlere âidiyeti tahsilâtca müşkilâtı ve bi'n-netîce ziyâ'-ı vâridatı müe'ddî olmasına ve esâsen resm-i mezkûr yalnız hânelerden alınan süprüntüye mukâbil mevzû' olmayup devâir-i belediyece cadde ve sokaklar da tathîr ve tanzîf edilmekde ve bunun fevâ'id-i sıhhiyesinden müste'cirlerle beraber ashâb-ı emlâk dahi müstefîd olmakda bulunmasına binâen tenvîriyye resmi gibi emlâkin boş kaldığı müddetce de istihsâl edilmek üzre tanzîfât resminin ashâb-ı emlâkden istîfâsı zımnında İstanbul şehri Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun onuncu maddesini ta'dîlen tanzîm olunan lâyiha-i kânûniyyenin gönderildiğine ve bunun muvakkaten mevki'-i icrâya vaz'ı lüzumuna dair Şehremânet-i Aliyyesinden alınan tezkire melfûfuyla ma'an takdîm kılındı. Beyân olunan lüzum ve zarûrete nazaran mezkûr maddenin o vechile ta'dîli münâsib görülmüş ise de icabının îfâsı merhûn-ı müsaade-i aliyye-i cenâb-ı sadâret-penâhîleridir, ol bâbda.

Bâ-işâret-i aliyye-i müsteşârî.

Mersin Belediye Parkı. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_025168)

BOA, İ.DUİT, 56-28

İSTANBUL BELEDİYESİ TEŞKİLÂT KANUNU TASARISI.

30 Aralık 1912

Şûrâ-yı Devlet

Tanzîmât Dairesi

Aded: 2469

Dersaadet Teşkîlât-ı Belediyesi Hakkında Kânûn Lâyihası

Birinci madde: İstanbul şehrinin hudûdu Rumeli Feneri ve Anadolu Feneri hâric olmak üzre 27 Ramazân 1294 târihli Dersaadet Belediye Kânûnunda gösterilen hudûddur.

İkinci madde: İstanbul şehri; "Şehremâneti" unvânı altında bulunmak üzre bir dâire-i belediyeden ibâret olup birinci maddede muharrer hudûd dâhilinde bulunan mahaller dokuz şube-i idâriyeye münkasimdir.

İşbu şubelerin hudûd ve merâkizi bir nizâmnâme ile tayin olunacakdır.

Üçüncü madde: Cemiyet-i umûmiye-i belediye, şehremininin taht-ı riyâsetinde olarak her şube-i idâre dâhilinde intihâb olunacak altışar azâdan terekküb eder.

İntihâbât, birinci maddede mezkûr Dersaadet Belediye Kânûnu'na tevfîkan on iki azâ için icrâ edilüp bunlardan en ziyade re'y kazanmış olan altısı cemiyet-i umûmiye-i belediye azâlığını îfâ eder. Cemiyet-i umûmiye-i belediye azâsının müddet-i intihâbiyyesi üç senedir. Cemiyet-i mezkûre azâsından istifâ veyâ vefat edenlerin yerine ikinci derece re'y kazanmış olanlar kazandıkları re'y sırasıyla cemiyete dâhil olurlar. Tesâvî-i ârâ vukû'unda kur'a ile tefrîk edilirler.

Cemiyet-i umûmiye-i belediye azâsı, Dersaadet intihâb-ı meb'ûsânı sırasında mensûb oldukları şu'abât-ı idârede intihâb-ı meb'ûsân kânûnunun belediyelere vermiş olduğu vezâifi îfâ ile mükellefdir.

Dördüncü madde: Şehremâneti, devletce mansûb bir şehremini ve kezâlik devletce mansûb iki mu'âvin ile bir müfettiş-i umûmî ve hey'et-i fenniye ve sıhhiye ve hesâbiyye ve tahrîriyye ve umûr-ı hukûkiyye müdürlerinden mürekkeb olacakdır. Bunlardan mâ'adâ lüzumu kadar aksâm-ı idâre ve memurîn-i kalemiyyeyi hâvîdir.

Şu'abât-ı idâre devletce mansûb birer müdür ile Şehremânetince müntehab umûr-ı fenniye ve hesâbiyye ve sıhhiye ve tahrîriyye memurlarını ve memûrîn-i sâireyi muhtevîdir. Şu'abât-ı idârenin vezâifi nizâmât-ı mahsûsa ile tayin kılınacakdır.

Beşinci madde: Meclis-i Emânet ile mecâlis-i belediye mülgâdır. Bunların yerine Şehremâneti'nde erkân-ı Emânet'den ve her şube-i idârede o şube erkânından mürekkeb bir encümen teşkîl edilmişdir. İşbu encümenlerin vezâifi nizâmnâme-i mahsûsa ile tayin kılınacakdır.

Altıncı madde: Zâbıta-i belediyeye âid vezâif polis tarafından îfâ olunur. İşbu vezâifin sûret-i îfâsı nizâmnâme-i mahsûsa ile tayin olunacakdır.

Yedinci madde: Teşkîlât-ı cedîde dolayısıyla açıkda kalacak memûrînin, ahali tarafından müntehab olanlarından ve âidât-ı tekâ'üdiyyeye tâbi' olmayanlarından ve ücret mukâbilinde müstahdem bulunanlarından mâ'adâsına Şehremânetince maaş-ı hâlîlerinin tam olarak te'diyesine devam olunacakdır. Ancak bu sûretle maaş verilecek memurlardan Hükûmet ve Emânetce memuriyet-i sâbıkalarına mu'âdil olmak üzre iki defa tahrîren memuriyet teklîf edildiği hâlde kabul etmemiş olanlarla bir sanat ve ticârete sülûk yahud bir şirketin hizmetine dühûl etmiş bulananların maaşları kat' edilir.

Sekizinci madde: Dersaadet Belediye Kânûnu'nun işbu kânûna muhâlif olmayan ahkâmı kemâ kân mer'îdir.

Dokuzuncu madde: İşbu kânûnun hükmü Takvîm-i Vekâyi ile neşri târihinden itibâren mer'îdir.

İşbu mevâdd-ı kânûniyyenin icrâsına Dâhiliye Nâzırı memurdur.

Aslına mutâbıkdır (Şûrâ-yı Devlet)

İşbu mevâdd-ı kânûniyye lâyihasının Meclis-i Umûmî'nin küşâdında kânûniyyeti teklîf olunmak üzre muvakkaten mevki'-i icrâya vaz'ını irâde ederim. Fî 20 Muharrem 1331 / 17 Kânûn-ı Evvel 1328

Mehmed Reşad

[İmzalar]

Sadrazam	Şeyhülislam	Harbiye Nazırı	Dâhiliye Nazırı	Adliye Nazırı ve Şura-yı Devlet Reis Vekili
Hâriciye Nazırı	Bahriye Nazır Vekili	Maârif Nazırı ve Ticâret ve Ziraat Nazırı Vekili	Evkaf-ı Hümâyûn Nazırı	Maliye Nazırı
Nafia Nazırı	Posta ve Telgraf ve Telefon Nazırı			

DH.HMŞ, 28 – 25

1913 TARİHLİ İDÂRE-İ UMÛMİYE-İ VİLÂYÂT KÂNÛNU

26 Mart 1913

İDÂRE-İ UMÛMİYE-İ VİLÂYÂT KÂNÛNU

İstanbul

Bâbıâlî Caddesi – Selanik Matbaası

1329

[Sultan Mehmed Reşad'ın tuğrası]

İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Kânûnu

Mukaddime

Kânûn-i Esâsî'nin 108'inci maddesi mûcibince vilâyâtın usûl-i idâresi tevsî‘-i me’zûniyet ve tefrîk-i vezâif kâidesi üzerine müessesdir. Her memur kânûnen hâiz olduğu salâhiyet dâiresinde ifa-yı vazife ile mükellef ve memuriyetine müte‘allik kâffe-i ef‘âlinden mes’ûldür.

Birinci Kısım

İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât

Birinci Fasıl

Taksimât-ı İdâre ve Memurîn-i Vilâyât

Birinci madde: Vilâyetler livâlara, livâlar kazâlara, kazâlar nevâhîye ve nâhiyeler karyelere münkasimdir. Vilâyet idâre-i umûmiyesinin reis ve merci‘i vâlidir.

Livâ idâresinin reis ve mes’ûlü mutasarrıfdır. Kazâ idâresinin reis ve mes’ûlü kaymakamdır.

Vilâyet merkezlerinde dahi başkaca bir merkez kazâsı teşkîl ve kaymakam tayin olunur. Nâhiye idâresinin reis ve mes’ûlü müdürdür.

İkinci madde: Elviye-i gayr-i mülhaka vilâyet hükmündedir.

Üçüncü madde: Yeniden teşkîlât-ı mülkiye icrâsı kânûn-ı mahsûs vaz‘ına mütevakkıfdır. Livâ ve kazâ merkezlerinin tebdili, hudûdlarının ta‘dîl ve tashîhi ve kazâ ve nâhiyelerin fekk ve tahvîl-i irtibâtı meclis-i umûmî-i vilâyetin kararı ve Dâhiliye Nezâreti'nin tensîbiyle bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî icrâ olunur.

Nevâhî devâirinin ta‘dîl-i hudûdu ve tebdîl-i merâkizi, müceddeden karye ve mahalle teşkîli ve bunların aynı kazâ dâhilinde olmak üzre bir nâhiyeden diğer nâhiyeye fekk-i irtibât ve ilhâkı meclis-i umûmî kararıyla makâm-ı vilâyetçe icrâ ve Dâhiliye Nezâreti'ne ma‘lûmât i‘tâ olunur.

[Nevâhînin sûret-i teşkîl ve idâresi kânûn-ı mahsûsu ile mu‘ayyendir.]

Dördüncü madde: Memâlik-i Osmaniyye dâhilindeki seyyâr aşâ’ir ve kabâilin sûret-i iskân ve idâreleri hakkında bunların emzice ve icabât-ı mevki‘iye ve ihtiyâcât-ı ictimâ‘iyelerine muvâfık nizâmât-ı hususiye yapılacakdır.

Memurîn-i Vilâyet

Beşinci madde: Hey’et-i memurîn-i idâre, merkez-i vilâyetde: Nâib, defterdâr, mektubcu, jandarma, alay kumandanı, maârif, nâfia, ziraat, defter-i hâkânî, polis, evkâf, nüfus ve sıhhiye müdürleri, lüzum görünen vilâyetlerde vali muâvini, umûr-ı ecnebiye müdürü veya vilâyet tercümanı;

Merkez-i livâda: Nâib, muhâsebeci, tahrirât müdürü, jandarma tabur kumandanı, nâfia mühendisi, ziraat memuru, evkâf ve defter-i hâkânî ve nüfus memurlarıyla polis komiseri;

Merkez-i kazâda: Nâib, mal müdürü, tahrirât kâtibi, jandarma bölük kumandanı, evkâf, nüfus ve tapu memurları ve polis komiserinden ibâretdir.

Altıncı madde: Her nâhiyede müdür ve nâhiye kâtibi ve zâbıta memurlarıyla icabına göre mal ve tapu memurları bulunur.

Yedinci madde: Her vilâyet ve livâ ve kazâ ve nâhiye merkezlerinde hey’et-i şer‘iyye ve adliye ve memurîn-i askeriye ile rüsûmât ve posta ve telgraf ve düyûn-ı umûmiye başmüdür ve müdür ve memurîni gibi vezâif-i mahsûsa ashâbından başka vilâyetin şu‘abât-ı mühtelife-i idâresinde lüzumu kadar memurîn-i tâliye bulunur.

Memurîn-i Vilâyetin Sûret-i Tayin ve İntihâbı

Sekizinci madde: Valiler, Dâhiliye Nezâreti'nin inhâsı ve Meclis-i Vükelâ kararıyla, vali muâvinleri, mutasarrıflar ve vilâyet mektubcuları ve kaymakamlar Dâhiliye Nezâreti'nin intihâbıyla bâ-irâde-i seniyye tayin olunurlar.

Dokuzuncu madde: Beşinci maddede isimleri mezkûr merkez-i vilâyet rüesâ-yı memurîn-i idâresi ile livâ muhâsebeci ve tahrirât müdürleri ve vilâyet maârif müfettişleri ve mekâtib-i sultâniye ve leylî idâdî ve leylî

dârülmuallimîn müdür ve muallimleri mensûb oldukları nezâretlerce ale'l-usûl intihâb ve tayin olunurlar. Bunlardan vali muâvini, mektubcu, jandarma kumandanı; polis müdürü, nüfus müdürü, umûr-ı ecnebiye müdürü ve vilâyet tercümânı ve livâ tahrirât müdürleri için Dâhiliye Nezâreti'nce evvel emirde valilerin re'y ve mütâlaaları alınır.

Onuncu madde: Merkez-i vilâyet memurîn-i tâliyesi ile livâ muhâsebeci ve tahrirât müdürlerinden ve hükûmet etibbâsıyla livâ nâfia mühendislerinden mâadâ livâlar rüesâ-yı memurîni ve kazâ mâl müdürleri ve bilumûm nevâhî müdîrânı, memurînin keyfiyet-i intihâb ve evsâf-ı ilmiye ve fenniyeleri hakkında devâir-i merkeziyece tanzîm olunan nizâmnâmeler ahkâmına tevfîkan mensûb oldukları idâre reisinin intihâb ve inhâsıyla valiler tarafından, merkez-i livâ memurîn-i tâliyesi ile mâl müdüründen mâadâ kazâlar rüesâ-yı memurîn idâresi, livâda mensûb olduğu şube-i idâre reisinin intihâb ve inhâsıyla mutasarrıflar tarafından, merkez-i kazâ memurîn-i tâliyesi ile nevâhî ketebe ve memurîn-i sâiresi kaymakamlar tarafından tayin ve memuriyetleri vali tarafından tasdîk olunur.

Memurîn-i Vilâyetin Sûret-i Azli

On birinci madde: Valilerin azli Dâhiliye Nezâreti'nin teklîfi üzerine Meclis-i Vükelâ kararıyla bâ-irâde-i seniyye icrâ olunur.

On ikinci madde: Valiler bâ-irâde-i seniyye veya nüzzâr tarafından tayin olunan memurînin inde'l-îcâb azilleri lüzumunu esbâb-ı mûcibe-i kânûniye der-miyânıyla merbût oldukları nezâretlere iş'âr ederler. Nezâretler valilerin irâe etdikleri esbâbı kâfî görmedikleri hâlde tedkîkât icrâ ve iktizâsı tayin olunmak üzre evrâkı vusûl târihinden itibâren nihâyet bir mâh zarfında Şûrâ-yı Devlet'e tevdî' ve derhal telgrafla valilere i'tâ-yı ma'lûmât ederler. Şûrâ-yı Devlet'çe bu tedkîkât nihâyet iki ay zarfında ikmâl ve evrâk nezâret-i âidesine iâde olunur.

Devâir-i merkeziye, azl veya tebdilleri inhâ olunan memurîn hakkında bir ay zarfında vilâyete cevâb i'tâ etmedikleri hâlde valiler mes'ûliyeti deruhde ile bunları azl ve tebdile ve ale'l-ıtlâk bekâlarında asayiş ve inzibât-ı mahallîce mahzûr gördükleri memurîni – mensûb oldukları nezârete derhal ma'lûmât vermek şartıyla – işden el çekdirmeğe me'zûndurlar.

On üçüncü madde: Valiler, nüvvâb ile hükkâm müstesnâ olmak üzre şu'abât-ı muhtelife-i idâre memurîn-i tâliyesi hakkında kavâid ve nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkan ihtâr, tekdîr, kat'-ı maaş, tenzîl-i sınıf ve maaş gibi cezâlar vermeğe ve bunları azletmeğe salâhiyetdârdırlar.

On dördüncü madde: Valiler sû'-i ahvâl ve muâmelâtına vâkıf oldukları nüvvâb ve hükkâm hakkında derhal tahkîkât icrâsını Adliye müdür ve müfettişine veyahud istînâf müdde'î-i umûmîlerine tahrîren teblîğ ederler. Bu teblîğât üzerine tahkîkât-ı lâzimeye müsâra'at olunacak ve netîcesi makâm-ı Meşîhat'a ve Adliye Nezâreti'ne iş'âr olunmakla beraber fezleke-i tahkîkâtın bir sûreti valiye tevdî' edilecekdir.

On beşinci madde: Tayini nezârete âid olan merkez-i vilâyet polis müdüründen başka bilumûm polis komiser ve efrâdı nizâmnâme-i mahsûsuna tevfîkan valiler tarafından tayin ve azledilirler.

On altıncı madde: Jandarma zâbıtânının lede'l-îcâb işden el çekdirilmeleri veyahud alay dâhilinde becâyiş ve tebdilleri hakkında alay kumandanlarının cümle-i salâhiyetinden olan hususâtın hüsn-i îfâsını taht-ı nezâret ve murâkabede bulundurmak ve alay kumandanlarının salâhiyetlerinin fevkinde olan hususât hakkında emr i'tâ eylemek valilerin cümle-i salâhiyetindendir.

On yedinci madde: Memurînin sûret-i intihâb ve tayin ve terfî' ve terakkîleri ile mücâzât ve azilleri başkaca yapılan nizâmât-ı mahsûsa ile mu'ayyendir.

On sekizinci madde: Her kim olursa olsun memurînin mugâyir-i kânûn ahvâl ve muâmelâtına vâkıf oldukda bizzat şifâhen ihbâr ve şikâyet edebileceği gibi ihbârnâme ve şikâyetnâme dahi i'tâ edebilir. Ancak yazılacak ihbârnâme ve şikâyetnâme muhbir veya müştekînin hüviyetini bildirecek sûretde isim ve şöhret ve sanat ve mahall-i ikâmetiyle imzâ veya mührünü hâvî olmak lâzımdır.

On dokuzuncu madde: Memurîn hakkında der-miyân edilen ihbârât ve şikâyâtın li-garazin musanna' ve bir cürm isnâdını veya ale'l-ıtlâk hakâreti mutazammın olduğu tebeyyün etdiği takdirde keyfiyet merci'lerinden müdde'î-i umûmîliğe tevdî' olunur. Bu hâlde mütecâvezün aleyh olan memurun ayrıca hukûk-ı şahsiye davâsı ikâme etmesine lüzum olmayıp müdde'î-i umûmîler kendilerine tevdî' olunan evrâk üzerine ikâme ve takîb-i davâya mecburdurlar.

İkinci Fasıl

Vezâif

Vâlinin ve Memurîn-i Vilâyetin Vezâifi

Yirminci madde: Vali, vilâyetde kuvve-i icrâ'iyenin en büyük memuru ve her nezâretin vekîl ve mümessili olup vilâyetin idâre-i umûmiyesinden mes'ûldür.

Vali, dâhil-i vilâyetde kavânîn ve nizâmâtın neşr ve ilânı ve tamâmî-i tatbîkini te'min ile muvazzaf ve bunların kendisine tevdî' ve bahş eylediği bi'l-cümle vezâifi îfâ ve salâhiyeti isti'mâl ve devletin ve ahalinin hukûkunu vikâye ve nezâretlerin evâmir ve talimâtını icrâ ile mükellefdir.

Yirmi birinci madde: Devletce neşr ve ilân olunacak bi'l-cümle kavânîn ve nizâmât ve bunlara müte'allik nezâretlerce verilecek talimât ve mukarrerât şu'abât-ı idâreye ancak valiler vâsıtasıyla teblîğ olunur. Şu'abât-ı idâre rüesâsı validen tebellüğ etdikleri kavânîn ve nizâmât ve talimât ve mukarrerâtın esâsâtına veyahud suver-i icrâ'iyesine müte'allik olarak muhtâc-ı istîzân gördükleri ahvâlde doğrudan doğruya valiye mürâcaata ve bu bâbda valinin

re'sen veya merci'iyle bi'l-muhâbere vereceği emr-i tahrîrîye inkıyâda mecburdurlar.

Yirmi ikinci madde: 1 – Vilâyet dâhilinde huzûr ve asayişin te'mini,

2 – Efrâd ve cemâât beyninde hürriyet, müsâvât ve adâlet esâslarının tamâmî-i tatbîk ve mahfûziyeti,

3 – Hukûk ve emniyet-i şahsiye ve tasarrufiyenin te'min-i masûniyeti,

4 – Her sınıf-ı ahalinin tekemmülât-ı iktisâdiye ve ictimâ'iyelerine hizmet edecek esbâbın istihzâr ve istikmâli,

5 – İstiklâl-i mahâkime riâyetle beraber adâletin mümkin olduğu kadar sürat ve sühûletle tevzî'i,

6 – Her sınıf-ı ahalinin fikren, ahlâken tekâmül etmelerini ve nâil-i refâh ve sa'âdet olmalarını te'min edecek sûretde neşr ve ta'mîm-i maârife müstemirren sâ'î olmak,

7 – Ticâret ve sanâyi' ile ziraat ve sanâyi'-i zirâ'iyyenin tekemmülât ve terakkiyâtı,

8 – Sıhhat-ı umûmiyenin muhâfazası ve şerâit-i sıhhiyenin ıslâhı ve bilhassa firengi ve verem ve sıtma gibi emrâz-ı sâriye ve müstevliyenin indifâ'ı çârelerinin aranması,

9 – Ziraatin terfiye ve ikdârı gibi ahvâl valilerin idâre-i hükûmetinde mütemâdiyen takîb edecekleri makâsıd-ı umûmiye ve mühimmedendir.

Yirmi üçüncü madde: Vilâyetin bi'l-cümle devâir ve şu'abât-ı idâresi valinin taht-ı teftiş ve nezâretindedir.

Yirmi dördüncü madde: Vilâyetin muhâfaza-i asayiş ve emniyetinden vali mes'ûldür. Vali, zâbıta-i adliyeye âid vazifesini Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiye Kânûnu'nda mu'ayyen olduğu vechile icrâ ve zâbıta-i mâni'aya ta'alluk eden vazifesini de mülkiye ve nâhiye memurları ve polis ve jandarma hey'etleri vesâtatıyla îfâ eder.

Yirmi beşinci madde: Vilâyet dâhilindeki jandarma ve polis kuvvetleri ve aşâ'ir ile meskûn kıta'âtın ester-süvâr gibi vesâit-i inzibâtiyesi vezâif-i mahalliyeden dolayı doğrudan doğruya valinin emri altında olup nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkan mevâki'-i lâzimeye tevzî' ve ikâme edilmiş olan kuvâ-yı mezkûrenin muvakkaten tebdîl-i mevki'leri ve mahall-i âhara sevkleri hususuna vâli-i vilâyet salâhiyetdârdır.

Yirmi altıncı madde: Vali, gerek zâbıta-i mâni'aya ve gerek zâbıta-i adliyeye müte'allik vezâifin icrâsı ve kavânîn ve nizâmât-ı devletin tenfîzi ve asayiş ve emniyet-i mahalliyenin muhâfaza ve takviyesi için kuvve-i mevcûde-i zâbıtayı gayr-i kâfî gördüğü hâlde mahallindeki berrî ve bahrî kumandanlara vereceği emr-i tahrîrî üzerine kuvve-i askeriyeyi dahi istihdâm eder. Kıta'ât-ı askeriye kumandanları vali tarafından bu bâbda tahrîren i'tâ olunacak emri infâza mecburdurlar.

Yirmi yedinci madde: Vali, vilâyetin bir tarafında kuvve-i mevcûde-i askeriye ile dahi te'min-i asayiş olunamayacağını anlar veya emniyet-i âmmeyi sâlib bir hatar ve tehlike görür ise dâhil-i vilâyetdeki mevâki'-i sâirede mevcud olan kuvâ-yı askeriyeden lüzumu kadarını oraya sevk için mahallî kumandanına emr-i tahrîrî i'tâ ve şâyed vilâyet dâhilinde bulunan kuvve-i askeriyenin de te'min-i maksada gayr-i kâfî bulunduğu takdirde mahâll-i sâireden kuvve-i kâfiye celb ve sevkini kolordu kumandanına iş'âr eder. Kolordu kumandanları valiler tarafından vukû' bulan mürâcaatları derhal infâza mecburdurlar.

Yirmi sekizinci madde: Vali, dâhil-i vilâyetde ihtilâl zuhûr edeceğini mü'eyyid âsâr ve emârât gördüğü takdirde o mahalle mahsûs olmak üzre muvakkaten idâre-i örfiyye ilânını Dâhiliye Nezâreti'nden istîzân eder. Bu mürâcaata yirmi dört saat zarfında cevâb alamadığı veyahud muhâbereye imkân bulunmadığı takdirde mes'ûliyeti deruhde ederek idâre-i örfiyyeyi ilân etmek salâhiyetini hâizdir. Bu hâlde ilk vâsıta ile keyfiyeti esbâb-ı mûcibesiyle beraber Dâhiliye Nezâreti'ne iş'âr etmeğe mecburdur.

Yirmi dokuzuncu madde: Valiler eşyâ-yı memnû'a ve rüsûmât kaçakçılığını men' için bulundukları vilâyetin sevâhilini muhâfazaya memur bi'l-cümle sefâin-i emîriye süvârîlerine ne tarafları geşt ü güzâr ve ne cihetlere tahsisan dikkat etmeleri lâzım geleceği hakkında emr-i tahrîrî i'tâ eder. Sefâin-i mezkûre süvârîleri validen alacakları emri derhal ve tamamen infâza mecburdurlar.

Otuzuncu madde: Vali, her sene dâhil-i vilâyetde münâsib göreceği zamanlarda devr ve teftiş icrâsına memurdur. Bunun mecmû' müddeti ahvâl-i âdiyede bir sene zarfında iki aydan ekall ve dört aydan ziyade olmayacakdır. Vali, vilâyeti esnâ-yı devr ve teftişinden muttali' olduğu ahvâl ve ihtiyâcât ile bunlara karşı ne gibi tedâbîre tevessül eylediğini mübeyyin Dâhiliye Nezâreti'ne raporlar göndermekle mükellefdir. İcrââtda bir fâsıla ve te'ehhür vukû'unu men' için bu vesâik selefden halefe dahi devr olunur.

Otuz birinci madde: Vali, mahâkimde işlerin süratle rü'yeti için memurîn-i şer'iyye ve adliyeye ihtârâtda bulunabilir ve hâl ve rü'yeti te'ehhür etdiğine ıttılâ' peydâ etdiği mevâddın esbâb-ı te'hîrini nüvvâb ve müdde'î-i umûmîlerden tahrîren suâl eder.

Otuz ikinci madde: Vali, umûr-ı şer'iyye ve adliyenin tesrî'-i rü'yeti ve ahkâm-ı mukarrerât-ı sâdıranın tenfîz ve temşiyeti hususunda nezâret-i kâmileyi hâiz ve bu bâbda memurîn-i âidesi tarafından taleb olunacak muâvenetini de derhal icrâ ile mükellefdir.

Otuz üçüncü madde: Vali, kavânîn-i devlet ile mükellef ve me'zûn olduğu ahvâlden mâadâ devletce ittihâz-ı karara muhtâc hususât için nezâret-i müte'allikasına mürâcaatla istîzân-ı muâmeleye mecburdur.

Otuz dördüncü madde: Rüesâ-yı memurûn-i vilâyetden her biri kavânîn ve nizâmât ahkâmının vazife-i memuriyetlerine müte'allik mevâddı ve vali tarafından ahkâm-ı kânûniyeye

muvâfık sûretde verilen evâmir ve tenbîhâtı icrâ etmekle mükellefdir.

Otuz beşinci madde: Rüesâ-yı memurîn-i vilâyetden her biri kavânîn ve nizâmât-ı mahsûsa ile mu‘ayyen olan vezâifden başka dâire-i memuriyetleri dâhilinde bulunan kâffe-i muâmelâtın intizâm ve sûret-i cereyânından doğrudan doğruya makâm-ı vilâyete karşı mes’ûldür.

Otuz altıncı madde: Rüesâ-yı memurîn-i vilâyetden her biri vali tarafından havâle ve tevdî‘ edilen işler üzerine icab eden tedkîkâtı icrâ ve ma‘lûmât ve mütâlaalarını beyân eylemeğe mecburdur.

Mutasarrıf ve Memurîn-i Livânın Vezâifi

Otuz yedinci madde: Mutasarrıf, livâda kuvve-i icrâ’iyenin en büyük memuru olup livânın idâre-i umûmiyesinden mes’ûldür.

Mutasarrıf, dâhil-i livâda kavânîn ve nizâmâtın tamâmî-i tatbîkini te’min ile muvazzaf ve bunların kendisine tevdî‘ ve bahş eylediği bi'l-cümle vezâifi îfâ ve salâhiyeti isti‘mâl ve devletin ve ahalinin hukûkunu vikâye ve valinin evâmir ve talimâtını icrâ ile mükellefdir.

Ahvâl-i fevkalâde müstesnâ olmak üzre umûr ve muâmelât-ı livâ hakkında münhasıran merbût bulunduğu vilâyetle muhâbereye mecburdur.

Otuz sekizinci madde: Livânın bi'l-cümle devâir ve şu‘abât-ı idâresi mutasarrıfın taht-ı teftiş ve nezâretindedir.

Otuz dokuzuncu madde: Livânın muhâfaza-i asayiş ve emniyetinden mutasarrıf mes’ûldür.

Mutasarrıf, zâbıta-i adliyeye âid vazifesini Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiye Kânûnu'nda mu‘ayyen olduğu vechile icrâ ve zâbıta-i mâni‘aya ta‘alluk eden vazifesini de mülkiye ve nâhiye memurları ve polis ve jandarma hey’etleri vesâtatiyle îfâ eder.

Kırkıncı madde: Livâ dâhilindeki polis ve jandarma hey’etleri livânın umûr-ı inzibâtiyesine müte‘allik kâffe-i vezâifde mutasarrıfa merbût ve onun emrini icrâ ile mükellefdirler.

Kırk birinci madde: Mutasarrıf, yirmi altıncı maddede beyân olunan ahvâlde valiye ma‘lûmât i‘tâsıyla beraber dâhil-i livâda mevcud kuvve-i askeriyeyi heman istihdâma me’zûndur. Livâ dâhilinde bulunan kıta‘ât-ı askeriye kumandanları mutasarrıflar tarafından bu bâbda tahrîren vukû‘ bulacak teblîğâtı derhal infâz edeceklerdir.

Kırk ikinci madde: Mutasarrıf, her sene dâhil-i livâda iki aydan ziyade ve bir aydan dûn olmamak üzre devr ve teftiş icrâsına mecburdur. Mutasarrıf devr ve teftiş zamanını vali ile bi'l-muhâbere tayin eder.

Mutasarrıf, livâyı devr ve teftişinde tesâdüf edeceği ahvâl ve ihtiyâcâta ve ana karşı ittihâzı lâzım gelen tedâbîre dair lâyihalar tanzîmiyle valiye irsâl eder.

Kırk üçüncü madde: Mutasarrıf, mahâkimde işlerin süratle rü’yeti için memurîn-i şer‘iyye ve adliyeye ihtârâtda bulunabilir ve te’ehhür etdiğine ıttılâ‘ peydâ etdiği mevâddı vilâyete bildirir.

Kırk dördüncü madde: Mutasarrıf, umûr-ı şer‘iyye ve adliyenin tesrî‘-i rü’yeti ve ahkâm ve mukarrerât-ı sâdıranın tenfîz ve temşiyeti hususunda nezâret-i kâmileyi hâiz ve bu bâbda memurîn-i âidesi tarafından taleb olunacak muâveneti derhal icrâ ile mükellefdir.

Kırk beşinci madde: Mutasarrıf, Hapishâneler Nizâmnâmesi ahkâmının tamamen tatbîkine dikkat ve ara sıra merkez ve mülhakât tevkîfhâne ve hapishânelerini bizzat veya bi'l-vâsıta teftiş ve muâyene ile ıslâhât-ı lâzime icrâ eder.

Kırk altıncı madde: Rüesâ ve memurîn-i livâdan her biri kavânîn ve nizâmât ahkâmından vazife-i memuriyetlerine müte‘allik mevâddı ve mutasarrıf tarafından kânûn dâiresinde verilen evâmir ve tenbîhâtı icrâ etmekle mükellefdir.

Kırk yedinci madde: Rüesâ ve memurîn-i livâdan her biri mutasarrıf tarafından havâle ve tevdî‘ edilen işler üzerine icab eden tedkîkâtı icrâ ve ma‘lûmât ve mütâlaalarını beyân etmeğe mecburdur.

Kırk sekizinci madde: Mutasarrıflar, nüvvâb ile hükkâm müstesnâ olmak üzre nasbları salâhiyetleri dâhilinde bulunan şu‘abât-ı muhtelife-i idâre memurîn-i tâliyesi hakkında kavâid ve nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkan ihtâr, tekdîr, kat‘-ı maaş, tenzîl-i sınıf [ve] maaş gibi cezâlar vermeğe ve bunları azl etmeğe salâhiyetdârdırlar. Hususât-ı mezkûre hakkında makâm-ı vilâyete dahi ma‘lûmât verilir.

Kaymakam ve Memurîn-i Kazânın Vezâifi

Kırk dokuzuncu madde: Kaymakam, kazâda kuvve-i icrâ’iyenin en büyük memuru olup kazânın idâre-i umûmiyesinden mes’ûldür.

Kaymakam, dâhil-i kazâda kavânîn ve nizâmâtın tamâmî-i tatbîkini te’min ile muvazzaf ve bunların kendisine tevdî‘ ve bahş eylediği bi'l-cümle vezâifi îfâ ve salâhiyeti isti‘mâl ve devletin ve ahalinin hukûkunu vikâye ve mutasarrıfın ve valinin bi'l-cümle talimâtını icrâ ile mükellef olup ahvâl-i fevkalâde müstesnâ olmak üzre umûr ve muâmelât-ı kazâ hakkında münhasıran merbût bulunduğu livâ ile muhâbereye mecburdur.

Elli birinci madde: Kazânın muhâfaza-i asayiş ve emniyetinden kaymakam mes’ûldür. Kaymakam zâbıta-i adliyeye âid vazifesini Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiye Kânûnu'nda mu‘ayyen olduğu vechile icrâ ve zâbıta-i mâni‘aya âid olan vazifesini de mülkiye ve nâhiye memurları ve polis ve jandarma hey’etleri vesâtatıyla îfâ eder.

Elli ikinci madde: Kazâ dâhilindeki polis ve jandarma hey’etleri kazânın umûr-ı inzibâtiyesine müte‘allik kâffe-i vezâifinde kaymakama merbût ve anın emrini icrâ ile mükellefdir.

Elli üçüncü madde: Kaymakam, yirmi altıncı maddede beyân olunan ahvâlde mutasarrıfa ma'lûmât i'tâsıyla beraber dâhil-i kazâda mevcud kuvve-i askeriyeyi heman istihdâma me'zûndur. Kazâ dâhilinde bulunan kıta'ât-ı askeriye kumandanları kaymakamlar tarafından bu bâbda tahrîren vukû' bulacak teblîğâtı derhal infâz edeceklerdir.

Elli dördüncü madde: Kaymakam, dâhil-i kazâda devr ve teftiş icrâsıyla mükellefdir. Kaymakamın her sene lâ-ekal bir defa nâhiye merâkizini ve münâvebeten bütün köyleri devr etmesi meşrût olup devr müddeti ile zaman-ı icrâ mutasarrıfla bi'l-muhâbere tayin olunur.

Kaymakam uğradığı yerlerde ahalinin şikâyâtını istimâ' ve icabât-ı kânûniyesini derhal icrâ eder ve nâhiye memurîni ile muhtarlara ve ihtiyar hey'etlerine vazifelerini ihtâr eyler.

Karyelerde ve yollarda huzûr ve asayişin te'mini, hukûk ve emniyet-i şahsiye ve tasarrufiyenin masûniyeti kaymakamın devr esnâsında en mu'tenâ tutacağı makâsıddandır. Hayvan hırsızlığının men'i hakkındaki mukarrerâtın köylerde tamâmî-i tatbîkine de itinâ olunur.

Umûr-ı sıhhiye ve maârif ve ziraat ve nâfia hakkında tatbîki ile mükellef olduğu ahkâmın sûret-i ameliyede ve esnâ-yı devr ve teftişde semerâtını iktitâf ile de mükellef olan kaymakamın netâyic-i devr ve teftişini mübeyyin olarak göndereceği raporlar mutasarrıf tarafından tedkîk ve mukteziyâtı îfâ olunur.

Elli beşinci madde: Kaymakam, mahâkimde işlerin süratle rü'yeti için memurîn-i şer'iyye ve adliyeye ihtârâtda bulunabilir ve te'ehhür etdiğine ıttılâ' peydâ etdiği mevâddı mutasarrıfa bildirir ve köylerden şâhid veya müdde'â aleyh sıfatıyla celb olunan kurâ ahalisinin tûl müddet merkez-i kazâda süründürülmemesi esbâbını müdde'î-i umûmî muâvini ile bi'l-müzâkere te'min eyler.

Elli altıncı madde: Kaymakam, umûr-ı şer'iyye ve adliyenin tesrî'-i rü'yeti ve ahkâm ve mukarrerât-ı sâdıranın tenfîz ve temşiyeti hususunda nezâret-i kâmileyi hâiz ve bu bâbda memurîn-i âidesi tarafından taleb olunacak muâveneti derhal icrâ ile mükellefdir.

Elli yedinci madde: Kaymakam, Hapishâneler Nizâmnâmesi ahkâmının tamamen tatbîkine dikkat ve ara sıra hapishâneleri bizzat veya bi'l-vâsıta teftiş ve muâyene ile ıslâhât-ı lâzime icrâ eder.

Elli sekizinci madde: Kaymakam, Ahz-ı Asker Kânûnu'nun sûret-i tatbîk ve icrâsını teshîl ile beraber efrâd-ı askeriyeyi celb ve cem' ve asker firâri ve bakâyâsını der-dest etdirmek vazifesiyle mükellefdir.

Elli dokuzuncu madde: Kaymakam, Nüfus Nizâmnâmesi ahkâmının ve bu bâbda mutasarrıfdan alacağı evâmirin tamamen tatbîk ve icrâsına memurdur.

Altmışıncı madde: Memurîn-i kazâ kırk altıncı ve kırk yedinci maddelerde muharrer vezâifi kazâya mahsûs olmak üzre îfâ ile mükellefdir.

Altmış birinci madde: Kaymakamlar, kazânın şu'abât-ı muhtelife-i idâresinde müstahdem olan ve nasbları salâhiyetleri dâhilinde bulunan memurîn-i tâliye hakkında kavâid ve nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkan ihtâr, tekdîr, kat'-ı maaş, tenzîl-i sınıf ve maaş gibi cezâlar vermeğe ve bunları azletmeğe salâhiyetdârdırlar. Hususât-ı mezkûre hakkında livâya dahi ma'lûmât verilir.

Üçüncü Fasıl

Mecâlis-i İdâre Teşkîlâtı

Altmış ikinci madde: Her vilâyet merkezinde valinin veya muâvininin riyâseti altında azâsı nâib, defterdâr, mektubcu, maârif müdürü, nâfia sermühendisi ile ziraat müdüründen ve müftü ile rüesâ-yı rûhâniye ve azâ-yı müntehabeden mürekkeb olmak üzre bir meclis-i idâre bulunur.

Altmış üçüncü madde: Her livâda mutasarrıfın riyâseti altında nâib, muhâsebeci, tahrirât müdür ve nâfia mühendislerinden ve ziraat memuru mevcud olan livâlarda anlardan ve müftü ile rüesâ-yı rûhâniye ve azâ-yı müntehabeden mürekkeb olmak üzre bir meclis-i idâre bulunur.

Altmış dördüncü madde: Her kazâda kaymakamın riyâseti altında azâsı nâib, mal müdürü, tahrirât kâtibinden ve müftü ve rüesâ-yı rûhâniye ve azâ-yı müntehabeden mürekkeb olmak üzre bir meclis-i idâre bulunur.

Altmış beşinci madde: Meclis-i idâre azâ-yı dâimesinden olmayan şu'abât-ı sâire-i idâre rüesâsı kendi dâirelerine âid işlerin müzâkeresinde azâ sıfatıyla meclise davet olunarak o iş hakkındaki mazbatayı imzâ ve tahtîm ederler.

Mecâlis-i İdârenin Vezâifi

Altmış altıncı madde: Meclis-i idâre-i vilâyet, memurîn muhâkemesine ve hükûmete âid her nev' müzâyedât ve münâkasâtı kavânîn ve nizâmât-ı mahsûsasına tevfîkan bi'l-icrâ lâzım gelen mukâvelâtın tayin-i şerâitine ve vâridât-ı öşriye ve rüsûmiyenin kânûn ve nizâmı mûcibince müzâyede ve ihâlesine ve emânetde kalanların sûret-i idâresine ve mîrî ormanlarından nizâm-ı mahsûsuna tevfîkan kereste kat'ının müzâyedesine ve hükûmete âid kâffe-i emvâl-ı menkûle ve gayr-i menkûlenin nezâret ve muhâfazasına ve kabristan mahalleri tahsisine ve devâir-i mahalliyece lüzum gösterilecek cedâvilin tedkîkine memur ve bunlarla kavânîn ve nizâmâtın kendisine tevdî' etdiği sâir vezâif hakkında mukarrerât ittihâzıyla mükellefdir.

Altmış yedinci madde: Meclis-i idâre-i vilâyet, işbu kânûn ile meclis-i umûmî ve encümen-i vilâyete mevdû' vezâife müdâhale etmez ve elviye ve mülhak kazâlar mecâlis-i idâresinden sâdır olan mukarrerâtı lede'l-îcâb derece-i sâniyede tedkîk eder.

Meclis-i idâre-i vilâyet mukarrerâtının merci‘-i tedkîki Şûrâ-yı Devlet'dir.

Altmış sekizinci madde: Vilâyetin şu‘abât-ı idâresinden ittihâz olunan mukarrerât aleyhine alâkadârân tarafından vukû‘ bulan itirâzât meclis-i idâre-i vilâyetçe tedkîk ve meclis-i idâre-i vilâyet kararı aleyhine de Şûrâ-yı Devlet'e mürâcaat olunur.

Altmış dokuzuncu madde: Meclis-i idâre-i livâ, altmış altıncı madde ile vilâyet meclis-i idâresi için irâe olunan vezâifi icrâ ile mükellefdir. Meclis-i idâre-i livâ, mülhak kazâlar mecâlis-i idâresinden sâdır olan mukarrerâtı lede'l-îcâb derece-i sâniyede tedkîk eder. Meclis-i idâre-i livâ mukarrerâtının merci‘-i tedkîki meclis-i idâre-i vilâyetdir.

Yetmişinci madde: Livânın şu‘abât-ı idâresinden ittihâz olunan mukarrerât aleyhine alâkadârân tarafından vukû‘ bulan itirâz meclis-i idâre-i livâca tedkîk ve meclis-i idâre-i livâ kararı aleyhine de meclis-i idâre-i vilâyete mürâcaat olunur.

Yetmiş birinci madde: Altmış dokuzuncu ve yetmişinci maddeler ahkâmı kazâ meclis-i idâresi için de cârî ve mukarrerâtının merci‘-i tedkîki meclis-i idâre-i livâdır.

Yetmiş ikinci madde: Mecâlis-i idâre azâsı kararından mes’ûldür.

Yetmiş üçüncü madde: Mecâlis-i idâre mukarrerâtı alâkadârân tarafından taleb vukû‘unda sûret harcı nâmıyla bir şey alınmayarak meccânen ve musaddakan i‘tâ olunur.

Yetmiş dördüncü madde: Meclis-i umûmî ve meclis-i idâre veya rüesâ-yı memurîn-i mülkiye tarafından işbu kânûna tevfîkan ittihâz olunan mukarrerât ve tedâbîrin tatbîk ve icrâsına îkâ‘-ı müşkilât veya muhâlefet edenler hakkında mahalleri mecâlis-i idâresince kâbil-i istînâf ve temyîz olmamak üzre bir liradan beş liraya kadar cezâ-yı nakdî hükm olunur.

Hükm edilen mücâzât-ı nakdiyeyi vermekden imtinâ‘ edenlerden cezânın tahsili hakkında mecâlis-i idârece tanzîm olunacak müzekkere en büyük mülkiye memurunun işâret-i tahrîriyesiyle li-ecli't-tenfîz müdde‘î-i umûmîliğe tevdî‘ ve bidâyet mahkemesince muhâkemeye hâcet kalmaksızın Cezâ Kânûnu'nun otuz yedinci madde-i mu‘addelesine tevfîkan mücâzât-ı nakdiye müdde‘î-i umûmîlikce habs cezâsına bi't-tahvîl derhal icrâ olunur.

İkinci Kısım

İdâre-i Hususiye-i Vilâyât

Birinci Fasıl

Vilâyet

Yetmiş beşinci madde: Vilâyet emvâl-i menkûle ve gayr-i menkûleye mutasarrıf ve işbu kânûn ile mu‘ayyen ve mahdûd vezâif-i hususiye ile mükellef bir şahs-ı manevîdir. Emvâl-i hususiye-i vilâyet mahfûziyet ve masûniyet itibâriyle emvâl-i umûmiye-i devletden ma‘dûddur.

Yetmiş altıncı madde: Vilâyetin umûr ve menâfi‘-i hususiyesini tedvîr ve muhâfaza ve onu temsîl ve teşhîs eden vesâit-i idâriye vâli-i vilâyet ile Meclis-i Umûmî-i Vilâyet ve Encümen-i Vilâyet'dir.

Yetmiş yedinci madde: Vilâyete mevdû‘ bi'l-cümle umûr ve vezâif-i hususiyede salâhiyet-i icrâ’iye münhasıran valiye âiddir.

Memurîn-i hususiye-i vilâyetin vazife-i memuriyetlerine müte‘allik sû-i harekâtdan dolayı muhâkemeleri memurîn-i devlet hakkındaki usûl ve mukarrerâta tâbi‘dir.

Vilâyete Âid Hidemât-ı Mahalliye

Yetmiş sekizinci madde: Vilâyete âid hidemât-ı mahalliye ber-vech-i âtîdir.

1 – Memâlik-i Osmaniyye'de devâir-i devletçe görülecek lüzum üzerine küşâd ve tesviyesi ve tamiri Nâfia Nezâreti'ne âid olan turuk-ı umûmiyeden mâadâ vilâyet dâhiline münhasır olarak livâ ve kazâ ve nâhiyeleri yekdiğerine rabt eden turuk u me‘âbirin küşâd ve inşâsıyla tamirât-ı mütemâdiyesi;

[Gerek turuk-ı umûmiyenin ve gerek turuk-ı hususiye-i vilâyetin şehir ve kasabalar dâhiline tesâdüf eden aksâmının inşâ ve tamiri dahi nev‘ine göre Nâfia Nezâreti'ne veya vilâyete âiddir.]

2 – Vilâyet vâridât-ı âdiye ve fevkalâdesinin müsaadesi derecesinde göl ve bataklıkların ıslâh ve teybîsi ve gayr-i memlûk nehirlerden enhârın cereyânını tahvîl etmeyecek ve zararı mü’eddî olmayacak sûretde cedveller küşâdıyla arazinin iskâsı için ameliyât-ı lâzime icrâsı yahud bu ameliyâtın şerâit-i mahsûsa-i nâfia ile tâlibine ihâlesi;

[Ameliyât-ı mezkûrenin icrâ veya ihâlesi her hâlde sâhib-i ihtisâs bir hey’et-i fenniyenin tedkîkine ve vereceği rapora müstenid olacakdır. Enhârda yapılacak ameliyât-ı cesîme-i nâfia hükûmet-i merkeziyeye âiddir.]

3 – Şehir ve kasabalarda menâfi‘i belediyelere âid ve şerâiti devletçe müttehaz kavâide muvâfık olmak ve müddeti kırk seneyi tecâvüz etmemek üzre hayvan, buhar ve elektrikle cerr olunur tramvaylar inşâ ve elektrikle veya havagazıyla tenvîrât icrâsı ve şurba sâlih su isâle ve tevzî‘i için imtiyâz i‘tâsı ve dâhil-i vilâyetde otomobil ve otobüs ve omnibüs arabaları işletmek ve sanâyi‘-i muhtelifeye âid fabrikalar te’sîs etmek için ruhsat i‘tâsı;

[Müddet-i imtiyâz kırk seneyi tecâvüz ederse merkezden istîzân lâzım geldiği gibi kuvve-i muharrikesi sükût-ı miyâh ile istihsâl olunacak cerr ve tenvîr-i elektrikîye müte‘allik imtiyâzât projeleri Nâfia Nezâreti'nce tedkîk olunur.]

4 – Numûne ve tecrübe çiftlik ve tarlaları ve fidanlıklar ile çiftçilik mektebleri ve damızlık hayvanâtı ve âlât-ı zirâiye depoları te’sîsi. Mahsûlât-ı zirâiye ve hayvanât-ı ehliye sergi ve müsâbakaları küşâd ve at yarışları icrâsıyla

mükâfât-ı nakdiye i‘tâsı, mahsûlâtın cinsini ıslâh etmek ve vilâyetin iklimine muvâfık mahsûlât-ı cedîde yetişdirmek için meccânen fidan ve tohum tevzî‘i, merkez-i ziraat olan mahallerde umûmun istifâde edilebileceği hasad ve harman ve kalbur makineleri ve sâir âlât-ı zirâiye ihzârıyla zürrâ‘a îcârı, ziraat müzeleri ve zirâî te‘âvün şirketleri te’sîsi, ve'l-hâsıl terakkiyât-i zirâiyeyi te’min edecek her dürlü hususâtın tatbîk ve icrâsı.

5 – Orman yetiştirmeğe müste‘id mahallerde orman yetiştirilmesi ve yabanî ağaçların aşılanarak müsmir hâle ifrâğı esbâbının te’mini.

6 – Vilâyete mahsûs yerli iktisâd ve itibâr sandıkları teşkîli veya küşâdına ruhsat i‘tâsı.

7 – Mevâki‘-i münâsibede sanâyi odaları ve sanâyi mektebleri küşâdı ve bunlarda ihtiyâcât-ı mahalliyeye muvâfık sanâyi‘in talimi, sanâyi‘-i mahalliye mahsûlât ve ma‘mûlâtının teşvîki için müsâbakalar ve sergiler küşâdı ile mükâfât-ı nakdiye i‘tâsı, sanâyi‘-i mahalliyeye âid müzeler te’sîsi.

8 – İcab eden mahallerde ticâret odaları ve ticâret borsaları te’sîs ve sergiler küşâdı ve pazar ve panayırlar ihdâsı ve'l-hâsıl umûr-ı ticâretin tevsî‘ ve teshîli ve servet-i mahalliyenin teksîri için lâzım gelen tedâbîrin ittihâzı.

9 – Tahsîl-i ibtidâînin te’mini için umûmî ve lede'l-hâce seyyâr mekâtib-i ibtidâ’iye ve rüşdiye ve dârülmuallimîn-i ibtidâîler ve amele ve fukarâya mahsûs gece mektebleri ve livâ idâdîleri te’sîs ve bunların Maârif-i Umûmiye Kânûnu'na tevfîkan idâre ve nezâreti.

10 – Vilâyet dâhilinde eytâmhâne, hastahâne, bîmârhâne ve dârülaceze gibi müessesât-ı hayriye ve sıhhiye te’sîsi.

11 – Vilâyete âid bi'l-cümle emlâk, akar ve emvâlin idâresi.

12 – Vilâyet menfaatine te’sîs olunacak müessesât-ı nâfia ve hayriyenin idâre ve nezâreti.

Vilâyet Bütçesi

Yetmiş dokuzuncu madde: Vilâyet bütçesi âdî ve fevkalâde bütçe nâmıyla iki kısma münkasimdir.

Sekseninci madde: Vilâyet âdî bütçesinin vâridât kısmını teşkîl eden mevâd şunlardır:

1 – Maârif ve menâfi‘ hisse-i iânesi olarak a‘şâra ve vergiye munzam bulunan meblağ; (menâfi‘ hisse-i iânesi vilâyetçe kemâ fi's-sâbık ziraat bankalarına i‘tâ olunacak ve mukâbeleten banka nizâmnâmesi mûcibince Ziraat Nezâreti'ne i‘tâsı îcâb eden hisse-i temettü‘ bankalarca vilâyetlere verilecekdir.)

2 – Turuk u me‘âbir bedelât-ı nakdiyesi;

[Umûmî bütçede vilâyet için tertîb olunan tarîk bedelât-ı nakdiyesi meclis-i umûmî-i vilâyet kararıyla dört günlük amele yevmiyesinin o vilâyetde bâliğ olduğu mikdâr derecesinde tezyîd edilebilir. Kaht u galâ ve sâire gibi esbâb-ı zarûriye-i fevkalâde zuhûruyla vilâyetin bazı mahallerinde bedelât-ı nakdiyenin tahsîli mümkin olmadığı takdîrde meclis-i umûmî veya encümen-i vilâyet kararıyla o kısım mükellefîn hakkında mükellefiyet-i bedeniye usûlü tatbîk olunabilir. Bu takdîrde bedelât-ı nakdiyenin bedenen îfâ edilen kısmına tekâbül eden mikdârı vilâyet bütçesinden mahsûb edilir.]

Bedel-i nakdîlerini tamamen tesviye etmekle beraber bir yolun kısmen veya tamamen tanzîm ve tesviyesi için mükellefiyet-i nakdiyeleri hâricinde bedenen çalışmak isteyen ahalî-i kurâ meclis-i umûmî veya encümen-i vilâyet kararıyla ve mükellefiyet-i bedeniye usûl ve kavâidi vechile o yolda istihdâm edilebilir. Bir karye ahalisinin bu bâbda ekseriyeti tarafından vukû‘ bulan taleb umûmuna teşmîl edilir.

(Bedenen çalışacak mükellefînin sevk ve istihdâmında jandarma ve polis hey’etlerince muâvenet olunur.)

3 – Zebhiye resm-i munzammı.

4 – Mikdâr-ı a‘zamîsi kânûnen tayin edilecek nisbeti tecâvüz etmemek üzre vilâyet meclis-i umûmîsince bilâ-vâsıta tekâlîf-i umûmiyeye ilâve edilecek küsûrât-ı munzamma.

5 – Vilâyet masârıf-ı âdiyesine muâvenet olmak üzre lede'l-îcâb umûmî bütçeden tahsîs edilecek mebâliğ.

6 – Vilâyete âid emvâl ve emlâkin hâsılât ve îrâdı ve bedel-i ferâğı.

7 – Vilâyetçe köprü, iskele, ubûra mahsûs kayıklar ve sâire te’sîsi gibi vilâyetin vezâifine dâhil ve menâfi‘-i umûmiyeye âid hidemâta mukâbil istîfâ olunacak ücûrât veya bedel-i iltizâm.

8 – Dâhil-i vilâyetde işlemek üzre te’essüs edecek tramvay, omnibüs, otobüs ve otomobil gibi vesâit-i nakliye şirketlerinden ve sanâyi‘-i muhtelifeye âid fabrikalardan senevî alınacak mebâliğ-i mu‘ayyene ve bunlara verilecek imtiyâznâme ve ruhsatnâmeler mukâbilinde beş liradan elli liraya kadar alınacak ruhsatnâme harcları.

9 – Numûne çiftlik ve tarlaları, çiftçilik mektebleri, damızlık hayvanât ve âlât-ı zirâiye depoları, sanâyi‘ mekteb ve sergileri, ticâret sergileri ve panayırlar vâridâtı ile âlât-ı zirâiye bedelâtı îcârı.

10 – Vilâyetçe te’sîs ve idâre edilecek mekâtibin her nev‘ vâridâtı.

11 – Vilâyet matbaa ve gazeteleri vâridâtı.

12 – Kavânîne muvâfık olarak bunlar hâricinde vilâyetçe edinilmiş her nev‘ menâbi‘-i vâridât.

13 – Vilâyete hibe ve vasiyet tarîkiyle vukû‘ bulan teberru‘ât.

Seksen birinci madde: Vilâyet fevkalâde bütçesinin vâridât kısmını teşkîl eden mevâd şunlardır:

1 – Masârıf-ı fevkalâdeye mahsûs olmak ve nisbeti kânûn-ı mahsûs ile tayin olunmak üzre vilâyet meclis-i umûmîsince

senevî tekâlîf-i umûmiye üzerine ilâveten ve muvakkaten tarh olunacak küsûrât-ı munzamma-i fevkalâde.

2 – İstikrâz hâsılâtı.

3 – Masârıf-ı fevkalâdeye mahsûs olarak lede'l-îcâb umûmî bütçenin iâneten tahsîs edeceği meblağ.

4 – Vilâyete hibe ve vasiyet sûretiyle vukû‘ bulan teberru‘ât.

5 – Âdî bütçenin fazla-i vâridâtından inde'l-îcâb tefrîk olunacak mebâliğ.

Seksen ikinci madde: Âdî bütçenin masârıf kısmı hidemât-ı vilâyete âid ber-vech-i âtî masârıf-ı seneviye ve dâimeyi ihtivâ eder:

1 – Vilâyet memurîn ve devâir-i hususiyesi maaşât ve masârıfı.

2 – Vâridât-ı hususiye-i vilâyetin masârıf-ı tahsîliyesi.

3 – Turuk u me‘âbir-i vilâyetin masârıf-ı dâime ve tamiriyesi.

4 – Te’sîs edilmiş umûr-ı nâfianın masârıf-ı dâime ve tamiriyesi.

5 – Mekâtib-i ibtidâiye ve rüşdiye ve leylî ve nehârî dârülmuallimîn-i ibtidâîler ile livâ idâdîleri maaşât ve masârıfı ve mekâtib-i mezkûre masârıf-ı inşâiye ve tamiriyesi.

6 – İdâresi mahallerine mevdû‘ ziraat ve sanâyi‘ mekteblerinin maaşât ve masârıfı ve binâlarının masârıf-ı inşâiye ve tamiriyesi.

7 – Emâkin ve akârât-ı vilâyetin masârıf-ı tamiriyesi, vergisi ve sigorta bedeli.

8 – Vilâyete âid ve müessesât-ı hayriye ve sıhhiyenin masârıfı.

9 – Vadesi hulûl etmiş istikrâz taksitleri.

10 – Vilâyet matbaa ve gazetesi masârıfı.

11 – Meclis-i umûmî ve encümen-i vilâyetin levâzım ve kırtasiye ve masârıf-ı tefrîşiye ve teshîniye ve müteferrikası ile meclis-i umûmî azâsının yevmiye ve harcırâhları ve encümen-i vilâyet azâsının maaşâtı.

12 – Meclis-i umûmî-i vilâyet azâsının intihâbı için vukû‘ bulacak masraf.

13 – Bunlardan mâadâ olarak vilâyetin vezâif-i hususiyesine dâhil veya kavânîn ile icrâsı vilâyete mevdû‘ hidemâtın istilzâm etdiği masârıf-ı dâime.

Seksen üçüncü madde: Fevkalâde bütçenin masârıf kısmı hidemât-ı vilâyete âid her dürlü inşâât ve te’sîsât-ı cedîde masârıfından ve âdî bütçeye ta‘alluk eden masârıf-ı dâime hâricinde vukû‘ bulacak ârızî ve muvakkat masârıfdan teşekkül eder.

Seksen dördüncü madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet ta‘dâd olunan masârıf-ı dâime-i vilâyeti bütçesine be-heme-hâl idhâl mecbûriyetindedir. Aksi takdîrde bütçeye idhâl edilmeyen masârıf vali tarafından vukû‘ bulacak iş‘âr üzerine Dâhiliye Nezâreti'nce re’sen vilâyet bütçesine ilâve olunur. Bunun hâricinde meclis-i umûmî tarafından tasdîk edilmiş olan bütçenin tağyîri câiz olmaz.

Seksen beşinci madde: Vilâyet bütçeleri için devre-i hesâbiye tam on iki aydan ve mahsûb muâmelesi müddeti iki aydan ibâretdir. Bir senenin bütçesinden müdevver mebâliğ ertesi sene bütçesinde âid bulunduğu fasla ilâve olunur.

Seksen altıncı madde: Meclis-i umûmîce kabul edilen vilâyet bütçesi vali tarafından Dâhiliye Nezâreti'ne irsâl ve irâde-i seniyyeye iktirân etdikden sonra tatbîk olunur.

Vali-i Vilâyet ve Memurîn-i Husûsiye-i Vilâyet

Seksen yedinci madde: Vali, işbu kânûn ile vilâyete tefrîk edilen hidemât-ı mahalliyeyi meclis-i umûmî kararıyla îfâya memurdur.

Vali, hidemât-ı mezkûrenin îfâsında vezâif-i mahalliye ile alâkadâr bulunan idâre rüesâ ve memurînini dahi istihdâm etmek salâhiyetini hâizdir.

Sekzen sekizinci madde: Vali, her sene meclis-i umûmî-i vilâyetin in‘ıkâdından evvel vilâyet bütçesini tanzîm etdirip li-ecli't-tedkîk, evvelen encümen-i vilâyete, ba‘dehû vilâyet meclis-i umûmîsine tevdî‘ eder.

Seksen dokuzuncu madde: Vali, bütçede murakkam olan vâridât ve masârıfâtın istilzâm edeceği mukâvelât projelerini ihzâr ile yüz kırk dördüncü maddenin üçüncü fıkrası mûcibince encümen-i vilâyete tedkîk etdirdikden sonra müzâyedât ve münâkasâtın ihâlesini icrâ ve mukâvelât senedâtını te‘âtî eder.

Doksanıncı madde: Vali, vilâyet bütçesinin âmir-i i‘tâsıdır. Meclis-i umûmî-i vilâyet tarafından tasdîk olunan bütçe mûcibince her ay vukû‘ bulan sarfiyât cedvelini evrâk-ı müsbitesiyle birlikde encümen-i vilâyete tevdî‘ eder.

Doksan birinci madde: Vali, her sene sene-i sâbıkanın hesâb-ı kat‘îsini tanzîm ile encümen-i vilâyetde tedkîk etdirdikden sonra berây-ı tasdîk meclis-i umûmîye tevdî‘ eder.

Doksan ikinci madde: Vali, meclis-i umûmî kararıyla vilâyet nâmına akar iştirâ ve bey‘ ve mübâdele ve bu akârâtın tarz-ı idâresini tayin ve bunlardan bir veya birkaçını mekteb ve hastahâne gibi hidemât-ı umûmiyeye tahsîs eder.

Doksan üçüncü madde: Vali, vilâyet menfaatine vukû‘ bulan hibe ve vasiyetleri meclis-i umûmî kararıyla kabul eder.

Doksan dördüncü madde: Vali, vilâyete tefrîk edilen mevâd hakkında mahâkim ve devâir-i resmiyede bizzat müdde‘î ve müdde‘â aleyh sıfatıyla mahâkime ve murâfa‘aya ve kâffe-i turuk-ı kânuniyeye mürâcaata ve bu vezâifi münâsib göreceği zevâta mahtûm vekâletnâme ile ta‘mîmen ve tahsîsen tevdî‘a me’zûndur.

Doksan beşinci madde: Vali, seyr-i sefâine ve nakl-i eşyaya müsâid olan enhârdan kemiyeti nehrin seyr [ü] sefere olan hizmetini tağyîr etmediği memurîn-i nâfia tarafından tasdîk olunmak şartıyla makineler vâsıtasıyla su alınmasına meclis-i umûmî kararıyla ruhsat i‘tâsına me’zûndur.

(Bu dürlü enhâr üzerinde nehrin seviyesini tenzîl ve seyr-i sefâin hizmetini ta‘tîl veya işkâl edecek te’sîsât hükûmet-i merkeziyenin müsâadesine vâbestedir.)

Doksan altıncı madde: İnhisârı tazammun etmemek şartıyla enhâr kenarlarında seyr-i sefâin hizmetine mahsûs olarak iskeleler inşâsına ruhsat i‘tâsı ve bu iskelelerin şerâit-i isti‘mâlinin ve tarifelerinin tayini meclis-i umûmî kararıyla valiye âiddir.

Doksan yedinci madde: Vilâyet maârif müdür veya müfettişlerinin inzimâm-ı re’yi ile nizâmnâme-i mahsûsuna tevfîkan mekâtib-i hususiye küşâdına ruhsat vermek ve maârif müfettişi vesâtatiyle bu mektebleri taht-ı nezâretde bulundurmak emr-i maârifde valilerin hukûk ve vezâifi cümlesindendir.

Doksan sekizinci madde: Vali maiyyetinde maaşât ve masârıfâtı vilâyetin vâridât-ı hususiyesinden tesviye edilmek üzre mükeffel ve mes’ûl bir müdürün taht-ı idâresinde bir Vilâyet Muhâsebe-i Hususiye Kalemi bulunur.

Doksan dokuzuncu madde: Vilâyet Muhâsebe-i Hususiye Kalemi Müdürü her sene sene-i âtiye muhammen bütçesiyle sene-i sâbıkanın hesâb-ı kat‘îsi hakkında şu‘abât-ı idâre memurları tarafından i‘tâ olunacak muvâzene cedvellerini muhâsebe-i vilâyete âid olan cedvel ile bi't-telfîk gerek muhammen bütçeyi gerek hesâb-ı kat‘îyi meclis-i umûmînin vakt-i ictimâ‘ından bir buçuk ay evvel makâm-ı vilâyete takdîme mecburdur.

Yüzüncü madde: Vilâyete âid vâridâtın takib ve cibâyetinden ve vali tarafından emredilecek sarfiyâtın vilâyet bütçesine muvâfık olarak icrâsından ve bi'l-cümle muâmelât-ı hesâbiyeden Muhâsebe-i Hususiye Kalemi Müdürü mes’ûldür.

Yüz birinci madde: Vâridât-ı hususiye-i vilâyetin kabz ve te’diyesi Ziraat Banka şubelerine ve banka şubesi olmayan mahallerde mal sandıklarına muhavveldir.

Masraf senedleri ve havâlenâmeler Vilâyet Muhâsebe-i Hususiye Kalemi Müdürü'nün (sarfı lâzım gelir) işâretini ve âmir-i i‘tâ olan valinin imzâsını muhtevî olmak icab eder.

Vilâyet muhâsebe-i hususiye muâmelâtının suver-i icrâ’iyesi talimât-ı mahsûsa ile izâh olunmuşdur.

Yüz ikinci madde: Vilâyetin vezâif-i hususiyesiyle mükellef bi'l-cümle memurların nasb ve azli valiye âiddir. Şu kadar ki, umûr-ı mâliyede erbâb-ı ihtisâsdan olmak lâzım gelen Vilâyet Muhâsebe-i Hususiye Kalemi Müdürü valinin inhâsı üzerine Mâliye Nezâreti'nce memurîn-i mâliye miyânından tefrîk olunur.

İkinci Fasıl

Meclis-i Umûmî-i Vilâyet

Yüz üçüncü madde: Her vilâyetde bir meclis-i umûmî bulunur. Meclis-i umûmî-i vilâyet azâsı kazâlar tarafından intihâb olunur. Kazâlar her onikibinbeşyüz nüfus-ı zükûr ve küsûru için bir azâ göndermek hakkını hâizdir.

Şöyle ki: Onikibinbeşyüzden onsekizbinyediyüzelliye kadar bir ve otuzbirbinikiyüzelliye kadar iki ve otuzyedibinbeşyüze kadar üç ve ellibine kadar dört azâ intihâb olunacak ve bu mikdârdan ziyadesi bu nisbet üzre artdırılacakdır. Nüfus-ı zükûru onikibinbeşyüzden dûn olan kazâlar dahi be-hemehâl bir azâ intihâb edeceklerdir. Vali vakt-i mu‘ayyeninde meclis-i umûmî intihâbâtını icrâ etdirmeğe mecburdur.

Yüz dördüncü madde: Meclis-i umûmî azâsı son meb‘ûs intihâbındaki müntehab-ı sânîlerle kazâ merkezindeki belediye meclisinin ictimâ‘ından teşekkül edecek hey’et tarafından intihâb olunur. Müntehab-ı sânîlerin bu vazifeleri meb‘ûsân intihâbâtının tecdîdiyle yeni müntehab-ı sânîlerin tayinine kadar devam eder. Mecâlis-i idâre huzûrunda icrâ kılınacak intihâb netîcesinde ekseriyet kazanan azâya mazbata verilir.

Yüz beşinci madde: Meclis-i umûmî azâsının, intihâb olunacakları kazâ ahalisinden bulunmaları meşrût olmayıp vilâyet ahalisinden olmaları kâfidir. Meclis-i umûmî azâlığına intihâb olunabilmek için meb‘ûs olabilmek salâhiyetini hâiz olmak lâzımdır.

Yüz altıncı madde: Ber-vech-i âtî hidemâtı îfâ edenler meclis-i umûmî azâlığına intihâb olunamazlar:

1 – Bilfi‘l hidmet-i askeriyede bulunanlar.

2 – Ayân ve meb‘ûsân.

3 – Bilumûm hükkâm ile memurîn-i devlet ve vilâyet.

4 – Vilâyet dâhilinde vilâyete âid hususâtın mültezim, mukâvil ve müteahhidleri.

Yüz yedinci madde: Bir vilâyetin birkaç kazâsında intihâb olunan bir azâ sekiz gün zarfında kazâlardan bir dânesini tercihe mecburdur. Tercîh etmediği takdirde en ziyade re’y kazandığı kazânın azâsı addolunur.

Yüz sekizinci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet azâsı dört sene ifa-yı hizmet etmek üzre intihâb olunur. İkmâl-i müddet edenlerin tekrâr intihâbı câizdir.

Yüz dokuzuncu madde: Meclis-i umûmî azâsı istifâ eder veya cinâyetle ve muhill-i şeref ve haysiyet bir fiilden dolayı cünha ile mahkûm olur veyahud meclis-i umûmînin bir senelik ictimâ‘ müddetinin nısfından ziyade müddet bilâ-ma‘zeret-i meşrû‘a meclise devam etmemiş bulunursa azâlıkdan sâkıt olur.

Yüz onuncu madde: İntihâb olunan azâdan istifâ veya vefat eden veya müddeti hitâm bulmazdan evvel başka bir vilâyete

nakl-i hâne eden veyahud azâlıkdan sâkıt olanların yerlerine hangi kazâdan intihâb olunmuş ise o kazâda ondan sonra en ziyade re'y kazanmış olan zât evvelki azânın müddet-i mütebâkiyesini ikmâl etmek üzre azâlık sıfatını iktisâb eder. Tesâvî-i ârâ var ise kur'a usûlüne mürâcaat edilir.

Yüz on birinci madde: Vilâyet meclis-i umûmîsi senede bir defa ictimâ' eder. Mebde'-i ictimâ' bütçenin sene-i cedîde hulûlünden evvel meclis-i umûmîce tasdîki ile Dâhiliye Nezâreti'ne irsâline müsâ'id olacak sûretde meclisce kararlaşdırılır.

(İlk târih-i ictimâ' vali tarafından tayin olunacakdır.)

Yüz on ikinci madde: Meclisin müddet-i ictimâ'ı kırk gündür. Meclisin işi kalmadığına bi'l-müzâkere karar verilirse hitâm-ı müddetden evvel dahi ictimâ'a nihâyet verilir.

Yüz on üçüncü madde: Müddet-i ictimâ' hitâm bulduğu hâlde bazı mevâdd-ı mühimmenin müzâkere ve tedkîki henüz neticelenmemiş olur ise vali ictimâ'ı on beş günü tecâvüz etmemek üzre temdîd ve esbâbını Dâhiliye Nezâreti'ne iş'âr eder.

Yüz on dördüncü madde: Devletçe veya vilâyetçe lüzum görüldüğü hâlde zaman ve müddet-i ictimâ'ı tayin edilerek meclis-i umûmî sûret-i fevkalâdede dahi ictimâ'a davet olunabilir. İşbu fevkalâde ictimâ'da tedkîk olunacak mesâil azâlara davetnâmeler ile beraber teblîğ olunur ve bu ictimâ'da mesâil-i mu'ayyene-i mezkûreden başka bir şey müzâkere olunamaz.

Yüz on beşinci madde: Meclis-i umûmî azâsının sülüsânı esbâb-ı mûcibe der-miyânıyla meclis-i umûmînin fevkalâde olarak ictimâ'ını validen taleb ederlerse vali işbu talebi mütâlaa-i mahsûsasıyla beraber Dâhiliye Nezâreti'ne iş'âr eder. Nezâretce tensîb edildiği takdirde madde-i sâbıkada muharrer şerâit dâiresinde meclis-i umûmî-i fevkalâde olarak ictimâ' ve icrâ-yı müzâkere eder.

Yüz on altıncı madde: Meclis-i umûmî azâsına hâzır bulundukları her yevm-i ictimâ' için elli kuruş muhassasât ve şehrî bin beş yüz kuruş itibâriyle harcırâh i'tâ olunur.

Yüz on yedinci madde: Vali, meclis-i umûmîyi vakt-i mu'ayyeninde küşâd ve müddet-i ictimâ'ın nihâyetinde hitâm müddetini beyân eyler.

Yüz on sekizinci madde: Meclis-i umûmîye vali riyâset eder. Meclis-i umûmînin ilk ictimâ'ında azâ-yı meclis içlerinden ekseriyet-i mutlaka ile bir reis-i sânî ve iki kâtib intihâb ederler. Reis-i sânî ve kâtiblerin müddet-i hizmeti ikinci ictimâ'-ı âdî ibtidâsına kadar devam eder. Valinin hâzır olamadığı zamanlarda işbu reis-i sânî riyâset eder. Meclis-i umûmînin hizmet-i tahrîriyesi Encümen-i Vilâyet Kalemi tarafından îfâ olunur.

Yüz on dokuzuncu madde: Meclis-i umûmînin idâre ve inzibâtı münhasıran reise âiddir. Emr-i inzibât ve müzâkerâtın idâresi nizâmnâme-i mahsûsuna tevfîkan icrâ edilir.

Yüz yirminci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet azâ-yı mürettebesinin nısfından bir ziyadesi hâzır bulunmadıkça müzâkereye ibtidâr edemez. Meclis-i umûmînin mukarrerâtı azâ-yı mevcûdenin ekseriyet-i mutlakasıyla ittihâz olunur. Bir mesele hakkında ekseriyet-i mutlaka hâsıl olmadığı hâlde o işin müzâkeresi ertesi güne ta'lîk edilir. Yine ekseriyet-i mutlaka hâsıl olmaz ise ekseriyet-i nisbiyeye itibâr olunur. Tesâvî-i ârâ vukû'unda reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Yüz yirmi birinci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet azâsından her biri bizzat i'tâ-yı re'y etmeğe mecburdur. Bütçe müzâkeresinde tayin-i esâmî ile re'y i'tâsı zarûridir. Meclis-i umûmî-i vilâyetde vukû' bulacak intihâblar ve ta'lîl olunan mazbatalar hakkındaki ârâ, re'y-i hafî usulüyle istihsâl olunur.

Yüz yirmi ikinci madde: Meclis-i umûmî müzâkerâtının hulâsası vilâyet gazetesiyle neşr ve ilân olunur.

Yüz yirmi üçüncü madde: Meclis-i umûmîce müzâkere olunacak mevâd vali tarafından meclise tevdî' olunur. Meclis-i umûmî azâsından her biri dahi vilâyete âid vezâif cümlesinden bulunan mevâdda dair teklif der-miyânına salâhiyetdârdır. İşbu teklif meclisce ekseriyet-i mutlaka ile kabul edilirse rûznâmeye idhâl edilir.

Yüz yirmi dördüncü madde: Meclis-i umûmî siyâsiyâta dair müzâkerât icrâ ve temenniyât izhâr etmekden kat'iyyen memnû'dur.

Yüz yirmi beşinci madde: Vali lüzum-ı sahîh görür ise derhal Dâhiliye Nezâreti'ni haberdâr etmek şartıyla meclis-i umûmî müzâkerâtını bir hafta için te'hir edebilir. Vali, meclis-i umûmînin feshine lüzum-ı kat'î ve mübrem gördüğü hâlde esbâb-ı mûcibesinin beyânıyla Dâhiliye Nezâreti'nden istîzân ve Meclis-i Vükelâ'nın cevâben teblîğ olunacak kararına tevfîk muâmele eder. Meclisin feshi takarrür ederse fesh kararının irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhîye iktirân etmesi lâzımdır. Bu hâlde üç ay zarfında ictimâ' etmek üzre müceddeden intihâbâta başlanır.

Yüz yirmi altıncı madde: Meclis-i umûmî bütçenin tasdîkinden evvel fesh olunursa geçen senenin bütçesi meclis-i umûmînin ictimâ'ıyla yeni bütçenin kabul ve tasdîkine kadar mer'îdir.

Yüz yirmi yedinci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyetin mu'ayyen olan zaman hâricinde ve meclis-i umûmî dâiresinin gayrı mahalde ictimâ'ı kat'iyyen memnû' ve bu sûretle bi'l-ictimâ' ittihâz olunan mukarrerât ke'en-lem-yekündür. Vali bu yolda vukû' bulan ictimâ'ları der-akab dağıtmak için lâzım gelen tedâbîri ittihâz eder.

Yüz yirmi sekizinci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet her ictimâ'-ı senevî ibtidâsında vali tarafından geçen sene ictimâ'ında ittihâz olunan mukarrerâtın tatbîkât ve icrâât̂ına dair meclise verilen ve bir sûreti Dâhiliye Nezâreti'ne gönderilen îzâhnâme ile bu hususda Encümen-i Vilâyet tarafından tanzîm edilecek mütâlaanâmeyi kırâet

ve müzâkereye ibtidâr eder; icrâât-ı vâkı‘a hakkında vali tarafından verilen îzâhâtı meclis-i umûmî sülüsân ekseriyetle kâfî görmezse müzâkerâtı aynen ihtivâ edecek sûretde bir zabıtnâme tanzîm ve Dâhiliye Nezâreti'ne takdîm olunur.

Yüz yirmi dokuzuncu madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet hususî bütçe lâyihasını mâh be-mâh ve bu bütçeye merbût cedvelleri fasıl fasıl tedkîk ve lüzum gördüğü cihetlerini bi't-ta‘dîl tasdîk eder.

Şu‘abât-ı idâre-i vilâyet rüesâsı hidemât-ı hususiye-i vilâyetden kendi dâirelerine âid hususâtın ve dâireleri bütçelerinin hîn-i müzâkeresinde meclis-i umûmîde hâzır bulunarak îzâhât-ı lâzimeyi i‘tâ ederler.

Yüz otuzuncu madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet, kânûn-ı mahsûsunun tayin etdiği müsaade ve nisbet dâhilinde küsûrât-ı munzamma-i âdiye ve fevkalâdenin mikdârını tayin eder.

Yüz otuz birinci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyet, umûr-ı nâfia ve ihtiyâcât-ı sıhhiye ve maârife sarf olunmak üzre ber-vech-i âtî şerâitine tevfîkan akd-i istikrâza da karar verebilir.

Mikdâr-ı umûmîsi vilâyet bütçesinde murakkam vâridât-ı âdiyenin bir seneliğinin sülüsünü tecâvüz etmeyen istikrâzlar valinin teklifi ve meclis-i umûmî-i vilâyetin kararıyla akdolunur.

Bu mikdârdan fazla ve mecmû‘u vilâyet bütçesindeki vâridât-ı âdiyenin bir seneliğine muâdil olarak akdine meclis-i umûmînin kararıyla lüzum gösterilecek istikrâzların irâde-i seniyyeye iktirân etmesi lazımdır.

Bir veya müte‘addid istikrâz hâsılı bir senelik vâridât-ı âdiye mikdârını tecâvüz edecek olursa madde-i kânûniye ile müsaade istihsâli muktezîdir.

Yüz otuz ikinci madde: Meclis-i umûmî, vilâyet bütçesine dâhil olan inşâât ve imâlât ve tamirâtın keşf planlarını ve Encümen-i Vilâyet'in bu bâbdaki raporlarını tedkîk ile ittihâz-ı mukarrerât eyler.

Yüz otuz üçüncü madde: Meclis-i umûmî sene-i âtiye bütçesiyle birlikde meclise verilen sene-i sâbıka hesâb-ı kat‘îsini ve bu bâbda Encümen-i Vilâyet'çe tanzîm edilecek mazbatayı tedkîk ederek ittihâz-ı karar eyler. İşbu hesâb-ı kat‘îler ba‘de't-tedkîk vali tarafından Dîvân-ı Muhâsebât'a berâ-yı tevdî‘ Dâhiliye Nezâreti'ne irsâl olunur.

Yüz otuz dördüncü madde: Meclis-i umûmî hidemât-ı mahalliyeye dâhil bulunmayan teşebbüsât hakkında beyân-ı temenniyât edebileceği gibi tekâlîf ve mürettebât-ı umûmiye-i emîriyenin sûret-i tevzî‘ ve istihsâlinde ve muâmelât-ı sâirede kavânîn ve nizâmât-ı mevzû‘a ahkâmına muhâlif gördükleri ahvâlin tashîh ve ıslâhı zımnında merci‘-i âidine mürâcaat ve tekâlîf-i mezbûre hâsılât ve vâridâtının tezyîdini mûcib tedâbîr hakkında beyân-ı mütâlaât edebilir.

Yüz otuz beşinci madde: Meclis-i umûmî-i vilâyetçe ittihâz olunan mukarrerât valinin tasdîkiyle kesb-i kat‘iyyet eder. Vali, mukarrerât-ı müttehaze aleyhinde zabıtnâme târihinden itibâren yirmi gün zarfında hakk-ı itirâza mâlikdir. İtirâz vukû‘unda mesele Şûrâ-yı Devlet'de tedkîk olunur. Şûrâ-yı Devlet evrâkın târih-i tevdî‘inden itibâren iki ay zarfında bir karar i‘tâsına mecburdur.

Encümen-i Vilâyet

Yüz otuz altıncı madde: Encümen-i vilâyet her ictimâ‘-ı senevî nihâyetinde meclis-i umûmî-i vilâyetçe kendi azâsı arasından intihâb olunacak dört zâtdan mürekkebdir. Meclis-i umûmî azâsının adedi sekizden dûn olacak mahaller encümenlerinin meclis-i umûmî kararıyla iki zâtdan mürekkeb olması dahi mücâzdır.

Yüz otuz yedinci madde: Meclis-i umûmîce encümen-i vilâyet için muktezî aded-i azânın iki misli zât intihâb edilerek bunlardan en ziyade re’yi kazanan nısfı encümen azâlığına tayin kılınır. Tesâvî-i ârâ vukû‘unda kur‘a ile tefrîk edilir ve diğer nısfına "azâ mülâzımı" nâmı verilerek meclis-i umûmînin mün‘akid olmadığı zamanda münhal olan encümen azâlığına mülâzımlardan en ziyade hâiz-i ekseriyet olan zât tayin olunur. Mün‘akid olduğu zamanda münhal olacak azâlığa yine meclis-i umûmîce diğeri intihâb olunur.

Yüz otuz sekizinci madde: Encümen-i vilâyet azâsının ayrı kazâlar ahalisinden olması şartdır. Meclis-i idâre ve belediye azâsı istifâ etmedikçe encümen-i vilâyete azâ olamaz.

Yüz otuz dokuzuncu madde: Encümen azâsının müddet-i hizmetleri bir senedir. Fakat meclis-i umûmîce lüzum görüldüğü hâlde ictimâ‘ât-ı fevkalâdede dahi tebdilleri mümkindir. İkmâl-i müddet eden azânın tekrâr intihâbı câizdir.

Yüz kırkıncı madde: Encümen-i vilâyet azâsına meclis-i umûmî kararıyla şehrî binbeşyüz kuruşu tecâvüz etmemek üzre tahsisât i‘tâ olunur.

Yüz kırk birinci madde: Encümen-i vilâyete vali veya tevkîl edeceği zât riyâset eder. Encümen lüzum görüldükçe vali tarafından ictimâ‘a davet olunur.

Yüz kırk ikinci madde: Encümen-i vilâyet, hey’etin ekseriyet-i mutlakası mevcud olmadıkça müzâkere ve ittihâz-ı karar edemez. Tesâvî-i ârâ vukû‘unda reisin bulunduğu tarafın re’yi tercih olunur. Encümen müzâkerâtının zabtnâmesi tanzîm ve zabtnâmede azâ-yı mevcûdenin esâmîsi tasrîh olunmak lâzımdır.

Yüz kırk üçüncü madde: Sırasıyla üç defa akd olunan ictimâ‘larda bilâ-mazeret-i meşrû‘a isbât-ı vücûd etmeyen azâ kânûnen müsta‘fî addolunur.

Yüz kırk dördüncü madde: Encümen-i vilâyet ber-vech-i âtî vezâifi îfâ eder:

1 – Vali tarafından tevdî‘ olunacak vilâyet bütçesini tedkîk ile mütâlaasını bâ-mazbata beyân eder.

2 – Vali tarafından her ay nihâyetinde tevdî‘ olunacak sarfiyât cedvellerinin bütçeye muvâfık olup olmadığını tedkîk ile muvâfık olduğu hâlde mezkûr cedvelleri tasdîk eder.

3 – Vilâyet bütçesi ve meclis-i umûmî mukarrerâtı mûcibince icrâ olunacak münâkasa ve müzâyede şerâiti hakkında i‘tâ-yı re’y ve bu bâbda lâzım gelen evrâkı tanzîm eder.

4 – Masârıf-ı gayr-i melhûzaya mahsûs olarak vilâyet bütçesinde murakkam mebâliğin sûret-i sarfını tayin ve bir fasl dâhilinde maddelerin münâkalesini icrâ eder.

(Fasıldan fasla münâkalât icrâsı meclis-i umûmî veya altıncı fıkraya tevfîkan encümen-i vilâyet kararıyla irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî istihsâline mütevakkıfdır.)

5 – Hidemât-ı mahalliyeye müte‘allik olarak meclis-i umûmîye tevdî‘ olunacak projeler hakkında i‘tâ-yı re’y eder.

6 – Hâlât-ı müsta‘celede meclis-i umûmî-i vilâyetin ittihâz edebileceği kararları meclis-i umûmînin ilk ictimâ‘ında meclise arz etmek şartıyla ittihâz eder.

7 – Meclis-i umûmînin her ictimâ‘-ı senevîsi ibtidâsında idâre-i hususiye-i vilâyetin sûret-i cereyânına ve mukarrerât-ı sâbıkanın sûret-i icrâsına dair meclise bir mütâlaanâme takdîm eder.

8 – İşbu kânûn ile vilâyete tefrîk edilen vezâif-i hususiyeye müte‘allik olarak valinin havâle edeceği her dürlü mevâd hakkında da i‘tâ-yı re’y eder.

9 – Encümen-i vilâyet, işbu kânûn ile vilâyete muhavvel olmayan hususâtı kat‘iyyen müzâkere edemez.

Vilâyât-ı Mütecâvire Beynindeki Mesâlih-i Müşterekenin Sûret-i Rü’yeti

Yüz kırk beşinci madde: Vilâyât-ı mütecâvire beyninde müşterek ve temşiyeti mecâlis-i umûmiyeye mevdû‘ olan mesâlih hakkında husûl-i i’tilâfa veya müşterek bir karar i‘tâsına lüzum görülürse Dâhiliye Nezâreti'nden ba‘de'l-istîzân o vilâyetler meclis-i umûmîleri azâsından müntehab zevâtdan mürekkeb olmak ve beyne'l-vülât bi'l-muhâbere tayin olunacak mevki‘de in‘ikâd etmek üzre muhtalit bir encümen teşkîl olunur.

Yüz kırk altıncı madde: Encümen-i muhtalita herhangi vilâyet dâhilinde teşekkül ederse o vilâyetin valisi veya tevkîl edeceği zât riyâset eder. Encümenin ittihâz edeceği mukarrerât reis tarafından alâkadâr olan vilâyetlerin valilerine teblîğ olunur. Valiler mukarrerât-ı sâdıranın kabul veya adem-i kabulünü mensûb oldukları vilâyet meclis-i umûmîsinin ilk ictimâ‘ında mevki‘-i müzâkereye koyarak neticesini encümene icrâ-yı riyâset eden valiye bilâ-te’hîr bildirirler. Meclis-i umûmîlerce encümen-i muhtalit kararına beyân-ı muvâfakat edildiği hâlde icrâsına alâkadâr olan vilâyet valileri bi'l-ittifâk ibtidâr ederler. Muvâfakat beyân edilmediği takdirde keyfiyet Şûrâ-yı Devlet'çe hallolunmak üzre muhtalit encümene riyâset eden vali tarafından Dâhiliye Nezâreti'ne iş‘âr olunur.

Yüz kırk yedinci madde: Bu kânûnun ahkâmı târih-i neşrinden itibâren mer‘îdir.

Yüz kırk sekizinci madde: 7 Cemâziyelâhire sene 1281 târihli Vilâyet ve 29 Şevval sene 1287 târihli İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Nizâmnâmeleri ahkâmı mefsûhdur.

Yüz kırk dokuzuncu madde: İşbu kânûnun tatbîkine hey’et-i vükelâ memurdur.

Madde-i Muvakkate

İntihâbât hakkında ahkâm-ı mahsûsa vaz‘ına kadar mecâlis-i idâre intihâbâtı 7 Cemâziyelâhire sene 1281 târihli Vilâyet Kânûnu'nun Bâb-ı Hâmisi ile ol bâbdaki mukarrerât-ı müttehazeye tevfîkan icrâ edilecekdir.

İşbu lâyiha-i kânûniyenin meclis-i umûmînin küşâdında tasdîk etdirilmek üzre muvakkaten mevki‘-i mer‘iyyete vaz‘ını ve kavânîn-i devlete ilâvesini irâde ederim.

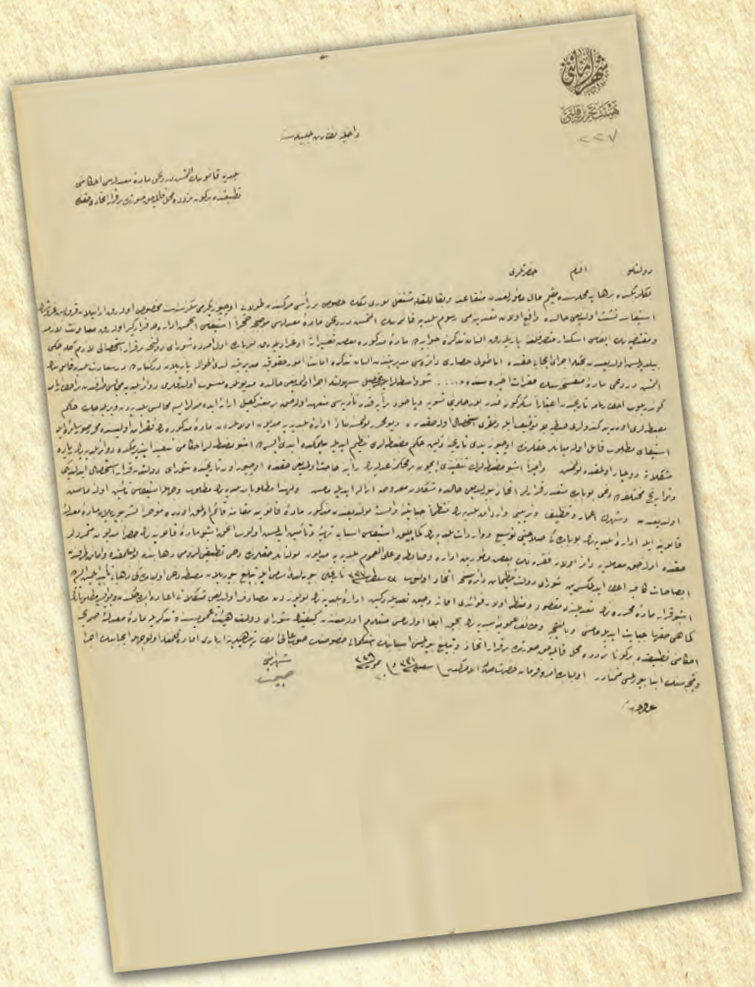
Fî 17 Rabîulâhire sene 1331 – 13 Mart sene 1329

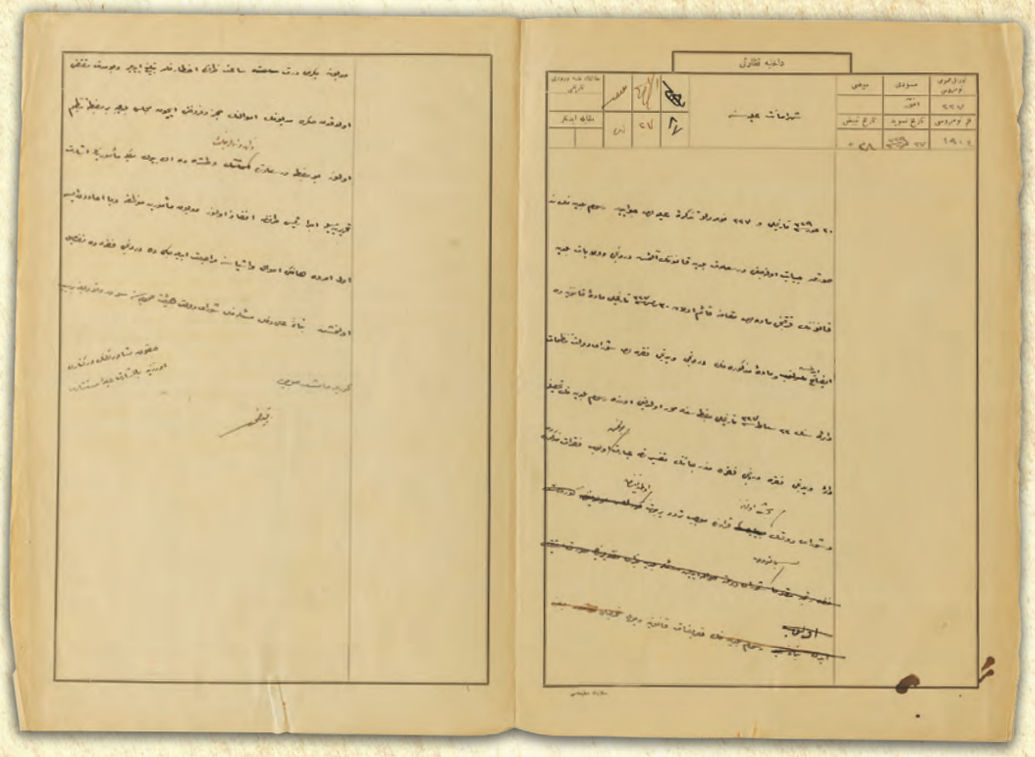
Mehmed Reşad

[İmzalar]

Dâhiliye Nâzırı Adil	Hâriciye Nâzırı Mehmed Said	Şûrâ-yı Devlet Reisi Said Paşa *Bulunmadı*	Şeyhülislâm Esad
Sadrazam ve Harbiye Nâzırı Mahmud Şevket	Nâfia Nâzırı Besarya	Maliye Nâzırı Rifat	Adliye Nâzırı ve Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Vekili İbrahim
Bahriye Nâzırı Mahmud Paşa *Bulunmadı*	Maârif Nazırı Mehmed Şükrü	Posta ve Telgraf ve Telefon Nâzırı Oskan	Ticâret ve Ziraat Nâzırı Celal

RAMWAY
ATTENTION

BOA, DH.UMVM, 112-26

BELEDİYEYE OLAN BORÇLARINI ÖDEMEMEKTE ISRAR EDENLERE İHTARNÂME GÖNDERİLECEĞİ VE İHTARNÂMEDE BELİRTİLEN SÜRENİN BİTİMİNDEN SONRA BORÇLULARIN MALLARININ HACZİ YOLUNA GİDİLECEĞİNİN ŞEHREMANETİ'NE TEBLİĞİ.

10 Ağustos 1913

Şehremâneti

Heyet-i Tahrîriyye Kalemi

227

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Belediye kânûnunun altmış dördüncü madde-i mu‘addelesi ahkâmını tatbîkinde bir gûne tereddüde mahal kalmayacak sûretde bir karar ittihâzı hakkında.

Devletlü efendim hazretleri,

Beylerbeyi'nde Burhaniye Mahallesi'nde mukîm mal memûrluğundan mütekâid ve bakkallıkla müşteğil Nuri Bey'in hususî bir re’s merkebinden dolayı üç yüz yirmi sekiz senesine mahsûs olarak aranılan kırk beş kuruşun istîfâsına teşebbüs olunduğu hâlde vâki‘ olan ta‘annüdüne mebnî Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun altmış dördüncü madde-i mu‘addelesi mûcibince haczen istîfâsı encümen-i idârece karar-gîr olarak mu‘âvenet-i lâzıme ve muktezıyyenin îfâsı Üsküdar Mutasarrıflığı'na yazılarak alınan tezkire-i cevâbiyyede madde-i mezkûre bazı tefsîrâta uğradılarak bu bâbda evvel emirde Şûrâ-yı Devletce bir karar istihsâli lâzım geleceği bildirilmiş olduğundan bahisle icrâ-yı icabı hakkında Anadoluhisarı Dâiresi Müdüriyeti'nden alınan tezkire Emânet Umûr-ı Hukûkiyye Müdüriyeti'ne lede'l-havâle yazılan derkenârda Dersaadet Belediye Kânûnu'nun altmış dördüncü madde-i münfesihasının fıkarât-ı ahîresinde *"... şu vâsıtalar ile emr-i tahsil sühûletle icrâ olunmadığı hâlde medyûnlara mensûb oldukları dâire-i belediye mecâlisi tarafından bir ihtârnâme gönderilüp ihtârnâme târihinden itibâren sekiz güne kadar borçlarını tesviye veyahud bir aya kadar te’diyesini müte‘ahhid olacak bir mu‘teber kefîl irâe edemezler ise mecâlis-i belediyeden verilecek hüküm mazbataları üzerine kendüleri zabtiyece tevkîf ile zimmetleri istihsâl olunacakdır."* deyü muharrer bulunmasına binâen idâre-i belediyeye medyûn olanlardan madde-i mezkûrenin fıkarât-ı ûlâsında muharrer suver-i sâire ile istîfâ-yı matlûb kâbil olamayanlar haklarında üç yüz yedi târihine değin hüküm mazbataları tanzîm edilebilmekde idi ise de işbu mazbatalar ahkâmını tenfîz etdirmekde devâir-i belediye pek ziyade müşkilâta dûçâr olmakda bulunmuş ve ahîren işbu mazbataların tenfîzi için bir mahkeme-i adliyenin re’yine hâcet olmadığı hakkında üç yüz on târihinde Şûrâ-yı Devlet'den karar istihsâl edildiği ve tevârîh-i muhtelifede dahi bu bâbda müte‘addid kararlar ittihâz buyrulduğu hâlde müşkilât-ı ma‘rûza izâle edilememiş ve li-hâzâ matlûbât-ı belediyenin matlûb vechile istîfâsı te’mîn olunamamış olduğundan ve şehrin i‘mâr ve tanzîf ve tezyîni vâridât-ı belediyenin muntazaman cibâyetine vâbeste bulunduğundan mezkûr madde-i kânûniyye makâmına kâim olmak üzre mu’ahharan neşr buyrulan madde-i mu‘addile-i kânûniyye ile idâre-i belediyenin bu bâbdaki salâhiyyeti tevsî‘ ve vâridât-ı belediyenin kemâ yelîk istîfâsı esbâbı tehyi’e ve te’mîn edilmiş olup ancak işbu madde-i kânûniyyenin hasren medyûn-ı mütemerridler hakkında olunacak muâmeleye dair olan fıkranın bazı memûrîn-i idâre ve zâbıtaca ale'l-umûm belediyeye medyûn bulunanlar haklarında dahi tatbîki lüzumu zehâbında bulunulmakda ve Emânet tarafından îzâhât-ı kâfiye i‘tâ edilmeksizin Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresince ittihâz olunup 23 Şubat [1]327 târihli buyruldu-yı sâmî ile teblîğ buyrulan mazbata dahi ol bâbdaki zehâbı te’yîd eylemiş ise de işbu karar, madde-i muharrerenin ta‘dîlinden maksûd ve muntazar olan fevâ’idi ifâte ve hîn-i ta‘dîle değin idâre-i belediyenin bu yüzden musâdif olduğu müşkilâtı iâde edeceğinden ve bu ise matlûbâtın kemâ hiye hakkuhâ cibâyet edilememesini ve bi'n-netîce vezâif-i umûmiye-i belediyenin bi-hakkın îfâ olunamamasını müstelzim olacağından keyfiyetin Şûrâ-yı Devlet hey’et-i umûmiyesinde tezekkürüyle madde-i mu‘addele-i sarîha ahkâmını tatbîkde bir gûnâ tereddüde mahal kalmayacak sûretde bir karar ittihâz ve teblîğ buyrulması esbâbının istikmâli hususunun savb-ı âlî-i nezâret-penâhîlerine izbârı ifade kılınmakla ol vechile icabının icrâ ve netîcesinin inbâ buyrulması mütemennâdır. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî Şaban sene 1331 ve fî 20 Temmuz 1329

Şehremini

Cemil

****

Dâhiliye Nezâreti

Evrâk-ı Umûmî Numarası: 227

Kalem Numarası : 1904

Târih-i Tebyîz: 28 Temmuz 1329

Şehremânet-i Aliyyesine

20 Temmuz 1329 târihli ve 227 numaralı tezkire-i aliyyeleri cevâbıdır. Rüsûm-ı belediyenin ne sûretle cibâyet olunacağı Dersaadet Belediye Kânûnu'nun altmış dördüncü ve Vilâyât Belediye Kânûnu'nun kırkıncı maddeleri makâmına kâim olan 30 Mayıs 1327 târihli madde-i kânûniyyede îzâh edilmiş ve madde-i mezkûrenin dördüncü ve yedinci fıkraları Şûrâ-yı Devlet Tanzîmât Dâiresi'nin 22 Şubat 1327 târihli mazbatasında muharrer olduğu üzre rüsûm-ı belediyenin tahsiline dair ve yedinci fıkra, dördüncü fıkra mündericâtının tefsîrinden ibâret bulunmuş olup fıkarât-ı mezkûrede ve Şûrâ-yı Devlet'in bahsolunan kararında mûcib-i tereddüd bir cihet olmadığından medyûna yirmi dört saat zarfında ihtârnâme teblîğ edilir ve bu müddet münkazî oldukdan sonra medyûnun emvâlinin hacz ve fürûhtu için meclis-i belediyece bir mazbata tanzîm olunur. Bu mazbata Dersaadet'de zât-ı vâlâlarının ve taşrada en büyük mülkiye memûrunun işâret-i tahrîriyyesiyle icrâ reisi tarafından infâz olunur. Medyûn, memûrîn-i muvazzafa veyâ ehâddan ise evvel emirde hangi emvâl ve eşyâsına mürâcaat edileceği de dördüncü fıkrada tafsîl olunmuşdur. Binâenalâzâlik meselenin Şûrâ-yı Devlet hey'et-i umûmiyesine sevk ve tevdî'ine bir sebeb görülememişdir, ol bâbda.

Hukûk Müşâvirliği'nin derkenârı üzerine bâ-işâret-i aliyye-i müsteşârî.

GRANDE COURSE SUR PATINS
SKATING PALACE

BOA, DH.İD,153-11-69

ŞEHREMANETİ İLE ŞUBELER İDÂRESİNDEKİ ENCÜMENLERİN, YÖNETİCİ VE MEMURLARININ VAZİFELERİNİ GÖSTERİR NİZAMNÂMENİN SURETİ.

22 Kasım 1913

Şehremânetiyle şu‘abât-ı idâresindeki encümenlerin ve erkân ve memûrînin vezâifini mübeyyin nizâmnâme sûretidir

Birinci madde: Şehremini mu‘âvinleri Emânet'e âid vezâif-i umûmiyeden şehremininin tayin ve irâe edeceği hususâtda şehreminine mu‘âvenet ve içlerinden birisi şehremininin tensîbiyle Encümen-i Emânet'e riyâset eder. Mu‘âvinlerden her birinin iştigâl edeceği vezâif şehremini tarafından tayin kılınır.

Müfettiş-i Umûmînin Vezâifi

İkinci madde: Müfettiş-i Umûmî şu‘abât-ı Emânet ve devâirde işlerin sür‘at-i mümkine ile çıkarılıp çıkarılmadığını ve memûrîn ve müstahdemînin muntazaman vazifelerine devam edip etmediklerini ve evâmir ve ta‘lîmât-ı belediyenin tatbîk ve icrâ kılınıp kılınmadığını müstemirren teftiş ve vukû‘ bulan şikâyât üzerine veya icrâ kılınan teftişât netîcesinde sû-i hâl ve hareketi meşhûd olan memûrîn-i belediye hakkında Emânet'den verilecek me’zûniyet üzerine ber-mûceb-i nizâm tahkîkât-ı evveliye icrâ ve fezlekesini o memûrun eli işden çekdirilüp çekdirilmemesi hakkındaki mütâlaa-i mahsûsası ile beraber makâm-ı Emânet'e i‘tâ eder.

Havâyic-i zarûriye piyasasını müstemirren tahkîk ile tehvîn-i es‘ârı mûcib tedâbîri ve narha tâbi‘ olan havâyicin tenzîl ve tezyîd-i narhı esbâbını tedkîk ederek ve vesâit-i nakliye tarifelerini esnaf cemiyeti ve lüzum görülecek devâir ile bi'l-istişâre müceddeden tanzîm veya icab eden ta‘dîlâtın lüzumunu müdellelen tayin eyleyerek vakt ü zamanında makâm-ı Emânet'in tedkîk ve tasvîbine arz eder.

Şehremini Encümeninin Sûret-i Teşekkülü ve Vezâifi

Üçüncü madde: Encümen, Emânet mu‘âvinlerinden şehremininin tensîb edeceği birisinin riyâsetinde müfettiş-i umûmî, hey’et-i fenniye, sıhhiye, umûr-ı hukûkiyye ve hey’et-i hesâbiyye ve tahrîriyye müdürlerinden teşekkül ve haftada bir veya icabında daha ziyade ictimâ‘ eder. Mu‘âvini olan müdürlerin ma‘zereti vukû‘unda mu‘âvinleri vekâleten encümende bulunurlar.

Şehremâneti Encümeninin Vezâifi Ber-Vech-i Âtîdir

Dördüncü madde: Şehremini tarafından muhtâc-ı istişâre görülüp encümene tevdî‘ olunan işler hakkında bi'l-müzâkere beyân-ı mütâlaa, Emânet muvâzene ve sâl-ı muhâsebe cedvellerini cemiyet-i umûmiye-i belediyeye takdîmden evvel tedkîk ile sene-i âtiye ve sâbıkanın hülâsa-i hesâbiyyesini ve ıslâhât-ı mâliye-i Emânet'e müte‘allik raporu tanzîm ve maktû‘an idâre kılınacak rüsûmu ve beş bin liralıkdan ziyade mübâya‘ât ve müzâyedât ve münâkasâtı müzâkere ve ihâle ve esnaf cemiyetleri mesâilini nizâmına tevfîkan rü’yet ve veznenin her ay başında vereceği icmâl üzerine vâridât ve sarfiyât hesâbını bi't-tedkîk mevcûdunu muâyene ve intihâbât-ı belediyede Dersaadet Belediye Kânûnu mûcibince istînâfen rü’yet-i dava ve tahkîkât-ı evveliyesi müfettiş-i umûmî tarafından icrâ olunan memûrîn ve müstahdemînin mehâkime sevkine dair bir karar ittihâz eyler.

Hey’et-i Fenniye Müdürünün Vezâifi

Beşinci madde: Hey’et-i Fenniye müdürünün vezâifi tenvîrât, tanzîfât, inşâât, tamirât, mimârî, bahçıvanlık, makine ve sanâyi‘a âid hususât-ı fenniyeyi îfâ ve her türlü harita ve resim ve lâyihaları ve bunları mütemmim ve muvazzıh fennî îzâhnâme ve şartnâmeler tanzîm ve ale'l-umûm keşf-i evveller ve sânîleri tedkîk ve tasdîk ve bilumûm hey’et-i fenniyeye âid evrâk ve haritaları muhâfaza ve hey’et-i fenniye encümenine riyâset etmekdir. Hey’et-i Fenniye müdürü merkez-i Emânet ve şu‘abât idâre hey’ât-ı fenniyesinin umûr-ı fenniyede merci‘-i mes’ûlüdür.

Hey’et-i Fenniye Encümeninin Sûret-i Teşekkülü ve Vezâifi

Altıncı madde: Hey’et-i Fenniye Encümeni, hey’et-i mezkûrenin müdür mu‘âvini ile şubelerinin reislerinden mürekkeb olup müdürün taht-ı riyâsetinde haftada bir ve icabında birkaç defa in‘ikâd eder. Ve bi'l-cümle keşf-i sânîleri intihâb ve mahallerine i‘zâm edeceği hey’et vâsıtasıyla tedkîk ederek muvâfık gördüğü hâlde tasdîk ve şehremininin lüzum göreceği işlerle hey’et-i fenniye müdürünün havâle edeceği mesâ’ili ve hey’et-i fenniyeye âid hususâtı ve bütçenin inşâât ve i‘mârât ve umûr-ı fenniyeye tahsis etdiği masârıf-ı gayr-i mukannenenin sûret-i sarfını tedkîk ve tasdîk ve muâmelât-ı fenniyeye dair mukarrerât ittihâz ve meydân ve sokakların Ebniye Kânûnu'na ve ihtiyâc-ı mahallîye göre vüs‘at ve istikâmet ve sunûfunu tayin ile haritaları li-ecli't-tasdîk makâm-ı Emânet'e takdîm eyler.

Ve her sene inşâât ve i‘mârâta ve tenvîrât ve tanzîfâta âid bütçeyi tanzîm eder.

Hey'et-i Hesâbiyye Müdürünün Vezâifi

Yedinci madde: Emânet hey'et-i hesâbiye müdürü, Şehremâneti vâridât ve masârıfâtına âid kuyûd-ı hesâbiyyenin tanzîmi ve devâirden gelen muhâsebât cedâvil ve defâtirinin tedkîki ve her şube-i idâreden verilecek bütçelerin cem' ve telfîkiyle Emânet muvâzene cedvelinin tertîbi ve vâridâtın vakt ü zamanıyla tahsil ve istîfâsı ve Emânet'in umûr-ı mâliyesine müte'allik mevâddın nizâmına tevfîkan tesviyesi ve bütçe dâhilinde bulunan sarfiyâtın gösterilen lüzum ve makâm-ı Emânet'den verilen emir üzerine icrâsı vezâifiyle mükellefdir.

Umûr-ı Hukûkiyye Müdürünün Vezâifi

Sekizinci madde: Makâm-ı Emânet'den vâki' olacak havâle üzerine kânûn ve nizâm ve ta'lîmât lâyihalarını tanzîm veya tedkîk ve ukûd ve muâmelât müsveddâtıyla müzâyede ve münâkasa mukâvelânâme ve şartnâmeler müsveddelerini bi'l-mütâlaa bunları ahkâm-ı kânûniyye ve nizâmiyye dâiresinde menâfi'-i Emânet'e tevfîk ve Emânet ve devâirin leh ve aleyhindeki de'âvî hakkında mehâkim ve devâirde cereyân edecek mürâfa'ât ve muhâkemâtı re'y ve tedbîri dâiresinde ve mes'ûliyyeti tahtında dava vekîlleri vesâtatıyla ve inde'l-hâce bizzat îfâ ve mehâkimden sâdır olan i'lâmât ile şu'abât-ı idârenin makâm-ı Emânet'den muhavvel rüsûm-ı belediye ve cezâ mazbatalarının kânûna tevfîkan mî'âdında yine mes'ûliyyeti tahtında infâzını takîb eder.

Hey'et-i Sıhhiye Müdürünün Vezâifi

Dokuzuncu madde: Hey'et-i Sıhhiye müdürü şehrin hıfzı's-sıhha-i Umûmiyesine müte'allik kâffe-i hususâtı temşiyyet ile mükellef ve Emânet'e merbût bi'l-cümle hastahâne, bîmârhâne, dârülaceze, tebhîrhâne, emrâz-ı zühreviyye muâyenehâneleriyle kâffe-i müessesât-ı sıhhiyenin merci'i olup bunlara müte'allik mesâ'il ve hususât-ı sıhhiyeyi tesviye ve rü'yet ve şehir dâhilinde bi'l-cümle eczâhâne ve eczâ depolarını teftiş eder ve müessesât-ı mezkûre idâre ve muâmelât-ı umûmiyelerini tanzîm olunacak ta'lîmât ahkâmına tevfîkan idâre ve nezâretle sıhhiye encümenine riyâset eder.

Hey'et-i Sıhhiye Encümeninin Sûret-i Teşekkülü ve Vezâifi

Onuncu madde: Sıhhiye Encümeni, sıhhiye müdür mu'âvini, müessesât-ı sıhhiye müfettişi ve sıhhiye müfettişleriyle tebhîrhâneler müfettişi, kimya ve bakteriyoloji laboratuvarı müdürü ve emrâz-ı zühreviyye sermüfettişi ve hey'et-i sıhhiye başkâtiblerinden mürekkeb olup hey'et-i sıhhiye müdürünün riyâseti altında haftada bir ve icabında birkaç defa in'ikâd ve şehrin kânûnen mu'ayyen olan hudûdu dâhilinde hıfzı's-sıhha-i umûmiyeye müte'allik bi'l-cümle hususâtı ve mesâ'il-i sıhhiyeyi müzâreke ve rü'yet ve levâzım ve vâridât-ı sıhhiyeyi tayin ve inşâât-ı sıhhiyeye ta'alluk eden mütâla'âtını beyân ve şehirdeki emrâz-ı sâriye ve müstevliyenin önünü almağa ve men'-i vukû'una ihtimâm ve umûr-ı sıhhiye masârıf-ı gayr-ı mukannenesinin sûret-i sarfını tedkîk ve tasdîk eyler ve her sene umûr-ı sıhhiye için tahsisine lüzum görülecek mebânî'i hâvî bütçeyi tanzîm eder.

Hey'et-i Tahrîriyye Müdürünün Vezâifi

On birinci madde: Emânet'in umûr-ı tahrîriyyesini îfâ ve Emânet'e âid kuyûd ve evrâkı hüsn-i muhâfaza eder. Muhâberât-ı umûmiyenin intizâm-ı cereyânından mes'ûldür.

Sicil Müdürünün Vezâifi

On ikinci madde: Sicil müdürü, bilumûm Emânet ve devâir memûrîninin tercüme-i hâllerini ve terfî ve tenzîl-i sınıflarına ve mükâfât ve mücâzâtlarına müte'allik vukû'âtı müteselsilen ve muntazaman kayd ve tescîl eder ve kuyûd ve muâmelâtının intizâmından mes'ûl olup doğrudan doğruya şehremininin ma'iyyetindedir.

Şu'abât-ı İdâre Müdürlerinin Vezâifi

On üçüncü madde: Şu'abât-ı idâre müdürleri devâir encümenlerine ve belediye intihâb encümenlerine riyâset ve vâridât-ı belediyeyi tahsil ve cibâyet ve her on beş günde bir kere vâridât ve masârıfât icmâlini ve sene nihâyetinde sâl-ı muhâsebe defterini Emânet'e irsâl eder ve dâire veznesinde yüz liradan ziyade meblağ bulundurmayıp fazla tahsilâtı hemen cânib-i Emânet'e gönderir ve umûr-ı fenniye ve sıhhiye ve hesâbiyye ve idâreye âid bi'l-cümle muâmelâtı teftiş ve umûr-ı belediyeye âid evâmir ve ta'lîmâtın icrâsına nezâret eyler.

Şu'abât-ı İdâre Encümenlerinin Sûret-i Teşekkülü ve Vezâifi

On dördüncü madde: Şu'abât-ı idâre encümenleri muhâsib, başkâtib, ser-tabib ve tetebbu'ât ve tatbîkât şubesi mühendisinden mürekkeb olup müdürlerin taht-ı riyâsetinde haftada bir ve icabında birkaç defa ictimâ' ederler ve müdür tarafından tevdî' olunan muâmelât hakkında beyân-ı re'y ve mütâlaa ve umûr-ı hesâbiyyeye âid defâtir ve evrâkı muâyene ve sarfiyâtı tedkîk ve tasdîk ve her ay vezne mevcûdunu ta'dâd ve ruhsatiyyeler i'tâ eder. İşbu encümenler Dersaadet Belediye Kânûnu'nun altmış dördüncü madde-i mu'addelesinin mecâlis-i belediyeye i'tâ etmiş olduğu salâhiyeti dahi hâizdirler.

Encümen-i Müdîrânın Sûret-i Teşekkülü ve Vezâifi

On beşinci madde: Encümen-i müdîrân şehremininin riyâsetinde şu'abât-ı idâre müdürlerinden terekküb ve Emânet'de teşekkül edüp haftada bir ve icabında birkaç defa dâire-i Emânet'de ictimâ' eder ve devâir muâmelâtının tevhîd ve tensîkı ve Şehremâneti'ne âid bilumûm muâmelâtda teceddüd ve ıslâhât ve terakkîye müteferri' mevâddı ve devâirde vukû' bulacak inşâât ve tamirâtı ve şehrin muhtâc olduğu i'mârât ve tezyînâtı ve inde'l-iktizâ yapılacak nizâmât

ve ta‘lîmâtı ve devâir muvâzene cedvellerini müzâkere ile beyân-ı mütâlaa eyler.

Levâzım Müdürünün Vezâifi

On altıncı madde: Levâzım müdürünün vezâifi, makâm-ı Emânet'in me’zûniyet ve tasdîkine mukârin evrâk-ı esâsiyye üzerine beş bin liralığa kadar her nev‘ müzâyedât ve münâkasât ve mübâya‘âtı usûl ve ta‘lîmât-ı mahsûsası dâiresinde icrâ etmek ve ale'l-umûm ihâle-i kat‘iyyeleri makâm-ı Emânet'e tasdîk etdirmekdir.

İntihâb-ı Memûrîn Komisyonunun Sûret-i Teşekkülü ve Vezâifi

On yedinci madde: İntihâb-ı Memûrîn Komisyonu şehremininin riyâsetinde mu‘âvinler ile müfettiş-i umûmîleri ve şehremini tarafından intihâb edilecek erkân-ı Emânet'den iki zât ile şu‘abât-ı idâre müdürlerinden bir zât ve sicil müdüründen mürekkeb olup irâde-i seniyye ile mansûb olmayan memûrînin ta‘lîmât-ı mahsûsasına tevfîkan tayin ve terfî‘leri hususâtıyla iştiğâl eder.

On sekizinci madde: Müessesât-ı hayriyye-i sıhhiye ve Dârülaceze'ye âid nizâmât mülgâdır.

On dokuzuncu madde- İşbu nizâmnâme târih-i neşrinden itibâren mu‘teberdir.

Yirminci madde: İşbu nizâmnâmenin icrâsına Dâhiliye nâzırı memurdur.

İşbu nizâmnâmenin mevki‘-i mer‘iyyete vaz‘ını ve nizâmât-ı devlete ilâvesini irâde ederim. 22 Zilhicce 1331 / 9 Teşrîn-i Sânî 1329

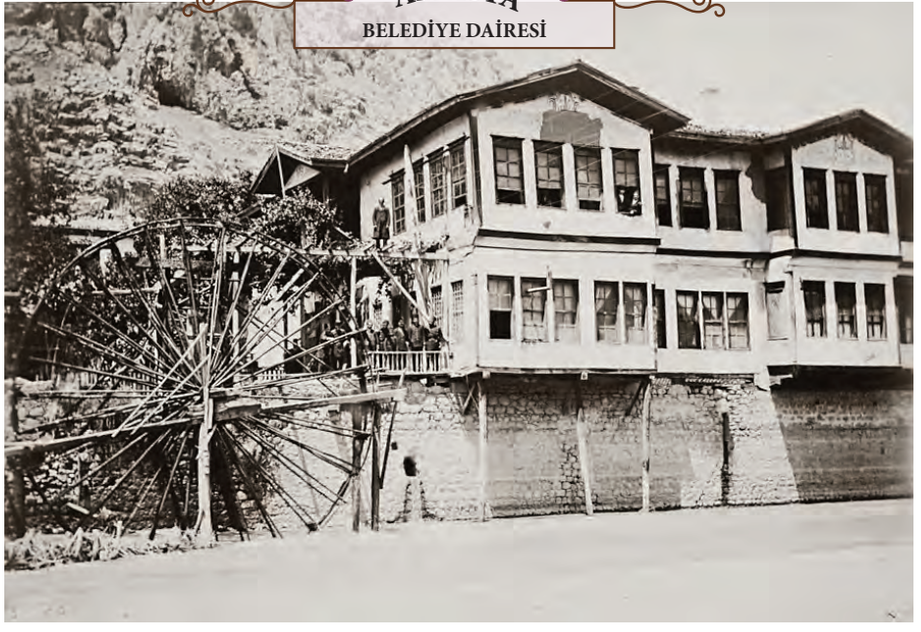
Sadrazam ve Hâriciye Nâzırı

Mehmed Said

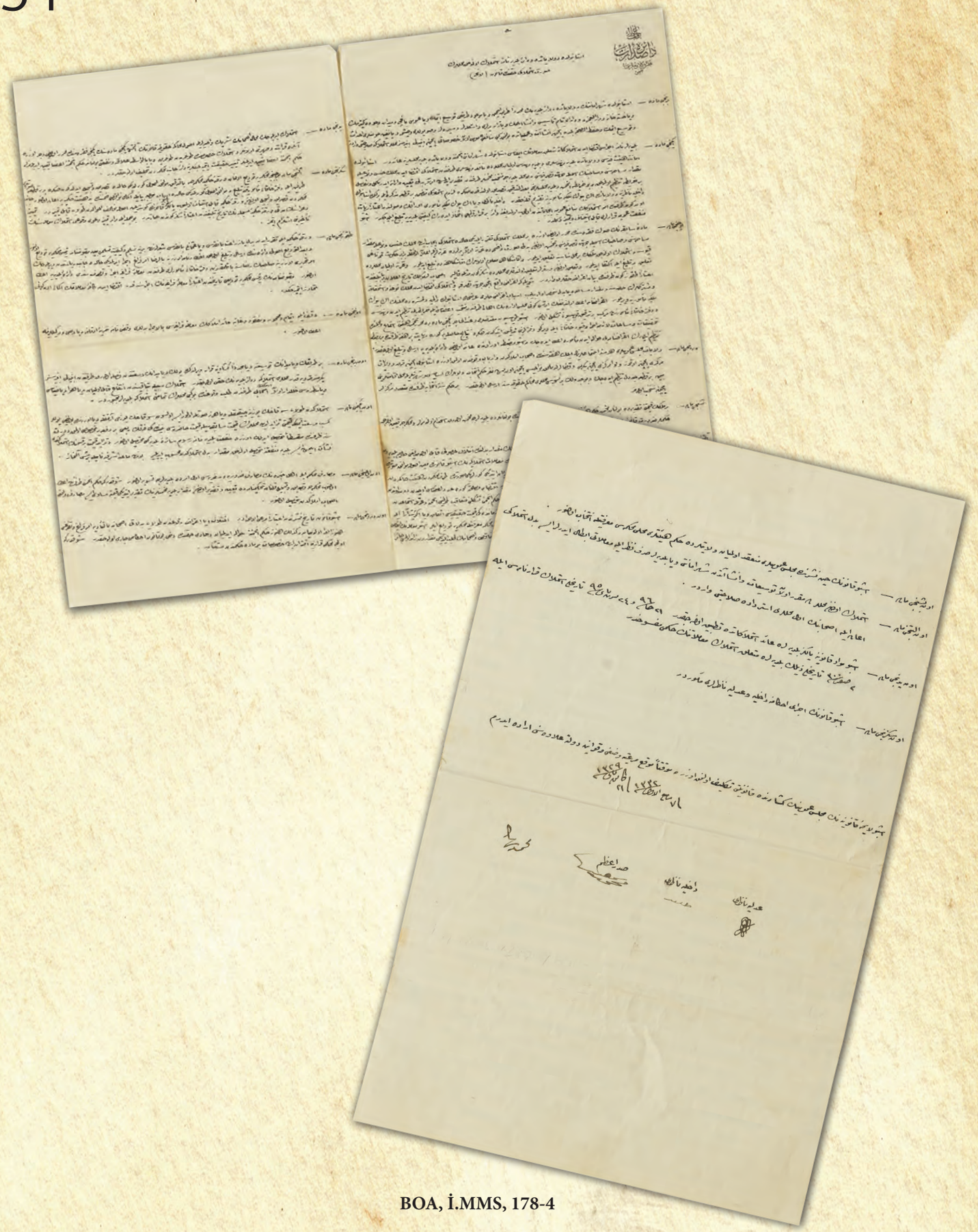
İmzalar

Sadrazam ve Hâriciye Nazırı	Şeyhülislam	Harbiye Nazırı	Dâhiliye Nazırı	Bahriye Nazırı
Şura-yı Devlet Reisi	Adliye Nazırı	Maliye Nazırı	Nafia Nazırı	Ticâret ve Ziraat Nazırı
Maârif Nazırı	Evkaf-ı Hümâyûn Nazırı	Posta ve Telgraf ve Telefon Nazırı		

AMASYA
BELEDİYE DAİRESİ

Amasya Belediye Dairesi. (İÜNEK, NEKYA779-4/11)

BOA, İ.MMS, 178-4

İSTANBUL VE DİĞER ŞEHİRLERDE BELEDİYELER ADINA İSTİMLAK EDİLECEK YERLERLE İLGİLİ KANUN TASARISI.

3 Şubat 1914

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Meclis-i Vükelâ ve Marûzât Kalemi

İstanbul'da ve Vilâyâtda Devâir-i Belediye Nâmına İstimlâk Olunacak Mahallerin Sûret-i İstimlâki Hakkında Kânûn (Lâyiha)

Birinci madde: İstanbul'da Şehremâneti'nin ve vilâyâtda devâir-i belediyenin, müceddeden tarîk açmak veya mevcud tarîkı tevsî‘ etmek veya umûmî bahçe ve meydân vücûda getirmek veya hastahâne ve dârü'l-aceze ve dârü'l-eytâm te’sîs ve inşâ eylemek ve pazar yerleri ve iskeleler ve mesîreler ve suyolları ve çeşme ve yangın havuzları ihdâs ve tevsî‘ etmek ve hıfzı's-sıhha-i belediye için inşâât ve ameliyyâtda bulunmak gibi menâfi‘i umûmî olan hususâtı için ebniyeli-ebniyesiz mahaller istimlâkine salâhiyeti vardır.

İkinci madde: Belediyeler nâmına icrâsı iktizâ eden istimlâkâta müte‘allik muâmelâtın îfâsı, İstanbul'da Şehremâneti encümenine ve vilâyâtda belediye meclislerine âiddir. İstanbul'da Emânet hey’et-i fenniyesi ve vilâyâtda belediye mühendisleri ve belediye mühendisi olmayan mahallerde Nâfi‘a mühendisleri tarafından, istimlâki iktizâ eden mahallin cins ve nev‘iyle mikdâr-ı mesâhasını ve sâhibinin ismiyle cihet-i tasarrufiyesini ve bu mahalle belediyece müntehab muhamminler tarafından takdir edilmiş olan bedeli tayin ve irâe eder mükemmel ve mufassal bir harita tanzîm olunacak ve bu harita encümen ve belediye meclislerince ba‘de't-tedkîk tasdîk olundukdan sonra lüzum-ı istimlâki mutazammın bir kıt‘a müzekkere ile birlikde İstanbul'da Dâhiliye nâzırına ve vilâyâtda en büyük mülkiye memûruna takdîm kılınacakdır. Dâhiliye nâzırı veya en büyük mülkiye memûru evrâkın vusûlünden itibâren nihâyet on gün zarfında emr-i istimlâkin menâfi‘-i umûmiye icabâtından olup olmadığına dair bir karar-ı kat‘î ittihâz ederek keyfiyeti belediyeye teblîğ eyleyecekdir. İşbu menfaat-ı umûmiye kararları kâbil-i istînâf ve temyîz değildir.

Üçüncü madde: Madde-i sâbıkanın son fıkrasında muharrer olduğu üzre bir mahallin istimlâki takarrür eylediği hâlde istimlâki icab eden mahallin cins ve nev‘iyle mikdâr-ı mesâhasını ve sâhibinin ismiyle cihet-i tasarrufiyesini ve tahmîn olunan bedeli sûret-i vâzıhada gazete olan yerlerde gazeteler ile ilân olunmakla beraber hükûmet konağı kapısına ve istimlâk olunacak mülkün bir mahall-i münâsibine ta‘lîk edilir ve ikâmetgâhı ma‘lûm olanların ikâmetgâhına da teblîğ edilir ve gazete olmayan mahallerde ta‘lîk ve teblîğ ile iktifâ edilir ve ta‘lîk olunan varakalar ta‘lîk olundukları mahallerde sekiz gün müddetle kalır. Ashâb-ı emlâkin târih-i ilân veya teblîğinden itibâren dokuz gün zarfında beyân-ı itiraza hakları vardır. Şöyle ki; itiraz-ı vâki‘ ancak cihet-i tasarrufa veya istimlâki iktizâ eden mahallin nev‘ine ve istihkâka ve müşteriklerin hissesine ve mikdâr-ı mesâha veya bedele münhasır olabilip esbâb-ı itirazı hâvî arzuhâl İstanbul'da vâlîye ve taşrada mahallinin en büyük mülkiye memûruna verilir. İ‘tirâznâme i‘tâ olunduğunun ertesi günü meclis-i idârenin ahali tarafından müntehab azâsı ile haritayı tanzîm eden mühendis ve Defter-i Hakani memûrundan mürekkeb bir tedkîk komisyonu teşkîl olunur. İşbu komisyon, mu‘terızları ve inde'l-hâce ikinci maddede muharrer tahmîn hey’etini istimâ‘ ve mahallinde tahkîkât ve mesâhât-ı lâzıme icrâ ve kuyûd-ı hakani ile vergi defterlerini tedkîk etdikden sonra netâyic-i hâsılaya göre nihâyet bir hafta zarfında bir mazbata tanzîm ederek itiraznâmeyi havâle eden memûra i‘tâ edecek ve işbu mazbata oradan da âid olduğu dâire-i belediyeye irsâl ve teblîğ olunacakdır.

Dördüncü madde: Vilâyât meclis-i umûmîleri her sene ictimâ‘larının ilk haftasında ashâb-ı emlâkden ve erbâb-ı vukûfdan olmak üzre İstanbul için kırk ve vilâyât merkezi için otuz ve livâ merkezi için yirmi ve kazâlarla mülhak nevâhîsi için on beş nefer hakem intihâb ve bunların esâmîsini ve şöhretleriyle mahall-i ikâmetlerini mübeyyin bir kıt‘a cedvel tanzîm edecek ve bu cedvelin bir nüshası mahalleri mehâkim-i hukûkiyyesine irsâl olunacakdır. Bir hakem sene-i intihâbiyye zarfında müte‘addid merkezler için müntehab olamaz.

Beşinci madde: Bir mülkün kıymetini takdirde bulunan muhammin, hakem hey‘etinde bulunamayacağı gibi hakem hey‘eti miyânında bulunanlar da belediyelerce muhammin olarak istihdâm olunamazlar ve mahkemece tayin olunacak hakemler zarûret-i kânûniyye olmadıkca eşhâs-ı mu‘ayyeneye hasr edilecekdir.

Altıncı madde: Üçüncü maddede mu‘ayyen muâmelâtın îfâsından sonra dahi istimlâki mukarrer olan mahallin mikdâr-ı bedelinde i’tilâf husûlü kâbil olamadığı hâlde belediyeden, keyfiyetin âid olduğu hukûk mahkemesine mürâcaat olunur. Mürâca‘at vukû‘u hâlinde muâmelât-ı istimlâkiyyenin işbu kânûnda mu‘ayyen usûle muvâfık sûretde cereyân etmediği anlaşıldığı takdirde ikmâl edilmek üzre red ve muvâfık olarak cereyân etdiği görüldüğü sûretde taraf-ı mahkemeden hey’et-i hâkimeden tayin olunacak bir nâibin riyâseti altında olmak ve madde-i sâbıkada musarrah hükümler miyânında iktizâ-yı maslahata göre aded-i azâsı üçden dûn ve ondan

efzûn bulunmamak üzre bir hakem encümeni teşkîl ve bu encümene bî-garaz bir de mühendis terfîk edilir. Hakem encümeni teşekkülünü müte‘âkib tarafeyni encümene davetle istimâ‘dan ve tedkîkât-ı lâzıme icrâsından sonra tayin-i bedelinde ihtilâf husûle gelen mahallin istimlâk zamanındaki kıymet-i hakîkiyyesini ittifâk veya ekseriyyet-i ârâ ile bi't-tayin buna dair bir kıt‘a varaka-i hükmiyye tanzîm ve zîrini cümlesi imzâ [ve]ya tahtîm eyledikden sonra nâib-i mahkeme ma‘rifetiyle mahkemeye tevdî‘ eyler. İşbu muâmelenin îfâsı on günü tecâvüz etmeyecekdir. Hakem encümeninin tayin edeceği bedelin belediyece tahmîn olunan mikdârdan nâkıs ve ashâbının taleb eylediği mikdârdan zâid olması câiz değildir.

Yedinci madde: İstimlâk edilecek mahâll ashâbının şerîk ve ecîrleriyle usûl-i muhâkeme-i hukûkiyye kânûnunun altmış ikinci maddesinin ikinci fıkrasında muharrer olduğu vech üzre onlara karâbet ve sıhriyyeti olanlar ve istimlâk hususunda doğrudan doğruya veya bi'l-vâsıta alâka ve menfaati bulunanlar hakem encümenine azâ tayin edilemezler. Hakem encümenine azâ tayin edilenler tağyîr-i hakîkat etmeyeceklerine dair cânib-i mahkemeden tahlîf olunacaklardır.

Sekizinci madde: Altıncı madde mûcibince mahkemeye tevdî‘ olunan varaka-i hükmiyye mahkemece bi't-tedkîk muvâfık-ı usûl görüldüğü hâlde tasdîk ve tescîl edildikden sonra birer kıt‘a sûretleri tarafeyn ile Defter-i Hakani memuriyetine teblîğ ve muvâfık-ı usûl görülmediği hâlde esbâb-ı mûcibe beyânıyla ikmâl-i nevâkısı zımnında yine hey’et-i hakemiyyeye iâde olunur. Cânib-i mahkemeden tasdîk ve tescîl olunan varaka-i hükmiyye kâbil-i istînâf olmayup yalnız işbu kânûnda gösterilen usûle muhâlif ahvâlden dolayı kâbil-i temyîzdir. Temyîz davasının müddeti varaka-i hükmiyye-i müseccelenin târih-i teblîğinden itibâren sekiz günden ibâretdir. Bu cümle ile beraber temyîz-i dava vukû‘u istimlâk muâmelesinin te’hîrini istilzâm etmez.

Dokuzuncu madde: Varaka-i hükmiyye ile takarrür eden bedel ya Ziraat Bankası veya Osmanlı Bankası şu‘belerinden birine teslim ve keyfiyet-i teslimi mübeyyin makbûznâme reis-i mahkemeye tevdî‘ olunur ve ba‘de't-tevdî‘ usûlü dâiresinde irsâl ve teblîğ olunacak ihtârnâme üzerine bi'r-rızâ emr-i ferâğ icrâ edilmediği hâlde cânib-i riyâsetden verilecek emr-i tahrîrî üzerine sâhibinin rızâsına bakılmaksızın Defter-i Hakani memurları tarafından muâmele-i ferâğiyye icrâ ve tasarruf senedi dâire-i belediyeye i‘tâ olunur. Makbûznâmenin reis-i mahkemeye tevdî‘i târihinden itibâren muâmele-i ferâğiyyenin icrâsına kadar iktizâ eden kâffe-i muâmelâtın ikmâli on günü tecâvüz etmeyecekdir.

Onuncu madde: Vakf ile eytâm ve mahcûr ve mefkûd ve gâibe âid emlâkin muâmele-i ferâğiyyesi bi'l-icrâ bedelleri vakfı nâmına Hazîne-i Evkâf'a veya vasî ve vekîllerine i‘tâ olunur.

On birinci madde: Bir tarîkın veya meydânın tevsî‘ine veya müceddeden küşâdına karar verildikde yolun veya meydânın vüs‘atinden fazla olarak tarafeynden ebniyeli ebniyesiz yirmişer metreye kadar mahalleri istimlâke devâir-i belediyenin hakkı olacakdır. İstimlâk sebebiyle mütebâkîsinden intifâ‘ kâbil olmayan veya hava veya ziyâsı veya manzarası haleldâr olan emlâkin ashâbı tarafından taleb vukû‘unda bu gibi mahallerin tamâmını istimlâke belediyeler mecburdur.

On ikinci madde: İstimlâkden dolayı sokağın yüzüne çıkmakla veya her ne sûretle olur ise olsun sokağın yüzü artmakla veya üzerinde bulunduğu yollar kesb-i vüs‘at etmekle kıymeti tezâyüd eden mahallerin kıymet-i sâbıkasıyla kıymet-i hâzırası beynindeki farkın rub‘u bir defaya mahsûs olmak ve dört sene zarfında mukassatan tahsil edilmek üzre menfaat-i belediye nâmına rüsûm-ı sâire-i belediye gibi tahsil olunur ve tezâyüd-i kıymet bir kısmının istimlâkinden neşet eylemiş ise belediye menfaatine tahsil olunacak mikdâr bedel-i istimlâkden mahsûb edilir. Bundan mâ‘adâ "şerefiye" nâmıyla bir şey alınmaz.

On üçüncü madde: Masârıf-ı mahkeme ile ehl-i hıbrenin masârıf-ı zarûriyesi evvel emirde belediyelerce tesviye olunur. Şu kadar ki hakem encümeni tarafından i‘tâ olunup mahkemece tasdîk ve tescîl kılınan tahkîmnâmede tayin ve takdir olunan mikdâr belediye muhamminlerinin takdir etdiği kıymete müsâvî ise masârıf-ı vâkı‘a ashâb-ı emlâkden tahsil olunur.

On dördüncü madde: İşbu kânûn târih-i neşrinden itibâren mer‘iyyü'l-icrâdır. İhtilâf veya itiraz vukû‘undan dolayı bedelâtı ashâbına bi't-te’diye emr-i ferâğ ve teferruğu henüz icrâ olunamayan ve kezâlik henüz hakem encümenine havâle edilmeyen de‘âvî hakkında dahi bu kânûn ahkâmı cârî olacakdır. Şu kadar ki, evvelce mahkeme kararına iktirân eden hususât bu madde hükmünden müstesnâdır.

On beşinci madde: İşbu kânûnun hîn-i neşrinde meclis-i umûmîleri mün‘akid olmayan vilâyetlerde hakem hey’etleri, mahalli mahkemesi ma‘rifetiyle intihâb olunur.

On altıncı madde: İstimlâk olunan mahallerde mukarrer olan tevsî‘ât ve inşââtdan Şehremâneti veya belediyeler sarf-ı nazar ile muâmelâtı ibtâl ederler ise bedel-i istimlâki iâde ile ashâbının ol mahalleri istirdâda salâhiyeti vardır.

On yedinci madde: İşbu mevâdd-ı kânûniyye yalnız belediyelere âid istimlâkâtda tatbîk olunacakdır. 21 Ca. [12]96 ve 24 Teşrîn-i Sânî [12]95 târihli İstimlâk Kararnâmesi ile 2 Safer 1300 târihli zeylin belediyelere müte‘allik istimlâk muâmelâtının hükmü mefsûhdur.

On sekizinci madde: İşbu kânûnun icrâ-yı ahkâmına Dâhiliye ve Adliye nâzırları memurdur.

İşbu lâyiha-i kânûniyyenin Meclis-i Umûmî'nin küşâdında kânûniyyeti teklîf olunmak üzre muvakkaten mevki‘-i mer‘iyyete vaz‘ını ve kavânîn-i devlete ilâvesini irâde ederim. Fî 7 Rebîülevvel 1332 / 21 Kânûn-ı Sânî 1329

Mehmed Reşad

Sadrazam	Dâhiliye Nâzırı	Adliye Nâzırı
Mehmed Said	**Talat**	**İbrahim Hayrullah**

داخلیه نظارتی

امور عامه ادارهٔ مدیریتی

۸۹۸۲۰ عمومی
۱۰۰ عموم

خلاصه
بلدیه‌جه بودجه خارجنده صرفیاتده
بولنلمامه‌سنه دائر

بعض محللر بلدیه‌لرنجه جمعیت بلدیه‌دن مصدق بودجه خارجنده صرفیاتده بولنلدیغی ویا بلا مأذونیت بودجه‌نك موادی بیننده مناقله اجراسی جهتنه کیدلدیکی وبلدی بودجه‌لرینك تنظیم وحساب قطعیلرینك تصدیق ایچون قانوناً معین اولان زمانلرده جمعیت بلدیه‌نك اجتماعه دعوت اولنمدیغی ولایات ملکیه مفتشلرندن ورود ایدن راپورلرك تدقیقندن اکلاشلمشدر جمعیت بلدیه‌دن مصدق بودجه خارجنده فضلهٔ واردات قارشیاق کوستریلدیرك دوائر بلدیه‌جه صرفیات اجراسنه مجبوریت حاصل اولدیغی ویاخود بودجه‌نك برماده‌سنده‌کی تخصیصات کفایت ایتمیوب‌ده دیکر برماده‌ده‌کی تصرفدن مناقله‌یه لزوم کورلدیکی تقدیرده‌بوبابده مجالس بلدیه‌دن ویریله‌جك قرارلر جمعیت بلدیه‌نك برکنی اولان مجالس اداره‌دن تصدیق ایدلدکجه دوائر بلدیه‌جه معین اولان تخصیصات خارجنده هیچ بر تعهد آلتنه کیرلمسی جائز اولهمیه‌جغندن شاید جمعیت بلدیه‌جه بودجه حساب قطعیسنك تدقیق صره‌سنده بویله بودجه خارجنده صرفیاتده بولنلدیغی اکلاشلدیغی تقدیرده صرفیات واقعه‌دن بلدیه رئیسلرینك مسئولیتی لازم کله‌جکندن کیفیتك آکا کوره ایجاب ایدنلره تبلیغی و ولایات بلدیه قانونك اللی‌ایکنجی ماده‌سنه توفیقاً جمعیت بلدیه‌نك هرسنه نیسان وتشرین ثانی آیلری ظرفنده انعقادی اسبابنك استکمالی تعمیماً تبلیغ اولنور افندم

ـ ۲۴ جمادی‌الاول سنه ۳۳۲ و ـ ۷ نیسان سنه ۳۳۰

داخلیه ناظری نامنه
مستشار

BOA, DH.MB.HPS.M, 12-46

BELEDİYELERİN BÜTÇE HARİCİ HARCAMALAR YAPMASI DURUMUNDA BELEDİYE BAŞKANLARININ SORUMLU TUTULACAĞINA DAİR DAHİLİYE NEZARETİ GENELGESİ.

20 Nisan 1914

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Umûmî : 89820

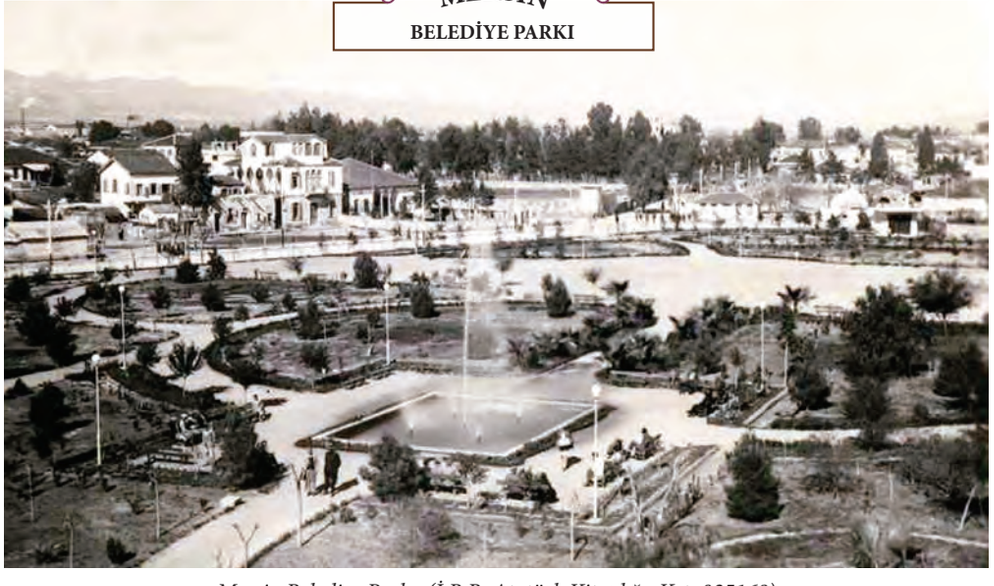
Umûm : 100

Hülâsa: Belediyece bütçe hâricinde sarfiyâtda bulunulmamasına dâir.

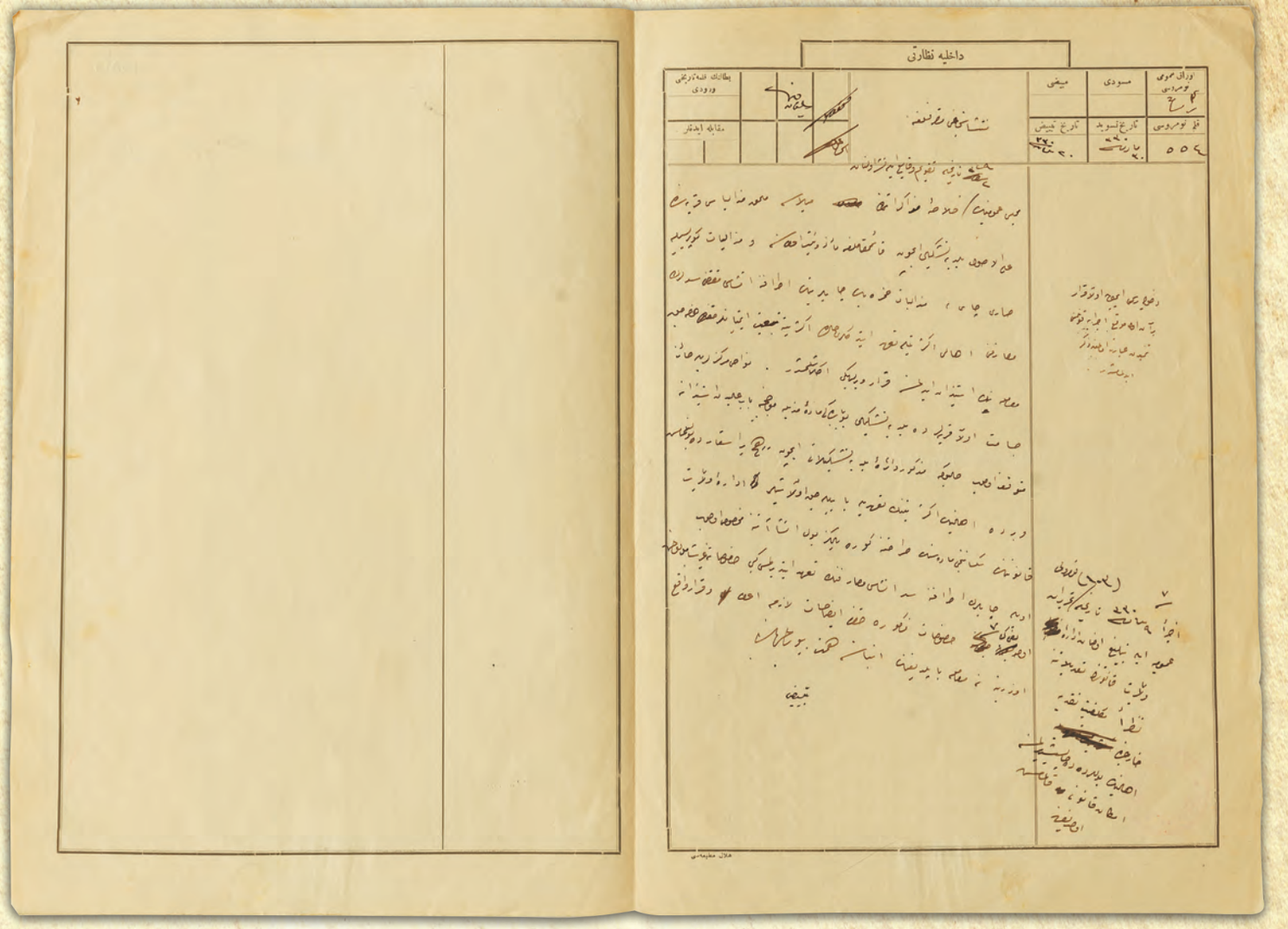
Bazı mahaller belediyelerince cemiyet-i belediyeden musaddak bütçe hâricinde sarfiyâtda bulunulduğu veya bilâ-me'zûniyet bütçenin mevâddı beyninde münâkale icrâsı cihetine gidildiği ve beledî bütçelerinin tanzîm ve hesâb-ı kat'îlerinin tasdîki için kânûnen mu'ayyen olan zamanlarda cemiyet-i belediyenin ictimâ'a davet olunmadığı vilâyât mülkiye müfettişlerinden vürûd eden raporların tedkîkinden anlaşılmışdır. Cemiyet-i belediyeden musaddak bütçe hâricinde fazla-i vâridât karşılık gösterilerek devâir-i belediyece sarfiyât icrâsına mecburiyet hâsıl olduğu veyahud bütçenin bir maddesindeki tahsisât kifâyet etmeyüp de diğer bir maddedeki tasarrufdan münâkalaye lüzum görüldüğü takdirde bu bâbda mecâlis-i belediyeden verilecek kararlar cemiyet-i belediyenin bir rüknü olan mecâlis-i idâreden tasdîk edilmedikce devâir-i belediyece mu'ayyen olan tahsisât hâricinde hiçbir ta'ahhüd altına girilmesi câiz olamayacağından şâyed cemiyet-i belediyece bütçe hesâb-ı kat'îsinin tedkîki sırasında böyle bütçe hâricinde sarfiyâtda bulunulduğu anlaşıldığı takdirde sarfiyât-ı vâkı'adan belediye reislerinin mes'ûliyeti lâzım geleceğinden keyfiyetin ona göre icab edenlere teblîği ve Vilâyât Belediye Kânûnu'nun elliikinci maddesine tevfîkan cemiyet-i belediyenin her sene Nisan ve Teşrîn-i Sânî ayları zarfında in'ikâdı esbâbının istikmâli ta'mîmen teblîğ olunur efendim. 24 Cemâziyelevvel sene 1332 / 7 Nisan sene 1330

Dâhiliye Nâzırı nâmına

Müsteşâr

Mersin Belediye Parkı. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_025168)

داخله نظارتی

BOA, DH.İD, 161-44

MİLAS'IN MANDALYAT KÖYÜNDE BELEDİYE KURULMASI VE KÖPRÜ TAMİRİ GİBİ MASRAFLARA HALKIN MADDİ KATKISI İÇİN İZİN TALEP EDİLMESİ ÜZERİNE, NAHİYE MERKEZLERİYLE BÜYÜK KÖYLERDE BELEDİYE TEŞKİLİ İÇİN BABIALİ'NİN İZNİ GEREKTİĞİNE DAİR DAHİLİYE NEZARETİ'NDEN MENTEŞE MUTASARRIFLIĞI'NA YAZILAN YAZI.

3 Mayıs 1914

Dâhiliye Nezâreti

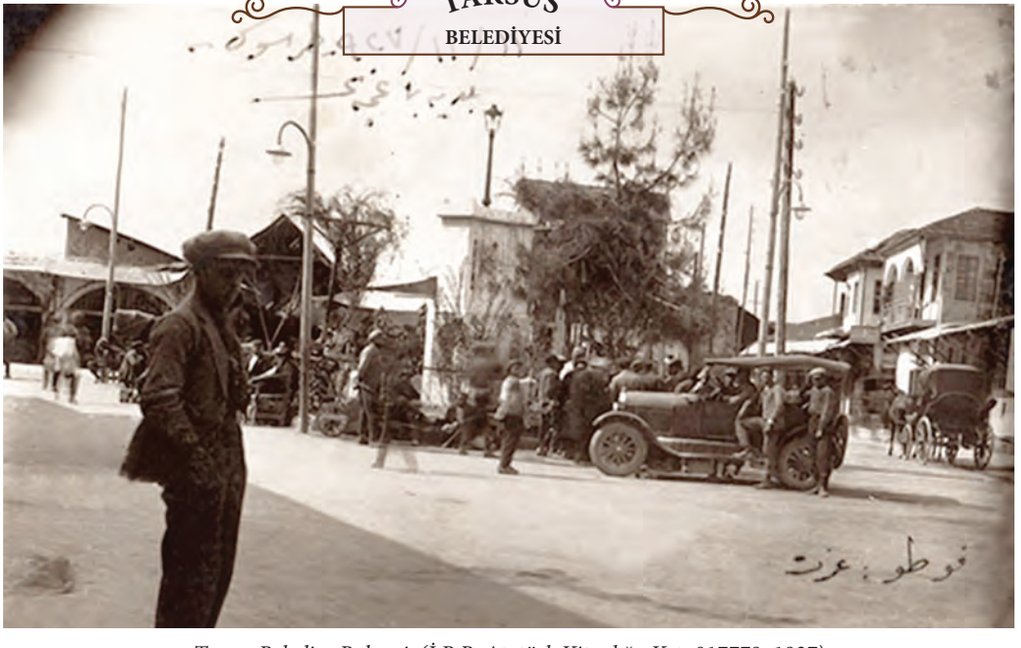
Kalem Numarası : 554

Târih-i Tebyîz : 20 Nisan 1330

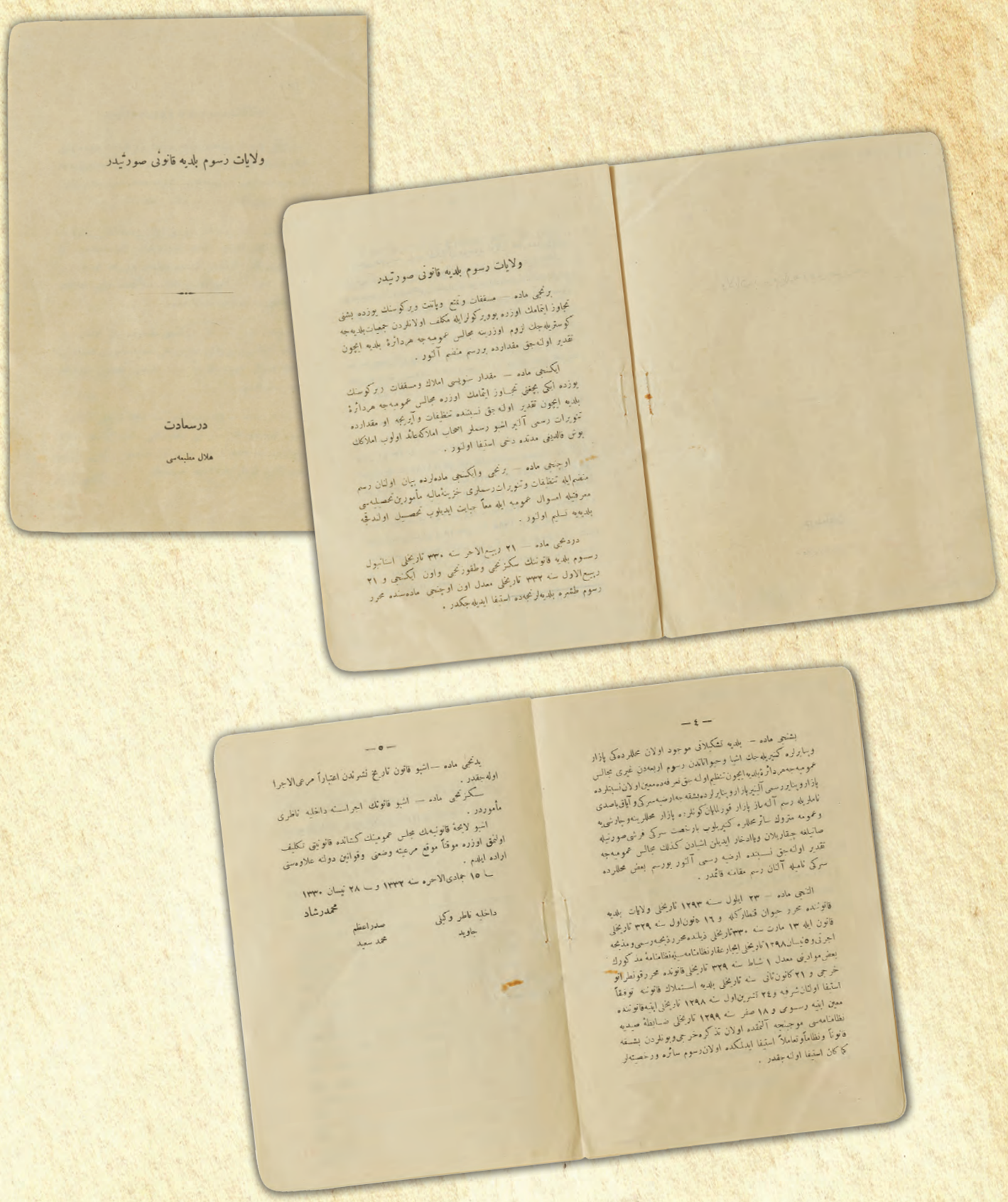
Menteşe Sancağı Mutasarrıflığına

Meclis-i Umûmî'nin 2 Şubat 1329 târihli Takvîm-i Vekâyi ile neşrolunan hülâsa-i müzâkerâtında; Milas'a mülhak Mandalyas Karyesi'nde ale'l-usûl belediye teşkîli için kaymakamlığa me'zûniyet i'tâsına ve Mandalyat köprüsüyle Sarıçay, Mandalyat Hamzabey çaylarının etrâfına inşâsı muktezî setlerin masârıfını ahali ekseriyetle ta'ahhüd etdikleri hâlde ekseriyete teba'iyyet etmeyenler hakkında olunacak muâmelenin istîzân edilmesine karar verildiği anlaşılmışdır. Nevâhî merkezleriyle hâiz-i cesâmet olan karyelerde belediye teşkîli bu bâbdaki madde-i müzeyyele mûcibince Bâbıâli'den istîzâna mütevakkıf olup halbuki mezkûr dâire-i belediye teşkîlâtı için hiçbir iş'ârda bulunulmamış ve bir de ahalinin ekseriyetinin ta'ahhüdüyle yapılacak olan şeyler İdâre-i Vilâyât Kânûnu'nun sekseninci maddesinin sarâhatine göre yalnız yol inşââtına mahsûs olup öyle çayların etrâfına set inşâsı masârıfının ta'ahhüd etdirilmesi gibi hususâta gayr-ı şâmil bulunmuş olduğu gibi ahîren 9 Nisan 330 târihli 103 numaralı tahrirât-ı umûmiye ile teblîğ olunan İdâre-i Vilâyât Kânûnu'nun ta'dîlâtına nazaran mükellefiyet-i nakdiyye hâricinde ahalinin yollarda da çalıştırılmasına imkân-ı kânûnî kalmamış olduğundan hususât-ı mezkûre hakkında îzâhât-ı lâzıme i'tâ ve karar-ı vâki' üzerine ne muâmele yapıldığının inbâsına himmet buyrulması bâbında.

Duhûliyye resmi için olan karar bir an evvel mevki'-i icrâya konulması temennîden ibâret olmağla zikredilmemişdir.

Tarsus Belediye Bahçesi. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_017779, 1927)

ولايات رسوم بلديه قانونى صورتيدر

درسعادت

هلال مطبعه‌سى

ولايات رسوم بلديه قانونى صورتيدر

برنجى ماده — مسقفات وفتح ويا تحت وير كوسنك يوزده بشى نجاوز اتمامك اوزره يودير كولرايله مكلف اولانلردن جميات بلديه‌جه كوستريله‌جك ترووم اوزرينه مجالس عموميه‌جه هردائرهٔ بلديه ايجون تقدير اولنه‌حق مقداردده پرسم متقم آلنور .

ايكنجى ماده — مقدار سويمى املاك ومسقفات ويركوسنك يوزده ايكى يجمغى نجاوز اتمامك اوزره مجالس عموميه‌جه هردائرهٔ بلديه ايجون تقدير اولنه حق نسبتده تنظيفات وآيريجه او مقداردده تنويرات رسمى آلنير اشبو رسملرى اصحاب املاك عائد اولوب املاكك يوش قالديغى مدتده دخى استيفا اولنور .

اوچنجى ماده — برنجى وايكنجى ماده‌لرده بيان اولنان رسم متقم ايله تنظيفات وتنويرات رسملرى خزينه‌مالیه مأمورين تحصيليه‌سى معرفتيله اصوال عموميه ايله معاً جبايت ايديلوب تحصيل اولندقجه بلديه‌يه تسليم اولنور .

دردنجى ماده — ٢١ ربيع‌الاخر سنه ٣٣٠ تاريخلى استانبول رسوم بلديه قانونك سكزنجى وطقوزنجى واون ايكنجى و ٢١ ربيع‌الاول سنه ٣٣٢ تاريخلى معدل اون اوچنجى ماده‌سنده محرر رسوم طشره بلديه‌لرنجه‌ده استيفا ايديله‌جكدر .

— ٤ —

بشنجى ماده — بلديه تشكيلاتى موجود اولان محلرده‌كى پازار ويا بازاره كيرديله‌جك اشيا وحيوانلاتدن رسوم اربعه‌دن غيرى مجالس عموميه‌جه‌معين دائرهٔ بلديه ايجون تنظيم اولنه حق نعرفه‌ده‌معين اولانلر نسبتنده پازار ويا بازار رسمى آلنير پازار ويا بازار لرده بشقه‌بشقه ارضيه‌سركى وآياق باصدى نامليله رسم آلنه‌ماز پازار قورالليان كوتلرده پازار محللرينه ويا دوشيه وعمومه متروك ساير محللره كيرديلوب بارخصت سركى فرشى صوريله صاتيلقه چيقاريلان ويالدخار ايديلن اشيادن كذلك مجالس عموميه‌جه تقدير اولنه‌حق نسبتده ارضيه رسمى آلنور يوقسه بعض محللرده سركى نامليه آلنان رسم مقامنه قائمقدر .

الثنجى ماده — ٢٣ ايلول سنه ١٢٩٣ تاريخلى ولايات بلديه قانونيده محرر حيوان قصارك ايله و ١٦ تشرين اول سنه ٣٢٩ تاريخلى قانون ايله ١٣ مارت سنه ٣٣٠ تاريخلى ذيلده محرر نجه رسمى ومذبحه اجرتى و ٥ نيسان ١٢٩٨ تاريخلى ايجار عقار نظامنامه‌سيله نظامنامهٔ مذكورك بعض مواديني معدل ١ شباط سنه ٣٢٩ تاريخلى قانونده محرر قونطراتو خريجى و ٢١ كانون ثانى سنه تاريخلى بلديه استملاك قانونه توفيقاً استيفا اولنان شرفيه و ٢٤ تشرين اول سنه ١٢٩٨ تاريخلى ايضاً قانونده معين ايضه رسومى و ١٨ صفر سنه ١٢٩٩ تاريخلى ضابطهٔ صديه نظامنامه‌سى موجبنجه آلنمقده اولان تذكره‌خريجى وبونلردن بشقه قانوناً ونظاماً وتعاملاً استيفا ايدلمكده اولان رسوم سائره ورخصتلر كما كان استيفا اولنه جقدر .

— ٥ —

يدنجى ماده — اشبو قانون تاريخ نشرندن اعتباراً مرعى الاجرا اولنه جقدر .

سكزنجى ماده — اشبو قانونك اجراسنه داخليه ناظرى مأموردر .

اشبو لايحهٔ قانونيه‌يك مجلس عمومينك كشانده قانونيق تكليف اولنمق اوزره موقتاً موقع مرعيته وضعى وقوانين دولته علاوه‌سنى ارادە ايلدم .

فى ١٥ جمادى‌الاخره سنه ١٣٣٢ و فى ٢٨ نيسان ١٣٣٠

محمد رشاد

داخليه ناظرى وكيلى
جاويد

صدراعظم
محمد سعيد

BOA, DH.HMŞ, 14-45

VİLÂYÂT RÜSÛM-I BELEDİYE KANUNU.

11 Mayıs 1914

Vilâyât Rüsûm-ı Belediye Kânûnu Sûretidir

Birinci madde: Müsakkafât ve temettü‘ ve patent vergisinin yüzde beşini tecâvüz etmemek üzre bu vergiler ile mükellef olanlardan cem‘iyât-ı belediyece gösterilecek lüzum üzerine mecâlis-i umûmiyece her dâire-i belediye için takdir olunacak mikdârda bir resm-i munzamm alınır.

İkinci madde: Mikdâr-ı senevîsi emlâk ve müsakkafât vergisinin yüzde iki buçuğunu tecâvüz etmemek üzre mecâlis-i umûmiyece her dâire-i belediye için takdir olunacak nisbetde tanzîfât ve ayrıca o mikdârda tenvîrât resmi alınır. İşbu resmler ashâb-ı emlâke âid olup emlâkin boş kaldığı müddetde dahi istîfâ olunur.

Üçüncü madde: Birinci ve ikinci maddelerde beyân olunan resm-i munzamm ile tanzîfât ve tenvîrât resmleri hazîne-i mâliye memûrîn-i tahsiliyyesi ma‘rifetiyle emvâl-i umûmiye ile ma‘an cibâyet edilüp tahsil olundukca belediyeye teslim olunur.

Dördüncü madde: 21 Rebîülâhir sene 330 târihli İstanbul Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun sekizinci ve dokuzuncu ve on ikinci ve 21 Rebîülevvel sene 332 târihli mu‘addel on üçüncü maddesinde muharrer rüsûm taşra belediyelerince de istîfâ edilecekdir.

Beşinci madde: Belediye teşkîlâtı mevcud olan mahallerdeki pazar ve panayırlara getirilecek eşyâ ve hayvanâtdan rüsûm-ı erba‘adan gayrı mecâlis-i umûmiyece her dâire-i belediye için tanzîm olunacak tarifede mu‘ayyen olan nisbetlerde pazar ve panayır resmi alınır. Pazar ve panayırlarda başkaca arzıyye sergi ve ayakbastı nâmlarıyla resm alınamaz. Pazar kurulmayan günlerde pazar mahallerine ve çarşıya ve umûma metrûk sâir mahallere getirilip bâ-ruhsat sergi ferşi sûretiyle satılığa çıkarılan veya iddihâr edilen eşyâdan kezâlik mecâlis-i umûmiyece takdir olunacak nisbetde arzıyye resmi alınır. Bu resm bazı mahallerde sergi nâmıyla alınan resm makâmına kâimdir.

Altıncı madde: 23 Eylül sene 1293 târihli Vilâyât Belediye Kânûnu'nda muharrer hayvan kantar-ı kîle ve 16 Kânûn-ı Evvel sene 1329 târihli kânûn ile 13 Mart sene 1330 târihli zeylinde muharrer zebhiyye resmi ve mezbaha ücreti ve 5 Nisan 1298 târihli îcâr-ı akâr nizâmnâmesiyle nizâmnâme-i mezkûrun bazı mevâddını mu‘addil 1 Şubat sene 1329 târihli kânûnda muharrer kontrato harcı ve 21 Kânûn-ı Sânî sene ( ) târihli Belediye İstimlâk Kânûnu'na tevfîkan istîfâ olunan şerefiye ve 24 Teşrîn-i Evvel sene 1298 târihli Ebniye Kânûnu'nda mu‘ayyen ebniye rüsûmu ve 18 Safer sene 1299 târihli Zâbıta-i Saydiyye Nizâmnâmesi mûcibince alınmakda olan tezkire harcı ve bunlardan başka kânûnen ve nizâmen ve te‘âmülen istîfâ edilmekde olan rüsûm-ı sâire ve ruhsatiyyeler kemâ-kân istîfâ olunacakdır.

Yedinci madde: İşbu kânûn târih-i neşrinden itibâren mer‘iyyü'l-icrâ olacakdır.

Sekizinci madde: İşbu kânûnun icrâsına Dâhiliye Nâzırı memurdur.

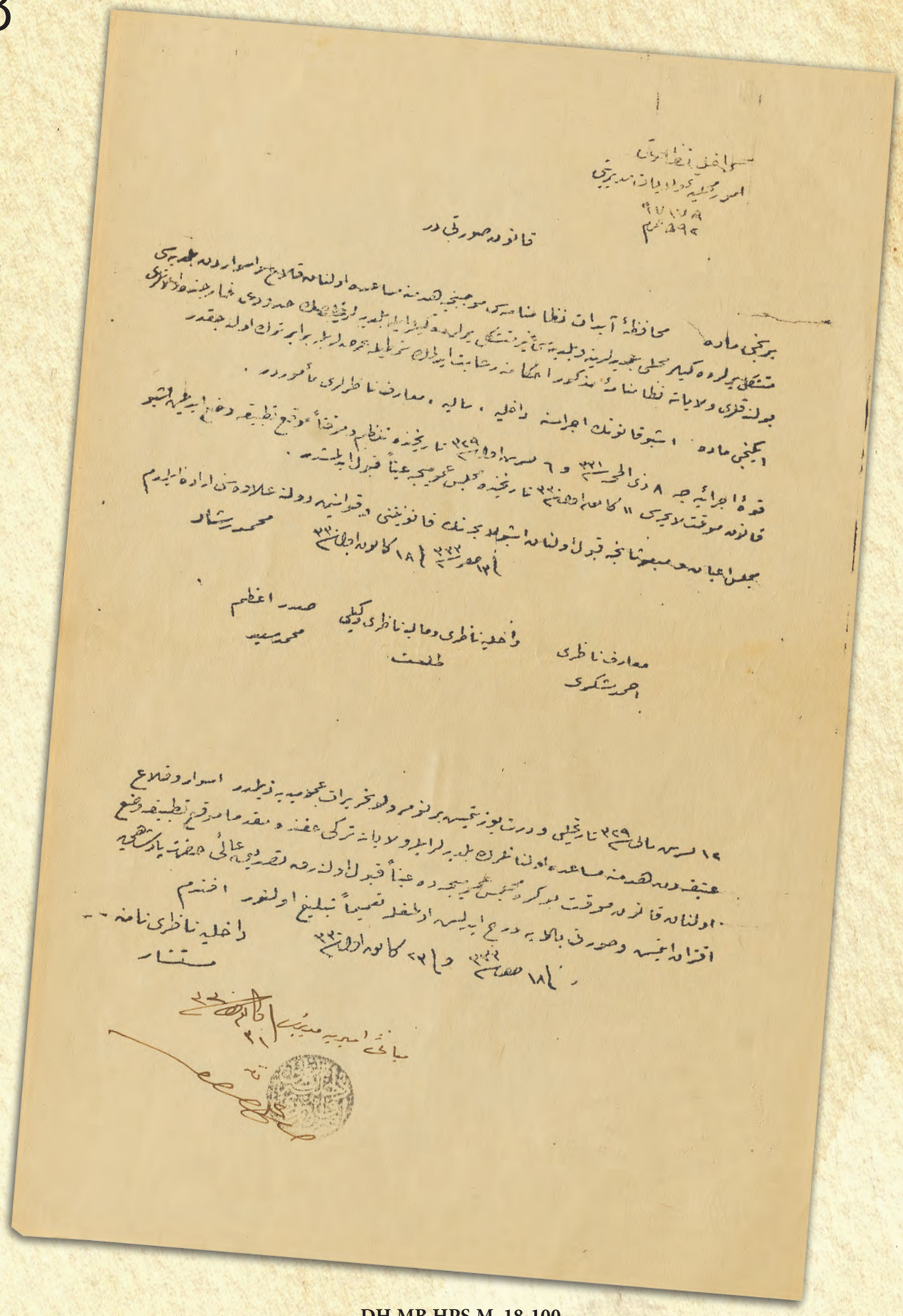
İşbu lâyiha-i kânûniyyenin meclis-i umûmînin küşâdında kânûniyyeti teklîf olunmak üzre muvakkaten mevki‘-i mer‘iyyete vaz‘ını ve kavânîn-i devlete ilâvesini irâde eyledim.

Fî 15 Cemâziyelâhire sene 1332 ve fî 28 Nisan 1330 [11 Mayıs 1914]

Mehmed Reşad

Sadrazam
Mehmed Said

Dâhiliye Nâzırı
Cavid

DH.MB.HPS.M, 18-100

ESKİ SURLARDAN VE KALELERDEN YIKILMASINA MÜSAADE OLUNANLARIN BELEDİYE VE VALİLİĞE TERKİNE DAİR KÂNÛN SURETİ.

5 Ocak 1915

Dâhiliye Nezâreti

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

-- : 97178

Umûm : 592

Kânûn Sûretidir

Birinci madde: Muhâfaza-i Âbidât Nizâmnâmesi mûcibince hedmine müsaade olunan kılâ‘ ve esvârdan belediyesi müteşekkil yerlerdekiler mahalli belediyelerine ve belediyesi gayr-ı müteşekkil yerlerdekiler ile belediyelerin hudûdu hâricinde olanları bulundukları vilâyâta nizâmnâme-i mezkûr ahkâmına ri‘âyet edilmek şartıyla arsalarıyla beraber terk olunacakdır.

İkinci madde: İşbu kânûnun icrâsına Dâhiliye, Maliye, Maârif nâzırları memurdur.

Kuvve-i icrâ’iyyece 8 Zilhicce sene 1331 ve 6 Teşrîn-i Evvel sene 1329 târihinde tanzîm ve muvakkaten mevki‘-i tatbîke vaz‘ edilen işbu kânûn-ı muvakkat lâyihası 11 Kânûn-ı Evvel sene 1330 târihinde Meclis-i Umûmîce aynen kabul edilmişdir.

Meclis-i A‘yân ve Mebusânca kabul olunan işbu lâyihanın kânûniyyetini ve kavânîn-i devlete ilâvesini irâde eyledim. 13 Safer 1333 / 18 Kânûn-ı Evvel 1330

Mehmed Reşad

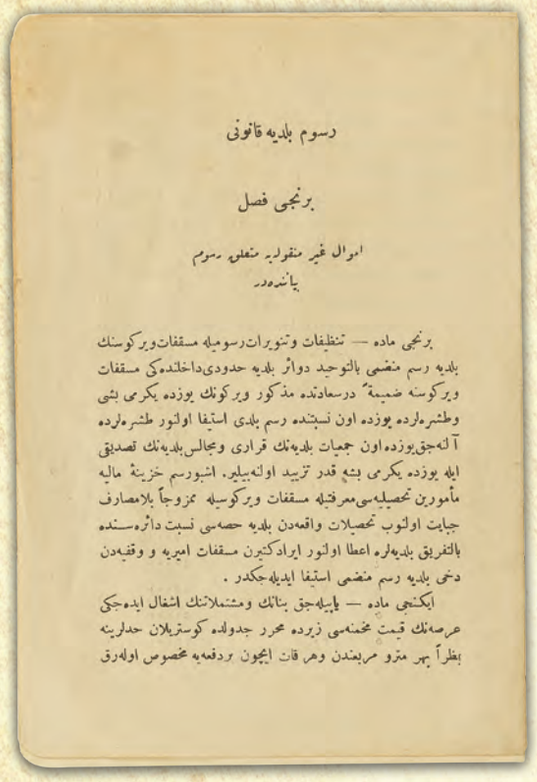
Sadrazam	Dâhiliye Nâzırı ve Maliye Nâzırı Vekîli	Maârif Nâzırı
Mehmed Said	**Talat**	**Ahmed Şükrü**

12 Teşrîn-i Sânî 1329 târihli ve dört yüz yetmiş bir numaralı tahrirât-ı umûmiyeye zeyldir. Esvâr ve kılâ‘-ı atîkadan hedmine müsaade olunanların belediyeler ile vilâyâta terki hakkında mukaddemâ mevki‘-i tatbîke vaz‘ olunan kânûn-ı muvakkat bu kere Meclis-i Umûmîce de aynen kabul olunarak tasdîk-i âlî-i hazret-i pâdişâhîye iktirân etmiş ve sûreti bâlâya derc edilmiş olmakla ta‘mîmen teblîğ olunur efendim. 18 Safer 1333 / 23 Kânûn-ı Evvel 1330

Dâhiliye Nâzırı nâmına

Müsteşâr

رسوم بلديه قانونی

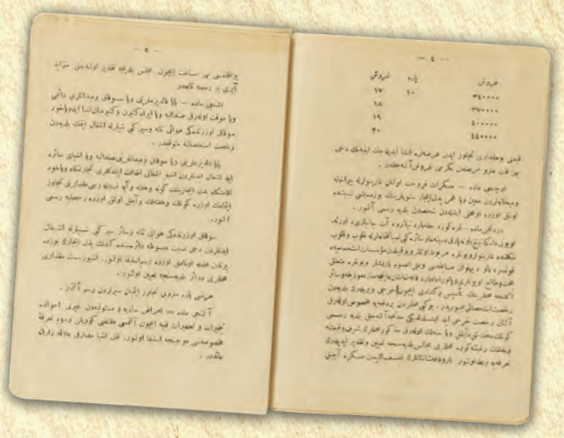
برنجی فصل

اموال غير منقوله يه متعلق رسوم
پانزده در

برنجی ماده — تنظيفات وتنويرات رسوميله مسقفات وبركوسنك بلديه رسم مقضی بالتوحيد دوائر بلديه حدودی داخلنده کی مسقفات وبركوسنه ضميمه" درسعادتده مذکور وبركونك يوزده يکری بشی وطشره لرده يوزده اون نسبتنده رسم بلدی استيفا اولنور طشره لرده آلنه جق يوزده اون جميات بلديه نك قراری ومجالس بلديه نك تصديق ايله يوزده يکری بشه قدر تزييد اولنه بيلير. اشبو رسم خزينهٔ ماليه مأمورين تحصيليه سی معرفتيله مسقفات وبركوسيله تمزوجاً بلامصارف جبايت اولنور تحصيلات واقعه دن بلديه حصه سی نسبت داثره سنده بالتفريق بلديه لره اعطا اولنور ايرادکتين مسقفات اميريه و وقفيه دن دخی بلديه رسم مقضی استيفا ايديله جکدر .

ايکنجی ماده — پايله جق بنالك ومشتملاتنك اشغال ايده جکی عرصه نك قيمت تخمينه سی زرده محرر جدولده کوسترلان حدلرينه بظراً بهر مترو مربعدن وهر قات ايچون بردفعه يه مخصوص اولهرق

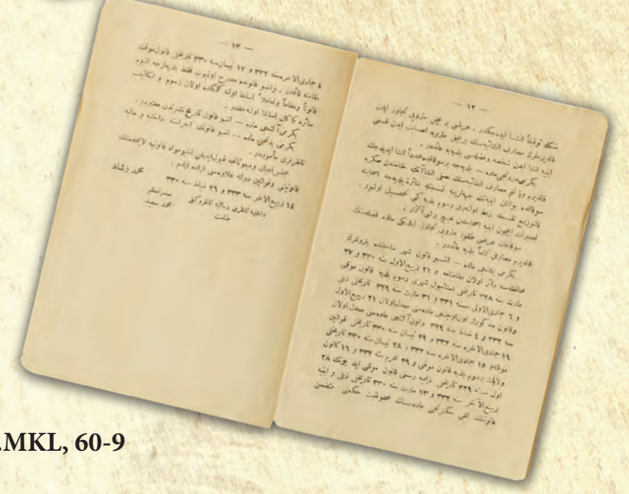

BOA, A.DVN.MKL, 60-9

BELEDİYE VERGİLERİ KANUNU.

1 Mart 1915

RÜSÛM-I BELEDİYE KANUNU

Birinci Fasıl

Emvâl-i Gayr-ı Menkûleye Müte‘allik Rüsûm Beyânındadır

Birinci madde: Tanzîfât ve tenvîrât rüsûmuyla müsakkafât vergisinin belediye resm-i munzammı bi't-tevhîd devâir-i belediye hudûdu dâhilindeki müsakkafât vergisine zamîmeten Dersaadet'de mezkûr verginin yüzde yirmi beşi ve taşralarda yüzde on nisbetinde resm-i beledî istîfâ olunur. Taşralarda alınacak yüzde on cemiyyât-ı belediyenin kararı ve mecâlis-i belediyenin tasdîki ile yüzde yirmi beşe kadar tezyîd olunabilir. İşbu resm Hazîne-i Maliye memûrîn-i tahsiliyyesi ma‘rifetiyle müsakkafât vergisiyle memzûcen bilâ masârıf cibâyet olunup tahsilât-ı vâkı‘adan belediye hissesi nisbet dâiresinde bi't-tefrîk belediyelere i‘tâ olunur. İrâd getiren müsakkafât-ı emîriyye ve vakfiyyeden dahi belediye resm-i munzammı istîfâ edilecekdir.

İkinci madde: Yapılacak binânın ve müştemilâtının işgâl edeceği arsanın kıymet-i muhammenesi zîrde muharrer cedvelde gösterilen hadlerine nazaran beher metre murabba‘ından ve her kat için bir defaya mahsûs olarak ruhsatiyye resmi alınır. Arsanın kıymet-i muhammenesi işbu cedvelde muharrer hadlerden ikisi arasında kaldığı takdirde ruhsatiyye resmi bu iki haddin asgarîsi üzerine alınır. Zemînden itibâren irtifâ‘-ı vasatîsi iki metreye kadar olan bodrumlar kat addolunmaz. İrtifâ‘ı iki metre ya ondan ziyade olan tavan arası odalarından nısf resm alınır. Mevcud binâlara vukû‘ bulan ilâvâtdan inşâât misillü resm alınır. Binânın sokak üzerindeki cunba, şeh-nişîn, balkon ve sâir çıkıntıların satıhlarının beher metre murabba‘ından inşâât resmi iki misli olarak alınır. Taşralarda bu resmin nısfı istîfâ olunur. İşbu rüsûm her nev‘ akârât-ı vakfiyye ve emîriyyeden dahi istîfâ olunacakdır.

Arsanın Kıymeti	Beher katın metre murabba‘ından alınacak resm	
KURUŞ	KURUŞ	PARA
10.000	1	----
15.000	1	20
20.000	2	----
25.000	2	20
30.000	3	----
35.000	3	20
40.000	4	----
45.000	4	20
50.000	5	----
55.000	5	20
60.000	6	----
65.000	6	20
70.000	7	----
75.000	7	20
80.000	8	----
85.000	8	20
90.000	9	----
95.000	9	20
100.000	10	----
110.000	10	20
120.000	11	----
130.000	11	20
140.000	12	----
150.000	12	20
170.000	13	----
190.000	13	20
210.000	14	----
235.000	14	20
260.000	15	----
285.000	15	30
310.000	16	20
340.000	17	10
370.000	18	----
400.000	19	----
440.000	20	----

Kıymeti bu mikdârı tecâvüz eden arsalara inşâ edilecek ebniyenin dahi beher kat metre murabba‘ından yirmi kuruş alınacakdır.

Üçüncü madde: Müskirât fürûht olunan gazinolarla birahâne ve meyhânelerden mu‘ayyen veya muhammen bedel-i îcâr-ı senevîlerinin yüzde beşi nisbetinde olmak üzre o mahalli işleten şahısdan belediyye resmi alınır.

Dördüncü madde: Karagöz, hokkabaz, tiyatro, at canbazı, orta oyunu, isketing, lunapark, sinema ve sâire gibi lu‘biyyâthânelerle kulüp ve kulüp şeklinde gazinolar ve bunlara merbût oteller ve bu kabîlden müessesât-ı istihmâmiyye, konser, balo, pehlivan müsâbakası ve ale'l-umûm yarışlar ve bunlara müte‘allik baht ve tâlih oyunları ve panorama, bar, kafeşantan, ince saz, müzika ve sâir eğlence mahallerinin te’sîs ve küşâdı için harcı verilerek belediyeden ruhsat istihsâli mecburîdir. Bu gibi mahallerden bir defaya mahsûs olarak alınan ruhsat harcı ile işletildiği müddetce alınacak belediye resmi günlük, haftalık, aylık veya senelik olarak mezkûr mahallerin şeref ve kıymetine ve halkın rağbetine göre mahalleri mecâlis-i belediyesince tayin ve takdir edilerek tarifeye rabt olunur. Bar ve kafeşantanların nısfu'l-leylden sonra açık bırakılması beher saat için meclis-i belediyece takdir olunacak mütezâyid ayrı bir resme tâbi‘dir.

Beşinci madde: Yaya kaldırımlarını veya sokak ve meydanları dâimî veya muvakkat olarak, sandalye veya irâd getiren ve getirmeyen eşyâ ile veyahud sokak üzerindeki havayı tente ve siper gibi şeylerle işgâl etmek belediyeden ruhsat istihsâline mütevakkıfdır.

Yaya kaldırımlarını veya sokak ve meydanlarını sandalye veya eşyâ-yı sâire ile işgâl edenlerden işbu işgâli izâfet etdikleri ticâretgâh veyahud ikâmetgâh bedel-i îcârının güne ve hafta ve

aya nisbetle rub'u mikdârını tecâvüz etmemek üzre günlük ve haftalık ve aylık olmak üzre ruhsatiyye resmi alınır.

Sokak üzerindeki havayı tente ve sâir siper gibi şeylerle işgâl edenlerden dahi nisbet-i mebsûta dâiresinde kezâlik bedel-i îcârın yüzde birinden fazla olmamak üzre resm istîfâ olunur. İşbu resmin mikdârı mahalleri devâir-i belediyesince tayin olunur.

Arzı yarım metreyi tecâvüz etmeyen siperlerden resm alınmaz.

Altıncı madde: Emrâz-ı sâriye ve müstevliyeden gayrı ahvâlde tebhîrât ve tathîrât-ı fenniye için alınması muktezî görülen rüsûm tarife-i mahsûsası mûcibince istîfâ olunur. Nakl-i eşyâ masârıfı alâkadârana âiddir.

İkinci Fasıl

Emvâl-i Menkûleye Müte'allik Rüsûm Beyânındadır

Yedinci madde: Temettu' vergisine ilâveten verginin yüzde onu nisbetinde belediye için bir resm-i munzamm alınır. İşbu resm Maliye memûrin-i tahsiliyyesi ma'rifetiyle bi't-tahsil bilâ masraf belediyeye teslim olunur.

Sekizinci madde: Şehir dâhilinde her nerede olursa olsun alenî müzâyede ile satılan her nev' eşyâ ve emvâl-i menkûle esmânından yüzde iki buçuk resm-i beledî alınır. İşbu resm müşteriye âid olup mevki'-i müzâyedede bulunan memûrîn-i mahsûsası tarafından istîfâ olunur ve tahrîren belediyeye ma'lûmât verilmeksizin hususî mahallerde müzâyede icrâsı memnû'dur. Perâkende sûretiyle satılan eşyâ-yı hasîse bu resmden mu'âfdır. Taşralarda bu resmin tayin-i mikdârı mahalli cemiyât-ı belediyelerine âiddir. Devâir ve mehâkim ile icrâ dâirelerince vukû' bulacak müzâyedelerde kânûnen ve nizâmen te'diyesi lâzım gelen dellâliye rüsûmu belediyelere âiddir. Dellâllar belediyelerce tayin olunur.

Dokuzuncu madde: Şehirlerde istihlâk olunacak petrol ve baküranın beher kilosundan beş para, ispirtonun kilosundan kırk para ve benzin ve sâire mâyi'ât-ı müşta'ilenin kilosundan on para resm alınır. İşbu resm hadd-i a'zamî olup mahalli cemiyet-i belediyesince tenzîlât icrâsı câizdir. Bu gibi mevâdd-ı müşta'ileden belediye depolarına vaz' olunan petrolün beher sandığından, diğer mâyi'ât-ı müşta'ilenin beher yirmi beş kilosundan arzıyye olarak şehrî beş para alınır.

Onuncu madde: Kavânîn-i hususiye ile mu'ayyen mu'âfiyât ve müsâ'adâta mazhar olmayarak vaz' olunan ve ziraat için isti'mâl olunmayan müvellidü'l-buhâr kazganlar ile ale'l-umûm motorlardan bir defaya mahsûs olmak üzre kuvveti beş bârgîr derecesine kadar olanlarından iki ve beşden on bârgîr derecesine kadar olanlardan beş ve fazlasından on lira ruhsatiyye istîfâ olunur.

On birinci madde: Deve ve manda ve bârgîr ve merkeb ve ester ile hayvanât-ı bakariyyenin geçid ve ictimâ' ve pazar mahallerindeki alım ve satımından bâyi'e âid olmak üzre yüzde iki buçuk resm alınır. Şehir dâhilinde her nerede olur ise olsun pazarlık ve simsârlık sûretiyle vukû' bulan alım ve satım muâmelâtı da bu resme tâbi'dir.

On ikinci madde: Hususî kaplarla nakl ve fürûht olunan menba' suları belediyelerce teftiş edilerek hangi menba'lara âid olduklarını mübeyyin kapların üzerine alâmet-i mahsûsa vaz' olunur. Buna mukâbil belediyece tayin olunacak tarife dâiresinde resm alınır.

On üçüncü madde: Çift hayvanlı kira binek arabalarından şehrî yirmi ve tek hayvanlı kira binek arabalarından şehrî on iki, manda ve öküz kira arabalarından şehrî on ve çift hayvanlı yük arabasından şehrî on ve tek hayvanlı yük arabasından şehrî sekiz ve yük ve binek kira hayvanlarından şehrî beş kuruş ve merkeblerden şehrî yüz para resm istîfâ olunur. Arabalardan resm ahzında arabaların adedine bakılmayıp hayvanların adedi nazar-ı dikkate alınır. Erkân ve ümerâ ve zâbitânın kânûnen beslemek mecburiyetinde bulundukları addede binek hayvanâtı işbu resmden mu'âfdır.

Motoru on iki bârgîre kadar olan otomobillerden şehriye elli, on ikiden yirmiye kadar şehrî yüz ve fazlasından ve ale'l-umûm kamyonlardan şehrî yüz elli kuruş resm alınır. Hususî araba ve otomobillerle binek hayvanları ve ticârethânelerle her nev' şirketlere mahsûs nakliye otomobil ve arabaları kira araba ve otomobil ve hayvanları misillü resme tâbi'dir. Ziraate mahsûs araba ve hayvanât velev bazan kiracılıkda kullanılsa bile bu rüsûmdan mu'âfdır. Döl alınmak üzre beslenilen cins kısraklar dahi rüsûmdan mu'âfdır.

Motosikletlerden şehrî on, velospidlerden şehrî beş kuruş alınır. Bu rüsûm belediyelerce üç ve altı aylık veya senelik olarak tahsil olunabilir. Şehrin hudûdu dâhilindeki limanlarda ve göl ve nehirlerinde icrâ-yı seyr ü sefer eden istimbot, motorbot, mavna, salapurya, duba gibi merâkib-i bahriyye ile hususî sandal ve kayıklardan mecâlis-i belediyece tanzîm edilecek tarife dâiresinde resm alınır. Şehir ve kasabaların limanlarında dâimî veya muvakkat sûretde hamûlesiyle beraber tevakkuf ve denizi veyahud göl ve nehirleri işgâl eden veyahud tamirhâne veya depo ve sâir sûretde isti'mâl olunan mavna ve sâir merâkibden mecâlis-i belediye kararıyla tanzîm olunacak tarife dâiresinde resm alınır. İşbu maddede ta'dâd olunan rüsûm taşralarda cemiyât-ı belediye kararıyla icabına göre tenzîl olunabilir.

On dördüncü madde: Belediyeler tarafından umûmî ve fennî mezbahalar te'sîs edilinceye kadar zebholunacak koyun ve keçiden üçer, kuzu ve oğlakdan birer buçuk, danadan altı ve sığır ve canavardan dokuz ve deve ve mandadan on beşer kuruş resm alınacak ve vilâyetlerle belediyeler tarafından müştereken ve usûl ve kavâ'id-i câriye dâiresinde emâneten veya ihâleten idâre ve cibâyet edilerek hâsılâtının nısfı belediyelere ve nısf-ı diğeri vilâyetlere âid olacakdır. Mecâlis-i umûmiyece bu resmin bir sülüsü derecesinde tenzîlât icrâ edilebilir.

On beşinci madde: Pazar yerlerinde ve panayırlarda ve meydân, mezâd, iskele mahallerinde esnaf işgâl olunan arazînin beher arşun murabba'ı için müddet-i işgâle göre mahalleri mecâlis-i belediyesince tayin ve takdir olunacak mikdârda resm istîfâ olunur.

On altıncı madde: Bilumûm evzân ve ekyâl ve mikyâsâtın

belediyeye damgalatdırılması mecburîdir. Damga vaz‘ı mukâbilinde bir defaya mahsûs olarak bunların her parçasından iki kuruş ve muâyene resmi nâmıyla her sene yirmi para alınır. Ayak satıcıları işbu resmin nısfına tâbi‘dir.

On yedinci madde: Şehre idhâl edilip mağaza, dükkân hâricinde ve çarşı ve pazar ve sâir umûmî mahallerde satılacak mükeyyelât ve mevzûnât hîn-i bey‘de belediye kantar ve kîlesiyle vezn ü keyl olunması mecburîdir. Buna mukâbil alınacak resmin mikdârı mahalli cemiyât-ı belediyelerince tayin ve bir tarifeye rabt olunur. Beyne't-tüccar vukû‘‘ bulan bey‘ u şirâlar ve umûmî mahallerdeki perâkende satışlar için belediyenin keyl ve kantarına mürâcaat ihtiyarîdir. Çuval ve çeki ile satılacak olan mahrûkâtın vezni mecburîdir.

On sekizinci madde: Av için veya hasbe'l-merâk köpek kullananlardan her sene her nev‘ köpek için yirmi beş kuruş resm istîfâ olunur. Bu resm taşralarda icabât-ı mevki‘iyyeye göre cemiyât-ı belediye kararlarıyla tatbîk olunur.

On dokuzuncu madde: Camekân ve kapı kenârlarına ticâretgâh veyahud dârü's-sınâ‘alarla ikâmetgâhların ve ashâbının isimlerini ihtivâ etmek üzre yazılan yazılardan mâ‘adâ ta‘lîk ve tahrîr edilen levhalardan ve her nev‘ yazı ve alâmât ve reklamlardan mecâlis-i belediyece tanzîm olunacak tarife dâiresinde resm alınır.

Üçüncü Fasıl

Eşhâsa ve Eşhâs-I Hükmiyyeye Müte‘allik Rüsûm Beyânındadır

Yirminci madde: İstanbul şehri tarîk bedelât-ı nakdiyyesi üç yüz otuz bir senesi ibtidâsından itibâren Şehremâneti'ne terk edilmişdir. Tarîk bedelât-ı nakdiyyesinin hadd-i asgarı ile hadd-i a‘zamı arasındaki mikdârının tayini meclis-i beledîye âiddir. Bedelât-ı mezkûre Emânetce tahakkuk etdirilerek tahsil olunacakdır. İstanbul vilâyetinin şehir hâricindeki mülhakâtından alınacak bedelât-ı nakdiyye ile kânûn-ı mezkûrun beşinci maddesi mûcibince gerek şehirde ve gerek mülhakât-ı sâire-i vilâyetde istîfâ olunacak turuk-ı vilâyet hissesi kemâ kân İstanbul vilâyetine âid kalacakdır.

Yirmi birinci madde: Şehir ve kasabalar dâhilinde hidemât-ı umûmiye îfâsı için teşekkül edecek olan her nev‘ imtiyâzlı şirketlerden hükûmetce istîfâ edilen hisse-i menfaat belediyelere âid olacakdır. El-yevm mevcud bulunan bu kabîl şirketlerden hükûmetce istîfâ edilmekde olan hisse-i menfaat üç yüz otuz bir senesi ibtidâsından itibâren belediyelere terkedilmişdir.

Yirmi ikinci madde: Devâir-i belediye kendi nâm ve hesâbına belediye gazinoları, müessesât-ı istihmâmiyye, yarış mahalleri, oteller, tiyatrolar ve sâire inşâ ve kâffe-i hâsılâtını istîfâya me’zûn olduğu gibi bunları şirketlere ihâle edebilir. Ancak bu gibi müessesâtda kumar oyunlarına müsaade edilemez.

Dördüncü Fasıl

Mevâdd-ı Müteferrika

Yirmi üçüncü madde: Müceddeden bina inşâ eden her şahıs, arsasının sokak üzerindeki cephesine isâbet eden yaya kaldırımlarını arzı bir buçuk metreyi tecâvüz etmemek şartıyla belediye tarafından ilân olunmuş şekle tevfîkan inşâ edecekdir. Arzı bir buçuk metreyi tecâvüz eden kaldırımların masârıf-ı inşâiyyesinin bir buçuk metreye isâbet eden kısmı ebniye inşâ eden şahsa ve fazlası belediyeye âiddir.

Yirmi dördüncü madde: Belediyece bir sokakda müceddeden inşâ edilecek kaldırım veya lağım masârıf-ı inşâiyyesinin nısfı inşââtın hitâmından sonra sokakda bulunan ebniyenin cephelerine nisbetle dâire-i belediyece ashâbına bi't-tevzî‘ taksite rabt olunarak rüsûm-ı belediye gibi tahsil olunur. Tamirât için ebniye ashâbından hiçbir şey alınmaz.

Sokağın arzı dokuz metreyi tecâvüz eylediği hâlde fazlasının kaldırım masârıfı tamamen belediyeye âiddir.

Yirmi beşinci madde: İşbu kânûn şehir dâhilinde petrollerin muhâfazasına dair olan nizâmnâme ve 21 Rebîülevvel sene [1]330 ve 27 Mart sene [1]328 târihli İstanbul Şehri Rüsûm-ı Belediye Kânûn-ı Muvakkati ve 6 Cumâdelûlâ sene [1]331 ve 31 Mart sene [1]329 târihli zeyli ve kânûn-ı mezkûrun on üçüncü maddesini mu‘addil olan 21 Rebîülevvel sene [1]332 ve 4 Şubat sene [1]329 ve on altıncı maddesini mu‘addil olan 16 Cumâdelâhire sene [1]332 ve 29 Nisan sene [1]330 târihli kavânîn-i muvakkate ve 15 Cumâdelâhire sene [1]332 ve 28 Nisan sene [1]330 târihli Vilâyât Rüsûm-ı Belediye Kânûn-ı Muvakkati ve 29 Muharrem sene [1]332 ve 16 Kânûn-ı Evvel sene [1]329 târihli Zebhiyye Resmi Kânûn-ı Muvakkati ile bunun 28 Rebîülâhir sene [1]332 ve 13 Mart sene [1]330 târihli zeyli ve Ebniye Kânûnu'nun elli sekizinci maddesinin mahfûziyyet-i hükmünü mutazammın 4 Cumâdelâhire sene [1]332 ve 17 Nisan sene [1]330 târihli kânûn-ı muvakkat makâmına kâimdir. Ve işbu kânûnda musarrah olmayıp fakat belediyelerce el-yevm kânûnen ve nizâmen ve te‘âmülen istîfâ oluna gelmekte olan rüsûm ve tekâlîf-i sâire kemâ-kân istîfâ olunacakdır.

Yirmi altıncı madde: İşbu kânûn târih-i neşrinden mu‘teberdir.

Yirmi yedinci madde: İşbu kânûnun icrâsına Dâhiliye ve Maliye nâzırları memurdur.

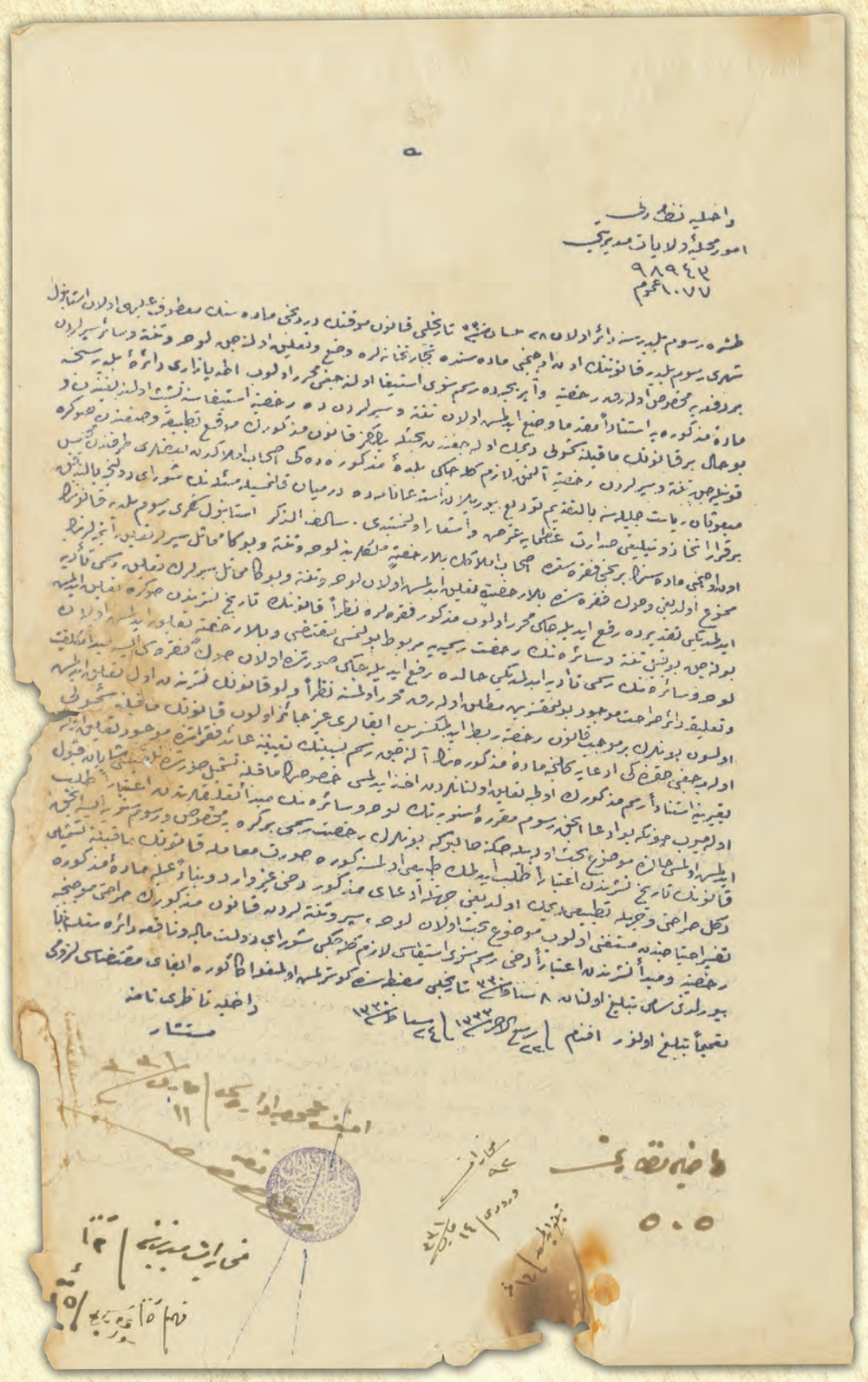
Meclis-i A‘yân ve Mebûsânca kabul edilen işbu mevâdd-ı kânûniyye lâyihasının kânûniyyetini ve kavânîn-i devlete ilâvesini irâde eyledim. 14 Rebîülâhir sene 1333 ve 26 Şubat sene 1330[1]

Mehmed Reşad

Sadrazam
Mehmed Said

Dâhiliye Nâzırı ve Maliye Nâzır Vekîli
Talat

1 Hicrî 14 Rebiulahir 1333 tarihinin Rumi karşılığı 16 Şubat 1330 olmasına rağmen burada 26 Şubat yazılmıştır.

BOA, DH.EUM.MTK, 72-49

TİCARETHANELERE ASILACAK LEVHA, TENTE VE SAİR SİPERLERDEN BİR DEFAYA MAHSUS RUHSATİYE ALINMASI AYRICA YILDA BİR KEZ VERGİ TAHSİL EDİLMESİ HUSUSUNDAKİ KANUNUN, YAYIN TARİHİNDEN ÖNCE ASILMIŞ BULUNAN LEVHA VE TENTELERİ DE KAPSADIĞINA DAİR DAHİLİYE NEZARETİ GENELGESİ.

9 Mart 1915

Dâhiliye Nezâreti

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

98943

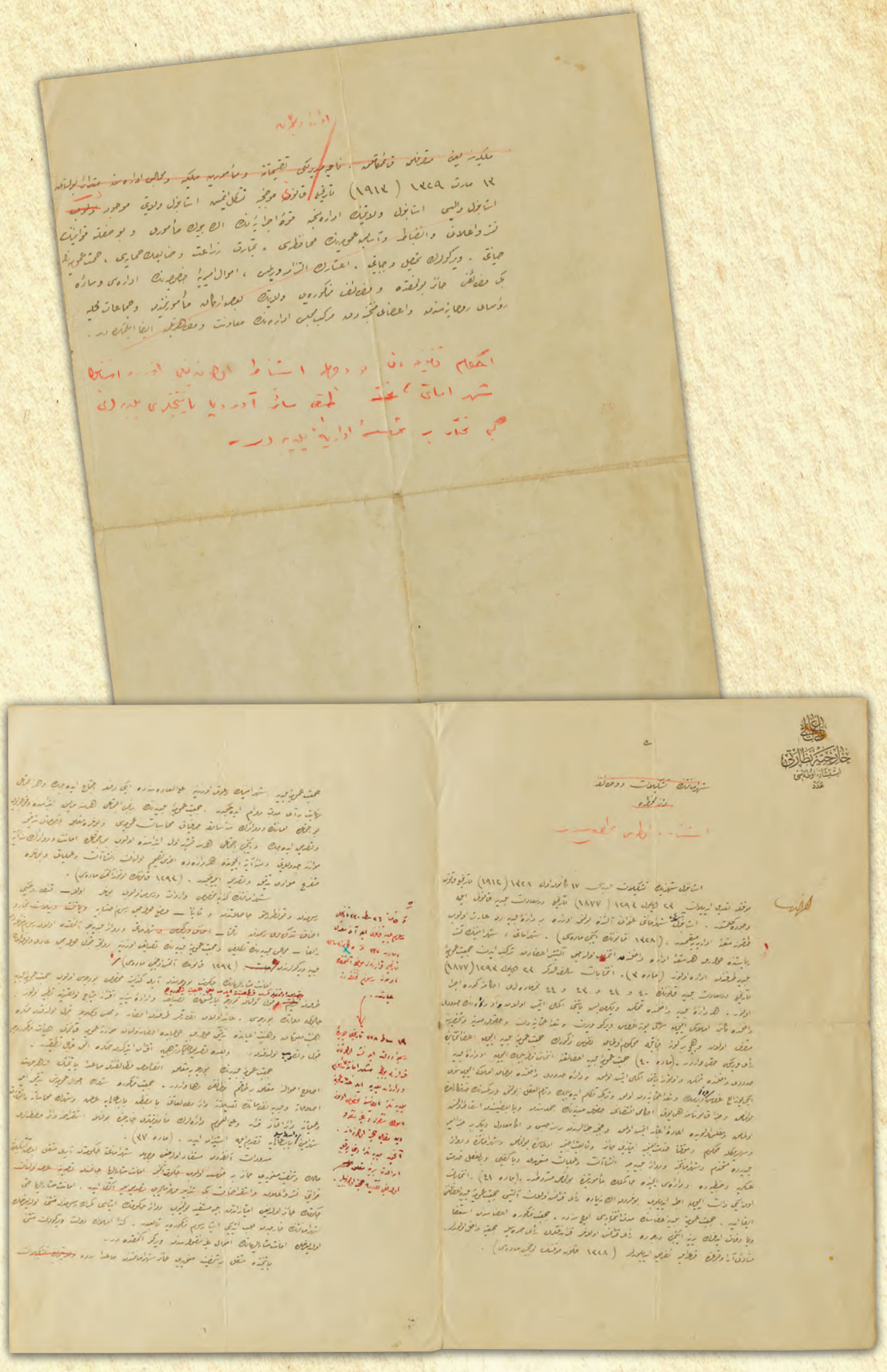
1077 Umûm

Taşra rüsûm-ı belediyesine dair olan 27 Nisan 330 târihli kânûn-ı muvakkatin dördüncü maddesinin ma‘tûfün-aleyhi olan İstanbul Şehri Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun on üçüncü maddesinde ticârethânelere vaz‘ ve ta‘lîk olunacak levha ve tente ve sâir siperlerden bir defaya mahsûs olarak ruhsatiye ve ayrıca da resm-i senevî istîfâ olunacağı muharrer olup Adapazarı dâire-i belediyesince mâdde-i mezkûreye istinâden mukaddemâ vaz‘ edilmiş olan tente ve siperlerden de ruhsatiye istîfâsına teşebbüs olunduğundan ve bu hâl bir kânûnun mâ-kabline şümûlü demek olacağından bahisle yalnız kânûn-ı mezkûrun mevki‘-i tatbîke vaz‘ından sonra konulacak tente ve siperlerden ruhsatiye alınmak lâzım geleceği belde-i mezkûredeki ashâb-ı emlâkden bazıları tarafından Melis-i Mebûsân Riyâset-i Celîlesi'ne bi't-takdîm tevdî‘ buyurulan istid‘ânâmede der-miyân kılınmasıyla meselenin Şûrâ-yı Devlet'ce bi't-tedkîk bir karar ittihâz ve teblîği Sadâret-i Uzmâ'ya arz ve iş‘âr olunmuş idi. Sâlifü'z-zikr İstanbul Şehri Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun on üçüncü maddesinin birinci fıkrasında; *"Ashâb-ı emlâkin bilâ-ruhsatiye mülklerine levha ve tente ve buna mümâsil siperler ta‘lîk etmelerinin memnû‘ olduğu"* ve son fıkrasında; *"Bilâ-ruhsatiye ta‘lîk edilmiş olan levha ve tente ve buna mümâsil siperlerin ta‘lîk resmi te’diye edilmediği takdirde ref‘ edileceği"* muharrer olup mezkûr fıkralara nazaran kânûnun târih-i neşrinden sonra ta‘lîk edilmiş bulunacak bu kabîl tente ve sâirenin ruhsat-ı resmiyeye merbût bulunması muktezî ve bilâ-ruhsatiye ta‘lîk edilmiş olan levha ve sâirenin resmi te’diye edilmediği hâlde ref‘ edileceği sûretinde olan son fıkrası ise mebde-i mükellefiyet ve ta‘lîka dair sarâhat mevcud bulunmaksızın mutlak olarak muharrer olmasına nazaran velev kânûnun neşrinden evvel ta‘lîk edilmiş olsun bunların ber-mûceb-i kânûn ruhsata rabt edilmeksizin ibkâları gayr-ı câiz olup, kânûnun mâ-kabline şümûlü olamayacağı hakkındaki iddiaya gelince; madde-i mezkûrenin alınacak resm-i nisbînin tayinine ait fıkarâtında mevcud "ta‘lîk olunacak" ta‘bîrine istinâden resm-i mezkûrun evvelce ta‘lîk olunanlardan ahz edilmesi hususunun mâ-kabline teşmîli sûretinde telakkîsi şâyân-ı kabul olamayup çünki;

Bu iddi‘â ancak rüsûm-ı mukarrere-i seneviyyenin levha ve sâirenin mebde-i ta‘lîklerinden itibâren taleb edilmiş olması hâlinde mevzû‘-ı bahs olabileceğine, halbuki bunların ruhsat resmi bir kereye mahsûs ve rüsûm-ı seneviye ise ancak kânûnun târih-i neşrinden itibâren taleb edilmek tabi‘î olmasına göre sûret-i muâmele kânûnun mâ-kabline teşmîli değil sarâhati vechile tatbî‘i demek olduğu cihetle iddi‘â-yı mezkûr dahi gayr-ı vârid ve binâenaleyh madde-i mezkûre tefsîr ihtiyâcından müstağnî olup mevzû‘-ı bahs olan levha, siper ve tentelerden kânûn-ı mezkûrun sarâhati mûcibince ruhsatiye ve mebde-i neşrinden itibâren dahi resm-i senevî istîfâsı lâzım geleceği Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nâfia Dâiresi'nin bâ-buyruldu-yı sâmî teblîğ olunan 8 Şubat sene 330 târihli mazbatasında gösterilmiş olmağla ona göre ifa-yı muktezâsı lüzumu ta‘mîmen teblîğ olunur efendim. Fî 22 Rebîülâhir sene 1333 / 24 Şubat sene 1330

Dâhiliye Nâzırı nâmına

Müsteşâr

BOA, DH.UMVM, 86-29

İSTANBUL BELEDİYESİ'NİN TEŞKİLÂT VE GÖREVLERİNE İLİŞKİN OLARAK DÂHİLİYE NEZÂRETİ İSTİŞARE ODASI TARAFINDAN HAZIRLANAN BİLGİLENDİRME RAPORU.

30 Nisan 1915

Bâb-ı Âlî

Hâriciye Nezâreti

İstişâre Odası

Şehremâneti'nin Teşkîlât ve Vezâifine Dâir Muhtıra

(İstişâre Odası Muhtırasıdır)

İstanbul şehrinin teşkîlât-ı belediyesi 17 Kânûn-ı Evvel 1328 (1912) târihli kânûn-ı muvakkatle ta‘dîl edilen 23 Eylül 1293 (1877) târihli Dersaadet Belediye Kânûnu ile vücûda gelmişdir. İstanbul şehri; "Şehremâneti" unvânı altında bulunmak üzre bir dâire-i belediyeden ibâret olup dokuz şube-i idâreye münkasimdir. (1328 kânûnunun ikinci maddesi).

Şehremâneti, şehremininin taht-ı riyâsetinde olarak her şube-i idâre dâhilinden intihâb olunacak altışar azâdan terekküb eden cemiyet-i umûmiye-i belediye tarafından idâre olunur (madde: 3).

İntihâbât sâlifü'z-zikr 23 Eylül 1293 (1877) târihli Dersaadet Belediye Kânûnu'nun 40 ve 41 ve 43 ve 44'üncü maddeleri ahkâmına göre icrâ olunur. Her dâire-i belediye dâhilinde mütemekkin ve yirmi beş yaşını ikmâl etmiş olan ve o dâirenin hudûdu dâhilinde kâin emlâki için senevî yüz kuruş vergi veren ve tebaa-i Osmaniyye'den ve hukûk-ı medeniyye ve şahsiyyesine mutasarrıf olan ve hiçbir gûne cinâyetle mahkûm olmayan nüfus-ı zükûrun cemiyet-i umûmiye-i belediye için azâ intihâbında re’y vermeğe hakkı vardır (madde: 40).

Cemiyet-i umûmiye-i belediye azâlığına intihâb olunabilmek için o dâire-i belediye hudûdu dâhilinde mütemekkin ve otuz yaşını ikmâl etmiş olmak ve dâire hudûdu dâhilinde bulunan emlâki için senevî iki yüz elli kuruş vergi vermek ve tebe‘a-i Osmaniyye'den olmak ve Türkçe tekellüm edebilmek ve tâmmü'l-akl bulunmak ve bir kimsenin hizmetkârlığında bulunmamak ve müflis olup da iâde-i itibâr etmiş olmak ve cünhiyye cezâlarından bir sene hapis ve ona mu‘âdil diğer bir cezâ ile ve serserilikle mahkûm ve muvakkaten hizmet-i ecnebiyye imtiyâzını hâiz ve tâbi‘iyyet-i ecnebiyye iddi‘âsında bulunmamak ve Şehremâneti'nde ve devâir-i belediyede müstahdem ve Şehremânetince ve devâir-i belediyece inşâât ve ameliyyât müte‘ahhidi veya kefîli ve bi'l-fi‘l hizmet-i askeriyye ve zabtiyyede ve dâiresi içinde hâkimlik memuriyetinde bulunmamak meşrûtdur (madde: 41).

İntihâbât on iki zât için icrâ edilip bunlardan en ziyade re’y kazanmış olan altısı cemiyet-i umûmiye-i belediye azâlığını îfâ eder. Cemiyet-i umûmiye-i belediye azâsının müddet-i intihâbiyyesi üç senedir. Cemiyet-i mezkûre azâsından istifâ veya vefat edenlerin yerine ikinci derecede re’y kazanmış olanlar, kazandıkları re’y sırasıyla cemiyete dâhil olurlar. Tesâvî-i ârâ vukû‘unda kur‘a ile tefrîk edilirler (1328 kânûn-ı muvakkatinin üçüncü maddesi).

Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye, şehremininin daveti üzerine alelâde senede iki defa ictimâ‘ edecek ve her ictimâ‘ı nihâyet bir ay müddet devam edecekdir. Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye'nin birinci ictimâ‘ı her sene Mayıs ibtidâsında vukû‘ bulup bu ictimâ‘da Emânet'in ve devâirin sene-i sâbıka sarfiyyâtı muhâsebât-ı umûmiyesini ve bunlara müte‘allik hususâtı tedkîk ve tasdîk edecek ve ikinci ictimâ‘ı her sene Teşrîn-i Evvel ibtidâsında olup bu ictimâ‘da Emânet ve devâirin sene-i âtiye muvâzene cedvellerini ve sene-i âtiye için de her dâirede icrâsı tasmîm olunan inşâât ve ameliyyâtı ve bunlara müteferri‘ mevâddı tedkîk ve tasdîk eyleyecekdir (1293 kânûnunun otuz altıncı maddesi).

Şehremâneti'nin kendine mahsûs vâridât ve rüsûmu olup bunlar evvelen; kantar ve çeki rüsûmundan ve kontrato hâsılâtından ve sâniyen; vaz‘ olunacak rüsûm-ı ihtisâbiyye ve patent denilen ve tüccar ve esnaf tezkireleri resminden ve sâlisen; vaz‘ olunacak Şehremâneti ve devâir-i belediyece alınmakda olan rüsûm-ı mütenevvi‘adan ve râbi‘an; mecâlis-i belediyenin teklîfi ve cemiyet-i umûmiye-i belediyenin tasdîki üzerine devletce kabul olunacak âdî ve fevkalâde belediye vergilerinden ve hâmisen; 26 Şubat 330 târihli Rüsûm-ı Belediye Kânûnu ile onu mu‘addil 1 Mart 332 ve 5 Kânûn-ı Sânî 336 târihli kararnâmeler mûcibince alınmakda olan rüsûm-ı muhtelifeden ibâretdir.

19 Şubat 338 târihli cerîde-i resmiyye-i devlet ile neşr olunan kararnâme mûcibince Şehremâneti'ne âid rüsûm ve vâridât-ı belediye ile hidemât-ı umûmiye-i belediyenin îfâsına mahsûs olan emvâl-i menkûle ve gayr-ı menkûle ile mukâbili hacz olunamaz. Ancak belediyenin deyni bu kabîl emvâlden birine müte‘allik olduğu takdirde hacz olunabilir (1293 kânûnunun altmış üçüncü maddesi)

Emânet-i müşârunileyhânın hükûmet bütçesinden ayrı, kendisine mahsûs bir bütçesi olup cemiyet-i umûmiye-i

belediye tarafından tasdîk olunmakla kesb-i kat‘iyyet eder. Yani cemiyet-i mezkûrece kabul olunan bütçe parlamentonun tasdîkine ve irâde-i seniyyeye iktirâna ihtiyâc olmaksızın tatbîk olunur.

Halbuki devletin bütçesi, âid olan nezâretler tarafından ihzâr ve Meclis-i Vükelâca kabul olundukdan sonra hey’et-i meb‘ûsân ve hey’et-i a‘yânda tedkîk olunarak ol bâbda ihzâr olunan muvâzene-i umûmiye kânûnu hey’ât-ı mezkûrece kabul ve tasvîb olundukdan sonra ve ba‘dehû tasdîk-i hazret-i pâdişâhîye iktirân etdikden sonra ancak kâbil-i tatbîkdir.

Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye'nin bütçeye müte‘allik ânifü'l-arz vezâifinden mâ‘adâ pâyitahtın ez-her cihet ıslâh-ı ahvâline müte‘allik bir takım vezâifi daha vardır. Cemiyet-i mezkûre şehrin ahvâl-i umûmiyesini tedkîk ile ıslâhâta ve belediye nizâmâtının ta‘dîlâtına dair mütâla‘âtını bâ-mazbata Bâbıâli'ye arz ve şehrin muhâsebâtına, inşâât ve ameliyyâtına dair ittihâz-ı karar ve ale'l-umûm dâirelerin me’zûniyetleri hâricinde bulunan istikrâza dair mazbataları şehremini vâsıtasıyla Bâbıâli'ye takdîm ile istîzân eder (madde: 37).

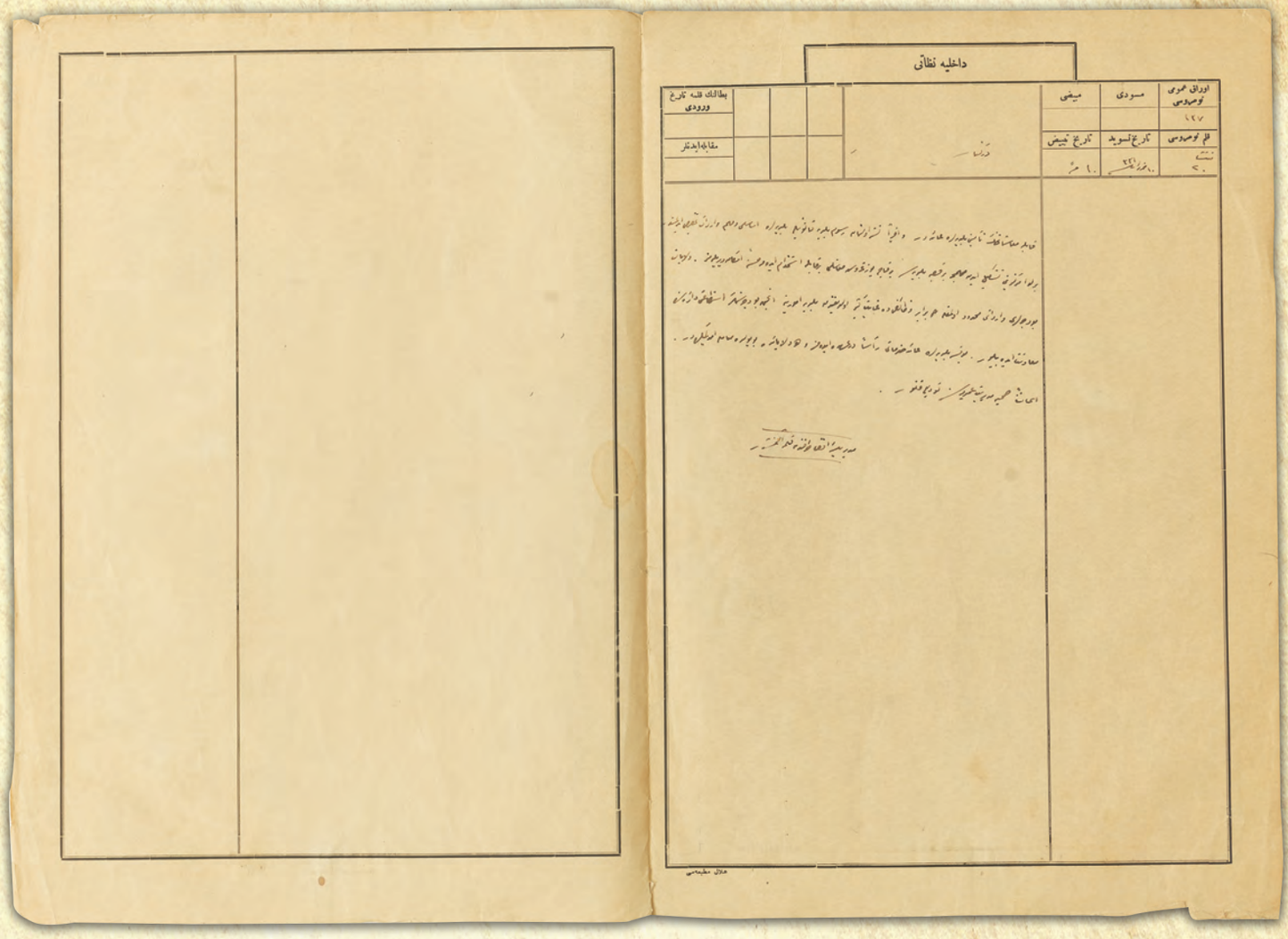
Mesrûdât-ı ânifeden müstefâd olacağı vechile Şehremâneti hükûmetden ayrı müstakil bazı teşkîlâta mâlik ve şahsiyet-i maneviyyeyi hâiz bir müessesedir. Emânet-i müşârunileyhâ hattâ hükûmetin hâiz olduğu imtiyâzâtdan bile müstefîd bulunmayup devâir-i hükûmetin eşyâsı gümrük rüsûmundan müstesnâ olduğu hâlde Şehremâneti'nin hâricden celbetdiği eşyâ rüsûm-ı mezkûreye tâbi‘dir. Kezâ emlâk-i devlet vergiden müstesnâ olduğu hâlde emânet-i müşârunileyhânın emvâl-i gayr-ı menkûlesinden vergi alınmakdadır.

Pâyitahtda müstakil bir şahsiyet-i maneviyyeyi hâiz Şehremâneti'nden mâ‘adâ bir de 13 Mart 1329 (1913) târihli İdâre-i Vilâyât Kânûnu mûcibince teşekkül etmiş İstanbul Vilâyeti mevcûddur. Ahkâm-ı kânûniyyeden bu vechile istinbât olunacağı üzre İstanbul şehremâneti tıpkı sâir Avrupa pâyitahtları belediyeleri gibi muhtar bir müessese-i idâriye-i belediyedir.

Şehremaneti Binası.
Arif Paşa Konağı, 1911'de Şehremaneti tarafından satın alınıp, 1918 Fransız işgal kuvvetleri karargahı olana kadar İstanbul Şehremaneti binası olarak kullanıldı. (Kaynak: Dr. Fatma Sedes, "Yapılar İnsanlar Gibidir", Aydın Dergi, Sayı: 12, 2013)

BOA, DH.UMVM, 85-64

KÂBİLE (EBE) MAAŞLARININ BELEDİYELERE AİT OLDUĞU HUSUSUNDA DERKENAR.

23 Haziran 1915

Dâhiliye Nezâreti

Evrâk Numarası: 137

Târih-i Tebyîz : 10 Haziran 1331

Derkenâr

Kâbile maaşâtının te'mîni belediyelere âiddir ve ahîren neşrolunan Rüsûm-ı Belediye Kânûnuyla belediyelere esaslı ve mühim vâridât tahsis edilmişdir. Bir livâ merkezini teşkîl eden mühimce bir kasaba belediyesi birkaç yüz kuruş maaşlı bir kâbile istihdâm edememesine imkân verilemez. Vilâyât bütçeleri vâridâtı mahdûd olmakla beraber vezâifi de gâyet kesîr olduğundan belediye umûruna encümen bütçesinin istitâ'ati dâiresinde mu'âvenet edebilir. Yoksa belediyelere âid hidemâtı re'sen deruhde edemez ve her vilâyâtda bu yolda muâmele edilmekdedir. İâneten Sıhhiye Müdüriyet-i Umûmiyesine tevdî' kılınır.

-Müdür beyefendi tarafından kaleme alınmışdır-

رتبه عالی

داخلیه نظارتی

امور محلیه اداره مدیریتی

۹۵۳

۳۷۲ عموم

اجزاخانه ، اوتل ، آپارتمان وا یکیدن فضله کرالق اوطه‌یی محتوی پانسیونلرك وتیاترو وسائر لعبیات محللریله بیراخانه ومیخانه‌لرك گیجه وگوندوز کورینه‌بیله‌جك یرلرینه بونلرك وصاحب ویامستأجرلرینك اسامیسنك تورکجه حروفات ایله طوغرو واوقوناقلی اوله‌رق تحریری ویابوتفصیلاتی حاوی لوحه‌لر تعلیقی مجلس وکلاجه اتخاذ اولنوب ۱۸ حزیران سنه ۳۳۱ تاریخنده تصدیق عالیٔ حضرت پادشاهی‌یه اقتران ایدن و۲٤ حزیران سنه ۳۳۱ تاریخلی ۳۰٦۹ نومرولو تحریرات عمومیه ایله تبلیغ اولنان مقررات احکامندن اولمسنه و رسوم بلدیه قانونك اون طقوزنجی ماده‌سنده « جامکان وقپو کنارلرینه تجارتکاه ویاخود دارالصناعه‌لرله اقامتکاهلرك واصحابنك اسملرینی احتوا ایتمك اوزره یازیلان یازیلردن ماعدا تعلیق وتحریر ایدیلن لوحه‌لردن وهرنوع یازی وعلامات وره‌قلاملردن مجالس بلدیه‌جه تنظیم اولنه‌جق تعرفه دائره‌سنده رسم آلنه‌جغی » محرر بولنمسنه بناءً بروجه مشروح تحریری مجبوری اولان یازیلر جامکان وقپو کنارلرندن ماعدا برلره ویا لوحه اوزرینه یازلدیغی، یاخود جامکان وقپو کنارلرنده اولسه بیله بونوع یازیلره تجارتکاه ، دارالصناعه و یا اقامتکاهلرك وبونلرك صاحب ویا مستأجرلرینك اسامیسندن فضله اوله‌رق علامات ، ره‌قلام ، رسم وتزیینات ویا ماراالیان اسملرك تورکجه‌دن غیری حروفات ایله یازیلان لسانلرده‌کی مقابللری درج ایدلدیکی تقدیرده بونلردن قانون مذکورك اون طقوزنجی ماده‌سی موجنجه رسم اخذ اولنمسی ۽تورکجه ایله برلکده استعمالی تجویز ایدیلن السنهٔ سائره‌یه عائد حروف وارقام ایله یازیلان یازیلرك ، تورکجه حروف ایله تحریر ایدیلن یازی ولوحه‌لردن آلنان رسمك ایکی مثلی درجه‌سنده رسمه تابع طوتلمسی ولسانلر تعدد ایتدکجه رسمك‌ده اونسبتده برر مثلی آرتدیرلمسی خصوصلرینك بوبابده‌کی تعرفه‌لرك تنظیمی صره‌سنده مجالس بلدیه‌جه نظر دقته آلنمسی لزومی تعمیماً تبلیغ وتوصیه اولنور اقتدم .

۳۰ شعبان سنه ۳۳۳ و ۳۰ حزیران سنه ۳۳۱

داخلیه ناظری نامنه
مستشار

BOA, DH.UMVM, 106-44

ECZANE, OTEL, APARTMAN, PANSİYON, TİYATRO VE SAİR OYUN YERLERİYLE BİRAHANE VE MEYHANE LEVHALARINDAN BELEDİYE MECLİSİNCE DÜZENLENECEK TARİFEYE GÖRE VERGİ ALINMASI; TÜRKÇE'DEN BAŞKA DİLDE YAZILMIŞ İSE İKİ MİSLİ VERGİ ALINMASINA İLİŞKİN GENELGE.

13 Temmuz 1915

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

-- : 953

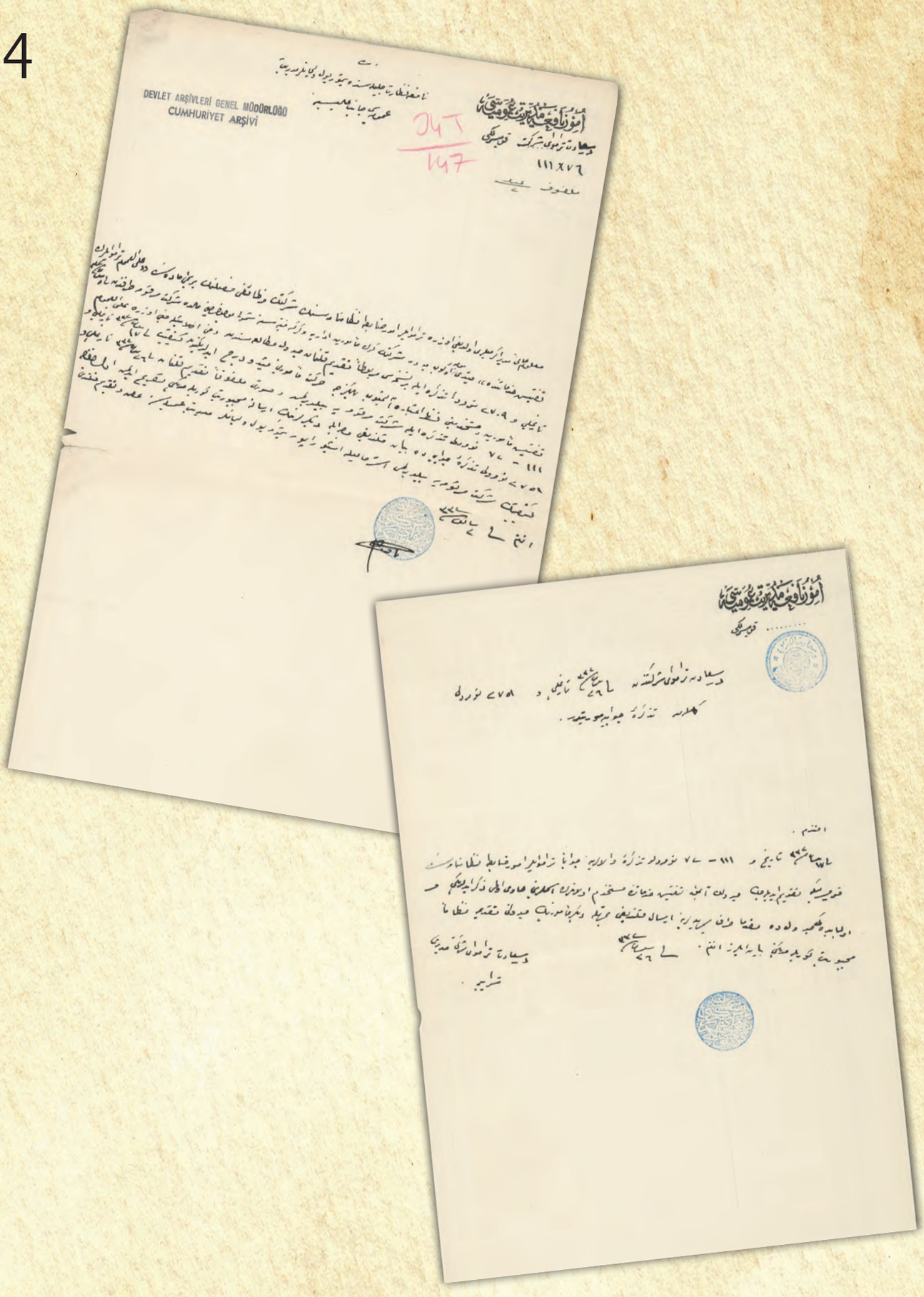
Umûm : 372

Eczâhâne, otel, apartman ve ikiden fazla kiralık odayı muhtevî pansiyonların ve tiyatro ve sâir lu'biyyât mahalleriyle birahâne ve meyhânelerin gece ve gündüz görünebilecek yerlerine bunların ve sâhib veya müste'cirlerinin esâmîsinin Türkçe hurûfât ile doğru ve okunaklı olarak tahrîri veya bu tafsîlâtı hâvî levhalar ta'lîki Meclis-i Vükelâca ittihâz olunup 18 Haziran sene 331 târihinde tasdîk-i âlî-i hazret-i pâdişâhîye iktirân eden ve 24 Haziran sene 331 târihli 3069 numaralı tahrirât-ı umûmiye ile teblîğ olunan mukarrerât ahkâmından olmasına ve Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun on dokuzuncu maddesinde "Camekân ve kapı kenarlarına ticâretgâh veyahud dârü's-sınâ'alarla ikâmetgâhların ve ashâbının isimlerini ihtivâ etmek üzre yazılan yazılardan mâ'adâ ta'lîk ve tahrîr edilen levhalardan ve her nev' yazı ve alâmât ve reklamlardan mecâlis-i belediyece tanzîm olunacak tarife dâiresinde resm alınacağı" muharrer bulunmasına binâen ber-vech-i meşrûh tahrîri mecburî olan yazılar camekân ve kapı kenârlarından mâ'adâ yerlere veya levha üzerine yazıldığı, yahud camekân ve kapı kenarlarında olsa bile bu nevi yazılara tecâretgâh, dârü's-sınâ'a veya ikâmetgâhların ve bunların sâhib veya müste'cirlerinin esâmîsinden fazla olarak alâmât, reklam, resim ve tezyînât veya mârrü'l-beyân isimlerin Türkçe'den gayrı hurûfât ile yazılan lisânlardaki mukâbilleri derc edildiği takdirde bunlardan kânûn-ı mezkûrun on dokuzuncu maddesi mûcibince resm ahz olunması ve Türkçe ile birlikde isti'mâli tecvîz edilen elsine-i sâireye âid hurûf ve erkâm ile yazılan yazıların, Türkçe hurûf ile tahrîr edilen yazı ve levhalardan alınan resmin iki misli derecesinde resme tâbi' tutulması ve lisânlar ta'addüd etdikce resmin de o nisbetde birer misli artdırılması hususunun bu bâbdaki tarifelerin tanzîmi sırasında mecâlis-i belediyece nazar-ı dikkate alınması lüzumu ta'mîmen teblîğ ve tavsiye olunur efendim. 30 Şaban sene 1333 ve 30 Haziran sene 1331

Dâhiliye Nâzırı nâmına

Müsteşâr Ali Münif

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

BCA, 230-0-0-0 / 87-12-4

İSTANBUL TRAMVAY ŞİRKETİ'NDE ÇALIŞANLARIN İLGİLİ NİZAMNÂME UYARINCA DENETLENMELERİ GEREKTİĞİNE DAİR RAPOR.

15 Mayıs 1916

Umûr-ı Nâfia Müdüriyet-i Umûmiyesi

..... Komiserliği

Dersaadet Tramvay Şirketi'nden 26 Nisan 1332 târihli ve 2751 numaralı gelen tezkire-i cevâbiyye sûretidir

Efendim,

17 Nisan 1332 târih ve 72-111 numaralı tezkire-i vâlâlarına cevâben Tramvaylar Umûr-ı Zâbıta Nizâmnâmesi'nde komiserliğe takdîm edilecek cedvelin ancak teftiş hidemâtında müstahdem olanların isimlerini hâvî olması zikredildiği ve ol bâbdaki cedvel de mukaddemâ taraf-ı behiyyelerine irsâl kılındığı cihetle diğer memûrînin cedvelini takdîme nizâmen mecburiyet görülemediğini beyân eyleriz efendim. Fî 26 Nisan 1332

Dersaadet Tramvay Şirketi Müdürü

Trayper

***

Umûr-ı Nâfia Müdüriyet-i Umûmiyesi

Dersaadet Tramvay Şirketi Komiserliği

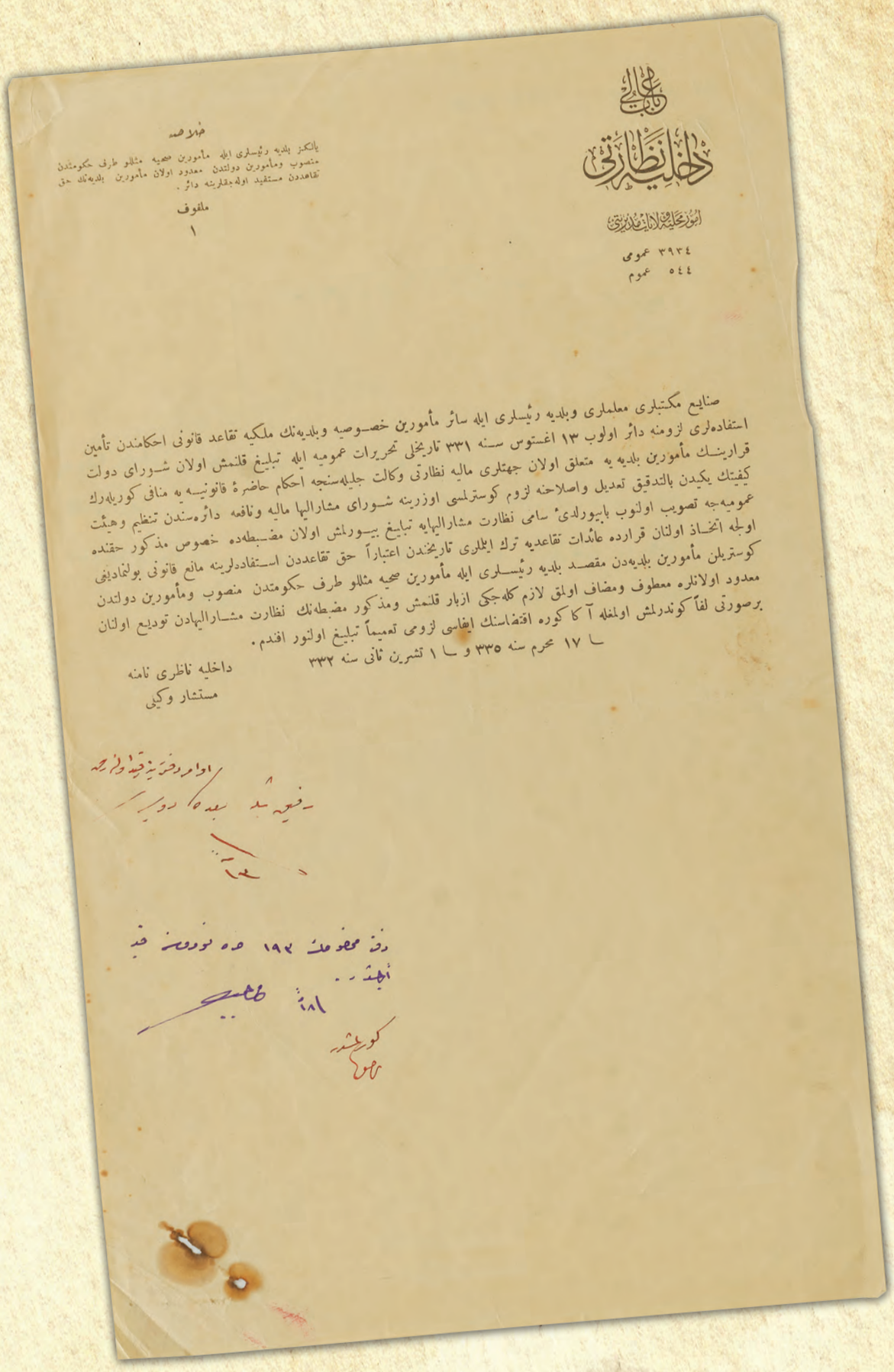
76-111

Nâfia Nezâret-i Celîlesi'nde Demiryol ve Limanlar Müdüriyet-i Umûmiyesi cânib-i âlîsine

Ma'lûm-ı âlî-i müdîr-i ekremîleri olduğu üzre Tramvaylar Umûr-ı Zâbıta Nizâmnâmesi'nin Şirketin Vezâifi faslının birinci maddesinde; "ale'l-umûm tramvayların teftiş hidemâtında" kaydı mevcud olup bu da şirketin gerek memûrîn-i idâreye ve gerekse fenniyesine şümûlü bulunduğu hâlde şirket-i merkûme tarafından 5 Nisan 1332 târihli ve 2709 numaralı tezkire ile bir nüshası merbûten takdîm kılınan cedvel mütâlaasından dahi anlaşılacağı üzre ale'l-umûm teftiş memûrîn ve müstahdemîni nazar-ı itibâra alınmayıp yalnızca hareket memûrîni kayd ve derc edildiğinden keyfiyet 17 Nisan 1332 târihli ve 72-111 numaralı tezkire ile şirket-i merkûmeye bildirilmiş ve sûreti melfûfen takdîm kılınan 26 Nisan 1332 târihli ve 2751 numaralı tezkire-i cevâbiyyede beyân kılındığı vechile diğerlerinin irsâline mecburiyet görülemediği tasrîh edilmiş olduğundan keyfiyetin şirket-i merkûmeye bildirilmesi istirhâmıyla işbu rapor Demiryol ve Limanlar Müdüriyet-i Umûmiyesi'ne arz ve takdîm kılındı efendim. Fî 2 Mayıs 1332

Dersaadet Tramvay Şirketi

دولت عليه

داخليه نظارتی

امور محليه قلم مديريتی

۳۹۳٤ عمومی
٥٤٤ عموم

خلاصه

يالنكز بلديه رئيسلری ايله مأمورين صحيه مثللو طرف حكومتدن منصوب ومأمورين دولتدن معدود اولان مأمورين بلديه‌نك حق تقاعددن مستفيد اولمه‌جقلرينه دائر .

ملفوف
۱

صنايع مكتبلری معلملری وبلديه رئيسلری ايله سائر مأمورين خصوصيه وبلديه‌نك ملكيه تقاعد قانونی احكامندن تأمين استفاده‌لری لزومنه دائر اولوب ۱۳ اغستوس سنه ۳۳۱ تاريخلی تحريرات عموميه ايله تبليغ قلنمش اولان شورای دولت قرارينك مأمورين بلديه يه متعلق اولان جهتلری ماليه نظارتی وكالت جليله‌سنجه احكام حاضرهٔ قانونيه‌يه منافی كوريله‌رك كيفيتك يكيدن بالتدقيق تعديل واصلاحنه لزوم كوسترلمسی اوزرينه شورای مشاراليها ماليه ونافعه دائره‌سندن تنظيم وهيئت عموميه‌جه تصويب اولنوب بابيورلدیٔ سامی نظارت مشاراليهايه تبليغ بيورلمش اولان مضبطه‌ده خصوص مذكور حقنده اولجه اتخاذ اولنان قراردە عائدات تقاعديه ترك ايتلمكلری تاريخندن اعتباراً حق تقاعددن استفاددلرينه مانع قانونی بولنمادیغی كوسترلين مأمورين بلديه‌دن مقصد بلديه رئيسلری ايله مأمورين صحيه مثللو طرف حكومتدن منصوب ومأمورين دولتدن معدود اولانلره معطوف ومضاف اولمق لازم گلمه‌جكی ازبار قلنمش ومذكور مضبطه‌نك نظارت مشاراليهادن توديع اولنان برصورتی لفاً گوندرلمش اولمغله آ كا گوره اقتضاسنك ايفاسی لزومی تعميماً تبليغ اولنور افندم .

ـا ۱۷ محرم سنه ۳۳۵ و ـا ۱ تشرين ثانی سنه ۳۳۲

داخليه ناظری نامنه
مستشار وكيلی

BOA, DH.UMVM, 143-13

SANAYİ MEKTEPLERİ MUALLİMLERİ, BELEDİYE REİSLERİ, BELEDİYE MEMURLARI VE HUSUSİ MEMURLARIN EMEKLİ AİDATI ÖDEDİKLERİ TARİHTEN İTİBAREN MÜLKİYE TEKAÜD KANUNUNDAN İSTİFADE EDEBİLECEKLERİNE DAİR GENELGE.

14 Kasım 1916

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Umûmî : 3934

Umûm : 544

Hülâsa: Yalnız belediye reisleri ile memûrîn-i sıhhiye misillü taraf-ı hükûmetden mansûb ve memûrîn-i devletden ma'dûd olan memûrîn-i belediyenin hakk-ı tekâ'üdden müstefîd olabileceklerine dâir.

Melfûf: 1

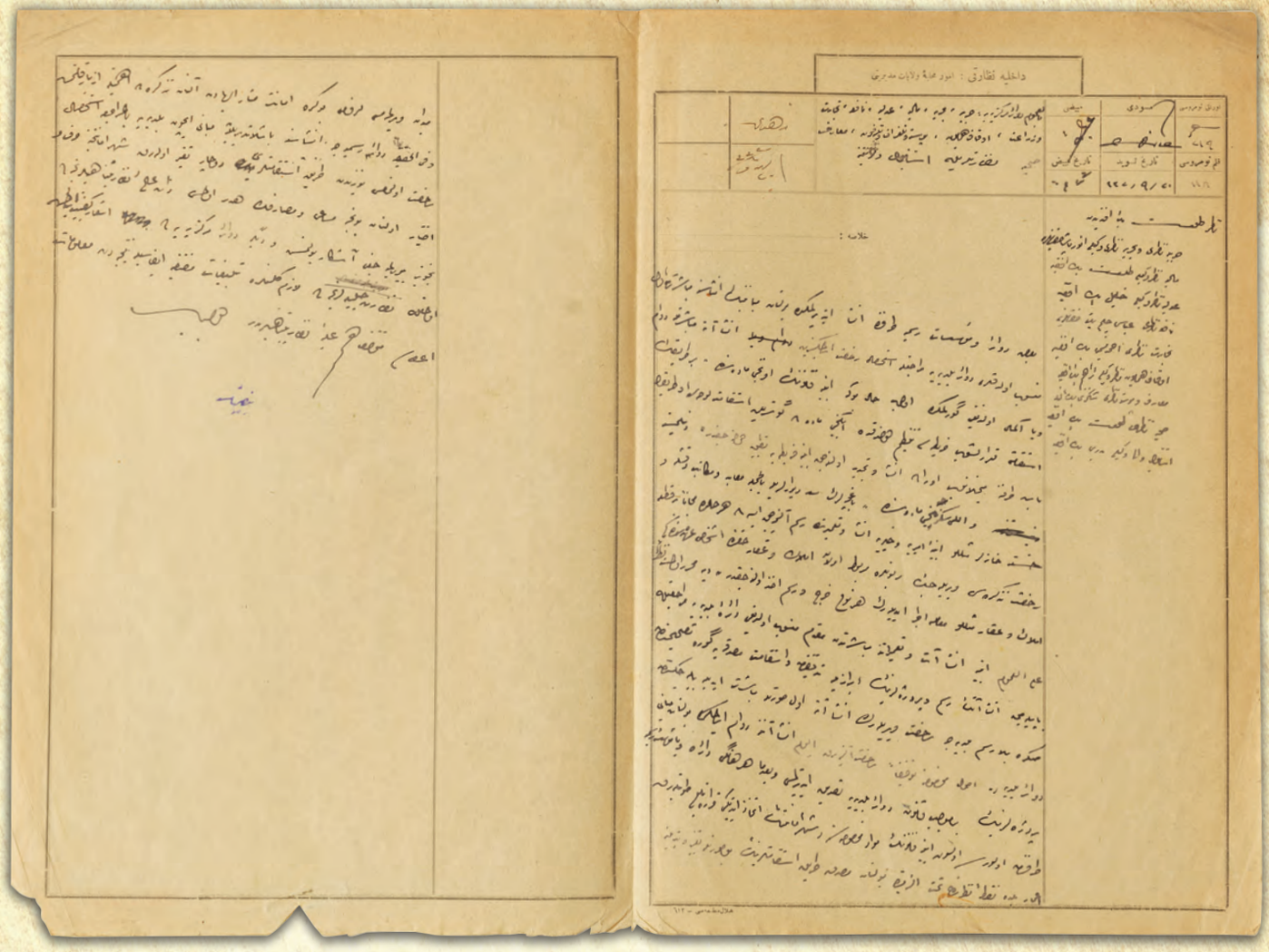
Sanâyi mektebleri mu'allimleri ve belediye reisleri ile sâir memûrîn-i hususiye ve belediyenin mülkiye tekâ'üd kânûnu ahkâmından te'mîn-i istifâdeleri lüzumuna dair olup 13 Ağustos sene 331 târihli tahrirât-ı umûmiye ile teblîğ kılınmış olan Şûrâ-yı Devlet kararının memûrîn-i belediyeye müte'allik olan cihetleri Maliye Nezâreti vekâlet-i celîlesince ahkâm-ı hâzıra-i kânûniyyeye münâfî görülerek keyfiyyetin yeniden bi't-tedkîk ta'dîl ve ıslâhına lüzum gösterilmesi üzerine şûrâ-yı müşârunileyhâ mâliye ve nâfi'a dâiresinden tanzîm ve hey'et-i umûmiyece tasvîb olunup bâ-buyuruldu-yı sâmî nezâret-i müşârunileyhâya teblîğ buyrulmuş olan mazbatada husus-ı mezkûr hakkında evvelce ittihâz olunan kararda âidât-ı tekâ'üdiyye terk eylemeleri târihinden itibâren hakk-ı tekâ'üdden istifâdelerine mâni'-i kânûnî bulunmadığı gösterilen memûrîn-i belediyeden maksad belediye reisleri ile memûrîn-i sıhhiye misillü taraf-ı hükûmetden mansûb ve memûrîn-i devletden ma'dûd olanlara ma'tûf ve muzâf olmak lâzım geleceği izbâr kılınmış ve mezkûr mazbatanın nezâret-i müşârûn-ileyhâdan tevdî' olunan bir sûreti leffen gönderilmiş olmakla ona göre iktizâsının îfâsı lüzumu ta'mîmen teblîğ olunur efendim. Fî 17 Muharrem sene 1335 ve fî 1 Teşrîn-i Sânî sene 1332

Dâhiliye Nâzırı nâmına

Müsteşâr Vekîli

Mülkiye Tekaüd Sandığı binası

BOA, DH.UMVM, 101-17

RESMİ DAİRELERİN BELEDİYELERDEN RUHSAT ALMADAN BİNA İNŞAATLARINA BAŞLAMAMALARI, BÖYLE BAŞLANMIŞ BİNALARIN PROJELERİNİN BELEDİYELERE SUNULARAK RUHSATLARININ ALINMASI GEREKTİĞİNE DAİR DAHİLİYE NEZARETİ YAZISI.

3 Aralık 1916

Dâhiliye Nezâreti Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Evrâk Numarası: 219

Kalem Numarası: 118

Târih-i Tebyîz : 20 Teşrîn-i Sânî 1332

Bilumûm devâir-i merkeziyyeye: Harbiye, Bahriye, Maliye, Adliye, Nâfia, Ticâret ve Ziraat, Evkâf-ı Hümâyûn, Posta ve Telgraf ve Telefon, Maârif, Sıhhiye nezâretleriyle İstanbul Vilâyetine

Nâzır Talat Beyefendi'ye

Harbiye Nâzırı ve Bahriye Nâzır Vekîli Enver Paşa hazretlerine

Maliye Nâzırı Vekîli Talat Beyefendi'ye

Adliye Nâzır Vekîli Halil Beyefendi'ye

Nafia Nazırı Abbas Halim Paşa hazretlerine

Ticâret Nâzırı Ahmed Nesimi Beyefendi'ye

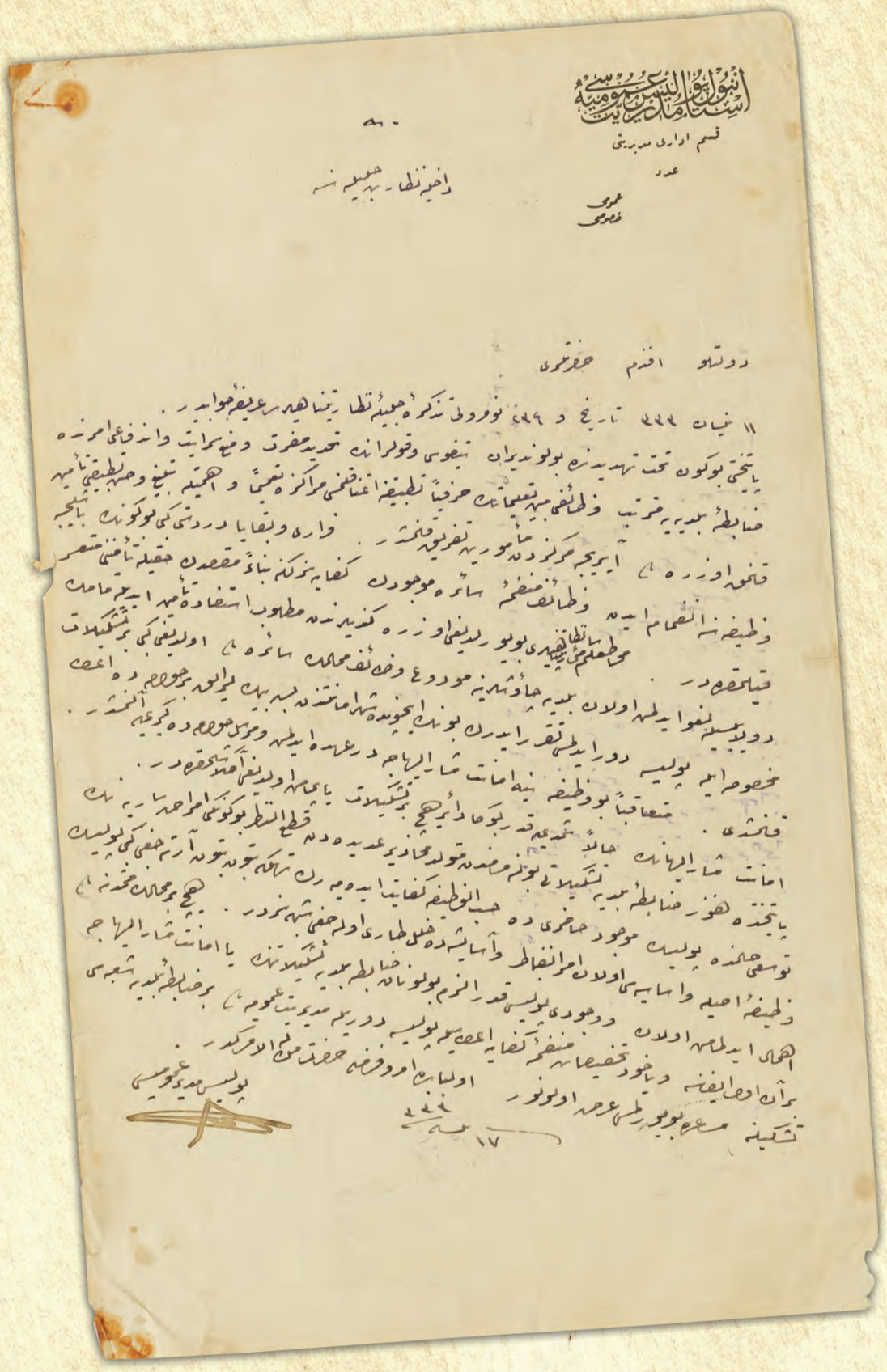
Evkaf-ı Hümâyûn Nâzır Vekîli İbrahim Beyefendi'ye

Maârif ve Posta Nâzırı Şükrü Beyefendi'ye

Sıhhiye Nâzırı Talat Beyefendi'ye

İstanbul Vali Vekîli Bedri Beyefendi'ye

Bazı devâir ve müessesât-ı resmiyye tarafından inşâ etdirilmekde bulunan mebânînin inşâsına mübâşeretden evvel mensûb oldukları devâir-i belediyeye mürâcaatla istihsâl-i ruhsat edilmeksizin inşââta mübâşeretle devam veya ikmâl olunduğu görülmekde olup halbuki Ebniye Kânûnu'nun onuncu maddesinde; *Ƀir tarîkın istikâmeti kararlaşıp haritası tanzîm olundukda ikinci maddede gösterilen istikâmet levhası o tarîkın baş tarafına mıhlanıp orada inşâ ve tecdîd olunacak ebniye haritaya tatbîk olunacakdır"*denilmesine ve elli sekizinci maddesinde; *Ƀahçelerin set duvarlarıyla bi'l-cümle me'âbid ve mekâtib ve kışla ve hastahâneler misillü ebniye-i emîriyye ve hayriyye inşâ ve tamirinde resm alınacak ise de her hâlde meccânen bir kıt'a ruhsat tezkiresi verilecek ve bunlara merbût olan emlâk ve akâr hakkında eşhâs uhdesindeki emlâk ve akâr misillü muâmele icrâ edilerek her nev' harc ve resm ahz olunacakdır"*diye muharrer olmasına nazaran ale'l-umûm ebniye inşâât ve tamirâtına mübâşeretden mukaddem mensûb olduğu dâire-i belediyeye mürâcaatla yapılacak inşââtın resim ve projelerinin ibrâzıyla tedkîkinden ve istikâmet-i musaddakaya göre tashîhinden sonra bilâ resm belediyece ruhsat verilerek inşââta ol sûretle mübâşeret edilebileceğinden devâir-i belediyeden usûl-i mahsûsuna tevfîkan ruhsat alınarak el-yevm inşââtına devam edilmekde bulunan mebânî projelerinin ber-mûceb-i kânûn devâir-i belediyeye tasdîk etdirilmesi ve ba'de-mâ herhangi dâire veya müessese-i resmiyye tarafından olursa olsun Ebniye Kânûnu'nun mevâdd-ı mahsûsasına ve Şehremâneti'nin ittihâz etdiği karara tâbi' tutularak i'mâr-ı belde nokta-i nazarından taht-ı elzemiyyetde bulunan musaddak tarîk istikâmetlerinin bu sûretle tağyîr ü tebdiline meydân verilmemesi lüzumu bu kere Emânet-i müşârunileyhâdan alınan tezkirede ehemmiyetle izbâr kılınmış ve fi'l-hakîka devâir-i resmiyyece inşâsına başlatdırılan mebânî için belediyeye bi'l-mürâca'a istihsâl-i ruhsat olunmaması yüzünden tarîk istikâmetleri dûçâr-ı tağayyür olarak Şehremânetince sarf ve ihtiyar olunan bunca mesâî ve masârıfın heder olması zât-ı âlî-i nezâretpenâhîlerince de tecvîz buyrulmayacağı âşikâr bulunmuş ve diğer devâir-i merkeziyyeye de iş'âr-ı keyfiyet edilmiş olmakla nezâret-i celîlelerince de lâzım gelenlere teblîğât-ı muktezıyye îfâsıyla netîceden ma'lûmât i'tâsı mütevakkıf-ı himem-i aliyye-i nezâretpenâhîleridir, ol bâbda.

BOA, DH.EUM.6.Şb, 14-37

BELEDİYE ZABITASININ YA ŞEHREMANETİ'NCE YENİDEN TEŞKİL EDİLMESİ YA DA YETERLİ MİKTARDA EK ÖDENEK AYRILARAK EMNİYET-İ UMÛMİYE MÜDÜRİYETİ BÜNYESİNDE ZABITA ŞUBESİ KURULMASINA İZİN VERİLMESİ TALEBİNE DAİR İSTANBUL POLİS MÜDÜRİYETİ YAZISI.

17 Nisan 1917

İstanbul Polis Müdüriyet-i Umûmiyesi

Kısm-ı İdârî Müdüriyeti

Hususî : 982

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

11 Nisan [1]333 târih ve 234 numaralı tezkire-i celîle-i nezâretpenâhîleri arîza-i cevâbıdır.

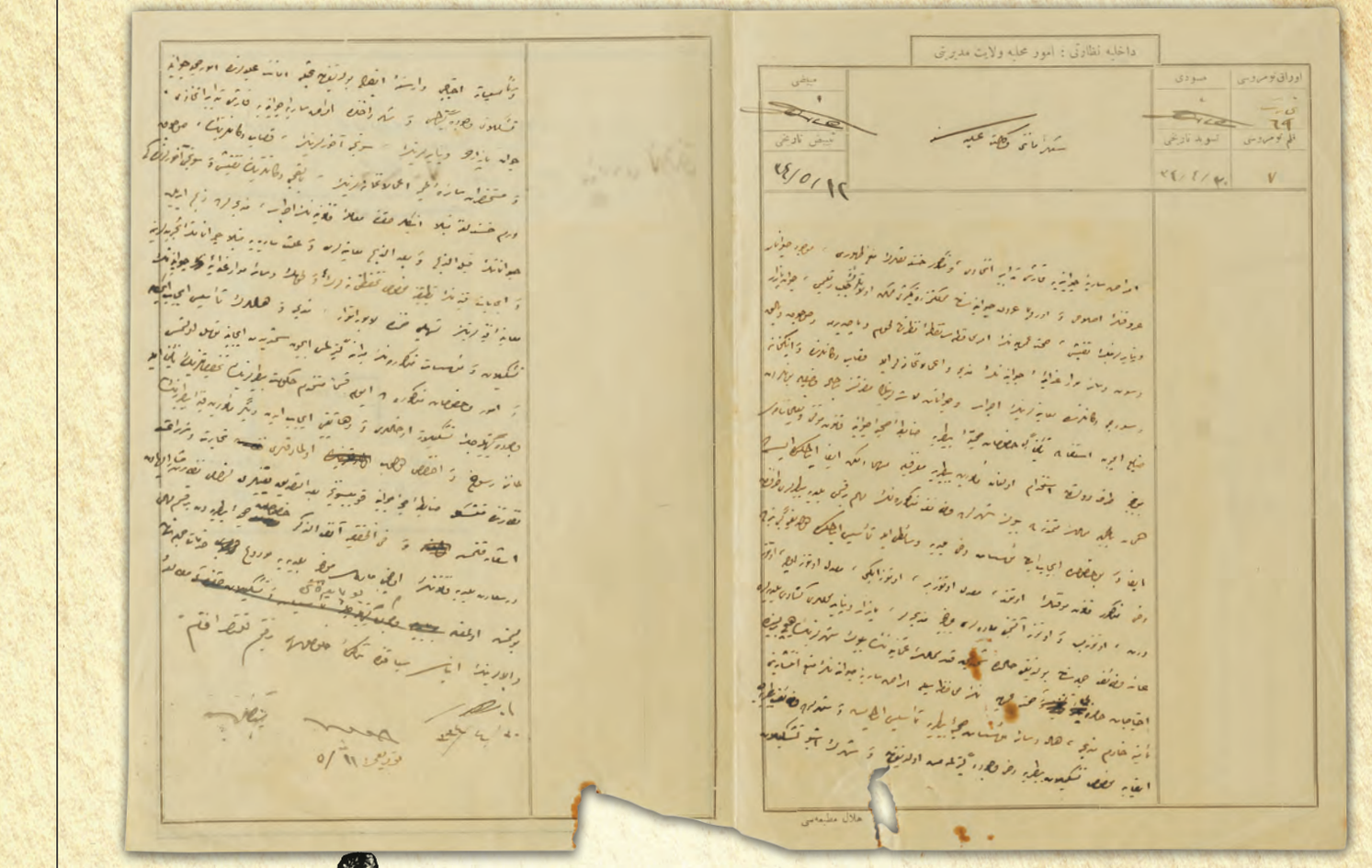
Pâyitahtı bugün taht-ı tehdîdinde bulunduran tifüs ve koleranın tahdîd-i mazarrat ve men‘-i sirâyet ve indifâ‘ı emrinde zâbıta-i belediyeye müterettib vezâifi mübeyyin ta‘lîmâtın harfiyyen tatbîkine itina kılınması merâkize ta‘mîmen ve ehemmiyetle teblîğ ve hüsn-i tatbîki te’mîn kılınmak üzre de ayrıca merkezden memurîn tefrîk kılınmışdır. Firârî ve bakâyâ derdesti gibi bugünün başlıca vazifesine inzımâm eden vezâif-i munzamma-ı sâire, mevcûdun kifâyesizliğine binâen maksadın hakkıyla te’mînini müte‘assir kılmakdadır.

Muhât-ı ilm-i sâmî-i nezâretpenâhîleri buyrulduğu üzre kendilerinden matlûb istifâde te’mîn edilememek dolayısıyla lağv edilmiş olan belediye çavuşlarına mevdû‘ vezâif memâlik-i sâirede olduğu gibi bir teşkîlât-ı mahsûsa ile polise devredilmesi takarrür ederek bunun için de Şehremâneti'nden beş bin liralık bir havâle de i‘tâ kılınmışdı. Müteâkiben bu vazife yine Emânet-i müşârunileyhâca deruhde edilmiş ve mürsel havâle de geriye alınmışdır. Emânet-i müşârunileyhânın hâlen şimdiye kadar buna dair hiçbir teşkîlât yapmamış olduğu anlaşılmakdadır.

Pâyitaht'da henüz zâbıta-i belediye teşkîlâtı bulunamamasından mütevellid mahâzîr-i adîdeden kat‘u'n-nazar bugünkü emrâz-ı sâriyenin tevessü‘ü hâlinde polisin mevcûd-ı hâzırı da hasbe'l-vazife kifâyet edemeyerek tehlike bütün bütün artacağı gibi polisin vazife-i asliyye ve esâsiyyesi olan emr-i inzibât ve asayişe de halel târî olacağı şüphesizdir. Hiçbir memâlik-i mütemeddinede ihmâl edilmemiş olan ve vücûdu polis kadar elzem bulunan zâbıta-i belediye teşkîlâtının ya Emânet-i müşârunileyhâca bir an evvel îfâsına veyahud tahsisât-ı munzamma-i kifâye i‘tâsıyla polise devriyle müdüriyet-i umûmiyede bir zâbıta-i belediye şubesi teşkîline müsaade buyrulması arz olunur. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 17 Nisan 1333

Polis Müdîr-i Umûmîsi

داخله نظارتی : امور محله ولایت مدیریتی

اوراق تومرديسی	مسودی	مبیضی
ق	۰	۰
۶۹		
قلم تومرديسی	تسوید تاریخی	تبییض تاریخی
۷	۲۴/۴/۲۰	۲۴/۵/۱۲

هلال مطبعه‌سی

BOA, DH.UMVM, 96-16

ŞEHREMANETİ'NCE BAYTARLIK TEŞKİLATI İLE LABORATUVAR, MEZBAHA VE HAL GİBİ MÜESSESELER KURULMASI İÇİN GEREKLİ İŞLEMLERE BAŞLANMASI HUSUSUNDA DAHİLİYE NEZARETİ'NDEN ŞEHREMANETİNE YAZILAN YAZI.

12 Mayıs 1918

Dâhiliye Nezâreti Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Evrâk Numarası: Ticâret, 69

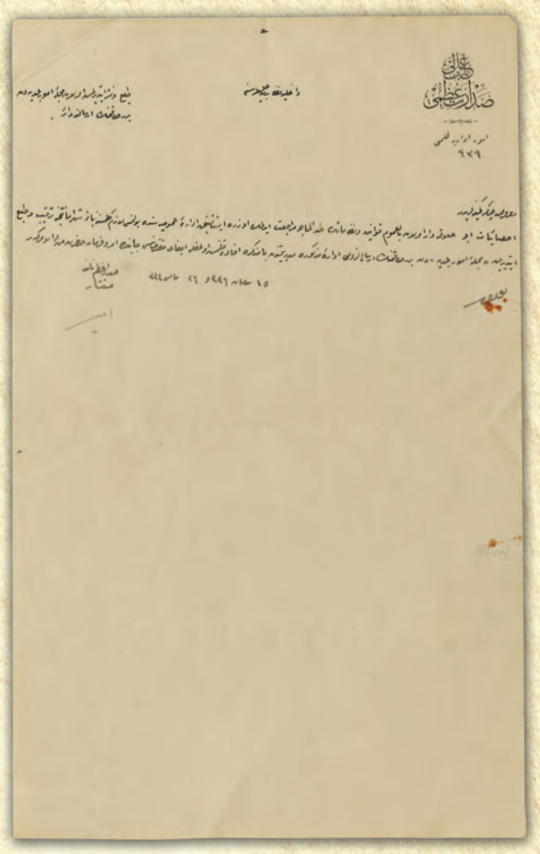
Kalem Numarası: 7

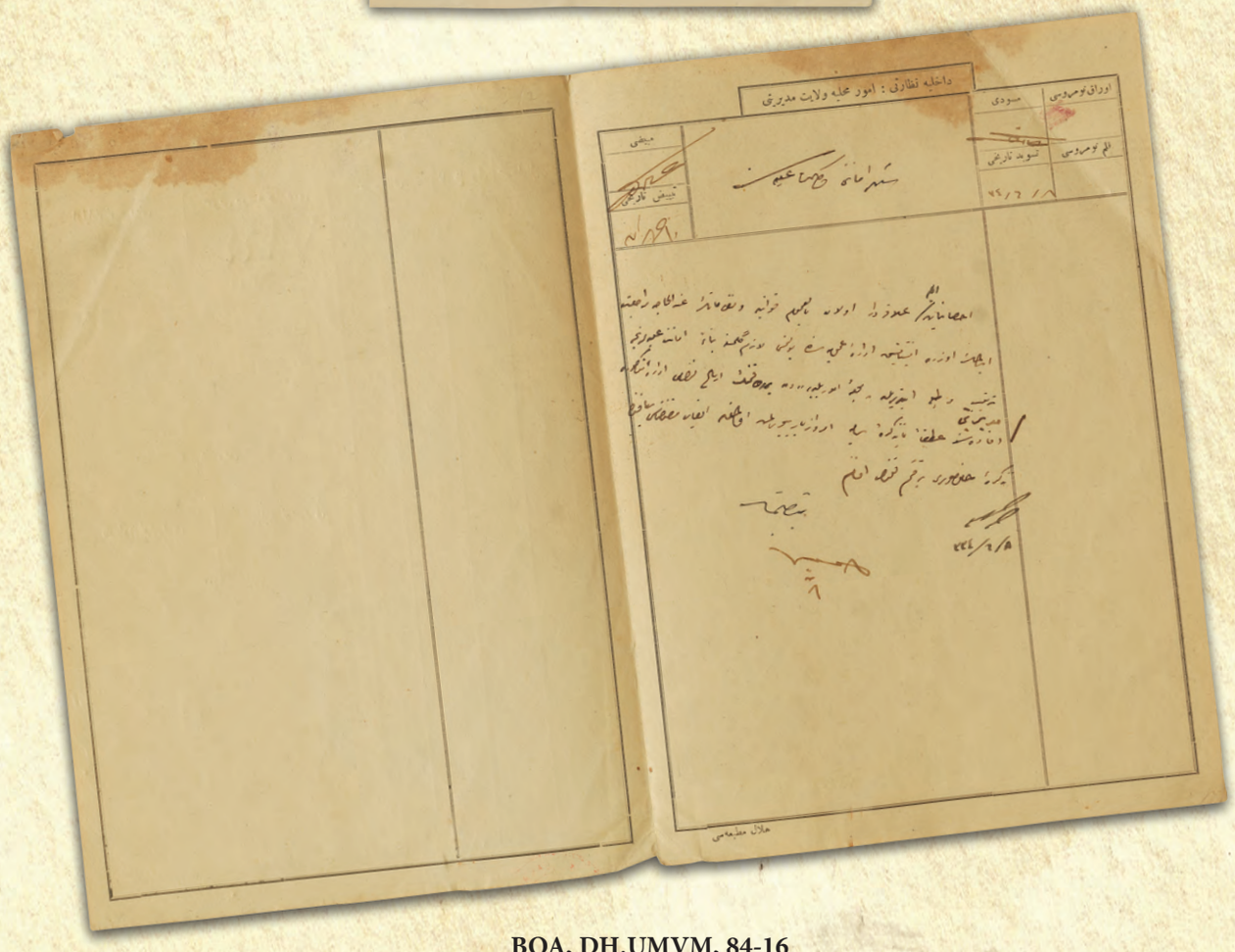
Târih-i Tebyîz : 12. 05. 1334

Şehremâneti Vekâlet-i Aliyyesine

Emrâz-ı sâriye-i hayvaniyyeye karşı tedâbîr ittihâzı ve mezkûr hastalıkların men‘-i zuhûru, mevcud hayvanât urûkunun ıslâhı ve Avrupa urûk-ı hayvaniyyesinden memleketimizde teksîri mümkün olanların celb ve ta‘mîmi, hayvan pazar ve panayırlarının teftişi, sıhhat-i umûmiyenin emr-i muhâfazası nokta-i nazarından lühûm ve pastırma ve sucuk ve balık ve süt ve sâir mevâdd-ı gıdâiyye ve hayvaniyyenin mezbaha ve imâlâthâneler ile kasab dükkânlarında ve inekhâne ve sütcü dükkânlarında muâyenelerinin icrâsı ve hayvanât lâşelerinin mazarratsız bir hâle vaz‘ıyla bunlardan sanâyi için istifâde te’mîni gibi hususât-ı sıhhiye-i baytariyye zâbıta-i sıhhiyye-i havvaniyye kânun-ı muvakkati ve talimâtnamesi mûcibince taraf-ı devletden istihdâm olunan memurîn-i baytariyye ma‘rifetiyle mehmâ emken îfâ edilmekde ise de hemen bi'l-cümle memâlik-i mütemeddinede büyük şehirlerde vezâif-i mezkûrenin mühim bir kısmı belediye baytarları tarafından îfâ ve bu hususda icab eden müessesât dahi belediye vesâiti ile te’sîs edilmekde olduğu gibi bizde dahi mezkûr kânûn-ı muvakkatin otuz, mu‘addel otuz bir, otuz iki, mu‘addel otuz üç, otuz dört, otuz beş ve otuz altıncı maddeleri mûcibince mezbahalar, pazar ve panayır mahalleri küşâdı belediyelere âid vezâif cümlesinden bulunduğu hâlde şimdiye kadar memâlik-i Osmaniyye'nin büyük şehirlerinin hiçbirisinde ihtiyâcât-ı hâzırayı ve sıhhat-i umûmiyenin muhâfazasıyla emrâz-ı sâriye-i hayvaniyyenin men‘-i intişârını te’mîne hâdim mezbaha, hal ve sâir müessesât-ı sıhhiye-i baytariyye te’sîs edilmemiş ve şehirlerde vezâif-i baytariyyeyi ifaya mahsûs teşkîlât-ı baytariyye dahi vücûda getirilmemiş olduğundan ve şehrin işbu teşkîlât ve te’sîsâta ihtiyâcı vâreste-i îzâh bulunduğundan bahisle emânet-i aliyyelerinde umûr-ı sıhhiye-i hayvaniyye teşkîlâtı vücûda getirilmesi ve şehir dâhilinde emrâz-ı sâriye-i hayvaniyyeye karşı tedâbîr ittihâzı, hayvan pazar ve panayırlarının, sütcü ahırlarının, kasab dükkânlarının, sucuk ve müstahzarât-ı sâire-i lahmiyye imâlâthânelerinin, balıkcı dükkânlarının teftiş ve sütcü ahırlarındaki verem hastalığına mübtelâ inekler hakkında muâmele-i kânûniyyenin icrâsı, mezbahalarda zebh edilen hayvanâtın kable'z-zebh ve ba‘de'z-zebh muâyeneleri ve illet-i sâriyeye mübtelâ hayvanâtın tecrîdlerine ve icabât-ı fenniyenin tatbîkine mahsûs tahaffuzhânelerin ve luhûmun ve sâir mevâdd-ı gıdâiyye-i hayvaniyyenin muâyene-i fenniyelerinin teshîli zımnında laboratuvar, mezbaha ve hallerin te’sîsi icâb etmekle teşkîlât ve müessesât-ı mezkûrenin meydâna getirilmesi için şimdiden icabına tevessül olunması ve umûr ve hususât-ı mezkûrede el-yevm kısmen müstahdem hükûmet baytarlarının tahsisâtlarının te’mini ile vücûda getirilecek teşkîlâta idhâlleri ve daha tayini icab eden diğer memûrîn-i fenniye-i baytariyyenin hâiz-i rüsûh ve ihtisâs olup olmadıkları, Ticâret ve Ziraat Nezâreti'nde müteşekkil zâbıta-i sıhhiye-i hayvaniyye komisyonunca ba‘de't-tasdîk tayinleri lüzumu nezâret-i müşârunileyhâdan iş‘âr kılınmış ve fi'l-hakîka ânifü'z-zikr hususât-ı sıhhiye-i baytariyyeden bir kısm-ı mühimmi Dersaadet Belediye Kânûnu'nun üçüncü maddesi mûcibince belediyeye mevdû‘ hıdemât cümlesinden bulunmuş olmakla bu bâbdaki mütâlaa-i vâlâlarının inbâsı siyâkında tezkire-i hulûsverî terkîm kılındı efendim. 30.04.1334

داخله تطارق : امور محليه ولايت مديريتي

اوراق تومسويسي | مسودي | تبييض | تبييض تاريخي | لغو تومسويسي | تسويد تاريخي

BOA, DH.UMVM, 84-16

İSTATİSTİK KANUN VE NİZAMLARIYLA İLGİLİ NEŞREDİLEN MECELLE-İ UMÛR-I BELEDİYE'DEN BİR TAKIMININ ŞEHREMANETİ'NCE İSTATİSTİK İDÂRE-İ UMÛMİYESİ'NE GÖNDERİLMESİ.

26 Mayıs 1918

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Umûr-ı İdâriye Kalemi

439

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Tab‘ ve neşretdirilmiş olan Mecelle-i Umûr-ı Belediye'den birer takımının irsâline dâir.

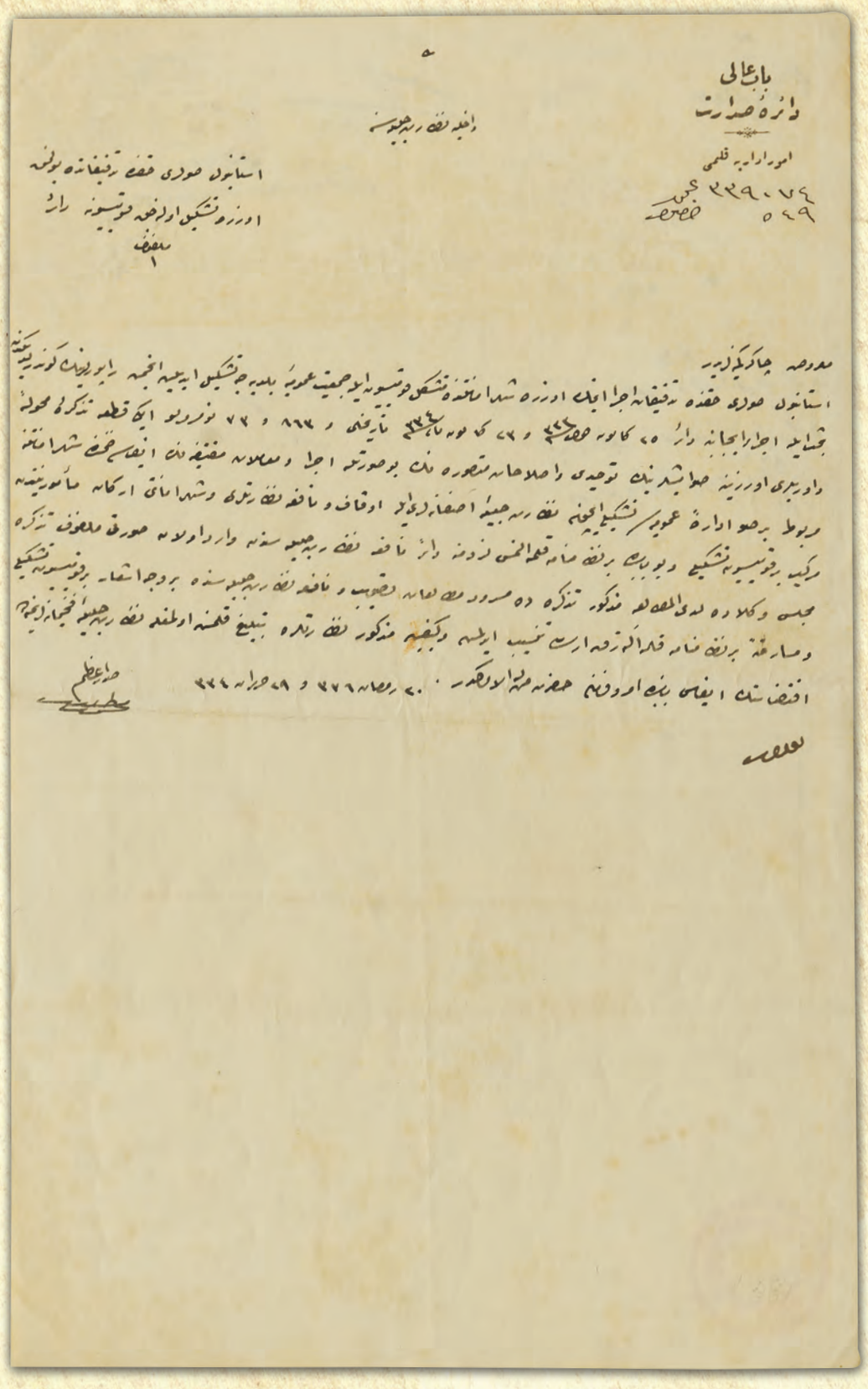
Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

İhsâiyyât ile alâkadâr olan bilumûm kavânîn ve nizâmâtın inde'l-hâce mürâcaat edilmek üzre İstatistik Dâire-i Umûmiyesi'nde bulunması lâzım gelmesine binâen Şehremânetince tertîb ve tab‘ etdirilen "Mecelle-i Umûr-ı Belediye"den birer takımının irsâli lüzumu idâre-i mezkûre müdüriyetinden bâ-müzekkere ifade kılınmış olmakla ifa-yı muktezâsı bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. 15 Şaban 1336 ve 26 Mayıs 1334

Sadrazam nâmına

Müsteşâr

BOA, DH.UMVM, 100-19

İSTANBUL İÇME SULARININ TEKELDEN İDÂRESİ VE ISLAHI İÇİN ŞEHREMANETİ'NE BAĞLI SU İDARESİ TEŞKÎL EDİLMESİ VE BUNA DAİR BİR NİZAMNÂME HAZIRLANMASI HUSUSUNDA SADARET YAZISI.

29 Haziran 1918

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Umûr-ı İdâriye Kalemi

Umûmî : 339074

Hususî : 549

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

İstanbul suları hakkında tedkîkâtda bulunmak üzre teşkîl olunacak komisyona dâir.

Melfûf: 1

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

İstanbul suları hakkında tedkîkât icrâ etmek üzre Şehremâneti'nde müteşekkil komisyon ile cemiyet-i umûmiye-i belediyece teşkîl edilen encümen raporlarının gönderildiğinden bahs ile icrâ-yı icabına dair 25 Kânûn-ı Evvel 1333 ve 23 Kânûn-ı Sânî 1334 târihli ve 863 ve 73 numaralı iki kıt'a tezkire-i muhavvele-i dâverîleri üzerine su işlerinin tevhîdi ve ıslâhât-ı mutasavverenin bu sûretle icrâ ve muâmelât-ı muktezıyyenin îfâsı zımnında Şehremâneti'ne merbût bir su idâre-i umûmiyesi teşkîli için nezâret-i celîle-i âsafâneleri ile Evkaf ve Naifa nezâretleri ve Şehremâneti erkân-ı memûrîninden mürekkeb bir komisyon teşkîli ve bu bâbda bir nizâmnâme kaleme alınması lüzumuna dair Nafia Nezâret-i celîlesinden vârid olan sûreti melfûf tezkire Meclis-i Vükelâ'da lede'l-mütâlaa mezkûr tezkirede mesrûd mütâla'ât tasvîb ve Nafia Nezâret-i celîlesinde ber-vech-i iş'âr bir komisyon teşkîli ve müsâra'aten bir nizâmnâme kaleme alınarak irsâli tensîb edilmiş ve keyfiyet mezkûr nezâretlere teblîğ kılınmış olmakla nezâret-i celîle-i fahîmânelerince de iktizâsının îfâsı bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. 20 Ramazan 1336 / 29 Haziran 1334

Sadrazam

Mehmed Talat

نمره توالی	تاریخی	مجلس وکلاء مذاکراتنه مخصوص ضبط نامه	تبلیغ اولندیغی دوائر
٤٢٨	١٢٧٧ محرم ٢٠ ١٢٧٤ سنه اول ٧		جمیع دائره ٢٨ سنه

خلاصهٔ مألی

حریه آتاسنده یوسیلک وبلیه مأموری ایله حیاة اطفائیه نك وظائف وصورحرکاتی حقنده تنظیم اولنه رق تقدیم قلنان تعلیمات نامه نك کونه رلیکنه دائر داخلیه نظارتنك ٢٠ سنه محرم تاریخی و٩٧٧ نومرولو تحکمه سی معروضه اوقدنه .

قراری

بعضه سوادی تعدیل وتصحیح اولنه رق مذکور تعلیمات نامه مندرجاتی مواقعه مواضعنده برمحورنك تعلیقه جریه ودائره نظارتنه اجرای تبلیغات اولنمسی تذکر قلندی .

BOA, MV, 212-231

YANGIN ESNASINDA İTFAİYE TEŞKÎLÂTININ HİZMETLERİ VE POLİS İLE BELEDİYE MEMURLARININ VAZİFELERİ İLE İLGİLİ TALİMNÂME.

27 Ekim 1918

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıtnâme

Sıra numarası : 428

Târihi : 20 Muharrem 1337 / 27 Teşrîn-i Evvel 1334

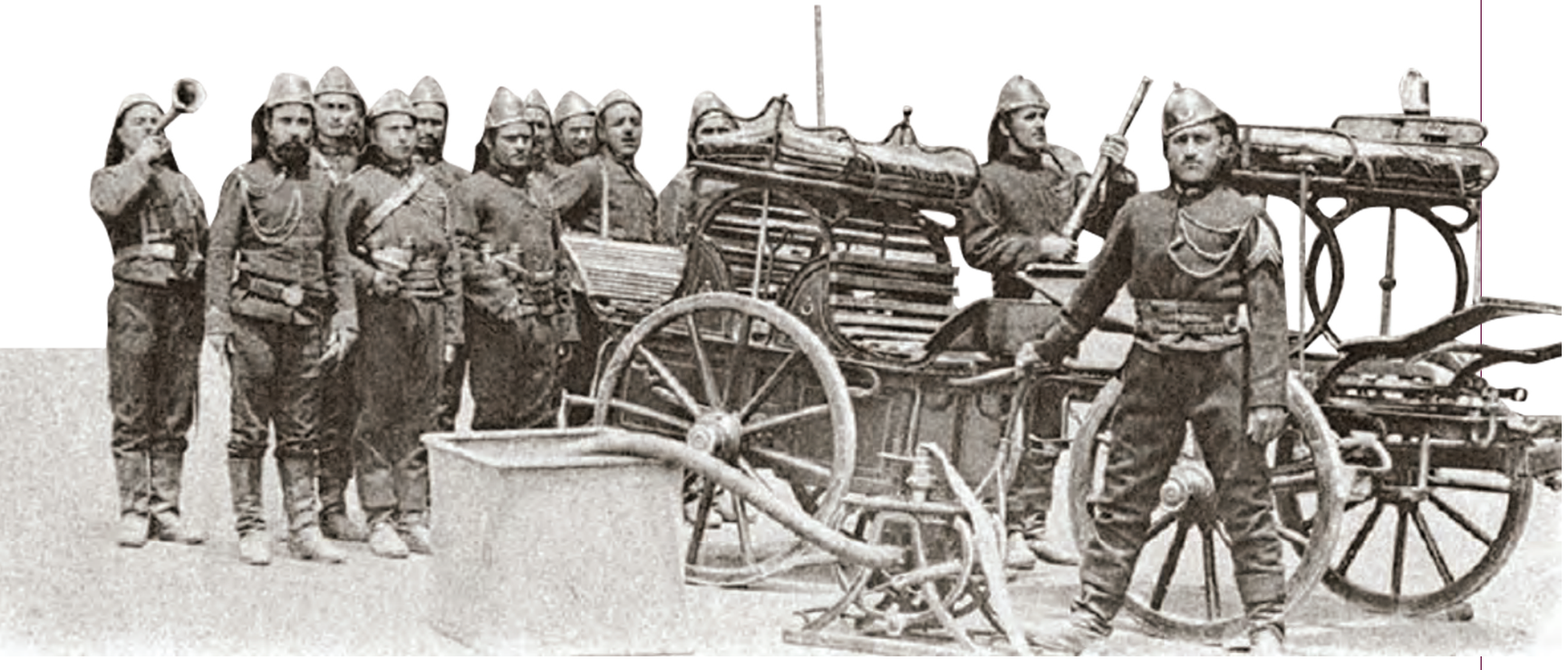
Hülâsa-i Meâlî

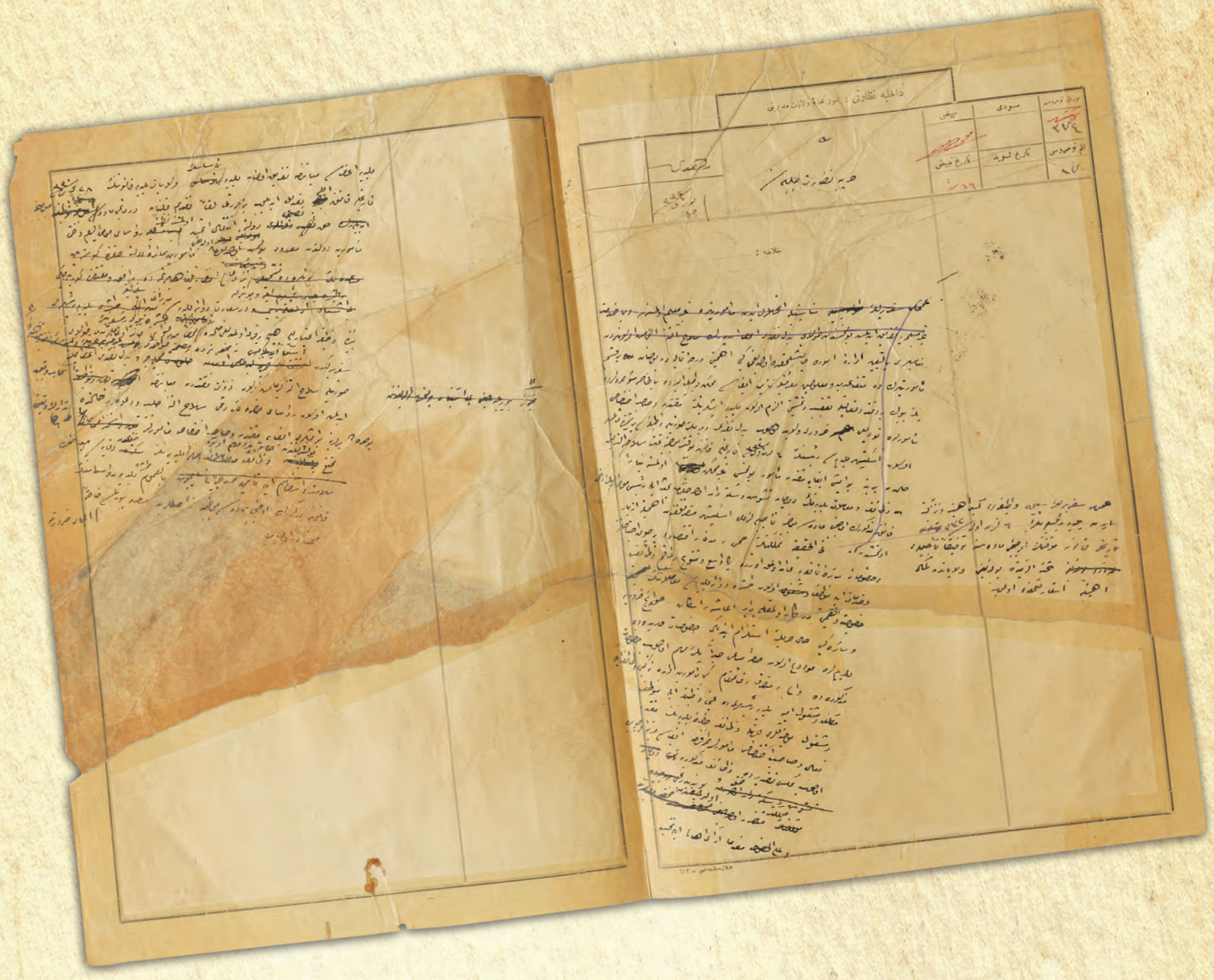
Harîk esnâsında polisin ve belediye memurları ile hey'ât-ı itfâfiyenin vezâifi ve suver-i harekâtı hakkında teşekkül eden komisyon-ı mahsûsca kaleme alınan talimâtnâmenin gönderildiğine dair Dâhiliye Nezâreti'nin 20 Teşrîn-i Evvel 1334 târihli ve 977 numaralı tezkiresi melfûfuyla okundu.

Kararı

Bazı mevâddı ta'dîl ve tashîh olunan mezkûr talimâtnâme mündericâtı muvâfık olduğundan birer sûretinin leffiyle Harbiye ve Dâhiliye nezâretlerine icrâ-yı teblîğât olunması tezekkür kılındı.

[imzâlar]

BOA, DH.UMVM, 120-69

TAŞRA BELEDİYE REİSLERİNİN İSTANBUL BELEDİYE MÜDÜRLERİ GİBİ SEFERBERLİKTEN İSTİSNA TUTULMASI TALEBİYLE İLGİLİ OLARAK HARBİYE NEZARETİ'NE YAZILAN YAZI.

16 Kasım 1918

Dâhiliye Nezâreti Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

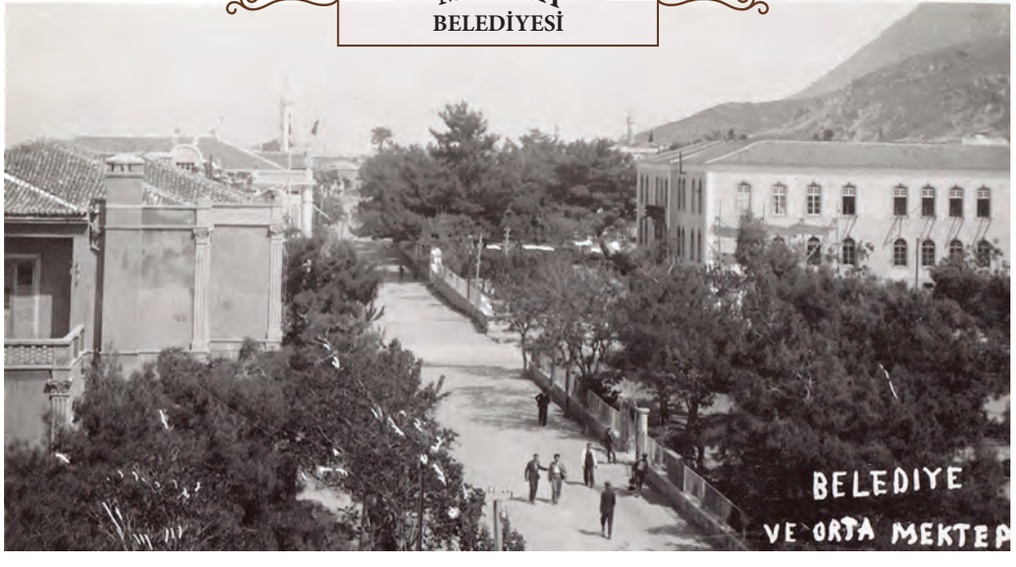
Evrâk Numarası: 374

Kalem Numarası: 47

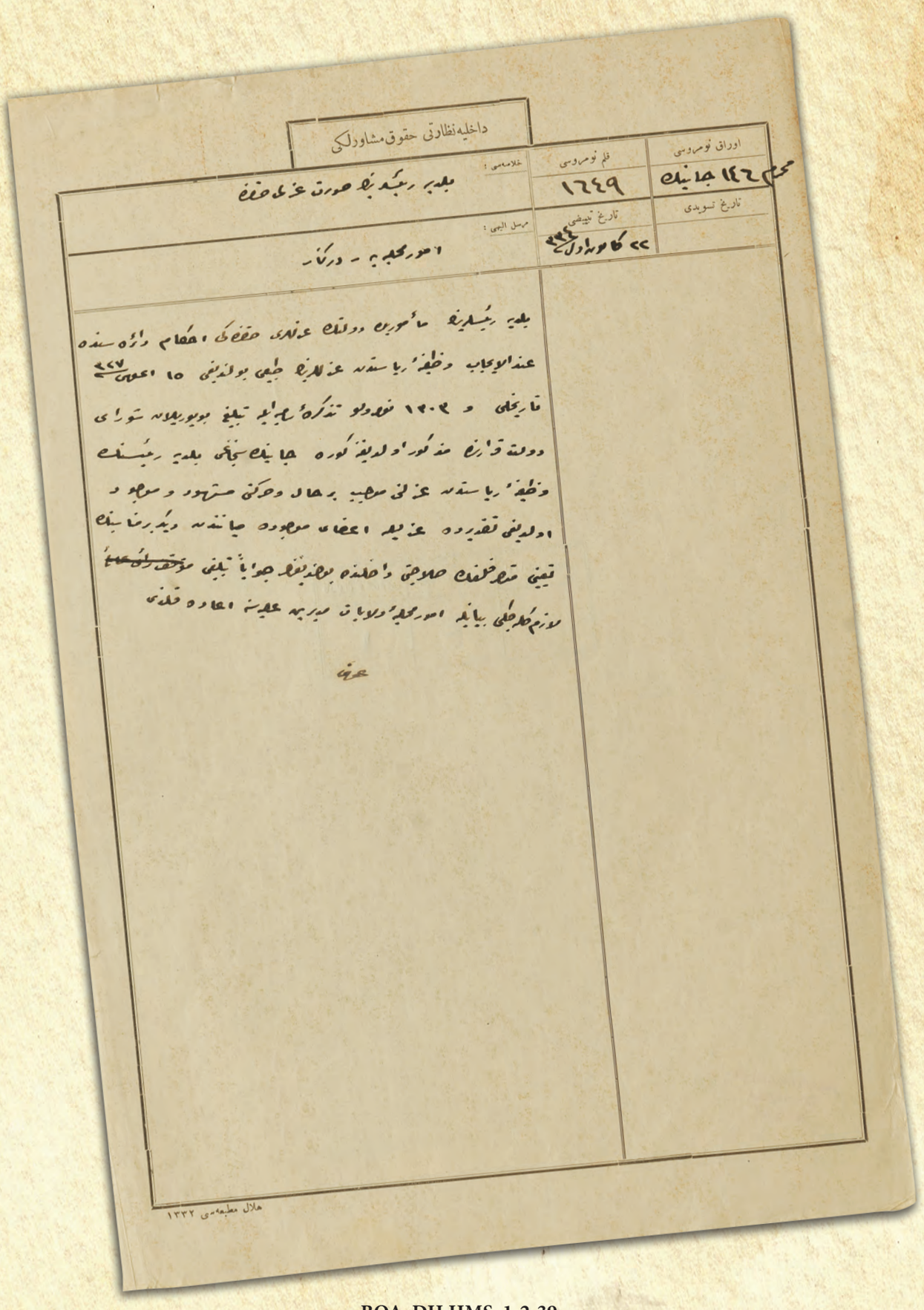
Târih-i Tebyîz : 16 Teşrîn-i Sânî 1334

Harbiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Umûmî seferberlik sebebiyle vazifeleri kesb-i ehemmiyet ve nezâket eden belediye reislerinin 6 Teşrîn-i Evvel 1332 târihli kânûn-ı muvakkatin üçüncü maddesine tevfîkan te'cîlleri taht-ı elzemiyyetde bulunduğu vilâyâtdan kemâl-i ehemmiyetle iş'âr kılınmakda olup fi'l-hakîka memleketin sıhhî, medenî, iktisâdî birçok ihtiyâcâtına ve hususât-ı sâire-i nâfi'aya âid olmak üzre pek vâsi' ve mütenevvi' bir takım vezâif ve hidemât ile muvazzaf olan taşra devâir-i belediyesi muâmelâtının hususiyet ve ehemmiyeti derkâr olmakla beraber i'âşe, iskân, havâyic-i zarûriye ve sâire gibi hâl-i harbin istilzâm etdiği hususât-ı adîdede belediyelere mevdû' olan hisse-i mesâî cidden pek mühim olup hususât-ı mezkûrede vâlî, mutasarrıf, kaymakam gibi memûrîn-i idâre ne gibi vezâif ile mükellef ve meşgul ise belediye reisleri de aynı vazife ile muvazzaf ve meşgul bulundukları cihetle vezâif-i hâzıra-i belediyenin muktedir, fa''âl ve sâhib-i ihtisâs memurlar tarafından îfâsı mertebe-i vücûbda olup aksi takdirde vezâif-i mezkûre muhtell ve bundan memleket mutazarrır olacağından ve ale'l-husus mukaddemâ ârâ-yı ahali ile müntehab belediye azâsı miyânından tefrîk olunan belediye rüesâsının Vilâyât Belediye Kânûnu'nun 28 Nisan 1330 târihli kânûn ile ta'dîl edilüp bir sûreti leffen takdîm kılınan dördüncü maddesi mûcibince hakk-ı nasbı devlete intikâl etmiş olmasına nazaran rüesâ-yı mûmâ-ileyhim dahi memûrîn-i devletden ma'dûd ve bunlarla Dersaadet devâir-i belediyesi müdîrânı beyninde vazife itibârıyla hiçbir fark olmadığı hâlde taşra belediye reislerinin mahzâ müdür unvânını hâiz olmamalarından dolayı seferberlikden istisnâ edilmemesi ne muhıkka ne de maslahata muvâfık görülmeyip ve bedel-i nakdî i'tâ etmek sûretiyle silâh altına girmemiş olan zevât-ı muktedire miyânından intihâb ve tayin edilmiş olan rüesâ-yı hâzıranın dahi silâh altına celb ve davetleri hâlinde bu sırada yerlerine bu işleri ifaya muktedir ve sâhib-i ihtisâs memurlar tedârik ve tayini mümteni' bulunduğundan hâlen ve bedîden mühim olan vezâif-i mühimme-i belediyenin halelden vikâyesi zımnında bi'l-umûm taşra belediye rüesâsının kânûn-ı mezkûrun üçüncü maddesi mûcibince te'cîllerine müsaade buyrulması ilcâ-yı zarûretle hâssaten mütemennâdır, ol bâbda.

Manisa Belediyesi ve Orta Mektep. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_013853, 1935)

داخلیه نظارتی حقوق مشاورلکی

اوراق نومرویسی: محکمه ۱۴۶ جانیک

قلم نومرویسی: ۱۲۶۹

تاریخ تسویدی:

خلاصه‌سی: بلدیه رئیسنک بالا صورت عزلی حقنده

تاریخ تبییضی: ۲۷۷ کانون اول

مرسل الیهی:

امور محکمه یه - درکنار

بلدیه رئیسلرینه مأمورین دولتک عزلی حققنده احکام وارده سنده عند الوجاب وظیفه ریاستدن عزللرینه طبق بولندیغی ۱۵ اغسطس ۲۷۷ تاریخلی و ۱۲۰۲ نومرولو تذکره سیله تبلیغ بیورلدیغندن سوای دولتک قوانین مذکوره سنده اولدیغی کوره جانیک سنجاغی بلدیه رئیسنک وظیفه ریاستدن عزلی موجب برهان وحکمتی مشهود و موجود اولدیغی تقدیرده عزلیله اعضای موجوده جانندن دیگر رئیسنک تعیینی متعلق حقوقی داخلنده بولندیغندن جواباً تبلیغی مؤخر رئیسنک لوازم کلیه سی بیانیله امور محکمه و دوایات مدیریه جلیله اعاده قلندی

۲۷ کانون اول ۳۳۲

هلال مطبعه‌سی ۱۳۳۲

BOA, DH.HMŞ, 1-2-39

BELEDİYE REİSLERİNİN AZİLLERİYLE İLGİLİ ŞÛRÂ-YI DEVLET KARARI DOĞRULTUSUNDA, CANİK BELEDİYE REİSİNİN AZLİNİ GEREKTİREN BİR HAREKETİ TESPİT EDİLMESİ DURUMUNDA AZLEDİLEREK YERİNE MUTASARRIFLIK TARAFINDAN MEVCUT AZÂLAR ARASINDAN BİRİNİN TAYİN EDİLEBİLECEĞİNE DAİR DAHİLİYE NEZARETİ DERKENARI.

22 Aralık 1918

Dâhiliye Nezâreti Hukûk Müşâvirliği

Evrâk Numarası : Mahrem-146 / Canik
Kalem Numarası : 1649
Târih-i Tebyîz : 22 Kânûn-ı Evvel 1334

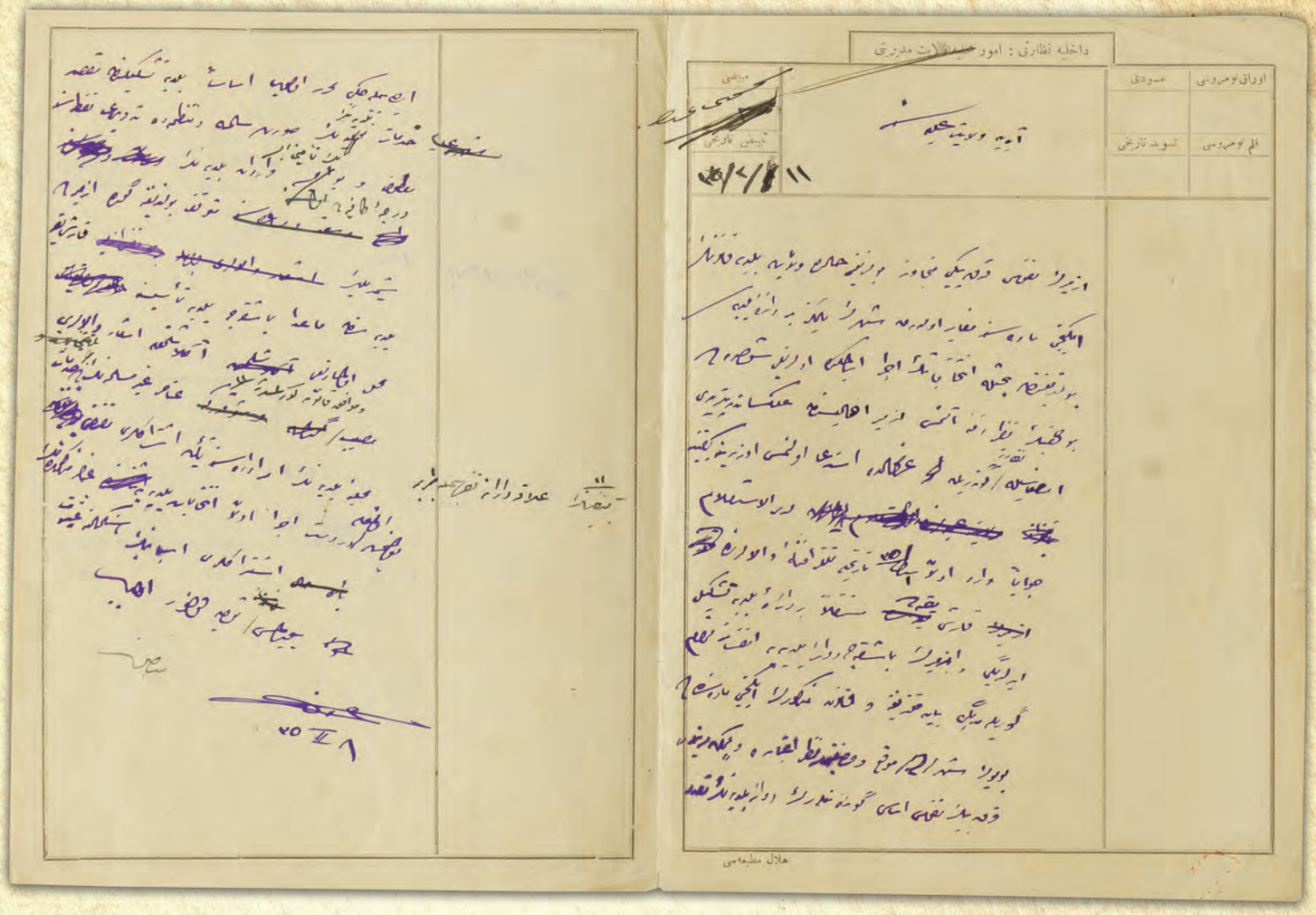
Hülâsası: Belediye reislerinin sûret-i azli hakkında

Umûr-ı Mahalliye'ye Derkenâr

Belediye reislerinin memûrîn-i devletin azilleri hakkındaki ahkâm dâiresinde inde'l-îcâb vazife-i riyâsetden azillerinin tabiî bulunduğu 15 Ağustos 1327 târihli ve 1303 numaralı tezkire-i sâmiye ile teblîğ buyrulan Şûrâ-yı Devlet kararında mezkûr olduğuna göre, Canik Sancağı belediye reisinin vazife-i riyâsetden azlini mûcib bir hâl ve hareketi meşhûd ve mevcud olduğu takdirde azliyle azâ-yı mevcûde miyânından diğer bir münâsibinin tayini mutasarrıflığın salâhiyeti dâhilinde bulunduğunun cevâben teblîği lâzım geleceği beyânıyla Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyet-i Aliyyesine iâde kılındı.

Malkara Belediye Dairesi. (Servet-i Fünun Dergisi, Sayı 553, Kapak sayfası, 1901

BOA, DH.UMVM, 86-55

KANUN GEREĞİ HER KIRK BİN NÜFUS İÇİN BİR BELEDİYE TEŞKİLİ GEREKTİĞİNDEN İZMİR, KARŞIYAKA'DA BİR BELEDİYE DAİRESİ TEŞKİLİ VE GAYR-I MÜSLİM UNSURLARIN DA AKTİF GÖREV ALMALARININ SAĞLANMASI HUSUSUNDA DAHİLİYE NEZARETİNDEN AYDIN VALİLİĞİNE YAZILAN YAZI.

11 Şubat 1919

Dâhiliye Nezâreti Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Evrâk Numarası : ---

Kalem Numarası : ---

Târih-i Tebyîz : 11.02.1335

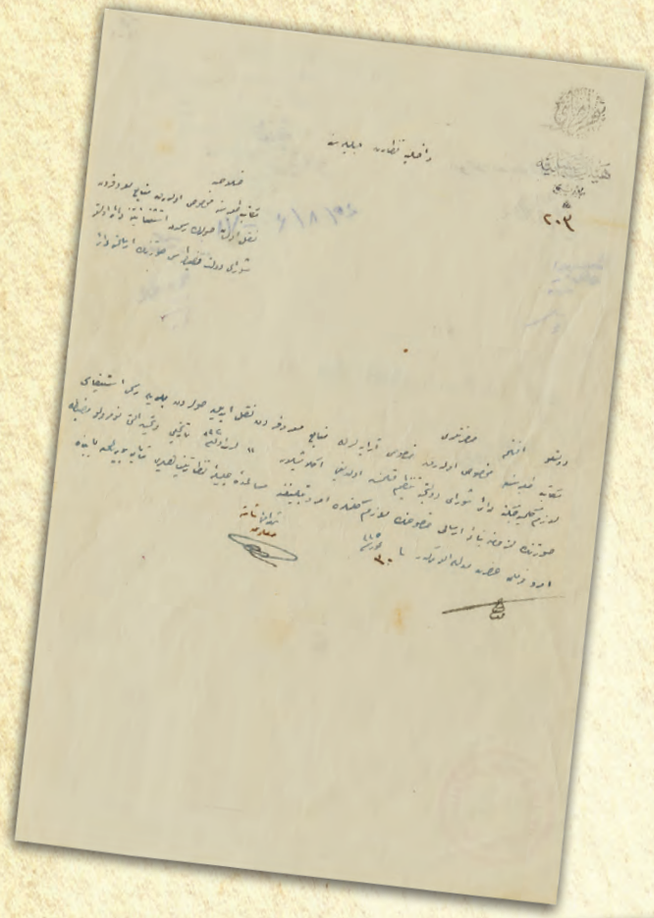
Aydın Vilâyet-i Aliyyesine

İzmir'in nüfusu kırk bini mütecâviz bulunduğu hâlde Vilâyât Belediye Kânûnu'nun ikinci maddesine muğâyir olarak şehrin yalnız bir dâire-i belediyesi bulunduğundan bahisle intihâbâtın icrâ edilmekde olduğu şu sırada bu cihetin nazar-ı dikkate alınması İzmir ahalisinden Aleksander Petridi imzâsıyla nezârete gönderilen arzuhâlde istid'â olunması üzerine keyfiyet lede'l-isti'lâm cevâben vârid olan 1 Şubat 1335 târihli telgrafnâme-i vâlâlarında Karşıyaka'da müstakilen bir dâire-i belediye teşkîl edildiği ve İzmir'in başkaca devâir-i belediyeye inkisâmına lüzum görülemediği beyân kılındığına ve kânûn-ı mezkûrun ikinci maddesinde de büyük şehirlerde mevki' ve vaziyetler nazar-ı itibâra [alınarak] ve mümkün mertebe kırk bin nüfus esas gözetilerek devâir-i belediyenin ta'addüd edebileceği muharrer olup esâsen belediye teşkîlinden maksad hidemât-ı belediyenin sûret-i sâlime ve muntazamada tedvîri noktasına ma'tûf ve bunun te'mîni ise vâridât-ı belediyenin derece-i kâfiyede olmasına mütevakkıf bulunduğuna göre İzmir'de şimdilik Karşıyaka Belediyesi'nden mâadâ başkaca belediye te'sîsine mahal olmadığı anlaşılmakla iş'âr-ı vâlâları musîb ve muvâfık-ı kânûn görülmüşdür.

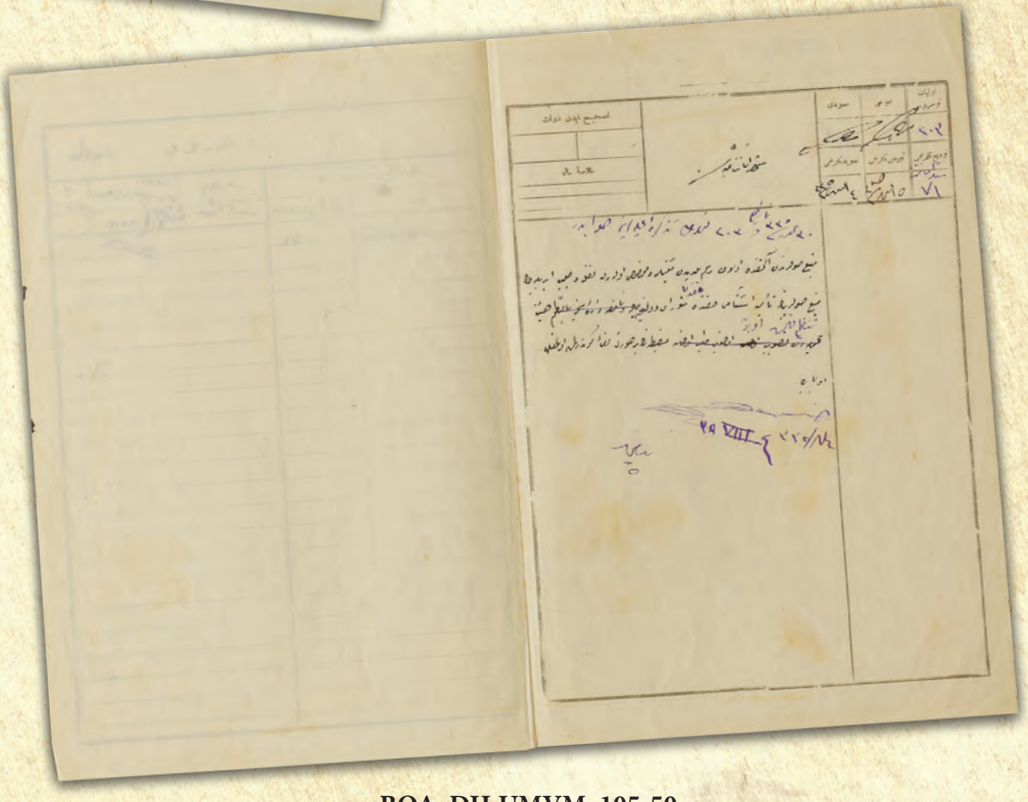
Keyfiyetin alâkadârâna tefhîmiyle beraber anâsır-ı gayr-ı Müslimenin hidemât-ı mahalliye-i belediyenin emr-i idâresine te'mîn-i iştirâkleri muktezî bulunmuş olmakla derdest-i icrâ olan intihâbât-ı belediyeye anâsır-ı mezkûrenin iştirâkleri esbâbının istikmâline gayret buyrulması tavsiye olunur, ol bâbda.

İzmir, Karşıyaka

BOA, DH.UMVM, 105-50

MENBA SULARINDAN ALINMAKTA OLAN BELEDİYE VERGİSİNDEN OKULLARIN İSTİSNASI HAKKINDA ŞÛRÂ-YI DEVLET'ÇE TANZİM KILINAN MAZBATA SURETİ VE İLGİLİ KURUMLAR ARASINDAKİ YAZIŞMA.

5 Ağustos 1919

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Umûr-ı İdâriye Kalemi

Umûmî : 332727

Hususî : 690

Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nâfia Dâiresi'nin 405 Numaralı Mazbatasının Sûretidir

Maârif Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyrulan 29 Haziran 1332 târih ve 1027 / 212629 numaralı tezkiresi, melfûfâtıyla Maliye ve Nâfia Dâiresi'nde kırâet olundu.

Meâlinde; sene-i hâliye Martı ibtidâsından itibâren menba‘ sularından resm istîfâsı hakkında ittihâz olunan karardan Çamlıca İnâs Sultânîsiyle sâir mekâtibin istisnâsı lâzım geleceği hakkında Şehremâneti'ne yazılan tezkireye vârid olan cevâblarda Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun on ikinci maddesi ahkâmına nazaran mekâtibin alâmet-i mahsûsasını hâvî arabalarıyla münhasıran talebe ve tâlibât için menâbi‘-i ma‘rûfeden celb edilen sulardan dahi resm istîfâsı muktezî bulunduğu ifade ve iddia edilmekde ise de burada madde-i mezkûrenin takyîdi vechile kasd-ı fürûht ve temettü‘ bulunmadığına ve belediye memurlarının îfâ edecekleri nezâret ve takayyüdât dahi mekâtib idârelerince yapılacağına binâen zâten tahsisâtları hadd-i kifâyede olmayan mekâtibden su için resm istîfâsı mezkûr madde hükmüne münâfî olacağı gibi talebe ve tâlibâta gayr-ı sâfî sular içirilmesini de intâc edeceğinden bahisle keyfiyetin Şûrâ-yı Devlet'ce tedkîkiyle bir karara rabtı lüzumu bildirilmişdir.

Îcâbı te’emmül olundu: Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun on ikinci maddesinde "hususî kaplarla nakl ve fürûht olunan menba‘ suları belediyelerce teftiş edilerek hangi menba‘lara âid olduklarını mübeyyin, kapların üzerine alâmet-i mahsûsa vaz‘ olunur. Buna mukâbil belediyece tayin olunacak tarife dâiresinde resm alınır" diye muharrer olarak maddenin sûret-i tahrîrine nazaran maksad-ı aslî vâridât te’mîninden ziyade menba‘ sularının te’mîn-i sâfiyeti olduğu âşikâr bulunduğu gibi "hususî kaplar ile nakl ve fürûht olunan" ibâresi dahi alınacak resmi fürûht olunacak sulara tahsis etmekde olmasına nazaran sırf mekâtib talebesine mahsûs olduğu, hususî hademe ve arabalarından veya mekteb idârelerince verilecek vesikalardan anlaşılacak sulardan belediyelerce resm istîfâsı icab etmez. Maamâfîh keyfiyetin tefsîre ta‘alluku itibârıyla bir kerede hey’et-i umûmiyeye tevdî‘i tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 27 Şevvâl sene 1334 / Fî 13 Ağustos sene 1332

Heyet-i Umûmiyeden Yazılan Zeylin Sûretidir

Maliye ve Nâifa Dâiresi'nin işbu mazbatası hey’et-i umûmiyede kırâet olundu; icabı lede't-te’emmül, Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun mebhûsün-anh on ikinci maddesindeki "nakl ve fürûht olunan" kaydı siyâk-ı ifadeye ve maksada nazaran "nakl ile fürûht olunan" manâsına olmakla dâire-i müşârunileyhâ kararında dahi gösterildiği üzre sırf mekâtib talebesine mahsûs olduğu hususî hademe ve arabalarından yahud mekteb idârelerince verilecek vesikalardan anlaşılan menba‘ sularından belediye resmi istîfâsı lâzım gelmeyeceğinin Şehremâneti'ne teblîğinin Dâhiliye Nezâreti'ne havâlesi ve Maârif Nezâreti'ne de ma‘lûmât i‘tâsı tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 26 Zilhicce sene 1334 / Fî 11 Teşrîn-i Evvel sene 1332

Vezîr-i A‘zam	*Aslına mutâbıkdır*
Mehmed Said	**Sadâret Umûr-ı İdâriye Müdüriyeti**

Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nâfia Dâiresi'nin ve hey’et-i umûmiyesinin sûretleri bâlâda muharrer mazbataları mûcibince Maârif Nezâret-i Celîlesi'ne ma‘lûmât i‘tâ kılınmakla Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'nden ifa-yı muktezâsına himmet buyrulmak.

Fî 4 Muharrem sene 1335 / Fî 19 Teşrîn-i Evvel sene 1332

****

Şehremâneti

Hey'et-i Hesâbiyye Müdüriyeti

Aded: 203

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Hülâsa: Mekâtib talebesine mahsûs olarak menâbi'-i ma'rûfeden naklolunan suların resmden istisnâiyyetine dair olan Şûrâ-yı Devlet mazbatası sûretinin irsâline dâir.

Devletlü efendim hazretleri,

Mekâtib talebesine mahsûs olarak hususî arabalarla menâbi'-i ma'rûfeden nakledilen sulardan belediye resmi istîfâsı lâzım gelmeyeceğine dair Şûrâ-yı Devlet'ce tanzîm kılınmış olduğu anlaşılan 11 Teşrîn-i Evvel 1332 târihli ve yetmiş altı numaralı mazbata sûretinin lüzumuna binâen irsâli hususunun lâzım gelenlere emr ü teblîğine müsaade-i celîle-i nezâret-penâhîleri şâyân buyrulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 30 Temmuz sene 1335

Şehremini nâmına

Muâvin

*****

Evrâk Numarası: 203

Tebyîz Târihi : 5 Ağustos 1335

Şehremânet-i Aliyyesine

30 Temmuz 1335 târihli ve 203 numaralı tezkire-i aliyyelerine cevâbdır.

Menba' sularından alınmakda olan resm-i beledîden mekteblere mahsûs olarak nakl ve celb edilecek menba' sularının te'mîn-i istisnâsı hakkında mukaddemâ Şûrâ-yı Devletce tanzîm kılınmış olan mazbatanın bir sûreti leffen gönderilmiş olmakla ol bâbda.

Hamidiye Memba Suyu Tesisi, Cendere Makina Dairesi, İstanbul, 1903

BOA, HR.İD, 275-56

YABANCILARIN İDÂRESİNDEKİ TİYATRO, SİNEMA VE DİĞER EĞLENCE YERLERİ İÇİN SATILAN BİLETLERDEN DARÜLACEZE AİDATI ALINMASINA FEVKALADE KOMİSERLİKLER TARAFINDAN MUVAFAKAT EDİLDİĞİNE İLİŞKİN BABIALİ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ RAPORU.

2 Ocak 1920

Rüsûm-ı Belediye
Tiyatro ve Sinemalardan Alınan Darülaceze Âidatı
Babıalî Hukûk Müşavirliği

40261
2 Kânun-ı Sânî [1]336

Hülâsa: Tiyatro ve sinema gibi eğlence mahalleri için fürûht edilen biletlerden Darülaceze âidatının te'diye edilmesine dair Fevkalade Komiserliklerin muvafakat etdiklerine dair takrîr-i müşterek.

Fî 16 Teşrîn-i Evvel sene [1]919 331/2

- Komiserliklerin emlâk vergisinin tebaası tarafından te'diyesini kabul ettiklerine dair olan notaları 31 Temmuz sene [1]919, 238/2'dir -

- 4 Teşrîn-i Evvel [1]919 tarih ve 326/18121 numaralı müzekkeresi İstişare Odasınca tanzîm olunmamıştır. -

Ecnebi sâhib ve müste'cirleri idârelerinde bulunan tiyatro ve sinemalarla sâir eğlence mahalleri duhûliye biletlerinden istîfâ edilen Darülaceze âidatının sâlifü'z-zikr müste'cir ve sâhibler tarafından te'diye edilmesine Fransız, İngiliz ve İtalyan Fevkalade Komiserliklerinin muvafakat etdiklerine ve sâireye dair mezkûr komiserliklerden bi'l-vürûd havâle buyurulan 16 Teşrîn-i Evvel sene 919 tarihli ve 331/2 numaralı takrîr-i müşterek mütalaa olundu. Bir takım ecânibin taht-ı himayesinde tertîb edilen müsamere ve eğlencelerle ecnebi sâhib ve müste'cirler idârelerinde bulunan tiyatro ve sinemaların mevki'-i fürûhta vaz' etdikleri biletlerden Darülaceze için istîfâ olunan âidatın te'diyesi hususu nezâret-i celîleleri canibinden fî 22 Haziran sene 919 ve fî 13 Ağustos sene 919 ve fî 4 Teşrîn-i Evvel sene 919 tarih ve 16484/59 ve 13364/264 ve 18121/326 numaralı müzekkerelerle Fransız ve İngiliz ve İtalyan Fevkalade Komiserliklerinden taleb edilmişdi. Salifü'z-zikr komiserliklerden vârid olan fî 26 Ağustos sene 919 tarih ve 279/2 numaralı takrîr-i cevâbîde acezeye mahsûs olan mebhûsün anh âidatın sulhun akdine kadar muvakkat bir zaman için istîfâsına muhâlefet etmeyecekleri; ancak evvelen, istîfâ edilecek âidat-ı mezkûre hazine-i devlete verilmeyip Darülaceze İdâresi'ne tevdî' edileceği; sâniyen, devâir-i belediye sinema ve sâir eğlence mahalleri sâhib ve müste'cirleri olan tebaa-i ecnebiyeden Düyun-ı Umûmiye'ye mahsûs damga pulu resmiyle sâlifü'l-beyân Darülaceze âidatından başka hiçbir resim istîfâ edilmemesi ve bu hususdaki muvafakat resm-i mezkûrun kat'î olarak istîfâ edilmesine muvafakati tazammun etmemesi meşrût olduğu bildirilmektedir.

Nezâret-i Celîleleri fî 4 Teşrîn-i Evvel sene 919 tarih ve 18121/326 numaralı müzekkeresiyle bütçeye dâhil olan rüsûm-ı sâirenin de lüzum-ı tahsilinde ısrar etmiş ve aksi takdirde bütçede açık zuhûr edeceğini ityân eylemiş ise de sâlifü'z-zikr komiserlikler mebhûsun anh takrîrlerinde nokta-i nazarlarında ısrar etmektedirler. Komiserliklerin sâlifü'z-zikr takrîrinde rüsûm-ı sâirenin istîfâ edilmemesi hakkındaki muhalefetlerinin şümulü mahdûd olup kendilerince matlûb olunan maddeye bâlâda zikrolunan iki resimden yani Düyun-ı Umûmiye'ye âid pullar ile Darülaceze âidatından başka bir resmin kendi tebaalarından bulunan eğlence mahalleri sâhib ve müste'cirlerinden istîfâ edilmemesi hakkında belediyelere talimat vermekden ibaret bulunduğuna nazaran sâlifü'z-zikr komiserliklerin işbu tahrirâtdan maksadları tekâlif-i umûmiye-i devletden olup Maliye tahsil şubeleri tarafından tahsil edilen tekâlif olup belediye namına tahsil edilen rüsûm-ı fer'iyeden ibaret olması zehâbı hâsıl olmaktadır. Halbuki eşhâs-ı merkûmenin belediyelerin salâhiyetleri hâricince olan ve devlet bütçesine dâhil bulunan temettü' vergisini te'diyeye mecburiyetleri derkâr bulunduğundan sâlifü'z-zikr cevabın münhasıran rüsûm-ı fer'iyeye ta'alluku olacağı kabul edilerek komiserliklerin ânifü'l-beyân 279/2 numaralı takrîri muhteviyatının bilumûm vergilere şâmil bir suretde tefsir edilmemesi ve bütçe müzâyakasından bahsedilerek münhasıran eğlence mahalleri sâhib ve müste'cirlerinin değil bilumûm tebaa-i ecnebiyenin mârru'z-zikr iki resmden mâadâ rüsûma tâbi tutulmayacaklarını nâtık olan melfuf takrîr cevabının vürûduna meydan verilmemesi müreccah olur idi. Ancak mademki mesele-i hâzırada yalnız eşhâs-ı mezkûre mevzubahisdir. Takrîr-i mezkûrda bunların zikredilmemesi komiserliklerin vaz' etdikleri kayd-ı ihtirâzînin bilumûm tekâlif-i mevcûdeye şâmil olacak suretde tefsî'an tefsirini icab etmez. Hususan mezkûr komiserlikler 31 Temmuz 1919 tarih ve 238/2 numaralı takrîrleriyle emlâk vergisinin te'diyesini kabul etmiş olup halbuki sâlifü'z-zikr kayd-ı ihtiyâtî tevsî'an tefsir edilecek olursa mebhûsun anh eğlence mahalleri ecnebi sâhib ve müste'cirlerinin emlâk vergisini de te'diye etmemeleri icab eder.

Binaenaleyh Darülaceze âidatı vesilesiyle tekâlif-i umûmiye meselesinin münakaşasında devam muvâfık-ı ihtiyat olmayıp nezâret-i celîleleri ile komiserlikler arasında birçok muhaberâtın, mine'l-cümle Maliye Nezâreti'nin bu bâbdaki itirazât-ı muhikkasını muhtevî ve tekâlifin envâ'ını câmi' bulunan nezâret ve teâti olunan evrakın en mühimlerinden biri olan 28 Teşrîn-i Evvel sene [1]919 tarih ve 18593/362 numaralı müzekkerede mevzu'-ı bahs olan mesele-i mezkûreyi ayrıca münakaşa etmek icab eder. Binaenaleyh hususi madde hakkında Dâhiliye Nezâreti'nin fî 23 Nisan sene [1]335 tarih ve 8751/735 numaralı tezkiresine cevab olarak Fransız, İngiliz ve İtalyan Fevkalade Komiserliklerinin hükûmet-i seniyyenin umûmî bütçesine dâhil olmamak şartıyla Darülaceze âidatını dâr-ı mezkûr idâresine teslim etmek şartıyla te'diyesine ve Düyun-ı Umûmiye'ye âid pulların ilsâk edilmesine muvafakat etdikleri bildirilerek sinema ve tiyatro ve konser gibi sâir eğlence mahaller ecnebi müste'cir ve sâhiblerinin ba'demâ tekâlif-i mesrûdeyi te'diye etmeleri lüzumuna dair icab edenlere talimat ve tefhîmât-ı lâzıme icrâsı hususunun izbârı menût-ı re'y-i âlî-i nezâret-penâhîleridir.

BOA, DH. UMVM, 87- 67

BELEDİYE SEÇİMLERİNDE NİSBÎ TEMSİL USULÜNÜN TATBİKİ İLE İLGİLİ OLARAK İSTANBUL BELEDİYE KANUNUNA İLAVE EDİLEN KANUN TASARISININ İNCELENMESİNE DAİR DAHİLİYE NEZARETİ'NDEN SADARET MAKAMINA GÖNDERİLEN YAZI.

18 Eylül 1920

27 Ramazan 1294 ve 23 Eylül 1293 târihli Dersaadet Belediye Kânûnu'na müzeyyel kânûn

Lâyiha

Birinci madde: Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye Müslim ve gayr-ı Müslim azâsı, İstanbul şehrinin sicill-i nüfusunda mukayyed bulunan zükûr ve inâs bilumûm nüfus-ı Osmaniyye'nin adediyle mütenâsib olmak üzre mevâdd-ı âtiyede zikrolunan usûl-i nisbîye tevfîkan intihâb olunur.

İntihâb senesinin ibtidâsında tahakkuk eden mikdâr-ı nüfus cemiyet-i umûmiye-i belediyenin azâ-yı mürettebesi mikdârına taksim olunur. İşbu taksimden hâsıl olan hâric-i kısmet, bir azâ intihâb edebilmek için iktizâ eden nüfusun mikdârı olup bu mikdâra "nisâb-ı intihâb" denir. Bu taksimde maksûmdan kalacak kesir nazar-ı itibâra alınmaz. Her unsurun İstanbul şehri nüfusunda mukayyed mikdâr nüfusu nisâb-ı intihâba taksim ile işbu taksimdeki hâric-i kısmetin aded-i tâmmı kadar o unsura azâ intihâb olunur.

İkinci madde: Madde-i sâbıka mûcibince tevzî‘ olunan azânın mukdârı mikdâr-ı mürettebe bâliği olmazsa her unsurun aded-i nüfusunun nisâb-ı intihâba taksiminden kalan bâkîler mukâyese edilerek bakıyye-i nüfusu en çok olandan itibâren sırasıyla unsurlara birer azâ verilmek sûretiyle azânın mikdâr-ı mürettebi ikmâl olunur.

Mikdâr-ı nüfusu nisâb-ı intihâba bâliğ olmayan unsurların nüfusu işbu bâkîlerin mukâyesesi esnâsında bâkîler gibi nazar-ı itibâra alınır.

Üçüncü madde: İntihâbâtın icrâsından mukaddem mikdâr-ı nüfuslarına göre unsurların kaçar azâ çıkaracağı ve bu azânın hangi şu‘abât-ı idâriyeden çıkarılacağı Şehremânetince tayin ve ilân edilir.

Her unsurun çıkaracağı azânın şu‘abât-ı idâriyeye tevzî‘inde unsura mensûb nüfusun şu‘abât-ı mezkûredeki kesâfeti esâs ittihâz olunur.

Dördüncü madde: Netîce-i intihâbda re’y alan namzedlerin esâmîsi unsur unsur tasnîf edilir. Her unsurdan en ziyade re’y alandan itibâren o unsurun birinci maddede beyân olunan usûle göre çıkaracağı azâ mikdârı "aslî azâ" ve ondan sonra re’y alanlardan da sırasıyla bu mikdârın iki misli "azâ namzedi" olarak tefrîk olunur.

Beşinci madde: Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyede inhılâl eden azâlığa bu azâlık hangi unsura mensûb azâdan münhal kalmış ise o unsurdan en ziyade re’y kazanmış olan namzed geçer.

Altıncı madde: Cemiyet Umûmiye-i Belediyece içlerinden intihâb olunacak üç namzed miyânından biri bâ-irâde-i seniyye şehremini tayin olunur. Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye teceddüd etdikce şehremini yeniden intihâb ve tayin olunur. Memuriyeti hitâm bulan şehremininin yeni cemiyet-i umûmiye-i belediyeye azâ intihâb olunduğu hâlde şehremânetine tekrâr intihâb ve tayini câizdir.

Yedinci madde: 27 Ramazan 1294 ve 23 Eylül 1293 târihli Dersaadet Belediye Kânûnu ile 20 Muharrem 1331 ve 17 Kânûn-ı Evvel 1328 târihli Dersaadet Teşkîlât-ı Belediyesi hakkındaki kânûn-ı muvakkatin bu kânûna muhâlif olan ahkâmı mülgâdır.

Sekizinci madde: İşbu kânûn yevm-i neşrinin ferdâsından itibâren mer‘iyyü'l-icrâdır.

Dokuzuncu madde: İşbu kânûnun icrâ-yı ahkâmına Dâhiliye Nâzırı memurdur.

****

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyeti

Umûmî : 11430

Umûm : 1342

Huzûr-ı Sâmî-i Cenâb-ı Sadâretpenâhîye

Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir,

Kavânîn ve teşkîlât-ı idâriye-i hâzıranın ahkâm-ı ahdiyye-i ahîreye tevfîkan ta‘dîli lüzumuna dair ta‘mîmen devâire vâki‘ olan emr ü teblîğ-i sâmî-i fahîmâneleri üzerine mu‘âhede-i sulhiyyede ekalliyetlerin hukûk-ı siyâsiyye ve intihâbiyyesine dair mevcud olan ahkâma göre intihâbât-ı belediyede temsîl-i

nisbî usûlünün tatbîki zımnında Dersaadet ve vilâyât belediye kânûnlarına zeylen kaleme alınan iki kıt‘a kararnâme lâyihası bu bâbda nezâret-i âcizî müsteşârının riyâseti altında müteşekkil komisyon tarafından tanzîm olunan mazbata ile birlikde leffen takdîm kılınmış olmakla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

2 Muharremü'l-Harâm sene 1339 ve 16 Eylül 1336

Dâhiliye Nâzırı

****

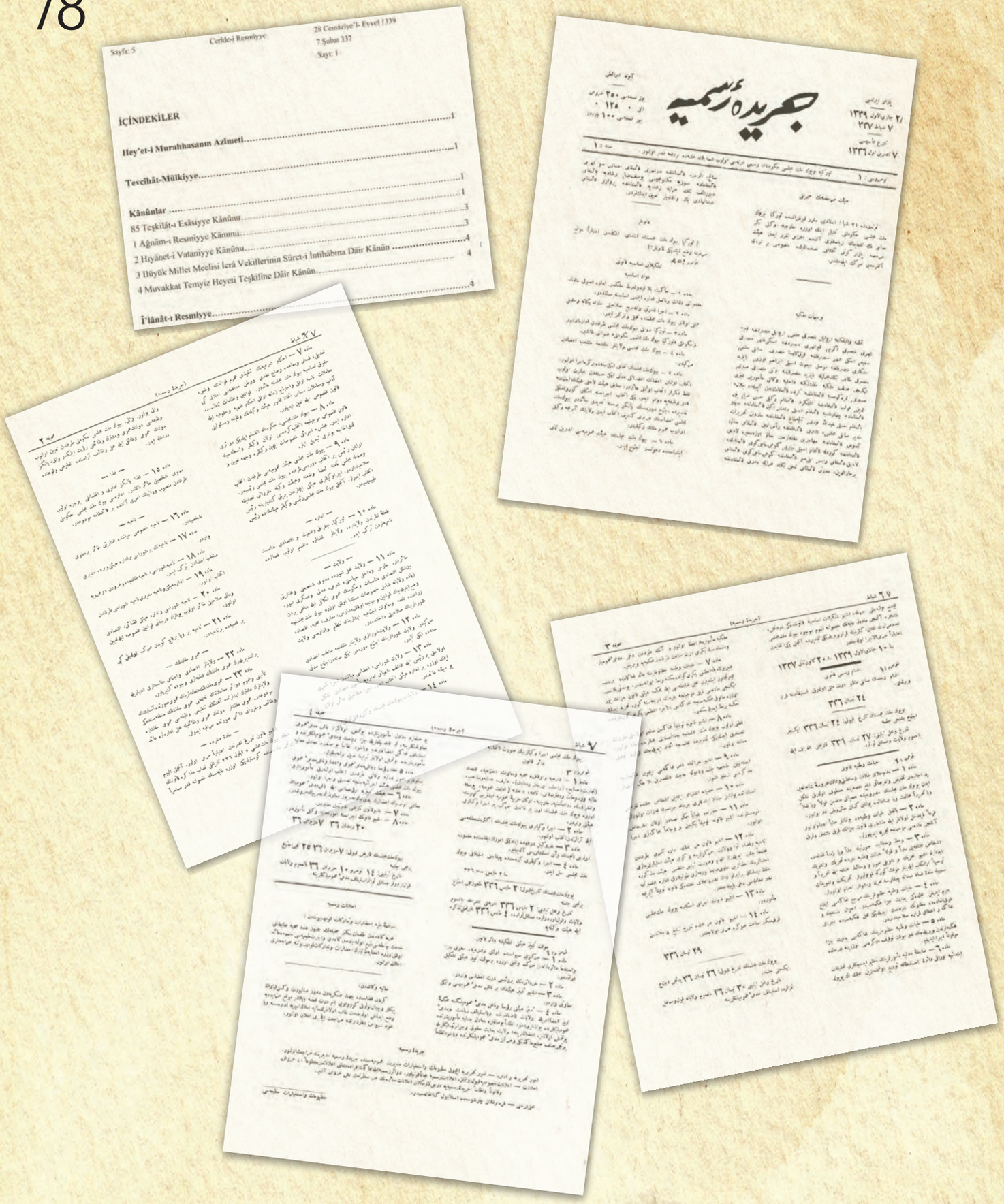
Tebyîz Târihi : 18 Eylül 1336

Huzûr-ı Sâmî-i Cenâb-ı Sadâretpenâhîye

İntihâbât-ı belediyede temsîl-i nisbî usûlünün tatbîki zımnında Dersaadet ve vilâyât belediye kânûnlarına zeylen kaleme alınarak makâm-ı âcizîden muharrer 16 Eylül 1336 târihli ve 1342 / 11430 numaralı tezkire ile huzûr-ı sâmî-i fahîmânelerine takdîm kılınup ahîren bir kere de taraf-ı âcizânemden tedkîk olunmak üzre iâde buyrulan iki kıt‘a kararnâme lâyihası ile akdemce müteşekkil komisyonca bu hususa müte‘allik olarak tanzîm edilmiş olan mazbata müfâdı âcizlerince de musîb ve muvâfık görülmüş ve levâih-i mezkûre mazbata ile birlikde leffen takdîm edilmiş olmakla ol bâbda.

Sayfa: 5 Cerîde-i Resmiyye 28 Cemâziye'l-Evvel 1339 7 Şubat 337 Sayı: 1

İÇİNDEKİLER

Hey'et-i Murahhasanın Azîmeti.....1

Tevcîhât-Mülkiyye.....1

Kânûnlar.....1

85 Teşkilât-ı Esâsiyye Kânûnu.....1

1 Ağnâm-ı Resmiyye Kânunu.....3

2 Hıyânet-i Vataniyye Kânûnu.....3

3 Büyük Millet Meclisi İcrâ Vekillerinin Sûret-i İntihâbına Dâir Kânûn.....4

4 Muvakkat Temyiz Heyeti Teşkiline Dâir Kânûn.....4

İ'lânât-ı Resmiyye.....4

جریدهٔ رسمیه

Cerîde-i Resmiye

Cerîde-i Resmiye, 28 Cemâziyelevvel 1339 – 7 Şubat 1337, Numara: 1

1921 TARİHLİ TEŞKİLÂT-I ESASİYE KANUNU (1921 ANAYASASI)

7 Şubat 1921

Teşkîlât-ı Esâsiye Kânûnu

Mevâdd-ı Esasiye

Madde 1- Hâkimiyet bilâ-kayd ü şart milletindir. İdâre usulü, halkın mukadderâtını bizzat ve bi'l-fi‘l idâre etmesi esasına müsteniddir.

Madde 2- İcrâ kudreti ve teşrî‘ salâhiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisi'nde tecellî ve temerküz eder.

Madde 3- Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idâre olunur ve hükûmeti "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti" unvânını taşır.

Madde 4- Büyük Millet Meclisi, vilâyetler halkınca müntehab azâdan mürekkebdir.

Madde 5- Büyük Millet Meclisi'nin intihâbı iki senede bir kere icrâ olunur. İntihâb olunan azânın azâlık müddeti iki seneden ibaret olup fakat tekrar intihâb olunmak câizdir. Sâbık hey’et lâhık hey’etin ictimâ‘ına kadar vazifeye devam eder. Yeni intihâb icrâsına imkân görülmediği takdirde ictimâ‘ devresinin yalnız bir sene temdîdi câizdir. Büyük Millet Meclisi azâsının her biri kendini intihâb eden vilâyetin ayrıca vekili olmayıp umûm milletin vekilidir.

Madde 6- Büyük Millet Meclisinin hey’et-i umûmiyesi teşrîn-i sânî ibtidâsında davetsiz ictimâ‘ eder.

Madde 7- Ahkâm-ı şer‘iyyenin tenfîzi, umûm kavânînin vaz‘ı, ta‘dîli, feshi ve muâhede ve sulh akdi ve vatan müdâfaası ilânı gibi hukûk-ı esasiye Büyük Millet Meclisi'ne âiddir. Kavânîn ve nizâmat tanzîminde muâmelat-ı nâsa erfak ve ihtiyac-ı zamana evfak ahkâm-ı fıkhiyye ve hukûkiyye ile adâb ve muâmelât esas ittihâz kılınır. Hey’et-i Vekilenin vazife ve mesuliyeti kânûn-ı mahsûs ile tayin edilir.

Madde 8- Büyük Millet Meclisi, hükûmetin inkısâm eylediği devâiri kKânûn-ı mahsûs mucibince intihâb-gerdesi olan vekiller vâsıtası ile idâre eder. Meclis, icrâî hususât için vekillere veche tayin ve lede'l-hâce bunları tebdil eyler.

Madde 9- Büyük Millet Meclisi Hey’et-i Umûmiyesi tarafından intihâb olunan reis bir intihâb devresi zarfında Büyük Millet Meclisi reisidir. Bu sıfatla Meclis nâmına imza vaz‘ına ve Hey’et-i Vekile mukarrerâtını tasdîke salâhiyetdârdır. İcrâ Vekilleri Hey’eti içlerinden birini kendilerine reis intihâb ederler. Ancak Büyük Millet Meclisi Reisi Vekiller Hey’etinin de reis-i tabiîsidir.

İdâre

Madde 10- Türkiye, coğrafî vaziyet ve iktisadî münâsebet nokta-i nazarından vilâyetlere, vilâyetler kazâlara münkasim olup kazâlar da nâhiyelerden terekküb eder.

Vilâyet

Madde 11- Vilâyet, mahallî umûrda manevî şahsiyeti ve muhtariyeti hâizdir. Hâricî ve dâhilî siyaseti, şer‘î, adlî ve askerî umûr, beynelmilel iktisâdî münâsebât ve hükûmetin umûmî tekâlifi ile menâfii birden ziyade vilâyâta şâmil hususât müstesnâ olmak üzre Büyük Millet Meclisin'ce vaz‘ edilecek kavânîn mucibince evkâf, medâris, maârif, sıhhiye, iktisâd, ziraat, nâfia ve muâvenet-i ictimâiyye işlerinin tanzîm ve idâresi vilâyet şûrâlarının salâhiyeti dâhilindedir.

Madde 12- Vilâyet Şûrâları, vilâyetler halkınca müntehab azâdan mürekkebdir. Vilâyet şûralarının ictimâ‘ devresi iki senedir. İctimâ müddeti senede iki aydır.

Madde 13- Vilâyet Şûrâsı, azâsı miyânından icrâ âmiri olacak bir reis ile muhtelif şu‘abâtı idâreye memur azâdan teşekkül etmek üzre bir idâre hey’eti intihâb eder. İcrâ salâhiyeti dâimî olan bu hey’ete âiddir.

Madde 14- Vilâyetde Büyük Millet Meclisi'nin vekili ve mümessili olmak üzre vali bulunur. Vali, Büyük Millet Meclisi Hükûmeti tarafından tayin olunup vazifesi devletin umûmî ve müşterek vezâifini rü’yet etmekdir. Vali, yalnız devletin umûmî vezâifi ile mahallî vezâif arasında te‘âruz vukû‘unda müdâhale eder.

Kazâ

Madde 15- Kazâ yalnız idarî ve inzibatî bir cüz’ olup manevî şahsiyeti hâiz değildir. İdâresi, Büyük Millet Meclisi Hükûmeti tarafından mansûb ve valinin emri altında bir kaymakama mevdû‘dur.

Nâhiye

Madde 16- Nâhiye, hususî hayatında muhtariyeti hâiz bir manevî şahsiyetdir.

Madde 17- Nâhiyenin bir şûrası, bir idâre hey’eti ve bir de müdürü vardır.

Madde 18- Nâhiye şûrası, nâhiye halkınca doğrudan doğruya müntehab azâdan terekküb eder.

Madde 19- İdâre hey’eti ve nâhiye müdürü, nâhiye şûrası tarafından intihâb olunur.

Madde 20- Nâhiye şûrası ve idâre hey'eti kazâî, iktisâdî ve mâlî salâhiyeti hâiz olup bunların derecâtı, kavânîn-i mahsûsa ile tayin olunur.

Madde 21- Nâhiye, bir veya bir kaç köyden mürekkeb olduğu gibi bir kasaba da bir nâhiyedir.

Umûmî Müfettişlik

Madde 22- Vilâyetler, iktisâdî ve ictimâî münâsebetleri itibâriyle birleşdirilerek, umûmî müfettişlik kıt'aları vücûda getirilir.

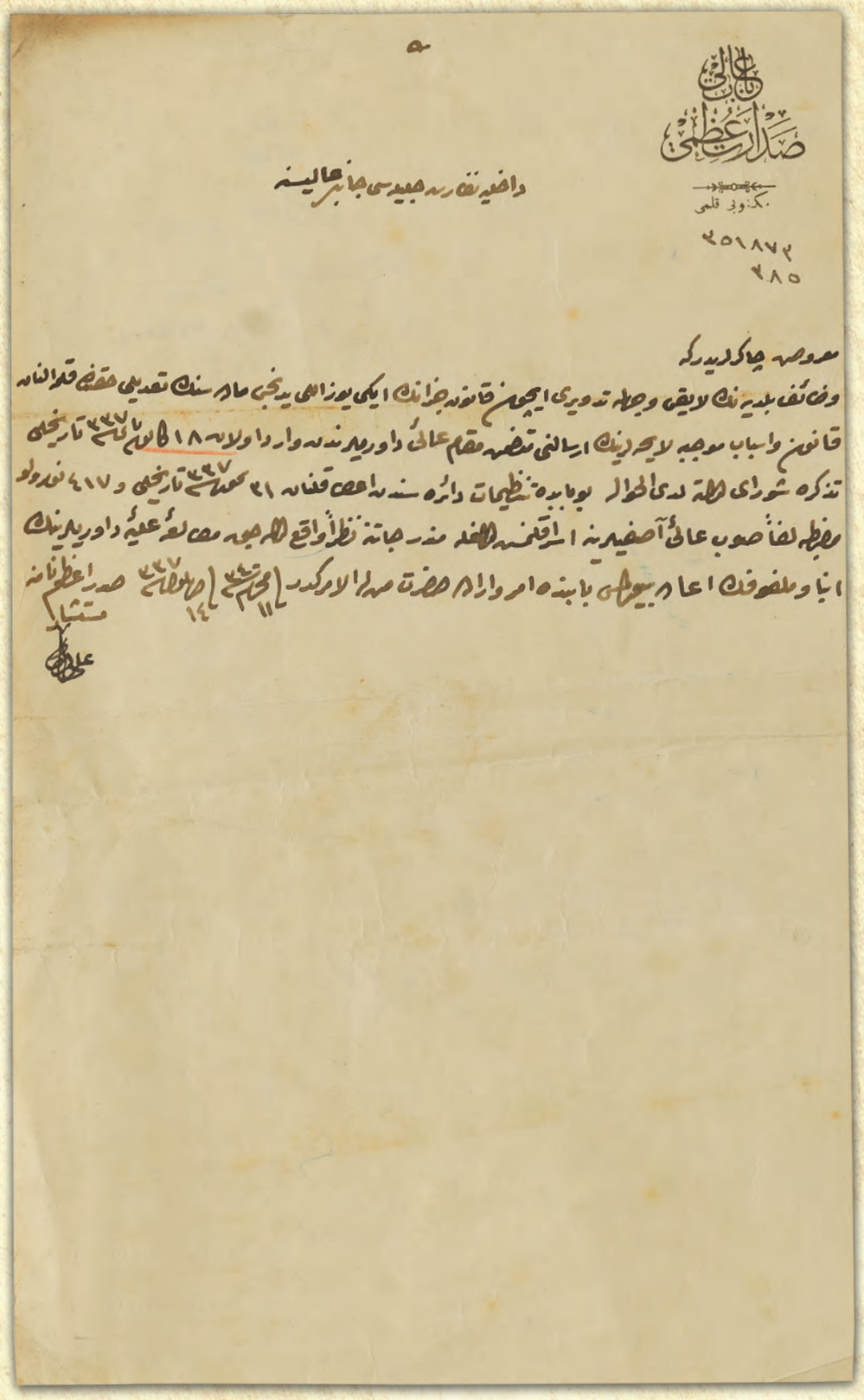
Madde 23- Umûmî müfettişlik mıntıkalarının umûmî suretde asayişinin te'mini ve umûm devâir muâmelatının teftişi, umûmî müfettişlik mıntıkasındaki vilâyetlerin müşterek işlerinde ahengin tanzîmi vazifesi umûmî müfettişlere mevdû'dur. Umûmî müfettişler devletin umûmî vezâifiyle mahallî idârelere âid vezâif ve mukarrerâtı dâimî suretde murâkabe ederler.

Madde-i Münferide

İşbu kânûn târih-i neşrinden itibâren mer'î olur. Ancak el-yevm mün'akid Büyük Millet Meclisi 5 Eylül 1336 tarihli Nisâb-ı Müzâkere Kânûnu'nun birinci maddesinde gösterildiği üzre gâyesinin husûlüne kadar müstemirren müctemi' bulunacağı cihetle, işbu Teşkîlât-ı Esâsiye Kânûnu'ndaki dördüncü, beşinci, altıncı maddeler gâyenin husûlüne el-yevm mevcud Büyük Millet Meclisi aded-i mürettebinin sülüsân ekseriyetiyle karar verildiği takdirde ancak yeni intihâbdan itibâren mer'îyyü'l-icrâ olacakdır.

Fî 10 Cemaziyelevvel 1339 – Fî 20 Kânûn-ı Sânî 1337

BOA, DH.UMVM, 165-10

BELEDİYE GÖREVLERİNİN LAYIKIYLA YERİNE GETİRİLEBİLMESİ İÇİN CEZA KANUNU'NUN İLGİLİ MADDESİNİN TADİLİNE İLİŞKİN KALEME ALINAN KÂNÛN VE GEREKÇELERİNİN İNCELENMESİ HUSUSUNDA SADARET MAKAMINDAN DAHİLİYE NEZARETİ'NE GÖNDERİLEN YAZI.

14 Eylül 1921

Bâb-ı Âlî

Sadâret-i Uzmâ

Mektûbî Kalemi

351873

385

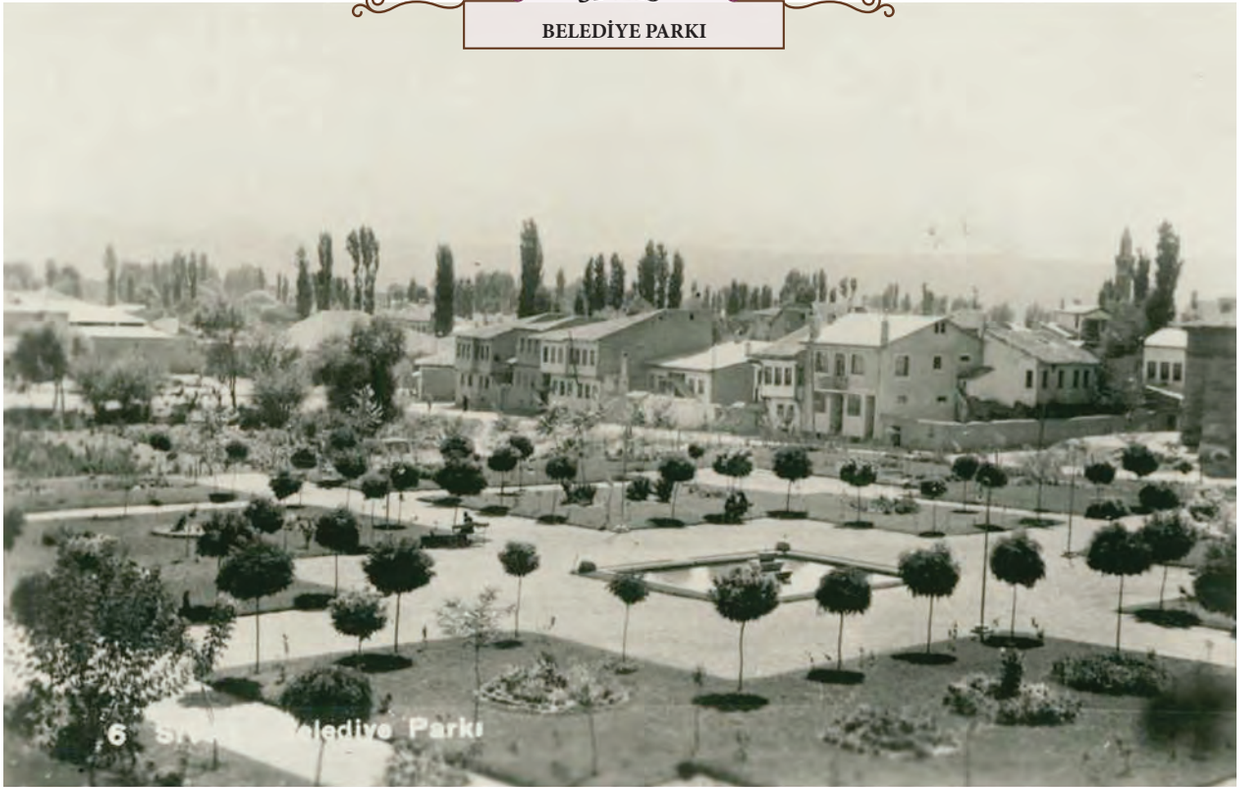
Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine

Ma'rûz-ı çâkerleridir ki,

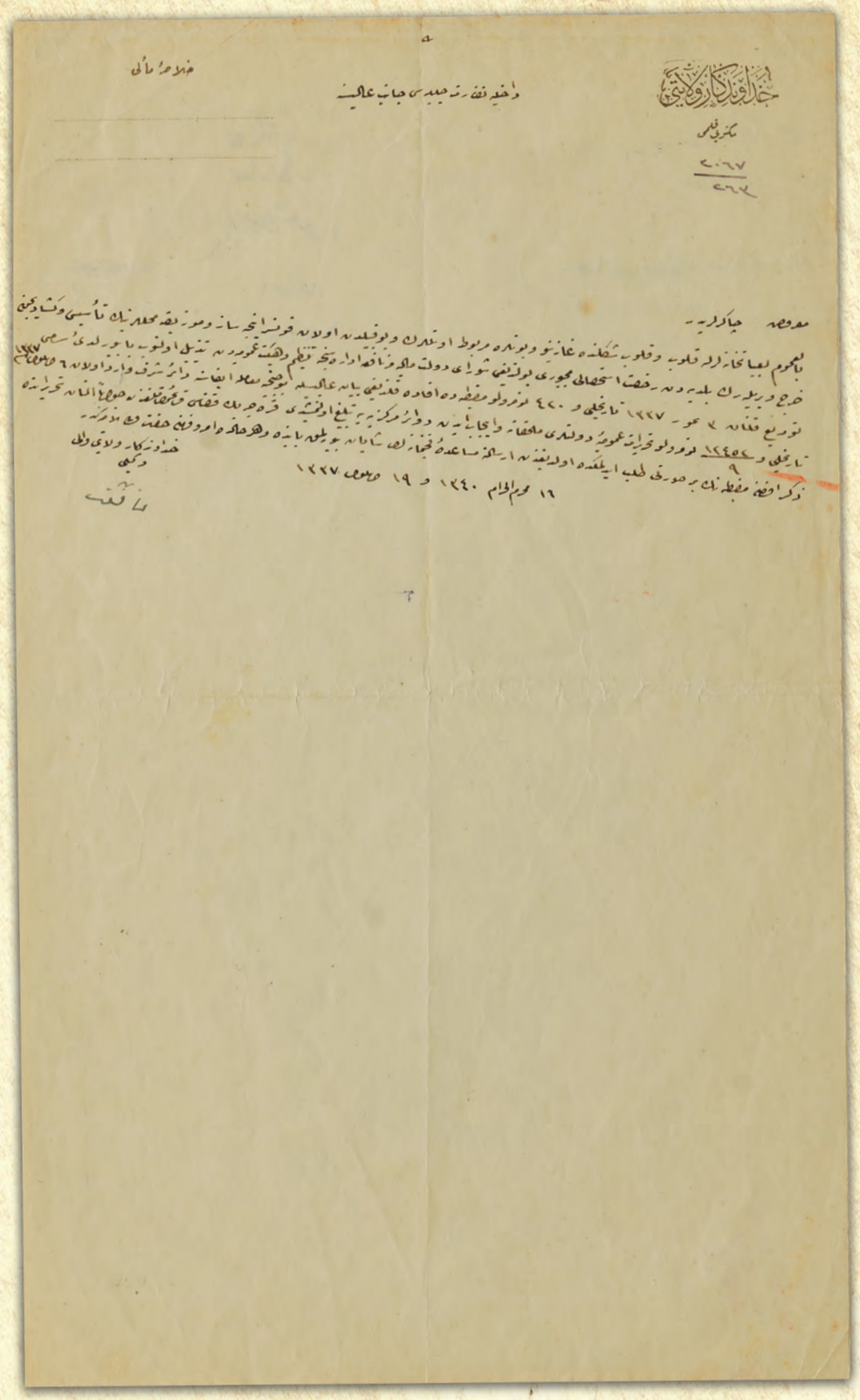
Vezâif-i belediyenin lâyıkı vechile tedvîri için kânûn-ı cezânın iki yüz elli yedinci maddesinin ta'dîli hakkında kaleme alınan kânûn ve esbâb-ı mûcibe lâyihalarının irsâlini mutazammın makâm-ı âlî-i dâverîlerinden vârid olan 18 Kânûn-ı Sânî 1337 târihli tezkire Şûrâ-yı Devlet'e lede'l-havâle bu bâbda Tanzîmât Dâiresi'nden i'tâ kılınan 31 Temmuz 1337 târihli ve 417 numaralı mazbata leffen savb-ı âlî-i âsafîlerine isrâ kılınmış olmakla mündericâtına nazaran vâki' olacak mütâlaa-i aliyye-i dâverîlerinin inbâ ve melfûfun iâde buyrulması bâbında emr ü irâde hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 11 Muharrem sene 1340 / Fî 14 Eylül sene 1337

Sadrazam nâmına

Müsteşâr

Sivas Belediye Parkı. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_021252, 12 Aralık 1928)

BOA, DH.UMVM, 106-40

KULÜP VE GAZİNOLAR İLE BUNLARA BAĞLI OTELLERDE KONSER, İNCE SAZ VE MIZIKA YERLERİNİN AÇILMASI İÇİN BELEDİYEDEN RUHSAT ALINMASI.

19 Eylül 1921

Hüdavendigar Vilayeti

Mektubî Kalemi

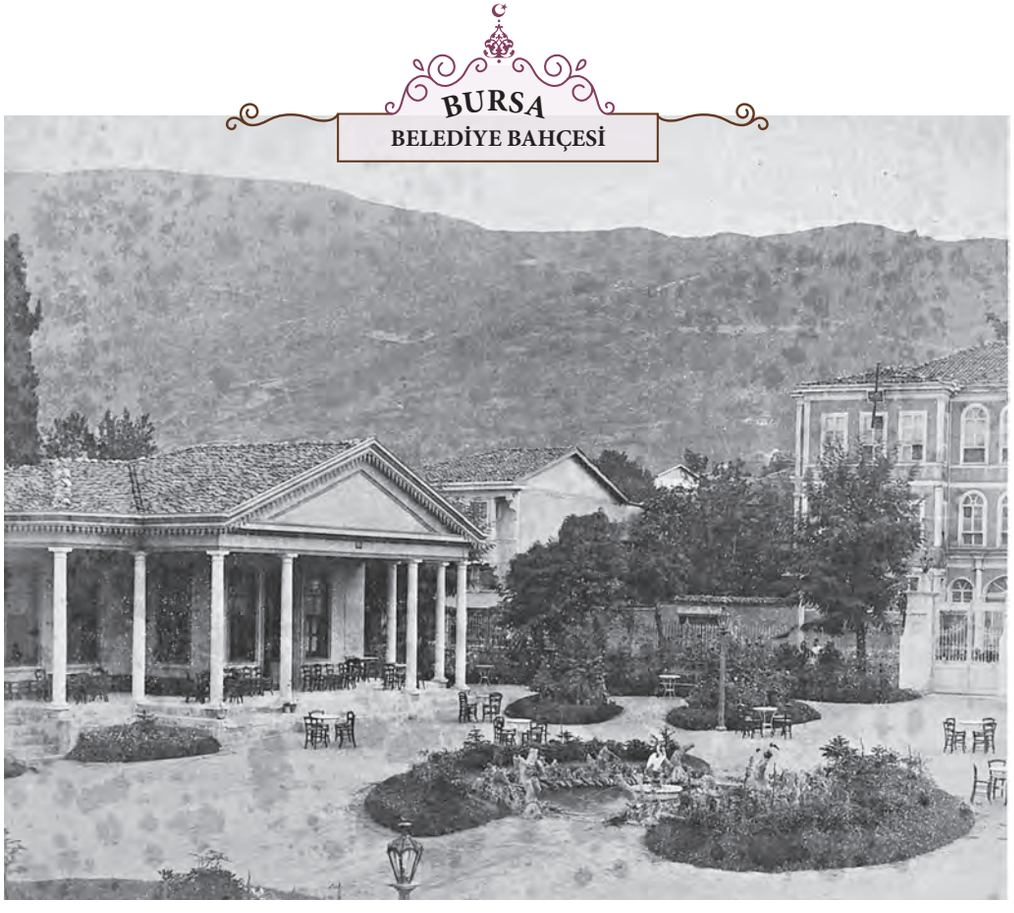
2067/263

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlisi'ne

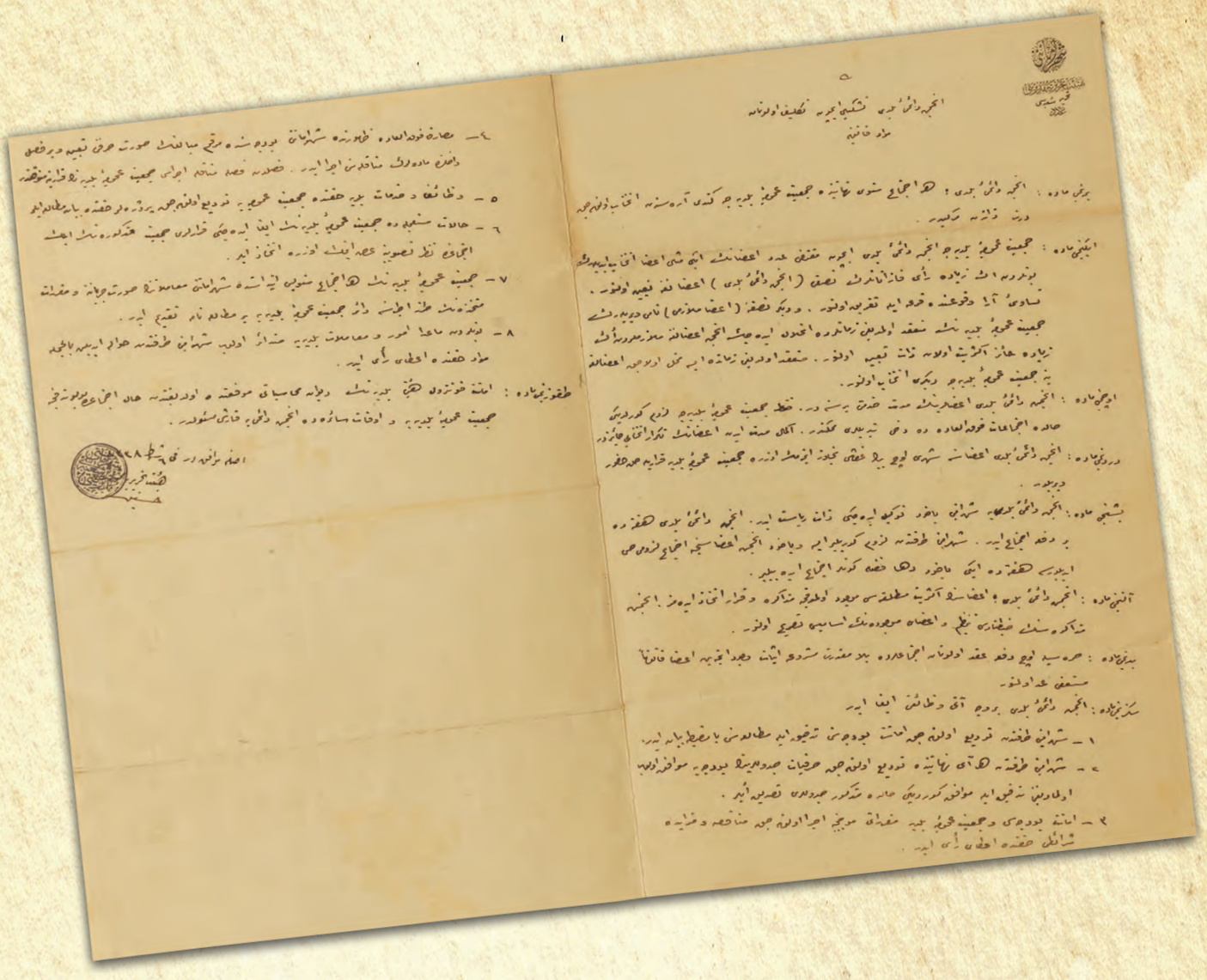
Ma'rûz-ı çâkerleridir

Bilumûm lu'biyâthânelerle kulüb ve kulüb şeklinde gazino ve bunlara merbût otellerin ve bu kabilden olan konser, incesaz ve muzika mahallerinin te'sîs ve küşâdıyçün harç verilerek belediyeden ruhsat istihsâli mecburî bulunduğu Şûrâ-yı Devlet Maliye ve Nafia İdâresince tanzîm ve Hey'et-i Umûmiye'den tezyîl olunup bâ-buyruldu-i sâmî tevdî' kılınan 3 Temmuz 1337 tarihli ve 420 numaralı mazbatada ifade kılındığı beyân-ı âlîsiyle mûcibince muâmele îfâsına dair şeref-vârid olan 6 Eylül sene 1337 tarihli ve 12452/9 numaralı tahrirât-ı umûmiyye-i devletleri mülhâkâta ve icab eden devâir-i merkeziyeye teblîğ olunmuşidi. Karacabey Kazâsı Kaymakamlığı'ndan cevaben alınan tahrirâtda zikrolunan mazbatanın bir sureti taleb edilmekde olduğundan irsâline müsaade-i fahîmâneleri şâyân buyrulmak bâbında ve her hâlde emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir. 16 Muharremü'l-haram 1340 ve 19 Eylül 1337

Hüdavendigar Vilayeti Vali Vekili

Bursa Belediye Kıraathanesi ve Bahçesi. (İÜNEK, NEKYA90854/23)

BOA, DH.UMVM, 88-19

DAİMİ BELEDİYE ENCÜMENİ TEŞKÎLİ İÇİN VERİLEN KANUN TEKLİFİ MADDELERİ.

6 Şubat 1922

Şehremâneti

Heyet-i Tahrîriyye Müdüriyeti

Tahrîr Şubesi

Encümen-i Dâimî-i Beledî Teşkîli İçin Teklîf Olunan Mevâdd-ı Kânûniyye

Birinci madde: Encümen-i dâimî-i beledî; her ictimâ‘-ı senevî nihâyetinde cemiyet-i umûmiye-i belediyece kendi arasından intihâb olunacak dört zâtdan mürekkebdir.

İkinci madde: Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyece encümen-i dâimî-i beledî için muktezî aded azânın iki misli azâ intihâb edilerek bunlardan en ziyade re’y kazananların nısfı encümen-i dâimî-i beledî azâlığına tayin olunur. Tesâvî-i ârâ vukû‘unda kur‘a ile tefrîk olunur ve diğer nısfına azâ mülâzımı nâmı verilerek cemiyet-i umûmiye-i belediyenin mün‘akid olmadığı zamanlarda inhılâl edecek encümen azâlığına mülâzımlardan en ziyade hâiz-i ekseriyet olan zât tayin olunur. Mün‘akid olduğu zamanda ise münhal olacak azâlığa yine cemiyet-i umûmiye-i belediyece diğeri intihâb olunur.

Üçüncü madde: Encümen-i dâimî-i beledî azâlarının müddet-i hizmeti bir senedir. Fakat cemiyet-i umûmiye-i belediyece lüzum görüldüğü hâlde ictimâ‘ât-ı fevkalâdede dahi tebdilleri mümkündür. İkmâl-i müddet eden azânın tekrar intihâbı câizdir.

Dördüncü madde: Encümen-i dâimî-i beledî azâsına şehrî üç bin kuruşu tecâvüz etmemek üzre cemiyet-i umûmiye-i belediye kararıyla hakk-ı huzûr verilir.

Beşinci madde: Encümen-i dâimî-i beledîye şehremini yahud tevkîl edeceği zât riyâset eder. Encümen-i dâimî-i beledî haftada bir defa ictimâ‘ eder. Şehremini taarfından lüzum görülür ise veyahud encümen azâsınca ictimâ‘ lüzumu hissedilirse haftada iki yahud daha fazla günler ictimâ‘ edebilir.

Altıncı madde: Encümen-i dâimî-i beledî azâsının ekseriyyet-i mutlakası mevcud olmadıkca müzâkere ve karar ittihâz edemez. Encümen müzâkeresinin zabıtnâmesi tanzîm ve azâ-yı mevcûdenin esâmîsi tasrîh olunur.

Yedinci madde: Sırasıyla üç defa akdolunan ictimâ‘larda bilâ-ma‘zeret-i meşrû‘a isbât-ı vücûd etmeyen azâ kânûnen müstafi addolunur.

Sekizinci madde: Encümen-i dâimî-i beledî ber-vech-i âtî vezâifi icrâ eder:

1- Şehremini tarafından tevdî‘ olunacak Emânet bütçesini tedkîk ile mütâlaasını bâ-mazbata beyân eder.

2- Şehremini tarafından her ay nihâyetinde tevdî‘ olunacak sarfiyât cedvellerinin bütçeye muvâfık olup olmadığını tedkîk ile muvâfık gördüğü hâlde mezkûr cedvelleri tasdîk eyler.

3- Emânet bütçesi ve cemiyet-i umûmiye-i belediye müfredâtı mûcibince icrâ olunacak münâkasa ve müzâyede şerâiti hakkında i‘tâ-yı re’y eder.

4- Masârıf-ı fevkalâde zuhûrunda Şehremâneti bütçesinde murakkam mebâliğin sûret-i sarfını tayin ve bir fasıl dâhilinde maddelerin münâkalesini icrâ eder. Fasıldan fasıla münâkale icrâsı cemiyet-i umûmiye-i belediyenin kararına mütevakkıfdır.

5- Vezâif ve hidemât-ı belediye hakkında cemiyet-i umûmiyeye tevdî‘ olunacak projeler hakkında beyân-ı mütâlaa eyler.

6- Hâlât-ı müsta‘celede cemiyet-i umûmiye-i belediyenin îfâ edeceği kararları cemiyet-i mezkûrenin ilk ictimâ‘ında nazar-ı tasvîbine arz etmek üzre ittihâz eyler.

7- Cemiyet-i umûmiye-i belediyenin her ictimâ‘-ı senevîsi ibtidâsında Şehremâneti muâmelâtının sûret-i cereyânına ve mukarrerât-ı müttehazenin tarz-ı icrâsına dair cemiyet-i umûmiye-i belediyeye bir mütâlaanâme takdîm eder.

8- Bunlardan mâadâ umûr ve muâmelât-ı belediyeye mütedâir olup şehremini tarafından havâle edilen bi'l-cümle mevâdd hakkında i‘tâ-yı re’y eder.

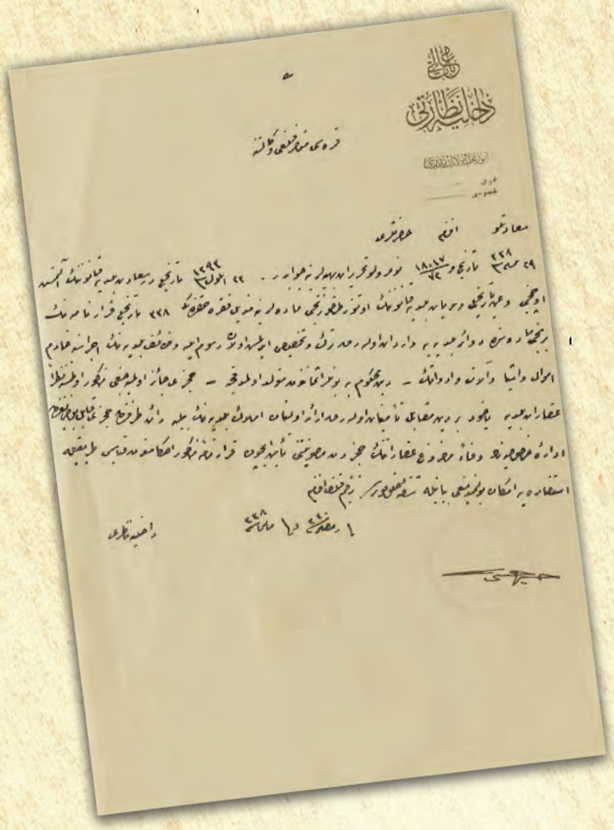
Dokuzuncu madde: Emânet Kontrol Hey’eti, belediyenin dîvân-ı muhâsebâtı mevkiinde olduğundan hâl-i ictimâ‘da bulundukca cemiyet-i umûmiye-i belediyeye ve evkât-ı sâirede encümen-i dâimîye karşı mes’ûldür.

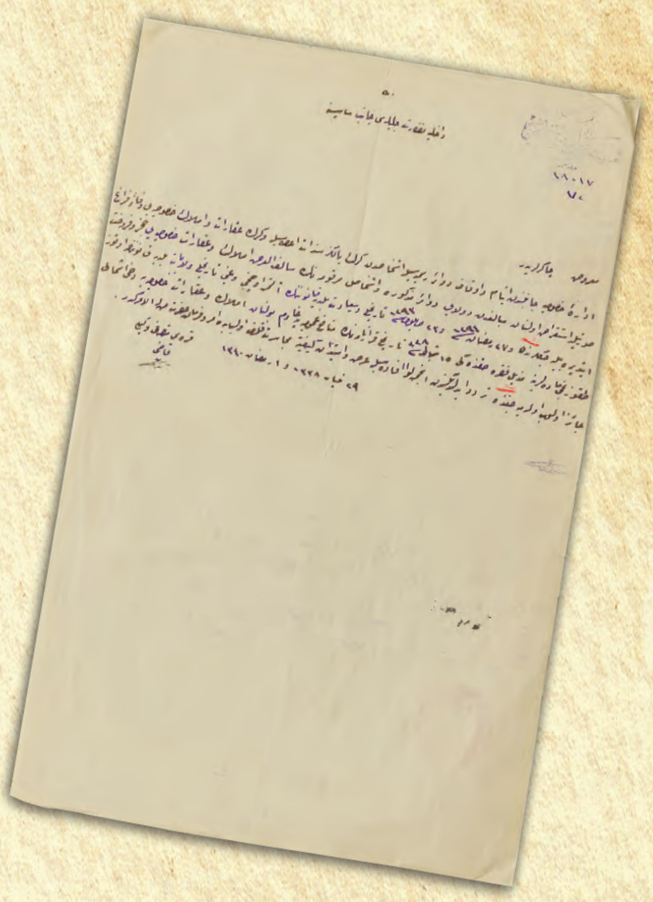
Aslına muvâfıkdır. Fî 6 Şubat 1338

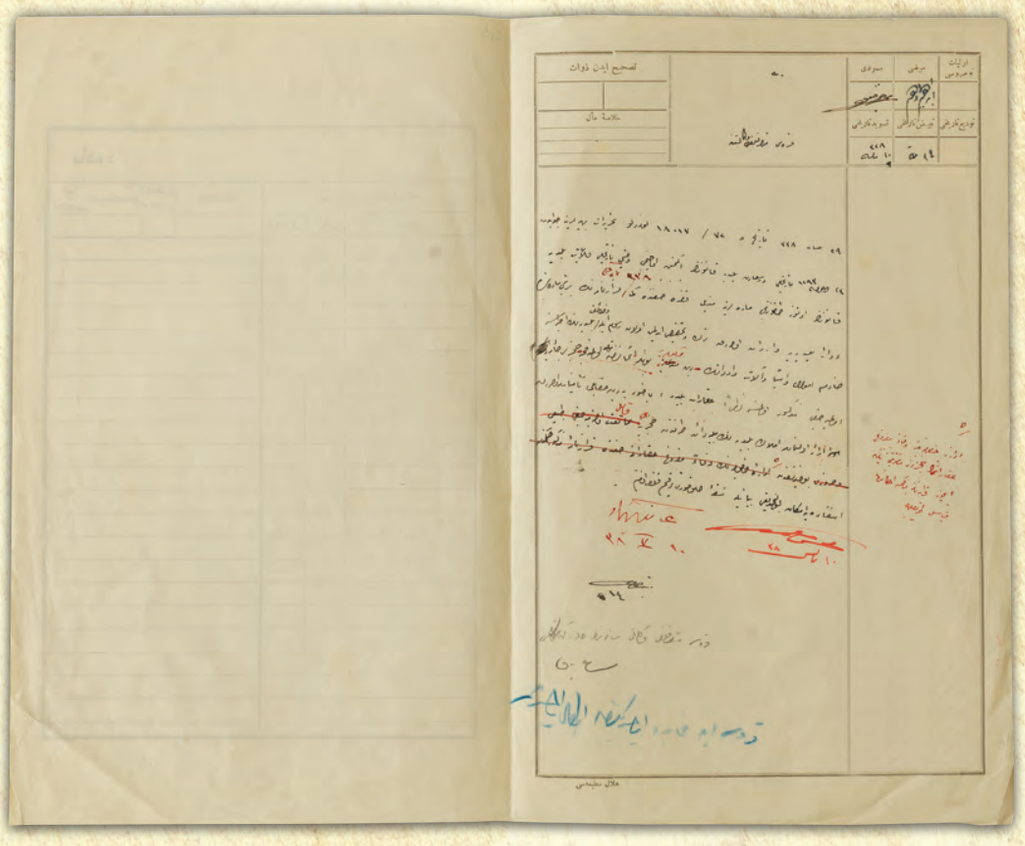
Şehremâneti Tahrîr Şubesi Müdüriyeti

Heyet-i Tahrîriye

Hüseyin

BOA, DH.UMVM, 1-98

BELEDİYE DAİRELERİNE VARİDAT OLARAK TAHSİS EDİLEN MAL, EŞYA, ALET VE EDEVATA HACİZ KONULAMAYACAĞI HUSUSUNDA DAHİLİYE NEZARETİNDEN KARESİ MUTASARRIFLIK VEKALETİNE YAZILAN YAZI.

14 Mayıs 1922

Karesi Müstakil Mutasarrıflığı

18017

72

Tebyîz Târihi: 14 Mayıs 1338

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Sâmîsine

Ma‘rûz-ı çâkerleridir,

İdâre-i hususiye cânibinden eytâm ve evkâf devâir-i resmiyyesiyle eşhâsdan gerek yalnız senedât i‘tâsıyla ve gerek akârât ve emlâk-ı hususiyeyi vefâen ferâğ sûretiyle istikrâz olunan mebâliğden dolayı devâir-i mezkûre ve eşhâs-ı merkûmenin sâlifü'l-arz emlâk ve akârât-ı hususiyeyi hacz ve fürûht etdirebileceklerinde ve 27 Ramazan 1294 ve 23 Eylül 1293 târihli Dersaadet Belediye Kânûnu'nun altmış üçüncü ve aynı târihli Vilâyât Belediye Kânûnu'nun otuz dokuzuncu maddelerine müzeyyel fıkra hakkındaki 15 Şubat 1338 târihli kararnâmenin menâfi‘-i umûmiyeye hâdim bulunan emlâk ve akârât-ı hususiyeye dahi işmâli câiz olup olmayacağında tereddüd edildiğinden encümen-i livâ ifadesiyle arz ve istîzân-ı keyfiyete mücâseret kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. 29 Nisan 1338 ve 1 Ramazan 1340

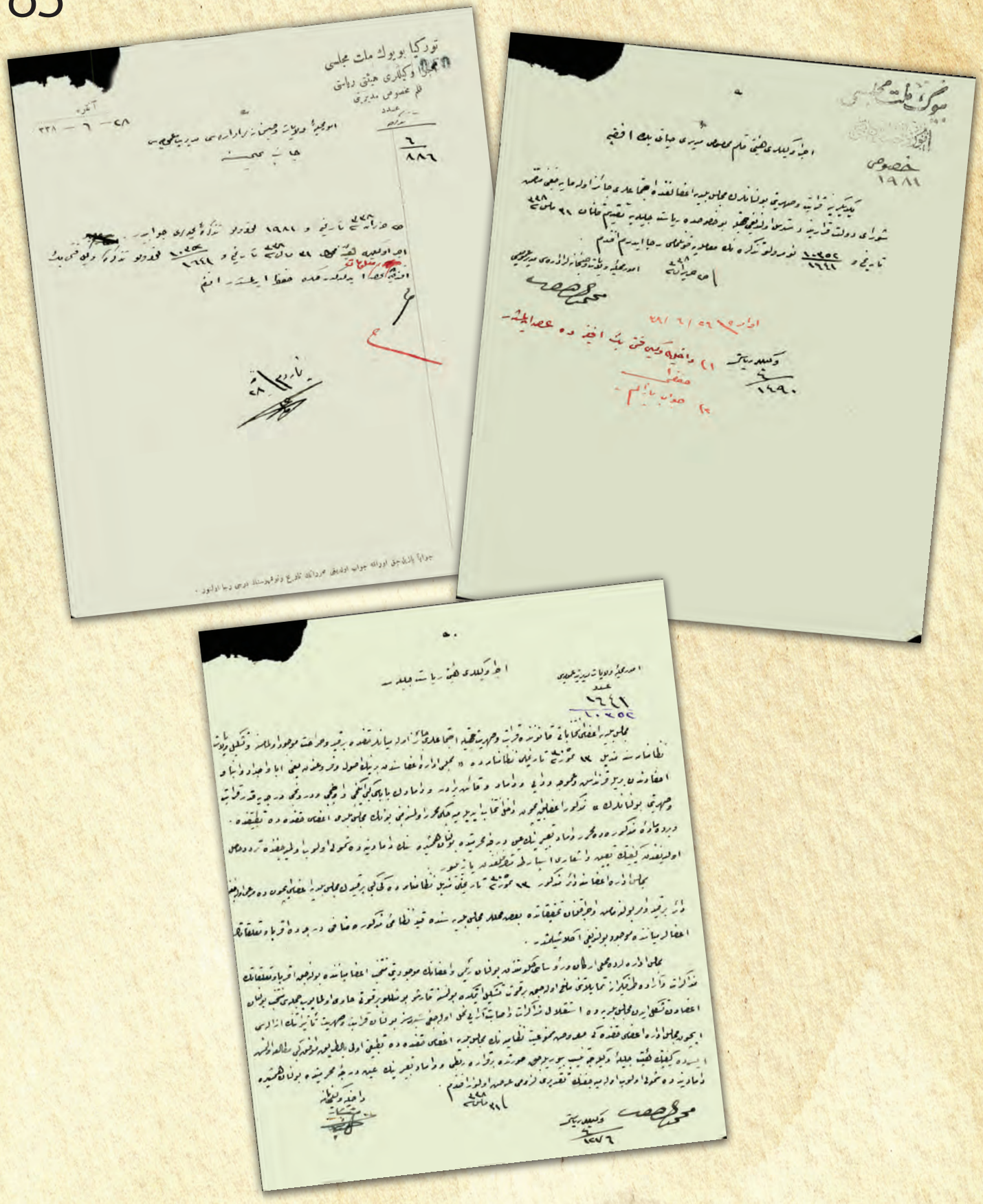
Karesi Mutasarrıf Vekîli

Kadı

*****

Karesi Mutasarrıflığı Vekâleti'ne

29 Nisan 1338 târih ve 72 / 18017 numaralı tahrirât-ı behiyyelerine cevâbdır. 23 Eylül 1293 târihli Dersaadet Belediye Kânûnu'nun altmış üçüncü ve aynı târihli Vilâyât Belediye Kânûnu'nun otuz dokuzuncu maddelerine müzeyyel fıkra hakkındaki 1338 târihli kararnâmenin birinci maddesinde; "devâir-i belediyeye vâridât olarak terk ve tahsis edilmiş olan rüsûm ile vezâif-i belediyenin icrâsına hâdim emvâl ve eşyâ ve âlât ü edevâtın deyn-i mahkûmun-bih pullar esmânından olmadıkca haczi câiz olmayacağı" mezkûr olmasına nazaran akârât-ı belediye yahud bir deyn mukâbili te’mînât olarak irâe olunan emlâk-ı belediyenin bile dâyin tarafından haczi kâbil bulunduğundan idâre-i hususiyenin vefâen mefrûğ akârâtının haczden masûniyyetini te’mîn için kararnâme-i mezkûr ahkâmından kıyâs tarîkiyle istifâdeye imkân bulunmadığı beyânıyla şukka-i hulûsverî terkîm kılındı efendim.

BCA, 30-10-0-0 / 82-536-2

BİRBİRLERİYLE AKRABA VE HISIM OLANLARIN İDÂRE MECLİSLERİNDE AYNI ANDA BULUNMALARI YASAĞININ BELEDİYE MECLİS AZALARI HAKKINDA DA UYGULANMASI.

28.06.1922

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekilleri Hey'eti

Kalem-i Mahsûs Müdüriyeti
Ankara
Aded: Tezkire 6/886
28 6 [1]338

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât ve Hapishâneler İdâresi Müdüriyet-i Umûmiyesi Cânib-i Âlisine

25 Haziran sene [1]338 tarihli ve 1981 numaralı tezkire-i aliyyeleri cevabıdır. İcrâ Vekilleri Hey'eti'ne muhavvel 31 Mayıs sene [1]338 tarihli ve 10352/1641 numaralı tezkire vekil Fethi Beyefendi'ye arz-ı ma'lûmât edildikden sonra hıfz edilmişdir efendim.

*****

Büyük Millet Meclisi
Umûr …….
Hususi, 1981

İcrâ Vekilleri Hey'eti Kalem-i Mahsûs Müdürü Hayati Beyefendi'ye

Yekdiğerine karâbet ve sıhriyeti bulunanların meclis-i belediye azâlığında ictimâ'ları câiz olamayacağını mutazammın Şûrâ-yı Devlet kararına destres olunduğu cihetle bu hususda riyâset-i celîleye takdim kılınan 31 Mayıs sene [1]338 tarih ve 10352/1641 numaralı tezkirenin muâmeleye konulmamasını rica ederim efendim.

25 Haziran 1338 Umur-ı Mahalliye-i Vilâyât ve Hapishâneler İdâresi Müdîr-i Umûmisi

İdâre fi 26/6/[13]38

Vekiller Riyâseti

4/1490

1) Dâhiliye Vekili Fethi Beyefendi'ye de arz edilmişdir

Hıfz

2) Cevab yazalım

*****

İcrâ Vekilleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesi'ne

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât Müdüriyet-i Umûmiyesi
Aded
1643/10352

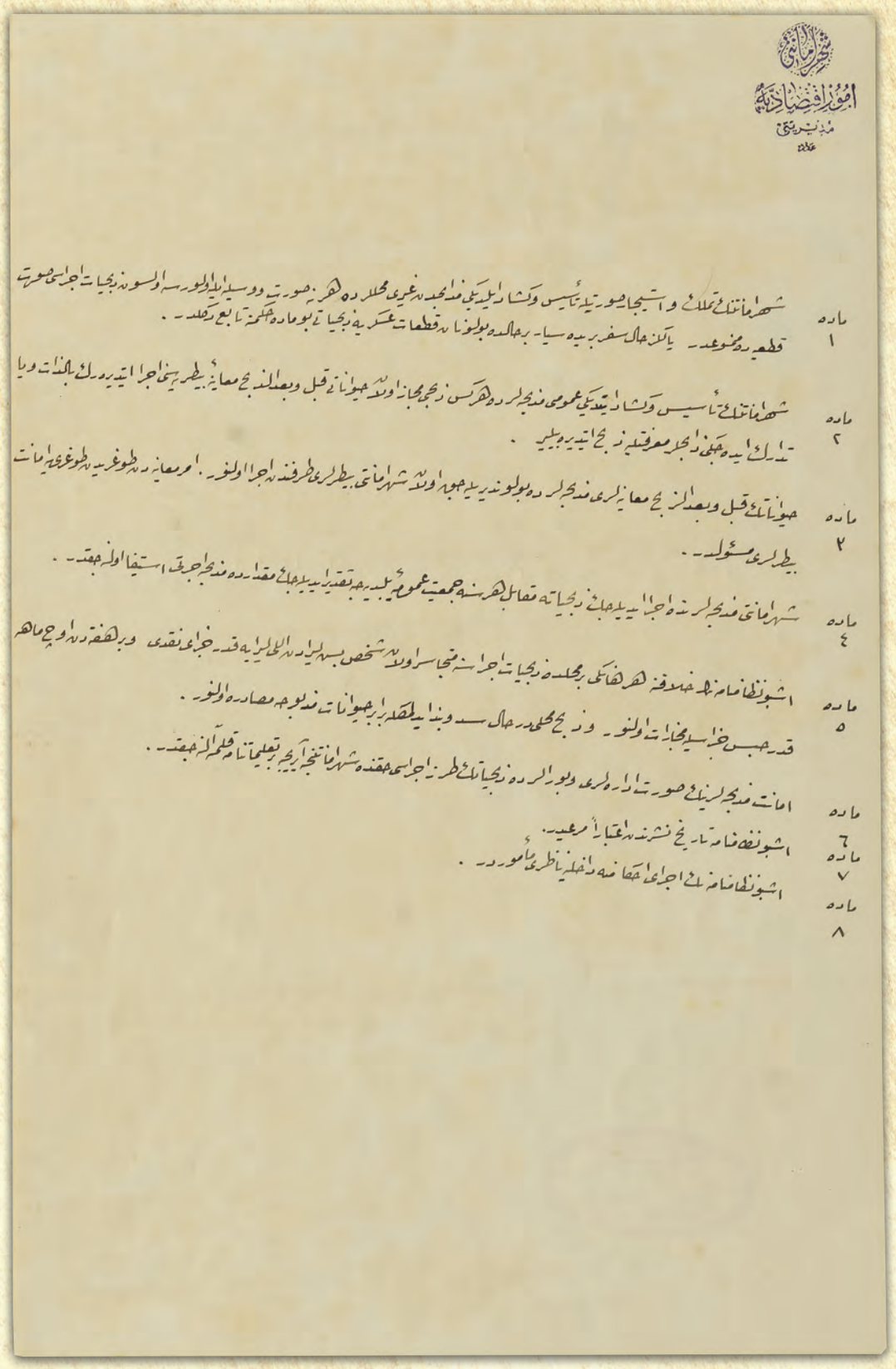
Meclis-i belediye azâsı intihâbâtı kânûnunda karâbet ve sıhriyet cihetiyle ictimâ'ları câiz olamayanlar hakkında bir kayd ve sarâhat mevcud olmamasına ve teşkîl-i vilâyât nizamnâmesine müzeyyel 13 Temmuz sene [1]305 tarihli nizamnâmede "meclis-i idâre azâsından birinin usûl ve furû'undan yani âbâ ve ecdâd ve ebnâ ve ahfadından biriyle karındaş ve amuca ve dayı ve damad ve kayın birader ve damadın babası gibi ikinci ve üçüncü ve dördüncü dereceye kadar karâbet ve sıhriyeti bulunanların" mezkûr azâlık için dâhil-i intihâb edilemeyeceği muharrer olmasına mebnî bunun mecâlis-i beledî azâsı hakkında da tatbîkinde ve bir de madde-i mezkûrede muharrer damad tabirinin aynı derece-i mahremiyetde bulunan hemşiresinin damadına da şümulü olup olmayacağında tereddüd hâsıl olduğundan keyfiyetin tayin ve iş'ârı Isparta Mutasarrıflığı'ndan yazılıyor:

Mecâlis-i idâre azâsına dair mezkûr 13 Temmuz sene [1]305 tarihli müzeyyel nizamnâmedeki gibi bir kaydın mecâlis-i belediye azâsı için de mer'î olacağına dair bir kayd ve emr bulunamamış ve icrâ kılınan tahkîkâtda bazı mahaller mecâlis-i belediyesinde kayd-ı nizâmî-i mezkûra münâfî derecede akraba ve taallükâtın azâlar miyânında mevcud bulunduğu anlaşılmışdır.

Mecâlis-i idârelerde mahalli erkân ve rüesâ-yı hükûmetinden bulunan reisi ve azânın mevcûdiyeti müntehab azâ miyânında bulunacak akraba ve ta'allukâtın müzâkerât ve ârâda tarafgîrâne temâyülâtını mâni' olacak bir kuvvet teşkîl etmekte bulunmasına karşı bu misillü bir kuvveti hâvî olmayıp cümlesi müntehab bulunan azâdan teşekkül eden mecâlis-i belediyede istiklâl-i müzâkerât ve isâbet-i ârâyı muhill olacağı şüphesiz bulunan karâbet ve sıhriyet te'sîrâtının izalesi için mecâlis-i idâre azâsı hakkındaki ma'rûz memnû'iyet-i nizamiyenin mecâlis-i belediye azâsı hakkında da tatbîki evlâ bi't-tarîk muvâfık gibi mütalaa olunmuş ise de keyfiyetin Hey'et-i Celîle-i Vekîlece tensib buyrulacak sûretde bir karara rabtı ve damad tabirinin aynı derece-i mahremiyetde bulunan hemşire damadına da şümulü olup olamayacağının takrîri lüzumu arz olunur efendim.

31 Mayıs 1338

Dâhiliye Vekili Namına
Müsteşar

شهرمانتك تملك و استيجاب صورتيله تأسيس وكشاد ايدلمكي مذبحدن غيري محلده كسر صورتيله وسيله بلديه اولمسزين ذبحيات اجراسي صورتيله قطعيه ممنوعدر . يالكز حال سفربريده سياحه چيقاجق قطعات عسكريه ذبحيات بومادهنك حكمنه تابعدر .

شهرمانتك تأسيس وكشاد ايدلمكي عمومي مذبحلردن هرکس ذبح مجاز اولدقجه حيوانات قبل وبعدالذبح معاينه يظرندن اجرا ايدرك بالذات ويا تاك ايده جك مأمور معرفتيله ذبح ايتديرمليدر .

حيوانات قبل وبعدالذبح معاينه لري مذبحلرده بولونديرميه مجبور اولدقلري شهرمانتي يظرلري طرفندن اجرا اولنور . امر معاينه ده طوغريدن طوغريه يه مأمورلر يظرلري مسئولدر .

شهرمانتي مذبحلرنده اجرا ايديلمجك ذبحياته مقابل هر سنه جمعيت عمومي بديه سي تقديرايديلمجك مقداردن مذبحاجرتي استيفا اولنه جقدر .

اشبو نظامنامه نك حدود فه هر قنكي بر محلده ذبحيات اجراسنه مجاز اولدقلري شخص بسه ليدرلطه ليه سنه جزاي نقدي ويا لكه دن اوچ ماهه قدر حبس جزاسيله مجازات اولنور . وذبح محلي رخصنامه سي بونبايه لمكه بر حيوانات مذبوحه مصادره اولنور .

امانت مذبحلرنك صورت اداره لري وبورالرده ذبحياتك طرز اجراسي حقنده شهرمانتجه آيريجه تعليماتنامه قلم آلنه جقدر .

اشبو نظامنامه تاريخ نشرندن اعتبارأ مرعيدر .

اشبو نظامنامه نك اجراسنه داخليه ناظري مأمورديه .

BELEDİYE'NİN AÇTIĞI MEZBAHALAR DIŞINDAKİ YERLERDE KESİM YAPMANIN YASAKLANDIĞINA VE MEZBAHALARDA UYGULANACAK ESASLARA DAİR NİZAMNÂME.

4 Kasım 1922

Şehremaneti
Umur-ı İktisadiye Müdüriyeti

Madde 1- Şehremaneti'nin temellük ve istîcâr suretiyle te'sîs ve küşad eylediği mezâbihden gayrı mahallerde her ne suret ve vesile ile olursa olsun zebhiyât icrâsı suret-i kat'iyyede memnû'dur. Yalnız hâl-ı seferberîde seyyar bir hâlde bulunan kıta'ât-ı askeriye zebhiyâtı bu madde hükmüne tâbi değildir.

Madde 2- Şehremaneti'nin te'sîs ve küşad etdiği umûmî mezbahalarda herkes zebhi mücâz olan hayvanâtı kabl ve ba'de'z-zebh muâyene-i baytariyesini icrâ etdirerek bizzat veya tedarik edeceği zâbihler ma'rifetiyle zebh ettirebilir.

Madde 3- Hayvanatın kabl ve ba'de'z-zebh muâyeneleri mezbahalarda bulundurulacak olan Şehremaneti baytarları tarafından icrâ olunur. Emr-i muâyeneden doğrudan doğruya emanet baytarları mes'uldür.

Madde 4- Şehremaneti mezbahalarında icrâ edilecek zebhiyâta mukabil her sene Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyece takdir edilecek mikdârda mezbaha ücreti isîfâ olunacakdır.

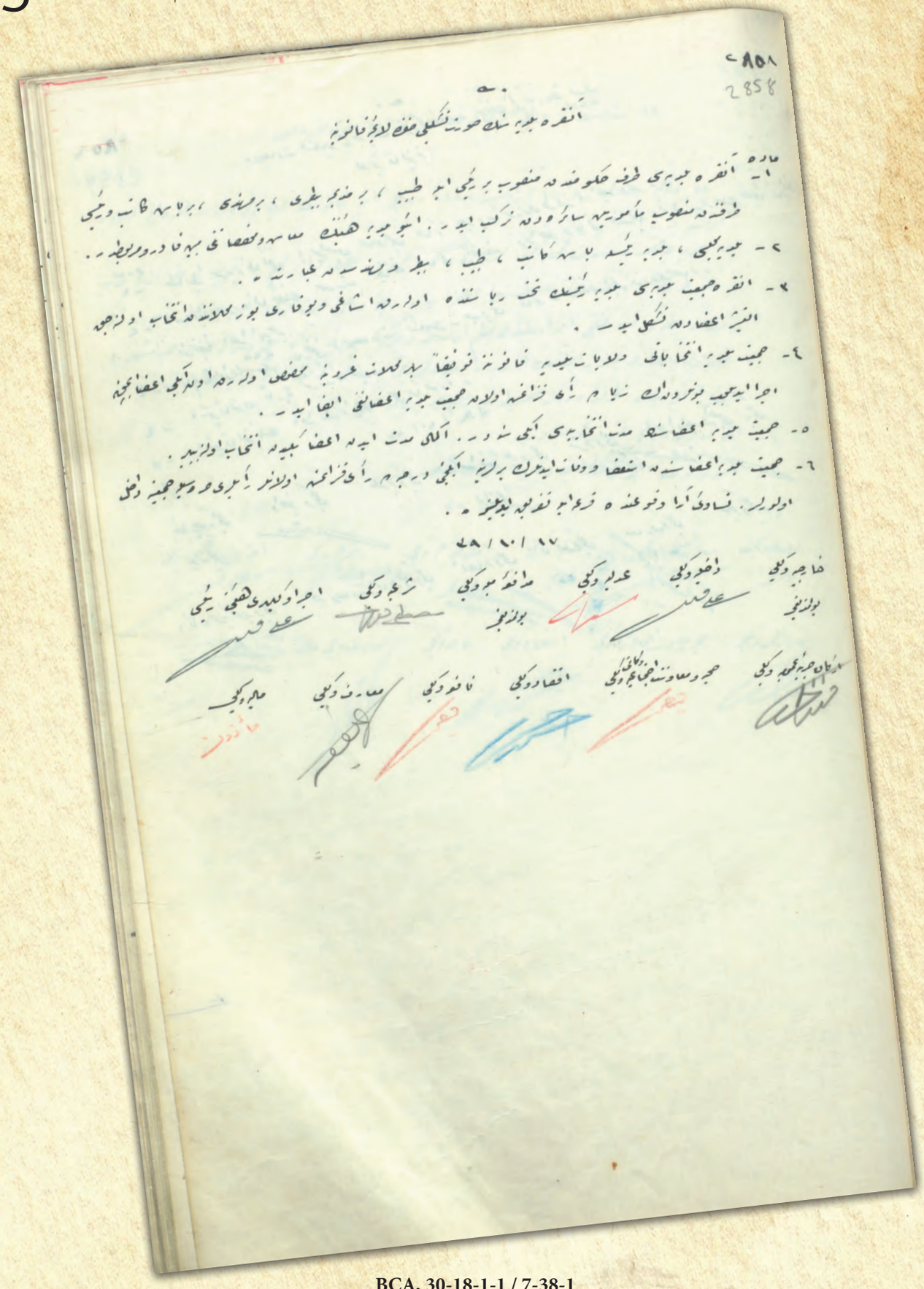
Madde 5- İşbu nizamnâmenin hilafına herhangi bir mahalde zebhiyât icrâsına mütecâsir olan şahıs beş liradan elli liraya kadar ceza-yı nakdi ve bir haftadan üç mâha kadar hapis cezasıyla mücâzât olunur ve zebh mahalli derhal sedd ü bend edilmekle beraber hayvanât-ı mezbûha müsadere olunur.

Madde 6- Emanet mezbahalarının suret-i idâreleri ve buralarda zebhiyâtın tarz-ı icrâsı hakkında Şehremaneti'nce ayrıca bir talimatnâme kaleme alınacakdır.

Madde 7- İşbu nizamnâme tarih-i neşrinden itibaren mer'îdir.

Madde 8- İşbu nizamnâmenin icrâ-yı ahkâmına Dâhiliye Nâzırı memurdur.

BCA, 30-18-1-1 / 7-38-1

ANKARA BELEDİYESİ TEŞKİLÂTI KANUN TASARISI.

17 Ekim 1923

Ankara Belediyesinin Suret-i Teşkîli Hakkında Lâyiha-i Kânûniye

Madde 1- Ankara Belediyesi taraf-ı hükûmetden mansûb bir reis ile tabib, bir mezbaha baytarı, bir mühendis, bir başkâtip ve reisi tarafından mansûb memurîn-i sâireden terekküb eder. İşbu belediye hey'etinin maaş ve muhassasâtını mübeyyin kadro merbûtdur.

2- Belediye Meclisi, belediye reisiyle başkâtib, tabib, baytar ve mühendisten ibaretdir.

3- Ankara Cemiyet-i Belediyesi, belediye reisinin taht-ı riyâsetinde olarak aşağı ve yukarı yüz mahallâtından intihâb olunacak altışar azâdan teşekkül eder.

4- Cemiyet-i belediye intihâbâtı Vilâyât Belediye Kânûnu'na tevfikan beher mahallât grubuna mahsûs olarak on iki azâ için icrâ edilip bunlardan en ziyade re'y kazanmış olan cemiyet-i belediye azâlığını îfâ eder.

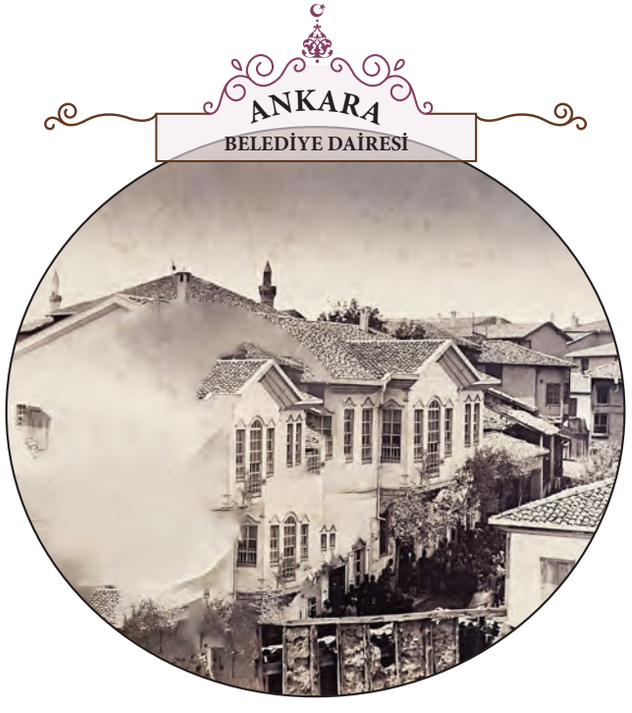
5- Cemiyet-i belediye azâsının müddet-i intihâbiyesi iki senedir. İkmâl-ı müddet eden azâ yeniden intihâb olunabilir.

6- Cemiyet-i belediye azâsından istifa ve vefat edenlerin yerlerine ikinci derecede re'y kazanmış olanlar re'yleri sırasıyla cemiyete dâhil olurlar. Tesâvî-i ârâ vukû'unda kura ile tefrîk eylenilir.

17.10.[13]39

[imzalar]

İcrâ Vekilleri Hey'eti Reisi	Şer'iyye Vekili	Müdafaa-i Milliye Vekili	Adliye Vekili	Dâhiliye Vekili	Hâriciye Vekili
Maliye Vekili	Maârif Vekili	Nafia Vekili	İktisad Vekili	Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekâleti Vekili	Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Vekili

Ankara Belediye Dairesi. (İÜNEK, NEKYA90431/36)

مصونيتلرينك ، مطبوعات ، مراسلات ، جمعيت ، شركت حريتلرينك موقتاً تقييد ويا تعليق ديكدر.

ادارهٔ عرفيه منطقهسيله بو منطقه داخلنده تطبيق اولونه حق احكام ومعاملاتك صورت اجراسي وحرب حالنده دخي مصونيت وحريتلرك طرز تقييد وتعليق قانونله تثبيت اولونور .

ماده ٨٧ — ابتدائي تحصيل يوتون تورکلر ايچون مجبوري ودولت مكتبلرنده مجانيدر .

ماده ٨٨ — تورکيه اهاليسنه دين وعرق فرق اولمقسزين وطنداشلق اعتباريله (تورك) اطلاق اولونور .

تورکيه ده ويا خارجده برتورك بابانك صلبيندن تورکيه ده دوغوب ده مملکت داخلنده اقامت وسن رشده وصولنده رسماً تورکلکي اختيار ايدن ويا خود وطنداشلق قانوني موجبنجه تورکلکه قبول اولونان هرکس تورکدر . تورکلك صفتي قانوناً معين اولان احوالده اضاعه ايديلير .

آلتنجي فصل — مواد متفرقه

لايات

ماده ٨٩ — تورکيه جغرافي وضعيت واقتصادي مناسبت نقطهٔ نظرندن ولايتلره ، ولايتلر قضالره ، قضالر ناحيهلره منقسم درو ناحيهلرده قصبه وکويلردن ترکب ايدر .

ماده ٩٠ — ولايتلرله شهر ، قصبه وکويلر حکمي شخصيتي حائزدر .

ماده ٩١ — ولايتلر اموري توسيع مأذونيت وتفريق وظائف اساسي اوزرينه اداره اولنور .

مأمورين

ماده ٩٢ — حقوق سياسيه يي حائز هر تورك اهليت واستحقاقنه کوره دولت مأموريتلرنده استخدام اولنمق حقني حائزدر .

ماده ٩٣ — بالعموم مأمورلرك اوصافي ، حقوق ، وظائفي ، معاش ومخصصاتي وصورت نصب وعزللري وترفيع وترفيلري قانون مخصوص ايله معينيدر .

ماده ٩٤ — قانونه مخالف اولان اموردە آمره اطاعت مأموري مسئوليتدن قورتارامازلر .

امور ماليه

ماده ٩٥ — موازنهٔ عموميه قانوني متعلق اولديغي سنهٔ ماليهنك دخولنده موقع اجرايه قونولهبيلمك ايچون لايحهسي مربوطي بودجهلر وجدوللر نهايت تشرين ثانينك ابتداسنده مجلسه تقديم اولنور .

ماده ٩٦ — دولت اموالندن موازنه خارجنده صرفيات جائز دكلدر .

ماده ٩٧ — موازنهٔ عموميه قانونك حکمي برسنه يه مخصوصدر .

ماده ٩٨ — حساب قطعي قانوني متعلق اولديغي سنه بودجه سنك دورهٔ حسابيهسي طرفنده استحصال اولونان واردات ايله اونه سنه وقوع بولان تأديانك حقيق مقدارني مبين قانوندر. بونك شكل وتقسياتي موازنهٔ عموميه قانونيله تماميله متناظر اولهجقدر .

ماده ٩٩ — حساب قطعي قانونك لايحهسي متعلق اولديغي سنهنك صوكندن اعتباراً نهايت اكنجي سنهنك تشرين ثانيسنك ابتداسنه قدر بويوك ملت مجلسنه تقديم اولونمق مجبوريدر .

تشكيلات اساسيه قانونله عائد ضوابط

ماده ١٠٠ — بويوك ملت مجلسنه مربوط ودولتك واردات و مصارفاتي قانون مخصوصله توفيقاً مراقبه ايله مكلف بر ديوان محاسبات مؤسسدر .

ماده ١٠١ — ديوان محاسبات عمومي مطابقت بيانناميسي تعلق ايتديكي حساب قطعي قانونك ماليهجه بويوك ملت مجلسنه تقديمي تاريخندن اعتباراً نهايت آلتي آي ظرفنده مجلسه تقديم ايدر.

ماده ١٠٢ — اشبو تشكيلات اساسيه قانونك تعديلي آشاغيده كي شرائطه تابعدر : تعديل تكليفي مجلس اعضاي مرتبهسنك لااقل بر ثلثي طرفندن اعضا اولنمق شرطدر . تعديلات آتيجي عدد مرتبك ثلثان اكثريت آراسيله قبول اولنهبيلور.

اشبو قانونك شكل دولتك جمهوريت اولديغنه دائر اولان برحكم ماده سنك تعديل و تغييري هيچ بر صورتله تكليف دخي ايديلهمز .

ماده ١٠٣ — تشكيلات اساسيه قانونك هيچ برماده سي ، هيچ برسبب وبهانه ايله اهمال ويانعطيل اولونهماز .

هيچ برقانون تشكيلات اساسيه قانونه مغاي اولهماز .

ماده ١٠٤ — ٢٩٣ تاريخلي قانون اساسي ايله مواد معدلهسي و ٢٠ كانون ثاني ١٣٣٧ تاريخلي تشكيلات اساسيه قانوني ومذيلات وتعديلاتي ملغادر .

ماده ١٠٥ — بوقانون تاريخ نشرندن اعتباراً مرعي الاجرادر .

موقت ماده — تورکيه بويوك ملت مجلسنه انتخاب ايديلان واديلهجك اولان بالعموم منسوبين عسكريهنك تابع اولهجقلري شرائط حقنده مك ١٩ كانون اول ١٣٢٩ تاريخلي قانون احكامي باقيدر .

١٦ رمضان ١٣٤٢ و ٢٠ نيسان ١٣٤٠

تومرو سي : ٤٩٢

اصول محاكمهٔ حقوقيه واصول محاكمات جزائيه قانونلريله صلح واجرا قانونلرينك بعض موادي معدل قانون

ماده ١ — دعاوي صلحيهنك رؤيتنده صلح محاكمري قانوني ايله اشبو قانون احكامي وسائر بالجمله دعاوينك رؤيتنده اصول محاكمات حقوقيه وجزائيه قانونلريله كذلك اشبو قانون احكامي تطبيق اولنور .

ماده ٢ — طرفين محاكمهيه شروعدن مقدم ويا خود اثناي مرافعه ده اقدمجه احضار واجراسي يد اختيارلرنده بولنان اسبابدن دولايي محاكمهنك تعليقني طلب ايدهمزلر . مهلت طلبنه اساس اولان سبيك بر عذر صحيحه مبني اولديغنه محكمهجه قناعت ايدلديكي تقديرده آتيجي بردفعهيه مخصوص اولق اوزره مناسب بر مدتله محاكمهنك وقت آخره تعليق جائزدر .

ماده ٣ — فن واختصاصه تعلق ايدن موادك ارباب فن ووقوف تقرير و راپورلريله تحقق ايتديرلمسي مقتضيدر . تقرير وراپورمأمورلري قناعت بخش اولديغي تقديرده کيفيت ، ديكر بر هيئت متخصصهيه حواله قلنور .

ماده ٤ — نائب حضورنده ايقاعي تقرر ايدن خصوصاتده دعوت اولنان کيمسه يوم معينده حاضر بولنمازومعذرتي مبين وثائق نافيه کوندرمزسه يوم محاكمده حاضر بولنسه دخي ديكر طرفك طلبيله حقنده معامله غيابيه ايقا اولنور .

ماده ٥ — ختام محاكمهنك تفهيمندن صوكره قرارك تفهيي ايچون تعيين اولنان کونده حاضر بولنميان طرف حقنده دخي تفهيه ايديلمز قرار وجاهي عد اولنور .

ماده ٦ — بر دعوانك وظيفه وصلاحيت داخلنده اولاديغنه متعلق مقررات ، دعوا عرضحالك حکمسزلكني مستلزم اولمايوب دعوانك عائد اولديغي محكمهيه حوالهسني ايجاب ايدر . فقط بو تقديرده اقتضاسنه کوره اوجه استيفا ايدلهجك ويانقصان آلنان خرج اعلام ايفاواكمال ايتديريلير .

ماده ٧ — ٢٠ جمادي الآخر ١٢٩٦ تاريخندن مقدم صادر اولوب سجلده مقيداوليان اعلامات و وثائق شرعيهنك بلاينه مضمونيله عمل اولنهماز .

ماده ٨ — محكمهٔ اصليه رئيس واعضا واعضا ملازملريله مدعي عمومي ومعاون ومستنطقك ويا صلح حاكمنك وصف حاضري حائز اجرا رئيس وباش معاونك هر نه صفتله اولورسه اولسون ايقاع ايلدكلري بالعموم جرملردن دولايي حقلرنده تحقيقات اجراسي اك يقين محل محكمهٔ اصليهسنه ومحاكمهلري ده داثرهٔ قضائيهسي داخلنده بولنه قلري مواد جنائيه يي رؤيته مأمور محاكمك رئيس واعضا واعضا ملازملريله مدعي عمومي ومعاونلرينك هر نه صفتله اولورسه اولسون ايقاع ايلدكلري بالعموم جرملردن دولايي حقلرنده تحقيقات استنطاقيه اجراسي مواد جنائيه يي رؤيته مأمور اك يقين محكمهيه ومحاكمهلري ده محكمهٔ تمييزه عائددر .

صلح حاكمري قانونه متداثر تعديلات

ماده ٩ — صلح حاكمري قانون موقتنك ٢٧ تشرين ثاني ٣٣٦ و ٣ تشرين ثاني ٣٣٧ تاريخلي اوچنجي ودردنجي مواد معدلهسي مقامنه ماده آتيه اقامه اولنمشدر :

صلح حاكمري على الاطلاق رأس المال ويا قيمتي يكري بيك غروش اولانلردن وعين منقول دعوالريله حق مسيل وحق مرور دعوالرني رؤيت ايدر .

صلح حاكمي ماهيت و قيمتي نظر اعتباره آلنمهيه رق بالجمله دعاوي متقابليي دخي رؤيت ايدر . مدعينك شخص واحد ذمتنده جهات

Resmî Cerîde, 21 Şevval 1342 – 24 Mayıs 1340, Numara: 71, sayfa: 7, 1924

1924 TARİHLİ TEŞKİLÂT-I ESÂSİYE KANUNU'NDA (1924 ANAYASASINDA) VİLAYETLERLE İLGİLİ DÜZENLEMELERİN YER ALDIĞI MADDELER.

1924

Teşkîlât-ı Esâsiye Kânûnu (1924)

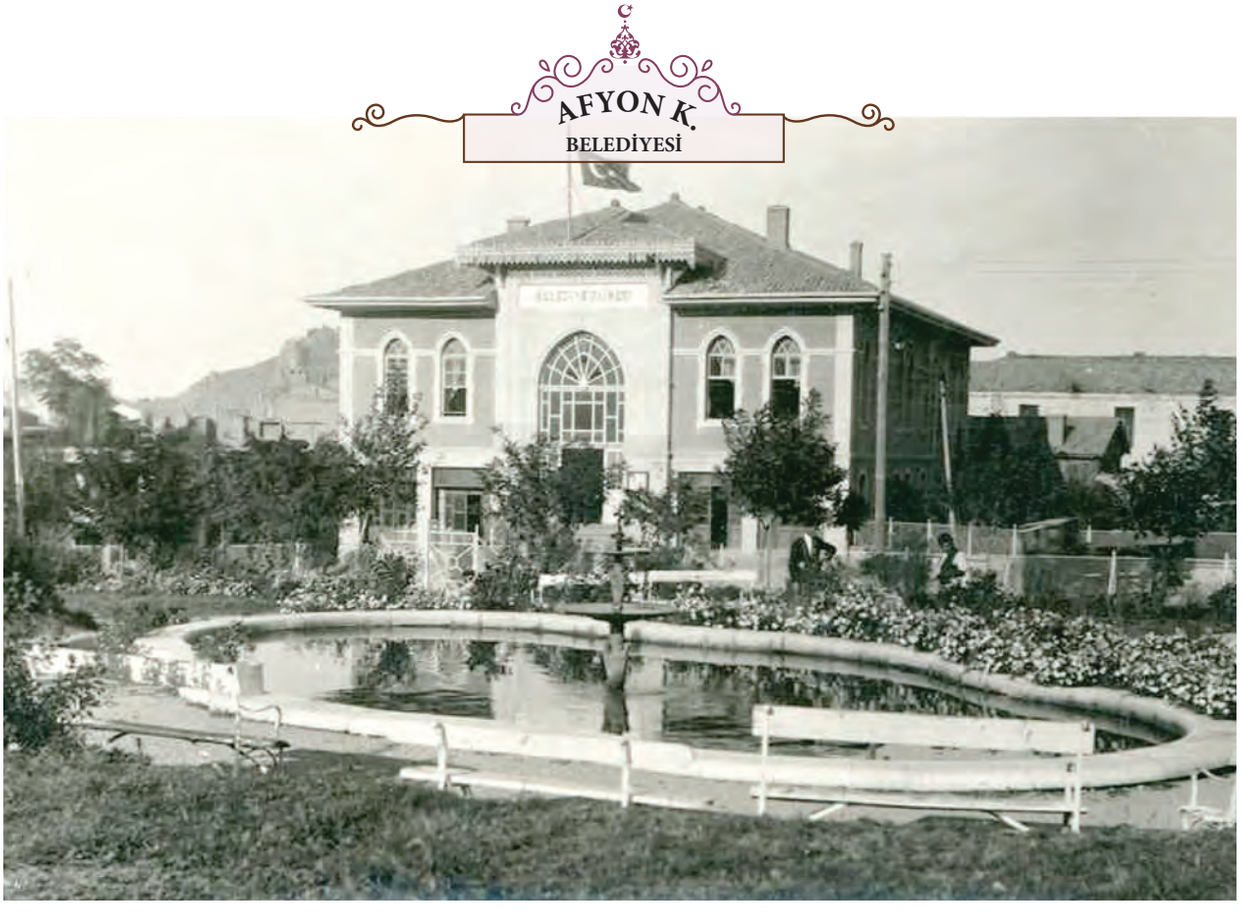
Altıncı Fasıl - Mevâdd-ı Müteferrika

Vilâyât

Madde 89- Türkiye coğrâfî vaziyet ve iktisadî münâsebet nokta-i nazarından vilâyetlere, vilâyetler kazâlara, kazâlar nâhiyelere münkasimdir ve nâhiyeler de kasaba ve köylerden terekküb eder.

Madde 90- Vilâyetlerle şehir, kasaba ve köyler hükmî şahsiyeti hâizdir.

Madde 91- Vilâyetler umûru tevsî'-i me'zûniyet ve tefrîk-i vezâif esası üzerine idâre olunur.

Afyonkarahisar Belediyesi. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_025675, 13 Haziran 1936)

رسمی جریده

جمعه ایرتسی
۱۴ شوال ۱۳۴۲
۱۷ مایس ۱۳۴۰
تأسیس تاریخی :
۷ تشرین اول ۱۳۳۹

آبونه شرائطی

نومرو : ۷۰

تورکیه جمهوریتنك رسمی غزتهسیدر

سنه : ۲

قانونلر :

نومروسی : ٤٨٤

دیوت اورمانلرندن کویلیلرك انتفاع حق و فوائی حقنده قانون صوتیدر :

ریجی ماده — قدیمدن قوری و بالطه لی اولیان کوی و کوی ماهیتنده قصبه اهالیسی ، مکتب و مسجد و کوری و سکنالرنه آیارده آتیلی ، آموز و صالنی متلو عتاج اولدقلری مایلیق عدداً اغنا و تعمیر اینك وآرایه دادوات زواید احتیاجلرینه و منسوبان اولدقلری بلدیه لرله گوندی و کوز یاپمق ایچون دوت اوزره اودون قطعی اولان فصلندن دخمت رسمیه مستنداً تحمیل اولنه جق اشجاردن کسیلیه بیلکدر . آلات و ادوات زراعیه المحال و فروختنه متعول کوی صنعتکارلری دخی صنعتلرینه متلقی اشجارلری کذا دخمت رسمیه مستنداً عیناً کسیلیه بیلکدرلر .

آتنجی ماده — قدیمدن قوری و بالطه لی اولیان کوی و محلرك اهالیسنك احتیاجاتنه کافی کلمك اوزره اودون و کوردك بولنمادیغی تقدیرده اهالیسی دخی بوقوریده مساعدلندن مستفید اولوزلر .

ایکنجی ماده — کویلیلر هرسنه کندیلرینه لازم اولان کرانسه و طوقماق مقدارنی منسوب اولدقلری کویلرك عتارینه اوصنتك دائره سنده تعیین ایتدیرهرك اولدقلری کویلرك عتارینه یازدیره جقلردر . بو تعیین اولنه جق مقدار کویلرك نفوس و عتارلرینه نسبتله تعیین اولنه جق مقدارلرك تجاوز ایتمیه جکی دخی اولنه جق تعیینات مذکوره یی مأمورلرینه تبلیغ ایتمك اوزره اوصنت مأمورلرینه اخطار ایدر .

اوچنجی ماده — کویلیلر مأمورلرینه تعیین اولنه جق مقدارلری کویلرك عتارینه یازدیره جقلری کبی اهالیسنك احتیاجاتنه کافی کلمك اوزره اودون و کوردك یولنمادیغی تقدیرده اهالیسی دخی بوقوریدن مستفید اولوزلر .

دردنجی ماده — خدای نابت ایدیلن ایله مبتلا اولانلرله عاجز و اولاد و عیالنه باقمغه مجبور اولانلرك احتطاب و کوز احتیاجلرینه صایلان اشجارك عرقلرینی قطعی و حفر ایتمك صورتیله قورتولمق اوزره کویلرینه کوکرتمك سوکولمی تعیین اولنه جق مقدارلرده ورمك اهالیلرینه یدیرتیلمکدر .

بشنجی ماده — شدت و فجأة وقوع بولان حریق و سیل و طاشقین کبی حوادث طبیعیه دن مأمورلرینه تبلیغ ایدیلن مقدارلرك فضلسی اولدیغی حالده اهالیسی طرفندن اوصنت مأمورلرینه اخطار اولنه جق تاریخدن اعتبارا اون بش کونه قدر اجرای تعمیر ایدیلمك شرطیله اهالیسنك احتیاجاتنه کافی کلمك اوزره اودون و کوردك یولنمادیغی تقدیرده اهالیسی دخی بوقوریدن مستفید اولوزلر .

آلتنجی ماده — یوقاریده مذکور حوادث طبیعیه دن غیری عمارتلرك اوتك اولان اشجار و متعلقاتی اهالیسنك اوتوز کونلك مهلت ایچنده اوزمان مأمورلرینه

486 SAYILI UMÛR-I BELEDİYEYE MÜTE'ALLİK AHKÂM-I CEZÂİYE HAKKINDA KANUN SURETİ.

16 Nisan 1924

Numarası: 486

Umûr-ı Belediyeye Müte'allik Ahkâm-ı Cezâiye Hakkında Kânûn Sureti

Birinci madde: 24 Teşrîn-i Evvel 1298 tarihli Ebniye Kânûnu'nun memnû'iyeti mutazammın ahkâmı hilâfına vukû' bulan inşâât ve tamirât ile umûma mahsûs mahallerde ve yangın yerlerinde bilâ-ruhsat yapılan barakalar ve her nev' inşâât belediyece derhal hedm olunur. Hedmiyâtdan husûle gelen enkâz satılarak masârıf-ı hedmiye istîfâ olunur. Hedm masrafı kâfi gelmediği takdirde üst tarafı rüsûm-ı belediye gibi tahsil olunur.

İkinci madde: Umûmî ana lağımlarıyla su yollarını hasbe'z-zarûre açdıranlar belediyece tayin edilen müddet zarfında hâl-i sâbıkına ircâ'a mecburdur. Müddet-i mezkûre zarfında yapılmadığı takdirde belediyece bi'l-keşf yapdırılır. Belediyece sarf olunan para alındıktan başka masârıf-ı vâkı'anın yüzde onu da ayrıca istîfâ olunur.

Üçüncü madde: Umûmî ana lağımlarıyla su yollarını kasden tahrîb edenlerden masârıf-ı tamiriye tahsil ve bunun bir misli de cezâ'en başkaca istîfâ olunur.

Dördüncü madde: Belediyece sıhhat ve selâmet-i umûmiye için mahzûru görülen hususî mecrâ ve lâğım, kuyu ve çukurların nihayet bir hafta zarfında izâle-i mahzûru sahibine teblîğ olunur. Tebligât-ı vâkı'a alâkadarân tarafından nazar-ı itibâra alınmadığı takdirde belediyece keşfi mûcibince yapdırılarak mahzûr izâle ve sarfiyât tahsil olunduktan başka masârıf-ı vâkı'anın yüzde onu da cezâ'en istîfâ olunur. Cezânın mikdârı elli lirayı tecâvüz etmez. Fakr-ı halleri belediye meclisince sabit olanlardan dört taksitde bir sene müddetle rüsûm-ı belediye gibi tahsil olunur.

Beşinci madde: Kavânîn ve nizâmât ve talimât ve mukarrerât-ı belediyeye muhâlif hareket edenlerden yüz kuruşdan iki bin kuruşa kadar cezâ-yı nakdî alınır. Mükerrer olan kimsenin müstahak olduğu cezâ iki kat olarak hükmolunduktan başka ashâb-ı sanat ve ticâretden olanlar üç günden on beş güne kadar icrâ-yı sanat ve ticâretden men' edilir.

Altıncı madde: Beşinci maddede beyân olunan cezâlar zâbıta-i belediye memurlarının tanzîm ve i'tâ edecekleri zabıt varakaları veya müzekkeresi üzerine Ankara ve İstanbul'da encümen-i emânet ve diğer mahallerde mecâlis-i belediyece hükmolunur.

Yedinci madde: Altıncı madde mûcibince verilecek kararlar kat'îdir ve lâzımü'l-icrâdır. Bu kararlar zâbıta-i belediye ve inde'l-îcâb polis memurları tarafından infaz olunur. Mahkûmün-aleyh cezâ-yı nakdîyi vermezse encümen-i emânet ve mecâlis-i belediye kararıyla beher lira ve küsûru için bir gün (yirmi dört saat) hapsedilir. İşbu hapis kararının verilecek müzekkere üzerine müddeî-i umûmîlikçe derhal icrâsı mecburîdir. Cezâ-yı nakdîyi te'diye etmemesinden dolayı hapsine karar verilmiş olan kimse mahkûmün-bih cezâ-yı nakdîyi ve hapsedildikten sonra da hâl-i mahbûsiyetde kaldığı beher gün için bir lira tenzîliyle bakıyyesini tamâmıyla verirse hapsinden sarf-ı nazar ve mahbûs ise sebîli tahliye olunur.

Sekizinci madde: Mevâdd-ı sâbıka mûcibince tahsil edilen cezâ-yı nakdîler belediyece îrâd kaydolunur.

Dokuzuncu madde: İşbu kânûn târih-i neşrinden itibâren mer'î olup Ankara ve İstanbul şehremânetlerine de şâmildir.

Onuncu madde: İşbu kânûnun tatbîkine Dâhiliye ve Adliye vekilleri memurdur.

12 Ramazan 1342 ve 16 Nisan 1340

رسمی جریده

تورکیه جمهوریتك رسمی غزتهسیدر

نومرو: ٦٢

سنه: ٢

Resmî Cerîde, Receb 1342 – Mart 1340, Numara: 62, sayfa: 1-2, 16 Şubat 1924

417 SAYILI ANKARA ŞEHREMÂNETİ KANUNU.

16 Şubat 1924

Ankara Şehremâneti Kânûnu

Kânûn Numarası: 417

Madde 1- Ankara şehri kendisine tâbi‘ olan bağ ve bahçe ve tarla ve otlakları içeride kalmak üzre tepelerden geçirilecek hudûduyla bir Şehremâneti teşkîl eder. Bu hudûd Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye tarafından tesbît ve haritası tanzîm etdirilir. Hudûdu gösteren işbu harita Dâhiliye Vekâleti'nce tasdîk olundukdan sonra kesb-i kat‘iyyet eder.

Madde 2- İstanbul Şehremânetince tatbîk edilmekte olan nizâmât ve talimât ve mukarrerâtdan Ankara şehri ihtiyacâtına uygun olanları Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyece tatbîk olunur.

Madde 3- Ankara Şehremini Dâhiliye Vekâleti tarafından nasb olunur. İstanbul Şehremininin vazife ve salâhiyetini hâizdir.

Madde 4- Ankara Şehremâneti bir dâire-i belediyeden ibaretdir. Ankara Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyesi yirmi dört azâdan teşekkül eder. İntihâbât kırk sekiz azâ için Vilâyet Belediye Kânûnu'na tevfîkan icrâ edilir. Şehirde sâkin ve müntehiblik evsâfını hâiz her ferd rey verir. Her müntehib reyini bizzat i‘tâ eder. Şehremâneti için Belediye Kânûnu'nun intihâbâta müte‘allik maddelerindeki müddetler nısfına tenzîl edilmişdir.

Madde 5- Ankara Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyesi, şehremininin riyâseti altında toplanır ve İstanbul Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyesinin vazife ve salâhiyetini hâizdir.

Madde 6- Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye, kânûnen kendisine tevdî‘ edilen vezâifi tecâvüz veya Cemiyet-i Umûmiye-i Belediye ile Şehremâneti arasında herhangi idârî, fennî, sıhhî, iktisâdî mesâilden dolayı ihtilâf zuhûr ederse keyfiyet Dâhiliye Vekâleti'nin teklifi ile Büyük Millet Meclisinin Şura-yı Devlet vazifesini îfâ eden Muhâkemât Hey’etinde bi't-tedkîk muktezâsı beyân olunarak işbu muktezî ma‘mûlün-bih olur.

Madde 7- Ankara Şehremâneti bütçesi Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyece tanzîm ve Dâhiliye Vekâleti'nce on gün zarfında tedkîk ve tasdîk edildikten sonra tatbîk olunur. On gün zarfında iade veya tasdîk edilmezse bütçe mer‘îyyü'l-icrâdır.

Madde 8- Ankara Şehremâneti Umûr-ı Fenniye, Sıhhiye, Hesâbiye, Tahrîriye, Hukûkiye müdürleri Şehremânetinin inhâsı ile Dâhiliye Vekâleti tarafından ve diğer memurîn ve müstahdemîn şehremini tarafından nasb ve azlolunur.

Madde 9- Şehremânetinde; Şehremininin riyâsetinde Umûr-ı Fenniye, Sıhhiye, Hesabiye, Tahririye ve Hukûkiye müdürlerinden mürekkeb bir Emânet Encümeni teşkîl olunur. Bu encümen belediye meclisleri vazife ve salâhiyetini hâizdir.

Madde 10- Ankara Şehremâneti memurlarının devletçe mansûb olanlarının maaşı Dâhiliye Vekâleti'nce ve Şehremini tarafından tayin olunacakların da Cemiyet-i Umûmiye-i Belediyece tayin ve tesbît olunur. Bu kabîl memurîn hakkında Mülkiye Tekaüd Kânûnu ahkâmı tatbîk olunacakdır.

Madde 11- Ankara Şehremânetinin zâbıta-i belediye vezâifi polis tarafından îfâ olunur. Belediyeye müte‘allik vezâifde Polis Müdürü doğrudan doğruya Şehremini ile muhâbere eder. Polislerin bu bâbdaki yolsuzluklarına dair yapılacak muâmele Memurîn Muhâkemât Kararnâmesi'ne tâbi‘dir.

Madde 12- İşbu kânûnun hükmü, Belediye Kânûn Lâyihası kat‘iyet kesb edinceye kadar cârîdir.

Madde 13- İşbu kânûn târih-i neşrinden mu‘teberdir.

Madde 14- İşbu kânûnun ahkâmını icrâya Dâhiliye Vekîli memurdur.

10 Recep 1342 ve 16 Şubat 1340

Resmî Cerîde, 29 Receb 1342 – 6 Mart 1340, Numara: 63, sayfa: 1-3, 26 Şubat 1924

423 SAYILI BELEDİYE VERGİ VE RESMLERİ KANUNU.

26 Şubat 1924

Belediye Vergi ve Resmleri Kânûnu

Numarası: 423

Madde 1- Müsakkafât Vergisinin belediye hudûdu dâhilinde tahsil olunan kısmının rub‘u o belediyeye âiddir. İşbu vergi Hazine tahsildârları ma‘rifetiyle tahsil olunur.

Madde 2- Temettü‘ vergisinin yüzde yirmi beşini tecâvüz etmemek üzre belediyeler işbu vergiye hisse-i munzamma ilâve edebilirler. Vukû‘ bulacak zamâ‘im Hazine tahsildârları ma‘rifetiyle tahsil olunur.

Madde 3- Bu suretle tahsil olunan belediye hisseleri devlet vâridâtına karışdırılmayarak Maliye Veznesi'nde emâneten hıfz olunur ve her ay nihayetinde makbuz mukâbilinde belediye veznesine teslim olunur. Belediye Muhâsib-i Mes’ûlü ve muhâsib-i mes’ûl bulunmayan yerlerde sandık eminleri her ayın ikinci günü Maliye Veznesi'ne mürâcaât edip tahsil edilmiş olan belediye hissesini almaya ve mal memurları da mezkûr hisseyi vermeye mecburdur.

Madde 4- (3)'ncü Madde ahkâmına riâyet etmeyenler ve buna muhâlif emir verenler derhal işden el çekdirilip bir sene müddetle devlet, vilâyet ve belediye hizmetlerinde istihdâm edilmemek üzre hükmen tecziye olunur.

Madde 5- Belediye hudûdu dâhilindeki evlerden hadd-i a‘zamî olarak alınacak tanzîfât vergisi ber-vech-i âtidir:

Muharrer kıymeti 1 kuruşdan 5000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 2,5 kuruş

Muharrer kıymeti 5001 kuruşdan 10000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 5 kuruş

Muharrer kıymeti 10001 kuruşdan 20000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 7,5 kuruş

Muharrer kıymeti 20001 kuruşdan 30000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 10 kuruş

Muharrer kıymeti 30001 kuruşdan 40000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 12,5 kuruş

Muharrer kıymeti 40001 kuruşdan 50000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 15 kuruş

Muharrer kıymeti 50001 kuruşdan 100000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 17,5 kuruş

Muharrer kıymeti 100001 kuruşdan 200000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 20 kuruş

Muharrer kıymeti 200001 kuruşdan 300000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 22,5 kuruş

Muharrer kıymeti 300001 kuruşdan 500000 kuruşa kadar olan evlerden ayda 25 kuruş

Muharrer kıymeti 500000 kuruşdan yukarısı için yirmi beş kuruşa ilâveten beher on bin kuruşda yirmi para istîfâ olunur.

Vergi, evin mutasarrıfından alınır. Boş kaldığı müddetçe evlerden Tanzîfât Vergisi alınmaz.

Madde 6- Dükkân, mağaza, otel, han, kahve, kıraathâne, apartman, hamam, selhhânelerden ve umûma açık sâir mahallerden alınacak Tanzîfât Vergisi beşinci madde mûcibince takarrür etdirilecek verginin lâ-ekal rubu‘ mikdârı zammedilmek üzre iki misli kadar tezyîd olunabilir. Bu vergi sahiplerinden alınır. Boş kaldıkları müddetçe Tanzîfât Vergisi alınmaz.

Madde 7- Tenvîr edilmiş mahallerde mevcud meskenlerden beşinci maddeye göre alınacak Tanzîfât Resminin nısfını tecâvüz etmemek üzre Tenvîrat Resmi alınır. Akârlarda işbu Tenvîrat Resmi altıncı maddeye göre akârlardan alınacak resm mikdârı alınabilir. Bu vergiler akârât-ı resmiye ve vakfiyeye dahi şâmildir.

Madde 8- İnşâât Ruhsatiye Resmi, ebniye ve rıhtımların inşâ edileceği arsa ve mahallin metre murabbâ‘ının vergide muharrer bulunan kıymetinin yüzde biri nisbetinde alınır. Katlar taaddüt etdikçe resm de her katdan o nisbetde alınır. Zeminden itibâren irtifâ‘ı iki metreye kadar olan bodrumlar kat addolunmaz. İrtifâ‘ı iki metre veya ondan ziyade olan tavan arası odaları için asıl resmin nısfı ilâve olunur. İşbu resm her nev‘ akârât-ı resmiye ve vakfiyeden dahi istîfâ olunur. Her nev‘ ilâve-i inşââttan bir misl resm alınır. Kafes tamirâtı (esaslı tamirât) asıl inşâât resminin rub‘u ve âdi tamirât sekizde bir nisbetinde resme tâbi‘dir.

Madde 9- Karagöz, hokkabaz, at canbazı gibi oyun mahalleri; tiyatro, sinema, panorama gibi temâşâ yerleri bar, kafeşantan, incesaz, musika, patinaj, balo, konser, dansig gibi eğlence mahalleri, kulüp ve kulüp şeklinde gazino ve bunların idâresinde bulunan otelleri ve pehlivan müsabakası ve ale'l-umûm yarışlar ve bunlara müte‘allik baht ve talih oyunlarına mahsûs yerler te’sîs ve küşâd etmek için belediyeden ruhsat almak mecburidir. Bu gibi mahallerden bir defaya mahsûs olmak üzre ruhsat harcı alınır. Gerek te’sîs ve küşâd Ruhsatiye Resminin mikdârı, gerek mezkûr mahallerin işletildiği müddetçe alınacak Belediye Resmi belediye meclisince

günlük veya haftalık veya aylık olarak tayin veyahud bu gibi mahaller vâridât-ı gayr-i sâfiyesinin yüzde onunu tecâvüz etmemek üzre nisbet takdir edilerek tahsil olunur. Balo ve dans mahalleriyle bar ve kafeşantanların gece yarısından sonra açık bırakılması beher saat için meclis-i belediîce takdir olunacak mütezâyid ayrı bir resme tâbi‘dir.

Madde 10- Ev, mağaza, dükkân, gazino, han ve hamam gibi bilumûm emâkin ve akârâtla beraber hamal ve kayık ve sâire gibi vesâ‘it-i nakliyeye belediyelerce birer numara tahrîr ve tevzî‘ olunur. Bunun mukâbilinde alınacak resmin tayin-i mikdârı belediye meclisine âiddir.

Madde 11- Vukû‘ bulacak talep üzerine belediyelerce fennen yapılacak tebhîrât ve tathîrâtdan belediye meclisince tanzîm olunacak tarife dâiresinde bir resm alınır.

Madde 12- Meskenlerden mâadâ bilumûm binaların önlerine güneş ve yağmurdan muhâfaza için çekilen tente ve yapılan siperlerden ve bunların saçaklarından mevkiinin şerefine göre beher metre murabba‘ı için a‘zamî yirmi beş kuruşu tecâvüz etmemek üzre senevî bir resm alınır. İşbu tente ve siperler her türlü vesâ‘it-i nakliyenin mürûruna mâni olmamak üzre belediyenin tayin edeceği şekilde yapılır ve irtifâ‘ı sokak zemininden üç metreden aşağı olmaz.

İşbu resmin mikdârını belediye meclisleri tayin eder.

Madde 13- Her mahallin pazar kurulan günlerinde ve panayırlarda ve meydan ve mezat ve iskele mahallerinde satıcılar tarafından işgâl olunan yerlerin şerefine göre beher metre murabba‘ı için a‘zamî on kuruşu tecâvüz etmemek üzre mahalleri mecâlis-i belediyesince tanzîm olunacak tarifeye göre yevmiye bir resm istîfâ olunur. Yaya kaldırımlarını veya sokakları her mahallin ve mevkiin mu‘ayyen pazar günlerinden mâadâ günlerde hiçbir vesile ile işgâle müsaade olunmaz.

Madde 14- Bilumûm dükkânlarla ticârî ve sınâî müessesâtın kapılarına, sahiplerinin isimlerini ve müessesenin iştigâlâtını gösterir Türkçe bir levha asmak mecburidir. Bu levhalarda şayet Türkçenin gayrı lisan ve yazılar ile dahi yazılmak istenilirse yazılacak yazıların gerek hacmi, gerek puntu Türkçenin nısfı derecesini tecâvüz edemez ve Türkçenin altına yazılır. Bu suretle ta‘lik edilen levhalardan belediye meclislerince tanzîm olunacak tarifeye göre senevî bir resm alınır. Levhalarda Türkçeden gayrı lisan ve yazı ile olan kısımların beherinden ayrıca ikişer kat resm alınır. El ve duvar ilanlarıyla diğer her nev‘ ilanâtdan belediye meclislerince tanzîm olunacak tarifeye göre resm alınır.

Madde 15- Müvellidü'l-buhar kazanlarla ale'l-umûm motorlardan ve imalâthânelerde kullanılan inbiklerden bir defaya mahsûs olmak ve on liradan eksik, elli liradan fazla olmamak üzre belediye meclislerince tanzîm olunacak tarifeye göre Ruhsatiye Resmi alınır. Kavânîn-i hususiye ile muâfiyât ve müsâadâta mazhar olanlar ve ziraatte kullanılanlar müstesnâdır.

Madde 16- Belediye hudûdu dâhilinde millî ve beynelmilel sergiler hâsılâtından belediye hissesi nâmıyla bir resm alınır. İşbu resmin tayin-i mikdârı mahallî belediye meclislerine âiddir.

Madde 17- Bilumûm ölçü, tartı ve ölçeklerin belediyeye damgalatdırılması mecburidir. Damga vaz‘ı mukâbilinde bir defaya mahsûs olarak ber-vech-i âti resm alınır:

A) Dirhemliklerin beher parçasından yüz para

B) Elli okkaya kadar beher kantardan yirmi beş kuruş

P) Elli okkadan yukarı kantarlardan elli okkadan fazlası için beher elli okka ve küsûru için on kuruş

T) Terazilerin oturaklarından yirmi beş ve el terazilerinden on kuruş

S) Ale'l-umûm basküllerden ve çekilerden yüz kuruş

C) Mâyi‘ât ölçülerinin beher parçasından bir kuruş

Ç) Hububat ölçeklerinin beher parçasından beş kuruş

H) Uzunluk ölçülerinin beher parçasından beş kuruş;

İşbu ölçü ve ölçekler her sene muâyene ve bâlâda gösterilen resmlerin nısfı istîfâ olunur.

Madde 18- Kasaba ve şehir kadastrosunun yeniden tanzîmi veya tarla, bağ, bahçe ve bostanların mahallelere tefrîki için muktezî haritanın masârıf-ı keşfiyyesi arsa ve ebniye sahiplerinden tahsil olunur.

Madde 19- Nizâmnâme-i mahsûsuna tevfîkan tanzîm olunacak îcâr ve istîcâr mukâvelenâmelerinden belediyeler nâmına yüzde iki resm alınır.

Madde 20- Belediye hudûdu dâhilinde topdan satılan bilumûm tartılacak ve ölçülecek eşya belediye baskül, kantar ve kile ve terazisi ile tartılıp ölçülmesi mecburidir. Buna mukâbil eşyanın satışındaki kıymetinin yüzde yarımını tecâvüz etmemek üzre belediye meclislerince tanzîm edilecek tarifeye göre resm alınır.

Madde 21- Deve, manda, beygir, merkeb ve ester ile hayvanât-ı bakariyenin geçit ve ictimâ‘ ve pazar mahallerindeki alım ve satımından satana âid olmak üzre a‘zamî yüzde iki buçuk resm alınır. Bu resmin mikdârını belediye meclisi tayin eder. Belediye hudûdu dâhilinde her nerede olursa olsun pazarlık ve simsarlık suretiyle vukû‘ bulan alım satım muâmelâtı da bu resme tâbi‘dir.

Domuzlardan alınacak resm bâlâdaki resmin üç mislidir.

Belediye hudûdu dâhilindeki pazar yerlerinde ve çarşı ve sâir mahallerde satılan koyun ve keçilerin beherinden bir kuruş resm alınır.

Madde 22- Belediye hudûdu dâhilinde her nerede olursa olsun alenî müzâyede ve münâkasa ile satılan her nev‘ eşya ve emvâl-i menkûle ve gayrimenkûle esmânından a‘zamî yüzde iki buçuk Dellâliye Resmi alınır. Mikdârı belediye

meclisince tayin olunacak işbu resm belediyece istîfâ olunur. Belediyeye malûmat verilmeksizin hususî mahallerde müzâyede icrâsı memnû‘dur. Bilumûm devâir ve mahâkim ve icrâ dâirelerince vukû‘ bulacak müzâyedeler dahi işbu resme ve Aşar Müzâyedesi Kânûn-ı mahsûsuna tâbi‘dir. Devâirce vukû‘ bulan münâkasalardan binde iki buçuk alınır ve bu resmi ihâlenin vukû‘ bulduğu mahal belediyesi alır. Bu maddede zikrolunan Dellâliye Resminden mâadâ hiçbir ferd ve makam tarafından dellâliye nâmıyla başka resm alınamaz. İstanbul balıkhâne müzâyedeleri düyun-ı umûmiye meselesi hallolununcaya kadar müstesnâdır. Perakende suretiyle ve ashâbı tarafından satılan eşyâ-yı hasîse dahi işbu resmden müstesnâdır.

Dellâllar belediyece tayin olunur.

Madde 23- Belediye hudûdu dâhilinde mukayyed çift hayvanlı kira binek arabalarından şehrî a‘zamî yüz ve tek hayvanlı kira binek arabalarından şehrî elli, manda ve öküz nakliye arabalarından şehrî yirmi beş ve çift hayvanlı yük arabalarından şehrî yetmiş beş ve tek hayvanlı yük arabalarından şehrî yirmi beş ve yük ve binek kira hayvanlarından şehrî on kuruş ve merkebden şehrî yüz para istîfâ olunur. Arabalardan resm ahzında arabaların adedine bakılmayıp hayvanların adedi nazar-ı dikkate alınır. Hükûmete âid araba ve hayvanlarla erkân, ümerâ ve zâbitân ve jandarma efrâdının, zâbıta memurlarının, mâliye süvari tahsildârânın ve küçük sıhhiye memurlarının ve emsali memurînin kânûnen beslemek mecburiyetinde bulundukları adedde binek hayvanâtı işbu resmden ma‘füvvdür.

Motoru on iki beygire kadar olan kira otomobillerinden şehrî iki yüz ve 12 - 20'ye kadar şehrî üç yüz ve fazlasından ve ale'l-umûm kamyonlardan şehrî beş yüz kuruş resm alınır. Zâta mahsûs otomobil ve çift ve tek hayvanlı binek arabalarıyla binek hayvanları işbu resmin nısfına tâbi‘dir.

İşbu resm a‘zamî olup her mahalde mikdârı belediye meclislerince tayin olunur. Hükûmete âid olanlar müstesnâdır. Çiftçilerin doğrudan doğruya umûr-ı ziraatte veya dolayısıyla buna mütteferri hususâtda kullandıkları araba ve hayvanât ve kamyonlar velev bazen kiracılıkda kullanılsa bile işbu resmden muafdır. Döl almak üzre beslenilen aygır ve kısraklar dahi kezâlik bu resmden muafdırlar.

Motosikletlerden şehrî elli ve velespitlerden şehrî yirmi beş kuruş alınır ve bu resm ashâbının arzusuna ta‘likan belediyelerce üç ve altı aylık veya senelik olarak tahsil olunur. Polisin kullanacağı motosiklet ve bisikletler müstesnâdır.

Madde 24- Belediye hudûdu dâhilindeki limanlarda ve göl ve nehirlerde icrâ-yı seyr ü sefer eden istimbot, motorbot ve her nev‘ kayık, mavna, salapurya ve duba gibi merâkib-i bahriye ile hususî sandal ve kayıklardan (balık saydına mahsûs balıkçı sandal ve kayıkları müstesnâdır) mecâlis-i belediyece tanzîm edilecek tarife dâiresinde resm alınır. Dâire-i belediye dâhilindeki limanlarda daimî veya muvakkat sûretde hamûlesiyle beraber tevakkuf ve denizi veyahud göl ve nehirleri işgâl eden veyahud tamirhâne veya depo ve sâir sûretde isti‘mâl olunan mavna ve sâir merâkibden meclis-i belediye kararıyla tanzîm olunacak tarife dâiresinde resm alınır. Hükûmetin merâkib-i bahriyesiyle fırtına ve tamir ve kumanya tedâriki sebebiyle limanlara iltica eden merâkib müstesnâdır. İşbu resm liman idâresince tahsil ve mahallî belediyelerine teslim edilir.

Madde 25- Süs köpeklerinden senevî on ve av köpeklerinden beş lira a‘zamî resm alınır. Çoban ve bekçi köpekleri müstesnâdır.

Madde 26- Belediyelerce te’sîs ve inşâ etdirilen iskele, sal ve sâireden mecâlis-i belediyece tanzîm edilecek tarife mûcibince baç (Mürûriye) alınır.

Madde 27- Piyango ve ikramiye kazançlarının yüzde onu ashâbından belediye hissesi olarak istîfâ olunur. Bu hisseleri ikramiyeden bi't-tefrîk belediyelere teslime, kazançları te’diye eden müessesât mecburdurlar. Aksi hâlde işbu hisseler bir misli cezâ ile beraber Tahsîl-i Emvâl Kânûnu'na tevfîkan sâlifü'z-zikr müessesâtdan tahsil olunur.

Madde 28- Belediye hudûdu dâhilinde istihlâk olunacak petrolün beher kilosundan yirmi para, benzin ve sâirenin kilosundan bir, bakuranın ve mazotun beher kilosundan iki, sanâyi ve tabâbetde kullanılan ispirtonun beher kilosundan yirmi kuruşu tecâvüz etmemek üzre Rüsûm-ı İstihlâkiye ve belediye depolarında bulunduğu müddetçe petrolün beher sandığından ve diğer mevâdd-ı müşta‘ilenin beher yirmi beş kilosundan şehrî beş kuruşu geçmemek üzre ardiye alınır.

İşbu resmin tayin-i mikdârı belediye meclisine âiddir. Ziraat bankaları vâsıtasıyla ziraat için celb edilecek işbu mevâddan belediye rüsûmu alınmaz. Depolarda kaldığı müddetçe Ardiye Resmi alınır. Göllerde ve nehirlerde işleyen küçük merâkib ve vesâ‘itde kullanılan bakura bu resmden müstesnâdır. (İşbu resm Duhûliye Resminin tatbîkine kadar istîfâ olunur.)

Madde 29- Belediyeler tarafından umûmî ve fennî mezbahalar te’sîs edilinceye kadar zebh olunacak koyun ve keçiden on beş, kuzu ve oğlakdan yedi buçuk, danadan otuz, sığır ve canavardan kırk beş, deve ve mandadan yetmiş beş kuruş resm alınacak ve vilâyetlerle belediyeler tarafından müştereken ve kavâid-i mahsûsa dâiresinde emâneten veya ihâleten idâre ve cibâyet edilerek hâsılâtının nısfı belediyelere ve nısf-ı diğeri vilâyetlere âid olacakdır. Mecâlis-i umûmiye bu resmin bir sülüsü derecesinde tenzîlât icrâ edebilir. Fennî mezbahaların te’essüsünde yalnız mezbaha ücreti alınıp ayrıca Zebhiye Resmi alınmayacakdır. Mezbaha ücretlerinin mikdârı belediye meclisince takdir olunur.

Madde 30- Hususî kaplarla nakil ve füruht olunan menba‘ suları belediyelerce teftiş edilerek hangi menba‘lara âid olduklarını mübeyyin kaplar üzerine alâmet-i mahsûsa vaz‘ olunur. Buna mukâbil belediye meclisince tayin olunacak tarife dâiresinde resm alınır.

Madde 31- Kasaba ve şehirlerde istihlâkât-ı mahalliyeye mahsûs eşya üzerine, mahalleri belediyesinin kararıyla Duhûliye Resmi vaz‘ ve istîfâ olunabilir. Duhûliye Resmine tâbi tutulabilecek mevâd ve eşyanın nev‘i ile istîfâ olunacak resmin hadd-i a‘zamını mübeyyin umûmî tarife işbu kânûna zeyledilmişdir. Belediyeler umûmî tarifede mezkûr olmayan mevâd ve eşyaya resm koymak istediği takdirde meclis-i umûmînin kararı alınmak şartdır.

Madde 32- Duhûliye Resmi vaz‘ı teklif olunan bir şehir veya kasabada müzeyyel umûmî tarifede muharrer eşyadan mahallinin icablarına göre hangilerinin resme tâbi tutulacağına ve bunlardan ne mikdâr resm alınacağına ve sâir teferruâtına dair mahalli belediyesince hususî bir tarife ve bir talimâtnâme tanzîm ve meclis-i umûmî veya encümenin tasdîki ile tatbîk olunur.

Madde 33- Hususî tarifelerde resme tâbi tutulan mevâd ve eşyadan bir kısmının resmden istisnası veya istisna edilmiş olan eşyanın tekrar resme tâbi tutulması veya resm mikdârının tenzîli veya tezyîdi belediye meclislerinin kararı ve belediye reislerinin tasdîki ile icrâ olunur.

Madde 34- Resme tâbi tutulan mevâd ve eşyanın duhûliye hudûdu dâhilinde imal ve istihsâl olunan mümâsilleri dahi tarifede münderic müstesnâlardan mâadâ ahvâlde hâricden idhâl edilenlerden istîfâ kılınan resme tâbi‘dir.

Ancak bu suretle imal ve istihsâl edilen eşyanın mevâdd-ı ibtidâiyesi tarifeye dâhil ve resme tâbi ise mevâdd-ı mezkûre için îfâ olunup müstahsil ve âmiller tarafından vesâike müstenid olarak verilecek beyânnâme ile tahsil edildiği sabit olacak rüsûm mikdârı bu kabîl ma‘mûlât ve müstahsalâtdan alınacak resmden tenzîl edilir. İşbu maddede muharrer resmin senelik abonman usulüyle tahsili câizdir.

Madde 35- Duhûliye alınan bir şehirden bilâ-tevakkuf imrâr veya müddet-i mu‘ayyene zarfında hârice nakledilmek üzre idhâl edilen eşyadan resm alınmaz. Duhûliye Resmine tâbi bir şehirde imal ve istihsâl olunup hârice nakledilen eşya o şehirde resme tâbi değildir.

Madde 36- Duhûliye Resmi belediye tahsildârları vâsıtasıyla tahsil olunur. Emâneten veyahud tamamen veya kısmen, ihâleten de idâre ve cibâyet olunabilir.

Madde 37- Duhûliyeye tâbi bir şehirde devlet gümrükleri mevcud ise gümrüklerden imrâr edilen eşyaya âid Belediye Duhûliye Rüsûmu, Maliye Vekâleti'nin muvâfakatiyle gümrük memurları tarafından cibâyet olunur. Bu yolda tahsil olunan resmler işbu kânûnun üçüncü ve dördüncü maddeleri ahkâmına tevfîkan ay nihayetinde belediyelere i‘tâ olunur.

Madde 38- Duhûliye Resmi verilmeyerek kaçırılan eşyadan resm-i mezkûr iki kat istîfâ edilir.

Madde 39- İstimlâkden dolayı sokağın yüzüne çıkmakla veya her ne suretle olursa olsun sokağın yüzü artmakla veya üzerinde bulunduğu yollar kesb-i vüs‘at etmekle şerefi artan ebniyeli ebniyesiz arsalara eski ve yeni hallerine göre ayrı ayrı kıymet takdir olunur. Takdir edilen iki kıymetin aralarındaki farkın yüzde yirmisi Şerefiye nâmıyla belediyeye âiddir. Bu fark beş sene zarfında mukassatan rüsûm-ı belediye gibi ashâbından tahsil olunur.

Madde 40- Şerefiye Resmine tâbi arsa ve emlâkin şerefiye bedeli tesviye edilmedikçe ferağına müsaade edilmez.

Madde 41- Belediyece bir sokakda müceddeden inşâ edilecek kaldırım veya lâğım masârıf-ı inşâiyesinin nısfı inşââtın hitâmından sonra o sokakda bulunan ebniyenin cebhelerine nisbetle dâire-i belediyece ashâbına bi't-tevzî‘ taksite rabtolunarak Rüsûm-ı Belediye gibi tahsil olunur. Kaldırım ve lâğım tamirleri için ebniye ashâbından hiçbir şey alınmaz. Sokağın arzı kasabalarda dokuz, şehirlerde on iki metreyi tecâvüz eylediği hâlde fazlasının kaldırım masârıfı tamamen belediyeye âiddir. Emâkin-i emiriye ve akârât-ı vakfiyye de işbu resme tâbi‘dir. Kırlarda, sayfiyelerde yapılan tek tük evler mahalle hâline gelmedikçe kaldırım masârıf-ı inşâiyesi nâmıyla bir şey alınmaz.

Madde 42- Şehir ve kasabalar dâhilinde hidemât-ı umûmiye îfâsı için müteşekkil her nev‘ imtiyâzlı şirketlerden hükûmetçe istîfâ edilen hisse-i menfaat belediyelere âiddir.

Madde 43- İşbu kânûnda musarrah olmayıp fakat belediyelerce Şubat 1330 tarihli Rüsûm-ı Belediye Kânûnu'nun neşrinden mukaddem te‘âmülen alınmakda olan rüsûmun kema-kân istîfâsına belediye meclisinin karar ve meclis-i umûmînin tedkîk ve tasdîkiyle devam olunabilir.

Madde 44- Birinci ve ikinci maddelerden gayrı maddelere tayin edilmiş olan resm ve vergiler mikdâr-ı a‘zamî olup belediye meclislerince tenzîlât icrâ olunabilir.

Madde 45- İşbu kânûnda muharrer belediye vergi ve resmleri Tahsîl-i Emvâl Kânûnu'na tevfîkan tahsil olunur. Bu hususda belediye meclisleri tahsilât komisyonları makâmına kâimdir.

Madde 46- Belediye rüsûm ve tekâlîfi işbu kânûnda muharrer ve belediyelerce yapılan tarifelerden fazla tahsil eden mültezim veya memur üç aydan üç seneye kadar haps ve fazla tahsil etdiği para sahibine iade olunur.

Madde 47- İşbu kânûna muhâlif bi'l-cümle ahkâm mülgâdır.

Madde 48- İşbu kânûn 1340 senesi Martından itibâren mer‘îyyü'l-icrâdır.

Madde 49- İşbu kânûnun icrâ-yı ahkâmına Dâhiliye, Adliye ve Maliye vekilleri memurdur.

20 Receb 1342 ve 26 Şubat 1340

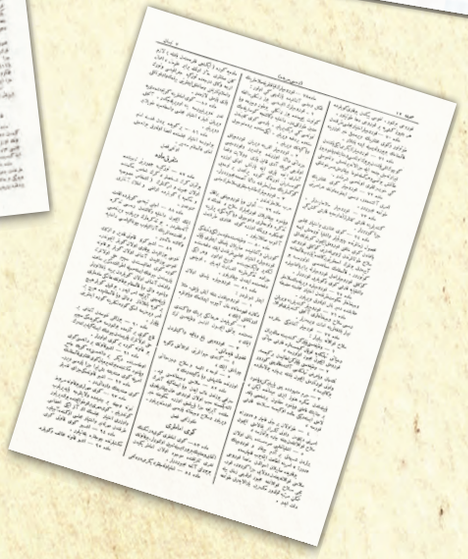

Resmî Cerîde, Numara: 68, 4 Ramazan 1342 – 7 Nisan 1340, sayfa: 6-11, 18 Mart 1924

442 SAYILI KÖY KANUNU.

18 Mart 1924

Numarası: 442

Köy Kânûnu

Birinci Fasıl

Madde 1- Nüfusu iki binden aşağı yurdlara "köy" ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara "kasaba" ve yirmi binden çok nüfusu olanlara "şehir" denir. Nüfusu iki binden aşağı olsa dahi belediye teşkîlâtı mevcud olan nâhiye, kazâ ve vilâyet merkezleri kasaba itibâr olunur ve Belediye Kânûnu'na tâbi‘dir.

Madde 2- Câmi, mekteb, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalarıyla birlikde bir köy teşkîl ederler.

Madde 3- Bu kânûnun hükmü başlar başlamaz her köyün sınırı ihtiyar meclisi tarafından bir kâğıda yazılır. Sınır için komşu köyler ile aralarında uzlaşamadıkları yerler varsa bu da gösterilir ve yazılan sınır kâğıdı ihtiyar meclisince mühürlenerek nâhiye müdürüne gönderilir. Nâhiye müdürü de bu sınır kâğıdını kazâ veya vilâyete gönderir. Oralarda idâre meclisince sınır kâğıdı tedkîk ve tasdîk olunduktan sonra tasdîkli bir örneği tekrar köy ihtiyar meclisine verilmek üzre nâhiye müdürüne yollandığı gibi asıl sınır kâğıdı da tasdîkli olarak tapu dâiresine verilir. İki köy arasında uzlaşılamayan sınırlar için idâre meclisleri, tahkîkât ve tedkîkat yaparak sınırı beşinci maddeye göre çizip her iki köye de tasdîkli birer örneğini gönderir ve bu kat‘îdir. Kazâdaki bütün köylerin tasdîkli sınır kâğıtları tapuca bir deftere yazılıp defterin altı, idâre meclisine tasdîk etdirilir. Ayrıca bu tasdîkli defterin bir sureti de tapuca çıkarılıp idâre meclisinde saklanmak üzre verilir. Köy sınırlarına âid işlerde devlet dâireleri ve mahkemelerce bu tasdîkli defterler esasdır.

Madde 4- Bir köyün sınırı aşağıda tarif edildiği şekilde çizilir:

1- Eskiden beri bir köyün sayılan bütün tarla, bağ, bahçe, çayır, zeytinlik, palamudluk, baltalık ve otlaklar sınır içinde kalmalı.

2- Dağlık ve ormanlık havâlide, ötede beride dağınık olan evler, tarlalar, meralar parça parça en yakın köye bağlı sayılmakla beraber bunlar sınır hâricinde bırakılmalı. Yalnız her birinin adı sınır kâğıdının altında yazılmalı.

3- Sınır mümkin olduğu kadar kolay anlaşılacak sûretde dereler, tepeler, yollar veya diğer değişmeyen işaretli yerlerden geçmeli ve bu dere, tepe ve yolların ve işaretli yerlerin köylüce adları ne ise be-heme-hâl sınırda sırasıyla yazılmalı.

4- Eğer bir köyün sınırını derelerden, tepelerden, yollardan veya diğer değişmeyen işaretli yerlerden geçirmek kâbil olmazsa o hâlde sınır mümkin olduğu kadar düz yapılmalı ve büyük taşlar dikilerek sınır gösterilmeli.

5- Bir köy ahalisinden bazı kimselerin başka bir köy arazisi içinde kalan dağınık tarla, bağ, bahçe gibi yerleri sahibinin bulunduğu köyün sınırında değil öteki köyün sınırında gösterilmeli.

6- Bir köyün sınırı mutlaka diğer köyün sınırıyla birleşmek lâzım gelmez. İki köyün sınırları arasında eskiden beri hiçbir köyün malı sayılmayan boş arazi, dağlar, ormanlar, yaylaklar varsa bunlar yine sınırın dışında bırakılmalı.

7- Bir köyün malı olan yaylaların o köy ihtiyar meclisi tarafından ayrıca sınırı çizilmekle beraber bu sınır kâğıdı asıl köyün sınır kâğıdıyla birleşdirilmeli.

Madde 5- İki köy arasında nizâ‘lı sınırların çizilmesi için hükûmetin emriyle iki köy hey’et-i ihtiyariyesi bir araya toplanarak işin kendi aralarında düzeltilmesi için çalışılır. Yine uzlaşamadıkları hâlde idâre meclisi tedkîkat ve tahkîkât yaparak altı ay içinde doğrudan doğruya sınırı çizer ve bu kat‘î olur. Beş sene müddetle değişdirilemez.

Bir köy sınırı, bu kânûn mûcibince çizildikten beş sene sonra hâsıl olacak lüzum ve ihtiyaç üzerine ihtiyar meclisi sınırın büyültülüp küçültülmesi için mürâcaâtda bulunabilir. Şayet bu sınırın büyültülmesi veya küçültülmesi başka bir köye dokunmuyorsa vilâyet ve kazâ idâre meclisleri kararıyla sınır tashih olunur ve tasdîkli deftere yazılır.

Sınırın büyültülmesi veya küçültülmesi başka bir köye dokunuyorsa bu maddenin birinci fıkrasına göre mesele halledilir.

Madde 6- Birkaç köy arasında müşterek olan sıvat, sulak ve pınar, mera, baltalık, yaylak gibi yerler eğer köy sınırı içinde kalıyorsa o köyün malı olmakla beraber diğer köyler de eskisi gibi istifâde ederler.

Bu gibi müşterek yerler hiçbir köy sınırı içinde kalmıyorsa buralardan istifâde eden köylerin müştereken malı olup her köyün sınır kâğıdında bu hakları yazılır ve müştereken koruyup eskisi gibi istifâde ederler.

Madde 7- Köy bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülemeyen mallara sahip olan ve işbu kânûn ile kendisine verilen işleri yapan başlı başına bir varlıkdır. Buna (Şahs-ı manevî) denir.

Madde 8- Köyün orta malı kânûn karşısında devlet malı gibi korunur. Bu türlü mallara el uzatanlar devlet malına el uzatanlar gibi cezâ görürler.

Madde 9- İşbu kânûn ile köye verilen işleri görmek (Köy muhtarı)nın ve (İhtiyar meclisi)nin vazifesidir.

Madde 10- Muhtar, köyün başıdır. İşbu kânûna göre köy işlerinde söz söylemek, emir vermek ve emrini yapdırmak muhtarın hakkıdır.

Muhtar, devletin memurudur. Devlet işlerinde vazifesini (36) ncı maddeye göre yapar.

Madde 11- Köy muhtarının ve yapacağı işte köy muhtarıyla birlik olanların köy işlerinde fenâlıkları anlaşılırsa devlet memuru gibi muhâkeme edilirler ve cezâ görürler.

İkinci Fasıl

Köy İşleri

Madde 12- Köye âid işler ikiye ayrılır:

1- Mecburi olan işler.

2- Köylünün isteğine bağlı olan işler.

Köylü mecburi olan işleri görmezse cezâ görür. İsteğe bağlı olan işlerde cezâ yokdur. Ancak köylünün isteğine bağlı bu gibi işlerde köy derneğinin yarısından çoğu hükmederler ve vilâyete bağlı olan yerlerde vali ve kazâya bağlı olan köylerde kaymakamın rızasını alırlarsa o iş bütün köylü için mecburi olur ve yapmayan cezâ görür

Madde 13- Köylünün mecburi işleri şunlardır:

1- Sıtma, sivrisinek tarafından aşılandığı ve sivrisinek de su birikintilerinde barındığı ve ürediği için her şeyden evvel köy sınırı dâhilindeki su birikintilerini kurutmak.

2- Köye kapalı yoldan içilecek su getirmek ve çeşme yapmak, köyün içdiği su kapalı geliyorsa yolunda delik deşik bırakmamak ve mezarlıkdan veya süprüntülük ve gübrelikten geçiyorsa yolunu değiştirmek.

3- Köylerdeki kuyu ağızlarına bir arşın yüksekliğinde bilezik yapmak ve etrafını iki metre eninde harçlı döşeme ile çevirmek.

4- Evlerde odalarla ahırları bir duvarla birbirinden ayırmak.

5- Köyün her evinde üstü kapalı ve kuyulu veya lağımlı bir helâ yapmak ve köyün münâsib bir yerinde de herkes için kuyusu kapalı veya lağımlı bir (helâ) yapmak.

6- Evlerden dökülecek pis suların kuyu, çeşme, pınar sularına karışmayarak ayrıca akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak.

7- Köyde evlerin etrafını ve köyün sokaklarını temiz tutmak, her ev kendi önünü süpürmek.

8- Çeşme, kuyu ve pınar başlarında gübre, süprüntü bulundurmayıp daima temiz tutmak ve fazla sular etrafa yayılarak bataklık yapmaması için akıntı yapmak.

9- Köyün süprüntü ve gübreliğini köyden uzakça yol üstü olmayan sapa ve rüzgâr altı yerlerde yapmak ve herkese o gübrelikten ayrı yerler gösterilmek.

10- Her köyün bir başından öbür başına kadar çaprazlama iki yol yapmak [Bu yollar köy meydanından geçecekdir]

11- Köyün büyüklüğüne göre orta yerinde ve mümkin olamazsa kenarında bir meydan açmak.

12- Köy meydanının bir tarafında ihtiyar meclisinin toplanıp köyün işlerini görüşmeleri için bir köy odası yapmak.

13. Köy, yol üzerinde uğrak ve konuk ise köy odası yanında ocaklı ve ahırlı bir konuk odası yapmak.

14. Köyde bir mescid yapmak. [Yeniden yapılacak ise köy meydanının bir tarafına yapılacakdır]

15. Köyde maârif idârelerinin vereceği örneğe göre bir mekteb yapmak. [Yeniden yapılacak ise köyün en havadar bir tarafına yapılacak ve mektebin her hâlde bir bahçesi bulunacakdır]

16- Köy yollarının ve meydanının etrafına ve köyün içinde ve etrafındaki su kenarlarına ve mezarlıklara ve mezarlık ile köy arasına ağaç dikmek. [Köylü her sene adam başına en az bir ağaç dikecek ve bu ağaç tamamen tutup yeşillenineye kadar ağaca bakacak ve yeni dikilmişlere hayvanların sürünerek ve kemirerek zarar vermesinin önünü almak için etrafına çalı çırpı sarıp muhkemce bağlayacakdır]

17- Köy korusunu muhâfaza etmek.

18- Köyden hükûmet merkezine veya komşu köylere giden yolların kendi sınırı içindeki kısmını yapmak ve onarmak ve yollar üzerindeki küçük hendek ve derelerin üstlerine köprü yapmak ve yol üzerinden gelip gitmeye zorluk verecek şeyleri kırmak, kaldırmak. [Bir yol üzerindeki işlerin köyden köy sınırının bitdiği yere kadar olanı o köyündür]

19- Köy halkından askerde bulunanların ve bakacağı olmayan öksüzlerin tarlalarını, bağ ve bahçelerini (imece) yoluyla sürüp ekmek, harmanlarını kaldırmak.

20- Köy nâmına nalband, bakkal, arabacı dükkânları yapdırmak.

21- Köye ortaklama korucu, sığırtmaç, danacı ve çoban tutmak.

22- Köyde insanlarda salgın ve bulaşık bir hastalık çıkarsa veya frengili adam görülürse o gün bir adam yollayarak hükûmete haber vermek. [Bu haber üzerine kazâdan memur gelinceye kadar hastanın yanına bakacaklardan başkalarını sokmamak lâzımdır]

23- Köy hayvanlarında salgın ve bulaşık bir hastalık görülürse o gün bir adam yollayarak hükûmete haber vermek. Bu haber üzerine kazâdan bir memur gelinceye kadar hasta olan hayvanı diğerlerinden ayırmak ve hasta hayvan ile beraber bulunmuş olan hayvanları köyün hasta olmayan hayvanları ile karıştırmamak.

24- Köyde su basması olursa birleşerek selin yolunu değiştirmek.

25- Ekine, mahsule, yemişli, yemişsiz ağaçlara, bağlara, bahçelere zarar veren kuşları, böcekleri, tırtılları öldürmek. [Bu-

nun için hangi türlü kuşların ve böceklerin hangi zamanlarda ve nasıl öldürülmesi lâzım geldiği hükûmetden sorulacak ve nasıl öğretilirse öyle yapılacakdır]

26- Köy halkının ekilmiş ve dikilmiş mahsullerini ağaçlarını her türlü zarar ve ziyandan muhâfaza etmek.

27- Mecbur olmadıkça yol üzerine halkın kolaylıkla gelip geçmesine dokunacak şeyler koymamak.

28- Birdenbire yıkılarak altında adam ve hayvanât kalacak derecede çürümüş veya eğilmiş duvar veya damları bir sakatlık çıkarmaması için yıktırmak veya tamir etdirmek.

29- Köy ortasında halkın galabalık zamanında at koşdurmamak.

30- Muhâfazasına mecbur oldukları yırtıcı ve azgın hayvanları başıboş salıvermemek.

31- Devlet parasını kıymetinden aşağı aldırtmamak.

32- Bir adamın suda veya başka suretle boğulmak gibi başına bir felâket gelip de onu kurtarmak elinde iken yardım etmek.

33- Köyde çürümüş ve kokmuş meyve ve sâir sıhhate muzırr şeyler köyden dışarıya götürülür ve gömülür.

34- Bir hayvana götüremeyecek kadar yük yükletdirmemek.

35- Yaylımlara başlı başına hayvan salmamak ve ortaklama çayırları biçmemek.

36- Bir yeri kazarak başkalarının hayvan ve davarlarının düşüp ölmesine ve sakatlanmasına sebeb olmasına meydan vermemek.

37- İhtiyar meclisleri tarafından şâhidlik için çağırılınca her hâlde gelmek ve eğer gelemeyecek kadar mazereti varsa bildirmek.

Madde 14- Yapılması köylünün isteğine bağlı olan işler şunlardır:

1- Köyün evlerinde ahırları odalardan ayrı bir yere yapmak.

2- Ev, ahır, helâ duvarlarının iç ve dışları senede bir defa badanalanmak.

3- Her köyün bir başından öbür başına kadar olan yolları taş kaldırım ile döşemek.

4- Köy mezarlığının köyden ve caddeden uzak bir yerde, suların geldiği tarafda değil, akıp gittiği tarafda olmasına çalışmak ve etrafını duvarlarla çevirerek içerisine hayvan girmesinin önünü almak ve mezarlığa gübre ve süprüntü dökmemek, herkes mezarlarına iyi bakmak.

5- Köyde bir çamaşırlık yapmak.

6- Köyde bir hamam yapmak.

7- Pazar ve çarşı yerleri yapmak.

8- Köyün sınırı içinde münâsib yerlerde ve tepelerde orman yetişdirmek.

9- Köyü, kasaba ve komşu köylere bitişdiren yolların iki kenarına ağaç dikmek ve köy sınırı içindeki yabani ağaçları aşılamak.

10- Köyde ekilip biçilen ve toplanan mahsulâtın ve yapılan eşyanın değeriyle satılabilmesi için köy nâmına alıcı adam aramak.

11- Köy tarla ve bahçelerini sulamak için bütün köy ortaklama ark yapmak.

12- Köye ortaklama her türlü ziraat, pulluk, orak, harman makineleri almak.

13- Köyde peynir, yağ yapmak için makine almak.

14- Köye ortaklama değirmen yapmak veya getirtmek.

15- Köylülerin giydiği esvâbları köyde dokutmaya çalışmak.

16- Köylüden berber yetişdirmek.

17- Köylüden ayakkabıcı yetişdirmek.

18- Köylüden nalbant, demirci, arabacı, kalaycı yetişdirmek.

19. Ekinden çok gelir almak için yapma gübre getirtmek.

20- Köylünün bilgisini artıracak kitap getirtmek

21- Yemeklik ve para ile köy fukarasına ve öksüzlere yardım etmek, kimsesiz çocukları sünnet etdirmek ve kızları evlendirmek için yardım etmek ve fukara cenazelerinin kefen ve sâiresinin tedârikine çalışmak.

22- Kazâen yanan veya yıkılan fukara evlerini bütün köy yardımı ile yapmak.

23- Bütün köy için bankadan para kaldırmak ve tarla, bahçe, çift ve tohum almak isteyenlere vermek ve bu paranın her sene borçlarını toplayarak bankaya yatırmak.

24- Köyde güreş, cirit, nişan talimleri gibi köy oyunları yapdırmak.

25- Kağnıları dört veya iki tekerlekli arabaya çevirmek ve köy parasıyla araba yapacak ve onaracak bir tezgâh açdırıp köy nâmına idâre etmek.

26- Her köyde köy sandığından bir anbar yapdırıp bunun bir bölmesine harman zamanında herkesten köy nâmına mahsullerine göre birer mikdâr zahire ödünç alınarak konulmak ve bu zahireyi muhtaç köylülere yine köy nâmına yemeklik veya tohumluk olarak ödünç vermek ve her sene anbarda artan zahireyi yeni mahsul ile değişdirmek.

27- Her sene köy nâmına bir veya daha ziyade tarla ekdirerek mahsulünü imece yoluyla biçip elde etdikten ve gelecek sene için tohumu ayırdıktan sonra artanını satarak parasını köy sandığına yatırmak.

28- Köy nâmına iyi cinsinden boğa, aygır, teke, koç satın almak.

29- Köy korusu olmayan yerlerde koru yetişdirmek.

30- Köyde sağlık işlerine bakmak üzre bir sağlık korucusu bulundurmak, yok ise vilâyet veya kazâ merkezinde açılacak sağlık derslerine adam göndererek yetişdirmek suretiyle köyde istihdâm etmek.

31- Hükûmet tarafından sağlık işlerinde kullanılmak üzre verilecek ilâçları korumak.

Üçüncü Fasıl
İmece ve Köy Parası

Madde 15- Köy işlerinin birçoğu bütün köylü birleşerek imece ile yapılır.

Madde 16- Köy sınırı içinde yapılacak işler için para toplanması lâzım gelirse işbu kânûnun buyruğu üzre ihtiyar meclisinin hükmü ile köye (salma) salınır. Toplanan paraya (köy parası) denir.

Madde 17- Köy parası şunlardır:

1- İhtiyar meclisi tarafından köylüye salınacak para.

2- İşbu kânûna göre alınacak cezâ paraları.

3- Köy nâmına yazılı emlâk ve arazi geliri.

4- Yoluyla vakfedilen arazi ve emlâk geliri.

5- Avarız gelirleri (Ağaç, arazi, emlâk, para).

6- Hediye ve bağışlanmış paralar ve mallar (İânât ve teberrü‘ât).

7- Köy nâmına ekilen tarla geliri.

8- Köy tezgâh ve anbar ve dükkânları geliri.

9-Mühürlenecek ilmühaberlerden alınacak para (Bu para ihtiyar meclisince yapılıp kaymakam veya vali tarafından tasdîk olunan cedvele göre alınır).

10- Köy sınırı içindeki taş, kireç, tuğla, kiremid, çorak, kil gibi ocaklardan alınacak para (Nısf-ı kutru elliden yüz metreye kadar olanlardan).

11- Çay ve nehirler üzerindeki kayık ve sallardan alınacak para (Senenin altı ayı işleyenlere mahsûsdur. Bundan fazla işleyenler vilâyet idârelerinindir).

12- Köy sınırı içindeki otlaklardan ve meralardan fazlasının kira paraları.

13- Köyde satılmak için kesilen hayvanlardan alınacak para (Zebhiye resmi).

14- Köy sınırı içinde satılan hayvanlardan alınacak ihtisâb resmi.

15- Köy sınırı içindeki sahibsiz ağaçların ve yemişlerin geliri.

16- Köy sınırı içindeki kaplıcalar, maden suları (Şimdiye kadar belediye, idâre-i hususiye, mâliye, evkaf ve eşhâs tarafından yoluyla elde edilenler hâriç).

17- Geliri yetişmeyen köylerde muhtar, imam, kâtib, korucu, sığırtmaç, danacı gibi köy adamlarının aylıkları veya senelikleri için salınacak para veya mahsuller.

Madde 18- Köy nâmına harcanacak para iki türlüdür: Biri köylünün isteğine bağlı olmayan, diğeri köylünün isteğine bağlı olandır.

Madde 19- Köylünün isteğine bağlı olmayarak harcanacak paralar şunlardır:

1- Köy muhtarının köy derneğince kesilen aylık veya seneliği.

2- (Varsa) kâtip aylığı.

3- Köy nâmına yazılı veya vakıf emlâk ve arazinin vergi ve başka masrafı.

4- Köyün mecburi işlerine lâzım olacak paralar.

5- İhtiyar meclisinin hükmü ile isteğe bağlı iken mecburi yapılan işlere lâzım olacak paralar.

6- Köy işine bakacak adamların aylığı.

Dördüncü Fasıl
Köy Muhtarının ve İhtiyar Meclisi Azâlarının Seçilme Yolu

Madde 20- Her köyde bir köy derneği, bir köy muhtarı, bir de ihtiyar meclisi vardır. Köyde yirmi beşinci maddeye göre köy muhtarını ve ihtiyar meclisi azâlarını seçmeye hakkı olan köylülerin toplanmasına köy derneği denir. Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâları doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü arasından seçilir. Köy muhtarı ihtiyar meclisinin başıdır.

Madde 21- Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâlarının seçilmesi her iki senede bir kere yapılır. Seçilmek mutlaka şubat ayı içinde olur ve mart ayında yeni seçilen köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâsı (29)ncu maddeye göre işlerine başlarlar. Günü biten köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâları yeniden seçilebilirler.

Madde 22- İhtiyar meclisine nüfusu bin kişiden aşağı olan köylerde sekiz ve binden iki bine kadar olan köylerde on iki kişi (ihtiyar meclisi azâları) seçilir. Bunlardan en çok sayı kazananları ihtiyar meclisine azâ ve geri kalan öbür yarısı da yedek azâ olur. Azâlıkdan biri açıldıkta yedek azâlardan en çok sayı kazanmış olan onun yerine geçirilir.

Madde 23- Köyün imamı ile muallimi veya başmuallimi ihtiyar meclisinin her zaman azâsıdırlar.

Madde 24- Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâsı seçecek olanlarda şu şartlar bulunmalıdır:

1- Türkiye Cumhuriyeti tebaasından olmak.

2- Köy halkından olmak veyahud altı aydan beri köyde yerleşmiş olmak ve köyün nüfus kütüğünde yazılı bulunmak.

3- On sekiz yaşını bitirmiş olmak.

4- Cinâyetle mahkûm olmamak.

5- Delilik, bunaklık, sefihlik gibi bir hâl sebebiyle hâkim tarafından üzerine vasî konulmuş olmamak.

Madde 25- Köy muhtarlığına ve ihtiyar meclisi azâlığına seçilmek için yukarıdakilerden başka şu şartlar da bulunmalıdır:

1- Yüz kızartacak cünha ile cezâlandırılmış olmamak.

2- Hükûmet ve vilâyet ve köyün ve imtiyâzlı şirketlerin aylıklı memuru olmamak.

3- Köy işlerinin ve aşârının mültezim veya müteahhidi ve bunların ortağı olmamak.

4- Mebusluk ve vilâyet meclis-i umûmîsi ve vilâyet ve kazâ idâre meclisi ve nâhiye hey'eti azâlıklarında bulunmamak.

Madde 26- İhtiyar meclisi ikinci senenin şubat ayı içinde aralarında kararlaşdıracakları bir günde yeni yapılacak seçilme için (24)ncü maddeye göre seçecek olan köylüyü yani köy derneğini toplar.

Madde 27- Köy muhtarının ve ihtiyar meclisi azâlarının günleri bitdiği zaman (29)ncu maddeye göre yeniden lâzım gelen seçilmeyi vakt ü zamanında yapmak muhtarın vazifesidir. Muhtar bu vazifesini yapmadığı ve seçilmenin geri kalmasına sebeb olduğu hâlde kendisinden beş liradan yirmi beş liraya kadar cezâ parası alınır. İşbu cezâ, kazâ idâre meclisince karar altına alınır. İdâre meclisinin kararına karşı söz yokdur.

Madde 28- Köy derneği birinci olarak köy muhtarını ve ondan sonra ihtiyar meclisi azâlarını seçer.

Madde 29- Seçilmek yapılıp bitdikten sonra günü bitmek üzre olan muhtar ve ihtiyar meclisi azâsı yeniden seçilenlerin adlarını ve her birinin ne kadar sayı kazandığını ve yedek azâ adlarıyla bunların her birinin kazandıkları sayıları bir mazbata ile hükûmete bildirir ve martın birinci günü yeni muhtar ve ihtiyar meclisi işe başlar.

Madde 30- Baba, oğul, güveyi ve kardeşlerin ihtiyar meclisinde azâ olarak bir arada bulunmaları yasakdır. Bunların seçilmiş olduğu görülürse içlerinden en çok sayı kazanmış olan azâlıkda bırakılır. Sayıları beraber olursa bunlardan yaşça büyük olan alınır.

Madde 31- Köy derneğinde seçim sırasında işi bozacak veya geri bırakacak olanlardan ve fenâlık yapanlardan ilkinde yüz kuruşdan beş yüz kuruşa kadar cezâ parası alınır.

İkincide cezâ parası iki kat alınır. Köy derneğinde aralarında anlaşamazlarsa ertesi günü yine dernek olacak ve bu dernekde sözü keseceklerdir. İkinci dernekde de söz kesilemezse muhtarın vereceği haberle köyün bağlı olduğu hükûmet reisi veya memur edeceği kimse üç gün içinde köye gelir ve onun gözü önünde seçim yapılır.

Madde 32- Köylülerin malı olmayıp çiftlik olarak bir mal sahibine âid köylerde muhtarın ve ihtiyar meclisi azâsının halk tarafından serbestçe seçilmesine kaymakam ve nâhiye müdürü yakından bakmaya memurdur. Böyle köylerde köy muhtarını ve ihtiyar meclisi azâsını seçerken çiftlik sahibinin karışması sebebiyle halkın ezildiği görülürse kaymakamın teklifi üzerine köy muhtarını vilâyetin valisi seçer ve köye bildirir. Bu yolda seçilmiş köy muhtarı tıpkı köylü tarafından seçilen köy muhtarına benzer ve onun bütün işlerini görür.

Madde 33- Köy muhtarlığına ve ihtiyar meclisi azâlığına seçildikten sonra:

1- Yüz kızartacak fenâlıkdan dolayı cünha ile mahkûm olanlar,

2- Delilik, bunaklık ve sefihlik gibi bir hâl sebebiyle hâkim tarafından üzerine vasî konulanlar,

3- Hükûmet ve vilâyet ve köyün imtiyâzlı şirketlerinin maaşlı bir memurluğuna girenler,

4- Kendi köyünün mültezimi ve müteahhidi ve bunların ortağı veya kefili olanlar,

5- Mebusluğa, meclis-i umûmî ve idâre meclisi ve nâhiye hey'eti azâlıklarından birine seçilenler muhtar ve ihtiyar meclisi azâlığından çıkarılırlar.

Beşinci Fasıl

Muhtarın Göreceği İşler

Madde 34- Köyün sınırı içinde köylüye âid işleri yapmak ve yapdırmak muhtarla onun başında bulunduğu ihtiyar meclisinin vazifesidir.

Madde 35- Muhtarın göreceği işler ikiye ayrılır:

1- Devlet işleri,

2. Köy işleri.

Madde 36- Muhtarın göreceği devlet işleri şunlardır:

1- Hükûmet tarafından bildirilecek kânûnları, nizâmları köy içinde ilân etmek ve halka anlatmak ve kânûnlar, nizâmlar, talimâtlar, emirler ile kendisine verilecek işleri görmek.

2- Köyün sınırı içinde dirlik ve düzenliği kurmak (Asayişi korumak).

3- Salgın ve bulaşık hastalıkları günü gününe hükûmete haber vermek.

4- Hekim olmayanların ve üfürükçülerin hastalara ilâç yapmasını men etmek ve hükûmete haber vermek.

5- Köylünün çiçek ve bulaşık hastalıklar aşısı ile aşılanıp hastalıktan kurtulmasına çalışmak.

6- Köye gelip gidenlerin niçin gelip gitmekde olduklarını anlamak ve bunlar içinde şüpheli adamlar veyahud ecnebiler görülürse hemen yakın karakola haber vermek.

7- Her ay içinde köyde doğan, ölen, nikâhlanan ve boşananların defterini yapıp ertesi ayın onuncu gününden evvel nüfus memuruna vermek ve köyün nüfus defterini birlikde götürerek vukû'âtı yürütdürmek.

8- Vergi toplamak için gelen tahsildârlara yol göstermek, yardım etmek ve tahsilâtda tahsildârların yolsuzluğunu görürse hükûmete haber vermek.

9- Asker toplamak ve bakaya ve kaçakları hükûmete haber vermek.

10- Köy civarında eşkıya görürse hükûmete haber vermek ve elinden gelirse tutdurmak.

11- Köylünün ırzına ve canına ve malına el uzatan ve hükûmet kânûnunu dinlemeyen kimseleri köy korucuları ve gönüllü korucularla yakalatdırarak hükûmete göndermek.

12- Köy sınırı içinde yangın ve sel olursa köylüleri toplayıp söndürmeye ve çevirmeye çalışmak. [Orman yangınlarında sınırdan dışarı olsa dahi yardıma mecburdurlar.]

13- Mahkemelerden gönderilen celbnâme ve her türlü tezkere ve hükümleri lâzım gelenlere bildirmek, istenilen işleri yapmak ve mahkeme mübâşirine ve jandarmaya vazifesinde kolaylık göstermek.

14- İhzâr ve tevkîf müzekkereleri [Bazı adamların kânûn nâmına tutulmasını emreden mahkeme kâğıdı] gösterildikde aranılan kimseleri kâğıdı getirenlere tutdurmak.

15- Zarar görenlerin şikâyeti ve bilip işitenlerin haber vermesi üzerine sorup araştırmak.

16- Bu kânûnda ismi geçen davaları ihtiyar meclisine söyleyip hükmünü almak.

Madde 37- Muhtarın göreceği köy işleri şunlardır:

1- 13. maddede sayılan işleri ihtiyar meclisi ile görüşerek yapmak ve yapdırmak.

2- 14. maddede sayılan işlerin yapılabilmesi için köylülere öğüt vermek.

3- İhtiyar meclisiyle görüşdükten sonra köylüyü işe çağırmak.

4- İhtiyar meclisi kararıyla köy işlerine harcanacak parayı toplamak.

5- Köy işlerine harcanacak parayı topladıktan sonra harcamak için emir vermek.

6- Bir ay içinde nerelere ve ne kadar para harcamış ise gelecek aybaşında hesâbâtını ihtiyar meclisine vermek.

7- Köy işlerinde hem davacı, hem hasm olarak mahkemede bulunmak ve isterse mahkemeye diğer birini yerine (vekil) göndermekdir.

Madde 38- Köy muhtarına köy işlerini gördükleri zaman karşı gelen ve kötü söyleyenler devlet memuruna karşı koyanlar gibi cezâ görürler.

Madde 39- Muhtar yazılarını köy kâtibine yazdırır. Köyde kâtib bulunmazsa bu işi köyün muallimine ve yoksa imamına yapdırır.

Madde 40- Köy muhtarının köylü faydasına olmayan kararlarını kaymakam bozabilir. Fakat onun yerine kaymakam kendiliğinden karar veremez. Karar, yine köylü tarafından verilir.

Madde 41- Kaymakam köy muhtarının köy işlerini yapamadığını görürse köy muhtarına bir ihtâr gönderir. Bundan sonra da iş görmediğini anlarsa köy derneğini toplar, başka bir köy muhtarı seçdirir. Çıkarılan köy muhtarı gelecek seçmelerde yine seçilebilir.

İhtiyar Meclisinin Göreceği İşler

Madde 42- İhtiyar meclisi en az haftada bir defa toplanıp konuşur. İhtiyar meclisini muhtar toplanmaya çağırır. İhtiyar meclisi köy muhtarının çağırmadığı ve derneğin toplanma günü olmadığı vaktlerde dahi köy muhtarına haber vererek kendi isteğiyle toplanabilir.

Madde 43- İhtiyar meclisi köy işlerini en ziyade lâzım olandan başlayarak bir sıraya koyar ve biri yapılıp bitdikten sonra sırasıyla hepsini köylüye gördürmeye çalışır. Evvel yapılması lâzım gelen sağlık, yol, mekteb işlerinin geri bırakıldığı haber alınır veya şikâyet edilirse köyün bağlı olduğu kaymakam veya vali tarafından gösterilen yolda yapılır.

Madde 44- İhtiyar meclisinin göreceği işler şunlardır:

1- İhtiyar meclisi köylüye âid işleri konuşur ve hangi işleri köylü tarafından kendileri çalışarak doğrudan doğruya ve hangi işlerin para ile veya ırgad ile görülebileceğine karar verir. "Köy işlerinden köy ahalisinin imece ile çalışarak yapacakları işi, köylünün çift ve çubuğuyla uğraşmadıkları boş zamanlara bırakır."

2- İhtiyar meclisi mekteb, cami, hamam gibi köylüye faydalı olan işleri yapmak için istediği yeri değer parası ile satın alır. Mal sahibi razı olmazsa kazâ idâre meclisi işi gözden geçirir. Kazâ idâre meclisinin kararına söz yokdur.

3- Tarlası olmayan veya yetişmeyen köylüye köyün sınırı içinde boz hâlîden bir parça ayırıp vermek ve tasarrufu mal sandığına veya sâir dâirelere geçmiş olan araziyi köy nâmına satın alıp arazisi olmayanlara vermek ve bedelini taksitle köy sandığına ödetmek mecburidir.

4- İhtiyar meclisi köylünün kaçar gün çalışacağını kesdirir.

5- Köy işi için beher köylüye hâline göre salınacak paranın ne olacağını keser.

Madde 45- Paranın harcanmasında hiçbir fenâlık olmamasına ve faydasız yere para verilmemesine köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâları göz kulak olurlar ve paranın harcanmasında fenâlık ve yolsuzluk olduğu hükûmetçe anlaşılırsa kazâ idâre meclisinin hükmü ile Tahsîl-i Emvâl Kânûnu'na göre köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâsının malları satılarak köylünün parası ödenir.

Madde 46- Mecburi işleri gördürmeyen ve toplanması isteğe bağlı olmayan paraları toplamayan ve toplatdırmayan köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azâları hakkında (27)nci maddedeki cezâ, idâre meclisi kararıyla hükûmet tarafından tahsil ve köy sandığına teslim olunur.

İki ve Daha Ziyade Köylere Düşen İşler

Madde 47- İki ve daha ziyade köyler arasındaki işler için o köylerin muhtar ve ihtiyar meclisleri kendi aralarında kararlaşdıracakları bir köyde toplanarak konuşurlar ve ne türlü yapılacağını ve her köyün o işte ne türlü yardım edeceğini kararlaşdırırlar ve ondan sonra hükûmete haber vererek alacakları izne göre işe başlarlar.

Madde 48- İki veya daha ziyade köylere düşen işler için köylerin ihtiyar meclisleri kendi aralarında anlaşamazlarsa bunlardan bir tarafın dilemesi üzerine köyün bağlı olduğu hükûmet reisi işe karışır ve o köylerin ihtiyar meclislerini toplayarak işi bitirir.

Altıncı Fasıl

İhtiyar Meclislerinin Göreceği Davalar

Madde 49- İhtiyar meclisi aşağıdaki davalara kat'î sûretde bakar ve kararları derhal yapılır. İstînâf ve temyîzi yokdur.

1- On liraya kadar ödünç para davaları,

2- On liraya kadar alım satım ve îcâr ve ücret-i sâireden alacak davaları.

Madde 50- Aşağıdaki davalarda köy ihtiyar meclisi iki tarafı uzlaşdırmaya [sulh etmeye] çalışırlar. Uzlaştıkları sûretde bir kâğıda yazıp altını uzlaşanlarla kendileri mühürler. Mühürleri yoksa adlarını yazarlar ve parmak basarlar. Uzlaşamadıkları hâlde ihtiyar meclisi işi bitirmeyi üzerine almak için iki tarafa sorar [tahkîm]. Razı olurlarsa ihtiyar meclisi kendi örf ve âdetlerine ve maslahata göre bir karar verirler ve bu kararlar da yine yukarıda söylendiği üzre yazılır ve mühürlenir veya imza edilir veyahud parmak basılır. Bu kararlar dahi kat'î olup istînâf ve temyîzi yokdur.

1- On liradan yukarı elli liraya kadar ödünç para davaları,

2- On liradan yukarı alım, satım, îcâr ve ücret ve sâireden alacak davaları.

Madde 51- 49 ve 50. maddelerde gösterilen ve elli liraya kadar olan davalarda [elli lira dâhildir] evvela ihtiyar meclisine mürâcaât edilmedikçe hiçbir mahkemeye gidilemez.

Madde 52- Elli liradan fazla davalarda aralarını bulmak üzre köylünün istekleriyle ona soracakları işlere iki tarafın rızasıyla ve hüküm suretiyle bakarlar. [Tahkîm]

Madde 53- İhtiyar meclisleri köylünün iki tarafın uzlaşmasıyla bitirilebilen her türlü işlerini görürler. [Sulh]

Madde 54- Her kim başkasının çift âlât ve edevâtını ve hayvan ve davar ağıllarını ve bekçi kulübelerini kırar, bozar ve binek ve araba atını ve başka bir hayvanını ve her nev' davarını kasden öldürür veya boğazlar veya sakatlar veya başkasının emlâk ve arazisinin hudud işareti olan hendekleri doldurur ve taşları ve toprak yığınlarını kaldırır veyahud yaş ve kuru ağaçdan veya sâir şeyden yapılmış ve çevrilmiş olan ağıl, çit ve avluları bozar, yıkar, yakar veya su değirmeni ve su ile idâre olunan tezgâh ve havuz ve sınâî göl sahipleri ve îcârcıları suyollarını başka dürlü yapdırarak veya kendi harkını ayıklamayarak başkalarının tarla veya bağ veya bostanını suya basdırırsa veya henüz biçilmiş ve biçilmemiş olan mahsulâtını veya korusunu veya dikilmiş olan ağaç, sebze ve sâiresini kırar, bozar, telef ederse veya içine hayvan salıverirse bundan dolayı zarar gören, mahkemeye dava etmez de yalnız zarar ve ziyanını ödetmek üzre ihtiyar meclisine dava ederse ihtiyar meclisi 49, 50, 51, 52. maddelere göre davayı halleder. Bu suretle ihtiyar meclisinin neticelendirdiği işlerden dolayı hukûk-ı umûmiye davasının istimâ'ından mahkeme memnû'dur.

Madde 55- 54. maddeye göre zarar gören bir adam mahkemeye veyahud ihtiyar meclisine dava etmeyip de kendisini zararlandıran adamla hâriçde uyuşur ve sulh olur da bunu sened veya şâhidlerle kararlaşdırır ve ihtiyar meclisi huzurunda deftere geçirterek altını mühürler veya imzalar ve parmak basarlarsa bundan sonra mahkemeye veya ihtiyar meclisine dava etmek hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Madde 56- 13. maddede yazılan mecburi işleri yapmayan köylüden ihtiyar meclisinin kararıyla hâline göre bir kuruşdan yüz kuruşa kadar cezâ alınır. Cezâ parasını vermeyenler hakkında (66)ncı maddeye göre muâmele yapılır. Cezâya mahkûm olan adam o işden yine kaçarsa evvelki cezâ iki kat olarak alınır.

İhtiyar meclisince salınan parayı ödemeyenlerden iki katı, (66)ncı maddeye göre tahsil olunur.

Yedinci Fasıl

Davaların Nasıl Görüleceği

Madde 57- Davacı, köy muhtarına giderek kimden davası varsa ve ne istiyorsa anlatır. Bunun üzerine köy muhtarı işe göre ihtiyar meclisini hemen veya bir hafta içinde toplar ve davacı ile kendisinden dava olunanlar orada bulunur.

Madde 58- Kâtip veya muallim veyahud imam tarafından davacının ne istediği ve diğerinin ne dediği ve işin sonu neye vardığı, tutulacak bir deftere yazılarak sonuna davacılar ve ihtiyar meclisi azâsı adlarını yazarlar ve altını mühürlerler. Mühürleri yoksa yazı bilmeyenler parmak basarlar.

Madde 59- Kendisinden dava olunan kimse, davacının istediğini kabul ve ikrâr ederse ihtiyar meclisi hükmünü verir. İnkâr ederse davacıdan senedi veya şâhidi olup olmadığı sorulur. Senedi olduğu ve gösterdiği ve diğer taraf da bu senedi kabul eylediği takdirde bu sened üzerine hükmedilir. Senedi olmayıp da şâhidi varsa "61"nci maddeye göre ihtiyar meclisi, şâhidleri dinler. Şâhidler davacının davasına göre söylerlerse yine hükmolunur. Davacının sened veya şâhidi olmadığı veyahud şâhidi olup da şâhidlerin ifadeleri davaya muvâfık çıkmadığı takdirde (61)nci Maddeye göre yemin verilir.

Madde 60- İki taraf sulh olurlarsa veya iki taraf ihtiyar meclisinin hükmüne razı olurlarsa "tahkîm" ne üzerine uzlaşdıkları veya ne üzerine karar verildiği (58)nci maddeye göre deftere yazılarak uzlaşanlar veya ihtiyar meclisinin kararına razı olanlarla ihtiyar meclisi altına adlarını yazarlar ve parmaklarını basarlar.

Madde 61- İhtiyar meclisince şâhid şu yolda dinlenir. İki tarafdan biri veya ihtiyar meclisi isterse şâhide kitaba el basdırarak yemin verilir. Meclis şâhidlerin nâmuslu, özü sözü doğru adamlar olduğuna ve davada hakkın o tarafda bulunduğuna kalbiyle inanırsa ona göre hükmü verir.

Madde 62- Kendisinden dava olunan kimse köyde hâzır bulunduğu hâlde ihtiyar meclisinin çağırması üzerine gelmeye mecburdur. Özründen dolayı gelemediği takdirde muhâkeme bir defa için münâsib bir güne bırakılır. O gün de gelmezse davacının sened ve şâhidi olmayıp da and içirmek isterse and içip içmeyeceği sorulmak üzre tekrar çağırılır. Yine gelmezse davacının istemesi üzerine muhâkeme edilerek hüküm verilir.

Bu hüküm aleyhinde çağrıldığı hâlde gelmeyen kimsenin itirâz hakkı yokdur. Hakkında dava olunan kimsenin

kendisinin çağrılmadığına dair olan itirâzı dinlenir ve itirâzı kabul edilirse dava yeniden görülür.

Kendisinden dava olunan kimse köyde yoksa dava onun gelmesine kadar bırakılır. Bırakılmasına razı olmayan davacı mahkemeye gitmekde serbestdir.

Madde 63- Dava, ayrı ayrı iki köy arasında olursa davacı kendisinden dava etdiği şahsın bulunduğu köy ihtiyar meclisine veya mahkemeye gider.

Madde 64- Dava, köy ihtiyar meclisi azâları arasında olur veyahud kendisinden dava olunan veya dava eden şahıs köy ihtiyar meclisi azâsından bulunursa ihtiyar meclisinin geri kalan azâları adedi kânûnen lâzım olan kadar değilse yedek azâdan o kadar alınır.

Madde 65- İşbu maddelerdeki hükümler bir köyün veya birkaç köyün ahalisi arasındaki davalar ve ihtilâflar içindir. Şehirlilerin köylülerden ve köylülerin şehirlilerden olan davaları eskisi gibi mahkemede görülür.

Madde 66- Köyce salınan parayı ve ihtiyar meclisince hükmedilen paraları vermeyenlere yirmi bir gün zarfında borcunu vermesi için köy muhtarı tarafından haber gönderilir. Yirmi bir günün sonunda borçlu yine borcunu vermezse ihtiyar meclisinin mazbatası hükûmete gönderilir. Vali veya kaymakam veya nâhiye müdürü aşağıdaki usule göre parayı tahsil ve köy sandığına veya ihtiyar meclisi vâsıtasıyla alacaklılara teslim eder. Şöyle ki:

1- Borçlu veya cezâlıya lâzım olandan gayrı ev eşyası satılmak suretiyle alınır. Fazla eşyası bulunamazsa veyahud alınan eşya borcu ödeyemezse bir yerden diğer bir yere götürülebilen diğer malları, bu da yoksa tarla ve bahçe gibi bir yerden diğer bir yere götürülemeyen malları satılır. Çift ve çubuğu ve çift hayvanâtı satılamaz.

2- Ev eşyasıyla bir yerden diğer bir yere naklolunabilen her nev‘ eşya haczi gününden başlayarak üç gün içinde ihtiyar meclisinin gözü önünde veya kasabada belediye vâsıtasıyla satdırılır. Borca yetecek kadarı köy sandığına veya alacaklıya ve üst tarafı mal sahibine verilir. Üç gün içinde borcunu verenlerin malı geri verilir.

3- Oturduğu ev ile geçimi için lâzım olan tarla, bağ ve bahçenin ve dört senelik mahsulü veya kirası borca yetişen ve bir yerden diğer yere götürülemeyen malların satılması yasakdır.

4- Haczolunan ve bir yerden diğer yere götürülemeyen mallar yirmi gün müddetle müzâyedeye çıkarılır. Bu müddet bitdikde sürülen peyler kâfi görülürse on gün müddetle askıya alınır ve on gün bitince her kaç kuruşa çıkmış ise hükûmetçe talibine ihâle olunur.

5- Satılan şeylere köy ihtiyar meclisi azâları doğrudan doğruya kendileri veya başkaları vâsıtasıyla pey süremezler ve satın alamazlar.

Madde 67- Köy İhtiyar meclislerince görülecek davalardan verilecek örneklerden ve kayıtlardan pul, harç ve sâire nâmıyla hiçbir para alınmaz.

Sekizinci Fasıl

Köy Koruculari ve Göreceği İşler

Madde 68- Köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy koruculari bulundurulur.

Madde 69- Her köyde en aşağı bir korucu bulunur. Nüfusu binden yukarı köylerde her beş yüz kişiye bir korucu daha tutulur.

Madde 70- Korucular ihtiyar meclisi tarafından tutulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyuruldusuyla işe başlar.

Madde 71- Korucuların yirmi iki yaşından küçük, elli yaşından büyük olmaması ve cinâyetle veyahud yüz kızartacak cünha ile cezâlandırılmamış ve nâmuslu, tanınmış bulunması ve herkesle kavga çıkarmak, sarhoşluk gibi huysuzlukları olmaması şartdır.

Madde 72- Korucular köy muhtarının emri altındadır. Resmî işlerde onun her emrini tutmağa mecburdur.

Madde 73- Korucular silahlıdırlar. Kendilerine karşı gelenler jandarmaya karşı gelmiş gibi cezâ görürler.

Madde 74- Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi mahsul zamanlarında çapulcular ve eşkıya türemiş ise yağmadan köy halkını korumak için köylünün eli silah tutanlarından lüzumu kadarını gönüllü korucu ayırarak bunların isimlerini bir kâğıda yazıp kaymakama götürür. Kaymakamın müsaadesi olursa bu gönüllü korucular asıl korucularla beraber yağmacılara ve eşkıyaya karşı köy ve köylüyü korurlar.

Madde 75- Koruculara verilecek silahlar ve cebhâneler hükûmet tarafından ihtiyar meclisine mazbata mukâbilinde demirbaş olarak verilir.

Madde 76- Korucular kendilerine verilen resmî silah ve cebhâneleri ancak kendileri kullanırlar. Başkalarına emânet veremezler.

Madde 77- Korucular aşağıki hallerde silah kullanabilirler:

1- Vazifesini yaparken kendisine saldıran ve hayatını tehlikeye koyan kimselere karşı hayatını korumak için mecbur olursa,

2- Vazifesini yaparken ahaliden bir kimsenin can veya ırz tehlikesi altında kaldığını görür ve onu kurtarmak için başka bir çare bulamaz da bunalırsa,

3- Cürm-i meşhûdda yani yapılırken veyahud yapıldıktan sonra henüz izi meydanda iken, bir cinâyetin fâilini veyahud maznûn bir şahsı yakalamak istediği hâlde o kimse silahla karşı korsa,

4- Tutulan bir cânî kaçar ve "dur!" emrini dinlemez ve onu tekrar yakalamak için silah kullanmakdan başka çare bulunmazsa,

5- Eşkıya takibi sırasında yatak olan yerlerden şüpheli bir adam çıkar ve korucunun "dur!" emrine itaat etmeyip kaçarsa.

Yukarıda sayılan ahvâlden mâadâ korucu silahını kullandığından dolayı cezâ görür. Korucu silah kullanmaya

mecbur olduğu zaman bile mümkin mertebe öldürmeksizin yaralayarak tutmaya dikkat eder.

Madde 78- Korucuların kıyafetleriyle silahlarının şekil ve cinsi aşağıda yazıldığı gibi olur:

1- Korucuların elbisesi boz renkli salta, külot biçiminde boz renkli potur ve çizme veya meşin tozlukdur. Dâhiliye Vekâleti'nce gösterilecek numûnesi gibi dikdirilir. Parası köy gelirinden senede bir defa verilir. İki senede bir de gocuk veya kepenek verilir.

2- Korucular ellerine verilen koruculuk cüzdanını daima üzerinde bulundurur ve korucusu olduğu köyün adı kalın yazı ve vilâyet ve kazâ adları ince yazı ile yazılmış olmak üzre gösterilen örneğe göre pirinçden bir levhayı göğüslerinin sol tarafına daima asmaya mecburdurlar.

3- Korucuların taşıyacakları silahların cinsi harp silahlarındandır.

Madde 79- Ölen veya koruculuğu bırakan veyahud çıkarılan korucuların silah, fişek, tezkere ve levhaları ve gocuk veya kepeneği, yerlerine geleceklere verilmek üzre köy muhtarı tarafından alınıp saklanılır.

Madde 80- Vazifesinde kayıtsızlığı ve tembelliği görülen ve aşağıda sayılan yasak işleri yapan korucular, ihtiyar meclisi tarafından ilk defasında tekdîr ve ikincisinde tevbîh olunur ve her iki cezâ da tezkerelerine işaret edilir. Üçüncü defasında işden çıkarılır.

Madde 81- Koruculara yasak olan işler şunlardır:

1- Koruculuktan başka iş yapmak. Meselâ dükkân, kahvehâne, han açıp işletmek veya bunlara ortaklık etmek.

2- Köylüden herhangi birinin veya kendi hizmetinde bulunmak için izinsiz vazifesini terk etmek.

3- Koruduğu bağ ve bahçe ve ekinlerden fuzûlî faydalanmak.

4- Kendi hayvanlarını otlatmak ve köye çobanlık etmek.

5- Levha, elbise ve silah ve cüzdanını üzerinde taşımamak veya değiştirmek.

Madde 82- Silâhını ve cebhânesini kaydsızlığı yüzünden kaybeden veya isteğiyle âharın eline geçmesine sebeb olan korucu hemen çıkarılarak hakkında ayrıca cezâ yapılmak üzre hükûmete haber verilir ve silah ve cebhâne parası ödetdirilir.

Dokuzuncu Fasıl

Köy İmamları

Madde 83- Köy imamları köy derneğinin intihâbı ve müftünün buyuruldusuyla tayin olunurlar. Bu kânûnun neşri tarihinde mevcud olan imamlar yeniden buyuruldu almaya mecburdurlar.

Madde 84- İmam olacaklar, yirmi dördüncü maddeye göre (ikinci fıkrasından başka) lâzım gelen sıfatları hâiz olmakla beraber ilmihâl, a'mâl-i erba'a ve kâfi derecede Türkiye coğrafyası ve Türk ve İslâm tarihini ve sağlık işlerini bilmek ve okunaklı yazı yazmak lâzımdır.

Madde 85- Köy imamlarına köyce şimdiye kadar ne veriliyorsa yine o verilecekdir. Ancak verilen şeyler, ihtiyar meclisi vâsıtasıyla toplanır ve verilir.

Madde 86- Bir köyde birden fazla imam bulunursa ihtiyar meclisinde azâ olarak bulunacak imamı kaymakam seçer.

Onuncu Fasıl

Müteferrik Madde

Madde 87- Türkiye Cumhuriyeti tâbiiyetinde bulunmayan gerek şahıslar gerek şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin (eşhâs-ı hususiye ve hükmiye) köylerde arazi ve emlâk almaları memnû'dur.

Madde 88- Ecnebi tebaası köylerde ikâmet etmek için Dâhiliye Vekâleti'nden resmî tezkere alacaklardır. Bu tezkerelerin verilip verilmemesi ve ikâmet müddetlerinin azaltılıp çoğaltılması Dâhiliye Vekâleti'ne âiddir.

Madde 89- İşbu Köy Kânûnu kadın ve erkek nüfusu yüz elliden yukarı olan köyler içindir. Nüfusu yüz elliden aşağı olan köyler bu kânûna göre köy ahalisinden seçim hakkı olanların yarısından çoğunun istemesiyle etrafındaki bir saat ve ondan aşağı olan köylerden birine bağlanırlar veyahud vali veya kaymakam bu kânûnun hangi maddeleri yapılacağını ayrıca emreder. Bu kâbil köyler hiçbir köye bağlanmaz ve vali veya kaymakam da hiçbir emir vermezse eski göreneklerine göre işlerini yaparlar.

Madde 90- Yüz elli nüfusdan aşağı birkaç köy bir arada bulunursa her köydeki seçim hakkı olanların yarısından çoğunun isteğiyle birleşerek bu kânûna göre bir köy olurlar.

Madde 91- İşbu kânûnun bir tanesini köy odasında diğer bir tanesini de köyün câmi veyahud mektebinde bulundurmayan köy muhtarı, kaymakamın emriyle köy sandığına beş lira cezâ parası verir.

Madde 92- İşbu kânûndaki cezâ-yı nakdîler köy sandığının vâridâtıdır.

Madde 93- Köy mühürleri bu kânûna merbût numûne vechile bir çeşidde vilâyetlerce yapdırılıp gönderilir. Köy mührü bir kutu içinde bulundurulur ve üzeri ihtiyar meclisinin en az iki azâsı tarafından mühürlenir ve ihtiyar meclisi önünde açılır.

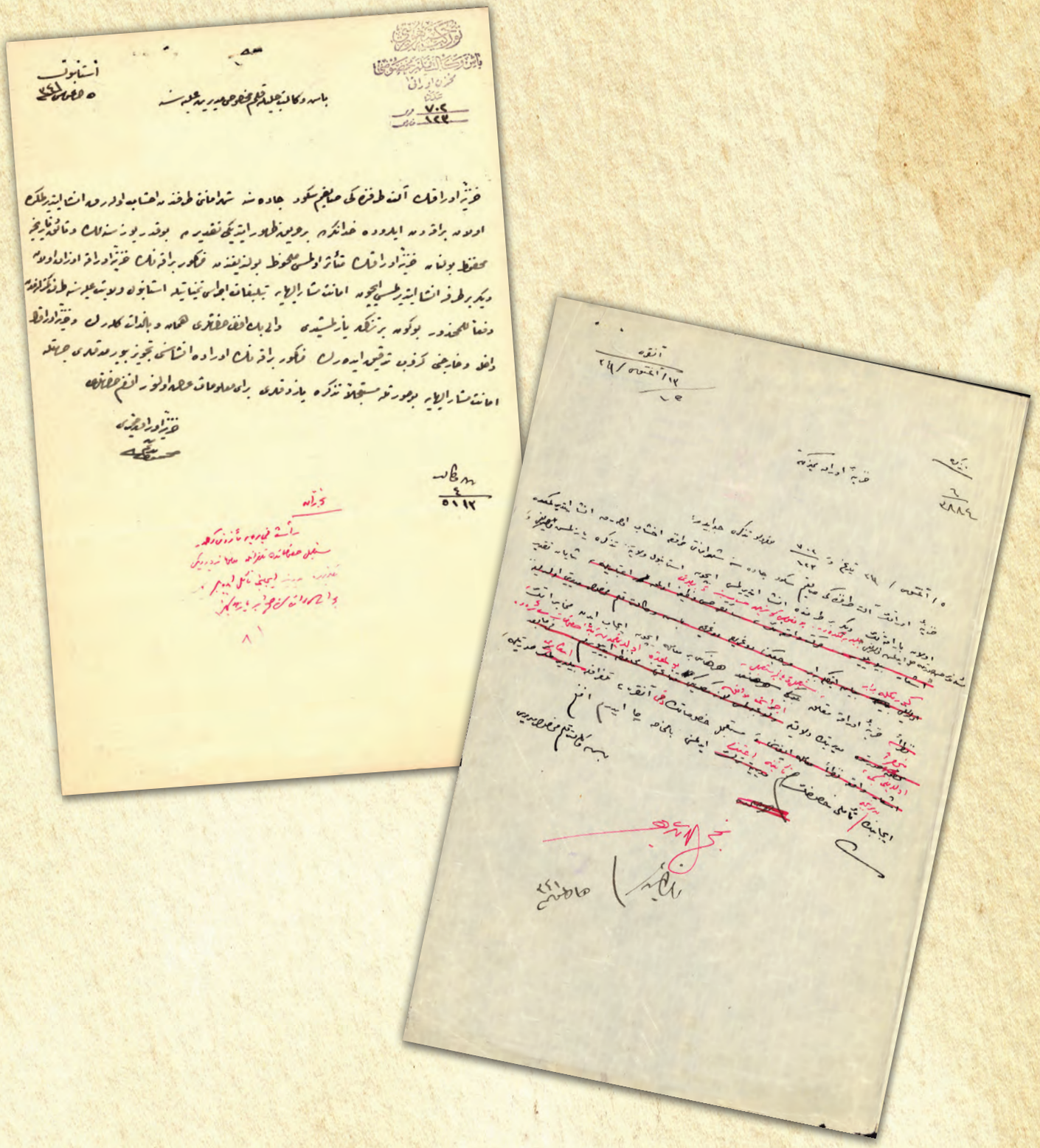
Madde 94- İşbu Köy Kânûnu köy mekteblerinde çocuklara belletilir.

Madde 95- İşbu kânûna muhâlif ve köylere âid bütün kânûnlar, nizâmlar ve maddeler kaldırılmışdır.

Madde 96- İşbu kânûnun hükümleri neşr ve ilânı tarihinden başlar.

Madde 97- İşbu kânûnun hükümlerini yapdırmaya Dâhiliye ve Adliye vekilleri memurdurlar.

12 Şaban 1342 ve 18 Mart 1340

BCA, 30-10-0-0 / 16-91-22

İSTANBUL'DA BELEDİYE TARAFINDAN HAZİNE-İ EVRAK'IN BULUNDUĞU CADDEYE YAPILMAKTA OLAN AHŞAP BARAKANIN YANGIN İHTİMALİNE KARŞI BAŞKA BİR YERDE İNŞA ETTİRİLMESİ.

31 Ağustos 1925

Tezkire

6/3884

Ankara

13 Ağustos [1]341

Hazine-i Evrak Mümeyyizliğine

5 / Ağustos / [1]341 tarih ve 702/123 numaralı tezkire cevabıdır

Hazine-i Evrak'ın alt tarafındaki Salkımsöğüt Caddesine Şehremaneti tarafından ahşab olarak inşa edilmekte olan barakanın diğer bir tarafda inşa etdirilmesi için İstanbul Vilayetine tezkire yazılmış ve meselenin hüsn-i suretle halledilmiş olduğu bildirilmektedir. Bu hususdaki meziyet ve basîret şâyân-ı takdir görülmekle beraber Hazine-i Evrak'a müte‘allik müsta‘cel ve gayr-ı müsta‘cel herhangi bir muâmele için icab eden muhaberâtın münhasıran müdüriyetin delâletiyle icrâsını muvafık bulmakda olduğumdan ba‘demâ hususât-ı sâirede olduğu gibi müsta‘cel hususâtın dahi Ankara'ya telgrafla iş‘ârı suretiyle icabının müdüriyetçe te’emmülü hususunun te’minine itina edilmesini bilhassa rica ederim efendim.

Başvekâlet Kalem-i Mahsûs Müdürü

Türkiye Cumhuriyeti

Başvekâlet Kalem-i Mahsûsu

Mahzen-i Evrak

Aded

Umûmî: 702

Hususî: 123

İstanbul 5 Ağustos[1]341

Başvekâlet-i Celîle Kalem-i Mahsûs Müdüriyet-i Aliyyesine

Hazine-i Evrak'ın alt tarafındaki Salkımsöğüt Caddesine Şehremaneti tarafından ahşab olarak inşa edilmekte olan barakadan ileride Hüdâ ne-kerde bir harîk zuhûr ettiği takdirde bu kadar yüz senelik vesâik-i târihiye mahfuz bulunan Hazine-i Evrak'ın müteessir olması melhuz bulunduğundan mezkûr barakanın Hazine-i Evrak'a uzak olan diğer bir tarafa inşa etdirilmesi için emanet-i müşarünileyhâya tebligat icrâsı temenniyâtıyla İstanbul Vilayet-i Aliyyesine taraf-ı kemterânemden def‘an li'l-mahzûr bugün bir tezkire yazılmişidi. Vali Beyefendi hazretleri hemen ve bizzat gelerek ve Hazine-i Evrak'ın dâhil ve hâricini gezip tedkîk ederek mezkûr barakanın orada inşasını tecvîz buyurmadıkları cihetle emanet-i müşarünileyhâya bu suretle müsta‘celen tezkire yazdıkları berâ-yı ma‘lûmât arz olunur efendim hazretleri.

Hazine-i Evrak Mümeyyizi

[imza] **Mahmud Nedim**

Başvekâlet

4/5113

Tahrirât

Re’sen muhâbereye me’zûn değildir

Müsta‘cel hususâtda telgrafla ma‘lûmât verdiğiniz takdîrde müdüriyet icabını te’emmül edelim. Bu esas dâiresinde cevab yazınız.

رسمی جریده

پازار ایرتهسی
۱۰ مایس ۱۹۲۶

اداوی و تحریری معاملات ایچون مطبوعات مدیریت عمومیه سنده رسمی جریده و نشریات مدیریتنه مراجعت اولنور

آبونه شرائطی
سنه لکی ۳۰۰ نسخه اعتباریله ۷۵۰ غروش
آلتی آیلغی ۱۵۰ نسخه اعتباریله ۳۷۵ غروش
طشره ایچون سنه لکی پوسته اجره داخل اولدیغی حالده ۹۰۰ و آلتی آیلغی ۴۵۰ غروشدر

بهر نسخه سی ۱۰ پاره در

تأسیس تاریخی : ۷ تشرین اول ۱۳۳۶

نومرو : ۳۶۸ — تورکیه جمهوریتنك رسمی غزتهسیدر — سنه : ٤

قانونلر

بین الملل تلسز تلغراف مقاوله نامه سی ایله مربوطی نظامنامه نك تصدیقی حقنده قانون

نومرو : ۸۱۱

برنجی ماده ـ لوندره ده ۵ تموز ۱۹۱۲ تاریخنده تقرر ایتمش اولان بین الملل تلسز تلغراف مقاوله نامه سی ایله مربوطی نظامنامه تصدیق ایدلمشدر .

ایکنجی ماده — بو قانون احکامنك اجراسنه اجرا وکیللری هیئتی مأموردر .

۱۹ نیسان ۱۹۲۶

•
••

صولح حقنده قانون

نومرو : ۸۳۱

برنجی ماده — شهر وقصبه لرله کویلرده احتیاجات عامه یی تأمینه مخصوص صولح تدارك واداره سی بلدیه تشکیلاتی اولان محللرده بلدیه لره، اولمایان یرلرده کوی قانونی موجبنجه اختیار مجلسلرینه عائددر .

ایکنجی ماده — کرك وقفه عائد اولسون وکرك صور سائره ایله وجوده کتیرلمش بولونسون عمومك استفاده سنه مخصوص اولارق شهر وقصبه لره وکویلره اساله ایداش صولح اداره سی کافهٔ مؤسسات ومنابع واردانیله برلکده برنجی ماده وجهله بلدیه وکوی اختیار مجلسلرینه مدور ومودوعدر. آنجق دولتجه ومحلی اداره لرله بلدیه لرجه مقاوله یه مربوط صولح اداره سی تاکان مقاولات مخصوصه لری احکامنه تابع اولاجغی کبی صو ایله برلکده یکر خصوصات خیریه یه عائد اولان وقفلر تاکان اوقاف اداره سی ویا متولیلری طرفندن اداره و واردانلدن صرفه عائد اولان حصه لر هرسنه اوقاف اداره لری ویا متولیلری طرفندن بلدیه وکوی اختیار مجلسلرینه تسلیم اولونورلر .

اوچنجی ماده — اشخاص حقیقیه وحکمیه یه عائد اولوب کندیلرینه واردات تأمین ایدن صولحدن عمومك استفاده سنه وضع ایدلهسنه لزوم کورولنلر بلدیه لرجه قانونه توفیقاً استملاك ایدیلیرلر .

دردنجی ماده — صولح تأسیس ، اساله ، ادامه مصارفی بلدیه وکویلرجه تأمین وتسویه ایدیلیر .

بشنجی ماده — اشبو قانونك تاریخ نشرندن اعتباراً اعظمی بش سنه ظرفنده بلدیه تشکلاتی بولونان محللر بلدیه لری طرفندن حال حاضرده موجود صولح تأسیساتنك ، مقدار ، اوصاف وسائر خواص اعتباریله اوملك نفوسنه وشرائط خصوصیه سنه کوره حفظ الصحه قواعدینه موافق بر صورتده اصلاح ، تعدیل ویا یکیدن انشاسی ایچون، برپروژه ترتیب وتدقیق وتصدیق ضمننده صحیه ومعاونت اجتماعیه وکالتنه ارسال اولونور . بو پروژه لرك نهایت ایکی آی ظرفنده وکالتجه تصدیق مشروطدر. پروژه لرك تصدیقندن اعتباراً سرور ایده جك ایکی آی ظرفنده انشا آن وتأسیساته باشلانلاسی مجبوریدر . کویلره کتیرلن وکتیریله جك ویا محللرنده تدارك اولونمش ویا اولوناجق اولان صولح و تأسیسات دخی شرائط لازمهٔ صحیه و فنیه یی حائز اولماری مقتضی اولوب بو بابده محلی مأمورن صحیه سنك رأی ومطالعه سیله حرکت اولونور .

آلتنجی ماده — برکونك حیات و صحتی ایچون ضروری اولوب حدودی خارجنده بولونان صولردن تأمین استفاده سی ایچون صحیه ومعاونت اجتماعیه وکالتنك تصویبنه اقتران ایتمك شرطیله وصولح کوی منسوب اولدیغی قضا قائمقاملغنجه کوی نامنه استملاك ایدیلیر .

یدنجی ماده — مؤسسات وقفیه یه ویا افراده عائد اولوب ادارهٔ بلدیه یه دور اولونان صولح مخصص لهلری بو صولردن حصهٔ اشتراك تأدیه سنه مجبور طوتولمقسزین کاکان استفاده ایدرلر .

سکزنجی ماده — اشبو قانون نشری تاریخندن معتبردر.

دوقوزنجی ماده — اشبو قانون احکامنك اجراسنه باش وکیل، داخلیه وصحیه ومعاونت اجتماعیه وکیللری مأموردر .

۲۸ نیسان ۱۹۲۶

Resmî Cerîde, 10 Mayıs 1926, Numara: 368, 28 Nisan 1926

831 SAYILI SULAR HAKKINDA KANUN.

28 Nisan 1926

Sular Hakkında Kânûn

Numara: 831

Birinci madde: Şehir ve kasabalarla köylerde ihtiyâcât-ı âmmeyi te'mine mahsûs suların tedârik ve idâresi belediye teşkîlâtı olan mahallerde belediyelere, olmayan yerlerde Köy Kânûnu mûcibince ihtiyar meclislerine âiddir.

İkinci madde: Gerek vakfa âid olsun ve gerek suver-i sâire ile vücuda getirilmiş bulunsun umûmun istifâdesine mahsûs olarak şehir ve kasabalara ve köylere isâle edilmiş suların idâresi kâffe-i müessesât ve menâbi'-i vâridâtıyla birlikde birinci madde vechile belediye ve köy ihtiyar meclislerine müdevver ve mevdû'dur. Ancak devletçe ve mahallî idârelerle belediyelerce mukâveleye merbût suların idâresi kemâ-kân mukâvelât-ı mahsûsaları ahkâmına tâbi olacağı gibi su ile birlikde diğer hususât-ı hayriyeye âid olan vakıflar kemâ-kân Evkaf idâresi veya mütevellîleri tarafından idâre ve vâridâtdan sulara âid olan hisseler her sene Evkaf idâreleri veya mütevellîleri tarafından belediye ve köy ihtiyar meclislerine teslim olunurlar.

Üçüncü madde: Eşhâs-ı hakîkiye ve hükmiyeye âid olup kendilerine vâridât te'min eden sulardan umûmun istifâdesine vaz' edilmesine lüzum görülenler belediyelerce kânûna tevfîkan istimlâk edilirler.

Dördüncü madde: Suların te'sîs, isâle, idâme masârıfı belediye ve köylerce te'min ve tesviye edilir.

Beşinci madde: İşbu kânûnun târihi neşrinden itibâren a'zamî beş sene zarfında belediye teşkîlâtı bulunan mahaller belediyeleri tarafından hâl-i hazırda mevcud su te'sîsâtının, mikdâr, evsâf ve sâir havâs itibârıyla o mahallin nüfusuna ve şerâit-i hususiyesine göre hıfzıssıhha kavâidine muvâfık bir sûretde ıslâh, ta'dîl veya yeniden inşâsı için bir proje tertîb ve tedkîk ve tasdîk zımnında Sıhhiye ve Muâvenet-i İctimâiye Vekâleti'ne irsâl olunur. Bu projelerin nihayet iki ay zarfında vekâletçe tasdîki meşrûtdur. Projelerin tasdîkinden itibâren mürûr edecek iki ay zarfında inşâât ve te'sîsâta başlanılması mecburidir. Köylere getirilen ve getirilecek veya mahallerinde tedârik olunmuş veya olunacak olan suların ve te'sîsâtın dahi şerâit-i lâzime-i sıhhiye ve fenniyeyi hâiz olmaları muktezî olup bu bâbda mahalli memurîn-i sıhhiyesinin re'y ve mütâlaasıyla hareket olunur.

Altıncı madde: Bir köyün hayat ve sıhhati için zarûri olup hudûdu hâricinde bulunan sulardan te'min-i istifâdesi için Sıhhiye ve Muâvenet-i İctimâiye Vekâleti'nin tasvîbine iktirân etmek şartıyla bu sular, köyün mensup olduğu kazâ kaymakamlığınca köy nâmına istimlâk edilebilir.

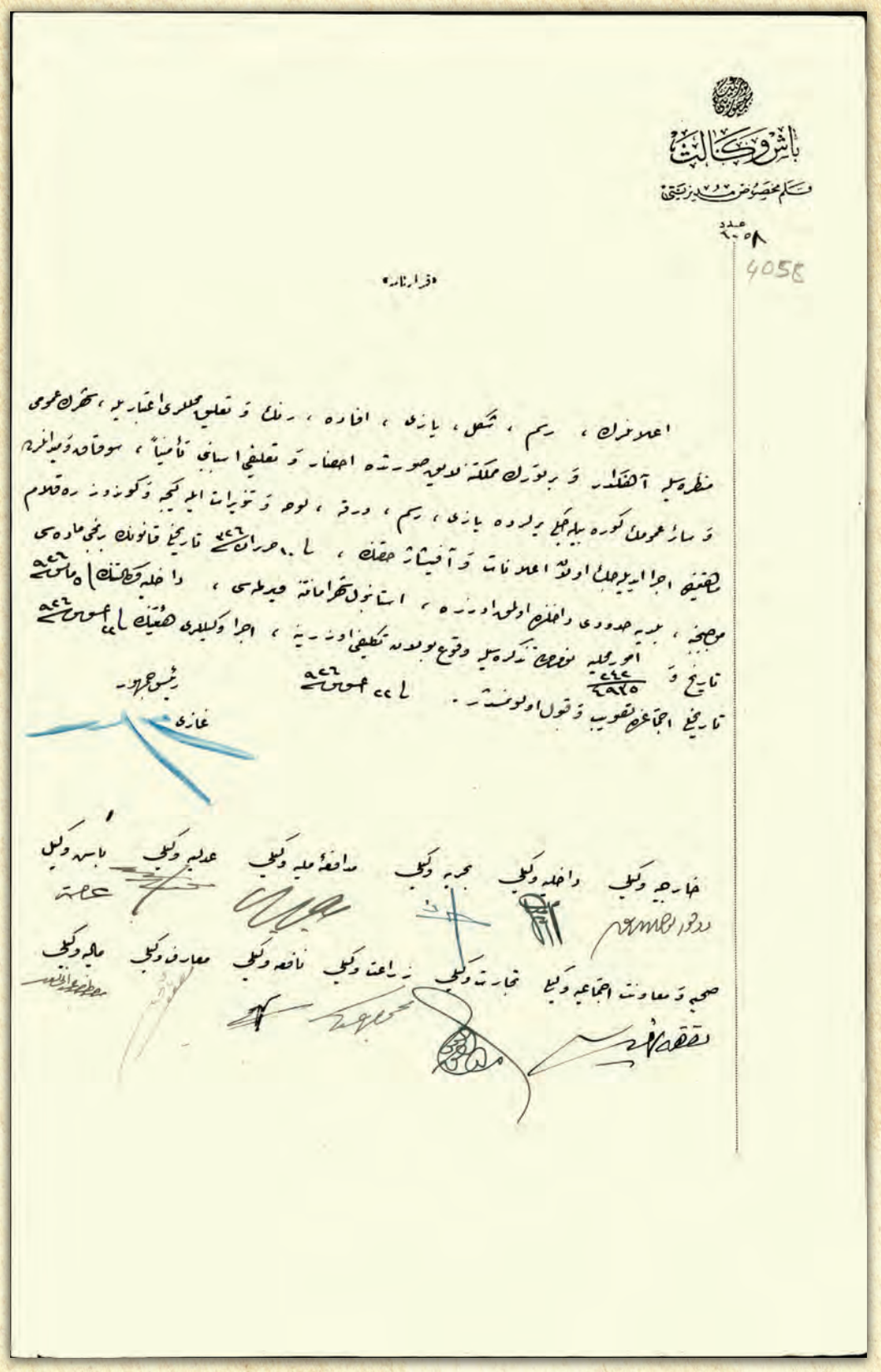
Yedinci madde: Müessesât-ı vakfiyyeye veya efrâda âid olup idâre-i belediyeye devrolunan suların muhassasun-lehleri bu sularda hisse-i iştirâk te'diyesine mecbur tutulmaksızın kemâ-kân istifâde ederler.

Sekizinci madde: İşbu kânûn neşri tarihinden mu'teberdir.

Dokuzuncu madde: İşbu kânûn ahkâmının icrâsına Başvekil, Dâhiliye ve Sıhhiye ve Muâvenet-i İctimâiye vekilleri memurdur.

28 Nisan 1926

باش وکالت

قلم مخصوص مدیریتی

عدد ۹۵۸

4058

«قرارنامه»

اعلان حرب ، رسم ، شغل ، یازی ، اداره ، رتبه و تعلیق مجلس اعیان یه ، تهران عمومی
منطقه سیله آلقلمه ، و بیوک مملکت لدیه صوره شده اعضاء و تعلیقی اسباق تأمیناً ، سوقاقده و میدانده
و سائر عمومی کوره سیله جمله یازیلده یازی ، رسم ، ورقه ، لوحه و تومبات الیه کیمه و کوندوره قلدم
تحقیق اجرا ایچون اولمق اعلانات و آفیشات حقنده ، ۱۰ حزیران ۹۲۶ تاریخی قانونك بنجی ماده سی
موجبنجه ، بدیه حدودی داخلنده اولوب اداره ، استانبول محافظه قیدلرنده ، داخله وکالتك ۱۰ ماس ۹۲۶
تاریخ و ۹۲۵/۹۴۴ نومرولی امر جلیله موضح نذره سیله وقوع بولدقده تطبیقاً اوتوبه ، اجرا وکیلدره حصه یله ۱۰ ماس ۹۲۶
تاریخی اجتماعده تصویب و قبول اولونمشدر .

رئیس جمهور
غازی

خارجیه وکیلی | داخله وکیلی | مجیه وکیلی | مدافعه ملیه وکیلی | عدلیه وکیلی | مالیه وکیلی

صحیه و معاونت اجتماعیه وکیلی | تجارت وکیلی | زراعت وکیلی | نافعه وکیلی | معارف وکیلی | مالیه وکیلی

BCA, 30-18-1-1 / 20-55-19

BELEDİYE HUDUTLARI DÂHİLİNDE RESİM, ŞEKİL, YAZI, LEVHA VE IŞIKLA YAPILACAK İLAN VE REKLAM İŞLERİNİN İSTANBUL BELEDİYESİ'NE VERİLMESİNE DAİR BAKANLAR KURULU KARARI.

22 Ağustos 1926

Başvekâlet

Kalem-i Mahsûs Müdüriyeti

Aded: 4058

Kararnâme

İlanların resim, şekil, yazı, ifade, renk ve ta'lîk mahalleri itibariyle şehrin umûmî manzarasıyla ahenkdâr ve bir Türk memleketine layık sûretde ihzâr ve ta'lîki esbâbını te'mînen sokak ve meydanlarda ve sâir umûmun görebileceği yerlerde yazı, resim, varaka, levha ve tenvîrât ile gece ve gündüz reklam mahiyetinde icrâ edilecek olan ilânât ve afişaj hakkında fî 10 Haziran sene [1]326 tarihli kânûnun birinci maddesi mûcibince belediye hududu dâhilinde olmak üzre İstanbul Şehremaneti'ne verilmesi Dâhiliye Vekâleti'nin fî 5 Mayıs 926 tarih ve Umûr-ı Mahalliye 242/4935 numaralı tezkiresiyle vukû' bulan teklifi üzerine İcrâ Vekilleri Hey'eti'nin fî 22 Ağustos 926 tarihli ictimâ'ında tasvîb ve kabul olunmuştur. Fî 22 Ağustos 926

Reis-i Cumhur

Gazi M. K.

[imzalar]

Başvekil İsmet	Adliye Vekili	Müdafaa-i Milliye Vekili	Bahriye Vekili	Dâhiliye Vekili	Hâriciye Vekili
Maliye Vekili	Maârif Vekili	Nafia Vekili	Ziraat Vekili	Ticâret Vekili	Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili

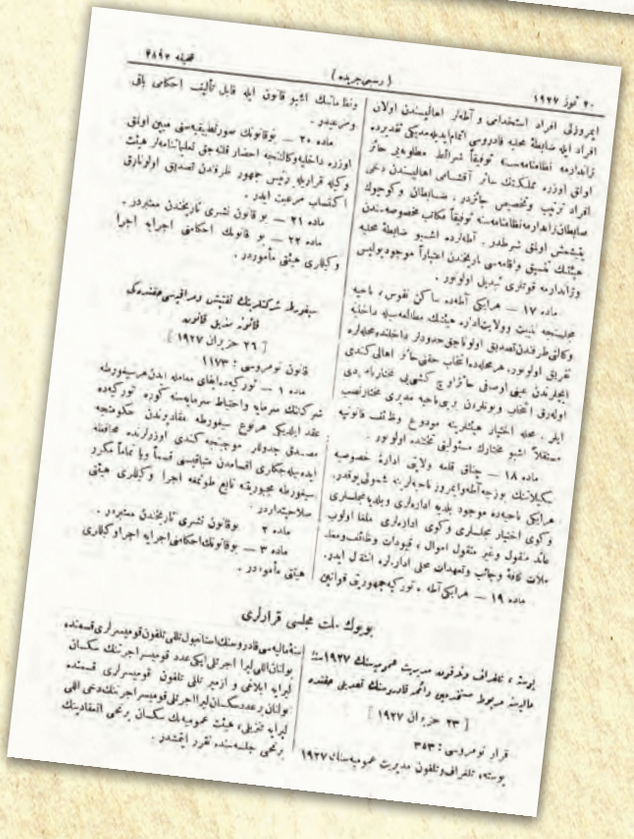

رسمی جریده

قانونلر

Resmî Cerîde, 20 Temmuz 1927, Sayı: 638, 25 Haziran 1927

1151 SAYILI BOZCAADA VE İMROZ KAZÂLARININ MAHALLİ İDÂRELERİ HAKKINDA KANÛN.

25 Haziran 1927

Bozcaada ve İmroz kazâlarının Mahalli İdâreleri Hakkında Kânûn

25 Haziran 1927

Kânûn numarası: 1151

Madde 1- İmroz ve Bozcaadaları mahallî anâsırdan mürekkeb teşkîlât-ı hususiyeye tâbi ve Çanakkale vilâyetine merbût birer nâhiyedir.

Madde 2- Bu nâhiyelerde intizâmın te'mini için istihdâm edilecek memur yerli ahaliden tayin olunur.

Madde 3- Adanın menâfi'-i umûma âid mahallî işlerini tedvîr ile mükellef bir "nâhiye meclisi" bulunur; nâhiye müdürünün riyâseti altında on azâdan terekküb eder meclis iki sene için müntehabdır. Ada ahalisinden olup Teşkîlât-ı Esâsiye Kânûnu'na tevfîkan müntehiblik için lazım gelen evsâfı hâiz olanlar bu meclise azâ intihâb ederler ve mebusluk evsâfını câmi' bulunanlar da nâhiye meclisine azâ intihâb olunabilirler.

Madde 4- Meclis her sene nâhiyenin sene-i âtiye bütçesini ve sene-i sâbıka hesâb-ı kat'îsini tedkîk ve müzâkere etmek üzre kânûn-ı sânî ve ağustos aylarında iki defa a'zamî birer ay müddet ve nâhiye müdürünün daveti ile ictimâât-ı âdiyesini akdeder. Hükûmet-i merkeziye veya nâhiye müdürü lüzum gördüğü anda nâhiye meclisi fevkalâde olarak da ictimâ'a davet olunabilir.

Madde 5- İdâre-i Umûmiye-i Vilâyât Kânûnu'yla vilâyât meclis-i umûmîlerine mevdû' vezâif, Bozcaada ve İmroz nâhiyelerinde nâhiye meclislerine tevdî' edilmişdir.

Madde 6- Mecmû'u Ada idâre-i mahalliyesi vâridâtının yüzde birini tecâvüz etmemek şartıyla reis ve azâya beher ictimâ' için meclisce takdir olunacak hakk-ı huzur verilir.

Madde 7- Meclisin mukarrerâtı kânûna mugâyir veya vazife ve salâhiyet-i kânûniye hâricinde olarak ittihâz edilmiş olduğu takdirde re'sen veya bu kararlardan şikayet edenlerin tahrîrî mürâcaâtı üzerine mukarrerât-ı vâkı'a, Çanakkale Vilâyeti İdâre Hey'eti'nin mütâlaası alınarak, Dâhiliye Vekâleti'nce her zaman iptal olunabilir. Meclis mukarrerâtının ada menâfi'-i mahalliyesine mugâyeretinden dolayı – ittihâz-ı karar tarihinden itibâren on beş gün zarfında – itirâza nâhiye müdürü salâhiyetdârdır. Bu takdirde müzâkere zabıtnâmeleri ile karar metni ve nâhiye müdürünün itirâznâmesi Çanakkale vilâyetine gönderilir ve vilâyet idâre hey'etince bir karara rabt olunur.

Madde 8- Meclis, mu'ayyen olan zaman ve mekân hâricinde ictimâ' veya işbu kânûn ile tayin edilmiş vazifeleri ifadan imtina' eylediği takdirde, bir ay zarfında yeniden intihâb icrâ olunmak üzre meclisi feshe Dâhiliye Vekili salâhiyetdârdır.

Madde 9- Kavânîn-i muhtelife ile vilâyât idâre-i hususiyelerine ve belediyeye tevdî' ve tahsis edilmiş olan vâridât, bu iki adanın hususî bütçelerine müterettib vâridât-ı mahalliyeyi teşkîl eder. Vâridât-ı mahalliyeye âid tarife ve mikdâr ve nisbetleri tanzîm ve tayin hususunda meclis-i umûmî ve meclis-i beledîlere râci' olan vazife ve salâhiyetler bu iki adada nâhiye meclislerine tevdî' edilmişdir.

Madde 10- Birinci maddede muharrer hidemât ve vezâif-i mahalliyenin îfâsına müteferri' masraflar ile mahallî idâreye müterettib hidemâtı ve müessesâtda ifa-yı vazife eden memur ve müstahdemlerin maaş, tahsisât-ı fevkalâde ve ücretleri; bu iki adanın hususî bütçelerine idhâli muktezî masârıf-ı mahalliyeyi teşkîl eder.

Madde 11- Adaların nâhiye meclislerince tedkîk ve müzâkere edilen bütçe ve hesâb-ı kat'îleri, Çanakkale Vilâyeti İdâre Hey'eti'nin mütâlaası alınarak, Dâhiliye Vekâleti'nin tasdîki ile iktisâb-ı kat'iyet eder. Münâkale, tahsisât-ı munzamma ve fevkalâde suretleriyle bütçede vukû'a getirilecek ta'dilât aynı eşkâl-i kânûniyeye tâbi'dir.

Madde 12- Nâhiye müdürü, adanın hususî bütçesinin âmir-i itâsı ve mal memuru, muhâsib-i mes'ûlüdür. Ada emvâl-i mahalliyesinin veznedarlığını ve tahsildârlığını ve sâir kabz u sarf muâmelâtını, adanın memurîn-i mâliyesi, meclisce takdir olunacak âidât mukâbilinde, idâre-i mahalliye hesabına îfâ ederler.

Madde 13- Her iki adada dinî te'sîsât ile bunlara muhtass evkaf idâre-i mahalliyenin nezâreti ve hükûmet-i merkeziyenin murâkabesi altında cemaatlerine âiddir. Cemaat mektebleri, hastahâne ve tedavihâneleri gibi gayr-i dinî te'sîsât ile bunlara merbût ve mevkûf emvâl-i gayr-i menkûle bütün mevcûdât-ı menkûlesi ve müştemilâtı ile ve kâffe-i hukûk ve vecâibi ile idâre-i mahalliyeye devr olunmuşdur.

Madde 14- Her iki adada maârif umûr ve muâmelâtı, Maârif Teşkîlâtı Hakkındaki Kânûn ile İlk Tedrisât Kânûnu ahkâmına tevfîkan tensîk ve idâre olunur. Tedrisât Türkçe, umûmî, meccânî ve lâ-dinîdir. Çocuklarına kendi dini ve lisanını öğretdirmek isteyen veliler ehliyeti hükûmetçe musaddak ve tedrisâtı hükûmetin dâimî teftişine tâbi bulunmak ve masrafı kendileri tarafından tesviye edilmek şartıyla hususî bir hocaya, umûmî mekteb binaları dâhilinde tahsis edilecek

dershânelerde program ve ders saatleri hâricinde tayin olunacak bir saatde din ve lisan derslerini okutabilirler. Her iki adada nâhiye maârif encümeni, tedrisât-ı ibtidâiye meclisi salâhiyetini hâiz olmak üzre nâhiye müdürünün riyâseti altında tedrisât müfettiş veya başmuallim ve tabib ile nâhiye meclisince kendi azâsı içinden müntehab iki azâdan terekküb eder.

Madde 15- İdâre-i mahalliyenin nâhiye müdürü tarafından mansûb memur ve müstahdemleri ada ahalisinden olmak şartdır.

Evsâf-ı matlûbeyi hâiz kimse bulunmadığı takdirde diğer ada ahalisinden bu da bulunmazsa Türkiye Cumhuriyeti'nin sâir aksâmı memâliki ahalisinden intihâb olunabilir.

Madde 16- Her iki adanın zâbıta-i mahalliye hey'eti adalar dâhilinde ve sâhillerinde zâbıta-i mânia, adliye, belediye, sıhhiye ve sıhhiye-i hayvaniye, saydiye, rüsûmiye muâmelâtı ile mükellef olmak üzre Jandarma Nizâmnâmesi'ne tevfîkan tensîk edilir. Zâbıta-i mahalliye efrâdının adalı olması şartdır. Şu kadar ki, İmroz'da Bozcaadalı, Bozcaada'da İmrozlu efrâd istihdâmı ve adalar ahalisinden olan efrâd ile zâbıta-i mahalliye kadrosu itmâm edilemediği takdirde Jandarma Nizâmnâmesi'ne tevfîkan şerâit-i matlûbeyi hâiz olmak üzre memleketin sâir aksâmı ahalisinden dahi efrâd tertîb ve tahsis câizdir. Zâbıtân ve küçük zâbıtân Jandarma Nizâmnâmesi'ne tevfîkan mekâtib-i mahsûsasından yetişmiş olmak şartdır. Adalarda işbu zâbıta-i mahalliye hey'etinin tensîk ve ikâmesi tarihinden itibâren mevcud polis ve jandarma kuvvetleri tebdîl olunur.

Madde 17- Her iki adada sâkin nüfus, nâhiye meclisince tesbît ve vilâyet idâre hey'etinin mütâlaasıyla Dâhiliye Vekâleti tarafından tasdîk olunacak hududlar dâhilinde mahallelere tefrîk olunur. Her mahallede intihâb hakkını hâiz ahali kendi içlerinden aynı evsâfı hâiz üç kişiyi muhtar nâmzedi olarak intihâb ve bunlardan birini nâhiye müdürü muhtar nasb eyler. Mahalle ihtiyar hey'etlerine mevdû' vezâif-i kânûniye müstakilen işbu muhtarın mesuliyeti tahtında [îfâ] olunur.

Madde 18- Çanakkale vilâyeti idâre-i hususiye teşkîlâtının Bozcaada ve İmroz nâhiyelerine şümûlü yokdur. Her iki nâhiyede mevcud belediye idâreleri ve belediye meclisleri ve köy ihtiyar meclisleri ve köy idâreleri mülgâ olup, âid menkûl gayrimenkûl emvâl, kuyûdât, vezâif ve muâmelât ve kâffe-i vecâib ve taahhüdât mahallî idârelere intikâl eder.

Madde 19- Her iki adada Türkiye Cumhuriyeti kavânîn ve nizâmâtının işbu kânûn ile kâbil-i te'lîf ahkâmı bâkî ve mer'îdir.

Madde 20- Bu kânûnun suver-i tatbîkiyesini mübeyyin olmak üzre Dâhiliye Vekâleti'nce ihzâr kılınacak talimâtnâmeler Hey'et-i Vekile kararıyla Reisicumhur tarafından tasdîk olunarak iktisâb-ı mer'îyet eder.

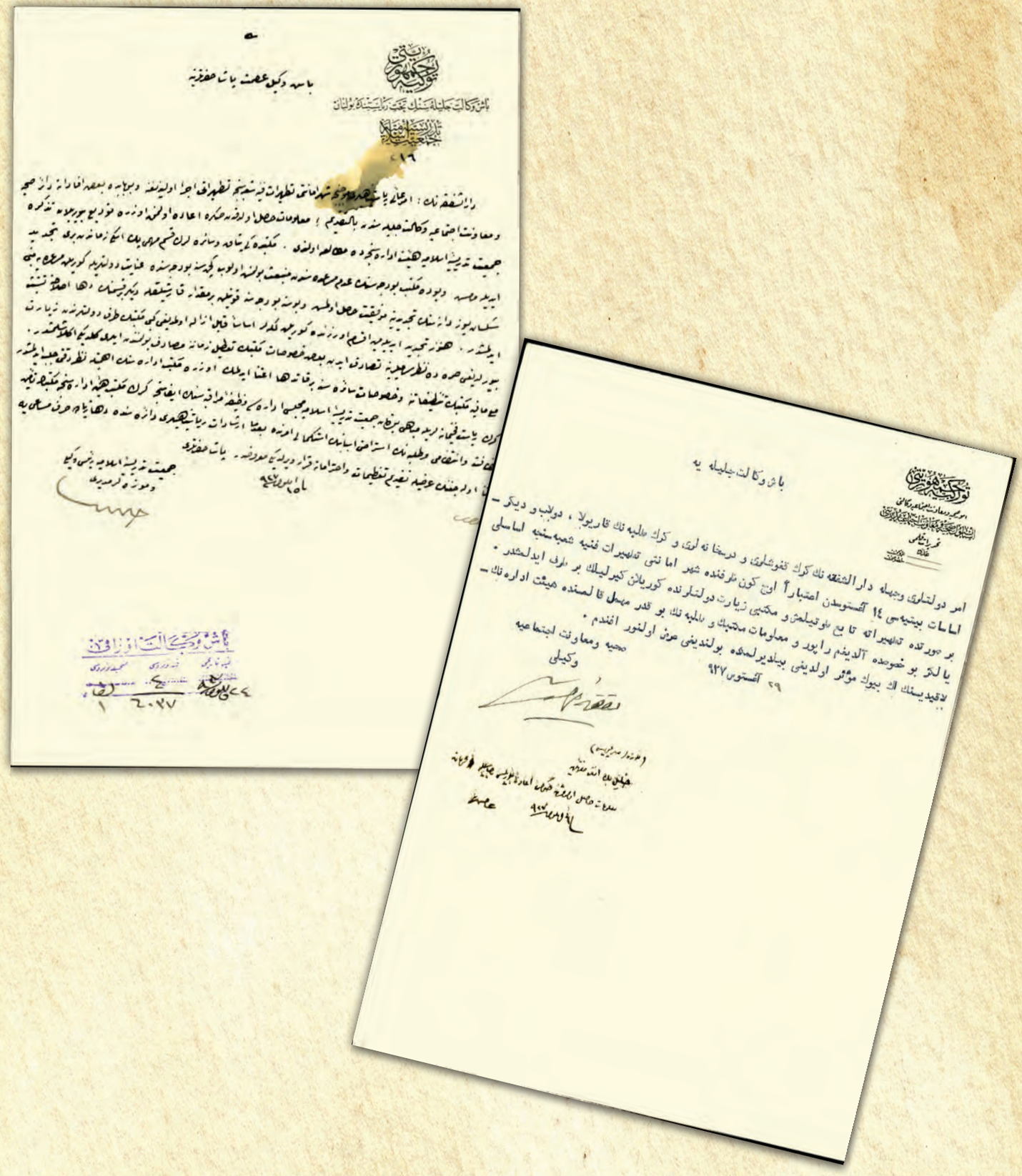
Madde 21- Bu kânûn neşri tarihinden mu'teberdir.

Madde 22- Bu kânûnun ahkâmını icrâya İcrâ Vekilleri Hey'eti memurdur.

İzmir Belediye Dairesinin açılış töreni. (İÜNEK, NEKYA90854/19)

BCA, 30-10-0-0 / 178-233-9

BAŞVEKİL İSMET PAŞA'NIN ZİYARETİ SIRASINDA KİRLİ GÖRÜLEN DARÜŞŞAFAKA KOĞUŞ VE DERSHÂNELERİNİN İSTANBUL BELEDİYESİ TEMİZLİK İŞLERİ TARAFINDAN TEMİZLENDİĞİ.

15 Eylül 1927

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet-i Celîlesi'nin Taht-ı Riyâsetinde Bulunan
Cemiyet-i Tedrisiye-i İslâmiye
216

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine

Darüşşafaka'nın emr-i âlî-i riyâset mûcibince Şehremaneti Tathîrât-ı Fenniye Şubesince tathîrâtı icrâ olunduğuna ve bu bâbda bazı ifâdâta dair Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekâlet-i Celilesi'nden bi't-takdim ma'lûmât hâsıl oldukdan sonra iâde olunmak üzre tevdî' buyrulan tezkire Cemiyet-i Tedrisiye-i İslâmiye Hey'et-i İdâresince de mütalaa olundu. Mektebdeki yatak ve sâirelerin kısm-ı mühimmi pek eski zamandan beri tecdîd edilememiş ve bu da mekteb bütçesinin adem-i müsaadesinden münba'is bulunmuş olup geçen sene bütçesinde inâyet-i devletleriyle görülen müsaadeye mebnî seksen yüz tanesinin tecdidine muvaffakiyet hâsıl olmuş ve bu sene bütçesine konulan bir mikdâr karşılıkla diğer bir kısmının daha ıslahına teşebbüs buyrulduğu sırada nazar-ı sâmîlerine tesâdüf eden bazı hususât mektebin tatil zamanına müsâdif bulunmasından ileri geldiği anlaşılmışdır. Maamâfih mektebin tanzîfâtına ve hususât-ı sâiresine bir kat daha itina edilmek üzre mekteb idâresinin ehemmiyetle nazar-ı dikkati celb edilmişdir. Gerek riyâset-i fahîmâneleriyle mübâhî bulunan Cemiyet-i Tedrisiye-i İslâmiye Meclis-i İdâresi vazife-i murakabesinin îfâsınca gerek mekteb hey'et-i idâresince mektebin te'mîn-i nezâfet ve intizâmı ve talebenin istirâhatı esbabının istikmâli emrinde ba'demâ irşâdât-ı riyâset-penâhîleri dâiresinde daha ziyade sarf-ı mesaiye itina olunacağının arzıyla takdim-i ta'zîmât ve ihtirâmâta karar verildiği ma'rûzdur paşa hazretleri. 15 Eylül 927

Cemiyet-i Tedrisiye-i İslâmiye Reis Vekili
Ve Müzeler Müdürü

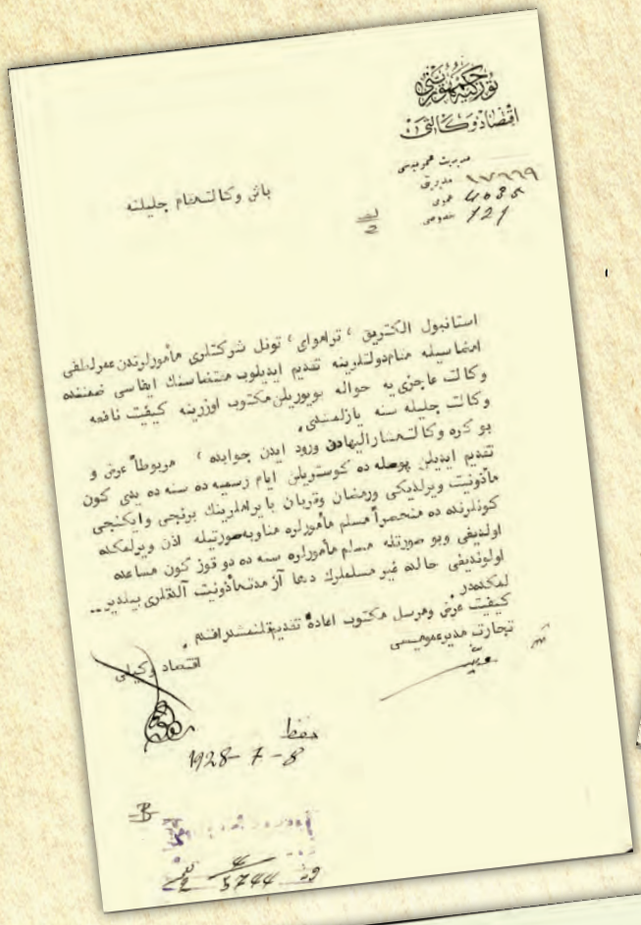
****

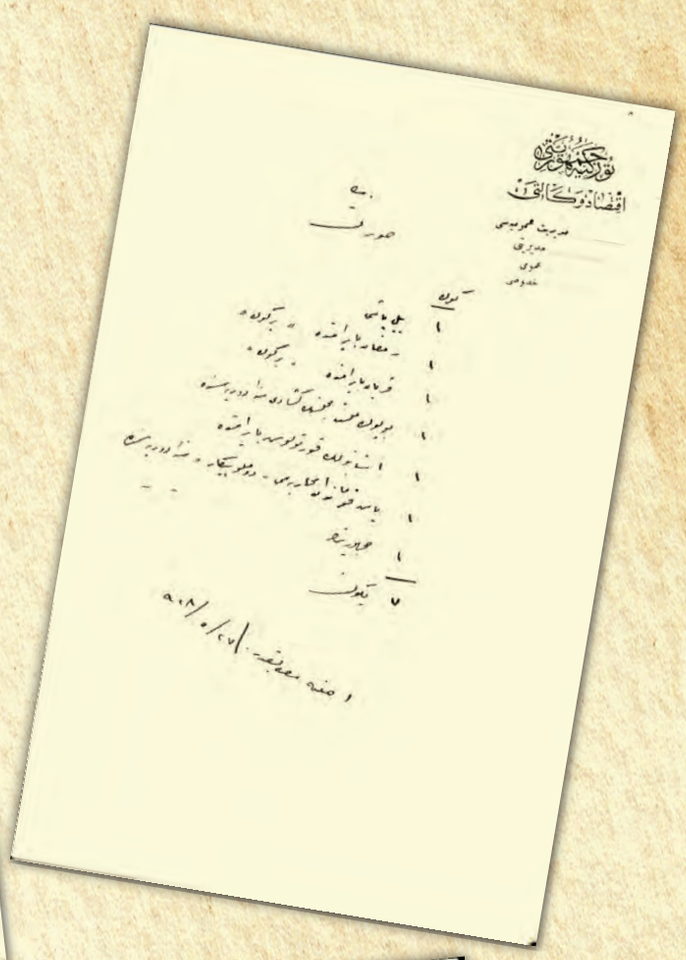
Türkiye Cumhuriyeti
Umur-ı Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekâleti
İstanbul Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Müdüriyeti
Tahrirat Kalemi

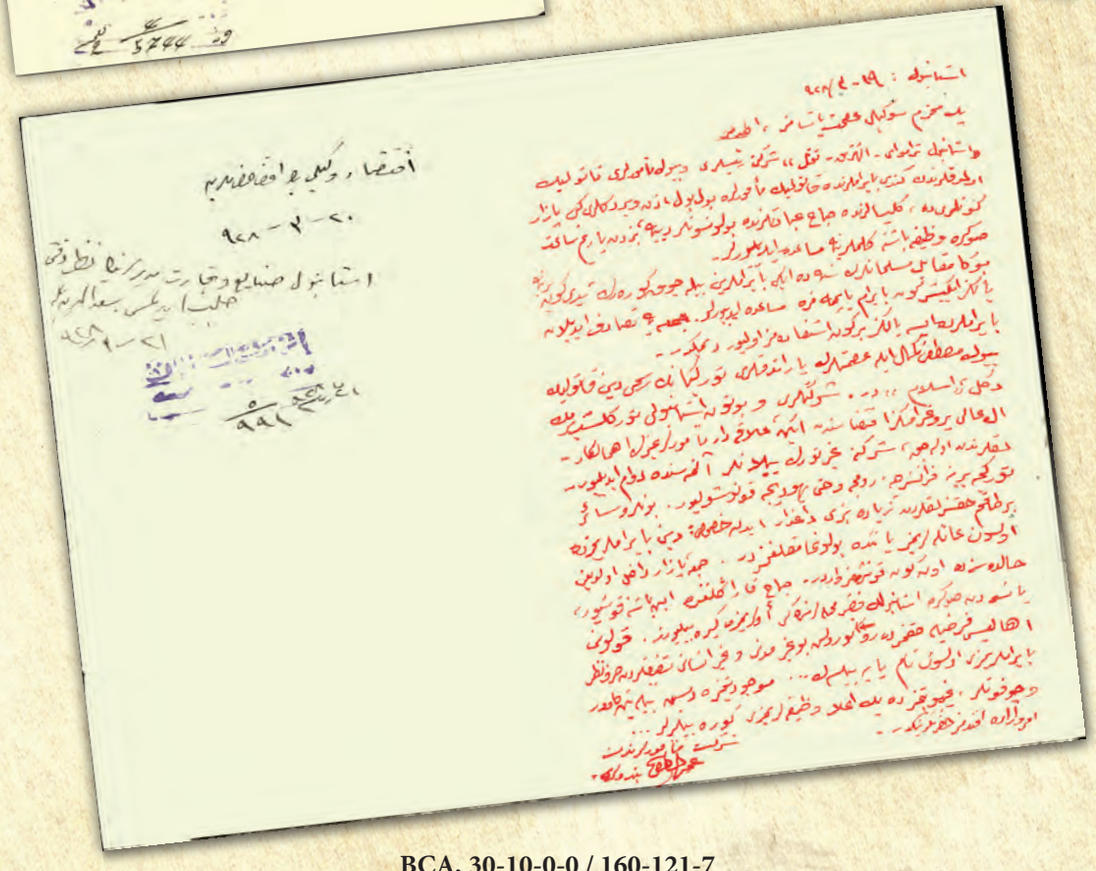
Başvekâlet-i Celîleye

Emr-i devletleri vechile Darüşşafaka'nın gerek koğuşları ve dershâneleri ve gerek talebenin karyola, dolap ve diğer esâsât-ı beytiyesi 14 Ağustos'tan itibaren üç gün zarfında Şehremaneti Tathîrât-ı Fenniye Şubesince esaslı bir sûretde tathîrâta tâbi tutulmuş ve mektebi ziyaret-i devletlerinde görülen kirlilik bertaraf edilmiştir. Yalnız bu hususda aldığım rapor ve ma'lûmât mektebin ve talebenin bu kadar mühmel kalmasında hey'et-i idârenin lâkaydîsinin en büyük müessir olduğu bildirilmekde bulunduğu arz olunur efendim. 29 Ağustos 927

Sıhhiye ve Muavenet-i İctimaiye Vekili

BCA, 30-10-0-0 / 160-121-7

İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY VE TÜNEL ŞİRKETİ'NDE ÇALIŞAN MÜSLÜMAN VE GAYRİMÜSLİM PERSONELİN RESMİ TATİL GÜNLERİ.

8 Temmuz 1928

Türkiye Cumhuriyeti
İktisad Vekâleti
Müdüriyet-i Umûmiyesi
Müdüriyeti: 17669
Umûmi: 4035
Hususi: 121 lef: 2
7/8.7.928

Başvekâlet Makâm-ı Celîline

İstanbul Elektrik, Tramvay, Tünel şirketleri memurlarından Ömer Lütfi imzasıyla makâm-ı devletlerine takdim edilip muktezâsının îfâsı zımnında vekâlet-i âciziye havâle buyrulan mektub üzerine keyfiyet Nafia Vekâlet-i Celilesi'ne yazılmışdı.

Bu kere vekâlet-i müşarünileyhâdan vürûd eden cevabda, merbûtan arz u takdim edilen pusulada gösterilen eyyâm-ı resmiyede senede yedi gün me'zûniyet verildiği ve Ramazan ve Kurban bayramlarının birinci ve ikinci günlerinde de münhasıran müslim memurlara münâvebe suretiyle izin verilmekde olduğu ve bu suretle müslim memurlara senede dokuz gün müsaade olunduğu hâlde gayrimüslimlerin daha az müddet me'zûniyet aldıkları bildirilmektedir.

Keyfiyet arz ve mürsel mektûb iâdeten takdim kılınmışdır efendim.

Ticâret Müdîr-i Umûmisi
İktisad Vekili

****

Türkiye Cumhuriyeti
İktisad Vekâleti
Müdüriyet-i Umûmiyesi
Müdüriyeti:
Umûmi:
Hususi:

Suret

Gün

1 Yılbaşı
1 Ramazan bayramında bir gün
1 Kurban bayramında bir gün
1 Büyük Millet Meclisi'nin küşadı sene-i devriyesinde
1 İstanbul'un kurtuluş bayramında
1 Başkumandan Muharebesi Dumlupınar sene-i devriyesinde
1 Cumhuriyetin sene-i devriyesinde
7 Yekûn

Aslına mutâbıkdır. 27/5/928

****

İstanbul: 19/3/928

Pek muhterem sevgili İsmet Paşamız Efendimiz

"İstanbul Tramvay-Elektrik-Tünel" şirketi reisleri ve büyük memurları Katolik olduklarından kendi bayramlarında Katolik memurlara bol bol izin verdikleri gibi Pazar günleri de kiliselerinde sabah ibadetlerinde bulunsunlar diye, bizden yarım saat sonra vazife başına gelmelerine müsaade ediyorlar.

Buna mukabil Müslümanların senede iki bayramlarını bile çok görerek yedi gün yerine yalnız ikişer gün bayram yapmamıza müsaade ediyorlar. Cumaya tesadüf edilen bayramlarda ise yalnız bir gün istifâdemiz oluyor demekdir.

Büyük Mustafa Kemal ile İsmetlerin yarattıkları Türkiye'nin resmi dini Katolik değil, İslâm'dır. Şirketleri ve bütün İstanbul'u Türkleştirmek en âlî programınız iktizasından iken alâkadâr memurlarımızın ihmalkârlıklarından olacak, şirkete gayr-ı Türk yılanlar alınmasında devam ediliyor. Türkçe yerine Fransızca, Rumca ve hatta Yahudice konuşuluyor. Bunlar ve sâir bir takım haksızlıklardan ziyade bizi dâğdâr eden husus dini bayramlarımızda olsun ailelerimiz yanında bulunmamaklığımızdır. Cuma Pazar dâhil olduğu hâlde senede on gün kontramız vardır. Sabah karanlığında işbaşına koşuyor, yatsıdan sonra İstanbul'un fakir mahallelerindeki evlerimize girebiliyoruz. Koloni ahalisi farzıyla hakkımızda reva görülen bu gayr-ı medenî ve gayr-ı insanî tazyîklerden sarf-ı nazarla bayramlarımızı olsun tam yapabilsek… Mevcûdiyetimize diş bileyen gâvur ve çufutlar, gaybubetimizde pekâlâ vazifelerimizi görebilirler…

Emr ü irade efendimiz hazretlerinindir.

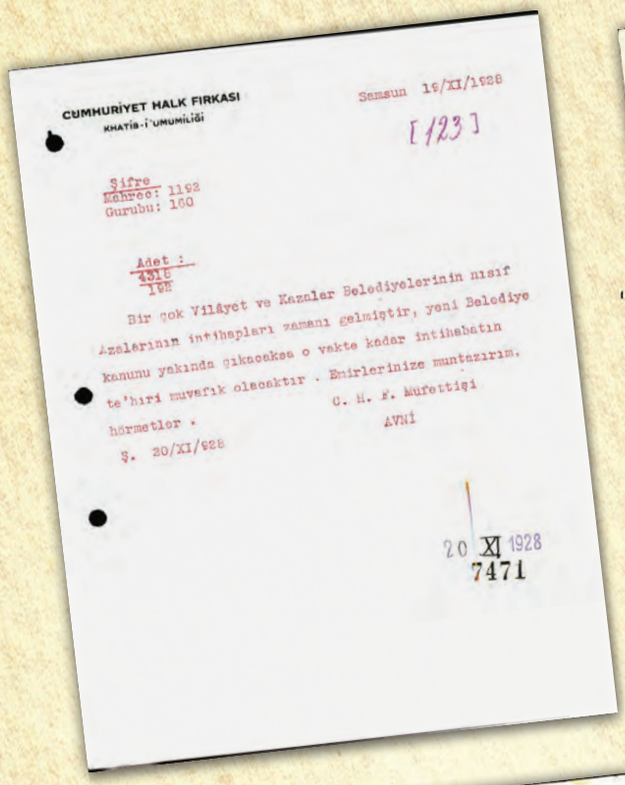
Şirket memurlarından
Ömer Lütfi bendeleri

İktisad Vekili Beyefendi hazretlerine

20-3-928

İstanbul Sanayi ve Ticâret müdürlerinin nazar-ı dikkatine celb edilmesi. Sadeddin Bey'e

21-3-928

CUMHURİYET HALK FIRKASI
KHATİb-i UMUMİLİĞİ

Samsun 16/XI/1928

[123]

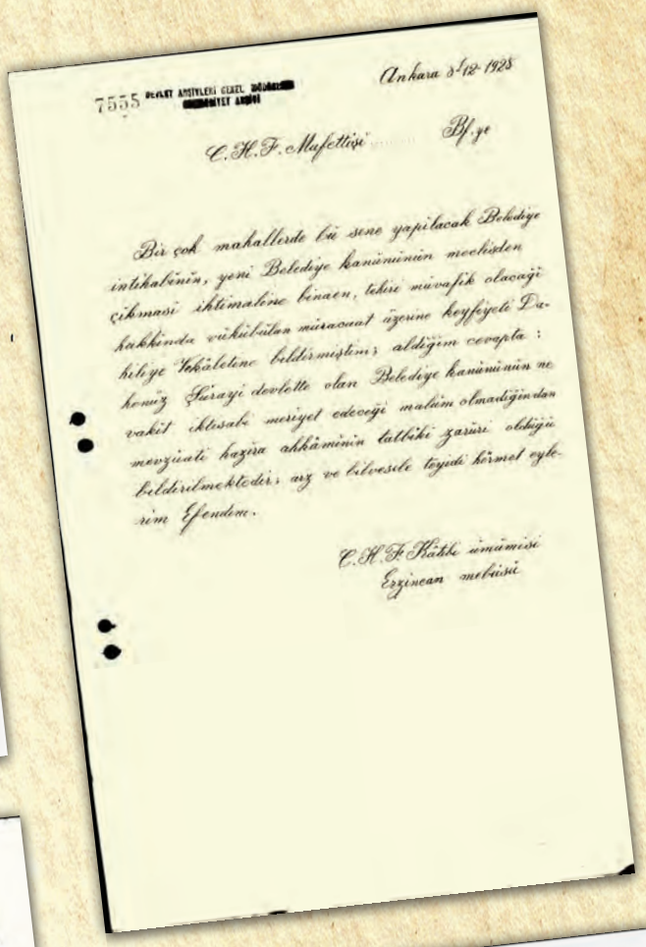
Şifre
Mahreç: 1192
Gurubu: 160

Adet :
4315
125

Bir çok Vilâyet ve Kazalar Belediyelerinin mısır Azalarının intihapları zamanı gelmiştir, yeni Belediye kanunu yakında çıkacaksa o vakte kadar intihabatın te'hiri muvafık olacaktır . Emirlerinize muntazırım.
hörmetler .
C. H. F. Müfettişi
AVNİ

Ş. 20/XI/928

20 XI 1928
7471

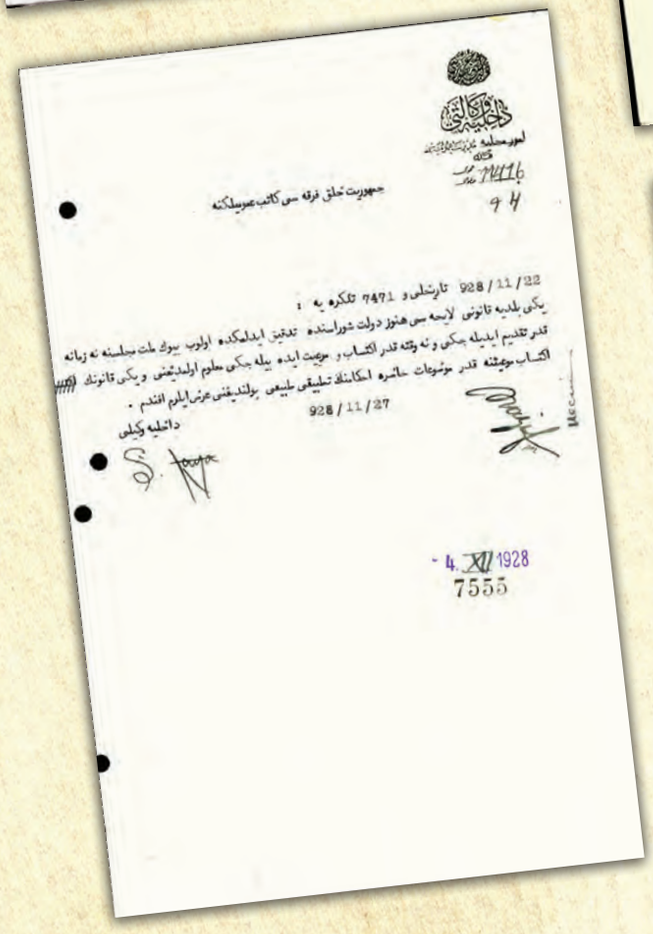
7535

Ankara 3/12/1928

C.H.F. Müfettişi Bf.ye

Bir çok mahallerde bu sene yapılacak Belediye intihabının, yeni Belediye kanununun meclisden çıkması ihtimalıne binaen, tehiri muvafık olacağı hakkında vukubulan müracaat üzerine keyfiyeti Dahiliye Vekâletine bildirmiştim; aldığım cevapta : henüz Şurayı devlette olan Belediye kanununun ne vakit iktisab meriyet edeceği malûm olmadığından mevzuatı hazıra ahkâmının tatbiki zarûri olduğu bildirilmektedir; arz ve bilvesile teyidi hörmet eylerim Efendim.

C.H.F. Kâtib umûmisi
Erzincan mebûsi

جمهوریت خلق فرقه سی کاتب عمومیلکنه

928/11/22 تاریخلی و 7471 تلکره یه :

یکی بلدیه قانونی لایحه سی هنوز دولت شوراسنده تدقیق ایدیلمکده اولوب بیوك ملت مجلسنه نه زمانه قدر تقدیم ایدیله جکی و نه وقته قدر اکتساب مریت ایده بیله جکی معلوم اولمدیغنی و یکی قانونك اکتساب مریتنه قدر موقوعات حاضره احکامنك تطبیقی طبیعی بولندیغنی عرض ایلیم افندم .

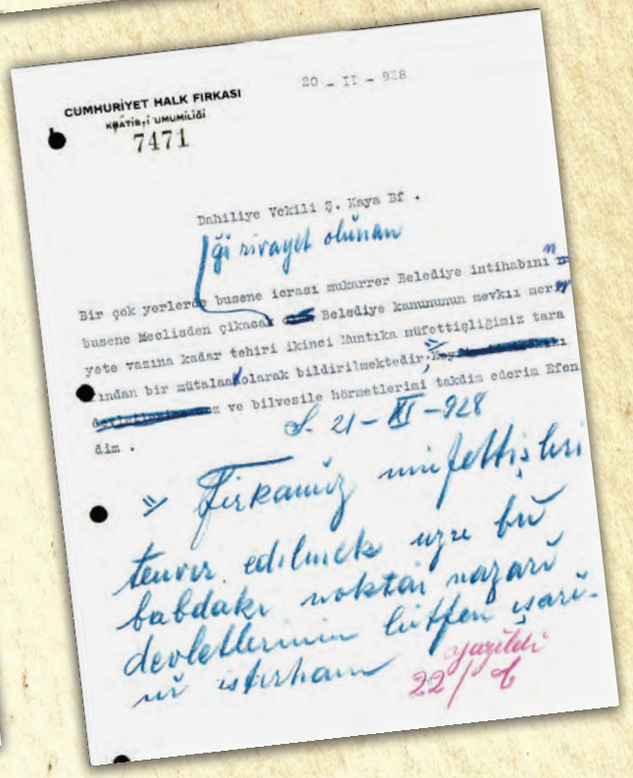
928/11/27

داخلیه وکیلی

S. Kaya

Mecaz

4. XI 1928
7555

CUMHURİYET HALK FIRKASI
KHATİb-i UMUMİLİĞİ

20 - II - 928

7471

Dahiliye Vekili Ş. Kaya Bf .

Bir çok yerlerde busene icrası mukarrer Belediye intihabını [redacted] busene Meclisden çıkacak [redacted] Belediye kanununun mevkii meriyete vazına kadar tehiri ikinci kânûnda müfettişliğimiz tarafından bir mütalaa olarak bildirilmektedir, [redacted] z ve bilvesile hörmetlerimi takdim ederim Efendim .

Ş. 21 - XI - 928

» Firkamız müfettişleri tenvir edilmek üzre bu babdaki noktai nazarı devletlerinin lütfen yazılmasını istirham ederim efendim

22/I

BCA, 490-1-0-0 / 1-2-11

BELEDİYE SEÇİMLERİNİN ESKİ KANUNA GÖRE YAPILMASI.

8 Aralık 1928

Türkiye Cumhuriyet

Dâhiliye Vekâleti

Umur-ı Mahalliye Müdüriyet-i Umûmiyesi

Aded

Umûmî

Hususî: 11416

94

Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtib-i Umûmîliğine

22/11/928 tarihli ve 7471 tezkireye:

Yeni belediye kânûnu layihası henüz Devlet Şurası'nda tedkîk edilmekte olup Büyük Millet Meclisi'ne ne zamana kadar takdim edileceği ve ne vakte kadar iktisâb ve mer'iyyet edebileceği ma'lûm olmadığını ve yeni kânûnun iktisâb-ı mer'iyyetine kadar mevzuat-ı hazıra ahkâmına ta'lîki tabiî bulunduğunu arz eylerim efendim. 27/11/928

Dâhiliye Vekili

Ş. Kaya

Bitlis Belediyesi. (İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Krt_015191)

1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU.

14 Nisan 1930

T.C.
Resmî Gazete

Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Müdevvenat Müdürlüğüne müracaat olunur.	14 NİSAN 1930 PAZARTESİ	SAYI: 1471

BELEDİYE KANUNU

Kanun No: 1580 Kabul tarihi: 3/4/1930

BİRİNCİ FASIL

BELEDİYELERİN İDARESİ

Belediye

Madde 1 — Belediye, beldenin ve belde sakinlerinin mahallî mahiyette müşterek ve medenî ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmî bir şahsiyettir.

Belediye teşkilâtı mecburî olan yerler

Madde 2 — Nüfusu ne miktar olursa olsun kaza ve vilâyet merkezlerinde ve nüfusu iki binden fazla olan yerlerde belediye teşkilâtı mecburidir.

Belediye idaresinin mevdu olduğu makam ve heyetler

Madde 3 — Belediye idaresi, belediye meclisi ile belediye encümeni ve belediye reisi ve muavinlerine, belediye şubeleri mevcut ise şube müdürlerine ve şube heyetlerine mevdudur.

Belediye sınırlarının tahdidi

Madde 4 — Bu kanunun hükümleri başlar başlamaz şimdiye kadar sınırı tahdit edilmemiş olan beldelerin sınırı aşağıda tarif edildiği şekilde çizilir:

A : Ötedenberi beldeye ait sayılan bütün tarla, bağ, bahçe, çayır, mer'a, zeytinlik, palamutluk, baltalık, otlak gibi yerler sınır içinde kalır.

B : Bir beldenin sınırını derelerden, tepelerden, yollardan veya diğer değişmeyen işaretli yerlerden geçirmek kabil değilse büyük taşlar dikilerek gösterilir.

C : Belde ahalisinden bazı kimselerin başka bir köy veya belde arazisi içinde kalan emlâk ve arazisi, sahiplerinin bulunduğu beldenin değil bu emlâk ve arazinin bulunduğu belde veya köy sınırı içinde gösterilir.

D : Ötedenberi müştereken intifa edilen çayır, yayla ve korulardan mer'a ve menba ve tepelerden teamülü veçhile alâkadarların istifade hakları bakidir. Bu suretle belediye sınırı dahilinde kalıp başkalarının hakkı intifaları bulunan bu kabil yerler hakkında sınır kağıdına şerh verilir.

E : Yukardaki tarifelere göre çizilen sınırın geçdiği yerlerin isimleri bu kâğıda yazılmakla beraber sınırın nerelerden geçtiğini gösterir bir harita tanzim ettirilir.

F : Komşu köyler ve beldeler ile nizalı olan yerler sınır kâğıdında ve haritasında ayrıca gösterilir.

G : Sınır nizaları, meclis mukarreratının tebliği tarihinden itibaren 31 gün zarfında alâkadar tarafın ihtiyar ve belediye mec islerinin müracaatları dinlenmek şartile beldenin sınırını ket'î ve nihaî surette tasdika salâhiyettar olan makam tarafından halledilir.

H : Sınır kâğıdı ile haritaları, beşinci madde ahkâmı icra edilmek üzere belediyelerce dörder nusha olarak tanzim ve salâhiyettar mercilere irsal olunup tasdik edildikten ve iktisabı kat'iyet eyledikten sonra bir nüshası belediyeye tevdi, ikinci nushası tasdika salâhiyettar makamca muhafaza, üçüncü nushası Dahiliye Vekâletindeki dosyası meyanına vaz ve dördüncü nushazı mahallî tapu dairesine teslim edilir.

Sınırların tasdiki şekli

Madde 5 — Belediye sınırları:

A — Seksen binden az nüfuslu olan beldelerde belediye meclislerinin kararı ve mahallî idare heyetinin mütaleası alındıktan sonra vilâyet idare heyetinin tasdiki ile.

B — Seksen binden fazla nüfuslu beldelerde belediye meclisinin kararı ve idare heyetinin muvafakati ve Dahiliye Vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile kat'ileşir.

Resmî Gazete, 14 Nisan 1930

1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU (14 Nisan 1930)

Sayfa: 8823 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

Tasdik edilmeyen sene kâğıtları esbabı mucibesile mahallerine iade edilir. Sınırın değiştirilmesine ihtiyaç olursa yeni sınırın çizilmesi aynî suretle icâbidir.

Sınır ihtilâflarının halli

Madde 6 — Beldeler veya köyler arasında sınır ihtilâfı çıkarsa aşağıda tarif olunduğu şekilde halledilir:

İhtilâf bir kaza dahilindeki belde ve köyler arasında ise kendilerine mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tahriren vaki olacak tebliğat üzerine aldıkları ihtiyarı veya belediye meclislerinin en çok otuz bir gün zarfında bildireceklerî mütalâaları tetkik olunmak şartile kaza idare heyetinin esbabı mucibeli kararı ve vilâyet idare heyetinin aynen veya tadilen tasdiki ile;

İhtilâf bir vilâyete merbut ve muhtelif kazalar dahilindeki belediye ve köyle arasında ise kezalik kendilerine mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından yapılacak tahrirî tebligat üzerine alâkadar ihtiyar veya belediye meclislerinin en çok otuz bir gün zarfında bildirecekleri mütalâaları tetkik olunmak şartile vilâyet idare heyetinin kararı ve vilâyet umumî meclisinin tasdiki ile kat'î surette halledilir.

Belde veya belde aksamının ayrılması veya başka parçaların belde ile birleşmesi

Madde 7 — Bir beldenin bazı aksamının beldelerden ayrılarak ayrı belediye idaresine tâbi bir belde haline geçmesi veya diğer komşu belde veya köylerin sınırı dahiline ve yahut bir belde ile komşu olan köy veya köylerin veya aksamının belde hududu dahiline girmesi aşağıda tarif edilen şekilde olur:

Bir beldeden ayrı bir belediye idaresi tesis edilecek belde kısmında sakin belediye müntehiplerinin fazlalık yarısından fazlasının imzalı marbatalarile talebi ve yahut vali tarafından görülen idarî lüzum üzerine ayrılacak belediye kısmı ile diğer bir yere ilhak edecek ise ilhak edeceği belde veya köy belediye ve ihtiyar meclisleri müntehiplerinin reyine müracaat olunur.

Bunun için vali kaza veya kazaların idare heyetlerinden üçer zat seçerek bir tahkik heyeti teşkil eder. Tahkik heyeti on az on beş gün evvelinden tayin ve ilân ederegi günde alâkadar belediye veya köylerin müntehiplerini bulundukları belediye veya köyün tayin edilecek bir mahallinde reyvermeğe davet eder. (Reyler belediye intihabatındaki usul ve geraitle tevkhan alınır). Tahkik heyetinin mazbatası üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar Şurayı Devlete tevdi olunur. Şurayı Devlet'çe bu ittirakin nafi olduğuna ve belde veya köy vaziflarının kendisini idareye, imara kâfi bulunduğuna karar verdiği takdirde Reisicümhurun tasdikına arzolunur.

Mahalleler ihdası, ilgası, isimlerile hudutlarının tayini

Madde 8 — Bir belediye sınırı içinde mahalleler ihdası, ilgası, birleştirilmesi, isimlerile hudutlarının değiştirilmesi belediye meclisinin ve mahallî idare heyetinin kararı üzerine Şurayı Devletin müsaadesi alınarak İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile yapılır.

Belde isimlerinin değiştirilmesi

Madde 9 — Bir beldenin isminin değiştirilmesi belediye meclisinin ve vilâyet idare heyetinin kararı üzerine Şurayı Devletin müsaadesi alınarak İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile yapılır.

Belediye şubeleri teşkili

Madde 10 — Nüfusunun arazi üzerinde teksifi itibarile muhtelif kümelerden müteşekkil olan beldelerle nüfusu sekten bini geçen beldelerde belediye şubeleri teşkili caizdir. Belediye şubelerinin teşkili veya ilgası, hudutlarının tesbiti ve tadili aşağıda tarif edilen şekilde olur:

Belde dahilinde şube haline geçmesi istenilen belde kısmında sakin belediye müntehiplerinin en az yarısından fazlasının imzalı bir talebi veya belediye meclisinin müracaatı ve teklifi üzerine en büyük mahallî mülkiye memuru o dairede intihap hakkını haiz halkın reyine müracaat edilmesini kaza idare heyetine ira ettirir. İdare heyeti on beş gün evvelinden tayin ve ilân edeceği günde şube haline geçecek belde kısmı müntehiplerile müntehipleri beldenin muayyen bir mahallinde rey vermeğe davet eder (Reyler belediye intihabatındaki usul ve şarta tevfikan alınır). İdare heyeti reylerin neticesini mazbata ile tesbit eder ve doğrudan doğruya valiye gönderir. İdare heyetinin marbatası üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar, Şurayı Devletin müsaadesi ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi üzerine. Reisicümhurun tasdiki ile icra edilir.

Bir veya birkaç köy veya mahallenin birleşerek belediye idaresi tesis etmesi

Madde 11 — Bir köyün münferiden veya aralarında fasılasız arazi irtibatı olan birkaç köy veya köy mahallerinin birleşerek bir belediye idaresi tesis etmeleri için nüfusları mecmuan iki binden fazla olması ve köy veya ihtiyar meclisi müntehiplerinin en az nefusdan fazlasının bir mazbata ile mahallin en büyük mülkiye memurusu müracaat etmesi ve belediye idaresi tesisi için kâfi varidata malik bulunmaları muktazidir. Bu şerait hâiz olduklarını takdirde yedinci madde ahkâmı tatbik olunur.

4, 5, 6, 7 ve 10 uncu maddelerdeki kararların tatbiki

Madde 12 — 4 üncü, 5 inci, 6 ıncı, 7 inci ve 10 uncu maddelerde bildirilen kararlar, kat'îleşme tarihini takip edeln mali senenin başlangıcından itibaren tatbik olunur. Tatbikından en az bir ay evvel mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân olunur.

Hemşeri hukuku

Madde 13 — Her Türk, nüfus kütüğüne yerli olarak yazıldığı beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin belediye işlerinde reye, istihdama, belediye idaresine iştirake ve belde idaresinin devamlı yardımlarından istifadeye hakları vardır.

Belde sınırı dahilindeki şahısların vazifeleri

Madde 14 — Belediye sınırı içinde oturan, bulunan, ölçüsü olan her şahıs belediyenin kanununda, nizam ve talimatına müstenit emirlerini, hükümlerini tutmak, yapmak, resim ve harç, ücret ve aidatlarını vermekle mükelleftir.

İKİNCİ FASIL

Belediyenin vazifeleri

Madde 15 — Belediyenin kanunlar ve nizamnamelerile muayyen hukuku, buna mukabil beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin, intizamını halelden vikaye maksadile yapacağı vazifeleri vardır.

Bu vazifeler aşağıda yazılanlarla, ayrıca kanun ve nizamname ve talimatnamelerle muayyen hususlardır:

1 — Umuma açık olan yerlerin temizliğine, intizamına bakmak;

2 — Yeniçeşme, içilecek ve umumun istihatine müteallik kullanılacak şeylerle yerlerinin, mahsus kanun, nizamname veya talimatnamesine tevfikan murakabesi;

3 — Umumun yiyip içmesine, yatıp kalkmasına, taranıp temizlenmesine, eğlenmesine mahsus lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kıraathane, meyhane, han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar, dansing ve emsali yerlerin ve bu mahallerde satılan ve kullanılan şeylerin temizliğine, sıhhiliğine ve sağlamlığına dikkat etmek ve kanun ve talimatname mucibince bu gibi yerlerin işletilmeleri için gece ve gündüz açık kalmalarına ve imtihanı esbabına nazaran zabıtaca verilecek ruhsat üzerine sınıflarına ve tarifelerine göre bunlar için ruhsatname vermek ve açık ve kapalı bulunacağı saatleri mahallî hükümetinin de muvafakatini aldıktan sonra tayin eylemek, ücret tarifelerini tetkik ve tasdik etmek ve bu gibi yerlerde içi çeviren ve çalışanların ehliyet ve sıhhatleri münasip olup olmadığına göre işlemelerine izin vermek veya menetmek;

4 — Salgın ve bulaşıcı insan ve hayvan hastalıklarının önüne geçmek ve yayılmasına mâni olmak için mahsus kanun, nizamname veya talimatnameleri mucibince tatbik edilen tedbirler hakkında hükümet teşkilâtile birlikte çalışmak;

5 — Ölenleri muayene etmek ve gömülmesine ruhsat vermek ve belediyelerce gösterilen mezarlıklardan başka yerlere ölü gömdürtmemek, ücretli ücretsiz olan cenazeleri fennî şartlar dairesinde teçhiz, tekfin ve nakletmek, gömmek ve belediye mezarlıkları ve fennî cenaze yıkama yerleri tesis ve idare etmek ve hayvan ölülerini yakdırmak veya gömdürmek;

6 — Sıhhî şartları cami belediye salhanesinden başka yerlerde kasaplık hayvan kesitirmemek;

7 — Belediye depolarından başka yerlerde kanun ve nizam ve talimat ile muayyen miktar hududu haricinde kabilî işlial ve inflâk maddeler bulundurmamak, Bunu rüyet etmeyenlerin mallarını belediye deposuna kaldırmak ve satıldığında asıl bedelini ceza olarak belediyeye almak;

8 — Mürebbiye, süt'ine, hizmetçi, aşçı, çamaşırcı, uşak, hamal, şoför, arabacı, kayıkçı, berber, mevaddı gıdaiye satıcısı, sıhhatlerile hizmet edecekle rile sıhhî satanlar ve emsali ve halk ile temas eden hizmet erbabı işçilerin sıhhî ve fennî muayenelerini yaptırmak, ehliyet ve sıhhat vesikaları alanların işlemelerine izin vermek ve bunları daima tescil ederek müsecccl olmayanları menetmek (kayıdciların ehliyetini tayinde mahallî liman reislerinin müttalaası alınacaktır) ;

9 — Belediye sınırı dahilindeki deniz, göl ve nehirlerde belde sınırı dahiline mütehassır olmak üzere, seyrüsefer eden istimbot, motörbot ve her nevi kayık, mavuna ve salapurya gibi denizdeki ufak nakliye vasıtalarile hususî sandal ve kayıklar ve karada belediye sınırı dahilinde umuma mahsus mahallerde seyrüsefer eden yük ve binek araba ve hayvanları ve otobüs, otomobil ve emsali (şimendiferlerden maada) nakliye vasıtalarının sağlamlığına, temizliğine dikkat ederek bunların azamî haddi istiabiasini ve tahammül derecelerini ve sınıflarını ve numaralarını tayin ve işletenlerin ehliyet ve sıhhatlerini murakabe ve ücret tarifelerine riayetlerini temin edecek tedbirler ittihaz etmek ve icabında bunları fiiz'at temin ve idare eylemek ve mevzu kanunlar mucibince salâhiyettar dairelerden verilen vesikalara müstenidcn işlemelerini ruhsata bağlamak.

(Deniz vasıtalarının haddi istiabisini ve sağlamlığını tayinde mahallî liman dairesile ticaret müdürlüklerinin müttalaası alınır);

Belediye veya beldelerle köyler arasında seyrüsefer eden yük ve binek araba ve hayvanları ile otomobil, otobüs ve kamyonların sağlamlığına, temizliğine dikkat ederek bunların azamî haddi istiabisi ve tahammül derecelerini tespit ve sınıflarını, numaralarını tayin ve işletenlerin ehliyet ve sıhhatlerini murakabe etmek bu vesait sahiplerinin ölümü ikametgâhlarının mensup olduğu kaza belediye idaresine aittir.

10 — Umuma ait yerlerde gelip geçmeğe, nakliye vasıtalarının işlemesine engel olacak, geçenlere zarar veya rahatsızlık verecek veya kaza çıkaracak ve beldenin umumî temizliğini bozacak şeyleri kaldırmak, nakliye vasıtalarının nevi ve cinsine göre belde dahilinde azamî ve asgarî sür'atini ve işleyeceği ve işlemeyeceği, duracağı, yavaş gideceği yerleri tayin ve seyrüsefer tarifelerini tanzim ve ilân ve umumî intizamı temin etmek, beyoelmilel otomobil seyrüseferlerinin talimatnamesi mahsusuna tevfikan belediye sınırı dahilinde seyrüseferlerine mahtazi işaretlerin vazı'ı ile bu otomobille şoförlerin hatır olmaları lâzım gelen evsafı tetkik etmek;

Denizlere ait yerler için mahallî liman idaresinin müttalaası alınır.

11 — Yol, meydan, pazar, iskele, köprü ve nehirler gibi umuma ait yerlerden ve denizlerden bir kısmını münzir ve ubur ihtiyacını tayik etmeyecek surette ve muvakkaten her hangi bir emeliye için işgal veya istimal edeceklere izin vermek ve ruhsatını ilgalleri menetmek;

12 — Alelûmum inşaat tamir ve ilâveler için kanun mucibince ruhsat vermek, kanunsuz veya ruhsatsız başlanan ve yapılmakta olan inşaatı men ile hususî kanunların hükümlerini tatbik ve kazalı binaları ve hıcı ve duvarları yıkdırmak, arsalarla yangın yerlerindeki kuyu ve çukurları kapattırmak veya tehlikelerini refetmek.

13 — Umumun selâmet, sıhhat ve huzur ve istirahatine temin mahzur olan imalât, istihsalât, müdebbarat ve tesisatın yerlerini; harman, kahvehane, pazar, gaz depoları, kömür depoları ve yüksünütlük mevkilerini ve şartlarını evvelden tespit ve ilân etmek ve ona göre ruhsata bağlamak (belediye yeniden yapılacak umumî abır ve samanlıkların yerini tayin ve mevcut olanları sıhhî takyitlere tâbi tutar);

14 — Kamun ahkâmına tevfikan başı boş hayvanları tutmak, muhafaza etmek, bekle dahilinden geçecek hayvan sürülerinin gelip geçeceği yolları ve yayılma gidecek hayvanların toplanacağı yerleri tayin ve tahdit etmek;

15 — Alenî müzayedeli gayri resmî satışları murakabe etmek, umumî yerlerde toptan satılan ve tartılacak, ölçülecek şeyleri kanun ahkâmına tevfikan tartmak ve ölçmek ve bilcümle tartı ve ölçüler sıhhî ve edevatını ayarlamak, damgalamak;

16 — Belediyenin aranî fiat ve ücurat tarifelerine ve narhlarına riayeti temin etmek;

17 — Dilencileri dilenmekten menedecek tedbirler almak;

18 — Bırakılmış ve bulunmuş çocukları, delileri, dalanmış ve kudurmuşları, sokakta bayılanları, kazay ve afete uğrayanları koruyup gözetmek;

19 — Belediye kanun, nizam ve yasaklarına uymayan, kanunen ruhsata tâbi iken ruhsatsız yapılan, beldenin selâmet, intizam, sıhhat ve huzurunu ihlâl eden şeylere meydan vermemek ve bunları menetmek;

Sayfa 8824 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

20 — Hafta tatili kanununun istilâde etmek isteyenlere izin vermek;

21 — Belediye hududu dahilinde orman, tarla, harman, bağ, bahçe, koru, çayır ve mer'aları ve alelûmum arazinin hasardan muhafaza etmek;

22 — Yangın vukuunu menedecek tedbirleri almak, ateşe karşı ihtiyat için umuma açık yerlerde imalâthane ve fabrikalarda ve her dükkânda bulundurulacak tertibatı ve vesaiti tayin ve ilân ile ihzar ve ifa ettirmek, yangını tarassut, ihbar ve istihbar için lüzum gelen tesisat ve teşkilâtı yapmak, itfaiye talimiha takımlarını ve tekerlekli itfaiye vesaitini her an ihtiyaca yarar halde bulundurmak, beldeyi tehdit edecek orman yangınlarına karşı karşa kürek, balta ve saire gibi vesaiti itfaiye bulundurmak, beldenin icap eden mahallerinde itfaiye havuzları, sarnıçları yaptırmak;

23 — Sokak, meydan, iskele, köprü, pazar, panayır yerleri gibi umumî mahalleri daima temiz tutmak, yıkamak, temiz sularla sulatmak, kışın çamur ve karları ve buzları kaldırmak ve geçenlerin kaymamasını temin eylemek;

24 — Umumî ve hususî yerlerin süpürülülerini muntazam ve fennî vasıtalarla toplatmak, kaldırtmak ve ifna etmek;

25 — 28 nisan 1926 tarih ve 831 numaralı mülî kanunu mucibince su getirtmek, suları sıhhî ve temiz tutmak;

26 — Belediye hududu dahilindeki müşterek bağ, bahçe, tarla ve bostanların müşterek su kanallarını temsilettirmek, bunlardan yollarına tamir ve bu hususiaki masrafları alâkadarlardan tahsil etmek;

Bahçe, tarla, hostanların ve umumî yerlerin su birikintilerini koruttmak ve kuruttırmak, umumî ve hususî havuzların sularını şarlâra aygır surette vakit vakit değiştirtmek ve tazeletirmek;

27 — İhtiyaca göre umuma mahsus ücretli ücretsiz hallâr yaptırmak;

Umumî ve hususî binalarda yapılması mecburi olan hâllaların sıhhî şartlara uygun olmasını temin ettirmek;

28 — Umumun yiyeceği, içeceği ve kullanacağı şeylerin satıldığı ve muhafaza olunduğu mahallerin, umumun içinde yatıp kalkacağı, barınacağı veya binecceği, çalışıp işliyeceği veya hayvanlarının koyacağı yerlerin sıhhî şartlara uygun olmasını temin etmek;

29 — Kanun ve belediye kararlarının mecburi tuttuğu ahvalde veya ihtiyarî olarak müracaat vaki olduğu takdirde insan, hayvan, eşya ve emlâk hakkında harçlı harçsız, tıbbî, baytarî, fennî muayeneler, kimyevî ve bakteriyolojik tahliller yapmak ve şerait sıhhiye raporu vermek;

30 — Beldenin harita, kadastro ve müstakbel şekil planlarını yaptırmak ve en az beşer senelik bir mesâi imar programı hazırlayıp tatbik etmek;

31 — Beldenin sokak ve meydanlarını şâlâna ve programa uygun olarak tanzim ve ıslah etmek, emlâkını, inşaatını, numaralayıp tayin etmek, buna göre ağaçlamak, döşemek, aydınlatmak süslemek, duracak, sığınacak, dinlenecek yerler yapmak ve eyi bir halde bulundurmak;

32 — Beldenin şâlâna ve programa uygun, 13 mayıs 1926 tarih ve 839 numaralı kanunu ve diğer hususi ahkâma tevfikan İmârı ve çıkıntılarını ihya ve tanir etmek ve ettirmek;

33 — Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye korularını yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek (bu işler için kâfi mütehassın bulunmayan belediyelere alâkadar mahallî daireleri yardım eder);

34 — Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, alelûmum öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim, ilâç, yeme, içme, giyinme, barınma, tahsil, terbiye cihetlerinden yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilâç vermek, fakir cenazelerini meccanen kaldırmak, akîl, işten âciz olupta bakacak kimseni olmıyanlara bakmak;

35 — Alelûmum belediyelere ait suları, çeşmeleri, sebilleri, havuzları, su taksim yerlerini, hazinelerini, kaynaklarını tanzim ve idame etmek;

36 — Belediye sınırı dahilinde umuma mahsus iskele, rıhtım ve köprüleri, pâlâna göre inşa ve idame etmek;

37 — Yangın yerlerini ve mahalle haline getirilecek yerleri kanun dairesinde tanzim ve imar etmek ve alelûmum inşaat, tamirat ve ifâsat pâlânlarını kanuna tevfikan tetkik ve tatbik etmek;

38 — Alelûmum sınai müessese ve fabrikaların, elektrik, tenvirat ve tesisatının, makine ve motör ve inhikârlarının kazan, ocak ve bacalarının gerek ilk önce ve gerek sonradan müsteriden ve muntazaman fennî muayenelerini icra etmek, etradındakilerin sıhhatları bunur, rahat ve malları üzerine fena tesir icra ediip etmediklerini tetkik etmek, zararlarına mâni olmak.

39 — Kanunun mecburi tuttuğu ahvalde veya ihtiyaç olarak müracaat vuku bulduğu takdirde her nevi inşaat ve tesisat için muayenei fenniye raporları ve sahadetnameleri vermek ve yahut merkezle tedlikati yapacak müesseseye malik değilse en yakın bir müessese vasıtasile bu işleri temin etmek;

40 — Kanuna tevfikan fennî ve sıhhî mezbaha ve tefevvuatından maduf olan barsakhane ve saire yapmak ve işletmek;

41 — Belediye gaz ve her nevi müştaîl maddeler depoları yapmak ve işletmek;

42 — meydan ve pazar yerleri yapmak.

43 — Ekmeğe, ete, doğrudan doğruya ve kat'î lüzum hasıl olduğu hallerden maada havaici zaruriyeye mahalleri idare heyetlerinden tasdik edilmek şartiyle azamî fiat koyabilmek ve icabında ihtikâra mâni olmak için havaici zaruriyeye müteallik mevat alım ve satımı ve bunlardan stok yapmak ve hayatı ucuzlatacak tedbirler ittihaz etmek;

44 — Meydan, cadde ve sokak gibi umuma ait yerlerde ilân işlerini idare etmek;

45 — Yetimhane, mezarehane, doğum ve emzirme ve mecburi olarak meccanî doğum evleri tesisat ve teşkilâtı ve mahallerî Sıhhai Vekâletince tayin ve tasdik edilmek şartile temsilcine, fennî tedbirlerine ve talibir istasyonları vücude getirmek ve işletmek;

46 — Yarış yerleri yapmak ve işletmek;

47 — Kanuna göre doğrudan doğruya veya alâkadar tarafından müracaat üzerine gaz, su, elektrik, sarfiyatını müş'ir saaf ve âletleri veya taksimetreleri teltiş etmek;

48 — Yersiz, yurtsuz olanlara iş bulmak, bunlardan garip olup çalışamayanları menedekine göndermek, kimsesiz kadın ve çocukları korumak;

49 — Belediye varidatını tahsil etmek;

50 — Belediye hizmetleri için iktiza eden masrafları tesviye etmek;

51 — Belediye emval ve akaratını idare etmek;

52 — Sıhhî müessevet ve imdat merkezleri yapmak ve işletmek;

53 — A. Pilân ve tesisatı ve mahalleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tasdik edilmek şartile beldenin ihtiyaçlile mütenasip ücretli, ücretsiz belediye hastanesi;

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayfa: 8825

B: Ehli hayvan hastalıklarının tedavisi için hayvan hastanesi tesis etmek ve işletmek;

54 — Gençler için mahallin ihtiyacile mütenasip sitadyomlar tesis etmek ve işletmek;

55 — Belediyeye ait eğlence yerleri tesis etmek ve işletmek;

56 — Belediyeye ait ihaleleri işletmek, ticmiz hamamları ve her nevi yıkarıma müesseseleri açmak, açılmasına ruhsat verilenlere nezaret etmek;

57 — Eczanesi olmayan yerlerde hususi kanununa tevfikan eczane açmak, fakirlere parasız veya ucuz ilâç vermek, ücretli ücretsiz muayenehane, dispanser vücude getirmek, fakirler için meccanî doğum yardımını temin etmek üzere ebe istihdam etmek;

58 — Her nevi et, yağ, balık, zeytinyağı, peynir ve sebze ve meyva, turşu, turlu bahk gibi muhafazası ve satılması sıhhî ve bayiarî şeraite tâbi yenilecek şeylerin müzayedeli, müzayedesiz toptan alım ve satımının muayyen mahallerde ve belediye nezareti altında icrasını temin için haller tesis ve idare etmek (borsa mümellâtı ceryan eden mahallerde borsaya tâbi mevat hakkında hususi kırnun ahkâmı tatbik olunur);

59 — Belediye tiyatrosu, sinaması, belediye oteli ve gazinosu, halk müracaat ve hayvanat ve mefruat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek;

60 — Borsa bulunmayan yerlerde zahire pazarları ve ardiyeler yapmak ve işletmek;

61 — Buz fabrikası, sıhhî kar kuyuları, soğuk hava mahzenleri, umumî su depoları, belediye sülhaneleri yapmak ve işletmek;

62 — Mahrukat pazarları ve ardiyeleri yapup idare etmek.

63 — İktisat Vekâletinin müsaadesi akabinden sonra mahsulât ve mamulât sergi ve panayır yerleri ve müzeleri kurmak ve işletmek;

64 — Mezat salonları açmak ve işletmek;

65 — Belediye un ve inşaat malzemesi fabrikaları vücude getirmek ve idare etmek;

66 — Belediye hurdaları yapmak ve işletmek;

67 — Bedeliye müessesatının mülhakatı altında bulunan emtea ihzarı ihbar ve ikrazı mumeleisi yapacak müessesat vücude getirmek;

68 — Ucuz belediye mesakenleri yapmak ve belediye namına inşaat yaptırak icar etmek, belediyenin iskânı ve tevessüe müsait mahallerinde arazi alarak yeni şehna göre tanzim etmek ve yeniden inşaat yaptırak isteyenlere satarak ihtikâra mani olmak;

69 — Fakirler için yatı evleri yapmak ve idare etmek;

70 — Şefkat, tasarruf, memurin ve müstahdemini belediye tekaüt sandıkları tesis ve idare etmek ve şehir bankaları açmak;

71 — Muhtacin için ime sandıkları tesis ve idare etmek ve emvali menkule terhin sandıkları tesis etmek;

72 — Zabıtai belediye memura, belediye fen memuru, yapı kâtibi ve yapısı ve imalâtçı mesleki ustaları gibi beldenin ve belediye idaresinin muhtaç olduğu meslekler erbabı yetiştirmek üzere kurslar, dersleri, gece ve hafta tatili günü dershaneleri ve iknal ve çırak, ev kadını mektepları açmak ve idare etmek;

73 — İşçiler, san'at ve mesai erbabı ve alelûmum müstahdemler için iş kâtemleri ve idarehaneleri tesis ve idare etmek, edeceklere de ruhsat vermek;

74 — Seyrüseferleri tanzim için talimatnameler yapmak;

75 — Fennî ve sıhhî umumî çamaşırhaneler yapmak ve yahut yaptırmasına izin vermek ve bunları murakabe etmek;

76 — Fabrika ve iş evlerinin, amele ve memurlarının sıhhî teftişlerini yapmak (bu teftiş, Devlet demiryolları için idarenin müfettişleri ve imtiyazlı şirketler için de hükümet tarafından memuru komiserler marifetile yapılır).

Belediye vazifelerinin varidata göre belediyelere tevdii

Madde 16 — 1 - 15 inci maddenin 1-39, 41-44, 47-52, 56, 57,74,76 ıncı fıkralarında sayılan vazifeler her belediye için;

2 — 15 inci maddenin 40 ve 58 inci fıkralarında izah olunan vazife, varidatı elli bin liradan fazla belediyeler için;

3 — 15 inci maddenin 45 ve 53 üncü fıkralarında izah olunan vazifeler, varidatı iki yüz bin liradan fazla belediyeler için;

4 — 15 inci maddenin 46, 54 ve 55 inci fıkralarında izah olunan vazifeler, varidatı beş yüz bin liradan fazla belediyeler için mecburidir.

İhtiyarî vazifeler

Madde 17 — 15 inci maddenin 59-73 üncü fıkralarında tadat edilen vazifeler belediyeler için ihtiyaridir.

Mecburî vazifelerin ifası için tasarruf

Madde 18 — 16 ıncı maddenin birinci fıkrasının 5, 22 ve 25 inci numaralarında yazılı olanlarla bu maddenin 2, 3 ve 4 üncü fıkralarında yazılan mecburî vazifeleri ifa için varidatı olan belediyenin varidatının en az yüzde onu tahsis ve tasarruf edilmek şartile en çok on beş sene zarfında mukteri tesisat vücude getirir.

Belediyelerin hakları, salâhiyet ve imtiyazları

Madde 19 — Belediyelerin hakları, salâhiyetleri ve imtiyazları şunlardır:

1 — Belediye idareleri kanunun kendilerine tahmil ettiği vazife ve hizmetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müştereken mütealliki ihtiyaçlarını temiye edecek her türlü teşebbüsatı icra ederler.

2 — Beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin ve istimarı beldeyi halelden vikaye maksadile kanunların bahsettiği salâhiyete müstenidcn emirler vermek ve belediye yasaklarını koymak ve icfaz ettirmek, hilâfında hareketleri cezalandırmak;

3 — Kavanini mahsusa mucibince belediye vergi ve resimlerini tarh ve tahsili emval kanununa tevfikan cibayet etmek;

4 — Müktesep hakların halel gelmemek üzere belediye sınırı dahilinde;

A — Doğrudan doğruya yapılmak ve işletilmek şartile su, havagazı, elektrik, tramvay tesisatı kurmak ve işletmek, göl, nehir, körfez ve sevahili müteallik vapurları nakliyatını deruhte ve ifa etmek belediyelerin hakkıdır (ancak belediyeler bu işlerin tesis veya işletilmesi için müddeti kırk seneyi tecavüz etmemek ve şeraiti devletçe müttehaz kaidelere muvafık olmak üzere imtiyaz da verebilirler);

B — Teşdidhane tesisatı ve çöpleri, parçaya, ve kereskleri toplamak teşkilâtını idare etmek ve ettirmek;

5 — Belediye sınırı dahilinde muayyen mevkiler arasında otobüs, omnibüs gibi yolcu ve yük bagası ücret alan nakliye vasıtalarının işletilmesine ve hususi mahiyette elektrik tesisatı

Sayıda : 8826 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

gibi işlerin yapılmasına ve umuma ait suların ihtiyaçtan fazlasının hususi ihtiyaçlara kullanılmasına ihtisas tarzlarının emretmek üzere ruhsat vermek;

6 — Belediyeye ait hizmetlerin ifası zımnında şahsı hükmî sıfatile belediye sınırı dahil ve haricinde menkul ve gayri menkul malları tasarruf, bey ve şiraya, icar ve istikar, ikraz ve istikraza, teberruatın kabulüne, emsali menkul ve tasahhüdat medeniyeyi ilaya ve davaya ve sulh ve ibraya ehil olmak;

7 — Belediye daire ve şubeleri, bahçeleri, umuma ait akar olmayan açık ve kapalı muhalleri emlâk vergisinden müstesna olmak, belediye vergi ve resimleri ile hidematı ammeye mahsus ve akar olmayan emval ve eşyası üzerine haciz konulmamak;

8 — Belediye emvalini zimmetine geçirenler, devlet emvalini zimmetine geçirmiş olanlar hakkındaki ahkâma tâbi olmak;

9 — Belediyece alınacak, verilecek menkul ve gayri menkul emvalin mubayaası, füruhtu, mübadelesi, icarı, inası, müzayede, münakasa ve ihalesi, usulü muhasebesi, tanzim edilecek rehinnamelere tâbi olmak.

Belediye bu haklarını ve salâhiyetlerini kanunların vaz etliği kuyut ve şerait dahilinde kullanır.

ÜÇÜNCÜ FASIL
BELEDİYE MECLİSİ

A — Teşkilât

Meclisin müddeti

Madde 20 — Belediye meclisleri intihap devreleri dört sene olmak üzere intihap hakkını haiz hemşerîler tarafından doğrudan doğruya intihap olunur.

Meclis azasının adedi

Madde 21 — Umum nüfusu (3000) e kadar olan beldelerde belediye meclislerine 12, umum nüfusu (3000) den (5000)'e kadar olan beldelerde belediye meclislerine (3000) den yukarı her beş yüz nüfus için zamineten bir aza, umum nüfusu (5000) den (10000)'e kadar olan beldelerde belediye meclislerine (5000) den yukarı her bin nüfus için zamineten bir aza, umum nüfusu (10,000) den (25,000)'e kadar olan beldelerde belediye meclislerine (10,000) den her (3,000) nüfus için zamineten bir aza, umum nüfusu (25,000) den (50,000)'e kadar olan beldelerde belediye meclislerine (25,000) den yukarı her (5,000) nüfus için zamineten bir aza, umum nüfusu (50,000) den (100,000)'e kadar olan beldelerde belediye meclislerine (50,000) den yukarı her (10,000) nüfus için zamineten bir aza, umum nüfusu (100,000) den yukarı olan beldelerde (100,000) den yukarı her (25,000) nüfus için zamineten bir aza ilâve olunur.

Belediye şubelerine ayrılan yerlerde aza adedinin tespiti

Madde 22 — Belediye şubelerine ayrılan yerlerde meclis azası miktarı, beldenin umum nüfusuna nazaran 21 inci maddedeki nispet dahilinde tespit olunduktan sonra şubelerin her birinin umum ahalî nüfusuna nazaran olan nüfus nispeti üzerinden hesap edilmek şartile her şube dahilindeki müntehipler tarafından intihap olunacak belediye azası miktarı mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından tespit ve ilân olunur.

8 — Belediye intihabı hakları

İntihap etmek şartları

Madde 23 — Belediye intihaplarında rey sahibi olmak için:

1 — Türk olmak,

2 — İntihap başlamadan evvel 18 inci yaşını ikmal etmiş bulunmak,

3 — 18 yaşını bitirmiş olmak,

4 — Âile hayatı cezasına mahkûm olmamak,

5 — Hidematı ammeden memnu bulunmamak,

6 — Hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, iflâs gibi mühilli haysiyet suçlarla mahkûm bulunmamak lâzımdır.

7 — Silâh altında bulunan askerler, jandarmalar, zabitler ve polisler, askeri memurlar belediye intihabına karışmazlar.

İntihap olunmak şartları

Madde 24 — Belediye meclisine aza intihap olunmak için:

1 — Türk olmak,

2 — 23 üncü maddenin 4,5,7 inci fıkralarında evsafı haiz bulunmak,

3 — Hidematı ammeden mahcur olmamak,

4 — 25 yaşını bitirmiş olmak,

5 — Türkçe okur yazar olmak,

6 - 23 üncü maddenin 4,5,7 inci fıkralarında yazılan suçlardan birile mahkûm olmamak;

7 — Belediyeye ait bir işin mukavelâ, müteahhidi veya bunların kefil ve şerikî ve yahut bu rikâtlerden borçlu bulunmamak lâzımdır.

8 — Silâh altında bulunan askerler, jandarmalar, zabitler, polisler, askeri memurlar belediyeye aza intihap olunmazlar. (Manevrada talim için ihtiyat zabitanının silâh altına alınması müstesnadır).

Meclise aza intihap olunamıyan memurlar

Madde 25 — Bütünüm Devlet memurları ve belediye memur ve müstahdemleri dairei memuriyetleri dahilinde belediye meclisine aza intihap olunamazlar.

Meb'usluk, encümeni daimi vilâyet ve belediye azalığı

Madde 26 — Meb'usluk, encümeni daimi vilâyet azalığı ile belediye meclisi azalığı bir zat uhdesinde birleşemez. Bu evsaf haiz bir kimse belediye meclisine aza intihap olunduğu ve belediye intihabının neticesinin kendisine tebliği tarihinden itibaren üç gün zarfında hakkı tercihi kullanmadığı takdirde belediye azalığına rıza etmiş sayılır. Kezalik belediye meclisinde aza iken meb'usluğa veya encümeni daimi azalığına intihap olunan kimse intihabatı vakıa neticesinin tebliğinden itibaren üç gün zarfında hakkı tercihini kullanmazsa belediye meclisi azalığından istifa etmiş sayılır.

Bir mecliste birleşemiyenler

Madde 27 — Birinci derecede usul ve füru, birinci derecede civar ve bu derecelerdeki sıhrî hısımlar bir mecliste birleşemezler. Bir mecliste birleşmesi caiz olmayanlar intihap edilmiş oldukları takdirde en ziyade rey kazanmış olan, bu da müsavi ise evli olan ve evli olanlardan da çocuğu çok olan azalık sıfatını alır.

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8827

Çocuk adedinin de müsavatı halinde kura çekilir. İntihaptan sonra sıhriyet peyda edenler de aynı hükümlere tâbidir.

Azalığı kabul etmeyenlerin cezası

Madde 28 — Belediye meclisi azalığına intihap edilçiğe sıhrî sebep veya beldeden müfarekatla mecburiyet gibi bir mazereti olmadıkça son dört sene zarfında bir senelik meclis azalığını iladan imtina edenler meclis kararile dört sene için aza intihap olunmak hakkından mahrum olurlar. Belediye meclisinin bu hususiaki kararına rızı olmayan alâkadaranın, kararın usulen tebliğ tarihinden itibaren bir ay zarfında mahallî mahkemei asliyesine; bulunmayan yerlerde sulh hâkimine müracaatla meclis kararına itiraza hakları vardır. Mahkemenin veya sulh hâkiminin kararı kat'îdir.

Sabık reis ve azanın riayete mecbur olduğu hususlar

Madde 29 — Belediye reisleri veya belediye azası riyaset veya meclis azalığından çekilip üzerinden bir sene geçmedikçe memsup olduğu belediye aleyhine müntehiben veya müştereken dava vekâleti deruhte edemez, memsup olduğu belediye bütçesinden maaşlı veya ücretli bir vazifeye tayin edilemez, müteahhidden veya müşareket suretile memsup olduğu belediyeye ait bir iş taahhüt eyleyemez. Belediye reisi ve belediye azası, avukatlık kanununun 9 uncu maddesi mucibince reislik ve azalık müddeti esnasında vazıyet etmiş bulundukları veya ifayı rey eyledikleri mevadda müteallik davaiyi kabulden memnudur.

Azalık şartları zail olursa

Madde 30 — Aza olmak için lâzım gelen şartlardan her hangi birine halel geldiği takdirde azalık sıfatı zail olur. Ancak azalık sıfatının her hangi bir suretile zevalinde, azadan birinin müstafi addine veya istifasının kabulüne meclis karar verir.

C — İntihap müddetleri

İntihap müddeti ve hitamı

Madde 31 — Belediye meclisi intihabı eylül iptidasında başlar, teşrinievvel yirmisinde biter. Feshi ve iptal ve istifa suretile meclis vaktinden evvel dağılırsa yeni meclisin intihabı tebliğat tarihinden itibaren bir ay zarfında başlar ve bu takdirde intihap mumaileyhine ait müddetler, intihabın başladığı günden hesap ve belediyece ilân olunur.

İntihap encümeninin teşkili

Madde 32 — İntihap senesi eylül ayı gönce intihap işinin icrasına bakmak üzere belediye reisi veya belediye şube müdürleri tarafından her mahallenin muhtarına tezkere ile haber verilerek her mahalleden belediye intihap hakkını haiz, tercihan okur ve yazar ikişer kişi istenir. Her mahallenin ihtiyar meclisi muhtarın riyasetinde toplanır. Gizli rey ile istenilen adette mahalle halkından seçer. Mahallelerden seçilenler her kaç kişi olursa olsun cümlesi belediye dairesine veya şubelerine davet olunup en az üçte biri hazır olduğu halde cümlesinin önüne kura çekilerek içlerinden kura sırasi en çok on ve en az beş ve belediye şubelerine ayrılan beldelerin her belediye şubesi için en çok on ve en az beş kişi ayrılır ve bu suretle her beldede bir, müteaddit belediye şubelerine münasebetle beldelerde belediye şubelerinin adedi kadar intihap encümeni teşkil olunur.

İntihap şubeleri

Madde 33 — Belediye intihabının tesbiti için beldenin veya belediye şubelerinin nüfusu beş yüzden aşağı olmamak üzere intihap şubelerine tefriki caizdir. Bu takdirde mahallelerden seçilen zevat arasından intihap edileceklerin miktarı ve her intihap şubesine kaç zat tefrik edileceği belediye meclisi kararı ve mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile tesbit olunur. Şube taksimatına dair olan kararlarda şubelerin hangi mahalle ve sokaklarda müştemilât olduğu tasrih olunmak muktazidir. İntihap şubeleri hakkında mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdikına iktiran eden belediye meclisi kararı intihabattan en az altı ay evvel mahallî gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân edilir. İntihap şubeleri intihap encümenlerine ayrılan zevatın miktarı en az beştir. Belediye dairesinin bulunduğu şubeye belediye reisi, diğer şubelere belediye meclisi arasından birer zat reis olurlar. Reislik yapacak aza bulunmadığı takdirde her şube azası kendi aralarından birini reis intihap ederler.

Belediye meclisi azasından kimlerin hangi şubelere riyaset edeceklerini belediye meclisi tarafından kura ile tayin olunur. İntihap encümeni azalığı için isimine kura çıkarılarak istifa eden veya istifaası encümene gelmeyen ve yazılan davetiyeye icabet etmeyen bulunursa onun yerine kura sırasile diğerleri davet olunur. İntihap encümeninine belediye reisi veya vekili veya belediye şube müdürleri riyaset eder. Azanın süllâsanı içtima ve içtinası iştirak edenlerin tasfından bir riyasetçinin reyi inzimam etmedikçe encümen kararları mucibeı olmaz. İntihap encümeninde, sahiblerî numaralı ve idare heyetinden tasdikli bir zabıt defteri bulunur ve muamelât, mukarrerat zabtıları bu deftere yazılır ve reis ve azalar tarafından imza olunur.

İntihap defterleri

Madde 34 — İntihap encümeni maiyetinde aza intihabına rey vermeğe hakkı olanların ve aza intihap olunmağa salâhiyeti bulunanların belediyelerce ayrı ayrı birer defteri yapılır. İntihap cetvellerinin suretleri hâkimet ve belediye daireleri kapıları ile umumun görebileceği diğer yerlerde tatil günleri hariç olmak üzere altı gün müddetle asılır.

İntihap işlerinin ilânı, defterlerin aslması

Madde 35 — Defterler talik edilmeden kaç gün asılı kalacağı, defterde yazılı olup olmıyanların hangi güne kadar itiraz hakkı olacağı, hangi günden itibaren itiraz kabul olunmıyacağı intihabın hangi gün başlıyacağı kaç gün devam edeceği, her mahalle müntehiplerinin hangi günlerde rey vermeğe gelmeleri ihtiraz edeceği intihap sandığının nereye konulacağı gazete ile ve icabında diğer münasip vasıtalarla halka ilân ettirilir.

İtirazlar

Madde 36 — Defterlerin asılı kaldığı altı gün zarfında müntehiplerin isimleri, bâiyeleri defterlere yanlış veya mükerrer yazılmış veya hiç yazılmamış olduğuna dair ileri sürüleceyk itirazlar, intihap encümeninice dinlenip işbu encümen kararile lâzımgelen tashihat yapılır. İntihap encümeninice itiraz varit görülmediği takdirde redd muhasamının kararın suretî, müterine usulen tebliğ olunur. Defterler asıldığının altıncı günü akşamı saat on sekizde kaldırılır. Ondan sonra bu itibar iddiası dinlenmez. İntihap encümeni salâhiyeti dahilinderki tashihatı eylülün son günü akşamına kadar bitirmeğe mecburdur.

Sayıda : 8828 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

İntihap encümeni kararlarına itiraz

Madde 37 — İntihap encümeninin kararına razı olmıyanların, kararın usulen tebliği tarihinden itibaren üç gün zarfında mahallî mahkemei asliyesine, bulunmayan yerlerde sulh hâkimine intihap encümeni kararile birlikte müracaatla itiraz etmeğe hakları vardır. Bu müddet bittikten sonra itiraz hakkı kalmaz.

Mahkeme itiraz iddialarını en çok altı gün zarfında kat'î karara rapteder.

Reylerin kaç günde sandığa atılacağı

Madde 38 — Reylerin bir günde sandığa atılması kabil olmıyacaksa kaç gün müddet verileceği ve son günde hangi saate kadar reylerin kabul edileceği belediye meclisinin kararı ve mahallî en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile tayin olunur.

Müntehipler listesi

Madde 39 — Reylerin sandığa atıldığı salonda reylerin kabulü devamı müddetince rey hakkına malik olanların listesi salon duvarında asılı kalır.

Sandığın muayenesi, mühürlenmesi

Madde 40 — Sandığa rey pusulaları atılmağa başlanmazdan evvel intihap encümeni reisi azalara ve sair hazır bulunanlara sandığın boş olduğunu göstterdikden sonra dört tarafın sicimle bağlayıp düğüm yerlerini mühürle mühürler. Sandığın başka başka anahtarla açılır iki kilidi, üzerinde ince bir mektup uğrasak kadar yarığı bulunur. İntihap devam ettiği günlerde akşamları rey atmağa mahsus yarık encümen huzurunda bir kâğıtla kapatılarak dört tarafı reis ve aza tarafından mühür mumaileyhi ve sabahları yine encümen huzurunda açılır.

Reylerin sandığa atılması

Madde 41 — Her müntehip kendi reyini getirip intihap sandığına atmakla mükelleftir. Hiç bir sebep ve suretle başkasının namına intihap pusulası sandığa atılmaz. İntihap pusulasında müntehibin ismi, adresi, imzası veya mührü bulunur. Her müntehibin elinde nüfus hüviyet cüzdanı olduğu halde intihap encümeni huzuruna gelerek evvelen musaddak intihap defterlerindeki ismi hazırına imzalaması veya türkçe okuyup yazma bilmiyorsa parmak basması ve ondan sonra rey pusulası alarak orada intihap olunacak aza miktarının iki misli isim yazıp veya türkçe okuyup yazmak bilmiyorsa emniyet ettiği kimseye yine orada yazdırıp sandığa encümen huzurunda bizzat koyması şarttır. İntihap sandığının açılabilmesi için müntehiplerden en az yarısından fazlasının intihaba iştirak etmiş olması lâzımdır. Sandığa rey atılması için tayin edilen son günün akşamı müntehiplerden yarısından ziyadesinin iştirak etmemiş olduğu bittetkik anlaşıldığı takdirde sandık açılmayarak intihap encümeni kararile rey atılmak müddeti bir hafta temdit ve keyfiyet ilân olunur. Bu müddetin bitiminde 42 inci madde mucibince sandık açılır.

Sandığın açılması, reylerin sayılması

Madde 42 — İntihabın sonunda meclis azası adedi ne iki olan yerlerde intihap encümeni azalarının en az üçünün ve diğer yerlerde en az yedisinin huzurile sandık açılır.

1 — Rey pusulaları sayılırak mukayeseye delîllerdeki imzalar ile işaretli müntehipler esamisi yekûnu ile mukayese edilir.

2 — Yazısı okunmayan pusulalarla seçilenin kim olduğu belli olmayan pusulalar bir tarafa ayrılır.

3 — Azalık evsafını haiz olmayan isimler nazarı itibara alınmaz.

4 — Adedi müretteplen ekalik esamiyi ihtiva eden pusulalarda münderiç isimler hesaba katılır. Adedi müretteplen fazla olan isimler sondan itibaren silinir.

5 — İntihap pusulalarının tadat ve tasnifi bu suretle ikmal edildikten sonra en ziyade rey kazananlardan itibaren sırasile her nâmzedin kaç rey almış olduğu tespit edilir.

6 — Müsavi rey kazananlardan evli olan, evliler'den yaşı büyük olan, bu da müsavi ise çocuğu çok olan tercih olunur. Çocuk adedinde de müsavat halinde kura çekilerek işbu kurada ismi önce çıkan sırada evvel olur.

7 — En çok rey kazananlardan itibaren adedi müretteb miktarı isim, azalığa ve bunun bir misli de yedek azalığa ayrılır.

8 — Mazbatanın tanzimi üzerine intihap pusulaları ile tasnif cetvelleri ve nazarı itibara alınmayan pusulalar ayrı ayrı birer zarfa konularak zarf intihap encümeni tarafından mühürlenir ve belediyelerce evrak kasalarında saklanır.

İntihap mazbatası

Madde 43 — Maddei sabıkada muharrer tasnifin hitamında intihap encümeni tarafından mevkiinde aliyeyi ihtiva etmek üzere bir intihap mazbatası tanzim ve mahallin en büyük mülkiye memurunu levdi olunur:

1 — İntihabın ne gün başladığı ve ne gün hitam bulduğu,

2 — Sandığın ne zaman ve intihap encümeni azasından kimlerin huzurile açıldığı,

3 — Rey pusulalarından kaç tane zarfın eylâ bi ve mosadikak intihap defterlerindeki isimlerin kaç tanesinin hizasına imza ve işaret vazedilmiş ve kaç isimin hizası boş kalmış olduğu,

4 — Rey pusulalarından kaç adedi ne sebeplerle gayri muteber sayıldığı,

5 — Muteber sayılan rey pusulalarının tasnif neticesinde hangi isimlerin en çoktan en aza doğru kaç rey kazandığı.

6 — Meclis adedi müretteblne göre azalığa ve yedek azalığa kimlerin ayrıldığı,

7 — İntihabın kanuna muhalif bir şekilde yapıldığı halde hemşerilerinden biri tarafından ihbar ve iddia edildiği takdirde ihbar ve şikâyetin neden ileri olduğu.

İntihabın sonu

Madde 44 — Teşrinievvelin yirminci gününden evvel gönderilecek olan intihap mazbataları üzerine kaymakam veya vali tarafından tezkere ile intihap keyfiyeti intihap olunan azalara ve belediye reisine bildirilir.

Meclis vazifesinin encümen tarafından ifası

Madde 45 — İntihap mazbatasının bir sureti meclis odasına asılır. Azalık ihdasında yedek aza sırasile belediye reisi tarafından azalığa davet olunur. Bunlar mütebaki müddeti ikmal ederler. Belediye meclisi azaları tamamen istifa ettikleri takdirde yeni intihabın hitamına kadar belediye meclisi vazifesi belediye encümeni tarafından ifa olunur. Belediye reisi de istifa etmiş ise muavini, muavini yok ise veya varda bu da istifa etmiş ise vali tarafından bir zat muvakkaten riyasete ikame olunur.

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8829

Ç — İntihap cezaları

Hilâfı kanun rey verenler

Madde 46 — Sahte bir isim ve sıfat taksarruk intihap hakkından mahrum olduğunu sekliyarak kendisini intihap defterine yazdıranlar bir haftadan aşağı olmamak üzere hafif hapis ile cezalandırılır.

Müntehipleri tehdit edenler

Madde 47 — Ya bizzat intihap olunmak veya başka bir zatı intihap ettirmek kastile müntehipleri tehdit edenler, bir haftadan aşağı olmamak üzere hafif hapis ile beraber beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezasile mücazat olunurlar.

İntihap işlerini menedenler, bozanlar

Madde 48 — İntihap sandığını salâhiyeti haricinde açan, intihap işine ait resmî kağıt ve defterleri ve intihap encümeninin tayin ettiği müddet içinde açıkta duran ilânları ve intihap cetvellerini ve rey pusulalarını çalan veya parçalayanlar ve intihap işlerini menedenler hakkında bir aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis ile beraber ayrıca yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası ile veya bu cezaların her ikisile birlikte cezalandırılırlar.

İntihabı ifsat ve bitaraflığını ihlâl eden encümen azası hakkında ceza

Madde 49 — İntihap encümeni heyetinden bir veya bir kaçı veya hepsi her ne suretle olursa olsun intihabı ifsat ve bitaraflığı ihlâl edecek bir iş yaptırılırsa altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis veya elli liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası ile veya bu cezaların her ikisile birlikte cezalandırılırlar.

İntihap işlerinde nüfuzu memuriyeti sui istimal

Madde 50 — Belediye intihap işlerinde nüfuzu memuriyetini sui istimal eden hâkimet memurları Türk Ceza Kanunu mucibince cezalandırılırlar.

İntihap cezalarında müruru zaman

Madde 51 — Belediye intihaplarına müteferri hukuku umumiye davalarında müruru zaman müddeti hükümden evvel altı ay, hükümden sonra bir senedir.

D — Belediye intihabının iptali

İntihabın iptali

Madde 52 — Belediye intihaplarında bu kanunun hükümlerine mugayir bir hareket vukua üç ay zarfında ye teftiş yapılırken anlaşılırsa, yahut intihabın hitamından itibaren aynı müddet zarfında her hangi bir müntehip tarafından iddia edildiği takdirde tahkikat yapılır. Tahkikat neticesi intihabın mualleh bulunduğunu müeyyid ise tahkikat evrakı Şurayı Devlete verilir. Şurayı Devlet evrakın verildiği tarihten itibaren iki ay zarfında bir karar verir. Bu karar intihabın iptali merkeziyle ise yeniden intihap yapılır. Bu takdirde yeni meclis iptal edilen meclisten bakiye kalan müddeti ikmal eder.

E — Belediye meclisinin feshi

Meclisin feshi

Madde 53 — 1 - Kanunen muayyen olan içtimaatı adiye ve fevkâlâde haricinde toplanırsa,

2 - Kanunen muayyen olan yerden gayri bir mevkide akdi içtima ederse,

3 - Kanunen ahdesine müretteb vazifeli mahdı kanuni zarfında ifadan imtina eder ve keyfiyeti imtina meclise mevdu işleri akîeye ve teahhura uğratırsa,

4 - Siyasiyata dair müzakeratla iştigal veya temennıyatı siyasiye ihtar ederse,

5 - Belediye azalıkları birer suretle inhilâl ederek yedek aza bulunmasak dolayısile azayı mevcude miktarı adedi müretteb nisabını altında kalırsa,

6 - Bir, iki ve dördüncü numaralarda yazılı ahvalin vukuu takdirinde Dahiliye Vekâletinin ihtarı ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı, üçüncü fıkradaki ahvalin tahakkuku Dahiliye Vekâletinin işarı ve Şurayı Devletin kararı üzerine meclis feshedilir.

Beş numaralı hükmün tahakkuku müzakaat belediyeleri için valinin ve vilâyet merkezindeki belediyeler için de Dahiliye Vekâletinin emri ile yeniden intihap yapılır. Valiler bu hükmaya ait salâhiyetlerini istimal ettikleri takdirde Dahiliye Vekâletine malûmat verirler. Bu takdirde mühayet iki ay zarfında intihap edilerek olan yeni meclis eski meclisten bakiye kalan müddeti ikmal eder.

F — İçtimalar, müzakereler, kararlar

Meclisin adi ve fevkalâde içtimaı

Madde 54 — Meclis, şubat, nisan, teşrinisani aylarının içtimaatında olmak üzere senede üç defa adiyen içtima eder. Bütçe müzakeresine tesadüf eden içtima müddeti on çok otuz gün olup diğer içtimaların müddeti en çok on beş günüdür.

Bu müddetlerden evvel vazife bitmezse vali on beş günden fazla olmamak üzere müzakere müddetlerini sıratarak sebeplerini Dahiliye Vekâletine bildirir. Mühim ve müstacel bir iş çıkınca belediye reisinin yazılı davetî veya azasının üçte biriniin vukubu mucibeli talep ve teklifi üzerine veyahut valinin resen davetile meclisler fevkalâde olarak toplanırlar. Fevkalâde içtimalarda davete sebep olan müddetten gayrı bir iş müzakere edilemez.

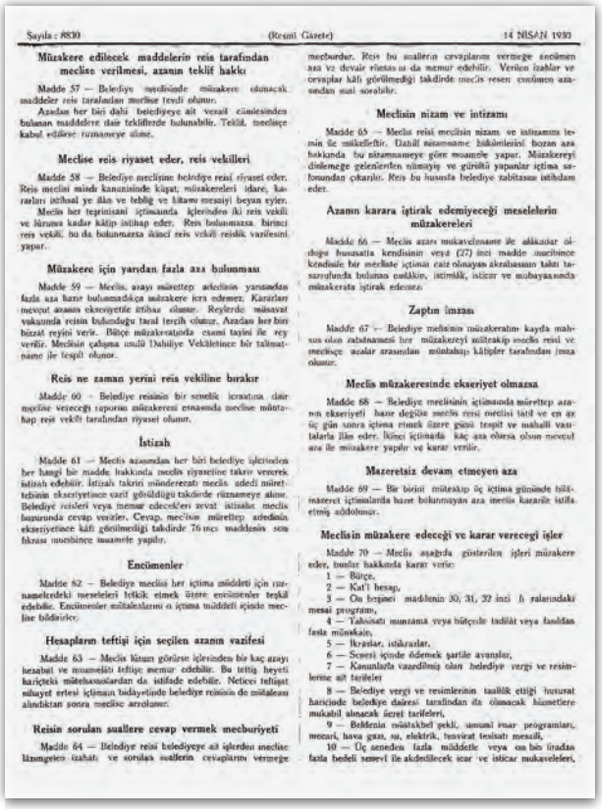
Nizamname

Madde 55 — Adi ve fevkalâde içtimaların nizamnesi belediye reisi tarafından en az bir hafta evvel umum belediye azasının beldedeki adreslerine gönderilir ve mahallî gazeteler ve sair münasip vasıtalarla ilân edilir. Müstacel hallerde bu müddet üç güne indirilebilir.

Açık ve gizli toplanmalar

Madde 56 — Meclis müzakeresi açıktır. Reis veya aza tarafından teklif vukuunda meclisin ekseriyetle vereceği karar üzerine gizli celse yapılabilir. Açık ve gizli celselerdeki karar hulâsalarının mahallî en büyük mülkiye memurunca verilmesi ve kararların verildiği tarihten itibaren kırk sekiz saat zarfında hulâsalarının belediye kapısına asılmak suretile neşir ve ilânı mecburdur. Yapılacak gizli celsedeı ve nizamnesinden en büyük mülkiye memurunca mahzuat verilir. Bunlar, gizli celselere bizzat gelebilecekleri gibi bir memur da gönderebilirler.

1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU (14 Nisan 1930)

Sayıda : 8830 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

Müzakere edilecek maddelerin reis tarafından meclise verilmesi, azanın teklif hakkı

Madde 57 — Belediye meclisinde müzakere olunacak maddeler reis tarafından meclise tevdi olunur.

Azadan her biri dahi belediyeye ait vezaif cümlesinden bulunan maddelere dair tekliflerde bulunabilir. Teklif, meclisçe kabul edilirse tüzname ye alınır.

Meclise reis riyaset eder, reis vekilleri

Madde 58 — Belediye meclisine belediye reisi riyaset eder. Reis meclisi mânâ kanununda kitap, müzakereleri idare, kararları ittihaat ve âkın ve tebliğ ve ilâtını mesaiyi beyan eyler.

Meclis her teşrinisani içtimaında içlerinden iki reis vekili ve birinci vekil de bulunmazsa ikinci reis vekili reisliğe vazifesini yapar.

Müzakere için yarıdan fazla aza bulunması

Madde 59 — Meclis, azayı müretteb adedinin yarısından fazla aza hazır bulunmadıkça müzakere icra edemez. Kararları mevcut azanın ekseriyetile ittihaz olunur. Reylerde müsavat vukuunda reisin bulunduğu taraf tercih olunur. Azadan her biri bizzat reyini verir. Bütçe müzakeratında esami tayini ile rey verilir. Meclisin çalışma usulü Dahiliye Vekâletince bir talimatname ile tesbit olunur.

Reis ne zaman yerini reis vekiline bırakır

Madde 60 — Belediye reisinin bir senelik icraatına dair meclise vereceği raporun müzakeresi esnasında meclise müntehap reis vekili tarafından riyaset olunur.

İstizah

Madde 61 — Meclis azasından her biri belediye işlerinden her hangi bir madde hakkında meclis riyasetine takrir vererek istizah edebilir. İstizah takriri müneddiresi meclis adedi müretteb tebinin ekseriyetince vaziî görüldüğü takdirde rüznameye alınır. Belediye reisleri veya memur edecekleri zevat istizahat meclis huzurunda cevap verirler. Cevap, meclisin müretteb adedinin ekseriyetince kâfi görülmediği takdirde 76 ıncı maddenin son fıkrası mucibince muamele yapılır.

Encümenler

Madde 62 — Belediye meclisi her içtima müddeti için rüznamelerdeki meseleleri tetkik etmek üzere encümenler teşkil edebilir. Encümenler mütalaalarını o içtima müddeti içinde meclise bildirirler.

Hesapların teftişi için seçilen azanın vazifesi

Madde 63 — Meclis hüsn görürse içlerinden bir kaç azayı hesabat ve muameleti teftişe memur edebilir. Bu teftiş heyeti haricîeki müteahassıslardan da istifade edebilir. Neticei teftişat nihayet ertesi içtimaın bidayetinde belediye reisinin de mütalaası alındıktan sonra meclise arzolunur.

Reisin sorulan suallere cevap vermek mecburiyeti

Madde 64 — Belediye reisi belediyeye ait işlerden meclise lâzımgelen izahatı ve sorulan suallerin cevaplarını vermeğe mecburdur. Reis bu suallerin cevaplarını vermeğe encümen aza ve devair rüesası ni da memur edebilir. Verilen izahlar ve cevaplar kâfi görülmediği takdirde meclis resen encümen azasından sual sorabilir.

Meclisin nizam ve intizamı

Madde 65 — Meclis reisi meclisin nizam ve intizamını temin ile mükelleftir. Dahilî nizamname hükümlerini bozan aza hakkında bu nizamnameye göre muamele yapar. Müzakereyi dinlemeğe gelenlerden nümayiş ve gürültü yapanlar içtima salonundan çıkarılır. Reis bu hususta belediye zabıtasını istihdam eder.

Azanın karara iştirak edemiyeceği meselelerin müzakereleri

Madde 66 — Meclis azası mükavelenameye ile alâkadar olduğu hususatta kendisinin veya (27) inci madde mucibince kendisile her meclisde içtimaı caiz olmayan akrabasının tahtı tasarrufunda bulunan eşlâkiye, isimlâk, istiâre ve mübayaasında müzakerata iştirak edemez.

Zaptın imzası

Madde 67 — Belediye meclisinin müzakeratını kayda mahsus olan zabıtnamesi her müzakereyi müteakip meclis reisi ve meclisçe azalar arasından münhabiri kâtipler tarafından imza olunur.

Meclis müzakeresinde ekseriyet olmazsa

Madde 68 — Belediye meclisinin içtimaında müretteb azanın ekseriyeti haze değilse meclis reisi meclisi tatil ve en az üç gün sonra içtima etmek üzere günü tesbit ve mahalli vasıtalarla ilân eder. İkinci içtimada kaç aza olursa olsun mevcut aza ile müzakere yapılır ve karar verilir.

Mazeretsiz devam etmeyen aza

Madde 69 — Bir birinî müteakip üç içtima gününde hüsnmazeret içtimalarda hazır bulunmayan aza meclis kararile istifa etmiş addolunur.

Meclisin müzakere edeceği ve karar vereceği işler

Madde 70 — Meclis aşağıda gösterilen işleri müzakere eder, bunlar hakkında karar verir:

1 — Bütçe,
2 — Kat'î hesap,
3 — Bu kanunun maddelerin 30, 31, 32 inci fı kralarındaki mesai programı,
4 — Tahsisatı munzama veya bütçede tadilât veya fasıldan fazla münakale,
5 — İkrazlar, istikrazlar,
6 — Senesi içinde ödemek şartile avanslar,
7 — Kanunlarla vazedilmiş olan belediye vergi ve resimlerine ait tarifeler

8 — Belediye vergi ve resimlerinin tasallük ettiği hususat haricinde belediye dairesi tarafından ifa olunacak hizmetlere mukabil alınacak ücret tarifeleri,
9 — Beldenin müstakbel şekli, umumî imar programları, mecarii, hava gazı, su, elektrik, tenvirat tesisatı mesaili,
10 — Üç seneden fazla müddetle veya on bin liradan fazla bedeli senevî ile akdedilecek icar ve istikrar mukaveleleri,

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8831

11 — Menafii umuma mahsus belediye gayri menkul emvalinin bir hizmete tahsisi, ciheti tahsisinin tebdil veya âkar haline ifrağı,
12 — İvaz mukabilinde suku bulacak tebersuatın kabulü,
13 — Müddeabih bin liradan fazla olan davaların sulhan tasviyesi,
14 — Menafii umuma ait olmak üzere belediye namına verilecek imtiyazat mukavelâtları,
15 — Belediye zabıtası talimatnamelerinin tetkik ve tasdiki
16 — Kanunen belediyeye mürettep vazife ve salâhiyetler dahilinde olmak şartile reis tarafından tevdi ve azadan bir veya bir kaç tarafından teklif edilen mevadd ın saire.

Meclis kararlarının tasvip ve tasdiki

Madde 71 — Yetmişinci maddenin 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 13 üncü fıkralarında gösterilen işler ve 15 inci fıkradaki mezkûr belediye zabıtasına müteallik talimatnameye ait olan belediye meclisleri mukarrerâtı, mahallî en büyük mülkiye memurunun tasvibile mer'iyeti kesbeder. Bu memurlar mezkûr kararları bir hafta zarfında tasdik etmedikleri takdirde belediye meclisinin tetkik talebi üzerine Şurayı Devlet tarafından bir ay zarfında verilecek kararlar kat'îdir.

25 seneden fazla ikraz ve istikraz kararları

Madde 72 — 25 seneden fazla bir müddet için yapılacak ikraz veya istikraz kararları vilâyet idare heyetinin mütalaası üzerine valinin tasvibi ve Şurayı Devletin kararile mer'iyet kesbeder.

Meclisçe kat'i olarak verilen kararlara itiraz

Madde 73 — Belediye meclisleri tarafından ittihaz edilen mukarrerattan 71, 72 inci maddelerde yazılı olan hususattan gayri mevzuda müteallik meclis mukarrerâtı kat'îdir. Ancak bu kabil mukarrerata mezkûr ikinci tarihinden itibaren on gün zarfında vilâyet merkezi olmayan beldelerde belediye reisi veya alâkadarlar tarafından vilâyete; vilâyet merkezi olan beldelerde belediye reisi veya alâkadarlar tarafından Dahiliye Vekâletine müracaatle itiraz olunabilir. Vilâyete iş'ar olunan itirazlar kaymakamın mütalaası alındıktan sonra vilâyet idare heyetince nihayet on beş gün zarfında; vilâyet merkezi olan beldelerde Vekâlete yapılan itirazlar valinin mütalaası alındıktan sonra nihayet bir ay zarfında Şurayı Devletçe tetkik ve bir karara raptolunur. Yapılan itiraz ve müracaatların yukarıda yazılı alâkadar makamlarca tetkikî neticesine kadar valî meclis kararlarının tatbik ve icrasını tehir edilebilir.

Hükümsüz bırakılacak maddeler

Madde 74 — Ad ve tevkilâtile içtimalar haricinde veya vazife ve salâhiyeti kanuniye hilâfında veya Devlet kanun ve nizamnamelerine mugayir olarak ittihaz edilen müzakere meclisi kararları valinin talebi üzerine vilâyet idare heyeti tarafından vilâyet merkezi olan mahallerde Dahiliye Vekâletinin talebi üzerine Devlet Şurasınca tetkik olunarak tasdik veya iptal olunur.

Meclisin, mütalea beyanına, karar vermeğe mecbur olduğu hususlar ve temennî kararları

Madde 75 — Belediye meclislerinin rey ve mütalea beyanına mecburiyetleri kanun ve nizamlarla tasrih edilmeyen hususatta mahallî en büyük mülkiye memurunun vaki olan müracaatı üzerine belediye meclisleri rey ve mütalealarını beyana mecburdurlar. Beldenin menfaatine müteallik işler için belediye meclisleri mahallî en büyük mülkiye memurları vesaitile talep ve temennilerini alâkadar devlet dairelerine ifâğ edebilirler.

Reisin senelik raporu

Madde 76 — Belediye reisi, belediye meclisine her içtima devresinin bidayetinde meclis mukarrerâtının tatbikına, belediyenin hali maliyne, tasfiyhâtı mevcude ve mü'akkidenin sureti ilanına dair bir senelik mesai raporu verir.

Meclis raporduki ikmalı müretteb addinin ekseriyetile kâfi görmezse keyfiyet raporduki izahat ve müzakerata aynen ilâtıva eden zabıtnâme ile birlikte müntehap meclisi reisi vekili tarafından vilâyet merkezi olmayan yerlerde Dahiliye Vekâletine müzakata ile iş'ar olunur.

Bu iş'ar üzerine vilâyet veya vekâlet hakemdir. Belediye meclisinin ademi kifayet kararı kaza belediye reisi hakkında vali, vilâyet belediye reisi hakkında Dahiliye Vekili tarafından tasvip edildiği takdirde belediye reisi infisal eder.

DÖRDÜNCÜ FASIL

BELEDİYE ENCÜMENİ

Encümende bulunanlar

Madde 77 — Belediye encümeni, belediye reisi ile müntehap encümen azasından ve 88 inci maddede yazılı daire reislerinden teşekkül eder. Belediye encümeninde mensup azanın mazuz tecavüz etmemek ve ikiden aşağı olmamak şartile belediye meclisleri tarafından kendi azası arasından lüzumu kadar fahrî aza intihap olunur. Müntehap fahrî encümen azasının müddeti bir senedir. Meclisçe lüzum görülürse fahrî encümen azalarına hakkı huzur verilir. Hakkı huzurun miktarını meclis tayin eder.

Belediye reisliğe emîri ve belediye müfettişleri encümene dahil olduğu gibi.

Reislik, ekseriyet, içtima gününü tayin gelen işleri bir hafta içinde müzakere

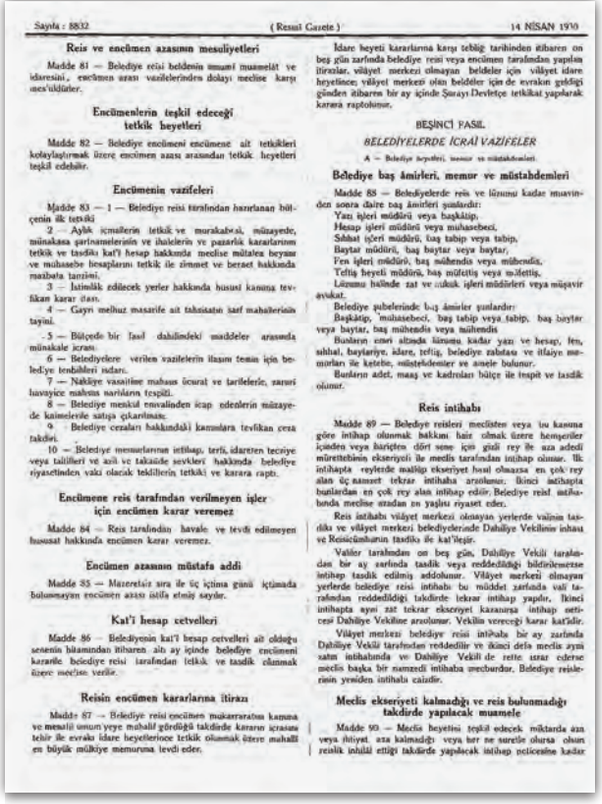
Madde 78 — Encümen belediye reisinin veya teşkil edeceği zatın riyasetinde adedi müretteb tebin yarıdan fazlasının huzurile toplanır ve ekseriyetle ittihazı karar eder. Encümen içtima günlerini kendisi evvelce tespit eyler ve muayyen günlerde muntazaman içtima eder. Encümenne havale edilmiş olan evrakın nihayet bir hafta içinde müzakere edilmesi mecburidir.

Hesapların tetkiki

Madde 79 — Encümen heyeti her üç ay için müntehap azası arasından ikisini; muhasebe, kayıt ve hesaplarını lâakal on beş günde bir tetkik ve murakabeye memur eder. Bu murakıplar tetkik ve tetkikleri neticesini raporla encümene bildirirler.

Azanın karara iştirak edemiyeceği meselelerin müzakeresi

Madde 80 — Encümen azaları hususî surette alâkadar oldukları meselelerin müzakeresinde bulunamazlar.

Sayıda : 8832 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

Reis ve encümen azasının mesuliyetleri

Madde 81 — Belediye reisi beldenin umumî muamelât ve idaresini, encümen azası vazifelerinden dolayı meclise karşı mes'uldürler.

Encümenlerin teşkil edeceği tetkik heyetleri

Madde 82 — Belediye encümeni encümene ait tetkikleri kolaylaştırmak üzere encümen azası arasından tetkik heyetleri teşkil edebilir.

Encümenin vazifeleri

Madde 83 — 1 — Belediye reisi tarafından hazırlanan bütçenin ilk tetkiki

2 — Aylık içmallerin tetkik ve murakabesi, müzayede, münakasa şartnamelerinin ve ihalelerin ve pazarlık kararlarının tetkik ve tasdiki kat'î hesap hakkında meclise mütalea beyanı ve muhasebe hesaplarını tetkik ile zimmet ve beraet hakkında mazbata tanzimi,

3 — İstimlâk edilecek yerler hakkında hususi kanuna tevfikan karar dası.

4 — Gayri melhuz masarife ait tahsisatın sarf mahallerinin tayini.

5 — Bütçede bir fasıl dahilindeki maddeler arasında münakale icrası.

6 — Belediyelere verilen vazifelerin ifasını temin için belediye teşkilâtını idare.

7 — Nakliye vasaitine mahsus ücurat ve tarifelerile, zarurî lüzuviyice mahsus narhların tespiti.

8 — Belediye menkul emvalinden icap edenlerin müzayede kaimelerile satışa çıkarılması.

9 — Belediye cezaları hakkındaki kanunlara tevfikan ceza takdiri.

10 — Belediye memurlarının intihap, terfi, idareten tecziye veya tahliyeleri ve azil ve takaüde sevkleri hakkında belediye riyasetinden vaki olacak tekliflerin tetkiki ve karara raptı.

Encümene reis tarafından verilmeyen işler için encümen karar veremez

Madde 84 — Reis tarafından havale ve tevdi edilmeyen hususat hakkında encümen karar veremez.

Encümen azasının müstafa addi

Madde 85 — Mazeretsiz sıra ile üç içtima günü içtimada bulunmayan encümen azası istifa etmiş sayılır.

Kat'i hesap cetvelleri

Madde 86 — Belediyenin kat'î hesap cetvelleri ait olduğu senenin hitamından itibaren altı ay içinde belediye encümeni kararile belediye reisi tarafından tetkik ve tasdik olunmak üzere meclise verilir.

Reisin encümen kararlarına itirazı

Madde 87 — Belediye reisi encümen mukarrerâtını kanuna ve menafii umum veyre mahalli gördüğü takdirde kararın icrasını tehir ile evrakı idare heyetlerince tetkik olunmak üzere mahallî en büyük mülkiye memuruna tevdi eder.

İdare heyeti kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün zarfında belediye reisi veya encümen tarafından yapılan itirazlar, vilâyet merkezi olmayan beldeler için vilâyet idare heyetince; vilâyet merkezi olan beldeler için de evrakın geldiği günden itibaren bir ay içinde Şurayı Devletçe tetkikat yapılarak kararâ raptolunur.

BEŞİNCİ FASIL

BELEDİYELERDE İCRAÎ VAZİFELER

A — Belediye heyetleri, memur ve müstahdemleri.

Belediye baş âmirleri, memur ve müstahdemleri

Madde 88 — Belediyelerde reis ve lüzumu kadar muavinden soora daire baş âmirleri şunlardır:

Yazı işleri müdürü veya başkâtip,
Hesap işleri müdürü veya muhasebeci,
Sıhhat işleri müdürü, baş tabip veya tabip,
Baytar müdürü, baş baytar veya baytar,
Fen işleri müdürü, baş mühendis veya mühendis,
Teftiş heyeti müdürü, baş müfettiş veya müfettiş,
Lüzumu halinde zat ve ahlâk işleri müdürleri veya müşavir avukat.

Belediye şubelerinde baş âmirler şunlardır:

Başkâtip, muhasebeci, baş tabip veya tabip, baş baytar veya baytar, baş mühendis veya mühendis

Bunların emri altında lüzumu kadar yazı ve hesap, fen, sıhhat, baytariye, idare, teftiş, belediye zabıtası ve ifaiye memurları ile katebe, müstahdemler ve amele bulunur.

Bunların adet, maaş ve kadroları bütçe ile tesbit ve tasdik olunur.

Reis intihabı

Madde 89 — Belediye reisleri meclisten veya bu kanuna göre intihap olunmak hakkını haiz olmak üzere hemşeriler içinden veya hariçten dört sene için gizli rey ile aza adedi müretteblerinin ekseriyeti ile meclis tarafından intihap olunur. İlk intihapta reylerde mutlâk ekseriyet husul olmazsa en çok rey alan üç namzet tekrar intihaha arzolunur. İkinci intihapta bunlardan en çok rey alan intihap edilir. Belediye reisi intihabında meclise ibradan en yaşlısı riyaset eder.

Reis intihabı vilâyet merkezi olmayan yerlerde valinin tasdiki ve vilâyet merkezi belediyelerinde Dahiliye Vekilinin inbası ve Reisicümhurun tasdiki ile kat'îleşir.

Valiler tarafından on beş gün, Dahiliye Vekili tarafından bir ay zarfında tasdik veya reddedildiği bildirilmemekse intihap tasdik edilmiş addolunur. Vilâyet merkezi olmayan yerlerde belediye reisi intihabı bu müddet zarfında vali tarafından reddedildiği takdirde tekrar intihap yapılır. İkinci intihapta ayni zat tekrar ekseriyet kazanırsa intihap neticesi Dahiliye Vekiline arzolunur. Vekilin vereceği karar kat'îdir.

Vilâyet merkezi belediye reisi intihabı bir ay zarfında Dahiliye Vekili tarafından reddedilir ve ikinci defa meclis ayni zatın intihabında ve Dahiliye Vekili de rette ısrar ederse meclis başka bir namzedi intihaba mecburdur. Belediye reisinin yeniden intihabı caizdir.

Meclis ekseriyeti kalmadığı ve reis bulunmadığı takdirde yapılacak muamele

Madde 90 — Meclis heyetini teşkil edecek miktarda aza veya ihtiyat aza kalmadığı veya her ne suretle olursa olsun reislik inhilâl ettiği takdirde yapılacak intihap neticesine kadar

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8833

vali veya Dahiliye Vekili tarafından münasip bir zat reis vekili nasbolunur. Bu zat encümenin tabii azasile birlikte belediye encümeni vazifesini ifa eder.

Reislerin vazifeden çıkarılmaları

Madde 91 — Belediye reisleri devreyi intihabiye esnasında ancak:

A — Vazifeden mütevellit bir hareketten dolayı hafif hapis veya hapis ile mahkûmiyet,

B — Belediye meclisi azalığına intihabı mâni veya ondan sakıtu müstelzim ahval vukuunda reislikten sukut ederler.

Reislerin işten el çektirilmeleri

Madde 92 — Kanunî vazifesini mahallî en büyük mülkiye memurunun tahriri tebligatına rağmen makbul bir özre müstenit olmaksızın ifadan istinkâf edea reislerin lüzum görülürse (vilâyet merkezleri belediyesi için Dahiliye Vekâletinden sorarak) vali veya Dahiliye Vekili tarafından eli işten çektirilebilir ve hakkında memurin muhakemâtı kanunu akâmına tatbik olunur.

Reislik intihabı için meclisin içtimaa daveti

Madde 93 — Belediye reisinin yeniden intihabı icap eylediği takdirde vali tarafından belediye meclisi içtimaa davet olunarak yeniden belediye reisi intihabı yapılır.

Mansup reisler

Madde 94 —

A — Ankara belediye reisi Dahiliye Vekâletinin intihap ve inbası ve Reis cümhurun tasdikile,

B — İcra Vekilleri Heyetince görülecek lüzum üzerine tesbit edilecek bazı beldelerden vilâyet merkezi olanların belediye reisleri Dahiliye Vekâletince,

C — Vilâyet merkezi olmayan yerlerin belediye reisleri mensup oldukları vilâyet valileri tarafından nasbolunur ve reislikten çıkarılabilirler.

D — Bu gibi belediyelerde ve Ankarada reislik Dahiliye Vekâletinin inbası ve Reisicümhurun tasdikile vali veya kaymakamların sıhhesine de tevdi olunabilir. Bu takdirde 61, 76 ıncı maddeler ahkâmı bunlar hakkında tatbik olunmaz.

Kanun ve nizamnamelere göre belediye reislerinin reis veya aza olarak bulunmaları icap eden heyeti veya komisyonlara bu gibi belediyelerde vali veya kaymakamlar azadan birini vekil olarak göndereblirler.

E — Yukarıdaki fıkralarda gösterilen kaza belediye meclislerinin, 70 inci maddenin 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9 ve 13 üncü fıkralarında sayılan işler hakkında verdikleri kararlar valinin ve vilâyet merkezindeki belediye meclisleri tarafından mezkûr fıkralardaki işler hakkında verilen kararlar da Dahiliye Vekilinin tasdiki ile kat'îleşir.

Ankara ve İstanbul reis muavinleri

Madde 95 — Ankara ve İstanbul belediye reis muavinleri belediye reislerinin ihbarı üzerine Dahiliye vekâletince tayin olunur.

Belediye memurlarının tayini

Madde 96 —

A — Ankara ve İstanbul belediyeleri erkânı ile belediye şube müdürleri belediye reisinin intihabı ve Dahiliye Vekilinin tasvibile ve bu yerlerdeki belediye şubeleri erkânı ve kalemler ve müesseseler müdür ve reisleri belediye reisi tarafından ve meclis encümeninin kalem memurları belediye encümeninin kararile belediye reisi tarafından,

B - 94 üncü maddenin (B) fıkrasındaki belediyelerin memurları valiler ve (C) fıkrasındaki belediyelerin memurları da kaymakamlar tarafından nasp ve azledunurlar.

İstanbul ve Ankara ile 94 üncü maddenin (B) ve (C) fıkralarında yazılı olanlardan maada belediyelerde reis muavinleri ile daire ve şube reisleri ve bütünün belediye memurları ile içtimaında belediye meclisince tasdik olunmak şartile belediye reisi tarafından intihap ve tayin olunurlar.

Lüzum görülen belediyelerde reis muavinlerinin meclis azası arasından intihabı caizdir. Bu takdirde muavinlerin memuriyetleri meclisin devamı ile mukayyettir.

(Yalnız bilûmum belediye memurini sıhhiyesinin nasıp ve vekâlet emrine alınmaları, tebdil ve terfileri, tecziyeleri 1 nisan 1929 tarihli ve 796 numaralı kanun ahkâmına tâbidir.)

Reis, encümen ve meclis arasındaki ihtilâfların kat'î karara raptı

Madde 97 — Belediye reisi ile belediye encümeni arasında ihtilâf vukuunda belediye meclisi ihtilâfatı tetkik eder ve bir karar verir. Verilen karar hakkında encümen veya, belediye reisinin valiye müracaatı üzerine kaza belediyeleri için vilâyet idare heyetince ve vilâyet merkezi belediyeleri için vilâyet idare heyetinin mütalaası alındıktan sonra Şurayı Devlet tarafından verilen karar kat'îdir.

Belediye reisi veya belediye encümeni ile belediye meclisi arasında ihtilâf vukuunda belediye reisinin valiye müracaatı üzerine kaza belediyeleri için vilâyet idare heyetince ve vilâyet merkezi belediyeleri için vilâyet idare heyetinin mütalaası alındıktan sonra Şurayı Devlet tarafından verilen karar kat'îdir.

B — Belediye heyetinin vazife ve salâhiyetleri

Kanun ve nizamları neşir ve ilan, hükümlerini tatbik ve icra

Madde 98 — Belediye reisi mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tebliğ edilecek bilûmum kavanin, nizamat ve talimatı neşir, ilân ve işbu kanunla ve nizamat ile kendisine mahsusen hususatı ifa ile mükelleftir.

En büyük belediye âmiri sıfatile reisin vazifesi

Madde 99 — Belediye idaresinin en büyük âmiri sıfatile belediye reisi:

A — Belediye zabıtası vezaifinin ifasını temin edecek talimat ve yasakları tatbik;

B — Meclis ve encümenin ve mâfevk mercilerin kararlarını infaz,

C — Bu mercilerin tasvibine mütevakkıf olmayan belediye vezaifini salâhiyeti dairesinde ve mes'uliyeti altında ifa,

D — Belediyenin mahallî mahiyeti hâiz selâmet, sıhhat, umran, iktisat ve inzıbatına ait hususatı takip ve ifa eder.

Belediye mümessili sıfatile reisin vazifesi

Madde 100 — Belediye idaresinin şahsiyeti hükmiyesinin mümessili sıfatile belediye reisi:

A — Belediye emvalini idareye,

B — Varidat ve mallâbatını takip ve tahsile,

Resmî Gazete, 14 Nisan 1930

1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU (14 Nisan 1930)

Sayfa : 8834 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

C — Salâhiyettar makam ve heyetin tasdikına ikliran etmek şartile akdi mukaveleye, sulh ve ibraya, tebrruata kâbiliyet, belediye hesabına umum nevdeni akitleri icraya,

D — Devair ve mahakim nezdinde müddei veya müdafi olmak sıfatile belediyeyi temsile veya bir başkasını tevkile.

E — Belediye bütçesinin âmiri itası sıfatile sarf evrakını ve masarifi tahakkukatını tasdik ve sarf emirlerini imzaya salâhiyettardır.

Muavinlere vazife tevdii

Madde 101 — Belediye reisi kendi mes'uliyet ve nezareti altında kendine ait vezaifden bir kısmını namına tedvir ve ittiaç etmek üzere muavinlerine tevdi eylemek salâhiyetini haizdir.

Bilûmum belediye memurları hakkında muhakeme usulü

Madde 102 — Belediye reisi ile bilûmum belediye memurları ve müstahdemleri vazifelerinden mütevellit veya vazifelerinin ifası esnasında hadis olan cürümlerinden dolayı memurin muhakematı kanunundaki ahkâma tâbidir.

Memurlar için yapılacak nizamname

Madde 103 — Belediye memur ve müstahdemlerinin, intihap ve istihdam, âdareten tecziye, terfi ve tahtiları, vazifeden çıkıtları sonra kendilerine verilecek tekaüt maaşı ve tazminat ve irae edecekleri kefaletleri ve bunlara müteallik bilumum alâkadar vekâletlerce müştereken yapılacak bir nizamname ile tayin olunur. İşbu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem ve hakkı tekaütten müstefit memurların tekaütlükleri mülkiye tekaüt kanunu ahkâmına tâbidir.

C — Belediye bütçesi

Belediye zabıtası vezaifi

Madde 104 — Belediye zabıtası belediye sınırı içinde beldenin inzıbatı, sıhhat ve hududunun temin ve muhafazası ile mükellef olup bu sıfatla belediye kanununun ve nizam ve yasaklarının ve bunlara müstenidiren verilen emirlerin ve mahkûmunbih cezaların 16 nisan 1340 tarih ve 486 numaralı umuru belediyeye ait ahkâmı cezaiye hakkındaki kanuna ve zeyillerine tevfikan infazı, on beş ve on dokuzuncu maddelerinde muharrer vazifelerin ifası ve ceraimi belediyenin takip ve tahsiri ile mükelleftir.

Belediye zabıtası kadrosu

Madde 105 — Belediye zabıtası kadrosu; belediye zabıta müdürü, lüzumu kadar muavinleri, merkez memuru, komiser ve ikinci komiser ve komiser muavinleri ile memurlardan mürekkeptir. En büyük belediye zabıtası âmiri belediye zabıtası müdürüdür. Şubasta mürekkem belediye şubelerinde en büyük belediye zabıtası zabıtai belediye merkez memurudur. Belediyelerde nüfuslarına ve bütçelerine göre en büyük belediye zabıtası âmiri; belediye zabıtası müdürü, merkez memuru, serkomiser veya ikinci komiserdir.

Belediye zabıtası talimatnamesi

Madde 106 — 103 üncü maddede yazılı nizamnameye tevfikan belediye zabıtası memurlarının mesleki, evsaf, talim ve terbiye, terfi ve tarakki, nasp ve azilleri Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tayin olunur.

Belediye zabıtasının mercii

Madde 107 — Belediye zabıtası teşkilâtı doğrudan doğruya belediye reisinin ve belediye şubelerine ayrılan yerlerde şubelere merbut teşkilât, belediye müdürlerinin emri altında bulunur.

Belediye zabıtasına karşı gelenler

Madde 108 — Belediye zabıtasına karşı gelen'en Devlet zabıtasına karşı koyanlar gibi ceza görürler.

Belediye zabıtası vezaifinin Devlet zabıtasına verilmesi

Madde 109 — Devletçe lüzum görülen beldelerde belediye zabıtası vezaifi İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisicümhurun tasdiki ile Devlet zabıtasına tevdi olunabilir. Bu takdirde belediye idaresi zabıta masrafına her binbeşyüz nüfusa bir zabıta memuru masrafı olarak edecek surette iştirak eder.

ALTINCI FASIL

BELEDİYE BÜTÇESİ

A — Varidat

Belediyelerin varidatı

Madde 110 — Belediye varidatı şunlardır:

1 — Miktarı kanunlarla gösterilen belediye vergi ve resimlerile hisse ve kesri munzamları,

2 — Bu kanun mucibince belediyenin ruhsata mütevakkıf olan işler için mercilerce tanzim ve 70 inci maddenin 8 inci fıkrası dahilinde 71 inci maddeye tevfikan tasdik edilen tarife ve talimat dairesinde alınacak ruhsat harçları,

3 — Kanunen istihsali mecburi veya ihtiyari olup belediye devair ve müessesatı tarafından tanzim ve ita kılınacak sıhhi, fenni, sınai ve ziraî tetkikata, imtihan ve tezriflere ait raporlar, şehadetnameler ve ehliyetnameler için tahsilâtından 70 inci maddenin 8 inci fıkrası dahilinde 71 inci maddede muharrer tarifat dairesinde müzaddak tarifeye tevfikan alınacak harçlar,

4 — Tenviırat, nakliyat, su, kudureti elektriksiye, buz, soğuk hava imalhanesi, mezbaha, hamamak imalâtı, fiaca tahlisatı gibi hususta tanzifatı umumiye ve sairleye dair imtiyaz veya ruhsatı müteazzımun mukabilde mukavelelere mucibince alınacak belediye hisseleri,

5 — 114, 115, 157, 160, 161 inci maddeler mucibince belediyelere devredilen hizmetler mukabili varidat,

6 — Avarız ve hasılat,

7 — 116 ıncı madde mucibince tarihinden tesisat ve tamiratı müştereke masraflarına mukabil iştirak hisseleri,

8 — Belediye devair ve müessesatı kayıtlarının emlâk ve arazi ile arsaların harita, pilân ve krokilerinin suretlerini talep edenlerden 70 inci meddede muharrer tarifata göre tanzim edilen tarife mucibince alınacak harçlar,

9 — Belediye vergi ve resimlerinin tahsilini mâni hâllerinde ve bunların tahakkuku tahsiline tâbi olmayanların talep vukuunda ödemiyenlerdin 112 inci madde mucibince alınacak % 10 nisbetindeki cezalar,

10 — Belediye vergi ve resimleri ile alâkadar ruhsatiye harçları nekmukatından alınacak cezalar,

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayfa : 8835

11 — Gerek belediye encümenlerinin hükmolunan, gerek belediye işlerinden dolayı Türk Ceza Kanununa ve kanunun hususiyesine veya işbu kanuna tevfikan mahkemi umumiyece hükmedilen para cezaları,

12 — Zaptolunan eşya bedeli,

13 — Belediye teşebbüsleri hasılatı,

14 — Müteahhat hasılatı,

15 — Belediyeye ait ve işbu kanun ile kavanini mahsusa mucibince belediyelere devredilmiş ve edilecek menkul ve gayri menkul emvalin her nevi hasılatı veya esmanı,

16 — Belediyelerin akdeyledikleri mukavelât ve taahhüdatın müteveellit her nevi hasılat ve kavanini devlete mevalik olarak vâki olan ve edilecek her nevi varidat,

17 — Hafta tatili kanununda muharrer istisnalardan istifade edilecek dükkânlardan senevi beş liradan elli liraya kadar yekûnunu mütecaviz olmamak üzere belediye encümeninin tayin edeceği nispet ve miktarda ruhsatiye harcı.

Belediyelerde ihtizam usulünün ilgası

Madde 111 — Belediyelerde müteahhitlik usulü mülgadır. Her nevi belediye vergi, resim ve harçları vesaiti tahsiliye mahrikile idare ve cibayet olunur.

vergi ve resimleri müddetlerinde ödemiyenlerden alınacak ceza

Madde 112 — Tahakkuk muamelesi tahsilâttan evvel ifa ve ikmal edilmek lâzımgelen belediye vergi ve resimlerinin taksit müddetlerini tertip ve tespite belediye meclisleri salâhiyettardır.

Tayin ve ilân edilen taksit müddetleri zarfında tahriri ve resmi ihtara rağmen her taksit müddetinin son gününden itibaren azamî on gün zarfında belediye kasalarına veya belediyenin ırae ettiği bankalara ve müessesata tediye edilmeyen belediye vergi ve resimleri miktarı üzerine yüzde on zam ile mükelleflerden tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur. Tahakkuku tahsiline tâbi olan belediye vergi ve resimlerinin belediyeye müayyen müddetler zarfında ve sair mükelleflerden işbu vergi ve resimlerin hesabı cari suretile mükellefler namına kredi açılarak belediye encümeninin tayin ve tasdik edeceği kati hesap devrelerinin mebdelerinde tahsile karar vermeğe belediye meclisleri salâhiyettardır. Muayyen müddetde bu kabil vergi ve resimleri tahriri ihtara rağmen her taksit müddetinin son gününden itibaren tediye etmeyenlerin temsilât akçelerinden tevkifatı müteakıbe icra kılınmakla beraber hesabı carileri katolunur. Vergi borçları temsilât miktarından fazla ise %10 nisbetinde cezasile birlikte tahsili emval kanununa tevfikan istifa edilir.

Belediyenin ruhsat, resim ve vergilerine tâbi işleri ruhsat almadan görenlerin cezası

Madde 113 — Kanunen belediyenin ruhsatına ve resim veya vergilerine tâbi iken ruhsatname almaksızın ve belediyeye resim ve vergi veya ruhsatiye harcı vermeksizin yapılan işler, muameleler, işleyen ve işleten kimseler, satılan veya kullanılan şeyler belediyece tutulduğu vakit bunların yapılmasında, işletilmesinde, işlemelerinde veya satılıp kullanılmalarında kanunen ve nizamen ve evamiri belediyece veya lâzımgelenlerce haiz fennen mahzur varsa derhal memdilerek zabıt varakası tanzim ve muktazi muamelei kanuniye icra ve kanunun tayin eylediği para cezası hükmü ve istifa edilir. Mahzur yoksa kanunun tayin ve tazrih eylediği yerlerde kanun ve tarifesi mucibince tâbi olduğu resim veya vergiden veya ruhsat harcından maada bunların kanunda tasrih edilen miktarları üzerinden ve kanunun tasrih etmediği yerlerde tâbi olduğu resim veya vergi veya ruhsat harcından maada bir kat daha para cezası mükelleften alınarak usulen ruhsatnameye raptolunur.

Sigorta şirketlerinin itfaiye masraflarına iştiraki

Madde 114 — İtfaiye vesaitini ikmal eden belediyeler 15 inci maddenin 22 inci fıkrası mucibince oralarda icraya mezmele eden harik sigorta kumpanyaları ile mukavele akdederek itfaiye vesaitinin idamesi masarifine bu kumpanyaların teşrike salâhiyetlidirler.

Mukavelename aktine yanaşmıyan kumpanyalardan sermayeleri nisbetinde belediye meclisince tasrim ve 71 inci maddeye tevfikan tasdik edilecek tarife mucibince iştirak hissesi belediye vergi ve resimleri gibi tahsili emval kanununa tevfikan istifa olunur.

İşbu kanunun neşir ve ilânından itibaren belediye teşkilâtı olan her mahalle müfrezi hariç ve bahçe içindekiler müstesna olmak üzere evler, dükkânlarla umumi ve hususi binalarda mebanisinin ihatası, tuğladuvarı, kerpiç ve emsali iltihakı kabil olmayan mevattan inşası mecburidir.

Kapalı çarşı ve bedesten gibi müşterek ve mürtebit emlâkin tamiri

Madde 115 — Kapalı çarşı, bedesten, arasta, pasaj, cesim han ve emsali gibi dehâlleri ve duvarları ve çevresini veya işletmeye mahsus mağaza ve mecraları veya aksamı sairleri müşterek ve müştebit olup her perçesi veya odası veya her gönü veya tahtası veya ferkamı tarafları başka başka mutasarrıflara ihdelerinde bulunan ve bedii ve mimari kıymeti veya belediye iktisat veya istihsal hayatınca ehemmiyetli mahsusatı olan saraçhane, tabakhane, imalâthane ve sanâthane gibi emlâki müştemilâtı ve müştahsilâtı havi vâkıf olsun mülk olsun her türlü büyük binaların çatı, örtü, kubbe, kemer, sayvan, sütun, cümle kapıları, methal ve mahreçleri, geçitleri, su hazineleri ve çeşmeleri ve su yolları, dahili mecraları ve sokak kaldırımları ile emsali müşterek tesisat aksamının inşa, tamiri, tamir ve termimi için sahabına tebligat icra edildikten sonra yapılmadığı takdirde bunların ifası belediyelere ait ve mütercittir.

İnşaat ve sanâiyatı lâzıme kabilelerin salâhiyettar merciin kararına iktiran ve karar kerpi kat'iyet eylediğte musaddak evrakı keşifiyede gösterilen amelıyat masarifi belediye meclisince tertip ve 70 inci maddeye tevfikan tasdik edilecek tarife mucibince her mülk için tespit edilen iştirak hisseleri her mülkün sırasile mutasarrıfından veya bedeli icardan deyni nisbetinde müstecirinden meclisce tensip edilecek taksitlere raptен ve tahsili emval kanununa tevfikan belediye vergi ve resimler gibi istifa olunur.

Müstecirlerin mutasarrıflara ruçu hakkı ahkâmı umumiyeye tâbidir. Bu kabil emlâki müştemila ve mürtabitaden kabili temir ve salah olmıyacak derecede harap veya kısmen veyahut tamamen mütheddim olup mutasarrıf veya hissedarları tarafından münferiden veya müştereken tamir ve islâhı cihetine gidilmeyerek olduğu gibi bırakılmış olanlar belediyece usulen bilistimlâk yerlerinde kasaba veya şehirleri tezyin edecek müesseseler ve akarlar vücude getirilir.

Sayfa : 8836 (Resmî Gazette) 14 NİSAN 1930

Belediye hududu dahilindeki mülk sahiplerinin taahhüt ettikleri masraf nisbetinde belediye hizmetlerinden istifadeleri

Madde 116 — Belediye sınırı içinde bir veya bir kaç sokak veya mahalle veya sayfiyedeki emlâk sahipleri işbu iktiden faziasının imzasile tahriren belediyeye müracaatla semtlerinde sose veya kaldırım veya tenviırat veya mecrai veya su hatlarının müceddeden tesisini veya belediye hizmetlerinden olan sair tesisatın teşmil veya temdidini talep etmek hakkını haizdirler. Keyfiyet belediye encümen ve meclislerince tezekkür edilerek muvafık görüldüğü ve muktazi masarif mecmuu bilbesap işbu tesisatları müstefit olan sokak ve mahallelerdeki her mülkün mümakkalat veya arazi vergisi nisbetinde mevkı kararile 70 inci maddenin 8 inci fıkrası mucibince iştirak hisseleri tespit ve tevzi ve tevziat 71 inci madde mucibince tasdik edilerek tespit edilen tesisat masarifinin yarısının defaten veya taksitlere raptен tediyesini talipleriu temin veya taahhüt eyledigi takdirde, kararlaşan tesisat ıcra edilmekle beraber her mülke isabet eden iştirak hisseleri sırasile sahiplerinden veya icar bedellerden deyni nisbetinde ödenmek üzere müstecirlerinden meclis kararı veçhile defaten veya taksitlere raptен belediye vergi ve resimleri gibi tahsili emval kanununa tevfikan istifa edilir.

Müstecirlerin mutasarrıflara ruçu hakları ahkâmı umumiyeye tâbidir. Bu madde ahkâmının belediye faaliyeti hududu haricine şamil olan müessesatta tatbiki için mezkûr müessesenin evvelce muvafakatını istihsali şarttır.

B — Belediye masrafları

Belediye masrafları

Madde 117 —

1 — Belediye binası tedarik ve idaresi ve döşeme ve bakım masarifi,

2 — Belediye heyetleri memur ve müstahdemleri tahsisat, maaşat, ücurat ve müteferrikaları,

3 — Belediye zabıtası ve itfaiye masrafları,

4 — Belediye varidatına tahsil masrafları,

5 — Yol, meydan, sokak, iskele ve köprülerin inşa, tamir ve idamesi masrafları,

6 — Su ve lağım tesisatı ve işletme masrafları, (işbu masraflar azamî on senelik bir programa tevfikan bütçeye vazolunacaktır.)

7 — Tenviırat masrafları,

8 — Mezarlıkların tesis ve muhafazası masrafları,

9 — Bir daire veya müessese veya hayır sahabı tarafından belediye vezaifine dair işler için müavenetten veya nakden vukubulacak teberruat ile muayyen hizmetler karşılığı,

10 — Kanunlarla muayyen vazifelerin ifası için icap eden masarif,

11 — Vadesi gelen borçlar, istikraz taksitleri ve faizleri ve mahkûmunbih vecibâtıtediye belediye borçları,

12 — Belediyenin harita, kadastro ve müstakbel şekil planının tanzimi ve yukarıdaki maddeye tevfikan mezbaha tesisi masrafları (işbu masraflar azamî on senelik bir programa tevfikan mukaddema belediye bütçeye vazolunur.

13 — Belediye emlâk ve emvalinin tamir ve sigorta masrafları, belediyenin kanunen teahiyesine mecbur olduğu vergiler,

5,6 ve 12 inci fıkralarda gösterilen tesisatın kabul edilen programa göre her seneye isabet edecek miktarı için muktazi tahsisat, (istikraz suretile dâhilen veya tediriçen vücude getirilmesi mümkün olmayan ahvalde belediyeler merkûr tesisatın istihsalı edeceği masrafı her sene bütçelerine vaz ve mukabili olan mebaliği bir bankada mubafaza ile mükelleftirler.)

14 — Beldenin imarına ait tesisat ve inşaatın hakim ve işletilmesi masrafları,

15 — İşbu kanunun 16 ıncı maddesinde muharrer mecburi vazifelerin ifasının temini için muktazi masraflar,

16 — Belediye bütçesinden tediye edilecek olan maaş ve ücretler yekûnu senevi varidatın azamî %30 unu tecavüz edemez. Görülen ihtiyaca göre ve Dahiliye Vekâletinin müsaadesile bu miktar artırılabilir.

Belediyelerin ihtiyari masrafları

Madde 118 — Belediyenin ihtiyari masrafları:

Belediyenin ihtiyari olarak derûhte eylediği hidemat ve tesisatın ifa ve idamesi masraflarıdır.

Mecburi vazifeler ifa ve ikmal edilmedikçe ihtiyari vazifeler için bütçeye tahsisat vazolunamaz.

Belediyelerin ihtiyari vazifelerine ait olup bir sene bütçesine konulan tahsisatın ona tekâbi eden senelerde temrili veya tamamen bütçeden ihracı Dahiliye Vekâletinin tasdikına mütevakkıftır.

C — Bütçenin ihzarı, tasdiki, tatbiki ve muvazenesi

Belediyelerde mali sene

Madde 119 — Belediye bütçesi, belediyenin her senenin ikinci iştidasından evvelki senenin mayıs sonuna kadar bir seneye ait varidat ve masrafını müteayyin ve belediye varidatının ifa ve belediye hizmetlerinin ve masraflarının ifasına memuriyeti muhtazammındır.

Bütçenin ihzarı

Madde 120 — Belediye bütçesi, belediye reisi tarafından ihzar olunarak tasdiki ettiği senenin şubatı iptidasında encümene tevdi olunur. Encümen iki ay zarfında tetkike mecburdur. İhzar olunan bütçe esbabı mucibesile birlikte reis tarafından 1 nisanda meclise tevdi olunur.

Meclise bütçe müzakeresi

Madde 121 — Meclis bütçe kararnamesi metnini madde madde, varidat ve masraf cetvellerini fasıl fasıl müzakere ve bütçeyi aynen veya fasıl ve maddelerini tadilen kabul eder.

Tasdik edilen bütçenin Vekâlete gönderilmesi

Madde 122 — Mahalli en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile kat'iyet kesbeden bütçenin bir nüshası beraya malûmat olmak üzere tarafından Dahiliye Vekâletine gönderilir.

Bütçenin tasdiki

Madde 123 — Bütçeyi tasdika salâhiyettar makamlar, vürudu tarihinden itibaren en geç bir hafta zarfında tetkik ve tasdik ederler.

1 — Bütçe kararnamesi metninde kanun ve nizamnamelerile kabili telif olmayan madde ve ibareleri tasdik,

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazette) Sayfa : 8837

2 — Belediyenin tahsile salâhiyettar olmadığı varidatı tay veya tarife ve salâhiyeti kanuniye fevkinde konulan muhammenatı haddi kanuniye tenzil.

3 — İlası belediye vazifesi cümlesinden olmayan hidematı ve bunlara ait masarifi ihraç,

4 — Bütçeye konulmayan mecburi masarife ait tahsisatı ilâve,

5 — Bütçeye mevzu varidat mecburi masrafları temine kâfi değilse kanunen müayyen haddi asasiden dun olan belediye hisse, vergi ve resimlerini asgari haddi kanuniye kadar usulen ihlâğ veya bu da kâfi olmazsa ihtiyari masraflardan mecburi masraflara tahsisat nakleder.

Bu suretle aynen veya tadilen tasvip edilen 1 üncü kat'iyeşir. Mahalli en büyük mülkiye memuru tarafından yapılan tadilâta karşı belediye meclisleri Şurayı Devlete müracaat edebilirler. Bir hafta zarfında tasvip edilmeyen belediye bütçeleri doğrudan doğruya kat'leşmiş addolunur.

123 üncü madde haricinde bütçenin değiştirilmemesi

Madde 124 — Belediye bütçelerini tasvibe salâhiyettar makamlar 123 üncü maddede gösterilen sebep ve suretlerden gayri bir şekilde bütçeyi tağyir edemezler.

Bütçe harici sarfiyat

Madde 125 — Kat'leşen bütçe haricinde nispet ve miktarı kanuna uygun olmayan varidat tahsil olunursa Türk Ceza Kanununun 247 inci maddesi ahkâmı tatbik olunur. Bütçe haricinde sarfiyat tazmini müstelzim olmakla beraber fiail hakkında ayrıca kanunî takibat yapılır.

bütçenin âmiri itası

Madde 126 — Belediye reisleri, belediye bütçesinin âmiri ihalesidir. Muavinlerini de kendi mes'uliyetleri altında âmiri ita vazifesini ifaya memur kılabilirler. Şubtelere ayrılan belediyelerde reisler şube müdürlerine ikinci derece âmiri ita salâhiyeti verebilirler.

muhasibi mes'uller

Madde 127 — Belediye muhasebecileri, hesap işleri müdürleri belediye bütçesinin muhasibi mes'ulleridir. Belediye muhasibi mes'ulleri zimmetindeki emvalin tahsili ve tahsili hususunda ifa olunacak muamelât Devletin bu kabil muhasipleri hakkındaki mümeleesis ayndır.

İdare hesabı ve kat'i hesap

Madde 128 — Her sene bütçesinin kat'i hesabı hesap devresinin hitamını takip eden eylül ayı içinde muhasibi mes'ulün idare hesabı ile birlikte encümene tevdi olunur. İdare hesabı ve kat'i hesap 70 ve 86 ıncı maddelerde gösterilen tarifeler dairesinde tasdik ve tasvibe iktiran eder.

Muhasebe usulü

Madde 129 — Belediyelerin muhasebelerine mütealik usul bir nizamname ile tesbit olunur.

Eski sene bütçesinin devamı

Madde 130 — Her hangi bir sebeple yeni bütçe kat'leşmemiş ise bu maamele ikmal olununcaya kadar eski sene bütçesi tatbik olunur.

İhtiyat akçesi

Madde 131 — Her sene belediye bütçelerine mevzu varidatın safi miktarı hesap edilerek bu safi varidatın yüzde beşi işbu kanunun neşri tarihini takip eden mali sene iptidasından itibaren yirmi sene müddetle ayrı bütçeye ihtiyat akçesi olarak vazolunacak. ve belediyelere mahsus bir banka teessüs edinceye kadar hükümetin ırae edeceği bir bankaya ayni mali senenin nihayetinden evvel tediye edilecektir.

İhtiyat akçesi mukabilinde avans

Madde 132 — Belediye idareleri bankaya tevdi edilecek işbu mebliğdan teraküm edecek miktarın yüzde yetmiş beşine kadar icap eden miktarını her sene bütçesine tevfikan, ihtiyar edilecek imarat ve inşaat masrafları için sarfedilmek ve yine senesi içindeki belediye varidatı ile ödenmek üzere avans olarak bankadan istikraz edebilirler. Bu avanslaran behemhal senesi içinde bankaya iadeten teviiyes ne belediye reisleri ve muhasebe âmirleri ve bu hususta sıkı bir muraka be icraama en büyük mülkiye memurları mecburdurlar.

YEDİNCİ FASIL

BİRLİK TESİSİ

Belediye, köy ve vilâyet mahalli idarelerinin birlik kurmaları

Madde 133 — Bekte ve köyler, vilâyet idareleri hususiyeleri kendilerine verilen mecburi veya ihtiyari vazifelerin bir veya bir kaçını müştereken tesisat ve idare ile ifa için birlik tesis edebilirler.

Birlik nizamnamesinin kat'leşmesi

Madde 134 — Birlik tesis için bekte, köy, idarei hususiye meclislerinin (belediye meclisi, köy meclisi, meclisi umumi) müttefikan kabul ettikleri birlik esası nizamnamesi valinin ve birliğe dahil olanlar başka vilâyetlere mensup iseler Dahiliye Vekilinin tasdiki ile kat'leşir. Birliğe diğer bekte ve köylerin ve idarei hususiyelerin ihtiraki birlik meclisinin tasvibi, valinin tasdiki ile ve başka vilâyetlere mensup iseler Dahiliye Vekilinin tasdiki ile olur.

Nizamnameye yazılacak maddeler

Madde 135 — Her birliğin bir esası nizamnamesi olacakbir. Nizamname atideki mevaddı ihtiva eder:

1 — Birliğin unvanı,

2 — İdare merkezi,

3 — Aralık iltizamlı faaliyet sahasının hududu,

4 — Daimi olup olmadığı, muvakkat ise kaç sene için olduğu,

5 — Birliğe dahil olan mahalli idarelerin isimleri,

6 — Birlik azası olan mahalli idarelerin hukuk, vezaif ve salâhiyetlerinden hangisi birliğe ve birlik icra heyetine devr ve tevdi olunduğu,

7 — Birliğe dahil olan mahalli idarelerin her biriain birlik meclisi için intihap edeceği aza miktarı ve bu aza müntesiplerinin tespitine esas olan geraitin kaç senede bir birlik meclisi tarafından tetkik olunacağı,

8 — Birliğe dahil olan mahalli idarelerin birliğin tesis ve idame masrafına ne nispette iştirak edecekleri,

Resmî Gazete, 14 Nisan 1930

Sayıfa : 8838 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

9 — Birliğin varidatı,

10 — Birliğe dahil olan mahalli idarelerin ve bu mahalli idarelere tâbi alâkanın birlik müessesatından ne suretle istifade edebilecekleri,

11 — Birlik meclisinin senede kaç defa toplanacağı,

12 — Birliğin tesisinde ve faaliyetine esas olacak diğer şartlar,

Nizamnamenin değiştirilmesi, birliğin ilgası

Madde 136 — Birlik nizamnamesinin tadili veya birliğin ilgası 135 inci madde ahkâmına tâbidir.

Müddetin bitmesi, birliğin ilgası halinde yapılacak muamele

Madde 137 — Birlik müddetinin bitmesi veya birliğin ilgası halinde esas nizamnamesindeki şartlara göre alâkadarların sermayelerinin de tâbi, bulduk ve seyyidinden hisselerinin tefrik ve tayini birliğe dahil heyetlerin mütalaası alındıktan sonra birlik merkezinin tâbi olduğu vilâyet idare heyetine aittir.

Birlikler şahsi hükmiyeti haiz amme müesseseleri

Madde 138 — Birlikler hükmi şahsiyeti haiz amme müesseseleridir. Vazifelerini ifa ettikleri mahalli idarelerin bu vezaifi ifa hususunda haiz oldukları hukuk ve salâhiyeti haizdirler. Işbu hukuk ve salâhiyeti istimal hususunda alâkadar mahalli idarelerle aralarında zuhur eden ihtilâfat, vilâyet idare heyetince ve birlik mahtelif vilâyetlere mensup mahalli idarelerden müteşekkil ise Şurayı Devlet tarafından tetkik ve halledilmiştir.

Birlik meclisi

Madde 139 — Birlik umur ve muamelâtını senede en az iki defa toplanarak teftiş, murakabe etmek üzere birliğin bir meclisi olur.

Meclisin intihabı, aza adedi

Madde 140 — Birlik meclisi azası birliğe dahil olan mahalli idarelerin meclisleri tarafından belediye meclisi azalığı için mükteri evsafı haiz kimselerden olmak üzere azamî dört sene için intihap olunur. Bu meclise birlik azası olarak mahallî idarelerin her birinden en az iki aza intihap olunur.

Yedek aza

Madde 141 — Birlik azası olan mahalli idarelerin meclisleri, birlik meclisleri için nizamnamede müretteb miktar azanın yarısı kadar yedek aza intihap ederler.

Meclisin çalışması ve riayet edeceği maddeler

Madde 142 — Birlik meclislerinin adi ve fevkalâde içtimaa daveti ve meclis reis ve kâtiplerinin intihabı meclis nizamnamesinin tanzimi ve müzakeratının tâbiyesi, intihabının temini, birlik meclisinin salâhiyetleri ve meclis mukarreratına birlik reis veya alâkadarlar tarafından vaki olacak itiraz üzerine işbu mukarreratın birinci ve ikinci derecede tatbik ve ifasına dair hususlarında bu kanunun 53-61 inci maddelerile 63-76 ıncı maddeleri ahkâmı caridir.

Meclisin açılması, reisin seçilmesi

Madde 143 — Birlik meclisi, birlik esas nizamnamesinin kanunen kat'ileşmesi tarihinden itibaren azhayat iki ay zarfında birlik merkezinin tâbi olduğu vilâyet valisi tarafından birlik merkezinde tayin olunan günde içtimaa davet ve ilk içtima vali tarafından küşat edilerek meclisin reis ve kâtipleri intihap olunur.

Birlik meclisi tarafından kabul edilen bütçenin ve itiraz olunan mukarrerâtın tatbik ve icrası ve birlik işlerinin sevk ve idaresile meşgul olmak üzere birlik meclisi en çok dört sene için birlik reisini ve reis vekilini intihap eder.

Bu intihap valinin ve birlik müteallik vilâyetler dahilinde ise Dahiliye Vekilinin tasdiki ile tamam olur.

Valiler ne zaman birlik reisi olurlar

Madde 144 — Birliğe idarei hususiyeler de iştirak etmiş ise, reis ve reis vekili birlik merkezinin bulunduğu yerin valisi tarafından ve birlik bir kaç vilâyet dahilinde ise Dahiliye Vekili tarafından tayin olunur.

Birliklere dahil olan belediyelerden birinde reisilik kanunen valiye verilmiş ise birlik reisliği vali tarafından ifa olunur. Birlik azası olan belde ve köylerin ve idarei hususiyelerin belediye reisleri, köy müdürleri ve encümen reisleri birlik meclisinin tabii azasını'andırlar.

Birlik encümeni intihabı

Madde 145 — Valileri birlik meclisinin intihap devresi nihayetinde birinci üzere her yeni meclis tarafından ilk içtimada meclis azası arasından dörtü birlik encümen azalığına intihap olunur. Birlik reisi, encümenin tabii reisidir.

Birlik meclisinin vazife ve salâhiyetleri

Madde 146 — Belediye meclislerinin salâhiyeti ve vezaifi hakkındaki ahkâm birlik nizamnamesi ile birliğe verilen vazife ve hukuk ve salâhiyetleri tecavüz etmemek üzere birlik meclisleri hakkında caridir.

Birlik reisinin vazife ve salâhiyeti

Madde 147 — Belediye reislerinin salâhiyet ve vezaifi hakkındaki ahkâm birlik nizamnamesile verilen vazife ve hukuk ve salâhiyetleri tecavüz etmemek üzere birlik reisleri hakkında caridir.

Birlik encümeninin vazife ve salâhiyeti

Madde 148 — Belediye encümenlerinin salâhiyet ve vezaifi hakkındaki ahkâm birlik nizamnamesile verilen vazife ve hukuk ve salâhiyetleri tecavüz etmemek üzere birlik encümenleri hakkında caridir.

SEKİZİNCİ FASIL

İSTANBULDA VİLÂYET VE BELEDİYENİN BİRLEŞMESİ

Madde 149 — İstanbul belediyesile İstanbul vilâyeti mahalli idarei birleştirilmiştir.

İstanbul val'si Belediye reisi

Madde 150 — İstanbul belediye reisliğini İstanbul valisi ifa eder.

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayıfa : 8839

İstanbul meclisi

Madde 151 — Belediye meclisi de vilâyet meclisi umumisine kanunlarla verilen hukuk ve vezaif İstanbul belediye meclisi azalarile belediye hududu haricindeki kazalardan müntehap vilâyet meclisi umumî azalarından mürekkep İstanbul umumî meclisine verilmiştir. (Merkezleri belediye hududu dahilinde bulunan kazaların belediye hududu haricinde kalan nahiye ve köyler ahalisi de İstanbul belediye azası intihabına iştirak ederler).

Bütçenin nasıl tertip ve tasdik olunacağı

Madde 152 — İstanbul umumî meclisi bütçesi üç umumî kısımdan mürekkeptir:

A — Kanunlarla vilâyet işlerine muhtas. varidata mukabil vilâyet hizmetleri birinci,

B — Kanunlarla belediye işlerine muhtas varidata mukabil belediye hizmetleri için muktazi masrafları ikinci,

C — Vilâyet ve belediye idarelerinin müşterek belediye teşkilât ve hizmetleri masrafları üçüncü bap olarak tesbit olunur.

D — Bütçenin sureti tanzim ve tasdiki vilâyet bütçeleri hakkındaki kanuni hükümlere tâbidir.

E — Hususi kanunları ahkâmına göre idarei hususiye varidatından muhtelif hizmetlerle tefrik olunan hisseler bu maddenin (A) fıkrasındaki varidata münhasırdır.

Encümen

Madde 153 — Umumî meclis kendi azası meyanından intihap olunacak sekiz kişilik bir encümen, vilâyet ve belediye encümeni ri hakkı ve salâhiyetini haiz olarak teşekkül ve ifayı vazife eder. Bu sekiz azadan ikisi belediye hududu haricindeki kazalar arasından olmak mecburidir. Her daire reisi kendi dairesine müteallik hususatın müzakeresi sırasında aza olarak encümende bulunur ve reye iştirak eder.

DOKUZUNCU FASIL

MÜTEFERRİK MADDELER

Belediye teşkilâtı kaldırılacak yerler, Belediye intihaplarındaki nüfus esasları

Madde 154 — İkinci maddenin hükmü haricinde kalan yerlerde 1 haziran 1930 tarihinden itibaren belediye teşkilâtı mülgadır. Buralarda köy kanunu tatbik olunur. Belediye mıntakasındaki nüfus miktarının her hangi bir üreva ile artıp eksilmesi belediye intihaplarına tesir yapmaz. İntihabat için her umumî tahrir neticesinde tahakkuk eden nüfus muteberdir.

Belediye intihaplarının bu kanuna göre yapılması

Madde 155 — Bu kanunun mer'iyet kesbettiği sene eylûlünden itibaren bütünün belediye intihabatı tesbit olunarak belediye meclisleri ve encümenleri bu kanuna göre teşkil ve belediye reisleri yeniden intihap olunur.

Nüfusu 70 binden fazla belediyelerde meclis azasına huzur hakkı verilmesi

Madde 156 — Nüfusu 70 binden yukarı belediyelerde kânun görüldüğü takdirde meclis azasına huzur hakkı verilir.

Bu huzur hakkının miktarını tayin eden meclis kararları Dahiliye Vekâletinin tasvibi ile kat'îleşir.

İmtiyazlı şirketler için belediyelere verilen mubayaa hakkı

Madde 157 — Su, elektrik, hava gazı, tramvay ve emsali belediye sınırı dahilinde bulunan imtiyazlı şirketlerin mukavelenamesinde tayin olunan müddetin hitamında mukavelenameleri mucibince Devlete intikal edecek olan bilcümle tesisat ve emvali bilâbedel belediyelere devrolunur. Işbu şirketlerin imtiyazlı mukavelenamelerinde hükümet tarafından mubayaa hakkı için kabul edilen müddetin dolmasından itibaren belediyelerin müracaat ve talebi üzerine mubayaa bedeli belediye tarafından temin edilmek şartile hükümet vasıtasile mubayaa edilerek şirket tesisat ve emvali belediyelere devrolunur.

Belediyenin müşterek ve sıhhi işleri için mahalli idarelerle birleşmek hususunda hükümetin selâhiyeti

Madde 158 — Bir belediye civar olan yerler ile beldenin müşterek menfaatlarına taallûk eden hususatta, işin derecesine göre belediyelerle idarei hususiyeler nezaretî vukuunda işbu hususata edilecek itilâdiyye göre aralarında taksim ederler. Sıhhati umumiyeyi tehdit eden ahvalde idarei hususiye ve belediyelerin yalnız başlarına yapamadıkları mecburî vazifelerinde tarafeyni icbara hükümet salâhiyettardır.

Belediye hududu dahilinde belediyelere ait mallar

Madde 159 — Belediye sınırı içinde sahipsiz arazi mahiyetindeki seyrangâh, harman yeri, çayır, mera, koruluk ve balıklıkların ve belediye mıntıkatile denizi, nehir ve gölden doldurulmuş olan yerlerin ve yıkılmış kale ve kulelerin metruk arsaları ve ankazının tasarruf, idare ve nezareti kâffei hukuk ve vecaibi ve varidatı ile beraber belediyelere devrolunur.

Mezarlıklar belediyelere aittir

Madde 160 — Metruk ve kimsesiz mezarlıklarla vakfa ait olan umumî mezarlıklar bilümum hukuk ve vecaibi ile belediyelere devrolunmuşlar. Bu kanunun neşrinden sonra belediyeler devren alıncaya kadar satılması memnudur.

Bu kanunun neşrinden evvel Evkafça taksitle satılan mezarlıkların henüz istifa edilmeyen taksit bedelleri dahi belediyelere aittir.

Belediyeler bu kânun mucibince yapılacak nizamnameye göre en çok on seneye kadar mezarlıklara ait tesisatı ikmal ederler.

Su için belediyelerce yapılacak istikrazlara Maliye vekâletinin kefaleti

Madde 161 — Belediye vergi ve res'lerinden Devlet varidatı ile birlikte cibeyet olunanların on senelik tutarı karşılık gösterilerek beldelere temsil şartları haiz su getirmek için bu kanun hükümlerine göre Dahiliye Vekâletinin muvafakatile aktolunacak istikrazlara (veya müteahhitlerle akdolunan mukavelenamelerin malî ahkâmına karşı) Maliye Vekâleti kefalet eder.

Mülga kanunlar

Madde 162 — 23 eylûl 1293 tarihli Dersaadet ve vilâyet belediye kanunları, 3 teşrinievvel 1302 ve 3 eylûl 1306 ve

Sayıfa : 8840 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

teşrinievvel 1336 ve 31 teşrinievvel 1338 tarihli zeyilleri ve 17 kânunuevvel 1328 tarihli Dersaadet teşkilâtı belediyesi hakkındaki kanunu muvakkat ve 16 şubat 1341 tarihli Ankara Şehremaneti kanunu ve bunların tadilâtı ve işbu kanuna muhalif bilcümle ahkâm mülgadır. 1351 sunarak kanun hükmü bakidir.

Nizamname yapılması

Madde 163 — Bu kanunun talibki suretleri nizamnamelerle tayin olunur.

Muvakkat madde

Bu kanunun neşrinden sonra yeni meclis ve reisi intihabı yapılıncaya kadar mevcut meclis ve reisleri vazifelerine devam ederler.

Bu Kanun 1 eylûl 1930 dan başlar

Madde 164 — Bu Kanun hükümleri 1 eylûl 1930 tarihinden başlar.

Madde 165 — Bu Kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

İLÂNLAR

Milli Müdafaa Vekâletinden:

İsmi	Şöhreti	İhtisası	Ruhsatname No
Haydar B.	Deniz Kaymakamı Mütekaidi	Makine	52
Esat »	» » »	»	59
Fuat »	» Binbaşı »	»	56
Mehmet »	» » »	»	50
Kemal »	» Yüzbaşı »	»	57
Hüseyin »	» » »	»	55
Fahri »	» » »	»	51
Mustafa »	» » »	»	53

Türkiye Cümhuriyeti tabiasından balâda esamisi muharrer zevata ihtisaslarına binaen Milli Müdafaa Vekâleti tarafından makine mütehassısı ruhsatnamesi ita kılındığı ilân olunur.

Nafıa Vekâletinden:

Yalova deltası üzerinden akan Samanlı, Yalova, Balaban, Yorthan, Karakilise derelerinin mansaplarında tevsi ettikleri bataklıkların ıslahı ve derelerin deniz sathında kalan aksamının ve deniz dahilinin dırağ makinasile tarzınması, deniz fevkindeki dere yataklarının su altında ve kuru yerde amele kuvvetlerile halle ve tathiri, şiddetinin azaltılması, su üstünde ve su altındaki ağaçların kal'i ve köklerinin çıkarılması ameliyatı 24 nisan 930 perşembe günü pazarlık suretile ihale edilmek üzere münakasaya çıkarılmıştır. (ameliyatın bedeli muhammeni 197242 ve teminat miktarı 14794 liradır.)

Münakasaya iştirak arzusunda bulunanların projeyi görmek ve şeraiti anlamak üzere şimdiden Vekâlet Sular Umum Müdürlüğüne ve münakasaya iştirak için de 24 nisan 930 tarihine müsadif perşembe günü saat on beşte vekâlet müsteşarlığında müteşekkil münakasa komisyonuna müracaatları ilân olunur.

Ankara Ticaret Mahkemesinden:

25/11/929 tarihinde iflâsına karar verilmiş olan Ankarada Şehremaneti civarındaki mağazasında icrayi ticarette meşgul Müzaracı Zade Biraderler Kolektif Şirketi tarafından iflâs muamelesinin cereyanı sırasında teklif olunacı konkordatonun kabul veya reddi hakkındaki karar 20/4/930 tarihine müsadif pazar günü saat 15 te akdolunacak celsede ittihaz olunacağından itirazları olanların haklarını müdafaa için celsei merkûrede bazı bulunmaları tebliğ makamına kaim olmak üzere ilân olunur.

ABONE ŞARTLARI

Abone senelikdir, Abone bedeli:
Ankara için: 750 kuruş
Vilâyetler » : 900 »
Eenebi memleketler için: 1500 kuruş

B. M. M. nin bir içtima senesine ait zabıt ceridesi bir senelik addolunur. Resmî Gazeteye Zabıt Ceridesi ile birlikte abone kaydolunduğu suretle gazete bedeli iki mislile ihtiğ olunur.

İLÂN ŞARTLARI

Resmî ilânların satırından 5 kuruş
Hususî » » 10 »
ücret alınır.

Yevmî nusha 100 paradır.

Başvekâlet Matbuat Müdürlüğü Matbaası

Resmî Gazete, 14 Nisan 1930

1593 SAYILI UMÛMİ HIFZISSIHHA KANUNU.

6 Mayıs 1930

T.C.
Resmî Gazete
Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Müdevvenat Müdürlüğüne müracaat olunur.

6 MAYIS 1930
SALI

SAYI: 1489

Umumî Hıfzıssıhha Kanunu

Kanun numarası: 1593 *Kabul tarihi: 24/4/1930*

BİRİNCİ BAP

Sıhhî teşkilât

BİRİNCİ FASIL

Devlet hidematı sıhhiyesi ve sıhhî merciler

Madde 1 — Memleketin sıhhî şartlarını ıslah ve milletin sıhhatine zarar veren bütün hastalıklar veya sair muzır amillerle mücadele etmek ve müstakbel neslin sıhhatli olarak yetişmesini temin ve halkı tıbbî ve içtimaî muavenete mazhar eylemek umumî Devlet hizmetlerindendir.

Madde 2 — Umumî sıhhat ve içtimaî muavenet hizmetlerine ait Devlet vazaifi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından ifa ve hususî idarelerle belediyelere ve sair mahallî idarelere bırakılan hizmetlerin sureti icrası murakabe olunur. Millî Müdafaa teşkilâtına ait sıhhî işler müstesna olmak üzere bütün sıhhat ve içtimaî muavenet işlerinin mercii ve murakıbı bu Vekâlettir.

Madde 3 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti bütçelerile muayyen hatler dahilinde olarak aşağıda yazılı hizmetleri doğrudan doğruya ifa eder:

1 - Doğumu tezyit ve teshil ve çocuk ölümünü tenkis edecek tedbirler.

2 - Validelerin doğumdan evvel ve doğumdan sonra sıhhatlerinin vikayesi.

3 - Memlekete sari ve salgın hastalıkların hülûlüne mümaneat.

4 - Dahilde her nevi intanî, sari ve salgın hastalıklarla veya çok miktarda vefiyatı intaç ettiği görülen sair muzır amillerle mücadele.

5 - Tababet ve şubeleri san'atlarının icrasına nezaret,

6 - Gıdalar ile ilâçları ve bütün zehirli müessir ve uyuşturucu maddelerle yalnız hayvanlar için seromlar ve aşılar hariç olmak üzere her nevi serom ve aşılar.

7 - Çocukluk ve gençlik hıfzıssıhhasına ait işlerle çocuk sıhhat ve bünyesinin muhafaza ve tekâmülüne ait tesisatın murakabesi.

8 - Mektep hıfzıssıhhası.

9 - Mesai ve san'at hıfzıssıhhası işleri.

10 - Maden suları ile sair havassı şifaiyesi olan sulara nezaret

11 - Hıfzıssıhha müesseseleri ve bakteriyoloji laboratuarları ve alelûmum hayatî muayene ve tahlillere mahsus müesseseler küşat ve idaresi.

12 - Meslekî tedrisat müesseseleri küşat ve idare veya mümasili müessesatı murakabe ve bunlara müsaade itası.

13 - Mecnunlarla sair ruhî hastalıklara mahsus tedavihaneler veya malûl veya herhangi bir noksanii hilkate malik olanları kabul edecek yurt veya müesseseler tesis ve idare.

14 - Muhacirin sıhhat işleri.

15 - Hapisanelerin ahvali sıhhiyesine nezaret.

16 - Tıbbî istatistiklerin tanzimi.

17 - Sıhhî neşriyat ve propagandalar.

18 - Vesaiti münakale umuru sıhhiyesine nezaret.

Madde 4 — Doğrudan doğruya şehir ve kasabalar, köyler hıfzıssıhhasına veya tıbbî ve içtimaî muavenete müteallik işlerin ifası belediyelere ve idarei hususiyelere ve sair mahallî idarelere tevdi edilir. Vekâlet indelicap bu idarelere rehber olmak üzere bazı mahallerde nümune tesisatı vücude getirir.

İKİNCİ FASIL

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet teşkilâtı

Madde 5 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti 3 üncü maddede zikredilen hizmetleri ifa için hususî teşkilât kanununa tevfikan teşkil edilmiş fennî ve idarî şubelerden mürekkeptir. Kanunu mahsusuna tevfikan mülhak bütçe ile idare olunan Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine merbut olarak ifayı vazife eyler.

Madde 6 — Her vilâyette Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine merbut olmak üzere bir Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürü bulunur. Sıhhat müdürleri bulundukları vilâyetlerde Vekâletin en büyük memuru olmakla beraber valilerin sıhhî müşaviridirler. Valiler mevcut sıhhî kanun, nizam ve talimatlara tevfikan sıhhiye müdürlerini istihdam ederler ve sıhhî hususlarda onların rey ve mütalealarını alırlar.

Resmî Gazete, 6 Mayıs 1930

Madde 7 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürleri bulundukları vilâyetin sıhhî umur ve müesseselerinden vali ile beraber mes'ul olup bütün sıhhî kanun, nizam, talimat ve emirlerin iyi tatbikine nezaretle mükelleftir.

Madde 8 — Her kazada ve icabı takdirinde nahiye merkezlerinde bir veya müteaddit hükûmet tabipleri istihdam olunur. Hükûmet tabipleri doğrudan doğruya vilâyet sıhhiye müdürünün emri altında olup memur oldukları mahallerin sıhhî umur ve müesseselerinden mes'uldür ve kaymakamın sıhhî hususatta sıhhî müşavirdir. Hükûmet tabiplerinin maiyyetlerinde sıhhî işlerde kendilerine muavenette bulunmak üzere küçük sıhhıat memurları istihdam edilir.

Madde 9 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti üçüncü ve dördüncü maddelerde zikredilen vazifeleri ifa ve müesseseleri idare etmek üzere tabipler, büyükarı, eczacılar, sair sıhhî ve idarî memurları tayin ve istihdam eder.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Yüksek Sıhhat Şûrası

Madde 10 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tevdi edilecek yüksek sıhhî ve içtimaî meseleler hakkında tez ve mütealeasını beyan ve sıhhî ve içtimaî hizmet ve muavenetler ait kanun, nizamnamele ve talimatnamelerin bunca derecede tetkik eylemek ve tabahet ve şubeleri san'atlarını ilgilâan müteallî adlî meselelerde ihtisas vazifelerile mükellef olmak üzere bir Yüksek Sıhhat Şûrası teşkil olunmuştur.

Madde 11 — Yüksek Sıhhat Şûrası doktordan azadan mürekkep olup bu aza Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili tarafından memleketin ilim ve irfanı ve esasları veçhi sıhhî hizmetleri ile mensubiyet kesbetmiş zevat arasından intihap ve Başvekâlete inhaat ve Reisicümhurun tasdiki ile tayin olunur.

Madde 12 — Yüksek Sıhhat Şûrasından her üç senede nihayetinde kur'a ile üç aza çıkarılarak yerine diğerleri 11 inci maddede gösterildiği veçhile tayin olunurlar. Çıkan azanın yeniden intihabı caizdir. Yeniden intihap edilmedikleri takdirde Yüksek Sıhhat Şûrası fahrî azalığı insanın kaydı hayat şartile taşırlar.

Madde 13 — Yüksek Sıhhat Şûrası her sene teşrinisanî, şubat, mayıs aylarında olmak ve her devrei içtimaiyesi on günden aşağı olmamak üzere içtima eder. Vekâlece lüzum görüldüğü takdirde fevkalâde içtimalar aktolunur. İçtima mahalli Ankaradır.

Madde 14 — Yüksek Sıhhat Şûrası, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilinin veya onun tensip edeceği bir zatın riyaseti altında asli azadan ikisi hariç beş zatın huzurile içtima eder. Reyler salîmen ekseriyetle ittihaz olunur. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti müsteşarı ve hılıuuuha işleri ve içtimaî muavenet umum müdürleri Yüksek Sıhhat Şûrasının tabiî arasındandırlar.

Madde 15 — Yüksek Sıhhat Şûrasının toplu olmadığı zamanlarda mükellef olduğu vazifelere tasallûk eden acele işlerle işligal etmek üzere Yüksek Sıhhat Şûrası kendi azası arasından üç kişilik bir encümen intihap eder.

Madde 16 — Yüksek Sıhhat Şûrası azasına her devrei içtimaiyeye mahsus olmak üzere her sene bütçesinde miktarı muharrer bir bahi hazır verilir. Ankara haricinden gelenlere harcırahları ve vekâletçe tayin olunacak yevmiyeleri ita olunur.

Madde 17 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti merkezî teşkilât ve vilâyetler sıhhî teşkilâtı ve Yüksek Sıhhat Şûrası vazifelerinin istikâmet ettiği nizamnameler tanzim ve neşrolunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Vilâyet Hususî İdareleri ve Belediyeler

Madde 18 — Vilâyet hususî idareleri bütçelerinde hususî kanuna tevfikan tefrik ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tensibi ile sarfolunan sıhhî ve içtimaî işlere mahsus tahsisat, vilâyet merkezinde veya tensip olunacak sair mahallerde açılacak hastaneler ve dispanserlerile seyyar etâbba teşkilâtına ve seyyar etüv tedarikine ve teşhirat ve tahlilât istasyonları tesisine ve verem ve frengi ve çocuk veremi mücadelesine muhtas bütünlüğü içtimaiye dispanserlerine ve sıtma ve frengi lâzı tedarikine ve sıtma kanununda tasrih edilen ahvalde sıtma menbalarının tatkirine sarfolunur.

Madde 19 — Vilâyetler hususî idarelerine ait sıhhî teşkilât ve tesisat mahallî sıhhat ve içtimaî muavenet müdürlerinin murakabesi altında bulunup lâmlara ait muamelelât kamu ve muhasebelerinin tevfikan mahallî müdürler tarafından ifa olunur.

Madde 20 — Belediyelerin umumî hükmünde ve içtimaî muavenete taalluk eden mesaildan ilâsıla mükellef oldukları vazifelere aşağıda zikredilmiştir.

1 - İçilecek ve kullanılacak evsafı fenniyeyi hâiz su celbi.
2 - Lağım ve mecralar tesisatı.
3 - Mezbaha inşaatı.
4 - Mezarlıklar tesisatı ve mevta defni ve nakli işleri.
5 - Her nevi muzırrafatın tebi'it ve imhası.
6 - Meskûnlerin sıhhî ahvaline nezaret.
7 - Sıcak ve soğuk hamamlar tesisi.
8 - Yeniliecek ve içilecek maddelerin murakabesi ve vilâyet merkezlerine lüzum görülecek sair mahallerde gıda maddelerinin muayenesine mahsus laboratuvarlar tesisi.
9 - Umumî mahallerde hıfzıssıhha zarar veren emilleri izale.
10 - Sari hastalıklarla mücadele işlerine mevzenci.
11 - Hususî eczane bulunmayan yerlerdeki eczane küşadı.
12 - İlk tıbbî imdat ve muavenet teşkilâtı.
13 - Hastane, dispanser, süt çocuğu, muayene ve tedavi evi, aczehane ihtiyaç yurtları ve doğum evi tesis ve idaresi.
14 - Meccanî doğum yardımı için ebe istihdamı.

Madde 21 — Vilâyet hususî idarelerile belediyelerin 18 ve 20 inci maddelerde gösterilen vazifelerini ifa için kanunu mahsuslarına tevfikan Vekâletçe tayin olunan tâbbıa ve sair memurin istihdam olunur.

Madde 22 — Belediyeler ve vilâyetler hususî idarelerince sıhhî ve içtimaî hususî hizmetlerinin hasılatının ifası mecburî ve hasılatının ihtiyarî olduğu hususî kanunlarına tevfikan tayin ve bu hizmetlerde istihdam edilecek tabipi ve memurların kadroları İcra Vekilleri Heyetince mevkie tatbik ile talimatnamesi de tesbit olunur. Hükûmet tabipleri olmayan yerlerde belediye tabipleri nizamnamesine tevfikan Hükûmet tabiplerinin tâsdile muvazzaf oldukları vazifelerle mükelleftirler.

BEŞİNCİ FASIL

Vilâyetler ve kazalar umumî hıfzıssıhha meclisleri

Madde 23 — Her vilâyet merkezinde bir umumî hıfzıssıhha meclisi toplanır. Bu meclis mahallî sıhhat ve içtimaî muavenet müdürü, naha müdeddesi, memurî, baytar müdürü, mevcutsa sıhhî nahiye merkezi tabibi, bir hükûmet ve belediye tabibi ve bastane baştabibi dc gazinion ve kit'a bulunan yerlerde en büyük askerî tabip ve serbest san'at icra edeu bir tabip ve bir eczacıdan ve belediye reisinden mürekkeptir. Meclis vâlinin veya valiye lâzımlı sıhhî müdürünün riyaseti altında içtima eder. Vâlinin lüzum edeceği bir zat kitabet vazifesini ifa ve tatutları tasrim eder.

Madde 24 — Kazalarda bu meclisler kaymakamın riyaseti altında Hükûmet tabibi, mevcut ise bir Hükûmet baytarı ve askerî tabip, belediye tabibi ve serbest icrayı san'at eden ve kaymakam tarafından intihap edilen bir tabip ve serbest eczacı ile belediye reisinden terekküp eder.

Madde 25 — Umumî hıfzıssıhha meclisleri mütehabip azası her üç senede bir değişir. Eski azanın yeniden intihabı caizdir. Her dela tebeddülünde kaymakamlar tarafından vilâyetlere, valilerce de Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirilir.

Madde 26 — Umumî hıfzıssıhha meclisleri alelâde ayda bir kere içtima ederler. Ahvali fevkalâdede veya bir sari ve salgın hastalık zuhurunda valinin daveti veya Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin talebi üzerine daha sık toplanırlar.

Madde 27 — Umumî hıfzıssıhha meclisleri mahallin sıhhî ahvalini daima nazarı dikkat önünde bulundurarak şehir ve kasaba ve köyler sıhhî vaziyetinin alalusus ve mevcut mahzurların izalesine yarayan tedbirleri alırlar. Sari ve salgın hastalıklar hakkında istihbaratı temin, sari ve içtimaî hastalıklardan korunmak çarelerî ve sıhhî hayatın faideleri hakkında halkı teşvik ve bir sari hastalık zuhurunda hastalığın izalesi için alınan tedbirlerin ifasına muavenet eylerler.

Madde 28 — Umumî hıfzıssıhha meclislerinin mukarreratından mahallî vazifeler ve sıhhiyeler arasında bulunan işler vali veya kaymakam tarafından icra olunur ve ittihaza muhtaç olanlar kaymakamlıkça vilâyetten ve vilâyetçe Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden sorulur.

İKİNCİ BAP

Sari ve salgın hastalıklarla mücadele

BİRİNCİ FASIL

Hudutlar ve sahiller sıhhî müdafaası

Madde 29 — Beşinci maddede zikredilen Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü hayatınızı seyrüsefer ve ticaret sebeplerile intikal eden beşeri ve salgın hastalıkların karşı millî hudutlar ve sahiller mıdafaa vazifesile mükelleftir.

Madde 30 — Hudutlar ve Sahiller Umum müdürlüğü mer'i olan heyetimüdi mukaveleler ve Devletçe mevzu kanunlar, nizamlar ve talimatlar ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından bu mukaveleler, kanunlar, nizamlar ve talimatlara layıkı da tatbikan temin için verilen emirler dairesinde vazifeyi ifa eyler.

Madde 31 — Türk ve ecnebi limanlarından Türkiye limanlarından birine gelmek üzere hareket eden her gemi, bir sıhhat patentesile hâsıl olmalıdır. Ecnebi limanlarından gelen gemilerin sıhhat patentalar mahallî Türkiye konsoloslarından veya vekilleri tarafından tetkik ve gabeatanın salâhiyet sahibi bir makam tarafından verildiğine dair tasdik edildikten sonra verilir. Müteahhidi ecnebi limanlarına uğrayan gemiler ana uğradıkları limandan konsolos vazei alırlar.

Madde 32 — Fevkalâde hallerde ve memleketi tehlikeye maruz bırakan sebepler zuhurunda Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti hastalığın hüküm sürdüğü limanlarda bulunan konsoloslukların çalışmak veya konsolosluk memurları olmadığı halde mahallerin vazife yapmak üzere mahsus memur göndertir. Bu gibi hallerde sıhhat patentalarının vizesi ve bulundukları mahallin sıhhî ahvali hakkında malûmat almak vazifesi bu sıhhat memurlarına aittir.

Madde 33 — Konsolos veya vekili veya ahvali fevkalâdede Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin mahsus memuru bulunmayan yerlerde görülecek lüzum üzerine ya mahallî memurların vizesi veya mahdetlerine münasebette bulunduğunuz ilost Devletlerden birinin konsolosluğunca yapılacak vizeler muteber olur.

Madde 34 — Ecnebi limanlarındaki mahallî memurlar tarafından 31 inci maddede zikredilen sıhhat patentası verilmediği takdirde bu patentalar konsolosluk veya mevcut ise Sıhhat Vekâletinin memurları tarafından verilir.

Madde 35 — Sıhhat patentalarının vizesine mukabil mahsus kanun mucibince alınacak resim, konsoloslıklar tarafından alınır.

Madde 36 — Sıhhat patentalarını üzerinde yapılan her türlü tahrifler veya salâhiyettar makamlarca tasdik edilmemiş tashihler patentanın hükmünden düşürür. Bir geminin hareketinden evvel 48 saat zarfında verilmiş patentalar muteber olup daha evvel verilenlerin hükmü yoktur.

Madde 37 — Bir geminin hareket limanında kolera, veba, sarıhümmaç, lekeliihımma ve çiçek vak'aları ve yahut Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin ve ilân edilecek sair şiddetli bir marazı salgını mevcut olmadığı halde verilmiş olan patentalar temiz addolunur. Bu hastalıklardan hariçten geldiği tebeyyün eden mürettebat vak'alarına rağmen patentaların temiz addedilmesine mâni olmazsa da bu vak'alar patentalarda işaret edilmiş olmalıdır.

Madde 38 — 37 inci maddede zikredilen hastalıklardan hariçten gelmiş olmadığı tahakkuk eden vakayi zuhurunu bildiren patentalar ile mebdeinde temiz olduğu halde Türkiye limanlarından birine gelinceye kadar geçen seyahat müddeti esnasında geminin ahvali sıhhiyesinde vukua gelen tebeddül dolayısile evsafı değişen ve 31.32.33.34 üncü maddeler ahkâmına muvafık olmıyan patentalar bulaşık addolunur.

Madde 39 — Hiç bir patentayı hamil olmıyarak Türkiye limanlarına gelen gemiler bulaşık patenta ile gelmiş gemiler gibi muameleye tabi olurlar.

Madde 40 — Türk ve ecnebi limanlarından gelerek türk limanlarından birine dahil olan gemiler sıhhî muayeneye tâbi olup bu mükellefiyete riayet etmiyen gemilere serbest pratika verilmiyerek yolcu ve eşya çıkarılmasına mâni olunur.

Madde 41 — Her gemi bir türk limanına muvasalatı akabinde ve talimatnamelerile tayin olunan saatlerde Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurları tarafından ziyaret ve patentaları ve geminin sıhhî vaziyeti tetkik olunur. Bu memurlar tarafından serbest pratika verilmedikce gemilere başkalarının girmesi ve gemilerden 47 inci maddede mezkûr talimatname hükümleri haricinde kimsenin çıkması memnudur.

Madde 42 — Kaza, fırtına veya alıvali fevkalâde sebebile bir limana girmeğe mecbur olan gemilerden yukarıdaki maddelerde zikredilen evsafı hâiz patenta aranmaz. Yalnız bunlar sıhhat patentalarını ihraz etmeğe mecburdurlar ve sahil sıhhat memurlarının murakabesi altında limanda kalırlar.

Madde 43 — Türk limanlarına gelen ecnebi harp gemileri ile ecnebi donanmalarına mensup muavin sefineler patenta ihrazına memur değildir. Yalnız kara ile irtibat etmek ve serbest pratika almak istedikleri takdirde lâzımlı ticaret sefineleri hakkındaki hükme tâbidirler.

Madde 44 — Türk harp sefineleri ve ticaret ile münasebetli olmıyan hükümete ait bulunan sair gemiler mülâhazanın hizmetlerine ait işler için türk limanları arasında seyrüsefer etmeleri ve hiç bir bulaşık limana uğramadıkları ve yolcu, asker ve sair nakliyetinedikleri takdirde türk limanlarına girip çıkmaları zamanlar sıhhî muayeneye tâbi değildirler. Fakat gemi derununda sari hastalık zuhur ettiği takdirde bu gemilerin kaptanları mevsalatı limanındaki hudutlar ve sahiller sıhhiye memuruna haber vermeğe mecburdur. Bu takdirde tıbbî muayene icra ve serbest pratika ita edilmeden kara ile irtibat edemez. 37 inci maddede zikredilen hastalıklarla bulaşık limanlardan gelen bu nevi gemiler sair ticaret sefineleri hakkındaki hükme tâbidir.

Madde 45 — Çanakkale Boğazı ile Karadeniz Boğazı arasındaki Marmara havzasında seyrüsefer eden gemiler muvasalat ettikleri limanlarda yolcularını sıhhî ziyaret vaki olmadan çıkarabilirler. Yalnız bu esnada geminin sıhhî muamelesini ifmam etmeği lâzımdır. Eğer bu mıntıka dahilindeki gemilerin hareket limanlarında sari hastalık varsa bunlar umumî sıhhıma tâbi olurlar.

Madde 46 — 43, 44 üncü maddelerde zikredilen gemiler ile küçük mesafelere güdüp hiç bir yere uğramasyarak acdet eden bahçı gemileri müstesna olmak üzere Türkiye limanlarından çıkıldı ederek çıkan her türk ve ecnebi gemisi bir sıhhat patentasına hâsıl olmalıdır. Bu patentalar mahallîne göre temiz veya bulaşık addolunur.

Madde 47 — Limanlarda gemilerin muvasalat ve hareketlerinde icraan itaap eden sıhhî mıamele, patentaların şekli, vasf ve tarzı ile, yolcu, mürettebatın ve eşyanın tathiri, bulaşık patentalı gemilere tatbiki icap eden ilâhî tedbirler, muhtelif hastalıklara ait vak'alarda yapılacak muamele ve limanlarda müesses tahaffuzhanelerin idare şuretî ve şeraiti dokuzuncu maddede zikredilen sıhhî müdafaaya müteallik sair bütün muameleler mevzuu mukavele ve kânunlara nazaran Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince neşredilecek talimatnamelerle tayin olunur.

Madde 48 — Türkiye konsoloslarını bulundukları mahalde vuku eden ve 37 inci maddede zikredilen hastalık vak'alarını ve bunlar hakkında ittihaz edilen tedbirleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine mıntıkalarından bildirirler. Yalnız bunlardan kolera, veba ve sarıhümmadan her vak'anın telgrafla ihbarı

lâzım gelip diğer hastalıklar ancak salgın şekli aldıkları takdirde mektup ile haber verilir.

Madde 49 — Türkiye limanlarına sari ve salgın hastalıkların dahiline mâni olmak için aşağıda zikredilen tedbirler ittihaz edilir:

1 — Gemilerin tıbbî muayenesi.
2 — Bulaşık olduğundan şüphe edilen yolcuların nezaret altında bulundurulması veya tecridi.
3 — Hastaların tahaffuzhane veya sari hastalıklar hastanelerinde şifa bulunuya kadar tedavi ve etrafı için tedbirlerini zait olunuya kadar tecridi.
4 — Gemilerin ve sahilî memurlarının görecekleri lüzum üzerine tatihri kabil olan ticaret eşyasile zatî eşyanın ve gemi eşyasının fennî tathiri.
5 — Hastalık amilleri nakle vasıta olan hayvanlara ve hayvanların ilâcı.
6 — Yolcu ve mürettebata aşı veya serum tatbiki.

Bu tedbirlerin tatbiki için lâzım gelen zaman zarfında gemilerin limanlarda tevkiline hudutlar ve sahiller sıhhat memurları salâhiyettarlardır.

Madde 50 — Sari ve salgın hastalıkların nakline vasıta olup fennî tathiri mümkün veya faydalı olmıyan her nevi eşyanın gemilerden tahliye edilmesine veya kara veya dernizi tarafile memleketin ithaline mümanaatla Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır. Vekâlet bu hususta müstacelıyetine binaen karar ittihaz ederek, gümrüklere ve postayı telsizgrafa için evamirden sonra keyfiyeti İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine arzeder.

Madde 51 — Türkiye ve ecnebi limanlarından bulaşık veya şüpheli gemiler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince ilân olunur. Bu takdirde bu limanlar müvaredatı, gemilerin patentaları bulaşık olmasa dahi 49 uncu maddede zikredilen tedbirlerden birine tâbi olur. Ahkâm tedbirler Hariciye Vekâletince alâkadar devletlere mer'i mukaveleler dairesinde tebliğ olunur.

Madde 52 — Bütün Türkiye limanlarında sahil muamele ilâsı Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurlarına aittir. Bunların bulunmadığı mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin göstereceği lüzum üzerine hükümet veya belediye tabipleri veya limanı resmen veyahut nahiye müdürleri ile gümrük memurları kâmil ve nizam ve talimatnameler hükümleri dairesinde sıhhî müdafaaya mütecrrittip vazifeleri ifa ve rüsumu tahsil ederler.

Madde 53 — Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü hizmetlerine ait olan resimler ve tathir, teşhir, tahaffuzhane masrafları ve kanun, mahallî hareket eden gemi kaptanlarından alınması icap eden para cezası mahsus kanuna tevfikan tahsil olunur.

Madde 54 — Komşu memleketlerden birinde 37 inci maddede de zikredilen hastalıklar zuhur ettiği takdirde kara hudutlarında Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince vâki edecek yolculuğa zatî ve ticarî eşya hakkında aşağıdaki tedbirler alınır:

1 - Tren, araba veya herhangi bir suretle karadan veyahut nehir yolu ile gelen yolcuların hudutlara dahil oldukları mahalde veya hududa civar mıntıkada bir yerde tıbbî muayeneleri.
2 - Aşı veya serum tatbiki.
3 - Zatî veya ticarî eşyadan tatbir ve tathiri mümkün ve faydalı görülenlerin tathiri
4 - Yolculann tıbbî nezaret altına alınması veya şüpheli şahısların tecridi.
5 - Hastaların tecrii ve tedavisi.

Madde 55 — Komşu memleketlerdeki salgın hastalıkların memleket için tehlikeyi mucip bir şekilde devam eyleyerek adi tedbirler ile bu tehlikenin izalesine imkân görülmediği zamanlarda hudutların hastalık bulunan memleketle ülcaviir kısmı için Vekilleri Heyeti kararile muvakkaten seddolunarak her türlü münakaleler tatil olunabilir.

Madde 56 — 37 inci maddede zikredilen hastalıklardan birinin hüküm sürdüğü memleketlerden hava nakil vasıtalarile vürut eden yolcu ve eşyalar hakkında 54 üncü maddede yazılan tedbirler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin münasip görüeceği hallerde hudutlarda veya bu vasıtaların karaya indikleri mahallerde tatbik olunur.

İKİNCİ FASIL

Memleket dahilinde sari ve salgın hastalıklarla mücadele

Madde 57 — Kolera, veba (libon veya zatürree şekli), lekeli humma, kara humma (humması ilfoidi) dairesi surette basıl çıkaran mikrop hâmilleri dahi - paratifoit humması veya her nevi gıda maddeleri tesammümatı, çiçek, difteri (kuşpalanı) - bütün tevkiatı dahi - sari beyin humması (ilhtalo sahayayı dimağîi şevkio müstevi), uykuı hastalığı (ilrihalo dimağî sarı), dizanteri (basili ve amipli), lobasa humması (hummai nifasi), ruam, kızıl, şarbon, felci tifü (ilrihalo mühaii kuddamsi sincabii bâdeh tifi), kızamık, cüzam (maskin), humması racia ve malta humması hastalıklarından biri zuhur eder veya bunlann birinden şüphe edilir veyahut bu hastalıklardan veliyat vuku bulur veya nevileri bu hastalıklardan biri sebebile bunda geldiğinden şüphe olunursa aşağıdaki maddelerde zikredilen kimseler vak'ayı haber vermeğe mecburdurlar. Kudurmuş veya kuduz şüphesi bir hayvan tarafından ısırılanları kudüza müptelâ hastalarını veya kudurdan ölenlerin ihbarı da mecburidir.

Madde 58 — İcrayi san'at eden her tabip 57 inci maddede zikredilen vak'aları katî veya muhtemel teşhis vazıu mütenkip ilk 24 saat zarfında sıhhiye dairesine, hükûmet veya belediye tabibi bulunmadığı takdirde polis veya jandarma karakolına, hastanın ismi ve adresile beraber tahirten veya şifahen haber verir. Polis ve jandarma dairleri ittila hasıl eyledikleri bu vak'aları hiç vakit kaybetmeden alâkadar mukamlara bildirecekleridir.

Madde 59 — Sari hastalıkların haber verilmesini kolaylaştırmak üzere Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince hazırlanıp aruz eden tahiplere tevzi edilecek ihbarnameler postalarca meccanen nakledilecektir.

Madde 60 — 57 inci maddede yazılan hastalıklara ığrayan birisinin ikametgâhı değiştiğini, hastalığı haber vermekle mükellef olanlar öğrendikleri takdirde bu nakil ihbara mecburdurlar.

Madde 61 — Hastane başlabileri mektepi, fabrika, imâthane, hayır müesseseleri, ticarethane ve mağaza, otel, pansiyon, han, hamam, hapishane zaptü veya müdecrlerini ve müdirleri, apartıman kapıcıları bulundukları mahallede, köy ihtiyar heyetleri köylerinde zuhur eden ve cezaalar, diş tabipleri ve eczacılar, bastı hekimleri, göz tabipleri ve yükayıcılar san'atlarını icra sebebile muttali oldukları 57 inci maddede zikredilen vak'aları derakap alâkadar makamlara tebliğ ve ihbara mecburdurlar.

Madde 62 — Deniz veya nehirlerde seyrüsefer eden her nevi sefinelerde 57 inci maddedeki vak'alardan biri zuhur ettiği takdirde geminin kaptan ve reisi ilk limanda vak'ayı hükümete haber vermeğe mecburdur.

Madde 63 — Limanlarda bulunan ve sıhhiye patentası vermekle mükellef olan memurlar 57 inci maddede yazılı hastalıklardan ancak kolera, veba, çiçek, lekeli humma hastalıklarından zuhur etmiş hâkikî vak'aları derakap gemiler ve ecnebi memleketlere gidecek türk gemileri patentalarına işaret ederler. Türkiye limanları arasında seyrüseferler eden türk gemilerine verilecek patentalara mezkûr maddedeki hastalıklardan her birisinin tahakkuk etmiş vak'aları yazılır.

Madde 64 — 57 inci maddede zikredilenlerden başka her hangi bir hastalık istilâ şekli aldığı veya böyle bir tehlike bas gösterdiği takdirde o hastalığın veya her hangi bir hastalık şeklinin memleketin her tarafında veya bir kısmında ihbarı mecburi olduğunu meşrû ilâna ve o hastalığa karşı bu kanunda mezkûr tedabirin kâffesini veya bir kısmını tatbika Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır.

Madde 65 — Sari bir hastalık zuhur ettiği veya zuhurundan şüphelendiği veya sari ve salgın bir hastalıktan vefat vuku bulduğu ve yahut vefatın sari ve salgın bir hastalık tesiri ile husule geldiğinden şüphe edildiği ihbar olunur olunmaz hükümet tabipleri veya bulunmadığı mahallerde belediye tabipleri

mahallinde ikame getirilen tetkikati icra ve hastalığın muhakkak olup olmadığını tayin ederler. Bu memurlar tarafından tatbik ile tedavi edilen hastalıklarınca ve bu sandıklar yeremedikleri takdirde ikame hususiyelerece tediye olunur ve bunlar Devlete ait umumî nakil vasıtalarından meccanen istifade ederler.

Madde 76 — Erzurum bulunanlara sari ve salgın hastalıklardan birini nakle vasıta olduğu muhakkak olan kimseler muvakkaten ve bu nail olunceya kadar meslek ve san'atlarının icrasından hıfzıssıhha meclisleri kararile menolunur.

Madde 77 — Sari ve salgın hastalıklardan birinin tehlikesi sürdüğü veya tehdit ettiği mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tasvibile bütün umumî mahallerde vuku bulacak içtimalar hakkında veya menolunabilir. Bundan başka hastalarla hastalığı şüpheli olanlarların ve hastalığın sirayet ve tesrine vasıta olabilecek eşyanın fennî tathiratile mahzur ve mazarrrah izale edilmeksizin nakillerine ve bütün kara ve deniz ve hava nakil ve vasıtalarının fennî tathir ,ve tephire tâbi bulundukları seyrü seferlerine mümanaat edilir.

Madde 78 — Hususi kanuna tevfikan açılmış olan şahalara ait laboratuvarlarda ve Sıhhat Vekâletince tayin edilecek müesseselo resuiyenin gayrisinde kolera, veba ve tasun mikroplan kültürlerinin bulunması memnudur. Diğer sari hastalıklar mikroplarının eyi muhalazasından ve bir mahalden diğerine nakilde de yapılacak takayyüdâtları laboratuar sahipleri mes'uldür.

Madde 79 — Su ile sirayet ettiği fennen muhakkak olan hastalıklardan birinin salgın halinde hüküm sürdüğü mahallerde veya bu mevkilerin etraf ve civarında bulunan umumî hanyolar ve kayıklar, aptesanelor ve çeşme ve kasatai veya köylere giden sulares ve çamaşır yıkamağa mahsus umumî mahallerin ve dere, nehir gibi cari sularla gül sularından şüpheli olanlarının istimali menmudur.

Madde 80 — Askerî kuvvetler arasında veya askerî müesseselerde 57 inci maddede mezkûr sari ve salgın hastalıklardan biri zuhur ettiği takdirde bu kasımda zikredilen tedabirin ifasına hususi kıtaat, sıhhiyeleri mes'uldür. Bu hallerde Millî Müdafaa Vekâleti vukuatın zuhur ve seyrinden Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletini daimi surette malûmatlar edecek ve halkı sirayetten korumak için müştereken ittihaz ve kabul edecekleri tedbirleri tatbik eyleyeceklerdir. Sıhhat Vekâletince halk arasında görülen sari hastalıklar vak'alarından Millî Müdafaa Vekâleti vakıfdar kılınacaklardır.

Madde 81 — Sari ve salgın hastalıklar amillerile bulaştığı muhakkak veya şüphesi olupta tathiri ve tephiri masarifi kıymetinden ziyadeyr bahiş olacağı anlaşılan veya tephir ve tathiri mümkün görülmiyen eşya ve mevaddı sair emlâk ihtiva eden ve tephir masarifi kıymetinden ziyadeye bahiş olacağı anlaşılan eşyanın sahibi tarafından arzu edildiği takdirde tathir masarifi kendisi tarafından derakap edilerek tathiri icra edilmek üzere edilen mevat ve eşya Hükümetçe her kimin elinden alınmış ise belediye ve köy ihtiyar heyetlerince tayin edilecek bedeli o şahsa tazmin olunur.

Madde 82 — Sari ve salgın hastalıklardan, bir nden vefat edip hususi tedabire tâbi olarak defni icra edilen cenazeler alâkadar memurların nezareti altında tabutlanıp defnolunurlar.

Madde 83 — Cebri tecride tâbi olarak müesseselerde veya evlerinde tecrit edilen kimselerle 76 ıncı maddede zikredilen şahıslardan muhtaç olanlarına kendileri ve ailelerinin ihtiyaçları nisbetinde Hükümetçe tesviye edilir.

Madde 84 — Sari hastalıklarına zuhur ve intişarına mâni olmak üzere mülkünün tatahurla umumî mevkilerinin, nakil vasıtalarının, otel, han ve her nevi temasa yerleri ve saire gibi içtima yerlerinin veya lüzum görülecek sair müessesatın neşir ve ilân edilecek şartlar dahilinde tathir ve tephirine ve hastalık nakline başarat ve hayvanatı itlâf etmeğe Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti memurdur.

Madde 85 — Müstamel elbise ev eşyası ve saireuin fennen tathir edilmeden satılması memnudur.

Madde 86 — İçinde sari ve salgın hastalıklardan biri çıkan binalarla bitişik binalar sahipleri hastalığın izalesine hadisi ve yayılmasına mâni olmak üzere sıhhiye memurlarının göstereceklori sıhhî mahzurları ıslaha mecburdurlar. Sahipleri

1593 SAYILI UMÛMİ HIFZISSIHHA KANUNU (6 Mayıs 1930)

Sayfa : 8834 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

C — Salâhiyettar makam ve heyetin tasdikına ikliran etmek şartile akdi mukaveleye, sulh ve ibraya, tebrruata kabule, belediye hesabına umum nedeni akitleri icraya,

D — Devair ve mahakim nezdinde müddei veya müdafi olmak sıfatile belediyeyi temsile veya bir başkasını tevkile.

E — Belediye bütçesinin âmiri itası sıfatile sarf evrakını ve masarifi tahakkukatını tasdik ve sarf emirlerini imzaya salâhiyettadır.

Muavinlere vazife tevdii

Madde 101 — Belediye reisi kendi mes'uliyet ve nezareti altında kendine ait vezaifden bir kısmını namına tedvir ve intaç etmek üzere muavinlerine tevdi eylemek salâhiyetini haizdir.

Bilümum belediye memurları hakkında muhakeme usulü

Madde 102 — Belediye reisi ile bilümum belediye memurları ve müstahdemleri vazifelerinden mütevellid veya vazifelerinin ifası esnasında hadis olan cürümlerinden dolayı memurin muhakematı kanunundaki ahkâma tâbidir.

Memurlar için yapılacak nizamname

Madde 103 — Belediye memur ve müstahdemlerinin, intihap ve istihdam, idareten tecziye, terfi ve taltifleri, vazifeden çıkıtları sonra kendilerine verilecek tekaüt maaşı ve tazminat ve irae edecekleri kefaletleri ve bunlara müteallik hususat ola-kadar vekâletlerce müştereken yapılacak bir nizamname ile tayin olunur. İşbu kanunun meriyeti tarihinde müstahdem ve hakkı tekaütten müstefit memurların tekaütlükleri mülkiye tekaüt kanunu ahkâmına tâbidir.

C — Belediye bütçesi

Belediye zabıtası vezaifi

Madde 104 — Belediye zabıtası belediye sınırı içinde beldenin inzıamı, sıhhat ve hududunun temin ve muhafazası ile mükellef olup bu sıfatla belediye kanununun ve nizam ve talimatnamelerinin ve bunlara müstenidiren verilen emirlerin ve mahkûmunbih cezaların 16 nisan 1340 tarih ve 486 numaralı umuru belediyeye ait ahkâmı cezaiye hakkındaki kanuna ve zeyillerine tevfikan infazı, on beş ve on dokuzuncu maddelerinde muharrer vazifelerin ifası ve ceraimi belediyenin takip ve tahsiri ile mükelleftir.

Belediye zabıtası kadrosu

Madde 105 — Belediye zabıtası kadrosu; belediye zabıta müdürü, lüzumu kadar muavinleri, merkez memuru, komiser ve ikinci komiser ve komiser muavinleri ile memurlardan mürekkeptir. En büyük belediye zabıtası âmiri belediye zabıtası müdürüdür. Şubaata mürekkem belediye şubelerinde en büyük belediye zabıtası zabıtai belediye merkez memurudur. Belediyelerde nüfuslarına ve bütçelerine göre en büyük belediye zabıtası âmiri; belediye zabıtası müdürü, merkez memuru, serkomiser veya ikinci komiserdir.

Belediye zabıtası talimatnamesi

Madde 106 — 103 üncü maddede yazılı nizamnameye tevfikan belediye zabıtası memurlarının mesleki, evsaf, talim ve terbiye, terfi ve tarakki, nasp ve azilleri Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tayin olunur.

Belediye zabıtasının mercii

Madde 107 — Belediye zabıtası teşkilâtı doğrudan doğruya belediye reisinin ve belediye şubelerine ayrılan yerlerde şubelere merbut teşkilât, belediye müdürlerinin emri altında bulunur.

Belediye zabıtasına karşı gelenler

Madde 108 — Belediye zabıtasına karşı gelen'er Devlet zabıtasına karşı koyanlar gibi ceza görürler.

Belediye zabıtası vezaifinin Devlet zabıtasına verilmesi

Madde 109 — Devletçe lüzum görülen beldelerde belediye zabıtası vezaifi İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisicümhurun tasdiki ile Devlet zabıtasına tevdi olunabilir. Bu takdirde belediye idaresi zabıta masrafına her binbeşyüz nüfusa bir zabıta memuru masrafı olarak edecek surette iştirak eder.

ALTINCI FASIL

BELEDİYE BÜTÇESİ

A — Varidat

Belediyelerin varidatı

Madde 110 — Belediye varidatı şunlardır:

1 — Miktarı kanunlarla gösterilen belediye vergi ve resimlerile hisse ve kesri munzamları,

2 — Bu kanun mucibince belediyenin ruhsata mütevakkıf olan işler için mercilerce tanzim ve 70 inci maddenin 8 inci fıkrası dahilinde 71 inci maddeye tevfikan tasdik edilen tarife ve talimat dairesinde alınacak ruhsat harçları,

3 — Kanunen istihsali mecburi veya ihtiyari olup belediye devair ve müessesatı tarafından tanzim ve ifa kılınacak sıhhî, fennî, sınaî ve ziraî tetkikata, imtihan ve tezriflere ait raporlar, şehadetnameler ve ehliyetnameler için tüpliremden 70 inci maddenin 8 inci fıkrası dahilinde 71 inci maddede muharrer tarifaî dairesinde müzakkek tarifeye tevfikan alınacak harçlar,

4 — Tenviırat, nakliyat, su, kuderti elektriksiye, buz, soğuk hava muhzenleri, mezbaha, bahçesaki imalâtı, hacı tatbiratı gibi hususta tanzifatı umumiye ve sairleye dair imtiyaz veya ruhsatı müteazzımun müzakkak mukaveleler mucibince alınacak belediye hisseleri,

5 — 118, 135, 157, 160, 161 inci maddeler mucibince belediyelere devredilen hizmetler mukabili varidat,

6 — Avarız ve hasılat,

7 — 116 ıncı madde mucibince tarihinden tesisat ve tamiratı müştereke masraflarına mukabil iştirak hisseleri,

8 — Belediye devair ve müessesatı kayıtlarının emlâk ve arazi ile arsaların harita, pilân ve krokilerinin suretlerini talep edenlerden 70 inci meddede muharrer tarifata göre tanzim edilen tarife mucibince alınacak harçlar,

9 — Belediye vergi ve resimlerinin tahsilini mâni hâllerinde ve bunların tahakkuku tahsiline tâbi olmayanların talep vukuunda ödemiyenlerden 112 inci madde mucibince alınacak % 10 nisbetindeki cezalar,

10 — Belediye vergi ve resimleri ile alâkadarın ruhsatiye harçları nekmukatından alınacak cezalar,

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayfa : 8835

11 — Gerek belediye encümenlerinin hükmolunan, gerek belediye işlerinden dolayı Türk Ceza Kanununa ve kanunun hususiyesine veya işbu kanuna tevfikan mahkemi umumiyece hükmedilen para cezaları,

12 — Zaptolunan eşya bedeli,

13 — Belediye teşebbüsleri hasılatı,

14 — Müessesat hasılatı,

15 — Belediyeye ait ve işbu kanun ile kavanini mahsusa mucibince belediyelere devredilmiş ve edilecek menkul ve gayri menkul emvalin her nevi hasılatı veya esmanı,

16 — Belediyelerin akdeyledikleri mukaveleli ve taahhüdatın müteveellit her nevi hasılat ve kavanini devlete mevkûf olarak elde edilmiş ve edilecek her nevi varidat,

17 — Hafta tatili kanununda muharrer istisnalardan istifade edilecek dükkânlardan senevi beş liradan elli liraya kadar yetmiyeci maddenin 7 inci fıkrasına tevfikan tanzim olunacak tarife dairesinde alınacak olan ruhsatiye harcı.

Belediyelerde ihtizam usulünün ilgası

Madde 111 — Belediyelerde müteahhik usulü mülgadır. Her nevi belediye vergi, resim ve harçları vesaiti tahsiliye mahrifetile idare ve cibayet olunur.

vergi ve resimleri müddetlerinde ödemiyenlerden alınacak ceza

Madde 112 — Tahakkuk muamelesi tahsilâttan evvel ifa ve ikmal edilmek lâzımgelen belediye vergi ve resimlerinin taksit müddetlerini tertip ve tespite belediye meclisleri salâhiyettardır.

Tayin ve ilân edilen taksit müddetleri zarfında tahriri ve resmî ihtara rağmen her taksit müddetinin son gününden itibaren azamî on gün zarfında belediye kasalarına veya belediyenin ırae ettiği bankalara ve müessesata tediye edilmeyen belediye vergi ve resimleri miktarı üzerine yüzde on zam ile mükelleflerden tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur. Tahakkuku tahsiline tâbi olan belediye vergi ve resimlerinin belediyeye müayyen müddet teminat akçesi yatıran şirketler, müessesatça ve sair mükelleflerden işbu vergi ve resimlerin hesabı cari suretile mükelleflere namına kırediyi açılarak belediye encümeninin tayin ve tasdik edeceği kat'î hesap devrelerinin mebdelerinde tahsile karar vermeğe belediye meclisleri salâhiyettardır. Muayyen müddetde bu kabil vergi ve resimleri tahriri ihtara rağmen her taksit müddetinin son gününden itibaren tediye etmeyenlerin teminat akçelerinden tevkifatı mûteakıp icra kılınmakla beraber hesabı carileri katolunur. Vergi borçları teminat miktarından fazla ise %10 nisbetinde cezasile birlikte tahsili emval kanununa tevfikan istifa edilir.

Belediyenin ruhsat, resim ve vergilerine tâbi işleri ruhsat almadan görenlerin cezası

Madde 113 — Kanunen belediyenin ruhsatına ve resim veya vergilerine tâbi iken ruhsatname almaksızın ve belediyeye resim ve vergi veya ruhsatiye harcı vermeksizin yapılan işler, muameleler, işleyen ve işleten kimseler, satılan veya kullanılan şeyler belediyece bitadiyeye vekıf bunların yapılmasında, işletilmesinde, işlemelerinde veya satılıp kullanılmalarında kanunen ve nizamen ve evamiri belediyece veya lâzımgeldikçe veya fennen mahzur varsa derhal memdilerek zabıt varakası tanzim ve muktazi muamelei kanuniye icra ve kanunun tayin eylediği para cezası hükmü ve istifa edilir. Mahzur yoksa kanunun tayin ve tazyik eylediği yerlerde kanun ve tarifesi mucibince tâbi olduğu resim veya vergiden veya ruhsat harcından maada bunların kanunda tasrih edilen miktarları üzerinden ve kanunun tasrih etmediği yerlerde tâbi olduğu resim veya vergi veya ruhsat harcından maada bir kat daha para cezası mükelleften alınarak usulen ruhsatnameye raptolunur.

Sigorta şirketlerinin itfaiye masraflarına iştiraki

Madde 114 — İtfaiye vesaitini ikmal eden belediyeler 15 inci maddenin 22 inci fıkrası mucibince oralarda icraya mezmele eden harik sigorta kumpanyaları ile mukavele akdederek itfaiye vesaitinin idamesi masarifine bu kumpanyaları teşrike salâhiyettardırlar.

Mukavelename aktine yanaşmıyan kumpanyalardan sermayeleri nisbetinde belediye meclisince tasrim ve 71 inci maddeye tevfikan tasdik edilecek tarife mucibince iştirak hissesi belediye vergi ve resimleri gibi tahsili emval kanununa tevfikan istifa olunur.

İşbu kanunun neşir ve ilânından itibaren belediye teşkilâtı olan her mahalle müfrezi hariç ve bahçe içindekiler müstesna olmak üzere evleri, dükkânlarla umumi ve hususi binalarile mebanisinin ihatası, tuğladan, kerpiç ve emsali iltihaka kabil olmayan mevattan inşası mecburidir.

Kapalı çarşı ve bedesten gibi müşterek ve mürtebit emlâkin tamiri

Madde 115 — Kapalı çarşı, bedesten, arasta, pasaj, cesim han ve emsali gibi dehâlleri ve duvarları ve çevresini veya işletmeye mahsus mağaza ve mecraları veya aksamı sairleri müşterek ve müştebit olup her perçesi veya odası veya her gönü veya tahtası veya ferkanı tarafları başka başka mutasarrıflara ihdelerinde bulunan ve bedii ve mimari kıymeti veya belderin iktisat veya istihsal hayatınca ehemmiyeti mahsusası olan saraçhane, tabakhane, imalâthane ve sanâthane gibi emlâki müştemilâ ve mürtahitleri hevi vâkıf olanın mülk olsun her türlü büyük binaların çatı, örtü, kubbe, kemer, sayvan, sütun, cümle kapıları, methal ve mahreçleri, geçitleri, su hazineleri ve çeşmeleri ve su yolları, dahilî mecraları ve sokak kaldırımları ile emsalî müşterek tesisat aksamının inşa, tamiri, tamir ve termimi için sahabına tebligat icra edildikten sonra yapılmadığı takdirde binlarını ifası belediyelere ait ve mütercettir.

İnşaat ve sanâiyatı lâzıme kabilelerin salâhiyettar merciin kararına iktiran ve karar kerpi kat'iyet eylediktc musaddak evrakı keşifiyede gösterilen amelıyat masarifi belediye meclisince tertip ve 70 inci maddeye tevfikan tasdik edilecek tarife mucibince her mülk için tesbit edilen iştirak hisseleri her mülkün sırasile mutasarrıfından veya bedeli icardan deyni nisbetinde müstecirinden meclisce tensip edilecek taksitlere raptcn ve tahsili emval kanununa tevfikan belediye vergi ve resimler gibi istifa olunur.

Müstecirlerin mutasarrıflara ruçu hakkı ahkâmı umumiyeye tâbidir; Bu kabil emlâki müştemila ve mürtahitaden kabili temir ve islah olmıyacak derecede harap veya kısmen veyahut tamamen mütheddim olup mutasarrıf veya hissedarları tarafından münferiden veya müştereken tamir ve islahı cihetine gidilmeyerek olduğu gibi bırakılmış olanlar belediyece usulen bilistimlâk yerlerinde kasaba veya şehirleri tezyin edecek müesseseler ve akarlar vücude getirilir.

Sayfa : 8836 (Resmî Gazete) 14 NİSAN 1930

Belediye hududu dahilindeki mülk sahiplerinin taahhüt ettikleri masraf nisbetinde belediye hizmetlerinden istifadeleri

Madde 116 — Belediye sınırı içinde bir veya bir kaç sokak veya mahalle veya sayfiyedeki emlâk sahipleri üçte ikiden fazlasının imzasile tahriren belediyeye müracaatla semtlerinde şose veya kaldırım veya tenviırat veya mecrai veya su hatlarının müceddeden tesisini veya belediye hizmetlerinden olan sair tesisatın teşmil veya temdidini talep etmek hakkını haizdirler. Keyfiyet belediye encümen ve meclislerince tezekkür edilerek muvafık görüldüğü ve miktarı masarif mecmuu bilbesap işbu tesisattan müstefit olan sokak ve mahallerdeki her mülkün mesahalarına veya arazi vergisi nisbetinde mevkı kararile 70 inci maddenin 8 inci fıkrası mucibince iştirak hisseleri tespit ve tevsi ve tevsiat 71 inci madde mucibince tasdik edilerek tespit edilen tesisat masarifinin yarısının defaten veya taksitlere raptcn tediyesini talipleriu temin veya taahhüt eyledigi takdirde, kararlaşan tesisat icra edilmekle beraber her mülke isabet eden iştirak hisseleri sırasile sahiplerinden veya icar bedellerden deyni nisbetinde ödenmek üzere müstecirlerinden meclis kararı veçhile defaten veya taksitlere raptcn belediye vergi ve resimleri gibi tahsili emval kanununa tevfikan istifa edilir

Müstecirlerin mutasarrıflara ruçu hakları ahkâmı umumiyeye tâbidir. Bu madde ahkâmının belediye faaliyeti hududu haricine şamil olan müesseselere tatbiki için mezkûr müessesenin evvelce muvafakatını istihsali şarttır.

B — Belediye masrafları

Belediye masrafları

Madde 117 —

1 — Belediye binası tedarik ve idaresi ve döşeme ve bakım masarifi,

2 — Belediye heyetleri memur ve müstahdemleri tahsisat, maaşat, ücret ve müteferrikaları,

3 — Belediye zabıtası ve itfaiye masrafları,

4 — Belediye varidatına tahsil masrafları,

5 — Yol, meydan, sokak, iskele ve köprülerin inşa, tamir ve idamesi masrafları,

6 — Su ve bağım tesisatı ve işletme masrafları, (işbu masraflar azamî on senelik bir programa tevfikan bütçeye vazolunacaktır.)

7 — Tenviırat masrafları,

8 — Mezarlıkların tesis ve muhafazası masrafları,

9 — Bir daire veya müessese veya hayır sahabı tarafından belediye vezaifine dair işler için müavenetten veya nakden vukubulacak teberruat ile muayyen hizmetler karşılığı,

10 — Kanunlarla müayyen vazifelerin ifası için icap eden masarif,

11 — Vadesi gelen borçlar, istikraz taksitleri ve faizleri ve mahkûmunbih vecibâtteıdiye belediye borçları,

12 — Belediyenin harita, kadastro ve müstakbel şekil planının tanzimi ve yukarıdaki maddeye tevfikan mezbaha tesisi masrafları (işbu masraflar azamî on senelik bir programa tevfikan mukaddema belediye bütçeye vazolunur.

13 — Belediye emlâk ve emvalinin tamir ve sigorta masrafları, belediyenin kanunen teahiyesine mecbur olduğu vergiler,

5,6 ve 12 inci fıkralarda gösterilen tesisatın kabul edilen programa göre her seneye isabet edecek miktarı için muktazi tahsisat, (istikraz suretile defaten veya tediyeden vücude getirilmesi mümkün olmayan ahvalde belediyeler merkûr tesisatın istikrazı edeceği nisbetli her sene bütçelerine vaz ve mukabili olan mebaliği bir bankada muhafaza ile mükelleftirler.)

14 — Beldenin imarına ait tesisat ve inşaatın hakım ve işletilmesi masrafları,

15 — İşbu kanunun 16 ıncı maddesinde muharrer mecburi vazifelerin ifasının temini için muktazi masraflar,

16 — Belediye bütçesinden tediye edilecek olan maaş ve ücretler yekûnu senevi varidatın azamî %30 unu tecavüz edemez. Görülen ihtiyaca göre ve Dahiliye Vekâletinin müsaadesile bu miktar artırılabilir.

Belediyelerin ihtiyari masrafları

Madde 118 — Belediyenin ihtiyari masrafları:

Belediyenin ihtiyari olarak derûhte eyledigi hidemat ve tesisatın ifa ve idamesi masrafları,

Mecburi vazifeler ifa ve ikmal edilmedikçe ihtiyari vazifeler için bütçeye tahsisat vazolunamaz.

Belediyelerin ihtiyari vazifelerine ait olup bir sene bütçesine konulan tahsisatın ona tekip eden senelerde temrili veya tamamen bütçeden ihracı Dahiliye Vekâletinin tasdikına mütevakkıf.

C — Bütçenin ihzarı, tasdiki, tatbiki ve muvazenesi

Belediyelerde mali sene

Madde 119 — Belediye bütçesi, belediyenin her senenin ikinci iptidasından ertesi senenin mayıs sonuna kadar bir seneye ait varidat ve masrafını müteeyyin ve belediye varidatından ifa ve belediye hizmetlerinin ve masraflarının ifasına memuriyeti mutazammındır.

Bütçenin ihzarı

Madde 120 — Belediye bütçesi, belediye reisi tarafından ihzar olunarak tasdiki ettigi senenin şubatı iptidasında encümene tevdi olunur. Encümen iki ay zarfında tetkike mecburdur. İhzar olunan bütçe esbabı mucibesile birlikte reis tarafından 1 nisanda meclise tevdi olunur.

Meclise bütçe müzakeresi

Madde 121 — Meclis bütçe kararnamesi metnini madde madde, varidat ve masraf cetvellerini fasıl fasıl müzakere ve bütçeyi aynen veya fasıl ve maddelerini tadilen kabul eder.

Tasdik edilen bütçenin Vekâlete gönderilmesi

Madde 122 — Mahalli en büyük mülkiye memurunun tasdiki ile kat'iyet kesbeden bütçenin bir nüshası beraya malûmat olmak üzere tarafından Dahiliye Vekâletine gönderilir.

Bütçenin tasdiki

Madde 123 — Bütçeyi tasdika salâhiyettar makamlar, vürudu tarihinden itibaren en geç bir hafta zarfında tetkik ve tasdik ederler.

1 — Bütçe kararnamesi metninde kanun ve nizamnamelerile kabili telif olmayan madde ve ibareleri tashih,

14 NİSAN 1930 (Resmî Gazete) Sayfa : 8837

2 — Belediyenin tahsile salâhiyettar olmadığı varidatı tay veya tarife ve salâhiyeti kanuniye fevkinde konulan muhammenatı haddi kanuniye tenzil.

3 — İlası belediye vazifesi cümlesinden olmayan hidematı ve bunlara ait masarifi ihraç,

4 — Bütçeye konulmayan mecburi masarife ait tahsisatı ilâve,

5 — Bütçeye mevzu varidat mecburi masrafları temine kâfi değilse kanunen müayyen haddi asasiden dun olan belediye hisse, vergi ve resimlerini azamî haddi kanuniye kadar usulen ihlâğ veya bu da kâfi olmazsa ihtiyari masraflardan mecburi masraflara tahsisat nakleder.

Bu suretle aynen veya tadilen tasvip edilen bütçe kat'îleşir. Mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından yapılan tadilâta karşı belediye meclisleri Şurayı Devlete müracaat edebilirler. Bir hafta zarfında tasvip edilmeyen belediye bütçeleri doğrudan doğruya kat'îleşmiş addolunur.

123 üncü madde haricinde bütçenin değiştirilmemesi

Madde 124 — Belediye bütçelerini tasvibe salâhiyettar makamlar 123 üncü maddede gösterilen sebep ve suretlerden gayri bir şekilde bütçeyi tağyir edemezler.

Bütçe harici sarfiyat

Madde 125 — Kat'îleşen bütçe haricinde nispet ve miktarı kanuna uygun olmayan varidat tahsil olunursa Türk Ceza Kanununun 247 inci maddesi ahkâmı tatbik olunur. Bütçe haricinde sarfiyat tazmini müstelzim olmakla beraber fiail hakkında ayrıca kanunî takibat yapılır.

bütçenin âmiri itası

Madde 126 — Belediye reisleri, belediye bütçesinin âmiri ihtisasıdır. Muavinlerini de kendi mes'uliyetleri altında âmiri ita vazifesini ifaya memur kılabilirler. Şubelere ayrılan belediyelerde reisler şube müdürlerine ikinci derece âmiri ita salâhiyeti verebilirler.

muhasibi mes'uller

Madde 127 — Belediye muhasebecileri, hesap işleri müdürleri belediye bütçesinin muhasibi mes'ulleridir. Belediye muhasibi mes'ulleri zimmetindeki emvalin tahsili ve tahsili hususunda ifa olunacak muamelât Devletin bu kabil muhasipleri hakkındaki mümeleesis ayndır.

İdare hesabı ve kat'i hesap

Madde 128 — Her sene bütçesinin kat'i hesabı hesap devresinin hitamını takip eden eylül ayı içinde muhasibi mes'ulün idare hesabı ile birlikte encümene tevdi olunur. İdare hesabı ve kat'i hesap 70 ve 86 ıncı maddelerde gösterilen tarifeler dairesinde tasdik ve tasvibe iktiran eder.

Muhasebe usulü

Madde 129 — Belediylerin muhasebelerine mütealik usul bir nizamname ile tesbit olunur.

Eski sene bütçesinin devamı

Madde 130 — Her hangi bir sebeple yeni bütçe kat'îleşmemiş ise bu muamele ikmal olununcaya kadar eski sene bütçesi tatbik olunur.

İhtiyat akçesi

Madde 131 — Her sene belediye bütçelerine mevzu varidatın safi miktarı hesap edilerek bu safi varidatın yüzde beşi işbu kanunun neşri tarihini takip eden mali sene iptidasından itibaren yirmi sene müddetle ayrı bütçeye ihtiyat akçesi olarak vazolunacak. ve belediyelere mahsus bir banka teessüs edinceye kadar hükümetin ırae edeceği bir bankaya ayni mali senenin nihayetinden evvel tediye edilecektir.

İhtiyat akçesi mukabilinde avans

Madde 132 — Belediye idareleri bankaya tevdi edilecek işbu mebliğdan teraküm edecek miktarın yüzde yetmiş beşine kadar icap eden miktarını her sene bütçesine tevfikan, ihtiyar edilecek imarat ve inşaat masrafları için sarfedilmek ve yine senesi içinde belediye varidatı ile ödenmek üzere avans olarak bankadan istiğraz edebilirler. Bu avanslaran behemhal senesi içinde bankkaya iadeten teviyye ne belediye reisleri ve muhasebe âmirleri ve bu hususta sıkı bir murakabe icrasına en büyük mülkiye memurları mecburdurlar.

YEDİNCİ FASIL

BİRLİK TESİSİ

Belediye, köy ve vilâyet mahalli idarelerinin birlik kurmaları

Madde 133 — Bekte ve köyler, vilâyet idareleri hususiyeleri kendilerine verilen mecburi veya ihtiyari vazifelerin bir veya bir kaçını müştereken tesisat ve idare ile ifa için birlik tesis edebilirler.

Birlik nizamnamesinin kat'îleşmesi

Madde 134 — Birlik tesis için bekte, köy, idarei hususiye meclislerinin (belediye meclisi, köy meclisi, meclisi umumi) müttefikan kabul ettikleri birlik esas nizamnamesi valinin ve birlige dahil olanlar başka vilâyetlere mensup iseler Dahiliye Vekilinin tasdiki ile kat'îleşir. Birlige diger bekte ve köylerin ve idarei hususiyelerin ihtiraki birlik meclisinin tasvibi, valinin tasdiki ile ve başka vilâyetlere mensup iseler Dahiliye Vekilinin tasdiki ile olur.

Nizamnameye yazılacak maddeler

Madde 135 — Her birliğin bir esas nizamnamesi olacakbr. Nizamname atideki mevaddı ihtiva eder:

1 — Birliğin unvanı,

2 — Birlik merkezi,

3 — Aradaki ihtiyarlık faaliyet sahasının hududu,

4 — Daimi olup olmadığı, muvakkat ise kaç sene için olduğu,

5 — Birlige dahil olan mahalli idarelerin isimleri,

6 — Birlik azası olan mahalli idarelerin bukuk, vezaif ve salâhiyetlerinden hangisi birlige ve birlik icra heyetine devr ve tevdi olunduğu,

7 — Birlige dahil olan mahalli idarelerin her biriain birlik meclisi için intihap edecegi aza miktarı ve bu aza müntesibinin teşpitine esas olan geraitin kaç senede bir birlik meclisi tarafından tetkik olunacağı,

8 — Birlige dahil olan mahalli idarelerin birliğin tesis ve idame masrafına ne nispette iştirak edecekleri,

Resmî Gazete, 6 Mayıs 1930

1593 SAYILI UMÛMÎ HIFZISSIHHA KANUNU (6 Mayıs 1930)

Sayıfa : 8900 (Resmî Gazete) 6 MAYIS 1930

yapmazsa Hîlâ âmel veya belediyelerce yapılıp, masarifi mahiye memurlarınca tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur.

Madde 87 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince 57 inci maddede zikredileri hastalıkların her birine karşı yapılacak mücadele tedbirlerini ve tathiri ve tephirat ve âlâtı hasarat ve hayvanat usullerini ve tathirata tâbi binalar ve eşya ve sâireyi ne zamanlarda ve ne suretle tespihr ve tathir edileceklerini müberyan bir nizamname neşrolunur.

Madde 88 — Türkiye dahilinde her fert çiçek aşısı ile muhterriren aşılanmağa mecburdur. Bu aşının, ırsan tarzı ve vesikaları ne suretle ifa olunacağı ve aşılanan ırsanın geri bırakılması icap eden künseler 87 inci maddede yazılan nizamnamede zikredilir.

Madde 89 — Türkiye hudutları dahilinde doğan her çocuk doğumu takip eden ilk dört ay zarfında aşılanır. Çocuğun peder ve vâlidesi aşı mecburiyetinin ifa edilmesinden aşiri suretle mes'uldürler. Ebeveyni olmayan çocuklar veya ebeveyni nezdinde bulunmayan çocukları için çocuğu bakmak üzere kabul eden sahibi ve müesseseler mes'uldürler.

Madde 90 — Otuz yaşına kadar olan her şahıs çiçek aşısını beş senede bir tekrar ettirmeğe mecburdur. Çiçek aşısı kuvvetinde sıhhat memurları tarafından lüzum görülecek bütün ehâlisa çiçek aşısı tatbik mecburdur.

Madde 91 — Çiçek aşısı Hükümetçe hâmilasır ve mecanen tevzi ve tatbik olunur.

Madde 92 — Askerî makamlar, askerî hizmetlerini ifa esnasında ve kanunen muayyen olan müddetlerde askerlerin çiçek aşılarını muntazaman ifaya mecburdurlar.

Madde 93 — Ticarî ve sınaî bütün müesseseler sahipleri müstahdemlerini kendi vesaitile kanunun gösterdiği müddetlerde çiçek aşısı ile aşılamağa mecburdurlar.

Madde 94 — Kanunî müddet zarfında mükerreren aşılandığını vesikalarla isbat edemiyenlerin Devlet, belediye hizmetlerinde veya husûsî ve umûmî ticaret ve sanayi müesseselerinde, büyük çiftliklerde istihdamı veya mektepl ere kabulü memnudur.

Madde 95 — Sâri hastalıklara karşı kullanılan her nevi serum ve aşılar Hükümet tarafından ihzar edilir. Hariçten getirilecekleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunan vasıf ve şartları hâiz olmaları mecburdur. Dahilde beşeri serüm ve aşı imalı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin müsaadesine ve murakabesine tâbidir Bu müesseselerin vasıfları ve şartları vekâletçe tayin olunur.

Madde 96 — Kudret aşısı ihzar ve tatbiki için iktiza eden müesseseler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince veya onun müsaade ve murakabesi altında resmî teşkilât tarafından açılır ve aşı mecanen tatbik olunur.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Sıtma ile mücadele

Madde 97 — Sıtmalı olduğu Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince sepir ve ilân edilecek mahallerde oturanın her türlü tathirat ve tephirat 58,59,60,61 inci maddelerde musarrah olduğu veçhile ifası mecburidir.

Madde 98 — Sıtma mücadelesi, husûsî kanununa ve talimatnamelerine tevfikan icra olunur. Askerî makamlar Sıhhat Vekâletince kabul edilen esaslar dahilinde askerî kıtaat ve teşkilâta sıtma mücadelesi yaparlar ve yapılan tedbirleri sıtma mücadele rehberine veya sıhhat müdürlüklerine bildirirler.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Trahom ile mücadele

Madde 99 — Ahalisinin büyük bir kısmının trahom hastalığına müptelâ olduğu tahakkuk eden mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından mücadele heyetleri teşkil edilir ve iktiza eden müesseseler açılır. Buralarda hastalığın tedavisi için hastalar üzerinde yapılacak bütün tedbirler ve amelîyâtlar mecanen icra olunur.

Madde 100 — Trahomlu olduğu Vekâletçe neşrlû ilân edilecek mahallerde trahom hastalığının ve ihtilâtlarının 58,59,60,61 inci maddelerde tasrih edildiği üzere ilâcları mecburdur,

Madde 101 — Trahom mücadele mıntakalarında teşkil edilecek heyetler bütün ahalîyi muayene ve tescile ve trahoma müptelâ olduğu anlaşılan hastaları tedavi maksadı ile müesseselere celbe ve ilâçsız eden tedavisi tatbika salâhiyettardırlar.

Madde 102 — Gerek trahom mücadele mıntakalarında ve gerekse memleketin sair aksamında trahomun sârî devresine mâsap olan hastaların bu devre devam ettiği müddetçe mektep, fabrika, imalâthane veya sair resmî, husûsî müessesata devamları menolunur. Trahom mücadele mıntakalarındaki çocukların tedrisatı için Sıhhat ve Msarif Vekâletlerince müştereken husûsî tedbirler ittihaz olunur.

Askerî makamlar Sıhhat Vekâletince kabul edilen esaslar dahilinde askerî kıtaat ve teşkilâtta trahom mücadelesi yaparlar ve yapılan tedbirleri mahallerindeki sıhhat memurlarına bildirirler.

BEŞİNCİ FASIL

Zührevî hastalıklarla mücadele

Madde 103 — Vücudun hangi kısmında ve ne şekilde tezahür ederse etsin frengi, bulaşıkduğu ve yumuşak şankre müptelâ bir şahıs kendisini Türkiyede sanî'at icrasına memur bir tabibe tedavi ettirmeğe mecburdur. Çocukları tedavi ettirmek mecburiyeti ana ve babalarına veya bu çocuklara bakan ve himaye eden künseler müessesere racidir.

Madde 104 — San'atına icra eden her tabip her ay nihayetinde protokol defterlerindeki kayıtlara nazaran o ay zarfında kendilerine müracaat eden frengili hastaların ismleri, yaşları ve hastalığının devrisi, evvelce bir tabip tarafından tedavi edilip edilmediğini Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirmek üzere bulundukları mıntıkanın Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürlüğüne yazı ile bildirir. Memurin olarak alınacak bu ihbarın ifşa eden memurlar hakkında Devletin mahcem kayıtlarını ifşa ve vazifesi memuriyetini sui istimal etmekten istihsan ettiği mücazat tayin olunur.

Madde 105 — Frengi ve belsoğukluğu ve yumşak şanke müptelâları bütün resmî sıhhat müesseselerinde veya Hükümet ve belediye tabipleri tarafından parasız tedavi edilir.

Madde 106 — Zührevî hastalıklardan birile mâsap olduğundan şüphe ve bu hastalığın etrafına geçiş ihtimâlini etmeden evine edilen künseleri muayeneye sevk ve sıhhî hallerine dair bizzat rapor talep etmeğe alâkadar sıhhat ve içtimaî muavenet müdürleri ve Hükümet tabipleri mezundurlar. Bu gibi şahıslar aranı ettikleri takdirde kendilerini husûsî bir tabibe muayene ettirerek ondan alacakları raporu ibraz edebilirler. Bu hususta imtisal ve aderessiz ibraraî mesnu olamaz.

Madde 107 — Zührevî bir hastalığa müptelâ olduğu tahakkuk edilerek hastalığı etrafına geçiş ve sirayet vâridiğinden şüphe edilen künseler cebren tedaviye sevk olunabileceği gibi hastalığın sirayetine mâni olmak üzere bir hastanede tecrit ve tedavi altına alınabilir. Bu hususta kuvvei cebriye istimali dahil caizdir.

Madde 108 — Zührevî hastalıklardan birine mâsap hastalardan biri tedaviyi ikmal etmeden ortadan kaybolduğu takdirde ve tedavisi edeceğini, hastalığın sirayet ve istimal muavenet müdürlüğüne yazı ile malûmat vermeğe mecburdur. Sıhhat müdürleri tedavisiden ayrılan bu hastanın diğer bir tabip tarafından veya herhangi resmî müessesede tedavi edilip edilmediğini, icap ederse bizzat hastanın kendisinden istihat alacak tahkika ve tedavi edilmediği tahakkuk edenleri 107 inci madde mucibince tedaviye sevke mezundur.

Madde 109 — Her tabip tedavi altında bulunan zührevî hastalıklar musaplarının ellerine bu hastalığın telûkesini ve sirayet yollarını bildirecek, nümuneyi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tespit edilmiş bir (vesayayı sıhhiye varakası) vermeğe mecburdur. Hasta çocuk olduğu takdirde bu izahat ve vesaya varakası hastanın ana ve babasına olmazsa sair yakınına verilir.

6 MAYIS 1930 (Resmî Gazete) Sayıfa : 8901

Madde 110 — Zührevî hastalıklardan birine duçar olduğunu bildiği veya görümlü, zannan veyahut tedayisi altında bulunduğu tabiplerinin nezahte bu hastalıklardan birine müptelâ olduğunu bilmesi lâzım geldiği halde hastalığı bir diğerine sirayet ettirecek hakkında bu kanunda mezkûr mücazat tatbik olunur. Takdirat için alâkadarın şikayeti lâzımdır. Hastalığın ruhumdan ilâheren âlâ ay hitamında mevcut zannına tâbi olur. Frengili bir çocuğun frengiye mâsap olduğunu bildiği halde sahîn bir süt annesiye emzirtmek memnudur.

Madde 111 — Alâtsiz nden bir kısmının frengiye mâsap olduğu anlaşılan veya şüphe edilen mmlakâtında Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından mücadele heyetleri teşkil ve idare edilir müesseseler açılır.

Madde 112 — Frengi mücadele heyetleri, mıntakaları dahilinde bütün ahalîyi muayene ve tescile ve frengiye müptelâ olduğu anlaşılan hastaları tedavi maksadile müessesetere celp ve iâtaa eden müdavatı tatbika salâhiyettardırlar.

Askerî kıtaatla teşkilâtta zührevî hâdalıklarla mücadele askerî makamlarca temin olunur. Sirayet devresinde zührevî hastalıklar musapları ferdî usullerle tedavi ettirmeğe tevkifa edilmez. Askerlik esnasında frengiye olduğu tespit edilenlerin künye defterleri, görülükleri tedavi tarzı hakkındaki malûmat ile beraber bulundukları Milliye Vekâletince Sıhhat Vekâletine gönderilir.

ALTINCI FASIL

Veremle mücadele

Madde 113 — Akciğer ve bronşre veremin her sarı şekline mısap olanların veremin herhangi sârizî şekline mısap olmak veltî edenlerin isim ve adreslerile ihbarı mecburidir. Musapları veba ve veremle ölen veya veremden ölmek üzere bulunduğu veya ölümü teşhis ve tespit eden her tabip tarafından en yakın tıbbiye dairesine gönderilir veya tahriren ihbar edilir.

Madde 114 — Veremli hastanın âmeletgah değiştirmesi halinde nakledeceğ'nden evvel bunun derdest kayliyeli ve mahkemelerek mahalli evvelce hastayı haber verdiği sıhhiye dairesine ihbarda mecburdur.

Madde 115 — Hastanelerde, doğum evlerinde, lâpsasenelerde, sair resmî veya husûsî müessesâh sıhhiye ve hayriyedeki bütün veremli hastalarla buralarda vukua gelen veremden vefiyatı yirmi dört saat zarfında o müessesenin müdürü tarafından ihbar edilir.

Askerî kıtaat ve teşkilâtta fevtaıyi edilen veya vefat eden veremliler buralardaki askerî tabipler tarafından ve memsup olduğu kumandanlıklar vasıtasile alâkadar sıhhat makamlarına ihbar olunur.

Madde 116 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince kâşif edilen veremliyetinin tahlil ve tedkiki için mahallerde veren müsaflarının doğrudan doğruya dispanser tabaheline ihbar edilmesi vekâletçe nezdi ilân edilir.

Madde 117 — Resmî bakteriyoloji laboratuvarları veremlilere ait olup tabipler tarafından gönderilen maddeleri muccanen muayene ve neticesini gönderen tabibi gere iy'at ederler.

Madde 118 — Hükümet veya belediye tabiplerinin veya tabibi müdaviliminin tahlil üzerine veremlilerin ikametgâhları ve eşyaları mecanen tathir ve tephir olunur.

Madde 119 — Sari şekilde veremi hastalığına mıtsap olduğu tebeyyün eden ve etrafında bulunan künseleri intana duçar edeceğinden şüphe olunan hastaları hastane veya sair bir müessesede tecrit veya tedaviye evya atıcilerle ve sanâtlarn dolayısile küçük çocukları veren intanına duçar edecekleri tahakkuk edenleri meslek ve san'atlarını icradan men'e Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır;

Madde 120 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti fennen lüzum göreceği ejhasa veremden vikayeye matuf tedbirleri tatbika mezundur.

Madde 121 — Veremle mücadele cemiyetlerine ait müesseselerde bu cemiyetler tarafından tatbik edilen mücadele tedbirleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesine tâbidir.

Sayıfa: 8902 (Resmî Gazete) 6 MAYIS 1930

DÖRDÜNCÜ BAP

Muhacerete ait sıhhî işler

Madde 133 — Türkiyede tavattun etmek üzere topluca ve kafile halinde gelen ecnebi tâbiiyetindeki şahıslar veya tabiiyetini terkederek Türkiye tâbiiyetine dahil olmak isteyen muhacirler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye Vekâletlerince müştereken tayin edilecek hudut kapılarından veya limanlarından memlekete dahil olurlar. Türkiyede nzamî üç ay kalmak veya tavattun etmek isteyen şahıslar tâbiiyetini terkederek Türk tâbiiyetini kabul etmek isteyen şahıslar müfterilerden veya bir aile halinde geldiklerini takdirde her taraftan memlekete dahil olabilirler.

Madde 134 — 57 inci maddede zikredilen sarı ve salgın hastalıklardan veya zührevî hastalıklardan birine musap olanlar, cüzzam, trahom ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunacak hastalıklardan birine duçar olanların ve mecnunların ve fuhuşla meşgûl kadınların 133 üncü maddede mezkûr künseler meyanında memlekete girmesi memnudur.

Madde 135 — 134 üncü maddedeki memnuiyete ait istisnâlar ve bütün muhacirlere veya tavattun etmek üzere gelen ecnebilerde tatbik edilecek sıhhî tedbirler ve bunların ikâmet edecekleri mahallere kadar sevk ve muvakabeleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye Vekâletlerince müştereken tesbit olunur.

Madde 136 — 134 üncü maddede zikredilen hastalıklardan birine musap olan şahısları getiren gemiler ve şimendifer idareleri bunları tekrar götürdükleri yerlere iadeye veya Sıhhat memurları tarafından müşahede, tecrit ve tedavi altına alınmak üzere bu memurlar tarafından gösterilecek mahalle kadar sevke mecburdurlar. Bu bususta muvakkat bu nakil vasıtaları idarelerine aittir.

Madde 137 — Ecnebi memleketlerden gelen her vapur kaptanı sıhhî muamele esnasında hudutlar ve sahiller sıhhat memurlarına ilmâna cihazek yolculuğu ve kara ile ihtilâl edecek tahtını ve topluca ve kafile halinde Türkiyeye çıkmak üzere bulunan ejhasın isimlerini bildiren bir liste verecek ve bunların içinde hasta mevcut olduğu takdirde gemi tabibinin tasdikile musap olduğu veya musabiyetinden şüphe edildiği hastalık bildirilecektir.

Madde 138 — Topluca ve kafile halinde muhacir sıfatile gelen türk ve ecnebi gemilerin hükümetlerince musaddak bir tabibi ve hastahâne ve müstacel ahvalde kullanmağa mahsus sağa ve sıhhî levazımı olmaları. Vapurların her tarafı ve bilhassa muhacirlerin bulunduğu mahaller gayet temiz ve sıhhî şerait hâiz olacak ve muhacirler hava şeddidinden mahfuz olarak nakledilecektir.

BEŞİNCİ BAP

Gemiler, demiryolları ve sair nakliyat vasıtaları sıhhî işleri

Madde 139 — Yolcu taşıyan bir gemilerinde husûsî kabında gösterilen şartlar dahilinde istihdam edilecek tabiplerin Türkiyede san'at icrasına memin ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tasdik edilmiş olmaları lâzımdır. Bu tabipler gemi tapuğuğine tayin olunmak için bu bapta mezredilecek talimatnameye tevfikan Vekâletçe bir imtihana tâbi tutulurlar ve imtihanda muvaffak olanlara gemi tabipliği vâzifesini ifa edebilecekleri müheyyin bir vesika verilir.

Madde 140 — 139 uncu maddede zikredilen vesikayı hâmil olmayan tabiplerin gemi tabipliklerinde istihdamı memnudur.

Madde 141 — Yolcu gemilerinde bulunması lâzım gelen âlâç ve tıbbî levazım ile hasta tedavisi için tefrik edilen mahaller ve bu gemilerin şerait ve yolcu mahallerinin sıhhî vasıfları ve tedbirleri nâmı olacak ve yolcuların selâmet ve emniyetini temin eyleyecek tedbirler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve İktisat Vekâletlerince müştereken bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 142 — Gemi tabipleri, gemi dahilindeki mürettebat ile üçüncü sınıf yolcuları ve deniz hâmsalı, kaza veya sarı hastalık vukuunda, diğer sınıf yolcuları mecanen tedaviye mecburdur.

Madde 143 — Gemi tabipleri musaddak bir delîter tutarak her seferdeki sıhhî vak'aları hastalanan/arın esamisi ve hastalıklarını ve yapılan tedaviyi ümumiyetle geminin sıhhî hallerini kayıt ve imza ve kaptana tasdik ettirir. Bu defter seferden mehide limanına avdette orada sâhibler sıhhî işlerine memurlara ibraz olunur.

Madde 144 — Gemi sıhhî memleketi sarı ve salgın hastalıklardan korunmağa matuf tedbirleri tesbit ve bu bususta alî olduğu makamlarca verilecek emirler ve talimatın icraat ile mükelleftir.

Madde 145 Gerek ecnebi sefer yapan ve gerekse limanlar dahilinde veya kısa mesafeler içinde veya nehirlerde işleyen her nevi meraklop, sahiller sıhhî işlerine nezaretle mükellef memurlar tarafından murakabeye tâbidir. Gemilerin kaptanları veya reisleri sarı ve salgın hastalıklarm zuhurına mâni olmak üzere gerek gemilerde ve gerekse mürettebata tatbikına bu makamlarca lüzum gösterdikleri tedbirleri ittihaz ederler.

Madde 146 — Demiryolu, tramvay, otobüs ve omnibüs gibi umumî nakil vasıtaları vagon ve arabalarında sarı ve salgın hastalıkların intikal ve sirayetine mâni olmak üzere bahsinna sıhhî memurlarca lüzum gösterilecek tedbirlerin ifasına, bu nakil vasıtaları idarelerî memurlarile, Şahsılara ait ve fakat umumî nakil işlerinde kullanılan vasıtalar sahiplerî dahi aynı mecburiyete tâbidirler.

Madde 147 — Sarı ve salgın hastalıklara müptelâ şahıslar ancak sıhhat memurlarının müsaadesi ile ve bu hususta kabedeye riayet etmek şartı ile umumî nakil vasıtaları ile nakledilebilir. Müsaadesiz umumî nakil vasıtalarını ile sarı hastalık mıasplarının nakli memnudur.

Madde 148 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince görülecek lüzum üzerine sarı ve salgın hastalıkların zuhur ettiği mahallerden gelen yolcu ve eşyanın muayenesi için şimendifer istasyonlarında muayene mevkileri tesis olunur.

Madde 149 — Şimendifer idarelerince büyük demiryolu istasyonlarında ve yolcu katarlarında kaza ve müstacel hastalık vak'alarında sıhhiye edilecek levazım ve mevadlı tıbbiyenin nasıl bulundurulacağı mecburidir.

Madde 150 — Gemi sihvarleri ve çarkçı ve dümencileri, demiryolu makinistleri, otomobil ve otobüs şoförleri veya lüzum görülecek sair vesaiti nakliye müstahdemlerinin hizmete dubidden evvel bedenî, akıl, ruh ve basarî, işitme muayenelerinin icrasına müteallik olmak üzere husûsî hükümet vazedilecek ve bu muayenelere tâbi olmadan hiç bir şahıs bu gibi hizmetlere kabul edilmeyecektir. Bu muayeneler resmî sıhhat müesseseleri tarafından mecanen yapılır.

ALTINCI BAP

Çocuk hıfzıssıhhası

BİRİNCİ FASIL

Çocukluk ve gençlik koruması

Madde 151 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti küçük çocuk hıfzıssıhhası ve bunlarda görülen veliyatın azaltılması için lâzım gelen müessesatlar açarak lâzım eder ve çocuk hıfzıssıhhası faydalarının halk arasında intişar ve tatbikini tesbit edecek tedbirleri ittihaz eyler.

Madde 152 — Bizzat mâni veya çocuk düşürmeğe vasıta olup Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunacak alât ve levazımın ithal ve satışı memnudur. Bunların tahsbelte mütemessil sıhhî tabipleri tarafından Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tayin edeceği şartlar dairesinde ithal edilir ve eczanelerde reçete ile satılır.

Madde 153 — Devletin resmî müesseselerinde doğum yardımı meccanidir. Sıhhî sıvalı daha fazla kalmayı istiyen etnonyen vakayiate lüzumlarını doğumdan sonra müesseselerde bir hafta akkonulması merburidir.

Madde 154 — Hükümet ve belediye tabipleri ve ebeleri fakir kadınların doğurmasında meccanen yardıma mecburdurlar.

6 MAYIS 1930 (Resmî Gazete) Sayıfa : 8903

Madde 155 — Kendisi ve çocuğunun sıhhati için bir zarar husule getirmeyeceği bir tabip tarafından tahriren tasdik edilmedikçe kadınların düşürdükleri mükadderen üç hafta ve doğurmasının müteakip yine üç hafta zarfında fabrika, imalâthane ve umumî ve husûsî müessesatlarda çalışmaları ve çalıştırılmaları memnudur.

Madde 156 — Bu kanunun neşrinden sonra berhayat çocuğu olan veya alîdesi fazlaiyle bakîp onu kendilerin Devletçe himayelarına mahdiye verilmesi için her sene Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti bütçesinde bir fıdî mahsus ayrılır. Aynı zümlere nakdî mükâfat verilmesi dahi vekâletçe her sene kabul edilir. Bu kanunun neşri tarihinden berhayat altı veya daha ziyade çocuğu olan kadınlara dahi bu maddeye verilir.

Madde 157 — Sütnineliğe edecek kadınlar kendi çocuklarının yedi aylıktan fazla olduğuna dair resmî vesaiki ibraz etmedikleri ve kâfi emzirme kabiliyeti mevcut olmadığı takdirde sütnineliğe etmelerine müsaade edilmez. Süt annenin çocuğu yedi aylıktan küçük olduğu halde bunun başka kadın tarafından emzirildiği ispat olunmalı lâzımdır. Bu vesikalar süt emzelerin 125 inci maddede gösterilen muayenede esnasında talep edilir.

Madde 158 — Yedi yaşından aşağı olan memluk, ölmüş veya babası ve anası hayatta çocukları gerek para ile ve gerek parasız kabul ederek bakanı resmî ve husûsî bütün müessesetler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabe ve teftişine bağlıdır. Bu tarzdaki müessesetlerin kişadı, sahipleri tarafından Vekâlete ihbar olunur.

Madde 159 — Nezdine yedi yaşından aşağı çocukları para mukabilinde bakmak üzere alan ejhasın evvelâ mahallî belediyesinden müsaadei mahsusa alması mecburidir. Belediye heyeti sıhhiyesince bu gibi ejhasın mesken ve bakıcılarının sıhhî vaziyetlerinin fık görüldüğü tezkik edilmedi'n bu müsaade itâ edilmez. Bu gibi ejhasın ikametgâhları da 158 inci maddede bahsedilen teftişe tâbidir.

Madde 160 — Kabul ettikleri çocukların sıhhat ve hayatlarını muhafaza için lâzım gelen vasıtalı r noksan olur veya çocukların sıhhat ve hayatını duçar bulakır edecek hallerler meydana gelmesi 158 ve 159 uncu maddelerde zikredilen müessesatlar ve sahipleri, sıhhî memurlarının tahrîrî ihtarlarile bu noksanlar ve mahzurları izaleye mecburdurlar. Bu ihtarları on beş gün zarfında icra etmiyenlerin çocukları geri alınarak ihtiyaçlarına ihtiyaçlarına müsaade edilmez ve müessesetleri kapatılır.

Madde 161 — Metruk çocukları altı yaşına ikmal edinceye kadar mahallî belediyelerin, belediye olmayan yerlerde köy heyeti ihtiyarîyelerin himayeye mecburdurlar. Husûsî müessesetleri olmayan yerlerde belediyeler bu çocukları icap ederse bir ücret mukabilinde bakdırmak ve büyütülmeğe kıraya vermek mecburdurlar. Altı yaşından sonra bu çocukların himayesi ve talimî ettirilmesi Maarif Vekâletince deruhde olunur.

Madde 162 — Nüfusu on binden fazla olan mahallerde belediyeler bir « Süt çocuğu muayene ve müşavere evi » tesis ederler. Bu müessesetlerin vasıf ve şartları ve vazifeleri Sıhhat Vekâletince tayin olunur. Nüfusu kırk binden fazla olan mahallerde bunlara merbut olmak üzere bir « Süt emzikesi » tesis edilir. Nüfusu yüz binden fazla olan mıntıkalarda bu müessesetler ihtiyaca göre tezyid olunur.

Madde 163 — Bütünsüz mekteplerin bina ve sıhhî şartları ve sarî salgın hastalıklardan vikayelerî hususları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesi altındadır. Yalnız talebenin sahiblerinin ait sıhhî mıınakalbe bu mıktepların tabi olduğları makamlar, cemiyetler veya şahıslar tarafından ifa edilir.

Madde 164 — Alelûmum mekteplerde muayyen hastalıklı talebenin beden, ruh ve göz ve kulaklarına ait muayeneler mektepterin husûsî tabipleri tarafından icra ve her ay'ığ'aye mahsus ayrı kayıt varakalarına tesbit olunur.

Madde 165 — Ön yaşından aşağı çocuğun babası, anası veya ölmüş olanlarda sair hısımları tarafından hayat ve sıhhati ve ahlâkını tehlikeye maruz bırakacak lena muameleye, teyyiklere veya cebre duçar olduğu takdirde bunların belediye veya Devlet memurlarınca re'sen kabul edilmek üzere nezdinde bulunduğu künselerden ayrılması caizdir.

Madde 166 — On iki yaşından aşağı çocukların yanlarında ebeveyni veya vekîleri olduğu halde dahi meyhanelere girmesi ve on sekiz yaşından aşağı gençlere her nevi isporlada açık verilmesi veya satılması memnudur.

Madde 167 — On iki yaşından aşağı çocukların, sinema ve hayalet ve dem sahnesine ve bar gibi mahallere getirilmesi ve kabul edilmesi memnudur. Altı yaşından yukarı çocukların gündüzün terbiyevî veya husûsî mahiyette olan sinema veya tiyatrolara gelmelerine müsaade olunabilir.

Madde 168 — Her şehir ve kasaba belediyeleri o şehir ve kasabanın vüs'at ve nüfusunun adedine göre icap eden büyükçükte küçük çocukların temiz havayı almasına mahsus bir veya müteaddit, bahçeler ve spor meydanları vücude getirmeğe mecburdurlar.

Madde 169 — Kız liselerinde ve orta ta ıiyede nekliyat idarelerince münasip görülecek surılarda talebeye temiz çocuk bakımı usulleri nazarî ve amelî suretile öğretilmek üzere haftada lâkal bir saatlik ayrılmış bir ders konat o'unur.

İKİNCİ FASIL

Süt hakkında

Madde 170 — Her ne şekilde olursa olsun süt ticareti yapanlar veya satılmak üzere süt istihsal edenler mahallî belediyesinden bir müsaade almak mecburiyetindedirler.

Müsaade vermek için belediyelerce memurini sıhhiye vasıtasile süt istihsaline mahsus mahallerin şart ve vasıfları veya süt satacakların vasıtaları ve levazımı teftiş ve tefti'k olunur.

Hayvanların sağlık zabıtası hakkındaki kanunun 43 üncü maddesi hükmü mahfuzdur.

Madde 171 — Şüphenin mevcudiyeti ve vasıfları ve süt mamulâtının istihsaline ve satışına mahsus mahallerin ve levazımın sıhhî şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti ile İktisat Vekâletince müştereken tesbit ve belediye emirleri şeklinde neşrolunur.

Madde 172 — 170 inci maddede zikredilen müsaadî istihsal mahallerinin emirlere muvafık şartları hâiz olmaması veya satış vasıta ve levazımının sıhhatsiz ve amelî suretle öğretilmek üzere hâhada lâkal bir sıvatlık ayrılmış bir ders kişat o'unur.

YEDİNCİ BAP

İşçiler hıfzıssıhhası

Umumî hükümler

Madde 173 — On iki yaşından aşağı bütün çocukların fabrika ve imalâthane gibi her türlü san'at müesseselerile maden işlerinde amele ve çırak olarak istihdamı memnudur.

On iki yaş ile on altı arasında bulunan çocukların saat yirmidört sonra gece çalışmaları memnudur.

Madde 174 — On iki yaş ile on altı yaş arasında bulunan çocukların saat yirmidört sonra gece çalışmaları memnudur.

Madde 175 — Bütün amele için gece hizmetlerile yer altında icrası lâzımgelen işler 24 saatte sekiz saatten fazla devam edemez.

Madde 176 — Mahallî belediyelerince bar, kabare, dans salonları, kahve, gazino ve hamamlarda on sekiz yaşından aşağı çocukların istihdamı menolunur.

Madde 177 — Gebe kadınlar doğumlarından evvel üç ay zarfında çocuğunun ve kendisinin sıhhatine zarar verecek ağır hizmetlerde kullanılamaz. Doğurdıktan sonra 155 inci maddede tayin olunan muayeneden müddet istirahatını müteakip işe başlıyan emzikli kadınlara ilk altı ay zarfında çocuğuna emzirmek üzere mesai zamanlarında yarımşar saatlik iki fasıla verilir.

Madde 178 — Her nevi san'at müesseseleri ve maden ocakları ve işaat yerleri dahilinde veya yakınında işçilerin sıhhatini kontrol için İktisat ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâlelleri tarafından müştereken bir nizamname yapılır.

Resmî Gazete, 6 Mayıs 1930

1593 SAYILI UMÛMİ HIFZISSIHHA KANUNU (6 Mayıs 1930)

Sayıda : 8904 (Resmî Gazete) 6 MAYIS 1930

I - İş mahallerinin ve hunlara ait âkamet gâh ve saire gibi müştemilâtın hâiz olması lâzımgelen sıhhî vasıf ve şartlar.

2 - İş mahallerinde kullanılan alât ve edevat, makineler ve ipti dai maddeler yüzünden zuhura melhut kaza, sari veya nevaki hastalıkların zuhuruna mâni tedabir ve vesait.

Kadınlarla 12 den 16 yaşına kadar çocukların istihdamı mesaisi olan abhâtte mugayir ve muhataralı işlerin neden ibaret olduğu iş kanununda tasrih edilecektir.

Madde 180 — Devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran bütün iş sahipleri, işçilerinin sıhhî ahvaline bakmak üzere, bir veya müteaddit tabiblin sıhhî murakabesini temin ve hastalarını tedaviye mecburdur. Büyük müesseselte veya kaza ihtiyacı çok olan işlerde tabip daimî olarak iş mahallerinde yahut civarında bulunur. Hastanesi olmayan mahallerde veya şehirler ve kasabalar haricinde bulunan yerlerdeki iş müesseseleri bir hasta odası ve ilk yardım vasıtalarını ihzar etmeğe mecburdurlar. Yüzden beş yüze kadar daimî amelesi olan müesseseler bir revir mahalli ve beş yüzden yukarı amelesi olanlar yüz kişiye bir yatak hesabile hastane açmağa mecburdurlar.

SEKİZİNCİ BAP

Yenilecek ve içilecek şeyler ile kullanılacak bazı maddeler

Madde 181 — Bütün gıda maddelerile umumî sıhhate temâlük edip 182 inci maddede emri tikredilen eşya ve levazım, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tetkiş ve murakabesine tâbidir. Belediye teşekkül etmiş olan mahallerde bu murakabe vekâletin bu kanun dairesinde ıstar edeceği nizamnamelerile kâimolduğu takdirde belediye tarafından ve belediyenin bulunmadığı yerlerde vekâlet sıhhî teşkilâtına mensup memurlar tarafından icra edilir.

Madde 182 — Bu kanunda zikredilen gıda maddelerinden mahkât, olduğu gibi veya herhangi bir müstahzar halinde istihlâkten sonra insanlar tarafından ne şekil ve ne surette olursa olsun yenilip içilmeğe mahsus maddelerdir. Hastalıkların tedavisinde kullanılan mevad bundan hâriçdirler kâbildir.

Madde 183. - Umumun istimaline mahsus olupta murakabeye tâbi olan eşya ve levazım aşağıda sayılanlardan ibaretlir:

1 - Gıda maddelerinin istihsali, ihracı ve vezni ve muhafazası ve sevki için kullanılan bilûmum eşya ve zarflar.

2 - Cild, saç, tırnakların temizlenmesi, boyanması ve güzelleştirilmesi için kullanılan maddeler ve bütün sabunlar.

3 - Oyuncaklar, duvar kâğıtları, mundar ve sun'i nebatat.

4 - Gıda maddelerine karıştırmağa mahsus boyalar.

5 - Umumun istimaline mahsus ve yukarıda zikredilen maddelere benzer mahiyetle olup İcra Vekilleri Heyetince tayin ve ilân edilecek maddeler.

Madde 184 — Bütün yenilecek, içilecek şeyleri, bunları yiyen ve içenin sıhhatini hâlâ veya ağır surette bozacak şekilde istihlâ, imal ve mubâyaa ve ticarete sevkedilmek veya tağşiş, takliî veya tağyir etmek ve yahut bu nevi gıda maddelerini satılığa çıkarmak, satmak üzere nezdinde bulundurmak ve satmak memnudur.

Madde 185 — 183 üncü maddede zikredilen eşya ve levazım bunlara gerek esvat ve terkibi ve gerekse nezafetsizliği dolayısile kullanılanın sıhhatini arz veya çok ihlâl edecek surette mahalleza veya sevketmek veya bu nevi eşya ve levazımı satmak üzere nezdinde bulundurmak, satılığa çıkarmak veya satmak ve yahut gıda maddelerine ait olduğu herkesçe malûm ve üzerinde buna dair alâmet mevcut bulunan kaplar dermeyan mızır ve zehirli maddeler koyarak satılığa çıkarmak memnudur.

Madde 186 — Halkı aldatmak üzere gıda maddelerini ve 183 üncü maddenin ikinci fıkrasında zikredilen eşyayı taklîd veya tağşiş etmek veya mahlûtluğunu ve bunun nisbetini bildirmeyerek taklît veyahut mağşuş gıda maddelerini satmak üzere nezdinde bulundurmak, satılığa çıkarmak ve satmak memnudur.

Madde 187 — Gıda maddelerini yanlış unvan ve vasıflarla veya halkın aldanmasını mucip olabilecek alâmetlerle ticarete çıkarmak, satmak üzere nezdinde bulundurmak ve satmak memnudur.

Madde 188 — Boyalarla muzaaf taaffün maddeleri gıda maddelerine karıştırmak veya bu nevi şeyler karışmış gıda maddelerini satılığa çıkarmak, satmak ve satmak üzere nezdinde bulundurmak memnudur. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince bu nevi boyalar ve muzaaf taaffün maddelerinden zararsız olanların ne gibi şeylere ve ne miktarda ilâve edilebileceğine ve boyalarla muhafaza maddelerine ilâvesi memnu olan gıdaları müteyyin bir liste neşrolunur.

Madde 189 — Gıda maddelerini tağşiş ve taklide yarayan maddelerin ithal ve satışına men'e veya bunların ithal, imal ve satışı hakkında bazı kayıtlar vazına Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyeti salâhiyettardır.

Madde 190 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin göstereceği ilânen üzerine bazı nevi gıda maddeleri veya kaplar üzerine türkçe imzalar bunların imal veya ticarete sevkedenlerin ismi ve yapıldığı tarih ve evsafı ve envai ve sikleti veya adedi yazılmak mecburidir.

Madde 191 — Gıda maddelerinin ihzar veya imal ve muhafaza edildiği veya bunların ambalaj yapıldığı ve satıldığı mahaller ve naldedildiği vasıtalar sıhhî şartları hâiz ve temiz olmalıdır. Bu mahaller aynı zamanda âkamet ve sair beşerî hâcetçilar bunlarda kullanılmayacağı gibi gıda maddelerinin sıhhî vasıflarını bozmağı bir surette ihlâl edebilecek sair işlere tahsis veya civarında sıhhate muzır yerler bulundurulması memnudur. Böyle bir vaziyet hudusunda kâmil takibat yapılacağı gibi böyle yerlerde gıda maddeleri ihzar ve imal ve muhafaza edilmesine müsaamet olunur.

Madde 192 — Yenilecek içilecek şeylerle kullanılacak eşyanın murakabesile muvazzaf mukallefiyet memurlar veya bunlar tarafından irae edilecek müteahhitler, umuma satılmağa mahsus yenilecek ve içilecek şeylerin istihsal, imal, ihzar ve vezn edildiği veya ambalâj yapıldığı veyahut satılığa ve kullanılacak eşya ve levazımın depo edildiği mahalleri ve bu işlere mahsus alât ve vesaiti mühürlayan iş zamanlarının tesadüf etmek şartile teftiş ve muayene için nümune almağa veya takip etmeğe salâhiyettardır. Alınan nümuneler teftiş edilen mahallin sahibi veya vekili ve teftiş eden memur tarafından mühürlenerek bir kısmı orada bırakılır, bir kısmı tahlile gönderilir. Muhteşi işlerle iştigal eden ticaret erbabına ait mahallerde teftişat yalnız gıda maddelerile kullanılacak eşya ve levazımın bulunduğu mahallde yapılır.

Madde 193 — Safiyetinden şüphe edilerek tetkik ve tahlil edilmek üzere nümune alınan gıda maddelerinden kısmını gördüklerin nihayet bir hafta zarfında yapılacak tahlil neticesine kadar satılmasına müsaamet olunur ve mühür altına alınabilir.

Madde 194 — Sokaklarda, pazar yerlerinde seyyar olarak gıda maddeleri ve 183 üncü maddede zikredilen eşya ve levazımı satanların satıkları eşya dahi teftişe tâbi olup bunlardan bilumuma göre nümune alınabilir.

Madde 195 — 192 inci maddede zikredilen mahallerin sahipleri veya vekilleri veya bunlar namına işlere memurete eden memurlar veyahut umumî mahallerde gıda maddeleri ve kullanılacak eşya satan seyyar esnaf alâkadar memurların teftiş lerini ve nümune almalarına kolaylaştırmağa ve kendilerine istedikleri malûmatı vermeğe mecburdurlar.

Madde 196 — Teftiş yapan memurların vaki tebliğlerine ait olmak üzere merbut oldukları makamlara tevdi eyliyecekleri raporlarla kanuna mugâyir hallerin ihbarı müstezna olmak üzere teftişleri esnasında muttali oldukları malûmatın ve bazı gıda maddelerinin ihzar tarzlarına dair esnaf ve ticaret sırlarının ifşa ettirecek veya mevcut olanı bu esasta göre salâh eyleyeceklir.

6 MAYIS 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8905

Madde 198 — Hayvanların ve etlerin mezhabalarda muayeneleri hususî kanuna tevfikan yapılır.

Madde 199 — Her gıda maddesi ile bu kanunda zikredilen kullanılacak eşya ve levazımın ayrı ayrı hususî vasıflarını ve bunların ne gibi ahvalde bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş addedilebileceğini ve tahlil için alınacak nümune miktarını gösterir bir nizamnname Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tanzim olunacaktır.

DOKUZUNCU BAP

Maden suları ve kaplıcalar

Madde 200 — Türkiye Cümhuriyeti arazisi dahilinde bulunan her nevi maden suları ile kaplıcaları işletmek için hususî hükümlerine tevfikan alınması lâzımgelen müsaade ile beraber bu suların gıdalı hassalarının Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından tasdik edilmiş olması lâzımdır. Bu vekâlette gıdalı hassaları ayrı teşkilâtının fenne muvafık olduğu tasdik edilmeyen maden suları bu nam ve unvanla ne ticarete çıkarılmayacağı gibi kaplıcalara da tedavi maksadile eşhas kabul edilemez.

Madde 201 — İçmeğe mahsus maden suları ile yıkanmağa mahsus her nevi taşak, buğak kaplıcaların işletilmesinden evvel sahipleri veyahut bir şirket teşkil etmişlerse şirketin idare meclisi reisi tarafından bir istida ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat edilir. Bu istidaya suyun işletilmesi için vekâleti alâkadarca ihtisaf edilmiş ehlivukuf tarafından tanzim olunacak hassis bir mühendis tarafından yapılan menbaın sınıf kuturu asgarî beş yüz metroluk bir daire dahilindeki etraf ve civarının 1/200 mikyasında bir haritasile beraber suyun hikemî vasıflarının ve miktarının ve ne suretle bendedildiğini ve ne suretle istihsal ve istihsaver lesinin şekil ve vasıflarını gösterir bir beyannâme ve bir de tahlil raporu leffolunur. Vekâletçe lüzum görüldüğü takdirde sahibi memurlar vasıtasile bundan nümune alınır. Devlet müessesatında suyun tahlili tekrar icra ettirilir. Bu hususiaki masarif isticla sahibine aittir. Hali hazırda mevcut ve işletilmekte olan maden suları ve kaplıcalar da bu mecburiyete tâbidirler, Bunların sahip veya müstecirleri kanunun meriyetli tarihinden itibaren bir sene zarfında bu maddede zikredilen vesikaları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine tevdi ederler.

Madde 202 — Maden suları ve kaplıcalar sahîî noktai nazardan Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesi altında olup bunlar her zaman teftişe tâbidirler. Bu sanayi sahip veya müstecirleri bu hususta her türlü kolaylığı göstermeğe mecburdurlar.

Madde 203 — İçtimeğe mahsus olarak hususî kaplar derununda ticarete çıkarılan maden suları derununa her nevi kimyevî maddeler veya suyun terkibine yabancı gazlar ilâvesi memnudur. Maden suları derununda mevcut bazı gazların gazaltımdan için ayni cinsten sun'î gaz ilâve etmek caiz ise de bunun evveice Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine ihbar edilmesi ve suya ilâvi kaip'ar üzerine sun'î gaz ilâve edildiği- nin açıkça surette yazılması lâzımdır.

Madde 204 — Şifalı hassa'arı kalmış edilmiş olan maden suları ve kaplıcaların etrafında bir himaye mıntakası tesisini sıhhî veya müesseselerin talep edebilirler. Bunun için her istida ve esbabı mucibe ve ilâkalı üç senedenberi tedavi mıksadile gelen kimselerin adedini bildiren bir beyannâme ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat olunur. Istida üzerine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından tetkik ve tahkik olunduktan sonra, bu hususta lâzım gelen mıntakanın tesisine veya tesis edilmemesine dair mütalâasile beraber evrakı Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletlerince evsaf ve şerâiti ile beraber yapılacak bir nizamnamenin gösterecegi şekilden birisini kabul ederek bir mıntaka inşa ettirecek veya mevcut olanı bu esasa göre salâh eyleyecekler.

6 MAYIS 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8906

iz değildir. Ruhsatname'er mevtanın hüviyetini, adresini, hangi hastalığı hâiz olduğunu, vefatın sebebini mahteviî olacak ve defnine ruhsat verildiği zaruriatla kaydedilecektir.

Madde 216 — Belediye tabipleri olan yerlerde defin ruhsatiyeleri bu tabipler tarafından, bulunmadığı takdirde Hükûmet tabipleri tarafından meytanın muayenesinden sonra verilir. Ölümüne sebep olan hastalık esnasında tedavi eden tabibin verdiği ruhsatname ekseri tabipler tarafından tasdik edilmek şartile mutebetdir.

Madde 217 — Hükûmet ve,a belediye tabipler kaba halinde esbabı vefatı tayine medar olmak üzere tahkiki müdaviyi raporunu talep edebilirler. Tabibi müdaviler talep vukuunda bu raporu vermeğe mecburdurlar.

Madde 218 — Bütün hastane ve sair sıhhî müesseselerde ölenlere ait defin ruhsatiyeleri o müessesenin müdür ve baş tabibi tarafından verilir ve usulü dairesinde resmî tabipler tarafından tasdik edilir. Kendine ait hususî mezarlığı olan müesseselerdeki ölülerin isimi ve hüviyeti, sebebi vefatile birlikte yirmi dört saat zarfında belediye dairesine bildirilir.

Madde 219 — Tabip bulunmayan yerlerde ölülerin muayeneleri küçük sıhhat memurları veya bu iş için yetiştirilmiş veya tavzif edilmiş memurin tarafından icra ve ruhsatnameleri verilir. Bunların bulunmadığı yerlerde defin ruhsatiyesi ya jandarma karakol kumandanları veya köy muhtarları tarafından ita olunur. Her şehir, kasaba veya köyde ölü muayenesi yapacak ve defin ruhsatını verecek olanlar en büyük mülkiye memuru tarafından tayin ve ilân olunur.

Madde 220 — Her belediye ve belediye olmayan yerlerde defin ruhsatiyesi verenler nezdinde vefiyatın kayıt ve zabtına mahsus bir defter bulundurulacak ve bu defterde ölünün ismi, adresi, tarihi vefatı, malûm ise mevlit intaç eden hastalık ve defin ruhsatiyesi verenin ismi kaydedilecektir. Bu malûmat her ay nihayetinde teşhisatçık ibbir eşya en beşine kadar en yakın Hükûmet tabibi ve sıhhiye müdüriyetine bildirilir ve sıhhat daireleri tarafından da mahallî nüfus idarelerine ihbar olunur.

Madde 221 — Ölü muayene edenler veya defin ruhsatnamesi verenler vefat sebebinin kararı veya bir sari hastalık neticesi olduğuna dair şüphe veya kanaat hasıl ettikleri takdirde ait olduğu makama bahsedar etmeden defin ruhsatiyesi veremezler. Tabip olmayan yerlerde sari hastalık şüphesile vefat edenler için defin ruhsatiyesi verilip bildirdiğin akabinde makamın aidiyete malûmat verir.

Madde 222 — Her şehir ve kasabada cenazelerin bulunduğu mahallerden mezarlığa kadar ve surete nakledilecekleri hakkında mahallî sıhhiye memurlarının mütalâası alınmak şartile belediyelerce bir talimatname çıkarılır. Cenazelerin kolayca ve usulü dairesile nakline mezarlık ve bu gibi hizmet gören vasıtaların ihtiramına belediyeler mecburdurlar. Umumî makâ masıtının cenaze nakline veya cenaze nakline mahsus vasıtaların sair hususlara tahsisi memnudur.

Madde 223 — Mezarlıklarda her mezarın bir ölü defnolunur ve mezarlıkların mebni olduğu arazinin tahlilina nazaren tayin olunacak zaman mürur etmeden ayni mahalde ikinci bir ölünün defnine ruhsat verilmez. Bu müddet beş seneden aşağı olmaz. Mezarlıkların vüs'atı müsait olan mahallerde münasip bir mahal ayrılarak istiyenlere aile mezarlığı olarak satılması caizdir.

Madde 224 — Ölülerin yakılması için fenni usulü dairesinde fırınlar yaptırmak istiyen belediyeler evvel emirde bu hususta Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat ederek fırınlarının projeleri tasdik ettirip müsaade aldıktan sonra tesisatla başlayabilirler.

Madde 225 — Bir cesedi ihrak fırınlarında yakturmak için aşağıda yazılı vesikaların vücudu lâzımdır.

1 - Ölünün hastalığı esnasında tedavisile meşgul olmadığı malûm ve sabit olan resmî bir tabip tarafından verilmiş olup vefatını her hangi gayri tabiî bir sebepten müteveffi olmadığını bildiren bir rapor ve defin ruhsatiyesi.

2 - Cesedinin yakılmasını arzu ettiğini mübeyyin olup meytanın hayatta iken yazdığı vasıka veya bu hususta şifahen arz ihar ettiğini işidenlerden lâkkal üç zatın tahriri şehadet ve tasdikleri.

6 MAYIS 1930 (Resmî Gazete) Sayıda : 8907

ları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesine tâbidir.

Madde 236 — İşlemek ve kullanılmak için getirilecek suların fennen içilmesine müsaade edilecek evsafta olması şarttır. Olmadığı takdirde bunların fennen icap ett-ği surette temilenmesine ve evsafının ıslahına belediyeler mecburdurlar.

Madde 237 — Şehir ve kasabalarda evvel edilmek üzere celbedilen su menbalarının etrafında behemehal bir himaye mıntakası tesis edilmelidir. Bu mıntakaların hudutları sıhhat memurları hazırile ihtisas erbabı tarafından menbaın gıda havzası dâhilinde tayin olunur.

Madde 238 — Himaye mıntakası olmak üzere menbalar etrafında tayin ve tahdit edilen arazi belediye mıntakası haricinde de olsa belediye tarafından belediye isticlâk kanununa tevfikan istimlâki mecburi olup bu arazinin satışına, ekilmek ve sair bir hangi hususlar için izinali memnudur.

Madde 239 — Suları içilmeğe ve ev işlerinde kullanılmağa mahsus hususi ve umumî tesisatın yapılması ve sarnıçların tathirvüs eylemeleri veya tebyiz'ne maruz bulundukları takdirde bunların ıslahına talibe belediyeler mecburdurlar. Sıhhiyeli tarafından ıslah ve tebyiz'ne lüzum görülen tesisatın ıslahı veya tebyiz'ne mecburi sahibinden Devlet emvali gâibi tahsil edilmek üzere belediye tarafından ıslah edilir.

Madde 240 — Umuma satılan menba suları mahallî belediyenin sıhhî murakabesi altında bulunur. Bunlara ve bütün içme suları nakliyatına ait kapların vasıfları ve bu kapların doldurma ve sevkleri taraz belediyelerce tayin olunur. Menbaların sahipleri veya müstecirleri menbalarının ve tesisatının belediyelerin televvüsten vikayesi için göster'ecek tedbirleri tatbika mecburdurlar.

Madde 241 — Sularının içilmesi fennen ve sıhhat için tehlikeli olan menba, kuyu, çeşme ve sairo gibi mahallerde belediyece o suyun mezarrafik olduğunu gösteren ve hariç tesailer ile yazılı bir tebliğnameyi levhalar asılır.

Madde 242 — Dere, nehir ve çayların ve çeşmelerin televvüsünü mucip tesisat yapılmasını veya eşhas tarafından bu tarzda tevlisat ihdasına müsaamat olunur. Fabrika sularının fenni mahallerin tahsisinde eski yerlerde muvazeneti ita'e edilmeden nehir ve derelere döküllmesi memnudur.

Madde 243 — Buz fabrikaları ve imalâthanelerin sıhhî murakabe altında bulunur. Buz imal edilecek sular behemehal 236 ıncı maddede zikredilen içme suları evsafını hâiz olmalıdır.

İKİNCİ FASIL

Mecraiar ve müzahrefat ihması

Madde 244 — Mahsus kanununa tevfikan belediyelerce inşa ettirilmiş ve ettirilecek lâğım ve yerleşik mecraiarının fenni muhtevası olmadığı kabul ve tasdik edilmedikçe dere, çay, nehirlere akıtılmasına müsaade olunmaz. Fenni usul dairesinde mecraiar muhteviyatının imhası için kullanılacak sahaların mesakinlerden uzak olmasına ve bunların ıslahlık edilecek başka surette ihtimal edilmemesi lâzımdır.

Madde 245 — Mecra inşası mümkün olmayan yerlerde yapılacak çukurların fenni vasıf ve şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin edilir. Bu çukurların muayyen fasılalarla temizlenmesi için belediyelerce münasip ve sıhhî mahzurlardan salim bahçeye ve sakî ihtiyacları tedarik olunup ücreti mukabilinde halka tatbik edilmek üzere bir mıntakaya dökülmesi için madde 244 de yazılı olduğu tarzda bir saha tahsis edilmelidir. İşleri mevakti gaitasın bir nevi sekize ve sairi meyyitlerde gübre olarak istimali memnudur.

Madde 246 — Yirmi binden fazla nüfusu olan şehirlerde umumî caddelerde veya belediyelerce tayin edilecek mıntakalar içinde hayvan alıkı bulundurulması memnudur.

Madde 247 — Şehirler veya kasabalar belediye hudutları dahilinde gölgeler hayvan leşlerinin ortadan kaldırılması ve mezarıatlarının izalesi belediyeye aittir. Köylere ve köyler civarındaki köy ihtiyaç heyetlerince görülürler.

Madde 248 — Belediyesi olan her şehir ve kasabada sokakların veya tedavi mevsimine münhasır olmak üzere ihtiyaca göre bir veya bir kaç tahip tayini mecburidir.

Madde 206 — Ecnebi memleketlerinden gelecek maden suları için evvel emirde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden memleketle ithal için müsaade alınır. Vekâletçe ithaline müsaade edilmeyen maden sularının gümrüklerce geçirilmesine müsaade edilmez.

Madde 207 — Gerek dahilde imal ve gerekse hariçten ithal olunan bütün sun'i maden sularının de gatlı sular üzerinde, sun'i olduğunu dair alenin görebileceği tarzda yazılmış bir etiketin bulunması mecburidir. Bu nevi sun'i maden sularına malik olmadıkları gıdalı hassalar abf ve ismet edilemek suretile her çeşit ilâkları icrası memnudur.

Madde 208 — Hududu dahilinde veya yakınında havası yüksiyesi ve umumun istifadesine yaradığı adi ldığu dairelerce kabul ve tasdik edilen bir veya müteaddit maden mesbalar veya kaplıcalar bulunan şehir ve kasabalar belediyelerinin talebi üzerine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye ve İktisat Vekâletlerince yapılacak tetkikat neticesinde o şehir, ve kasaba içme veya kaplıca mahalli olarak ilân olunur.

Madde 209 — İçme veya kaplıca mahalli olarak ilâa edilen şehirler belediyesi mevsiminde içme veya kaplıcaya gelenlerden ikamet müddetine mahsus olmak üzere bir resim tahsilne salâhiyettardırlar. Bu resim hasılatı tamamen şehir ve kasabanın tezyin ve tedavi için gelen zairlerin istirahat esbabını ve zevkini temin maksadına sarf ve tahsis olunur. Resim miktarı içme veya kaplıcanın mevkiine ve vaziyetine göre tayin ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye ve İktisat Vekâletlerince müştereken tesbit ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tasvip olunur.

Madde 210 — 209 uncu maddedeki resim, içme veya kaplıca mahalli olarak ilân edilen şehir ve kasabada mütemekkin olmıyan mevsimde buralara gelenlerden cihayet rediir. Harp malûlleri ve mecrulları ve Hükümetçe meccanen tedaviine lüzum görülen hastalar ve fakirligi müsaddak olanlar bu resimden muafirlar.

ONUNCU BAP

mezarlıklar, ölülerin defni, mezardan çıkarılması ve nakli

BİRİNCİ FASIL

Mezarlıklar ve ölülerin defni

Madde 211 — Mezarlık ittihaz olunan yerlerden başka yerlere ölü defni memnudur. Fevkalâde hallerde ve sıhhî mahzur mevcut olmadığı takdirde İcra Vekilleri Heyeti kararile muayyen ve malûm mezarlıklar haricinde ölü defnine müsaade edilir.

Madde 212 — Her şehir ve kasaba belediyesi şehir ve kasabanın haricinde ve meskenlerden kâfi mikdar uzakta olmak üzere şehir ve kasabanın nüfusuna ve senelik vefiyatı nisbetine ve imarına göre bir veya müteaddit mezarlık esaslı tesisine mecburdurlar. Mezarlık olmak üzere intihap edilecek mahallerin toprağın, vasıfları ve civarındaki meskenler veya su menbaları için sıhhî bir mahzur bulunup bulunmadığı ve mezarlık sathiyesinin kifayeti sıhhiye mecburiyetine tayin olunur. Bu mezarlıkların tanzim ve eyi bir halde muhafazası mahallî belediyelerine aittir. Mezarlıkların etrafı belsemehal duvarlarla tahdit edilir.

Madde 213 — Köyler için tesis edilecek mezarlık mahalleri bu köylerin merbut olduğu kaza kaymakamlarınca Hükûmet temsilcilerinin mütalâası alınarak tayin olunur. Müteaddit ve şehirlerine müsaade köyler için bir mezarlık mahalli tesis olunabilir, Köy mezarlıklarının eyi halde muhafazaları ihtiyar heyetlerine aittir.

Madde 214 — Fennî şartları ve vasıfları hâiz olmayan ve sıhhî mahzurları görülen mevcut mezarlıklar hali üzerine terk olunarak yeni mezarlıklar ihdas ve tesis edilir.

Madde 215 — Bu kanunun tarifi dahilinde defin ruhsatiyesi alınmadıkça ve ihraz olunmadıkça hiç bir cenazenin defni ea-

Resmî Gazete, 6 Mayıs 1930

Sayfa : 8908 (Resmî Gazete) 6 MAYIS 1930

ların hayat ve sıhhati için tehlike irâs eden binalar hakkında da aynı surette muamele icra edilir ve bu tehlikenin vukuu yakın olduğu takdirde belediyelerce tehlikenin sür'atle izalesi temin ve masarifi Devlet cevelî gibi sahiblerden tahsil olunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Hanlar, oteller ve umumî mahaller

Madde 258 — Bütün oteller, hanlar ve misafirhanelerin sıhhî şartları mecburî ve asgarî olarak ihtiva etmeleri lâzım gelen müştemilât hakkında belediyelerce, belediye hudutları haricindeki yerlerde vilâyet veya kaza sıhhat memurlarınca tayin ve murakabe edilir.

Madde 259 — Sıhhî şartları haiz olmayan ve hastalıkların intikâline vasıta olduğu görülen otel, han ve sair misafirhaneler her türlü mahzurdan salim bir surette sıhhatı sabit oluncaya kadar kapatılır.

Madde 260 — Otelcilik, hancılık edilecek veya her hangi surette olursa olsun ücretle misafir kabul edilecek olanlar hususî müsaadeyi haiz olmalıdır. Bu müsaadeler belediye hudutları dahilinde belediyelerce, bu hudutlar haricinde valiler veya kaymakamlarca itâ edilir. Müsaade verilmeden evvel bu mahallerin sıhhî muhafazaları arî ve lâzım gelen şartları haiz olduğu sıhhat memurlarınca tâ tesbit olunur.

Madde 261 — Bütün eğlence mahalleri, tiyatro, sinema, bar ve gazinolar, kahve ve emsali yerler ve kâffesi bir arada toplanmasına mahsus sair umumî mahaller ve hamamlarda halkın sıhhatini vikaye ve selâmetini temin için riayeti lâzımgelen tedbirler mahallî belediyelerce neşrî îlân olunur. Bu tedbirlere kısmen veya tamamen riayet edilmiyen mahallerde her türlü içtimalar menolunur.

BEŞİNCİ FASIL

Yeni tesis olunacak veya tevsi edilecek şehir ve kasabalar

Madde 262 — Nüfusu yirmi bin veya daha ziyade olan şehir ve kasabalar belediyeleri bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren üç sene zarfında şehir veya kasabanın tevsi ve sıhhi için bir mıntıkadaki şekil projesi tanzim etmeğe mecburdur.

Bu proje yeniden yapılacak veya ıslah edilecek sokakların istikamet ve genişliğini, meydanların, umumî mahallerin, bahçelerin ve abidelerin yerlerini ve vaziyetlerini gösteren bir haritayi ve yapılacak tesisatın senelere taksim edilmiş olmak üzere belediye meclisince tasdik edilmiş bir programı ihtiva etmelidir.

Madde 263 — Nüfusu yirmi binden az ve beş binden fazla olan şehir ve kasabalar belediyeleri de nüfusları her iki nüfus tahriri devresi arasında % 15 miktarında bir çoğalma göstterdikleri takdirde bu tarihe bir proje hazırlar ve dördüncü fıkra gibi esasları her neye balığ olursa olsun 228 inci maddede yazılı olduğu veçhile içme veya kaplıca mahalli olarak kabul edilen şehir ve kasabalarda bu projeyi tanzim ettirirler.

Madde 264 — Nüfusu her neye balığ olursa olsun büyük bir yangın, zelzele ve her hangi düğer bir âlet sebebile veya harp tahribinden büyük bir kısmı veya tamamı harap olan şehir ve kasabalar belediyeleri, tabiî halin geri gelmesinden itibaren en çok altı ay zarfında o şehir ve kasabanın yeniden tanzim ve imarı için bir plân ve proje tertibine mecburdurlar. Mevkat ikametgâhlar müstesna olmak üzere bu plân ve projelerin tanzimînden evvel harp olan kısımlarda her türlü inşaat menolunur.

Madde 265 — Belediyelerce tanzim ettirilecek olan bu plân ve projeler icabında tetkik edilmek üzere Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletlerince talep edilebilir. Bu takdirde bu vekâletlerce tekîf edilecek tadilâtın kabulü mecburidir.

Madde 266 — Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu arsının gösterdiği sıhhî hususlara ait bir zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin iktiza edenleri lâzım gelen asgarî müştemilâtı umumî ve müşterek ikametgâhlardaki ikamet şeraiteni, şudu maddeleri satılan veya sair temâsa müteallik işlerlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahallerile bütün umumî yerlerin sıhhî şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallûk eden hususlara ait riayetleri lâzımgelen kaideleri ihtiva eder.

Madde 267 — Belediyelerin mevcup oldukları vilâyetler vasıtasile gönderecekleri sıhhî zabıta talimatnamelerı Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tetkik ve tasvip edilmeden meriyete konulamaz.

Bu nizamnamede yapılacak esaslı müteallik tadiller aynı şartlara tâbidir.

ON İKİNCİ BAP

Gayri sıhhî müesseseler

Madde 268 — Civarında ikamet eden halkın sıhhat ve istirahatini ihlâl eden müesseseler ve atelyeler üç kısımdan mürekkeben ihtiyaren, resmî müsaade istihsal edilmeksizin açılamaz.

Madde 269 — 268 inci maddede zikredilen müesseseler ve atelyeler üç sınıfa tefrik olunur:

Birinci sınıf - Husûsî meskenlerden behemehal uzak bulundurulmaları icap edenler.

İkinci sınıf - Husûsî meskenlerden behemehal uzaklaştırılmaları icap etmemekle beraber müsaade verilmeden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarile bir mazarrat yapılmıyacağına kanaat husulü için tetkikat yapılması ihtiyaç eden müesseseler.

Üçüncü sınıf - Meskenlerin yanında kolaylıkla bulunabilmeleri lâzım gelen sıhhî mezarete tâbi bulunması icap eden müesseseler.

Madde 270 — Bu kanuna müteferri olmak üzere bu üç sınıf müessese ve atelyelerin bir listesi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince ihtisat Vekâletinin de mütalâası alınmak şartile tanzim olunur. Bu listede mündericolmayan müessese ve atelyelerin hangi sınıftan addedileceği hususu yine aynı surette tayin edilir.

Madde 271 — Birinci sınıf müesseselerin tesisi için ancak Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince müsaade olunur ve İktisat Vekâletine mal'umat verilir. Bu hususta müsaade almak üzere müessesenin bulunduğu mahalde en büyük mülkiye memuruna bir istida ile müracaat edilir. Bu istidaya müessesenin nev'i ne ile işliyal edeceği ve sair tafsilât kaydedilmelidir. Bu müracaat evrakı mahallî sıhhat memurlarının raporile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir. Vekâletçe icabında yaptırılacak tetkikat ve tahkikattan sonra resmî müsaade verilir.

Madde 272 — İkinci ve üçüncü sınıf müesseselerin tesisi için mahallî sıhhat memurlarının muvafık raporları üzerine mahallî en büyük mülkiye memurunca resmî müsaade verilir ve Sıhhat ve İktisat Vekâletlerine bildirilir.

Madde 273 — Birinci sınıf müesseseler ve atelyeler civarında ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tasdik edilecek mesafe dahilinde mezarlıklar veya insanların ikametine mahsus sair mahallerin bulunması menolunur.

Madde 274 — Bu Kanunun meşrî tarihinde mevcut olup civarında mukim halkın sıhhat ve istirahatlerini ihlâl eylediği mahallî sıhhat memurlarının raporu ve Vilâyet İdare Heyetinin tasvibi ile lehteyyün eden birinci sınıfa dahil müesseselerin İktisat ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletleri kararile nakil ve sahibinin mümaneatı halinde sedd edilir.

Madde 275 — Birinci sınıfa dahil bulunan müessese ve atelyelerden işbu kanundan evvel tesis edilmiş olanlar başka bir mahalle nakledilmeleri veya faaliyetlerini altı ay müddetle tatil eyledikleri takdirde yeniden tesis edilecek müessese mahiyetinde telâkki edilerek müsaade istihsali lâzım gelir.

6 MAYIS 1930 (Resmî Gazete) Sayfa : 8909

ON ÜÇÜNCÜ BAP

Sıhhî istatistik ve coğrafya ve propaganda

Madde 276 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine ait istatistik hizmetleri aşağıda gösterilmiştir :

1 - Doğum, evlenme, ölüm ve ölüm sebepleri.

2 - Kaza, delâlet, hava tarihleri üzerinde yapılan sıhhî tedbirler.

3 - Hastane, dispanser, sanatoryomlardaki ve sair tedavi müesseselerindeki hastalar, ve tarifler, hali nekahette bulunanlar.

4 - Sarî ve tahlilî hastalıklar.

5 - Meslek hastalıkları.

6 - Memleketin sıhhî coğrafyasına ait malûmat.

7 - Sıhhî ve içtimaî hizmetlere taallûk edip Yüksek Sıhhat Şûrası tarafından tayin edilecek sair mesaîl.

Madde 277 — Devlete ait hava rasat müesseseleri Sıhhat Vekâletinin tâbi ve sıhhî istatistik ve coğrafya tanzimi için icap eden her nevi malûmatı ilâya mecburdurlar.

Madde 278 — Devlet umumî istatistik dairesi her ay nihayetinde 276 ıncı maddede zikredilen hususlara müteallik olup ittlâ hasıl eylediği ihtsai malûmatı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine verir.

Madde 279 — Bütünün hususî hastaneler, sanatoryomlar, dispanserler müdürleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince talep edilecek istatistikleri musiyyen müddetler dahilinde vermeğe mecburdurlar.

Madde 280 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti sarı ve salgın hastalıklardan korunma, çocuk bûyûtme ve sıhhî şartlar dairesinde yapılan gibi sıhhî mesaîdler hakkında halkı tenvir için kitap, levha, risale neşreder, sıhhî propaganda müsseseleri yapar ve konferanslar verdürür ve her nevi sinemu filmleri gösterir. Bu gibi hizmetler mukabilinde, icabı takdirinde lâzım gelen vasıtaları hâiz seyyar sıhhî propaganda kolları teşkil olunur.

Madde 281 — Bütün mekteplerde en son ibtidaî müktesebata tevfikan hıfzıssıhha dersi tedrisatı mecburdur. Bu dersler müfettişler tarafından tedris ve programları Maarif Vekâletile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından müştereken tesbit olunur.

ON DÖRDÜNCÜ BAP

Ceza hükümleri

Madde 282 — İşbu Kanunda yazılı olan memnuiyetlere muhalif hareket edenler veya mecburiyetlere riayet etmeyenler hakkında kanunda ayrıca bir ceza hükmü gösterilmediği ve fiileri Türk Ceza Kanunu itibarile daha ağır cezayı istilzam eylemediği halde beş liradan elli liraya kadar hafif para cezası ve üç günden bir aya kadar hafif hapis cezası verilir.

Madde 283 — Bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine taallûk edip 266 ıncı maddede gösterilen sıhhî zabıta nizamnamesinde mezkûr memnuiyetlere muhalif hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 16 nisan 1340 tarih ve 486 numaralı kanun mucibince cezalandırılır.

Madde 284 — 66 ve 67 inci maddelerde zikredildiği üzere sarî hastalıklar hakkında tetkikatta bulunmağa salâhiyettar memurlara muhalefet eden kimseler Ceza Kanununun 265 inci maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 285 — 77 inci maddede yazılı memnuiyete rağmen laboratuvarlarında kolera ve veba ve sıtma kültürleri bulundurantar yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasile tecziye edilirler ve bu kültürler müsadere ve imha edilir.

Madde 286 — Tathir ve tetbir edilmeden satılığa çıkarılan 85 inci maddede yazılı eşyaya vasıyet ve tathirata sevk ve bu hizmetten mürevvelî bütün masarif sahibinden tahsil olunduktan sonra iade olunur.

Madde 287 — 101 inci maddede zikredilen tedbirlere muhalefet edenler veya tedaviye icabet etmeyenler hakkında Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi tatbik olunur.

Madde 288 — 103 üncü maddede zikredilen mecburiyete riayet etmediği tebeyyün edenler 3 aydan aşağı olmamak üzere hapis cezasına veya 550 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 289 — 109 uncu maddedeki mecburiyete riayet etmiyen tabipler yüz liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Madde 290 — 110 uncu maddede yazılı cürümleri irtikâp edenler hakkında ceza kanununun 459 uncu maddesi hükümleri tatbik olunur. Frengili bir çocuk frengiye musap olduğu hâdiriimeyerek salim bir süt annesiye verilir ve sâi anne frengiye duçar olursa fail hakkında aynı ceza verilir.

Madde 291 — 112 inci maddede gösterilen tedbirlere riayet etmeyen ve tedaviye icabet eylemeyenler Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi hükmünce cezalandırılır.

Madde 292 — 137 inci maddede gösterilen mecburiyete riayet etmeyen gemi süvarileri 500 numaralı Rüsumu Sıhhiye Kanunu mucibince ve para cezası ile cezalandırılır.

Madde 293 — 138 inci maddedeki şeraite muvafık olmayan gemilerin kaptanları 500 numaralı Rüsumu Sıhhiye Kanununda münderiç cezayi nakdilerin on misli alınmak suretile cezalandırılır.

Madde 294 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletile İktisat Vekâleti tarafından 141 inci maddede gösterildiği veçhile müşterekten tesbit edilen nizamnamede münderiç levazım ve saireyi bulundurmayan ve yolcuların selâmet ve emniyetini temin eyliyecek tedbirlere riayet etmeyen gemi sahip veya süvarilerinden yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır cezayi nakdî alınır ve bu levazım ikmal edilinceye kadar gemilerin neyrî seferine mümaneat olunur.

Madde 295 — 179 uncu maddede zikredilen nizamname ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve İktisat Vekâtlerince müştereken tesbit edilen tedbirlere riayet etmeyen iş sahipleri beş yüz liraya kadar ağır cezayi nakdî ile cezalandırılır bu yüzden şahsî veya umumî zarar hasıl olduğu takdirde ahkâmı umumiye mucibince takibatı kanuniye îfa edilir.

Madde 296 — 185 inci maddedeki memnuiyet bilâfına hareket edenler Ceza Kanununun 396 ıncı maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 297 — 186 ve 187 inci maddelerde zikredilen fiilleri irtikâp edenler Ceza Kanununun 398 inci maddesi ve 187 inci maddedeki fiilleri yapanlar 363 üncü maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 298 — 205 inci maddedeki mecburiyete riayet edilmeyen mahaller mahkemelerce mıavvakkaten ve mecburiyet ifa edilinceye kadar seddedilir.

Madde 299 — 215 inci maddede zikredilen defin ruhsatiyesi olmadan cesaze defnerden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 300 — 227 inci maddede zikredilen istisna haricinde lâzım gelen müsaadeyi almadan herhangi suretle dürsa olsun mezarları açanlar altı aydan bir seneye kadar hapsedilir.

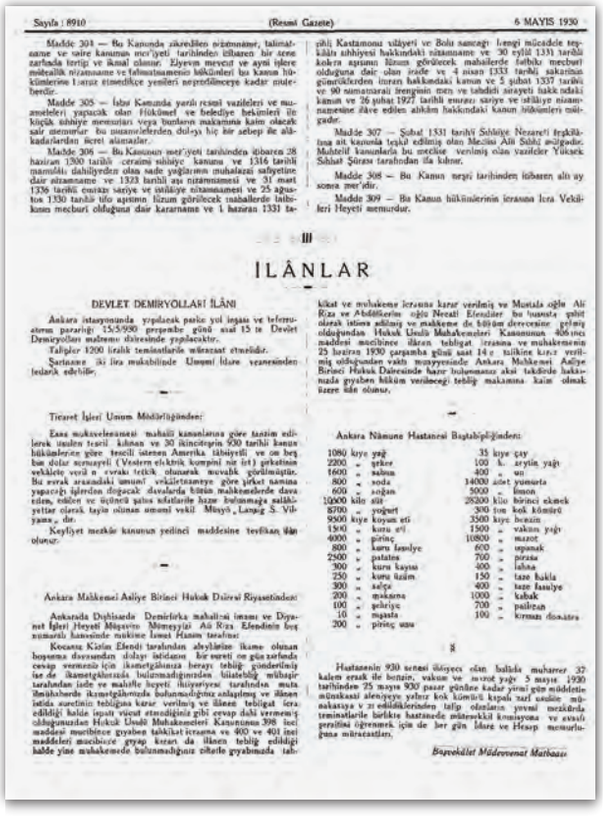
Madde 301 — Müsaadesiz bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler hakkında Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 302 — Belediyelerce 252 inci maddeye tevfikan sıhhî mahzuru olmadığı tasdik edilmeden sahip oldukları binaları iskân ettirenler veya icara verenlerden yüz liradan beşyüz liraya kadar ağır cezayi nakdî alınır veya bir senelik bedeli icarının iki misli cezaen tahsil olunur.

ON BEŞİNCİ BAP

Umumî hükümler

Madde 303 — Bu Kanunda zikredilen sıhhat memurları: Devlet, belediye ve idarei hususiye işlerinde kullanılan tabipler ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tâbiin görecegi ve mesmuiyet verecegi hususlarda tabiplerin maiyyetinde bulunan küçük sıhhat memurlarıdır.

Sayfa : 8910 (Resmî Gazete) 6 MAYIS 1930

Madde 304 — Bu Kanunda zikredilen nizamname, talimatname ve saire kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında tertip ve ikmal olunur. Elyevm meveut ve aynî işlere mütaallik nizamname ve talimatnamenin hükümleri bu kanun hükümlerine tamamı temedditçe yenileri neşredilinceye kadar mütebeddir.

Madde 305 — İşbu Kanunda yazılı resmî vazifeleri ve muameleleri yapacak olan Hükümet ve belediye hekimleri ile küçük sıhhiye memurları veya bunların makamına kaim olacak sair memurlar bu muamelelerden dolayı hiç bir sebepi ile alâkadarlardan ücret alamazlar.

Madde 306 — Bu Kanunun meriyeti tarihinden itibaren 28 haziran 1300 tarihli ceraimi sıhhiye kanunu ve 1316 tarihli mamelâtı dahiliyeden olan sadr yağtürmen muhafazası safiyettine dair nizamnamenin ve 1323 tarihli aşı nizamnamesi ve 31 mart 1336 tarihli emrazı sariye ve istilâiye nizamnameri ve 25 ağustos 1330 tarihli tıbbı aşıtımın lüzum görülecek mahallerde tatbikinin mecburî olduğuna dair kararnâme ve 1 haziran 1331 tarihli Kastamonu vilâyeti ve Bolu sancağı hengi mücadele teşkilâtı sıhhiyesi hakkındaki nizamname ve 30 eylül 1331 tarihli kolera aşısının lüzum görülecek mahallerde tatbiki mecburi olduğuna dair olan irade ve 9 nisan 1333 tarihli sıkıntının günlerinden itibaren hakkındaki kanun ve 5 şubat 1337 tarihli ve 90 numaralı irenginin men ve tahdidi sirayeti hakkındaki kanun ve 26 şubat 1927 tarihli emrazı sariye ve istilâiye nizamnamesine ilâve edilen ahkâm hakkındaki kanun hükümleri mülgadır.

Madde 307 — Şubat 1331 tarihi Sıhhiye Nezareti teşkilâtına ait kanunda tevkil edilmiş olan Meclisi Âli Sıhhî mülgadır. Mütefrik kanunlarla bu meclise verilmiş olan vazifeler Yüksek Sıhhat Şûrası tarafından îfa kılınır.

Madde 308 — Bu Kanun meşrî tarihinden itibaren altı ay sonra mer'îdir.

Madde 309 — Bu Kanun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

İLÂNLAR

DEVLET DEMİRYOLLARI İLÂNI

Ankara istasyonunda yapılacak peron yol inşası ve teferruatının pazarlığı 15/5/930 perşembe günü saat 15 te Devlet Demiryolları müdürü dairesinde yapılacaktır.

Talipler 1200 liralık teminatlarile müracaat etmelidir.

Şartname iki lira mukabilinde Umumî İdare veznesinden tedarik edebilir.

Ticaret İşleri Umum Müdürlüğünden:

Esas mukaveleaamesi mahallî kanunlarına göre tanzim edilerek usulen tescil kılınan ve 30 ikincitesrin 930 tarihli kanun hükümlerine göre tescili istenen Amerika tâbiiyetli ve on beş bin dolar sermayeli (Vestern elektrik kompini nü iorj) şirketinin vekâlete verdi n evrakı tetkik olunarak muvafık görülmüştür. Bu evrak arasındaki umumî vekâletnameye göre şirket namına yapacağı işlerden doğacak davalarda bütün mahkemelerde davacı eden, edilen ve üçüncü şahıs sıfatlarile hazır bulunmağa salâhiyettar olarak tayin olunan umumî vekil Müsyö Langg S. Vilyams, dur.

Keyfiyet mezkûr kanunun yedinci maddesine tevfikan ilân olunur.

Ankara Mahkemei Asliye Birinci Hukuk Dairesi Riyasetinden:

Ankarada Dışbisarda Demirlerka mahallesi imamı ve Diyanet İşleri Heyeti Müşavire Memeyyizi Ali Rıza Efendinin beş numaralı hanesinde mukime İsmet Hanım tarafından

Kocasınız Kürün Efendi tarafından aleyhlerine ikame olunan boşanma davasından dolayı istidanın bir sureti on gün zarfında cevap vermeniz için ikametgâhınıza herayi tebliğ gönderilmiş ise de ikametgâhlarında bulunmadığınızdan ilânen tebliğ mübaşir tarafından istde ve mahiyle hüyeti ihtiyariyesi tarafından muta ilmühaberde ikametgâhınızda bulunmadığınız anlaşılmış ve ilânen istida suretinin tebliğinin karar verilmiş ve ilânen tebligat icra edildiği halde ispatı vücut etmediğiniz gibi cevap dahi vermemiş olduğunuzdan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 398 inci maddesi mucibince gıyaben tahkikat icrasına ve 400 ve 401 inci maddeleri mucibince gıyap kararı da ilânen tebliğ edildiği halde yine muhakemede bulunmadığınız cihetle gıyabınızda tahkikat ve muhakeme icrasına karar verilmiş ve Mustafa oğlu Ali Rıza ve Abdüllezim oğlu Nevzat Efendiler bu hususta şahit olarak ifâdesi edilmiş ve muhkeme de 8/0/0m dereceninr geçmiş olduğundan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 406 ıncı maddesi mucibince ilânen tebligat icrasına ve muhakemenin 25 haziran 1930 çarşamba günü saat 14 e talikine karar verilmiş olduğundan vakti muayyeninde Ankara Mahkemei Asliye Birinci Hukuk Dairesinde hazır bulunmanız aksi takdirde hakkınızda gıyabın hükûm verileceği tebliğ makamına kaim olmak üzere ilân olunur.

Ankara Nümune Hastanesi Başhekimliğinden:

1080	kıye yağ	35	kıye çay
2200	„ şeker	100	„ zeytin yağı
1600	„ sabun	400	„ un
800	„ soda	14000	adet yumurta
5000	„ soğan	1000	„ limon
10000	kilo süt	28200	kilo birinci ekmek
8700	„ yoğurt	300	ton kok kömürü
9500	kıye beyaz eti	3500	kıye benzin
1500	„ kuru eti	1500	„ vakum yağı
4000	„ pirinç	10800	„ mazot
800	„ kuru fasulye	600	„ sapunak
2500	„ patates	700	„ pırasa
300	„ kuru kayısı	400	„ lahna
250	„ kuru üzüm	150	„ taze fiskla
300	„ salça	400	„ taze fasulye
200	„ maksuna	1000	„ kabak
100	„ şehriye	700	„ patlıcan
10	„ nişasta	100	„ kırmızı dimates
200	„ pirinç unu		

Hastanenin 930 senesi ilâyeccı eldn balıkla muhtarrer 37 kalem erzak ile benzin, vakum ve mazot yağı 5 mayıs 1930 tarihinden 25 mayıs 930 pazar gününe kadar yirmi gün müddetle münakasası alenîyeye vaz'ınr kok kömürü kapalı zarf usulile münakasaya v ve edilebilirlerinden talip olanların yevmi mezkûrda teminatlarile birlikte hastanede mütevekkil komisyona ve evsafı gerâtini öğrenmek için de her gün İdare ve Hesap memurluğuna müracaatları.

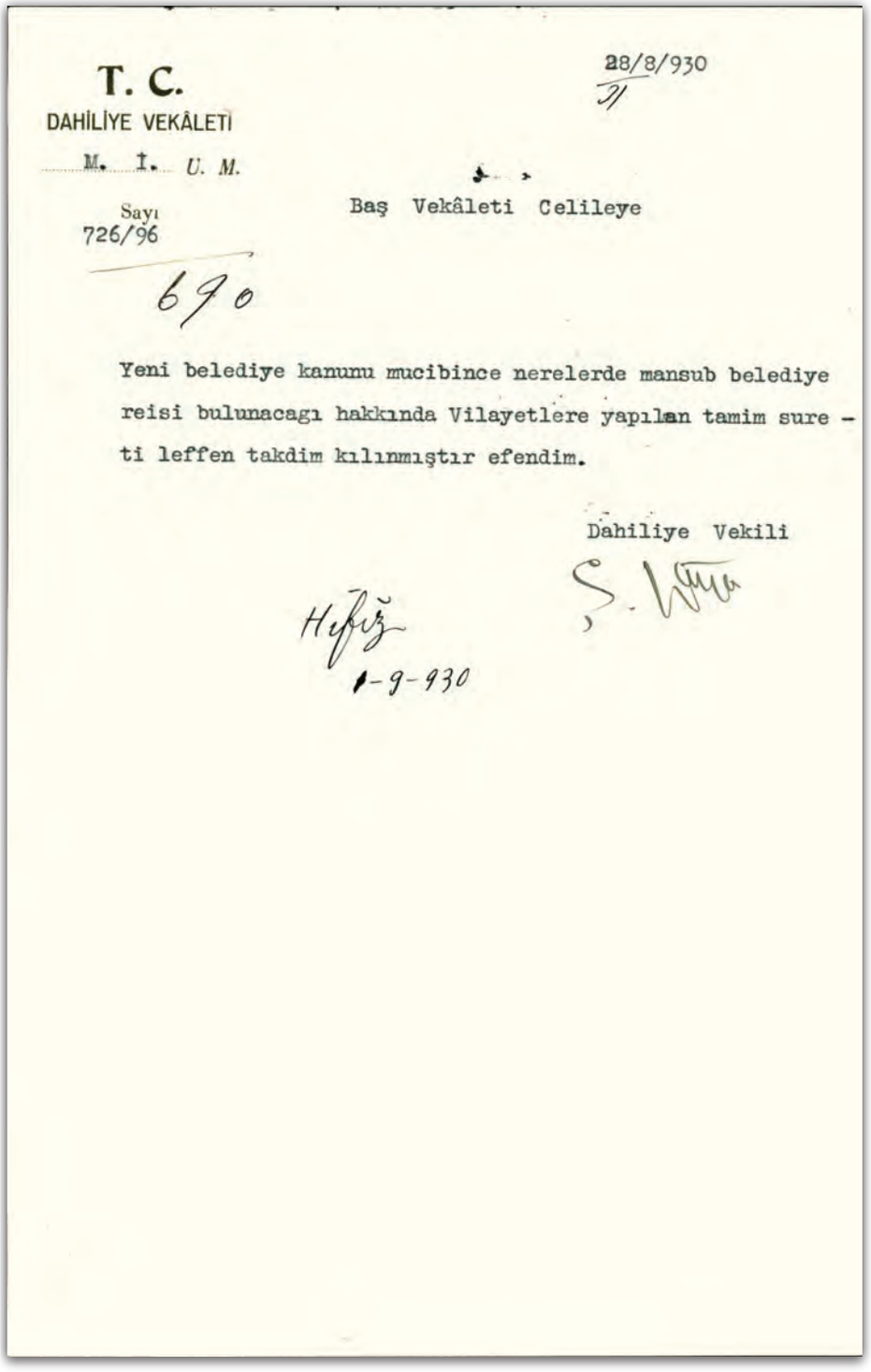
Başvekâlet Müdevvenat Matbaası

Resmî Gazete, 6 Mayıs 1930

100

DOĞUDAKİ BAZI VİLAYET VE KAZA MERKEZLERİ DIŞINDA KALAN BÜTÜN BÖLGELERDE BELEDİYE BAŞKANLARININ SEÇİMLE BELİRLENECEĞİNE DAİR DAHİLİYE NEZARETİ GENELGESİ.

28 Ağustos 1930

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
M. İ. U. M.

Sayı
726/96

28/8/930

Baş Vekâleti Celileye

690

Yeni belediye kanunu mucibince nerelerde mansub belediye reisi bulunacagı hakkında Vilayetlere yapılan tamim sure - ti leffen takdim kılınmıştır efendim.

Dahiliye Vekili

Hafiz
1-9-930

BCA, 30-10-0-0 / 82-536-25

Suret

Tel
726/95

Tamim

Bütün Vilayetlere

Hükümetçe lüzum görülen yerlerde belediye Reisliginin İcra Vekilleri Hey'etinin kararile haricten tayin ve yahud Rüesayi idareye tevdi edilebilecegi belediye kanunile tecviz edilmişsede şarktaki bazı Vilayet ve ya kaza merkezi belediyelerinden maada hiç bir belediye-de Hükümet bu salahiyyetini istimal etmek tasavvur ve niyyetinde olmadıgından önümüzdeki intihabatta ona göre tertibat alınmasını rica ederim efendim.

Dahiliye Vekili

28/8/930

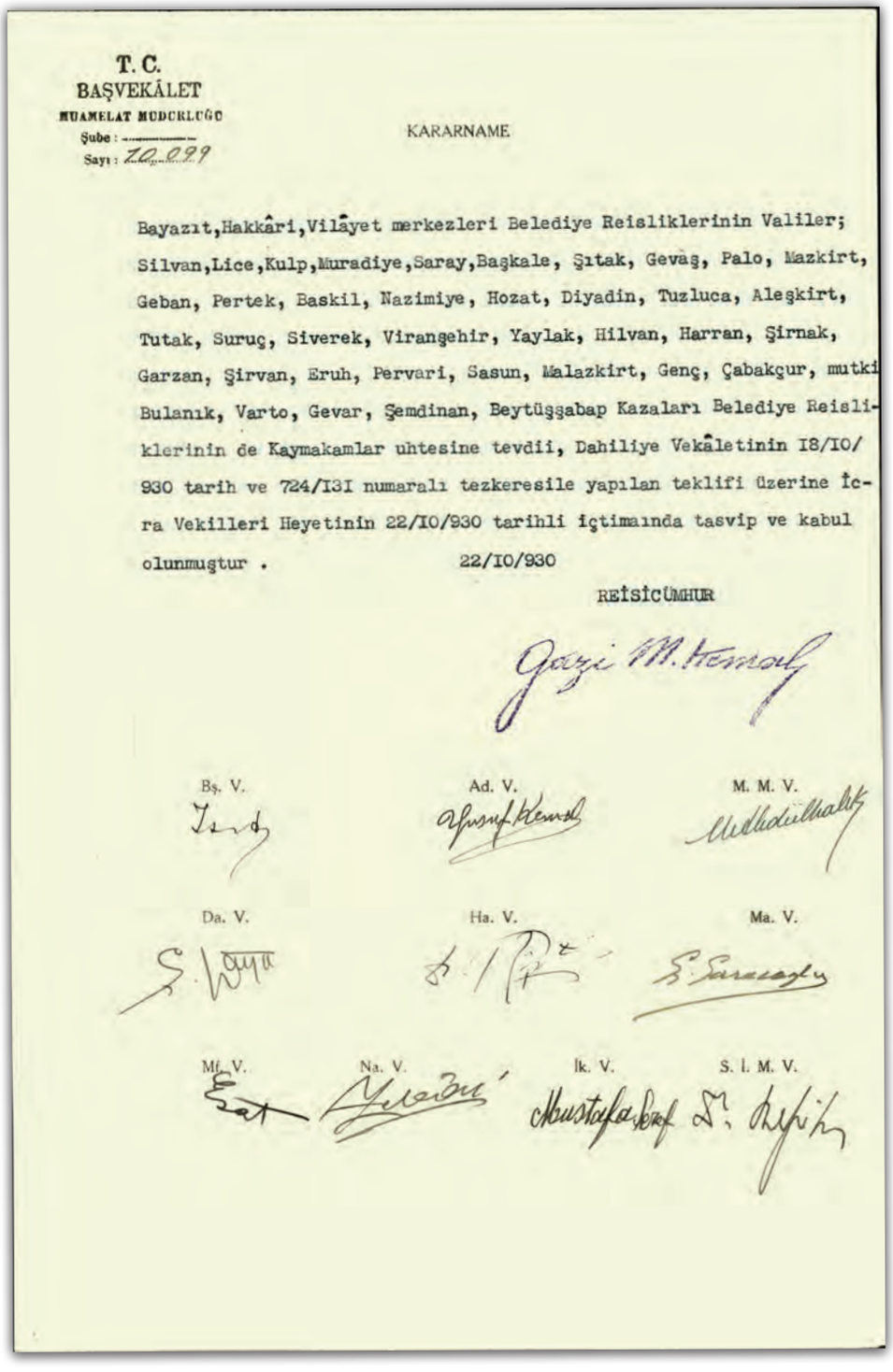
Aslını mutabıktır.

BCA, 30-10-0-0 / 82-536-25

101

BAZI İL VE İLÇELERİN BELEDİYE REİSLİKLERİNİN VALİ VE KAYMAKAMLIKLARA BAĞLANMASI HUSUSUNDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ.

22 Ekim 1930

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELAT MUDURLUĞU
Şube : ——————
Sayı : 20-099

KARARNAME

Bayazıt,Hakkâri,Vilâyet merkezleri Belediye Reisliklerinin Valiler; Silvan,Lice,Kulp,Muradiye,Saray,Başkale, Şıtak, Gevaş, Palo, Mazkirt, Geban, Pertek, Baskil, Nazimiye, Hozat, Diyadin, Tuzluca, Aleşkirt, Tutak, Suruç, Siverek, Virangehir, Yaylak, Hilvan, Harran, Şirnak, Garzan, Şirvan, Eruh, Pervari, Sasun, Malazkirt, Genç, Çabakçur, mutki Bulanık, Varto, Gevar, Şemdinan, Beytüşşabap Kazaları Belediye Reisliklerinin de Kaymakamlar uhtesine tevdii, Dahiliye Vekâletinin I8/IO/930 tarih ve 724/I3I numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 22/IO/930 tarihli içtimaında tasvip ve kabul olunmuştur .

22/IO/930

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V. İsmet

Ad. V. Ahmet Kemal

M. M. V. Abdülhalik

Da. V. Ş. Kaya

Ha. V.

Ma. V. F. Fevzi

Mf. V. Esat

Na. V. Yusuf

İk. V. Mustafa

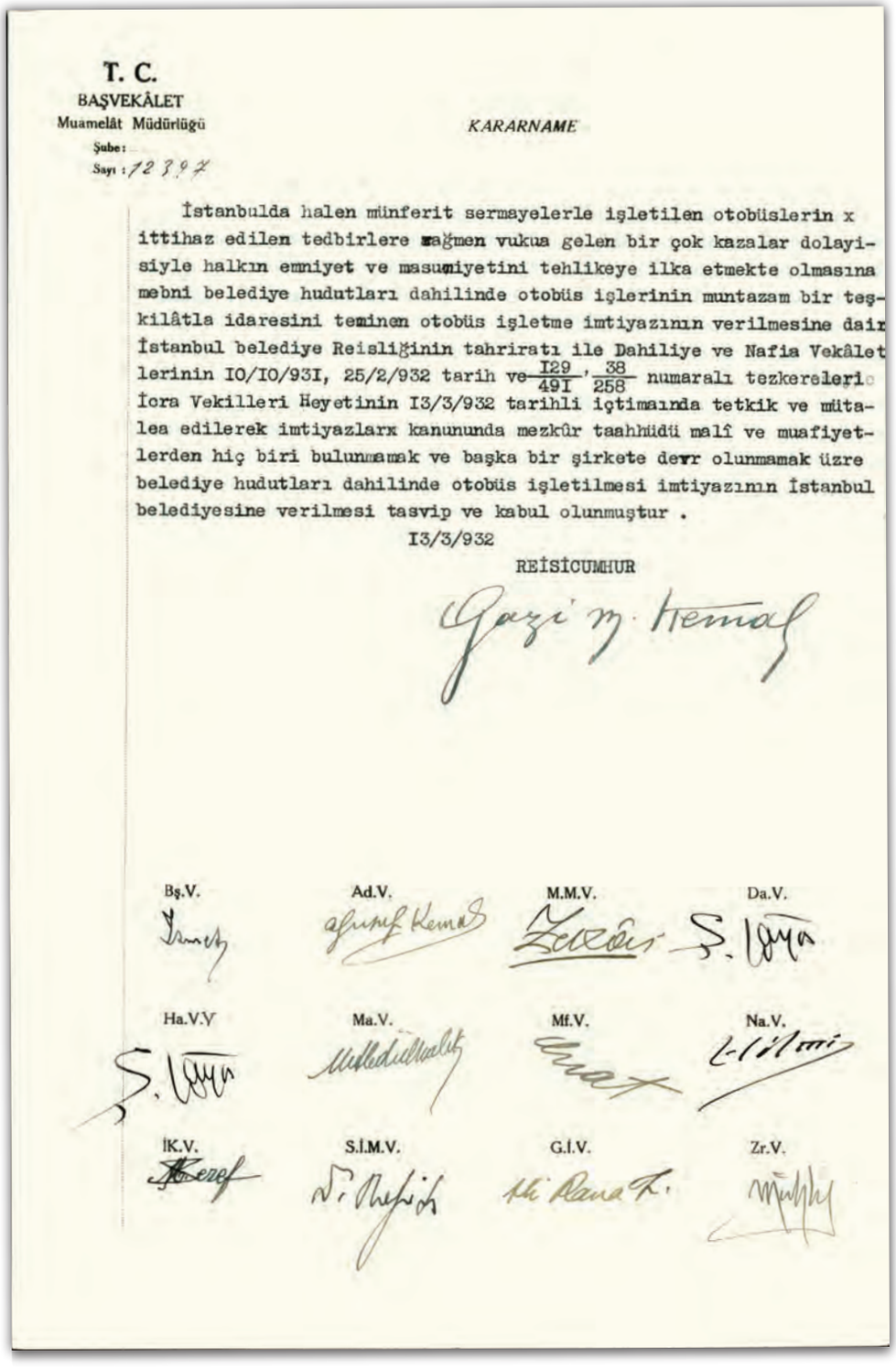
S. İ. M. V. Şükrü

BCA, 30-18-1-2 / 14-69-3

102

İSTANBUL BELEDİYE HUDUTLARI DÂHİLİNDE OTOBÜS İŞLETMESİ İMTİYAZININ BELEDİYEYE VERİLMESİNE DAİR CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ.

13 Mart 1932

T. C.
BAŞVEKÂLET
Muamelât Müdürlüğü
Şube:
Sayı : 12397

KARARNAME

İstanbulda halen münferit sermayelerle işletilen otobüslerin x ittihaz edilen tedbirlere rağmen vukua gelen bir çok kazalar dolayisiyle halkın emniyet ve masumiyetini tehlikeye ilka etmekte olmasına mebni belediye hudutları dahilinde otobüs işlerinin muntazam bir teşkilâtla idaresini teminen otobüs işletme imtiyazının verilmesine dair İstanbul belediye Reisliğinin tahriratı ile Dahiliye ve Nafia Vekâletlerinin IO/IO/93I, 25/2/932 tarih ve $\frac{I29}{49I}$, $\frac{38}{258}$ numaralı tezkereleri İcra Vekilleri Heyetinin I3/3/932 tarihli içtimaında tetkik ve mütalea edilerek imtiyazlarx kanununda mezkûr taahhüdü malî ve muafiyetlerden hiç biri bulunmamak ve başka bir şirkete devr olunmamak üzre belediye hudutları dahilinde otobüs işletilmesi imtiyazının İstanbul belediyesine verilmesi tasvip ve kabul olunmuştur .

I3/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V. Ad.V. M.M.V. Da.V.

Ha.V.V Ma.V. Mf.V. Na.V.

İK.V. S.İ.M.V. G.İ.V. Zr.V.

BCA, 30-18-1-2 / 26-16-14

103

BELEDİYELERDE KAYITLI BULUNAN OTOMOBİL, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET MİKTARI HAKKINDA YAPILAN İSTATİSTİK.

18 Mayıs 1933

T. C.
BAŞ VEKÂLET
İSTATİSTİK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 726/12

Yüksek Başvekalete

Dairemiz I930 da belediyeler dahilindeki otomobil, kamyon, otobüs ve motosiklet mikdarı hakkında bir istatistik yapmıştı. Bu istatistik Büyük Erkanı harbiyece alaka ile karşılanmış ve I933 senesi için de Erkanı harbiyenin istediği tafsilat dairesinde aynı istatistik yeniden yapılmıştır.

Her iki istatistiğin mukayeseli neticelerini hulasaten arz eyliyorum:

	I930	1933
Binek otomobil	5056	4605
Kamyon	2579	2654
Otobüs	204	432
Motosiklet	253	442

Bu rakamlara nazaran üç sene zarfında binek otomobilleri azalmış buna mukabil motosikletlerle ticaret ve nakliyata mahsus vesait yani kamyon ve otobüs adetleri artmıştır.

Vilayet üzerine yapılan bu istatistiğin bu vesaitin beygir kuvvetlerile, firmaları ve kamyonların tonları hakkında mufassal malumat mevcuttur. Umumi yekunu gösterir muhtasar bir cetveli ilişik olarak takdim eyliyorum. Tafsilatlı cetveller Büyük Erkanı harbiye, Nafıa ve İktısat vekaletlerine takdim edilecektir.

Derin saygılarımı sunarım efendim.

I8/5/933 U.M.Vekili

Takdim
18-5-933

18-5-933 4/2913 1

BCA, 30-10-0-0 / 24-136-5

T. C.
Baş vekâlet
İstatistik umum müdürlüğü
Sayı 564

Yüksek Başvekâlete

930 ikinci kânun bidayetinde memleket dahilinde belediyelerce mukayyet binek otomobil, kamyon, otobüs ve motosiklet mikdarı hakkında dairemizce tam bir istatistik vücude getirilmiştir.

Mezkûr cetvelde toplanan neticelere göre memleket dahilinde belediyelerce mukayyet :

6056	Binek otomobili
3579	Kamyon
204	Otobüs
253	Motosiklet mevcuttur.

Bunlardan binek otomobillerinin % 60 ı İstanbul, İzmir, Samsun, Adana, Ankara vilâyetlerindedir. Kamyonların % 63 ü de İstanbul, İzmir, Adana, Bursa, Samsun, Balıkesir, Gaziayintap , Trabzun ve Ankara vilâyetlerinde bulunmaktadır. Otobüsler başlıca İstanbul, İzmir, ve Ankaradadır.

Bu vesaitin coğrafî inkısamını gösterir bir kartogram leffen takdim kılınmıştır. .

Binek otomobillerinin (% 80) ve kamyonların (% 41) i 11 - 20 beygir kuvvetinde olup daha fazla ve daha eksik beygir kuvvetinde olanlar nispeten daha azdır.

Bu istatistik her senenin bidayetinde tekrar edilmek suretile memleketimizde motörlü kara vesaiti nakliyesinin mikdarındaki tahavvül ve inkişaf takip olunacaktır.

Bu malûmatın birer sureti Büyük Erkânıharbiye Reisliği ile, İktısat ve Dahiliye vekâleti celilelerine de arz edilmiştir.

Cemiyetiakvam iktısadî şubesi müdiriyeti de geçen sene dairemizden bu nevi bir istatistik yapıldığı takdirde bir hülâsasının kendilerine gönderilmesini rica eylemişti. Esasen istatistik yıllığına derç edeceğimiz bu malûmat tensip buyurulduğu takdirde mezkûr şubeye irsal kılınacaktır.

Aynı zamanda bu malûmatın halkın ve iş erbabının istifadesine de vaz edilmek üzere, İstanbul Ticaret odası mecmuasile neşri tasvip buyurulduğu takdirde emrü işarına müsaadelerini istirham ve tazimatımı tekrar eylerim efendim.

27/5/930 U. M. Vekili

Hüsrev

1-10-930

28-5-930 3700 2 Mümkün

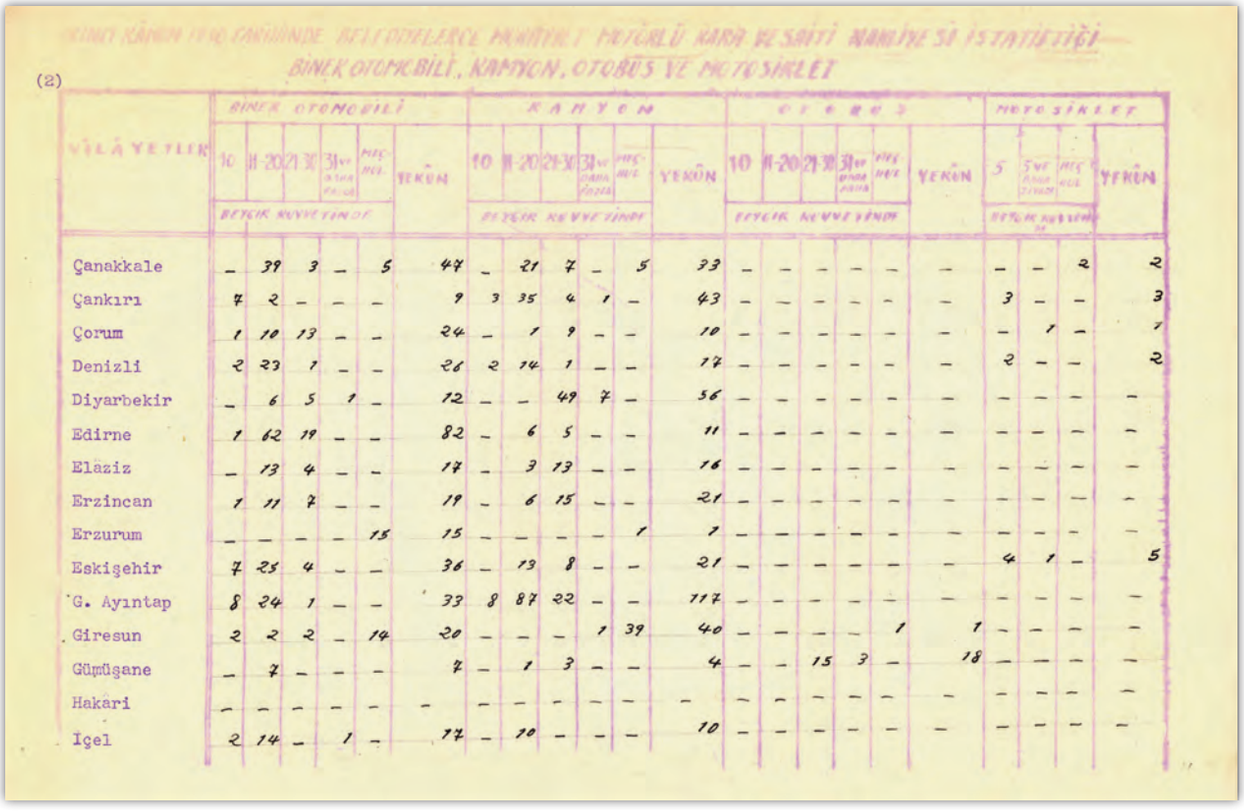
(I)

BİNEK OTOMOBİLİ, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET

VİLÂYETLER	BİNEK OTOMOBİLİ — BEYGİR KUVVETİNDE					YEKÛN	KAMYON — BEYGİR KUVVETİNDE					YEKÛN	OTOBÜS — BEYGİR KUVVETİNDE					YEKÛN	MOTOSİKLET — YEKÛN MİKDARI			YEKÛN
Adana	36	54	146	8	—	234	—	3	117	1	—	121	—	—	—	—	—	—	6	2	—	8
A.Karahisar	5	28	—	4	—	37	—	23	4	2	—	29	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5
Aksaray	—	4	2	—	—	6	1	6	3	3	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amasya	1	17	3	3	—	24	2	10	2	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ankara	14	75	79	62	—	230	—	38	42	28	—	108	—	21	36	2	—	59	10	3	—	13
Antalya	7	37	3	—	5	52	3	4	1	1	2	11	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7
Artvin	3	—	1	—	—	4	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Aydın	2	64	1	4	3	74	—	30	—	3	21	54	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Balıkesir	12	111	18	2	—	143	7	50	42	3	2	104	—	2	—	—	—	2	7	3	—	10
Bayazıt	—	1	4	1	—	6	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bilecik	—	8	1	1	—	10	—	21	—	1	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bolu	2	24	8	—	—	34	—	15	5	1	—	21	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3
Burdur	—	4	13	2	—	19	—	—	5	4	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bursa	69	64	42	—	—	135	28	49	45	9	—	131	—	1	21	1	—	23	12	—	—	12
Cebelibereket	—	10	—	—	22	32	—	22	—	—	4	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

BCA, 30-10-0-0 / 24-136-5

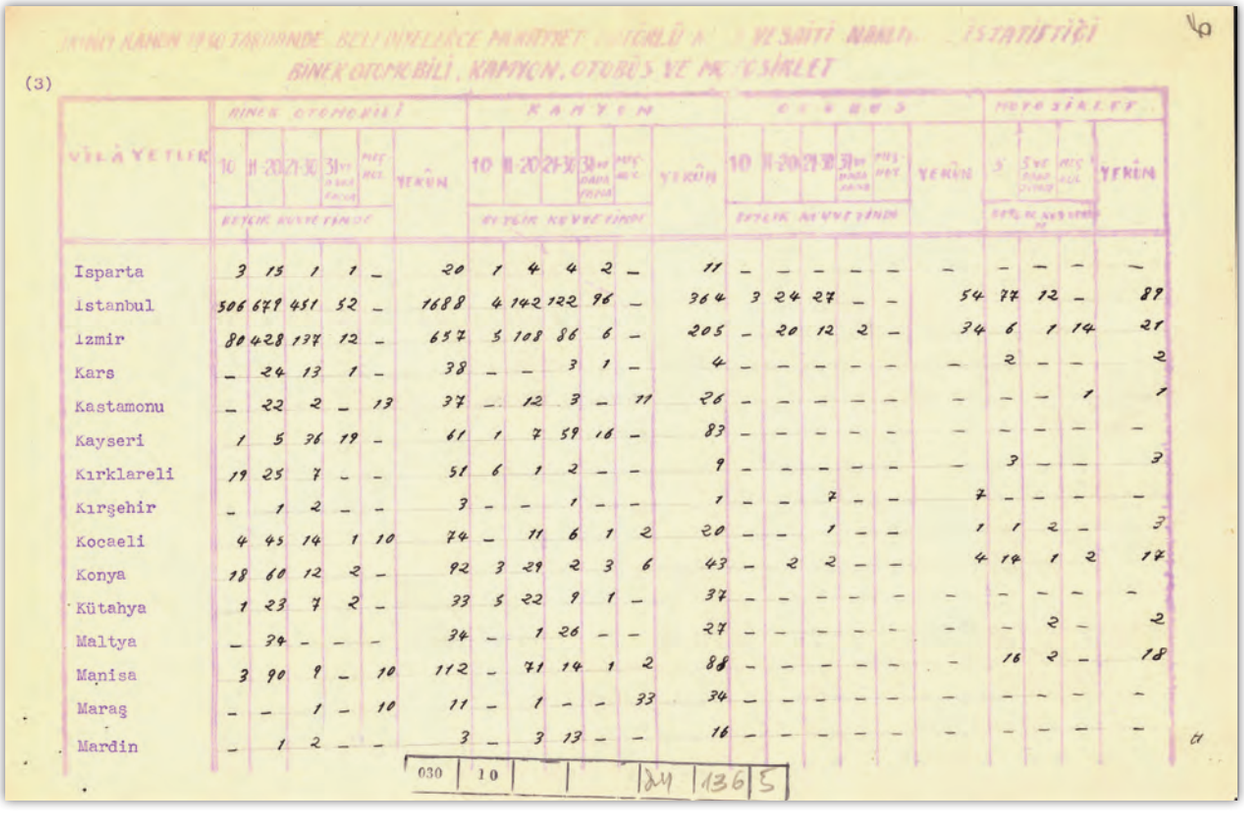
BELEDİYELERDE KAYITLI BULUNAN OTOMOBİL, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET MİKTARI HAKKINDA YAPILAN İSTATİSTİK (18 Mayıs 1933)

(2)

BİNEK OTOMOBİLİ, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET

VİLÂYETLER	BİNEK OTOMOBİLİ						KAMYON						OTOBÜS						MOTOSİKLET			
	10 BEYGİR KUVVETİNDE	11-20 BEYGİR KUVVETİNDE	21-30 BEYGİR KUVVETİNDE	31 VE DAHA FAZLA BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN	10 BEYGİR KUVVETİNDE	11-20 BEYGİR KUVVETİNDE	21-30 BEYGİR KUVVETİNDE	31 VE DAHA FAZLA BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN	10 BEYGİR KUVVETİNDE	11-20 BEYGİR KUVVETİNDE	21-30 BEYGİR KUVVETİNDE	31 VE DAHA FAZLA BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN	5 BEYGİR KUVVETİNDE	5 VE DAHA ZİYADE BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN
Çanakkale	–	39	3	–	5	47	–	21	7	–	5	33	–	–	–	–	–	–	–	–	2	2
Çankırı	7	2	–	–	–	9	3	35	4	1	–	43	–	–	–	–	–	–	3	–	–	3
Çorum	1	10	13	–	–	24	–	1	9	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	1	–	1
Denizli	2	23	1	–	–	26	2	14	1	–	–	17	–	–	–	–	–	–	2	–	–	2
Diyarbekir	–	6	5	1	–	12	–	–	49	7	–	56	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Edirne	1	62	19	–	–	82	–	6	5	–	–	11	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Elaziz	–	13	4	–	–	17	–	3	13	–	–	16	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Erzincan	1	11	7	–	–	19	–	6	15	–	–	21	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Erzurum	–	–	–	–	15	15	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Eskişehir	7	25	4	–	–	36	–	13	8	–	–	21	–	–	–	–	–	–	4	1	–	5
G. Ayıntap	8	24	1	–	–	33	8	87	22	–	–	117	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Giresun	2	2	2	–	14	20	–	–	–	1	39	40	–	–	–	–	1	1	–	–	–	–
Gümüşane	–	7	–	–	–	7	–	1	3	–	–	4	–	–	15	3	–	18	–	–	–	–
Hakari	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
İçel	2	14	–	1	–	17	–	10	–	–	–	10	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

(3)

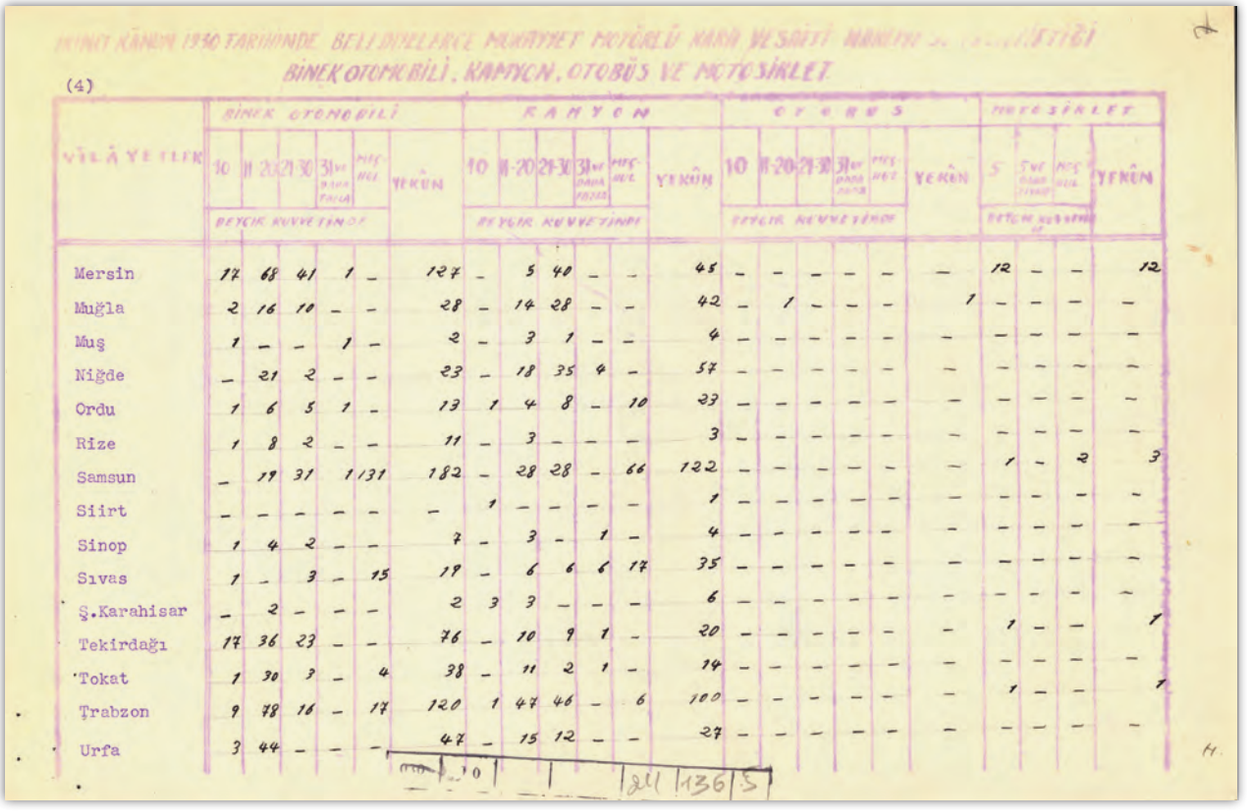
BİNEK OTOMOBİLİ, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET

VİLÂYETLER	BİNEK OTOMOBİLİ						KAMYON						OTOBÜS						MOTOSİKLET			
	10 BEYGİR KUVVETİNDE	11-20 BEYGİR KUVVETİNDE	21-30 BEYGİR KUVVETİNDE	31 VE DAHA FAZLA BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN	10 BEYGİR KUVVETİNDE	11-20 BEYGİR KUVVETİNDE	21-30 BEYGİR KUVVETİNDE	31 VE DAHA FAZLA BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN	10 BEYGİR KUVVETİNDE	11-20 BEYGİR KUVVETİNDE	21-30 BEYGİR KUVVETİNDE	31 VE DAHA FAZLA BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN	5 BEYGİR KUVVETİNDE	5 VE DAHA ZİYADE BEYGİR KUVVETİNDE	MUAYYEN DEĞİL	YEKÛN
Isparta	3	15	1	1	–	20	1	4	4	2	–	11	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
İstanbul	506	679	451	52	–	1688	4	142	122	96	–	364	3	24	27	–	–	54	77	12	–	89
İzmir	80	428	137	12	–	657	5	108	86	6	–	205	–	20	12	2	–	34	6	1	14	21
Kars	–	24	13	1	–	38	–	–	3	1	–	4	–	–	–	–	–	–	2	–	–	2
Kastamonu	–	22	2	–	13	37	–	12	3	–	11	26	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1
Kayseri	1	5	36	19	–	61	1	7	59	16	–	83	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kırklareli	19	25	7	–	–	51	6	1	2	–	–	9	–	–	–	–	–	–	3	–	–	3
Kırşehir	–	1	2	–	–	3	–	–	1	–	–	1	–	–	7	–	–	7	–	–	–	–
Kocaeli	4	45	14	1	10	74	–	11	6	1	2	20	–	–	1	–	–	1	1	2	–	3
Konya	18	60	12	2	–	92	3	29	2	3	6	43	–	2	2	–	–	4	14	1	2	17
Kütahya	1	23	7	2	–	33	5	22	9	1	–	37	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Maltya	–	34	–	–	–	34	–	1	26	–	–	27	–	–	–	–	–	–	–	2	–	2
Manisa	3	90	9	–	10	112	–	71	14	1	2	88	–	–	–	–	–	–	16	2	–	18
Maraş	–	–	1	–	10	11	–	1	–	–	33	34	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Mardin	–	1	2	–	–	3	–	3	13	–	–	16	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

030 | 10 | | | 24 | 136 | 5

BCA, 30-10-0-0 / 24-136-5

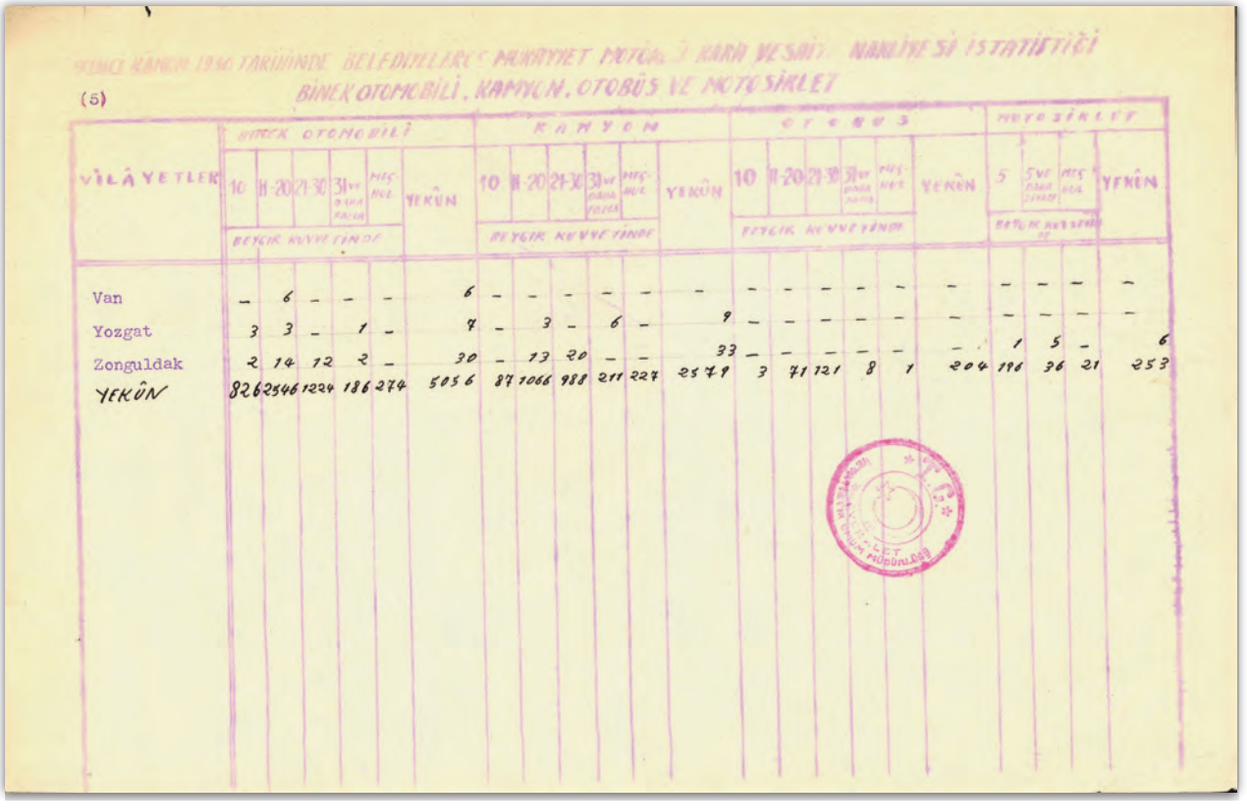
BELEDİYELERDE KAYITLI BULUNAN OTOMOBİL, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET MİKTARI HAKKINDA YAPILAN İSTATİSTİK (18 Mayıs 1933)

(4)

BİNEK OTOMOBİLİ, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET

VİLÂYETLER	BİNEK OTOMOBİLİ (Beygir kuvvetinde)						KAMYON (Beygir kuvvetinde)						OTOBÜS (Beygir kuvvetinde)						MOTOSİKLET			
	10	11-20	21-30	31 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN	10	11-20	21-30	31 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN	10	11-20	21-30	31 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN	5	5 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN
Mersin	17	68	41	1	–	127	–	5	40	–	–	45	–	–	–	–	–	–	12	–	–	12
Muğla	2	16	10	–	–	28	–	14	28	–	–	42	–	1	–	–	–	1	–	–	–	–
Muş	1	–	–	1	–	2	–	3	1	–	–	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Niğde	–	21	2	–	–	23	–	18	35	4	–	57	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ordu	1	6	5	1	–	13	1	4	8	–	10	23	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Rize	1	8	2	–	–	11	–	3	–	–	–	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Samsun	–	19	31	1	131	182	–	28	28	–	66	122	–	–	–	–	–	–	1	–	2	3
Siirt	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Sinop	1	4	2	–	–	7	–	3	–	1	–	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Sıvas	1	–	3	–	15	19	–	6	6	6	17	35	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ş.Karahisar	–	2	–	–	–	2	3	3	–	–	–	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Tekirdağı	17	36	23	–	–	76	–	10	9	1	–	20	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1
Tokat	1	30	3	–	4	38	–	11	2	1	–	14	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Trabzon	9	78	16	–	17	120	1	47	46	–	6	100	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1
Urfa	3	44	–	–	–	47	–	15	12	–	–	27	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

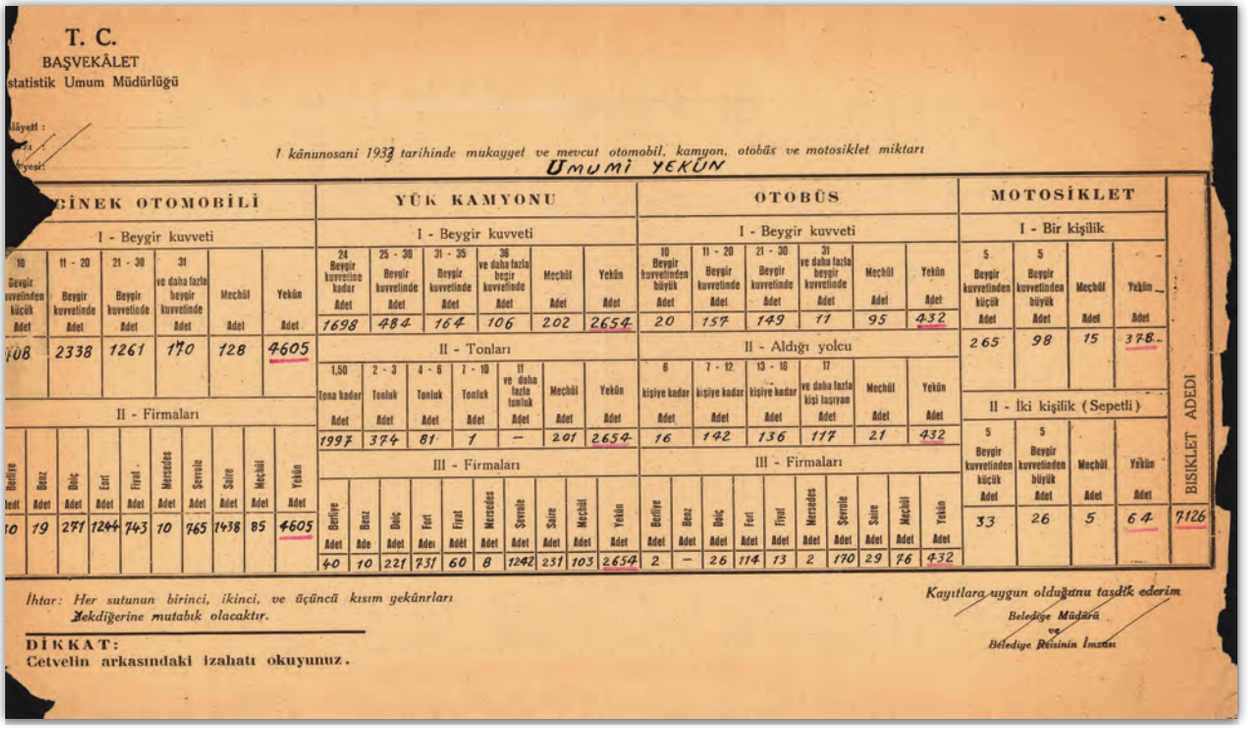
(5)

BİNEK OTOMOBİLİ, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET

VİLÂYETLER	BİNEK OTOMOBİLİ (Beygir kuvvetinde)						KAMYON (Beygir kuvvetinde)						OTOBÜS (Beygir kuvvetinde)						MOTOSİKLET			
	10	11-20	21-30	31 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN	10	11-20	21-30	31 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN	10	11-20	21-30	31 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN	5	5 ve daha fazla	Mes'ul	YEKÛN
Van	–	6	–	–	–	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Yozgat	3	3	–	1	–	7	–	3	–	6	–	9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Zonguldak	2	14	12	2	–	30	–	13	20	–	–	33	–	–	–	–	–	–	1	5	–	6
YEKÛN	82	625	461	224	186	274	505	6	87	1066	988	211	227	2579	3	71	121	8	1	204	194	36	21	253

BCA, 30-10-0-0 / 24-136-5

BELEDİYELERDE KAYITLI BULUNAN OTOMOBİL, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET MİKTARI HAKKINDA YAPILAN İSTATİSTİK (18 Mayıs 1933)

T. C.
BAŞVEKÂLET
statistik Umum Müdürlüğü

Vilâyet :
Kaza :
Belediyesi :

1 kânunosani 1933 tarihinde mukayyet ve mevcut otomobil, kamyon, otobüs ve motosiklet miktarı

Umumi yekûn

BİNEK OTOMOBİLİ										YÜK KAMYONU										OTOBÜS										MOTOSİKLET										BİSİKLET ADEDİ
I - Beygir kuvveti										I - Beygir kuvveti										I - Beygir kuvveti										I - Bir kişilik										
10 Beygir kuvvetinden küçük Adet	11 - 20 Beygir kuvvetinde Adet	21 - 30 Beygir kuvvetinde Adet	31 ve daha fazla beygir kuvvetinde Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet					24 Beygir kuvvetine kadar Adet	25 - 30 Beygir kuvvetinde Adet	31 - 35 Beygir kuvvetinde Adet	36 ve daha fazla beygir kuvvetinde Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet					10 Beygir kuvvetinden büyük Adet	11 - 20 Beygir kuvvetinde Adet	21 - 30 Beygir kuvvetinde Adet	31 ve daha fazla beygir kuvvetinde Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet					5 Beygir kuvvetinden küçük Adet	5 Beygir kuvvetinden büyük Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet							
708	2338	1261	170	128	4605					1698	484	164	106	202	2654					20	157	149	11	95	432					265	98	15	378							
II - Firmaları										II - Tonları										II - Aldığı yolcu										II - İki kişilik (Sepetli)										
Buriye Adet	Benz Adet	Büç Adet	Fort Adet	Fiat Adet	Mersedes Adet	Şevrole Adet	Saire Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet	1.50 tona kadar Adet	2 - 3 Tonluk Adet	4 - 6 Tonluk Adet	7 - 10 Tonluk Adet	11 ve daha fazla tonluk Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet					6 kişiye kadar Adet	7 - 12 kişiye kadar Adet	13 - 16 kişiye kadar Adet	17 ve daha fazla kişi taşıyan Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet					5 Beygir kuvvetinden küçük Adet	5 Beygir kuvvetinden büyük Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet							
10	19	271	1244	743	10	765	1438	85	4605	1997	374	81	1	—	201	2654					16	142	136	117	21	432					33	26	5	64							7126
										III - Firmaları										III - Firmaları																				
Buriye Adet	Benz Ade	Büç Adet	Fort Adeı	Fiat Adet	Mersedes Adet	Şevrole Adet	Saire Adet	Meçhûl Adet	Yekûn Adet																															
40	10	221	731	60	8	1242	231	103	2654											2	—	26	114	13	2	170	29	76	432											

İhtar: Her sutunun birinci, ikinci, ve üçüncü kısım yekûnları hekdiğerine mutabık olacaktır.

Kayıtlara uygun olduğunu tasdik ederim
Belediye Müdürü
ve
Belediye Reisinin İmzası

DİKKAT:
Cetvelin arkasındaki izahatı okuyunuz.

1 — Cetvelin birinci sütununa yalnız binek olarak istimal olunan hususi taksi otomobilleriyle bunların firmaları, ikinci sütuna alellûmum büyük ve küçük kamyonların beygir kuvvetleri, tonları ve firmaları dahil edilecektir.

2 — Eşya nakli için imal edilmiş iken tadilât yapılmak suretile yolcu nakline tahsis edilmiş kamyonlar varsa bunlar da kamyon sütununa dahil edilecektir.

3 — Üçüncü sütuna sureti mahsusada şehir dahilinde, bazı ahvalde şehirler arasında yolcu nakletmek için imal edilmiş otobüslerin, beygir kuvvetleri, istiabettiği yolcu adedi ve firma'arı derç edilecektir.

4 — Dördüncü sütuna motosikletler dahil edilecektir. Bunların iki kişi taşımağa mahsus olan sepetlileri bu sütunun ikinci kısmına derç edilecektir.

5 — Motörsüz olup ayaklarla tahrik edilen ve bir kişi nakline mahsus olan bisikletler de adet itibarile hanei mahsusasına kayıt edilecektir.

6 — Bu malûmat; vesaiti nakliyeden istifa olunan rüsuma esas teşkil eden belediye kuyudatından çıkarılacak ve 1 kânunusani 1933 tarihindeki kayıtlara mutabık olacaktır. - Ciheti askeriyeye ait hiç bir güna malûmat derç edilmiyecektir. -

7 — Beygir kuvvetine ait malûmatın cetvele dercinde o vesaiti nakliyenin yeni iken sahip olduğu kuvvet yazılacaktır. İstimal olunmak suretile kuvvetinin tenezzül etmiş olması kale alınmıyacaktır.

8 — Cetvelin altında da yazıldığı üzere her sütunun birinci kısım yekûnu ne ise ikinci ve üçüncü kısımlar yekûnu da tabiatile o olacaktır. Motosikletler sutununun birinci ve ikinci kısmı ayrı ayrı malûmatı ihtiva edeceğinden tabiatile mutabakat aranmıyacaktır. Cetvelin imlâsından sonra bu cihetlerin iyi kontroldan geçirilmesi lâzımdır.

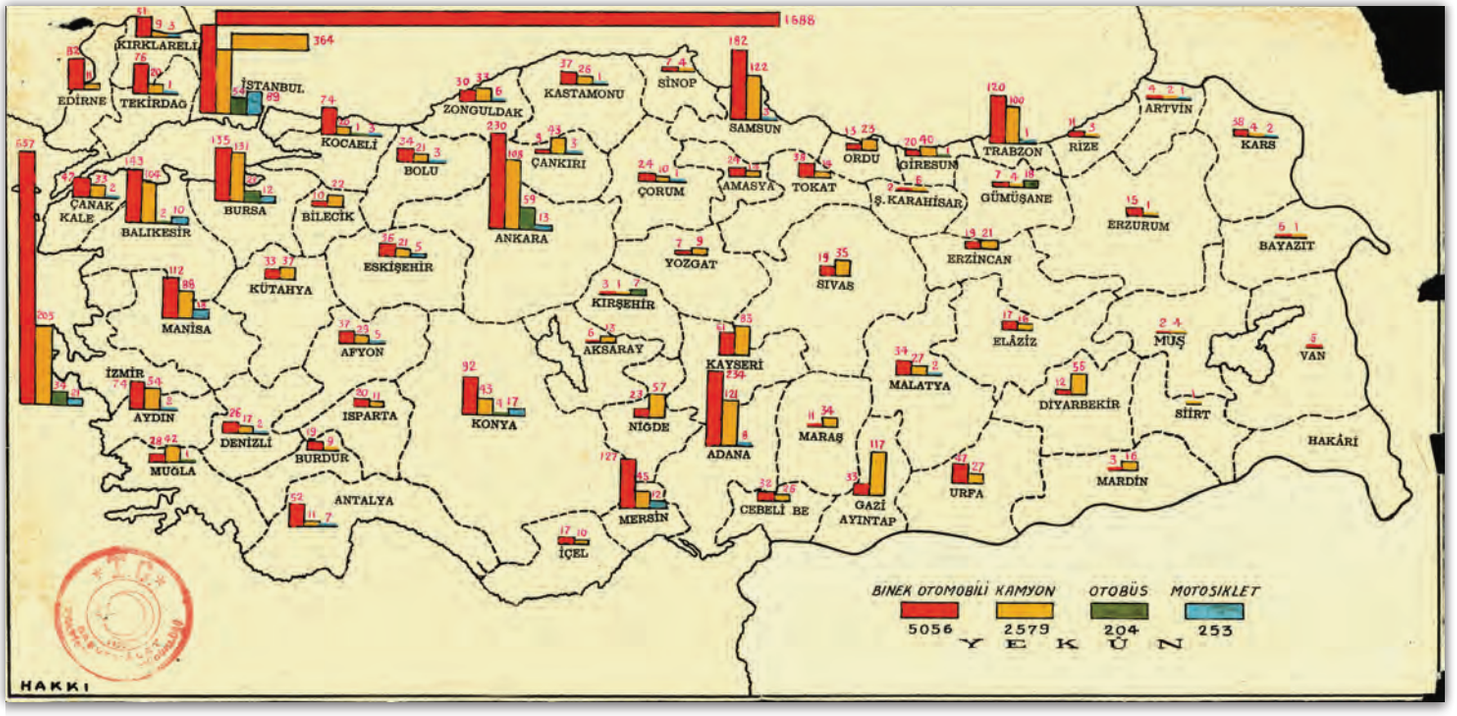
9 — Belediye kuyudatı haricinde ve ciheti askeriyeye ait olmıyan bu nevi sair vesaiti nakliye mevcut ise bunlar da tahkik edilerek cetvele dahil edilecektir.

10 — Bazı vesaitin firmaları, beygir kuvvetleri, yolcu adedi veya tonu kakkında malûmat mevcut olmadığı takdirde bu nevi vesait cetvelin ait olduğu kısımdaki meçhûl hanesine derç edilecektir.

11 — İşbu malûmatın sıhhatini belediyeler tasdik edecektir.

BCA, 30-10-0-0 / 24-136-5

BELEDİYELERDE KAYITLI BULUNAN OTOMOBİL, KAMYON, OTOBÜS VE MOTOSİKLET MİKTARI HAKKINDA YAPILAN İSTATİSTİK (18 Mayıs 1933)

BCA, 30-10-0-0 / 24-136-5

2290 SAYILI BELEDİYE YAPI VE YOLLAR KANUNU.

10 Haziran 1933

T.C.
Resmî Gazete

Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğüne müracaat olunur.	21 HAZİRAN 1933 ÇARŞAMBA	SAYI: 2433

KANUN

Belediye yapı ve yollar kanunu

FASIL: 1

Belediyelerin harita ve projeleri

Belediyelerin halihazır haritası

Kanun №: 2290 *Kabul tarihi: 10/6/1933*

Madde 1 — Belediye kanununun 4 üncü maddesine göre yapılması lâzımgelen sınır haritalarına ait hükümler baki kalmak üzere her belediye, bu kanunun neşri tarihinden itibaren Dahiliye Vekâletince tayin olunacak müddet içinde beldenin 1/2000 ve 1/500 mikyasında iki kıta halihazır haritası ve 1/1000 mikyasında tesviye münhanili bir harita yaptırmağa ve tasdikli birer suretini vekâlete göndermeğe mecburdur.

Beldelerin müstakbel şehir planı

Madde 2 — Bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene içinde her belediye münferiden veyahut belediye kanununun 133 ncü maddesi hükümlerine tevfikan birlik tesisi suretile kabiliyet ve ihtisasları Dahiliye Vekâletince tasdikli mütehassıslara beldenin müstakbel şehir plânını tanzim ettirmekle mükelleftir. Mütehassıs bulunmamak veya bütçeleri müsait olmamak gibi imkânsızlıklar karşısında Dahiliye Vekâletince bu müddet temdit edilebilir.

Madde 3 — Mütehassıslar tarafından yapılan beldenin müstakbel şehir plânı belediye kanununun 70 nci maddesinin 9 uncu fıkrasile 71 nci maddesine göre belediye meclisi tarafından tetkik ve belediyenin ihtiyaçlarına uygun olduğu kabul edildikten ve mahallin en büyük mülkiye memurunun tasvibine ve Ankara İmar Müdürlüğünün tasdikına iktiran ettirildikten sonra herkesin malûmu olmak üzere belediye dairesine asılır ve keyfiyet halka ilân edilir.

İmar Müdürlüğüne vürudu tarihinden itibaren üç ay içinde tasdik edilmeyen plânları tatbika başlamağa belediyeler salâhiyettardır.

Belediye Meclisile mütehassıs arasında zuhur edecek idarî ihtilâfların hallinde Dahiliye Vekâleti hakemdir. Fennî hususlar hakkındaki ihtilâflar için hakem vazifesini Dahiliye ve Nafıa ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletleri müşterek yaparlar.

Müstakbel şehir haritasının tanziminde esaslar

Madde 4 — Müstakbel şehir haritasının tanziminde - mücbir sebepler olmadıkça - riayet olunması lâzımgelen esaslar aşağıda gösterilmiştir:

Mücbir sebeplerin takdiri Dahiliye Vekâletine aittir.

A) Müstakbel şehir haritasının tanzimi sırasında elli sene içindeki nüfus değişmeleri göz önüne getirilerek her beldenin müstakbel mevkii ve vüsati ve şekli ona göre tesbit ve tahdit olunacaktır.

B) Beldenin müstakbel vüsati, yani şehir haritasının mesahai sathiyesi o beldenin müstakbel nüfusuna göre aşağıdaki emsaller ile zarp olunan miktar mecmuunu geçmiyecektir:

Müstakbel nüfus × 50 = M 2 ev, bahçe, yol ve meydanlar,
Müstakbel nüfus × 4 = M 2 ticaret ve sanayi mahalleri,
Müstakbel nüfus × 4 = M 2 koru, çayır, göl ve oyun yerleri,
Müstakbel nüfus × 3 = M 2 hastane, mezarlık, hamam, otel ve kahvehane gibi umumî yerler
Müstakbel nüfus × 2 = M 2 resmî ve askerî müesseseler ve talim yerleri
Müstakbel nüfus × 2 = M 2 mektep ve kütüphanelere tahsis edilecek yerler.

Muhafazası arzu edilen eski eserlerin yerleri ayrıca zammedilecektir.

Mahallî hususiyet ve icabata göre yukarıdaki miktarların yüzde iki nisbetinde arttırılması veya azaltılması belediye encümeninin kararı ve Dahiliye, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilliklerinin tasvibile mümkün olur.

Resmî Gazete, 21 Haziran 1933

Sayıla : 2756 (Resmî Gazete) 21 HAZİRAN 1933

C) Müstakbel şehir plânlarında, yukarıki fıkrada yazılı, belde kısımlarının muntaka mahalleri ayrı ayrı gösterilecektir.

Bunlardan ışıla, tamirhane ve fabrika, hastane tıphirhane, parlamağa ve yanmağa müsait madde depoları, mezbaha, hayvan pazarı, mezarlık ve bostanların, sıhhi ve içtimaî ve bedii cihetler gözetilerek, belde ahalisini tahdit edecek, vechile tesbitine ve mezarlıklar için mahallî sıhhiye komisyonunun reyi alınarak beldenin münasip bir mahalli ve mezbaha ile fabrikalar için memleketin en çok esen rüzgârların aksi istikametinde bir yer intihabına riayet edilmesi lâzımdır.

Ç) Müstakbel şehir haritasının ihtiva edeceği asıların köşeleri zaviyei kaime ile nihayetlineceği gibi enleri mesken kısmında 50-80, ticaret kısmında 25-50, sanayi kısmında 80-120 metre ve boyları mesken kısmında 150-250, ticaret kısmında 75-150, sanat kısmında 250-400 metre olacaktır.

Köşeleri zaviyei kaime ile birleştirilmesi imkânı bulunmadığı takdirde ve kıymetli eserlerin muhafazası veya göze çarpacak bir hale getirilmesi veyahut arsayı vaziyetine münasibetsizliği gibi mecburiyetler karşısında köşelerin en az otuz derecelik zaviye teşkil etmesi caizdir. 45 dereceden aşağı zaviyei hadde olan köşelerin resten itibaren iki dilimdan dörder metrenin yola terki mecburidir.

D) Çıkmaz sokak ihdası olunmayacağı gibi dörtten fazla yol bir merkezde birleştirilmiyecektir. Yollar imkân derecesinde şimali garbi ile cenubi garbi istikametinde olacak ve gençlikleri 30 mialinden fazla imtidat ettirilmiyecektir.

E) Belde içinden geçen şemendüfer hatlarının istimlâk hududlarından itibaren her iki taraftında 30 metrelik bir saha boş bırakılacaktır.

F) Su kenarlarında rıhımdan veya rıhtım yapılabilecek noktadan 10 metre genişliğinde bir mahal, umumun istifadetine mahsus olarak, serbest bırakılacaktır.

G) Muhafazası istenilen abide ve mabetlerin her tarafı en az 10 metre genişliğinde açık bulundurulacaktır.

H) Yolların genişliği (yaya kaldırımları dahil) en az 9,5 metre olmak üzere ihtiyaca göre tespit olunacaktır. Bu takdirde yolun her iki tarafından iki metre 25 santimetre genişliğinde yaya kaldırımları için yer ayrılacaktır. Şehir ve kasabalar kenarlarındaki bir tarafı yollarda bu miktar fennî ve mahallî sebepleri müsteniden belediye encümenlerince yol genişliği 4,5 metre olmak üzere 6 metreye kadar indirilebilir.

I) Yol genişlikleri 9,5 addolunan 7,5 metre zammolunarak katî ihtiyaca göre 17, 14, 5 ve 17 metre gibi yollar yapılır. 9,5 metre ve bundan geniş olan yollara ağaç dikilir.

J) Yollar en az 1/250 meyilinde olacaktır. Meyil, asa caddeleri için imkân bulundukça, % 4 ü ve caddeler ile sokaklar için % 10 u geçmez. Meylin kısa mesafelerde birdenbire değişmemesi lâzımdır.

K) Bir münhani ile devamı lâzımgelen 9,5 metre ve bundan geniş caddelerde münhani nısıf kutru en aşağı 100 metre olacaktır. Münhani nısıf kutru kat'î hâlinin binaen 50 metreye kadar indirilebilir ise de bu takdirde münhani başında yol genişliği %50 artacaktır.

L) Bir münhani ile devamı lâzımgelen 9,5 metre ve bundan dar yollara münhani nısıf kutru kat'î hâlinin binaen otuz metreye indirilebilir ise de bu takdirde yol genişliği ne ise bu genişliğin yarısı kadar yol başları geniş olacaktır. Kısa mesafelerde makûs ve gayrimütemessip münhanilerin temadi etmemesi lâzımdır.

M) Müstakbel şehir haritasında yolların mevkii ve ehemmiyetine göre binaların kat adetleri ve yükseklikleri tesbit olunacaktır. Şehir haritaları yapılıncaya kadar belediyeler bu fıkranın hükmünü tatbika salâhiyettardır.

Müstakbel şehir haritasının tatbiki

Madde 5 — Müstakbel şehir haritası karîbiyigi tarihten itibaren Belediye Kanununun 15 inci maddesi 30 uncu fıkrasına tevfikan beş senelik programa ithal edilerek haritanın tatbiki için icabeden fennî tafsilât plânları ve hesapları beş sene için ikmal ve tatbik edilmek mecburidir.

Şu kadar ki birinci beş senede tatbik ve ikmali mümkün olmayan kısımlara 2 nci veya 3 üncü beş senelik programlara terkî belediye meclisinin esbabı mucibeli kararı üzerine Dahiliye Vekâletinin tasvibine bağlıdır.

Arsaların tevhit ve tevzii

Madde 6 — A) Belediyeler müstakbel şehir haritasının tatbiki nazarında mevcut arsaları gâin icabına göre tevhit veya ifraz etmeğe ve arsa sahiplerinin ittifakına göre mülerdeden veya yaşıyan tevzi etmeğe veya arsasını bitişik bulunduğu bina sahiplerine kıymeti mukabilinde temlike salâhiyettardır.

Tevhit ve ifraz ve tevzi hususunda arsaların halihazır mesahat tahriyesi ve mevkii ve kıymeti ve arsa sahiplerinin istihsaline esastır.

Arsaların tevhit ve ifraz ve tevzinü gösteren haritanın tatbiki belediye encümeninin tasdikine bağlıdır. Müstakbel şehir haritası dahilindeki arsaların tevhit ve ifraz ve tevzinde mezkûr salâhiyetlerin aynen mubaşeretine kabil olmadığı takdirde tevziat mütaşyir % 15 şe kadar noksan ile yapılır.

Müstakbel şehir haritalarının tanziminden sonra arsalarda yapılacak ifraz muamelesi belediyelerce tasdik olunmadıkça tapu dairesinde tescil olunamaz.

Şehir haritasının tatbiki dolayısile ada dahilinde kalarak adînelerden bina inşasına müsait olmayan arsalarla methal veya mihreci olmaması hasebiyle kullanılmağa müsait bulunmayan binalar belediyece istimlâk edilir ve şehir haritasında gösterilen arsalar ihtak edilmek üzere istimlâk bedeli ihtak olunacak arsa veya bina sahibinden altı sene müddetle ve üç taksitte tahsil olunur.

B) Belediyeler, imar hududu içinde bulunan mahallerde tasdikli ve katî plânı tatbik ederken binaların yola giden arsalarından artan kısımlarında ve o mahallerde sahipleri tarafından henüz tasarrufa müsait bulunmayan veyahut mevcut binaları yıkarak veya yıkılarak kalmış olan arsalardan üzerlerine şehir plânına göre bina yapılması mümkün olmıyanları yanındaki arsa ve binalarla şüyulandırarak birleştirmeğe ve yeniden plânın icabatına ve arsa sahiplerinin istihkâkına göre arsa ve bina sahiplerine tevzie salâhiyettardır.

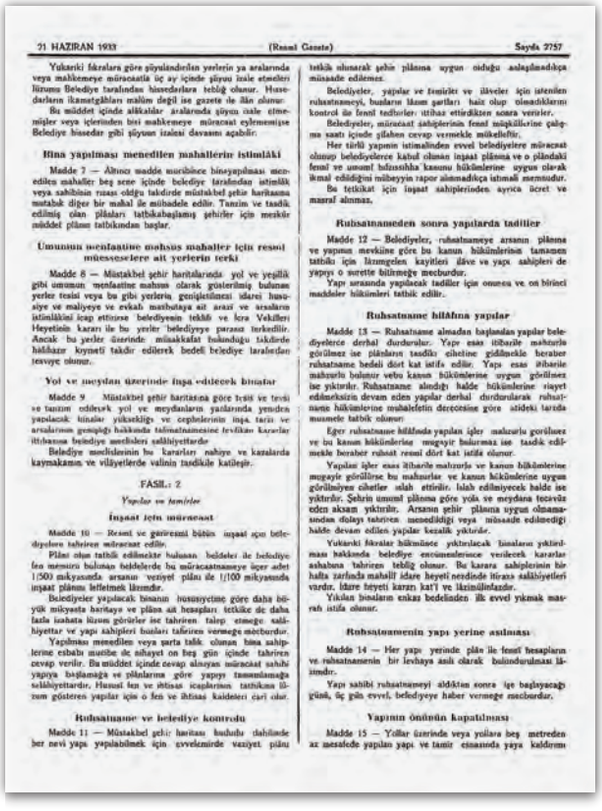
C) Plâna uygun olarak açılan yollarda yapılan tadiller sebebile istifade edilmeyecek bir hale gelmiş olan binalar arsa hükmündedir.

İstifade olunabilecek halde kalan bina yanmadıkça veyahut yıkılma istidadı göstermedikçe veyahut (B) fıkrasında birleştirmeğe tâbi tutulacakları gösterilen arsa ve binalara "bitişik olmadıkça bu hükme tâbi tutulamazlar.

D) Yukarıki hükmler mucibince şüyulandırılacak mahallerin şüyuunu teshi aşağıdaki biçimde yapılır:

Şüyulu arsa ve binalara Belediyenin bir mühendis veya kâfisi ile Ticaret Odasınca kendi arzularından göstericecek ve Belediyece emlâk sahiplerinden seçilecek birer zattan mürekkep bir heyet tarafından kıymet takdir olunur.

Kıymet takdirinde o tarihteki alım ve satım esas alınır; edileceği gibi bir binanın bir cüzüne kıymet takdiri lâzımgeldikte o cüzün ayrılmasile kalacak kısımda yapacağı tesir dikkat nazarına alınır.

21 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda 2757

Yukarıki fıkralara göre şüyulandırılan yerlerin ya arsalarında veya mahkemeye müracaatla üç ay içinde şüyuu izale etmeleri lâzımdır. Belediye tarafından hissedarlara tebliğ olunur. Hissedarların ikametgâhları malûm değil ise gazete ile ilân olunur.

Bu müddet içinde alâkadar arsalarında şüyuu izale etmemişler veya içlerinden biri mahkemeye müracaat eylememişse Belediye hissedar gibi şüyuun izalesi davasını açabilir.

Bina yapılması menedilen mahallerin istimlâki

Madde 7 — Altıncı maddede mucibince binayapılması menedilen mahaller beş sene içinde belediye tarafından istimlâk veya sahibinin rızası olduğu takdirde müstakbel şehir haritasına mutabık diğer bir mahal ile mübadele edilir. Tanzim ve tasdik edilmiş olan plânları tatbikabaşlamış şehirler için mezkûr müddet plânın tatbikından başlar.

Umumun menfaatine mahsus mahaller için resmî müesseselere ait yerlerin terki

Madde 8 — Müstakbel şehir haritalarında yol ve yeşillik gibi umumun menfaatine mahsus olarak gösterilmiş bulunan yerler tesisi veya bu gibi yerlerin genişletilmesi idarei hususiye ve maliyeye ve evkafı mazbutaya ait arazi ve arsaların istimlâkini icap ettirirse belediyenin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile bu yerler belediyeye parasız terkedilir. Ancak bu yerler üzerinde müsakkafat bulunduğu takdirde hâlihazır kıymeti takdir edilerek bedeli belediye tarafından tesviye olunur.

Yol ve meydan üzerinde inşa edilecek binalar

Madde 9 — Müstakbel şehir haritasına göre tesis ve tevsi ve tanzim edilecek yol ve meydanların yanlarında yeniden yapılacak binalar yüksekliğe ve cephelerinin inşa tarzı ve arsalarının gemiçiği hakkında tahmilnamesinde tevfikan kararlar ittihazına belediye meclisleri salâhiyettardır.

Belediye meclislerinin bu kararları mahiye ve kazalarda kaymakamın ve vilâyetlerde valinin tasdikile katîleşir.

FASIL: 2

Yapılar ve tamirler

İnşaat için müracaat

Madde 10 — Resmî ve gayriresmî bütün inşaat için belediyelere tahriren müracaat edilir.

Plânı olan tatbik edilmekte bulunan beldeleri de belediye fen memuru bulunan beldelerde bu müracaatnameye üçer adet 1/500 mikyasında arsanın vaziyet plânı ile 1/100 mikyasında inşaat plânını leffetmek lâzımdır.

Belediyeler yapılacak binanın hususiyetine göre daha büyük mikyasta haritaya ve plâna ait hesapları tetkike de daha fazla lüzumlu bizun görürler ise tahriren talep etmeğe salâhiyettar ve yapı sahipleri bunları tahriren vermeğe mecburdur.

Yapılması menedilen veya şarta tabi olunan bina sahiplerine esbabı mucibe de nihayet on beş gün içinde tahriren cevap verilir. Bu müddet içinde cevap alınıyan müracaat sahibi yapıya başlamağa ve plânlarına göre yapıyı tamamlamağa salâhiyettardır. Hususi fen ve ihtisas icaplarının tatbikına lüzum gösteren yapılar için o fen ve ihtisas kaideleri cari olur.

Ruhsatname ve belediye kontrolü

Madde 11 — Müstakbel şehir haritası hududu dahilinde her nevi yapı yapılabilmek için evvelemirde vaziyet plânı tetkik olunarak şehir plânına uygun olduğu anlaşılmadıkça müsaade edilemez.

Belediyeler, yapılar ve tamirâtı ve ilâveler için istenilen ruhsatnameyi, bunların ihtam şartları hâiz olup olmadıklarını kontrol ile fennî tedbirleri ittihaz ettirdikten sonra verirler.

Belediyeler, müracaat sahiplerinin fennî müşkülsüz çalışma saati içinde gâlehen cevap vermekle mükelleftir.

Her türlü yapının istimalinden evvel belediyelere müracaat olunup belediyelerce kabul olunan inşaat plânına ve o plândaki fennî ve umumî hükümlerine uygun olarak ikmal edildiğini mübeyyin rapor alınmadıkça istimali memnudur.

Bu tetkikat için inşaat sahiplerinden ayrıca ücret ve masraf alınmaz.

Ruhsatnameden sonra yapılarda tadiller

Madde 12 — Belediyeler, ruhsatnameye arsanın plânına ve yapının mevkiine göre bu kanun hükümlerinin tamamen tatbiki için lâzımgelen kayıtları ilâve ve yapı sahipleri de yapıyı o surette bitirmeğe mecburdur.

Yapı sırasında yapılacak tadiller için onunla ve on birinci maddeler hükümleri tatbik edilir.

Ruhsatname hilâfına yapılar

Madde 13 — Ruhsatname almadan başlandan yapılar belediyelerce derhal durdurulur. Yapı esas itibarile mahzurlu görülmez ise plânların tasdiki cihetine gidilmekle beraber ruhsatname bedeli dört kat istifa edilir. Yapı esas itibarile mahzurlu bulunur veya kanun hükümlerine uygun görülmez ise yıktırılır. Ruhsatname alındığı halde hükümlerine riayet edilmeksizin devam eden yapılar derhal durdurularak ruhsatname hükümlerine muhalefetin derecesine göre aşideki tarzda muamele tatbik olunur.

Eğer ruhsatname hilâfında yapılan işler mahzurlu görülüyor ve bu kanun hükümlerine mugayir bulunması ise tasdik edilmekle beraber ruhsat resmi dört kat istifa olunur.

Yapılar işler esas itibarile mahzurlu ve kanun hükümlerine mugayir görülürse bu mahzurlar ve kanun hükümlerine uygun görülmeyen cihetler ıslah ettirilir. Islah edilmiyecek halde ise yıktırılır. Şehrin umumî plânına göre yola ve meydana tecavüz eden aksam yıktırılır. Arsanın şehir plânına uygun olmamasından dolayı tahriren menedildiği veya müsaade edilmediği halde devam edilen yapılar kezalik yıktırılır.

Yukarıki fıkralar bilmükâbele yıktırılacak binaların yıktırılması hakkında belediye encümenlerince verilecek kararlar aleyhine tahriren tebliğ olunur. Bu karara sahiplerinin bir hafta zarfında mahallî idare heyeti nezdinde itiraza salâhiyetleri vardır. İdare heyeti kararı katî ve lâzımülİnfazdır.

Yıkılan binaların enkaz bedelinden ilk evvel yıkmak masrafı istifa olunur.

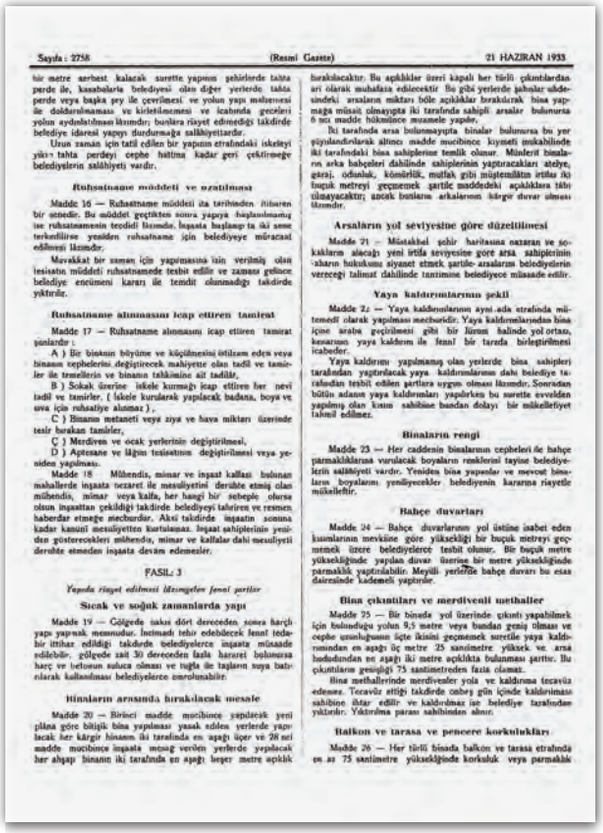
Ruhsatnamenin yapı yerine asılması

Madde 14 — Her yapı yerinde plân ile fennî hesapların ve ruhsatnamenin bir levhaya asılı olarak bulundurulması lâzımdır.

Yapı sahibi ruhsatnameyi aldıktan sonra işe başlayacağı günü, üç gün evvel, belediyeye haber vermeğe mecburdur.

Yapının önünün kapatılması

Madde 15 — Yollar üzerinde veya yollara beş metreden az mesafede yapılan yapı ve tamir esnasında yaya kaldırım

Sayıla : 2758 (Resmî Gazete) 21 HAZİRAN 1933

bir metre serbest kalacak surette yapının şehirlerde tahta perde ile, kasabalarla belediyesi olan diğer yerlerde tahta perde veya başka bir yle çevrilmesi ve yolun yapı malzemesi ile doldurulmaması ve kirletilmemesi ve icabında geceleri yolun aydınlatılması lâzımdır; bunlara riayet edilmediği takdirde belediye idaresi yapıyı durdurmağa salâhiyettardır.

Uzun zaman için tatil edilen bir yapının etrafındaki iskeleyi yıkıncaya tahta perdeyi cephe hattına kadar geri çekitirmeğe belediyelerin salâhiyeti vardır.

Ruhsatname müddeti ve uzatılması

Madde 16 — Ruhsatname müddeti ita tarihinden itibaren bir senedir. Bu müddet geçtikten sonra yapıya başlanılmamış ise ruhsatnamenin tecdidi lâzımdır, başlamış başlamıp ta iki sene terkedilirse yeniden ruhsatname için belediyeye müracaat edilmesi lâzımdır.

Muvakkat bir zaman için yapılmasına izin verilmiş olan tesisatın müddeti ruhsatnamede tesbit edilir ve zamanı gelince belediye encümeni kararı ile temdit olunmadığı takdirde yıktırılır.

Ruhsatname alınmasını icap ettiren tamirat

Madde 17 — Ruhsatname alınmasını icap ettiren tamirat şunlardır :

A) Bir binanın büyüme ve küçülmesini ihtilâm edicn veya binanın cephelerini değiştirecek mahiyette olan tadil ve tamirler ile temellerin ve binanın tahkimine ait tadiller,

B) Sokak üzerine iskele kurmağı icap ettiren her nevi tadil ve tamirler. (İskele kurularak yapılacak badana, boya ve sıva için ruhsatiye alınmaz) ,

C) Binanın metaneti veya ziya ve hava miktarı üzerinde tesir bırakan tamirler,

Ç) Merdiven ve ocak yerlerinin değiştirilmesi,

D) Aptesane ve lâğım tesisatının değiştirilmesi veya yeniden yapılması.

Madde 18 — Mühendis, mimar ve inşaat kâfisi bulunan mahallerde inşaata nezaret ile mesuliyetini derûhte etmiş olan mühendis, mimar veya kâfia, her hangi bir sebeple olursa olsun inşaattan çekildiği takdirde belediyeyi tahriren ve resmen haberdar etmeğe mecburdur. Aksi takdirde inşaatın sonuna kadar kanuni mesuliyettten kurtulamaz. İnşaat sahiplerinin yeniden göstereceklcri mühendis, mimar ve kâfialar dahi mesuliyeti derûhte etmeden inşaata devam edemezler.

FASIL: 3

Yapıda riayet edilmesi lâzımgelen fennî şartlar

Sıcak ve soğuk zamanlarda yapı

Madde 19 — Gölgede sakın dört dereceden sonra hariçi yapı yapmak memnudur. İnşaatı tehir edebilecek fennî tedbir ittihaz edildiği takdirde belediyelerce inşaata müsaade edilebilir. Gölgede zait 30 dereceden fazla hararet bulunursa harç ve betonun suluca olması ve tuğla ile taşların suya batırılarak kullanılması belediyelerce emrolunabilir.

Binaların arasında bırakılacak mesafe

Madde 20 — Birinci maddc mucibince yapılacak yeni plâna göre bitişik bina yapılması yasak edilen yerlerde yapılacak her ahşap binanın iki tarafında en aşağı beşer metre açıklık bırakılacaktır. Bu açıklıklar üzeri kapalı her türlü çıkıntılardan ari olarak muhafaza edilecektir Bu gibi yerlerde şahıslar ubdesindeki arsaların miktarı böle açıklıklar bırakılarak bina yapmağa müsait olmayıpta iki tarafında sahipli arsalar bulunursa 6 ncı madde hükmünce muamele yapılır.

İki tarafında arsa bulunmayıpta binalar bulunursa bu yer şüyulandırılarak altıncı madde mucibince kıymeti mukabilinde iki tarafındaki bina sahiplerine temlik olunur. Münferit binaların arka bahçeleri dahilinde sahiplerinin yaptıracakları ateliye, garaj, odunluk, kömürlük, mutfak gibi müştemilâtın ittülaı iki buçuk metreyi geçmemek şartile maddedeki açıklıklara tâbi tutulmıyacaktır; ancak bunların arkalarının hâriçe duvar olması lâzımdır.

Arsaların yol seviyesine göre düzeltilmesi

Madde 21 — Müstakbel şehir haritasına nazaran ve sokakların alacağı yeni irtifa seviyesine göre arsa sahiplerinin caharın hukukunu siyanet etmek şartile arsalarını belediyelerin vereceği talimat dahilinde tanzimine belediyece müsaade edilir.

Yaya kaldırımlarının şekli

Madde 22 — Yaya kaldırımlarının ayni ada etrafında müteaddi olarak yapılması mecburidir. Yaya kaldırımlarından bina içine araba geçirilmesi gibi bir lüzum halinde yol ortası, kesarının yaya kaldırım ile fennî bir tarzda birleştirilmesi icabeder.

Yaya kaldırımı yapılmamış olan yerlerde bina sahipleri tarafından yaptırılacak yaya kaldırımlarının dahi belediye tarafından tesbit edilen şartlara uygun olması lâzımdır. Sonradan bütün adanın yaya kaldırımları yapılırken bu surette yapılmış olan kısım sahibine bundan dolayı bir mükellefiyet tahmil edilmez.

Binaların rengi

Madde 23 — Her caddenin binalarının cephelerî de bahçe parmaklıklarına vurulacak boyaların renklerini tayine belediyelerin salâhiyeti vardır. Yeniden bina yapanlar ve mevcut binaların boyalarını yenileyecekler belediyenin kararına riayetle mükellefiyet.

Bahçe duvarları

Madde 24 — Bahçe duvarlarının yol üstüne isabet eden kısımlarının mevkiine göre yüksekliği bir buçuk metreyi geçmemek üzere belediyelerce tesbit olunur. Bir buçuk metre yüksekliğinde yapılan duvar üzerine bir metre yüksekliğinde parmaklık yaptırılabilir. Meyilli yerlerde bahçe duvarı bu esas dairesinde kademeli yaptırılır.

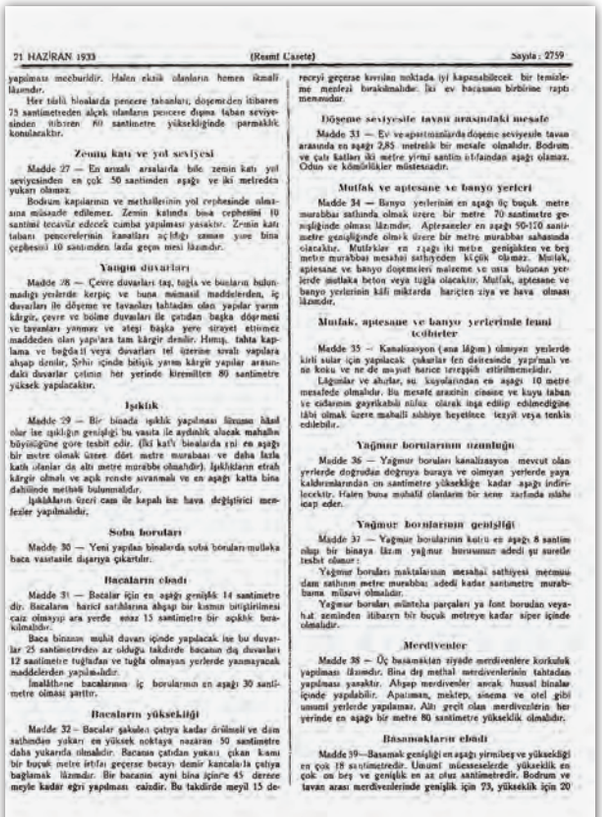
Bina çıkıntıları ve merdiveniî methaller

Madde 25 — Bir binada yol üzerinde çıkıntı yapabilmek için bulunduğu yolun 9,5 metre veya bundan geniş olması ve cephe umumiyetinin üçte ikisini geçmemek suretile yaya kaldırımından en aşağı üç metre 25 santimetre yüksek ve arsa hudutlarından en aşağı iki metre açıklıkta bulunması şarttır. Bu çıkıntıların genişliği 75 santimetreden fazla olamaz.

Bina methallerinde merdiveniler yola ve kaldırıma tecavüz edemez. Tecavüz ettiği takdirde cezbeş gün içinde kaldırılması sahibine ihtar edilir ve kaldırılmaz ise belediye tarafından yıktırılır. Yıktırılma parası sahibinden alınır.

Balkon ve tarasa ve pencere korkulukları

Madde 26 — Her türlü binada balkon ve tarasa etrafında en az 75 santimetre yüksekliğinde korkuluk veya parmaklık

21 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıla : 2759

yapılması mecburidir. Halen eksik olanların hemen ikmali lâzımdır.

Her türlü binalarda pencere tahtaları, döşemeden itibaren 75 santimetreden aşağı olanların pencere dışına taban seviyesinden itibaren 80 santimetre yüksekliğinde parmaklık konulacaktır.

Zemin katı ve yol seviyesi

Madde 27 — En arsızlı arsalarda bile zemin katı yol seviyesinden en çok 50 santimden aşağı ve iki metreden yukarı olamaz.

Bodrum kapılarının ve methallerinin yol cephesinde olmasına müsaade edilemez. Zemin katında bina cephesini 10 santimi tecavüz edecek cinsbi yapılması yasaktır. Zemin katı tabanı pencerelerinin kanalları açılığı zaman yüze bina çepheesi 10 santimden fazla geçen mesi lâzımdır.

Yangın duvarları

Madde 28 — Çevre duvarları taş, tuğla ve bunların bulunmadığı yerlerde kerpiç ve buna mümasil maddelerden, iç duvarları ile döşeme ve tavanları tahtadan olan yapılar yarım kârgir, çevre ve bölme duvarları ile çatıdan başka döşemesi ve tavanları yanmaz ve ateşi başka yere sirayet ettirmez maddeden olan yapılara tam kârgir denilir. Hımış, tahta kaplama ve bağdadi veya duvarları tel üzerine sıvalı yapılara ahşap denilir, Şehir içinde bitişik yarım kârgir yapılar arasındaki duvarlar çatının her yerinde kiremitten 80 santimetre yüksek yapılacaktır.

Işıklık

Madde 29 — Bir binada ışıklık yapılması lâzımın hâsıl olur ise ışıklığın genişliği bu vasıta ile aydınlık alacak mahallin büyüklüğüne göre tesbit edir. (İki katlı binalarda ışıl en aşağı bir metre olmak üzere dört metre murabbaı ve daha fazla katlı olanlar da altı metre murabbe olmalıdır). Işıklıkların etrafı kârgir olmalı ve açık renkte sıvanmalı ve en aşağı katta bina dahilinde methali bulunmalıdır.

Işıklıkların üzeri cam ile kapalı ise hava değiştirici menfezler yapılmalıdır,

Soba boruları

Madde 30 — Yeni yapılan binalarda soba boruları mülleka baca vasıtasile dışarıya çıkartılır.

Bacaların çıkadı

Madde 31 — Bacalar için en aşağı genişlik 14 santimetre dir. Bacaların harici satıhlarına ahşap bir kısmın bitişlirilmesi caiz olmayışı ara yerde onaz 13 santimetre bir açıklık bırakılmalıdır.

Baca binanın muhit duvarı içinde yapılacak ise bu duvarlar 25 santimetredeo az olduğu takdirde bacanın dış duvarları 12 santimetre tuğladan ve tuğla olmayan yerlerde yanmayacak maddelerden yapılmalıdır.

İmalâthane bacalarının iç borularının en aşağı 30 santimetre olması şarttır.

Bacaların yüksekliği

Madde 32 — Bacalar şakulen çatıya kadar örülmeli ve dam satlhından yukarı en yüksek noktaya nazaran 50 santimetre daha yukarıda olmalıdır. Bacanın çatıdan yukarı çıkan kısmı bir buçuk metre irtifa geçerse bacayı demir kancalarla çatıya bağlamak lâzımdır. Bir bacanın ayni bina içinde 45 derece meyle kadar eğri yapılması caizdir. Bu takdirde meyil 15 dereceyi geçerse kavılan noktada iyi kapanabilecek bir temizleme menfezi bırakılmalıdır. İki ev bacasının birbirine raptı memnudur.

Döşeme seviyesile tavan arasındaki mesafe

Madde 33 — Ev ve apartımanlarda döşeme seviyesile tavan arasında en aşağı 2,85 metrelik bir mesafe olmalıdır. Bodrum ve çatı katları iki metre yirmi santim irtifadan aşağı olamaz. Odun ve kömürlükler müstesnadır.

Mutfak ve aptesane ve banyo yerleri

Madde 34 — Banyo yerlerinin en aşağı üç buçuk metre murabbaı satlhında olmak üzere bir metre 70 santimetre genişliğinde olması lâzımdır. Aptesaneler en aşağı 90-120 santimetre genişliğinde olmak üzere bir metre murabbaı sahasında olacaktır. Mutfaklar en aşağı iki metre genişlikten ve beş metre murabbaı mesahai satlhiyeden küçük olamaz. Mutfak, aptesane ve banyo döşemeleri mülemse ve usta bulunan yerlerde mutlaka beton veya tuğla olacaktır. Mutfak, aptesane ve banyo yerlerinin kâfi miktarda hariçten ziya ve hava olması lâzımdır.

Mutfak, aptesane ve banyo yerlerinde fenni tedbirler

Madde 35 — Kanalizasyon (ana lâğım) olmıyan yerlerde kirli sular için yapılacak çukurlar fen derecesinde yapılmalı ve nc koku ve ne de mahzat hariçe terişeh ettirilmemelidir.

Lâğımlar ve ahırlar, su kuyularından en aşağı 10 metre mesafede olmalıdır. Bu mesafe arazinin cinsine ve kuyu tabanı ve cidarının gayrikabili nüfuz olarak inşa edilip edilmediğine tâbi olmak üzere mahallî sıhhiye heyetince tezyid veya tenkis edilebilir.

Yağmur borularının uzunluğu

Madde 36 — Yağmur boruları kanalizasyon mevcut olan yerlerde doğrudan doğruya buraya ve olmıyan yerlerde yaya kaldırımlarından on santimetre yüksekliğe kadar aşağı indirilecektir. Halen buna muhalif olanların bir sene zarfında ıslahı icap eder.

Yağmur borularının genişliği

Madde 37 — Yağmur borularının kutrı en aşağı 8 santim olup bir binaya lâzım yağmur borusunun adedi şu surette tesbit olunur:

Yağmur boruları muktalarının mesahai satlhiyesi mecmuu dam satlhının metre murabbaı adedi kadar santimetre murabbaına müsavi olmalıdır.

Yağmur boruları münteha parçaları ya font boruları veyahat zeminden itibaren bir buçuk metreye kadar siper içinde olmalıdır.

Merdiveniler

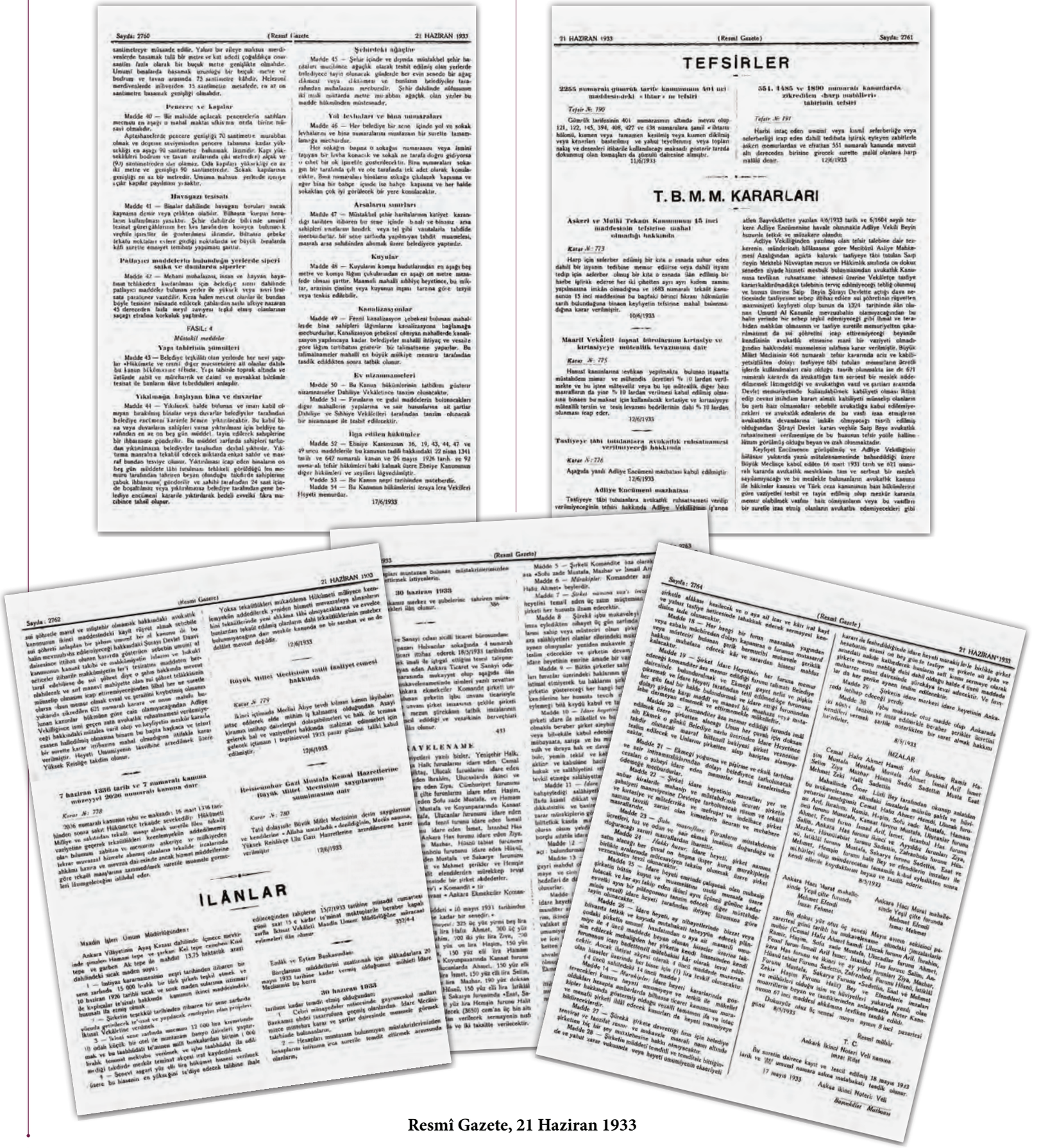
Madde 38 — Üç basamaktan ziyade merdivenlere korkuluk yapılması lâzımdır. Bina dış methali merdivenlerine tahtadan yapılması yasaktır. Ahşap merdivenler ancak hususi binalar içinde yapılabilir. Apatıman, mektep, sinema ve otel gibi umumî yerlerde yapılamaz. Altı geçit olan merdivenlerin her yerinde en aşağı bir metre 80 santimetre yüksekliğ olmalıdır.

Basamakların ebadı

Madde 39—Basamak genişliği en aşağı yirmibeş ve yüksekliği en çok 18 santimetredir. Umumî müesseselerde yüksekliğ en çok on beş ve genişlik en az otuz santimetredir. Bodrum ve tavan arası merdivenlerinde genişlik için 23, yüksekliğ için 20

Resmî Gazete, 21 Haziran 1933

2290 SAYILI BELEDİYE YAPI VE YOLLAR KANUNU (10 Haziran 1933)

Sayıda: 2760 (Resmî Gazete) 21 HAZİRAN 1933

santimetreye müsavide edilir. Yalnız bir dileye mahsus merdivenlerde basamak tulü bir metre ve kat adedi çoğaldıkça onar santim fazla olarak bir buçuk metre genişlikte olmalıdır. Umumî binalarda basamak umumiyet bir buçuk metre ve bodrum ve tavan arasında 75 santimetre kâfidir. Helezonî merdivenlerde müverdan 15 santimetre mesafede, en az on santimetre basamak genişliği olmalıdır.

Pencere ve kapılar

Madde 40 — Bir mahalde açılacak pencerelerin satıhları mecmuu en aşağı o mahal mahtut sathının orta birine müsavi olmalıdır.

Apteshanelerde pencere genişliği 70 santimetre mürabbaı olmak ve dışarıdaki seviyesinden pencere tahtasına kadar yüksekliği en aşağı 90 santimetre bulunmak lâzımdır. Kapı yüksekliklerı bodrum ve tavan aralarında (iki metre)den) aşağı ve (9,0) santimetreden dar olamaz. Oda kapıları yüksekliği en az iki metre ve genişliği 90 santimetredir. Sokak kapılarının genişliği en az bir metredir. Umuma mahsus yerlerde içeriye açılır kapılar yasaktır.

Havagazı tesisatı

Madde 41 — Binalar dahilinde havagazı boruları ancak kaynama demir veya çelikten olabilir. Bilhassa kurşun boruların kullanılması yasaktır. Şehir dahilinde bilcümle umumî tesisat güzergâhlarının her kes tarafından kolayca bulunmak vechile işaretler ile gösterilmesi lâzımdır. Bilhassa şebeke tekatu noktaları evlere girdiği noktalarda ve büyük binalarda kâfi suretle emniyet tertibatı yapılması şarttır.

Patlayıcı maddelerin bulunduğu yerlerde siperi saika ve duvarda siperler

Madde 42 — Mehanı muhafazası, insan ve hayvan hayatının tehlikeden kurtarılması için belediye emri dahilinde patlayıcı maddeler bulunan yerler ile yüksek veya keyi fenî sata parazioner vazedilir. Kezâ halen mevcut olanlar ile bundan böyle tesisine müsaade edilecek çatlakların satha nâfiyye nazaran 45 derecenin fazla meyil zaviyesi teşkil etmiş olanlarının saçağı etrafına korkuluk yaptırılır.

FASIL: 4

Müstakil meâdeler

Yapı tahririn şümulleri

Madde 43 — Belediye teşkilâtı olan yerlerde her nevi yapılar «Hükümetle ve resmî diğer mevseseslere ait olanlar dahil bu kanun hükümlerine tâbidir. Yapı tahirine toprak altında ve üstünde sabit ve müteharrik ve kaimî ve muvakkat bütünle tesisat ile bunların ilâve tebdilleri anlaşılır.

Yıkılmağa başlıyan bina ve duvarlar

Madde 44 — Yıkılacak halde bulunan ve imarı kabil olmayan binalarla müşrif binalar veya duvarlar belediyeler tarafından belediye encümeni kararile bilmen yıktırılacaktır. Bu kabil bina veya duvarların sahipleri varsa yıktırılması için belediye tarafından en az on beş gün müddet, tayin edilerek sahiplerine bir ihbarname gönderilir. Bu müddet zarfında sahipleri tarfından yıktırılmazsa belediyeler tarafından derhal yıktırılır. Yıktırma masrafına tekabül edecek miktarda enkaz satılır ve masraf bundan tesviye olunur. Yıktırılması icap eden binaların on beş gün müddete tâbi tutulması tehlikeli görüldüğü fen memuru tarafından tahriren beyan olunduğu takdirde sahiplerine çabuk ihbarname gönderilir ve sahibi tarafından 24 saat içinde bospâlmaz veya yıktırılmazsa belediye tarafından gerek belediye encümeni kararile yıktırılarak bedeli evvelki fıkra mucibince tahsil olupur.

Şehirdeki ağaçlar

Madde 45 — Şehir içinde ve dışında müstakbel şehir tahditları muciblnce ağaçlık olarak tesbit edilmiş olan yerlerde belediyece tayin olunacak gönderde her evin senede bir ağaç dikmesi veya diktirmesi ve bunların belediyeler tarafından muhafazası mecburdür. Şehir dahilinde nüfusunun iki misli miktarda metre mi-abbası ağaçlık olan yerler bu madde hükmünden müstesnadır.

Yol levhaları ve bina numaraları

Madde 46 — Her belediye bir sene içinde yol ve sokak levhalarını ve bina numaralarını mufassal bir surette tamamlamağa mecburdur.

Her sokağın başına o sokağın numarasını veya ismini taşıyan bir levha konacak ve sokak ne tarafa doğru gidiyorsa o cihet bir ok işaretile gösterilecektir. Bina numaraları sokağın bir tarafında çift ve öte tarafında tek adet olarak konulacaktır. Boş numaralara binaların sokağa çıkılacak kapısına ve eğer bina bir bahçe içinde ise bahçe kapısına ve her hâlde sokakları çok iyi görülecek bir yere konulacaktır.

Arsaların sınırları

Madde 47 — Müstakbel şehir haritalarının katiyet kazandığı tarihten itibaren bir sene içinde bi-nalı ve binasız arsa sahipleri sınırlarını hendek veya tel gibi vasıtalarla tahdide mecbur-durlar. Bir sene zarfında yapılmıyan tahdit mu-amelesi, masrafı arsa sahibinden alınmak üzere belediyece yaptırılır.

Kuyular

Madde 48 — Kuyuların komşu hudutlarından en aşağı beş metre ve komşu lâğım çukurlarından en aşağı on metre mesafede olması şarttır. Maamafi mahallî sıhhiye heyetince, bu mikdar, arazinin cinsine veya kuyunun inşası tarzına göre tezyit veya tenkis edilebilir.

Kanalizasyonlar

Madde 49 — Fennî kanalizasyon şebekesi bulunan mahallerde bina sahipleri lâğımlarını kanalizasyona bağlamağa mecburdurlar. Kanalizasyon şebekesi olmıyan mahallerde kanalizasyon yapılıncaya kadar belediyeler mahallî ihtiyaç ve vesaite göre lâğım tertibatını gösterir bir talimatname yaparlar. Bu talimatnameler mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tasdik edildikten sonra tatbik olunur.

Ev nizamnameleri

Madde 50 — Bu Kanun hükümlerinin tatbikını gösterir nizamnameler Dahiliye Vekâletince tanzim olunacaktır.

Madde 51 — Fırınların ve gıdai maddelerin bulunacakları diğer mahallerin yapılarına ve sair hususlarına ait şartlar Dahiliye ve Sıhhiye Vekâlelleri tarafından tanzim olunacak bir nizamname ile tesbit edilecektir.

İlga edilen hükümler

Madde 52 — Ebniye Kanununun 16, 19, 43, 44, 47 ve 49 uncu maddelerile bu kanunun tadili hakkındaki 22 nisan 1341 tarih ve 642 numaralı kanun ve 26 mayıs 1926 tarih ve 92 numaralı tefsir hükümleri bakî kalmak üzere Ebniye Kanununun diğer hükümleri ve zeyilleri lâğvedilmiştir.

Madde 53 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 54 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

---

21 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda: 2761

TEFSİRLER

2255 numaralı gümrük tarife kanununun 401 inci maddesindeki «İhtira» ın tefsiri

Tefsir No: 190

Gümrük tarifesinin 401 numarasının altında mevcut olup 121, 122, 145, 394, 408, 427 ve 438 numaralara şamil «İhtira» hükmü, kısmen veya tamamen kesilmiş veya kısmen dikilmiş veya kenarları bastırılmış ve yahud leyellenmiş veya topları nakış ve desenleri itibarile kullanılacağı maksadı gösterir tarzda dokunmuş olan kumaşları da şümulü dâiresine almıştır.

11/6/1933

551, 1485 ve 1890 numaralı kanunlarda zikredilen «harp malûlleri» tabirinin tefsiri

Tefsir No: 191

Harbi imtaç eden umumî veya kısmî seferberliğe veya seferberliği icap eden dahilî tedibata iştirak şu suretile askerî memurlardan ve efrattan 551 numaralı kanunda mevcut alt dereceden birisine girecek surette malûl olanlara harp malûlü denir.

12/6/1933

T. B. M. M. KARARLARI

Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 15 inci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında

Karar No: 773

Harp için seferber edilmiş bir kıta o esnada zuhur eden dahilî bir isyanın tedibine memur edilirse veya dahilî isyanı tedip için seferber olmuş bir kıta o esnada ilân edilmiş bir harbe iştirak ederse her iki cihetten ayrı ayrı kadrosu tanzimi yapılmasına imkân olmadığına ve 1683 numaralı tekaüt kanununun 15 inci maddesinin bu bapteki birinci fıkrası hükmünün tarih bulunduğuna binaen keyfiyetin tefsirine mahal bulunmadığına karar verilmiştir.

10/6/1933

Maarif Vekâleti inşaat bürolarının kırtasiye ve kırtasiyeye mütemmim levazımına dair

Karar No: 775

Hususî kanunlarına tevfikan yapılmakta bulunan inşaatta müstahdem mimar ve mühendis ücretleri % 10 lardan verilmekte ve bu işten mütevellit veya bu işe müteallik diğer bazı masrafların da yine % 10 lardan verilmesi kabul edilmiş olmasına binaen bu maksat için kullanılacak kırtasiye ve kırtasiyeye mütemmim tertim ve tesis levazımı bedellerinin dahi % 10 lardan olunması icap eder.

12/6/1933

Tasliyeye tâbi tutulanlara avukatlık ruhsatnamesi verilmiyeceği hakkında

Karar No: 776

Aşağıda yazılı Adliye Encümeni mazbatası kabul edilmiştir.

12/6/1933

Adliye Encümeni mazbatası

Tasfiyeye tâbi tutulanlara avukatlık ruhsatnameti verilip verilmiyeceğinin tefsiri hakkında Adliye Vekilliğinin isbarına atfen Başvekâletten yazılan 4/6/1933 tarih ve 6/1604 sayılı tezkere Adliye Encümenine havale olunmakla Adliye Vekili Beyin huzurile tetkik ve müzakere olundu:

Adliye Vekilliğinden yazılmış olan tefsir talebine dair tezkerenin münderiçatı hülâsasına göre Mecliscü Asliye Mahkemesi Azalığından açıkta kalarak tasfiyeye tâbi tutulan Sarp Sayın Mektebi Nüvvabtan mezun ve Hâkimlik sınıfında on dokuz seneden ziyade hizmeti mesbuk bulunmasından avukatlık Kanununa tevfikan ruhsatname istenmesi üzerine Vekâletçe tasfiye kararı kaldırılmadıkça talebinin terviç edilmiyeceği tebliğ olunmuş ve bunun üzerine Sarp Beyin Şûrayı Devlette açtığı dava neticesinde tasfiyesine sebep ittihaz edilen sui şöhretinin ziyâlerten mazmuniyeti keyfiyeti olup bunun da 1324 tarihinde ilân olunan Umumî Af Kanunile mevzuubahis olamıyacağından bu halin yerinde bir sebep teşkil edemiyeceği gibi ihmal ve terahiden mahkûm olmasının ve tasfiye suretile memuriyetten çıkarılmasının da sui şöhretini icap ettirmiyeceği beyanile kendisinin avukatlık etmesine mani bir vaziyeti olmadığından bahiskonduğu mazmelenin sabtına karar verilmiştir. Büyük Millet Meclisinin 466 numaralı tefsir kararında aciz ve kabiliyetsizlikten dolayı tasfiyeye tâbi tutulan memurların âcizliği işlerde kullanılmaları caiz olduğu tasrih olunmakla ise de 671 numaralı kararda da avukatlığın tam seroest bir meslek addedilemek lâzımgeldiği ve avukatlığa vasıl ve şartları arasında Devlet memuriyetinde kullanılabilmek kabiliyeti olması iktiza edilip cevazı istihdam kararı almak kabiliyeti münasip olanların bu şarbi hâiz olmamaları sebebile avukatlığa kabul edilemiyecekleri ve avukatlık edenlerin de bu vasfı izaa etmiyecekleri avukatlıkta devamlarına imkân olmıyacağı tasrih edilmiş olduğundan Şûrayı Devlet kararı veçhile Sarp Beye avukatlık ruhsatnamesi verilmemiyeceğine de bu hususun tefsir yolile bâlâdaki fıkranın görülmüş olduğu beyan ve izah olunmaktadır.

Keyfiyet Encümence görüşülmüş ve Adliye Vekilliğinin hülâsası yukarıda yazılı mütalâanamesinde bahsedildiği üzere Büyük Meclisçe kabul edilen 16 mart 1933 tarih ve 671 numaralı kararda avukatlık meslekinin tam ve serbest bir meslek sayılamıyacağı ve bu meslekte bulunanların avukatlık kanunu ile hâkimler kanunu ve Türk ceza kanununun bazı hükümlerine göre vaziyetleri tesbit ve tayin edilmiş olup mezkûr kararda memur olabilmek vasfını haiz olmıyanların veya bu vasfları bir surette izaa etmiş olanların avukatlığa edemiyecekleri gibi

---

Sayıda: 2762 (Resmî Gazete) 21 HAZİRAN 1933

sui şöhrete maruf ve müştehir olmamak hakkındaki avukatlık kanununun ikinci maddesindeki kayıt rüyet olmak şeciledir sui şöhreti asılsızdan bir şahsın umumî bir ol kanunu ile bu sui şöhreti asılsızdan bir şahsın umumî bir ol kanunu ile bu halin mevzuubahis edilemiyeceği hakkındaki Şurayı Devlet Dâiresince ittihaz olunan kararda gösterilen sebebin umuint al kanunumun kanuni takibi ve mahkûmiyetin fer'i tesiratını maddeten neticeler itibarile mahkûmiyetin fer'i tesiratını maddeten neticeler itibarile mahkûmiyetin fer'i tesiratını mevcut olmadıkça ve sui şöhret diye o şahıs hakkında mevcut olabildiğinde ve sui şöhret diye o şahıs hakkında mevcut olabildiğinde ve sui şöhret telâkkisinin münasiplığı olmasının icap ettiriyeceğinden ibaret her ne suretile münasiplığı olmasının icap ettiriyeceğinden ibaret her ne suretile olursa olsun memur olmak evsaf ve şeraitini kaybetmiş olmasının yukarıda zikredilen 671 numaralı kararda ve onun mahallo bulunan kanunlar hükmüne göre caiz olamıyacağından Adliye Vekilliğince ismi geçen zatın avukatlık ruhsatnamesi verilemiyeceği hakkındaki mütalâa vaki olup ve keyfiyetin merkûr kararla esasen halledilmiş olmasına binaen bu bapta başkaca ve tefsiri bir surette karar ittihazına mahal olmadığına ittifakla karar verilmiştir. Heyeti Umumiyenin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

---

7 haziran 1336 tarih ve 7 numaralı kanuna müzeyyel 29/26 numaralı kanunu dair

Kanun No: 778

2036 numaralı kanunun ruhu ve maksadı: 16 mart 1336 tarihinden sonra sabit Hükümetçe tekaüde sevkedildiği Hükümeti Milliye ve saltanatın tekaüt maaşı almak suretile fiilen tekaüt telâkkisini kabul etmiş olmak suretile fiilen tekaüt addedilmemiş olan bulunan zabitan ve memurun askeriye ve mülkiyeden tekrar muvazzaf hizmetle alâkaları tekaüde ircalarında ahkâmı harıra ve nevruz dairesinde ancak hizmet müddetlerine göre tekaüt maaşlarına zammedilmek suretile muamele görmeleri lâzımgeleceğin istihbal eder.

Yokza tekaütlükleri mukâdderna Hükümeti milliyece kendisinden isteklerde yeni ahkâma tâbi olmıyacaklarına ve evvelce bunlardan tekaüt edilmiş olanların dahi tekaütlüklerinin mutebere bulunmıyacağına dair merkûr kanunda ne bir sarahat ve ne de delâlet mevcut değildir.

12/6/1933

Büyük Millet Meclisinin umûmî faaliyet etmesi hakkında

Kanun No: 779

İkinci içtimada Meclisi Âliye tevdi kılınan kanun lâyihaları ittaç edilerek elde mühim bir kalemliğ olduğundan Azayi kiramın intihap dairelerini hakkında malûmat edinmeleri için geçecek bir vaziyetleri hakkında malûmat edinmeleri için geçecek bir vaziyetleri hakkında malûmat edinmeleri için geçecek hal ve vaziyetleri hakkında malûmat edinmeleri için geçecek içtimanı 1 teşrinievvel 1933 pazar gününe talikî kabul edilmiştir.

12/6/1933

Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine Büyük Millet Meclisinin saygılarının sunulmasına dair

Kanun No: 780

Tatil dolayısile Büyük Millet Meclisinin devin saygılarının ve kendilerine «Allaha ısmarladık» edecildiğinin, Meclis namına, Yüksek Reisliğce Ulu Gazi Hazretlerine arzedilmesine karar verilmiştir.

12/6/1933

İLANLAR

Maadin İşleri Umum Müdürlüğünden:

Ankara Vilâyetinin Ayaş Kazası dahilinde içmece mevkiinde çımalen Hamam tepe ve yarkan Kel tepe cenuben Kızıl tepe ve garben Ak tepe de mahdut 13,75 hektarlık arazi dahilindeki sıcak maden suyu:

1 — İmtiyaz kararnamesinin neşri tarihinden itibaren bir sene zarfında 15 000 liralık bir türk şirketi teşkil etmek ve 10 haziran 1926 tarihli kanun ahkâmına uygun olarak istihsalâtına teşebbüs etmiş olmak.

2 — Şirketin teşekkül tarihinden itibaren bir sene zarfında yukarıda gösterilecek tesisat ve yapılacak emeliyatın olan projelerini İktisat Vekâletine vermiş olmak.

3 — İkinci sene zarfında mecmuu 12 000 lira kıymetinde (0 adet küçük bir otel ile mütaakıben Ankara'da bir banka ve bir tasdikhâne inşa etmek ve bu tasdikhâneyi ve işbu tesisatı ile edilmekte olan suyu kâfi derecede ve sıhhî bir surette şişeleyerek bir ticarethane vasıtasile satmak

2295 SAYILI BELEDİYE TEŞKÎLÂTI OLAN YERLERDE MUHTAR VE İHTİYAR HEY'ETLERİNİN LAĞVI HAKKINDA KANUN.

10 Haziran 1933

T.C.
Resmî Gazete
Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğüne müracaat olunur.

19 HAZİRAN 1933
PAZARTESİ

SAYI: 2431

KANUNLAR

1927 senesi hesabı kat'i kanunu

Kanun №: 2277 *Kabul tarihi: 8/6/1933*

Madde 1 — 1927 malî senesi umum masarifi bitişik (A) cetvelinde gösterildiği veçhile (199 124 475) lira (96) kuruştur.

Madde 2 — Mezkûr sene umum varidatı bitişik (B) cetvelinde gösterildiği üzere (203 564 939) lira (56) kuruştur.

Madde 3 — (A) cetvelinin sütunu mahsusunda gösterildiği üzere gelecek seneye devri meşrut tahsisat miktarı (1 292 842) lira (22) kuruştur.

Madde 4 — 1927 senesi içinde sarfolunmayıp iptal olunan tahsisat bakiyesi (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterildiği üzere (41 247 786) lira (62) kuruştur.

Madde 5 — Bu Kanun neşri tarihinden mutebердir.

Madde 6 — Bu Kanunu icraya Maliye Vekili memurdur.

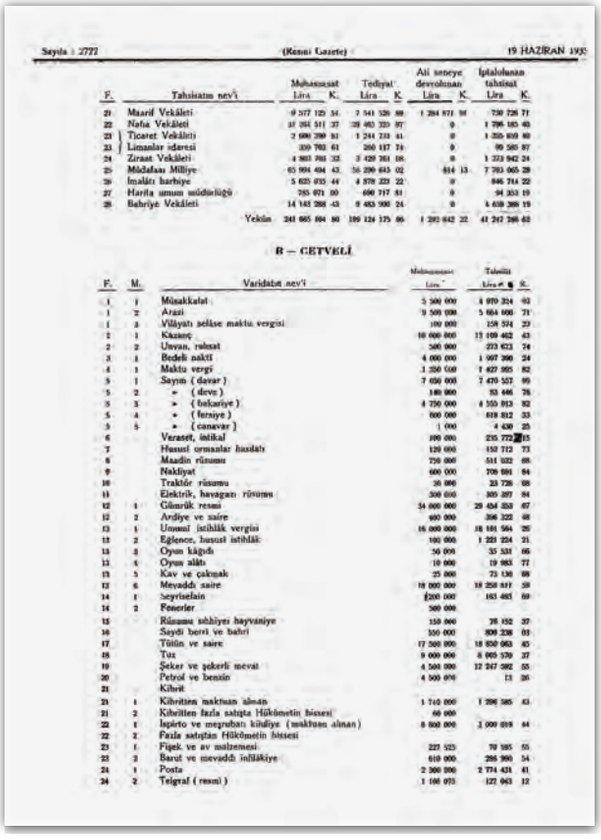
11/6/1933

A—CETVELİ

№	Dairesi	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	Âti seneye devrolunan Lira	K.	İptalolunan tahsisat Lira	K.
1	Büyük Millet Meclisi	2 485 656	70	2 446 104	78	0		39 551	92
2	Riyaseti Cümhur	314 316	55	296 897	50	0		17 419	05
3	Divanı Muhasebat	449 526	57	409 805	96	0		39 720	61
4	Başvekâlet	162 585	68	134 191	67	0		28 394	01
5	İstatistik umum müdürlüğü	51 570	00	42 826	77	0		8 743	23
6	Şurayi devlet	234 424	00	197 467	37	0		36 956	63
7	Diyanet işleri reisliği	1 830 037	90	1 532 870	20	0		297 167	70
8	Maliye Vekâleti	37 698 685	32	30 602 802	80	0		7 095 882	52
9	Düyunu umumiye	13 089 191	04	5 957 676	04	0		7 131 515	00
10	Rüsumat umum müdürlüğü	6 180 716	29	4 299 148	72	0		1 881 567	57
11	Tapu umum müdürlüğü	1 404 456	24	1 223 908	66	0		180 547	58
12	Dahiliye Vekâleti	5 947 103	35	4 738 522	76	0		1 208 580	59
13	Posta, telgraf umum müdürlüğü	6 115 801	97	5 526 202	14	0		589 599	83
14	Emniyet umum müdürlüğü	4 024 198	43	3 757 839	28	0		266 359	15
15	Umum jandarma kumandanlığı	10 937 306	29	9 744 407	71	0		1 192 898	58
16	İskân umum müdürlüğü	3 175 743	37	2 123 068	41	0		1 052 674	96
17	Hariciye Vekâleti	3 204 819	26	2 391 758	02	0		813 061	24
18	Matbuat umum müdürlüğü	494 068	00	208 907	92	0		285 160	08
19	Sıhhiye Vekâleti	3 385 029	61	3 124 399	63	7 156	18	253 473	80
20	Adliye Vekâleti	5 429 544	31	5 080 652	24	0		348 892	07

Resmî Gazete, 19 Haziran 1933, Sayı: 2431, sayfa: 2741-2742

2295 SAYILI BELEDİYE TEŞKÎLÂTI OLAN YERLERDE MUHTAR VE İHTİYAR HEY'ETLERİNİN LAĞVI HAKKINDA KANUN. (10 Haziran 1933)

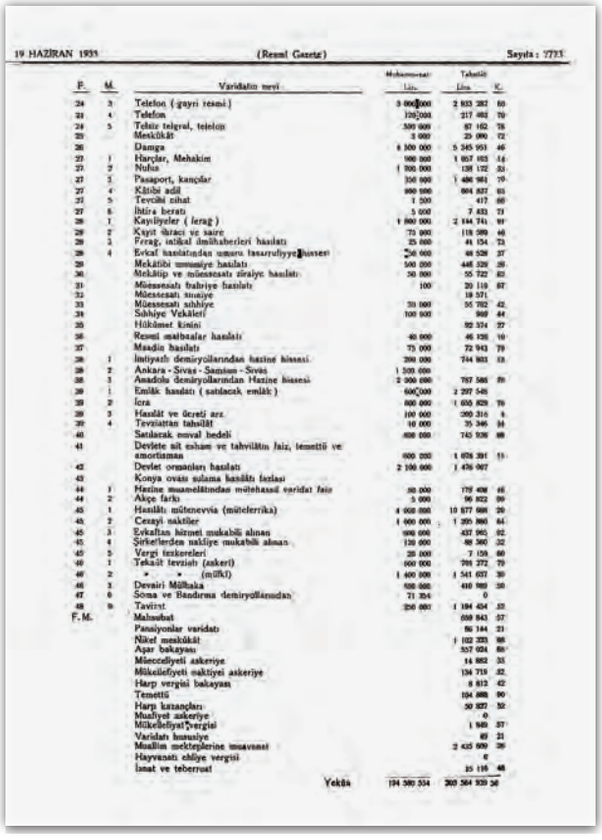

Sayıda : 2722 (Resmi Gazete) 19 HAZİRAN 193

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	Ati seneye devrolunan Lira K.	İptalolunan tahsisat Lira K.
21	Maarif Vekâleti	9 377 125 34	7 941 526 88	1 284 871 91	730 726 71
22	Nafıa Vekâleti	37 054 511 37	28 053 333 97	0	1 796 185 40
23	Ticaret Vekâleti	2 600 280 81	1 244 233 81	0	1 255 809 80
23	Limanlar idaresi	350 703 61	260 137 74	0	99 585 87
24	Ziraat Vekâleti	4 803 768 25	3 429 361 06	0	1 373 942 24
25	Müdafaa-i Milliye	65 994 494 43	36 290 643 02	814 13	7 393 065 28
26	İmalât harbiye	5 625 035 44	4 878 221 22	0	846 714 22
27	Harita umum müdürlüğü	785 071 00	690 717 81	0	94 353 19
28	Bahriye Vekâleti	14 143 288 43	9 453 900 24	0	4 689 388 19
	Yekûn	241 665 894 80	199 124 175 86	1 285 642 22	41 247 286 62

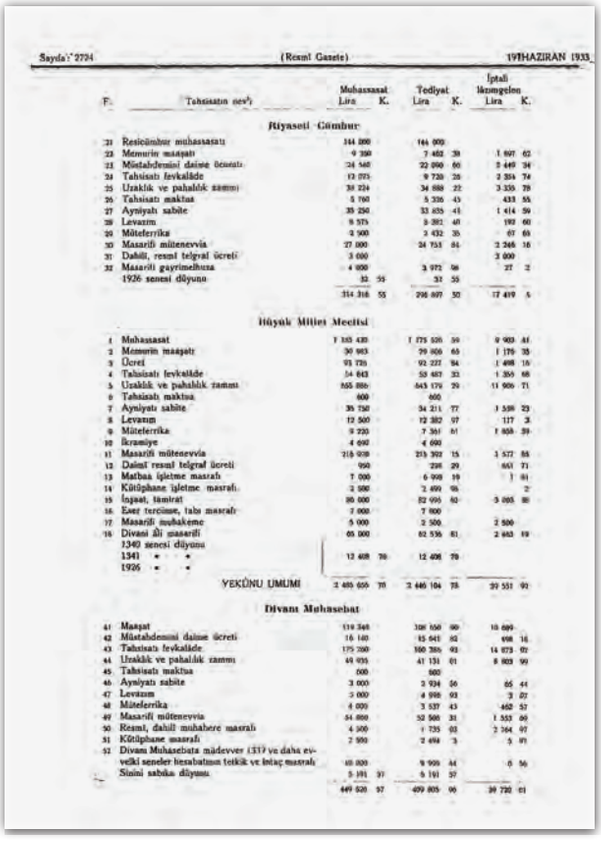
B — CETVELİ

F.	M.	Varidatın nev'i	Muhassasat Lira	Tahsilât Lira K.
1	1	Müsakkafat	5 500 000	4 070 324 92
1	2	Arazi	9 500 000	5 664 600 71
1	3	Vilâyat selâse maktu vergisi	100 000	158 574 23
2	1	Kazanç	16 000 000	13 109 462 43
2	2	Unvan, rahnat	500 000	273 623 74
3	1	Bedeli nakli	4 000 000	1 997 200 24
4	1	Maktu vergi	1 200 000	1 427 995 82
5	1	Sayın (davar)	7 400 000	7 479 557 99
5	2	» (deve)	180 000	53 446 76
5	3	» (bakariye)	4 750 000	4 555 913 82
5	4	» (fersiye)	800 000	819 812 33
5	5	» (canavar)	1 000	4 430 25
6		Verâset, intikal	800 000	235 772 18
7		Hususi ormanlar hasılatı	120 000	132 712 73
8		Maadin rüsumu	750 000	511 522 68
9		Nakliyat	600 000	709 691 84
10		Traktör rüsumu	30 000	23 726 98
11		Elektrik, havagazı rüsumu	500 000	385 287 94
12	1	Gümrük resmi	34 000 000	28 454 353 67
12	2	Ardiye ve saire	400 000	396 322 68
13	1	Umumî istihlâk vergisi	16 000 000	18 181 564 25
13	2	Eğlence, hususî istihlâk	100 000	1 221 224 21
13	3	Oyun kâğıdı	50 000	35 533 66
13	4	Oyun aletı	10 000	19 983 77
13	5	Kav ve çakmak	25 000	73 130 69
13	6	Meyaddı saire	18 000 000	18 250 817 59
14	1	Seyrisefain	1200 000	163 485 69
14	2	Fenerler	500 000	
15		Rüsumu sıhhiyei hayvaniye	150 000	78 152 37
16		Sayıdı berri ve bahri	300 000	800 238 01
17		Tütün ve saire	17 500 000	18 850 063 45
18		Tuz	9 000 000	8 005 570 37
19		Şeker ve şekerli mevat	4 500 000	12 247 502 55
20		Petrol ve benzin	4 500 000	13 26
21		Kibrit		
21	1	Kibritten maktuan alınan	1 710 000	1 296 585 43
21	2	Kibritten fazla satıştan Hükümetin hissesi	60 000	
22	1	İspirto ve meşrubatı küllîye (maktuan alınan)	3 800 000	3 000 000 44
22	2	Fazla satıştan Hükümetin hissesi		
23	1	Pişek ve av mülzemesi	225 000	70 385 55
23	2	Barut ve mevaddı infilâkiye	610 000	286 990 54
24	1	Posta	2 300 000	2 774 431 41
24	2	Telgraf (resmî)	1 100 075	122 063 12

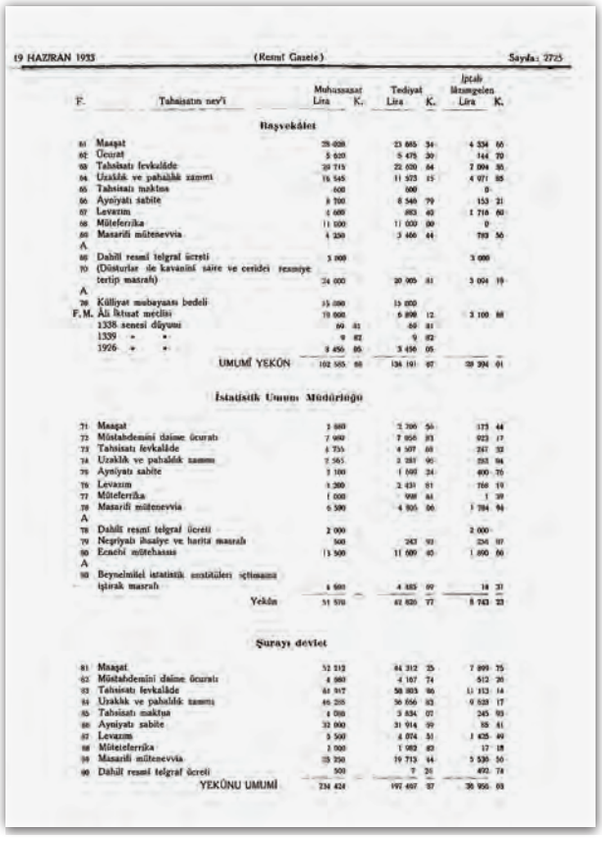
19 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda : 2723

F.	M.	Varidatın nevi	Muhassasat Lira	Tahsilât Lira K.
24	3	Telefon (gayri resmî)	3 000 000	2 833 283 60
24	4	Telefon	120 000	217 482 70
24	5	Telsiz telgraf, telefon	300 000	87 162 78
25		Meskûkât	5 000	25 000 72
26		Damga	6 500 000	5 245 951 46
27	1	Harçlar, Mehakim	900 000	1 057 103 14
27	2	Nüfus	1 300 000	138 132 53
27	3	Pasaport, kançılar	300 000	1 486 981 79
27	4	Kâtibi adil	800 000	804 837 83
27	5	Tercümi ihtat	1 500	417 60
27	6	İhtira beratı	5 000	7 433 73
28	1	Kayıtlıyeler (ferağ)	1 800 000	2 144 741 97
29	2	Kayıt ihracı ve saire	75 000	118 589 46
29	3	Ferağ, intikal ilmühaberleri hasılatı	25 000	41 154 73
29	4	Evkaf hasılatından umuru tasarrufiyye hissesi	250 000	68 526 37
29		Mekâtibi umumiye hasılatı	500 000	446 529 35
30		Mekâtip ve müessesatı ziraiye hasılatı	50 000	55 722 62
31		Müessesatı tıbbiye hasılatı	100	20 110 87
32		Müessesatı sınaiye		10 571
33		Müessesatı sıhhiye	30 000	35 702 42
34		Sıhhiye Vekâleti	100 000	960 44
35		Hükümet konağı		92 324 37
36		Resmî matbaalar hasılatı	40 000	46 126 10
37		Maadin hasılatı	75 000	72 943 79
38	1	İmtiyazlı demiryollarından hazine hissesi	200 000	744 883 13
38	2	Ankara - Sivas - Samsun - Sivas	1 500 000	
38	3	Anadolu demiryollarından Hazine hissesi	2 000 000	787 586 89
39	1	Emlâk hasılatı (satılacak emlâk)	600 000	2 297 548
39	2	İcra	800 000	1 605 829 79
39	3	Hasılât ve ücreti arz	100 000	200 316 4
39	4	Tevziattan tahsilât	40 000	35 346 36
40		Satılacak emval bedeli	800 000	745 936 88
41		Devlete ait esham ve tahvilâtın faiz, temettü ve amortisman	900 000	1 026 391 15
42		Devlet ormanları hasılatı	2 100 000	1 476 007
43		Konya ovası sulama hasılatı fazlası		
44	1	Hazine muamelâtından mütehassıl varidat faiz	50 000	178 408 46
44	2	Akçe farkı	5 000	96 822 99
45	1	Hasılatı müteneviya (müteferrika)	4 000 000	10 877 608 20
45	2	Cezayi nakdiler	1 600 000	1 200 860 64
45	3	Evkafdan hizmet mukabili alınan	900 000	437 965 02
45	4	Şirketlerden nakliye mukabili alınan	120 000	48 360 32
45	5	Vergi tezkereleri	20 000	7 150 60
46	1	Tekaüt tevziatı (askerî)	600 000	786 272 79
46	2	» » (mülkî)	1 400 000	1 541 657 30
46	3	Devairi Mülhaka	500 000	410 989 30
47	6	Soma ve Bandırma demiryollarından	71 354	0
48	b	Tavizat	200 000	1 184 604 55
F. M.		Mahsubat		698 843 57
		Pansiyonlar varidatı		86 144 23
		Nâkel meskûkât		1 102 223 88
		Aşar bakayası		557 024 88
		Müceddiyeti askeriye		14 802 35
		Mükellefiyeti naktiyei askeriye		134 719 32
		Harp vergisi bakayası		8 812 42
		Temettü		104 888 90
		Harp kazançları		50 327 52
		Mualliyet askeriye		0
		Mükellefiyet vergisi		1 849 37
		Varidatı hususiye		69 21
		Muallim mekteplerine muavenet		2 435 000 20
		Hayvanatı ehliye vergisi		6
		İanat ve teberruat		15 116 48
		Yekûn	194 580 554	203 564 539 26

Sayıda : 2724 (Resmî Gazete) 19 HAZİRAN 1933

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	İptali lâzımgelen Lira K.
	Riyaseti Cümhur			
21	Resicümhur muhassasatı	144 000	144 000	
22	Memurin maaşatı	9 300	7 402 38	1 897 62
23	Müstahdemini daime ücreti	24 540	22 090 66	2 449 34
24	Tahsisatı fevkalâde	12 073	9 720 26	2 354 74
25	Uzaklık ve pahalılık zammı	38 224	34 888 22	3 335 78
26	Tahsisatı maktua	5 760	5 326 43	433 56
27	Ayniyatı sabite	35 250	33 835 41	1 414 59
28	Levazım	9 575	9 382 40	193 60
29	Müteferrika	2 500	2 432 35	67 65
30	Masarifi müteneviya	27 000	24 753 84	2 246 16
31	Dahili, resmî telgraf ücreti	3 000		3 000
32	Masarifi gayrimeshuha	4 000	3 972 98	27 2
	1926 senesi düyunu	32 55	32 55	
		314 316 55	298 897 52	17 419 3
	Büyük Millet Meclisi			
1	Muhassasat	1 185 480	1 175 520 59	9 959 41
2	Memurin maaşatı	30 963	29 806 65	1 156 35
3	Ücret	93 720	92 227 84	1 492 16
4	Tahsisatı fevkalâde	54 843	53 487 33	1 355 68
5	Uzaklık ve pahalılık zammı	855 886	843 179 29	11 906 71
6	Tahsisatı maktua	600	600	
7	Ayniyatı sabite	35 750	34 211 77	1 538 23
8	Levazım	12 500	12 382 97	117 3
9	Müteferrika	9 220	7 361 61	1 858 39
10	İkramiye	4 690	4 690	
11	Masarifi müteneviya	218 930	215 392 15	3 537 85
12	Dahili resmî telgraf ücreti	990	298 29	691 71
13	Matbaa işletme masrafı	7 000	6 998 19	1 81
14	Kütüphane işletme masrafı	2 500	2 499 98	2
15	İnşaat, tamirat	80 000	82 095 82	5 095 80
16	Eser tercüme, tab'ı masrafı	7 000	7 000	
17	Masarifi muhakeme	5 000	2 500	2 500
18	Divanı âli masarifi	65 000	62 536 81	2 463 19
	1340 senesi düyunu			
	1341 » »	12 408 70	12 408 70	
	1926 » »			
	YEKÛNU UMUMÎ	2 485 655 70	2 446 104 78	39 551 92
	Divanı Muhasebat			
41	Maaşat	330 360	320 160 90	10 199
42	Müstahdemini daime ücreti	16 140	15 041 82	998 16
43	Tahsisatı fevkalâde	175 200	160 326 93	14 873 07
44	Uzaklık ve pahalılık zammı	49 035	41 131 01	8 903 99
45	Tahsisatı maktua	600	600	
46	Ayniyatı sabite	3 000	2 934 56	65 44
47	Levazım	3 000	2 998 93	3 07
48	Müteferrika	4 000	3 537 43	462 57
49	Masarifi müteneviya	34 000	32 500 31	1 555 69
50	Resmî, dahili muhabere masrafı	4 500	1 725 01	2 764 97
51	Kütüphane masrafı	2 500	2 494 3	5 97
52	Divanı Muhasebata mâdevver 1317 ve daha evvelki seneler hesabatının tetkik ve iktaç masrafı	10 000	9 909 44	0 56
	Sinini sabıka düyunu	5 191 37	5 191 37	
		449 520 37	409 805 96	39 720 01

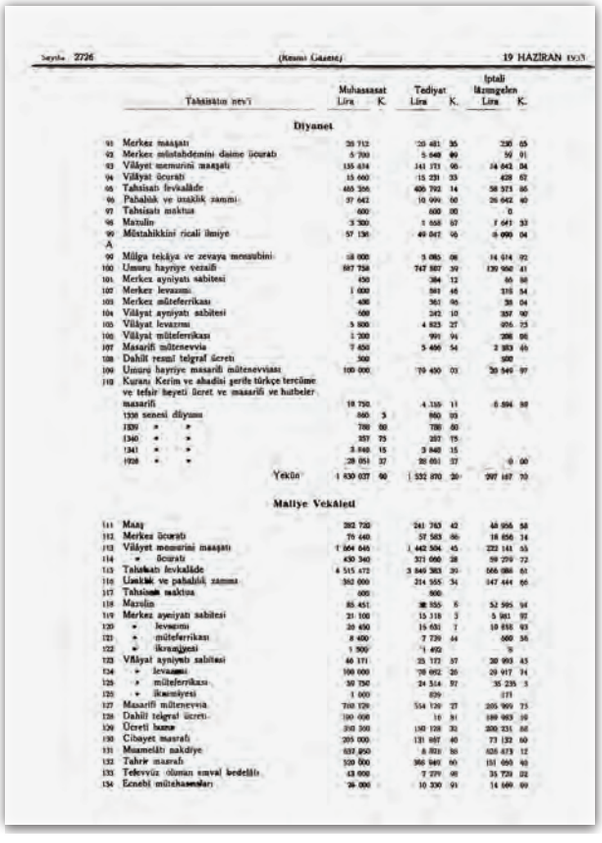

19 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda: 2725

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	İptali lâzımgelen Lira K.
	Başvekâlet			
61	Maaşat	28 080	23 865 34	4 214 66
62	Ücret	5 620	5 475 30	144 70
63	Tahsisatı fevkalâde	29 715	22 620 84	7 094 16
64	Uzaklık ve pahalılık zammı	15 545	11 573 15	4 071 85
65	Tahsisatı maktua	600	600	0
66	Ayniyatı sabite	8 700	8 546 79	153 21
67	Levazım	6 600	4 883 40	1 716 60
68	Müteferrika	11 000	11 000 00	0
69	Masarifi müteneviya	4 250	3 466 44	783 56
A.				
69	Dahili resmî telgraf ücreti	3 000		3 000
70	(Düsturlar ile kavanini saire ve cerideri resmiye tertip masrafı)	24 000	20 995 81	3 004 19
A.				
70	Külliyat mubayaası bedeli	15 000	15 000	
F. M.	Âli İktisat meclisi	10 000	6 899 12	3 100 88
	1338 senesi düyunu	99 81	99 81	
	1339 » »	9 82	9 82	
	1926 » »	3 456 05	3 456 05	
	UMUMÎ YEKÛN	102 585 68	136 191 97	39 394 01
	İstatistik Umum Müdürlüğü			
71	Maaşat	3 680	3 506 56	173 44
72	Müstahdemini daime ücreti	1 080	1 056 83	023 17
73	Tahsisatı fevkalâde	1 755	1 507 68	247 32
74	Uzaklık ve pahalılık zammı	1 565	1 281 95	283 94
75	Ayniyatı sabite	1 100	1 099 24	000 76
76	Levazım	1 200	1 131 81	066 19
77	Müteferrika	1 000	998 44	1 39
78	Masarifi müteneviya	5 500	4 805 06	1 794 94
A.				
78	Dahili resmî telgraf ücreti	2 000		2 000
79	Neşriyatı ihsaiye ve harita masrafı	500	243 93	256 07
80	Ecnebi müteahhası	13 500	11 609 45	1 890 55
A.				
80	Beynelmilel istatistik enstitüleri içtimaına iştirak masrafı	5 000	4 885 09	14 31
	Yekûn	51 970	43 820 77	8 743 23
	Şurayı devlet			
81	Maaşat	52 512	44 312 25	7 899 75
82	Müstahdemini daime ücreti	4 980	4 167 74	812 26
83	Tahsisatı fevkalâde	64 917	50 805 96	14 112 14
84	Uzaklık ve pahalılık zammı	36 205	26 656 03	9 549 17
85	Tahsisatı maktua	4 080	3 834 07	245 93
86	Ayniyatı sabite	32 000	31 914 59	85 41
87	Levazım	5 500	4 074 51	1 425 49
88	Müteferrika	2 000	1 982 43	17 18
89	Masarifi müteneviya	28 250	19 713 44	8 536 56
90	Dahili resmî telgraf ücreti	500	7 21	492 79
	YEKÛNU UMUMÎ	234 424	197 497 57	36 926 43

Resmî Gazete, 19 Haziran 1933, Sayı: 2431, sayfa: 2741-2742

2295 SAYILI BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE MUHTAR VE İHTİYAR HEY'ETLERİNİN LAĞVI HAKKINDA KANUN. (10 Haziran 1933)

Sayı: 2726 (Resmî Gazete) 19 HAZİRAN 1933

	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	İptali lâzımgelen Lira K.
	Diyanet			
91	Merkez maaşatı	28 712	28 681 35	230 65
92	Merkez müstahdemini daime ücreti	5 700	5 648 09	50 91
93	Vilâyet memurini maaşatı	135 434	141 171 95	14 642 04
94	Vilâyet ücreti	15 660	15 231 33	428 67
95	Tahsisatı fevkalâde	465 506	406 702 14	58 573 86
96	Pahalılık ve ucuzluk zammı	37 642	10 000 00	26 642 40
97	Tahsisatı maktua	600	600 00	0
98	Mazulin	3 300	1 658 67	1 641 33
99	Müstahikkini ricali ilmiye	57 136	49 047 96	8 090 04
A				
99	Mülga tekâya ve zevaya mensubini	18 000	3 085 06	14 914 95
100	Umuru hayriye vezaifi	987 756	747 807 39	139 950 41
101	Merkez ayniyatı sabitesi	450	384 12	65 88
102	Merkez levazımı	1 000	683 46	316 54
103	Merkez müteferrikası	400	361 96	38 04
104	Vilâyat ayniyatı sabitesi	600	242 10	357 90
105	Vilâyat levazımı	5 000	4 823 27	176 73
106	Vilâyat müteferrikası	1 200	991 94	208 06
107	Masarifi müteneviya	7 450	5 466 54	2 383 46
108	Dahilî resmî telgraf ücreti	500		500
109	Umuru hayriye masarifi müteneviyesi	100 000	79 450 03	20 549 97
110	Kuranı Kerim ve ahadisi şerife türkçe tercüme ve tefsir heyeti ücret ve masarifi ve hutbeler masarifi	10 750	4 339 11	6 594 89
	1338 senesi düyunu	860 3	860 03	
	1339 » »	700 00	700 00	
	1340 » »	857 75	857 75	
	1341 » »	3 648 15	3 648 15	
	1926 » »	28 051 37	28 051 37	0 00
	Yekûn	1 830 037 90	1 532 870 20	297 167 70
	Maliye Vekâleti			
111	Maaş	282 720	241 763 42	40 956 58
112	Merkez ücreti	79 640	57 583 86	18 056 14
113	Vilâyet memurini maaşatı	1 664 040	1 442 504 45	222 141 55
114	» ücreti	450 360	321 060 28	59 299 72
115	Tahsisatı fevkalâde	4 515 472	3 849 383 20	666 086 80
116	Uzaklık ve pahalılık zammı	362 000	214 555 34	147 444 66
117	Tahsisatı maktua	600	600	
118	Mazulin	85 451	32 555 6	52 895 94
119	Merkez ayniyatı sabitesi	21 100	15 118 3	5 981 97
120	» levazımı	20 450	15 631 7	10 818 93
121	» müteferrikası	8 400	7 739 44	660 56
122	» ikramiyesi	1 500	1 492	8
123	Vilâyat ayniyatı sabitesi	60 171	35 172 37	20 998 63
124	» levazımı	100 000	78 052 26	29 947 74
125	» müteferrikası	30 750	24 514 97	35 235 3
126	» ikramiyesi	1 000	829	171
127	Masarifi müteneviya	700 129	554 120 27	205 909 73
128	Dahilî telgraf ücreti	190 000	10 91	189 983 10
129	Ücreti hane	350 300	150 128 32	200 231 68
130	Cibayet masrafı	205 000	131 987 40	73 132 60
131	Muamelâtı nakdiye	637 850	8 821 88	628 673 12
132	Tahrir masrafı	520 500	366 940 60	151 059 40
133	Tekvviiz ölümen emval bedelâtı	43 000	7 279 60	35 720 02
134	Ecnebî müteahhasları	26 000	10 330 91	14 669 09

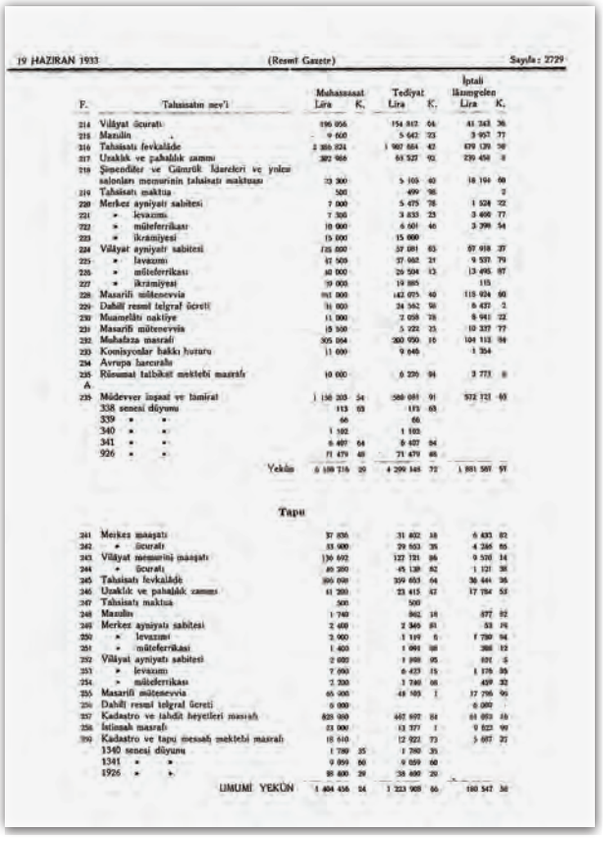
19 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda: 2727

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	İptali lâzımgelen Lira K.
135	Avrupaya gönderilecek müfettişler tahsisatı	25 000	8 433 05	16 566 95
136	Darülfünun tahsisatı maktuası	800 000	722 229 85	67 770 15
137	Darüşşafakaya yardım	15 000	15 000	
138	Kavanin ve nizamat ve mukarreratı maliye tellik ve tertip masrafı	4 000	4 000	
139	Tetkikatı maliye masrafı	20 000		20 000
140	Türkiye ahmer cemiyetleri ittifakına muavenet	93 000	93 000	
141	Telsiz telgraf tesisat masarifi	150 000	149 926 41	73 59
142	Türkocaklarına muavenet	23 000	23 000	
143	Himayei etfal cemiyetine muavenet	35 000	35 000	
144	Adliye müşavirleri	120 000	79 158 24	40 841 76
145	Ankara şehremaneline ikramat	500 000	500 000	
146	Sinini sabıkadaki istiklâlk düyunu mütehakkikatı karşılığı	70 025	37 537 52	32 790 13
147	İrat getiren emlâk masarifi	42 000	21 912 70	20 087 30
148	İrat getirmeyen mebani inşaat ve tamiratı	205 000	164 196 72	140 803 28
149	İstimlâk bedeli	104 805	57 271 32	47 505 68
150	Masarifi muzire	1 018 000	1 018 000	
151	Masarifi gayrimuhtasa	250 260	165 344 30	68 915 61
152	Darphane	530 350	281 901 00	248 498 40
153	Memleketat masarifi tesisiyesi	150 000	27 656 33	122 343 67
154	Memleketat işletme masarifi	948 000	948 000	
155	Damga matbaası işletme masarifi	10 000	3 093 06	6 701 94
156	Maliye nezareti masarifi	18 190	13 643 55	3 696 45
157	Mu'amelâtı nakdiye	12 516 592	8 872 783 97	3 644 808 03
158	Mahlûline verilecek arazi bedeli	300 000	151 192	148 808
159	Teşkilâtı devlette mukabili bulunmayan mülga devairi merkeziye memurini maaşatı	25 043	10 047 70	14 995 30
160	Askerî ve mülkî memurin kanunlarının ahkâmı maliyesinin tatbiki masrafı	668 000	451 073 1	216 926 99
161	Evrakı nakdiye masarifi (1210) numaralı kanun	100 000		100 000
A				
161	Muamele vergisi memurları	22 500	8 456 90	13 053 10
162	1287 numaralı kanun mucibince mahlûline verilecek ikramiye	12 600		12 600
A				
163	Posta ve telgraf tahsisatı masarifi	486 147 43	101 285 23	6 362 20
A				
164	Hükümet konakları inşaat masarifi	393 072 16	139 698 75	253 373 41
F. M.	(İspirto ve megrubat, 1071 numaralı kanun)	1 000 000	1 000 000	
»	Masarifi muhammene	1 944 731 46	1 944 731 46	
»	Ön senelik maaşat	1 888 693 97	1 888 693 97	
»	Yeniden tahsis olunacak maaşat	441 514 12	447 514 12	
»	Devlete ait müsakkafat ve arazi vergileri	88 290 50	88 290 50	
»	Yurtluk ve ocaklık ve emlâki metruke mukabili maaşat	5 318 23	5 318 23	
F. M.	Gümrük resminden icra olunan tenzilât mu-alecatı ziraiye)	1 844 546 53	1 844 546 53	
»	Mücadeleyi milliye heyeti masarifatı	225 00	225	
»	Kereste bedeli	12 539 00	12 539	
»	Kaçak kibrit ve saire ikramiyesi	9 108 02	9 108 02	
»	Mahsub reji şirketinden Hükümete intikal eden emvali gayrimenkule			
	1338 senesi düyunu	16 699 31	16 699 32	
	1339 » »	23 046 89	23 046 89	
	1340 » »	44 456 56	44 456 56	
	1341 » »	133 903 94	133 908 04	
	1926 » »	468 758 96	468 758 96	
	Yekûnu umumi	37 666 665 32	30 408 802 00	7 056 861 68

Sayıda: 2728 (Resmî Gazete) 19 HAZİRAN 1933

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	İptali lâzımgelen Lira K.
	Düyunu Umumiye			
171	% 4 faizli düyunu mühededi muvahhide	1 174 000		1 174 000
172	İkramiyeli şark demiryolları tahvilâtı	168 072		168 072
173	% 4 faizli 1890 senesi tahvilâtı Osmaniye istikrazı	155 599		155 599
174	% 4 faizli 1893 tömbeki istikrazı	31 124		31 124
175	% 4 faizli 1894 senesi kırk milyon frank istikrazı	47 650		47 650
176	% 5 faizli 1896 senesi istikrazı	172 041		172 041
177	% 4 faizli 1902 senesi gümrükler istikrazı	240 892		240 892
178	% 4 faizli 1903 senesi sayıdı mahi istikrazı	73 948		73 948
179	% 4 faizli Bağdat demiryolları birinci tertip istikrazı	60 453		60 453
180	% 4 faizli 1904 senesi istikrazı	77 029		77 029
181	% 4 faizli 1901-1905 senesi istikrazı	148 843		148 843
182	% 4 faizli 1905 senesi teçhizatı askeriye istikrazı	73 948		73 948
183	% 4 faizli Bağdat demiryolları ikinci tertip	120 906		120 906
184	% 4 faizli Bağdat demiryolları üçüncü tertip	133 220		133 220
185	% 4 faizli 1908 senesi istikrazı	121 962		121 962
186	% 4 faizli 1909 senesi istikrazı	217 660		217 660
187	% 4 faizli Soma-Bandırma yolu	44 415		44 415
188	% 4 faizli Hüdeyde-San'a demiryolu	25 514		25 514
189	% 4 faizli 1911 senesi istikrazı	219 105		219 105
190	Konya ovası irva işka istikrazı	36 285		36 285
191	% 5,5 faizli doklar tersane ve inşaatı bahriye			
192	% 5 faizli 1914 senesi istikrazı	926 187		926 187
193	Reji idaresinin bir buçuk milyon liralık istikrazı			
194	1911 senesi Hazine tahvilâtı			
195	1912 » »			
196	1913 » »	842 091		842 091
197	İstikraz ve Hazine tahvilleri masrafı	20 504		20 504
198	İstikrazların müteahhil mürettebatı seneviyesi	1 313 825		1 313 825
199	Fenerlerle idaresi avansları	500 000		500 000
200	Köstence kablo şirketi avansı	895		895
201	Kambiyo	20 000		20 000
202	İkramiyeli donanma piyangosu	20 000	20 000	
203	% 5 faizli istikrazı dahilî	2 157 312	2 157 312	
204	27 kânunusanî 1926 tarihli kanun mucibince mahallatı hazine mukabili alınacak tahvilâtın imha bedeli			
205	Ziraat Bankasına 31 mâyıs 1340 tarihli kanun mucibince verileck taksiti seneyi	556 882	556 882	
206	Komisyon	5 470		5 470
207	Düyunu Umumiye Meclisi ve memurini	200 000		200 000
F. M.	Hükümeti sakıta düyunu	1 895 799	1 895 799	
»	Tekâlifi milliye düyunu	187 188 62	187 188 62	
»	İskonto	19 764 42	19 764 42	
»	İstikrazı dahilî			
»	Cezayi nakdî			
»	Mefsuh Reji şirketinden Hükümete intikal eden emvali gayrimenkule ve saire			
	1341 senesi düyunu	555 880	555 880	
	1926 » »	555 882	555 882	
	Yekûn	13 699 199 04	5 957 676 04	7 131 345
	Rüsumat Umum Müdürlüğü			
211	Merkez maaşatı	74 436	66 181 89	8 254 11
212	» ücreti	24 000	20 063 07	3 936 93
213	Vilâyat memurini maaşatı	1 000 188	847 293 98	151 894 02

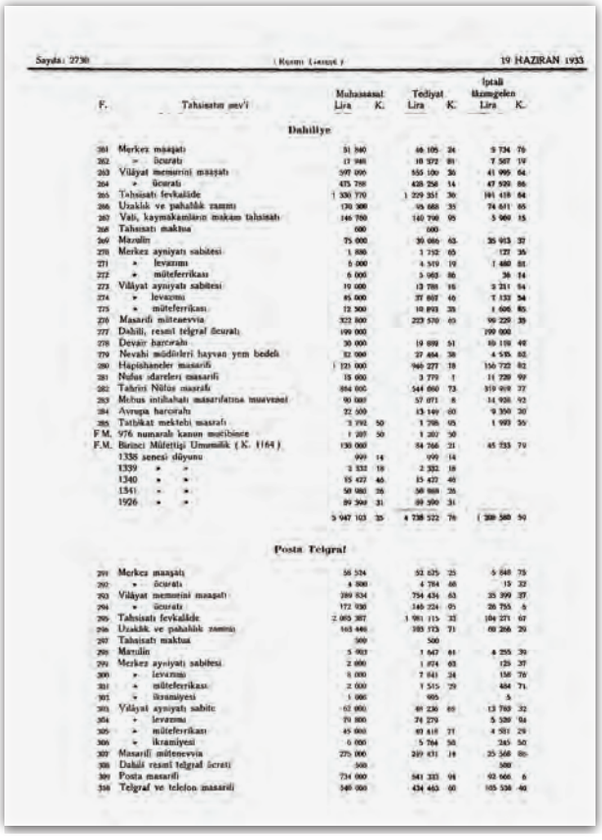

19 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda: 2729

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira K.	Tediyat Lira K.	İptali lâzımgelen Lira K.
214	Vilâyat ücreti	196 056	154 812 04	41 243 96
215	Mazulin	9 600	5 642 23	3 957 77
216	Tahsisatı fevkalâde	2 286 824	1 907 684 42	379 139 58
217	Uzaklık ve pahalılık zammı	302 968	63 527 92	239 456 8
218	Şimendifer ve Gümrük idareleri ve yolcu salonları memurinin tahsisatı maktuası	23 300	5 105 40	18 194 60
219	Tahsisatı maktua	500	499 96	3
220	Merkez ayniyatı sabitesi	7 000	5 475 78	1 524 22
221	» levazımı	7 300	3 833 25	3 466 75
222	» müteferrikası	10 000	6 601 46	3 398 54
223	» ikramiyesi	15 000	15 000	
224	Vilâyat ayniyatı sabitesi	125 000	57 081 65	67 918 35
225	» levazımı	37 500	37 062 21	9 537 79
226	» müteferrikası	40 000	26 504 13	13 495 87
227	» ikramiyesi	19 000	19 885	115
228	Masarifi müteneviya	191 000	142 075 40	118 924 60
229	Dahilî resmî telgraf ücreti	31 000	24 562 98	6 437 2
230	Muamelâtı nakdiye	11 000	2 058 78	8 941 22
231	Masarifi müteneviya	15 500	5 222 23	10 277 77
232	Muhafaza masrafı	305 004	200 050 10	104 113 94
233	Komisyonlar hakkı hususu	11 000	9 646	1 354
234	Avrupa harcırahı			
235	Rüsumat talibatı mektebi masrafı	10 000	6 226 94	3 773 6
A				
235	Müdevver inşaat ve tamirat	1 150 203 54	580 081 91	572 121 63
	338 senesi düyunu	113 03	113 03	
	339 » »	66	66	
	340 » »	1 102	1 102	
	341 » »	6 407 64	6 407 64	
	926 » »	71 479 48	71 479 48	
	Yekûn	6 109 716 20	4 290 145 72	1 891 569 97
	Tapu			
241	Merkez maaşatı	37 836	31 402 18	6 433 82
242	» ücreti	33 900	29 553 35	4 346 65
243	Vilâyat memurini maaşatı	130 692	122 121 86	9 570 14
244	» ücreti	46 260	45 138 82	1 121 38
245	Tahsisatı fevkalâde	390 000	359 053 64	36 946 36
246	Uzaklık ve pahalılık zammı	41 200	23 415 42	17 784 58
247	Tahsisatı maktua	500		500
248	Mazulin	1 740	862 18	877 82
249	Merkez ayniyatı sabitesi	2 400	2 346 81	53 19
250	» levazımı	2 900	1 119 6	1 780 94
251	» müteferrikası	1 400	1 091 98	308 12
252	Vilâyat ayniyatı sabitesi	2 000	1 998 05	001 5
253	» levazımı	7 050	6 423 15	1 176 85
254	» müteferrikası	2 200	1 780 68	419 32
255	Masarifi müteneviya	65 000	48 105 1	17 796 99
256	Dahilî resmî telgraf ücreti	9 000		9 000
257	Kadastro ve tahdit heyetleri masrafı	825 000	667 697 83	65 053 17
258	İstimlâk masrafı	23 000	13 377 1	9 622 99
259	Kadastro ve tapu mesaha mektebi masrafı	18 610	12 922 73	5 687 27
	1340 senesi düyunu	1 780 25	1 780 25	
	1341 » »	9 059 60	9 059 60	
	1926 » »	88 400 20	58 600 20	
	UMUMİ YEKÛN	1 404 456 54	1 223 908 56	180 547 30

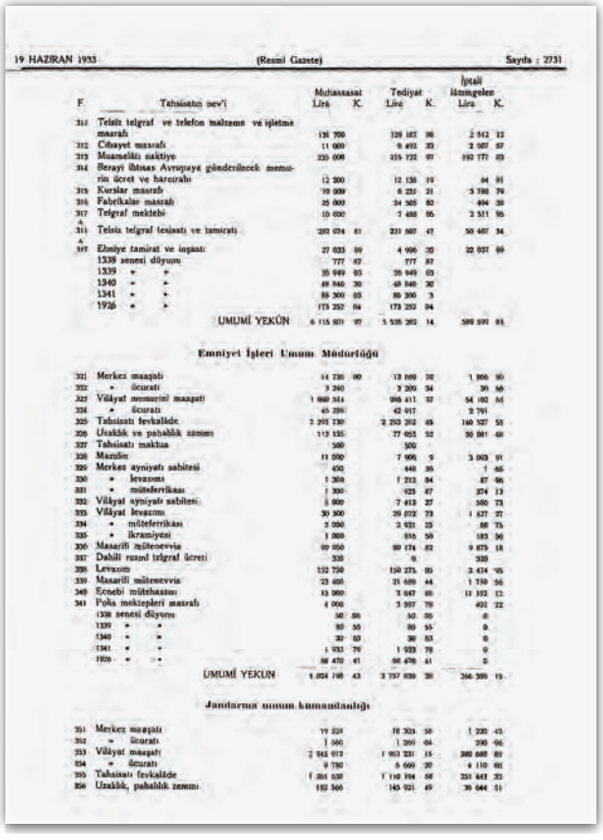
Resmî Gazete, 19 Haziran 1933, Sayı: 2431, sayfa: 2741-2742

2295 SAYILI BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE MUHTAR VE İHTİYAR HEY'ETLERİNİN LAĞVI HAKKINDA KANUN. (10 Haziran 1933)

Sayıda: 2730 (Resmi Gazete) 19 HAZİRAN 1933

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
	Dahiliye						
261	Merkez maaşatı	51 840		46 105	24	5 734	76
262	» ücuratı	13 948		10 572	81	3 367	19
263	Vilâyat memurini maaşatı	597 000		555 100	36	41 899	64
264	» ücuratı	425 790		428 250	14	47 500	86
265	Tahsisatı fevkalâde	1 330 770		1 229 351	36	101 418	64
266	Uzaklık ve pahalılık zammı	170 300		95 688	35	74 611	65
267	Vali, kaymakamların makam tahsisatı	146 760		140 790	95	5 969	15
268	Tahsisatı maktua	600		600			
269	Mazulin	75 000		30 080	63	35 913	37
270	Merkez ayniyatı sabitesi	1 800		1 732	65	127	35
271	» levazımı	5 000		4 519	19	1 480	81
272	» müteferrikası	6 000		5 963	86	36	14
273	Vilâyat ayniyatı sabitesi	19 000		13 788	95	5 211	05
274	» levazımı	85 000		77 807	46	7 192	54
275	» müteferrikası	12 500		10 893	20	1 606	80
276	Masarifi müteaddıyesi	322 800		223 570	65	99 229	35
277	Dahili, resmî telgraf ücuratı	199 000				199 000	
278	Devair harcırahı	30 000		19 898	51	10 101	49
279	Nevahi müdürleri hayvan yem bedeli	32 000		27 464	38	4 535	62
280	Hafiyeler masarifi	1 125 000		968 277	19	156 722	81
281	Nüfus idareleri masarifi	15 000		3 779	1	11 220	99
282	Tahriri Nüfus masrafı	884 000		344 660	73	319 019	27
283	Mebus intihabatı masarifatına mütevessıt	90 000		57 071	8	32 928	92
284	Avrupa harcırahı	32 500		13 149	00	9 350	20
285	Tatbikat mektebi masrafı	3 791	50	1 798	95	1 992	55
F.M.	976 numaralı kanun mucibince	1 207	50	1 207	50		
F.M.	Birinci Müfettişi Umumilik (K. 1164)	130 000		84 766	21	45 233	79
	1338 senesi düyunu	999	14	999	14		
	1339 » »	3 332	18	3 332	18		
	1340 » »	55 427	45	55 427	45		
	1341 » »	50 080	35	50 080	35		
	1926 » »	89 309	31	89 309	31		
		5 947 103	35	4 338 522	76	1 308 580	59
	Posta Telgraf						
289	Merkez maaşatı	56 574		52 625	25	5 948	75
290	» ücuratı	4 800		4 784	68	15	32
291	Vilâyat memurini maaşatı	289 834		754 434	63	35 399	37
294	» ücuratı	172 930		140 224	95	28 705	5
295	Tahsisatı fevkalâde	2 495 387		1 991 115	33	504 271	67
296	Uzaklık ve pahalılık zammı	163 446		103 173	71	60 266	29
297	Tahsisatı maktua	500		500			
298	Mazulin	5 903		1 647	61	4 255	39
299	Merkez ayniyatı sabitesi	2 000		1 874	63	125	37
300	» levazımı	6 000		5 841	24	158	76
301	» müteferrikası	2 000		1 515	29	484	71
302	» ikramiyesi	1 000		995		5	
303	Vilâyat ayniyatı sabite	62 000		49 230	68	13 769	32
304	» levazımı	70 800		74 279		5 520	04
305	» müteferrikası	45 000		40 618	71	4 381	29
306	» ikramiyesi	6 000		5 764	50	245	50
307	Masarifi müteaddıyesi	275 000		249 431	14	25 568	86
308	Dahili resmî telgraf ücreti	500				500	
309	Posta masarifi	734 000		641 333	94	92 666	6
310	Telgraf ve telefon masarifi	540 000		434 463	60	105 536	40

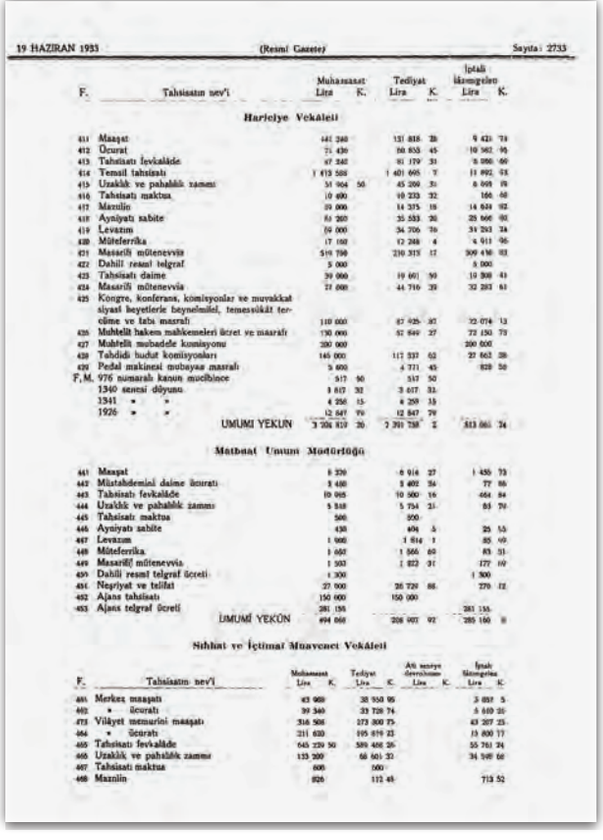
19 HAZİRAN 1933 (Resmi Gazete) Sayfa : 2731

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
311	Telsiz telgraf ve telefon malzeme ve işletme masrafı	131 700		120 187	86	2 512	12
312	Cihayet masrafı	11 000		6 492	33	2 507	67
313	Muameleâti maktıye	325 000		215 722	97	102 777	03
314	Berayi ihtisas Avrupaya gönderilecek memurin ücret ve harcırahı	12 200		12 135	19	64	81
315	Kurslar masrafı	10 000		6 251	21	3 748	79
316	Fabrikalar masrafı	25 000		24 505	62	494	38
317	Telgraf mektebi	10 000		7 488	05	2 511	95
318	Telsiz telgraf tesisatı ve tamiratı	285 074	81	231 807	47	50 467	34
319	Emniye tamirat ve inşaatı	27 033	89	4 996	20	22 037	69
	1338 senesi düyunu	777	87	777	87		
	1339 » »	35 949	03	35 949	03		
	1340 » »	49 546	30	49 546	30		
	1341 » »	86 300	03	86 300	3		
	1926 » »	173 252	04	173 252	04		
	UMUMİ YEKÛN	6 115 801	97	5 535 292	14	580 509	83
	Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü						
321	Merkez maaşatı	14 736	00	13 869	30	1 866	90
322	» ücuratı	3 240		3 209	34	30	66
323	Vilâyat memurini maaşatı	1 868 514		998 411	37	54 102	63
324	» ücuratı	45 286		42 917		2 791	
325	Tahsisatı fevkalâde	2 393 730		2 253 202	45	140 527	55
326	Uzaklık ve pahalılık zammı	113 135		77 051	52	36 081	48
327	Tahsisatı maktua	500		500			
328	Mazulin	11 000		7 996	9	3 003	91
329	Merkez ayniyatı sabitesi	450		448	35	1	65
330	» levazımı	1 300		1 212	04	87	96
331	» müteferrikası	1 300		925	87	374	13
332	Vilâyat ayniyatı sabitesi	8 000		7 413	27	586	73
333	Vilâyat levazımı	30 500		29 072	73	1 427	27
334	» müteferrikası	3 000		2 931	25	68	75
335	» ikramiyesi	1 000		816	50	183	50
336	Masarifi müteaddıyesi	99 050		80 174	82	9 875	18
337	Dahili resmî telgraf ücreti	330		0		330	
338	Levazım	152 750		150 275	05	2 474	95
339	Masarifi müteaddıyesi	23 400		21 689	44	1 710	56
340	Ecnebi müfettişi	13 000		7 847	68	13 152	32
341	Polis mektepleri masrafı	4 000		3 997	78	402	22
	1338 senesi düyunu	50	00	50	00	0	
	1339 » »	80	55	80	55	0	
	1340 » »	30	03	30	03	0	
	1341 » »	1 933	79	1 933	79	0	
	1926 » »	88 470	41	88 470	41	0	
	UMUMİ YEKUN	1 824 198	43	3 757 830	30	266 399	13
	Jandarma umum kumandanlığı						
351	Merkez maaşatı	19 523		18 303	50	1 220	43
352	» ücuratı	1 500		1 269	04	230	96
353	Vilâyat maaşatı	2 243 972		1 963 231	15	280 680	85
354	» ücuratı	9 780		5 699	20	4 110	80
355	Tahsisatı fevkalâde	1 861 638		1 140 194	68	233 443	32
356	Uzaklık, pahalılık zammı	192 366		163 921	49	30 444	51

Sayıda: 2732 (Resmi Gazete) 19 HAZİRAN 1933

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
357	Tahsisatı maktua	500		500			
358	Tayin zammı	175 468		162 440	44	13 027	56
359	Merkez ayniyatı sabitesi	950		950	15	30	85
360	Merkez levazımı	1 729		1 724	97	5	
361	» müteferrikası	305		305			
362	Vilâyat ayniyatı sabitesi	147 691		144 936	91	2 754	9
363	» levazımı	92 000		88 715	64	3 284	36
364	» müteferrikası	31 500		30 907	90	592	4
365	» ikramiyesi	9 000		4 366	86	4 633	14
366	Masarifi müteaddıyesi	282 715		204 290	37	29 424	63
367	Dahili resmî telgraf ücreti	900				900	
368	Masarifi müteaddıyesi	456 012		410 858	56	45 153	44
369	Tayinat	4 255 714		3 897 498	37	358 215	63
370	Techizat	1 009 602		985 777	35	44 024	65
371	Avrupa harcırahı	30 000		9 005	66	194	34
372	Jandarma meklepleri masarifi	7 200		6 941	40	258	60
373	Matbaa masarifi	500		499	96		4
374	İstanbul hane ve depolar masarifi	1 590		1 575	54	14	46
	1336 senesi düyunu	455	3	455	3		
	1339 » »	801	80	801	80		
	1340 » »	117 145	58	117 145	58		
	1341 » »	66 995	27	66 995	27		
	1926 senesi düyunu	358 516	61	358 516	61		
	Yekûn	10 937 300	29	9 744 407	71	1 192 892	58
	İskân Umum Müdürlüğü						
381	Merkez maaşatı	14 070		13 714	88	355	12
382	» ücuratı	4 500		4 456	10	43	90
383	Vilâyet memurin maaşatı	87 032		80 624	74	6 407	26
384	» ücuratı	10 560		10 275	50	284	44
385	Tahsisatı fevkalâde	165 307		149 986	54	15 320	46
386	Uzaklık ve pahalılık zammı	15 350		13 470	29	1 879	71
387	Tahsisatı maktua	500		499	99		1
388	Mazulin	2 000		1 540	16	459	84
389	Merkez ayniyatı sabitesi	900		706	95	3	05
390	» levazımı	5 500		2 160	76	3 339	24
391	» müteferrikası	1 500		772	72	727	28
392	Vilâyet ayniyatı sabitesi	3 000		2 611	01	388	99
393	» levazımı	16 000		8 425	2	7 574	98
394	» müteferrikası	2 800		1 457	87	1 342	13
395	Masarifi müteaddıyesi	61 960		34 344	49	27 315	51
396	Dahili resmî telgraf ücreti	29 000				29 000	
397	İskân masarifi	595 000		191 753	55	403 246	45
398	Memalik ecnebiye harcırahı	3 000		2 736	80	263	20
399	Yeniden gelecek muhacirler ve mültecilerin yürüde getirilecek teşkilâtı muvakkate masarifi ummiyesi	42 000		14 581	64	27 418	36
400	1341 senesinde ifa edilen hidemata aid olup tahakkuk etmiş fakat sehiv dolayısile tediye edilmemiş düyun karşılığı	3 000		334	84	2 665	16
427	Tevsiat	450 000		123 023	74	326 976	26
428	İnşaat ve tamirat	567 000		359 566	89	197 313	11
	1339 düyunu	59 195	91	59 195	91		
	1340 »	645 561	34	645 561	34		
	1341 »	399 797	44	399 797	44		
	1926 »	10 319	66	10 319	66		
	YEKUNU UMUMİ	3 175 743	37	2 122 068	41	1 052 874	96

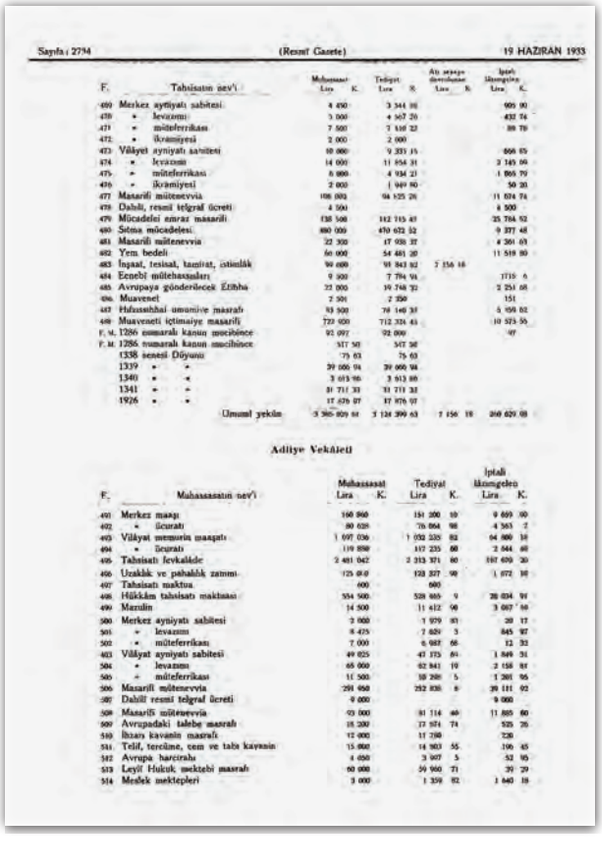

19 HAZİRAN 1933 (Resmi Gazete) Sayfa: 2733

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
	Hariciye Vekâleti						
411	Maaşat	141 240		131 818	26	9 421	74
412	Ücurat	71 430		60 853	45	10 562	55
413	Tahsisatı fevkalâde	97 248		91 179	31	6 068	69
414	Temsil tahsisatı	1 413 588		1 401 695	7	11 892	93
415	Uzaklık ve pahalılık zammı	51 904	50	45 209	31	6 695	19
416	Tahsisatı maktua	10 400		10 233	32	166	68
417	Mazulin	20 000		14 375	18	14 624	82
418	Ayniyatı sabite	61 200		35 553	20	25 646	80
419	Levazım	59 000		34 706	76	24 293	24
420	Müteferrika	17 100		12 288	4	4 811	96
421	Masarifi müteaddıyesi	519 750		210 313	17	309 436	83
422	Dahili resmî telgraf	5 000				5 000	
423	Tahsisatı daime	39 000		19 661	50	19 338	41
424	Masarifi müteaddıyesi	77 000		44 716	39	32 283	61
425	Kongre, konferans, komisyonlar ve muvakkat siyasî heyetlerle beynelmilel, temessükât tercüme ve tabı masrafı	110 000		87 925	87	22 074	13
426	Mühtelit hakem mahkemeleri ücret ve masrafı	130 000		57 849	27	72 150	73
427	Muhtelit mubadele komisyonu	200 000				200 000	
428	Tahdidi hudut komisyonları	145 000		117 337	62	27 662	38
429	Pedal makinesi mubayaa masrafı	5 000		4 771	45	228	50
F.M.	976 numaralı kanun mucibince	517	50	517	50		
	1340 senesi düyunu	3 617	32	3 617	32		
	1341 » »	4 250	15	4 250	15		
	1926 » »	12 847	79	12 847	79		
	UMUMİ YEKUN	3 306 810	20	2 201 738	2	813 086	34
	Matbuat Umum Müdürlüğü						
441	Maaşat	8 320		6 916	27	1 450	73
442	Müstahdemini daime ücuratı	3 480		3 402	34	77	66
443	Tahsisatı fevkalâde	19 065		10 500	16	464	84
444	Uzaklık ve pahalılık zammı	5 848		5 754	21	93	79
445	Tahsisatı maktua	500		500			
446	Ayniyatı sabite	430		404	5	25	55
447	Levazım	1 000		1 814	1	85	49
448	Müteferrika	1 650		1 566	69	83	31
449	Masarifi müteaddıyesi	1 500		1 322	31	177	69
450	Dahili resmî telgraf ücreti	1 300				1 300	
451	Neşriyat ve tesisat	27 000		26 729	88	270	12
452	Ajans tahsisatı	150 000		150 000			
453	Ajans telgraf ücreti	281 155				281 155	
	UMUMİ YEKÛN	494 068		208 907	92	285 160	8
	Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti						
F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	Ati senelere devrolunan Lira	K.
461	Merkez maaşatı	43 900		38 950	95	3 892	5
462	» ücuratı	39 360		33 720	74	5 639	26
463	Vilâyet memurini maaşatı	316 506		173 800	75	43 207	25
464	» ücuratı	231 630		195 819	23	35 810	77
465	Tahsisatı fevkalâde	645 230	50	589 468	26	55 761	24
466	Uzaklık ve pahalılık zammı	133 200		66 661	23	34 598	66
467	Tahsisatı maktua	600		600			
468	Mazulin	826		112	48	713	52

Resmî Gazete, 19 Haziran 1933, Sayı: 2431, sayfa: 2741-2742

2295 SAYILI BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE MUHTAR VE İHTİYAR HEY'ETLERİNİN LAĞVI HAKKINDA KANUN. (10 Haziran 1933)

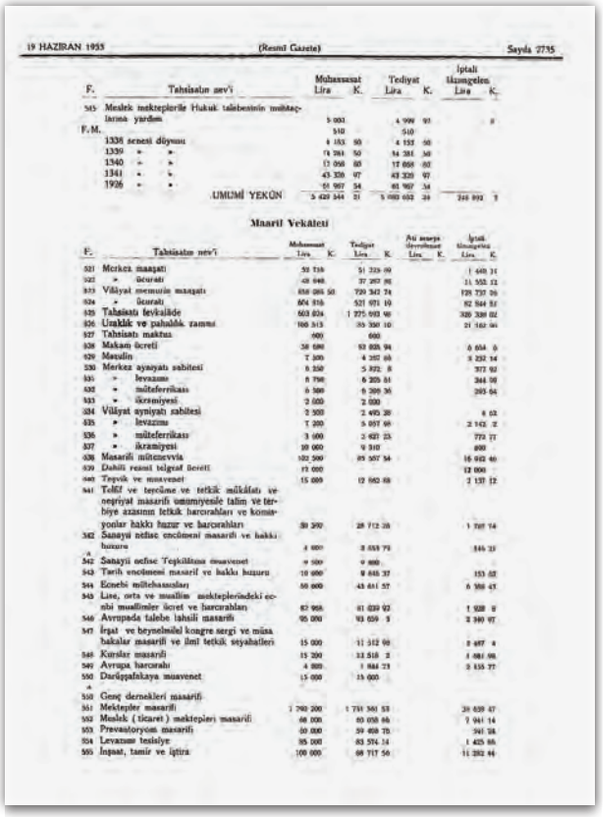

Sayıfa : 2734 (Resmî Gazete) 19 HAZİRAN 1933

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	Ati senesi devrolunan Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
469	Merkez ayniyatı sabitesi	4 450		3 344 10				905 90	
470	» levazımı	5 000		4 567 20				432 74	
471	» müfettişliği	7 500		7 110 22				89 78	
472	» ikramiyesi	2 000		2 000					
473	Vilâyet ayniyatı sabitesi	10 000		9 233 15				866 85	
474	» levazımı	14 000		11 854 31				2 145 69	
475	» müfettişliği	6 000		4 934 23				1 065 79	
476	» ikramiyesi	2 000		1 949 90				50 10	
477	Masarifi müteneviyia	106 000		94 125 26				11 874 74	
478	Dahili, resmî telgraf ücreti	4 500						4 500	
479	Mücadeleyi emraz masarifi	138 500		112 715 48				25 784 52	
480	Sıtma mücadelesi	480 000		470 622 52				9 377 48	
481	Masarifi müteneviyia	22 300		17 938 37				4 361 63	
482	Yem bedeli	66 000		54 481 20				11 518 80	
483	İnşaat, tesisat, tamirat, istimlâk	90 000		91 843 82		2 156 18			
484	Ecnebi mütehassısları	9 500		7 784 94				1715 6	
485	Avrupaya gönderilecek Etibba	22 000		19 748 32				2 251 68	
486	Muavenet	2 500		2 350				151	
487	Hıfzıssıhhai umumiye masrafı	83 500		78 146 35				5 353 65	
488	Muaveneti içtimaiye masarifi	722 450		712 324 45				10 125 55	
F. M.	1286 numaralı kanun mucibince	92 097		92 000				97	
F. M.	1286 numaralı kanun mucibince	517 50		517 50					
	1338 senesi Düyunu	75 63		75 63					
	1339 » »	39 000 94		39 000 94					
	1340 » »	3 013 90		3 013 90					
	1341 » »	31 711 33		31 711 33					
	1926 » »	17 676 07		17 676 07					
	Umumî yekûn	3 365 809 84		3 134 399 63		2 156 18		260 629 03	

Adliye Vekâleti

F.	Muhassasatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
491	Merkez maaşı	160 960		151 200 10		9 699 90	
492	» ücreti	80 620		76 064 98		4 563 2	
493	Vilâyat memurin maaşatı	1 697 036		1 532 335 82		64 800 18	
494	» ücreti	119 890		117 235 60		2 644 40	
495	Tahsisatı fevkalâde	2 481 042		2 313 371 80		167 670 20	
496	Uzaklık ve pahalılık zammı	125 000		123 327 90		1 672 10	
497	Tahsisatı maktua	600		600			
498	Hükkâm tahsisatı maktuası	554 500		528 065 9		26 434 91	
499	Mazulin	14 500		11 612 90		3 887 10	
500	Merkez ayniyatı sabitesi	2 000		1 979 83		20 17	
501	» levazımı	8 475		7 629 5		845 95	
502	» müfettişliği	7 000		6 987 66		12 33	
503	Vilâyat ayniyatı sabitesi	49 025		47 175 84		1 849 16	
504	» levazımı	65 000		62 841 19		2 158 81	
505	» müfettişliği	11 500		10 298 5		1 201 95	
506	Masarifi müteneviyia	291 950		252 838 8		39 111 92	
507	Dahili resmî telgraf ücreti	9 000				9 000	
508	Masarifi müteneviyia	93 000		81 114 40		11 885 60	
509	Avrupadaki talebe masrafı	15 200		13 674 74		525 26	
510	İhzarı kavanin masrafı	12 000		11 700		230	
511	Tebliğ, tercüme, cem ve tabı kayasın	15 000		14 903 55		196 45	
512	Avrupa harcırahı	4 000		3 907 5		52 95	
513	Leyli Hukuk mektebi masrafı	60 000		59 960 71		39 29	
514	Meslek mektepleri	3 000		1 359 82		1 640 18	

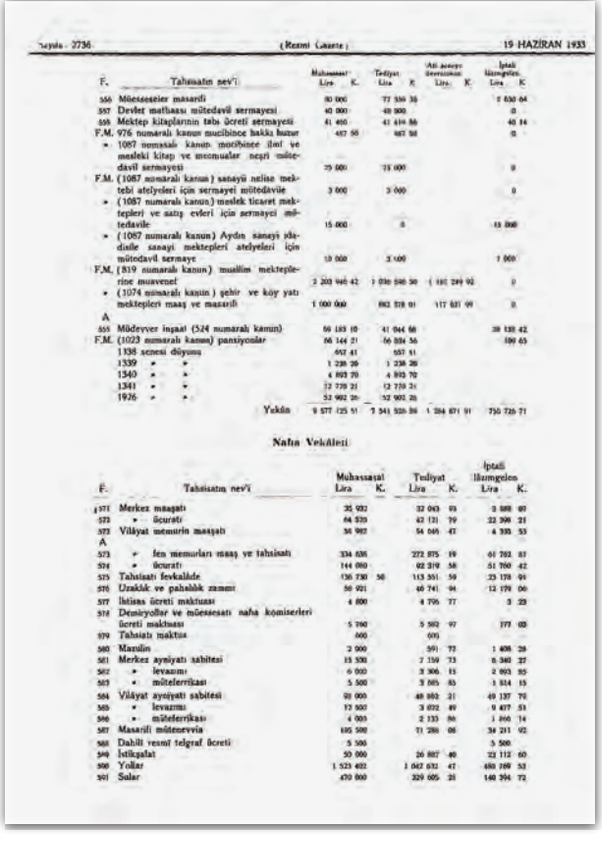

19 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıfa 2735

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
545	Mesleki mekteplerile Hukuk talebesinin muhtaç- larına yardım	5 000		4 999 97		3	
F. M.		510		510			
	1338 senesi düyunu	4 153	50	4 153	50		
	1339 » »	14 381	50	14 381	50		
	1340 » »	17 058	80	17 058	80		
	1341 » »	43 320	97	43 320	97		
	1926 » »	85 907	34	85 907	34		
	UMUMİ YEKÛN	5 420 344	31	5 080 652	30	340 692	1

Maarif Vekâleti

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	Ati senesi devrolunan Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
521	Merkez maaşatı	50 760		51 220 80				1 440 20	
522	» ücretleri	48 640		37 287 88				11 352 12	
523	Vilâyat memurin maaşatı	850 000	50	720 342 74				129 737 26	
524	» ücretleri	604 910		521 971 10				82 944 81	
525	Tahsisatı fevkalâde	1 603 024		1 275 093 90				328 330 02	
526	Uzaklık ve pahalılık zammı	100 513		79 360 10				21 152 90	
527	Tahsisatı maktua	600		600					
528	Makam ücreti	30 600		23 825 94				6 774 6	
529	Mazulin	7 200		4 267 68				2 932 32	
530	Merkez ayniyatı sabitesi	8 250		5 872 8				377 92	
531	» levazımı	8 750		8 305 81				344 19	
532	» müfettişliği	6 500		6 209 36				290 64	
533	» ikramiyesi	2 000		2 000					
534	Vilâyat ayniyatı sabitesi	2 500		2 495 20				4 80	
535	» levazımı	7 200		5 057 60				2 142 2	
536	» müfettişliği	3 400		2 627 25				772 75	
537	» ikramiyesi	10 000		9 310				690	
538	Masarifi müteneviyia	102 500		85 557 54				16 942 46	
539	Dahili resmî telgraf ücreti	12 000						12 000	
540	Teşvik ve mükâfaat	15 000		12 862 88				2 137 12	
541	Telif ve tercüme ve tetkik mükâfatı ve neşriyat masarifi umumiyesile talim ve ter- biye azasının tetkik harcırahları ve komis- yonlar hakkı huzur ve harcırahları	30 500		28 712 26				1 787 74	
542	Sanayii nefise Teşkilâtına muavenet	9 500		9 000					
543	Tarih encümeni masarif ve hakkı huzuru	10 000		9 845 37				153 63	
544	Ecnebi mütehassısları	50 000		43 461 57				6 538 43	
545	Lise, orta ve muallim mekteplerindeki ec- nebi muallimler ücret ve harcırahları	87 950		81 020 92				1 928 8	
546	Avrupada talebe lâhsili masarifi	95 000		93 659 3				3 340 97	
547	İrşat ve beynelmilel kongre sergi ve müza bakalar masarifi ve ilmî tetkik seyahatleri	15 000		11 512 98				3 487 4	
548	Kurslar masarifi	15 200		13 518 2				1 681 98	
549	Avrupa harcırahı	4 800		3 844 23				3 155 77	
550	Darülfünûnlaya muavenet	15 000		15 000					
551	Genç derneklerî masarifi								
552	Mektepler masarifi	1 760 200		1 731 360 53				28 839 47	
553	Muallek (ticaret) mektepleri masarifi	68 000		60 058 86				7 941 14	
554	Pansiyonlar masarifi	60 000		59 658 76				341 24	
555	Levazımın tesisiye	85 000		83 574 14				1 425 86	
556	İnşaat, tamir ve iştira	100 000		88 717 56				11 282 44	

Sayıfa : 2736 (Resmî Gazete) 19 HAZİRAN 1933

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	Ati senesi devrolunan Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
556	Müteseddiler masarifi	80 000		72 330 36				7 630 64	
557	Devlet matbaası müteddavil sermayesi	40 000		40 000				0	
558	Mektep kitaplarının tabı ücreti sermayesi	41 400		41 358 86				40 14	
F.M.	976 numaralı kanun mucibince hakkı huzur	487 50		487 50				0	
»	1087 numaralı kanun mucibince ilmî ve mesleki kitap ve mecmualar neşri müte-ddavil sermayesi	75 000		75 000				0	
F.M.	(1087 numaralı kanun) sanayii nefise mek- tebi atelyeleri için sermayei müteddaviie	3 000		3 000				0	
»	(1087 numaralı kanun) meslek ticaret mek- tepleri ve satış evleri için sermayei müteddaviie	15 000		0				15 000	
»	(1087 numaralı kanun) Aydın sanayi ıslâ- dıesile sanayi mektepleri atelyeleri için müteddavil sermaye	10 000		3 000				7 000	
F.M.	(819 numaralı kanun) muallim mektepleş- rine muavenet	2 203 946 42		1 036 596 50		1 102 299 92		0	
»	(1074 numaralı kanun) şehir ve köy yatı mektepleri maaş ve masarifi	1 000 000		862 328 01		137 671 99		0	
A									
555	Müdevver inşaat (524 numaralı kanun)	66 183 10		41 044 68				38 138 42	
F.M.	(1023 numaralı kanun) pansiyonlar	66 144 21		66 034 56				109 65	
	1336 senesi düyunu	652 41		652 41					
	1339 » »	1 238 26		1 238 26					
	1340 » »	4 803 70		4 803 70					
	1341 » »	12 720 21		12 720 21					
	1926 » »	52 902 26		52 902 26					
	Yekûn	9 577 125 51		7 541 520 86		1 284 871 91		750 720 71	

Nafıa Vekâleti

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
571	Merkez maaşatı	35 932		32 043 93		3 888 07	
572	» ücretleri	64 529		42 121 79		22 398 21	
573	Vilâyat memurin maaşatı	56 982		54 046 47		4 935 53	
A							
573	» fen memurları maaş ve tahsisatı	334 636		272 875 19		61 761 81	
574	» ücretleri	144 080		92 319 58		51 760 42	
575	Tahsisatı fevkalâde	136 730	50	113 351 59		23 378 91	
576	Uzaklık ve pahalılık zammı	56 921		46 741 94		12 179 06	
577	İhtisas ücreti maktuası	4 800		4 796 77		3 23	
578	Demiryollar ve müessesatı nafıa komiserleri ücreti maktuası	5 700		5 582 97		117 03	
579	Tahsisatı maktua	600		600			
580	Mazulin	2 000		591 72		1 408 28	
581	Merkez ayniyatı sabitesi	13 500		7 159 73		6 340 27	
582	» levazımı	6 000		3 306 15		2 693 85	
583	» müfettişliği	5 500		5 085 83		1 414 15	
584	Vilâyat ayniyatı sabitesi	92 000		68 862 21		23 137 79	
585	» levazımı	12 500		8 022 49		3 477 51	
586	» müfettişliği	4 000		2 133 86		1 866 14	
587	Masarifi müteneviyia	105 500		71 286 06		34 213 92	
588	Dahili resmî telgraf ücreti	5 500				5 500	
589	İstikşafat	30 000		26 887 40		23 112 60	
590	Yollar	1 523 602		1 042 632 47		480 769 53	
591	Sular	470 000		329 605 28		140 394 72	

19 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıfa : 2737

F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
502	Ecnebi mütehassıslar tercüman ve odacı ücreti	14 160				14 160	
503	Avrupaya gönderilen talebe	14 000		7 196 73		6 803 27	
504	Cemiyeti Akvam komiserinin tahsisa ı	11 000		10 034 33		965 69	
505	Erzurum Sarıkamış demiryollarına muavenet	250 000		250 000			
506	Kütüp ve resaili fenniye esmanı ve mükâfatı	3 500		2 976 30		523 65	
507	Fennî kongreler ve şirketlerle müzakere ko- misyonu masarifi	12 000		9 921 97		2 078 3	
508	Avrupa harcırahı	14 000		6 676 88		7 123 12	
509	Konya sulama idaresine muavenet	50 000		50 000			
510	Limanlar ve demiryollar	30 030 711	70	25 631 843	93	704 903	86
511	Mektepler masarifi	195 000		174 510	17	20 489	83
512	Van gölü	40 000		27 372	44	12 627	56
513	Reji jeneral şirketine verilecek tazminat	425 000		425 000			
F.M.		517	50	517	50		
	1338 senesi düyunu						
	1339 » »	39	19	39	19		
	1340 » »	2 051	89	2 051	89		
	1341 » »	60 450	22	60 450	22		
	1926 » »	393 306	30	393 306	30		
	Umumî yekûn	31 201 513	37	29 405 325	97	1 796 185	40

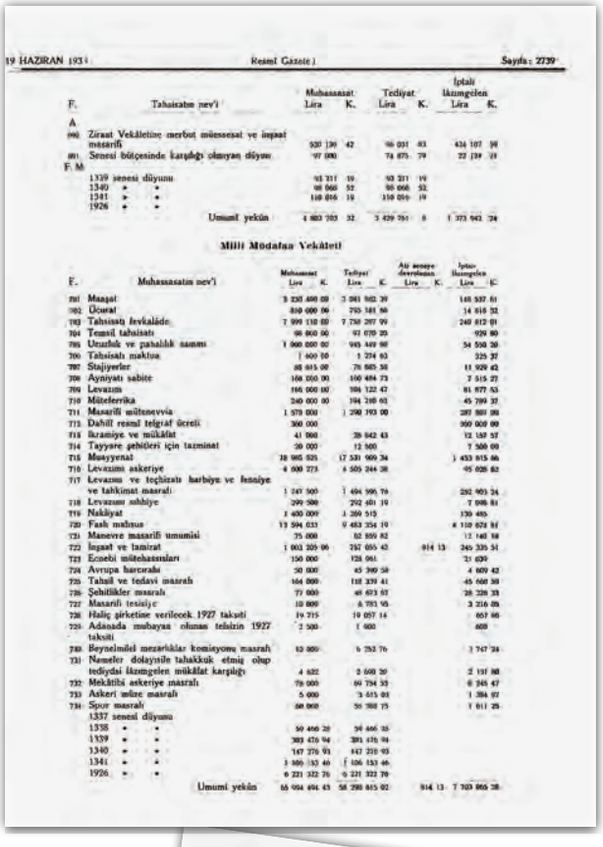
Ticaret Vekâleti

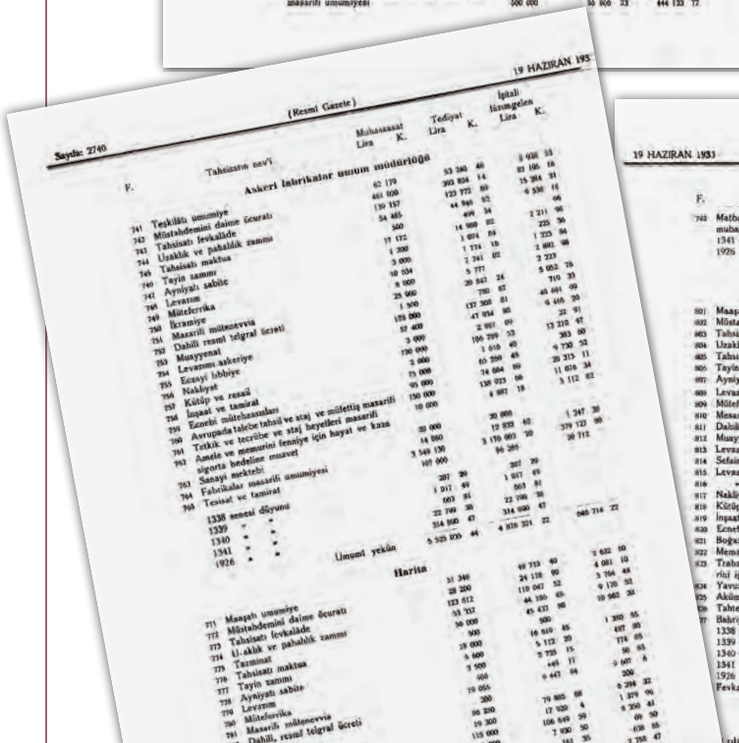
F.	Tahsisatın nev'i	Muhassasat Lira	K.	Tediyat Lira	K.	İptali lâzımgelen Lira	K.
611	Merkez maaşatı	37 900		33 824 57		3 975 43	
613	» ücretleri	51 900		44 761 51		7 138 49	
613	Vilâyat memurini maaşatı	35 134		32 044 80		3 089 20	
614	» ücretleri	165 342		120 671 83		44 670 17	
615	Tahsisatı fevkalâde	143 142		128 984 63		14 157 37	
616	Temsil tahsisatı	51 250		41 932 54		9 317 46	
617	Uzaklık ve pahalılık zammı	28 255		25 886 11		2 370 89	
618	Tahsisatı maktua	600		600			
619	Mazulin	1 500		380 98		1 119 2	
620	Merkez ayniyatı sabitesi	9 000		6 755 21		2 244 79	
621	» levazımı	9 500		5 993 39		3 506 61	
622	» müfettişliği	8 000		5 268 80		2 731 20	
623	Vilâyat ayniyatı sapitesi	7 500		1 843 24		956 76	
624	» levazımı	5 350		3 513 2		2 836 98	
625	» müfettişliği	2 500		1 918 97		1 481 3	
626	Masarifi müteneviyia	61 700		49 111 32		12 588 68	
627	Dahili resmî telgraf ücret	3 000				3 000	
628	Teliflat ve istihbarat	5 000		4 587 58		412 42	
629	Beyelmilel müşkiyatı sınaiye ittihadına ve ticaret enstitüsüne iştirak masarifi	1 000		598 67		458 33	
630	Türk ve ecnebi mütehassısları	39 000		37 495 42		2 504 58	
631	Avrupada bulunan ve Türkiyede tahsil etti- rilmekte olan talebe masarifi	131 400		124 991 06		6 408 94	
632	Muavenet	2 000		900		1 100	
633	Zonguldak tahlilhanesi	3 000		747 91		2 252 9	
634	Ticaret ve sanayi müzesi	2 000		2 000			
635	Ereğli havzai fahmiyesi masarifi	49 000		40 998 3		11 041 97	
636	Maadini saire	4 000		1 859 60		2 140 40	
637	Demir sanayii masrafı	32 000		31 925 67		74 33	
638	Mektepler masarifi	139 470		123 277 77		16 192 23	
639	Sınai müesseselere verilecek prim masrafı	1 199 962	50	0		1 199 962	50
F. M.	(776 numaralı kanun)	37	50	37	50		
	1338 senesi düyunu	17 709	49	17 709	49		
	1339 » »	3 020	41	3 020	41		
	1340 » »	324 762	25	324 762	25		
	1341 » »	4 567	77	4 567	77		
	1926 » »	17 691	89	17 691	89		
	UMUMİ YEKÛN	2 600 360	51	1 244 731	41	1 355 629	10

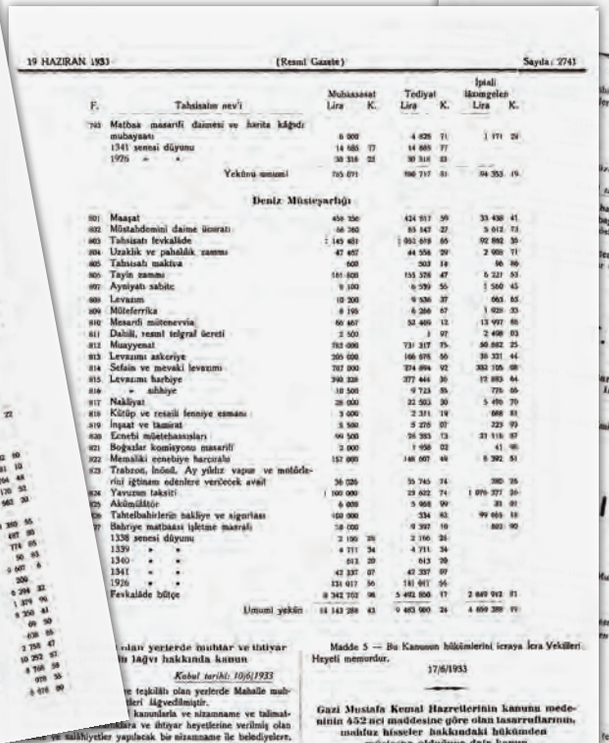
Resmî Gazete, 19 Haziran 1933, Sayı: 2431, sayfa: 2741-2742

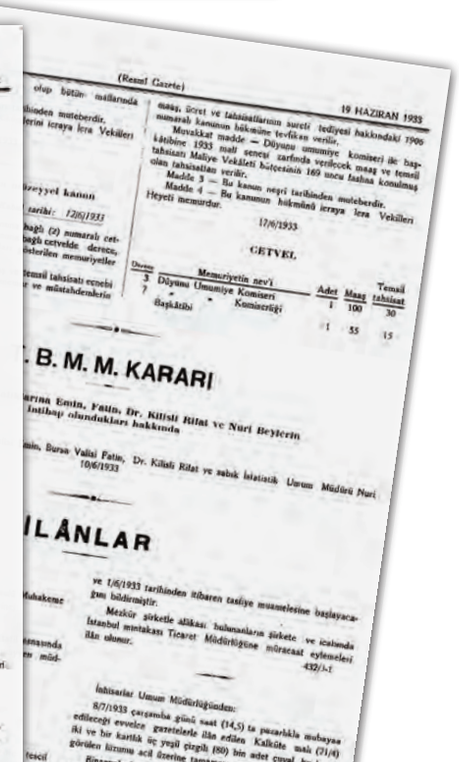
2295 SAYILI BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE MUHTAR VE İHTİYAR HEY'ETLERİNİN LAĞVI HAKKINDA KANUN. (10 Haziran 1933)

Resmî Gazete, 19 Haziran 1933, Sayı: 2431, sayfa: 2741-2742

2301 SAYILI BELEDİYELER BANKASI HAKKINDA KANUN.

11 Haziran 1933

T.C.
Resmî Gazete
Tesis tarihi : 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğüne müracaat olunur.	24 HAZİRAN 1933 CUMARTESİ	SAYI: 2435

KANUNLAR

Osmanlı Bankasının imtiyaz müddetinin temdidi hakkında kanun

Kanun №: 2292 *Kabul tarihi: 10/6/1933*

Madde 1 — Osmanlı Bankasının imtiyaz müddetinin 1 mart 1952 tarihine kadar temdidine dair 5 haziran 1933 tarihli mukavele ile mezkûr Bankanın Hazineye ayrıca bir muvakkat döviz kredisi küşat edeceğine müteallik olan ayni tarihli müzeyyel mukavelename ve Sömerbanka Maliye Vekâletinin kefaletile Osmanlı Bankasının açacağı carî hesaba ait mektup tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Sömerbanka açılacak carî hesap için Maliye Vekâletine kefalet mezuniyeti verilmiştir.

Madde 3 — Bu Kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 4 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

17/6/1933

Türkiye Cümhuriyeti Hukûmeti ile Osmanlı Bankası arasında mezkûr bankanın imtiyazının temdidine dair aktedilen mukavele

Aşağıda imzaları mevzu,

Bir taraftan mukavele metninde (Hükûmet) tesmiye edilen Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti nam ve hesabına hareket eden İzmir Mebusu ve Âdliye Vekili Saracoğlu Şükrü Beyefendi, diğer taraftan mukavele metninde « banka » tesmiye olunan Osmanlı bankasının 31/V/1933 tarihli komite içtimaında mezkûr müessese nam ve hesabına harekete salâhiyeti lâzıme ile murahhas tayin edilmiş olan Müsyü F. Bellet arasında aşağıdaki hususat kararlaştırılmıştır:

Madde 1 — Bankanın imtiyaz müddeti, aşağıdaki şartlar dairesinde, 1 mart 1952 (bir mart bin dokuz yüz elli iki) tarihine kadar temdit edilmiştir.

Madde 2 — Mevcudiyeti ayni tarihe kadar temdit edilecek olan banka, hissedarları heyeti umumiyesinde yaptırmağı taahhüt ettiği ve hükûmetin bugünkü tarihli itilâfname mucibince peşinen tasvip eylemiş olduğu tadilâtı da ihtiva edecek olan hali hazır statüsündeki (dahilî nizamnamc) hususî rejim tahtında faaliyetine devam edecektir.

Madde 3 — Bankanın halen tedavüldeki banknotları kanunî rayiçlerini ve ayni zamanda 3 ağustos 1914 tarihli kanunun 3 üncü ve 10 mart 1924 tarihli mukavelenin altıncı maddesi mucibince müstefit bulundukları mecburî tedavülü muhafaza edeceklerdir. Banka, eskisi gibi, mevkii tedavülde bulunan banknotların lâakal üçte birine müsavi miktarda bir altın karşılığı İstanbul merkezi veznesinde bulundurmağı taahhüt eder.

Şu kadar ki Hükûmet yukarıdaki fıkra ile tesis olunan rejime 31 birinci kânun 1941 tarihinden itibaren her an, nihayet vermek hakkına maliktir. Hükûmet bu hususta bankaya yapacağı tebliğde, Bankanın banknotlarını tediyeye başlıyacağı tarihi tayin edecektir. Banka işbu banknotları ihraç edilmiş oldukları mahalde ve üstlerinde yazılı beher itibarî Türk lirası binde 916,2/3 (binde dokuz yüz on altı adedi tam iki taksim üç) ayarında ve. 7,21657 (yedi adedi tam yüz binde yirmi bir bin altı yüz elli yedi) gram vezninde ve binde 6 (binde altı) nisbetinde bir vezin toleransı ile altın olarak ödeyecektir. Bir sene müddet zarfında tediyeye ibraz olunmıyan banknotlar kanunen iptal olunmuş addolunacak ve banka bunların muadilini, ayni esas dairesinde, altın olarak Hükûmete ödeyecektir.

11 haziran 1930 tarihli ve 1715 numaralı kanunun 5 inci maddesi hükümlerine tevfikan Cümhuriyet merkez bankasınca deruhde edilmiş olan evrakı naktiyenin mecburî tedavülünü kaldıracak olan istikrar kanununun neşri halinde Osmanlı bankası banknotları da, bundan evvelki fıkrada tasrih edilen şartlar dairesinde, derhal lâzimüttediye olacaktır.

Madde 4 — Banka, imtiyazının devamı müddetince, hazine emrine, Hazinenin bütçe senesi zarfındaki muvakkat ihti-

Resmî Gazete, 24 Haziran 1933, Sayı: 2435, Sayfa: 2776-2777

2301 SAYILI BELEDİYELER BANKASI HAKKINDA KANUN (11 Haziran 1933)

Sayfa : 2772 (Resmî Gazete) 24 HAZİRAN 1933

yaçları için, 1 750 000 (bir milyon iki yüz elli bin) İngiliz liralık bir (kırzıdıktır) nizamî hesabı cari kredi (iki) amade bulundurulacaktır.

Hazinece istihsal edilen mebâlığlar üzerinden, mezkûr mebâlığların bankaca tediye olundukları tarihlerden iştida etmek üzere, hesap olunacak zimmet faizi işbu mukavelenin meriyete girmesinden itibaren geçecek ilk üç bütçe senesi için % 6 (yüzde altı) olarak tesbit edilmiştir. Faiz nisbeti müteakiben taraleynden birinin veya diğerinin talebi üzerine her üç senede bir asgarî % 4 (yüzde dört) ve azamî %7 (yüzde yedi) hadleri arasında, yeniden tetkik ve tesbit edilebilecektir.

İşbu karşılıksız nizamî kredi iki tarafa silveren şekilde ingiliz lirası, veya fransız frangı olarak kullandırılacak olup bunun her bütçe senesi zarfında inkisam edeceği akçe nevileri mezkûr senenin iptidasından bir ay evvel iki tarafça bilâhtilâf tayin edilecektir. Her akçe nev'ine göre ayrı bir hesap tutulacak ve avanslar hangi akçe ile istimal edilmiş bulunuyorsa fiken yine aynı akçe ile iade ve tesviye kılınacaktır. Hesaplar fasıl ve resülmal olarak her sene 31 mayıs ve 30 teşrinisani tarihlerinde katedilecektir.

Madde 5 — Banka imtiyazının devamı müddetince Türkiyedeki muamelelerine bir milyon (1 000 000) ingiliz liralık bir sermaye tahsis edecek ve bu sermayenin lâakal rubûn türk lirasına tahvil ederek bunu lâakal üç beşcük milyon (3 500 000) türk lirası olmak üzere mahfaza eyleyecektir. Bankanın mezkûr mebliğ ve nisbetten fazla bir sermayeyi türk lirasına tahvil etmiyeceği mukarrer olduğundan, sermayesinin fazla kısmını ecnebi memleketlerdeki muameleleri, için serbestçe kullanacaktır.

Ecnebî dövizi olarak istimal edilecek miktar için bankanın kendi işletme usullerine muvafık tarzı istimaller bulunamaması intaç eden ahval hâdis olursa banka bu miktarın tamamını yahut bir kısmını muvakkaten Türkiye haricine çıkarabilmek ihtiyarına malik olacaktır. İşbu mukavelenin mûcarasında, banka, ecnebî dövizi olarak istimal etmiş olacağı sermaye eczasının tahsilinden mütevellit olarak nezdine avdet etmiş olacak kambiyoyu serbestçe tasarruf edecektir.

Bankanın mezkûr sermayesinden türk lirası olarak istimal etmiş olacağı mebâliğe gelince; Hükûmet bu mebâliğin ingiliz lirası olarak transferini imkân dairesinde teshil edecektir.

Madde 6 — Banka Türkiyede on altı (altı) şube bulundurmağa tasahhüt eder. Banka bu miktardan fazla olarak şubeyi mevcut olan bir şubeyi lâğvetmek isterse, bu niyetinden, evvelemirde, Maliye Vekâletini haberdar edecek ve Maliye Vekâleti banka ile birlikte mezkûr şubenin mûsmir bir hale ifrağı için mîracaat eyleyebileceği vasıtaları tetkik edecektir.

Madde 7 — Banka, İstanbuldaki idare merkezinin inşası için kendisine tahsis edilmiş olan arsalardan, bedelsiz icar sekilinde, istifade etmekte devam edecektir.

Hükûmet imtiyazın hitamında mezkûr idare merkezi binalarının inşa masraflarını ödemek suretile arsaları tekrar kendi tasarrufuna geçirebilecek ve bu suretle binalara zahip olacaktır.

Bu hakkını istimal eylemediği takdirde Hükûmet mezkûr arsalar üzerindeki mülkiyeti bankaya terkettmiş addolunacak ve banka binaları olduğu gibi, arsaları da serbestçe tasarruf edebilecektir.

Madde 8 — Statünün on beşinci maddesine tevfikan bankanın İstanbuldaki idare meclisinde bulunan üç Türk asıl banka komîsinine Hükûmet tarafından verilecek bir listedeki altı isim arasından intihap olunacaktır.

İdare meclisi azalarının memuriyet müddetleri üç sene olarak tesbit edilmiştir. Bu müddet teodit edilebilecektir.

Madde 9 — Bankanın İstanbuldaki İdare meclisine riyaset eden Müdür «Osmanlı Bankası Türkiye Umum Müdürü» unvanını olacaktır. Bu Müdür tayin edilmeden evvel Maliye Vekilinin reyi istimzâç edilecektir.

Madde 10 — Banka, Türk müslüman memurlarının addini Türkiyedeki merkez ve şubelerinde bulunan memurların heyeti umumiyesine nazaran %60 (yüzde altmış) ve Türk müslüman memurlarının maaşlarına da Türkiyedeki merkez ve şubelerinde çalışan memurları maaşlarının heyeti umumiyesine nazaran %40 (yüzde kırk) nisbetinde muhafaza etmeği taahhüt eyler. İşbu nisbetlerde bankanın Türkiye umum müdürü ile tayini mûteber mûavini dahil değildir. Banka asgarî addolunan bu nisbetleri arttırmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır.

Banka, bankacılık mesleğinde ihtisas edinmek üzere, staj için, her sene ecnebi memleketlere Türk müslüman memur namzetleri gönderecektir. Bu namzetler müsabaka ile seçilecek ve bunların adedi hiç bir zaman altıdan az olmıyacaktır. Stajyerler, stajlarının bitmesinden itibaren en az beş sene banka hizmetinde kalacaklarına dair bankaya taahhütte bulunacaklardır. Bunlardan bu müddetin bitmesinden evvel serbestîlerini yeniden iktisap etmek istiyecek olanlar, stajları için bankaca îfâ edilmiş olan masrafları, banka hizmetinde geçen müddetle mütenasip miktar temsil eddiklerini aşara, kalan bakiyeyi bankaya tesviye ile mükellef bulunacaklardır. İşbu tesviye stajiyerlerin müstakbel maaşları üzerinden yapılacak tevkifatla icra edilecektir.

Madde 11 — İmtiyazın devamınca banka Türkiyede bütün Devlet vergi ve resimlerinden muaf olacaktır.

Ancak, bu umumî muafiyet hâlihazır yegâne istisna olarak banka Türkiyede tahakkuk eden kârlardan, millî bankaların tâbi oldukları şartlar dairesinde, kazanç vergisi vermek ile mükellef bulunacaktır. Bununla beraber gerek işbu mukavelename ve gerek zeyli mucibince, Hazineye verilen avansların döviz olarak kullanılacak kısımlarının, bankanın ecnebi memleketlerdeki merkezlerince verilecegi ve bunda Türkiye merkezlerinin kazançların maktu bir kamüsyondan ibaret kalacak olan alelâde mutavassıt sıfatı ile hareket edecekleri mukarrerdir.

Banka, Türkiyede Devlet pulunu hamil olmayarak tedavül eden senetleri alamaktla. devam edecek ve her türlü posta ücretlerini ödiyecektir.

Kezalik banka, müşterilerinin banka muamelelori üzerine mevzu ve müşterilerinden istifası lâzımgelen bilcümle vergi ve resimleri, millî bankaların tâbi oldukları şartlar dairesinde, tevkif ve Hazineye tediye ile mükellef olacaktır.

Eğer banka kendisinin mutat bankacılık muamelelori haricinde kendi unvanı altında sınaî veya ticarî mahiyette bir faaliyeti icra edecek olursa, bu yeni faaliyet şubesine dahil olan işbu muameleler bu maddenin birinci fıkrası ile bahşedilen vergi muafiyetinden müstefit olmıyacaklardır.

Madde 12 — Banka, Türkiyede Millî Bankaların halen bahşedilmiş veya bahşedilecek olan her türlü muafiyetlerden bilistifade ve hiç bir takyide tâbi olmıyarak müstefit olacak ise de Millî Bankalardan bazılarına munhasır olarak kanunla bahşü temin edilen veya edilecek olan imtiyazatı mahsusadan, biltabi, istifade iddiasında bulunamıyacaktır.

Madde 13 — Banka her iş somunda aktif ve pasifini natık bir vaziyeti hesabiye neşredecektir.

Madde 14 — Banka Maliye Vekâletinin kontrolüne tâbi olup, işbu kontrol mukavelenin tamamılı tatbikine nezaret etmek vazifesile mükellef bir Hükûmet kumiseri vasıtası ile îfa edilecektir.

Bu maksatla komiser hissedarlar Heyeti Umumiyesinin ve keza İstanbulda İdare meclisinin içtimalarında bilhakkın hazır

24 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda 2773

bulunacak ve işbu mukavelenin ahkâmını nakz ve ihlâl edici mahiyette telâkki ettiği her kararın tatbikına mahalelet eyleyecektir.

Komiser bankanın idaresine ve kanuna umurunun tedvirine müdahale edemiyecektir.

Madde 15 — Banka Türkiyede yapacağı bütün muamelelerini ve bilhassa statüsünün ikinci maddesinde tadat edilen muamelelerin icrası için Türkiye Cümhuriyeti kanunları ve nizamları ahkâmına, bu ahkâm işbu mukavele mündericatı ve bankanın statüsünde tarif edilen hususî tarzı teşekkülü ile tehâlif etmedikçe, tevfiki hareket edecektir.

Bankanın hükümetten alacağı olan mebâliğ kanunlar ve nizamlar ahkâmı mucibince atiyen bankadan talep edilebilecek olan teminat mukabilinde ad'en tediyeli edilecektir.

Madde 16 — İşbu mukavelename kanûnen tasdik edilir edilmez mevkii meriyete girecektir.

Aynı tarihten itibaren imtiyazınamenin ve devletle banka arasında bugüne kadar akit ve teati edilmiş olan mukavelelerin bilcümle hükümleri mülga olacak ve bunların yerine işbu mukavelede münderiç hükümler kalın olacaktır.

Hükümet işbu mukavelenin mücrasında bankanın imtiyazını tecdit etmek niyetinde değilse bankayı ihkâza tarihinden en az iki sene evvel bundan haberdar edecektir. Adem-i tecdit hakkındaki ihbar hazine ile banka arasındaki hesaplar, imtiyazın inkızasında resülmal ve faiz olarak fiken ve temamen tasfiye edilmiş bulunacak suretle hazinenin bankaya borçlu bulunabileceği mebâliğin 1774 (bir taksim yirmi dörd) ünü, bu ihbardan itibaren her ay sonunda, bankaya iadeten tesviye eylemesi şartile müteher olacaktır.

İhbar yapılmadığı takdirde işbu mukavelenin müddeti iki taraflı zımnî muvafakatile uzamış olacak lakat Hükûmet, her an, bundan evvelki fıkrada yazılı peşin ihbar mühletini cereyana başlatmak üzere mukaveleyi feshetmek ihtiyarını muhafaza edecektir.

Ankarada, Başvekâlet dairesinde, 3 hazıran 1933 tarihinde iki nüsha olarak tanzim ve imza edilmiş olan işbu mukavelename bir nüshası Türkiye Cümhuriyeti Hükümetine ve diğer nüshası Osmanlı bankasına verilecektir.

Türkiy Cümhuriyeti Hükümeti ile Osmanlı bankası arasında İngiliz lirası olarak muvakkat bir kredi küşadı hakkında müzeyyel mukavelename

Aşağıda imzaları mevzu

Bir taraftan mukavele metninde «Hükümet» tasmiye edilen Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti nam ve hesabına hareket eden İzmir mebusu ve Adliye vekili Saracoğlu Şükrü Beyefendi.

Diğer taraftan mukavele metninde «banka» tasmiye olunan Osmanlı bankasının 31 - V - 1933 tarihli komite içtimaında merkûr müessese nam ve hesabına hareketle salâhiyeti ilâzime ile muraibhas tayin edilmiş olan Misyö F. Bellet arasında aşağıdaki hususat karşılaşdırılmıştır:

Madde 1 — İmtiyaz müddetinin temdidine dair mukavelenin dördüncü maddesinde yazılı olan karşılıksız nizamî hesabı cari kredisi haricinde merkûr mukavelenin meriyete girdiği andan itibaren ve karşılığı Türk lirası olarak yatırılmak kaydi ile banka Hazineye (bir milyon iki yüz elli bin) 1 250 000 İngiliz liralık bir muvakkat kredi açacaktır. İşbu kredi Londra üzerine keşideli çeklerle istimal ve aynı suretle iade olunacaktır.

Madde 2 — Kredi ilk dört senelik bir devre zarfında kâmilen kullanılabilecektir.

Kredi, bu devreyi müteakip, ancak aşağıdaki nisbetler dairesinde istimal edilebilecektir.

Beşinci seneye tekabül eden devre zarfında 1 000 000 ingiliz lirası (bir milyon ingiliz lirası)

Altıncı seneye tekabül eden devre zarfında 750 000 ingiliz lirası (yedi yüz elli bin ingiliz lirası)

Yedinci seneye tekabül eden devre zarfında 500 000 ingiliz lirası (beş yüz bin ingiliz lirası)

Sekizinci seneye tekabül eden devre zarfında 250 000 ingiliz lirası (iki yüz elli bin ingiliz lirası)

Her devrenin sonunda Hazine o anda fiken istimal edilmiş olan mebaliğ, icap ediyorsa, müteakip devre için tayin edilmiş olan hadde irca edecek ve kredi sekizinci sene sonunda kâmilen sade edilmiş bulunacaktır

Vadelerin her hangi birisinde sadesi ikmgelen mebaliğ tamamen veya kısmen iade olunmadığı takdirde banka ladmî lâzım mebaliğin, vade gününün rayicine göre, muaddeni teşkil edecek miktarda halis altının İstanbul merkezi veznesine depo edilmesini isteyebilecek ve mezkûr altınların Türkiye hudutları haricine sevk ve ihracı hususunda bankaya, makamı aidince, gayri kabili istirdat bir mezuniyet verilecektir.

Madde 3 — Hazine kendi lehine açılan kredinin, yukarıda yazılı senelerin her biri zarfında, istimal edilebilecek haddi azamisi üzerinden hesap edilmek suretile bankaya % 0,33 (yüzde otuz adedi tam 33) nisbetinde asrolik bir kredi küşadı komisyonu ve fiken istimal edilmiş olacak mebaliğe de, istimal edilmeğe başlandıkları tarihlerden iştida etmek üzere, İngiltere Bankası iskonto haddinden % 2 (yüzde iki nisbetinde yüksek olmak ve her halde % 6 1/2 (yüzde altı buçuk) nisbetinden aşağı düşmemek şartile faiz ödiyecektir.

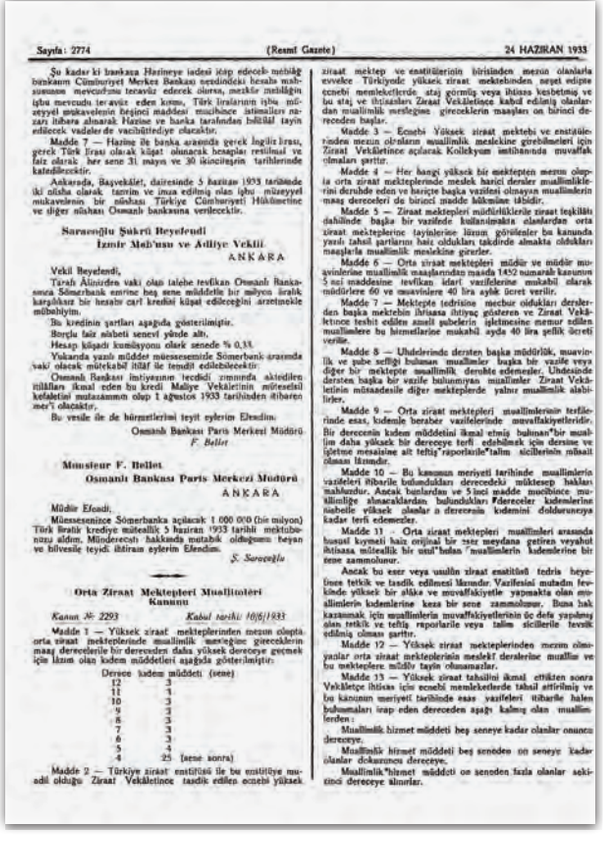
Madde 4 — İşbu krediye karşılık olmak üzere Hazinece banka emrine yatırılacak türk liralarının miktarları, Hazinece istimal edilmiş bulunacak olan ingiliz liralarının muadilne, her an, tevafuk edecektir. Ancak bu tevafuku temin için icrası icap edecek muamelelere, işi basitleştirmek maksadı ile, yalnız kredinin Hazinece istimal veya ade olunduğu zamanlarda tevessül edilecek ve hesap hareketsiz kaldığı takdirde de bu muameleler her ay sonunda icra olunacaktır. İngiliz liralarının Türk lirası ile muaddi İstanbul borsasının muamele günündeki resmî rayicine göre, rayiçlerin tenaddüdü halinde de vasatî rayiç üzerinden hesap ve tayin edilecektir.

Madde 5 — Banka Hazinece tevdi edilecek türk liralarını gerek ticarî muamelelerinde, gerek vadesi 12 (on iki) ayı tecavüz etmeyen ve lâakal bir cirosya ihtiva eden hazine bonolarının iskontosu şeklinde Devlete bilvasıta avans olarak kullanabilecektir; eğer iskonto-edilecek bonolar bir bankanın mütedavil kefaletini ihtiva ediyorsa, işbu kefalet bir cirosya muaddi addolunmıyacaktır.

Bu suretle fiken istimaline intizaren Hazine, türk liralarını Cümhuriyet merkez bankası nezdinde Osmanlı bankası namına açılacak vadesiz bir hesabı mahsusun matlubuna yatıracak ve Osmanlı bankası merkûr hesabı serbestçe kullanabilecektir. Merkez bankası işbu hesabı mahsusa faiz yürütmiyecek, Osmanlı Bankası dahi Hazineye faiz vermiyecektir. Aksi takdirde Osmanlı Bankası Merkez Bankasından aldığı faizden sevi % 1/4 (yüzde bir rubu) faiz nisbetine tekabül eden bir mebliğ kendi lehine tevkif ederek merkûr faizin mütebaki kısmını Hazineye iade edecektir. merkûr hesaptan bervayi istimal çekilecek her mebliğ bankaca Hazine namına açılacak ve senevî % 6 1/4 (yüzde dört ve bir rubu) faiz getirecek bir hesaba matlup kaydolunacaktır. Banka bu suretle çekmiş olacağı mebaliği Merkez Bankası nezdindeki hesabı mahsusuna, her an, tamamen veya kısmen iade edebilecektir.

İşbu maddenin birinci fıkrasında yazılı olan istimal tarzları, Maliye Vekâleti ile Osmanlı Bankasınca, müteakiben işlerine eliverişsiz, kabili istimal Türk liraları için, müttefikan tesbit edilecek şartlar dairesinde, diğer bir kullanma tarzını tazammun edici muamelelere girişmek imkânını selbetmiyecektir.

Madde 6 — Hazine İngiliz lirası olarak istimal etmiş olacağı mebaliğin tamamını veya bir kısmını her an bankaya iade etmekte muhtar olacaktır. Bankada kendisine ödenen İngiliz liralarının Türk lirası ile muaddini Hazineye iade edecektir.

Sayfa : 2774 (Resmî Gazete) 24 HAZİRAN 1933

Şu kadar ki bankaca Hazineye iadesi îcap edecek mebâliğ bankanın Cümhuriyet Merkez Bankası nezdindeki hesabı mahsusunun mevcudunu tecavüz ederek olursa, merkûr mebâliğin işbu mevcudu tecavüz eden kısmı, Türk liralarının işbu müzeyyel mukavelenin beşinci maddesi mucibince istimalleri nazarı itibara alınarak Hazine ve banka tarafından bilâhtilâf tayin edilecek vadeler de vacibüttediye olacaktır.

Madde 7 — Hazine ile banka arasında çerek İngiliz lirası, çerek Türk lirası olarak küşat olunacak hesaplar rentlimal ve faiz olarak her sene 31 mayıs ve 30 ikincitişrin tarihlerinde katedilecektir.

Ankarada, Başvekâlet, dairesinde 5 hazıran 1933 tarihinde iki nüsha olarak tanzim ve imza edilmiş olan işbu müzeyyel mukavelenin bir nüshası Türkiye Cümhuriyeti Hükümetine ve diğer nüshası Osmanlı bankasına verilecektir.

Saraoğlu Şükrü Beyefendi
İzmir Meb'usu ve Adliye Vekili
ANKARA

Vekil Beyefendi,

Türah Alüniirden vaki olan talebe tevfikan Osmanlı Bankasınca Sömerbank emrine beş sene müddetle bir milyon İngiliz liralık karşılıksız bir hesabı cari kredisi küşat edileceğini arzetmekle mübahiyim.

Bu kredinin şartları aşağıda gösterilmiştir.

Borçlu faiz nisbeti senevî yüzde altı.

Hesap küşadı komisyonu olarak senede % 0,33.

Yukarıda yazılı müddet müessesemizde Sömerbank arasında vaki olacak mütekabil itilâf ile temdit edilebilecektir.

Osmanlı Bankası imtiyazının tecdidi zımnında aktedilen itilâfnâme ikinci maddesi mucibince Maliye Vekâletinin mütevellî kefaletini mutazammın olup 1 ağustos 1933 tarihinden itibaren mer'i olacaktır.

Bu vesile ile de hürmetlerimi teyit eylerim Efendim.

Osmanlı Bankası Paris Merkezi Müdürü
F. Bellet

Monsieur F. Bellet
Osmanlı Bankası Paris Merkezi Müdürü
ANKARA

Müdür Efendi,

Müessesenize Sömerbanka açılacak 1 000 000 (bir milyon) Türk liralık kredinize müteallik 5 hazıran 1933 tarihli mektubunuzu aldım. Müneverrecah hakkında mutabık olduğumu beyan ve bilvesile teyidi ihtiram eylerim Efendim.

Ş. Saraoğlu

Orta Ziraat Mektepleri Muallimleri Kanunu

Kanun №: 2293 *Kabul tarihi: 10/6/1933*

Madde 1 — Yüksek ziraat mekteplerinden mezun olduğu orta ziraat mekteplerinde muallimlik memleğine gireceklerin maaş derecelerile bir derecedeu daha yüksek derecoye geçmek için lâzım olan kadem müddetleri aşağıda gösterilmiştir:

Derece	kadem müddeti (sene)
12	3
11	3
10	3
9	3
8	3
7	3
6	3
5	4
4	25 (sene sonra)

Madde 2 — Türkiye ziraat enstitüsü ile bu enstitüye muadil olduğu Ziraat Vekâletince tasdik edilen ecnebi yüksek ziraat mektep ve enstitülerinin birisinden mezun olanlarla evvelce Türkiyede yüksek ziraat mekteblerinden neşet edipte ecnebi memleketlerde staj görmüş veya ihtisas tesbetmiş ve bu staj ve ihtisasları Ziraat Vekâletince kabul edilmiş olanlardan muallimlik mesleğine gireceklerin maaşları on birinci derecedeu başlar.

Madde 3 — Ecnebi Yüksek ziraat mektebi ve enstitülerinden mezun olmıyanın muallimlik meslekine girebilmeleri için Ziraat Vekâletince açılacak Kolleksyon imtihanında muvaffak olmaları şarttır.

Madde 4 — Her hangi yüksek bir mektepten mezun olup ta orta ziraat mekteplerinde meslek harici dersler muallimliklerini derhâl edemiyen veya herhangi başka vazifeyi olmayan muallimlerin maaş derecoleri de birinci madde hükmüne tâbidir.

Madde 5 — Ziraat mektepleri müdürlüklerile ziraat teşkilâtı dahilinde başka bir vazifede kullanılmakta olanlardan orta ziraat mekteplerine tayinlerine lüzum görülenler bu kanunda yazılı tahsil şartlarını haiz oldukları takdirde almakta oldukları maaşlarla muallimlik meslekine girerler.

Madde 6 — Orta ziraat mektepleri müdür ve müdür muavinlerine muallimlik maaşlarından maada 1452 numaralı kanunun 5 nci maddesine tevfikan idarî vazifelerine mukabil olarak müdürlere 60 ve muavinlere 40 lira aylık tazmin verilir.

Madde 7 — Mektepte tedrisine mecbur oldukları derslerden başka mektebin ihtiyasa ihtiyaç gösteren ve Ziraat Vekâletince teshit edilen azamî pabelerin işletmesine memur edilen muallimlere bu hizmetlerine mukabil ayda 40 lira gelik ücreti verilir.

Madde 8 — Uhdelerinde dersten başka müdürlük, muavinlik ve şube vazîfeği bulunan muallimler başka bir vazife veya diğer bir mektepte muallimlik derslıte edemezler. Uhdesinde dersten başka bir vazife bulunmıyan muallimler Ziraat Vekâletinin müsaadesile diğer mekteplerde yalnız muallimlik alabilirler.

Madde 9 — Orta ziraat mekteplori muallimlerinin terfilerinde esas, kıdemle beraber vazifelerinde muvaffakiyetleridir. Bir derecenin kıdem müddetini îkmal etmiş bulunan bir muallim daha yüksek bir derecoye terfi edebilmek için derslne ve işletme mesaisine ait tetliş raporlarile talim sicillerinin müsait olması lâzımdır.

Madde 10 — Bu kanunun meriyeti tarihinde muallimlerin vazifeleri itibarile bulundukları derecedeki müktesep hakları mahfuzdur. Ancak bunlardan ve 5 inci madde mucibince muallimliğe alınacaklardan, bulundukları Ferikler kadrolarına isabetle yüksek olanlar o derecenin kıdemini doldurunceye kadar terfi edemezler.

Madde 11 Orta ziraat mektepleri muallimleri arasında husust kıymeti haiz orijinal bir eser meydana getiren veyahut ihtisasa müteallik bir usul bulan muallimlerin kıdemlerine bir sene zammolunur.

Ancak bu eser veya usulün ziraat enstitüsü tedris heyetince tetkik ve tasdik edilmesi lâzımdır. Yukarıda mutadın fevkinde yüksek bir alâka ve muvaffakiyetle yapmakta olan muallimlerin kıdemlerine keza bir sene zammolunur. Bunu hak kazanmak için muallimlerin muvaffakiyetlerinin üç defa yapılmış olan tetkik ve tetliş raporlarile veya talim sicillerile tevsik edilmiş olması şarttır.

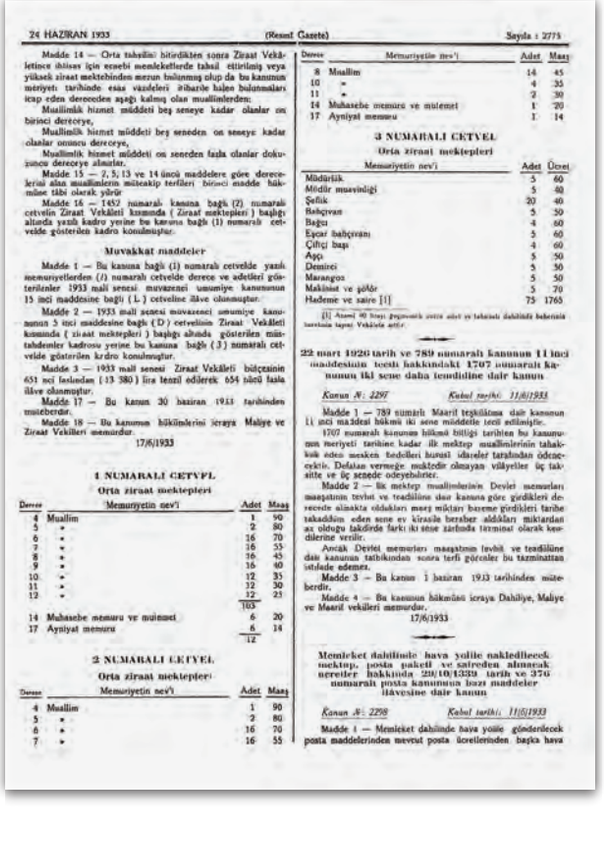
Madde 12 — Yüksek ziraat mekteplerinden mezun olmıyanlar orta ziraat mekteplerinin meslekî derslerine muallim ve bu mekteplere müdür tayin olunamazlar.

Madde 13 — Yüksek ziraat tahsilini îkmal ettikten sonra Vekâlletçe ihtisas için ecnebi memleketlerde tahsil ettirilmiş ve bu kanunun meriyeti tarihinde esas vazifeleri itibarile bilen buhumaları icap eden derecoden aşağı kalmış olan muallimlerden :

Muallimlik hizmet müddeti beş seneye kadar olanlar onuncu derecoye,

Muallimlik hizmet müddeti beş senedeu on seneye kadar olanlar dokuzuncu derecoye,

Muallimlik hizmet müddeti on seneden fazla olanlar sekizinci derecoye alınırlar.

24 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıda : 2775

Madde 14 — Orta tahsilini bitirdikten sonra Ziraat Vekâletince ihtisas için evvelce memleketlerde tahsil ettirilmiş veya yüksek ziraat mektebinden mezun bulunmuş olup da bu kanunun meriyeti tarihinde esas vazifeleri itibarile halen bulunmakta olan derecoden aşağı kalmış olan muallimlerden:

Muallimlik hizmet müddeti beş seneden az olanlar en birinci derecoye,

Muallimlik hizmet müddeti on seneden fazla olanlar dokuzuncu derecoye alınırlar.

Madde 15 — 2, 5, 13 ve 14 üncü maddelere göre derecelerini alan muallimlerin mütekaip terfileri birinci madde hükmüne tâbi olarak yürür.

Madde 16 — 1452 numaralı kanuna bağlı (2) numaralı cetvelin Ziraat Vekâleti kısmında (Ziraat mekteplori) başlığı altında yazılı kadro yerine bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde gösterilen kadro konulmuştur.

Muvakkat maddeler

Madde 1 — Bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde yazılı memuriyetlerden (1) numaralı cetvelde derece ve adetleri gösterilenler 1933 mali senesi muvazenei umumiye kanununun 15 inci maddesine bağlı (L) cetveline ilâve olunmuştur.

Madde 2 — 1933 mali senesi muvazenei umumiye kanununun 5 inci maddesine bağlı (D) cetvelinin Ziraat Vekâleti kısmında (ziraat mektepleri) başlığı altında gösterilen müstahdemler kadrosu yerine bu kanuna bağlı (J) numaralı cetvelde gösterilen kadro konulmuştur.

Madde 3 — 1933 mali senesi Ziraat Vekâleti bütçesinin 651 inci fasılından (13 380) lira tenzil edilerek 654 üncü fasıla ilâve olunmuştur.

Madde 17 — Bu kanun 30 haziran 1933 tarihinden mütebertir.

Madde 18 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat Vekilleri memurdur.

17/6/1933

1 NUMARALI CETVEL
Orta ziraat mektepleri

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
4	Muallim	1	90
5	»	2	80
6	»	16	70
7	»	16	55
8	»	16	45
9	»	16	40
10	»	12	35
11	»	12	30
12	»	12	25
		103	
14	Muhasebe memuru ve mütemet	6	20
17	Ayniyat memuru	6	14
		12	

2 NUMARALI CETVEL
Orta ziraat mektepleri

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
4	Muallim	1	90
5	»	2	80
6	»	16	70
7	»	16	55
8	Muallim	14	45
10	»	4	35
11	»	2	30
14	Muhasebe memuru ve mütemet	1	20
17	Ayniyat memuru	1	14

3 NUMARALI CETVEL
Orta ziraat mektepleri

Memuriyetin nev'i	Adet	Ücret
Müdürlük	3	60
Müdür muavinliği	5	40
Şeflik	20	40
Bahçıvan	5	50
Bağcı	4	60
Eşcar bahçıvanı	5	60
Çiftçi başı	4	60
Aşçı	5	50
Demirci	5	50
Marangoz	5	50
Makinist ve şöför	5	70
Hademe ve saire [1]	75	1765

[1] Ahamî 40 lirayı geçmemek üzere aileli ve tahsilsiz dahilinde bulunmak hasebile tasrihen tayini Vekâlete aittir.

22 mart 1926 tarih ve 789 numaralı kanunun 11 inci maddesinin tecdi hakkındaki 1707 numaralı kanunun ikinci sene daha temdidine dair kanun

Kanun №: 2297 *Kabul tarihi: 11/6/1933*

Madde 1 — 789 numaralı Maarif teşkilâtına dair kanunun 11 inci maddesi hükmü iki sene müddetle tecdi edilmiştir.

1707 numaralı kanunun bilfiil tatbiği tarihten bu kanunun meriyeti tarihine kadar ilk mektep muallimlerinin tahakkuk eden meskun tecdileri hususi idareler tarafından ödenecektir. Defaten vermeğe mektedir olmıyan vilâyetler üç taksitte ve üç senede ödeyebilirler.

Madde 2 — İlk mektep muallimlerinin Devlet memurları maaşatının tevhit ve tecdiline dair kanuna göre girdikleri derecede alınakta oldukları meaş miktarı bayeme girdikleri tarihe takaddüm eden sene ev kirasile beraber aldıkları miktardan aşı olduğu takdirde farkı iki sene zarfında taksimat olarak kendilerine verilir.

Ancak Devlet memurları maaşatının tevhit ve tecdiline dair kanunun tatbikından sonra terfi görenler bu tazminattan istifade edemezler.

Madde 3 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden mütebertir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye, Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

17/6/1933

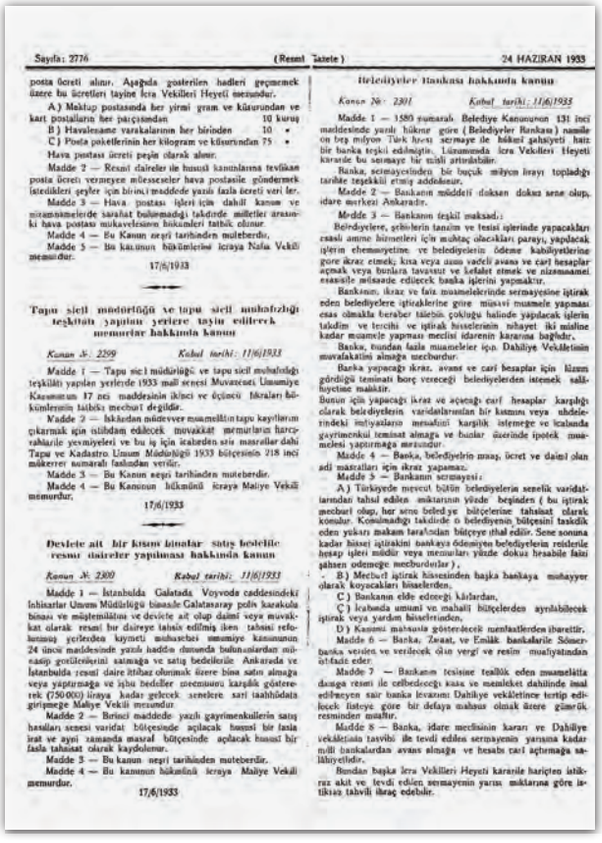
Memleket dahilinde hava yolile nakledilecek mektup, posta paketi ve satıredan alınacak nereler hakkında 219/10/13339 tarih ve 376 numaralı posta kanununun bazı maddeler ilâvesine dair kanun

Kanun №: 2298 *Kabul tarihi: 11/6/1933*

Madde 1 — Memleket dahilinde hava yolile gönderilecek posta maddelerinden mevcut posta ücretlerinden başka hava

Resmî Gazete, 24 Haziran 1933, Sayı: 2435, Sayfa: 2776-2777

2301 SAYILI BELEDİYELER BANKASI HAKKINDA KANUN (11 Haziran 1933)

Sayfa: 2776 (Resmî Gazete) 24 HAZİRAN 1933

posta ücreti alınır. Aşağıda gösterilen hadleri geçmemek üzere bu ücretleri tayine İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

A) Mektup postasında her yirmi gram ve küsurundan ve kart postaların her parçasından 10 kuruş
B) Havalesame varakalarının her birinden 10 »
C) Posta paketlerinin her kilogram ve küsurundan 75 »
Hava postası ücreti peşin olarak alınır.

Madde 2 — Resmî daireler ile hususî kanunlarına tevfikan posta ücreti vermeyene müesseseler hava postasile göndermek istedikleri şeyler için birinci maddede yazılı fazla ücreti veri ler.

Madde 3 — Hava postası işleri için dahil kanun ve nizamnamelerde tasrihat bulunmadığı takdirde müteferrik dairesinde hava postası mukavelesinin hükümleri tatbik olunur.

Madde 4 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini İcraya Nafıa Vekili memurdur.

17/6/1933

Tapu sicil müdürlüğü ve tapu sicil muhafızlığı teşkilâtı yapılan yerlere tayin edilecek memurlar hakkında kanun

Kanun N: 2299 Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — Tapu sicil müdürlüğü ve tapu sicil muhafızlığı teşkilâtı yapılan yerlerde 1933 mali senesi Muvazenesi Umumiye Kanununun 17 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları hükümlerinin tatbiki mecburî değildir.

Madde 2 — Iskeden müdevver muamelâtın tapu kayıtlarının çıkarmak için ıslahdan edilecek muvakkat memurların harcırahlarile yevmiyeleri ve bu iş için itaberden sıtı masrafar dahi Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü 1933 bütçesinin 218 inci mükerrer numaralı faslından verilir.

Madde 3 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu Kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

17/6/1933

Devlete ait bir kısım binalar satış bedelile resmî daireler yapılması hakkında kanun

Kanun N: 2300 Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — İstanbulda Galatada Voyvode caddesindeki İnhisarlar Umum Müdürlüğü binasile Galatasaray polis karakolu binası ve müştemilâtının ve devlete ait olup daimî veya muvakkat olarak resmî bir daireye tahsis edilmiş iken tahsisi refolunmuş yerlerden kıymeti muhasebei umumiye kanununun 24 üncü maddesinde yazılı hadlere inmemek bulunmaktadır müzayedeye konulmasına karar verilmiştir. Ankarada ve İstanbulda resmî daire ihtiyacı olunmak üzere bina satın almağa veya yaptırmağa ve işbu bedeller mevcudunu karşılık göstererek (750 000) liraya kadar gelecek senelere sarî taahhüdata girişmeğe Maliye Vekili memurdur.

Madde 2 — Birinci maddede yazılı gayrimenkullerin satış hasılatı senesi varidat bütçesinde açılacak hususî bir fasıla irat ve aynı zamanda masraf bütçesinde açılacak hususî bir fasıla tahsisat olarak kaydolunur.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

17,6/1933

Belediyeler Bankası hakkında kanun

Kanun No: 2301 Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — 1580 sumaralı Belediye Kanununun 131 inci maddesinde yazılı hüküm göre (Belediyeler Bankası) namile on beş milyon Türk lirası sermaye ile hâkmî şahsiyeti haiz bir banka teşkil edilmiştir. Lüzumunda İcra Vekilleri Heyeti kararile bu sermaye bir misli artırılabilir.

Banka, sermayesindeki bir buçuk milyon lirayı topladığı tarihte teşekkül etmiş addolunur.

Madde 2 — Bankanın müddeti dokson dokuz sene olup, idare merkezi Ankaradır.

Madde 3 — Bankanın teşkil maksadı:

Belediyelere, şebekelerin tanzim ve tesisi işlerinde yapacakları esaslı amme hizmetleri için muhtaç olacakları parayı, yapılacak işlerin ehemmiyetine ve belediyelerin ödeme kabiliyetlerine göre ikraz etmek; kısa veya uzun vadeli avans ve cari hesaplar açmak veya bunlara tavassut ve kefalet etmek ve nizamnamei esasisile müsaade edilecek banka işlerini yapmaktır.

Bankanın, ikraz ve faiz mukabilerinde sermayesine iştirak eden belediyelere ihtiyaçlarine göre müsavi muamele yapması esas olmakla beraber talebin çokluğu halinde yapılacak işlerin tekdüzi ve teferrüatı ve iştirak hisselerinin nihayet iki milyine kadar muamele yapması meclisi idarenin kararına bağlıdır.

Banka, bundan fazla muameleler için, Dahiliye Vekâletinin muvafakatini almağa mecburdur.

Banka yapacağı ikraz, avans ve cari hesaplar için lüzum gördüğü teminatı borç verdeceği belediyelerden istemek salâhiyetine maliktir.

Bunun için yapacağı ikraz ve açacağı cari hesaplar karşılığı olarak belediyelerin varidatlarından bir kısmını veya ihdelerindeki mütyaazara mensubiyet karşılık istemeğe ve icabında gayrimenkul teminat almağa ve bunlar üzerinde ipotek muamelesi yaptırmağa mezundur.

Madde 4 — Banka, belediyelerin maaş, ücret ve daimî olan adi masrafları için ikraz yapamaz.

Madde 5 — Bankanın sermayesi:

A) Türkiyede mevcut bütün belediyelerin senelik varidatlarından tahsil edilen miktarının yüzde beşinden (bu iştirak mecburi olup, her sene belediye bütçelerine tahsisat olarak konulur. Komünahğı takdirde o belediyenin bütçesini tanzikle eden yukarı makam tarafından bütçeye ithal edilir. Sene sonuna kadar hissesi iştirakini bankaya ödemiyen belediyelerin reisilerile hesap işleri müdür veya memurları yüzde dokuz hesabile faizi şahsen ödemeğe mecburdurlar),

B) Mecburî iştirak hissesinden başka bankaya mühayyer olarak koyacakları hisselerden,

C) Bankanın elde edeceği kârlardan,

Ç) İcabında umumî ve mahallî bütçelerden ayrılabilecek iştirak veya yardım hisselerinden,

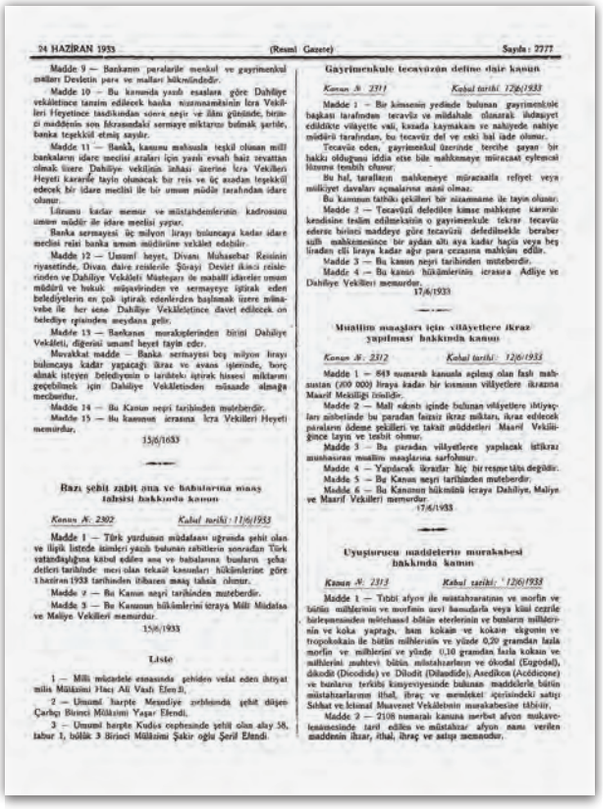
D) Kanunî mahsusla gösterdecek menfaatlerden ibarettir.

Madde 6 — Banka, Ziraat, ve Emlâk bankalarile Sömer-banka vesaire ve verilecek olan vergi ve resim muafiyetinden istifade eder.

Madde 7 — Bankanın tesisine tealluk eden muamelelâtta damga resmi ile celbedeceği kaza ve memleket dahilinde imal edilmeyen sair banka levazımı Dahiliye vekâletince tertip edilecek listeye göre bir defaya mahsus olmak üzere gümrük resminden müafiir.

Madde 8 — Banka, idare meclisinin kararı ve Dahiliye vekâletinin tasvibi ile tevdi edilen sermayenin yarısına kadar milli bankalardan avans almağa ve hesabı cari açtırmağa salâhiyetlidir.

Bundan başka İcra Vekilleri Heyeti kararile hariçten istikraz akit ve tevdi edilen sermayenin yarısı miktarına göre istikraz tahvili ihraç edebilir.

24 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıs: 2777

Madde 9 — Bankanın paralarile menkul ve gayrimenkul malları Devletin para ve malları hükmündedir.

Madde 10 — Bu kanunda yazılı esaslara göre Dahiliye vekâletince tanzim edilecek banka nizamnamesinin İcra Vekilleri Heyetince tasdikinden sonra neşir ve ilânı gününde, birinci maddenin son fıkrasındaki sermaye miktarını bulmak şartile, banka teşekkül etmiş sayılır.

Madde 11 — Bankâ, kanunu mahsusla teşkil olunan millî bankaların idare meclisi azaları için yazılı esbab hariz teşkil olmak üzere Dahiliye vekilinin ihbarı üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararile tayin olunacak bir reis ve üç azadan teşekkül edecek bir idare meclisi ile bir umum müdür tarafından idare olunur.

Lüzumu kadar memur ve müstahdemlerinin kadrosunu umum müdür ile idare meclisi yapar.

Banka sermayesi üç milyon lirayı buluncaya kadar idare meclisi reisi banka umum müdürüne vekâlet edebilir.

Madde 12 — Umumî heyet, Divanı Muhasebat Reisinin riyasetinde, Divan daire reisilerile Şûrayi Devlet ikinci reisleri ve Dahiliye Vekâleti Müsteşarı ile mahallî idareler umum müdürü ve hukuk müşavirlerinden ve sermayeye iştirak eden belediyelerin en çok iştirak edenlerden başlamak üzere nisbetle ile her sene Dahiliye Vekâletince davet edilecek on belediye reisinden meydana gelir.

Madde 13 — Bankanın muraksplerinden birini Dahiliye Vekâleti, diğerini umumî heyet tayin eder.

Muvakkat madde — Banka sermayesi beş milyon lirayı bulıncaya kadar yapacağı ikraz ve avans işlerinde, borç almak isteyen belediyenin o tarihteki iştirak hissesi miktarını geçebilmek için Dahiliye Vekâletinden müsaade almağa mecburdur.

Madde 14 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 15 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15/6/1933

Bazı şehit zabit ana ve babalarına maaş tahsisi hakkında kanun

Kanun N: 2302 Kabul tarihi: 11/6/1933

Madde 1 — Türk yurdunun müdafaası uğrunda şehit olan ve ilişik listede isimleri yazılı bulunan zabitlerin annelerile Türk vatandaşlığına kabul edilen ana ve babalarına bunların şeha-detleri tarihinde mevcut olan tekaüt kanunları hükümlerine göre 1 haziran 1933 tarihinden itibaren maaş tahsis olunur.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükümlerini teraya Millî Müdafaa ve Maliye Vekilleri memurdur.

15/6/1933

Liste

1 — Millî mücadele esnasında şehiden vefat eden ihtiyat mülâzımı Hacı Ali Vasfi Efendi.

2 — Umumî harpte Mezudiye zabitlerinde şehit düşen Çarhçı Birinci Müfrezesi Yaşar Efendi.

3 — Umumî harpte Kudüs cephesinde şehit olan alay 58, tabur 1, bölük 3 Birinci Müfrezesi Şakir oğlu Şerif Efendi.

Gayrimenkule tecavüzün define dair kanun

Kanun N: 2311 Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — Bir hissenin yedinde bulunan gayrimenkule başkası tarafından tecavüz ve müdahale olunarak ihdasiyet edildikte vilâyetin vali, kazada kaymakam ve nahiyede nahiye müdürü tarafından, bu tecavüz del ve eski hal iade olunur.

Tecavüz eden, gayrimenkul üzerinde tesirine gayan bir hakkı olduğunu iddia etse bile mahkemeye müracaat eylemesi lüzumu temhih olunur.

Bu hal, tarafların mahkemeye müracaatla refiyet veya mülkiyet davaları açmalarına mâni olmaz.

Bu kanunun tatbiki şekilleri bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 2 — Tecavüzü defedilen kimse mahkeme kararile kendisine teslim edilmekzinin o gayrimenkule tekrar tecavüz edenler birinci maddeye göre tecavüzü defedildikte beraber sulh mahkemesince bir aydan altı aya kadar hapis veya beş liradan elli liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanun hükümlerinin icrasına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

17/6/1933

Muallim maaşları için vilâyetlere ikraz yapılması hakkında kanun

Kanun N: 2312 Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — 843 numaralı kanunla açılmış olan fasıl mahsustan (200 000) liraya kadar bir kısmının vilâyetlere ikrazına Maarif Mezâlığı memurdur.

Madde 2 — Mali sıkıntı içinde bulunan vilâyetlere ihtiyaçları nisbetinde bu paradan faizsiz ikraz miktarı, ikraz edilecek paraların ödeme şekilleri ve taksit müddetleri Maarif Vekâlğince tayin ve tesbit olunur.

Madde 3 — Bu paradan vilâyetlere yapılacak istikraz muhasarası muallim maaşlarına sarfolunur.

Madde 4 — Yapılacak ikrazlar hiç bir resme tâbi değildir.

Madde 5 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu Kanunun hükmünü icraya Dahiliye, Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

17/6/1933

Uyuşturucu maddelerin murakabesi hakkında kanun

Kanun N: 2313 Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — Tıbbî afyon ile müstahzaratının ve morfin ve bütün müştemilâtı ve morfinin usvî hamızlarla veya kimi cezrile birleşmesinden mütehassıl ikinci derecedeki ve bunların müştemilâtının ve koka yaprağı, ham kokain ve kokain ekgonin ve tropokokain ile bütün müştemilâtı ve yüzde 0,20 gramdan fazla morfin ve müştemilâtı ve yüzde 0,10 gramdan fazla kokain ve müştemilâtı ihtiva eden uyuşturucu maddeler inhisarı idaresince ihracın yapıldığından en çok bir hafta içinde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirilir

Madde 31 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 32 — Bu kanunun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

Çubuk Barajı ve Bursa Ovası ıslahat ve inşaat işleri için bono çıkarılması hakkında kanun

Kanun N: 2317 Kabul tarihi: 12/6/1933

Madde 1 — 1482 numaralı kanun mucibince müteaddit senelere şamil olmak üzere su işleri için 2027 numaralı kanunun neşri tarihinden evvel aktedilmiş bulunan mukavelenameler ile girişilmiş olan Ankara civarındaki Çubuk barajının inşası ile Bursa Ovası ıslahatı anıliyatı taahhütlerinin mukavelenamelerinde musarrah müddetleri zarfında bitirilmesini temin için tediye edilecekleri sene bütçesi tahsisatından mahsup edilmek ve her sene tediye edilecek miktarı, o senelerde nakit olarak verilecek kısım dahil olduğu halde (900 000) lira arasında kalmak şartile bono ihracına Nafıa ve Maliye Vekilleri mezundur.

Madde 2 — müteahhitlerin peşin tediye edilmiş ve hadsına edilecek olan istihkâklarından kesilmiş ve keşilecek teminat paraları iade edilecekleri sene bütçesinden mahsup olunur.

Madde 3 — Birinci mahde mucibince ihraç edilecek bonolar müstenit olduğu evrakın Divanca tasdikinden sonra verilir.

Madde 4 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Nafıa Vekilleri memurdur.

17/6/1933

Sayıs 2778 (Resmî Gazete) 24 HAZİRAN 1933

Madde 3 — Munhasıran esrar yapmağa yarayan nebatın (Hint keneviri) ekilmesi ve her ne şekilde olursa olsun esrarın ihzarı, ithal, ihraç ve satışı memnudur.

Madde 4 — Birinci maddede yazılı olan cisimlerden mahsus kanununa tevfikan inhisar altına alınanların memlekete ithali için inhisar idaresince Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden müsaade alınır ve bunun için hangi nevi maddenin ne miktarda ve nereden ve ne vasıta ile celbedileceği bildirilir. Talep edilen miktarın memleket tıbbî ve ilmî ihtiyacından fazla olmadığı vekâletçe temin olunduktan sonra bir ithal vesikası verilir.

Madde 5 — Uyuşturucu maddelerin ithaline mahsus vesika ihraz edilmedikçe gümrüklerden bu gibi maddelerin ithaline müsaade edilmez. Vesikalarda yazılan miktarın bir defada ithali şarttır. Altı ay içinde ithal edilmeyen uyuşturucu maddelere ait vesikalar muteber değildir.

Madde 6 — Uyuşturucu maddelerin ithaline mahsus olarak verilen vesikaların bir sureti bu maddeleri ihraç edecek memleketin uyuşturucu maddeler murakabesine memur makamına Sıhhat ve İçtimaî muavenet vekâletince gönderilir.

Madde 7 — Birinci maddede zikredilen cisimlere ait müstahzarlardan inhisar altına alınmamış olanlarının memlekete ithaline ve bütün uyuşturucu maddelerin memleket dahilindeki satışına ancak hususî kanunlarına tevfikan icrayı sanata müsaade alarak eczane veya ticarethane açmış eczacılar ve ecza ticarethaneleri sahipleri memurdurlar.

Bunların getirecekleri inhisar altına alınmamış uyuşturucu maddeler müstahzarlarının memlekete ithali hakkında da dördüncü, beşinci ve altıncı maddeler hükümleri caridir.

Madde 8 — İnhisar idaresince tesis edilecek fabrika tarafından yapılacak uyuşturucu maddeler ve müstahzaratının memleketten çıkarılması için ihraç edilecek memleketin salâhiyettar makamından alınmış bir ithal vesikası Sıhhat ve İçtimaî muavenet vekâletine tevdi olunur. Vekâlete vesikanın sahibi ve ihraç edilecek miktarın munhasıran tıbbî ve ilmî ihtiyaca yarayacağı tebeyyün ettikten sonra bir ihraç vesikası verilir.

Madde 9 — Uyuşturucu maddeler ihracına mahsus vesika ihraz edilmedikçe gümrüklerden bu gibi maddelerin ihracına ve nakil vasıtalarına tahmiline müsaade edilmez. Bu vesikalar üç ay için muteberdir ve ihtiva ettikleri miktarların bir defada ihracı şarttır.

Madde 10 — Uyuşturucu maddelerin ihracına mahsus olarak verilen vesikaların bir sureti bu maddeleri ithal edecek memleketin uyuşturucu maddeler murakabesine memur makama Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince gönderilir.

Madde 11 — Birinci madd.de zikrolunan uyuşturucu maddelere ait olup bu kanun mucibince murakabeye tâbi tıbbî müstahzarlardan inhisar altına alınmıyanların memleketten ihracına yahut evvelce hususî kanunu tevfikan ruhsatname almış eczacılarla laboratuar sahipleri mezundur. Bunları memleketten çıkması hakkında da sekizinci, dokuzuncu ve onuncu maddeler hükümleri caridir.

Madde 12 — Devletçe aktedilmiş ittifaknameler hükümleri hariçinde ham afyonun Türkiyeye ithali memnudur. Uyuşturucu maddeler inhisar idaresi ihraç edilecek memleketin alâkadar makamından verilmiş ithal vesikası olmadıkça hem afyon ihraç edemez ve yapılan ihracatı en müsayet bir halta zarfında miktarı, hangi memlekete ve kimin namına gönderdiği, ithal vesikası tarih ve numarasile beraber Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirilir. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince ithal vesikası veren memleketin salâhiyettar makamına haber verilir.

Madde 13 — Ham afyon ve diğer uyuşturucu maddelerin kâffesi veya bir kısmı hakkında ithal vesikası vermiyen memleketlere ihraç olunacak bu maddelerin ihracına müsaade için ithal vesikası istenmez. Yalnız birinci maddede yazılı uyuşturucu maddelerin ihraç müsaadesi verildebilmek için gönderilecek miktarın tıbbî ihtiyaca mahsus olduğuna kanaat hasıl olması lâzımdır. İhraç müsaadesi alâkadar memleket sıhhat makamlarına da bildirilir.

Madde 14 — Uyuşturucu maddelerin tekrar ihraç edilmek üzere ithali memnudur. Transit olarak gelen uyuşturucu maddeleri havi kaplar gümrüklerce mühürlenir.

Madde 15 — Uyuşturucu maddelerin memleket dahilinde perakende ve reçete mukabilinde olarak satışı munhasıran eczaneler ve eczaneler kanununa tevfikan açılmış eczanelerde yapılır. Ecza ticarethaneleri yalnız eczanelere ve resmî müesselere ve laboratuarlara toptan satış yaparlar.

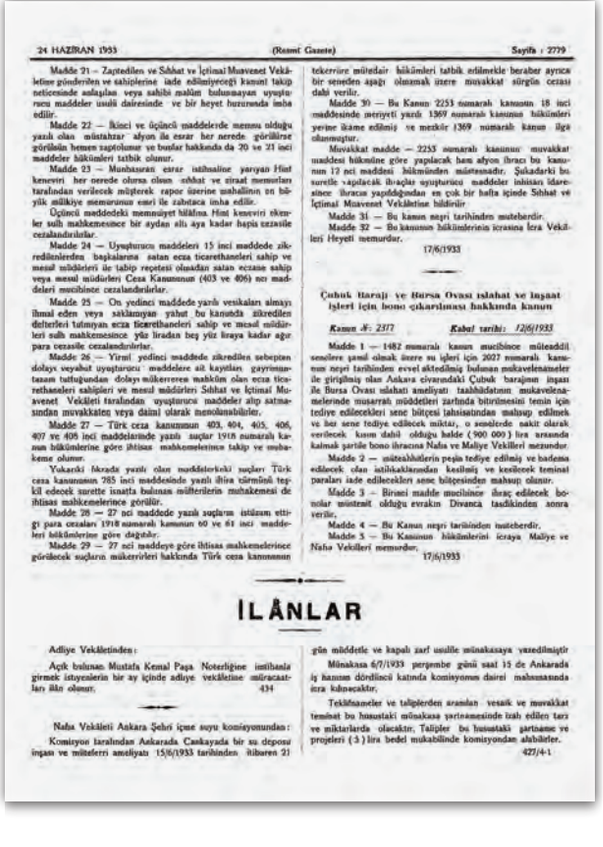
Madde 16 — Ecza ticarethaneleri ve eczaneler veya müstahzarat laboratuarları doğrudan doğruya İnhisar idaresinden alacakları uyuşturucu maddeler için her defasında Sıhhat ve İçtimaî muavenet vekâletine müracaatla izin vesikası alırlar. İnhisar idaresince vekâlet tarafından verilmiş izin vesikası görülmedikçe hiç bir satış yapılamaz. Bu vesikalar üzerine yapılan satış miktarı ve tarihi kaydedildikten sonra İnhisar idaresince Sıhhat ve İçtimaî muavenet vekâletine iade olunur.

Madde 17 — Ecza ticarethaneleri her yaptıkları satış için eczane sahip veya mesul müdürü veya resmî müesseze namına salâhiyettar zat veya müstahsarat laboratuarı mesul müdürlerinden vesika alarak bu vesikaları beş sene müddetle saklarlar.

Madde 18 — Ecza ticarethaneleri sahipleri ve mesul müdürleri uyuşturucu maddelerin varidat ve sarfiyatını gösteren defterler tutmağa ve bunlara imtiyazaman alıp sattıkları uyuşturucu maddelerin miktarlarını ve satış tarihlerini ve kimlere sattıklarını kayde mecburdurlar. Eczane sahip veya mesul müdürleri eczaneler kanununun mahsus maddesi mucibince uyuşturucu maddelerden Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunacak cisimlerin alım ve satışının muntazam surette defterlere kaydedilerler. Bu defterlerin nümunesi Sıhhat vekâletince tertip olunur.

Madde 19 Birinci maddede isimleri yazılan uyuşturucu maddeler haricinde olup ilmî tetkikat neticesinde müzarratı tebeyyün eden ve toksikomani tevlit eyleyen diğer zehirlerin dahi, bu kanun hükümlerine tâbi olacağı İcra Vekilleri Heyeti kararile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından tayin ve ilân olunur.

Madde 20 — Gümrüklerden izinsiz memlekete sokulmağa çalışılan veya memirket dahilinde izinsiz satıldığı görülen ve her hangi surette olursa olsun kanuni salâhiyeti olmıyanlar yanında bulunan uyuşturucu maddeler zabıta ve gümrük ve inhisar memurlları ve sıhhat ve İçtimaî muavenet müfettiş ve müdürleri ve Hükümet tabipleri ve sahil sıhhat teşkilâtı memurları tarafından bir zabıt varakası tanzimile derakap zaptedilir. Gerek bunlar ve gerekse izinsiz imal ve ihraç edilmek istenilen ve inhisar idaresi tarafından muaadere olunanlardan sahipleri malûm olanlar hakkında yapılacak kanuni takibatın neticelenmesine kadar elrüem delil olarak müddeiumumiliğe muhafaza altında bulundurulur ve kanuni takibatın bitmesinden sonra cereyan eden muamelelerin ve neticelerin iş'arile beraber mühür altında olarak Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir. Sahibi bulunmayan veya malûm olmayan kaçak uyuşturucu maddeler mahallin en büyük mülkiye memurunca teslim ve onun tarafından yine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir.

24 HAZİRAN 1933 (Resmî Gazete) Sayıfa : 2779

Madde 21 — Zaptedilen ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilen ve sahiplerine iade edilmiyeceği kanuni takip neticesinde anlaşılan veya sahibi malûm bulunmayan uyuşturucu maddeler usulü dairesinde ve bir heyet huzurunda imha edilir.

Madde 22 — Birinci ve üçüncü maddelerde mezkur olduğu yazılı olan müstahzar afyon ile esrar her nerede görülürse görülsün hemen zaptolunur ve bunlar hakkında da 20 ve 21 inci maddeler hükümleri tatbik olunur.

Madde 23 — Munhasıran esrar istihsaline yarayan Hint keneviri her nerede olursa olsun sıhhat ve ziraat memurları tarafından verilecek müşterek rapor üzerine mahallinin en bü-yük mülkiye memurunun emri ile zabıtaca imha edilir.

Üçüncü maddedeki memnuiyet hilâfına Hint keneviri ekenler sulh mahkemesince bir aydan altı aya kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Madde 24 — Uyuşturucu maddeleri 15 inci maddede zikredilenlerden başkalarına satan ecza ticarethaneleri sahip ve mesul müdürleri ile tabip reçetesi olmadan satan eczane sahip veya mesul müdürleri Ceza Kanununun (403 ve 406)ncı maddeleri mucibince cezalandırılırlar.

Madde 25 — On yedinci maddede yazılı vesikaları almayı ihmal eden veya saklamıyan yahut bu kanunda zikredilen defterleri tutmıyan ecza ticarethaneleri sahip ve mesul müdürleri sulh mahkemesince yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Madde 26 — Yirmi yedinci maddede zikredilen sebepten dolayı veyahut uyuşturucu maddelere ait kayıtları gayrimuntazam tutfuğundan dolayı mükerreren mahkûm olan ecza ticarethaneleri sahipleri ve mesul müdürleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından uyuşturucu maddeler alıp satmasından muvakkaten veya daimî olarak menolunabilirler.

Madde 27 — Türk ceza kanununun 403, 404, 405, 406, 407 ve 408 inci maddelerinde yazılı suçlar 1918 numaralı kanun hükümlerine göre ihtisas mahkemelerince takip ve muhakeme olunur.

Yukarıki fıkrada yazılı olan maddelerdeki suçları Türk ceza kanununun 285 inci maddesinde yazılı ihbar sürmünü teşkil edecek surette ismalla bulunan müfterilerin muhakemesi de ihtisas mahkemelerince görülür.

Madde 28 — 27 nci maddede yazılı suçlarım istikrarı ettiği para cezaları 1918 numaralı kanunun 60 ve 61 inci maddeleri hükümlerine göre dağıtılır.

Madde 29 — 27 nci maddeye göre ihtisas mahkemelerince görülecek suçların mükerrirleri hakkında Türk ceza kanununun tekerrüre müteallıir hükümleri tatbik edilmekle beraber ayrıca bir seneden aşağı olmamak üzere muvakkat sürgün cezası dahi verilir.

Madde 30 — Bu Kanun 2253 numaralı kanunun 18 inci maddesinde meriyeti yazılı 1369 numaralı kanunun hükümleri yerine ikame edilmiş ve mezkûr 1369 numaralı kanun ilga olunmuştur.

Muvakkat madde — 2253 numaralı kanunun muvakkat maddesi hükmüne göre yapılacak ham afyon ihracı bu kanunun 12 nci maddesi hükmünden müstesnadır. Şukadarki bu surette yapılacak ihraçlar uyuşturucu maddeler inhisarı idaresince ihracın yapıldığından en çok bir hafta içinde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirilir

Madde 31 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 32 — Bu kanunun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17/6/1933

İLÂNLAR

Adliye Vekâletinden:

Açık bulunan Mustafa Kemal Paşa Noterliğine imtihanla girmek istiyenlerin bir ay içinde adliye vekâletine müracaatları ilân olunur. 434

Nafıa Vekâleti Ankara Şehri içme suyu komisyonundan:

Komisyon tarafından Ankarada Çankayada bir su deposu inşası ve müteferri ameliyatı 15/6/1933 tarihinden itibaren 21 gün müddetle ve kapalı zarf usulile münakasaya vazedilmiştir

Münakasa 6/7/1933 perşembe günü saat 15 de Ankarada iş hanının dördüncü katında komisyonun dairei mahsusunda icra kılınacaktır.

Teklifnameler ve taliplerden aranılan vesaik ve muvakkat teminat bu hususatı münakasa şartnamesinde izah edilen tarz ve miktarlarda olacaktır. Talipler bu hususatı şartname ve projeleri (3) lira bedel mukabilinde komisyondan alabilirler.

427/4-1

Resmî Gazete, 24 Haziran 1933, Sayı: 2435, Sayfa: 2776-2777

2644 SAYILI TAPU KANUNU.

22 Aralık 1934

T.C.
Resmî Gazete

Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğüne müracaat olunur.

29 KANUNUEVVEL 1934
CUMARTESİ

SAYI: 2892

KANUNLAR

Tapu Kanunu

Kanun No: 2644 Kabul tarihi: 22/12/1934

Madde 1 — Gayrimenkullerin tesciline o gayrimenkul Devlete aid ise bulunduğu yerdeki en büyük malmemuru, hususî idareye aid ise vali, evkafa aid ise evkaf müdürü veya memuru, belediyeye aid ise belediye reisi, köye aid ise muhtar ve mahsus kanunla teşekkül etmiş diğer hükmî şahıslara aid ise bunların kanunî mümessilleri salâhiyetlidirler. Bu mümessillerin salâhiyetlerini kullanma şeklini gösteren kanunlar hükmü yerinde durmaktadır.

Madde 2 — Hükmî şahısların tapu işlerinde merkez veya şubelerinin bulundukları yerin en büyük mülkiye âmirinden nizamnamelerine göre gayrimenkul tasarrufuna izinli olduklarına ve tescil işini yapacak mümessilin salâhiyetine dair alınacak belgenin verilmesi mecburidir. Ticaret şirketleri bu belgeyi ticaret sicil memurundan alırlar.

Madde 3 — Mevcudiyetleri Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetince tanınmış olan yabancılara aid dinî, ilmî, hayrî müesseselerin fermanlara ve Hükûmet kararlarına müsteniden sahiblendikleri gayrimenkuller bu belgelerin sınırları dışına çıkmamak ve Hükûmetin izni alınmak şartile müesseselerin hükmî şahsiyetleri namına tescil olunabilir.

Madde 4 — Madenlerin tesciline aid muamelelerde mahsus kanun ve nizamlarına göre verilecek belgelerin İktısad Vekâletince tasdik edilmiş olması şarttır.

Madde 5 — Veresе arasında mülkiyet veya intifa haklarından birini seçmekte muhayyer olan mirasçı var ise veraset senedini veren mahkeme tarafından kendisine verilecek bir hafta mühlet içinde hangisini seçeceğini beyan eder. Bu müddet içinde cevab vermediği takdirde mülkiyeti seçmiş sayılarak veraset senedi tanzim olunur. Bu müddet hazır olmıyanlara tebliğ suretile verilir.

Madde 6 — Devletin hususî mülkiyetinde olmayıp hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve ammenin hizmetine tahsis olunmıyan sahibsiz ham toprağı açıp işgal edenlere hiç toprakları yoksa bu yerlerin iskân haddine kadar olan miktarı ve toprağı olupta tutarı iskân haddini geçmezse bu yerlerin iskân haddini dolduracak miktarı parasız terkolunarak namlarına tescil olunur. İskân haddi idare heyetlerince tayin ve tasdik olunur. Ancak taşlık ve pırnalık olupta imar için masraf ve emek sarfederek meydana getirilmiş tarla ile bağ ve meyvalık haline konulmuş toprakları miktarı ne olursa olsun imar edene parasız terkolunarak namlarına tescil olunur.

Devletin hususî mülkiyetinde olupta ammenin hizmetine tahsis kılınmamış araziyi kütük veya ağaç dikerek bağ ve bahçe yapan kimseye o yerin verilmesinde mahzur olmadığı mahallî idare heyetince tasdik kılındığı takdirde o bağ ve bahçenin vergi kıymetinin yüzde sekizi alınmak suretile namına tescil olunur.

Birinci ve ikinci fıkralarda yazılı araziyi açmak istiyenler açacağı kısmın mevkiini, sınır ve miktarlarını gösterir bir beyanname ile mahallin en büyük mülkiye memuruna müracaat ederek bir makbuz ilmühaberi aldığı takdirde bir sene için o yerin imarında tercih hakkı kazanır. Tapuda tescil ihyanın sübutundan ve bedele tâbi arazide 19 uncu madde mucibince ilk taksiti verdikten sonra yapılır.

Bu hükümlerden ancak Türk vatandaşları istifade eder.

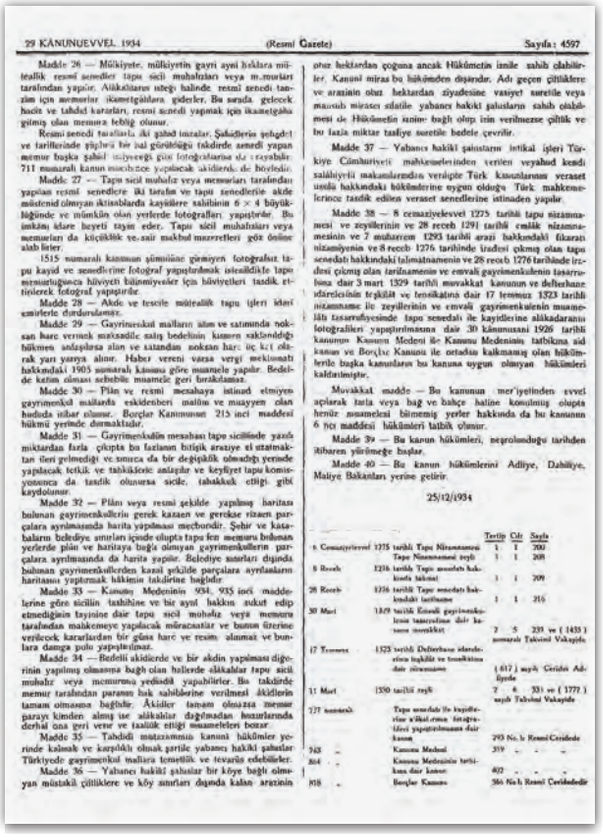
Madde 7 — Azamî 20 hektarı geçmiyen ve mahlûlen Devlete kalan arazide hissedar olan kimsenin tebliğ tarihinden itibaren iki sene zarfında mahlûl hisseye aid vergi kıymetinin yüzde ellisini değer baha olarak itaya muvafakat ettiği takdirde namına teffiz ve ihale olunur. Bu hüküm mesken olarak tasarruf ve istimal olunan binalarda da caridir.

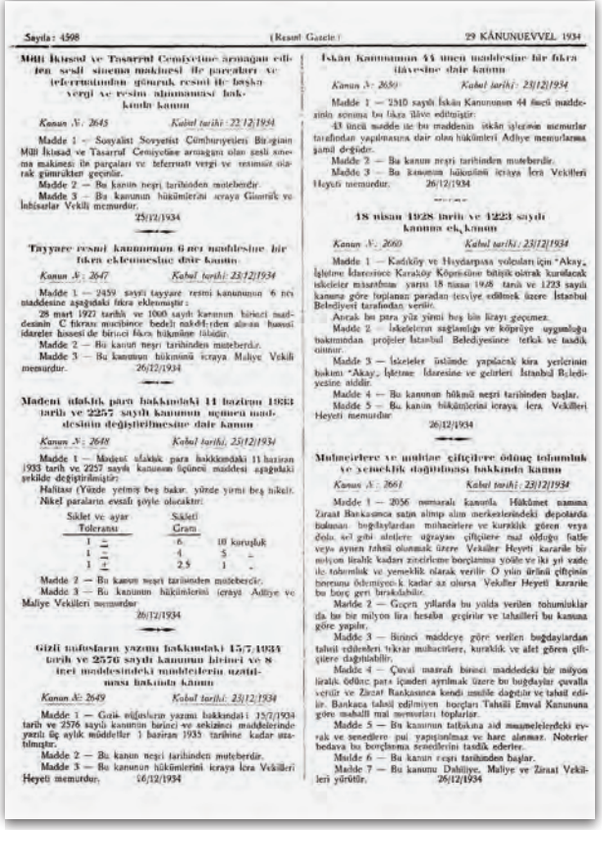
Madde 8 — Denizden doldurulmak istenilen yerler için o yerin en büyük malmemurundan izin almak lâzımdır. Bu izin doldurulacak yer belediye sınırı içinde ise belediyenin, limanı da alâkadar ediyorsa liman dairesinin veya deniz ticareti idaresinin ve müstahkem mevki kumandanlığı olan yerlerde müstahkem mevki kumandanlığının muvafakatleri alındıktan sonra 3 yıl müddetle verilir. Belediye sınırı dışında ise alâkalarına göre vilâyet veya kaza idare heyetlerinin muvafakati alınır.

Resmî Gazete, 29 Aralık 1934, Sayı: 2892, Sayfa: 4595-4597

2644 SAYILI TAPU KANUNU (22 Aralık 1934)

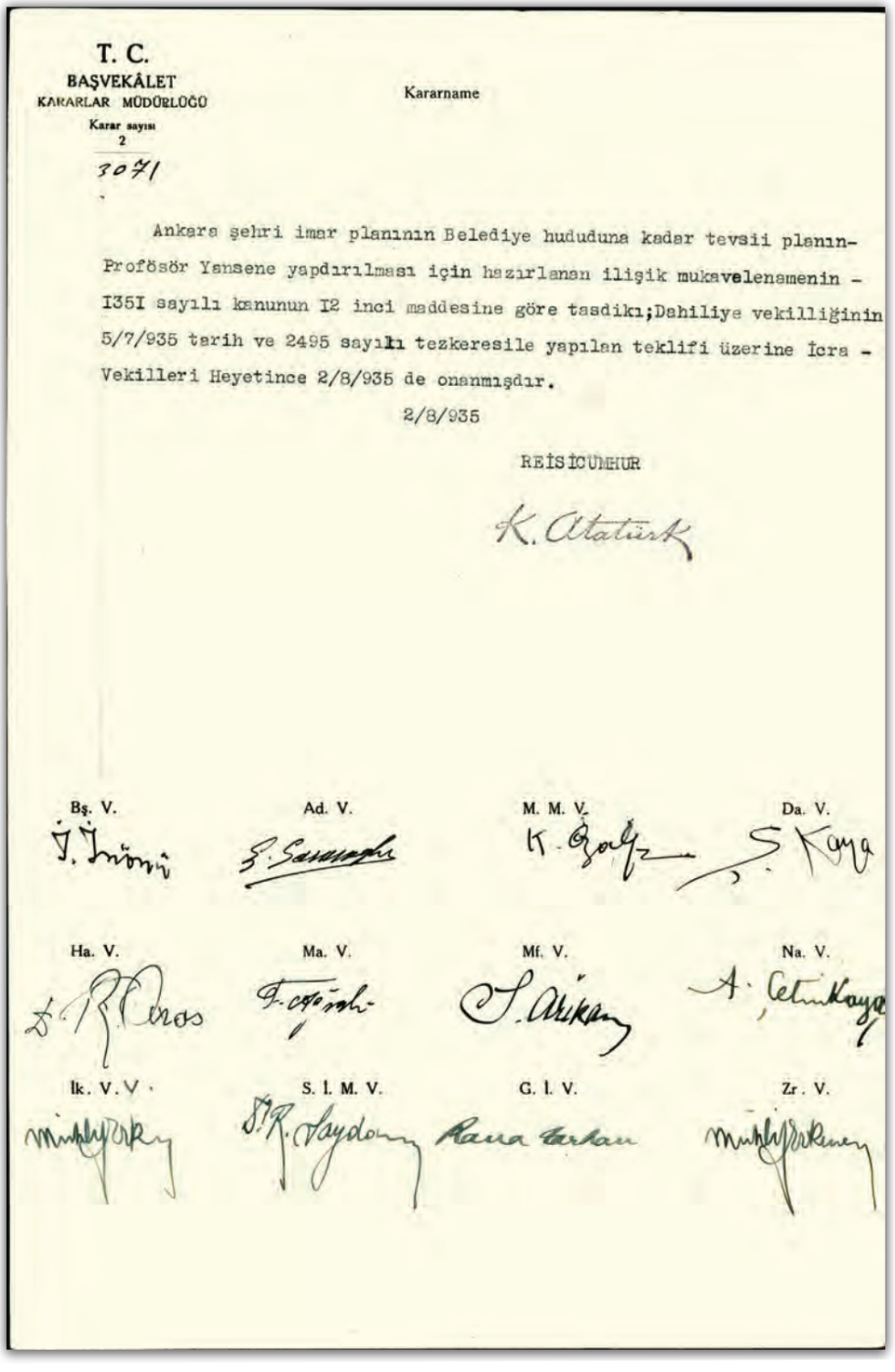

Resmî Gazete, 29 Aralık 1934, Sayı: 2892, Sayfa: 4595-4597

108

ANKARA İMAR PLANININ BELEDİYE HUDUDUNA KADAR GENİŞLETME İŞİNİN PROF. YANSEN'E YAPTIRILMASI İÇİN HAZIRLANAN SÖZLEŞMENİN TASDÎKİ.

2 Ağustos 1935

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR MÜDÜRLÜĞÜ
Karar sayısı
2
3071

Kararname

Ankara şehri imar planının Belediye hududuna kadar tevsii planın- Profösör Yansene yapdırılması için hazırlanan ilişik mukavelenamenin - 1351 sayılı kanunun 12 inci maddesine göre tasdikı;Dahiliye vekilliğinin 5/7/935 tarih ve 2495 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra - Vekilleri Heyetince 2/8/935 de onanmışdır.

2/8/935

REİSİCÜMHUR

K. Atatürk

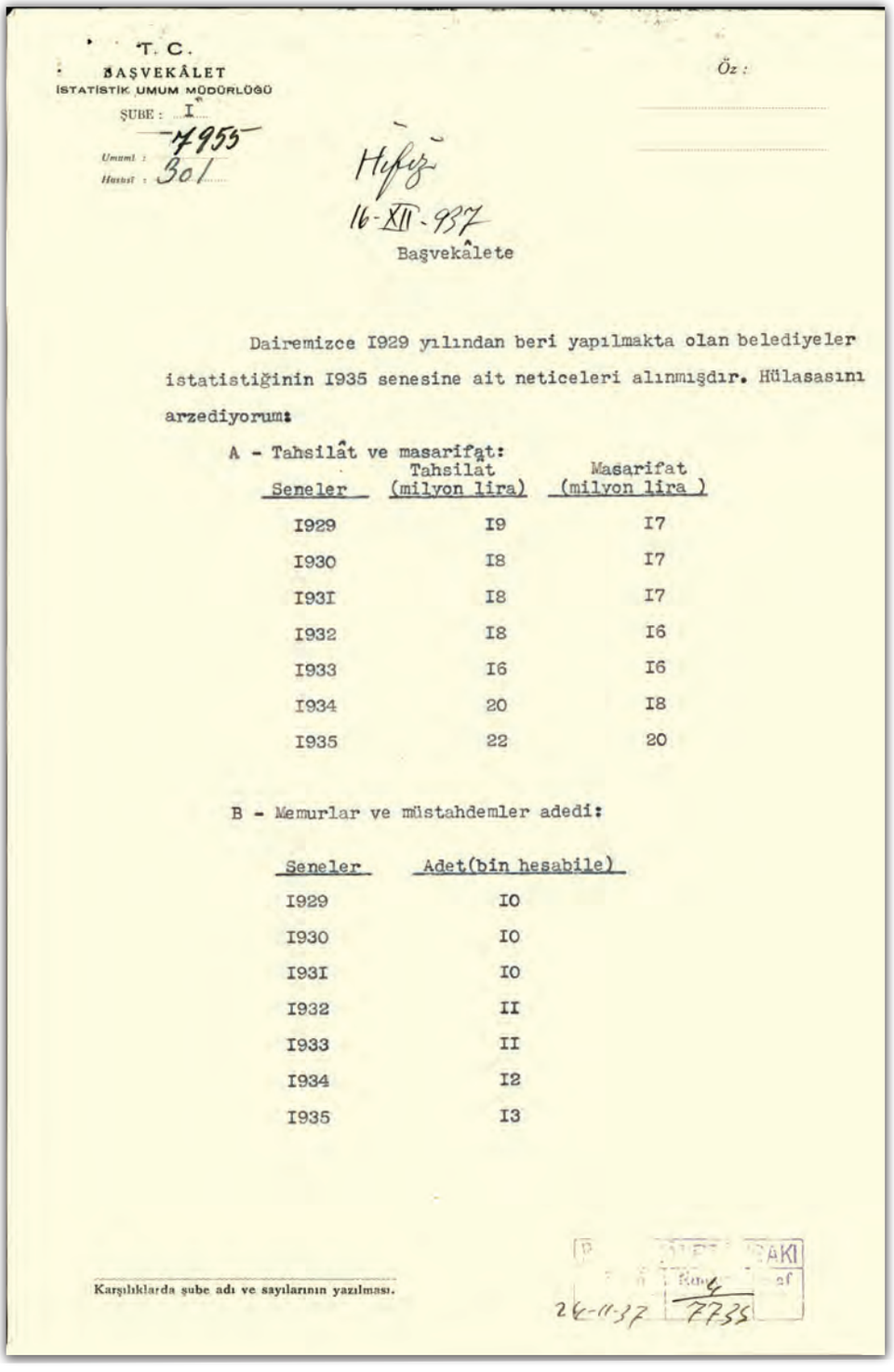
Bş. V. İ. İnönü
Ad. V. S. Sarıoğlu
M. M. V. K. Gerçel, S. Kaya
Da. V.
Ha. V. Dr. R. Peros
Ma. V. F. Çağıroğlu
Mf. V. S. Alkan
Na. V. A. Çetinkaya
İk. V. V.
S. İ. M. V. S. R. Saydam
G. İ. V. Rana Tarhan
Zr. V.

BCA, 30-18-1-2 / 57-64-7

109

BELEDİYELERİN 1929-1935 YILLARI ARASINDAKİ GELİR, GİDER, MEMUR VE MÜSTAHDEM ADEDİ VS. DURUMLARINA AİT İSTATİSTİK.

24 Kasım 1937

T. C.
BAŞVEKÂLET
İSTATİSTİK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
ŞUBE : I
Umumî : 7955
Hususî : 301

Öz :

Hıfzı
16-XII-937
Başvekâlete

Dairemizce I929 yılından beri yapılmakta olan belediyeler istatistiğinin I935 senesine ait neticeleri alınmışdır. Hülasasını arzediyorum:

A - Tahsilât ve masarifat:

Seneler	Tahsilât (milyon lira)	Masarifat (milyon lira)
I929	I9	I7
I930	I8	I7
I93I	I8	I7
I932	I8	I6
I933	I6	I6
I934	20	I8
I935	22	20

B - Memurlar ve müstahdemler adedi:

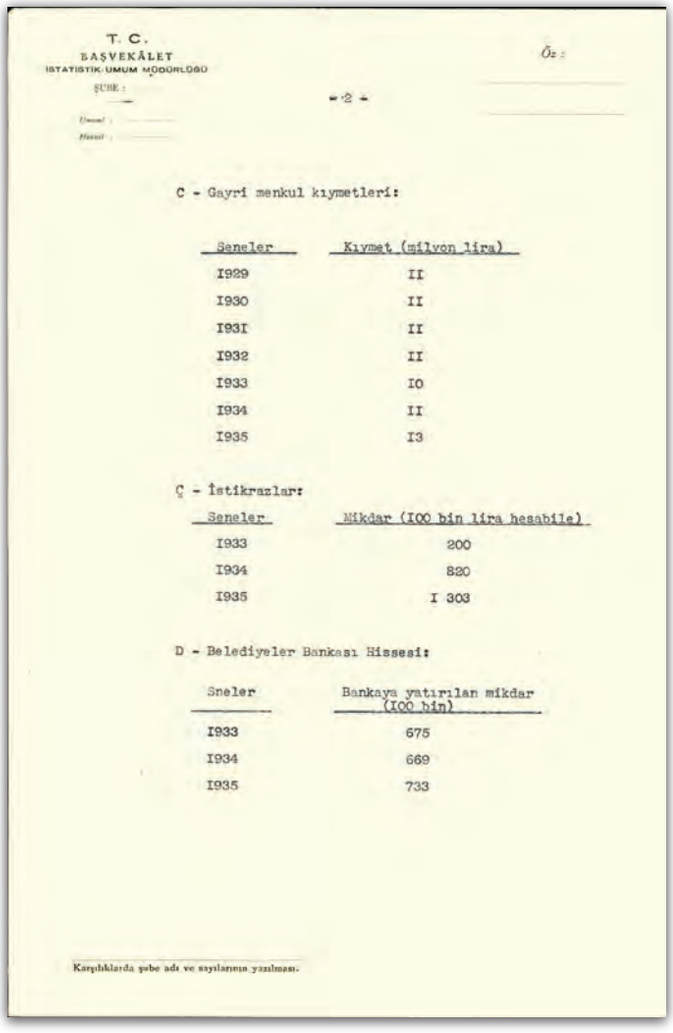
Seneler	Adet(bin hesabile)
I929	IO
I930	IO
I93I	IO
I932	II
I933	II
I934	I2
I935	I3

Karşılıklarda şube adı ve sayılarının yazılması.

BAKI
26-11-37 7735

BCA, 30-10-0-0 / 24-138-3

BELEDİYELERİN 1929-1935 YILLARI ARASINDAKİ GELİR, GİDER, MEMUR VE MÜSTAHDEM ADEDİ VS. DURUMLARINA AİT İSTATİSTİK (24 Kasım 1937)

T. C.
BAŞVEKÂLET
İSTATİSTİK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
ŞUBE :

Öz :

- 2 -

C - Gayri menkul kıymetleri:

Seneler	Kıymet (milyon lira)
1929	11
1930	11
1931	11
1932	11
1933	10
1934	11
1935	13

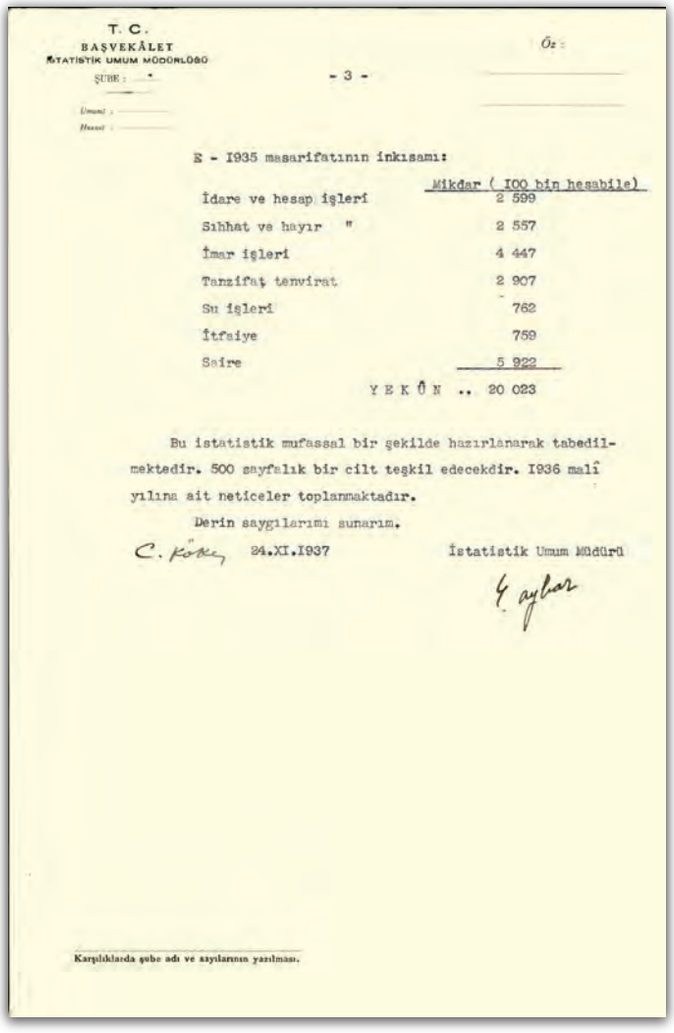
Ç - İstikrazlar:

Seneler	Mikdar (100 bin lira hesabile)
1933	200
1934	820
1935	1 303

D - Belediyeler Bankası Hissesi:

Sneler	Bankaya yatırılan mikdar (100 bin)
1933	675
1934	669
1935	733

Karşılıklarda şube adı ve sayılarının yazılması.

T. C.
BAŞVEKÂLET
İSTATİSTİK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
ŞUBE :

Öz :

- 3 -

E - 1935 masarifatının inkısamı:

	Mikdar (100 bin hesabile)
İdare ve hesap işleri	2 599
Sıhhat ve hayır "	2 557
İmar işleri	4 447
Tanzifat tenvirat	2 907
Su işleri	762
İtfaiye	759
Saire	5 922
YEKÛN ..	20 023

Bu istatistik mufassal bir şekilde hazırlanarak tabedilmektedir. 500 sayfalık bir cilt teşkil edecekdir. 1936 malî yılına ait neticeler toplanmaktadır.

Derin saygılarımı sunarım.

C. Köker 24.XI.1937 İstatistik Umum Müdürü

4 aylar

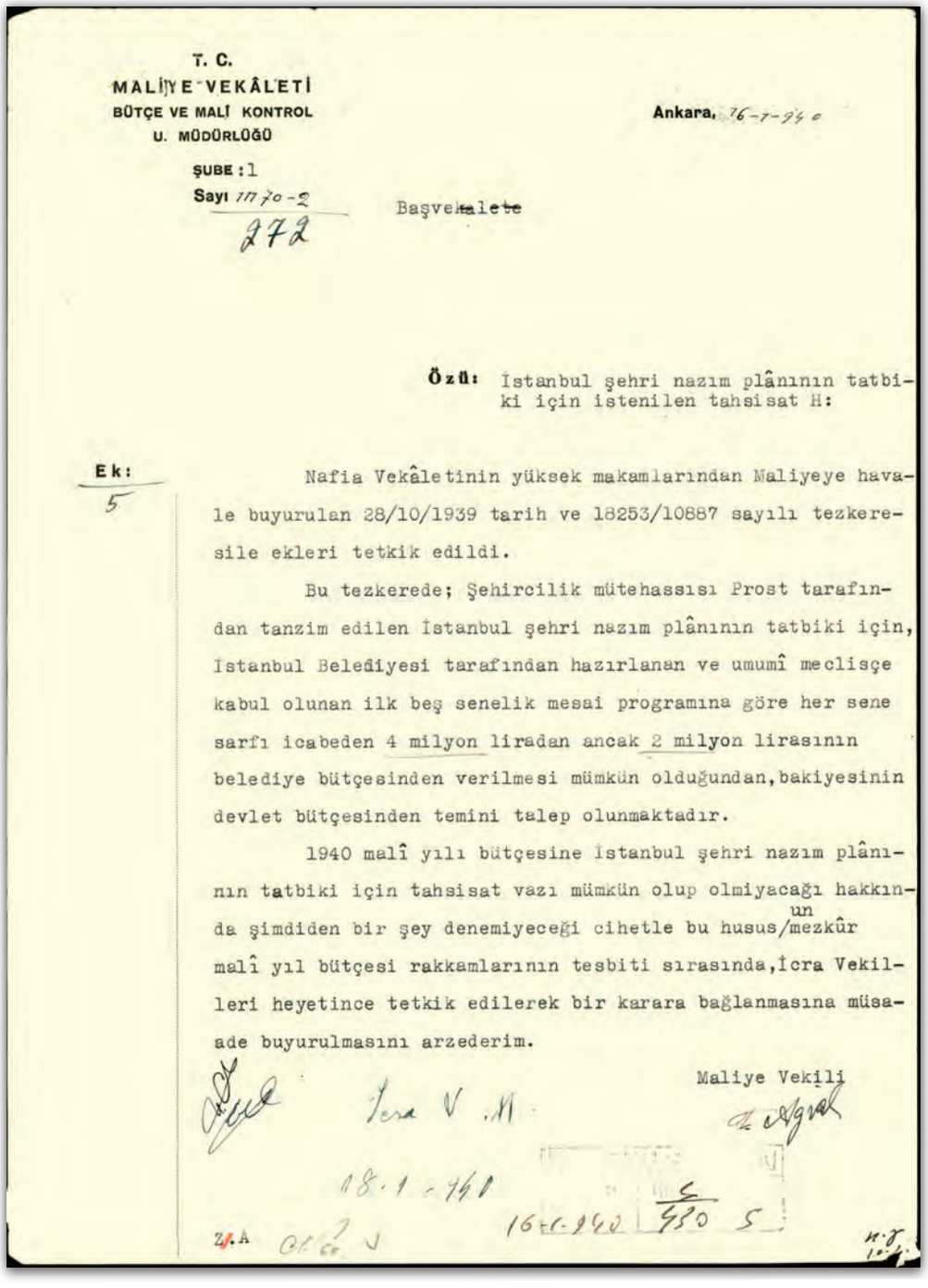
Karşılıklarda şube adı ve sayılarının yazılması.

BCA, 30-10-0-0 / 24-138-3

110

İSTANBUL ŞEHİR PLANININ UYGULANMASI İÇİN GEREKLİ PARANIN YARISININ BELEDİYE TARAFINDAN KARŞILANACAĞI, GERİ KALAN 2 MİLYONUN DA DEVLET BÜTÇESİNDEN SAĞLANMASI.

16 Ocak 1940

T. C.
MALİYE VEKÂLETİ
BÜTÇE VE MALİ KONTROL
U. MÜDÜRLÜĞÜ

ŞUBE: 1
Sayı 17770-2
272

Ankara, 16-1-940

Başvekâlete

Özü: İstanbul şehri nazım plânının tatbiki için istenilen tahsisat H:

Ek: 5

Nafia Vekâletinin yüksek makamlarından Maliyeye havale buyurulan 28/10/1939 tarih ve 18253/10887 sayılı tezkeresile ekleri tetkik edildi.

Bu tezkerede; Şehircilik mütehassısı Prost tarafından tanzim edilen İstanbul şehri nazım plânının tatbiki için, İstanbul Belediyesi tarafından hazırlanan ve umumî meclisçe kabul olunan ilk beş senelik mesai programına göre her sene sarfı icabeden 4 milyon liradan ancak 2 milyon lirasının belediye bütçesinden verilmesi mümkün olduğundan, bakiyesinin devlet bütçesinden temini talep olunmaktadır.

1940 malî yılı bütçesine İstanbul şehri nazım plânının tatbiki için tahsisat vazı mümkün olup olmiyacağı hakkında şimdiden bir şey denemiyeceği cihetle bu husus/mezkûr un malî yıl bütçesi rakkamlarının tesbiti sırasında, İcra Vekilleri heyetince tetkik edilerek bir karara bağlanmasına müsaade buyurulmasını arzederim.

Maliye Vekili

İcra V. M.

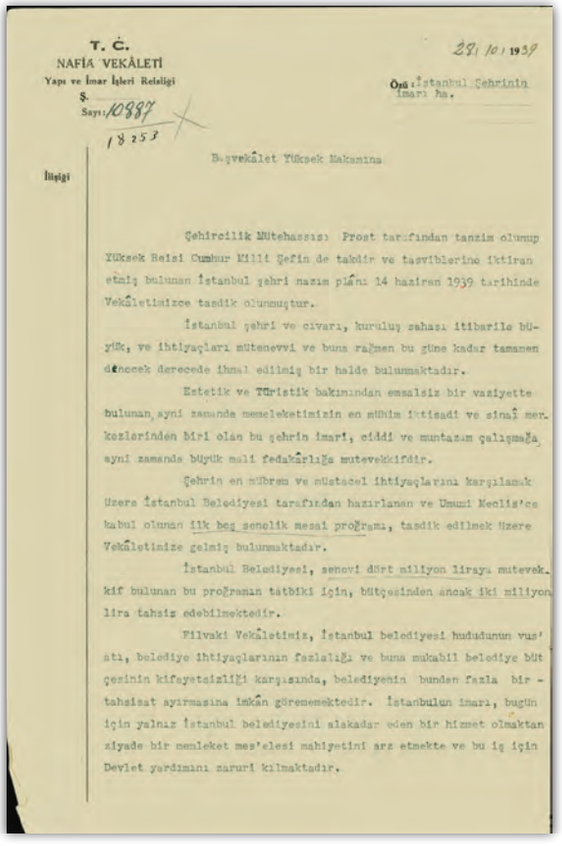
18.1.940

16-1-940 E 480 5

Z.A

BCA, 30-10-0-0 / 81-535-1

İSTANBUL ŞEHİR PLANININ UYGULANMASI İÇİN GEREKLİ PARANIN YARISININ BELEDİYE TARAFINDAN KARŞILANACAĞI, GERİ KALAN 2 MİLYONUN DA DEVLET BÜTÇESİNDEN SAĞLANMASI (16 Ocak 1940)

T. C.
NAFİA VEKÂLETİ
Yapı ve İmar İşleri Reisliği
Ş.
Sayı: 10887
18253

28/10/1939

Öz: İstanbul Şehrinin İmarı Hk.

İlişiği

Başvekâlet Yüksek Makamına

Şehircilik Mütehassısı Prost tarafından tanzim olunup Yüksek Reisi Cumhur Milli Şefin de takdir ve tasviblerine iktiran etmiş bulunan İstanbul şehri nazım planı 14 haziran 1939 tarihinde Vekâletimizce tasdik olunmuştur.

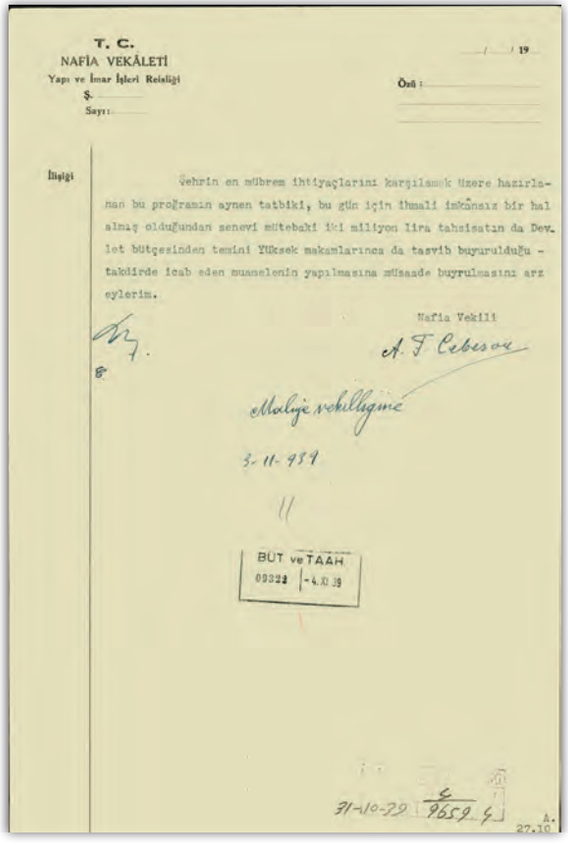
İstanbul şehri ve civarı, kuruluş sahası itibarile büyük, ve ihtiyaçları mütenevvi ve buna rağmen bu güne kadar tamamen dönecek derecede ihmal edilmiş bir halde bulunmaktadır.

Estetik ve Türistik bakımından emsalsiz bir vaziyette bulunan, aynı zamanda memleketimizin en mühim iktisadi ve sınaî merkezlerinden biri olan bu şehrin imarı, ciddi ve muntazam çalışmağa, aynı zamanda büyük mali fedakârlığa mütevekkifdir.

Şehrin en mübrem ve müstacel ihtiyaçlarını karşılamak üzere İstanbul Belediyesi tarafından hazırlanan ve Umumi Meclis'ce kabul olunan ilk beş senelik mesai proğramı, tasdik edilmek üzere Vekâletinize gelmiş bulunmaktadır.

İstanbul Belediyesi, senevi dört milyon lirayı mütevekkif bulunan bu proğramın tatbiki için, bütçesinden ancak iki milyon lira tahsis edebilmektedir.

Filvaki Vekâletimiz, İstanbul belediyesi hududunun vus'atı, belediye ihtiyaçlarının fazlalığı ve buna mukabil belediye bütçesinin kifayetsizliği karşısında, belediyenin bundan fazla bir tahsisat ayırmasına imkân görememektedir. İstanbulun imarı, bugün için yalnız İstanbul belediyesini alakadar eden bir hizmet olmaktan ziyade bir memleket mes'elesi mahiyetini arz etmekte ve bu iş için Devlet yardımını zaruri kılmaktadır.

T. C.
NAFİA VEKÂLETİ
Yapı ve İmar İşleri Reisliği
Ş.
Sayı:

/ / 19

Öz:

İlişiği

Şehrin en mübrem ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanan bu proğramın aynen tatbiki, bu gün için ihtimali imkânsız bir hal almış olduğundan senevi mütebaki iki milyon liranın tahsisatın da Devlet bütçesinden temini Yüksek makamlarınca da tasvib buyurulduğu takdirde icab eden muamelenin yapılmasına müsaade buyurulmasını arz eylerim.

Nafia Vekili
A. F. Cebesoy

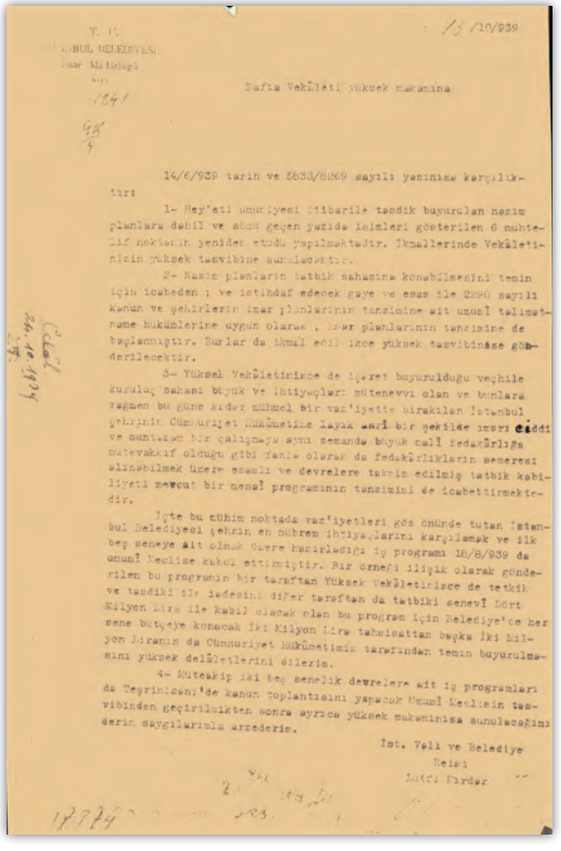
Maliye vekilliğine

3-11-939

BÜT ve TAAH
09328 | -4.XI.39

31-10-39 9659

A. 27.10

İSTANBUL BELEDİYESİ
İmar Müdürlüğü
No. 1941

13/10/939

Nafıa Vekâleti yüksek makamına

14/6/939 tarih ve 5833/8269 sayılı yazınıza karşılıktır:

1- Hey'eti umumiyesi itibarile tasdik buyurulan nazım planlara dahil ve adedi geçen yazıda isimleri gösterilen 6 muhtelif noktanın yeniden etudu yapılmaktadır. İkmallerinde Vekâletinizin yüksek tasvibine sunulacaktır.

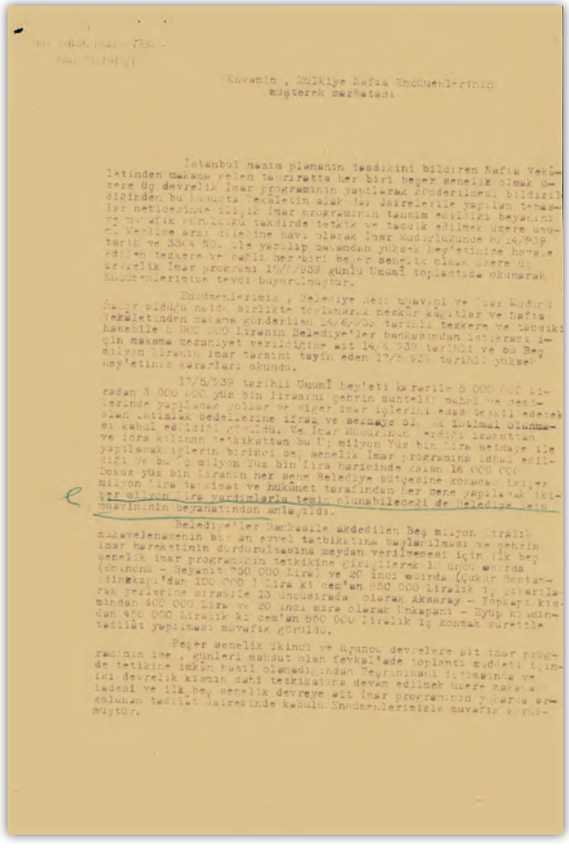
2- Nazım planların tatbik sahasına konulmasını temin için icabeden ; ve istihdaf edecek gaye ve esas ile 2290 sayılı kanun ve şehirlerin imar planlarının tanzimine ait umumî talimatname hükümlerine uygun olarak , imar planlarının tanzimine de başlanmıştır. Bunlar da ikmal edilince yüksek tasvibinize gönderilecektir.

3- Yüksek Vekâletinizce de işaret buyurulduğu veçhile kuruluş sahası büyük ve ihtiyaçları mütenevvi olan ve bunlara rağmen bu güne kadar mühmel bir vaziyette bırakılan İstanbul şehrinin Cumhuriyet Hükümetine layık asrî bir şekilde imarı ciddi ve muntazam bir çalışmaya aynı zamanda büyük malî fedakârlığa mütevakkif olduğu gibi fazla olarak da fedakârlıkların semeresi alınabilmek üzere esaslı ve devrelere taksim edilmiş tatbik kabiliyeti mevcut bir mesaî programının tanzimini de icabettirmektedir.

İşte bu mühim noktada vaziyetleri göz önünde tutan İstanbul Belediyesi şehrin en mübrem ihtiyaçlarını karşılamak ve ilk beş seneye ait olmak üzere hazırladığı iş programı 18/8/939 da umumî Meclise kabul ettirmiştir. Bir örneği ilişik olarak gönderilen bu programın bir taraftan Yüksek Vekâletinizce de tetkik ve tasdiki ile icabeden diğer taraftan da tatbiki senevî dört milyon lira ile kabil olacak olan bu proğram için Belediye'ce her sene bütçeye konacak iki milyon lira tahsisattan başka iki milyon liranın da Cümhuriyet Hükümetimiz tarafından temin buyurulmasını yüksek delâletlerini dilerim.

4- Mütekip iki beş senelik devrelere ait iş programları da Teşrinisanî'de kanun toplantısını yapacak Umumî Meclisin tasvibinden geçirildikten sonra ayrıca yüksek makamınıza sunulacağını derin saygılarımla arzederim.

İst. Vali ve Belediye Reisi
Lütfi Kırdar

Başvekâlet , Dahiliye Nafıa Encümenlerinin müşterek mazbatası

İstanbul nazım planının tasdikini bildiren Nafıa Vekâletinden makamı yüksek tahriratta her biri beşer senelik olmak üzere üç devrelik imar programının yapılarak gönderilmesi bildirildiğinden bu hususta Vekâletin emir ve direktifine yapılan tebliğ neticesinde ilk beş senelik imar proğramının tanzim edildiği beyanla ve Nafıa Encümenlerinin tetkikde ve tasdik edilmek üzere umumi Meclise arzı hakkında hâvi olarak imar müdürlüğünce 8/6/939 tarih ve 3364 No. ile verilip Başvekâlet'den gelmek suretiyle tevzi edilen tezkere ve ekleri her üç devrelik beşer senelik olmak üzere üç devrelik imar proğramı 10/7/939 günlü Umumî toplantıda okunmak Encümenlerimize tevdi buyurulmuştur.

Encümenlerimiz , Belediye Reis Muavini ve İmar Müdürü Bey'ler hazır oldukları halde birlikte toplanarak mezkûr kâğıtlar ve Nafıa Vekâletinden makama gönderilen 14/6/939 tarihli tezkere ve tasdiki hakkında 6 000 000 liranın Belediye'ler bankasından istikrazı için makama mezuniyet verildiğine ait 14/6/939 tarihli ve bu beş milyon liranın imar tanzimi tayin eden 17/6/939 tarihli yüksek emir'lerinin suretleri okundu.

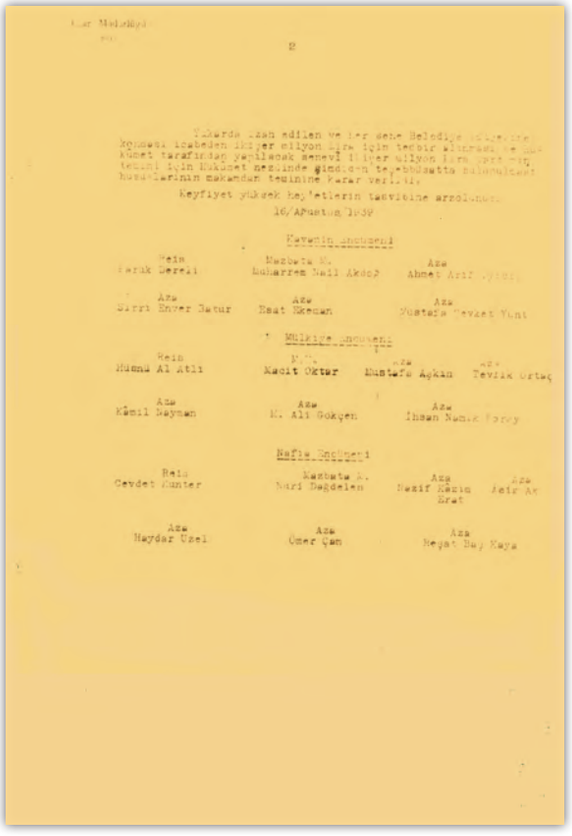
17/5/939 tarihli Umumî heyeti kararile 5 000 000 liradan 3 000 000 yüz bin lirasını şehrin muhtelif mahal ve semtlerinde yapılacak yollar ve diğer imar işlerini esas teşkil edecek olan istimlâk bedellerine ifraz ve sarfiyle diğer iki milyon Yüz bin lirasının da umumî masraflara sarfı kabul edilmiş olduğu ve imar Müdürünün evvelce hazırlanan ve idare kalemin tetkikatından geçirilmiş olan bir cetvele göre yapılacak işlerin birinci beş senelik imar programına dahil edilmiş ve beş milyon Yüz bin lira haricinde kalan 16 000 000 dokuz yüz bin liranın her sene Belediye bütçesine konacak iki milyon lira ile hükûmet tarafından her sene yapılacak iki yüz bin lira yardımlarla temin olunabileceği de Belediye reis muavininin beyanatından anlaşıldı.

Belediyeler Bankasile akdedilen Beş milyon liralık mukavelenamenin bir an evvel tatbikatına başlanılması ve şehrin imar hareketinin durdurulmasına meydan verilmemesi için ilk beş senelik imar programının tetkikine çıkılarak 1- inci mıntıka (Sirkeci - Beyazıt 790 000 lira, ve 2- inci mıntıka (Çukur Bostan - Sinekcapı'dan 100 000 lira ki cem'an 890 000 liralık iş civarile ve tevsii mümkün civarile 13 inci sahada olarak Aksaray - Topkapı kısmından 400 000 lira ve 20 inci sıra olarak Topkapı - Eyüp kısmından 450 000 liralık ki cem'an 850 000 liralık iş kontak suretile tedilât yapılması muvafık görüldü.

Beşer senelik ikinci ve üçüncü devrelere ait imar programının ise , günleri muhdut olan fevkalâde toplantı müddeti içinde tetkike imkân hasıl olamadığından Teşrinisanî içtimaında ve ikinci devrelik kısmın dahi tetkikatına devam edilmek üzere makama iadesi ve ilk beş senelik devreye ait imar proğramının yüzölçüsünün tedilât dairesinde kabulü Encümenlerimizce muvafık görülmüştür.

BCA, 30-10-0-0 / 81-535-1

İSTANBUL ŞEHİR PLANININ UYGULANMASI İÇİN GEREKLİ PARANIN YARISININ BELEDİYE TARAFINDAN KARŞILANACAĞI, GERİ KALAN 2 MİLYONUN DA DEVLET BÜTÇESİNDEN SAĞLANMASI (16 Ocak 1940)

Yukarda izah edilen ve her sene Belediye bütçesine konmak icabeden iki yüz milyon lira için tediir bilirkişi ve Hükümet tarafından yapılacak mevcut 1 kiler milyon lira yarı yarıya tediri için Hükümet nezdinde gösterilen teşebbüslerde müsbet neticelerinin mukabilinin temininine karar verildi.

Keyfiyet yüksek heyetlerin tasvibine arzolunur.
16/Ağustos/1939

Nafıa Encümeni

Reis
Cevdet Kunter

Müdürü Nafıa V.
Nuri Değdelen

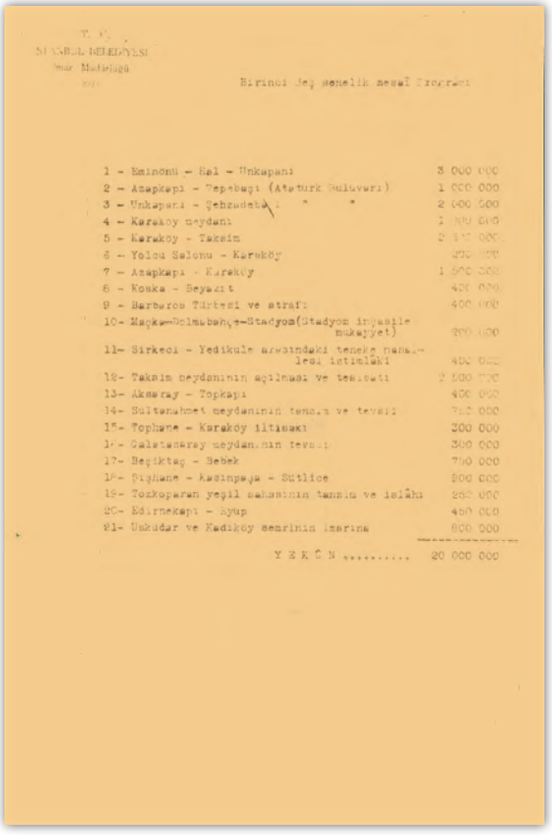
Aza
Nazif Kâzım Erat

Aza
Nejat Bey Kaya

Aza
Haydar Üzel

Aza
Ömer Çam

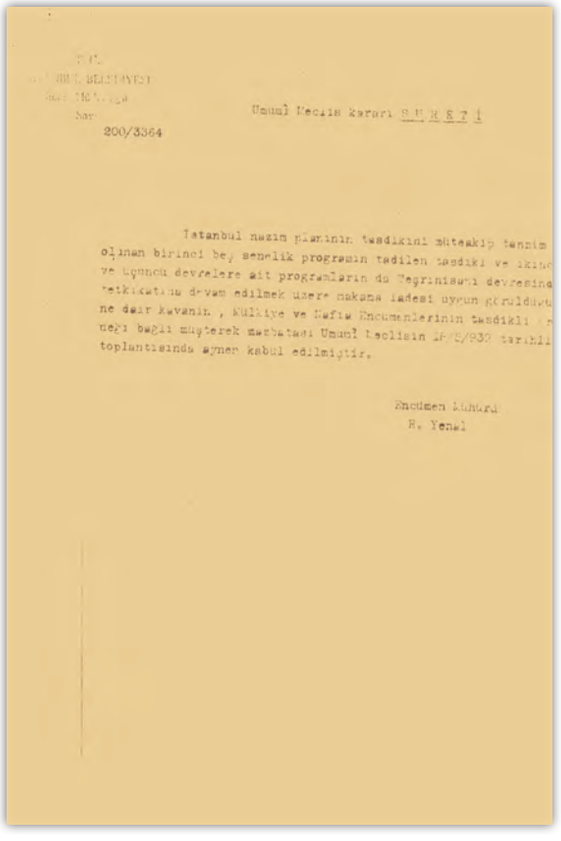
Aza
Nejat Bey Kaya

İSTANBUL BELEDİYESİ
İmar Müdürlüğü

Birinci beş senelik umumî program

1 -	Eminönü - Hal - Unkapanı	3 000 000
2 -	Azapkapı - Tepebaşı (Atatürk Bulvarı)	1 000 000
3 -	Unkapanı - Şehzadebaşı " "	2 000 000
4 -	Karaköy meydanı	1 [illegible]
5 -	Karaköy - Taksim	2 [illegible]
6 -	Yolcu Salonu - Karaköy	[illegible]
7 -	Azapkapı - Karaköy	1 [illegible]
8 -	Konka - Beyazıt	[illegible]
9 -	Barbaros Türbesi ve etrafı	400 000
10-	Maçka-Dolmabahçe-Stadyom(Stadyom inşaatile mükellef)	[illegible]
11-	Sirkeci - Yedikule arsasındaki teneke mahallesi ıslahı	[illegible]
12-	Taksim meydanının açılması ve tesviyesi	[illegible]
13-	Aksaray - Topkapı	[illegible]
14-	Sultanahmet meydanının tanzim ve tesviyesi	[illegible]
15-	Tophane - Karaköy iltisakı	300 000
16-	Galatasaray meydanının tesviyesi	300 000
17-	Beşiktaş - Sebek	700 000
18-	Şişhane - Kasımpaşa - Sütlüce	800 000
19-	Tozkoparan yeşil sahasının tanzim ve ıslâhı	250 000
20-	Edirnekapı - Eyüp	450 000
21-	Üsküdar ve Kadıköy semtinin imarına	600 000
	Y E K Ü N	20 000 000

T.C.
İSTANBUL BELEDİYESİ
İmar Müdürlüğü
Sayı: 200/3364

Umumî Meclis Kararı SURETİ

İstanbul nazım planının tasdikini müteakip tanzim olunan birinci beş senelik programın tadilen tasdiki ve ikinci ve üçüncü devrelere ait programların da keyfiyetin devresine tetkikatına devam edilmek üzere makama iadesi uygun görüldüğüne dair Kavanin, Mülkiye ve Nafıa Encümenlerinin tasdikli mazbatası Umumî Meclisin 14/2/939 tarihli toplantısında aynen kabul edilmiştir.

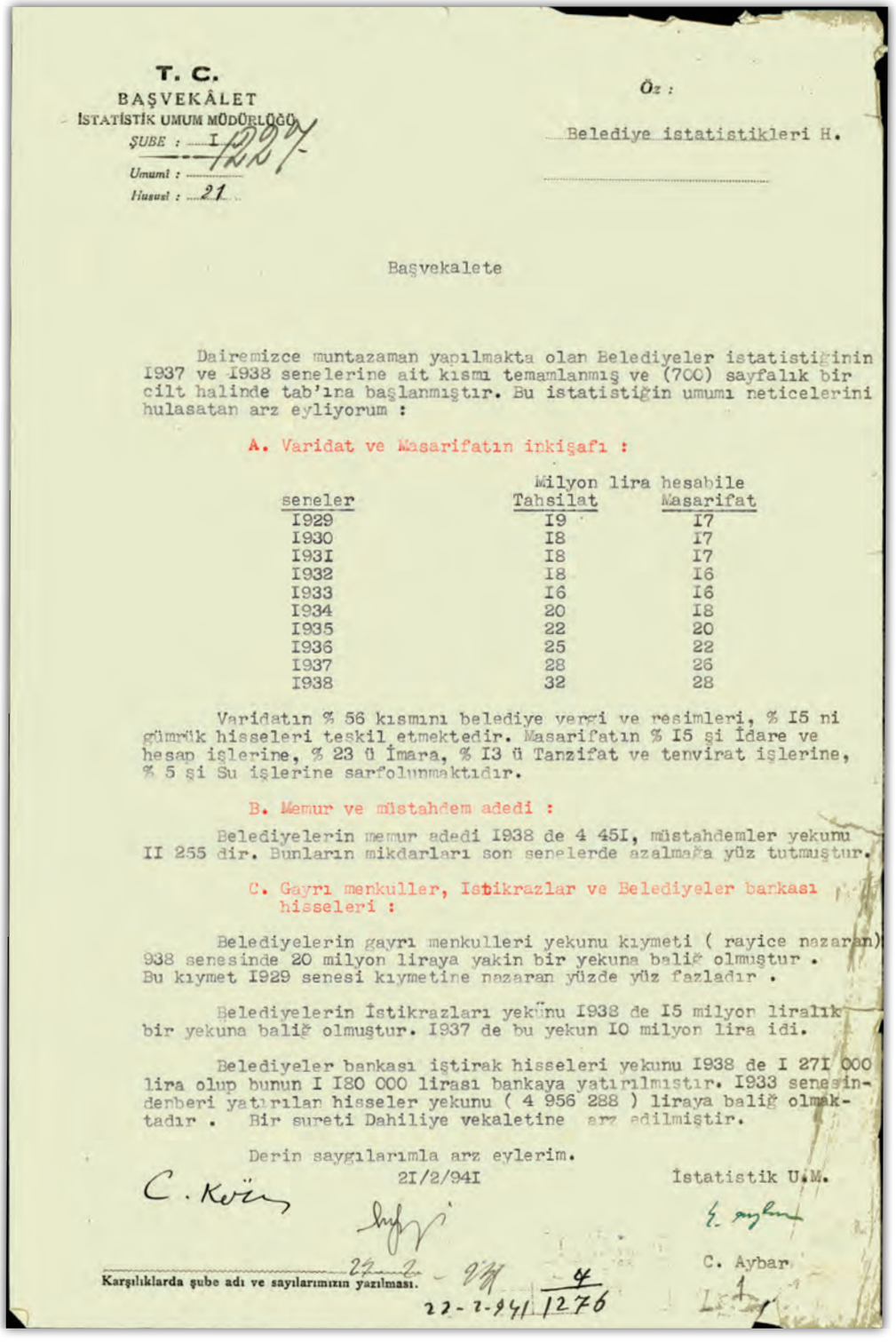
Encümen Kâtibi
H. Yenal

BCA, 30-10-0-0 / 81-535-1

111

BELEDİYELERİN 1937-1938 YILLARINA AİT GELİR, GİDER VE MEMUR DURUMLARINI GÖSTERİR İSTATİSTİK.

23 Ocak 1941

T. C.
BAŞVEKÂLET
İSTATİSTİK UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
ŞUBE : I 1227
Umumî :
Hususî : 21

Öz :
Belediye istatistikleri H.

Başvekalete

Dairemizce muntazaman yapılmakta olan Belediyeler istatistiğinin 1937 ve 1938 senelerine ait kısmı temamlanmış ve (700) sayfalık bir cilt halinde tab'ına başlanmıştır. Bu istatistiğin umumî neticelerini hulasaten arz eyliyorum :

A. Varidat ve Masarifatın inkişafı :

seneler	Milyon lira hesabile Tahsilat	Masarifat
1929	19	17
1930	18	17
1931	18	17
1932	18	16
1933	16	16
1934	20	18
1935	22	20
1936	25	22
1937	28	26
1938	32	28

Varidatın % 56 kısmını belediye vergi ve resimleri, % 15 ni gümrük hisseleri teşkil etmektedir. Masarifatın % 15 şi İdare ve hesap işlerine, % 23 ü İmara, % 13 ü Tanzifat ve tenvirat işlerine, % 5 şi Su işlerine sarfolunmaktıdır.

B. Memur ve müstahdem adedi :

Belediyelerin memur adedi 1938 de 4 451, müstahdemler yekunu 11 255 dir. Bunların mikdarları son senelerde azalmağa yüz tutmuştur.

C. Gayrı menkuller, İstikrazlar ve Belediyeler bankası hisseleri :

Belediyelerin gayrı menkulleri yekunu kıymeti (rayice nazaran) 938 senesinde 20 milyon liraya yakin bir yekuna baliğ olmuştur . Bu kıymet 1929 senesi kıymetine nazaran yüzde yüz fazladır .

Belediyelerin İstikrazları yekûnu 1938 de 15 milyon liralık bir yekuna baliğ olmuştur. 1937 de bu yekun 10 milyon lira idi.

Belediyeler bankası iştirak hisseleri yekunu 1938 de 1 271 000 lira olup bunun 1 180 000 lirası bankaya yatırılmıştır. 1933 senesinden beri yatırılan hisseler yekunu (4 956 288) liraya baliğ olmaktadır . Bir sureti Dahiliye vekaletine arz edilmiştir.

Derin saygılarımla arz eylerim.
21/2/941
İstatistik U.M.
C. Aybar

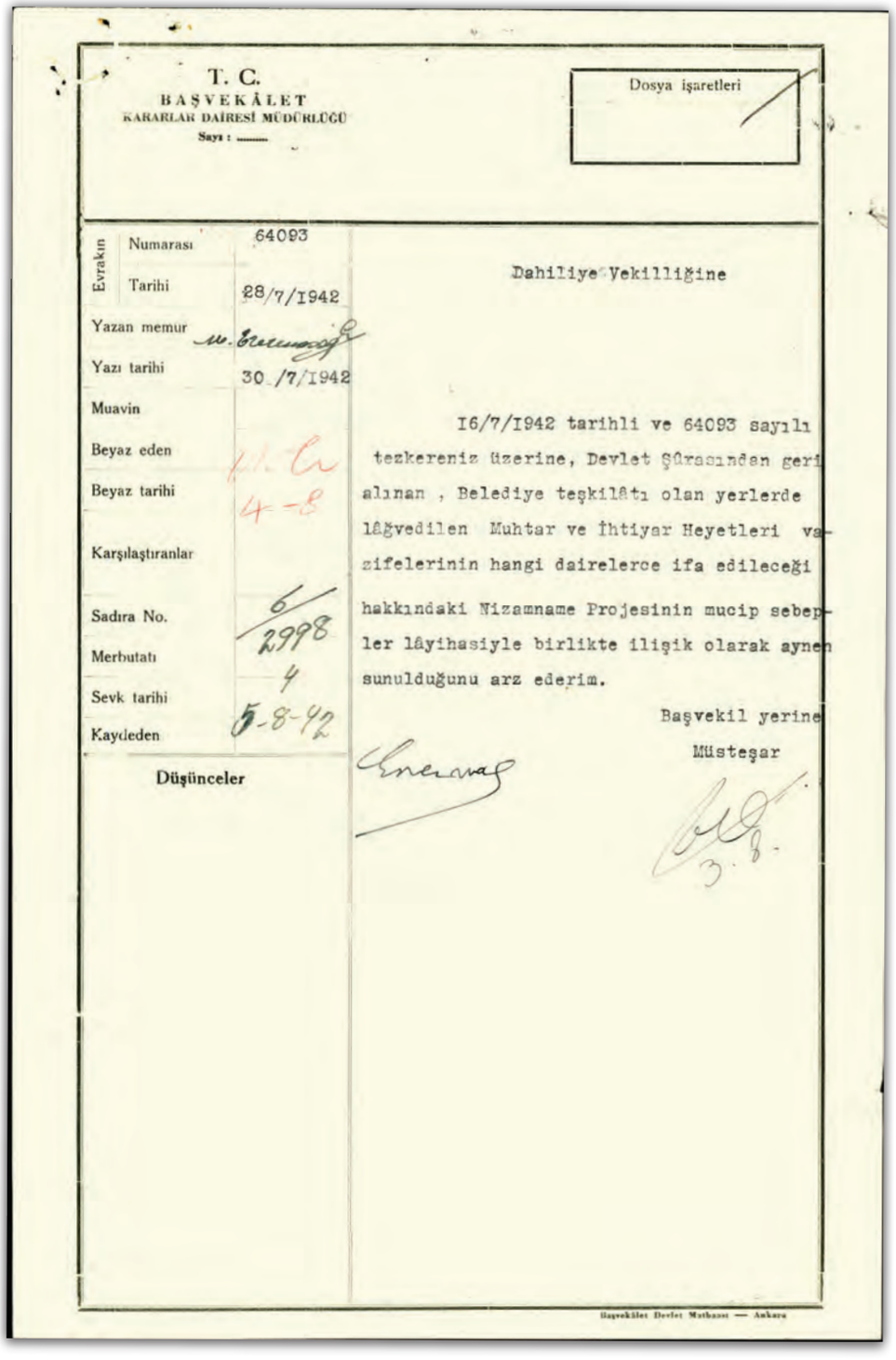
Karşılıklarda şube adı ve sayılarımızın yazılması.
22-2-941 1276

BCA, 30-10-0-0 / 25-141-3

112

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE KALDIRILAN MUHTAR VE İHTİYAR HEYETLERİ GÖREVLERİNİN HANGİ DAİRELERCE YERİNE GETİRİLECEĞİYLE İLGİLİ YÖNETMELİK.

05 Ağustos 1942

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı : .....

Dosya işaretleri

Evrakın
Numarası 64093
Tarihi 28/7/1942
Yazan memur
Yazı tarihi 30/7/1942
Muavin
Beyaz eden
Beyaz tarihi 4-8
Karşılaştıranlar
Sadıra No. 6/2998
Merbutatı 4
Sevk tarihi 5-8-42
Kaydeden

Düşünceler

Dahiliye Vekilliğine

16/7/1942 tarihli ve 64093 sayılı tezkereniz üzerine, Devlet Şûrasından geri alınan , Belediye teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen Muhtar ve İhtiyar Heyetleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceği hakkındaki Nizamname Projesinin mucip sebepler lâyihasiyle birlikte ilişik olarak aynen sunulduğunu arz ederim.

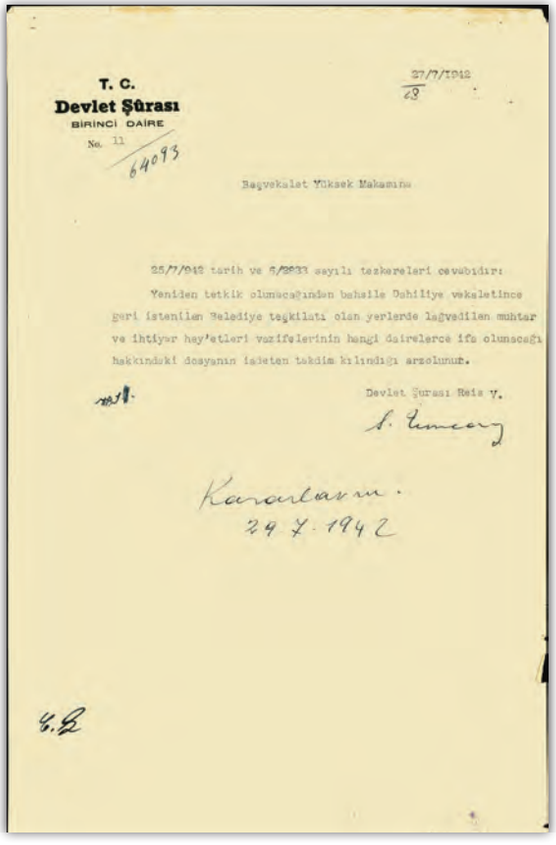
Başvekil yerine
Müsteşar

3.8.

Başvekâlet Devlet Matbaası — Ankara

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE KALDIRILAN MUHTAR VE İHTİYAR HEYETLERİ GÖREVLERİNİN HANGİ DAİRELERCE YERİNE GETİRİLECEĞİYLE İLGİLİ YÖNETMELİK (05 Ağustos 1942)

T. C.
Devlet Şûrası
BİRİNCİ DAİRE
No. 11
64093

27/7/1942
23

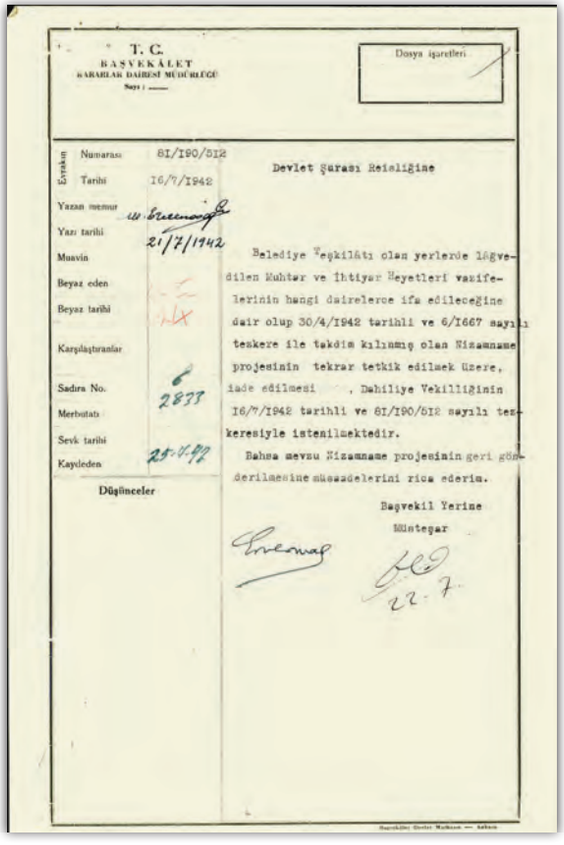
Başvekalet Yüksek Makamına

25/7/942 tarih ve 6/2833 sayılı tezkereleri cevabidir:

Yeniden tetkik olunacağından bahisle Dahiliye vekaletince geri istenilen Belediye teşkilatı olan yerlerde lağvedilen muhtar ve ihtiyar hey'etleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa olunacağı hakkındaki dosyanın iadeten takdim kılındığı arzolunur.

Devlet Şurası Reis V.

Kararlarım.
24.7.1942

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: —

Dosya işaretleri

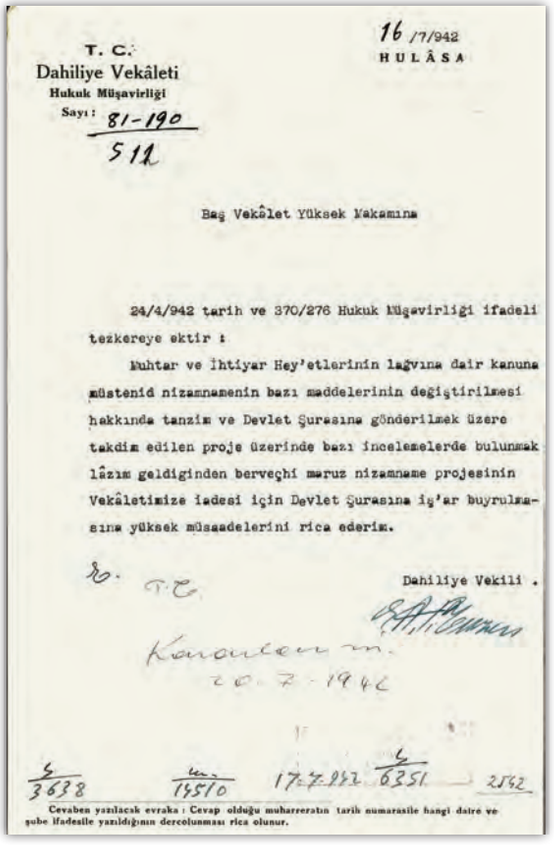
Evrakın: Numarası 81/190/512; Tarihi 16/7/1942; Yazan memur; Yazı tarihi 21/7/1942; Müavin; Beyaz eden; Beyaz tarihi; Karşılaştıranlar; Sadıra No. 6 2837; Merbutatı; Sevk tarihi; Kaydeden 23.7.42; Düşünceler

Devlet Şurası Reisliğine

Belediye Teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen Muhtar ve İhtiyar Heyetleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceğine dair olup 30/4/1942 tarihli ve 6/1667 sayılı tezkere ile takdim kılınmış olan Nizamname projesinin tekrar tetkik edilmek üzere, iade edilmesi , Dahiliye Vekilliğinin 16/7/1942 tarihli ve 81/190/512 sayılı tezkeresiyle istenilmektedir.

Bahsa mevzu Nizamname projesinin geri gönderilmesine müsaadelerini rica ederim.

Başvekil Yerine
Müsteşar
22.7

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Hukuk Müşavirliği
Sayı: 81-190
512

16/7/1942
HULÂSA

Baş Vekâlet Yüksek Makamına

24/4/942 tarih ve 370/276 Hukuk Müşavirliği ifadeli tezkereye ektir :

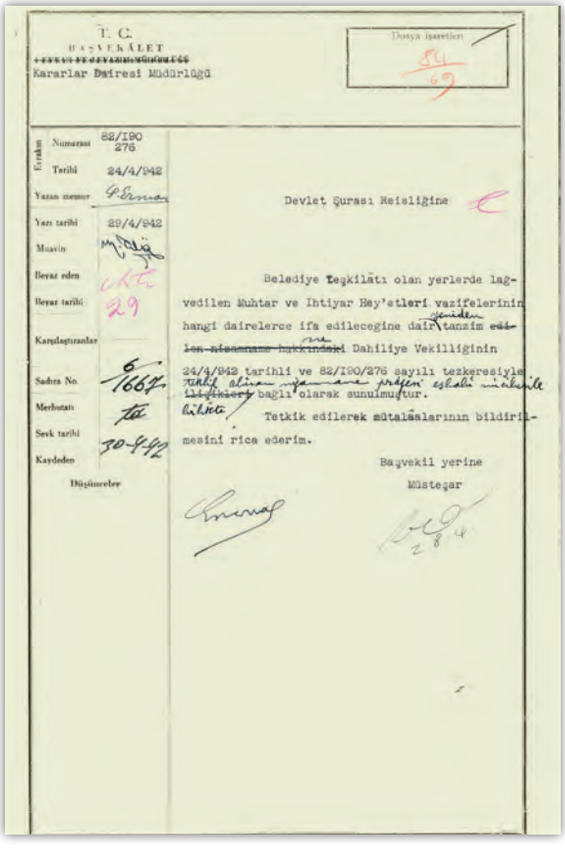
Muhtar ve İhtiyar Hey'etlerinin lağvına dair kanuna müstenid nizamnamenin bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında tanzim ve Devlet Şurasına gönderilmek üzere takdim edilen proje üzerinde bazı incelemelerde bulunmak lâzım geldiginden berveçhi maruz nizamname projesinin Vekâletimize iadesi için Devlet Şurasına iş'ar buyulmasına yüksek müsaadelerini rica ederim.

Dahiliye Vekili .

Kararlarım.
20-7-1942

3638 — 19510 — 17.7.942 — 6351 — 2542

Cevaben yazılacak evraka : Cevap olduğu muharreratın tarih numarasile hangi daire ve şube ifadesile yazıldığının derceolunması rica olunur.

T. C.
BAŞVEKÂLET
Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Dosya işaretleri
54
69

Evrakın: Numarası 82/190 276; Tarihi 24/4/942; Yazan memur; Yazı tarihi 29/4/942; Müavin; Beyaz eden; Beyaz tarihi 29; Karşılaştıranlar; Sadıra No. 6 1667; Merbutatı; Sevk tarihi 30-4-42; Kaydeden; Düşünceler

Devlet Şurası Reisliğine

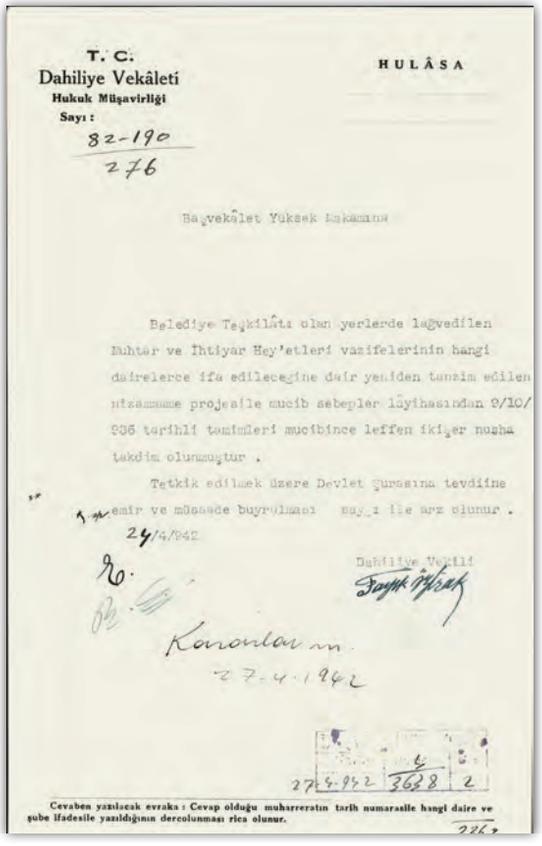
Belediye Teşkilâtı olan yerlerde lağvedilen Muhtar ve İhtiyar Hey'etleri vazifelerinin yeniden hangi dairelerce ifa edileceğine dair tanzim edilen nizamname hakkındaki Dahiliye Vekilliğinin 24/4/942 tarihli ve 82/190/276 sayılı tezkeresiyle tetkik alınan nizamname projesi eskisi münasebetile ilişdirilerek bağlı olarak sunulmuştur.

Tetkik edilerek mütalâalarının bildirilmesini rica ederim.

Başvekil yerine
Müsteşar
28

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE KALDIRILAN MUHTAR VE İHTİYAR HEYETLERİ GÖREVLERİNİN HANGİ DAİRELERCE YERİNE GETİRİLECEĞİYLE İLGİLİ YÖNETMELİK (05 Ağustos 1942)

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Hukuk Müşavirliği
Sayı : 82-190
276

HULÂSA

Başvekâlet Yüksek Makamına

Belediye Teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen Muhtar ve İhtiyar Hey'etleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceğine dair yeniden tanzim edilen nizamname projesile mucib sebepler lâyihasından 9/10/936 tarihli temsilleri mucibince leffen ikişer nusha takdim olunmuştur .

Tetkik edilmek üzere Devlet Şurasına tevdiine emir ve müsaade buyurulması hakkı ile arz olunur .

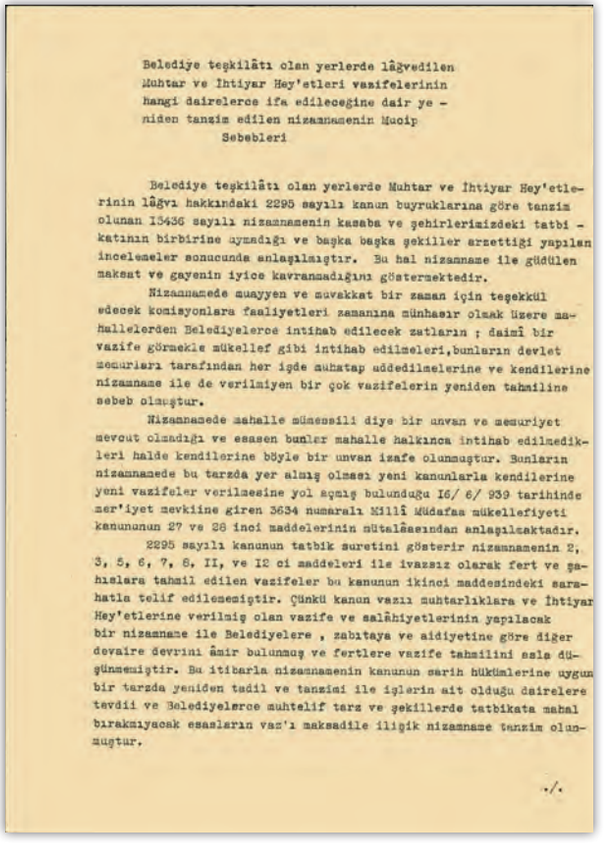
24/4/942

Dahiliye Vekili
Faik Öztrak

Kanunlar m.
27-4-1942

27-4-942 3638 2

Cevaben yazılacak evraka : Cevap olduğu muharreratın tarih numarasile hangi daire ve şube ifadesile yazıldığının dercolunması rica olunur.

Belediye teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen Muhtar ve İhtiyar Hey'etleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceğine dair ye - niden tanzim edilen nizamnamenin Mucip Sebebleri

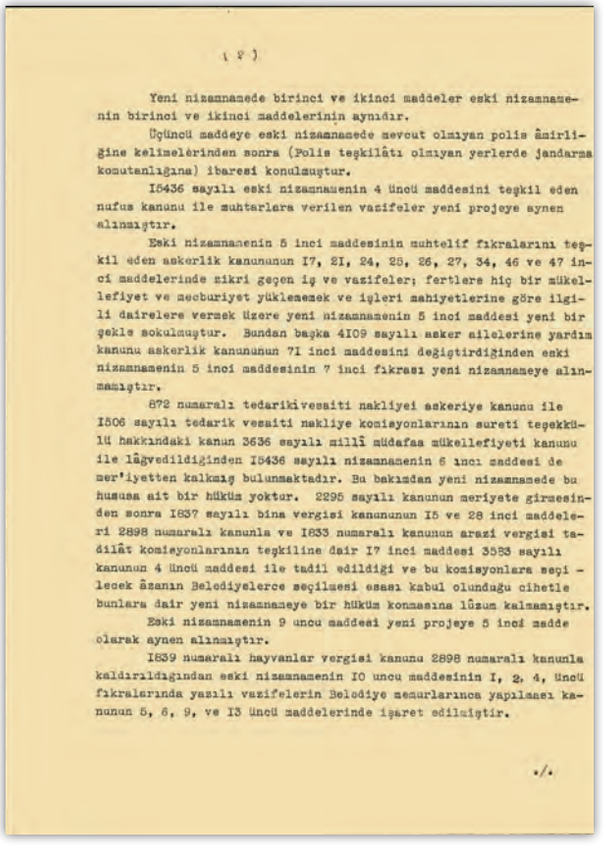
Belediye teşkilâtı olan yerlerde Muhtar ve İhtiyar Hey'etlerinin lâğvı hakkındaki 2295 sayılı kanun buyruklarına göre tanzim olunan 1543G sayılı nizamnamenin kasaba ve şehirlerimizdeki tatbi - katının birbirine uymadığı ve başka başka şekiller arzettiği yapılan incelemeler sonucunda anlaşılmıştır. Bu hal nizamname ile güdülen maksat ve gayenin iyice kavranmadığını göstermektedir.

Nizamnamede muayyen ve muvakkat bir zaman için teşekkül edecek komisyonlara faaliyetleri zamanına münhasır olmak üzere mahallelerden Belediyelerce intihab edilecek zatların ; daimî bir vazife görmekle mükellef gibi intihab edilmeleri,bunların devlet memurları tarafından her işde muhatap addedilmelerine ve kendilerine nizamname ile de verilmiyen bir çok vazifelerin yeniden tahmiline sebeb olmuştur.

Nizamnamede mahalle müdürü diye bir unvan ve memuriyet mevcut olmadığı ve esasen bunlar mahalle halkınca intihab edilmedikleri halde kendilerine böyle bir unvan izafe olunmuştur. Bunların nizamnamede bu tarzda yer almış olması yeni kanunlarla kendilerine yeni vazifeler verilmesine yol açmış bulunduğu 16/ 6/ 939 tarihinde mer'iyet mevkiine giren 3634 numaralı Millî Müdafaa mükellefiyeti kanununun 27 ve 28 inci maddelerinin mütalâasından anlaşılmaktadır.

2295 sayılı kanunun tatbik suretini gösterir nizamnamenin 2, 3, 5, 6, 7, 8, 11, ve 12 ci maddeleri ile ivazsız olarak fert ve şahıslara tahmil edilen vazifeler bu kanunun ikinci maddesindeki sarahatla telif edilememiştir. Çünkü kanun yazılı muhtarlıklara ve İhtiyar Hey'etlerine verilmiş olan vazife ve salâhiyetlerinin yapılacak bir nizamname ile Belediyelere , zabıtaya ve aidiyetine göre diğer devaire devrini âmir bulunmuş ve fertlere vazife tahmilini asla düşünmemiştir. Bu itibarla nizamnamenin kanunun sarih hükümlerine uygun bir tarzda yeniden tadil ve tanzimi ile işlerin ait olduğu dairelere tevdii ve Belediyelerce muhtelif tarz ve şekillerde tatbikata mahal bırakmıyacak esasların vazı'ı maksadile iliştik nizamname tanzim olunmuştur.

./.

(2)

Yeni nizamnamede birinci ve ikinci maddeler eski nizamnamenin birinci ve ikinci maddelerinin aynıdır.

Üçüncü maddeye eski nizamnamede mevcut olmıyan polis âmirliğine kelimelerinden sonra (Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde jandarma komutanlığına) ibaresi konulmuştur.

1543G sayılı eski nizamnamenin 4 üncü maddesini teşkil eden nufus kanunu ile muhtarlara verilen vazifeler yeni projeye aynen alınmıştır.

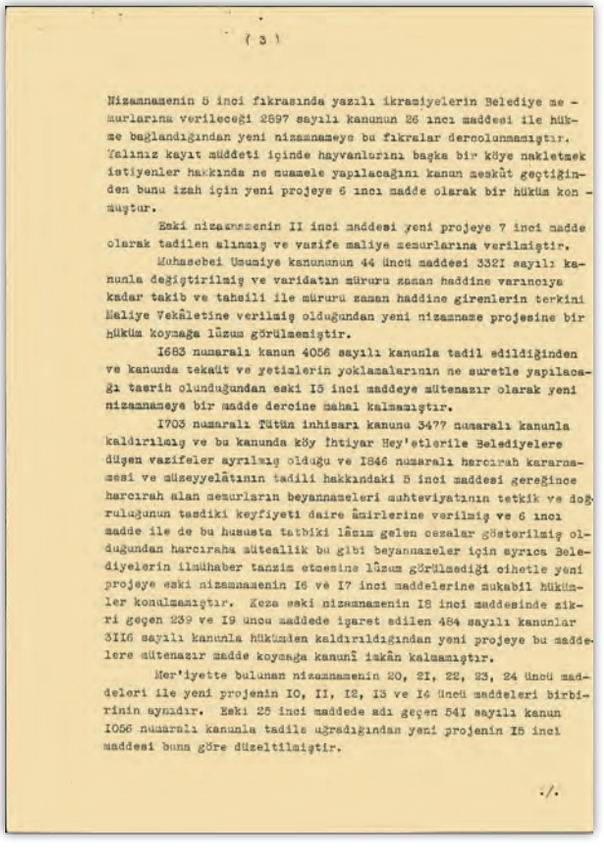
Eski nizamnamenin 5 inci maddesinin muhtelif fıkralarını teşkil eden askerlik kanununun 17, 21, 24, 25, 26, 27, 34, 46 ve 47 inci maddelerinde zikri geçen iş ve vazifeler; fertlere hiç bir mükellefiyet ve mecburiyet yüklemezek ve işleri mahiyetlerine göre ilgili dairelere vermek üzere yeni nizamnamenin 5 inci maddesi yeni bir şekle sokulmuştur. Bundan başka 4109 sayılı asker ailelerine yardım kanunu askerlik kanununun 71 inci maddesini değiştirdiğinden eski nizamnamenin 5 inci maddesinin 7 inci fikrası yeni nizamnameye alınmamıştır.

872 numaralı tedarikivesaiti nakliyei askeriye kanunu ile 1506 sayılı tedarik vesaiti nakliye komisyonlarının sureti teşekkülü hakkındaki kanun 3636 sayılı millî müdafaa mükellefiyeti kanunu ile lâğvedildiğinden 1543G sayılı nizamnamenin 6 ıncı maddesi de mer'iyetten kalkmış bulunmaktadır. Bu bakımdan yeni nizamnamede bu hususa ait bir hüküm yoktur. 2295 sayılı kanunun meriyete girmesinden sonra 1637 sayılı bina vergisi kanununun 15 ve 28 inci maddeleri 2898 numaralı kanunla ve 1633 numaralı kanunun arazi vergisi tadilât komisyonlarının teşkiline dair 17 inci maddesi 3553 sayılı kanunun 4 üncü maddesi ile tadil edildiği ve bu komisyonlara seçilecek âzanın Belediyelerce seçilmesi esası kabul olunduğu cihetle bunlara dair yeni nizamnameye bir hüküm konmasına lüzum kalmamıştır.

Eski nizamnamenin 9 uncu maddesi yeni projeye 5 inci madde olarak aynen alınmıştır.

1639 numaralı hayvanlar vergisi kanunu 2898 numaralı kanunla kaldırıldığından eski nizamnamenin 10 uncu maddesinin 1, 2, 4, üncü fıkralarında yazılı vazifelerin Belediye memurlarınca yapılması kanunun 5, 6, 9, ve 13 üncü maddelerinde işaret edilmiştir.

./.

(3)

Nizamnamenin 5 inci fıkrasında yazılı ikramiyelerin Belediye memurlarına verileceği 2897 sayılı kanunun 26 ıncı maddesi ile hükme bağlandığından yeni nizamnameye bu fıkralar dercolunmamıştır. Yalnız kayıt müddeti içinde hayvanlarını başka bir köye nakletmek istiyenler hakkında ne muamele yapılacağını kanun mesküt geçtiğinden bunu izah için yeni projeye 6 ıncı madde olarak bir hüküm konmuştur.

Eski nizamnamenin 11 inci maddesi yeni projeye 7 inci madde olarak tadilen alınmış ve vazife maliye memurlarına verilmiştir.

Muhasebei Umumiye kanununun 44 üncü maddesi 3321 sayılı kanunla değiştirilmiş ve varidatın mürur zaman haddine varıncıya kadar takib ve tahsili ile mürur zaman haddine girenlerin terkini Maliye Vekâletine verilmiş olduğundan yeni nizamname projesine bir hüküm konmağa lüzum görülmemiştir.

1683 numaralı kanun 4056 sayılı kanunla tadil edildiğinden ve kanunda tekâüt ve yetimlerin yoklamalarının ne suretle yapılacağı tasrih olunduğundan eski 15 inci maddeye mütenazır olarak yeni nizamnameye bir madde dercine mahal kalmamıştır.

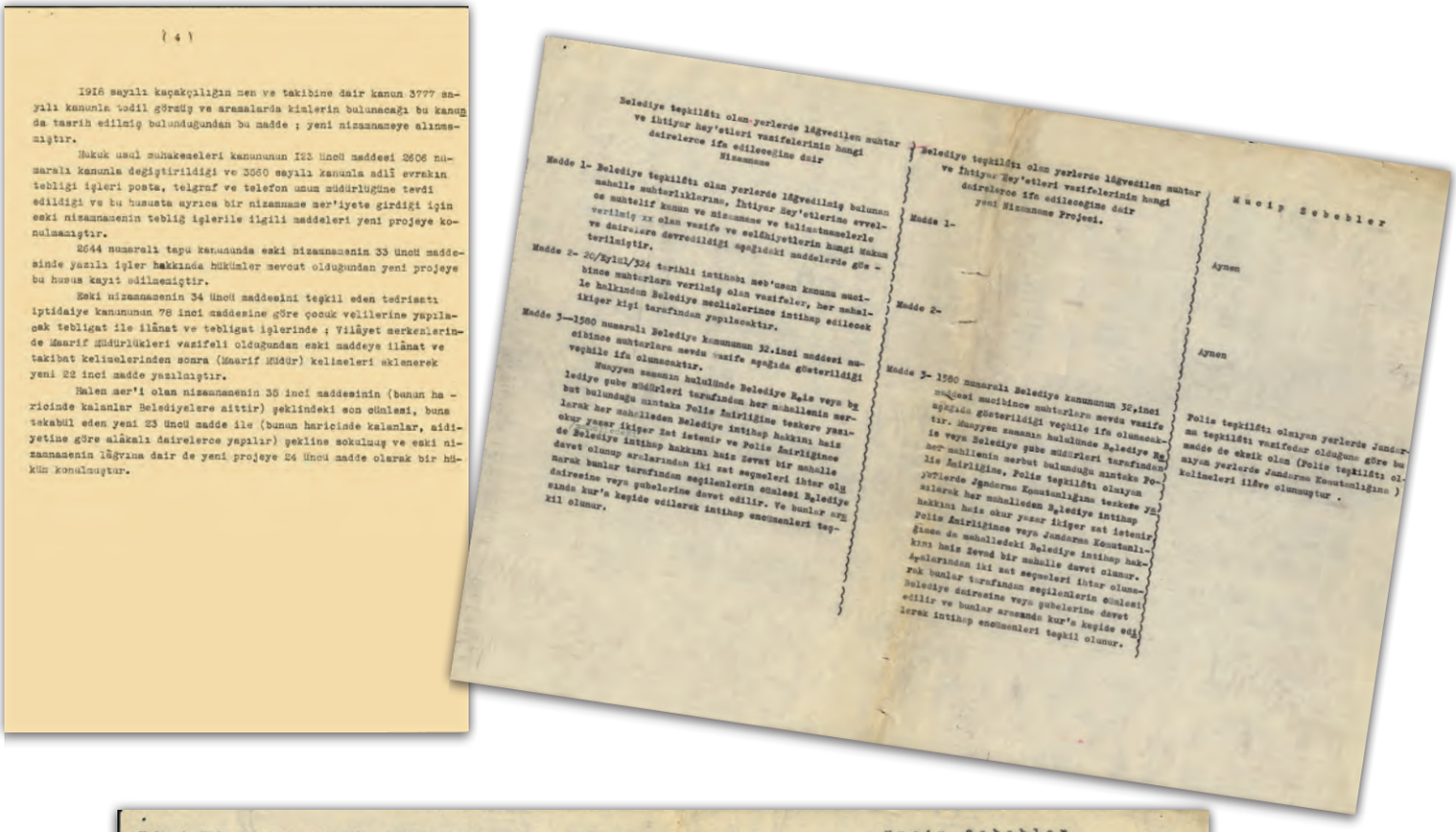
1703 numaralı Tütün inhisarı kanunu 3477 numaralı kanunla kaldırılmış ve bu kanunda köy İhtiyar Hey'etlerile Belediyelere düşen vazifeler ayrılmış olduğu ve 1846 numaralı harcırah kararnamesi ve müzeyyelâtının tadili hakkındaki 5 inci maddesi gereğince harcırah alan memurların beyannameleri muhteviyatının tetkik ve doğruluğunun tasdiki keyfiyeti daire âmirlerine verilmiş ve 6 ıncı madde ile de bu hususta tatbiki lâzım gelen cezalar gösterilmiş olduğundan harcıraha mütealllik bu gibi beyannameler için ayrıca Belediyelerin ilmühaber tanzim etmesine lüzum görülmediği cihetle yeni projeye eski nizamnamenin 16 ve 17 inci maddelerine mukabil hükümler konulmamıştır. Ceza eski nizamnamenin 18 inci maddesinde zikri geçen 239 ve 19 uncu maddede işaret edilen 464 sayılı kanunlar 3116 sayılı kanunla hükmünden kaldırıldığından yeni projeye bu maddelere mütenazır madde koymağa kanunî imkân kalmamıştır.

Mer'iyette bulunan nizamnamenin 20, 21, 22, 23, 24 üncü maddeleri ile yeni projenin 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeleri birbirinin aynıdır. Eski 25 inci maddede adı geçen 541 sayılı kanun 1056 numaralı kanunla tadile uğradığından yeni projenin 15 inci maddesi buna göre düzeltilmiştir.

./.

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE KALDIRILAN MUHTAR VE İHTİYAR HEYETLERİ GÖREVLERİNİN HANGİ DAİRELERCE YERİNE GETİRİLECEĞİYLE İLGİLİ YÖNETMELİK (05 Ağustos 1942)

(4)

1916 sayılı kaçakçılığın men ve takibine dair kanun 3777 sayılı kanunla tadil görmüş ve aramalarda kimlerin bulunacağı bu kanunda tasrih edilmiş bulunduğundan bu madde ; yeni nizamnameye alınmamıştır.

Hukuk usul muhakemeleri kanununun 123 üncü maddesi 2608 numaralı kanunla değiştirildiği ve 3660 sayılı kanunla adlî evrakın tebliği işleri posta, telgraf ve telefon umum müdürlüğüne tevdi edildiği ve bu hususta ayrıca bir nizamname mer'iyete girdiği için eski nizamnamenin tebliğ işlerile ilgili maddeleri yeni projeye konulmamıştır.

2644 numaralı tapu kanununda eski nizamnamenin 33 üncü maddesinde yazılı işler hakkında hükümler mevcut olduğundan yeni projeye bu husus kayıt edilmemiştir.

Eski nizamnamenin 34 üncü maddesini teşkil eden tedrisatı iptidaiye kanununun 78 inci maddesine göre çocuk velilerine yapılacak tebligat ile ilânat ve tebligat işlerinde ; Vilâyet merkezlerinde Maarif Müdürlükleri vazifeli olduğundan eski maddeye ilânat ve takibat kelimelerinden sonra (Maarif Müdür) kelimeleri eklenerek yeni 22 inci madde yazılmıştır.

Halen mer'i olan nizamnamenin 35 inci maddesinin (bunun haricinde kalanlar Belediyelere aittir) şeklindeki son cümlesi, bunu takabül eden yeni 23 üncü madde ile (bunun haricinde kalanlar, aidiyetine göre alâkalı dairelerce yapılır) şekline sokulmuş ve eski nizamnamenin lâğvına dair de yeni projeye 24 üncü madde olarak bir hükûm konulmuştur.

Belediye teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen muhtar ve İhtiyar hey'etleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceğine dair Nizamname

Madde 1- Belediye teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilmiş bulunan mahalle muhtarlıklarına, İhtiyar Hey'etlerine evvelce muhtelif kanun ve nizamname ve talimatnamelerle verilmiş xx olan vazife ve selâhiyetlerin hangi Makam ve dairelere devredildiği aşağıdaki maddelerde gösterilmiştir.

Madde 2- 26/Eylül/324 tarihli intihabı meb'usan kanunu mucibince muhtarlara verilmiş olan vazifeler, her mahalle halkından Belediye meclislerince intihap edilecek ikiger kişi tarafından yapılacaktır.

Madde 3—1580 numaralı Belediye kanununun 32.inci maddesi mucibince muhtarlara mevdu vazife aşağıda gösterildiği veçhile ifa olunacaktır.

Muayyen zamanın hululünde Belediye Reis veya bu lediye şube müdürleri tarafından her mahallenin mer- but bulunduğu mıntaka Polis Emirliğine teskere yazı- larak her mahalleden Belediye intihap hakkını hais okur yazar ikiger zat istenir ve Polis Emirliğince de Belediye intihap hakkını haiz Zevat bir mahalle davet olunup aralarından iki zat seçmeleri ihtar olu narak bunlar tarafından seçilenlerin ölmesi Belediye dairesine veya şubelerine davet edilir. Ve bunlar arş sında kur'a keşide edilerek intihap encümenleri teş- kil olunur.

Belediye teşkilâtı olan yerlerde lâğvedilen muhtar ve İhtiyar Hey'etleri vazifelerinin hangi dairelerce ifa edileceğine dair yeni Nizamname Projesi.

Madde 1-

Madde 2-

Madde 3- 1580 numaralı Belediye kanununun 32,inci maddesi mucibince muhtarlara mevdu vazife aşağıda gösterildiği veçhile ifa olunacak- tır. Muayyen zamanın hululünde Belediye Re is veya Belediye şube müdürleri tarafından her mahallenin merbut bulunduğu mıntaka Po- lis Emirliğine, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma Komutanlığına teskere ya zılarak her mahalleden Belediye intihap hakkını haiz okur yazar ikiger zat istenir Polis Emirliğince veya Jandarma Komutanlı- ğınca da mahalledeki Belediye intihap hak- kını haiz Zevad bir mahalle davet olunur. Aralarından iki zat seçmeleri ihtar olunu- rak bunlar tarafından seçilenlerin ölmesi Belediye dairesine veya şubelerine davet edilir ve bunlar arasında kur'a keşide edi lerek intihap encümenleri teşkil olunur.

Mucip Sebebler

Aynen

Aynen

Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandar- ma teşkilâtı vazifedar olduğuna göre bu madde de eksik olan (Polis teşkilâtı ol- mıyan yerlerde Jandarma Komutanlığına) kelimeleri ilâve olunmuştur .

Madde 4- Nüfus kanununda muhtarlara verilen vazifeler aşağıda yazılı şekilde ifa olunacaktır .

1) Tahriri nüfusu icra ve ikmal olunan mahalle ahalisinden olup da kendisini nüfusa kayid ettirmemiş olanlar, mahallesinde sakin ve itimada şayan iki sahn şahadetini havi verecekleri varakaya istinaden Belediye tarafından verilecek ilmühaber üzerine kanunun 9.uncu maddesi mucibince sicilli nüfusa kayid olunurlar .

2) Cüzdanını kaybedenlere kendi imzalarile verecekleri beyannameye istinaden Belediye tarafından verilecek ilmühaber üzerine kanunun 10.cu maddesi mucibince zeyiinden cüzdan verilecektir.

3) Doğum vukuatı için kanunun 19.uncu maddesine tevfikan çocuğun baba veya veli veya vasisi tarafından doldurulacak vukuat ilmühaberleri, iki şahit huzurunda Belediyede tanzim ettirilir .

4) Ölüm vukuatı için kanunun 31.inci maddesine tevfikan nüfus idarelerine verilmesi lâzım gelen malûmat, defin ruhsatını veren Belediyelerce ita edilecektir .

5) Nâklihane için kanunun 37.inci maddesi mucibince verilecek ilmühaberler, mıntakası dahilinde bulunduğu en yakın Polis Âmiri, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma Komutanı tarafından verilir .

6) Misafir suretile tebdili mekân edenlerin gittikleri mahalde 6 aydan ziyade ikâmet etmek mecburiyetinde bulundukları takdirde kanunun 38.inci maddesi mucibince göstermeğe mecbur oldukları ilmühaberler, mıntakası dahilinde bulunduğu en yakın Polis Âmiri, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma Komutanı tarafından verilir .

Madde 4-

Mucip Sebebler

Eskisi aynen

"

"

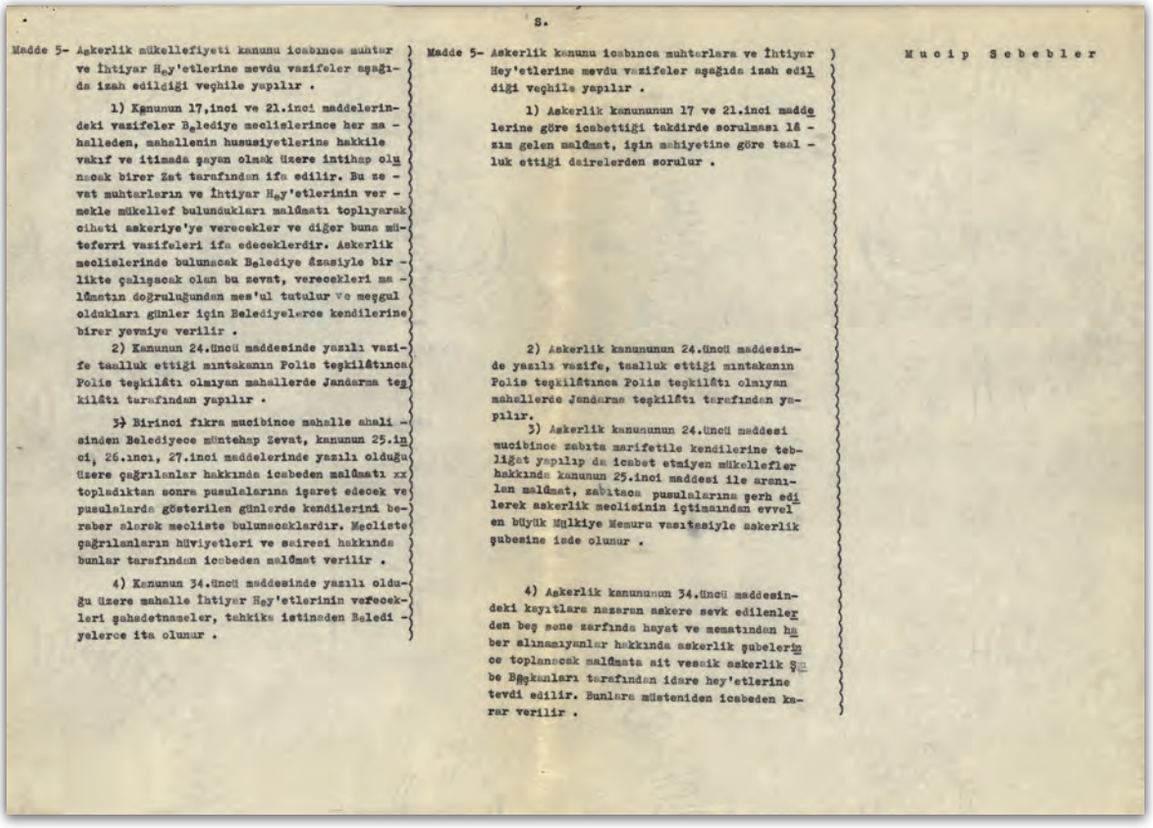
"

"

"

"

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

S.

Madde 5- Askerlik mükellefiyeti kanunu icabınca muhtar ve İhtiyar Heyetlerine mevdu vazifeler aşağıda izah edildiği veçhile yapılır .

1) Kanunun 17,inci ve 21.inci maddelerindeki vazifeler Belediye meclislerince her mahalleden, mahallenin hususiyetlerine hakkile vakıf ve itimada şayan olmak üzere intihap olunacak birer Zat tarafından ifa edilir. Bu zevat muhtarların ve İhtiyar Heyetlerinin vermekle mükellef bulundukları malûmatı toplıyarak cihati askeriye'ye verecekler ve diğer buna müteferri vazifeleri ifa edeceklerdir. Askerlik meclislerinde bulunacak Belediye âzasiyle birlikte çalışacak olan bu zevat, verecekleri malûmatın doğruluğundan mes'ul tutulur ve meşgul oldukları günler için Belediyelerce kendilerine birer yevmiye verilir .

2) Kanunun 24.üncü maddesinde yazılı vazife taalluk ettiği mıntakanın Polis teşkilâtınca Polis teşkilâtı olmıyan mahallerde Jandarma teşkilâtı tarafından yapılır .

3) Birinci fıkra mucibince mahalle ahalisinden Belediyece müntehap Zevat, kanunun 25.inci, 26.ıncı, 27.inci maddelerinde yazılı olduğu üzere çağrılanlar hakkında icabeden malûmatı xx topladıktan sonra pusulalarına işaret edecek ve pusulalarda gösterilen günlerde kendilerini beraber alarak mecliste bulunacaklardır. Meclise çağrılanların hüviyetleri ve sairesi hakkında bunlar tarafından icabeden malûmat verilir .

4) Kanunun 34.üncü maddesinde yazılı olduğu üzere mahalle İhtiyar Heyetlerinin verecekleri şahsiyetnameler, tahkika lüzumdan Belediyelerce ita olunur .

Madde 5- Askerlik kanunu icabınca muhtarlara ve İhtiyar Heyetlerine mevdu vazifeler aşağıda izah edildiği veçhile yapılır .

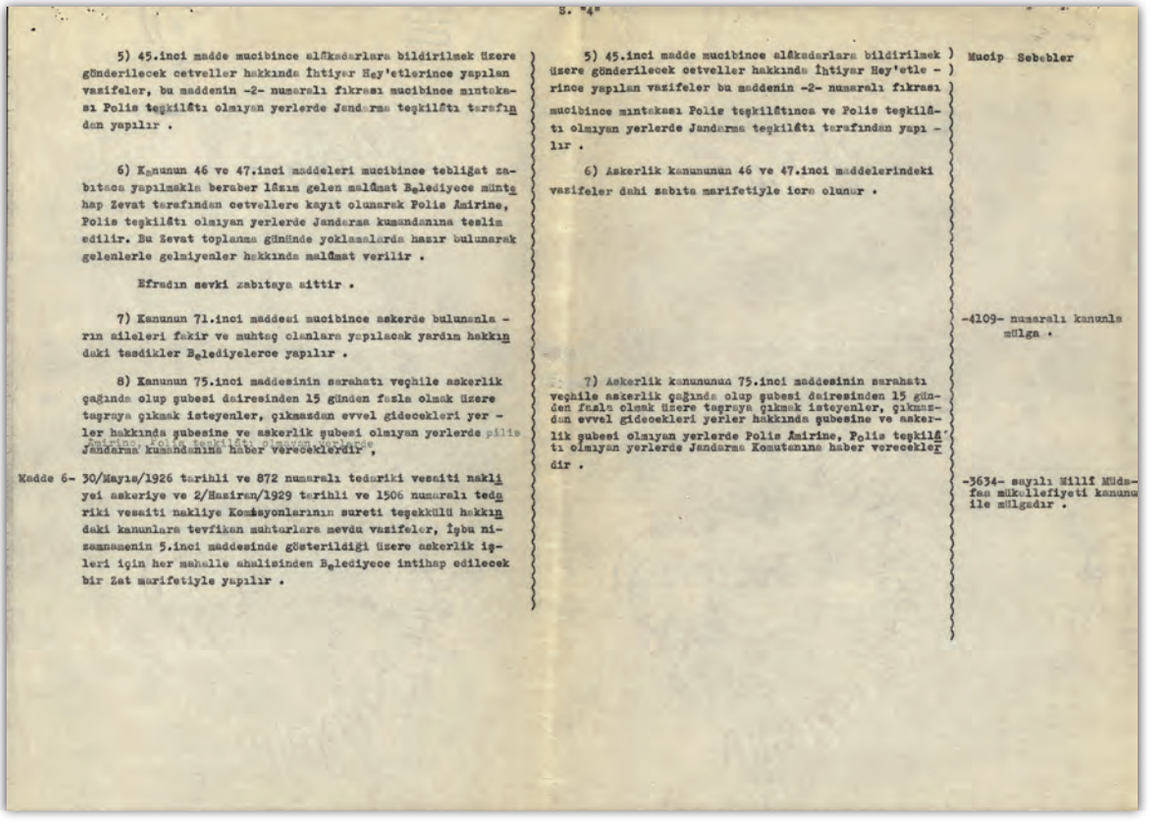
1) Askerlik kanununun 17 ve 21.inci maddelerine göre icabettiği takdirde sorulması lâzım gelen malûmat, işin mahiyetine göre taalluk ettiği dairelerden sorulur .

2) Askerlik kanununun 24.üncü maddesinde yazılı vazife, taalluk ettiği mıntakanın Polis teşkilâtınca Polis teşkilâtı olmıyan mahallerde Jandarma teşkilâtı tarafından yapılır.

3) Askerlik kanununun 24.üncü maddesi mucibince zabıta marifetile kendilerine tebliğat yapılıp da icabet etmiyen mükellefler hakkında kanunun 25.inci maddesi ile aranılan malûmat, zabıtaca pusulalarına şerh edilerek askerlik meclisinin içtimaından evvel en büyük Mülkiye Memuru vasıtasiyle askerlik şubesine iade olunur .

4) Askerlik kanununun 34.üncü maddesindeki kayıtlara nazaran askere sevk edilenlerden beş sene zarfında hayat ve mematından haber alınamıyanlar hakkında askerlik şubelerince toplanacak malûmata ait vesaik askerlik Şube Başkanları tarafından idare hey'etlerine tevdi edilir. Bunlara müsteniden icabeden karar verilir .

Mucip Sebebler

S. "4"

5) 45.inci madde mucibince alâkadarlara bildirilmek üzere gönderilecek cetveller hakkında İhtiyar Heyetlerince yapılan vazifeler, bu maddenin -2- numaralı fıkrası mucibince mıntakası Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma teşkilâtı tarafından yapılır .

6) Kanunun 46 ve 47.inci maddeleri mucibince tebliğat zabıtaca yapılmakla beraber lâzım gelen malûmat Belediyece müntehap Zevat tarafından cetvellere kayıt olunarak Polis Âmirine, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma kumandanına teslim edilir. Bu Zevat toplanma gününde yoklamalarda hazır bulunarak gelenlerle gelmiyenler hakkında malûmat verilir .

Efradın sevki zabıtaya aittir .

7) Kanunun 71.inci maddesi mucibince askerde bulunanların aileleri fakir ve muhtaç olanlara yapılacak yardım hakkındaki tasdikler Belediyelerce yapılır .

8) Kanunun 75.inci maddesinin sarahati veçhile askerlik çağında olup şubesi dairesinden 15 günden fazla olmak üzere taşraya çıkmak isteyenler, çıkmazdan evvel gidecekleri yerler hakkında şubesine ve askerlik şubesi olmıyan yerlerde Polis Âmirine, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma kumandanına haber vereceklerdir ,

Madde 6- 30/Mayıs/1926 tarihli ve 872 numaralı tedariki vesaiti nakliyei askeriye ve 2/Haziran/1929 tarihli ve 1506 numaralı tedariki vesaiti nakliye Komisyonlarının sureti teşekkülü hakkındaki kanunlara tevfikan muhtarlara mevdu vazifeler, İşbu nizamnamenin 5.inci maddesinde gösterildiği üzere askerlik işleri için her mahalle ahalisinden Belediyece intihap edilecek bir Zat marifetiyle yapılır .

5) 45.inci madde mucibince alâkadarlara bildirilmek üzere gönderilecek cetveller hakkında İhtiyar Hey'etlerince yapılan vazifeler bu maddenin -2- numaralı fıkrası mucibince mıntakası Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma teşkilâtı tarafından yapılır .

6) Askerlik kanununun 46 ve 47.inci maddelerindeki vazifeler dahi zabıta marifetiyle icra olunur .

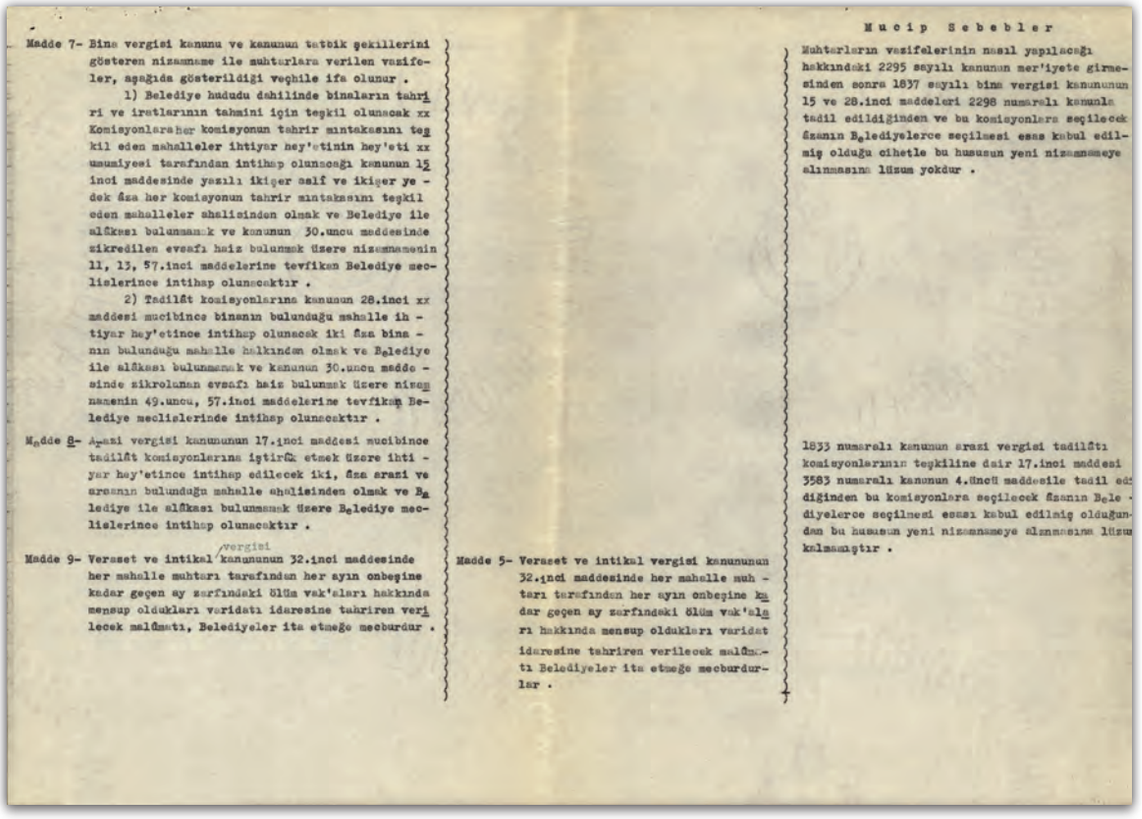
7) Askerlik kanununun 75.inci maddesinin sarahati veçhile askerlik çağında olup şubesi dairesinden 15 günden fazla olmak üzere taşraya çıkmak isteyenler, çıkmazdan evvel gidecekleri yerler hakkında şubesine ve askerlik şubesi olmıyan yerlerde Polis Âmirine, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma Komutanına haber vereceklerdir .

Mucip Sebebler

-4109- numaralı kanunla mülga .

-3634- sayılı Millî Müdafaa mükellefiyeti kanunu ile mülgadır .

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

Mucip Sebebler

Madde 7- Bina vergisi kanunu ve kanunun tatbik şekillerini gösteren nizamname ile muhtarlara verilen vazifeler, aşağıda gösterildiği veçhile ifa olunur .

1) Belediye hududu dahilinde binaların tahriri ve iratlarının tahmini için teşkil olunacak xx Komisyonlara her komisyonun tahrir mıntakasını teşkil eden mahalleler ihtiyar heyetinin heyeti xx umumiyesi tarafından intihap olunacağı kanunun 15 inci maddesinde yazılı ikişer asıl ve ikişer yedek âza her komisyonun tahrir mıntakasını teşkil eden mahalleler ahalisinden olmak ve Belediye ile alâkası bulunmamak ve kanunun 30.uncu maddesinde zikredilen evsafı haiz bulunmak üzere nizamnamenin 11, 13, 57.inci maddelerine tevfikan Belediye meclislerince intihap olunacaktır .

2) Tadilât komisyonlarına kanunun 28.inci xx maddesi mucibince binanın bulunduğu mahalle ihtiyar heyetince intihap olunacak iki âza binanın bulunduğu mahalle halkından olmak ve Belediye ile alâkası bulunmamak ve kanunun 30.uncu maddesinde zikredilen evsafı haiz bulunmak üzere nizamnamenin 49.uncu, 57.inci maddelerine tevfikan Belediye meclislerinde intihap olunacaktır .

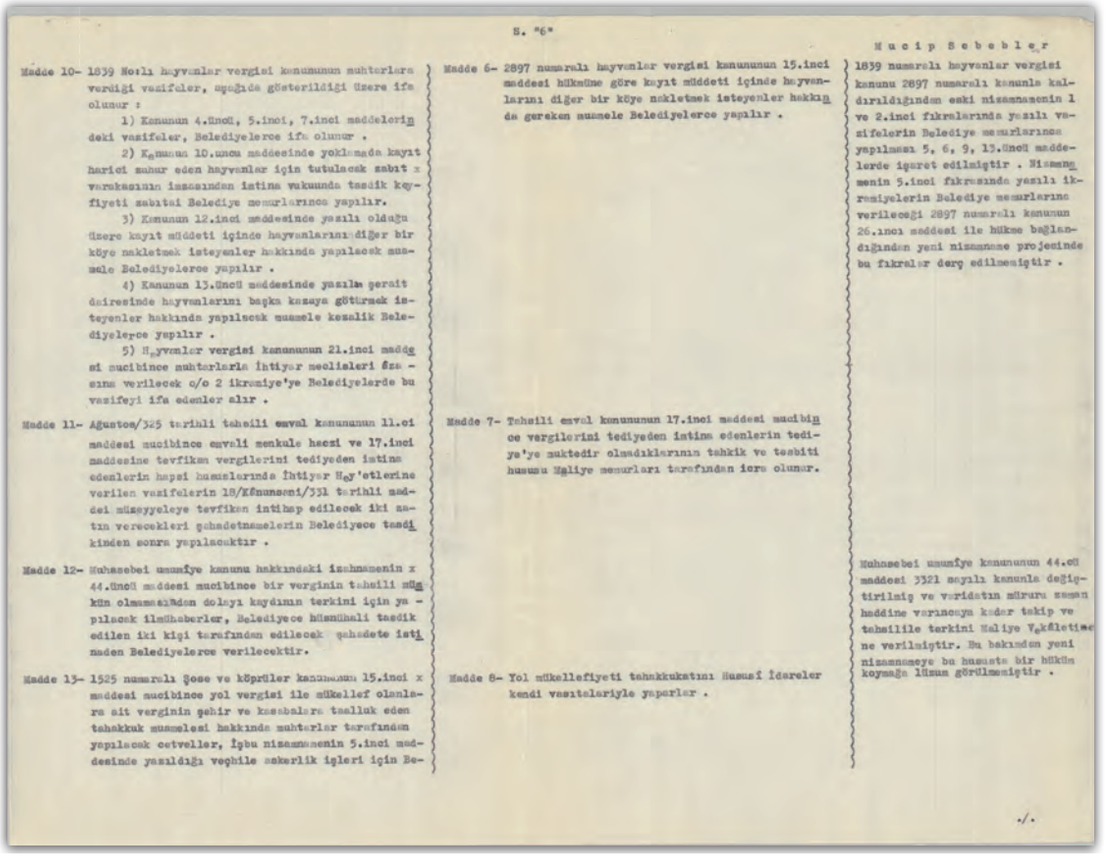
Muhtarların vazifelerinin nasıl yapılacağı hakkındaki 2295 sayılı kanunun mer'iyete girmesinden sonra 1837 sayılı bina vergisi kanununun 15 ve 28.inci maddeleri 2298 numaralı kanunla tadil edildiğinden ve bu komisyonlara seçilecek âzanın Belediyelerce seçilmesi esası kabul edilmiş olduğu cihetle bu hususun yeni nizamnameye alınmasına lüzum yokdur .

Madde 8- Arazi vergisi kanununun 17.inci maddesi mucibince tadilât komisyonlarına iştirak etmek üzere ihtiyar heyetince intihap edilecek iki, âza arazi ve arsanın bulunduğu mahalle ahalisinden olmak ve Belediye ile alâkası bulunmamak üzere Belediye meclislerince intihap olunacaktır .

1833 numaralı kanunun arazi vergisi tadilâtı komisyonlarının teşkiline dair 17.inci maddesi 3583 numaralı kanunun 4.üncü maddesile tadil edildiğinden bu komisyonlara seçilecek âzanın Belediyelerce seçilmesi esası kabul edilmiş olduğundan bu hususun yeni nizamnameye alınmasına lüzum kalmamıştır .

Madde 9- Varesset ve intikal vergisi kanununun 32.inci maddesinde her mahalle muhtarı tarafından her ayın onbeşine kadar geçen ay zarfındaki ölüm vak'aları hakkında mensup oldukları varidatı idaresine tahriren verilecek maldmatı, Belediyeler ita etmeğe mecburdur .

Madde 5- Varesset ve intikal vergisi kanununun 32.inci maddesinde her mahalle muhtarı tarafından her ayın onbeşine kadar geçen ay zarfındaki ölüm vak'aları hakkında mensup oldukları varidat idaresine tahriren verilecek maldmatı Belediyeler ita etmeğe mecburdurlar .

S. "6"

Mucip Sebebler

Madde 10- 1839 No:lı hayvanlar vergisi kanununun muhtarlara verdiği vazifeler, aşağıda gösterildiği üzere ifa olunur :

1) Kanunun 4.üncü, 5.inci, 7.inci maddelerindeki vazifeler, Belediyelerce ifa olunur .

2) Kanunun 10.uncu maddesinde yoklamada kayıt hariçi sahur eden hayvanlar için tutulacak zabıt xx varakasının imzasından istina vukuunda tasdik keyfiyeti zabtai Belediye memurlarınca yapılır.

3) Kanunun 12.inci maddesinde yazılı olduğu üzere kayıt müddeti içinde hayvanlarını diğer bir köye nakletmek isteyenler hakkında yapılacak muamele Belediyelerce yapılır .

4) Kanunun 13.üncü maddesinde yazılı sevk ve idare dairesinde hayvanlarını başka kazaya göturmek isteyenler hakkında yapılacak muamele kezalik Belediyelerce yapılır .

5) Hayvanlar vergisi kanununun 21.inci maddesi mucibince muhtarlarla İhtiyar meclisleri âzasına verilecek o/o 2 ikramiye'ye Belediyelerde bu vazifeyi ifa edenler alır .

Madde 6- 2897 numaralı hayvanlar vergisi kanununun 15.inci maddesi hükmüne göre kayıt müddeti içinde hayvanlarını diğer bir köye nakletmek isteyenler hakkında gereken muamele Belediyelerce yapılır .

1839 numaralı hayvanlar vergisi kanunu 2897 numaralı kanunla kaldırıldığından eski nizamnamenin 1 ve 2.inci fıkralarında yazılı vazifelerin Belediye memurlarınca yapılması 5, 6, 9, 13.üncü maddelerde işaret edilmiştir . Nizamnamenin 5.inci fıkrasında yazılı ikramiyelerin Belediye memurlarına verileceği 2897 numaralı kanunun 26.ncı maddesi ile hükme bağlandığından yeni nizamname projesinde bu fıkralar derç edilmemiştir .

Madde 11- Ağustos/325 tarihli tahsili emval kanununun 11.ci maddesi mucibince emvali menkule haczi ve 17.inci maddesine tevfikan vergilerini tediyeden istina edenlerin hepsi hanelerinde İhtiyar Heyetlerine verilen vazifelerin 18/Kânunsani/331 tarihli maddei müseyyeleye tevfikan intihap edilecek iki zatın verecekleri şehadetnamelerin Belediyece tasdikinden sonra yapılacaktır .

Madde 7- Tahsili emval kanununun 17.inci maddesi mucibince vergilerini tediyeden istina edenlerin tediye'ye muktedir olmadıklarının tahkik ve tesbiti hususu Maliye memurları tarafından icra olunur.

Madde 12- Muhasebei umumiye kanunu hakkındaki izahnamenin x 44.üncü maddesi mucibince bir verginin tahsili mümkün olmamasından dolayı kaydının terkini için yapılacak ilmühaberler, Belediyece hükmünü tasdik edilen iki kişi tarafından edilecek şahadete istinaden Belediyelerce verilecektir.

Muhasebei umumiye kanununun 44.cü maddesi 3521 sayılı kanunla değiştirilmiş ve varidatın mürurü zaman haddine varıncaya kadar takip ve tahsilile terkini Maliye Vekâletine verilmiştir. Bu bakımdan yeni nizamnameye bu hususta bir hükm koymağa lüzum görülmemiştir .

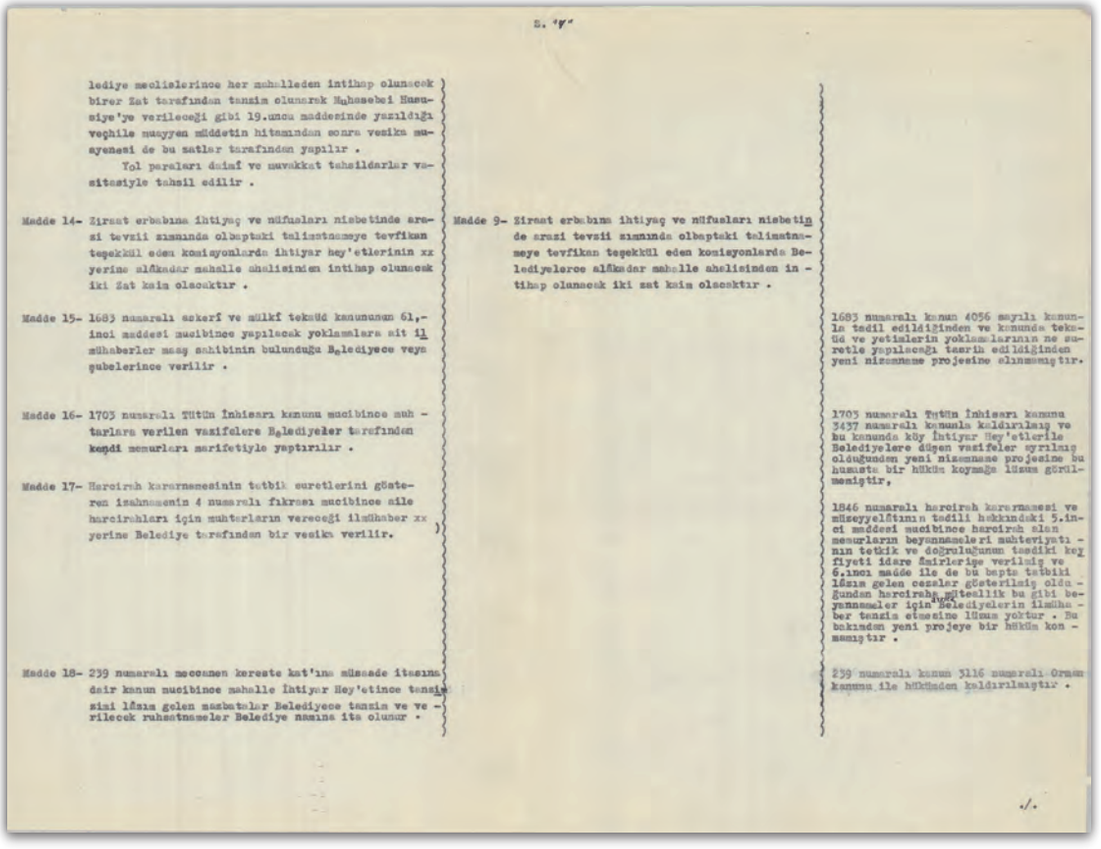
Madde 13- 1525 numaralı Şose ve köprüler kanununun 15.inci maddesi mucibince yol vergisi ile mükellef olanlara ait verginin şehir ve kasabalara tealluk eden tahakkuk muamelesi hakkında muhtarlar tarafından yapılacak cetveller, İşbu nizamnamenin 5.inci maddesinde yazıldığı veçhile askerlik işleri için Be-

Madde 8- Yol mükellefiyeti tahakkukatını Hususi İdareler kendi vasıtalariyle yaparlar .

./.

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE KALDIRILAN MUHTAR VE İHTİYAR HEYETLERİ GÖREVLERİNİN HANGİ DAİRELERCE YERİNE GETİRİLECEĞİYLE İLGİLİ YÖNETMELİK (05 Ağustos 1942)

S. "A"

lediye meclislerince her mahalleden intihap olunacak birer Zat tarafından tanzim olunarak Muhasebei Hususiye'ye verileceği gibi 19.uncu maddesinde yazıldığı veçhile muayyen müddetin hitamından sonra vesika muayenesi de bu zatlar tarafından yapılır .

Yol paraları daimî ve muvakkat tahsildarlar vasıtasiyle tahsil edilir .

Madde 14- Ziraat erbabına ihtiyaç ve nüfusları nisbetinde arazi tevzii zamanında olbapdaki talimatnameye tevfikan teşekkül eden komisyonlarda ihtiyar hey'etlerinin xx yerine alâkadar mahalle ahalisinden intihap olunacak iki zat katı olacaktır .

Madde 9- Ziraat erbabının ihtiyaç ve nüfusları nisbetin de arazi tevzii zamanında olbapdaki talimatnameye tevfikan teşekkül eden komisyonlarda Belediyelerce alâkadar mahalle ahalisinden intihap olunacak iki zat katı olacaktır .

Madde 15- 1683 numaralı sekerî ve mülkî tekmîl kanununun 61,-inci maddesi mucibince yapılacak yoklamlara ait il mühaberler meşş sahibinin bulunduğu Belediyece veya şubelerince verilir .

1683 numaralı kanun 4056 sayılı kanunla tadil edildiğinden ve kanunda tekmîl ve yetimlerin yoklamalarının ne suretle yapılacağı tasrih edildiğinden yeni nizamname projesine alınmamıştır.

Madde 16- 1703 numaralı Tütün İnhisarı kanunu mucibince muhtarlara verilen vazifelere Belediyeler tarafından kendi memurları marifetiyle yaptırılır .

1703 numaralı Tütün İnhisarı kanunu 3437 numaralı kanunla kaldırılmış ve bu kanunda köy İhtiyar Hey'etlerile Belediyelere düşen vazifeler ayrılmış olduğundan yeni nizamname projesine bu hususta bir hüküm konmağa lüzum görülmemiştir,

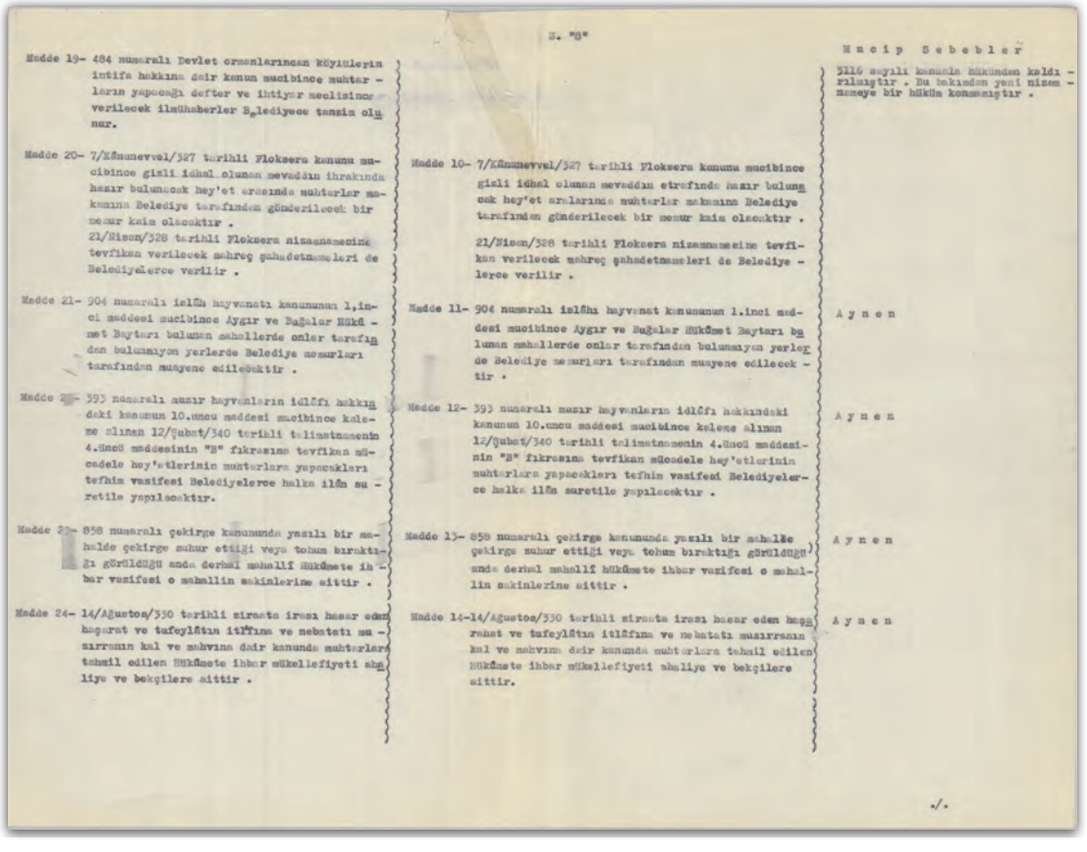
Madde 17- Harcirah kararnamesinin tatbik suretlerini gösteren izahnamenin 4 numaralı fıkrası mucibince aile harcirahları için muhtarların vereceği ilmühaber xx yerine Belediye tarafından bir vesika verilir.

1846 numaralı harcirah kararnamesi ve müzeyyelâtının tadili hakkındaki 5.inci maddesi mucibince harcırah alan memurların beyannameleri muhteviyatının tetkik ve doğruluğunun tasdiki köy idare emirlerine verilmiş ve 6.ıncı madde ile de bu bapta tatbiki lâzım gelen cezalar gösterilmiş olduğundan harcirahı müteallik bu gibi beyannameler için Belediyelerin ilmühaber tanzim etmesine lüzum yoktur . Bu bakımdan yeni projeye bir hüküm konmamıştır .

Madde 18- 239 numaralı mecanen kereste kat'ına müsaade itasına dair kanun mucibince mahalle İhtiyar Hey'etince tanzim sini lâzım gelen müsbetler Belediyece tanzim ve verilecek ruhsatnameler Belediye namına ita olunur .

239 numaralı kanun 3116 numaralı Orman kanunu ile hükmünden kaldırılmıştır .

./.

S. "B"

Mucip Sebebler

Madde 19- 484 numaralı Devlet ormanlarından köylülerin intifa hakkına dair kanun mucibince muhtarların yapacağı defter ve ihtiyar meclisince verilecek ilmühaberler Belediyece tanzim olunur.

3116 sayılı kanunla hükmünden kaldırılmıştır . Bu bakımdan yeni nizamnameye bir hüküm konmamıştır .

Madde 20- 7/Kânunevvel/327 tarihli Floksera kanunu mucibince gizli ithal olunan mevaddın ihrakında hazır bulunacak hey'et arasında muhtarlar makamına Belediye tarafından gönderilecek bir memur katı olacaktır .

21/Nisan/328 tarihli Floksera nizamnamesine tevfikan verilecek muhreç şahadetnameleri de Belediyelerce verilir .

Madde 10- 7/Kânunevvel/327 tarihli Floksera kanunu mucibince gizli ithal olunan mevaddın etrafında hazır bulunacak hey'et arasında muhtarlar makamına Belediye tarafından gönderilecek bir memur katı olacaktır .

21/Nisan/328 tarihli Floksera nizamnamesine tevfikan verilecek muhreç şahadetnameleri de Belediyelerce verilir .

Madde 21- 904 numaralı islâhı hayvanatı kanununun 1,inci maddesi mucibince Aygır ve Boğalar Hükümet Baytarı bulunan mahallerde onlar tarafından bulunmayan yerlerde Belediye memurları tarafından muayene edilecektir .

Madde 11- 904 numaralı islâhı hayvanat kanununun 1.inci maddesi mucibince Aygır ve Boğalar Hükümet Baytarı bulunan mahallerde onlar tarafından bulunmayan yerlerde Belediye memurları tarafından muayene edilecektir .

Aynen

Madde 22- 393 numaralı nazır hayvanların islâfı hakkındaki kanunun 10.uncu maddesi mucibince kaleme alınan 12/Şubat/340 tarihli talimatnamenin 4.üncü maddesinin "B" fıkrasına tevfikan mücadele hey'etlerinin muhtarlara yapacakları tefhim vazifesi Belediyelerce halka ilân suretile yapılacaktır.

Madde 12- 393 numaralı nazır hayvanların islâfı hakkındaki kanunun 10.uncu maddesi mucibince kaleme alınan 12/Şubat/340 tarihli talimatnamenin 4.üncü maddesinin "B" fıkrasına tevfikan mücadele hey'etlerinin muhtarlara yapacakları tefhim vazifesi Belediyelerce halka ilân suretile yapılacaktır .

Aynen

Madde 23- 858 numaralı çekirge kanununda yazılı bir mahalde çekirge zuhur ettiği veya tohum bıraktığı görüldüğü anda derhal mahallî hükümete ihbar vazifesi o mahallin sakinlerine aittir .

Madde 13- 858 numaralı çekirge kanununda yazılı bir mahalde çekirge zuhur ettiği veya tohum bıraktığı görüldüğü anda derhal mahallî hükümete ihbar vazifesi o mahallin sakinlerine aittir .

Aynen

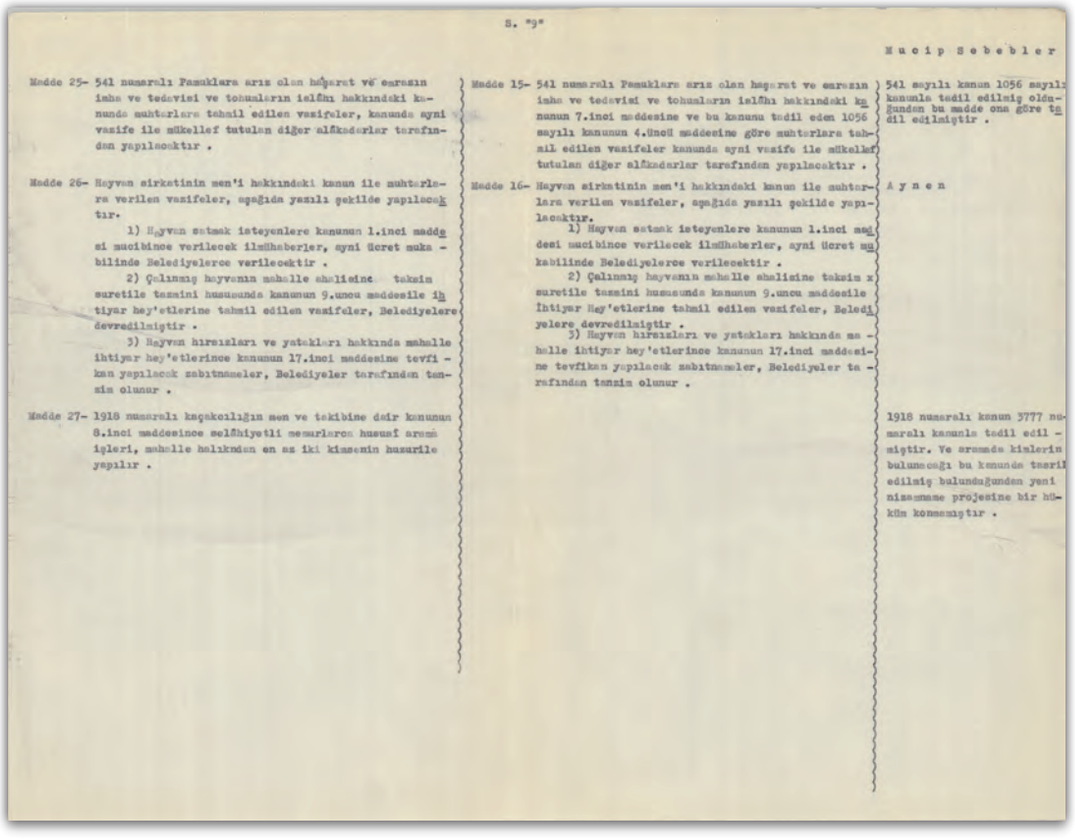
Madde 24- 14/Ağustos/330 tarihli zirâata irâsı hasar eden hayvanat ve tufeylâtın itlâfına ve nebatatı müzırranın kal ve mahvına dair kanunda muhtarlara tahmil edilen Hükümete ihbar mükellefiyeti ahaliye ve bekçilere aittir .

Madde 14-14/Ağustos/330 tarihli zirâata irâsı hasar eden hayvanat ve tufeylâtın itlâfına ve nebatatı müzırranın kal ve mahvına dair kanunda muhtarlara tahmil edilen Hükümete ihbar mükellefiyeti ahaliye ve bekçilere aittir.

Aynen

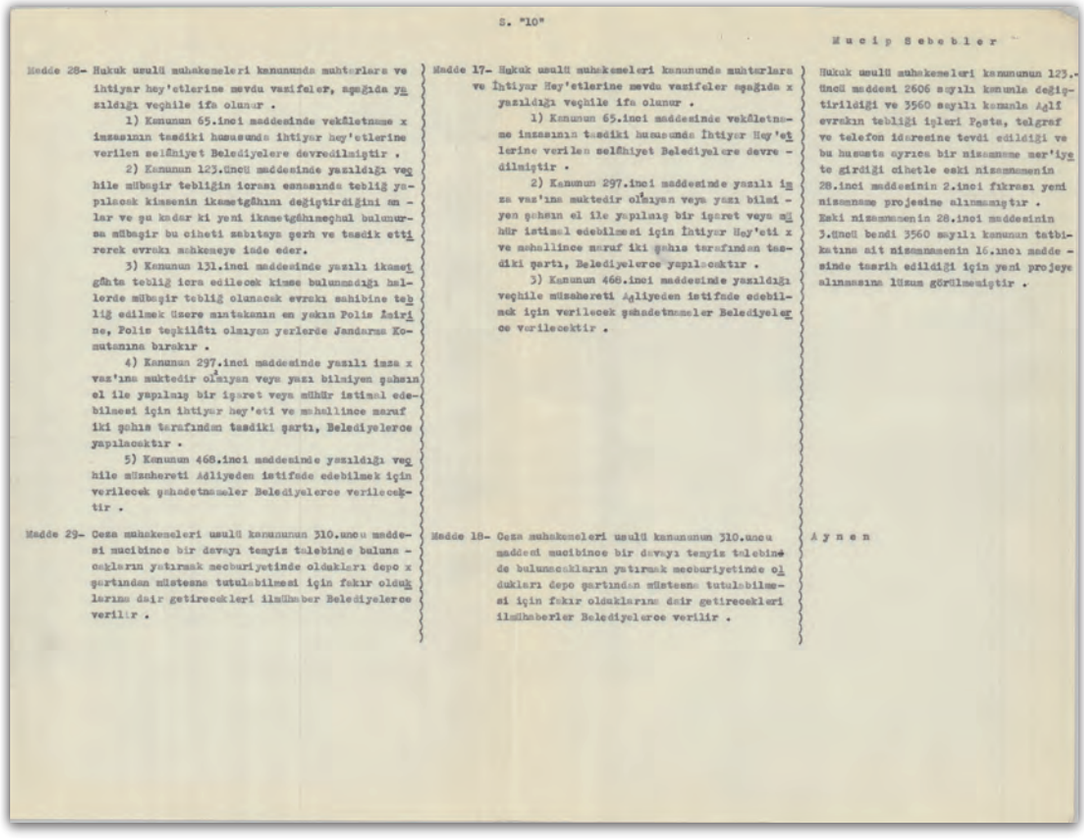
./.

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

S. "9"

	Mucip Sebebler	
Madde 25- 541 numaralı Pasuklara arız olan hâşeret ve emrazın imha ve tedavisi ve tohumların islâhı hakkındaki kanunda muhtarlara tahmil edilen vazifeler, kanunda aynı vazife ile mükellef tutulan diğer alâkadarlar tarafından yapılacaktır .	Madde 15- 541 numaralı Pasuklara arız olan hâşeret ve emrazın imha ve tedavisi ve tohumların islâhı hakkındaki kanunun 7.inci maddesine ve bu kanunu tadil eden 1056 sayılı kanunun 4.üncü maddesine göre muhtarlara tahmil edilen vazifeler kanunda aynı vazife ile mükellef tutulan diğer alâkadarlar tarafından yapılacaktır .	541 sayılı kanun 1056 sayılı kanunla tadil edilmiş olduğundan bu madde ona göre tadil edilmiştir .
Madde 26- Hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanun ile muhtarlara verilen vazifeler, aşağıda yazılı şekilde yapılacaktır. 1) Hayvan satmak isteyenlere kanunun 1.inci maddesi mucibince verilecek ilmühaberler, ayni ücret mukabilinde Belediyelerce verilecektir . 2) Çalınmış hayvanın mahalle ahalisine taksim suretile tazmini hususunda kanunun 9.uncu maddesile ihtiyar hey'etlerine tahmil edilen vazifeler, Belediyelere devredilmiştir . 3) Hayvan hırsızları ve yatakları hakkında mahalle ihtiyar hey'etlerince kanunun 17.inci maddesine tevfikan yapılacak zabıtnameler, Belediyeler tarafından tanzim olunur .	Madde 16- Hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanun ile muhtarlara verilen vazifeler, aşağıda yazılı şekilde yapılacaktır. 1) Hayvan satmak isteyenlere kanunun 1.inci maddesi mucibince verilecek ilmühaberler, ayni ücret mukabilinde Belediyelerce verilecektir . 2) Çalınmış hayvanın mahalle ahalisine taksim suretile tazmini hususunda kanunun 9.uncu maddesile İhtiyar Hey'etlerine tahmil edilen vazifeler, Belediyelere devredilmiştir . 3) Hayvan hırsızları ve yatakları hakkında mahalle ihtiyar hey'etlerince kanunun 17.inci maddesine tevfikan yapılacak zabıtnameler, Belediyeler tarafından tanzim olunur .	Aynen
Madde 27- 1918 numaralı kaçakçılığın men ve takibine dair kanunun 8.inci maddesince selâhiyetli memurlarca hususî arama işleri, mahalle halkından en az iki kimsenin huzurile yapılır .		1918 numaralı kanun 3777 numaralı kanunla tadil edilmiştir. Ve aramada kimlerin bulunacağı bu kanunda tasrih edilmiş bulunduğundan yeni nizamname projesine bir hüküm konmamıştır .

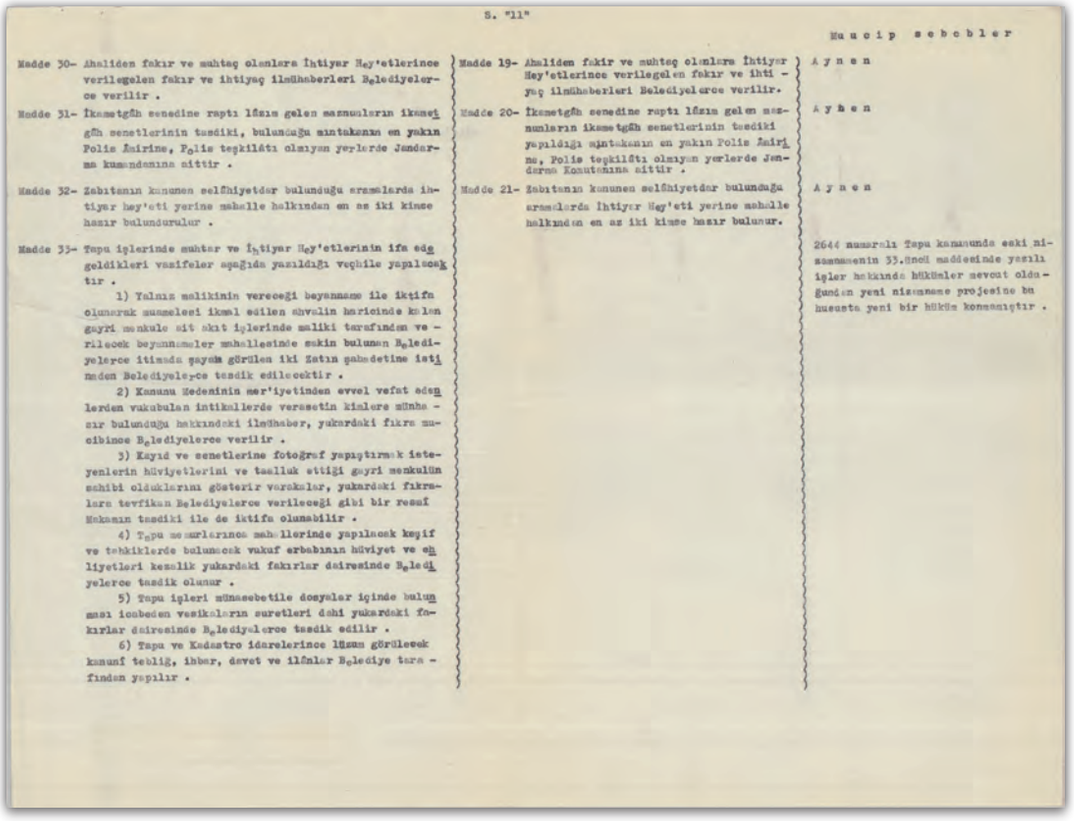

S. "10"

	Mucip Sebebler	
Madde 28- Hukuk usulü muhakemeleri kanununda muhtarlara ve ihtiyar hey'etlerine mevdu vazifeler, aşağıda yazıldığı veçhile ifa olunur . 1) Kanunun 65.inci maddesinde vekâletname x imzasının tasdiki hususunda ihtiyar hey'etlerine verilen selâhiyet Belediyelere devredilmiştir . 2) Kanunun 123.üncü maddesinde yazıldığı veçhile mübaşir tebliğin icrası esnasında tebliğ yapılacak kimsenin ikametgâhını değiştirdiğini anlar ve şu kadar ki yeni ikametgâhınıeçhul bulunursa mübaşir bu cihetî zabıtaya şerh ve tasdik ettirerek evrakı mahkemeye iade eder. 3) Kanunun 131.inci maddesinde yazılı ikametgâhta tebliğ icra edilecek kimse bulunmadığı hallerde mübaşir tebliğ olunacak evrakı sahibine tebliğ edilmek üzere mıntakasının en yakın Polis Âmirine, Polis teşkilâtı olmayan yerlerde Jandarma Komutanına bırakır . 4) Kanunun 297.inci maddesinde yazılı imza x vaz'ına muktedir olmıyan veya yazı bilmiyen şahsın el ile yapılmış bir işaret veya mühür istimal edebilmesi için ihtiyar hey'eti ve mahallince maruf iki şahıs tarafından tasdiki şartı, Belediyelerce yapılacaktır . 5) Kanunun 468.inci maddesinde yazıldığı veçhile mümhereti Adliyeden istifade edebilmek için verilecek şehadetnameler Belediyelerce verilecektir .	Madde 17- Hukuk usulü muhakemeleri kanununda muhtarlara ve İhtiyar Hey'etlerine mevdu vazifeler aşağıda x yazıldığı veçhile ifa olunur . 1) Kanunun 65.inci maddesinde vekâletname imzasının tasdiki hususunda İhtiyar Hey'etlerine verilen selâhiyet Belediyelere devredilmiştir . 2) Kanunun 297.inci maddesinde yazılı imza vaz'ına muktedir olmıyan veya yazı bilmiyen şahsın el ile yapılmış bir işaret veya mühür istimal edebilmesi için İhtiyar Hey'eti x ve mahallince maruf iki şahıs tarafından tasdiki şartı, Belediyelerce yapılacaktır . 3) Kanunun 468.inci maddesinde yazıldığı veçhile mümhereti Adliyeden istifade edebilmek için verilecek şehadetnameler Belediyelerce verilecektir .	Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 123.üncü maddesi 2606 sayılı kanunla değiştirildiği ve 3560 sayılı kanunla Adlî evrakın tebliği işleri Posta, telgraf ve telefon idaresine tevdi edildiği ve bu hususta ayrıca bir nizamname mer'iyete girdiği cihetle eski nizamnamenin 28.inci maddesinin 2.inci fıkrası yeni nizamname projesine alınmamıştır . Eski nizamnamenin 28.inci maddesinin 3.üncü bendi 3560 sayılı kanunun tatbikatına ait nizamnamenin 16.ıncı maddesinde tasrih edildiği için yeni projeye alınmasına lüzum görülmemiştir .
Madde 29- Ceza muhakemeleri usulü kanununun 310.uncu maddesi mucibince bir davayı temyiz talebinde bulunacakların yatırmak mecburiyetinde oldukları depo x şartından müstesna tutulabilmesi için fakir olduklarına dair getirecekleri ilmühaber Belediyelerce verilir .	Madde 18- Ceza muhakemeleri usulü kanununun 310.uncu maddesi mucibince bir davayı temyiz talebinde bulunacakların yatırmak mecburiyetinde oldukları depo şartından müstesna tutulabilmesi için fakir olduklarına dair getirecekleri ilmühaberler Belediyelerce verilir .	Aynen

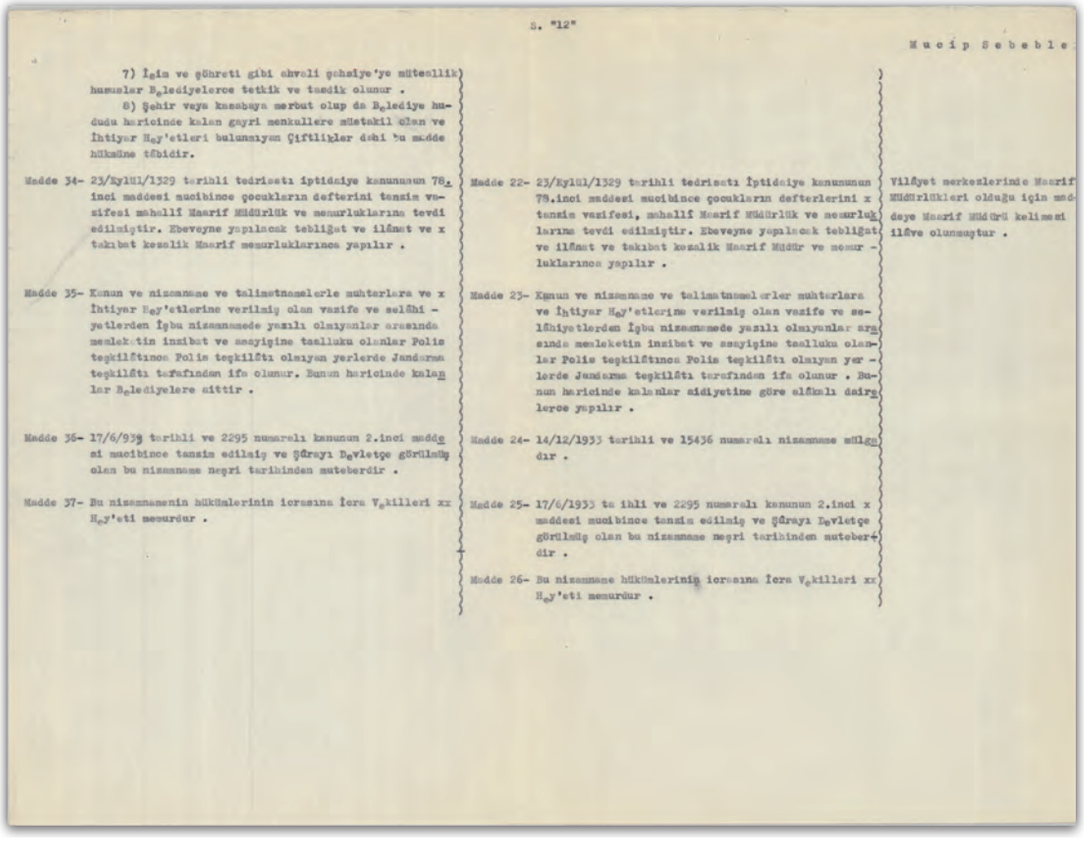
BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLERDE KALDIRILAN MUHTAR VE İHTİYAR HEYETLERİ GÖREVLERİNİN HANGİ DAİRELERCE YERİNE GETİRİLECEĞİYLE İLGİLİ YÖNETMELİK (05 Ağustos 1942)

S. "11"

		Mucip sebebler
Madde 30- Ahaliden fakir ve muhtaç olanlara İhtiyar Hey'etlerince verilegelen fakir ve ihtiyaç ilmühaberleri Belediyelerce verilir .	Madde 19- Ahaliden fakir ve muhtaç olanlara İhtiyar Hey'etlerince verilegelen fakir ve ihtiyaç ilmühaberleri Belediyelerce verilir.	Aynen
Madde 31- İkametgâh senedine raptı lâzım gelen muamelaların ikametgâh senetlerinin tasdiki, bulunduğu mıntakanın en yakın Polis Amirine, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma kumandanına aittir .	Madde 20- İkametgâh senedine raptı lâzım gelen muamelaların ikametgâh senetlerinin tasdiki yapıldığı mıntakanın en yakın Polis Amiri ne, Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma Komutanına aittir .	Aynen
Madde 32- Zabıtanın kanunen selâhiyetdar bulunduğu aramalarda ihtiyar hey'eti yerine mahalle halkından en az iki kimse hazır bulundurulur .	Madde 21- Zabıtanın kanunen selâhiyetdar bulunduğu aramalarda İhtiyar Hey'eti yerine mahalle halkından en az iki kimse hazır bulunur.	Aynen
Madde 33- Tapu işlerinde muhtar ve İhtiyar Hey'etlerinin ifa edegeldikleri vazifeler aşağıda yazıldığı veçhile yapılacaktır . 1) Yalnız malikinin vereceği beyanname ile iktifa olunarak muamelesi ikmal edilen ahvalin haricinde kalan gayri menkule ait akit işlerinde maliki tarafından ve verilecek beyannameler mahallesinde sakin bulunan Belediyelerce itimada şayan görülen iki zatın şahadetine istinaden Belediyelerce tasdik edilecektir . 2) Kanunu Medeninin mer'iyetinden evvel vefat edenlerden vukubulan intikallerde varesetin kimlere münhasır bulunduğu hakkındaki ilmühaber, yukardaki fıkra mucibince Belediyelerce verilir . 3) Kayıd ve senetlerine fotoğraf yapıştırmak isteyenlerin hüviyetlerini ve taalluk ettiği gayri menkulün sahibi olduklarını gösterir varakalar, yukardaki fıkralara tevfikan Belediyelerce verileceği gibi bir resmî Mahkeme tasdiki ile de iktifa olunabilir . 4) Tapu memurlarınca mahallerinde yapılacak keşif ve tahkiklerde bulunacak vukuf erbabının hüviyet ve ehliyetleri kezalik yukardaki fakirlar dairesinde Belediyelerce tasdik olunur . 5) Tapu işleri münasebetile dosyalar içinde bulunması icabeden vesikaların suretleri dahi yukardaki fakirlar dairesinde Belediyelerce tasdik edilir . 6) Tapu ve Kadastro idarelerince işlem görülecek kanunî tebliğ, ihbar, davet ve ilânlar Belediye tarafından yapılır .	Madde 19- Ahaliden fakir ve muhtaç olanlara İhtiyar Hey'etlerince verilegelen fakir ve ihtiyaç ilmühaberleri Belediyelerce verilir.	2644 numaralı Tapu kanununda eski nizamnamenin 33.üncü maddesinde yazılı işler hakkında hükümler mevcut olduğundan yeni nizamname projesine bu hususta yeni bir hüküm konmamıştır .

S. "12"

		Mucip Sebebler
7) İlân ve şöhreti gibi ahvali şahsiye'ye müteallik hususlar Belediyelerce tetkik ve tasdik olunur . 8) Şehir veya kasabaya merbut olup da Belediye hududu haricinde kalan gayri menkullere müteakkil olan ve İhtiyar Hey'etleri bulunmıyan Çiftlikler dahi bu madde hükmüne tâbidir.		
Madde 34- 23/Kyl11/1329 tarihli tedrisatı iptidaiye kanununun 78.inci maddesi mucibince çocukların defterini tanzim vazifesi mahallî Maarif Müdürlük ve memurluklarına tevdi edilmiştir. Bkveyne yapılacak tebligat ve ilânat ve takibat kezalik Maarif memurluklarınca yapılır .	Madde 22- 23/Kyl11/1329 tarihli tedrisatı İptidaiye kanununun 78.inci maddesi mucibince çocukların defterlerini tanzim vazifesi, mahallî Maarif Müdürlük ve memurluklarına tevdi edilmiştir. Bkveyne yapılacak tebligat ve ilânat ve takibat kezalik Maarif Müdür ve memurluklarınca yapılır .	Vilâyet merkezlerinde Maarif Müdürlükleri olduğu için maddeye Maarif Müdürü kelimesi ilâve olunmuştur .
Madde 35- Kanun ve nizamname ve talimatnamelerle muhtarlara ve İhtiyar Hey'etlerine verilmiş olan vazife ve selâhiyetlerden işbu nizamnamede yazılı olmıyanlar arasında memleketin inzibat ve asayişine taalluku olanlar Polis teşkilâtınca Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma teşkilâtı tarafından ifa olunur. Bunun haricinde kalanlar Belediyelere aittir .	Madde 23- Kanun ve nizamname ve talimatnameler muhtarlara ve İhtiyar Hey'etlerine verilmiş olan vazife ve selâhiyetlerden İşbu nizamnamede yazılı olmıyanlar arasında memleketin inzibat ve asayişine taalluku olanlar Polis teşkilâtınca Polis teşkilâtı olmıyan yerlerde Jandarma teşkilâtı tarafından ifa olunur . Bunun haricinde kalanlar aidiyetine göre ilâkalı dairelerce yapılır .	
Madde 36- 17/6/939 tarihli ve 2295 numaralı kanunun 2.inci maddesi mucibince tanzim edilmiş ve Şûrayı Devlete görülmüş olan bu nizamname neşri tarihinden muteberdir .	Madde 24- 14/12/1933 tarihli ve 15436 numaralı nizamname mülgadır .	
Madde 37- Bu nizamnamenin hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri xx Hey'eti memurdur .	Madde 25- 17/6/1933 tarihli ve 2295 numaralı kanunun 2.inci maddesi mucibince tanzim edilmiş ve Şûrayı Devlete görülmüş olan bu nizamname neşri tarihinden muteberdir . Madde 26- Bu nizamname hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri xx Hey'eti memurdur .	

BCA, 30-10-0-0 / 82-539-8

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ.

1945

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ

ANKARA – YENİŞEHİR, GAZİ M. KEMAL CAD. 1

Tel: URBAN – Ankara
Telefon: 7850
Hesap numarası: İller Bankası (3031)

Ankara, 24 Aralık 1947

Sayın Bay Hilmi Uran
C.H.P.Genel Başkan Vekili

Çok Sayın Başkan Vekili;

1945 Temmuzunda yüksek himayenizle kurulmuş olan (Türk Belediyecilik Derneği) o vakittanberi yine yüksek ilgi ve müzaheretinizle Kızılayda C.H.P.İl İdare Kurulu binasında tahsis edilen küçük bir odada çalışmış ve gayelerini tahakkuk ettirmek yolunda mütevazı başarılar elde etmiştir.

Ahiren, İl İdare Kurulu Başkanı tarafından gösterilen lüzum üzerine âcilen büromuzu tahliye etmek zarureti hasıl olmuş ve Dernek büresu, tahsisatının çok kıt bir zamana rastlamasına rağmen yüksek bir kira ücretile İsmet Paşa caddesi No:38 e nakledilmek üzere bulunmuştur.

Derneğimiz,bu iki sene zarfında kendisine bir büro masrafını kazandırmış ve çalışmak imkânını sağlamış bulunmanızı hiçbir zaman unutmıyarak en derin teşekkürlerini yüksek şahsınıza sunmayı bir vazife bilir.

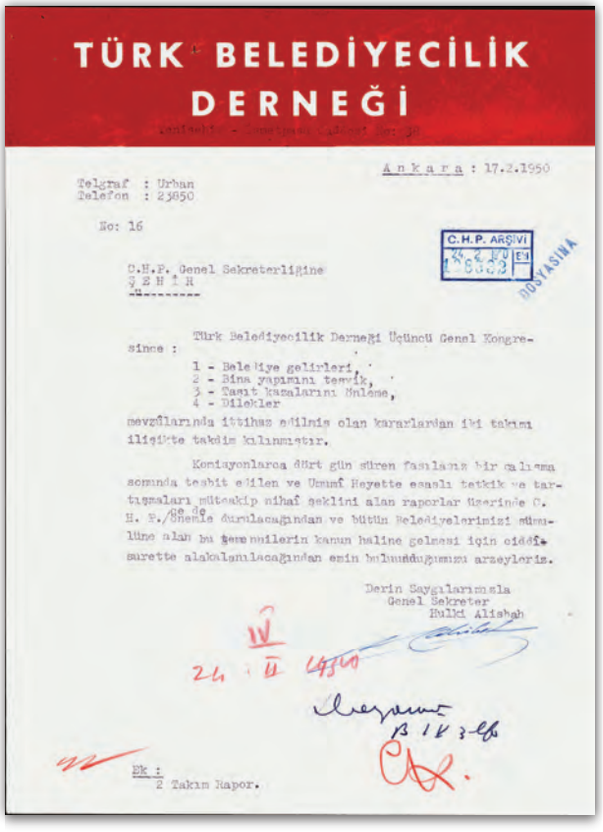
Tamamile ilmî ve meslekî bir Belediyeler Birliği olan Derneğimiz,üye defterinin 1 numarasını ilk gündenberi şahsınıza hasr etmekle onurlandığını bir daha arzeder ve bağlılıklarımızı sunarız.

Genel Sekreter
(Alâettin Cemil Topçubaşı)

Hüsnü
26-XII-947
H.Ş.

TÜRK ANKARA 1945 BELEDİYECİLİK DERNEĞİ

BCA, 490-1-0-0 / 597-67-5

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ

Telgraf : Urban
Telefon : 23050

Ankara : 17.2.1950

No: 16

C.H.P. ARŞİVİ
Kayıt No: 490.1.0.0/597.67.5
Evrak No: 1

C.H.P. Genel Sekreterliğine
Ş E H İ R

Türk Belediyecilik Derneği Üçüncü Genel Kongresince :

1 - Belediye gelirleri,
2 - Bina yapımını teşvik,
3 - Taşıt kazalarını önleme,
4 - Dilekler

mevzularında ittihaz edilmiş olan kararlardan iki takımı ilişikte takdim kılınmıştır.

Komisyonlarca dört gün süren fasılasız bir çalışma sonunda tesbit edilen ve Umumi Heyette esaslı tetkik ve tartışmaları müteakip nihaî şeklini alan raporlar üzerinde C. H. P./Genel Sekreterliğinde durulacağından ve bütün Belediyelerimizi ilgilendirmekle beraber bu tavsiyelerin kanun haline gelmesi için ciddî surette alakalanılacağından emin bulunduğumuzu arzederiz.

Derin Saygılarımızla
Genel Sekreter
Hulki Alishah

Ek :
2 Takım Rapor.

BELEDİYE GELİRLERİ KOMİSYONU RAPORU

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ 3.ÜNCÜ
GENEL KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Belediye gelirleri kanununun tatbikinden elde edilen neticelere göre kanunun başarı derecesini, kanunda yapılması lüzumlu görülen değişiklikleri ve belediyelere yeni gelir kaynakları sağlanması hakkındaki görüş ve teklifleri incelemek üzere kurulan komisyonumuz Kastamonu Milletvekili Muzaffer Akalın'ı Başkanlığa ve Antakya Belediye Başkanı Selim Çelenk'i sözcülüğe seçerek çalışmalarına başlamış ve kendisine verilen mevzuu incelemiştir.

Belediye gelirleri kanunu tasarısı halinde bulunduğu sırada geçen kongremiz tarafından bu tasarı münasebetile yapılan teklif ve temennileri de incelemelerimizin içine almış bulunuyoruz.

Komisyonumuzun yaptığı görüşme ve incelemeler sonunda vardığı neticeleri aşağıda sırasile arzediyoruz:

a- Belediye gelirleri kanununun tatbikinden elde edilen neticelere göre kanunun başarı derecesi:

5237 sayılı Belediye Gelirleri hakkındaki kanunun belediye gelirlerini oldukça ehemmiyetli nisbette arttırmış olduğu şüphesizdir. Fakat bu kanun hükümlerinin ehemmiyetli bir kısmı 31/1/1949 tarihinden beri yürürlüğe konmuş ve henüz üzerinden tam bir yıl bile geçmemiş olduğundan sağlayacağı neticeler hakkında şimdiden geniş rakkamlara dayanan bir bilgiye malik değiliz. Bütçelere konan rakkamlar; ilk tatbik yılının tahminleri olduğundan kanunun belediye gelirleri bakımından memleket ölçüsünde eskisine nazaran sağladığı gelir farkının ve bilhassa küçük, orta ve büyük Belediyelerden her biri üzerindeki tesir farklarını tesbit etmek için kesin hesapların yapılmasına beklemek zarurîdir.

b- Kanunda yapılması lüzumlu görülen değişiklikler:

1) Kanunun 15 inci maddesinde su, lağım ve yol tesis ve inşa masraflarına iştirâk payının bu inşa ve tesislerin tamamlanmasından sonra alınacağı kaydı vardır. Halbuki bir su tesisinde şebeke ile isalenin ayrı ayrı yapılması veya tesisat projesinin kısım kısım tatbiki halinde de - istifadeye arzedilmiş olmak şartile - masrafın ilgili şehir veya kasaba kâk halkına tevzii mümkün olmalıdır. Aksi takdirde projenin tamamının bir defada tatbikine imkân olmayan hallerde hizmetin başarılması güçlüğe maruz kalacaktır.

./.

- 2 -

2) Belediye gelirleri kanununun 28 inci maddesinin yarı resme tabi tutulacak nakil vesaitaları hakkındaki hükmü içinden motosikletlerin çıkarılması.

3) Resmîde dairesler ve teşekküller tarafından pazarlık veya teklif alınması suretile yapılan ihalelerin de tellâllık resmi mevzuu içine alınması ve orman mahsullerinin depo edildiği şehir ve kasabadan başka bir belde sınırı içinde satılması takdirinde tellâllık resminin depo edildiği şehir veya kasaba belediyelerine ödenmesi için kanunun 25 inci maddesine iki kaydın eklenmesi.

4) Belediye gelirleri kanununun 28 inci maddesinin B. bendinin ikinci fıkrasındaki " devamlı " celimesinin tayyedilmesi.

5) 3004 sayılı kanunun muâfiyetten hariç tuttuğu işletmelerin idare ve işletmesinin gayri safi hasılâtın % 30 u karşılığında belediyeden alınması ilgili belediyelerin bu kaynaktan elde ettikleri gelirleri azaltmıştır. Ya bu işletmelerin belediyeye geçirilmesi veyahut belediyeye ödenecek gelirin % 30 dan 50 ye çıkarılması.

6) Temizleme ve aydınlatma resminin bugünkü sistem yerine bu hizmet için yapılan masrafın bundan faydalanacak olanlara taksimi suretile tahsili hususunda belediye meclislerine yetki verilmesi ve bugünkü sistemin tatbik edileceği yerlerde - yeni bir bina tahriri yapılıncaya kadar - 1939 dan evvel yapılmış binalara ait resmin bir misli arttırılması suretile bu mıntıkada yeni kanunla hasıl olan gelir açığının kısmen olsun karşılanması.

7) Liman teşkilâtı olmayan yerlerin küçük deniz nakil vesaitaları resminden mahrum bulunmalarına için 19 uncu maddesinin A.bendinden " belediye sınırları içindeki liman dairesinde kayıtlı olmak" kaydının çıkarılması.

8) Kanunun 30 uncu okaryakat resmi maddesine istihlâkin karinesi satış olduğu ve başka belediye sınırı içinde perakende satılmak üzere tüccarlar tarafından satışın yapılan okaryakıtların istihlâk resmi perakende satıldığı yere ait bulunduğu hakkında da iki kaydın eklenmesi.

9) Tahsil usûlüne ait hükümler arasında bulunan 43 üncü madde belediye vasıtasile tahsil edilmeyen belediye gelirlerini tahsil etmiş olan resmî dairesler veya özel kurumlar hakkında tatbik

./.

- 3 -

kabiliyetini haizdir. Belediye adına başka yerlerden gelir tahsil etmeyip kendi gelirleri arasından belediyeye pay ayırmak veyahut belediyeye resim veya ücret ödemek durumunda bulunan dairesler hakkında da maddenin tatbik edilebilmesi gerekli olduğundan hükmün bu hususları da içine alacak şekilde tamamlanması.

10) Beden terbiyesi hissesinin kaldırılması. Bu konu belediye gelirleri kanununun dışında bir masraf işi olmakla beraber bu hissenin kaldırılması; belediyelerin mahrum kaldıkları bir geliri iade edeceğinden ve bir kanunun değiştirilmesile ilgili olduğundan raporumuzun bu kısmında yer alması uygun görüldü.

c- Yeni gelir kaynakları sağlanması:

1) Yangın koruma masraflarına sigorta kumpanyalarının iştirâk payı hakkındaki 15 inci madde hükmü belediyelerimizin yangın söndürme vasıta ve tesislerini ihtiyacı göre tesis ve idame etmesine kâfi gelmiyeceğinden bu önemli hizmetin başarılması için itfaiye hizmetinden daha fazla faydalanacak olan ahşap binalarda nisbeti yüksek beton veya kâgir gibi yangın tehlikesine daha az maruz olan binalarda düşük nisbette olmak üzere bina vergisine zam şeklinde bir vergi alınması.

2) Yıllık radyo abone bedellerine belediye hissesi olarak % 50 zam edilmesi,

3) Çiftçi mallarını koruma hizmetinin gelirlerile beraber belediyelere devri,

4) Hayvanlar vergisinin şehir veya kasabalardaki kısmının belediyelere bırakılması,

5) Şehir veya kasabalarda yaşıyan herkesin belde hizmetlerinin karşılığı olan masraflara tamamile iştirâkini ve çeşitli bir çok küçük varidat kanallarının ortadan kaldırılmasını sağlıyacak esaslı bir gelir sisteminin aranması.

+

Raporumuza birinci İçişleri Bakanlığına ve diğeri Belediye Başkanları arkadaşlarımıza ait olmak üzere iki temennimizi eklemek suretile son veriyoruz:

1) Yol vergisine % 50 zam yapılmış olan belediyelere ait hisse ile temizleme ve aydınlatma resminin bazı özel idarelerce tahsilinin ikinci plâna bırakıldığı ve bunun belediyelerimizi müşkilâta maruz bıraktığı anlaşıldığından bu hisse ve resimlerin ilgili

./.

BCA, 490-1-0-0 / 597-67-5

- 4 -

olduğu esas vergilerle beraber ve aynı zamanda tasdiinin sağlanmasını İçişleri Bakanlığından .

2) İçme su tesislerimiz çeşmelerden devamlı su akımı esasına göre değil, nüfus başına gerekli ihtiyacın bölüşüne göre yapıldığından gerek suyun israf edilmemesi ve gerekse harcanan sudan tarifesi gereğince bir bedel alınmak suretile suyun idare, tamir ve islâhı karşılığının sağlanması için çeşmelerin cami avlusu ve pazar yeri gibi zaruri ve mahdut yerlere inhisardilmasini belediyelerimizden temenni ediyoruz. Ancak bunun sağlanması için şebekenin bütün sokaklara teşmil edilmesi gerektiği gibi tesisat masrafını bir defada veremiyecek olan fakir ailelere belediyelerimizin faizsiz bir kredi esasları açmaları veya ilgililerin muvafakatile tesisleri toptan yaptırarak bedelini taksitle tahsil etmeleri icap edecektir.

Derin saygılarımızla arzederiz.

Kongreye belediye gelirleri komisyonunun raporuna eklenmesi kararlaştırılan hususlar:

1- Belediye Gelirleri kanununun tellâllık resmine ait 25 inci maddesinin birinci fıkrasındaki (alınan) kaydından sonra (veya satılan) kaydının eklenmesi hususunun komisyon raporunun 3 üncü maddesine ilâvesi.

2- Komisyon raporunun 5 inci maddesinin belediyelerden alınmış olan iskelelerin belediyelere iadesi ve bu cihet mümkün olmadığı takdirde belediyelere verilecek hissenin % 30 dan % 50 ye çıkarılması şeklinde vuzuhlandırılması.

3- 1939 dan evvel yapılmış olan binalara ait temizleme ve aydınlatma resmine Millî Korunma kanununun yürürlüğü müddetince yapılacak % 50 zammın mal sahiplerine değil hizmetten faydalanacak olan kiracılara münhasır olduğunun komisyon raporunun 6 ncı maddesinde belirtilmesi ve ticarethane olarak kullanılan binalardan alınacak temizleme ve aydınlatma resminin de kiraya verilen binalardan olduğu gibi % 5 olarak alınmasının ayni maddeye ilâvesi.

4- Deniz nakil vasıtalarına ait resimden bahseden 19 uncu maddedeki (150 tondan fazla) kaydında yer alan tondan maksat hangi ton olduğunun açıklanması lüzumunun raporun 7 nci maddesine eklenmesi.

./.

- 5 -

5- Eşyaların yangından korunması Belediyelerin vazifesi olduğundan ve hattâ yangına daha çok bunlar sebep olduğundan sigorta edilen eşyanın priminden de % 10 belediye hissesi alınmasının raporun C. işaretli kısmının 1 numaralı maddesine eklenmesi.

6- Belediyelerin yapacakları ekonomik verantabl işler için çıkaracakları tahvillerin Devlet tahvillerinin mazhar olduğu şartlardan faydalanması.

7- İştirâk halinde tasarruf edilen nakil vasıtalarının iştirâk hissesi değiştikçe yani bir hissenin ortaklardan birine veya başkasına devri halinde de belediye gelirleri kanununun 17 nci maddesi gereğince plâka resmi alınabileceğinin tavzihi.

8- Belediye gelirleri kanununun 27 nci maddesinin eğlence resminden istisna edilen yerlerdeki müsamere kaydının tarif ve tahdidi.

BİNA YAPILMI TEŞVİK KOMİSYONU RAPORU:

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ 3. ÜNCÜ GENEL KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Üçüncü genel kongrenin gündemine alınmış olan (bina yapımını teşvik işlerini) tetkik etmek üzere seçilmiş olan komisyonumuz, 4/11/1949 Perşembe günü saat 15,30 dan itibaren mesaisine başlıyarak konuyu gerek 5228 sayılı kanunun esaslarına, gerekse memleket umumî şartlarının icaplarına göre derinliğine ve genişliğine incelemiştir.

1- 5228 sayılı Bina Yapımını teşvik kanununun tatbik safhalarına göre başarı derecesi:

Malûm bulunduğu üzere 5228 sayılı kanun mesken yapımını teşvik amacile; şehirlerin imar hudutları içindeki Hazine, Özel idare ve Belediye arsalarının Belediyeler aracılığı ile ayni şehirde kendisine veya eşine ait meskeni veya arsası bulunmıyanlara istekleri halinde 2490 sayılı kanun hükümlerine bağlı kalmaksızın maliyet bedeli üzerinden kur'a ile temlikini, Bankaca temin edilecek inşaat kıymetinin % 75 ine kadar ve % 5 i geçmemek üzere Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek faiz nisbeti üzerinden kredi açılmasını; çimento, tuğla, kiremit vesaire gibi inşaat malzemesinin Devlet Demir yolları ve Devlet Deniz yolları ile taşınmalarında o cins malzeme için uygulanan asgarî tarifede tenzilât yapılmasını ve muamele vergisi ile bir kısım gümrük resimlerinde muafiyeti kabul ederek malzemenin nisbeten ucuzlamasını, binalara on yıl için vergilerden ve tapu harçlarile damga resminden muafiyet temin ederek yatırılan sermayenin kolayca itfasını sağlıyacak yeni hükümler getirmiştir.

Bu hükümlerin kanunun yayımlanması tarihindenberi geçirdiği tatbik safhaları sıra ile aşağıda gözden geçirilmiştir:

A- Arsa temini hususunda kanunun sağladığı oldukça müsait imkânlara rağmen Belediyelerin Maliye dairelerine vukubulan müracaatları üzerine hazine arsalarının Belediyelere devrinde beklenen

./.

- 2 -

kolaylık ve çabukluk gerçekleşmemiş olduğundan, Belediyeler devralacakları bu arsaları parselliyerek vatandaşlara tevzie imkân bulamamışlardır. Bu sebeple kanunun bu güzel hükümleri henüz uygulama safhasına girememiştir. Bu konuda yüksek Maliye Bakanlığının, kendi teşkilâtına kanunun ruh ve maksadını anlayışla karşılanması ve belediyelere gerekli kolaylıkların gösterilmesi için bir genelge yapmasının sağlanması temenniye şayan görülmektedir. Bu hükümlerin maksada uygun şekilde tatbiki sağlandığı ve kısmi mahsusunda arzedilecek olan eksiklikler tamamlandığı takdirde, bina yapımının teşvikinde büyük faydalar sağlayacağına komisyonumuz kani bulunmaktadır.

B- Emlâk Bankasının % 5 faizle ve tahsin edilen inşa kıymetinin % 75 ine kadar kredi açmasına dair olan hükümler, Bankanın elindeki sermaye imkânlarının müsaadesi nisbetinde fayda sağlamış ve aşağıdaki tablolarda gösterildiği üzere Ankara ve İstanbulda 1948 yılından itibaren inşaatta esaslı bir inkişaf başlamıştır müşahede edilmiştir.

Ancak, Banka sermayesinin isteği karşılamağa kâfi gelmemesi yüzünden birçok müracaatların cevapsız bırakıldığı da ilgililerden alınan izahattan anlaşılmıştır. Bu hadise kanunun müsbet faydalarını hemen hemen durdurmuş olduğundan, bunu esaslı bir çare bulunması ve Devletçe her yıl verileceği kabul edilen beşer milyon liralık sermaye paylarının tamamile ödenmesinden başka mümkün olduğu takdirde bunun arttırılması cihetine gidilmesi ve teklifler kısmında tebarüz ettirildiği üzere Bankaya diğer menabiden de para temininin sağlanması zarureti doğmaktadır.

Ankara :

1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948
352	119	215	134	95	151	129	148	387	685

1949 (sekiz aylık) 915

İstanbul :

1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948
582	441	298	340	222	172	346	520	1430	1537

1949 (sekiz aylık) 1103

(3)

C- Kabu edil n gümrük resmi ve muamele vergisi muafiyetleri, dışardan kereste ithaline müsaade edilmiş olması, kereste fiyatlarından % 20 - 25 ve diğer inşaat malzemesinde de % 5 - 10 arasında bir ucuzluk sağlanmıştır. Ancak bu ucuzluğun biraz da inşaat kredilerinin sermaye fikdanı yüzünden kesilmesi ile ilgili bulunduğu mütalâasına komisyonumuzca da iştirâk edilmektedir.

İnşaat malzemeleri için Devlet Demir ve Deniz Yollarında o cins maddelere uygulanan asgarî tarifeler üzerinden Bakanlar Kurulu kararile belli edilecek miktarda tenzilât yapılacağı kanunda derpiş edilmiş ise de; yapılan temaslardan henüz Bakanlar Kurulunca böyle bir karar alınmadığı anlaşılmıştır. Bununla beraber, Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğünün halen tatbik etmekte olduğu tarifelerde çimento, Karabük Demiri, kereste, kiremit, Tuğla, Kireç, Taş, Kum ve Çakıl gibi malzemeler için esas tarifeye nazaran % 9 - 46 arasında değişen tenzilât yapıldığı öğrenilmiş olmakla **kerber** beraber, kanunun kastettiği tenzilâtın bu miktarlar üzerinden yapılacak ikinci bir indirme olduğuna göre, bu cihetin de temini hakikî manasında ucuzluk sağlanmağa müessir olacak tedbirlerden bulunmaktadır.

D- Bina, Buhran, Savunma vergilerinden 10 aylık muafiyete ve Tapu harcı ile Damga resminden bağışıklığa dair olan hükümler maksada uygun şekilde ve tam olarak uygulanmakta ve inşaat yaptıracakları hakikaten teşvik etmektedir. Ancak, vergi muafiyetinin muvakkat mahiyette olan kanunun yürürlüğü süresine münhasır olduğu ve bu sebeple ilk sene yapılan binaların 10, 2 nci sene yapılanların 9, üçüncü sene yapılanların 8 ilâ ..... senelik muafiyetten istifade edecekleri hakkında bir fikir ileri sürülmüş olması itibarile komisyonumuz bu konuyu da dikkatle inceleyerek herhangi bir tereddüde meydan bırakılmaması için ayrıca teklifte bulunmağı münasip görmüştür.

II- Kanunda yapılması gereken değişiklikler:

A- 5228 sayılı kanunun ikinci maddesinde Belediyelerce devralınacak veyahut kendi mülkiyetlerinde olup Belediye meclislerince belli edilecek arsaların vatandaşlara " maliyet bedeli " üzerinden temlik edileceği tasrih edilmiş ise de; maliyet unsurları izah edilmemiştir. Belediyelerin elinde geçmiş olan meyrancâk, harman yeri, çayır, mera vesaire gibi mahallerin maliyet bedellerinin

./.

- 4 -

ne suretle tâyin edileceğini açıklamak icap ettiği gibi maliyeden veya Özel idarelerden vergi kıymetleri üzerinden satın alınacak arazi parçalarının inşaat arsaları haline getirilmesi için Belediyelerin yapacakları hizmet masraflarının satınalma bedelleri üzerine ilâve edilip edilemiyeceğini de kanun hükmü ile açıklamak veya kıymetinin Belediye meclislerince takdir edileceğini göstermek yerinde olacaktır.

B- Hazineden devralınan arsa, birkaç yüzbin metre kare gibi mühim bir saha teşkil ediyor ve bunların bir mahalle haline getirilmesi de şehrin inkişaf ve imar durumu bakımından faydalı görülüyorsa, burası için hazırlanacak bakkal, kasap, sebzeci gibi dükkânlara, fırın, eczane vesaire gibi zarurî ihtiyaçlara cevap verecek akar arsalarının 2490 sayılı kanun hükmüne göre Belediyelerce talip lerine satılmasına imkân veren bir hükmün **kxtxlmasxxx** kanuna eklenmesi lüzumlu görülmektedir.

C- Kendilerine arsa verilebilecek kooperatifler; kanunda mutlak olarak zikredilmiştir. Bunların kendisine veya eşine ait meskeni veya mesken yapmağa elverişli arsası bulunmayanların kurdukları yapı kooperatifleri olmasını sarahatle gösterecek kanun hükmünün sevkedilmesi lüzumlu görülmüştür.

D- Kooperatiflere arsa verilmesi imkânı sağlandığı halde bunlara ancak arsalara istekli çıkmaz veya artarsa arsa verilebileceği şartı da konulmuş olduğundan, tatbikatta kooperatiflere sıra gelmesine fiilen imkân hasıl olmıyacağı aşikârdır. Kooperatifler gerek ortaklarından toplıyacakları kendi sermayelerile gerek Emlâk Bankasından ve gerekse diğer ticaret ve İş Bankalarından, piyasadan, ticarî sıfatları itibarile, daha kolayca sağlıyacakları kredilerle ortaklarına sür'atle mesken yaptırma imkânını bulacakları ve toptan inşaatın temin edeceği ucuzluk, zarafet ve ahenk itibarile münferit inşaata müreccah bulunması gözönünde tutularak ferdî müracaat sahiplerinden önce üye sayılarına toplu arsa tefriki imkânının sağlanması maksada daha uygun bulunmaktadır.

E- Kanunun ikinci maddesinde arsa alabilecekler " aynı şehir ve kasabada kendisinin veya eşinin evi veya arsası bulunmıyanlar " şeklinde tarif edilmiş ise de; burada arsanın " mesken yapmağa **ax** elverişli arsa " olacağı açıklanmamış olduğundan bunun açıklanması lüzumlu görülmektedir.

- 5 -

F- Arsa tevziinde kur'a usulünün esas tutulması ve müracaatta bulunan kooperatiflere ilk önce kur'a ile toplu bir halde ve kâfi miktarda ada ve parseller tefrik edildikten sonra geri kalan parsellerin yine müracaat edenler arasında kur'a ile tevzii uygun olacaktır. Müracaat edenlerin istedikleri ev tiplerine göre tasnifi ve bu tipleri isteyenler arasında evli ve çocuğu çok olanların birinci derecede,evli olanların da ikinci derecede tercih edilmesi esasının konması ve bunlardan istekli olanlar tevzi edilecek arsalardan fazla olduğu takdirde bekâr veya çocuğu olmıyanlardan başlamak üzere fazlalık miktarınca istekliler kur'a ile hariç bırakıldıktan sonra arsa miktarına müsavi olarak geri kalanlar arasında mevcut arsaların kur'a ile dağıtılmasını sağlayacak şekilde kanunda değişiklik yapılması tavsiyeye şayan görülmektedir.

G- Kanun, yapılacak meskenleri 10 yıl süre ile bina vergisi ile buna munzam olarak tahsil edilmekte olan bunan ve savunma vergilerinden muaf **xxxxxxx** tutmuş ise de; muvakkat mahiyette olan bina yapımını teşvik kanununun yürürlük süresinin bitiminden sonra bu muafiyetin devam edemiyeceği hakkında bazı fikirler ileri sürülmüş olduğundan, tatbikatta herhangi bir tereddüt ve yanlışlığa meydan verilmemek ve bu kanunun yürürlüğü zamanında başlanmış olup ta kanunun yürürlük süresinin hitamından itibaren en geç bir takvim yılı sonuna kadar tamamlanacak binaların da 10 yıllık muafiyet hakkından faydalandırılmaları için kanunda gerekli açıklamanın yapılması temenniye şayan görülmektedir.

III - Bina yapımını teşvik için yeniden alınmasına komisyonumuzca lüzum görülen çeşitli tedbirler

1- İmar mevzuatında gurbetçinin ev yapma kabiliyetini azaltan hükümler sür'atle kaldırılmalarını ve bunun yerine medenî ve fennî icaplara aykırı olmamak şartile ev yapma kolaylığını pratik yoldan sağlıyacak hükümler kabul olunmalıdır.

Bir yapının maliyetinde işçilik % 30, malzeme ise % 70 nisbetlerini göstermektedir. Buna göre, daha ziyade malzemeden yapılacak tasarruf maliyet üzerinde müsbet tesirler gösterecektir.Şehir ve kasabalarda yapılan binalar ve bu arada tabiî olarak meskenler, Belediye yapı ve Yollar kanunu hükümlerine göre yapılmak lâzım-

./.

- 6 -

dır. 15 senedenberi tatbik edegeldiğimiz Yapı ve Yollar Kanununun artık bugünün ihtiyaçlarını karşılamıyan hükümlerini bu vesile ile tadil zamanı gelmiş olduğu kanaatında varılmıştır. Komisyonumuz,bu hususta teferruata girmek için lüzumlu zamana sahip olmadığı için umumî olarak, Yapı ve Yollar Kanununun yerini alacak, birinci Türk Yapı Kongresi tarafından esaslı salâhiyetle tesbit edilmiş bulunan ve bugünün ihtiyaçlarını cevaplandıracak, yeni bir " İmar Kanunu " ile değiştirilmesini ve bu kanunda yapıları ve muhtelif yapı unsurlarını lüzumundan büyük yaptıran rakkamların bulunmamasını, bu hususların Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanacak örnek talimatnamelere göre Belediye meclislerinin hazırlıyacakları yapı talimatnamelerile tebdilinin derpiş edilmesini tavsiye ile iktifa edecektir.

2- Binanın yapımını teşvik yalnız binanın yapılması bitinceye kadar olan zamana münhasır kolaylıklar şeklinde düşünülür, bu yapının gelecekteki durumu, belediye hizmetlerinden devamlı şekilde faydalanma imkânları önceden teemmül edilmezse, mahdut zamana münhasır kolaylıklardan faydalanılarak kurulan binaların medenî vasıtalardan mahrum melceler haline gelmeleri tehlikesi baş gösterir. Bunun için sür'atli bir inkişaf faaliyeti, mevcut şehir çekirdeğinin uzaklarında, mahalleler teşekkülü şeklinde tecelli ederse; şehircilik bakımından yanlış bir inkişaf sağlanmış olur. İstanbulun içinde muazzam yangın yerleri Ankara ve diğer büyük şehirlerimizde birçok boş arsalar dururken bunların mütemadiyen yayılma istekleri bunun güzel bir misalidir. bu halin önlenmesi, ancak şehir içindeki boş sahalarda inşaat yapması teşvik veya mecbur edecek hükümlerin konması suretile doldurulması mümkündür. Bu tedbirler arasında şehrin belediye meclislerince tesbit edilecek bölgelerindeki boş arsaların belediye hizmetlerini güçleştirmeleri de nazarı itibare alınarak bunlara boş bulundukları müddetçe bazı belediye vergileri salınması, üzerinde mesken inşaatı yapmak üzere bugibi yerleri istimlâk hakkının belediyelere tanınması, boş arsaların üzerinde sahiplerine muayyen bir mehil verildikten sonra inşaat yapmadıkları takdirde belediyece ve inşaat yaptırmak şartile arttırma yolile satılması ve şehir merkezlerinde kıymetli arsalar üzerinde yapılacak binaların yapımını kolaylaştırmak üzere kat mülkiyetini tesis etmenin faydalı olacağa düşünülmüştür.

3- Belediyelerce isteklilere ve kooperatiflere arsa tahsisi başlı başına kâfi bir teşvik tedbiri olamadığından, açılacak kredilerde inşaat bedelinin en çok % 75 inden ibaret bulunduğundan, tatbikatta her istekliye kredi sağlanması temin edilse bile, muayyen bir miktarda müterakim parası olmıyanların mesken yaptırmaları kabil olmamakta ve başlanan binaların yarım kâ kalması millî servetin ziyaını intaç etmektedir. Binaenaleyh; bina yapımını teşvik gayesile tevzi olunacak arsalarda kanunun tâyin ettiği süre içinde bina yapılacağına dâir tatmin edici herhangi bir delil ve karineye malik olmadığı halde sırf kur'adan faydalanarak bir arsa elde etmek maksadını güden isteklilerin kur'adan hariç tutulması için belediye meclis ve encümenlerine yetki verilmesi,

4- % 5 faizli krediye ayrılacak banka sermayesi mahdut bulunduğu cihetle bu işe ayrılan sermayeden mümkün olduğu kadar çok sayıda vatandaşın müstefit olabilmeleri için bu krediden faydalanacak bina tiplerinin Bayındırlık Bakanlığı ve Emlâk Bankası tarafından gerek oda sayısı ve gerek inşaat sahası itibarile tesbit ve bunlara verilecek âzamî kredi miktarının da tâyin edilmesi faydalı görülmektedir.

Emlâk Bankasının bu şekilde tipleri tesbit edilen binalar dışında kalan yapılar için normal faizlerle bol miktarda kredi açabilmesini sağlamak, memleketimizin bugünkü ekonomik şartları itibarile bina yapımını teşvik edecek mahiyette görüldüğünden, Bankaya % 7,5 ga kadar faizli tahvil çıkartmak yetkisi verilerek sigorta şirketlerinin, millî Bankaların, Emekli Sandığının ihtiyat sermayelerinden ve serbest tasarruf erbabının tevdiatından feyzalanmasına imkân verilmesi,

5- İnşaat malzemesi imal etmek veya inşaat yaparak kredi ile satmak üzere anonim ve kooperatif şirketlerin kurulmasını teşvik edecek imkânların sağlanmasıxx ve bunlara malî, idarî kolaylık ve muafiyetler bahşedilmesi,

6- Yapı işçilerinin teşkilâtlandırılması ve kabiliyet derecelerinin sertifikalarla gösterilmesini sağlıyacak hukukî imkânlar yaratılması.

./.

7- İnşaat malzemesi imalâtını çoğaltmk ve kolaylaştırmak üzere bu malzemeyi imal edenlere kömür ve vagon sağlanmasında tercih hakkı verilmesi ve bu sanayiin kredi ile desteklenmesi,

8- Çimento, demir ve çimentolu yapı malzemesi istihsalâtının memleket ihtiyacını karşılıyacak şekilde arttırılması,

9- Kapı, pencere, tuğla, kiremit vesaire gibi yapı malzeme ve unsurlarında standardizasyon ve normalizasyon sağlanması,

10- İnşaat malzemesinin murakabesi ile kalitelerinin belediyelerce sınıflandırılarak halka ilân edilmesi ve kullanılması zararlı olanların satışının men'i imkânlarını sağlıyacak kanunî yetkilerin verilmesi,

11 - Ucuz inşaatta kerpiç, hımır ve diğer inşaat nevilerinden faydalanılması,

12 - Yaptıracakları binaları taksitle veya peşin para ile satmak üzere teşekkül edecek anonim veya kooperatif şirketlerinin yaptırdıkları binaları isteklilere satışlarında bir defaya mahsus olmak üzere ferağ ve intikal harçlarından muaf tutulmaları,

Bina yapımını teşvik edecek başlıca tedbirler olarak düşünülmüştür.

SONUÇ :

Tabiî; beşerî hukukî unsurlardan meydana gelen Devletin, Devletler camiasındaki yüksek mevkiini muhafaza edebilmesi için tabiî unsur olan " Ülke " ile beşerî unsur olan insan topluluğunun yani " Millet'in " ve hukukî unsur olan " Hâkimiyet ve şahsiyet " in yekdiğerile kaynaşması, aralarında kuvvetli rabıta ve ahenk sağlanmasının gerektiği aşikârdır.

Türk Milletinin, dil, Kültür, Hikü ve tarı birliği ile saadet ve felâket ortaklığına inanmış, müşterek yurt sevgisi taşıyan ve bu suretle gerek tabiî ve gerekse ruhî bağlarla birbirine bağlı yurttaşlardan meydana gelmiş " içtimaî ve siyasî bir bütün " olduğu gözönüne alınınca en yüksek bir insan ve millet seviyesiçe varmanın şartlarından olan " Devlete bağlılık " amacına ulaşmak için lüzumlu her tedbiri almak için, Devletin ve âmme hukuku hükmî şahıslarının ilk ve en tabiî ve hattâ mecburî vazifeleri olarak mütalâa etmek yerinde olur.

./.

Bu itibarla; insan topluluğunun serbestçe serpilip gelişmesi için zarurî ve hayatî şartlardan biri olarak aileyi ve özel mülkiyeti koruma esasını vazederken bu prensibin yanında ve onun ayrılmaz bir cüz'ü olarak yurttaşların sağlık şartlarını haiz evlere kolaylıkla sahip olabilmelerini sağlamak vazifesi yer almaktadır.

Komisyonumuz bu görüşle mevzua lâyık olduğu önemi vererek, vaktin müsaadesi nisbetinde, tesbit edebildiği tedbirleri Hükümetçe ve yetkili heyet ve makamlarca nazara alınmasına karar verilmesi ricasile Genel Kurula saygılarla arzına ittifakla karar vermiştir.

5/11/1949

Bina Yapımını
Teşvik işleri Komisyonu

Bir örneğini aynen yukarıya koyduğumuz (Bina yapımını teşvik işleri) Komisyonunun raporuna, Kongrece aşağıdaki kayıtların eklenmesi kararlaştırılmıştır:

1- Raporun üçüncü kısmının dördüncü maddesindeki (Bankaya % 7,5 ga kadar faizli tahvil çıkartmak yetkisi verilmesi) cümlesi (Banknya müsait şartlar içinde tahvil çıkartmak yetkisi verilmesi) şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

2- Aynı kısmın 5 inci maddesindeki (Anonim ve Kooperatif şirketler) kaydı (alelûmum şirketler) olarak değiştirilmiştir.

3- Aynı kısmın 8 inci maddesi (çimento ve demir istihsalinin, memleketin bilûmum ihtiyacını karşılayacak şekilde arttırılması) tarzında ve (bilûmum) kelimesi eklemek suretile kabul edilmiştir.

4- Aynı kısmın 10 uncu maddesi (kontrolün Devletçe yapılması) kaydile kabul edilmiştir.

5- Aynı kısmın 12 nci maddesindeki (yapı şirketleri) kaydı (yapı şirket ve müesseseleri) şeklinde değiştirilmiştir.

TAŞIT KAZALARINI ÖNLEME KOMİSYONU RAPORU :

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ ÜÇÜNCÜ
GENEL KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

On üyeden müteşekkil Komisyonumuz 3/11/1949 Perşembe günü saat 15 de Türk Belediyecilik Derneğinin İsmetpaşa caddesindeki merkez bürosunda toplanarak ekseriyetin mevcut olduğu anlaşıldığından görüşmelere başladı. İlk iş olarak yapılan Başkan ve sözcü seçiminde İller Bankası Genel Müdür Muavini Mithat Yenen Komisyon Başkanlığına ve Karabük Belediye Başkanı Rüştü Tonbuloğlu da sözcülüğe seçildiler. Bu meyanda Komisyon Başkanlığına hitaben Tokat Milletvekili Sayın Bay Rüştü Önder tarafından verilen bir önerge okundu. Önergede bahis konusu edilen hususlar esasen Komisyonumuzca kabul edilmiş olan konulara temas etmekte olduğundan, varacağımız kararlara göre işaret edilen tavsiyelerin raporumuza alınmasına karar verildi.

Taşıt kazalarının önlenmesine matuf olmak üzere Hükümetimizce girişilen teşebbüsler hakkında bilgiye sahip olmak amacile temaslara girişilmiş, alınan malûmata göre Emniyet Genel Müdürlüğünce 1938 senesinde bir trafik tasarısı hazırlanmış olduğu, adı geçen tasarı, mütalâaları alınmak üzere ilgili Bakanlıklara gönderildiğinde, bu sırada İsviçre'de Beynelmilel bir karayolları nakliyat komitesinin çalışmaya başlamış bulunmasından bu komitenin çalışmalarından mülhem olarak yeni bir trafik kanunu hazırlanması daha uygun olacağı düşüncesile Bayındırlık Bakanlığı tarafından bir teklifin yapılmış olduğu öğrenilmiştir. Bu teklifi müteakip Adliye, İçişleri, Millî Eğitim, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlıkları temsilcilerinden teşekkül eden bir Bakanlıklar arası Komisyonu yeni bir trafik kanunu hazırlıklarına başlamış ve tasarıya mesnet olabilecek mevcut ecnebi mevzuattan da faydalanılmasına karar verilerek Amerikan, İngiliz, İsviçre, Fransız ve İtalyan trafik kanunları tercüme edilerek incelenmiştir. Yalnız yeni trafik kanun tasarısının Büyük Millet Meclisinden geçerek kat'ileşmesine kadar memleket trafik işinin bir sistem ve prensibe bağlı olarak yürütülebilmesi için alınacak âcil tedbirler hakkında bir tamim yapılması yüksek İçişleri Bakanlığınca muvafık görülmüş ve gereğine tevessül edilmiş olduğu da öğrenilmiştir.

./.

BCA, 490-1-0-0 / 597-67-5

- 2 -

Komisyonumuz, bu cümleden olarak Hükûmetimiz tarafından taşıt vasıtalarının sebebiyet verdikleri kazaların önlenebilmesi için trafik dâvasının esaslı bir şekilde ele alınmış olduğuna muttali olmakla bir inşirah duymuştur. Bu itibarla, trafik güçlükleriyle doğruca karşı karşıya bir durumda bulunan Belediyelerimizi temsilen çalışan Komisyonumuz, bugün için alınması lâzımgelen tedbirlerin akla gelenlerini birer birer kaydetmeyi faydalı görmüştür. Raporumuz mündereceatında, Hükûmetimiz tarafından alınması düşünülen tedbirlere ilâve edilebilecek bir kısım bulunursa kendimizi bahtiyar addedeceğiz.

1) Taşıtları idare edeceklere verilecek ehliyetler:

Bugün için meydana gelen taşıt kazalarının en büyük sebeplerinden biri de taşıt vasıtalarını idare eden şoförlerin lâzımgelen ehliyete sahip olmalarıdır. Bu ehliyet, teknik ve fizikî olduğu kadar moral bakımdan da arzu edildiği derecede olmalıdır. Teknik ve fizikî ehliyet verilmesinde bugün için Belediyelerimiz bütün imkânlar nisbetinde itina göstermekte iseler de ehliyet veren komisyonların tam bir mükemmeliyette teşekkül edememeleri ve bu hususta bir talimatnamenin de mevcut bulunmamasından ehliyet verilmesinde tam bir kıstas tatbik edilememektedir.

Ayrıca, moral bakımından da ehliyet verilmesinde gözetilecek noktalar çoktur. Bugün için ehliyete sahip olan şoförlerin liyakatsiz ve dikkatsizliklerinden yaptıkları kazalar neticesinde ellerinden ehliyetlerinin alındığı muhakkaktır. Yalnız bugibilerin kısa bir müddet sonra diğer bir belediyeye müracaat ederek yeniden bir ehliyet aldıkları da sık sık görülen vak'alardandır. Bugibi hallerde, mikdarı çok olmayan taşıt vasıtası kullananlara ait sicillerin merkezde tutulması suretile bugibi teşebbüslerin önlenebileceği de muhakkaktır. Çeşitli taşıt vasıtaları için lüzumlu bulunan mesuliyet ve teknik aynı zamanda fizikî kabiliyet dereceleri de ayrıdır. Bir küçük hususî otomobil idare edenle bir büyük vasıta idare eden şoförden aranması gereken ehliyet derecesi çok farklı olmalıdır. Bu suretle yeni kabul edilecek trafik memuzatın da ehliyet verilmekte gösterilecek titizlik, büyük vasıta kullananlar için haklı olduğu kadar küçük vasıta kullananların da aleyhine olmamalıdır.

./.

- 3 -

Ehliyetleri verecek olan komisyonların teşkili işine gelince:

Şehir ve kasabalarımızın İl, İlçe ve Bucak merkezi olmalarına göre, ehliyet verecek komisyonların yalnız Vilâyet merkezlerinde bulunması veya bu salâhiyetin İlçe merkezlerine kadar teşmili, komisyonların her suretle mücehhez bir vaziyette bulunmalarına dair olan arzularımızın yerine getirilmesini sağlıyamıyacaktır.

Bu bakımdan İl merkezlerile nüfusları meselâ 20.000 den fazla olan İlçe veya Bucak merkez Belediyelerinin ehliyet verme salâhiyetile görevlendirilmeleri kabul edilebilir.

Memleketimizde, trafik meselesi, yalnız şehir ve kasabalarımızın belediye hudutları dahilinde kalan bir mesele olmayıp bir şehirlerarası meselesi istidadını göstердiğinden, yol dâvamızın her bakımdan ilgili merci bulunan Bayındırlık Bakanlığına bağlı Yol Bölge Müdürlüklerinin bu ehliyet verme işile görevlendirilmeleri muvafık mütalâa edilebilir. Ehliyet alacakların asgarî yaş haddinin daha genç bulunmamaları ve büyük vasıta ehliyeti alacakların da azamî yaş haddini aşmamaları muvafık olur.

2) Kontrol işi:

Bugün için büyük şehirlerimizde daki trafik kontrol işi mevcut imkânlarla maalesef tam manasile başarılmamaktadır. Trafik kontrol işi, ehliyet kontrolu, taşıt vasıtaları kontrolu, trafik kontrolu ve yayaların kontrolu olarak dört cephede mütalâa edilmelidir. Belediye zabıtası tarafından güçlükle tatbik edilecek bir mesele değilse de taşıt vasıtaları kontrolunda daha sık tedbirlerin alınması ve bu işte çok cezrî hareket etmek lüzumu aşikârdır.

Taşıt vasıtalarının her ay kontrolları, malzeme ve yedek parça azlığı hüküm sürdüğü harp senelerince geniş bir fasıla yaratması bakımından biraz seyrek olarak görülmekte idi. Fakat son senelerde taşıt vasıtalarının umumiyetle yenileşmiş bulunmaları, yedek parça bulunabilmesi ve bu malzemenin daha ehven fiyatlarla alınabilmesi yüzünden taşıt sahiplerinin bu işlerde hasis davranmalarına bir sebep bırakmamaktadır. Kontrol zamanının bilinmesinin ehemmiyeti de gözönünde tutulacak olursa, vasıta kontrollarının her ay yapılması ve ay kontrollarının yapılmış olduğuna dair işaretlerin vasıtalarda bulunması sağlanmalıdır. Bütün bu kontrol

./.

- 4 -

işlerinin tabiî olarak usule riayetkâr ve formunda bir trafik zabıtası tarafından idare edilmesi uygun mütalâa edilmiştir.

3) Taşıt vasıtalarının sür'atleri:

Taşıt vasıtalarının esas sebeplerinden biri de taşıtların yaptıkları sür'atlerin fazla olması ve sür'atle idare edilen vasıtalara icabı halinde hakim olunamamasıdır. Her türlü sür'at kontrolu imkânı ile mücehhez olabilecek bir trafik zabıtası, muayyen bir yol için tesbit edilen sür'atten fazla sür'atle geçen bir taşıtın cezalandırılmasında güçlük çekmiyecektir. Aynı zamanda belediye sınırları dahilinde olduğu kadar şehir dışı yolların bir kısmında dahi azamî sür'ati işaret eden levhaların bulunması lüzumludur.

4) Virajlar, dever meylleri ve işaretleri:

Şehir ve kasabalarımız arasındaki şehir yollarının bilhassa eskiden yapılanlarında; virajlarda ve bu viraların kurvlarının ve devre meyillerinin teknik bakımdan icabı vechile yapılmamış bulundukları, buralardan geçen taşıt vasıtalarının güçlükle hareket edebildikleri ve ufak bir dikkatsizlikle ve tecrübesizlik yüzünden oldukça mühim kazaların meydana geldiği görülmektedir. Yeni yapılmakta olan şehirlerarası yollarımızda, bugibi noktaların tam tekniğinde olarak meydana gelmesine tamamile itina edilmekte olduğuna inanıyoruz. Yalnız, güzergâhları bu bakımdan mükemmel olmayan eski yolların, bilhassa tehlikeli olan kısımlarının sıkı bir kontrol altında bulundurulması için lüzumlu tedbirlerin alınmasını muvafık mütalâa etmekteyiz. Bilhassa keskin virajlarda şoförleri her bakımdan ikaz edecek işaretlerin, ilk iş olarak konması yapılacak işlerin başında gelmelidir.

5) Trafik bakımından fazla yüklü bulunan yollar:

Birçok şehirlerimizde trafik hacminin fazla bulunduğu anayollarda trafik kontrolünün birçok baktımlardan imkânsızlaşması bu yollardaki taşıt kazalarının daha geçilmesini bâkkile güçleştirmektedir. Bu bakımdan hacmen fazla olan ana yolların, taşıt kesafeti bakımından hafifletilmesi hususunda belediyelerimizin ikaz edilmesi lâzımdır. Bu hafifletme trafiğinin kısmen veya tamamen tâli yollara verilmesi veya ana yolların genişletilmesi

./.

- 5 -

düzenlenen imâr plânlarında umumiyetle derpiş edilmekte ise de bu hususun tahakkuk etme kevfiyeti uzun bir ati için Belediyelerimizin takati haricinde kalmaktadır. Bu sebeplerden trafiğin kısmen ana yollara muvazi olarak geçen tali yollara verilmesi suretile ana yol hamulesinin azaltılması cihetine gidilmesi en uygun suretihal olarak görülmüştür.

6) Trafik plânları:

İyi bir trafik plânının sahip olan ve bu plânı hassasiyetle tatbik edebilen bir şehirde taşıt kazalarının önlenebileceği de muhakkaktır. Şehir trafiklerinin plânlı olarak işlemesi memleket dahilinde kullanılacak trafik usullerinin umumileşmesini de sağlıyacaktır. Bu suretle hariçten gelecek taşıtların yabancı bir şehirde güçlükle karşılaşmalarının önüne de geçilmiş ex olacaktır. Ayrıca, hariçten gelen bir taşıtın yabancı bir şehire ait bir trafik plânını olire geçirmesile o şehirde kaldığı müddetçe yabancılık hissetmiyecektir. Belediyelerimiz tarafından düzenlenecek trafik plânlarının tekniğine uygun olabilmesi için bunların merkezden tasdikten geçirilmesi cihetine gidilmesi tavsiye edilebilir. Bu trafik plânlarından ; gidiş ve dönüş yolları; oto - araba - park yerleri, yaya geçit noktaları, otobüs istasyon yerleri, otoların trotvarlar kenarlarında ne müddet bekliyebilecekleri hakkında işaretler, okul yerleri, otobüs ve tramvay geçiş yolları ve gidiş istikametleri, yalnız yayalara tahsis edilmiş olan yollar mahsus işaretlerle gösterilmiş olacaktır.

7) İlk Okullarda trafik terbiye konusu:

Garp memleketlerinde ve Amerikada olduğu gibi memleketimizde de ilk mektep yavrularımıza, lüzumlu trafik terbiyesinin verilmeğe başlanmasını temenni etmekteyiz.

Bir çocuğun yuvasından dış âleme çıkmaya başlamasından sonra ilk karşılaşacağı yenilik, taşıt vasıtaları olacağından bu vasıtaların kendisi için ne derecede kadar tehlikeli olabileceğini ve bunlardan ne şekilde zarunabileceğini iyice bilmesi lâzımdır. Bu konuda çocuk velilerinin de lüzumlu telkini yavrularına yapmaları gayet tabiî ise de okullarında kendilerine açılanacak itiyatlar için daha ciddiyetle karşılanmasını mümkün kılacaktır.

./.

8) Tabelalar, trafik düzenleme işaretleri:

Bütün memleketlerde taşıt tabelaları numaralarından gayri gayet okunaklı olarak şehirlere ait rumuzları ve harfleri taşımaktadırlar. Bizde de taşıt tabelaları muayyen bir norma bağlı olmak üzere her şehre ait iki veyahûd üç harfli bir şehir rumuzunu ve büyük numarasını taşımalıdır. Taşıt tabelalarının sarih ve okunaklı olması, yabancı şehirlerde sür'at yüzünden kazan yapan şoförlerin kolayca tesbitine yarıyacak ve bu ihtimal daha tedbirli olmalarını sağlıyacaktır.

Ayrıca, yollarda taşıtlara verilmesi lâzımgelen trafik işaretlerinin de beynelmilel kabul edilmiş olan şekillerde olmasına itina edilmelidir. Bazı şehirlerimizde olduğu gibi bu işaret levhalarının yayaların yüzüne gözüne çarpacak şekilde yerleştirilmemesine dikkat edilmelidir.

9) Alkol, mükeyyifat ve Uykusuzluk:

Şehirler içi ve bilhassa şehir dışı trafiğinde alkol ve mükeyyifat kullanan şoförlerin tedbirsiz hareketleri yüzünden birçok taşıt kazalarının meydana geldiği görülmektedir. Alkol ve mükeyyifat kullananların muayene edilmek suretile tesbit edilmesi ve cezalandırılmaları belediye zabıtası tarafından kolayca mümkün olabilirse de uykusuzluk yüzünden meydana gelen kazaların önüne geçilmesi daha güçtür. Uykuya karşı tedbir olarak bilhassa büyük vasıta kullanan şoförlerin muayenelerinin de sefer boyunca yanlarında oturmaları ve yekdiğerini ikaz etmeleri bu kazaların önüne geçilmesi için yegâne çaredir. Hususî ve küçük vasıtalarda bu husus, taşıtları idare edenlerin ancak uykusuz olarak yola çıkmalarile önlenebilecektir.

10) Kaza Sigortaları:

Taşıtlardan mütevellit kazalarda kazazedelerin ölümleri halinde geride bıraktıklarına, sakat kaldıklarında veya tedaviye ihtiyaç gösterdiklerinde kendilerine acil bir yardım yapılmaması, umumiyetle meydana gelen acıyı büyütmektedir. Memleketimizde de bilumum taşıt vasıtalarının muayyen bir nisbet dahilinde sigortalandırılmalarile, kaza vukuunda kazazedelerin acıklı hali bir dereceye kadar hafifletilmiş olacaktır. Kaza sigortaları hakkında

./.

Çalışma Bakanlığınca gerekli teşebbüslere girişilmiş olduğunu memnuniyetle öğrenmiş bulunmaktayız.

11) Jandarma karakollarının dış trafik kontrollarile de görevlendirilmeleri ve bu husus için mücehhez bulunmaları:

Memleketimizde, şehir ve kasabalarımız arasındaki yollarda bulunan jandarma karakolları, umumiyetle emniyet bakımından ihtiyaç görülen noktalara yerleştirilmişlerdir. Bugün için bu yollarda taşıtların esas itibarile trafik bakımından kontrolu en mühim bir mesele olduğundan, kazaların umumiyetle olabileceği, tehlikeli yol güzergâhlarına hakim noktalara karakolların tercihan yerleştirilmesi esas bir prensip olarak kabul edilmelidir. Aslında teşkili temenniye değer görülen trafik polisi seyyar ekipleri şehir dışı yollarını da kontrol edecekse de trafik bakımından mücehhez ve bilgili jandarma karakollarının trafik polisi ile ancak bu şekilde işbirliği etmesi kabil olacaktır.

Bilhassa şehir dışı yollarında, fazla yük alan veya üstüne ayrıca yolcu alan kamyonların, karoseriasi üstüne fazla yük alan otobüslerin, şoför yanına fazla yolcu alan otomobillerin durdurulması ve cezalandırılmalarile şehir dışı kazalarının önüne oldukça geçilmiş olacaktır.

12) Askerî taşıtların da yeni trafik kanunu hükümlerine bağlı bulundurulmaları:

Askerî taşıtların da kabul edilecek özerî mevzuata ayak uydurması ve mutî olması, kazaların önlenmesine en büyük âmil olacaktır. Askerî taşıtları idare edeceklere trafik kanunu mevzuatının aynen müessir olmasını beklemek lâzımdır. Fakat askerî taşıtları kontrol işinin askerî trafik inzibatı tarafından aynı hassasiyetle tatbik edilmesi temenniye değer görülmüştür.

"DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

DİLEKLER KOMİSYONU RAPORU

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ ÜÇÜNCÜ GENEL KONGRESİ BAŞKANLIĞINA

Rapor - hesap - dilek ve teklifler komisyonu 3 Kasım 1949 tarihinde Türk Belediyecilik Derneği binasında toplandı. Başkanlığa Konya Milletvekili Mithat Şakir Altan, Başkan Vekilliğine Malatya Milletvekili Sadık Sti, Raportörlüğe Göynük Belediye Başkanı Hilmi Bayındır ve kâtipliğe İskenderun Belediye Başkanı Reşat Mursaloğlu seçildiler. Komisyon ilk olarak iki devreye ayrılan dernek hesaplarını ve plânçosunu tetkik etti.

Yazı ve sözle bildirilen dilekler de incelenmiş ve bunlar aşağıda sırasile arzolunmuştur:

1- Tire Belediye Başkanı M. Vekbi Berik ve Salas Belediye Başkanı Mehmet Okutan tarafından yazılı olarak; İskenderun, Hendek, Gevaş ve Karabük Belediye Başkanları tarafından sözle yapılan müracaatlarla tesbit edilen birinci dilek şudur:

Beldenin ve belde sakinlerinin mahallî mahiyette müşterek ve medenî ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile kanunen mükellef tutulan belediye idarelerinin icraatlarındaki müdahalelere ait birçok ahvalde idarî vesayet tabiri şumulüne girebilecek olan kanunî hükümlerin tadil ve ıslâhıdır.

Konu üzerinde mevzuat ve tatbikat noktalarından inceleme ve tartışma yapan komisyonumuz, yürürlükte bulunan kanunlarımıza bu gibi hükümlerin demokratik inkişafımıza muvazi olarak tadil ve ıslâhı cihetine gidilmesinin uygun bulunacağı mütalâasına varmıştır.

Merkeze veya merkez tarafından tâyin edilen idare âmirlerine tanılan hakları şu suretle hulâsa edebiliriz:

1- Belediye meclislerince alınan kararların tasvip ve tasdikine mütedair Belediyeler Kanununun 72 inci maddesi, mülkiye âmirlerine bütçe, kat'î hesap, mesaî programı, munzam tahsisat,

./.

münakaleler, avanslar, bilûmum vergi ve resim tarifeleri, müstakbel bölge ve imar programları ve bin liradan fazla dâvalardaki sulhen tesviye gibi işleri mülkiye âmirlerinin tasdikile tekemmül eden mevzulardan sayar.

Bu hükümlerin mânası belediye mevzularında idare âmirinin rızasının şart oluşu demektir.

2- Belediye İstimlâk Kanununa göre Belediye daimî komisyonlarınca verilen istimlâk kararlarının tasdiki,

3- Muayyen belediye hizmetlerinin görülmesi yolunda Belediye Başkanına resen emir verme yetkisi ve bu emrin yerine gelmediği takdirde başkanı işten el çektirme salâhiyeti,

4- Mahalleler ihdası ve ilgası mevzuunda idare kurullarına tanınan yetkiler,

5- Memur istihdamı hususunda yapılacak kadroların bir takım idarî meclislerin tasdikinden geçmesi, hattâ tâyinlerin yapılmasında merkeze tanınan yetkiler,

6- Bütçesinin % 30 unu tecavüz eden maaş ve ücret tediyelerinde İçişleri Bakanlığından mezuniyet istihsali,

7- İnşa ve imar teşebbüsleri için yaptırılan plân, proje ve keşif evrakı üzerinde tatbikatta ancak bir formalite mahiyetinden ileri geçmiyen onaylama yetkisi,

8- Ve nihayet yeni çıkan 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile:

a) İlçe civarındaki Belediye Başkanlarının kendi idarelerinin iş ve ihtiyaçlarile ilgili yazışmaları, ancak kaymakamlık kanalile yapabilecekleri hükmü,

b) İdare âmirlerinin Belediyeyi her zaman geniş bir teftiş ve murakabeye tabi tutabilmeleri,

c) Belediye memurlarında, idare âmirinin resen vazife ve emir verme imkânları, hattâ İl İdaresi kanununun bazı maddeleri

./.

BCA, 490-1-0-0 / 597-67-5

- 3 -

bu yönden o kadar elâstikîdir ki; Belediye dairelerini kaymakam emrindeki diğer Hükûmet şubeleri içine alabilir.

Yukarıda bir kısmı sayılan bu gibi hükümler bilhassa şu üç esastan münakaşa edilebilir:

1- Demokratik inkişafımızla ahenkli ve muvazi bir ilerleme kaydetmesi zarurî bulunan, Belediyelerimizin, muhtar idare vasıflarını herne suretle olursa olsun zedeleyici yetkilerin kullanılması sırasında, üzerlerinde bir nevi idarî vesyetin devam ettiği kanaatının vücudu mahzurludur.

Bu âmme vesayet müessesesinin işlemesi, gayet makul ve ölçülü bir çerçeveye inhisar etse bile Belediyelerin mahallî ihtiyaçlara göre değil, birer vesile ile merkezin veya merkezden mansup memurların himaye ve kontrolü dahilinde ve onların arzu ve görüşlerine uygun kararlar aldırmağa sevkedebilir.

Kendi topluluğu içinde bilgi ve kavrayış sahibi olarak mesuliyet deruhde ettiği tabiî bulunan ve halk tarafından seçimle iş başına getirilen bu heyetlere demokratik icaplara uygun bir hareket serbestisi tanımak ve mevzuatın tadiline çalışmak pek yerinde ve isabetli bir görüş olur.

2- Bu âmme vesayet müessesesi kaldırıldığı ve pek mahdut teknik hükümlere inhisar suretile hafifletildiği takdirde, iş başına gelen belediye heyetlerinin psikolojik vasıfları yükselecek, idare hususundaki azim ve cesaretleri artacaktır. Yukarıda yazılı vesayet hükümlerinin tatbiki sırasında, belediye meclis ve başkanları üzerinde birçok menfi tesirlere yol açıldığı misaller saymak suretile tesbit olunabilir. Sadece bu menfi tesirin bertaraf edilmesi ve müntehap belediye mecisleri üzerinde mesuliyetlerini yüklendikleri ve kendi şehirlerinin ihtiyaçlarını da isabetle takdire muktedir bulundukları azim ve kararları üzerinde de demokratik prensiplere uygun gelişme imkânlarını daraltan daimî

./.

- 4 -

müdahaleye maruz olmak hissinin bertaraf edilmesinde büyük fayda mülâhaza olunur.

3- İdarî vesayete müteallik bu gibi hükümlerin kaldırılması veya gevşetilmesi takdirinde sağlanacak bir diğer fayda da Hükûmet ve resmî idareler muamelâtındaki kırtasiyeciliği nisbeten azaltıp ferahlandırması olacaktır. Lüzumsuz bir takım hiyerarşik yazışmalar kalkacak ve bürokratik sistemin tadili yolunda ehemmiyetli bir adım atılmış bulunacaktır.

Belediye memurlarının işe alınmaları,
yetiştirilmeleri ve umumî ahvali hakkında bir statü hazırlanması

Dilek; Göynük Belediye Başkanı Hilmi Bayındır tarafından komisyona sunu-lmuştur. Keyfiyeti tetkik eden komisyonumuz aşağıdaki hususların Genel Kurula arzına karar vermiştir.

Medenî memleketlerde belediye hizmetlerinin çeşitleri günden güne artmakta, muhtelif ihtisas bölümlerine ayrılan hizmetlerde, kendilerine bu işi meslek edinmiş mütehassıs, bilgili ve çalışkan unsurlara ihtiyaç görülmektedir.

Memleketimizde de Belediyelerimizden hergün artan sayıda bir takım işler beklemekteyiz. Bu hizmetleri, seçim yolu ile iş başına gelen Belediye Başkanlarının ve Belediye meclislerinin hizmet ve bilfiil çalışarak basarmasına imkân yoktur.

Diğer medenî memleketlerde olduğu gibi biz de Belediye kuruluşlarımızı artık iki cepheden mütalâa etmek zorundayız. Birincisi seçilerek iş başına gelen ve yeni bir seçimle oradan uzaklaşabilecek olan Belediye meclisi, Belediye komisyonu ve Belediye Başkanları, ikincisi Belediyenin ücretli memurlarıdır.

Bugünkü mevzuatımıza göre; belediye memurlarının işe alınmalarından uzaklaştırılmalarına kadar her mevzuda iki şekil vardır. Memurlar merkez tarafından tâyin edilerek gönderilirler, yahut Başkanın

- 5 -

ve meclisin tâyinine bırakılırlar. Tâyinleri mahallerine ait olan Belediye memurlarının istikbali Belediye meclisi ve Başkanının elindedir. Gerçi; gadre uğrayan bir memurun bu idarî tasarruf dolayısile Danıştaya başvurmağa hakkı vardır amma bu hakkın istihsali uzun bir zaman ve emek harcamak bahasınadır.

Belediye hizmetlerinin muvaffak bir istikamete yönetilebilmesi için işinin ehli ve bilgili memurlara ihtiyaç vardır. Belediye memurunda yeter derecede üstün vasıflar olmalıdır.

Üstün ve mükemmel memur olabilmek için iki mühim şart vardır:

Birincisi onun hali ve istikbali hakkında sarih hükümler vücude getirilmek suretile teminatlandırılması.

İkincisi; Belediyeciliğin çeşitli mevzularına ait bir iş bölümü yapılarak her işin hususiyetine göre hazırlanmış personelin yetiştirilmesi davasıdır.

Bugün en küçük bir Belediyenin bile katibi, muhasibi, tahsildarı, zabıta memuru, kalfası vardır. Fakat Belediye Başkanları bunların ne bilgi vene de kifayet bakımından hizmetlerinden memnun değillerdir. İşlerin böyle oluşunu daima yukarıda zikrettiğimiz iki sebebe iras kabildir. Belediyelerde istikrarlı bir istikbal görmeyen becerikli kimselerin burada hizmet almağa yanaşmamaları ve hizmete konulanların yeter derecede bilgi ve ihtisaslarının olmayışı.

Devamlı bir ihtisas şubesi olarak başında kifayetli memur isteyen belediye hizmetleri sırf bu personel noksanı yüzünden daima büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Binaenaleyh; belediye hizmetlerindeki memurların devamlı ve istikrarlı bir vazife hayatına kavuşabilmeleri için mukadderatlarının her nevi politik tesirden azâde bir statüye bağlanması ve statüde bulunanların:

1- İşe alınma şartları,
2- Kendilerine verilecek ücretler,

./.

- 6 -

3- Yetiştirilmeleri ve ilerletilmeleri için açılacak kurslar ve mektepler,
4- İzin, hastalık, nakil, ceza, mükâfat, işten çıkarma

gibi çeşitli hususların yer alması.

Belediye idarelerinin mahallî hususiyetlerine ve bütçe durumlarına göre bir sabit hizmetliler kadrosunun da tesbiti faydalı olur.

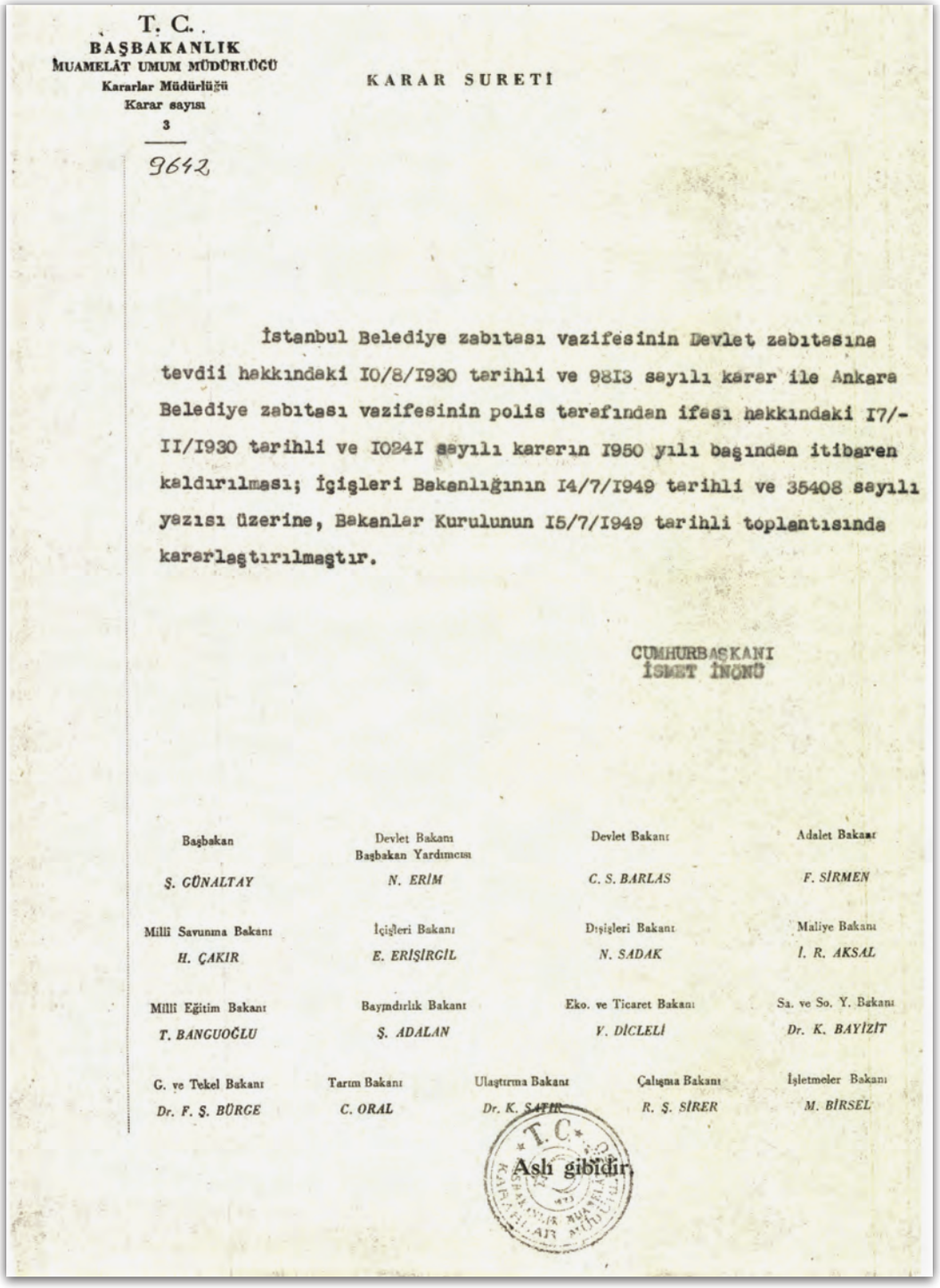
Bu takdirde; bilgili memurlar elinde işlerimiz daha düzenli ve verimli görülecek, beklenen gaye daha kolaylıkla ve ucuzca sağlanacaktır fikrindeyiz.

———

BCA, 490-1-0-0 / 597-67-5

İSTANBUL VE ANKARA'DA ZABITA GÖREVİNİN BELEDİYELERE DEVRİNE İLİŞKİN BAKANLAR KURULU KARARI.

15 Temmuz 1949

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Kararlar Müdürlüğü
Karar sayısı
3
9642

KARAR SURETİ

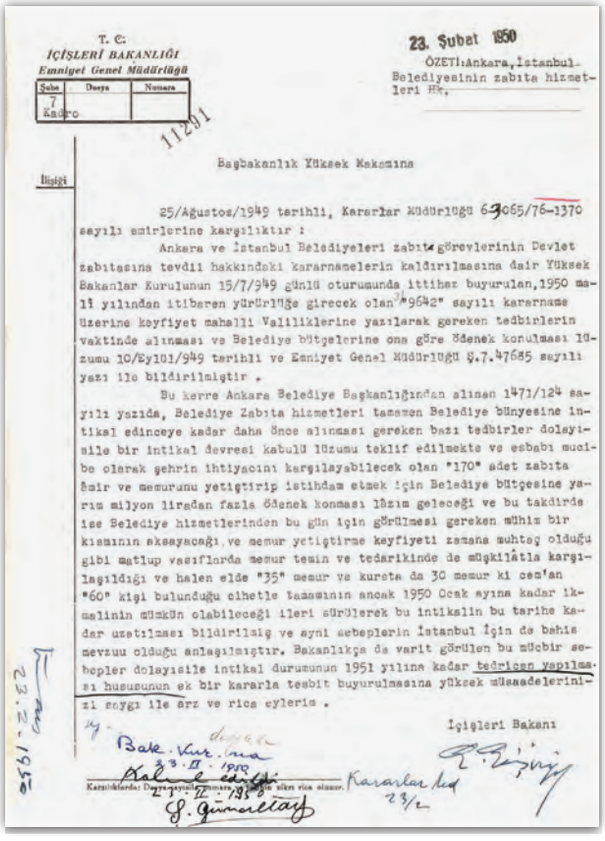
İstanbul Belediye zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdii hakkındaki 10/8/1930 tarihli ve 9813 sayılı karar ile Ankara Belediye zabıtası vazifesinin polis tarafından ifası hakkındaki 17/-11/1930 tarihli ve 10941 sayılı kararın 1950 yılı başından itibaren kaldırılması; İçişleri Bakanlığının 14/7/1949 tarihli ve 35408 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunun 15/7/1949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI
İSMET İNÖNÜ

Başbakan	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı	Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
Ş. GÜNALTAY	N. ERİM	C. S. BARLAS	F. SİRMEN
Milli Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
H. ÇAKIR	E. ERİŞİRGİL	N. SADAK	İ. R. AKSAL
Milli Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı	Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
T. BANGUOĞLU	Ş. ADALAN	V. DİCLELİ	Dr. K. BAYİZİT
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı	İşletmeler Bakanı
Dr. F. Ş. BÜRGE	C. ORAL	Dr. K. SAFİR	R. Ş. SİRER	M. BİRSEL

T. C. KORUMA VE İSTİHBARAT MÜDÜRLÜĞÜ
Aslı gibidir.

BCA, 30-18-1-2 / 120-57-3

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
7 Kaçro		

11201

23. Şubat 1950

ÖZETİ: Ankara, İstanbul Belediyesinin zabıta hizmetleri Hk.

İlişiği

Başbakanlık Yüksek Makamına

25/Ağustos/1949 tarihli, Kararlar Müdürlüğü 6/3065/76-1370 sayılı emirlerine karşılıktır :

Ankara ve İstanbul Belediyeleri zabıta görevlerinin Devlet zabıtasına tevdii hakkındaki kararnamelerin kaldırılmasına dair Yüksek Bakanlar Kurulunun 15/7/949 günlü oturumunda ittihaz buyurulan, 1950 malî yılından itibaren yürürlüğe girecek olan "9642" sayılı kararname üzerine keyfiyet mahallî Valiliklerine yazılarak gereken tedbirlerin vaktinde alınması ve Belediye bütçelerine ona göre ödenek konulması lüzumu 10/Ey101/949 tarihli ve Emniyet Genel Müdürlüğü Ş.7.47685 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

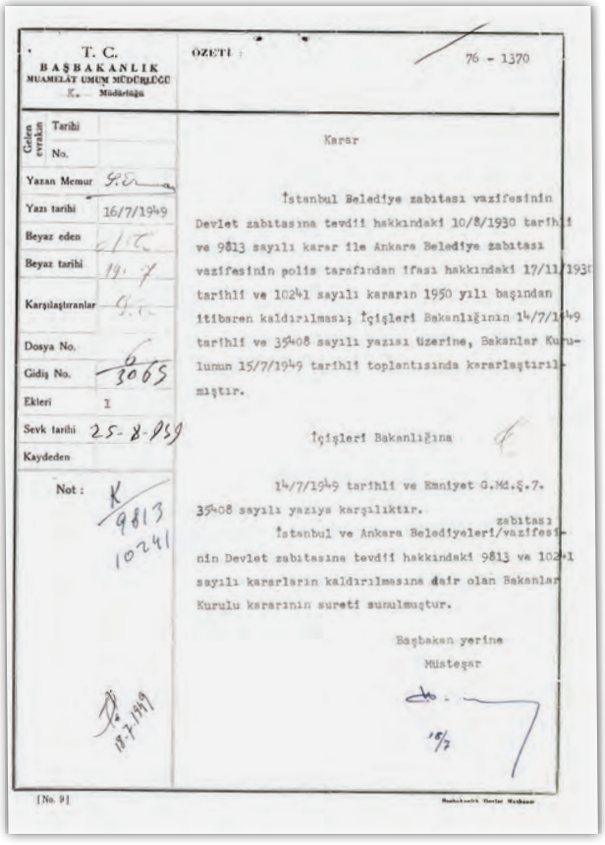
Bu kerre Ankara Belediye Başkanlığından alınan 1471/124 sayılı yazıda, Belediye Zabıta hizmetleri tamamen Belediye bünyesine intikal edinceye kadar daha önce alınması gereken bazı tedbirler dolayısile bir intikal devresi kabulü lüzumu teklif edilmekte ve esbabı mucibe olarak şehrin ihtiyacını karşılayabilecek olan "170" adet zabıta âmir ve memurunu yetiştirip istihdam etmek için Belediye bütçesine yarım milyon liradan fazla ödenek konması lâzım geleceği ve bu takdirde ise Belediye hizmetlerinden bu gün için görülmesi gereken mühim bir kısmının aksayacağı, ve memur yetiştirme keyfiyeti zamana muhtaç olduğu gibi matlup vasıflarda memur temin ve tedarikinde de müşkilâtla karşılaşıldığı ve halen elde "35" memur ve kursta da 30 memur ki cem'an "60" kişi bulunduğu cihetle tamamının ancak 1950 Ocak ayına kadar ikmalinin mümkün olabileceği ileri sürülerek bu intikalin bu tarihe kadar uzatılması bildirilmiş ve aynı sebeplerin İstanbul İçin de bahis mevzuu olduğu anlaşılmıştır. Bakanlıkça da varit görülen bu mücbir sebepler dolayısile intikal durumunun 1951 yılına kadar tedricen yapılması hususunun ek bir kararla tesbit buyurulmasına yüksek müsaadelerinizi saygı ile arz ve rica eylerim .

İçişleri Bakanı

Bak. Kur. nna 23.II.1950 Kabul edildi

Karşılıklarda: Dosya sayısile numara ve tarihin zikri rica olunur.

Kararlar kd 23/2

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
K. Müdürlüğü

ÖZETİ : 76 - 1370

Gelen evrakın Tarihi	
No.	
Yazan Memur	Ş.E.
Yazı tarihi	16/7/1949
Beyaz eden	
Beyaz tarihi	19. 7
Karşılaştıranlar	
Dosya No.	6
Gidiş No.	3065
Ekleri	1
Sevk tarihi	25-8-949
Kaydeden	

Not : K 9813 10241

Karar

İstanbul Belediye zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdii hakkındaki 10/8/1930 tarihli ve 9813 sayılı karar ile Ankara Belediye zabıtası vazifesinin polis tarafından ifası hakkındaki 17/11/1930 tarihli ve 10241 sayılı kararın 1950 yılı başından itibaren kaldırılması; İçişleri Bakanlığının 14/7/1949 tarihli ve 35408 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunun 15/7/1949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

İçişleri Bakanlığına

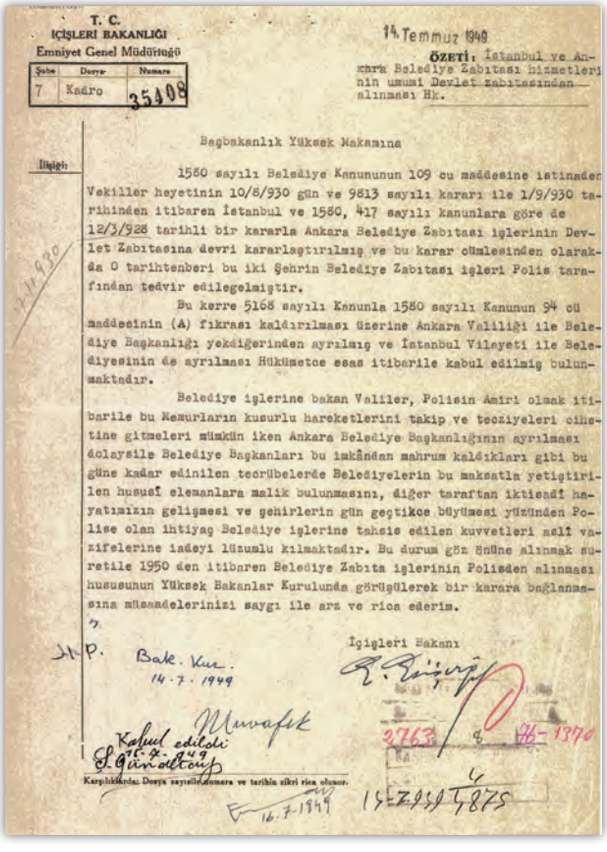
14/7/1949 tarihli ve Emniyet G.Md.Ş.7. 35408 sayılı yazıya karşılıktır.

İstanbul ve Ankara Belediyeleri/zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdii hakkındaki 9813 ve 10241 sayılı kararların kaldırılmasına dair olan Bakanlar Kurulu kararının sureti sunulmuştur.

Başbakan yerine
Müsteşar

18-7-1949

[No. 9]

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
7	Kaçro	35408

14 Temmuz 1949

ÖZETİ: İstanbul ve Ankara Belediye Zabıtası hizmetlerinin umumi Devlet zabıtasından alınması Hk.

İlişiği

Başbakanlık Yüksek Makamına

1580 sayılı Belediye Kanununun 109 cu maddesine istinaden Vekiller heyetinin 10/8/930 gün ve 9813 sayılı kararı ile 1/9/930 tarihinden itibaren İstanbul ve 1580, 417 sayılı kanunlara göre de 12/3/928 tarihli bir kararla Ankara Belediye Zabıtası işlerinin Devlet Zabıtasına devri kararlaştırılmış ve bu karar cümlesinden olarak-da O tarihtenberi bu iki Şehrin Belediye Zabıtası işleri Polis tarafından tedvir edilegelmiştir.

Bu kerre 5168 sayılı Kanunla 1580 sayılı Kanunun 94 cü maddesinin (A) fıkrası kaldırılması üzerine Ankara Valiliği ile Belediye Başkanlığı yekdiğerinden ayrılmış ve İstanbul Vilayeti ile Belediyesinin de ayrılması Hükümetce esas itibarile kabul edilmiş bulunmaktadır.

Belediye işlerine bakan Valiler, Polisin Amiri olmak itibarile bu Memurların kusurlu hareketlerini takip ve teşviyeleri cihetine gitmeleri mümkün iken Ankara Belediye Başkanlığının ayrılması dolayısile Belediye Başkanları bu imkândan mahrum kaldıkları gibi bu güne kadar edinilen tecrübelerde Belediyelerin bu maksatla yetiştirilen hususî elemanlara malik bulunmasını, diğer taraftan iktisadî hayatımızın gelişmesi ve şehirlerin gün geçtikçe büyümesi yüzünden Polise olan ihtiyaç Belediye işlerine tahsis edilen kuvvetleri asli vazifelerine iadeyi lüzumlu kılmaktadır. Bu durum göz önüne alınmak suretile 1950 den itibaren Belediye Zabıta işlerinin Polisden alınması hususunun Yüksek Bakanlar Kurulunda görüşülerek bir karara bağlanmasına müsaadelerinizi saygı ile arz ve rica ederim.

İçişleri Bakanı

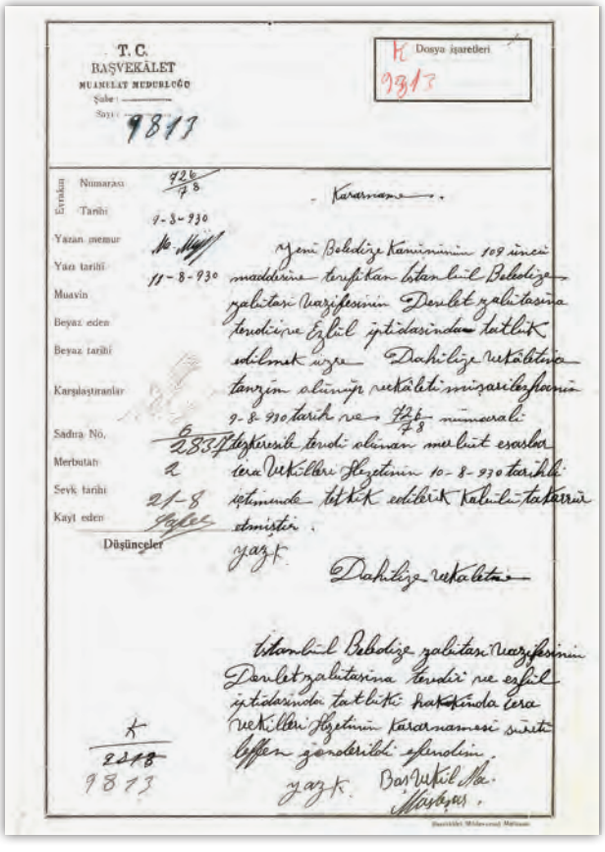
Bak. Kur. 14.7.1949

Kabul edildi 15-7-949

Karşılıklarda: Dosya sayısile numara ve tarihin zikri rica olunur.

16.7.1949

2763 / 6 - 76-1370

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MEDURLUĞU
Şube
Sayı : 9813

Dosya işaretleri
K 9813

Evrakın Numarası	926/28
Tarihi	9-8-930
Yazan memur	
Yazı tarihi	11-8-930
Muavin	
Beyaz eden	
Beyaz tarihi	
Karşılaştıranlar	
Sadra No.	6
Merbutat	2
Sevk tarihi	21-8
Kayıt eden	

Düşünceler

Kararname.

Yeni Belediye Kanununun 109 uncu maddesine tevfikan İstanbul Belediye zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdiine ve ezcümle iptidasından tatbikat edilmek üzere Dahiliye vekâletine tevzin olunup vekâleti müşarileyhanın 9-8-930 tarih ve 926/28 numaralı 2837 tezkeresile tevdi olunan mevkut esasları ve Vekiller Heyetinin 10-8-930 tarihli içtimaında tatbikan kabulü takarrür etmiştir.

yazık

Dahiliye vekâletine

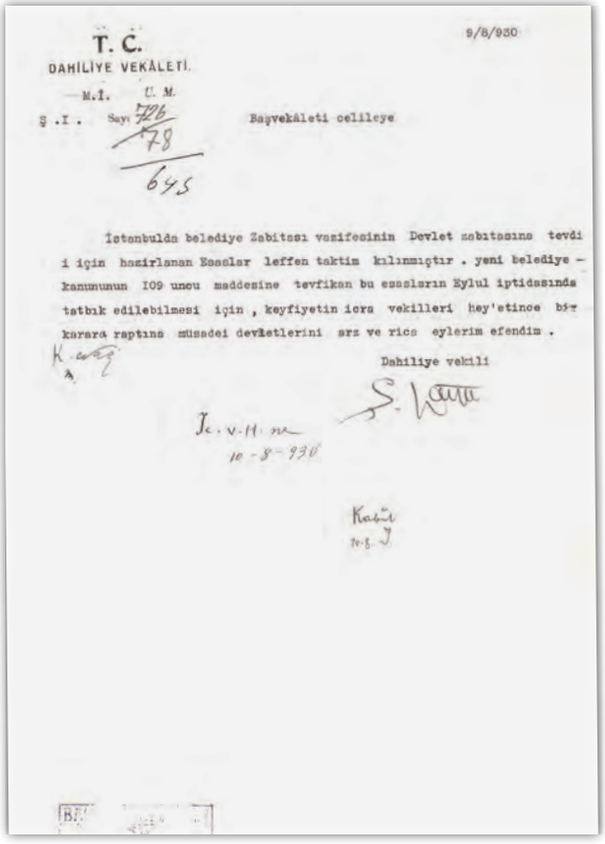
İstanbul Belediye zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdii ve ezcümle iptidasından tatbiki hakkında ekte Vekiller Heyetinin kararnamesi suretleri ilişik olarak gönderildiği ifadesini

yazık Başvekil Na. Mayıs.

K 2838 9813

BCA, 30-18-1-2 / 120-57-3

İSTANBUL VE ANKARA'DA ZABITA GÖREVİNİN BELEDİYELERE DEVRİNE İLİŞKİN BAKANLAR KURULU KARARI. (15 Temmuz 1949)

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
M.İ. U. M.
Ş.İ. Sayı: 726/78/645

9/8/930

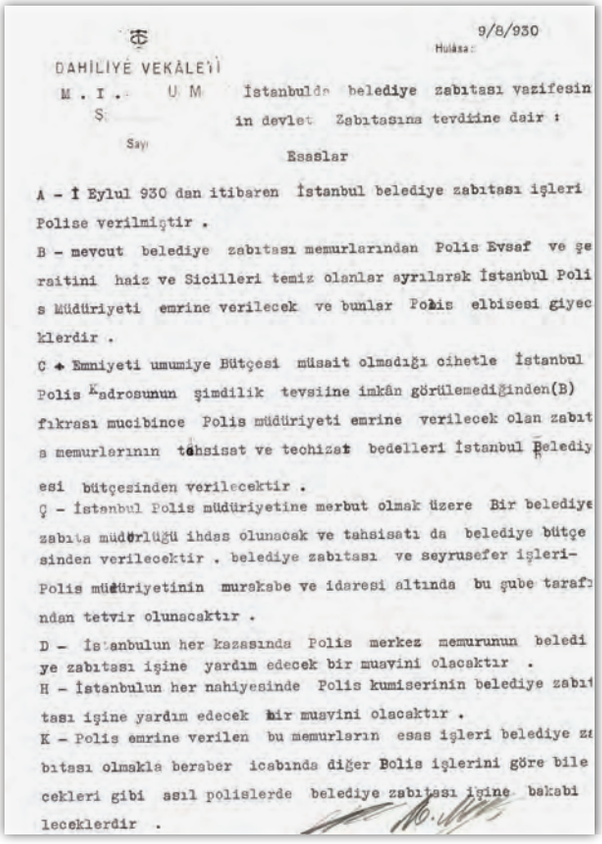
Başvekâleti celileye

İstanbulda belediye Zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdi i için hazırlanan Esaslar leffen takdim kılınmıştır . yeni belediye kanununun 109 uncu maddesine tevfikan bu esasların Eylül iptidasında tatbik edilebilmesi için , keyfiyetin icra vekilleri Hey'etince bir kararla raptına müsaadei devletlerini arz ve rica eylerim efendim .

Dahiliye vekili
S. Kaya

İc. V-H-ne
10-8-930

Kayıt
No. 7

DAHİLİYE VEKÂLETİ
M . İ . U M
S:
Sayı

9/8/930
Hulâsa:

İstanbulda belediye zabıtası vazifesinin devlet Zabıtasına tevdiine dair :

Esaslar

A – İ Eylul 930 dan itibaren İstanbul belediye zabıtası işleri Polise verilmiştir .

B – mevcut belediye zabıtası memurlarından Polis Evsaf ve şeraitini haiz ve Sicilleri temiz olanlar ayrılarsak İstanbul Polis Müdüriyeti emrine verilecek ve bunlar Polis elbisesi giyeceklerdir .

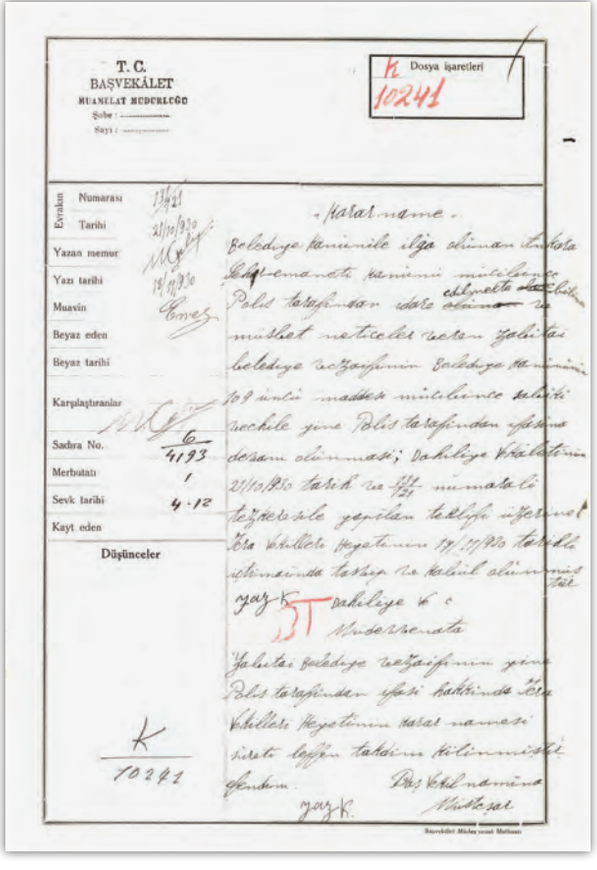
C – Emniyeti umumiye Bütçesi müsait olmadığı cihetle İstanbul Polis Kadrosunun şimdilik tevsiine imkân görülemediğinden(B) fıkrası mucibince Polis müdüriyeti emrine verilecek olan zabıta memurlarının tahsisat ve techizat bedelleri İstanbul Belediyesi bütçesinden verilecektir .

Ç – İstanbul Polis müdüriyetine merbut olmak üzere Bir belediye zabıta müdürlüğü ihdas olunacak ve tahsisatı da belediye bütçesinden verilecektir . belediye zabıtası ve seyrusefer işleri– Polis müdüriyetinin mumaksbe ve idaresi altında bu şube tarafından tetvir olunacaktır .

D – İstanbulun her kazasında Polis merkez memurunun belediye zabıtası işine yardım edecek bir musvini olacaktır .

H – İstanbulun her nahiyesinde Polis kumiserinin belediye zabıtası işine yardım edecek bir musvini olacaktır .

K – Polis emrine verilen bu memurların esas işleri belediye zabıtası olmakla beraber icabında diğer Polis işlerini göre bilecekleri gibi asıl polislerde belediye zabıtası işine bakabileceklerdir .

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELAT MÜDÜRLÜĞÜ
Şube:
Sayı:

Dosya işaretleri
10241

Evrakın	
Numarası	13/21
Tarihi	21/10/930
Yazan memur	
Yazı tarihi	19/10/930
Muavin	Onaz
Beyaz eden	
Beyaz tarihi	
Karşılaştıranlar	
Sadra No.	6/4193
Merbutatı	1
Sevk tarihi	4-12
Kayıt eden	

Düşünceler

Karar-name .

Belediye kanunile ilga olunan kadrolar [illegible] emaneti kanunu mucibince Polis tarafından idare edilmekte olan ve mühlet neticesi neden zabıtai beledıye vazifesinin Belediye kanununun 109 üncü maddesi mucibince zabıtai mezkûre ile birlikte yine Polis tarafından ifasına devam olunması; Dahiliye Vekâletinin 21/10/930 tarih ve 121 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine Icra Vekilleri Heyetinin 19/10/930 tarihli ictimaında tasvip ve kabul olunmuş olduğu

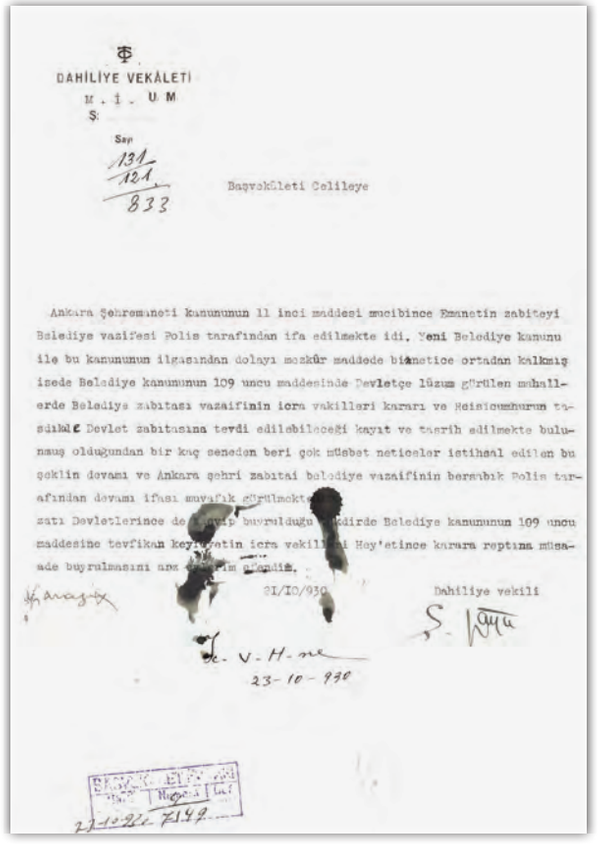
yaz-K
Dahiliye V. c
Müsteşarına

Zabıtai beledıye vazifesinin yine Polis tarafından ifası hakkında Icra Vekilleri Heyetinin karar namesi sureti leffen takdim kılınmışdır efendim.

Baş Vekil namına
Müsteşar

yaz K.

K
10241

DAHİLİYE VEKÂLETİ
M . İ . U M
S:
Sayı
131/121/833

Başvekâleti Celileye

Ankara Şehremaneti kanununun 11 inci maddesi mucibince Emanetin zabiteyi Belediye vazifesi Polis tarafından ifa edilmekte idi. Yeni Belediye kanunu ile bu kanununun ilgasından dolayı mezkûr maddede bir netice ortadan kalkmış isede Belediye kanununun 109 uncu maddesinde Devletçe lüzum görülen mahallerde Belediye zabıtası vazaifinin icra vekilleri kararı ve Reisicumhurun tasdikile Devlet zabıtasına tevdi edilebileceği kayıt ve tasrih edilmekte bulunmuş olduğundan bir kaç senedan beri çok müsbet neticeler istihsal edilen bu şeklin devamı ve Ankara şehri zabıtai belediye vazaifinin beraıbık Polis tarafından devamı ifası muvafık görülmekte zatı Devletlerince de [illegible] buyrulduğu takdirde Belediye kanununun 109 uncu maddesine tevfikan keyfiyetin icra vekilleri Hey'etince karara raptına müsaade buyurulmasını arz [illegible] efendim.

21/10/930

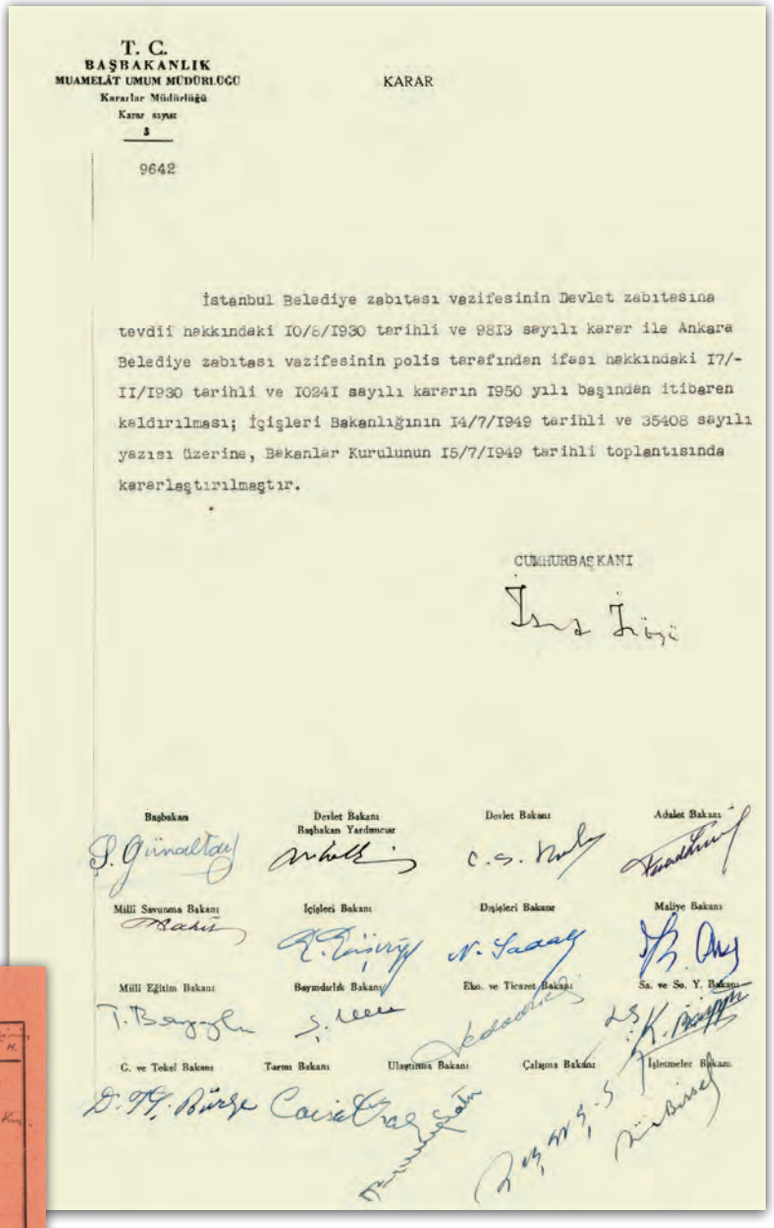
Dahiliye vekili
S. Kaya

İc. V-H-ne
23-10-930

BAŞVEKİL ELİ
Kayıt No. 7149
21-10-930

BCA, 30-18-1-2 / 120-57-3

İSTANBUL VE ANKARA'DA ZABITA GÖREVİNİN BELEDİYELERE DEVRİNE İLİŞKİN BAKANLAR KURULU KARARI. (15 Temmuz 1949)

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Kararlar Müdürlüğü
Karar sayısı
3

KARAR

9642

İstanbul Belediye zabıtası vazifesinin Devlet zabıtasına tevdii hakkındaki IO/6/I930 tarihli ve 98I3 sayılı karar ile Ankara Belediye zabıtası vazifesinin polis tarafından ifası hakkındaki I7/-II/I930 tarihli ve I024I sayılı kararın I950 yılı başından itibaren kaldırılması; İçişleri Bakanlığının I4/7/I949 tarihli ve 35408 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunun I5/7/I949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

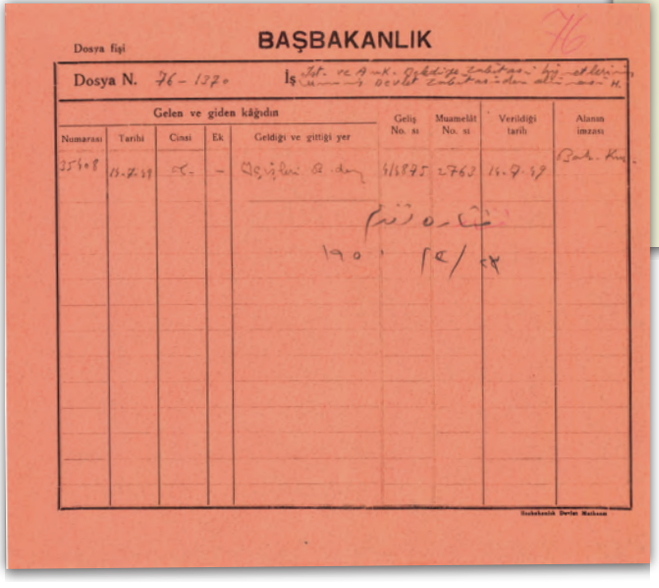
CUMHURBAŞKANI

Başbakan | Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı | Devlet Bakanı | Adalet Bakanı

Milli Savunma Bakanı | İçişleri Bakanı | Dışişleri Bakanı | Maliye Bakanı

Milli Eğitim Bakanı | Bayındırlık Bakanı | Eko. ve Ticaret Bakanı | Sa. ve So. Y. Bakanı

C. ve Tekel Bakanı | Tarım Bakanı | Ulaştırma Bakanı | Çalışma Bakanı | İşletmeler Bakanı

Dosya fişi

BAŞBAKANLIK

Dosya N. 76 - 1220 İş İst. ve Ank. Belediye zabıtası hk. ... devlet zabıtasından ... H.

Gelen ve giden kâğıdın Numarası	Tarihi	Cinsi	Ek	Geldiği ve gittiği yer	Geliş No. sı	Muamelât No. sı	Verildiği tarih	Alanın imzası
25608	18.7.49	Tk.	-	Dışişleri B. dan	5/5895	2762	18.7.49	Bak. Kur.

190 ... 12/ek

Başbakanlık Devlet Matbaası

BCA, 30-18-1-2 / 120-57-3

1950 BELEDİYE SEÇİMLERİ KESİN SONUÇLARI.

1950

1950 Belediye seçimleri Kati'i neticesi

Seçime iştirak nisbeti: o/o 53,2

Seçim neticesinin belde itibariyle taksimi:

	Merkez İlçe	Mülhak İlçe	Bucak/Köy	Yekûn	o/o de nisbeti
Demokrat Parti...	45 (71%)	222 (50%)	89 (63%)	356	55,4
C.H.P.....	12	188	48	248	38,6
Millet Partisi...	4	3	1	8	1,2
Karma.....	1 (Siirt)	12	2	15	2,3
Bağımsız.....	1 (Çorum)	9	-	10	1,5
	63	434	140	637	
			Seçimi yapılmamış belde.....	5	
				642	

Seçim neticesinin oy itibariyle nisbeti:

Demokrat Parti.....	875.355 Oy	o/o 57,6
C.H.P.....	570.606 "	" 37,5
Millet Partisi.....	58.131 "	" 3,8
Bağımsız.....	50.071 "	" 3,3

Seçim neticesinin kazanılan Belediye Üyeliklerine göre nisbeti:

Demokrat Parti.....	5.900 Üyelik	o/o 60,5
C.H.P.....	3.448 "	" 35,4
Millet partisi.....	147 "	" 1,5
Bağımsız.....	250 "	" 2,6
	9.745	

III :

		Seçmen sayısı	Seçime iştirak						Belediye üyeleri				
			Yekûnu	D. P.	C. H. P.	M. P.	Karma	Bağımsız	Yekûnu	D. P.	C. H. P.	M. P.	Bağımsız
Afyon		37554	22750	10877	6396	4735		233	155	96	33	26	
Ağrı		8836	5498	1986	2983				83	15	68		
Amasya		30925	17072	9229	5864	225		941	78	68	10		
Ankara		165106	73082	46833	20175	5044			260	175	85		
Antalya		28697	13989	7970	5428			541	160	94	53		13
Aydın		57202	31854	20750	10316	348			232	206	26		
Balıkesir		81647	50727	31972	17606	400		2167	322	250	70		2
Bilecik		16494	11432	5508	5729				103	46	56		1
Bingöl		2907	2258	93	745	450		970	60	2	20	12	26
Bitlis		9154	5198	2807				11	67	52	32		3
Bolu		17851	11196	5851	5109			1760	126	61	43		1
Burdur		17545	12662	6107	5190	1620		1242	91	57	9	14	11
Bursa		103981	54170	35696	17519	1096		916	227	206	21		
Çanakkale		30420	15168	11697	6759	619		393	223	208	13		2
Çankırı		18959	8360	2432	3087	3166		570	94	14	41	39	
Çoruh		10181	7079	3557	3525			14	112	61	50		1
Çorum		27894	17989	10472	8967			3506	108	42	47		15
Denizli		51336	33077	18977	14656			1317	295	218	74		3
Diyarbakır		34945	22904	11992	9532	517		2084	183	102	74		7
Edirne		29496	17559	10972	6347	577		230	132	99	33		
Elâzığ		22411	13498	7031	6015	414		430	127	56	63		8
Erzincan		12185	6826	3640	2544			540	89	49	40		
Erzurum		30647	13153	8464	3460	222		818	129	56	48	12	13
Eskişehir		51715	19478	13403	6149				99	58	41		
Gaziantep		55393	33339	21401	11688	132			104	102	2		
Giresun		19784	14429	7180	7716			1180	96	39	57		
Gümüşhane		9449	7505	3737	3797				73	22	51		
Hakkâri		2539	1404	41	942			66	48	4	44		
Hatay		50002	33489	18662	12734			2381	210	118	85		7
İçel		41752	23194	15416	7093	345		307	105	81	24		
Isparta		35433	25010	16420	10490				161	129	52		
İstanbul		469117	169661	95266	47795	12709		612	166	114	52		
İzmir		237300	109677	70594	32300	2103			519	304	135		
Kars		22055	15439	7768	6117			848	154	52	98		4
Kastamonu		29274	16259	5917	7790	2490		3144	163	36	120	2	23
Kayseri		62568	36653	23327	14955	1704		2348	233	172	36	11	14
Kırklareli		25386	14804	7757	5620			808	131	88	42		1
Kırşehir		17694	11671	5786	4693	2430		1621	105	59	22	23	1
Kocaeli		60612	33699	18430	10074	1696		1879	242	177	63		2
Konya		94822	53667	34506	19160			755	387	264	118		5
Kütahya		33937	25257	11627	10391	2982		122	177	128	48	1	
Malatya		57337	32091	14582	22425	14		1717	249	89	159		1
Manisa		56428	38856	27614	11604	1556		516	259	235	24		
Maraş		26927	14993	9060	5938			206	99	66	33		
Mardin		23715	15763	8754	6361			1950	147	73	65		9
Muğla		26196	16613	9061	6488	366		575	146	82	64		
Muş		5465	4059	1662	1976	383		576	54	26	22		6
Niğde		46290	33160	18452	15049	421			267	155	109		3
Ordu		15683	11337	6104	5876	862		1355	88	16	66		6
Rize		11878	8867	5256	3611				69	56	13		
Samsun		50955	29996	15905	13688	428			168	81	87		
Seyhan		79216	43373	24574	17718	2572		250	158	109	39	6	4
Siirt		10140	7127	3139	3032			1846	108	18	63		27
Sinop		9875	7896	1509	3803	2025		78	60		59	1	
Sivas		43525	29844	11348	16436			30	186	72	114		
Tekirdağ		26431	15498	9016	5501			661	147	144	3		
Tokat		36259	18861	11494	7826				140	84	56		
Trabzon		23644	13939	6044	6339	2506		719	119	43	74		2
Tunceli		5393	3997	2466	1650			590	96	39	56		1
Urfa		40990	23550	14350	8192				132	50	82		
Van		11530	6361	2758	2840			692	89	46	41		12
Yozgat		16393	12397	6015	6873				109	17	92		
Zonguldak		45642	23674	13624	8610	1411		3044	163	17	28		18
		2859579	1541778	875355	570606	58131		50071	9745	5900 (42)	3448 (21)	147	250

BCA, 30-1-0-0 / 51-309-4

TÜRK BELEDİYECİLİK DERNEĞİ'NİN HOLLANDA'NIN LAHEY ŞEHRİNDE KURULAN UNİON INTERNATİONALE DES VİLLES ET POUVOİRS LOCAUX'A ÜYE ALINMASINA İZİN VERİLMESİ.

25 Mayıs 1953

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Kararlar Müdürlüğü
Karar sayısı
6

A' 792

KARARNAME

"Türk Belediyecilik Derneği"nin Hollanda'nın La'Haye şehrinde mütegekkil "Union İnternationale Des Villes Et Pouvoirs Locaux'a aza olmasına izin verilmesi; İçişleri Vekâletinin 7/4/1953 tarihli ve 3/196/21323 sayılı yazısı üzerine, 3512 sayılı kanunun 10 uncu maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetinin 25/5/1953 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

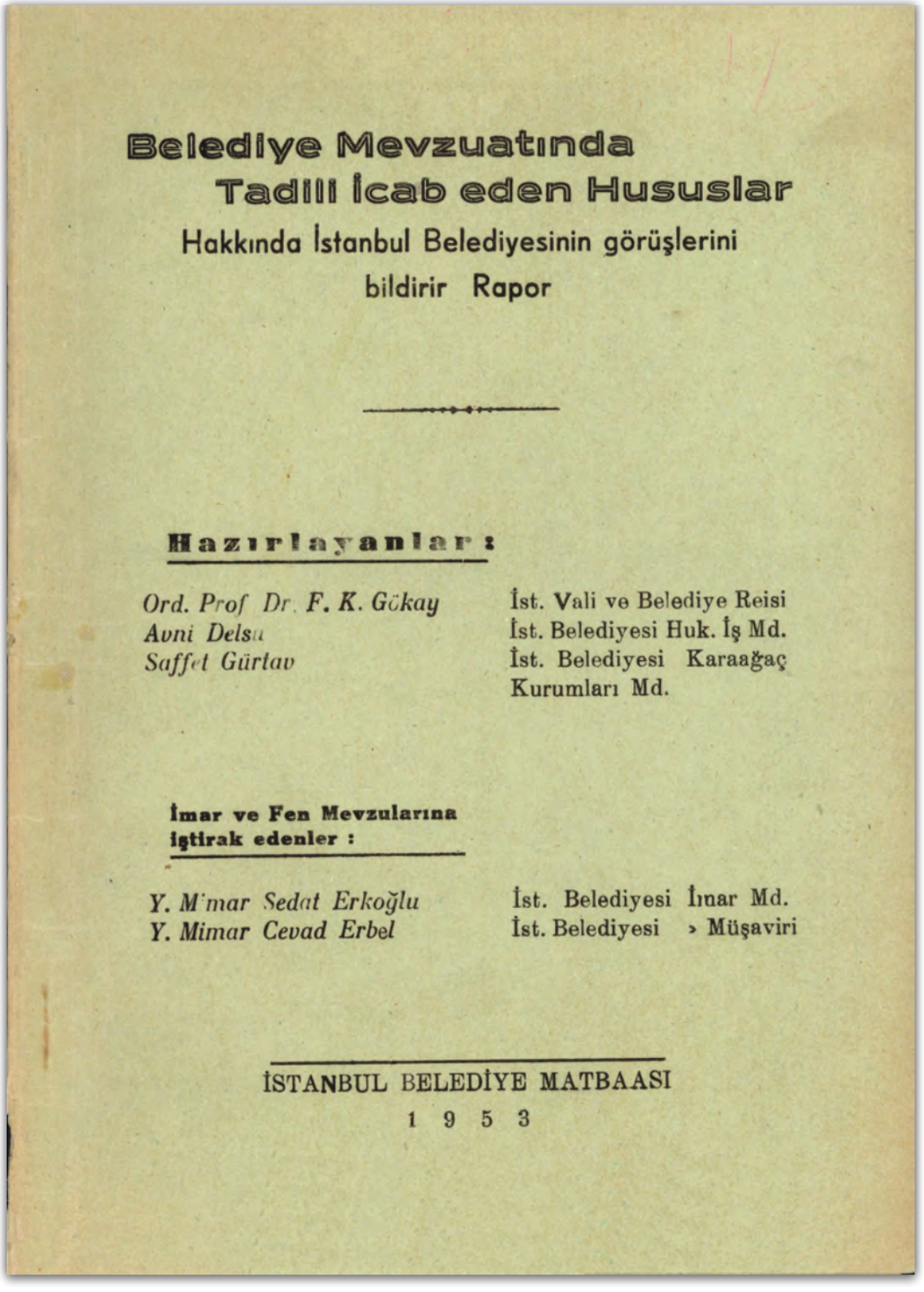
REİSİCUMHUR
C. Bayar

Başvekil — Devlet Vekili — Devlet Vekili — Adalet Vekili — Milli Savunma Vekili
İçişleri Vekili — Dışişleri Vekili — Maliye Vekili — Milli Eğitim Vekili
Bayındırlık Vekili — Eko. ve Ticaret Vekili — Sa. ve So. Y. Vekili — G. ve Tekel Vekili
Tarım Vekili — Ulaştırma Vekili — Çalışma Vekili — İşletmeler Vekili

BCA, 30-18-1-2 / 132-40-11

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR.

1953

Belediye Mevzuatında
Tadili İcab eden Hususlar
Hakkında İstanbul Belediyesinin görüşlerini
bildirir Rapor

Hazırlayanlar :

Ord. Prof Dr. F. K. Gökay	İst. Vali ve Belediye Reisi
Avni Delsu	İst. Belediyesi Huk. İş Md.
Saffet Gürtav	İst. Belediyesi Karaağaç Kurumları Md.

İmar ve Fen Mevzularına iştirak edenler :

Y. Mimar Sedat Erkoğlu	İst. Belediyesi İmar Md.
Y. Mimar Cevad Erbel	İst. Belediyesi » Müşaviri

İSTANBUL BELEDİYE MATBAASI
1 9 5 3

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

Belediye Mevzuatında Tadili İcab eden Hususlar

Hakkında İstanbul Belediyesinin görüşlerini bildirir Rapor

Hazırlayanlar :

Ord. Prof. Dr. F. K. Gökay	İst. Vali ve Belediye Reisi
Avni Delsu	İst. Belediyesi Huk. İş Md.
Saffet Gürtav	İst. Belediyesi Karaağaç Kurumları Md.

İmar ve Fen Mevzularına iştirak edenler :

Y. Mimar Sedat Erkoğlu	İst. Belediyesi İmar Md.
Y. Mimar Cevad Erbel	İst. Belediyesi » Müşaviri

İSTANBUL BELEDİYE MATBAASI

İÇİNDEKİLER

	Sahife No
I — Belediye Kanunu hakkında	3 - 16
A) Belediye Kanununun 15 ve 19 uncu maddeleri hakkında	3 - 4
B) Belediyelerin iktisadî faaliyetleri; fiat tetkik ve murakabesi	4 - 5
1580 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesile 19 uncu maddelerinin bazı fıkralarının tâdili hakkında teklif	5 - 10
C) Belediye Kanununun teşkilâtı hakkındaki maddelerinin kifayetsizliği ve Belediye Şube Encümenleri hakkında	10 - 11
D) Bütçe müzakereleri	11 - 12
E) Belediyeler üzerinde idarî murakabe ve siyanetin hududu	12 - 13
F) Umumî Hıfzıssıhha Kanunu tatbikatında ve gayri sıhhî müesseselere ruhsat verilmesindeki tedahüller	14 - 15
G) Muhasebe bakımından belediyelerin müşkülleri	15 - 16
II — Belediye Gelirlerinin arttırılması ve yeni bazı gelir menbaları hakkında	17 - 26
A) Belediye vergi ve resimleri üzerinde	17
B) Açma ruhsatı harcı	17 - 19
C) Belediyelerin tahvilât çıkarma suretile istikraz akti	19 - 20
D) Belediye ere İller Bankasının çıkaracağı tahvilât ile küçük istikrazlar temini	20 - 21
E) Belediye bonoları ihracı	21
F) Bina ve tesisat yapma şartı ile uzun müddetli kiralama selâhiyeti	21 - 22
G) Belediyelerin idarî mukaveleler akti suretile imar ve istimlâk hamleleri yapması	22 - 24
H) Belediyelerin verdikleri hisseler ve kanunî payların kaldırılması	24 - 25
III — Belediye Şehir İmar Bankası kurulması hakkında	26 - 29
IV — İstimlâk Kanunu hakkında	30 - 34
V — Mesken buhranı ve halli çareleri	35 - 43
VI — Belediye Yapı ve Yollar Kanunu hakkında	44 - 48
VII — Umuru Belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye kanunu hakkında	49 - 60
Umumî Hıfzıssıhha Kanununun, Gıda maddeleri, hayvan sağlık zabıtasıtalimatnamelerine aykırı hareketlerde bulûnanların davalarına bakmak üzere mahkemeler idasına dair esbâbı mucibe	
1608 numaralı kanunun tâdili hakkında teklif	
Ceza Kanununun bazı maddelerinin tâdili hakkında teklif	
VIII — Yangın esnasında civar evlerin kurtarılması ve yangının sirayet etmemesi gayesile Belediyece yıkırılan binaların sahiplerine yardım yapılması hakkında teklif	60 - 62
IX — Aceze, hasta ve memlekete sevk edilenler hakkında teklif	62 - 64

I — BELEDİYE KANUNU HAKKINDA

A) 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun ana hatları itibarile Belediyelerimize bir veçhe vermiş olduğunu kabul etmek lâzımdır. Ancak; mezkûr kanunun neşrinden itibaren 20 seneden fazla bir zaman geçmiş ve bir çok maddelerinin de tâdil edilmiş bulunması itibarile bugünkü ihtiyaca cevap veremez hale gelmiş olduğunu da müşahede etmekteyiz.

Bu kanunun bilhassa büyük ve küçük belediyeler arasında farklar yapmaması ve belediyeler arasında vazife, selâhiyet ve haklar bakımından bazı dereceler olması icap ettiğini kabul eden hükümlerin bulunmaması bugün için kanaatimizce en fazla tenkide şayan cihetidir.

Belediye Kanununun 15 ve 19 uncu maddeleri hakkında :

Gerçi kanunun 16 ıncı maddesi, belediyelerin vazifelerini gösteren 15 inci maddesinin hangi fıkrasının belediyeler için mecburî veya ihtiyarî olduğunu belediye bütçelerine göre bir tefrike tâbi tutmakta ise de; bunun da tam bir tefrik addedilemiyeceğini hemen teharüz ettirmek icap eder. Zira mezkûr 16 ıncı madde :

1 — Onbeşinci maddenin 1 - 39, 41 - 44, 47 - 52, 56, 57, 74, 76 ıncı fıkralarının her belediye için mecburî,

2 — 40, 58 inci fıkralarındaki vazifeler 50.000 liradan fazla bütçeli belediyeler,

3 — 45 ve 53 üncü fıkralardaki vazifeler 100.000 liradan fazla bütçeli belediyeler,

4 — 46, 54, 55 inci fıkralardaki vazifeler ise 500.000 liradan fazla bütçeli belediyeler için mecburî olduğunu ifade etmektedir.

Şu cihetî hemen tebarüz ettirmek yerinde olur : İstanbul Belediyesi kanunun neşr tarihinden itibaren 500.000 liradan fazla ve milyonlara baliğ olan bütçelere sahip olduğu halde, 15 inci maddenin bircok fıkralarındaki vazifeleri, İstanbul şehrinin ihtiyacına uygun bir şekilde ifalarının milyonlara mütevakkıf bulunduğu cihetle, henüz ifa edememiş durumdadır. Milyonlara baliğ bütçesi ile bu hususiaki kanunun hükmünü tamamile yerine getirememiş olan İstanbul Belediyesinin durumu, bu olunca, diğer belediyelerimizin kendi çaplarında bundan farklı olmadığını kabul etmek lâzımdır.

Kanun filhakika belediyelerin vazifelerini tadat etmelidir. Ancak bunları beldenin emniyet, selâmet, sağlık, intizam, ekonomik ve bedii icaplarına müteallik olanları guruplandırmak ve ehemmiyet ve tercih dereceleri-

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

ne göre tasnif ve numaralamak suretile belediyeleri bunları tercihte pek de serbest bırakılmamalıdır. Meselâ henüz pazar yerleri, halleri olmayan bir belediyenin, bütçesinin 500.000 liradan fazla olması hasebile 15 inci maddenin bütün fıkralarındaki hususların kâffesinin mecburî vazife addedilmesi icap ettiğini ileri sürerek tiyatro, plâj tesisi ve işletmeye gitmesini önleyici hükümlere ihtiyaç olduğunu 20 - 25 senenin tatbikatı göstermiştir. Belediye vazifelerin kanunla değilse bile nizamnamelerle nüfus ve bütçe miktarlarına göre derecelendirilmeleri ve bir evvelki hizmet ve vazifenin kurulma, temin ve ifasından evvel diğerine geçilmemesinin de teminat altına alınması her halde faideli olacaktır.

Kanunun 15 inci maddesi için ileri sürülen bu mütaleamızı 19 uncu maddesi için de teşmilde hiç bir mahzur göremiyoruz.

Hulâsa olarak bu hususta gerek 15 ve gerekse 19 uncu maddelerde tadat olunan belediye vazife, hak, salâhiyet ve imtiyazlarının belediyelerin nüfus ve bütçe gelirlerile mütenasip olmalarını ve bundan mâda bu vazife, hak ve salâhiyetlerin hangilerinin evvel ve hangilerinin ne şartlarla daha sonraya bırakılabileceğinin kanun metni veya bir nizamname ile de tesbit ve tayininin uygun olacağını mütalea ediyoruz. Bu takdirde belediyelerin hizmet ve vazifeleri ifa mevzuunda hazırlayacakları programlar ve plânlara bu tesbit bir rehber olacak ve hizmet vazife, salâhiyet ve imtiyazlarının tercihlerinin keyfiyeti, indî ve şahsî düşüncelerin eseri olarak yer değiştirmeleri veya yarım kalmaları önlenmiş olacaktır.

19 uncu maddedeki belediyenin hak ve salâhiyetleri mevzularının biraz daha tevsiini, belediyelerin mülklerine karşı bono çıkartmağa İller Bankasının veya diğer bir bankanın kefaleti altında doğrudan doğruya tahvilât çıkartmağa, Denizcilik Bankası Statüsüne müsabih statülü ve belediyelerin işletmelerini idare edecek ve aynı zamanda bazı belde hizmetlerini finanse edecek ve ayrıca şehrin bankacılık ihtiyacına cevap verecek Şehir Bankası kurmağa, büyük şehir imar hareketlerinin tahakkuku için belediyelerin hususî hükmî veya hakikî şahısları veya âmme müesseselerile müştereken anlaşmalar yapmağa, meclislerinden karar almak şartile bazı hususlarda 2490 sayılı kanun hükümlerine tabi olmamağa hakları, salâhiyetleri olmalı ve bu hususlarda Vekiller Heyetinin tasdiki ile imtiyazlar verebilmelidir.

B) Belediyelerin iktisadî sahadaki faaliyetleri:

Belediye Kanununun 15 inci maddesile 19 uncu maddelerinde yer almıştır. Bu maddelerin metinleri dünkü olduğu kadar bugünkü ihtiyacı da karşılamayacak, metinleri itiraz götürebilecek, birçok yerleri sui tefehhüme meydan verebilecek oldukça karışık ve metodik tertip ve insicamdan mahrum yarına hiç cevap veremiyecek karakter ve mahiyettedir.

Bu maddelerdeki iktisadî mevzular iki gurup halinde mütalea olunabilir.

a) Bir âmme müessesesi olarak iktisadî hayatını tanzim edici, icabında

cezai müeyyedeler tatbik edebilen müdahalelerde bulunmak, tarife, fiyat murakabesi, etiket, pazar faaliyetleri gibi,

b) İktisadî sahada fiilî müdahalelerde bulunmak. Bu da inhisarî mahiyette olduğu gibi, inhisarî mahiyette olmıyan iktisadî ve ticarî mahiyette olabilir. Bu bakımdan 19 uncu maddede yer alınaktadır. Mezbahalar kurmak ve işletmek, nakil vasıtacılığı, havagazi, elektrik, su tesisatı, fidanlıklar, petrol ve mevadı müştelile depoları tesis ve işletme, gayrimenkul idaresi, plâjlar, tiyatorlar, sinemalar, gazinoların işletmesi, silo, buz fabrikası, soğuk hava mahzenleri, sühaneler, mahrukat ve hububat pazar yerleri, değirmen, müzayede salonları, fırın, tuğlacılık, mesken inşaatı, ödünç para verme müesseseleri, Şehir Bankacılığı, çamaşırhaneler kurmak ve işletmek gibi faaliyetlerden bir kısmı belediyelerin inhisarı altında olduğu gibi bir kısmı da hususî şahısların da faaliyette bulunabilecekleri işlerdir.

Bu maddelerin tevhit edilerek ve daha sarih bir şekilde ifade ve tevsi edilmek suretile belediyelerin vazifeleri hak ve selâhiyetlerinin tadat edilmesi yerinde olacaktır. Yalnız iktisadî sahada müdahalelerde bulunabilmek imkânını verecek bu gibi müesseseleri kurma ve işletme halinde, belediyelerin bunları Devlet ve Belediyenin bürokratik zihniyet usul ve formalitelerinden âzade bir şekilde tam ticarî bir zihniyet ile kurma ve işletme imkânlarının da temini zaruridir.

Bunlardan inhisarî mahiyette olanların inhisara aykırı bir şekilde gayrın tarafından ifa ve bu hakka tecavüz halinde ağır müeyyedelerin de kanunda ifade edilmesi şarttır. Meselâ gaz ve akaryakıt depoları işletme hakkı belediyelere verilmiş iken bunun şirketler veya eşhas tarafından ifası halinde yapılacak muamele ve tatbik olunacak müeyyede ve cidden tedbirin ne olacağı da kanununda tasrih edilmelidir.

Diğer taraftan iktisadî hayatı tanzim edici müdahalelere ademi riayet veya muhalefet halinde de keza belediyelerin tatbik edeceği müeyyedelerin ve zecri tedbirlerin neler olduğu da keza kanununda yer alması şarttır. Bu gün olduğu gibi basit bir ceza ile bazı iktisadî faaliyetlerin tanzim edilemediği bir hakikattir. Bu cezalar o iktisadî hareketle olan tesirle mütenasip olmalı ve önleyici rolün sür'atle tezahürü için de tatbiki sür'atlendirilmelidir.

Belediyeler ayrıca iktisadî müesseseleri doğrudan doğruya kurabilecekleri gibi bunlara nakten iştirâk etmek, gayrimenkulden istifade hakkını bahsetmek, kendi açmak, personel, vasıta vesairelerle yardım etmek suretile şehrin iktisadî hayatına müsbet sahada hizmet etmek, belediye hizmetine yardım etmek isteyen kimselere ve müesseselere müzaharet edebilmek vazife, salâhiyet ve imkânlarının da temin edilmesi lâzımdır. Bu gayenin elde edilebilmesi için belediyelerin talimatnameler hazırlamasına ve bunları meclislerinden geçirdikten sonra tatbika salâhiyetleri olmalıdır.

Fiat tetkik ve mürakabe mevzuunda:

Bu gibi faaliyetlerin bilhassa ehemmiyet arzettiği 100.000 den fazla nü-

fuslu şehirler belediyeleri bu faaliyetleri tanzim ve takip ve icra ile mükellef birer (İktisat ve İstatistik Müdürlüğü) kurmalı ve burada iyi elemanlar ve kayıtlarla şehrin iktisadî hayatını tanzim ve takip etmelidir.

Belediyelerin bugünkülerinden farklı olarak, fevkalâde ahvalin devamı sırasında Milli Korunma Kanununa dercedilip de, bu kanununun ilgasından sonra husule gelecek salâhiyet boşluklarını müdahale ve tanzim imkânsızlıklarını telâfi edecek, Milli Korunma Kanunundan intikalen bazı salâhiyet ve hükümlerle teçhiz edilmesi de şarttır.

Bu cümleden olarak bugünkü ete ve ekmeğe doğrudan doğruya ve havalci zaruriyeye idare heyetlerinden geçirmek şartile narh koyabilme selâhiyetini tevsi etmek ve her türlü alış ve veriş metaına belediyelerin icabında narh, kâr haddi koymaları için salâhiyet verilmelidir. Hattâ daha ileri giderek belediyelerin icabında bu kararlarını tatbik edebilmeleri için vukuu melhuz sabotajları önlemek ve bu gibi kimselerle mücadele ederek halkın ihtiyaçlarını temin ve karşılayabilmek gayesile her çeşit maddeleri Arttırma, Eksiltme ve Muhasebei Umumiye Kanunları ve Belediye Usulü Muhasebe Nizamlarına tabi olmaksızın derhal istihsal yerlerinden alıp piyasada satabilmelerini temin edecek imkânlara, salâhiyetlere sahip bulunması da lâzımdır. Bunun için de belediyelere muayyen kanunî şart ve şekillerle satışa arzedilmeyen malları el koyup nam ve hesabına veya belediye hesabına belediyelerce tayin edilecek fiatlarla satışını temin edebilmeli ve bu hususlarda borsalarla, ticaret ve esnaf odalarile kooperatiflerle iştirâk edebilmelidir.

Belediyeler icabında ithal, imal, istihsal fiatlarını öğrenebilmek, bütün ticarî kayıtlar, faturaları tetkik edebilmeli bunlardan resmen suretler isteyebilmeli ve bu hususlarda belediyelere maliye, ticaret ve sanayi odaları, esnaf birlikleri, borsalar, Ticaret ve Ekonomi Bakanlığı, gümrük, zabıta teşkilâtı yardıma mecbur ve mükellef tutulmalıdır. Zira belediyelerin fiat kontrollarının gümrükler kadar vergilerin miktar ve memleketin iktisadî ve ticarî bünyesi üzerinde tesirleri büyüktür. Belediyelerin iktisadî bütün işletmeleri, faaliyetleri, tanzim ve müdahale edici bütün faaliyetleri İktisat Müdürlüğüne bağlı olmalıdır. Zira her türlü fiat, narh ve tarifelerin evvelâ şehir iktisadiyatı ile alâkalı olduğunu kabul etmelidir.

Fiat, narh, âzamî fiat, tarifeler, kâr hadleri tesbitinde keza gerektiği takdirde bütün devlet teşkilâtı taleb halinde belediyelere yardıma mecbur olmalıdır. Bazı belediyelerin tahlil veya herhangi bir hususu tesbit imkânı mevcut olmadığı malumdur. Her türlü hayatî ve iktisadî mevzularda belediyelere yardım edilmelidir.

Belediyeler ayrıca hususi ucuz kiralanan pazar yerleri, çarşılar kurmalı ve bunları kiralayanlar, belediye nizamlarına riayet etmedikleri takdirde derhal bu yerlerden çıkarılmalıdır. İstanbuldaki Mısırçarşısı bunun güzel bir misalidir. Belediye bugün böyle bir salâhiyeti olmadığı için birçok hususlarda belediye ile teşriki mesai etmeyen yani belediyeye müzahir olma-

yan ve belde sakinlerinin aleyhine iş gören bir kısım esnafa encak diğer emsalinde olduğu gibi 1608 sayılı kanuna göre muamele yapmaktadır. Halbuki belediye ayrıca bunların muayyen defa tekerrürü halinde dükkânlardan çıkartma salâhiyetini haiz olmalıdır. Bunun tesirleri çok fazla olacaktır.

Belediye Kanununun iktisadî mevzulara ait 15 ve 19 uncu maddelerin muhtelif fıkraları hakkında gerekli tadil hakkındaki teklif ilişikte sunulmaktadır. Ancak bu maddelerin yukarıdaki mülahaza ve fikirlerin izahında işaret edildiği üzere her iki maddenin tevhidi ve daha vâzıh, daha sarih ve hiç bir ihtilâfa ve iltisaba sebebiyet vermeyecek tarzda belediyenin vazifelerini, salâhiyet ve haklarını bugünkü şartlara ve ihtiyaçlara göre yeniden kaleme almak ve günün ihtiyacına cevap verecek hale koymak en doğru bir hareket olacaktır; kanaatindeyiz.

1580 Sayılı Belediye Kanununda yapılması istenen tâdiller

Madde 15 — Fıkra: 3 (Aslı)

Umumun yiyip içmesine, yatıp kalkmasına, taranıp temizlenmesine eğlenmesine mahsus lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kırathane, meyhane, han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar, dansig ve emsali yerlerin ve bu mahallerde satılan ve kullanılan şeylerin temizliğine, sıhhiliğine ve sağlamlığına dikkat etmek ve kanun ve talimatname mucibince bu gibi yerlerin işletilmesi için gece ve gündüz açık kalmalarına ve inzibatı esbaba nazaran zabıtaca verilecek ruhsat üzerine sınıflarına ve tarifelerine göre bunlar için ruhsatname vermek ve açık ve kapalı bulunacağı saatleri mahallî Hükümetinin de muvafakati alındıktan sonra tayin eylemek, ücret tarifelerini tetkik ve tasdik etmek ve bu gibi yerlerde işi çeviren ve çalışanların ehliyet ve sıhhatleri müsait olup olmadığına göre işlemelerine izin vermek veya men etmek.

Madde 15 — Fıkra:3 (Tadil şekli)

Umumun yiyip içmesine, yatıp kalkmasına, taranıp temizlenmesine eğlenmesine mahsus lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kırathane, meyhane, han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar, dansig ve emsali yerlerin ve bu mahallerde satılan ve kullanılan şeylerin temizliğine, sıhhiliğine ve sağlamlığına dikkat etmek ve kanun ve talimatname mucibince, bu gibi yerlerin işletilmeleri ve gece gündüz açık kalmaları için inzibatı esbaba nazaran zabıtaca verilecek ruhsatları muayyen sınıflara ve tiplere ayırmak suretile hazırlamış olan azamî ücret tarifelerini tetkik ve tasdik etmek ve bu tarifeleri tatbik etmek ve bu gibi yerlerde işi çeviren ve çalışanların ehliyet ve sıhhatlerinin müsait olup olmadığına göre işlerine izin vermek veya men etmek.

Müstakil ek fıkra:

Bu umumun müesseselerin açma ve kapama saatlerinin mahallî Hükümetinin de muvafakati alınmak suretile Şehir Meclisi kararile tayin ve tesbit etmek.

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

Madde 15 — Fıkra :3 (Tadilin mucip sebeplerinin izahı):

Bu fıkrada bahsi geçen ücret tarifelerini tetkik ve tesbit etmek vazifesi tatbikatta, alâkalıların, tanzim edip Belediyeye sunacağı tarifeleri olduğu gibi veya kısmen tâdil suretile tasdik etmek manasına alınmakda ve bu hal tatbikatta bu gibi müesseselerin muayyen vasıflara ve sınıflara göre tesbit ve tasdik olunan tarifeler üzerinde muamele ifasına engel olmaktadır. İşte bu sebeplerin en iyi tatbik şeklini kuvveden fiile çıkaracak olan bu izah tarzını bu suretle kanunda açıklamış oluyoruz.

Madde 15 — Fıkra : 8 (Aslı)

Mürebbiye, sütnine, hizmetçi, aşçı, çamaşırcı, uşak, hamal, şoför, arabacı, kayıkçı, berber, mevaddı gıdaiye satıcısı, sütlıanelerde hizmet edenlerle, süt satanlar ve emsali ve halk ile temas eden hizmet erbabı işçilerin sıhhî ve fennî muayenelerini yaptırmak ehliyet ve sıhhat vesikaları alanların işlemelerine izin vermek ve bunları daima tescil ederek müeccel olmayanları men etmek (kayıkçıların ehliyetini tayinde mahallî liman reislerinin mütaleası alınacaktır.)

Madde 15 — Fıkra : 8 (Tadil şekli)

Mürebbiye, sütnine, hizmetçi, aşçı, çamaşırcı, uşak, hamal, şoför, arabacı, kayıkçı, berber, mevaddı gıdaiye satıcısı, sütlıanelerde hizmet edenlerle, süt satanlar ve emsali ve halk ile temas eden hizmet erbabı işçilerin sıhhî ve fennî muayenelerini yaptırmak ehliyet ve sıhhat vesikaları alanların işlemelerine izin vermek ve bunları daima tescil ederek müeccel olmayanları men etmek, (kayıkçıların ehliyetini tayinde mahallî liman reislerimütaleası alınacaktır.) Bunlardan durumları itibarile ikitisadî hususiyetler arzedenlere ücret tarifeleri, ve talimatnameler hazırlamak ve bu yolda tatbikata geçmek.

Madde 15 — Fıkra :8 (Tescilin mucib sebeplerin'n izahı)

Bu fıkrada adı geçen iş erbabının şehrin iktisadî, içtimaî hayatında hususî ve önemli bir mevki taşıdıkları şüphesizdir. İş erbabının sıhhî ve ahlâkî durumlarının emniyet verici şekilde temini ve nakil işlerinin sürâtli ve intizam dahilinde ve imkân nisbetinde teknik vasıtalarla mücehhez bir halde çalışmalarının sağlanması keyfiyetlerinin iktisadî içtimaî bakımdan şehrin bünyesine esaslı tesirler olacağı aşikârdır.

İşte bu sebeplerden dolayı belediyemize, bunların başıboş çalışmalarına mani olmak için bunları, tescil ederek kendi görüş ve arzularına göre çalışmalarını bir nizam ve talimata bağlama ve halka yarar bir hale koymak zaruretini hissetmiş ve bu suretle emniyet, intizam, asayiş dahilinde işin ahenkli ve verimli bir şekilde yürümesini sağlayıcı tedbirler almayı lüzumlu ve ehemmiyetli görmüştür.

Madde 15 — Fıkra : 42 (Aslı)

Meydan ve pazar yerleri yapmak

Madde 15 — Fıkra : 42 (Tadil şekli)

Meydan ve pazar yerleri yapmak ve lüzumu halinde âmme hizmetlerine tahsis edilmiş olan Belediyeye ait meydan ve sokaklarda idarî, inzibatî, sıhhî, içtimaî, turistik ve iktisadî mahzurlar tevlit etmemek şartile pazarlar kurmak ve bunları faal bir hale getirmek, icabında kira ile tutulacak sahalarda istimlâk mukabilinde elde edilecek mahallerde de pazar kurmak ve faal hale getirmek.

Madde 15 — Fıkra : 42 (Tadilin mucip sebeplerinin izahı)

Geçirdiğimiz harp yılları fiatları müstehlik bakımından günlük temevvüçler itibarile en ziyade müessir tedbirler başında pazar yerlerini çoğaltmak ve islâh etmek tedbirleri gelmektedir. Tatbikattan aldığımız neticelere nazaran pazarlarımız bir çok yerlerde kendiliğinden meydana gelmekte ve faaliyetlerine de o şekilde devam etmektedir. Bunlardan Belediyeye ait meydan ve sokaklarda icabında istimlâk mukabili müsait sahalarda pazar yerleri kurarak faal bir hale getirmek lüzumu bugün için bir zaruret haline gelmiş bulunmaktadır. Bu itibarla mevzuubahis fıkra genişletilerek izahlı bir şekilde icabında âmme hizmetine tahsis edilmiş olan Belediyeye ait meydan ve sokaklarda müsait sahalarda pazar kurulabileceği tavzih edilmiş bulunmaktadır.

Madde 19 — Fıkra: 1 (Aslı)

Belediye idareleri kanununun kendilerine tahmil ettiği ve vazife ve selâhiyetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüsatı icra ederler.

Madde 19 — Fıkra : 1 (Tadil şekli)

Belediye idareleri kanununun kendilerine tahmil ettiği ve vazife ve selâhiyetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek medeni ve iktisadî ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüsatı icra ve icabında iktisadî hayata emir ve yasaklarla müdahale etmeğe ve bunları cezalar tayini suretile de tatbike selâhiyetlidir.

Madde 19 — Fıkra : 1 (Tadilin mucib sebeblerinin izahı)

Yukarıda bahsi geçen Belediyelerin vazife ve selâhiyetlerine aid umumî hükümde iktisadî kısım zikredilmemiştir. Bu itibarla iktisadî hayat sahalarında da Belediyenin nüfuz ederek emir ve yasaklarla müdahaleler yapabileceği ve ceza tayini suretile bunları tatbik ettireceği tasrih edilmiştir.

19 uncu madde hükümleri fıkralarının sonuna yeni bir fıkra ilâvesi

Fıkranın metni :

Belediye her nev'i ekonomik işletmeler tesisine veya bunlara iştirake fiat seviyesini düşük tutmak maksadile günlük zarurî ihtiyaç maddeleri

nin alım ve satımına meclislerinden karar almak şartile ve arttırma eksiltme hükümlerine tâbi olmadan bu gibi işleri yapmaya selâhiyetlidir.

Madde 15 — Fıkra : 43 (Aslı)

Ete, ekmeğe doğrudan doğruya ve kat'i lüzum halinde bunlardan mada havayici zaruriyeye mahallî idare hey'etlerinden tasdik edilmek şartile azamî fiat koyabilmek ve icabında ihtikâra mani olmak için havayici zaruriyeye müteallik mevad alım ve satımı ve bunlardan stok yapmak ve hayatı ucuzlatacak tedbirler ittihaz etmek,

Madde 15 — Fıkra : 43 (Tadil şekli)

Zaruri ihtiyaç maddelerine azamî fiat narhalar koyabilmek ve icabında tanzim satışları yapmak üzere bu maddeleri arttırma ve eksiltme kanunu hükümlerine tâbi olmaksızın satın almak, stok etmek veya satmak ve ihtikâra mani olmak ve hayatı ucuzlatmak maksadile lâzım gelen bütün tedbirleri ittihaz etmek ve bu tedbirler meyanında kar nisbeti ve hadlerini kontrol etmek ve bunun için de icabında ticarî defter ve vesaik ve kayıtlar tetkik hakkını haiz olmak ve bu çeşit malların toptan ve perakende kâr nisbeti ve hadlerini tesbit ve bunlara müteallik hüküm ve emirler ısdar ve tatbik etmek.

Madde 15 — Fıkra : 43 (Tadilin mucib sebeblerinin izahı)

Bugünkü Belediye Kanunu fiat artışlarına müdahale edici tedbirleri kâfi derecede ihtiva etmektedir. Fıkranın izahından da anlaşılacağı veçhile piyasa üzerinde yapılacak kontrol ve murakabe bakımından bu türlü selâhiyetlerin verilmesi zaruridir. Maliyet hesapları yapılırken ticarî defter ve kayıtlara bakabilmek yetkisi en açık bir ihtiyaçtır. Bu itibarla fiat ve murakabe kontrolünü sağlayıcı selâhiyetlerin Belediyeye verilmesi zaruridir.

C) Belediye Kanununun teşkilât hakkındaki maddelerinin kifayetsizliği:

Belediye kanunu, belediyelerin nüfusuna göre değişen bir teşkilât sistemi kabul etmemiş bulunduğundan buna aid hükümlerinin büyük ve küçük belediyelerde tatbikatında bir çok müşküllere tesadüf edilmektedir.

Belediye Kanununun 10 uncu maddesinde, gerçi nüfusu 80.000 den fazla olan şehirlerde belediye şubelerinin kurulmasına aid bir hüküm mevcud ise de; şubelerin azamî nüfuslarının miktarı tesbit edilmemiş bulunduğu gibi, şubelerin teşkilâtı, vazifeleri selâhiyetlerinin hududları hakkında bir hüküm mevcud olmadığından tatbikatta bir çok müşküller mevcuttur. Bu cümleden olarak İstanbulda (-300.000) nüfuslu belediye şubeleri olduğu gibi bu şubelerin teşkilâtının ne olacağı, bu teşkilâtının vazife, selâhiyet hududları ve bunların merkezle olan münasebetlerinin ne olacağı gerek kanunda ve gerekse İstanbulda sureti tatbiki hakkındaki nizamnamede tam ve kâfi bir malumat mevcud değildir.

Belediye şubeleri encümenleri hakkında :

20 seneden fazla devam eden tatbikatın verdiği neticeye göre bu hususların kanunlarımızda yer alması zarurî görülmekte ve ayrıca merkez Daimî Encümenlerine mevdu vazifeleden bir kısmının bilhassa büyük şehirlerdeki Daimî Encümen işlerinin çok fazla olması hasebile Şube Encümenlerine verilmesini de ayrıca lüzumlu görmekteyiz. Bu cümleden olarak belediyeye müteallik hususlarda ancak Genel Meclisin vazedeceği hadlerde olmak kaydı ile ve diğer hususlarda her şube dahilindeki bütün işlerde Şube Encümenleri karar ittihazına selâhiyet sahibi olmalıdır. Bu gibi hususlarda Şube Encümenlerinin kararları merkez Daimî Encümenlerinin kararları derecesinde olmalıdır.

Bu takdirde Daimî Encümenler Şube Encümen kararlarına karşı bir itiraz mercii haline de gelebilirler. Veya merkez Encümenleri, Şube Encümenlerinin koordine edilmesinde vazife alırlar ve şehrin heyeti umumiyesine şamil kararlar ittihaz ederler.

Bu takdirde bugün normal olarak bir yılda 20-30 binden fazla karar ittihaz edegelen Daimî Encümenin vazifesi de normal şartlar ile muayyen bir heyet tarafından kabili ifa bir hale gelmiş olacaktır. Arttırma ve eksiltme kararları merkez Encümeninin vazife ve selâhiyeti olarak kalmalıdır.

Şube Encümenlerinin vazife ve selâhiyetleri bu şekilde tefrik ve tadad edildikten sonra belediye şubeleri müdürlerinin de Belediye Reisine izafeten ifa ettikleri vazifeler hususundaki selâhiyetlerinin hudutlarını tesbit etmek ve Belediye Reisi ile olan münasebetlerini tanzim etmek de lâzımdır.

D) Bütçe müzakereleri :

Bugünkü kanunun bütçe müzakereleri hakkındaki hükümlerinin küçük belediyeler için tatminkâr olmakla beraber; büyük belediyeler için bazı müküller arzettiğini müşahede ediyoruz. Bütçe müzakerelerine tesadüf eden belediye meclisi içtima devresi bir ay devam etmektedir. Bu bir ay zarfında bütçenin komisyonda ve mecliste tetkikine imkân bulunmamaktadır. Bu itibarla bütçenin bir Kasımda belediye reisliğince daimî komisyona verilmesini, Aralık birde Belediye Meclislerinin on beş gün içtima ederek diğer meseleleri görüşmekle beraber bilhassa bütçeyi, bütçe komisyonuna havale etmesini, ve bütçe komisyonunun da gerek bu içtimadevresi içinde ve gerekse bu devrelerle esas bütçe müzakereleri içtima devresi arasındaki zaman zarfında bütçeyi tetkik ederek hazırlamasını ve bugün olduğu gibi bütçenin Şubat içinde toplanacak meclis devresinde görüşülerek karara bağlanmasını temin edecek hükümlere ve tâdile ihtiyaç vardır.

Zira bugünkü şekli ile bütçe bir ay içinde gerek komisyonda ve gerekse meclisde lâyıkile müzakere edilememekte ve devrenin on beş gün uzatılmasına mecbur kılınarak içtimaın Mart ortasına kadar uzamasına

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

sebebiyet verilmekte ve bütçenin tasdik ve tekemmülü dolayısile geçecek zaman neticesinde bütçe tatbikatına geç kalınmaktadır.

Bu mevzuda daha ileri bir görüş ile esas iş devresi itibarile takvim yılının belediyelerimize bütçe yılı olarak kabulünde, bütçenin tasdik, tekemmül ve iş görebilmek mevsimleri itibarile daha uygun olacağı mütalaasında bulunuyoruz.

Bundan başka bütçeler tasdika tabi olmamalı, ancak belediye meclislerince kabul ve idari mürakabe makamına tevdiden itibaren on beş gün sonra otomatik olarak mer'iyete vazolunmalıdır. İdari mürakabe mercii müdahaleyi icabettiren bir hal gördüğünde yalnız o hususlara aid olmak üzere o belediyenin tâbi olduğu idari kaza merciine müracaatla istihsal edeceği karara göre müdahale ve mürakabesini yapmalıdır. İdari kaza mercileri bu hususta bir hafta içinde karar vermeğe mecbur olmalıdırlar.

E) Belediyeler üzerindeki idari murakabe ve vesayetin hududu:

Bugün belediyelerin üzerinde bulunan idari murakabe ve idari vesayet müessesesi üzerinde de münakaşa edecek zaman gelmiş addolunabilir. Belediyeciliğin henüz yeni gelişdiği yerlerde belde sakinlerinin lehine vazedilmiş olan ve belediye organlarının vazifelerini ifası sırasında islemeleri melhuz hatalı ve kasdî tasarrufları önlemek gayesine matuf idari murakabe ve idari vesayetin hiç değilse dereceleri üzerinde artık münakaşa etme zamanı gelmiştir. Bu gün kabul ve itiraf etmek lâzımdır ki; memleketimizin kültür seviyesi hiç bir zaman belediye kanununun neşri tarihindeki seviyede değildir. Bundan 20-23 sene evvel lise ve orta mektep mezunlarının bulunamadığı bir çok belediyelerimizde bugün pek çok Üniversite mezunu eleman mevcuttur. Bundan başka Belediyecilik, şehircilik mevzuunda dün istifade edebilecek eserler az iken bugün bir çok kitaplar, dergiler ve bizatihi belediyecilik derneği rehber vazifesini ifa edebilmektedir. Bundan maada muhtelif belediyelerin tatbikatı dolayısile, vatandaşın da artık hakkını arayabilir bir seviyeye gelmiş bulunmasının neticesi olarak haklı veya haksız bir kanaatla hadiseler üst mercilere, Vekâletlere ve Şuraya kadar intikal ederek bazı esaslara bağlanmakta ve onlar iyi bir zihniyet mahsulü olarak da bilahara bütün belediyelere tamim edilmektedir. Bunların da belediyeleri irşad etmekte büyük hisseleri olduğunu kabul etmek lâzımdır.

Bu ferahlık veren inkişaf ve neticeler kaşısında, artık belediyeler üzerindeki idari murakabe ve dari vesayet müessesesinin biraz tahfif edilmesi veyahut da işleme tarzının da değişmesi lâzım geldiğini ileri sürebiliriz.

Bu cümleden olarak:

Belediye Meclislerinin kararları hiç bir mercin tasdikine lüzum ve ihtiyaç kalmadan ve kabul ve ilânlarını takip eden onbeş günün sonunda derhal ve otomatik olarak tatbika başlanmalıdır. İdari murakabeye selâhiyetli merciler ise, bu onbeş günlük müddet zarfında kendilerine de birer suretleri gönderilecek olan belediye meclis kararlarını tetkik edip gayri kanuni

bir hal görmedikleri takdirde hiç bir müdahelede bulunmamalı ve gayri kanunî bir hal müşahede ettikleri ahvalde ise derhal mahallî ilk idare heyeti kademesine bu kararın tehiri hakkında karar ittihaz edilmek üzere yazılı müracaatta bulunmalı ve mahallin ilk idare heyeti kademesinin tehir kararı üzerine belediye idaresi bir üst kademeye üç gün zarfında itiraz etmeli ve üst idare heyeti kademesi de bir hafta zarfında müsbet veya menfi bir karar ittihazına mecbur olmalı ve aksi halde karar müsbet olarak tasdik edilmiş addedilmeli ve bu idare heyetlerinin kararları da kat'i olmalıdır.

Bu takdirde idari vesayet müessesesi, bir makamı işgal eden kimsenin noktai nazarı olmaktan çıkacak ve bir idare heyeti kararı olarak tecelli edecek ve bunun müdahalesi de bir üst kademe idare heyetinin mürakabesi altında bulunacaktır.

Bu murakabe usulü belediye kanununun 70 inci maddesi mevzularına kabili tatbik olduğu gibi bütçeye ve bugün tasdika tabi olan bilcümle hususata da kabili tatbiktir.

Bu hususata bir ileri adım olarak tasdika ve diğer bir tabirle idari vesayete tâbi hususları asgarî hadde indirmeye gitmek en doğru bir hareket olacaktır. Bu, bilhassa nüfusu 100.000 den fazla belediyeler için artık bir zaruret olmuştur. Zira kâfi seviyede memur ve elemana sahip olabildiği gibi belediye meclislerini teşkil eden elemanlar da artık kültür sahibi kimselerden mürekkep olabilmektedir.

Nihayet bir çok ahvalde belediye reisinin meclis kararlarına karşı itiraz hak ve selâhiyeti de esasen mevcuttur. İdari murakabenin kaldırıldığı ahvalde, kanun ve inzama aykırı hallerde itiraz mecburiyet ve mesuliyetini reise tahmil ederek idari murakabeden beklenen faideyi temin etmek mümkündür.

İdari vesayetin diğer bir şekli: Olarak mütalaası mümkün olan belediye erkânının ve bazı memurlarının merkezî teşkilâtın selâhiyeti cümlesinden de artık vaz geçilmesi zamanı da gelmiştir. Maaşını veya ücretini vermekte olduğu ve hizmetinden memnun bulunmadığı bir memurun veya mühendisin istihdamına devama mecbur edilmesi halinde doğacak mesuliyet ve aksama en fazla o belediyeyi alâkadar ettiği halde, merkezin bu gibi memurları geri almaması tebdil ve tahvil etmemesi gayet fena neticeler vermektedir.

Belediyeler kayıtsız ve şartsız, idari, teknik, sağlık ve veteriner teşkilâtına mensup müdür ve memurlarını kendi statüları dairesinde tayin, işten men'e vekâlet emrine almağa ve tekaüde sevke selâhiyetli olmalıdır. Nihayet bunlar hakkında merkezî bir sicil tutulması matlup ise, muayyen memurların sicillerine konulmak üzere cereyanı muamelenin birer örneği olarak muayyen mercilere gönderilmesi usulü kabul olunabilir. Fen adamları, sağlık ve veteriner mensubları hakkında bazı hususiyetler ileri sürülecek ise bu takdirde de belediye memur ve müstahdemleri statüsüne bunlar hakkında bazı hükümler sevkolunabilir.

F) Umumi Hıfzıssıhha Kanunu tatbikatında ve gayri sıhhi müesseselere ruhsat verilmesindeki tedahüller:

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun (gayri sıhhi müesseseler) ismini verdiği, fabrika, imalâthane, depo ve diğer müesseselerin ruhsat alma işlerinin de tek bir kanunla toplanması, vatandaş işlerinin kolaylaştırılması bakımından lüzumludur. Bugün.

1 — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 271 inci maddesine istinaden; Ekonomi ve Sağlık Vekâletlerinin müştereken hazırladıkları gayri sıhhî müesseseler listesine dahil bulunmayan sanayi müesselerine ve depolarına belediye kanununa istinaden yalnız belediyeler ruhsat vermektedirler.

2 — Gayri sıhhî müesseseler listesine dahil olanlara ise, bir taraftan belediye kanununun 15 inci maddesinin müteaddit fıkralarına istinaden belediyelerin ve bir taraftan da umumî Hıfzıssıhha Kanununa istinaden mahallî en büyük mülkiye âmirinin ruhsat vermesi lâzımdır.

3 — Bu müessese iş kanununa tabi olduğu takdirde, belediyeden en büyük mülkiye âmirinden ruhsat alması kâfi değildir. Bir de çalışma teşkilâtından işletme ruhsatı alması icabeder.

4 — Bu müessese aynı zamanda harp sanayii mevzuu ile iştigal edecekse ayrıca bu ruhsat ve müsaadelerden mada Millî Savunma Vekâletinden ruhsat alacaktır.

5 — Sanayi müessesesinin yeniden inşası mevzubahis ise pek tabii olarak ayrıca inşa ruhsatı alması da şarttır.

Bu ruhsat ve müsaadelerin, müesseselerin kurulmasından evvel tesis veya kurma müsaadesi alma şeklinde ve müesseselerin kurulup işler hale gelmesini müteakip bir de açma, işletme ruhsatı şeklinde ikişer defa alınması icabettiğini, her birini almak için yalnız bir makam ve bir müdürlüğe müracaatın kâfi gelmediğini, ayrı ayrı inşaat, makine, sanayi, sıhhiye, zabıta dairelerine müteaddit defalar gitmek ve her birinden günlerce sonra cevap alınması, bir çoklarının mahallen tetkikatte bulunması, her birinin çeşitli ve birbirine benzemeyen plân, proje, vesaik, fotoğraf vesaire istemelerini gözönünde tutarsak bir müesseseyi açmak için vatandaşın geniş bir sabra tahammül göstermek mecburiyetinde olduğunu ifade etmek yerindedir.

Kanaatimizce bunların kâfesinin tevhidi, ya ruhsatının bütün hususları tetkik etmek vazife ve selâhiyeti de beraber tetkik etmek kayıt ve şartile bir makama terki icabeder. Bu cümleden olarak belediye hudutları içinde bu vazife ve selâhiyetin yalnız belediyelere ve Belediye hudutları dışında ise hükûmet sağlık teşkilâtına terk edilmesi en muvafık hal çaresi görülmektedir.

Bu hususun tatbiki için de gerek belediye ve gerekse Umumi Hıfzıssıhha Kanunlarına (iş yerlerinin haiz olması icabeden her türlü vasıf ve

şartların) İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletleri ile Çalışma Vekâletinin müşterek hazırlayacakları nizamnamelere istinad edeceği tasrih olunur.

Bu takdirde vatandaş ancak bir tek yere müracaat eder. Bu makam lâzımgelen bütün tetkikatı ifa ederek en kısa bir zamanda kurma veya açma ruhsatını verir.

Millî Müdafaa Vekâletinin vereceği müsaadenin bu müesseselerin iç bünye teşkilâtına taalluk etmesine hiç lüzum yoktur. Millî Müdafaa Vekâletinin müsaadesi ancak harp sanayii ile iştigal edip etmeme keyfiyetine inhisar etmelidir.

Çalışma teşkilâtı Hükûmet sağlık teşkilâtının ve belediyelerin ruhsata bağladıkları müesseseleri kendi mevzuatı dairesinde kontrol ve murakabe ederek ayrıca bir ruhsat ve müsaade vermelerine lüzum ve ihtiyaç kalmamalıdır.

Hükûmet sağlık teşkilâtı da kendi kanunlarının müsaadesi hudutları dahilinde belediye tarafından ruhsat verilen müesseselerin sıhhî şartlarını tetkik ve mürakabe ederler.

Bu usulün en pratik yol olduğuna kani bulunuyoruz. Zira gerek belediye kanunu, gerek umumî hıfzıssıhha kanunu ve gerekse çalışma kanunu, vatandaşın emniyet, selâmet, sıhhat, sükûn ve huzununu temin gayesile bu mevzuda hüküm ihtiva eden kanunlardır. Bu kanunları tatbik ile mükellef olan teşkilâtın da vazifesi, gayesi sehirde veya köyde oturan vatandaşın emniyet, huzur, sükûn, sağlık ve selâmetlerini vikaye olduğu kadar bu müesseseler içinde çalışan işçi vatandaşların da selâmet ve sağlığını da temin ve vikaye etmektedir. Aynı gayeyi temin maksadile bunların birbirlerine itimat etmiyorlarmış gibi vatandaşı ayrı ayrı ruhsat almağa mecbur etmesine lüzum yoktur. Nihayet kontrol ve mürakabelerinde gördükleri aksaklıkları düzelttirebilecekleri gibi müsamahakâr hareket edenlerin tecziyelerini temin ederek tekerrürünü de önleyebilirler.

Daha umumî olarak belediyeleri Umumî Hıfzıssıhha Kanunu hükümlerine bölge dahilinde tatbika mecbur etmeli ve Hükûmet Sağlık Teşkilâtı mükerrer vazife ifasından ziyade mürakabe ve kontrol vaziyetinde kalmalıdır. Belediyelere bu mavzuda yardımda bulunmak da bugünkü şekilden her halde daha az masraflı neticeler tevlit eder.

Ayrıca üç vekâletin hazırlayacağı nizamnamede veya her üç teşkilâtın kanunlarında belediyelerin şehirlerin hususiyetlerine göre bu müesseseler hakkında kanun ve nizamname ile tesbit edilen esaslara aykırı olmamak kaydile talimatnameler ihzarına salâhiyet de verilmelidir.

G) Muhasebe bakımından:

1 — Usulü Muhasebe Nizamnamesini kaldırarak, ya Devlet muhasebe usullerine tabi tutulması veya yeni bir muhasebe usuü nizamnamesini

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

tanzimi zamanı gelmiştir. Zira bu nizamname hem çok eski hem de bir çok müşkülâta sebebiyet vermektedir.

2 — Arttırma Eksiltme Kanununa göre pazarlıkla had miktarı 1.500 lira olmalıdır. Zira belediyeler yegân yegân birer merkez daire'eridir. Mülhakat teşkilâtı değildir. Kanunun merkez teşkilâtından kasdi de Ankara değildir.

Belediye reislerinin satın almadaki salâhiyetleri de 25 liradan 250 hatta vilâyet belediyelerinde 500 liraya kadar arttırılmalıdır.

3 — İktisadî işletme olan müesseselerini belediyeler meclislerinin kararı ile (İktisadi Devlet teşekküllerinin) tabi olduğu usul ve nizama tabi tutabilmeli ve buralarda işletme muhasebesi tatbik edebilmelidirler.

II — BELEDİYE GELİRLERİNİN ARTTIRILMASI VE YENİ BAZI GELİR MEMBALARI HAKKINDA RAPOR

A) Belediye vergi ve resimleri üzerinde:

Bugünkü Belediye gelirlerinin bir kısmının hayat pahalılığına müessir olduğunu kabul etmek zamanı gelmiştir. Elektrik ve havagazinin beher kilovat ve metre küpünden tahsil edilen ikişer kuruş (ve kuvvei muharreke olduğu takdirde birer kuruş) ile ölçü ve ayar resmi, kantar resmi, hayvan alım ve satım resmi bunlar arasındadır. Süs köpeklerinden alınan resmin de amelî hiç bir faydası yoktur. Belediyeleri bu vergi usullerinden kurtarma çaresi; her belediye hududu içinde tahsil edilen Devlet gelir vergisinden bir kısmının Belediye hissesi olarak verilmesi veya gelir vergisine Belediye hissesi olarak Belediyelere verilmek üzere % bir miktar kesri munzam halinde munzam bir vergi tahsilidir. Bu takdirde Belediyeler tahsilât için büyük teşkilât ve masraflardan kurtulmuş olacaktır.

Bugün gelir vergisinden, Tekel maddeleri safi hasılâtından verilmekte olan hisseler, belediyeler dahilindeki satışlar nisbetinde tahsil edildikleri halde, tevzi sırasında belediyelere verilmekte olan hisseler satış nisbetine göre verilmemekte bilâkis nüfuslarına gör verilmektedir. Bu usul bilhassa büyük ve satışı da o nisbette fazla olan belediyelerin aleyhine olmaktadır. Halbuki belediyeler bu satış ve gelir temini dolayisile daha fazla külfetlere katlanmaktadırlar. Fiilin kazanca esas olan bu gelir mevzuu belediyenin sokak ve caddelerinden geçmektedir. Bu tarzı tevzin büyük belediyeler için zararlı olduğuna bir misâl olarak Trafik Kanununu ele alırsak: Bugün bütün Türkiyede yuvarlak rakkam 50.000 motorlu nakil vasıtası mevcuttur. Bunun 20.000 ne yakın miktarı İstanbul şehrindedir. Bunlardan tahsil edilecek gelir, Devlet bütçesine alınacak ve belediyelere nüfusları nisbetinde birer miktar verilecektir. Bu hale göre Devlet Trafik Kanunu hükümlerine göre gelirin 5/2 kadarı İstanbuldan tahsil edilecek, buna mukabil 20/1 kadar hisseyi İstanbul Belediyesine verecektir. Bu diğer aynı tahsil ve tevzi sistemi tatbik edilen vergilerde de aynıdır.

Belediyelere daha âdil tevezzüü temin etmek için her belediyedeki hasılâtın o belediyeye verilmesi lâzımdır. Büyük belediyeler varidatsızlıktan halk ihtiyacını lâyıki ile temin edememektedirler. Buna mukabil bir çok küçük belediyelerin nüfuslarına nisbetle ve mesahalarına nisbetle varidatı diğerlerine nisbetle daha iyidir. Bir mukayese bu neticeyi isbata kâfidir.

B) Açıma ruhsat harcı:

1 — Bugün belediyeler 1580 sayılı kanunun 15 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında yazılı olan ve umumî tabirle, umumun yemesine, içmesine, ta-

ranıp temizlenmesine, yatmasına ve eğlenmesine mahsus olan yerlere ruhsat vermekte ve ancak bunlardan ruhsat harcı tahsil edebilmektedir. Bu yerler malûm olduğu cihetle birer birer tadat etmeğe lüzum görmüyoruz. Yalnız bu gibi yerler bilhassa gerek bir çok kimselerin pek yakından alâkadar oldukları yerler olduğu, gerek temizlikleri ve gerekse tarifeleri ve intizamları bakımından belediyelerin her zaman alâkadar olmağa mecbur bulundukları yerler olduğuna da bilhassa işaret etmek yerindedir. Bu yerler aynı zamanda o beldeye gelen yerli ve yabancı birçok kimselerin barındığı, eğlendiği karnını doyurup temizlendiği yerlerdir. Bu sebeple bunların durumları beldeye gelenler üzerinde belediyenin faaliyeti hakkında en fazla not verdirecek ve bir kanaatin teessüsüne yarayacak müesseselerdir.

Belediyelerin en fazla ve en yakından alâkadar olduğu her zaman kontrol ve murakabe altında bulundurduğu bu müesseler sınıflarına göre iyi kazanç temin ettikleri, belediyelere bu kontrol ve murakabeden fazla daha birçok hizmet ve külfetler tahmil ettikleri ve belediyenin diğer hizmetlerinin derecesi nisbetinde şehre gelen kimseler sayesinde fazla kazanç temin ettikleri halde belediyeler bunlardan ancak bir defaya mahsus olmak üzere ve âzami 100 lirayı bulan bir ruhsat harcı alabilmektedirler. Kanaatimizce bu harç bugünkü rayice göre hem az hem de bir defa alınması hatalıdır. Bu gibi müesseselerin her yıl ayrıca vermekte oldukları gelir vergisine yapılacak % bir miktar Belediye Vergisi ödemelerini lüzumlu ve zaruri görmekteyiz.

2 — Bundan başka Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında sayılmadıkları cihetle doğrudan doğruya ruhsata tabi olmayan ve fakat aynı maddenin muhtelif fıkraları ile vazedilen hükümler dolayısile belediyelerin gerek açılmalarında ve gerekse bilâharaki faaliyetleri sırasında alâkadar olmaya mecbur oldukları fabrika ve her çeşit atelye ve imalâthaneler, tamirhaneler, bakkallar, sebzeci ve manavlar, balıkçı, ciğerci, kasap, işkembeci, tavukçu, fırıncı, ekmekçi, kapalı Tekel maddesi satanlar, kömürcüler, garajlar, oto tamirhaneleri, benzin satış yerleri her çeşit depolar, ahırlar, mandıralar hulâsa her çeşit gıda maddesi imâl eden, ihzar eden, depo eden ve satanlar ile şehrin emniyet ve selâmeti bakımından parlayıcı ve yanıcı madde depo edenlerde gerek açılmaları ve gerekse işlemeleri sırasında belediyeyi meşgul ettikleri halde belediyeye hiç bir harç, resim ve vergi vermezler. Bunlar ancak hafta tatilinden istifade etmek isterlerse senede 50 liradan fazla olmamak şartile bir harç tediye ederler.

Kanaatimizce bunların kanunen ruhsat almağa ve bu ruhsatın verilmesinde muayyen bir harç itasına mecbur olmaları ve ayrıca gene Devlete vermekte oldukları gelir vergisine munzam olarak tahsil edecek % bir miktar Belediye Vergisi ödemeleri çok yerinde olacaktır. Bunların da temin ettikleri kazançta belediye hizmetlerinin büyük payı olduğunu kabul ve teslim etmek lâzımdır.

Bu gibi kesri munzamların gelir vergisine eklenerek Devlet tarafından tahsili ve belediyelere tevdii halinde, belediyeler ayrıca bir tahsil külfetine tabi olmadan varidat temin etmiş olacaklardır. Bu gelir usulü hayatı pahalılaştıracak bir sistemde olmıyacak ve kazanca nisbetle tahsil edileceği cihetle âdil bir gelir de olacaktır.

C) Belediyelerin tahvilât suretile istikraz akdi hakkında:

Geçen sene Belediyemizce yapılan müteaddit ve devamlı teşebbüsler neticesinde kabul edilen Belediye Kanununun 19 uncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki 6124 sayılı kanun belediyeler bakımından bir çok müsküller arzeder mahiyettedir.

Vazii kanun; tahvilât ihraç hakkını belediyelere tanırken bankayı birinci plânda tutmuş ve tahvilâtın ödenmesi hususu:

a) Muayyen bazı gelirler çıkarıldıktan sonraki bütçe yekûnunun % 10 undan fazla olmamak kaydı ile yıllık itfa karşılığını bütçelerine her sene konulması, aksi halde bütçelerin tasdik edilmemesi;

b) Tahvilâtın sarfedildiği sahalardaki gayrimenkullerin satışından elde edilecek gelirlerle, kira, şerefiyelerin bankaya yatırılması;

c) Belediyelerin bu tahvilâta mukabil gayrimenkullerden bir kısmını ipotek etmeye mecbur tutulması gibi üçlü teminata raptedilmiş bulunmaktadır.

Bukadar takyidat belediyelerin aleyhinedir. Kanunun esbabı mucibesi tetkik edildiğinde vazii kanun bu üç teminatın birden aranmasını gaye olarak almamış bilâkis bu tahvilâtın sarfedildiği yerlerin satışından, kiralanmasından ve tahsil edilen şerefiyelerden yıllık mürettebat karşılanmadığı takdirde bütçeye konulan tahsisata müracaat edilmesi yolunu tercih etmiştir. Kanunun metni, esbabı mucibeye göre hazırlanmış ve hiç bir ihtilât ve iltibasa mahal vermiyecek şekilde kaleme alınmamış olduğu cihetle, bu tahvilâtın kefili olan Emlâk Kredi Bankası her üç teminatı birden aramakta ve ayrıca tahvilâtın sarfedildiği sahaların satışından elde edilecek gelirin yekûnu bir yıllık itfa miktarından fazla olsa ve hattâ bir kaç yıl içinde bütün tahvilât borcunu itfa edebilecek miktara baliğ olsa dahi hem bütçeye mevzu karşılığı hem de bu sahadan elde edilecek gelirleri tahsile devam edeceğini cevaplamış bulunmaktadır.

Bankanın bu talebi kanunun ruh ve maksadına kanaatimizce aykırıdır. Kanun teklifi esbabı mucibesinin tetkiki halinde de bu neticeye varılmaktadır. Bankanın bu talebi tahvilâtın itfası için kabul edilen ve 20 yılda itfası için hazırlanan tediye plânına tamamen aykırı ve 20 yıldan evvel itfasını mümkün kılacak ve 20 yıl itfayı ve müddeti de manasız ve lüzumsuz hale koyacak bir netice tevlit etmektedir.

Kanaatimizce banka yalnız gayrimenkul teminatı, bütçeye vazolunacak itfa, komisyon ve faiz karşılığı tahsisatı ile iktifa etmeli ve nihayet

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

bir yıl içinde, itfa için lüzumlu meblağ yekûnu doluncaya veya bütçeye mevzu tahsisat bu itfa miktarına baliğ oluncaya kadar tahvilât mevzuu olan sahanın satış gelirlerini mevkuf tutmalıdır. Bu mevkuf tutma; yıllık itfa miktarının bankaya ya mevzu tahsisatın yatırılması veya satış sureti ile elde edilen tahsisat ile birlikte bu miktara baliğ olması ile nihayete ermeli ve böylece belediyeler tahvilât gelirlerini müteadil sermaye halinde birkaç defa aynı saha veya kanunun maksat ve gayesine uygun olarak müteaddit sahalarda istimâl edebilmelidir. Bu takdirde istikrazın 20 yıllık olmasının bir manası mevcut olabilecektir. Aksi halde istikraz alelâde ve kısa bir zamanda itfası teminat altına alınmış bir istikraz haline düşmüş olacaktır.

6124 sayılı kanunun daha faideli bir halde işlemesini ve belediyelere hakikaten faideli olabilmesi için kanunun ya bu yolda iltibasa mahal bırakmayacak şekilde yeniden tadil ve tavzih edilmesi veya esbabı mucibe lâyihasına dayanılarak vazii kanunun kasit ve gayesinin yukarıda izah olunduğu şekilde ve yalnız bir yıllık müterettebat karşılığının bankaya yatırılması halinde bütçeye mevzu tahsisatın bankaya yatırılmasına veyahutta satış yolu ile elde edilen mebaliğin bir yıllık rakamı karşılamadığı takdirde fazlasının belediye emrine ve kanunun maksat ve gayesine sarfedilmek üzere serbest bırakılması yolunda olduğunun tefsir edilmesini talep etmek lâzımdır.

D) Belediyelere İller Bankasının Çıkaracağı tahvilât ile küçük istikraz temini:

Belediyeler, imar plânlarının tatbiki dolayisile istimlâki gereken gayrimenkullerin bedellerini, mal sahiplerinin muvafakat ve rızalarile İller Bankasının tahvillerile ödeyebilmelidir.

Bunun için de belediyeler evvelemirde İller Bankasile bir anlaşma yaparak istikrazda bulunurlar. İstikraz miktarı belediye bütçesinin % 10 undan fazla olamaz. Belediyeler bu istikraza mukabil her sene bütçelerine yirmi yıllık itfa plânının icap ettirdiği meblağı koymağa mecbur tutulur. Aksi halde bütçeleri tasdik edilmez.

İstikrazlar, ihraçlarına tekaddüm eden en son Devlet tahvillerinin faiz miktarı ve şartlarını ihtiva eden tahviller ihracı suretile yapılır. Ve bunların muafiyetlerinden istifade ederler. Bu tahvillerde Devlet tahvillerinin haiz olduğu rüçhaniyet haklarını haiz olurlar. Hazine de bu tahvilâtın kefili olmak suretile sürümlerini temin ve garanti eder.

İller Bankası bu hizmetine mukabil tahvilât yekûnunun % 3 ü kadar bir komisyon alır. Belediyeler alacakları bu tahvilleri arzu eden mal sahiplerine para yerine verir. Bu tahvilleri alanlar Belediye emlâkini satın alırken tercih hakkını haizdirler. Veya arttırma neticesinde teayyün edecek bedelden Belediye Meclislerince tayin olunacak bir tenzilât hakkından istifade ederler. Belediyelerin istimlâk dilecek yerlerde elde edecekleri gelirler İller Bankasına yatırılır. Bu paralar yine imar tatbikatında

kullanılmak kayıt ve şartlarile belediyeler emrine serbest bırakılır. Ancak belediyeler itfa plânlarında tesbit olunan müddetler zarfında muayyen meblağları ödeyinceye kadar senesi içinde banka bu parayı mevkuf tutabilir. Belediyeler arzu ettikleri takdirde zamanından evvel bankaya olan borçlarını ödemekte muhtardırlar. Bu tahvil borcu bitmeden diğer bir borç, ancak borçlanılacak miktarın bütçenin % 10 unu geçmemesi kaydile mümkündür. Aksi halde yeni bir borçlanmaya girişilemez. İller Bankası bu tahvilât gelirlerinin tahvilât anlaşmasına uygun bir şekilde istimal edilip edilmediğini kontrola ve aksine bir istimal halinde ise tahvil gelirlerini itfa karşılığı olarak vaktinden evvel mahsup yapmaya mezundur.

Tahvilâtın bu usulle çıkarılması halinde küçük ve bir iki milyon ihtiyacı olan ve tahvilâtın formalite ve külfetlerine tahammül edemiyecek olan belediyelerin tahvilâttan istifadeleri imkân dahiline girecektir.

Bugün mer'iyete vazolunan 6124 sayılı kanun ancak büyük belediyelerin istikrazlarda bulunmalarına imkân bahşetmektedir.

E) Belediye Bonoları ihracı:

Belediyeler imar ve istimlâk işlerini başarabilmek gayesile fazla varidata muhtaçtırlar. Bu sebeple muhtelif varidat menba ve cesitleri arasında gayrimenkullerini karşılık göstermek suretile bonu ihracına salâhiyettar olmalıdırlar.

Bu bonolar, hamilleri lehine birinci derecede ipotek tesisi şartile çıkarılabilmeli ve belediyeler arzu eden vatandaşlara istimlâk bedeli olarak bu bonolardan verebilmelidir. Bu bonolar ancak o belediyenin bütün satışlarında para ve teminat yerine kabul olunmalıdır.

Bu bonoların hamillerine belediyeler ya gayrimenkul satışlarında tercih hakkı tanımalı veyahut belediye meclislerince her yıl tesbit ve karara bağlanacak bir nisbette arttırma suretile teayyün edecek bedelden tenzilât hakkını tanımalıdır.

Bu bonoların hamilleri faiz ve itfaya ait olarak belediyelerce teahhüt edilmiş olan şartların yerine getirilmemesi halinde ipotekli gayrimenkullerden alacağına yetecek kadarının paraya çevrilmesini icradan isteyebilmelidir.

Böyle bir salâhiyetin tanınılması için belediyelerin gayrimenkullerini tesbit etmesi ve İçişleri Vekâletinden müsaade alınması da şart konabilir. Bu takdirde bonolar emniyetle kabul olunabilir.

F) Bina veya tesisat yapma şartile uzun müddetli kiralama salâhiyeti:

Bazı belediyelerin elinde çok kıymetli yerlerde ve fazla miktarda arsa veya gayrimenkuller bulunduğu halde belediyeler mali imkânsızlıklar dolayisile bu gayrimenkuller üzerine tesisler yapmamakta ve bunun neticesi

olarak hem gayrimenkullerini değerlendirmemekte hem de şehrin imarına bir belediye olarak katılmamaktadır.

Belediyeler bu gibi arsalarına bir tesis yapamadıkları cihetle şehrin o bölgesinin imarını temin etmek gayesile ancak arsalarını ve gayrimenkullerini satmaya mecbur olmaktadırlar. Bu hal ise belediyelerin lehine tecelli etmemekte bilâkis çok zaman belediye gayrimenkullerinin elden çıkarılarak bundan elde edilebilecek istifadnin satın alanlara ait olması şeklinde neticelenmektedir.

Bunun önüne geçmek için hususi mülk sahipleri ve ekalliyet vakıflarında tatbik edilegelmekte ve çok iyi neticeler verdiği de müşahade edilmekte olan uzun vadeli kira akdi ile mütearfık üzerine bir inşaat veya tesisat yapma ve bilâhara muayyen müddetin hitamında belediyelere bunların terki hususunda belediyelerin selâhiyetli kılınması ve 2490 sayılı kanun hükümlerinden azade kılınarak belediye meclisleri kararile bu gibi anlaşmaları yapabilmelidir.

Bu takdirde belediyeler ellerindeki gayrimenkulleri muhafaza edebilecekler, uzun vadelerin hitamında bunların varidatından faideleneceklerle ve şehrin imarına ve ihtiyacı olan birçok tesislerin yapılmasına da bu suretle hizmet etmiş olacaklardır.

Bugün malûm olduğu üzere Belediye Daimî Encümenleri kayıtsız ve şartsız satabilecekleri gayrimenkulleri ancak üç sene müddetle kiraya verebilmekte ve Genel Meclisler ise beş seneden fazla kiralamaya selâhiyet sahibi bulunmamaktadırlar. Halbuki genel meclislere geniş salâhiyetler tanınmalı ve makul ve belediye lehine olan bazı teklifleri 2490 sayılı kanuna tâbi olmadan kabule ve mukavele akdına selâhiyetli olmalıdır. Bu takdirde menfaatleri daha fazla temin edilmiş olacaktır. Nihayet bu tekliflerin umuma ilân edilmesi şartı konulabilir.

G) Belediyelerin idarî mukaveleler akdi suretile imar ve istimlâk hamleleri yapmaları:

Bugün belediyelerin malî kudretleri ve gelirlerinin yıllık yekûnları itibarile büyük imar hamlelerine girişmeleri ve bunun istilzam ettirdiği istimlâk hareketlerini tahakkuk ettirmeleri çok güçtür. Buna mukabil en küçük belediyelerimizden en büyüklerine kadar her geçen yıl zarfında vukua gelen inkişaf neticesinde belediyelerimiz birçok imar hareketlerini tahakkuk zaruret ve ihtiyacını gün geçtikce daha büyük mikyasta olmak şartile duymaktadır.

Birkaç yıl evvel 100 bini aşan belediyelerimiz üç adet iken bugün 8-10 adet, 50 binden fazla belediyelerimiz 8-10 adet iken 15-20 ye yükselmiş bulunmakta ve bu sebeplerle belediyelerimiz her gün büyüyen ve genişliyerek belediyelerden daha fazla beledî hizmetler bekleyen şehirler haline gelmektdir. Bu inkişafa muvazi olarak belediyelerimiz gelir temin edemedikleri ve eski ihtiyaçları, eskidenberi şehirde oturan sekenenin beledî

ihtiyaçlarını henüz temin edememiş durumda iken şüphe yoktur ki; genişliyen şehrin yeni sakinlerinin beledî ihtiyaçlarına da cevap verme imkânına sahip olamıyorlar.

O halde belediyelerimize bu ihtiyaçlarını temin edebilmeleri için yeni yeni varidat menbaları bulmak çarelerini araştırırken bir taraftan da mer'î hukukun kabul ettiği ve bir çok medenî ve asrî memleketlerde muvafakiyetle kabul ve tatbik olunan bazı hukukî müesseselerden faideleneraek bu gibi beledî ihtiyaçları tahakkuk ettirme çarelerini temin etmek lâzımdır.

Belediyelerimiz malûm olduğu üzere idarî ve her türlü hukukî tasarrufata sahip ve ehildir. Bunun neticesi olarak da belediye kanunun 19 uncu maddesi mucibince bir çok mevzularda idarî mukaveleler aktine selâhiyetli oldukları gibi medenî hukuk hükümlerine göre hukukî tasarruf ve akitler ifa ve icrasına da selâhiyetleri vardır.

Şu halde belediyelerimizin bu selâhiyetlerine dayanarak sermaye sahibi bazı müesseselerle idarî mukaveleler akdederek bu akti kabul eden müessese veya şahıslara mukavele şartnamesi dahilinde yol açmak ve yolu alt ve üst inşaatı ile yapmak, etrafına imar plânı mucibince blok binalar yapmak gibi bazı imar faaliyetleri; paraları kendileri tarafından peşinen tediye edilmek ve bilâhare husule gelecek menfaatler ve gelirlerden faydalanmak suretile bu yolları bazı menfaatler ve haklara mukabil olup açılmasına müsaade etmeli ve belediyeler bunlardan aldıkları para ile istimlâk yaparak bu imar edilecek sahaları kendilerine teslim etmeli ve yapılacak binalar hakkında da anlaşmaya hükümler konulmalıdır.

Belediyelerimizin idarî mukavele akdine selâhiyetli olduğu mevzular gerçi belediye kanununun 19 uncu maddesinde tadat edilmiştir. Bunlar meyanında bu gibi imar hareketleri mevcut değildir. Ancak İzmir belediyesinin 934 yılında (İzmir İmalât İnşaatı Umumiye Anonim Şirketi) ile akdettiği idarî mukaveleneme mezkûr şirkete âmme haklarından istifade selâhiyetlerinin bahşedilmiş olduğu ve bu şirketin belediyenin gayet cüz'î iştirakile birlikte bir çok binaları istimlâk ederek yol açtığı ve yol genişlettiği ve bunun neticesinde elde edilen arsaları yeni değerlerile satarak ve yol fazlasını da şirkete mal ederek bu masrafı karşılaştırdığı ve bu idarî tasarruf sonunda çıkan ihtilâfın Devlet Şurasına intikali üzerine ittihaz edilen 24/9/1940 gün ve 40/239 ve karar 40/290 sayılı umumi hey'et kararile ve Temyiz Hukuk Hey'eti Umumiyesinin de 4/10/1950 gün ve esas T. 231 ile karar 49 No. lu kararlarile böyle bir aktin icrasına belediyelerin selâhiyetli olmadıkları şeklinde tecelli etmemiş bulunduğu cihetle, belediyelerin bu gibi vazifeleri beraberce yapacağı hakikî veya hükmî hususî şahıslarla anlaşmalar yapmasının mümkün olduğu neticesine varılmaktadır. Ancak İzmirdeki misalin şirkete aynı zamanda bu hizmetlere mukabil tramvay işletme imtiyazı verilmiş olması gibi bir hususiyet işi ile birlikte müşahede olunmaktadır. Bu sebeple İzmir belediyesinin bu idarî mukavelede esas gaye olarak istimlâk ve yol açmayı ele alma-

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

dığı, işin Belediye Kanununun 19 uncu maddesine intibakını temin gayesile esas gaye olarak tramvay işletme imtiyazını ele aldığı ve bu hizmetin ifası için icabeden istimlâklerin ve yol açmasının belediye namına şirket tarafından ifası hizmetini vermiş olduğu neticesine varılır.

Bu hadiseden ve belediyemize yapılmış olan buna benzer bazı tekliflerden münhem olarak istimlâk kanununa bir hüküm ilâvesini uygun görmekteyiz. Bu da:

(Belediyeler kendi meclislerinin kararı ve Nafia ile Dahiliye Vekâletinin tasdiki şartile 2490 sayılı kanun hükümlerine tabi olmadan en uygun teklifi yapan yerli veya yabancı hakiki veya hükmü şahıslarla şehir imar plânlarının tatbikatı mevzuunda idarî mukaveleler akdi suretile anlaşmalar akdine ve bu mukaveleler mevzuunun tahakkukunu temin gayesile bedelleri mezkûr hakiki veya hükmü şahıslar tarafından peşinen ve nakden ödenmek şartile imar plânlarına uygun istimlâkler yapmaya ve bu sahaları mukavelelerde tesbit olunan şartlara göre imar plânlarına göre tanzim edilmek ve yer altı ve yer üstü inşaatı yapılmak üzere teslim etmeğe ve bu hakiki veya hükmî şahıslarla birlikte gene idarî mukavele şartlarına göre bu sahaları tanzim ederek binalı veya binasız bir halde satmağa ve işletmeye selâhiyettardırlar. Belediyeler bu gibi anlaşmaları tercihan Emekli Sandığı, İşçi Sigortaları, Emlâk Bankası, Millî Reasurans, Millî Sigortalar gibi sermayelerin muayyen bir kısmını gayrimenkullere yatırmaya mecbur olan teşekküllerle yaparlar) şeklinde bir maddeden ibaretttir. Kanaatimizce belediyelerin bu gibi hususî veya resmî müesseselerle anlaşmaları halinde, bunlara tevdi edilmek üzere yaptıracakları istimlâkin gayesi bu hususî veya resmî müessese veya hakiki veya hükmî şahsiyetlerin maksat ve gayelerinin tahakkukunu istidaf etmediği cihetle hukukun ana prensip ve kaidelerine de aykırı değildir.

Bu gibi tatbikatta esas maksat ve gaye şehrin imarıdır. Ancak bu imarın icabettirdiği istimlâk ve inşa masrafı belediye ile anlaşma yapan hükmî veya hakiki şahıs tarafından ödenmektedir. Belediye de buna mukabil pek tabii olarak bu hükmî veya hakiki şahsa bir menfaat veya bir hak temin edecektir. Kanun icap ederse bu menfaat ve hakkın haddini de devlet tasrih ve tahdid edebilir.

Belediyelere böyle bir imkân temin edilirse şehirlerde bir çok imar hareketlerini görmek ve şehirlerde bir çok iş sahalarının açıldığı müşahede etmek mümkün olur. Belediyelere böyle bir imkân verilirse meselâ bir şirketle anlaşarak belediyeler haller, soğukhava depoları pazar yerleri yaparak ve bunların varidatlarını şirketlere karşılık gösterebilirler.

II) Belediyelerin verdikleri hisseler ve kanuni payların kaldırılması:

Belediyeler bugün esasen mahdut ve belediye hizmetlerine kifayet etmeyen bütçelerinden:

1 — Varidat yekûnlarının % 4 ü Beden Terbiyesi hissesi:
(Beden Terbiyesi Kanununun madde 19/C)

2 — Varidat yekûnlarının % 5 i, İller Bankası hissesi:
(İller Bankası kanunu madde 3)

3 — Varidat yekûnlarının % 1 i, Korunmaya muhtaç çocuklara:
(5837 nin madde 4)

4 — Gelirlerinin % 1 i, İş Bulma İşçi Bulma Kurumuna:
(4837/5562 13/B madde)
(İki milyondan az bütçeli olanlar hariç)

5 — Gelirlerinin % 1/2 Halk Bankası ve Halk Sandıklarına:
(5652 2/B madde)

Ayrıca iş kazaları ve meslek hastalığı ve analık sigorta primi ile ihtiyarlık sigortasına da hisseleri mecburî olarak ayırmakta ve aksi halde bütçeleri tasdik dahi edilmemektedir.

Bunların yekûnu Belediye bütçelerinin % 11-12 arasındadır. 953 de bunların yekûnu 10.161.209 liradır.

Buna mukabil belediyemiz Fen ve İmar işlerine 11.472.501, Temizlik işlerine 3.161.501,

Sağlık İşlerine 6.720.074 lira ayırabilmiştir.

Belediyeler bizzat yardıma muhtaç oldukları ve kendi esas hizmetlerine para bulamadıkları halde; bu müesseselere para ayırmak zorundadır. Belediyelerin esas hizmetlerine ayıracakları para miktarı nüfuslarına veya sahalarına nisbet edilirse bu takdirde belediyelerden yardım beklemek değil yardım etmek lâzımdır.

Kanuni payların tamamen belediyelerden alınmaması mümkün değilse; belediye bütçelerinin nihayet % 5-7 si kadarını aşmayacak şekilde olması hakkında hüküm konulmasını şayanı temenni görmekteyiz.

III — BELEDİYE - ŞEHİR İMAR BANKASI KURULMASI HAKKINDA RAPOR

Belediyemiz; şehir imar ve istimlâk hareketlerinin finanse edilmesi, finansman muamelelerinin seri, rasyonel ve emin bir şekilde tedvirini temin maksat ve gayesi ile bu esas maksat ve gayeden başka Belediyenin ve belde halkının para ve banka muamelelerindeki hizmetlerini ifa etmek üzere büyük belediyelerin şehir bankaları kurmalarının çok faydalı olacağını mütalea etmektedir. Bu mevzuda Şehir Meclisimizce Haziran 1951 tarihinde bir takrir verilmiş ve Belediyemiz tarafından bu mevzu tetkik ettirilmiş bulunmaktadır. Bu tetkikler sonunda; her mevzuda olduğu gibi Şehir Bankası mevzuunda da leh ve aleyhte olmak üzere iki noktai nazarın münakaşa edilebileceği neticesine varılmıştır. Bunlardan biri Belediyelerin esas itibarile Şehir Bankası kurabilecekleri ve diğeri ise belediyelerin böyle bir bankayı kuramıyacakları fikri etrafında toplanmaktadır.

a) Bunlardan bankanın kurulabileceğini kabul eden fikre göre:

Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 70 inci fıkrasında belediyelerin vazifeleri meyanında belediyelerin (Şehir Bankası) kurmasının da mevcut olduğu, esasen Devletin de gerek iktisadî Devlet teşekkülleri, gerek banka mahiyetinde olan Devlet teşekkülleri ve gerekse Denizcilik Bankası gibi teşekküllerle esas itibarile bazıları tamamile âmme hizmeti mahiyetinde olan bazı hizmetleri ifa ettiği ve âmme emlâkinden mühim bir kısmını da bu gibi teşekküllere devrettiği hatta bunlardan Denizcilik Bankasını da son çıkan bir kanunla hemen tamamile hususî hukuk hükümlerine terkettiği esasına dayanmakta ve belediyelerin de bu müesseselere benzer bir teşekkül mahiyetinde Şehir Bankası kurabileceğini ileri sürmektedir.

b) Böyle bir bankanın kurulmasına belediyelerin ve Hükümetin selâhiyeti olmadığı fikrini müdafaa edenler ise kısaca:

Belediyelerin, Belediye hizmet ve vazifesi dışında telâkki edilmesi icabeden böyle bir bankayı kurmağa 15 inci maddenin 70 inci fıkrasına rağmen selâhiyetli olmadığı, böyle bir bankaya ne menkul ne gayrimenkul ve ne de nakdini devre belediyelerinin selâhiyetli bulunmadığı, kanunların belediyelerin vazifelerini, hak ve selâhiyetlerini ve bunların ifa tarz ve organlarını tadad ve tayin ettiği bu itibarla Belediyelerin Şehir Bankası kurmağa ve böyle bir teşekküle âmme hizmetini ifa eden teşekküllerin menkul ve gayrimenkul mülklerini devir ve bu âmme hizmetlerini böyle bir teşekkül vasıtasile icraya selâhiyetleri yoktur. Esasına dayanmaktadır.

Her iki tarafın istinat ettiği esaslara kısaca temas ettikten sonra **Şehir Bankası mevzuunu tetkik edelim:**

Şehir Bankası iki maksat ve gaye ile kurulabilir. Bunlardan biri bu banka tamamile bildiğimiz umumî manada bir bankacılık muamelesi yapmak ve belde sakinlerinin banka ihtiyaçlarını gidermek maksat ve gayesi ile kurulabilir. Kanaatımızca belediyelerin böyle bir teşekkül kurmağa bugün için hiç bir kanunî mani mevcut değildir. Hatta Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 70 inci fıkrası da tamamile bu maksat ve gaye ile vazedilmiş bulunmaktadır. Hatırlardadır ki; 1580 sayılı Belediye Kanununun tedvini sırasında Bankacılık memlekette henüz inkişaf değil hatta kuruluş halinde idi. Vazu kanun bu maksatla belediyenin bankacılık ihtiyacının teminine belediyeleri iştirak ve hatta vazifelendirmek gayesi ile bu hükmü vazetmiştir.

Diğer manada Şehir Bankasına gelince:

Bu bir taraftan belde sakinlerinin bankacılık ihtiyacına cevap verirken bir taraftan da Devletin sanayi müesseselerini bir araya toplayarak sevk ve idare eden, bunları finanse eden bir Sümer Bank veya Devletin Liman ve Denizcilik hizmetlerini biraraya toplayarak bunları sevk ve idare eden ve bir taraftan da Bankacılık muamelâtı yapan Denizcilik Bankası gibi (Economie Mixte) sistemi ile kurulan teşekküllere benzer bir teşekkül kurarak belediyenin su, elektrik, havagazi, tramvay, tünel, otobüs, mezbaha, buz fabrikaları, soğukhava depoları gibi hizmetlere ait müesseseleri idare, idame ve bunlardan maada plâj, sinema, tiyatro, stadyom, şehir otel ve lokantaları işletmek ve ayrıca şehrin imar ve mesken işlerinin tahakkuku gibi belediye işlerini ifa etmek maksadile faaliyet ifa edecektir.

Şehir Bankası bu vazife ve hizmetleri ya doğrudan doğruya ifa edebilir; veyahut da kuracağı veya ortak olacağı ticarî ve sınaî müesseselere ifa ettirebilir.

Bu takdirde bankaya belediyeye ait binalı ve binasız menkul ve gayri menkuller devredilecek, banka bunlar üzerinde serbestçe tasarruf edebilecek ve münasip şekilde tanzim ve tedvir edecektir.

Bu hizmet ve vazifeleri ifa etmek üzere bir Banka kurmağa bugün için belediyelerin kanuni selâhiyetleri mevcut değildir. Ancak Belediye Kanununun 19 uncu maddesine eklenecek bir fıkra ile bu hizmet ve vazifeleri ifa etmek gayesi ile Belediyelerin Şehir Bankaları kurmalarına selâhiyetli oldukları tasrih edilmelidir.

Bu takdirde, Şehir Bankaları ana statülerinin bu bankaların kuruluş ve idarelerinin Denizcilik Bankasından örnek alınacak hükümlerle Vekiller Heyetince tasdik edilecek bir nizamname ile tesbit edilmesi hakkında kanuna bir hüküm konulması maksat ve gayenin tahakkukuna kâfi gelecektir.

Şehir Bankası sermayesinin yarıdan fazlasının belediyelerin bu bankalara devredecekleri menkul ve gayri menkul kıymetler ve bankaya yatı-

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

racakları nakit sermayeden müteşekkil olması ve Denizcilik Bankası hüviyetine benzer bir hüviyet ile bir Anonim Şirket mahiyeti verilmesi mümkün görülmektedir.

Vazı kanun Denizcilik Bankasına, esas itibarile âmmenin nizamı ve emniyeti vazifesi olan deniz fenerleri yeni sahil emniyeti, limancılık hizmetlerini nasıl devretmiş ise; belediyenin kuracağı Şehir Bankasına da şehrin imar ve mesken davasının halli vazifesini de esas sermayedarı olan belediye dolayisile ve ona izafeten verebilir.

Zira kurulacak böyle bir bankanın esas bünyesi yine bir âmme hükmi şahsiyeti olacak ve hususi hukuk hükümlerine tabi olmasına rağmen galip vasfı sermayenin nisbeti dolayisile âmme hükmî şahsiyeti olacaktır.

Şehir Bankasının iştigal mevzularının en mühim kısmı, Denizcilik Bankası iştigal mevzuu gibi daha ziyade sınai ve ticarî mahiyet ve karekterde olan vazife ve hizmetleridir. Bu itibarla bir benzerlik mevcuttur. Her ikisi de bugüne kadar idarî âmme hizmeti evsaf ve şeraitine haiz hizmetleri ifa etmektedirler. İkisini de nakliyat işi esastır.

Denizcilik Bankası liman ve deniz fenerleri mevzuunda, kurucu kanununun 8, 9, 14, 32, 33, 37, 38 ve 39 uncu maddeleri hükümlerinden de anlaşılacağı üzere nasıl esas idarenin bir imtiyazcısı gibi idareye atfen bu hizmetleri ifa edecekse, belediyenin kuracağı Şehir Bankası da esas itibarile belediyenin (Régie directe) esasına göre ifa edeceği yukarda sayılan hizmetlerle beraber imar ve mesken inşası işlerini idarenin imtiyazısı olarak yapabilir. Burada da bir benzerlik olacağı müşahede olunmaktadır. Ancak bu idarelerin imtiyazcı durumları idarî mukavelelerden doğan mahiyet arzetmeyip kanun ve nizamdan doğan bir imtiyazcı olacaktır. Bu vasıf ve imtiyazcılık durumu da kanunla verileceği cihetle kimsenin hukukî münakaşa yapmağa hak ve selâhiyeti olmayacaktır. İmar işlerinin imtiyazdan ziyade hususi hukuk hükümlerine göre akdedilecek mukavelelerle tanzim edilebileceğine hiç şüphe yoktur. Hattâ daha ileri bir görüşle bu gibi devredilecek hizmetlerin iltizam ettireceği istimlâkin dahi imtiyazcıya devri mümkün bir hak olup olmadığı mevzuu da kanunlarımızda idarî mukavele suretile imtiyaz alan bütün müesseselere bahşedilmiş bir hak olarak yer almış bulunduğu cihetle hukukî münakaşa mevzuu olamaz. İmtiyazların sureti itası hakkındaki kanunda bu hususta sarih hükümler mevcuttur. Ve esasen idare hukukunda da umumî hizmeti ifa imtiyazı alan müesseselere İdare daima bedelini ödemesi kaydı ile istimlâk haklarının devredilmesi prensibi kabul edilmiştir. Buradaki müessese tarafından tediye mecburiyeti idareyi malî külfetten vikaye gayesiledir.

Şehir Bankası da, Denizcilik Bankasına ait kanundan Hükümete bahsedilen bazı haklar gibi belediyelere bazı hakların kanunla verilmesi hususi hukuk hükümleri kadar ve ondan daha fazla âmme hukukuna tabi olmak karakterini haiz olabilir. Zira bu bankanın da % 51 hissesi belediyenin olacaktır.

Şehir Bankası Anonim Ortaklığı da Denizcilik Bankası Anonim Ortaklığı gibi umumî manada ve Ticaret Kanununa tabi anonim şirket olamıyacak hususî bir kanunun hükümlerine tabi anonim şirket mahiyetinde olacaktır.

Denizcilik Bankası hakkındaki 5842 sayılı kanun, bu kanunun neşrinden evvel serdedilen bu tip kanunun Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilemiyeceği, bunun mer'i Anayasa'nın idarî rejim sistemine, âmme emlâkinin kabil, devir ve ferağ olmadığı esasına aykırı olacağı mütalea ve mülâhazalarına rağmen tahakkuk edebilmesine mani olamıyacak derecede zayıf olduğuna şüphe yoktur. Kanunun kabulü, muvaffakiyetle tatbik edilebilmesi ve hiç bir hukukî ihtilâta yol açmamış bulunması da bunun bir delilidir.

(Denizcilik Bankası)nda olduğu gibi, Şehir bankasında da durum aynıdır. Aynı mahiyet ve karakterde 19 uncu maddeye ek bir fıkra hâlindeki bir kanunla ve bu kanundan kuvvet alacak bir nizamname ile muayyen şart ve vasıfları haiz belediyelerin birer Şehir Bankası kurmalarında fayda olacaktır.

Şehir Bankaları kurulabildiği takdirde belediyeler yalnız bu bankaların temin edecekleri sermayelerden istifade ile iktifa etmiyecekler aynı zamanda belediyelerin emlâkine karşı tahvilât, bono çıkartmak, uzun vadeli kira mukabili bina, tesisat inşası gibi bir çok hizmet ve gayelerin tahakkuk ve ifası imkânlarını da temin etmiş olacaklardır. Bu müessese sayesinde belediyelerimiz modern bir zihniyet ve usulle çalışacaklardır.

IV — İSTİMLÂK KANUNU HAKKINDA RAPOR

İstimlâk mevzuunda en ehemmiyetli nokta bilhassa istimlâk bedelinin tayini hususudur.

Malûm olduğu üzere; istimlâk bedelinin tayininde iki esas mevcuttur.

Bunlardan biri:

a) Süjektif usuldür. Bu usulde istimlâk sırasındaki hakiki değerin takdiri suretile bedel tayin olunur. Bu takdir ya hakem hey'eti veya vukuf ehli marifetile rayiç ve emsâl alım ve satım fiatı nazara alınarak yapılır.

Bizim mevzuatımızda:	İstimlâk kararnamesi ...	Madde 6
	Belediye İstimlâk Kanunu	Madde 8
	Köy okulları istimlâki	Madde 28
	Taşkın sular istimlâki	Madde 1
	Köy Kanunu	Madde 14
	Kaplıcalar Tesisi Hakkında Kanun	Madde 2
	Orman Kanunu	Madde (14, 48, 78, 80)

Diğeri ise: b) Objektif usul: Bu usulde yeni bir takdiri kıymet mevzuu bahis olamaz. Gayrimenkulün Bina ve Arazi Vergilerine esas matrah olan kıymetleri istimlâk bedeli olarak kabul olunur.

Devlet Demiryolları İstimlâk Kanunu.

Milli Müdafaa İstimlâk Kanunu.

Erzincan İstimlâk Kanunu.

Orman Kanununun muvakkat birinci maddesi. Bu usul kabul eden mevzuatımızdır.

Bugünkü mevzuatın pek çok formalitelere bağlanmış olduğu cihetle betaate sebebiyet verdiği ve pek çok suiistimallere müsait olduğuna işaret etmeyi faideli görüyoruz.

Mevzu kanunlarımızın bazılarının objektif, bazılarının ise sübjektif esası kabul etmesi neticesi olarak, bir şehir dahilinde istimlâk muamelesi tatbik eden dairesinin tabi olduğu ve tatbika salâhiyetli olduğu kanun hükümlerine göre bazan birbirine bitişik olan gayrimenkullerin muhtelif esaslara tabi olması dolayisile birbirlerinden çok farklı istimlâk değerlerile istimlâkleri yapılmakta ve buna sonunda da vatandaşların bazıları pek mağdur ve bazıları da pek memnun olmakta ve işin esasında adalet ve nisfet ile müsavat kaideleri zedelenmektedir.

Aynı gayrimenkulün 1295 tarihli kararname hükümlerine göre istimlâkindeki, muamelesi, kıymet takdiri, itiraz şekli, ehlivukuf intihabı ve sairesi, başka; 3710 sayılı Belediye Kanunu hükümlerinde ise bütün bu hükümler tamamen başka olduğu gibi aynı veya mücavir gayrimenkulün demiryolu sahasına tesadüf edipte istimlâk edilmesi halinde veya Milli Müdafaa ihtiyacına mebni istimlâk; halindeki istimlâk bedeli tamamen başka olmaktadır.

Yine kanunlarımızın prensip usul ve esasları koordine edilmemiş olduğundan bir gayrimenkulün tapudaki, vergideki, halk arasında yapılan alış verişlerdeki, halk ile yarı resmî veya tam resmî bir daire arasında rizaî satışlarındaki ve istimlâk hey'etlerinin takdirlerindeki değerle bilhassa nihaî istimlâk kararlarındaki değerleri tamamen başka başka ve bazan birkaç misli kadar fark edecek derecede olabilmektedir. Bazan bir gayrimenkulün muhtelif avukatlar tarafından tezyidi bedel davası açılması neticesi, muhtelif hissedarlarının çeşitli neticeler ve birbirinden çok farklı istimlâk bedelleri aldığı dahi müşahede edilebilmektedir.

Bugünkü İstimlâk Kanunu hükümleri dolayisile belediyeler herhangi bir imar hareketlerinde ne miktar istimlâk bedeli külfeti ile karşılaşacaklarını yakın bir tahmin ile peşinen hesaplamağa ve buna göre hat ve hareketlerini tanzime imkân sahibi olamamaktadır.

Aynı mıntaka içinde bazan mahkemeler o derece farklı derecelere varmaktadırlar ki bunların makul izahını bulmak çok güçtür. Takdiri kıymet komisyonlarının takdir ettikleri kıymetlerle, mahkemelerin karara bağladıkları kıymetler arasında bazan birkaç misli olanlarına tesadüf etmek işten bile değildir.

Bunların sebepleri üzerinde duran belediyemiz netice olarak gerek takdiri kıymet komisyonlarının ve gerekse mahkemelerce tayin edilecek ehlivukufların hiç bir esasa bağlanmadan tamamen serbest bir takdire terk edilmiş olmaları ve bilhassa ehlivukuf olan kimselerin çok zaman şehrin tanınmış ve emlâk sahibi olan kimselerden olmamasının mühim rol oynamakta olduğu neticesine varmıştır. Bu, bilhassa İstanbul gibi çok geniş ve her semtinin ayrı ayrı hususiyetler taşıması neticesidir.

Meselâ Kadıköyünde yapılan ve istimlâk için ehlivukuf Eyüpten veya Beyoğlundan intihap olunmaktadır.

Pek tabii olarak bu semtin halkı diğer semtin hususiyetlerini bilemez.

Vazı kanunun maksat ve gayesi mahallî hususiyete, mahallî mülkün rayiç ve emsaline vakıf kimselerden ehlivukuf teşkili olduğuna göre; bugünkü tatbikatta bu hususa riayet edilmemekle vazı kanunun maksat ve gayesinden inhiraf edilmeketdir.

Şüphe yokki bir Kadıköylü mülk sahibinin bu semtin gayrimenkulleri hakkındaki bilgisile, bir Beyoğlulu gayrimenkul sahibinin bilgisi arasında fark vardır. Bunun aksi de varittir. Netekim 1295 tarihli istimlâk kararna-

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

mesinde bunu temin eden hükmün mevcudiyeti bu hususiaki tereddüdü izale edebilmekte ve malûm ve meşhur olan istimlâk avukatları bu kararname hükümlerinin tatbiki halinde, tezyidi bedel davalarını kabul etmemektedirler. Bu sebeple Belediye İstimlâk Kanununun bugünkü sübjektif sistemi baki kalacak ise mahkemelerce teşkil edilecek ehlivukufların istimlâkin yapıldığı semt veya mahalle halkından olması kaydının konulması sayanı temennidir.

Diğer taraftan, gerçi, gerek takdiri kıymet komisyonlarının ve gerekse mahkemelerce teşkil olunan ehlivukuf veya hakem hey'etlerinin kıymet takdiri sırasında gayri menkulün cadde ve muteber mahallere çarşı pazara, ve umuma nakil vasıtalarına uzaklık ve yakınlık derecelerine, güneş ve hava durumlarına bakmakla beraber ayrıca gayri menkulün cinsi mesahası, arsa veya bina oluşu, kat adedi, binanın inşa malzemesi ve evsafı, müteemmim cüz'ülerile beraber inşaat tarihine göre bunların aşınma, eskime ve amortisman miktarlarının tenzili icap ettiğinin gözönünde tutulması ve bu hususlar hem tapu kayıtlarile hem de müşahade ve keşiflerile tesbit olunmalıdır. Bu hususlar objektif olarak tesbit edilmesi mümkün olan unsurlardır.

Esasen mühim olan unsurlar ise emsalinin alım ve satım rayicine göre kıymet takdir edilmesi keyfiyetidir.

Vazı kanun emsal rayicinin tesbiti sadedinde herhangi bir kriteryum ve muayyen bir ölçü vermemiştir. Bu sebeple tatbikatta ehlivukuflar hudutsuz hareket imkânını sahip olabilmekte ve vicdanı kanaatleri olduğunu ileri sürerek dilediği bedeli koymakta kendini serbest görmektedir. Esas itibarile firenlenmesi ve bir esasa rabdedilmesi lâzım gelen cihet işte bu meseledir.

Şüphe yok ki; emsal mefhumunda, mevkide mücaveret ve mümaselet vasıf ve miktarda aynîyet, şartlarda mutabakat ve zamanda beraberlik aranması lâzımdır. Ve hepsi birlikte olarak emsal mefhumunda mündemiçtir. Bunların her birinin yegân yegân kıymet takdirinde mühim tesirleri vardır.

Bu sebeplerle belediyemiz sübjektif usulün devamı halinde gerek takdiri kıymet ve gerekse ehlivukuf hey'etlerinin kıymet takdir ederlerken ve riayetle mükellef olacakları hususların kanun veya bir nizamname ile bazı esaslara rabdedilmesinin lüzumlu olduğuna kanidir. Hiç değilse takdir edilecek bina kıymetlerinin yeni bina maliyetlerinden fazla olmaması amortisman ve aşınma paylarının tenzili malzemenin kalitesine göre tenzil veya zam miktarları ve nihayet bu cihetle yakın tarihlerde yapılmış olan bina vergisi takdiri kıymet miktarlarının da gözönünde tutulması lâzım geldiği hükme bağlanmalıdır.

Belediyemiz, belediyelerin yapacağı umumi veya kısmi imar hareketlerinde kat'i bir hesaba gidebilme imkânının belediyelere yüzde (5, 10) bir tekarrübiyet ile verilmesi lüzum ve zaruretini tebarüz ettirmeyi bil-

hassa vazife bilmektedir. Aksi halde hiç bir belediyenin hakiki bir keşif ve bir hesap ile imar hareketine girişmesine cesareti kalmaz.

Bugün büyük imar hareketlerine teşebbüs cesareti yoksa bunun sebeplerinin en başında kanaatımızca tahsisat ve varidat unsurlarından ziyade belediyelerin girişecekleri bu imar merhalesinin icap ettireceği istimlâkin peşinen kaç liraya baliğ olacağının evvelden kestirilmesi, temin edilmesi imkânının belediyeler elinde olmaması vardır. Hatta belediyeler kendilerine göre olduğu kadar hemşehrisi vatandaş için de gayet makul olarak bir istimlâk yekûnunun itiraz halinde kaç misline baliğ olacağı dahi tahmine muktedir değildir. Elde bir karine mevcut olsa, belediyeler hiç değilse % muayyen bir nisbet dahilinde hata payı bırakarak bir hesaba varabilirler. Bugün böyle bir imkân da yoktur.

Kanaatimizce bu mevzuda yapılacak en doğru hareket şu olacaktır.

1 — Para cezalarını, kanunları, neşir tarihlerine göre muayyen misle iblâğı hakkındaki kanunda olduğu gibi bina ve arazi vergisine esas olan takdir kıymetleri tesbit ve takdir kıymetlerine göre muayyen emsallerle bugünkü rayice göre ayarlama gerek bina ve arazi vergisinde bulunacak olan kıymeti vergiye matrah olarak kabul etmek ve istimlâk halinde de ya tam objektif sisteme giderek istimlâk bedelinin de aynen veya bir miktar tezyit ederek bu miktar olarak kabul etmek veya ehlivukufları âzamî bu miktar ile tahdit etmek suretile belediyelere azamî bir miktar peşinen hesap ve gözönünde tutma imkânını vermek.

2 — Bunu yapmakla beraber 933 senesinden beri ve her on yılda bir yapılacağı kanununda yazılı olduğu halde fevkalade ahval sebebile yapılmayan yeniden takdire, gerek vergi matrahını ve gerekse istimlâk bedel miktarının azamî ölçüsüne bir kaç senede yeniden ve bu günkü rayice göre tesbit etmek en doğru ve makul bir hareket olacaktır. İstimlâk kanunlarının gerek prensip ve gerek idarî, adlî muamele ve itirazlarının tek bir şekil ve prensibe bağlanmasında ve hususiyetlerine göre husule gelmesi zaruri olan bazı farkların aynı kanun fasıl ve maddelerin de tedvinine gitmek çok yerinde olacaktır. Bunun tatbikatcıları, hakimleri olduğu kadar istimlâke tabi mülk sahiplerini de memnun edeceğine hiç şüphe yoktur.

Hattâ kanununda yalnız ana hükümleri ve esasları tesbit etmek ve tatbikatın teferruatına çıkarılacak nizamnamelerle tanzim etmek en muvafık bir usul olacaktır.

Kanunlarımızın tevhidine giderken vazedilecek yeni kanunda bir âmme hükmî şahsiyetinin âmme menfaati ile yapacağı istimlâk tatbikatında istimlâk sahası dahilinde isabet eden diğer bir âmme hükmî şahsiyetine ait gayri menkul hakkında tatbik edilmesi lâzım gelen muameleyi ve tam olarak tesbit ve selâhiyetleri tayin ve itiraz mercilerinin de tadadı lâzımdır.

Meselâ: karşılıklı olarak belediyeler diğer âmme hükmî şahsiyetlerine ait gayrimenkulleri ve diğer hükmî şahsiyetler ise kendi âmme menfaati mülâhazasile belediyelere ait gayrimenkulleri nasıl istimlâk edeceklerdir.

Burada bugünkü mevzularımıza göre karşılıklı ve birlikte yapılacak bir takdirle satın alma mümkün ise de taraflardan biri buna mümanaat ederse ne olacaktır. Gerek şahıslardan ve gerekse âmme hükmî şahıslarından rızaen alınan gayri menkullerin de tapu sicillerine gerekli meşruhat verilmesinden 15 gün veya bir ay sonra istimlâk edilmiş gayri menkuller gibi icra marifetile içindekilerini belediyeler tahliye edebilmelidirler.

Bu hususun kendi mülkiyetlerindeki gayri menkuller içinde lâzımdır. Bugünkü yapı yollar kanununun 8 inci maddesi bu gibi gayri menkullerden ancak yol, meydan ve yeşil saha için olanlarının parasız intikallerini derpiş etmektedir. Keza istimlâki tatbik edecek olan dairenin istimlâk sahasında gayri mekulü varsa bunların tahliyesi hakkında tatbik olunacak muamelenin de sarahaten kanununun da yer alması lâzımdır. Meselâ belediyenin bir imar sahasına tesadüf eden gayri menkulünün tahliyesi bugün güç şartlarla yapılmaktadır. Kanunun da bu gibi yerlerin veçhi tahsisinin karara bağlanmasını müteakip tapuda kayıtlarının terkini üzerine derhal istimlâk edilmiş gayri menkuller gibi tahliyesini de mütalea etmek yerinde olacaktır.

V — MESKEN BUHRANI VE HAL ÇARELERİ HAKKINDA RAPOR

Mesken buhranı ne başlı başına bir İstanbul'un ve ne de mühasıran Türkiyenin karşılaştığı bir sosyal dava değildir. Bu dava bilhassa birinci cihan harbinden sonra bir taraftan dünya milletlerinin karşılaştığı iktisadî buhran neticesinde fertlerin kazanç muvazenesinin bozulması, harp dolayısile harap olan veya bakımsızlıkdan harabiyete yüz tutan evlerin yenilerinin yapılamaması ve eskilerin de tamir edilememesi neticesinde başlamış ve ikinci cihan harbinin daha uzun ve tahripkâr olması neticesinde de daha şiddetle hissedilen bir hal almıştır. Bilhassa büyük şehirlerde kendisini daha fazla hissettiren mesken buhranı bilhassa sabit ve dar gelirli vatandaş bütçelerini rahnedar eden, işçi kitlesinin geçim imkânlarını zorlayan bir şekilde tezahür etmektedir.

Bütün dünyanın karşılaştığı bu mevzuda devletin, belediyelerin ve mimarların içtimaî politikacıların sosyologlarla hukukçuların yakından alâka göstermesinin başlıca sebebi de budur. Bu alakanın neticesi olarak bir çok memleketlerde ucuz halk meskenleri meselesi ele alınmış ve bu mevzuu organize edecek teşkilât kurulmuş ve mevzuat çıkartılmıştır.

Mesken meselesi denilince hatıra daima iki dava gelir.

a) Bunlardan biri hâd mesken davasıdır. Bu, nüfus artışları dolayısile hissedilen mesken darlığıdır. Buna kemmi mesken buhranı da diyebiliriz.

b) Diğeri ise devamlı müzmin mesken davasıdır. Bu, mevcut meskenlerin daha modren daha sıhhî hale ifrağı ve bunların yenileştirilmesi meselesidir. Bu da keyfi mesken buhranıdır.

Bunlardan birincisi çok defa mühim sosyal hâdise ve tahavvüller neticesinde kendisini birden hissettirir. Netekim memleketimizde de ikinci cihan harbinde onu ve takip eden seneler içindeki sosyal inkişaf ve kazanç miktarları, yerleri ve imkânları ile büyük kitlelerin büyük şehirlere akını neticesinde tezahür etmiştir. Nihayet 8-10 senelik bir mevzudur.

Diğeri ise uzun senelerdenberi devam eden yaşama şartlarının, inşa şekillerinin tahavvül ve tekamülü neticesinde, bilhassa sosyal inkişaf sonunda kendisini gösteren mevcut eski meskenlerin ıslâhı, mesken şartlarının düzeltilmesi ve yeni başdan tanzimi gayesinin tahakkuk etmesi işidir ki, asırlar boyunca devam eder. Bu cemiyetin tekâmül, sosyal inkişaflarının devamı sebebi ile akıp gider ve devam eder.

Şu cihetı de hemen tebarüz ettirelim. Her iki davanın halli için mali, iktisadî ve içtimaî fedakârlık ister. Ancak birinci dava; devlet, vilâyet ve belediye bütçeleri ile alâkalı olduğu kadar mesken ihtiyacını hisseden bu buhrandan fazlası ile müteessir olan ailelerin de bütçeleri ile yakından alâkalıdır.

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

Umumi olarak mesken davasına bu satırlarla temas ettikten sonra bu davanın teşrihine ve halli çarelerine geçebiliriz.

Memleketin umumi mesken durumu ve inşaat faaliyeti hakkında umumi rakkamlara sahip bulunmadığımız cihetle, en fazla mesken buhranını duyan ve yaşayan İstanbul'umuzun misal olarak ele alacak ve buradaki rakamlar delâleti ile bu davanın halli çarelerini araştıracağız.

Had mesken davası:

İstanbul şehri de bir çok büyük şehirlerimiz gibi hâd mesken buhranı içindedir. Bu buhran nihayet 8 - 10 seneliktir. Bu buhrana sebep:

a) Çeşitli sosyal ve ekonomik tesirler neticesi şehirde barınma ihtiyacı artmıştır.

b) Mesken ihtiyacına cevap verebilecek mesken miktarının muhtelif sebepler altında azalmış ve muvazenesizlik husule gelmiştir.

Bu hususları tetkik edelim, nüfus sayımı yapılan senelerde:

	Şehrin nüfusu	Mesken sayısı	Barınma kesafeti
1927 Yılında	690.857	116.066	5.95
1935 Yılında	741.148	109.558	6.77
1940 Yılında	793.749	105.224	7.54
1945 Yılında	890.558	97.309	8.86
1950 Yılında	1.000.022	99.521	9.49

olduğuna göre, bir taraftan nüfusun arttığını bir taraftan mesken sayılarının azaldığını ve bunun neticesi olarak da barınma kesafetinin de arttığını müşahede edebiliyoruz.

Rakamlar üzerinde biraz daha meşgul olursak:

	Mevcut bina adedi	Yapılan inşaat	İstim. edilen	Yıpranan binalar	Kalan binalar	Fark
1927 yılında	110.66	421	567	1.653	114.267	-1.799
1927-935 arasında	109.358	1.034	2.927	1.420	105.550	-7.516
1936-940 arasında	105.224	4.388	1.161	7.664	104.113	-4.445
1941-945 arasında	97.309	2.385	2.377	7.187	96.492	-7.879
1946-950 arasında	99.521	12.907	918	4.149	100.052	-5.559

bu tabloya göre İstanbul'da 927 senesinden 950 senesine kadar nüfusun 319.265 kişi artmasına mukabil, mesken sayısı 16.014 adet azalmıştır. Halbuki yedi nüfusa bir mesken ihtiyacı olduğunu kabul edersek; bu müddet zarfında İstanbul'da vasati olarak mevcut 116.066 binaya daha 45.609 mesken yapılması ve böylece mesken adedinin 161.675 adede çıkması icap eder ki; bu takdirde İstanbul'da hâd mesken buhranı olmayacak idi.

Mesken mikdarı nüfus artışı ile mütenasip olarak artmadığı cihetle buhran günden güne şiddetlenmiş ve nihayet bilhassa 945-946 senelerinden sonra gecekondu dediğimiz gayri kanunî, gayri sıhhî ve çok defa devletin ve ferdin mülkine tecavüz sureti ile yapılan barınakların yapılmasına sebep olmuştur. Bugün şehrin bilhassa Mecidiyeköy, Kasımpaşa, Eyüp, Zeytinburnu havalisinde adedi on bine varan gecekondular, hep mesken buhranına mukavemet edemeyen ailelerin kendi başlarının çarelerini aramalarından doğmuş bulunmaktadır. Bunların yapılması neticesinde barınma kesafeti 9.49 iken 8.70 e düşmüştür. Bu bir mesken başına 8.70 kişinin isabet ettiğini ifade eder.

İstanbul'da mesken adedinin azalma sebepleri:

1 — Yangınlar: On sene zarfında İstanbul'da yanan binaların adedi 1000 - 1200 arasındadır. Bu küçük görülecek bir rakam olmamakla beraber, İstanbul'daki mesken buhranının birinci derce müessir bir sebebi olarak mütalea edilemeyecek miktardadır.

2 — İstimlâkler:

Keza bir çok neşriyata mevzu olmasına rağmen istimlâk suretiile azalan mesken adedi on sene zarfında 1200 - 1250 arasındadır; ve mesken buhranına istimlâkin sebep olduğunu iddiaya kâfi değildir.

3 — İnşaatın duraklaması:

Mesken buhranının hâd bir safhaya girmesine başlıca sebep; mesken inşaatının azalmasıdır. İnşaat miktarı İstanbul'da normal mesken ihtiyacını dahi karşılayamıyacak miktarda devam etmiş ve bilhassa ikinci cihan harbi sırasında bu rakam hep yüzler ile ifade edebilecek raddede kalmıştır. Ancak 947 senesinden itibaren yeni inşaat adetlerinin 2 - 3 bin rakamının üstüne çıkabildiğini müşahede ediyoruz. Bunda Milli Korunma Kanununun mesken kiralarını 939 rayici ile sabit tutmasının tesiri olduğu kadar inşaat malzemesinin darlığı ve pahalılığının da rolü olduğuna şüphe yoktur. Ancak 947 senesine kadar İstanbul'da yılda 300 - 2000 arasında azalan mesken adedinin bu seneden sonra 1000 - 1600 arasında bir artma kaydettiğini görüyoruz.

4 — Mevcut meskenlerin bakımsızlığı:

Mesken darlığının sebepleri arasında mevcut meskenlerin tamir edilemiyerek günden güne harap olup meskenlikten çıkmasının da büyük rolü vardır. Buna 939 yılındaki kira rayicinin sabit tutulmasının Millî Korun-

ma Kanununa göre tahliye güçlüğünün ve nihayet inşaat malzeme ve işçiliğinin alınan kira miktarı yanında çok yükselmesinin de büyük hissesi olduğuna şüphe yoktur. Son on sene zarfında mesken olmaktan çıkmış bina adedinin 12 - 14.000 arasında olduğu tahmin ve kabul olunmaktadır.

Mesken buhranının halli için lüzumlu mesken ihtiyacı ned'r?

İstanbul'da 6 - 7 nüfusa bir mesken isabet ettiği tarihlerde bir mesken muvazenesinin mevcut olduğunu bu barınma kesafeti dediğimiz rakamın 7 - 8 arasında olduğu zaman kabil, tahammül bir mesken darlığının mevcut olduğunu ve nihayet 8 den fazla olduğu zaman ise mesken buhranının gayri kabili tahammül bir hale gelmiş olduğunu ve gecekondu inşasına teşebbüs edilme mecburiyetinin doğduğunu istatistiklerin tetkikinden kolaylıkla anlayabiliyoruz.

1964 yılında İstanbul nüfusunun 1.300.000 olacağını ve beher 7 nüfusa bir meskene ihtiyaç olduğunu kabul edersek o tarihte İstanbul'da 185.700 meskene ihtiyaç olduğunu görürüz.

Bugün 105.000 mesken bulunduğunu kabul edersek on sene zarfında İstanbul'da filhakika 70 - 80.000 meskene ihtiyaç olduğu anlaşılır.

Mevcut meskenlerin yenileştirilmeleri ve yerlerine yinlerinin yapılması icap ettiğini gözönünde tutar ve bunun da senede 1500 civarında olduğunu kabul edersek bunun için de on sene zarfında asgari 15.000 meskene ihtiyaç olduğunu müşahede ederiz.

Şu hale göre hâd mesken ihtiyacı için on senede 70 - 80.000, normal mesken ihtiyacı için de on senede 10 - 15.000 ki cem'an 80 - 95.000 meskene ihtiyaç olduğu neticesine varırız.

Mali imkân sahibi olan kimselerin kendileri için yaptıracakları meskenleri de bu müddet zarfında 10 - 12.000 adet olabileceğini kabul etmek mümkündür. Bunun da umumî ihtiyaçtan tenzili halinde hakikatta 70-80.000 meskenin devlet ve belediyeler tarafından inşasının temini çarelerini aramak zorunda kalıyoruz.

Şimdi on senede yapılması icap eden 70 - 80 bin meskene lüzumlu olan para miktarını hesap edelim.

İstanbulda yaşayan işçilerin bugün ödeyebilecekleri mesken taksit yekûnu almakta oldukları aylık ücretinin % 15 inden fazla olamaz. Bu da aylık vasati ücret miktarına göre bir işçiyi kolay kolay kendi teşebbüs ve ücreti ile mesken sahibi yapabilecek raddede değildir.

Keza İstanbul'daki memurların büyük bir kısmının durumu da işçilerden pek farklı olmadığı cihetle ödeyebilecekleri aylık taksit aylık maaşlarının % 20 sinden fazla olamaz. Bu miktarda memurların durmları itibarile kendi teşebbüs ve gelirleri ile kolay kolay mesken sahibi olamayacakları neticesine varılır.

Bu itibarlaher sabit ve dar gelirli zümrenin kendi teşkilâtının yardımı hulâsa sigorta, emekli sandığı, banka ve devlet yardımı olmadıkça bu zümrelerin mesken davalarını ve ihtiyaçlarını halle imkân görmemekteyiz. Zira bugün en ucuz bir meskenin (12.000) liraya çıktığını kabul edersek on senede ihtiyacımız olan 80 - 90.000 mesken için cem'an 8 - 900 milyon liraya ihtiyaç vardır. Görülüyor ki yalnız İstanbul hâd mesken davasının halli bir belediyenin kudreti dışındadır. Bu dava ancak devletin belediyenin milli banka ve teşekküllerin hususi teşebbüslerin, sigortaların elele vermesi ile halli mümkün mühim bir davadır.

Mesken davasının halli için vaz'edilen kanunlar:

Hükûmetimiz bugüne kadar 5218, 5228, 5656 sayılı kanunları hazırlamak ve mevkii mer'iyete vaz'etmek suretile mesken davasına lâzımgelen alâkayı göstermiş bulunmaktadır. Bu hususu şükranla kaydetmek isteriz. Mesken davasının daha rasyonel ve radikal halledilmesi hususundaki çalışmalarına devam eden hükûmetimiz bu defa da 5218,5228 sayılı kanunları tamamen ve 5656 sayılı kanunu da kısmen ilga ederek bunların yerine 6188 sayılı kanunu hazırlamış bir kaç ay evvel mer'iyet mevkiine vazetmiş bulunmaktadır.

5218 sayılı kanun, daha çok Ankara Belediyesi ve şehri hususiyetlerine göre ve o şehir ihtiyacı için hazırlanmış bir kanundur. Bu, daha ziyade ruhsatsız olarak yapılan gecekonduların tasfiyesi gayesini istihdaf etmekte idi.

5228 sayılı kanun ise daha umumî olarak meskensiz vatandaşlara mesken inşa etmek şartile ucuz ve uzun vadeli taksitlerle arsa, inşa malzemesine muamele ve bazı vergilerden muafiyet ve vergi muafiyeti ile birlikte inşaat yaptıracaklara kredi temin etmek maksadile hazırlanmış bir kanundur.

5656 sayılı kanun ise; ihtiyaçtan fazla olan asker ailesi gelirinin mesken politikasının tahakuku için bu işe mütedavil sermaye olarak sarfına mezuniyet veren bir kanundur.

Şu cihetî tebarüz ettirmek yerinde olur: Mesken mevzuunda çıkarılan bütün bu kanunlar maksat ve gayesinin vus'at ve şumulü muvacehesinde zaif ve bu davayı halle kâfi hükümler ihtiva etmediği cihetle tam bir muvaffakiyet teminine kifayet etmemişlerdir.

Bu, ihtiyaç saikası ile hazırlanan ve bu kanunun hükümlerini bir araya toplayan 6188 sayılı kanun ise bu hususta bir adım daha atmış bulunmasına rağmen mevzuun ehemmiyeti dolayısile bu mevzuu tam olarak halle kâfi hükümleri ihtiva etmediğine kaniyiz.

Bu hususda da yukarda arz ve izah olunduğu üzere mesken buhranını önlemenin ilk ve en mühim çaresi bu mevzua kifayet edebilecek miktarda bir döner sermaye bulmalıdır. Senede asgari 8 - 10.000 ev yapılma-

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

dıkça bu meskenleri yapmak için asgari senede 20 - 30 milyon liralık bir nütedavil sermaye temin edilmedikçe bu davanın sekiz on senede halledilmesi biraz güçtür.

Bugün İstanbul Belediyesi elinde 5228 sayılı kanun hükümlerine göre Milli Emlâkden intikal eden ve tevzii mümkün arazi mevcuttur. Ancak Belediyemizin bu arsaları tevzi edebilmesi ve bu tevziattan istifade edecek vatandaşların hakikaten bunlardan istifade edebilmesi ve mesken inşa edildikden sonra ikamet edebilmesi için bu arazinin yolunun, suyunun, kanalizasyonunun, elektriğinin yapılmasına ihtiyaç vardır. Bugün bunların parselâsyonunu hazırlamış bulunan Belediyemiz bu iş için lüzumlu olan milyonlarca liraya muhtaç olduğundan hemen tevziata başlayamamaktadır. Keza 5228 sayılı kanunun tevziat için koyduğu 5 sene ve 6188 sayılı kanunun koymuş olduğu üç senelik müddet belediyelerin bu yerleri parsellemek, yolunu, suyunu, kanalizasyonunu, elektriğini yapmak için geçmesi lâzım gelen ve bunlara ait bilhassa malzeme temini ve inşa için geçmesi şart olan müddet itibarile kanuna konulan müddetlerin belediyeleri müşkül durumlara düşüreceğine kani bulunuyoruz. Küçük ve nüfuzu az ve mesken davasında hissesine düşen pay az olan belediyelerin bu müddetlere uymaları belki mümkündür. Ancak Belediyemizin yüz binlerce vatandaşa muhatap olduğunu ve bu işlerin milyonlarca liralık malzemeye, bunların ithalinin çok zaman beklenilmesine ve bu tesislerin inşasına bu müddetin kifayet etmeyeceğine kaniiz. Belediye olarak hemşehrilerin bir an evvel mesken sahibi olmasını arzu ettiğimiz 3656 sayılı kanunun verdiği imkân dairesinde derhal ucuz mesken inşasına ve ucuz kiralık blok apartmanları inşasına ve bu işi tedvir için hususi bir mesken bürosu ve buna bağlı hususi bir mesken teknik bürosu kurmakla isabet etmiş bulunuyoruz. Ancak mesken buhranının halli için bu işin ayrı finanse edilmesine de şiddetle ihtiyaç bulunduğuna kani bulunuyoruz. Bu hususta :

a) Belediyelerin; tevzi edilecek bu gayrimenkulleri karşılık göstererek bono ve tahvilât çıkarma salâhiyetleri olmalı ve bunları alanlara mesken tevziatında tercih hakkı tanıyabilmelidirler.

Bu takdirde belediyeler temin edecekleri gelirlerle tevzi edilecek arazinin beledi tesislerini yapabilirler.

b) İşçilere 6188 sayılı kanunla bahsedilen haklar ve kolaylıklara mukabil olarak Emekli Sandığının da İşçi Sigortalarının hareketine müşabih yardımlarda bulunmasının temini suretile bu zümrenin bir an evvel mesken davasının halli yollarını bulmalıdır.

c) Sigortalar, Milli Reasürans, Bankalar gibi sermayelerinin bir kısmını gayrimenkule yatırmak zorunda ve anılanesinde bulunan müesseselerin bu sermayelerinden bir kısmını Hükûmetin göstereceği şehirlerde mesken yaptırmaya sarfetmelerini mecburi kılmak, sureti ile ucuz kiralık mesken yapmaya icbar edilerek bir kısım ihtiyacı temin etmelidirler.

d) Mesken buhranının hâd safhada olduğu şehirlere, her yıl Devlet bütçesinden bu buhanın on senede hallini mümkün kılacak programların tahakkukunu mümkün kılacak yardımlarda bulunmalıdır.

e) Belediyelerin bütçelerinden bir kısmını mesken davasına sarf mecburiyetini koymalıdır.

g) Tevzi edilmek üzere belediyelere devredilen yerlerde, meskenden gayri maksatlarla kullanılacak yerlerin arsalarını, umumi sahanın muayyen bir miktarını tecavüz etmemek şartı ile ve ucuz mesken sahasında yapılması zarurî olan fırın, hamam, eczahane, çeşitli dükkânlar bu yerlerde iskân edilecek nüfusa iş yeri olmak üzere kurulması şayanı temenni olan atölyeler ve iş yerleri gibi meskenden gayri yerlerin arsalarını belediyeler artırma yolu ile serbestçe satıp bu gelirleri aynı maksatlarla sarfedebilmelidirler.

Belediyelerin gelir mevzuunda bu suretle teçhiz edilmelerinden maada nüfusu 100.000 den yukarı olan ve bir mesken buhranı mevcut olduğunu tesbit olunan belediyelere Hükûmet müstakil birer mesken idareleri kurdurmalıdır.

Belediyelerin mesken idareleri, temin edecekleri varidat ile İller Bankası veya Emlâk Kredi Bankasının iştirâkini temin edecek belediyeler, İstanbulda kurulmuş olan İmar Limited Şirketine benzer şirketler kurmalı ve mesken inşaatını bu şirketler elile finanse ve idare etmelidirler. Bu takdirde bu şirketler ileride kurulması temenni olunan Belediye Bankalarının nüvesi olacağı gibi mesken politikasının sağlam ve bir bankanın iştirâki ve kontrolu altında finanse edilmeleri teminat altına alınmış olacaktır.

Mesken buhranının halli mevzuunda ayrıca gayrimenkul üzerinde banka muamelesi yapan banka adetlerinin artırılması ve hattâ bütün milli bankaların sermayelerinin % 25 i nisbetinde emlâk mevzuunda çalıştırma salâhiyet ve hattâ mecburiyetinin kabulünü faydalı görmekteyiz. Bugün bu hizmet ve vazife mahdut bir iki bankaya tanılmıştır. Bu sebeple de emlâk ve mesken mevzuundaki sermaye ve tesebbüsler mahdut kalmaktadır.

6188 sayılı kanunda :

1 — Tevziattan istifade edeceklerin vasıf ve şartlarının tesbitinde daha âdil bir esasa gidilmesini uygun görmekteyiz. Bugünkü hükme göre iyi geçim imkânları normalin fevkinde olan bir kimsenin gayrimenkule sahip olması neticesi ucuz mesken ve arsa tevziatından istifade edebilmesine mukabil fevkalâde küçük ve mesken denilemiyecek gayrimenkulün tamamına veya bir kısmına sahip bir vatandaşın bu kanun hükümlerinden istifadeye hakkı bulunmamaktadır.

Hattâ 7 - 8 daireli bir apartmanın yarıdan az hissesine sahip bir kimsenin dahi bu kanunun tevziatından istifadeye hakkı mevcuttur. Bu sebeple belediye meclislerinin hazırlayacakları talimatnamelerle mali, ticarî ve hu-

susi durumların nazarı dikkate alınmaları hususunun tesbiti salâhiyeti belediyelere verilmelidir.

2 — Bu kanun hükmüne göre tevzi edilen yerlerin muayyen müddetler zarfında meskenden gayri şekle ifrağ ve istimali menedilmelidir. Aykırı hareket halinde ucuzluk vasfı hemen refedilip takdir edilecek bedelin derhal tahsili cihetine gidilebilmelidir. Aksi halde tahliye ve istirdat olunmalıdır.

3 — İnşaatın kısa bir zamanda birden gelişeceğini gözönünde tutarak, yalnız inşaat yaptıracaklara değil, inşaat malzemesi yapan, satan ve nakledenlere de kredi yardımları yapılmalı ve bunların da inkişaf etme ve ucuza maledip satma imkânları temin olunmalıdır.

4 — İnşaat usta ve işçileri de teşkilâtlandırarak sınıflandırılmalı ve ücretlerinin kendi teşkilâtı tarafından tesbit edilerek fazla iş hacmi karşısında yükselmesinin önlenmesi lâzımdır.

5 — Yapı malzemeleri imkân nisbetinde standardize edilmeli; kapı, pencereler dahi muayyen tip ve ebâda irca edilmelidir. Bu takdirde fabrikasyon ve ucuza maletme mümkün olur.

6 — Yapı malzemesinin metanet ve evsafı kontrol edilmeli ve kullanılan malzemenin sınıf ve evsafı tapu sicillerine dahi kaydedilmek suretile bilhassa satılmak üzere yapılan binalarda halkın çürük malzemeli evlerle aldatılmalarının önüne geçilmelidir.

Bunlardan başka 6188 sayılı kanun hükümlerinde tevzi edilecek arazi hususunda (ikinci maddenin üçüncü fıkrası) evvelâ belediyelerin bugünkü imar sınırlarından başlamak kaydı vardır. Kanaatimizce şehirlerin kısa zamanlardaki inkişafları gözönünde tutulursa, tevzie tabi arazinin yalnız bugünkü imar plânları ile mukayyet tutulması ve buradakiler bittikçe veya ihtiyacı karşılamadıkça diğer yerlere geçilmesi bu arazinin tevzie tabi tutulmadan satılması imkânını Milli emlâke bahşetmektedir. Bu halde belediyelerin ancak uzun zamanda halledebilecekleri mesken buhranını halletmek için muhtaç olduğu yerler kısa bir zamanda belediyenin eline geçemeyecek demektir. Halbuki (Belediye hududu dahilindeki bütün Milli emlâk, Hususî İdare, Katma Bütçeli Dairelerin (Vakıflar hariç) mülkiyetindeki veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazi ve arsalar) derhal ve imar plânlarındaki durumlarına bakılmaksızın belediyelere bu kanun hükümlerine göre halka tevzi edilmek veya âzamî 1/4 kadarı serbest fiyatlarla satılarak tevzi edilecek arazinin yol, su, elektrik, kanalizasyon, ve sair imar masraflarına sarfedilmek üzere devri yapılmalıdır.

Zira bugün belediyelerin bir belediye hudutları bir de imar hudutları vardır. Belediyeler hiç bir zaman yaptırdıkları imar plânlarında hudutlarını belediye hudutlarına göre tanzim ve tertip ettiremezler. Ancak bu iki hudut arasındaki sahalar daima belediyelerin inkişaf sahalarıdır. Bu sebeple bu yerlerdeki arazinin belediyelere devri en uygun bir harekettir.

5656 sayılı kanunun da tamamen ilga edilerek meriyette kalan ve kalması arzu edilen kısmının 6188 sayılı kanuna eklenmesi şayanı temenni görülmektedir.

Uzun müddetli kira akdi :

Ucuz mesken mevzuundaki noktainazarımıza nihayet vermeden evvel gerek 5218 ve 5228 ve gerekse 6188 sayılı kanunların esas gayesi vatandışı mesken sahibi yapmak ve bunu alabilmesi için küçük ve ucuz tiplerin tahakkukunu temin etmektir. Bu gayenin tahakkuku için Devletin, elindeki arsa ve araziyi bu gayeye tahsis etmekle büyük fedakârlığı kabul etmiş olduğunu inkâr etmemek lâzımdır.

Ancak Devletin, belediyenin maddî ve manevi fedakârlıklarına, gösterilen bütün yardım ve müzaheretlerine rağmen, kazancının az, nüfusunun kalabalık olması, iş çeşidinin hususiyeti icabı muayyen bir şehirde duramayan ve kalamayan kimselerin de ne kadar az taksitli olursa olsun peşin verecek parası bulunmadığı, taksit tutarından az fakat gayri sıhhî şartlı meskende oturmakta bulunması dolayisile ve aylık taksitleri ödeyemeyecek durumda bulunması veya seyyarlığı hasebile bu kanun hükümlerinden istifade imkânlarına sahip olamayacak vatandaşların da kalacağına hiç şüphe yoktur.

Ayda muayyen miktardan az - hadd, asgari maişet haddinden az - gelire sahip olan bu vatandaşların da sıhhî şartları haiz meskenlerde oturmalarını temin etmek de sosyal bir vazifedir. Bu gibi vatandaşların mesken ihtiyaçlarını meskene sahip olarak temin edememelerine mukabil bunlara da meselâ 75 veya 99 sene gibi uzun vadeli kiralık meskenler yapmak suretile gayet ucuz fiyatlı meskenlerde oturma imkânları bahşedilmelidir.

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

VI — BELEDİYE YAPI VE YOLLAR KANUNU HAKKINDA

Belediye Yapı ve Yollar Kanununun 933 senesindenberi devam edegelen tatbikatı, bu kanunun bilhassa mahallî iklim, ekonomik ve sosyal şartları ayırmadan ve talimatnamede bulunması daha uygun olan hükümleri ile birçok bina inşaatı eb'adı hakkında takyidat vazetmesine mukabil imar plânlarının esasları, ifrazlar, inşaatın kontrolu hilâfı kanun ve ruhsat inşaatı hakkında kabili tatbik ve müessir neticeler elde edebilecek hükümlerden mahrum bulunması itibarı ile tatbikatta bir çok müşkülâta sebebiyet verdiği inkâr kabul etmez bir hakikattır. İyi müeyyidelere bağlanmamış olan bu kanunun tatbikatı neticesinde vatandaş ile belediyeler bir çok hususlarda ihtilâfa düşmektedir. Bu sebeple kanunun hey'eti umumiyesinin tamamen ilga edilerek daha ziyade umumi olarak şehir imar p'ânlarının tanzimi ve bunların tatbikatını muayyen ve kabili tatbik esaslara rapteden yeni zihniyetli Belediye Yapı ve İmar Kanununa şiddetle ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı hisseden ve belki de en fazla zarureti duyan belediyemiz, Nafia Vekâleti tarafından evvelce tertip edilen imar kongresinde noktai nazarını açıklamış ve bu kongrenin neticesi olarak hazırlanan kanun projesinin Meclise intikal etmesi ve bazı encümenlerden de ana hatları muhafaza edilerek geçmiş bulunması üzerine yine Nafia Vekâletinin tertip etmekte olduğu ve pek yakın bir tarihte toplanacak olan Yapı Yollar Kanununun ilgası ve yerine ikame edilecek kanunu görüşme mevzuu yapacak olan kongreye bildirilecek görüşlerini hazırlamış bulunmaktadır.

Munhasıran Yapı Yollar Kanunu mevzuunu görüşecek olan bu kongreye arzedilecek olan bu görüşlerimize ilâve olarak burada Yapı ve Yollar Kanununun hazırlanmasında gözönünde tutulması uygun gördüğümüz bazı noktalara teması da faydalı ve lüzumlu görüyoruz :

1 — Bunların başında kanun, nizamname ve talimatnamelerle verilmiş olan ruhsatlara ve tasdik edilmiş projelere aykırı olduğu tesbit olunan inşaatın durdurulma keyfiyetinin ne şekilde tatbik olunacağının kanunda tasrih edilmesini lüzumlu görüyoruz. Bugünkü kanununda da bu husus tasrih edilmediği cihetle tatbikatta birçok ihtilâflara sebebiyet vermekte ve mahkemeler de bu hususta muhtelif anlayışla kararlar vermişlerdir. Bu sebeple durdurulacak inşaatın zabıt ve hattâ mümkün olduğu takdirde fotograf ile durdurulduğu zamandaki durumunun tesbit olunmasını ve mümkün olduğu takdirde mühürlenme suretile durdurulmasının ve mühürün fek edilmesi ve edilmemesi halinde inşaata devam edildiği takdirde ağır müeyyidelerin konulmasını lüzumlu görmekteyiz. Bugün bu müeyyidelerin hafif bulunması ve mühürlü yer dururken ya inşaatın diğer yerlerinden girilerek veya mühüre zarar verilmeden mühürlü kapının kasası ile sökül-mesi suretile inşaata devam edilmesi halinde mahkemeler bu inşaata devamı mühüre tecavüz ve kanun hükümlerine muhalefet şeklinde mütalea etmemekte ve ceza vermemektedirler

Bu gibi durdurulan inşaata devam ettiren mal sahibine 500 - 1000 lira arasında ağırca para cezası verilmesi, devam edilerek yapılan inşaat kısımlarının mutlak surette yıktırılarak eski hale konulmasının temin edilmesi ve yapılmadığı takdirde belediyece masrafı iki kat tahsil edilmek şartı ile eski hale konulması, bu inşaatta çalışan usta ve işçilerin de normal belediye cezalarına tabi tutulması hakkında yeni hükümler konulmasını uygun görmekteyiz.

2 — Mes'ul fen adamlarına, kanun ve ruhsata aykırı inşaat yapmaları halinde verilecek cezalar da arttırılmalıdır. Bazı mes'ul fen adamlarının kanun ve ruhsata aykırı inşaatı san'at haline getirdikleri de bir hakikattır. Bu hale mani olmak ve bu cesaretleri kırmak için mes'ul fen adamlarına tekerrür halinde verilecek cezaların her defasında bir misli arttırılması ve dördüncü defasında ise tamamen fenni mes'uliyet kabulünden ve proje çizmesinden menedilmesi hakkında hüküm vazedilmelidir.

Bu hususun temini ve kontorlunu mümkün kılmak için ise, fenni mesuliyet deruhte edecek olanlara Nafia Vekâletince bir meslek cüzdanı verilmeli ve buraya belediyeler tarafından deruhte edilen binalar hakkında bilgi yazılmakla beraber inşaatın seyrinde ceza tatbik edilmiş ise bu cezalar yazılmalı ve ceza tatbik edilmemiş ise bu husus da kaydolunmalıdır. Müsbet veya menfi bir kaydı ihtiva etmeyen cüzdan sahiplerinin mes'uliyetini belediyeler kabul etmemelidir. Bu cüzdanlar serbest meslesk erbabından olan bu meslek gurubunun vergilerini kontrol bakımından da hizmet ifa edecektir.

3 — İnşaatın hitamında üç ay zarfında iskân müsadesinin alınmasını mecburi kılmak ve bu müsaade alınmadığı, inşaat ruhsatsız yapıldığı, ruhsat olduğu halde kanun ve ruhsata aykırı yapılmış olduğu takdirde vergi muafiyetinden istifade etmemeli ve ruhsatsız olduğu takdirde usulünce cezalı ruhsata raptedilip iskân müsaadesi istihsaline ve ruhsata ve kanuna aykırı durumlar islâh edilinceye kadar iskânına müsaade etmemeli, iskân edilmiş ise belediye zabıtasınca cebir istimal ederek tahliye edilmelidir.

4 — İskân müsaadesi istihsaline kadar bina inşaat yeri addedilmeli ve hiç bir idarî ve adlî makamdan karar veya emir estihsaline lüzum olmadan belediyelerin bu inşaat yerlerini kontrola salâhiyetleri olmalıdır. Binaların kısmen veya tamamen iskân edilmiş olması bu yerlerin inşaat yeri addedilmemesini mucip olmamalı, belediyeler bu yerleri iskân müsaadesi istihsaline kadar cebren tahliye ettirmeli ve her zaman kontrol da edebilmelidir.

5 — Gerek iskân müsaadesi ve gerekse buna istinat edecek olan vergi muafiyetinden mahrumiyet halleri ruhsat alınarak yapılması icap eden tamirat, tadilâta da şamil olmalıdır. Ruhsata tabi tamirat ve tadilât yapılacak yerler, hiç bir adli ve idarî merciden karar ve emir istihsaline hacet kalmadan kontrol edilebilmelidir. Belediye zabıtası zorla içeri girebilmelidir. Kanuna bu hususta da hüküm konulmalıdır.

6 — Bugünkü Yapı ve Yollar Kanununun 10 uncu maddesinde, yapı sahiplerine on beş gün içinde esbabı mucibeli cevap verilmesi ve aksi hal-

de verilen projeler gibi bina inşasına müsaade edilmesi hakkındaki hükmün İstanbul gibi günde yüzlerce inşaat muracaatı yapılan, her birine müsaade verilebilmesi için adedi binleri aşan plân ve projeler içinde durumlarının tetkik, revizyon ve mahallen tetkik, de icabettiren müracaatları on beş gün içinde cevaplandırmağa imkân görülememektedir. Maddenin bugünkü ifadesi, on beş gün zarfında cevap alamıyan vatandaşa, kanunun sarih hükmüne, nizamname, talimatnameye tamamen aykırı, imar plânlarına muhalif projelerle inşaat yapılmasına müsaade etmekte olduğundan büyük müşkülâta ve garip neticeli tatbikata sebebiyet vermektedir. Cevap verme hakkı esasen Teşkilâtı Esasiye Kanunu ile teminat altına alınmış olduğu ve bir an evvel cevap verilebilmesi gaye olduğu cihetle kanunun bu kaydının kaldırılmasını uygun görmekteyiz.

7 — 5431 sayılı kanunla tadil edilen Yapı ve Yollar Kanununun 13 üncü maddesi de keza tatbikatçıyı ve halkı memnun edecek ve suiniyet sahiplerinin cesaretini kıracak mahiyette bulunmamaktadır.

Mezkûr maddenin birinci fıkrasında, ruhsatname almadan başlanılan yapıların belediyelerce durumları zabıt ve icabında fotografla tesbit edildikten sonra mühürlenerek durdurulacağının tasrih edilmesini bilhassa lüzumlu gömekteyiz. Ayrıca bugünkü kanun yapının esas itibarile mahzurlu ve kanuna aykırı olması şartlarını birlikte aramakta ve mahzurun ne olacağı da tasrih edilmemiş bulunmamaktadır. Bu şartlardan biri olmadığı takdirde yapılacak muamele de tasrih edilmediği cihetle tatbikat aksamakta ve ruhsata aykırı hareket edenler çoğalmaktadır. Kanun bunlardan maada islahının mümkün olmamasını da aradığı cihetle tatbikatta üç şartın bir araya getirilmesindeki imkânsızlık dolayisile yıkma kararlarının istihsali de gayri mümkün olmaktadır.

Kanun keza müddet bakımından takyidat vazetmiş olduğu halde, bir yıkma kararının istihsal ve tatbiki, hadisesinin vukuundan çok defa aylarca sonra ancak mümkün olmaktadır. Bu arada duruma müeyyidelerinin hafif olması ve her inşaata birer zabıta memurunun ikame imkânsızlığı bu gibi inşaat sahiplerinin cesaretlerini arttırmakta ve gizli gizli inşaata devam etmektedir.

Bu sebeple 13 üncü maddenin aşağıdaki şekilde tadilini uygun görmekteyiz.

Bu hususdaki teklifimiz gerçi 21 1 1953 tarihinde İçişleri Yüksek Makamına sunulmuş bulunmakta ise de burada tekrarında, keyfiyeten bütün belediyeci arkadaşların hadiseye ittilâ kesbetmesi bakımından faide görmekteyiz.

Madde 13 — Ruhsatname almadan başlanılan yapılar, belediyelerce durumları bir zabıt ve icabında fotoğrafla tesbit edildikten sonra mühürlenerek durdurulur. Yapı fennî, sıhhî, estetik veya sair yönlerden mahzurlu görülür, veyahut kanun, nizamname, talimatname hükümlerine uygun bu-

lunmazsa yasaktır. Yapı yukarıdaki fıkra hükümlerine göre hem mahzurlu görülmez, hem de mevzuata aykırı bulunmazsa, plânların tasdiki cihetine gidilmekle beraber yapı denetleme harcı on beş kat olarak tahsil olunur.

Ruhsatname alındığı halde, mevzuata riayet edilmeksizin devam edilen yapılar da keza mühürlenerek durdurulur ve yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre muamele yapılır. Yalnız gerektiğinde yapı denetleme harcı on kat olarak alınır.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre mühürlenip durdurulduğu halde, her ne suretle olursa olsun devam ettirilen inşaat için sahiplerinden (500) liradan (1000) liraya kadar hafif para cezası alınır.

Beldenin imar plânına göre yola, meydana veya âmme hizmetlerinden birisine tahsis edilmiş herhangi bir yere tecavüz eden kısımlar yıktırılır.

Arsanın imar plânına uygun olmamasından dolayı yazı ile menedildiği veya müsaade edilmediği halde devam edilen yapıların durdurulmadan sonra yapılan kısımları karar istihsaline hacet kalmadan derhal belediye zabıtasınca da yıktırılır. Yıkma masrafı % 10 fazlasile sahibinden tahsil olunur.

Yukarıdaki fıkralar hükmüne göre yıktırılması gereken yapılar hakkında mahallî fen hey'etlerinin raporlarına müsteniden belediye encümenlerince beş gün içinde karar ittihaz olunur. Bu kararlara karşı alâkalıların tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahallî idare hey'etlerine itiraz hakları vardır. İdare hey'etleri bu itirazlar üzerine yedi gün zarfında karar ittihaz eder. Bu kararlar kat'îdir.

Belediye encümenlerince yıkma kararı verilmesini müteakip yapılar, kararın kesinleşmesine kadar belediye zabıtası tarafından tahliye ettirilerek boş bekletilir. Belediye zabıtası icabında tahliye için zor kullanır. Belediye zabıtasına karşı gelenler Devlet zabıtasına karşı gelenler gibi haklarında kovuşturma yapılır. Devlet zabıtası da bu hususlarda belediye zabıtasına yardım eder.

İnşaat başkasının mülkiyetine tecavüz suretile yapılmış ise, düzenlenecek tutanaklar üzerine inşaat, hiç bir karar istihsaline lüzum kalmadan Belediye Reislerinin veya namlarına emir vermeğe salâhiyetli kıldıkları kimselerin emirlerile derhal yıktırılır. Bu gibi inşaat sahipleri aynı zamanda Sulh mahkemelerine tevdi olunur. Sulh mahkemeleri bu gibiler hakkında hafif hapis ve yüz liradan az olmamak üzere hafif para cezasına hükmederler. İnşaat arsa sahibinin rızası ile ve iyiniyet ile yapılmış bulunduğu ve bu husus noter senedi ile tevsik olunduğu takdirde bu nevi inşaat hakkında ikinci ve müteakip fıkralar hükmü tatbik olunur.) şeklinde değişmesi halinde tatbikattaki bir çok müşküllerin önlenebileceği tahmin olunmaktadır.

8 — İmar hudutları dışındaki büyük ifraz sahalarında, yalnız yol ve kanalizasyon ve bunların ana mecralarla bağlanması ile iktifa edilmesini

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

belediyemiz kâfi görmemektedir. Bilahara belediyeleri elektrik, su, havagazi, nakil vasıtaları talepleri gibi büyük ve ağır külfetlerle karşı karşıya bırakmamayı temin gayesile bu gayrimenkul kıymetlerinin artmasında mühim birer unsur olmaları itibarile ifraz sahalarındaki su, havagazi ve elektrik tesisatının ana şebekeye bağlanması ve bu arazi dahilindeki harici tesisatın da arazi sahipleri tarafından tesis ve inşasından sonra ifrazın kabul ve teslimine müsaade edilmelidir. Bu takdirde bir çok vatandaşların ümitlere kaptırılarak aldatılmasının önüne geçilebilecektir ve belediyeler araziden büyük menfaatler temin edecek olan sahiplerinden bu masrafları tahsil imkânlarını temin edebilecektir. Aksi halde büyük arazi sahipleri belediyelere yeni mahalleler kurarak büyük külfetler tahmil etmektedirler.

9 — İmar plânları kabul ve tasdik edilen yerler için bu tasdik aynı zamanda menafii umumiye kararı mahiyetinde olmalı ve bunu da birlikte ifade etmelidir. Bu takdirde imar plânı tasdik ve tekemmül eden sahalar için belediyeler bir daha menafii umumiye kararı istihsali külfetinden kurtulurlar. İmar plânı olmayan yerlerdeki tatbikat için yine menafii umumiye kararı istihsaline devam edilmelidir.

10 — Maili inhidam mevzuuna gelince: Belediyeleri çok meşgul eden bu mevzuda yalnız binaları değil, binalarla beraber âdi duvarları, istinat duvarlarını, ağaçları, direkleri, her nevi yer üstü ve yer altı tesisatı da birlikte mütalea etmeli ve bunların maili inhidam hale gelip âmmenin selâmetini tehlikeye düşürdüğü takdirde bunlar hakkında hedim salâhiyetini belediyeler kullanabilmelidirler. Ayrıca istinat duvarlarının mahzurları yıkma suretile giderilmediği cihetle belediyeler bunları yapmalı ve masrafı % 10 fazlasile sahiplerinden tahsil edebilmelidir.

Ani yıkılma ve insan hayatının tehlikeye düşmesi ihtimali olduğunda, durum fen adamlarının raporları ile tesbit ve talep edilmeli; Belediye Reisleri veya en büyük Mülkiye âmirlerinin emri üzerine zabıta derhal bu gibi binaları tahliye edebilmelidirler. Ancak bu gibi hallerde yıkma kararının Encümenden istihsaline kadar binanın yıkılması cihetine gidilmemelidir.

11 — Bugünkü Belediye Yapı ve Yollar kanununun ilgası ile yerine umumi esasi ve prensipleri ihtiva eden ve binaların iç ve dış şekil ve eb'adı hususunda belediye meclislerinin karar ittihazına salâhiyet tanıyan ve bu suretle mahalli iklim, ekonomik ve sosyal ihtiyaca uygun bina inşası hususunda hükümler vazeden yeni bir kanuna gitme zamanı gelmiş bulunmaktadır.

12 — Bu kanunun aynı zamanda kullanılacak inşa malzemesinin tip ve evsafları hakkında da bazı hükümler ihtiva etmesi şayanı temennidir.

100.000 den yukarı nüfusa sahip belediyelerin müstakil bir İmar Müdürlüğü teşkilâtına sahip olması ve bu imar müdürlüklerinin Ankara İmar Müdürlüğüne tanılan hak, vazife ve salâhiyetlerin aynı ile techiz edilmeleri de ayrıca temenniye şayan bir keyfiyettir.

VII — UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKÂMI CEZAİYE KANUNUNUN DEĞİŞTİRİLMESİ LÜZUMU HAKKINDA RAPOR

Belediye Kanununun muhtelif maddeleri, belediyelere muhtelif vazife ve selâhiyetler tanımakta ve bilhassa belde intizamının temini belde sakinlerinin huzur, sükûn, istirahat, sağlık, selâmeti mevzuunda da birçok mükellefiyetler tahmil etmektedir.

Belediye Kanununun tahmil ettiği mükellefiyetler, ve vazifeler yalnız belediyelere müteveccih olmayıp aynı vazife ve mükellefiyetler, belde intizamını, belde sakinlerinin huzur, sükûn, istiarhat, selâmet ve sağlığını temin etmek üzere belde sakinlerine de birçok vazife ve mükellefiyetler tahmil edilmiş bulunmaktadır.

Belde sakinlerine, muhtelif kanunlarla tahmil edilen bu vazife ve mükellefiyetlere belde sakinlerinin bir kısmı uymadığı, kanun ve nizamın emirlerini yerine getirmediği ve umumî intizam ve sağlığı ihlâl edici fiil ve hareketlere tevessül edildiği takdirde, buna mani olmak üzere bu gibi hareketleri yapanlarla fiil ve hareketlerini menetme ve icap ederse para ve hapis cezası ile birlikte sanat ve ticaretten men cezası vermek selâhiyetini belediyelere vazıı kanun tanımış bulunmaktadır.

Ancak; Belediyelere bu fiil ve hareketleri men ve icap ettiği takdirde muayyen bir meblağa kadar para cezası ve san'at ve ticaretten men'i salâhiyetini belediyelere tanıyan kanun, esas itibarile 16 Nisan 1340 tarihli 486 sayılı kanun ile bu kanuna ek olan 13 Mayıs 1930 tarihli ve 1608 sayılı kanunundur. 1608 sayılı kanunun bazı maddeleri bilâhara 2575 sayılı ve 3764 sayılı kanunlarla tadil edilmiş bulunmaktadır.

Belde sakinlerinin bugün, bir belediye teşkilâtından kül olarak düne, umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye hakkındaki kanunun kabulü tarihi olan 1930 senelerine göre; beklediği vazife ve mükellefiyetler hususundaki anlayış ve zihniyeti şüphe yok ki çok artmış bulunmaktadır. Buna mukabil belde sakinlerinin de itiraf etmek lâzımdır ki, hemşerilerinin huzur, sükûn, istirahatini temine müteallik hususata riayet ve belde intizamını ve hattâ belde sakinlerinin sağlığını ihlâl edici fiil ve hareketlerden tevakki duygusu gün geçtikçe azalmaktadır. Bunda vatandaşın demokrasi ve hürriyet mefhumunu tam ve mutlak bir manada anlaması fiil ve hareketlerinde kendini tam bir serbesti içinde zannetmesinin tesiri olduğu gibi; bu gibi fiil ve hareketlere tatbik edilen cezaî müeyyidelerin azlığının ve bu cezaî müeyyidelerin infaz ve tahsilinin çok batî cereyan etmesinin de büyük rolü vardır.

Zira; 1340 ve 1930 seneleri belediyecilik zihniyeti ile ve o günkü ihtiyaca cevap vermek üzere hazırlanan 486 ve 1608 sayılı kanunlar bilâhara tadil edilmiş ve son defa da para cezaları üç misline iblağ edilmiş ol-

F. 4

duğu halde, belediye cezaî müeyyidelerinin zayıf ve batî olduğunu da kabul ve bugünün belediyecilik zihniyeti ve ihtiyacını tatmin edici mahiyette telakki edilmesine imkân kalmamıştır.

Bilhassa, memleket dahilinde iktisadî teşebbüslerin ve sınaî faaliyetlerinde artması neticesinde, kolay işçi bulma, kolay münakale temin etme vesaire gibi muhtelif sebep ve âmillerin tesiri altında belde dahilinde bir çok iktisadî, ticarî ve sınaî müesseselerin kurulmasına müncer ve bunlar diğer belde sakinlerinin huzurunu, istirahatini, sağlığını, selâmetini ve belde intizamını bozar mahiyet arzetmelerine rağmen belediyelerin bunları menetme selâhiyetlerinin kifayetsizliği neticesi birçok hemşerilerin haklı veya haksız şikâyetlerine sebebiyet vermiştir.

Belediyenin salâhiyeti dahilindeki cezaî müeyyidelerin kifayetsiz ve çok batî tatbik edilmekte olması neticesinde birçok kimselerin cesareti artmış ve bu sebeple de zamanla belediyelerin otoritesi zayıflamış ve nihayet bugün Hükûmetin ve halkın pek kolaylıkla müşahede edebildiği ve matbuatın her zaman haklı veya haksız neşriyatına sebebiyet veren murakabenin tesirsizliği vakası doğmuştur. Filhakika bugün belediyelerin murakabe mevzuuna göz atılacak olursa: a) İktisadî murakabe mevzuunda belediyelerin fiat, tarife tatbikatını;

b) Sıhhî mevzuda gıda maddelerinin sıhhî şartlarla imâl, ihzar, depo, ambalaj edilme ve satılmasını;

c) İmar ve yapı mevzuunda imar plânlarına ve esaslarına aykırı veya ruhsatsız ve ruhsat hilâfına inşaat yapılmasını ve yolların, su yollarının ve mecraların tahrip edilmemesini ve komşu huzur, sükûn, selâmet ve sağlığına riayeti;

d) Malî mevzuda ise açılıp işletilmesi ruhsat harıcı veya beldî rüsum tediyesi ile mümkün olan teşebbüslerin bu harç veya resmi tediye etmeden ifa edilmeleri;

e) Nihayet umumî beledî mevzuunda, açılıp işletilmesi belediyeden izin, müsaade veya ruhsatının mütevakkıf olduğu halde bunların istihsal edilip edilmediğinin ve şehrin umumî temizliğine belde sakinlerinin huzur, sükûn, istirahat, selâmet ve sağlığını ihlâl edici fiillerin ifa edilip edilmediğinin mürakabe hususlarından ibaret olduğu neticesine varınız.

Bugün halkın şikâyet ve matbuatın neşriyatı tetkik edilecek olursa, yukarda guruplandırılan belediye mürakabesinin olmadığı veya müessir ve faydalı olmadığı merkezinde toplandığı kolaylıkla müşahede olunabilir.

Halkın bu şikâyetlerine mukabil belediyemizin yukarda sayılan gruplardaki kontrol ve mürakabesi de tetkik edilecek olursa sadece binlerce müessesenin kontrol ve mürakabe edildiği birçoklarına para ve kapama cezası verilmiş olduğu müşahede olunur. Belediyenin her türlü mürakabe mevzuundaki gerekli kontrol ve mürakabesinin yapıldığını ve buna rağmen halen halkın şikâyet sebeplerinin önlenmediği, tarifelerin fevkinde para ta-

lep edildiği, narha riayet edilmediği, sağlık kaidelerine aykırı gıda maddeleri imâl ve satıldığı, hilâfı ruhsat inşaata hâlâ ceşaret edildiği de kolaylıkla müşahede olunmaktadır. Bunların sebep ve saikleri araştırıldığı zaman bunun müeyyidelerin kifayetsizliğinden ibaret olduğu neticesine varılmaktadır.

Son neşrolunan bir kanunla para cezalarının üç misline iblağ edilmiş bulunması neticesi bugün âzamî para cezası 150 ve asgarî para cezası da 10 lira olmuştur. Ancak, bazı hallerde 10 liranın fazla olmasına mukabil (Asgarî para cezası kanaatimizce hiç bir zaman asgarî amele ücretinden fazla olmamalıdır.) (Mecmu sermayesi 3 - 5 liradan ibaret olan jilet, şeker vesaire satan küçük mekteb çocuklarının belde nizamına riayetsizliklerinden daha birinci defasında 10 lira ile tecziye edilmesi gibi); 150 liranın yapılan fiil veya hareket neticesi elde edilen gayri meşru kâr yanında gayet gayet cüz'i kaldığı da bir vakıadır. (Meselâ belediye yıl başlarında muayyen tarife kabul ederken masa başında ayrı bir ücret alınmamasını tasrih ettiği halde birçok müesseseler tarifeden mâda masa başına 50 Liraya kadar para almakta ve bu husus tesbit edildiğinde 150 lira para cezasını göze almakta ve yüzlerce masadan temin ettiği gayri meşru kâr yine kendilerine kalmaktadır. Diğer taraftan yüz binlerce liralık inşaat yapanlar belediyenin verebileceği bir veya birkaç 150 lirayı âdeta inşaat masrafı meyanında telakki ederek cezaya rağmen birçok usulsüz ve nizamsız hareketlere tevessül etmektedirler. Bu misalleri bir çok mevzular da sıralamak mümkündür. Gerçi para cezasının kifayet etmediği hallerde san'at ve ticaretten men cezasının da tatbik olunabileceği ve bu cezanın da tatbikı halinde iyi neticeler alınabileceği hatıra gelmektedir. Ancak şu cihetı hemen ilâve etmek lâzımdır: Filhakika para cezasının kifayet etmediği hallerde san'at ve ticaretten men yanı kapama cezası da faydalı olmaktadır. Yalnız bazı hallerde bu cezanın tatbikata bazı imkânsızlıklara, bazı haksızlıklara maruz kaldığı da bir vakıadır. Meselâ bir inşa mevzuu ele alınırsa, para cezalarına rağmen inşaatın malzemesini cadde ve sokağa yığmağa, veya muayyen saatler haricinde inşaata devam ederek etrafın huzurunu bozmağa devam eden kimseye sanat ve ticaretten men cezası verilmediği gibi henüz bir iskelet halinde bulunan inşaatın tatili de nazarî ve sembolik kalmakta ve gizli gizli inşaata yine devama imkân bulunmaktadır. Kaldı ki inşaatın bu sebeplerde tatili dahi bugünkü Yapı ve Yollar Kanunu hükümlerine göre mümkün değildir. Diğer taraftan bir iş ve ticarethanenin lüzumlu sıhhî vasıf ve şartları haiz olmaması halinde sahibinin bu mahzurları izalede taallül göstermesi ve mütemadî para cezalarına rağmen bu taallülde ınat etmesi halinde kapama, san'at ve ticaretten men cezası yine tatbik olunamamaktadır. Zira mal sahibinin mahzuru izale etmemesi sebebile tatbik olunacak san'at ve ticaretten men cezası aynı zamanda bu beldî suçla alâkası olmayan o handa icrayi ticaret eden kimselerin de san'at ve ticaretten men'e müncer olmaktadır ki buna da belediyenin hakkı olmadığını kabul etmek zaruridir. Millî Korunma Kanunu dolayisile tahliye edilemiyen

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

bazı hanlarda bu usule bilhassa han sahiplerinin baş vurduğu, böylece kiracısının çıkmasını temin etmek istediği bir vakıadır.

Keza kapama cezalarında çok defa müesse sahibi ile beraber onun işçisi de zarar görmektedir. Hatta işçinin bu zararı patronun zararına nisbetle bazan daha fazla nisbette olmakta ve bu mülâhaza ile kapama cezasının tatbikine pek de gidilmemektedir. Bu gibi hallerde de işçi yevmiyesi teminat altına alınmalıdır.

Bu sebeblerle bazı hallerde san'at ve ticaretten men cezası yerine başka tedbirlerin alınması lüzumlu ve zaruri görülmektedir.

Beledi kontrol ve murakabenin daha müsmir, müessir ve faydalı hale gelmesini temin etmek ve halk şikâyetlerini önlemek, halkın sükûn, istirahat, selâmet ve bilhassa sağlığını vikaye edebilmek gayesile bugün meriyette olan 486 ve 1608 sayılı kanunları bütün ek ve tâdillerile ilga ederek daha müessir, daha müzmir ve bugünün ihtiyacına cevap verebilecek ve bugünün para rayicine daha uygun daha çok tatbiki ve iyi neticeler alınması mümkün olan bir (Belediye Ceza ve Ceza Usulü Kanununun) kabulü zaruri görülmekte ve bu kanaatle bazı esaslar teklif edilmektedir.

Ceza verme selâhiyeti mevzuuna gelince: Bugünkü kanuna göre esas itibarile cezayı tayin ve takdir selâhiyeti Belediye Daimî Encümenlerine verilmiştir.

Şube teşkilâtı olan yerlerde ise Encümen namına ve yerine Şube Müdürleri aynı cezaları tayin ve takdir ederler. (1608 sayılı kanunun 1 inci maddesi).

Bilâhare 1934 senesinde 2578 sayılı kanun ile Vilâyetlerde Belediye Reisleri ve Muavinleri ve Belediye Şubeleri olan yerlerde Şube Müdürlerine 5 liraya kadar (Bilâhare 25 liraya iblâğ edilmiştir.) ;Keza Belediye Reisleri 5 liraya kadar (Bilâhare 15 lira olmuştur) gayri kabili itiraz hafif para cezası takdir selâhiyeti tanınmıştır.

Tatbikattan elde edilen tecrübelere göre bu usulün de bazı tâdil ve ıslâha ihtiyacı vardır. Bu cümleden olarak esas itibarile ceza verme selâhiyetinin Daimî Encümende kalması yerindedir. Ancak Şube olan yerlerde bu selâhiyetin Şube Müdürü yerine Şubelerde Belediye Şube Müdürünün veya varsa Muavinin Başkanlığında Başhekim, Başmühendis, Başkâtip ile Şube Muhasebecisinden mürekkep Şube Encümenine verilmesi daha uygundur. Bu takdirde Daimî Encümenle Şube Encümeni arasında bir fark kabul etmekte mümkün olacaktır. Şube Encümenlerinin selâhiyeti ancak şubeye bağlı teşkilâtın şube dahilinde tesbit ettikleri hususlara inhisar etmeli ve Daimî Encümen ise hey'eti umumiyesini alâkadar eden veya doğrudan doğruya merkeze bağlı bulunan vazifelerin tesbit ettiği hususlarda ve bir de üç ay zarfında üç defadan fazla aynı suçu işlemekte ısrar eden kimselere daha fazla ceza verme hallerinde selâhiyetli olmalıdır. Bu takdirde cezanın daha müessir olacağı kabul edilmektedir.

Cezaya itiraz mevzuuna gelince:

Bunu iki safhada mütalea etmek lâzımdır: Cezayi mucip hali tesbit etmek zaptına itiraz. Bu itiraz yine bugün olduğu gibi iki gün içinde Belediye Reislerine veya Muavinlerine ve Şube teşkilâtı olan yerlerde Şube Müdür veya Muavinlerine yapılmalıdır.

Alâkalının bu zapta itirazı da ancak zabıt tanzim eden kimsenin selâhiyetsizliği, zaptın sahteliği, zabıt tanziminde hadisede, mevzuda veya şahısta maddî ve fahiş bir hatanın bulunduğu hususlarına inhisar etmeli ve bu hususlar kabili isbat veya tevsik olmalıdır. İtirazı tetkik eden Encümen bu hallerden birinin veya bir kaçının vukuunu tevsik ve tesbit edebildiği takdirde tutulan tesbit zaptını iptal edebilmeli, aksi halde mutlak surette ceza takdiri cihetine gitmelidir. Ancak bu takdirde beledi suç işliyenlerde haklı olarak tutulan ceza zabıtlarını iptal etmeği temin etmek üzere muhtelif çarelere ve kimselere müracaat etme ve bu suretle kontrol ve murakabeyi gayri müessir hale koyma imkânları kaldırılmış olabilir.

Bu zabıtlara azamî beş gün zarfında ceza tayin edilmiş olmalıdır.

6 — Ceza kararlarına itiraz:

Ceza kararlarına da ceza tesbit zabıtlarına itirazda olduğu gibi tebliği takip eden günden itibaren 48 saat zarfında adli mercilere yapılmalıdır. Bugünkü 5 gün fazladır. 48 saat kâfi görülmektedir. Ceza kararlarına itiraz da ancak zabıt tanzim eden ve ceza tayin veya takdir edenlerin selâhiyetsizliğine, zabıt veya kararın sahteliğine veya cezaya sebep olan hadise, fiil veya mevzuunda fahiş maddî bir hata olduğu iddiasına inhisar etmeli ve bunun haricindeki iddialar gayrı mesmu olmalıdır. Ceza kararlarına itiraz mercii yine adli mahkemeler olmalıdır. Ancak müteaddit mahkemesi olan yerlerde hangi mahkemelerin itiraz mercii olacağının tayin ve ilân edilmesi ve bilhassa büyük şehirlerde itiraz edilen ceza zabıt miktarile mütenasip miktarda yalnız bu işe bakmakla selâhiyetli hususi mahkemeler ihdas veya tefriki kabul edilmelidir.

Ceza kararlarına itiraz kararlarının azamî bir hafta zarfında mahkemece karara bağlanacağı kanuna konulmakla beraber bunun tatbikini temin edecek miktarda mahkeme açılması da temin olunmalıdır. Aksi halde bu gün olduğu gibi aradan aylar geçmesine ve hatta seneler geçmesine rağmen hala tasdiki beklenen kararlara her zaman tesadüf edilmektedir. Bu gün de biray zarfında karara bağlanması kanununda yer almakla beraber bu, fiiliyatta tahakkuk edememektedir. Bunun için beş gün zarfında karara bağlanmıyan cezaların Belediyelerce derhal infaz ve tahsiline gidileceği kanunda tasrih edilmelidir.

Belediye Reisleri ve Şube Müdürlerinin ceza takdir selâhiyetlerine gelince:

Belediye Reislerinin, Muavinlerinin ve Şube teşkilâtı olan yerlerde Şube Müdür ve Muavinlerinin de bizzat müşahede ettikleri bir çok beldi

suçlar vardır ki bunlar için zabıt tanzim ve itiraz hakkının tanınması fuzuli ve belediye otoritesini de zedeler mahiyet arzedecektir. Bu sebeple meriyette bulunan kanunda esasen mevcut olan bu selâhiyetin devamını, ancak bugünkü rayiç ve kazanç seviyesine göre Vilâyetlerde Belediye Reisi ile Muavin ve Şube Müdürü ile Muavinlerine 5 liradan 50 liraya kadar ve tekerrür halinde ise iki misli cezayı re'sen verme ceza selâhiyeti olmalıdır. Vilâyet Belediye Reislerine para cezalarından mada, bilhassa gıda maddeleri üzerinde halkın sıhhatini ihlâl eden fiil ve hareketler ve hallerde üç günden on güne kadar kapama cezası verilmesi de zaruridir.

Meselâ içerisinde kâğıt, sinek, örümcek bulunan bir gazoz fabrikasının piyasaya çıkarttığı gazoz şişesini bizzat müşahede eden Belediye Reisi bu fabrikayı hiç değilse on güne kadar, ibreti müessir olmak üzere ve halk haleti ruhiyetini tatmin etmek üzere derhal kapamalıdır.

Kapama cezasının tatbiki mümkün olmıyan ahvalde:

Belediyeler mahkemenin de tasvibi ile kapama cezası yerine müessese sahibinin temin edeceği gelirin kapamaya tekabül eden miktarına Kızılaya yatırmak suretile bu san'at ve ticareti hiç değilse gelirinden mahrum edilmelidir. Bu bilhassa bazı kazalarda veya büyük şehirlerin ve bazı semtlerinde tek fırının kapatması imkânı görülemediği ahvalde şarttır. Zira ekmek buhranı olacağı cihetle kapama tatbik olunamamakta ve bunu bilen fırın sahibi de nizam ve kaideyi yerine getirmemektedir.

Bazı hallerde tebligata rağmen durumu ıslâh etmeyen ve mahzuru izale etmeyen kimselerle gayrı menkulün yıkma veya mahzurunu ıslâh ederek bilâhare tahakkuk eden masrafının iki misilini alâkalıdan tahsile de Belediyeler selâhiyetli olmalıdır. Meselâ yolu tehdit eder mahiyete gelmiş olan bahçe istinat duvarının bu mahzurunu izale edilmesi tebliğ edilmesine rağmen sahibi izale etmemiş ise Belediye bu duvarı yıkmalı veya tamir edebilmelidir ki; diğer belde sakinlerinin zararı önlenmiş olsun.

A) Belediye kanunu ile Belediyelerin tatbika mecbur oldukları muhtelif kanun, nizamname ve talimatnamelerin yapılmasını mennettiği fiil ve hareketleri yapanlar veya bu mevzuatın emirlerini yerine getirmeyenlerine,

B) Belediye Meclisi, Belediye Daimî Encümenlerinin kendilerine kanun, nizamnamelerle verilmiş olan selâhiyete dayanarak ittihaz ettikleri ve halka ilân edilmiş olan kararlara muhalefet edenlere,

C) Belde sakinlerinin huzur, sükûn, rahat, sağlık ve selâmetini ihlâl eden belde intizamını bozan fiil ve hareketlerde bulunanlara,

D) Belediye Meclis ve Encümenlerinin kanun ve nizamnameler mucibince ittihaz ettikleri kararlarla tayin ettikleri narh, fiat tarifesi veya kâr haddinden fazla para alanlara ve fazla fiatla mal satanlara,

E) Belediye gelir kanunu, Belediye Meclis veya Daimî Encümenin kararları ile tayin edilen resim veya harcı vermeden bir yeri açan, işleten, inşaatı yapan, ilân, afiş ve benzerlerini asan, çalgı çalan ve diğer resim ve harca tâbi iş ve hareketleri yapanlara ve cadde, sokak meydan ve pazar yerleri müsaadesiz ve harç edemeden işgal edenlere,

F) Belde sakinlerinin sağlığını ihlâl edecek şekilde ve mahiyette gıda maddeleri imal, ihzar ve depo eden veya ambalâj yapan veya satanlara, belde sakinlerinin sarı hastalığa duçar olmaması için evlerinin bozuk ve komşuya zarar veren mecra, su yolunu tamir ettirmeyenlere,

G) Belediyeden ruhsat veya müsaade alındıktan sonra açılması, işletilmesi lâzım gelirken bu müsaade ve ruhsatı almadan her nevi müessese, dükkân, imalâthane ve benzeri yerleri açanlara,

H) Şehrin umumî temizliğini temin etmek üzere Belediyece ittihaz edilen kararlara aykırı hareket ederek sokak, cadde, meydan ve arsaları veya akar suları kirletenlere ve buralara çöp, moloz vesaire dökenlere,

I) Belediyeden ruhsat almadan her türlü inşaat yapanlara, sokak, cadde ve meydanlara mecra bacası açan ve açtıranlara veya alınmış ruhsatlarına aykırı inşaat yapanlara ve imar kaide ve nizamını bozanlara, açtıkları mecra bacalarını usulünce ve süratle kapamayanlara,

İ) Belediye sağlık, fen, iktisat, temizlik, kontrol, murakabe ve zabıta teşkilâtı mensuplarının vazifelerini ifaya mani olmak isteyenlere ve mani olanlara,

K) Belediye mezbahalarından başka yerlerde et kesen ve hariçte kesilmiş etleri mezbahada damgalatmadan istihlâke arzedenlere Türk Ceza Kanununun 536, 538, 557, 559, 577 inci maddeleri ile 553 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yazılı cezalara müstahak olacak suçları işleyenlere,

Belediye Daimî Encümenleri veya Şube teşkilâtı olan yerlerde Belediye Şube Encümenleri kararile birinci defasında; suçun belde nizamını veya belde halkının sağlığını ihlâl derecesine göre 5 liradan 250 liraya kadar para cezası verilir.

Aynı suçun işlenmesine devam edilir veya üç ay zarfında tekrar işlenirse bu defa 50 liradan 500 liraya kadar para cezası ile birlikte bir hafta kapama, san'at ve ticaretten men cezası verilir. Suçun işlenmesine tekrar devam edildiği veya üç ay zarfında 3 üncü veya daha fazla işlenmesi halinde ise 200 liradan 1000 liraya kadar para cezası ile birlikte bir ay kadar kapama, san'at ve ticaretten men cezası verilir.

Belediye cezasını icabettiren suç veya hareket gıda maddeleri ve halkın sağlığı ile alâkalı olduğu takdirde cezanın asgarî haddi 50 liradan başlar ve iki misli olarak takdir olunur. Üç ay zarfında aynı hareket tekrar edilirse cezalar asgarî iki misline iblâğ olunur.

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

Fiat ve tarifeden fazla para alınmalarında, yukarda yazılı para ve kapama cezalarından mâda durum tesbit olunduktan sonra fazla alınan meblâğ istirdat olunarak sahibine iade olunur.

Belediye mezbahasından gayri yerde kesilen etler ve Belediye dışında kesilipte mezbahada damgalanan etler ve sıhhati ihlâl eder mahiyetteki gıda maddesi de müsadere olunur; Müsadere olunan bu maddelerin mahzurları izale edilebilirse, bu mahzur izale edilip istihlâk edilmek üzere Kızılay Aş Ocaklarına verilir. Mahzur izale edilmeyecek ise imha olunur. İmhanın şekil ve tarzı Encümen kararı ile tayin ve tesbit olunur.

Yukarda sayılan suçlar, Belediye Reisleri, Reis Muavinleri, Şube teşkilâtı olan yerlerde Belediye Şube Müdürlerile Şube Müdür Muavinleri tarafından görülürse durum suçluya ihtar olunur. Ve alâkadarlarına 5 liradan 100 liraya kadar yıldırım cezası verilecek ayni günde tahsil olunur. Ayni suçun işlenmesine devam olunur veya 3 ay zarfında tekrar edilirse ve yukarda sayılan vazifeliler tarafından tekrar görülürse ceza asgari haddi 50 lira olmak üzere iki misli verilir. Halkın sağlığı, selâmeti, Belidenin intizamını ihlâl eden suçlarda Vilâyet Belediye Reisleri ve Muavinleri para cezasından mâda 10 güne kadar kapama cezası verebilirler. Belediye Şube Müdürleri ve Muavinleri de para cezasından mâda 3 gün kapama cezası verebilirler. Halkın sağlığını tehdid eder mahiyette olup durumu bizzat müşahede eden Belediye Reisi, Muavinleri, Şube Müdürleri ve Muavinleri tarafından görülen gıda maddelerinin müsadere ve imhalarına, para cezası, kapama cezasından ayrı olarak doktor raporu alındıktan sonra ayni vazifeliler emir verebilirler.

Belediye Reisleri, Muavinleri, Şube Müdürleri ve Muavinleri tarafından verilen cezalara Adlî ve İdarî mercilerde itiraz edilemez.

Kanunun heyeti umumiyesinin değiştirilmemesi halinde fiat ve gıda maddeleri kontrolünde daha müessir olmak üzere mevcut ceza kanununun aşağıdaki tarzda değiştirilmesin de bugün için az çok ihtiyaca cevap verilebilecektir.

Ayni mevzuda 4 - 5 ay evvel İçişleri Bakanlığına yapılan tebliğimiz de, bu mevzuu ikmal maksadı ile aşağıya aynen dercolunmaktadır.

Belediye Suçlarına Hıfzıssıhha Kanunu ve Gıda maddeleri, Hayvan Sağlık Zabıtası Talimatnamelerine aykırı hareket edenlerin dâvalarına bakmak üzere mahkemeler ihdasına dair esbabı mucibe

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu 297 ve Gıda maddeleri tüzüğünün 709 uncu maddesi hükümleri gereğince, mezkûr kanun ve tüzük hükümlerine aykırı hareket edenler, haklarında ceza kanununun 363, 396, 398 inci maddeleri uygulanmak üzere mahkemeye verilmektedir.

Gene Belediye kararlarına aykırı hareket edenler de, itiraz vukuunda 1608 sayılı kanunun 5 inci maddesi hükmü gereğince mahkemeye müracaat etmekte ve bu suretle cezai muamelelerin kısmı küllisi, ceza mahkemeleri ve sulh mahkemeleri usul kanuna göre evrakı tekemmül ettirilerek mahkemelere intikal etmektedir.

Bu suçlara hassaten bakan mahkemeler mevcut olmadığından dava neticeleri iki üç sene gibi bir zaman zarfında alınmakta ve bu yüzden cezada esas prensip olan sür'at temin edilmemekte ve bu yüzden ceza müessiriyetini ve ibret vasfını kaybetmektedir.

Yalnız Belediye Sağlık İşleri Müdürlüğü tarafından 1952 senesinde gıda maddeleri Tüzüğüne aykırı hareket eden 1725 adet esnaf tesbit edilmiş, bunlar mahkemeye verilmiştir.

Ayrıca 2616 adet esnaf hakkında da Belediye Zabtı tanzim edilmiştir. Bunların kısmı küllisi de mahkemeye intikal etmiş bulunmaktadır.

Her ne kadar Eminönü, Fatih ve Beyoğlu mıntıkalarında tesbit edilecek beledi suçların sür'atle takip ve tecziyesi için Adalet Vekâletinin 5.1.1950 tarihli ve 55 sayılı emri ile Eminönü 4 üncü Sulh Ceza Hakimliği tavzif edilmiş ise de, bu mahkeme ihtiyacı karşılamaktan uzak bulunmuştur.

Bu hale göre gerekli sür'ati temin etmek için iş yeri adedi, nüfus ve mıntıkanın büyüklüğü gözönüne alınarak, ihtiyaca kâfi gelecek adette mahkemeler ihdası, bu mahkemelerin davaların özelliğine göre takip edecekleri yolu tesbit edecek bir usul kanunu tanzimi uygun görülmektedir.

1608 ve 2575 sayılı kanunlara ilâve edilmesi istenen fıkralar hakkında esbabı mucibe

Belediye Meclis ve Encümenlerinin, kendilerine kanun, nizamname ve talimatnamelerin verdiği vazife ve selâhiyetler dahilinde ittihaz ettikleri kararların beldenin sakinlerinin hayatında çok mühim mevki olması itibarile bu kararalra karşı uygunsuz hareketlerin belde işlerinin yolunda gitmesini intaç edeceği ve devamlı huzursuzluk menbai olacağı muhakkaktır.

Bu kararların tatbik edilebilmesinde belde sakinlerinin umumi seviyeleri ve iktisadi çalışmaları oldukça rol oynamakta, bunlar üzerinde esaslı çalışmalar icap etmekte ise de, belediyecilik bakımından müstesna bir mevkii olan İstanbul'da belediye kararlarına karşı gelenlerin, bu günkünden daha fazla nisbetler dahilinde cezalandırılmasının, istenilen salâhı meydana getirileceği de mütalea edilmektedir.

Bu bakımdan, Belediye cezalarının veriliş şeklini ve ceza hudutlarını tayin eden 1608 sayılı kanunun 1 inci maddesi ile 2575 sayılı kanunun 3 üncü maddelerinin ilişikte sunulan yazıda belirtildiği şekilde tâdil edilmesinin uygun olacağı mütalea edilmiştir.

Tatbikatta bu günkü kanun hükümleri dahilinde verilen cezaların esnaf üzerinde hiç bir tesiri olmadığı görülmektedir.

Meselâ: Günde 3500 ekmek işleyen bir fırın asgari bir hesapla günde 35 lira kazanabilmektedir. Buna verilen 50 lira para cezası, senelik cirosu yanında lâşey mesabesinde kalmaktadır. Bu kabil müesseseler murakabenin diğer mevzulara yönetildiği sırada fırsattan istifade ederek eksik gramla ekmek çıkarmak suretile de verdikleri para cezasını çok kısa bir zamanda müstehlike intikal ettirebilmektedir.

Bu bir tek misal bile, en ufak bakkalların cirosu 10.000 liradan aşağı düşmiyen İstanbul'da bugünkü beledî cezalarının kifayetsizliğini göstermiye kâfidir.

Bu kifayetsizlik yanında, Belediye Şube Müdürlerinin ceza takdirine serbest bırakılmaları esnafla belediye cezaları arasında bir ayarlanma meydana gelmesi, bu cezaların bir belediye vergisi olduğu telâkkisine yol açmış, esnaf bir sene içerisinde ne kadar ceza verileceğini de hesap eder duruma girmiş ve hattı harekâtını ona göre tayin etmiye başlamıştır.

Bu hali de önliyebilmek için tekerrür halinde daha ağır ceza verilebileceğinin kanun metnine ilâvesinde fayda mütalea etmiştir.

1608 sayılı kanunun 1 inci maddesinin tâdil şekli İktisat İşleri Müdürlüğünün teklifleri arasındadır.

Kanun No. 2575

Madde 3 —

Vilâyetlerde Belediye Reisleri ve bulunan yerlerde Muavinleri ve Belediye Muavinleri v Belediye Şube Müdürleri beş liraya kadar ve Kazalarda Belediye Reisleri 3 liraya kadar 1608 sayılı kanunun birinci maddesinde cezayı müstelzim hususlardan dolayı hafif para cezası tâyin ederler. Bu cezanın tertibinde selâhiyetli olanlar bizzat gördükleri hallerde ceza verilecek eşhasa hareketlerini ihtardan sonra tayin edecekler; cezayı kendilerine tefhim ederler. Bu suretle verilen cezalar kat'î olup aleyhine ve idarî kanun yollarına müracaat olunamaz.

Yeni şekli:

Madde 3 —

Vilâyetlerde Belediye Reisleri ve bulunan yerlerde Muavinleri ve Belediye Şube Müdürlri varsa Muavinleri 25 liradan 100 liraya kadar para cezası veya 3 günden bir haftaya kadar muvakkat kapama cezası ve kazalarda Belediye Reisleri 10 liradan 50 liraya kadar para cezası, 3 güne kadar kapama cezası 1608 sayılı kanunun birinci maddesinde cezayı müstelzim hususlardan dolayı hafif para cezası tayinler.

Bu cezanın tertibinde selâhiyetli olanlar bizzat gördükleri hallerde ceza verilecek eşhasa hareketlerini ihtardan sonra tayin edecekleri cezayı

kendilerine tefhim ederler. Bu surtle verilen cezaelr kat'î olup aleyhine adlî ve idarî kanun yollarına müracaat olunamaz.

Bu cezalar derhal tahsil ve infaz olunur.

Ceza Kanununun 363, 396 ve 398 inci maddelerinin tâdili için teklif edilen maddelerin esbabı mucibesi: Umumi Hıfzıssıhha Kanunu 181 ve müteakip gıda maddelerine ait maddeleri ve bu kanuna göre hazırlamış gıda maddeleri tüzüğüne aykırı hareket edenler ceza kanunu 363, 396 ve 398 inci maddelerine uygun olarak cezalandırılmaktadır.

Bu maddelerin ceza hudutları bu günün ihtiyacını karşılayamamaktadır. Bilhassa 363 ve 396 ıncı maddelerdeki asgari hadlerin kifayetsizliği sebebile suçlulara, bir hafta veya en fazla bir ay ceza verilmesini intaç etmektedir. Bu bakımdan verilecek cezanın asgari haddinin tasrih edilmesi lâzımdır.

Bu maddelerle tayin edilen cezalarda, esnafın hile yapmak suretile elde ettiği menfaatlerin karşısında çok cüz'i kalmaktadır.

Meselâ; günde 30 ton un imal eden bir değirmen gıda maddeleri tüzüğünün tayin ettiği rutubet derecesinden bir derece fazla rutubetli un imal ettiği zaman 300 kilo suyu un rayicine göre 81 liraya satmaktadır, ayda 2430 lira ve senede 29.160 liraya un yerine su satabilmektedir. Ele aldığımız hile en asgari hiledir. Buna karşılık fabrika sahibine 50 liraya kadar ceza, 6 aya kadar hapis verilecektir. Elde edilen büyük menfaat karşısında bu ceza ekseriya kâfi gelmemektedir.

Ekstra, ekstra zeytinyağı 200 kuruştur. Pamuk yağı 130 kuruştur. Saf zeytinyağı satışlarında kiloda 5 - 6 kuruştan fazla oynama olmamakta ve satıcılar bu nisbetler dahilinde kâr etmektedir. Halbuki yarı zeytinyağı, yarı pamukyağı karıştırılarak elde edilen ve kilosu 165 kuruş olan mahlut yağı 195 kuruşa satıldığı takdirde 30 kuruş kazanç bırakmaktadır. 18 litrelik tenekelerde 480 kuruşluk bir kâr kalmaktadır. Teneke başında 350 kuruş kazancı göze aldığı takdirde mevsiminde günde 200 - 300 teneke satabilir.

Bu halin 5 ay sürdüğünü farzedersek elde edilen kâr 105 bin liradır. Bu kadar kârlı bir işin cezası gene 50 liradan 6 aya kadar hapistir. Bu maddenin kifayetsizliği her mevsim yeni mahlutçuların türemesine de âmil olmaktadır.

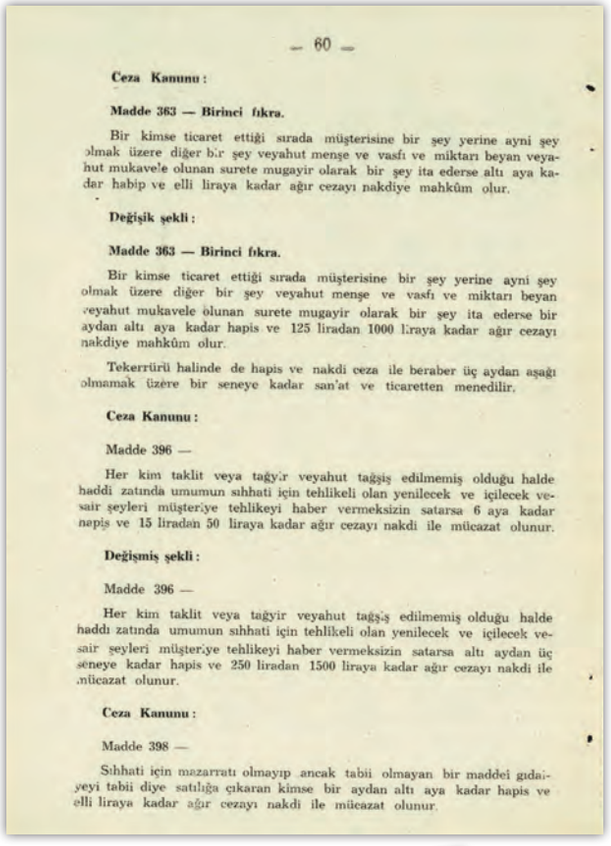
Her mahlutçuluk şubesinde bu hesaplar dahilinde muazzam kârlar bugünkü piyasa durumunda elde edilebilir.

Bunu önlemek için bu cezaların çok fazla şiddetlendirilmesi ve tekerrürü halinde mahkeme kararı ile tamamen ticaretten men edilmesinin uygun olacağı mütalea edilmektedir.

5435 sayılı kanunun tesbit ettiği para cezaları nisbeti de ihtiyacı karşılıyamamaktadır. Bu sebepten para cezaları arttırılmış olarak teklif edilmiştir.

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

BELEDİYE MEVZUATINDA TADİLİ GEREKEN HUSUSLAR HAKKINDA İSTANBUL BELEDİYESİNİN GÖRÜŞLERİNİ BİLDİRİR RAPOR (1953)

— 60 —

Ceza Kanunu :

Madde 363 — Birinci fıkra.

Bir kimse ticaret ettiği sırada müşterisine bir şey yerine ayni şey olmak üzere diğer bir şey veyahut menşe ve vasfı ve miktarı beyan veyahut mukavele olunan surete mugayir olarak bir şey ita ederse altı aya kadar habip ve elli liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkûm olur.

Değişik şekli :

Madde 363 — Birinci fıkra.

Bir kimse ticaret ettiği sırada müşterisine bir şey yerine ayni şey olmak üzere diğer bir şey veyahut menşe ve vasfı ve miktarı beyan veyahut mukavele olunan surete mugayir olarak bir şey ita ederse bir aydan altı aya kadar hapis ve 125 liradan 1000 liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkûm olur.

Tekerrürü halinde de hapis ve nakdi ceza ile beraber üç aydan aşağı olmamak üzere bir seneye kadar san'at ve ticaretten menedilir.

Ceza Kanunu :

Madde 396 —

Her kim taklit veya tağyir veyahut tağşiş edilmemiş olduğu halde haddi zatında umumun sıhhati için tehlikeli olan yenilecek ve içilecek vesair şeyleri müşteriye tehlikeyi haber vermeksizin satarsa 6 aya kadar hapis ve 15 liradan 50 liraya kadar ağır cezayı nakdi ile mücazat olunur.

Değişmiş şekli :

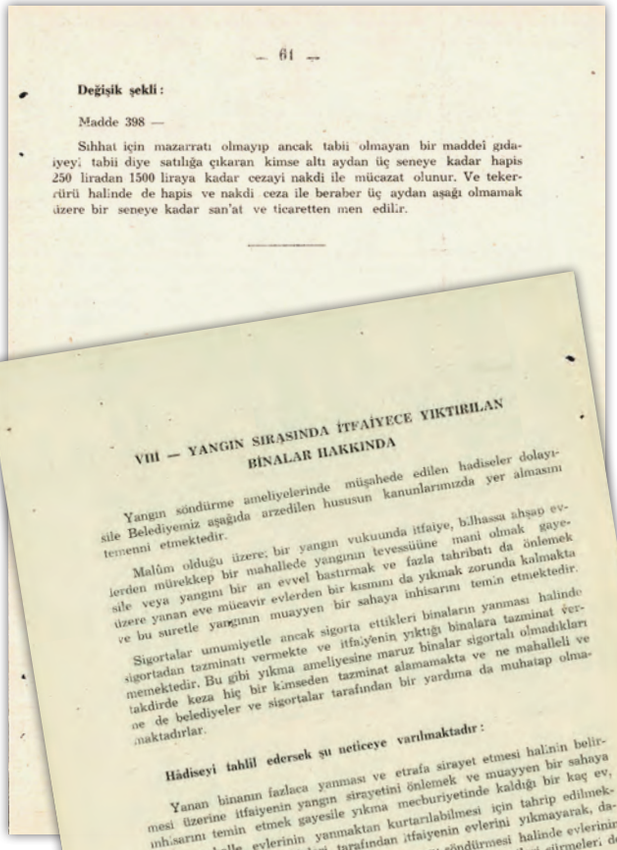
Madde 396 —

Her kim taklit veya tağyir veyahut tağşiş edilmemiş olduğu halde haddi zatında umumun sıhhati için tehlikeli olan yenilecek ve içilecek vesair şeyleri müşteriye tehlikeyi haber vermeksizin satarsa altı aydan üç seneye kadar hapis ve 250 liradan 1500 liraya kadar ağır cezayı nakdi ile mücazat olunur.

Ceza Kanunu :

Madde 398 —

Sıhhati için mazarratı olmayıp ancak tabii olmayan bir maddei gıdaiyeyi tabii diye satılığa çıkaran kimse bir aydan altı aya kadar hapis ve elli liraya kadar ağır cezayı nakdi ile mücazat olunur.

— 61 —

Değişik şekli :

Madde 398 —

Sıhhat için mazarratı olmayıp ancak tabii olmayan bir maddei gıdaiyeyi tabii diye satılığa çıkaran kimse altı aydan üç seneye kadar hapis 250 liradan 1500 liraya kadar cezayi nakdi ile mücazat olunur. Ve tekerrürü halinde de hapis ve nakdi ceza ile beraber üç aydan aşağı olmamak üzere bir seneye kadar san'at ve ticaretten men edilir.

VIII — YANGIN SIRASINDA İTFAİYECE YIKTIRILAN BİNALAR HAKKINDA

Yangın söndürme ameliyelerinde müşahede edilen hadiseler dolayısile Belediyemiz aşağıda arzedilen hususun kanunlarımızda yer almasını temenni etmektedir.

Malûm olduğu üzere; bir yangın vukuunda itfaiye, bilhassa ahşap evlerden mürekkep bir mahallede yangının tevessüüne mani olmak gayesile veya yangını bir an evvel bastırmak ve fazla tahribatı da önlemek üzere yanan eve mücavir evlerden bir kısmını da yıkmak zorunda kalmakta ve bu suretle yangının muayyen bir sahaya inhisarını temin etmektedir.

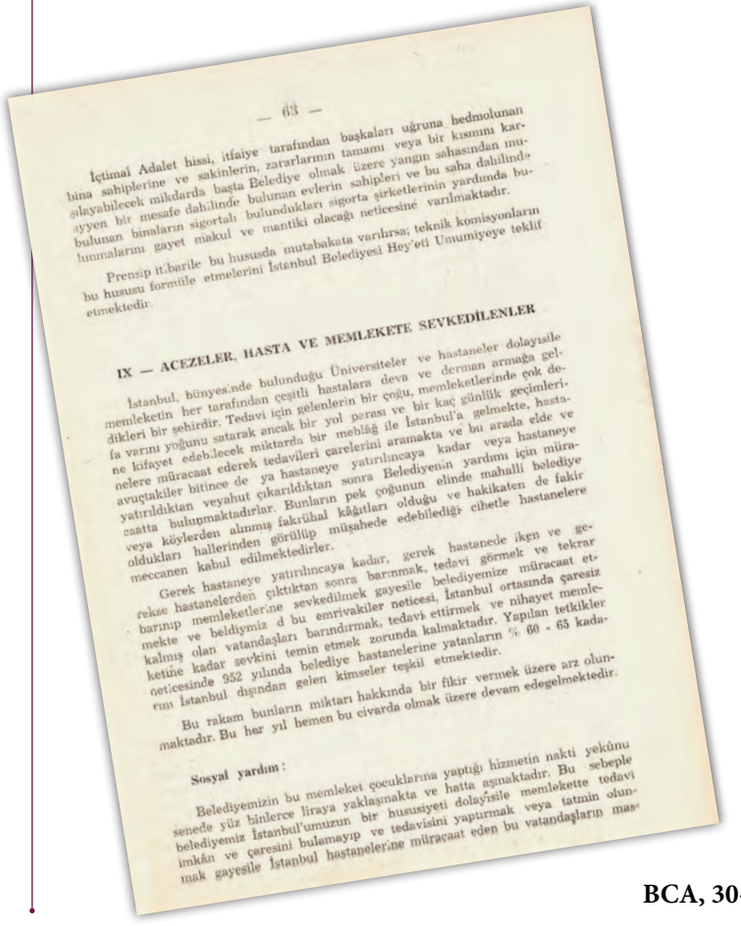
Sigortalar umumiyetle ancak sigorta ettikleri binaların yanması halinde sigortadan tazminatı vermekte ve itfaiyenin yıktığı binalara tazminat ödememektedir. Bu gibi yıkma ameliyesine maruz binalar sigortalı olmadıkları takdirde keza hiç bir kimseden tazminat alamamakta ve ne mahalleli ve ne de belediyeler ve sigortalar tarafından bir yardıma da muhatap olmamaktadırlar.

Hâdiseyi tahlil edersek şu neticeye varılmaktadır :

Yanan binanın fazlaca yanması ve etrafa sirayet etmesi halinin belirmesi üzerine itfaiyenin yangın sirayetini önlemek ve muayyen bir sahaya inhisarını temin etmek gayesile yıkma mecburiyetinde kaldığı bir kaç ev, ırf o mahalle evlerinin yanmaktan kurtarılabilmesi için tahrip edilmektedirler. Bu evlerin sahipleri tarafından itfaiyenin evlerini yıkmayarak, daha fazla hortumla ve diğer vasıtalarla yangını söndürmesi halinde evlerinin yanmıyacağını ve tahribin lüzumsuz ve haksız olduğunu ileri sürmeleri, de çok alâ mümkündür.

Bu iddiayı da bir tarafa bırakalım, bu binalar yangının sırf tevessünü önlemek gayesile ve başka binaların kurtarılmaları maksadile tahrip edilmektedir. Bu binalar için de sigortalı binalar da bulunabilir. Tahrip edilmedikleri takdirde yangın tevessü eder ve sigortalar pek alâ daha fazla tazminatı da tediyeye mecbur kalabilirlerdi.

Şu halde; başka binaların ve mahallerinin kurtarılması için feda edilen ve tahrip edilen binaların sahiplerine ve sakinlerine, yangından kurtarılan binaların ve sigortaların yardımda bulunmaları mecburiyetini kabul etmek gayet âdil bir muamele olur. Zira bu binalar yıkılmasa idi aynı felâket bu mahallenin diğer binalarda gelecek ve binaların sahipleri de tahrip edilen bina sahipleri gibi binasız ve meskensiz kalacaklar ve sigortalar da fazla tazminat ile karşılaşacakları muhakkır.

— 63 —

İçtimai Adalet hissi, itfaiye tarafından başkaları uğruna hedmolunan bina sahiplerine ve sakinlerin, zararlarının tamamı veya bir kısmını karşılayabilecek mikdarda başta Belediye olmak üzere yangın sahasından muayyen bir mesafe dahilinde bulunan evlerin sahipleri ve bu saha dahilinde bulunan binaların sigortalı bulundukları sigorta şirketlerinin yardımda bulunmalarını gayet makul ve mantiki olacağı neticesine varılmaktadır.

Prensip itibarile bu hususda mutabakata varılırsa; teknik komisyonların bu hususu formüle etmelerini İstanbul Belediyesi Hey'eti Umumiyeye teklif etmektedir.

IX — ACEZELER, HASTA VE MEMLEKETE SEVKEDİLENLER

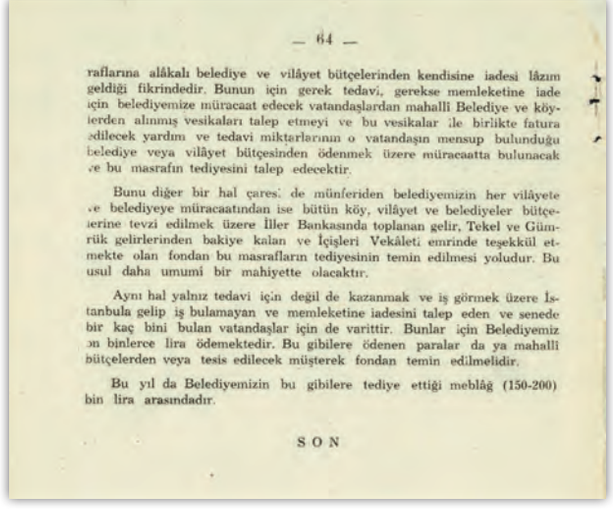
İstanbul, bünyesinde bulunduğu Üniversiteler ve hastaneler dolayısile memleketin her tarafından çeşitli hastalara deva ve derman armağa gelmekte dikleri bir şehirdir. Tedavi için gelenlerin bir çoğu, memleketlerinde çok defa varını yoğunu satarak ancak bir yol parası ve bir kaç günlük geçimleri- ne kifayet edebilecek miktarda bir meblâğ ile İstanbul'a gelmekte, hasta- nelere müracaat ederek tedavileri carelerini aramakta ve bu arada elde ve avuçtakiler bitince de ya hastaneye yatırılıncaya kadar veya hastaneye yatırıldıktan veyahut çıkarıldıktan sonra Belediyenin yardımı için müracaatta bulunmaktadırlar. Bunların pek çoğunun elinde mahalli belediye veya köylerden alınmış fakrühal kâğıtları olduğu ve hakikaten de fakir oldukları hallerinden görülüp müşahede edebildiği cihetle hastanelere meccanen kabul edilmektedirler.

Gerek hastaneye yatırılıncaya kadar, gerek hastanede iken ve gerekse hastanelerden çıktıktan sonra barınmak, tedavi görmek ve tekrar barınıp memleketlerine sevkedilmek gayesile belediyemize müracaat etmekte ve beldiyemiz d bu emrivakiler neticesi, İstanbul ortasında çaresiz kalmış olan vatandaşları barındırmak, tedavi ettirmek ve nihayet memleketine kadar sevkini temin etmek zorunda kalmaktadır. Yapılan tetkikler neticesinde 952 yılında belediye hastanelerine yatanların % 60 - 65 kadarını İstanbul dışından gelen kimseler teşkil etmektedir.

Bu rakam bunların miktarı hakkında bir fikir vermek üzere arz olunmaktadır. Bu her yıl hemen bu civarda olmak üzere devam edegelmektedir.

Sosyal yardım :

Belediyemizin bu memleket çocuklarına yaptığı hizmetin nakti yekûnu senede yüz binlerce liraya yaklaşmakta ve hatta aşmaktadır. Bu sebeple belediyemiz İstanbul'umuzun bir hususiyeti dolayısile memlekette tedavi imkân ve çaresini bulamayıp ve tedavisini yaptırmak veya tatmin olunmak gayesile İstanbul hastanelerine müracaat eden bu vatandaşların mas-

— 64 —

raflarına alâkalı belediye ve vilâyet bütçelerinden kendisine iadesi lâzım geldiği fikrindedir. Bunun için gerek tedavi, gerekse memleketine iade için belediyemize müracaat edecek vatandaşlardan mahalli Belediye ve köylerden alınmış vesikaları talep etmeyi ve bu vesikalar ile birlikte fatura edilecek yardım ve tedavi miktarlarının o vatandaşın mensup bulunduğu belediye veya vilâyet bütçesinden ödenmek üzere müracaatta bulunacak ve bu masrafın tediyesini talep edecektir.

Bunu diğer bir hal çaresi de münferiden belediyemizin her vilâyete ve belediyeye müracaatından ise bütün köy, vilâyet ve belediyeler bütçelerine tevzi edilmek üzere İller Bankasında toplanan gelir, Tekel ve Gümrük gelirlerinden bakiye kalan ve İçişleri Vekâleti emrinde teşekkül etmekte olan fondan bu masrafların tediyesinin temin edilmesi yoludur. Bu usul daha umumi bir mahiyette olacaktır.

Aynı hal yalnız tedavi için değil de kazanmak ve iş görmek üzere İstanbula gelip iş bulamayan ve memleketine iadesini talep eden ve senede bir kaç bini bulan vatandaşlar için de varittir. Bunlar için Belediyemiz on binlerce lira ödemektedir. Bu gibilere ödenen paralar da ya mahalli bütçelerden veya tesis edilecek müşterek fondan temin edilmelidir.

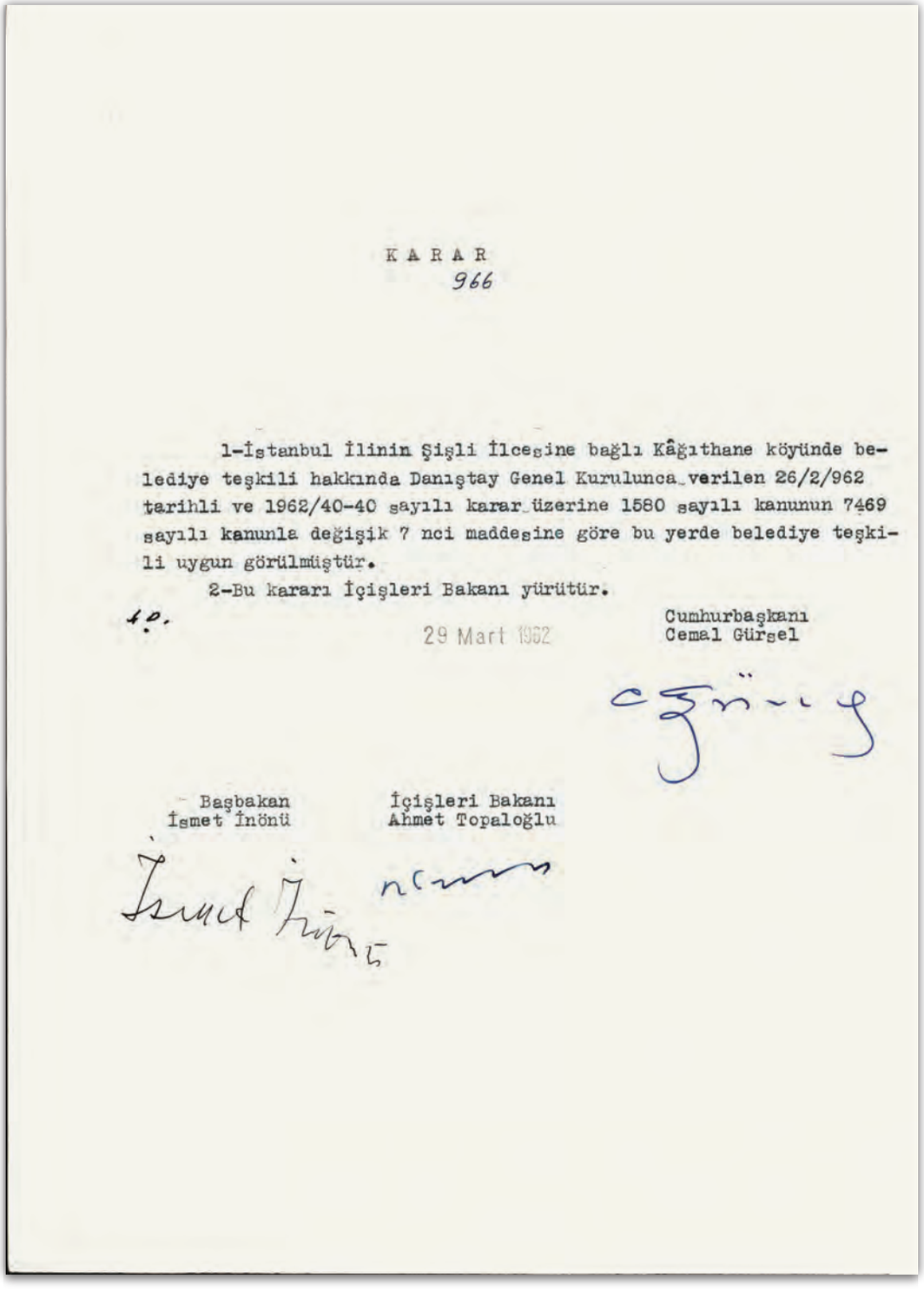
Bu yıl da Belediyemizin bu gibilere tediye ettiği meblâğ (150-200) bin lira arasındadır.

SON

BCA, 30-1-0-0 / 125-802-2

İSTANBUL'UN KAĞITHANE KÖYÜNDE BELEDİYE KURULMASI.

29 Mart 1962

K A R A R
966

1-İstanbul İlinin Şişli İlcesine bağlı Kâğıthane köyünde belediye teşkili hakkında Danıştay Genel Kurulunca verilen 26/2/962 tarihli ve 1962/40-40 sayılı karar üzerine 1580 sayılı kanunun 7469 sayılı kanunla değişik 7 nci maddesine göre bu yerde belediye teşkili uygun görülmiştür.

2-Bu kararı İçişleri Bakanı yürütür.

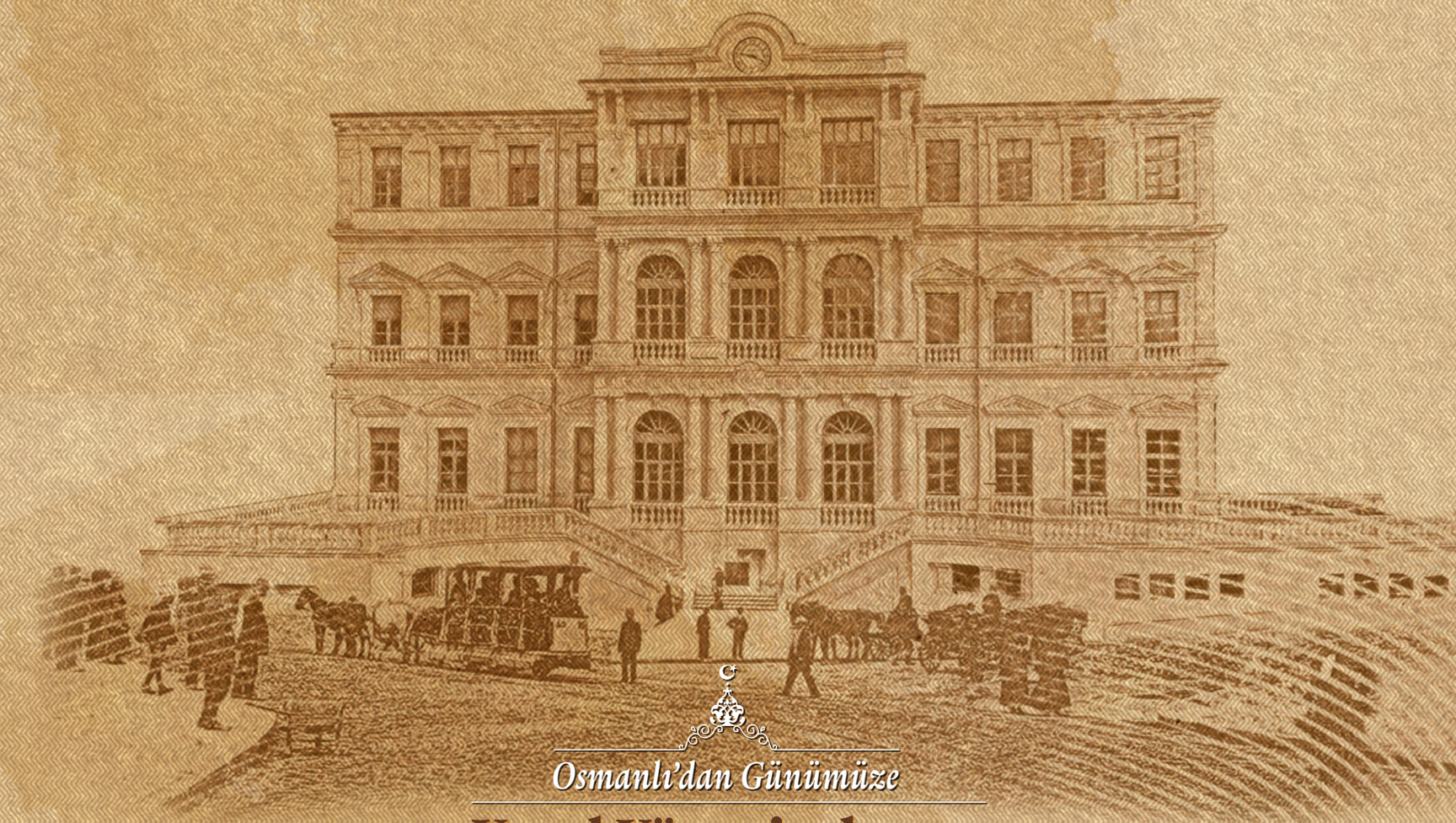
29 Mart 1962

Cumhurbaşkanı
Cemal Gürsel

Başbakan
İsmet İnönü

İçişleri Bakanı
Ahmet Topaloğlu

BCA, 30-11-1-0 / 290-9-6

Osmanlı'dan Günümüze

Yerel Yönetimler ve BELEDİYECİLİK

Osmanlı'dan günümüze belediye kurumunun nasıl bir tarihsel seyir izlediğini göstermek amacıyla hazırlanan bu çalışma, yerel yönetimler ve belediyecilik faaliyetleri konusunda Osmanlı deneyimi ve bürokratik birikimi üzerine odaklanmıştır. Çalışmada yerel yönetimlerin tarihi deneyiminin belgelerle ortaya konulması ile belediyecilik tarihi hakkında en önemli belgelerin sunulması hedeflenmiştir. Devlet Arşivleri Başkanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği ile ortaklaşa hazırlanan bu çalışma, kendisinden sonra yapılacak kapsamlı araştırmalar için kısa da olsa tarihsel bir perspektif sunabilirse emeği geçenleri ziyadesiyle memnun edecektir.

ISBN: 978-625-8459-01-2